ئەم قورئانە پیرۆزە لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی
دیاری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیک عبداللە کوڕی عبدالعزیز ئال سعود
(بەخۆڕایی دابەش دەکرێت)

کۆمەڵگەی مەلیک فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
خادم الحرمين الشريفين الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود
ملك المملكة العربية السعودية

وقف لله تعالى من خادم الحرمين الشريفين
الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود
ولا يجوز بيعه

يوزع مجاناً

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين، القائل في كتابه الكريم: ﴿... قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل: « خيركم من تعلّم القرآن وعلّمه ».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صلى الله عليه وسلم: « بلّغوا عني ولو آية ».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الكردية يطيب لمجمع الملك

فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الكردية التي قام بها فضيلة الشيخ ملا محمد ملا صالح الباموكي، وراجعها من قبل المجمع كل من فضيلة الدكتور كمال صادق ياسين لَنْك، وفضيلة الأستاذ أوميد عمر الجَرْوستاني.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كله من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللَّهُمَّ تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی

بە پێنووسی پایەدار شیخ صالح كوڕی عبدالعزيز كوڕی محمد آل شيخ
وەزیری کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد وسەرپەرشتیاری گشتی
کۆمەڵگەی مەلیك فهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

سوپاس وستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان کە لەکتێبە پیرۆزەکەی دا فەرموویەتی: ﴿قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ﴾ واتە: بێگومان لەلایەن خوای گەورەوە نوور وکتێبێکی ڕوون وئاشکراتان بۆ هاتووە.

وەدروود وسڵاو بۆ سەر بەڕێزترینی پێغەمبەرانی ونێردراوان، پێغەمبەرمان موحەممەد (ﷺ) کەفەرموویەتی: «خيركم من تعلم القرآن وعلمه» واتە : چاکترینتان ئەوکەسەیەکەخۆی فێری قورئان دەکات وخەڵکیش فێردەکات.

ئەمجا لە پاشان :

بۆ جێبەجێکردنی ڕێنماییەکانی (خادم الحرمين الشريفين) مەلیك عبدالله كوڕی عبدالعزيز ئالی سعود (خوا بیپارێزێت) بە بایەخ وگرنگی پێدان بەقورئانی پیرۆز وکارکردن بۆ ئاسانکاری لە پێناو بڵاوکردنەوە ودابەشکردنی لەنێو موسڵمانان لەڕۆژهەڵات وڕۆژئاوای سەر زەویدا، وە بۆ ڕاڤەکردن و وەرگێڕانی ماناکانی قورئان بۆ زمانە جۆراوجۆرەکانی جیهان .

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد لەشانشینی عەرەبستانی سعودیە، باوەڕی پتەوی هەیە بە گرنگی وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز بۆ گشت زمانە گرنگەکانی جیهان، بەمەبەستی ئاسانکردنی تێگەیشتنی قورئان بۆ ئەو موسڵمانانەی کەبە غەیری زمانی عەرەبی قسە دەکەن، ئەمەش لە پێناو جێبەجێکردنی ئەو فەرمانەی کە لەفەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) دا هاتووە کە دەفەرموێت : «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً» واتە : لە منەوە ڕایبگەیەنن بەخەڵکی ئەگەر تەنها ئاکە ئایەتێکیش بێت.

وەك خزمەتێکیش بۆ ئەو برایانەمان کە بەزمانی کوردی قسە دەکەن، کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە، خۆشحاڵە ئەم تەرجەمە قورئانیە بەزمانی کوردی پێشکەش بەخوێنەری بەڕێزی بکات، کە بەڕێز جەنابی (مامۆستا مەلا محمد مەلا صالح بامۆکی) پێی هەستاوە، وە لەلایەن کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆزیش هەریەك لە بەڕێزان : (دکتۆر کەمال صادق یاسین ئەلك) و (مامۆستا ئومێد عمر چرۆستانی) پێیدا چوونەتەوە.

وەسوپاسی خوای گەورە وپاك وبێگەرد وبالادەست دەکەین بۆ ئەنجام دانی ئەم کارە مەزنە، وە ئومێدەوارین کەنیاز ومەبەست لێی تەنها ڕەزامەندی خوای گەورە بێت، وخەڵکیش لێی سوودمەند بن ؟

بێگومان ئێمە دەزانین کە تەرجەمە و وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز - هەرچەندە ووردبێت - کەموکوڕی هەر دەبێت وناتوانرێت دەقاودەق ئەو مانا گەورانە بگەیەنێت کە دەقی قورئانی پیرۆز دەیبەخشێت، کە ئەوانی خەڵکی لەئاست خۆیدا دەستەوەستانکردووە، وە بەڕاستی ئەو مانایەی کە تەرجەمەی قورئانەکە دەیدات بەدەستەوە تەنها بریتی یە لەکۆی زانست وتێگەیشتنی وەرگێڕەکە لە قورئانی پیرۆز، وە ئەمەش کارێکە دووچاری هەڵەوکەم وکوڕی دەبێت، وەك هەموو کار وئیشێکی تری ئادەمیزاد.

وە لە کۆتاییدا داواکارین لەهەموو خوێنەرێکی ئەم تەرجەمەیە لەکاتی بینینی هەر هەڵە وکەموکوڕییەك یان زیادییەك ئەگەر هەبوو، ئاگاداری کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە بکاتەوە؛ بۆ سوود لێ وەرگرتن وچاککردنیان لە چاپەکانی داهاتوودا بەیارمەتی و ویستی خوای گەورە.

وە خوای گەورەش پشت وپەنایە وتەنها ئەو ڕێ نیشاندەرە بۆ ڕێگای ڕاست.

ئەی خوای پەروەردگار ئەم کارەمان لێ قەبوڵ بکە؛ چونکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەر و زانا.

سورة الفاتحة

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ١
ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٢
ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ٣ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ٤
إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ٥ ٱهۡدِنَا
ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ٦ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ
عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ
وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ٧

سوورەتی ﴿ الفَاتِحَة ﴾

ئەم سوورەتە ناونراوە (الفاتحة) چونکە قورئانی پیرۆز لەسەرەتاوە بەم دەست پێ دەکات ودەکرێتەوە، وە پێیشی دەوترێت (المثاني) چونکە لەهەموو ڕکاتێکی نوێژدا دەخوێنرێت .

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای
بەخشندەی میهرەبان ١ ﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ﴾
هەموو سوپاس و ستایشێك بۆ خوای
﴿رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ پەروەردگاری
جیهانیان ٢ ﴿ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾
بەخشندەی میهرەبان، (الرحمن) بەو
مانایەی ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار لەم
جیهانەدا هەموو مەخلوقاتی گرتوەتەوە
بەبێ باوەڕانیشەوە، وە (الرحيم) ڕەحم
وبەزەیی پەروەردگار، وەك زانایان دەڵێن
تایبەتە بەبڕواداراتەوە لە ڕۆژی دواییدا ٣
﴿مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾ (تەنها ئەوە)
خاوەنی ڕۆژی سزا وپاداشت
دانەوە (باوەڕداران لە نوێژەکانیاندا هەموو ڕکاتێك ئەمە دەڵێنەوە، تاوەکو هەمیشە ڕۆژی دواییان
لەبیر بێت وبەکار وکردەوەی چاکە، خۆیانی بۆ ئامادە بکەن) ٤ ﴿إِيَّاكَ نَعۡبُدُ﴾ (خوایە)
تەنها تۆ دەپەرستین (تەنها تۆیت شایستەی پەرستن وجگە لە تۆ هیچ کەس شیاوی ئەوە نییە)
﴿وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ﴾ وە تەنها لە تۆ داوای یارمەتیی دەکەین (لەهەموو کار وکردەوە وپێداویستیەکماندا،
چونکە هەموو فەرمانێك بەدەست تۆیە، جگە لە تۆ هیچ کەس بەئەندازەی گەردیلەیەك خاوەنی
هیچ شتێك نییە) ٥ ﴿ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ﴾ ڕێنموونیمان بکە بۆ ڕێگای ڕاستی
(کە ڕێگای ڕاستی ئاینی پیرۆزی ئیسلامە، وبەردەوام بین لەسەری هەتا ئەو ڕۆژەی دەگەین بەدیداری
زاتی هەق تەعالای تۆ) ٦ ﴿صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ﴾ ڕێگای ئەوانەی کەچاکەت لەگەڵ کردوون
(لەپێغەمبەران وڕاستگۆیان وشەهیدان وچاکەکاران) ﴿غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ﴾ نەك (ڕێگای) ئەوانەی
خەشمی (تۆیان) لێگیراوە (وەك جولەکەو هاوکردەوەکانیان) ﴿وَلَا ٱلضَّآلِّينَ﴾ وە نەك (ڕێگای)
گومڕایان وەك (گاورەکان و هاوکردەوەکانیان) ٧ لەکۆتایی ئەم سوورەتە پیرۆزەوە سوونەتە موسڵمانان
بڵێن (ئامین) واتە : ئەی خوای گەورە تەواوی ئەم نزا وداوایانەمان لێ وەربگرە .

سورەتی ﴿ البقرة ﴾

سورة البقرة

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
الٓمٓ ﴿١﴾ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾ وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە، خوای گەورە زاناترە بە واتاکەی[1] ﴿١﴾ ﴿ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ﴾ ئەم قورئانە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانێکی تێدا نیە (کە لەلایەن خوای گەورەوە نێرراوە) ﴿هُدًى﴾ ڕێ نیشاندەری ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ پارێزکارو لەخوترسانە (پارێزکاران ولەخوا ترسان بەزانست وزانیاری بەسوود وکار وکردەوەی چاکە سوودی لێ وەردەگرن، چونکە ئەوانن لەپەروەردگاریان دەترسن وشوێن فەرمان وڕێنماییەکانی دەکەون) ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن ﴿بِٱلْغَيْبِ﴾ بەشتە پەنهان ونادیارەکان (ئەو شتە پەنهانانەی کە بە هەواس وعەقڵی مرۆڤ هەستیان پێ ناکرێت، لە ڕێگەی وەحیەوە نەبێت، وەك باوەڕ بەفریشتەکان وبەهەشت ودۆزەخ وزۆر شتی تریش...) ﴿وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژ دەکەن (بەڕێك وپێکی ولەکاتی خۆیدا ئەنجامی ئەدەن) ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ لەوەی کردوومانە بەڕزق وڕۆزیان دەبەخشن (لەبەر ڕەزامەندی خوای گەورە) ﴿٣﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن بەو قورئانەی کە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ نێرراوە) ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ وە بەو کتێبانەشی کە بۆ (پێغەمبەران ونێرراوانی) پێش تۆ نێرراونەتە خوارەوە ﴿وَبِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وەبڕوایان هەیە بەڕۆژی دوایی ﴿٤﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ﴾ (خاوەنی ئەم سیفەتانە) لەسەر ڕێگای ڕاستن (بەتەوفیق ویارمەتیدان) لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگار بووان (لە دوونیا ودوارۆژدا) ﴿٥﴾

---

(١) ئەم پیتانەی کە لەسەرەتای هەندێك لەسورەتەکانی قورئاندا هاتوون، تەنها خوای گەورە دەزانێت مەبەستی پێیان چیە، ئەمە ڕاسترین تەفسیرە بۆ ئەم پیتانە کرابێت، بەڵام بەچەند جۆرێکی تریش تەفسیرکراون لەوانە : ئەم پیتانە ناون بۆ ئەو سورەتانەی لەسەرەتایانەوە هاتوون، یان ناون بۆ خوای گەورە، یان بۆ دەستەوەستانکردنی عەرەبە بێباوەڕەکانە کە دەیانوت ئەم قورئانە لەلایەن خوداوە نەهاتوە، خۆیەوە بۆ موحەممەد ﷺ پێیان دەڵێت : دەی ئەگەر وایە وێنە وهاوشێوەی ئەم قورئانە بهێنن، کە هەر لەم پیتانە پێکهاتووە کە ئێوە قسەی پێ دەکەن و بەکاریان دەهێنن .

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان چوونن یەکە
﴿ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ یان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بڕواناهێنن (٦) ﴿خَتَمَ
اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا ﴿وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ﴾ وە
پەردە بەسەر چاویانەوەیە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزای زۆر گەورەیان بۆ هەیە (٧) ﴿وَمِنَ النَّاسِ
مَن يَقُولُ﴾ وەلەناو خەڵکیدا هەندێ کەس هەیە کەدەڵێ: ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بڕوامان هێناوە
بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بڕوادار نین (٨) ﴿يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾
(بەلای خۆیانەوە) خواو ئەو کەسانە دەخەڵەتێنن کە بڕوایان هێناوە! ﴿وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾
کەس ناخەڵەتێنن تەنها خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (٩) ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾
لە دڵیاندا نەخۆشی (ناپاکی) هەیە ﴿فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا﴾ خواش نەخۆشی یەکەی زۆرتر کردن
(بەهاتنی قورئان) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾ وە سزای سەختیان بۆ هەیە بەهۆی ئەو
درۆیانەوە کە دەیان کرد (و دەیان وت بڕوامان هەیە) (١٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێك پێیان بووترایە
﴿لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئاشوب مەنێنەوە لە زەوی دا (ئاژاوە بەرپا مەکەن لە وڵاتدا) ﴿قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ﴾
دەیان ووت: ئێمە هەر چاکەکارین (ڕێکخەرین) (١١) ﴿أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ﴾ ئاگادار بن کەبەڕاستی
هەر ئەوانن ئاشوبگێڕ ﴿وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (١٢) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێ پێ
یان بووترایە ﴿آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ﴾ بڕوا بێنن وەك ئەو خەڵکانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوا أَنُؤْمِنُ﴾
دەیان ووت: چۆن ئێمە بڕوابێنین ﴿كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ﴾ وەك ئەو گێل ونەفامانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ﴾ بێدار بن کە بە ڕاستی هەرخۆیان گێل و نەفامن ﴿وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام
نازانن (١٣) ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وەکاتێ (ناپاکان) بگەشتنایە بەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوا آمَنَّا﴾
دەیانوت: ئێمەش بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ﴾ کاتێکیش بەتەنیا بوونایە لەگەڵ گەورە
فێڵبازەکانیان ﴿قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ﴾ دەیانووت: ئێمە هەر لەگەڵ ئێوەین ﴿إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ﴾ بێگومان
ئێمە هەر گاڵتە کەرین (بەوان) (١٤) ﴿اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لە بەرانبەر گاڵتە
کردنەکەیان) ﴿وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ ومۆڵەتیان دەدات تا لەسەر کەشیی خۆیاندا سەر لێ شێواو
بن (١٥) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ﴾ ئەمانە ئەوانەن کە گومڕاییان کڕی ﴿بِالْهُدَىٰ﴾ بە ڕێنموونیی
﴿فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ﴾ جا نە بازرگانی یەکەیان قازانجی کردو ﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ نە ڕێبازی
ڕاستیان گرت (١٦)

﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا﴾ (دوو ڕووەكان) وێنەیان وەك یەكێك وایە كە (لەشەوێكی تاریكدا) ئاگرێك هەڵكرسێت ﴿فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ﴾ كە لەگەڵ دەوروبەری ڕووناك كردەوە ﴿ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ﴾ خوا (خێرا) ڕووناكی یەكەیان لێ بكوژێنێتەوە ﴿وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان هێڵێتەوە لەناو چەند تاریكیەكی وادا كەهیچ نەبینن ﴿١٧﴾ ﴿صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ﴾ كەڕو لاڵ و كوێرن ﴿فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ بۆیە (لە گومڕایی خۆیان) ناگەڕێنەوە ﴿١٨﴾ ﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ﴾ یا وەك (كەسێك لەچۆڵییەكدا) بارانێكی بەلێزمەو بەخوڕیان (لێ داكات) لەئاسمانەوە ﴿فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ﴾ كەتاریكی زۆر و هەورە تریشقەو بروسكەی تێدا بێت ﴿يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ﴾ (بەجۆرێك كە) پەنجەكانیان دەكەن بە گوێیاندا لەبەر گرمەی هەورە تریشقەكان ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ بۆ خۆپاراستن لەمردن ﴿وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ وە خودا دەوری بێ بڕوایانی داوە ﴿١٩﴾ ﴿يَكَادُ الْبَرْقُ﴾ نزیكە ئەو بروسكەیە ﴿يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ﴾ (ببڕێ) چاویان بفڕێنێ ﴿كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ﴾ هەركاتێ ڕووناكیی بۆ بدنایەتەوە ﴿مَشَوْا فِيهِ﴾ تیایدا ڕێ ئەكەوتن ﴿وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ﴾ وە كاتێ تاریكیشی بكردایە لێیان ﴿قَامُوا﴾ لەجێگەی خۆیان ڕادەوەستان (دەوەستان) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خودا بیویستایە ﴿لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ﴾ (بەو هەورە گرمە و بروسكانە) كەڕو كوێری دەكردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێكدا دەسەڵاتدارە ﴿٢٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵكینە ﴿اعْبُدُوا رَبَّكُمُ﴾ پەروەردگارتان بپەرستن ﴿الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ كەئێوەو ئەوانەی پێش ئێوەشی دروست كردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵكو بەو پەرستنە خۆتان بپارێزن ﴿٢١﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا﴾ ئەو (خوایەی) كەزەوی بۆ ڕاخستوون ﴿وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ وە ئاسمانی بۆ كردوون بە كۆشك (ئاسمانی بۆ گێڕاون بە گومەزی) ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وەئاوی (بارانی) لەئاسمانەوە هێناوەتە خوارەوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ﴾ ئەمجا دەری هێناوە بەو ئاوە هەموو جۆرە میوەو بەروبومێك بۆ ڕۆزیی ئێوە ﴿فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا﴾ كەواتە هاوتا بۆ خوا بەیدامەكەن ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ كەئێوە خۆتان دەزانن (بێ هاوتایە) ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ﴾ وەئەگەر ئێوە لەگومان دان ﴿مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا﴾ لەم (قورئانەی) كەناردومانەتە خوارەوە بۆ بەندەی خۆمان (موحەممەد ﷺ) ﴿فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ﴾ دە سورەتێك بێنن بەوێنەی ئەو ﴿وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وەبانگی هاوكارەكانتان بكەن (لەزمان بێژان وشاعیران) بێجگە لە خوا ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن، (بەفەرموودەی خوای باران) ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەمەتان نەكرد؟ ﴿وَلَنْ تَفْعَلُوا﴾ وە هەرگیز نایشی كەن (ئیتر بڕوا بكەن) ﴿فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي﴾ دەی خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ كە سوتەمەنی یەكەی خەڵك (ی بەدكار) و بەردە ﴿أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ بۆیی بڕوایان ساز كراوە (ئامادە كراوە) ﴿٢٤﴾

﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدە بدە بەوانەی ﴿آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کە باوەڕیان
هێناوەو کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ کە بێگومان بۆئەوان هەیە بەهەشتێك
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەجۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ
رِّزْقًا﴾ هەرکاتێ لەوێ ڕۆزییان بدرێت لە میوەهات ﴿قَالُوا هَٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِن قَبْلُ﴾ دەڵێن ئەمە ئەوەیە
کەلەمەو پێش پێمان درا (جیاوازە لەتام و بۆندا) ﴿وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا﴾ ئیتر وێنەیان هێناوە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ
مُّطَهَّرَةٌ﴾ وەلەو بەهەشتانەدا بۆئەوان هەیە هاوسەرانی پاکیزە ﴿وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وەئەوان لەو
(بەهەشتانە) دا هەتا هەتاییین ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي﴾ بێگومان خوا شەرم ناکات ﴿أَن يَضْرِبَ مَثَلًا
مَّا﴾ بەوەی کە (بۆ تێگەیاندنی خەڵك) هەر نموونەیەك بهێنێتەوە ﴿بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا﴾ بە مێش لەو بچوکتر
(یا گەورەتر) لەویش ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کەباوەڕدارن ﴿فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن
رَّبِّهِمْ﴾ ئەوە چاك دەزانن کەئەو (نموونە هێنانەوەیە) ڕاست و دروستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕن ﴿فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ دەڵێن خوا چی ویستووە
بەم نموونە هێنانەوەیە ﴿يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا﴾ زۆر کەسی پێ گومڕا دەکات ﴿وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا﴾ وە
ڕێنموونی زۆر کەسیشی پێ دەکات ﴿وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾ وە گومڕا ناکات بەو نموونە
هێنانەوەیە مەگەر بەدکاران نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کەپەیمانی خوا دەشکێنن
و(هەڵی دەوەشێنەوە) ﴿مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ پاش بەستنی ﴿وَيَقْطَعُونَ﴾ وە لەیدەبڕن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن
يُوصَلَ﴾ ئەو (پەیوەندیانە)ی کەخوا فەرمانی داوە بەپەیوەستی کردنی ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وەلەزەویدا
خراپە دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و زیانبار ﴿٢٧﴾ ﴿كَيْفَ تَكْفُرُونَ
بِاللَّهِ﴾ چۆن بێ باوەڕ دەبن بەخوا؟! ﴿وَكُنتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ﴾ لەکاتێکدا کەئێوە بێ گیان بوون،
و گیانی بەبەردا کردن ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێ دوای ئەوەش زیندووتان
دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ ئەمجا بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو خوایە
﴿خَلَقَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ کەهەرچی لەزەویدایە دروستی کردووە بۆئێوە ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى
السَّمَاءِ﴾ پاشان ویستی ئاسمان دروست بکات ﴿فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ﴾ ئەمجا ڕێکی خستن
بەحەوت ئاسمان ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿٢٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بێنەوە) کاتێك کەپەروەردگاری تۆ بە فریشتەکانی ووت
﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ بەڕاستی من جێ نشینێك دروست دەکەم لەسەر زەوی ﴿قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا
مَنْ﴾ (فریشتەکان) ووتیان ئایە کەسێکی وای تیا دروست دەکەیت ﴿يُفْسِدُ فِيهَا﴾ کە خراپەو بەدیی
تیدا بکات ﴿وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ﴾ وەخوێنی تیا بڕێژێ؟ ﴿وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ﴾ لە کاتێکدا کە ئێمە
یادت دەکەین بەستایش کردنت ﴿وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ وە بەپاك ڕات دەگرین ﴿قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾
(خوا) فەرمووی بێگومان ئەوەی من دەیزانم ئێوە نایزانن ٣٠ ﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا﴾ خوا ناوی
هەموو شتێکی فێری ئادەم کرد ﴿ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ لەپاشان ئەو شتانەی پیشانی فریشتەکان دا
﴿فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ﴾ وە (خوا پێی) فەرموون ناوی ئەمانەم پێ بڵێن ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر
ڕاست دەکەن، (کە ئێوە لە ئادەم باشترن) ٣١ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (هەموو) ووتیان خوایە تۆ پاکیت
لەهەڵە ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾ ئێمە هیچ نازانین، مەگەر ئەوەی کە خۆت فێرت کردبین ﴿إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت زاناو دانا ٣٢ ﴿قَالَ يَا آدَمُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئادەم ﴿أَنْبِئْهُمْ
بِأَسْمَائِهِمْ﴾ ناوی ئەو شتانەیان پێ بڵێ ﴿فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ﴾ جا کاتێك کە ناوەکانی پێ ووتن
﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی پێم نەووتن؟ ﴿إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان
من ئاگادارم بەنهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ﴾ وە ئاگادارم بەوەی کە ئاشکرای دەکەن
﴿وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە بەوەش کە دەیشارنەوە ٣٣ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیهێنەوە بیرت) کاتێك
ووتمان بە فریشتەکان ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا﴾ جا (هەموو) سوژدەیان برد
﴿إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ﴾ شەیتان نەبێت کە گوێی نەدایەو خۆی بە گەورە زانی ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە بە
بێ بڕوایان بوو ٣٤ ﴿وَقُلْنَا يَا آدَمُ﴾ وە ووتمان ئەی ئادەم ﴿اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ خۆت و ژنەکەت
نیشتەجێ بن لەم بەهەشتەدا ﴿وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا﴾ وەلە هەموو خواردەمەنی یەکی بخۆن بەتێرو تەسەلی
﴿حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ لەهەر شوێنێك کەحەز دەکەن ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ وە نزیکی ئەم درەختە مەکەون
﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ تا لە ستەمکاران نەژمێردرێن · تا نەبنە ستەمکار ٣٥ ﴿فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا﴾ ئەمجا
شەیتان هەڵی خەڵەتاندن لە بەهەشتدا ﴿فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ﴾ وەلەو خۆشگوزەرانی یەی کە تێدابوون
دەری پەڕاندن ﴿وَقُلْنَا اهْبِطُوا﴾ وە ووتمان (بە ئادەم وحەواو شەیتان) بچنە خوارەوە (بۆ سەر زەوی)
﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمنی هەندێکتانن ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان
هەیە جێگیر بوون لەسەر زەوی ﴿وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ﴾ وە بەهرەمەندی (و ڕابواردنی دونیا) تاماوەیەك ٣٦
﴿فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ﴾ ئەمجا ئادەم چەند ووتەیەکی (پاڕانەوەی) لەپەروەردگاریەوە وەرگرت ﴿فَتَابَ
عَلَيْهِ﴾ (ئەویش) لێی گیرا کرد ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو تەوبە گیراکەری میهرەبانە ٣٧

﴿قُلْنَا ٱهْبِطُوا۟ مِنْهَا جَمِيعًا﴾ ووتمان: هەمووتان بچنە خوارەوە لە بەهەشت ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى﴾ ئەمجا
ئەگەر لەمنەوە ڕێنموویی بەكاتان بۆ هات ﴿فَمَن تَبِعَ هُدَاىَ﴾ ئەو كەسەی دوای ڕێنموویی من كەوت
﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەسەرە و نە خەم دەخۆن ﴿٣٨﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ وە
ئەوانەی كەبێ بڕوابوون و نیشانە و ئایەتەكانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵ
و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا ئەمێننەوە بەهەتا هەتایی وهەمیشەیی ﴿٣٩﴾ ﴿يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾
ئەی بەنی ئیسرائیل (نەوەكانی یەعقوب) ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو چاكانە بكەنەوە كە
ڕشتوومن بەسەرتاندا ﴿وَأَوْفُوا۟ بِعَهْدِىٓ﴾ وە پەیمانی من بێنەسەر ﴿أُوفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ تا منیش پەیمانی ئێوە
بێنمەسەر ﴿وَإِيَّٰىَ فَٱرْهَبُونِ﴾ وەهەر لە من بترسن ﴿٤٠﴾ ﴿وَءَامِنُوا۟ بِمَآ أَنزَلْتُ﴾ هەروەها بڕوا بهێنن بەو قورئانەی
كەناردوومەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ﴾ كە پشتیوانی پەیامەكەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی
دەستكاری نەكراو) ﴿وَلَا تَكُونُوٓا۟ أَوَّلَ كَافِرٍۭ بِهِۦ﴾ وەئێوە مەبن بەیەكەمین بێ بڕوا بەو قورئانە ﴿وَلَا تَشْتَرُوا۟
بِـَٔايَٰتِى ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە نیشانە و ئایەتەكانی من مەگۆڕنەوە بەشتێكی كەم نرخ ﴿وَإِيَّٰىَ فَٱتَّقُونِ﴾ وەهەر بە
(بێ فەرمانی) من خۆتان بپارێزن ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَلْبِسُوا۟ ٱلْحَقَّ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ ڕاست و ڕەوا تێكەڵ مەكەن بەناڕەوا و
درۆ ﴿وَتَكْتُمُوا۟ ٱلْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ حەق و ڕاستی مەشارنەوە، لەكاتێكدا كە خۆتان ئەمە دەزانن ﴿٤٢﴾
﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بكەن و زەكات بدەن ﴿وَٱرْكَعُوا۟ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ﴾ وەلەگەڵ
كڕنوش بەراندا كڕنوش بەرن (بۆ خودا) ﴿٤٣﴾ ﴿أَتَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبِرِّ﴾ ئایا فەرمان بەسەر خەڵكیدا
دەدەن بەچاكە؟ ﴿وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان فەرامۆش دەكەن ﴿وَأَنتُمْ تَتْلُونَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ (لەگەڵ
ئەمەشدا) كەئێوە پەڕاوەكە(تەورات) دەخوێننەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیرنابن و تێ ناگەن؟ ﴿٤٤﴾
﴿وَٱسْتَعِينُوا۟ بِٱلصَّبْرِ وَٱلصَّلَوٰةِ﴾ پەنا ببەنە بەرئارام گرتن و نوێژكردن(بۆ بە مەبەستەكانتان) ﴿وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ﴾ وە
بێگومان نوێژ(لەركیكی) گەورەو گرانە ﴿إِلَّا عَلَى ٱلْخَٰشِعِينَ﴾ مەگەر لای ئەوانە نەبێ كەلەخوا لەترس
(خۆیان بەزل نازانن) ﴿٤٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَٰقُوا۟ رَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی كە دڵیان بە خزمەت پەروەردگاریان
دەگەن ﴿وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ﴾ وە ئەوان دڵیان بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٤٦﴾ ﴿يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ ئەی بەنی
ئیسرائیل (نەوەكانی یەعقوب) ﴿ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتِىَ ٱلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ یادی ئەو بەخششانە بكەنەوە كە
ڕشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وە من (كاتی خۆی) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمواندا ﴿٤٧﴾
﴿وَٱتَّقُوا۟ يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەڕۆژێك ﴿لَّا تَجْزِى نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْـًٔا﴾ كە كەس هیچ سوودێك
بەكەسی تر ناگەیەنێت ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَٰعَةٌ﴾ وە هیچ تكایەكی بۆ گیرا ناكرێت ﴿وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾
وە بەرمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە ئەمانە یارمەتی نادرێن ﴿٤٨﴾

﴿وَإِذْ نَجَّيْنَاكُم﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک کە ڕزگارمان کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لەدەست و پەیڕەوەی
فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسزای سەختیان پێ ئەچەشتن ﴿يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾
کوڕەکانیان سەر دەبڕین ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ وە کچەکانیان دەهێشتەوە (بۆ کارەکەری)
﴿وَفِي ذَٰلِكُم﴾ وە لەمەتاندا (لەم سزا سەختەی بەسەرتاندا درا) ﴿بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ تاقی
کردنەوەیەکی گەورە بوو لەپەروەردگارتانەوە بۆتان ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ﴾ (بیربکەنەوە)
کاتێک کە دەریامان بۆ لەت کردن ﴿فَأَنجَيْنَاكُمْ﴾ و ڕزگارمان کردن ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە
دەست وپەیوەندی فیرعەونمان خنکاند و نوقمی (دەریامان) کردن ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا
ئێوە تەماشاتان دەکردن ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک کەبەڵێنی چل
شەومان دا بەموسا ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ﴾ لەدوای ئەو (ڕۆیشتنی موسا بۆ کێوی طور)
گوێرەکەکەتان کرد بە (خوای خۆتان وپەرستتان) ﴿وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە ستەمکار بوون
﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا دوای ئەو (گوێرەکە پەرستیەتان) لێتان خۆش بووین
﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تاسوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ﴾ بیربکەنەوە
کاتێ تەورات وجیاکەرەوە (لەنێوان دروست ونادروست) مان دا بەموسا ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ
ئەوەی ڕێنموویی پێ بکەن ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ بیربکەنەوە کاتێ کە موسا بەگەلەکەی
وت ﴿يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ئێوە ستەمتان کرد لەخۆتان ﴿بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ﴾
بە گوێرەکە پەرستیەکەتان ﴿فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ﴾ کەواتە بگەڕێنەوە بەپەشیمانی بۆ لای بەدی
هێنەرتان ﴿فَاقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ و خۆتان بکوژن (یی ئەوانەتان تاوانبارتان بکوژێت) ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆخۆتان ﴿عِندَ بَارِئِكُمْ﴾ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا (خوا)
پەشیمانیەکەی لێ گیرا کردن ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە گیراکەری پەشیمانی و
میهرەبانە ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ وتتان ئەی موسا ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ بڕوات پێ
ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً﴾ تاخوا نەبینین بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ لەپڕ هەورە تریشقەیەک
لێی دان ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکرد ﴿٥٥﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَاكُم﴾ لەپاشان زیندووتان
کردنەوە ﴿مِّن بَعْدِ مَوْتِكُمْ﴾ لەدوای مردنتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٦﴾
﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ﴾ وەهەور سێبەرمان کرد بەسەرتانەوە ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ وە گەزۆ
و باڵندەی شێلاقەمان بەسەردا ڕشتن وبۆمان ناردن ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ (وە پێمان وتن)
بخۆن لەو خواردنە پاکانەی کەکردمان بەڕۆزیتان ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ (ئەوانەی ناسوپاسییان کرد)
ستەمیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتمان بچنە ئەم شارە (کە قودسە) ﴿فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا﴾ ئەمجا لەوێ (هەرچی ئارەزوو دەکەن) بخۆن بەتێروتەسەلی لەهەر لایەك کەحەز دەکەن ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ وە لەدەرگاوە بچنە ژوورەوە بەملکەچی (بەکڕنۆشەوە) ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ وەبڵێن (خوایە ئەگوناهەکانمان خۆش بە ﴿نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ﴾ ئەوسا لەگوناهەکانتان خۆش دەبین ﴿وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وەلەئایندەدا پاداشتی چاکەکاران زووتر دەکەین ﴿٥٨﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ کەچی ئەوانەی ستەمکار بوون (ئەوەی پێیان ووترا بوو) گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ بەقسەیەك کەپێیان نەووترا بوو ﴿فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئیتر ئێمەش ڕشتمان بەسەر ئەوانەی کەستەمیان کرد ﴿رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی ئەو نافەرمانی یەی کەکردیان ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەموسا داوای باران بارینی کرد بۆ گەلەکەی ﴿فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ ئێمەش پێمان ووت: گۆچانەکەت بدە بەو (تاشە) بەردەدا ﴿فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ (کەلێی دا) لەبەر دوانزە کانیی لێ هەڵقوڵا ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەموو تیرەیەك چاوگەی (ئاوە خواردنەوەی) خۆی ناسی ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ﴾ (ئەمجا ووتمان) بخۆن وبخۆنەوە لەڕۆزی خوا ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە بڵاو مەبنەوە لەزەویدا بەخراپەکردن ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتتان ئەی موسا ﴿لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ﴾ هەرگیز خۆمان ڕاناگرین لەسەر یەك جۆر خۆراك ﴿فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ کەواتە داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ﴾ بۆمان دەربهێنێ لەوەی کەزەوی دەیڕوێنێ ﴿مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا﴾ لەسەوزەواتی و ترۆزی و خەیاری ﴿وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا﴾ و سیر و نیسکی و پیازی ﴿قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ﴾ (موسا) فەرمووی ئایا ئێوەشتی چاك دەگۆڕنەوە بەخراپ (واتە گەزۆ و گۆشتی باڵندە دەگۆڕنەوە بە سیر و پیاز) ﴿اهْبِطُوا مِصْرًا﴾ دابەزن بۆشارێك لەم شارانەی دەلەمێنن) ﴿فَإِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ﴾ ئەوسا بەڕاستی چیتان داوا کردووە دەستتان دەکەوێت ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ﴾ وەدرایەسەریاندا ڕیسوایی و بێ نەوایی (هەژاری) ﴿وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ﴾ وە خەشمی خوایان بۆخۆیان هێنایەوە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەبوو کەبێ بڕوابوون بەنیشانەو فەرمانەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوە بوو کەسەرپێچی و دەست درێژی یان دەکرد ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئیماندارن(موسـوڵمانن) وەئەوانەی جولەکەن ﴿وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِينَ﴾ وەگاورو ئەستێرەپەرست یان فریشتەپەرستەکان ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ هەرکامێك لەمانە بڕوای هێنابێ بەخواو ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ وەکردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ ئەوە پاداشتیان بۆ هەیە لەلای پەروەردگاریانەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نەترسیان لەسەرەو نەخەفەت دەخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ﴾ وە (کێوی) طورمان بەرز کردەوە بەسەر سەرتانەوە ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (وە پێمان وتن) ئەوەی پێمان داوون (لەتەورات) بباش کاری پێبکەن ﴿وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ﴾ وەبیر کەنەوە ئەوەی کەتێدایە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ولەخوا بترسن ﴿٦٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ دیسان پشتتان هەڵکرد دوای پەیمان وەرگرتنەکە ﴿فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەمجا ئەگەر بەخشش و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ ئەوە ئێوە لەزەرەرمەندان دەبوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە (دەنگ وباسی) ئەوانەتان زانیوە ﴿اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ﴾ لەخۆتان کەدەست درێژیان کرد لە ڕۆژی شەممەدا ﴿فَقُلْنَا لَهُمْ﴾ ئەمجا پێمان وتن ﴿كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ببن بەمەیمونی دوور خراوە لەبەزەیی خوا ﴿٦٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا﴾ ئەمجا ئەم سزایەمان کردە پەند بۆ خەڵکانی ئەو سەردەمەو ئەوانەی دوای ئەوان ﴿وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ﴾ وەبەئامۆژگاریی بۆ پارێزکاران ﴿٦٦﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك موسا بەگەلەکەی وت ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بێگومان خوا فەرمانتان پێ دەدات ﴿أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً﴾ کە مانگایەك سەرببڕن ﴿قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا﴾ وتیان ئایا گاڵتەمان پێ دەکەیت ؟ ﴿قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ وتی پەنا ئەگرم بەخوا کەلە نەفامان بم ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ وتیان داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ﴾ پێمان بڵێ ئەو مانگایە کامەیە وچۆنە ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ وتی بێگومان خوا دەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ﴾ مانگایەك بێت نەزۆر پیربێ و نەزۆر جوان ﴿عَوَانٌ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ مام ناوەندی بێ لەنێوان ئەم دووانەدا ﴿فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ﴾ زوو بیکەن ئەوەی فەرمانتان پێدراوە ﴿٦٨﴾ ﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ وتیان داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا﴾ پێمان بڵێ ڕەنگی مانگاکە چۆن بێ ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ وتی بەڕاستی خوا دەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا﴾ مانگایەکی زەردی تێری ﴿تَسُرُّ النَّاظِرِينَ﴾ (زەردێکی وا) دڵی تەماشاکاران خۆش بکات ﴿٦٩﴾

﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ﴾ ئەوا بۆمان ڕوون بکاتەوە
چۆن بێ ئەومانگایە؟ ﴿إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی مانگاکەمان لێ تێک چووە ﴿وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ
لَمُهْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە ئەگەر خوا بیەوێ ڕێنموویی وەردەگرین ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ ووتی
خوا ئەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی مانگایەکی ڕانەهێنراو بێ بە کێلانی زەوی
﴿وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ﴾ وە نە بەئاودێری کشتوکاڵ ﴿مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا﴾ بێ عەیب وبێ پەڵەیێ ﴿قَالُوا
الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ﴾ ووتیان: ئێستا هەواڵی ڕاستت هێنا ﴿فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ﴾ ئەمجا سەریان
بڕی وخەریک بوو نەو(سەربڕینە) نەکەن ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێک کە یەکێکتان
کوشت ﴿فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا﴾ وهەمموو لەخۆتانتان دوور دەخستەوەو ئاژاوەتان بوو ﴿وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنتُمْ
تَكْتُمُونَ﴾ وە خوایش ئاشکرای کرد ئەوەی ئێوەتان شاردەوە ﴿٧٢﴾ ﴿فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا﴾ ئەمجا ووتمان
بەپارچەیەکی (مانگا سەربڕاوەکە) لەکەسە کوژراوەکە بدەن ﴿كَذَٰلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ﴾ ئا (بەم
شێوەیە) خوا مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ ونیشانەکانی خۆیتان پیشان دەدات
﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆئەوەی ژیربن وتێ بگەن ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاشان دڵتان ڕەق بوو
دوای ئەم (هەمموو) موعجیزانە ﴿فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾ دڵتان وەک بەردە بەڵکو زۆر ڕەقترە
﴿وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ﴾ چونکە بەڕاستی بەردی وا هەیە لەچەند لاوە جۆگە ئاوی لێ هەڵ
دەقوڵێ ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾ وە بێگومان هی وایان هەیە کەلەت لەت دەبێ و ئاوی
لێ دێتەدەری ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وە بەڕاستی هی وایان هەیە لەترسی خوا (لەلوتکەی
شاخەکان) بەرئەبێتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نییە لەوەی کەدەیکەن ﴿٧٤﴾
﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ﴾ جا ئایا ئومێدتان (ئەی موسوڵمانینە) کە (جوولەکە) بڕوا بێنن بەئایینەکەتان
﴿وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ﴾ لەکاتێکدا دەستەیەک لەوان ﴿يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ فەرموودەی خوایان
ئەبیست (لەتەورات) ﴿ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ﴾ کەچی لەپاش تێ گەیشتنی دەست کارییان
ئەکرد ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە ئەوان دەشیانزانی (کە کارێکی ناڕەوایە) ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا﴾
(جوولەکەکان) کاتێک تووشی موسوڵمانەکان ئەبوونایە دەیان ووت ﴿آمَنَّا﴾ ئێمەش بڕوامان هێناوە (بە
پێغەمبەرەکەتان) ﴿وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا﴾ بەڵام کاتێک لەپەنایەکدا هەندێکیان بەهەندێکیان
بگەیشتنایە دەیان ووت ﴿أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەرە ئێوە ئەو نیشانە بەموسوڵمانەکان دەڵێن
کە خوا بۆئێوەی باس کردووە (لە تەورات دا)؟ ﴿لِيُحَاجُّوكُم بِهِ﴾ تاوەکو تەوراتە بکەنە بەڵگە بەسەرتانەوە
﴿عِندَ رَبِّكُمْ﴾ لای پەروەردگارتان (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ جا ئایا ژیرنابن و تێ
ناگەن؟ ﴿٧٦﴾

﴿أَوَلَا يَعْلَمُونَ﴾ ئایا ئەوان نازانن ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ کەبەڕاستی خوا ئاگادارە بەوەی کەپەنهانی ئەکەن و ئەوەی ئاشکرای ئەکەن ﴿٧٧﴾ ﴿وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ﴾ وە هەندێکیان نەخوێندەوارن ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ﴾ لەپەڕاوەکە(تەورات) نازانن، تەنها ئاوات و هیوای هیچ وپووچ نەبێت ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ وە ئەوان هەر دوای گومان دەکەون ﴿٧٨﴾ ﴿فَوَيْلٌ﴾ ئەمجا هاوارو تیاچوون بۆ ئەوانەی ﴿لِّلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ﴾ کەتەوراتە (تێکدراوە) کە بەدەستی خۆیان دەنووسنەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُونَ﴾ پاشان دەڵێن ﴿هَٰذَا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەم (نامەیە) لە خواوەیە ﴿لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ تاشتێکی کەمی پێ بکڕن ﴿فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ ساهاوارو تیاچوون بۆ ئەوان لەوە کەدەستی ئەوان نووسیویەتیەوە ﴿وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ﴾ وە هاوار بۆئەوان لەوەی کە ئەنجامی ئەدەن ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالُوا لَن تَمَسَّنَا النَّارُ﴾ وە (جولەکەکان) وتیان ئاگری دۆزەخمان لێ ناکەوێت ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً﴾ مەگەر چەند ڕۆژێکی ژمێراو نەبێت ﴿قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ اللَّهِ عَهْدًا﴾ بڵێ: ئایا پەیمانتان لەخواوە وەرگرتووە؟ (بۆ ئەمەی کە دەیڵێن)﴿فَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ﴾ تا خواش پێچەوانەی پەیمانی خۆی نەکات؟ ﴿أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ یان شتێکی وا هەڵدەبەستن بەدەم خوداوە کەنایزانن ﴿٨٠﴾ ﴿بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةً﴾ نەخێر وانی یە هەرکەسێك خراپەیەك بکات ﴿وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ﴾ وە تاوانەکەی خۆی لەهەموو لایەکەوە دەوری دابێت ودایگرتبێتەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿٨١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوکەسانەی کەبڕوایان هێناو کردەوەی باشیان کرد ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەو بە هاوەڵی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (وە بیربکەوە) کاتێك کەپەیمانمان لەجولەکە وەرگرت ﴿لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ﴾ کە هیچ شتێك نەپەرستن جگە لە خوای گەورە ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە چاکە بکەن لەگەڵ دایك و باوك ﴿وَذِي الْقُرْبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزمان ﴿وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ﴾ وە لەگەڵ هەتیوان و هەژاران ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ وە قسەی جوان بکەن لەگەڵ خەڵکیدا ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە زەکات بدەن ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنكُمْ﴾ ئەمجا پشتتان هەڵکرد کەمێکتان نەبێت ﴿وَأَنتُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئێوە هەر بەربەرەکانێکەر و (پشت هەڵکەرن) ﴿٨٣﴾

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ﴾ کە
خوێنی یەکتری نەڕێژن ﴿وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيَارِكُمْ﴾ وە خۆتان دەربەدەر نەکەن لە وڵاتتان
﴿ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ پاشان بڕیارتان دا (لەسەر ئەم پەیمانە) وە ئێوە (خۆتان) شایەتی لەسەر
ئەدەن ﴿٨٤﴾ ﴿ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەمجا ئێوە هەر ئەوانەن ﴿تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ کە یەکتری دەکوژن
﴿وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم مِّن دِيَارِهِمْ﴾ وە هەندێك لە خۆتان دەربەدەر دەکەن لە وڵاتیان ﴿تَظَاهَرُونَ
عَلَيْهِم﴾ پشتیوانی (بێگانە) دەکەن دژی ئەوان ﴿بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ بە پەدی و دەست درێژی ﴿وَإِن
يَأْتُوكُمْ أُسَارَىٰ﴾ وە ئەگەر دیلیشیان بۆبێتن (لەخۆتان ئەیانکڕنەوەو) ﴿تُفَادُوهُمْ﴾ بڕیتی یان بۆ دەدەن
﴿وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ﴾ لەگەڵ ئەمەش دا کە دەربەدەر کردنیان قەدەغە کراوە لێتان (بۆچی
کار پەروەیان دەکەن و هەمەیان ناکەن) ﴿أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ﴾ جا ئایا بڕوا دەهێنن
بە هەندێك لە تەورات، و بێ بڕوا دەبن بە هەندێکی تری ﴿فَمَا جَزَاءُ مَن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ﴾ جا تۆڵەی
ئەو کەسە بە کەرا نەکەن لە ئێوە ﴿إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هەر ڕیسوایی و نەداری یە لە ژیانی دونیادا
﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دوایشدا ﴿يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە بۆ ناو سەختترین
سزا ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نیە لەوەی کە دەیکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾
ئەمانە ئەوانەن ﴿اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کە ژیانی جیهانیان کڕی بە دوا ڕۆژ ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ
الْعَذَابُ﴾ ئیتر نە سزایان لەسەر سووك دەکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە نە یارمەتی دەدرێن و (نە پشتگیری
دەکرێن) ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بە خوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بە موسا
﴿وَقَفَّيْنَا مِن بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ﴾ وە دوا بە دوای ئەو پێغەمبەرانمان نارد ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾
وە چەند نیشانەیەکی ڕوشنمان دا بە عیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وە پشتیوانیمان
کرد بە جوبرەئیل ﴿أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ جا هەر کاتێ پێغەمبەرێکتان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَىٰ
أَنفُسُكُمُ﴾ بە شتێك کە بەدڵی خۆتان نەبوایە ﴿اسْتَكْبَرْتُمْ﴾ لووت بەرز دەبوون و خۆتان بەگەورە
گرتووە ﴿فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ﴾ جا دەستەیەکتان (لە پێغەمبەران) بە درۆ دانیوە ﴿وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ وە
دەستەیەکتان کوشتووە ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ﴾ وە (جولەکەکان) وتیان (بە پێغەمبەر ﷺ) دڵمان
داپۆشراوە (تووفلدراوە و قسەی تۆ ناگاتێ) ﴿بَل لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ﴾ (بەو جۆرە وانیە) بەڵکو خوا
نەفرینی لێکردن بەهۆی بێ بڕواییانەوە ﴿فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ﴾ جا کەمیان هەیە بڕوا بهێنن ﴿٨٨﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ﴾ كاتێك كتابێكیان بۆهات(كە قورئانە) ﴿مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە
﴿مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ﴾ كە پەسەندكەری تەوراتەكەی ئەوانە(پێش ئەوەی دەستكاری بكەن و بیگۆڕن)
﴿وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ وە ئەوان (جوولەكەكان) لەوەوپێش ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ داوای
زاڵ بوونیان ئەكرد لەخوا بەسەر ئەوانەی كە بێ بڕوابوون ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا﴾ كەچی كاتێك
ئەو(پێغەمبەر) ەی دەیان ناسی بۆیان هات ﴿كَفَرُوا بِهِ﴾ بێ بڕوابوون پێی ﴿فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾
كەواتە نەفرینی خوا لەبێ بڕوایان بێ (٨٩) ﴿بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ﴾ شتێكی زۆر خراپ بوو كە
خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ (ئەو خراپەش) بێ بڕوابوون بوو بەو قورئانەی
كەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿بَغْيًا أَنْ يُنَزِّلَ اللَّهُ﴾ بەهۆی حەسودیانەوە بوو بەوەی كەخودا بڕێژێ
﴿مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ﴾ لەبەخششی خۆی بەسەر هەر كەسێكدا كەخۆی بیەوێ ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾
لەبەندەكانی (كە موحەممەدە ﷺ) ﴿فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ﴾ ئەمجا تووشی خەشم و رقی یەك لەدوای
یەكی خوا بوون ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای ریسوا كەر (٩٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ
آمِنُوا﴾ كاتێك پێیان بوترایە بڕوا بهێنن ﴿بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ بەوەی كەخوا ناردویەتیە خوارەوە (كە
قورئانە) ﴿قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا﴾ ئەیانووت ئێمە بڕوا بەوە دەهێنین كەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە
﴿وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ﴾ وە بێ بڕوا ئەبوون بە ئەوەی كە دوای (تەورات) نێراوە (وەك قورئان)
﴿وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ﴾ لەكاتێكدا كە ئەو قورئانە راستە وپشتیوانی تەوراتە (بێ دەستكاری)
یەكەی ئەوانە و بەراستی دەزانێت ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ﴾ بلێ بۆچی لەمەوپێش پێغەمبەرانی
خواتان دەكوشت ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بوون (٩١) ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی مووساتان بۆهات بەچەند نیشانەیەكی روونەوە ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ
بَعْدِهِ﴾ كەچی لە دوای ئەو گوێرەكەتان پەرست ﴿وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ﴾ بێگومان ئێوە ستەمكارن (٩٢)
﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ (وەبیربكەنەوە) كاتێك كەپەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
الطُّورَ﴾ وە كێوی طورمان بەرز كردەوە بەسەرتاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (وە وتمان) ئەوەی
پێمانداوون (تەورات) باش كاری پێ بكەن (وتووند دەستی پێوە بگرن) ﴿وَاسْمَعُوا﴾ وە گوێ بگرن
﴿قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ (بەزمان) وتیان بیستمان و(بەكردەوە) بێ فەرمانیمان كرد ﴿وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ
الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بێ بڕوایی یانەوە دڵیان تاو درابوو بەخۆشەویستی گوێرەكە
﴿قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ﴾ بلێ بڕواكەتان چ فەرمانێكی بەدتان پێ دەدات ﴿إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (٩٣)

﴿قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ ئەگەر ماڵی دوایی (بەھەشت) بۆ
ئێوەیە لای خوا (وەك خۆتان دەڵێن) ﴿خَالِصَةً مِّن دُونِ النَّاسِ﴾ بەتایبەتی بۆ خۆتان بێت بەبێ ئەوەی
کەس بێ بەھرەیشتان ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ کەواتە داوای مردن بکەن ئەگەر ڕاست گۆن
(٩٤) ﴿وَلَن يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەھۆی ئەو (گوناھانە)
کەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بە ستەمکاران (٩٥)
﴿وَلَتَجِدَنَّهُمْ﴾ سوێندبێت ئەو (جولەکانە) دەبینیت ﴿أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ﴾ لەهەموو کەس زیاتر
حەز لەژیان دەکەن ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەش کە هاوبەش بۆ خوا پەیدا دەکەن ﴿يَوَدُّ أَحَدُهُمْ﴾
(لەبەرئەوە) هەریەکێکیان ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ کە هەزار ساڵ بژییە ﴿وَمَا هُوَ
بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَن يُعَمَّرَ﴾ وە ئەو تەمەنە (کەبەسەری دەبات) ڕزگاری ناکات لەسزا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن (٩٦) ﴿قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ هەر کەسێك دوژمنی جوبرەئیل بێت (ئەوە دوژمنی خوایە) ﴿فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾
چونکە ئەو بەفەرمانی خوا قورئانی هێناوەتە خوارەوە بۆ سەر دڵی تۆ ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پشتیوانی
نامەکانی پێش خۆی دەکات و بەڕاستیان دەزانێت ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ڕێنموونی کەر و
مژدەدەرە بۆ بڕواداران (٩٧) ﴿مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ﴾ هەر کەسێك دوژمنی خوا و فریشتەکانی
خوا ﴿وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ﴾ و پێغەمبەرانی خوا و جوبرەئیل و میکائیل بێت (ئەوە بێ بڕوایە)
﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان خواش دوژمنی بێ بڕوایانە (٩٨) ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان بۆمان ناردوویت ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ چەند نیشانەیەکی ڕوون و ئاشکرا (کە قورئانە)
﴿وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ﴾ وە کەس بێ بڕوا نابێت پێیان، مەگەر سەرکەشان نەبێت (٩٩)
﴿أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا﴾ ئایا (بێ بڕوابوون بەئایەتەکانی ئێمە) هەر جارێك پەیمانێك ببەستن (لەگەڵ
پێغەمبەر ﷺ دا) ﴿نَّبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ دەستەیەك لەوانە پەیمانەکەیان هەڵوەشاندۆتەوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەك هەر ئەوەندە) بەڵکو زۆربەیان هەر بڕوا ناهێنن (١٠٠) ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾
کاتێك کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ بەپشتیوانی تەوراتە (دەستکاری
نەکراوە) کەیان ﴿نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ دەستەیەك لەوانەی کە خاوەن
نامەبوون نامەکەی خوایان فڕێ دایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشت خۆیان (پشت گوێیان خست)
﴿كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وەك نەزانن (کەئەوە نامەی خودایە) (١٠١)

﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ﴾ (جولەکەکان) دوای ئەو (شتانە) کەوتن کە شەیتانەکان دەیان خوێندەوە (بۆ خەڵکی) ﴿عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ﴾ لەسەردەمی پاشایەتی سولەیمان دا، وە سولەیمان بێ بڕوا نەبوو ﴿وَلَٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا﴾ بەڵام شەیتانەکان بێ بڕوا بوون ﴿يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ خەڵکیان فێری جادوو دەکرد ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ﴾ هەروەها ئەوەی نێردراوەتە خوارەوە لە بابل بۆ سەر هارووت و مارووت (دوو فریشتە بوون) ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا﴾ وە (ئەمانە) کەسیان فێر نەدەکرد تا پێیان نەوتایە ﴿إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾ ئێمە هەر تاقیکەرەوەی (ئادەمیزاد)ین کەواتە بێ بڕوا مەبە ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ﴾ ئەمجا فێری جادووی وا دەبوون لێیانەوە کە ژن و مێردی پێ لەیەك جیا بکەنەوە ﴿وَمَا هُم بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ﴾ ئەوان بەم جادووە ناتوانن زیان بە کەس بگەیەنن ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ﴿وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ وە فێری شتێك دەبن کە زیانیان پێ دەگەیەنێ نەك قازانج ﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ﴾ بێگومان زانیان هەرکەسێ جادوو بکڕێ (وەفێری ببێت) ﴿مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ﴾ (بەفەرموودەی تەورات) لەڕۆژی دواییدا بێ بەش دەبێ ﴿وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ﴾ بەڕاستی زۆر خراپە ئەو شتەی کە (بڕوای) خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٢﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ ئەگەر بەڕاستی ئەوان بڕوایان بهێنایە و پارێزکار بوونایە ﴿لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ خَيْرٌ﴾ ئەوا پاداشتێکی چاکتر لەلایەن خواوە بۆ ئەوان دەبوو ﴿لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقُولُوا﴾ مەڵێن ﴿رَاعِنَا﴾ وشەی جوێن و بێ ڕێزییە بە لای جولەکەوە ﴿وَقُولُوا﴾، وە بڵێن ﴿انظُرْنَا﴾ پەلەمان لێ مەکە و چاوەڕوانیمان لەسەر بکە ﴿وَاسْمَعُوا﴾ و بیستن ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای سەخت ﴿١٠٤﴾ ﴿مَّا يَوَدُّ﴾ حەز ناکەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوان لە خاوەن نامە و هاوبەش پەیداکەرەکان ﴿أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُم مِّنْ خَيْرٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کە هیچ شتێکی باشتان لەخواوە بۆ بنێردرێتە خوارەوە ﴿وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام خواش بەخششی خۆی بۆ کەسێك کەیەوێ تەرخان دەکات ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ و خوا خاوەنی چاکەی گەورەیە ﴿١٠٥﴾

﴿مَا نَنسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا﴾ ئەگەر ئایەتێك (لە ئایەتەكانی قورئان) بسڕینەوە یان پشتگوێی بخەین
﴿نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلِهَا﴾ یەكێكی تری باشتر لەو ، یان وەك ئەو دەهێنین ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئایا نازانیت خوا بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەلاتە (١٠٦) ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ ئایا نازانیت كە موڵكی ئاسمانەكان و زەوی هەر بۆ خوایە ؟ ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وە هیچ پشتیوان و یارییدەدەرێكتان نی یە ، خوا نەبێت (١٠٧) ﴿أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْأَلُوا
رَسُولَكُمْ﴾ یان ئێوەش دەتانەوێ داوای (شتی نەشیاو) بكەن لە پێغەمبەرەكەتان ؟ ﴿كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾
وەك بەمەوپێش داوا كرا لە موسا (علیه السلام) ﴿وَمَن يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ﴾ هەر كەسێك بڕوا بگۆڕێتەوە
بە بێ بڕوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون كردووە (١٠٨) ﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ﴾ زۆر لە خاوەن نامەكان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا﴾ كە بتانكەنەوە
بە بێ بڕوا ، دوای بڕوا هێنانتان ﴿حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم﴾ لەبەر حەسوودییەك كە لە دەروونیانەوەیە
﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾ (ئەمەش) دوای ئەوەی كە ڕاستییەكەیان بۆ ڕوون بووەتەوە ﴿فَاعْفُوا
وَاصْفَحُوا﴾ بەڵام ئێوە لێیان خۆش بن و چاو پۆشیان لێ بكەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ تا خوا
فەرمانی خۆیتان بۆ دەنێرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو
شتێكدا (١٠٩) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بكەن و زەكات بدەن ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ
خَيْرٍ﴾ وە هەرچی پێشبخەن لە چاكە بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەكەوێتەوە
﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی كە دەیكەن (١١٠) ﴿وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ﴾
(جووەكەو گاورەكان) وتیان كەس ناچێتە بەهەشتەوە ﴿إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾ مەگەر یەكێك
كە جوولەكە یا گاور بێت ﴿تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ﴾ ئەمە ئاواتیانە ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ پێیان بڵێ بەڵگەتان
بهێنن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن (١١١) ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ (نە وا نییە) بەڵكو هەر
كەسێك بەڕاستی ڕووبكاتە خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و لە هەمان كاتدا چاكەكار بێت ﴿فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ
رَبِّهِ﴾ ئەوە ئەوی هەیە پاداشت لە لای پەروەردگاریەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان
لەسەرە و نە خەمیش دەخۆن (١١٢)

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ﴾ جولەکە ئەڵێن گاوور لەسەر هیچ (ئایینێك) نین
﴿وَقَالَتِ النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ﴾ وە گاوور دەڵێن جولەکە لەسەر هیچ (ئایینێك) نین
﴿وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان نامەکانیان دەخوێنەوە، (یەکێکیان تەورات و ئەوی تریش
ئینجیل) ﴿كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ هەر بەم جۆرەیان دەووت، ئەوانەی کە نەزان
(لە بت پەرستەکان) ﴿فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ئەمجا خوا لە ڕۆژی دوایدا لە نێوانیاندا بڕیار
دەدات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی کە تیایدا جیاواز و ناکۆکن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ کێ
ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ کە ڕێگری لە مزگەوتەکانی خوا دەکات ﴿أَنْ يُذْكَرَ
فِيهَا اسْمُهُ﴾ لەوەی کە ناوی خوایان تێدا بێت ﴿وَسَعَى فِي خَرَابِهَا﴾ وە هەوڵ دەدات بۆ وێران کردنیان
﴿أُولَئِكَ﴾ ئەوانە (کە قەدەغەی خواپەرستی دەکەن لە مزگەوتەکاندا) ﴿مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا
إِلَّا خَائِفِينَ﴾ بۆیان نی یە بچنە مزگەوتەکانەوە بە ترسەوە نەبێت ﴿لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ لە ژیانی
دونیادا ڕسوایی بۆ ئەوانە ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە لە ڕۆژی دوایشدا سزای گەورە ﴿١١٤﴾
﴿وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا هەر بۆ خوایە ﴿فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾ کەواتە
ڕوو بکەنە هەر لایەك (لە نوێژ کردندا بە فەرمانی خودا) ئەوە ڕووگەیە و ڕووتان لە خودا کردووە
﴿إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا (بەربڵاو و میهرەبانی) فراوانە و زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾
(گاوور و جولەکە و بت پەرستەکان) ووتیان خوا منداڵی بۆ خۆی داناوە ﴿سُبْحَانَهُ﴾ ئەو (خوا)
پاك و بەدوورە لەوە ﴿بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڵکو هەرچی هەیە لە ئاسمانەکان و زەوی دا
موڵکی ئەوە ﴿كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ﴾ هەموو فەرمانبەردار و ملکەچی ئەون ﴿١١٦﴾ ﴿بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
(خوا) بەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿وَإِذَا قَضَى أَمْرًا﴾ وە کاتێ کەویستی شتێ بکات
﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ هەر ئەوەندەی پێ ئەوی کە پێ ی دەڵێ ببە ئیتر دەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿وَقَالَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ﴾ نەزانەکان ووتیان بۆچی خوا خۆی قسەمان لەگەڵ ناکات
﴿أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ﴾ یا نیشانەیەکمان بۆ نایەت ﴿كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ ئەوانەی
کەلەپێش ئەمانیش دا بوون هەمان شتیان دەووت ﴿تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵ و دەروونیان لەیەك دەچێت
﴿قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بێگومان نیشانەی ڕوونمان باس کردووە بۆ کەسانێك بەشوێن
دڵنیایی دا دەگەڕێن ﴿١١٨﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان نارد بە ئایینێکی ڕاست
و دروستەوە بە مژدەدەر و ترسێنەر ﴿وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ﴾ وە تۆ بەرپرسیار نیت لە یارانی
دۆزەخ ﴿١١٩﴾

﴿وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ﴾ هەرگیز نە جولەكە و نە گاوور لێت ڕازی نابن ﴿حَتَّىٰ تَتَّبِعَ
مِلَّتَهُمْ﴾ هەتا دوای ئایینیان نەكەویت ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ (پێیان) بڵێ: هەر ڕێنموویی
خوایە ڕێنموویی ڕاست ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ وە ئەگەر دوای ئارەزووەكانی ئەوان بكەویت (ئەی
موحەممەد ﷺ) ﴿بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی كە (لەخواوە) بۆت هاتووە (كە قورئانە)
﴿مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ سەرپەرشتی كەر و یاریدەدەرێكت نابێ لەلایەن خواوە ﴿١٢٠﴾ ﴿الَّذِينَ
آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانە كتێبمان پێداوون ﴿يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ﴾ بەڕاستی دەیخوێننەوە ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ
بِهِ﴾ ئەوانە باوەڕ ئەهێنن بە ڕێنموویی خوای گەورە (كە ئیسلامە) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە ئەوانەی بێ
بڕوابن پێی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و خەسارۆمەند ﴿١٢١﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ
الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی نەوەكانی یەعقوب (ئەی بەنی ئیسرائیل) بیری ئەو چاكانە بكەنەوە
كە ڕشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وەبێگومان من (پێشتر) زیاتر ڕێزم دا بەسەر
هەموواندا ﴿١٢٢﴾ ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لە ڕۆژێك ﴿لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا﴾ كە كەس
لەبری كەس تۆڵە و پاداشت نادرێتەوە ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وەبارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا تَنفَعُهَا
شَفَاعَةٌ﴾ وە هیچ تكایەك كەڵكی ناگرێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەیارمەتیی نادرێن و سەرناخرێن ﴿١٢٣﴾
﴿وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ﴾ (بیربكەنەوە) كاتێك خوا ئیبراهیمی تاقی كردەوە بەچەند بڕیار
وفەرمایشتێك ﴿فَأَتَمَّهُنَّ﴾ كە ئەویش بەجێی هێنان ﴿قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ (خوا) فەرمووی
بێگومان من تۆ دەكەم بە پێشەوای خەڵكی ﴿قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾ (ئیبراهیم) وتی لە نەوەشم لەكێت
(بە پێشەوا)؟ ﴿قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ فەرمووی: پێغەمبەرێتیی من ناگات بە ستەمكاران
﴿١٢٤﴾ ﴿وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا﴾ (بیربكەنەوە) كاتێك كە كەعبەمان گێڕا بەپەناگای خەڵكی
و جێی ئاسایش ﴿وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى﴾ (پێمان وتن) شوێنی ئەو بەردەی ئیبراهیم (علیه
سلام) لەسەری ڕاوەستا (كاتی دروست كردنی كەعبە) بكەنە جێگای نوێژ ﴿وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ﴾ وە سپاردمان بە ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ﴾ كە ماڵەكەم پاك بكەنەوە
بۆ ئەوانەی كە بەدەوری كەعبەدا دەسوڕێنەوە ﴿وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ وە بۆ ئەوانەی كە تیایدا
ئەمێننەوە هەروەها بۆ كڕنووش بەران و سوژدەبەران ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا آمِنًا﴾ (وە
بیربكەنەوە) كاتێك كەئیبراهیم وتی: خوایە ئەم شوێنە (كە مەككەیە) بكە بەشارێكی پڕ لەئاسایش
﴿وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ وە ڕۆزی دانیشتوانی بدە لە بەروبووم و میوەجات ﴿مَنْ آمَنَ مِنْهُم بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ ئەوانەیان كەبڕوایان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی
ئەوەش بێ بڕوایە ڕۆزی پێ ئەدەم بۆ چەند ڕۆژێكی كەم ﴿ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
لەپاشان ناچاری دەكەم بەسزای ئاگری دۆزەخ كەخراپترین سەرئەنجامە ﴿١٢٦﴾

﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم و ئیسماعیل بناغەکانی
کەعبەیان بەرز دەکردەوە ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (دەیانووت) خوایە ئەم کردەوەیەمان
لێ گیرا بکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەری زانا ١٢٧ ﴿رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ﴾ خوایە هەر دووکمان
بکە بە گوێڕایەڵ و فەرمانبەرداری خۆت ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ﴾ وە لە نەوەشمان گەلێك بکە
بە فەرمانبەرداری خۆت ﴿وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا﴾ وە ڕێگاکانی خواپەرستیمان پیشان بدە ﴿وَتُبْ عَلَيْنَا﴾ وە
پەشیمانیمان گیرابکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆی گیراکەری پەشیمانی و میهرەبان ١٢٨
﴿رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ خوایە لە ناو نەوەکانماندا پێغەمبەرێك بنێرە لە خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ﴾ ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ﴾ قورئان و
دانایی یان فێربکات و پاکیان بکاتەوە (لە هەموو گوناهێك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بێگومان هەر تۆی
بەتوانای دانا ١٢٩ ﴿وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ﴾ کێ ڕوو وەرئەگێڕێ لە ئاینی ئیبراهیم؟ ﴿إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ﴾
مەگەر کەسێك کە خۆی گێل و نەفام کردبێت؟ ﴿وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا﴾ سوێند بێت بێگومان ئیبراهیممان
هەڵبژارد لە دونیادا ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بێگومان ئەو لە ڕۆژی دواییدا لە چاکەکارانە
١٣٠ ﴿إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ﴾ (هەڵی بژارد) لەکاتێکدا خوای پێی فەرموو گوێڕایەڵ و فەرمانبەردار بە
﴿قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئیبراهیمیش) ووتی واخۆم سپارد بە پەروەردگاری جیهانیان ١٣١
﴿وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ﴾ ئیبراهیم و یەعقوب ئامۆژگاری کوڕەکانی خۆیانیان کرد کە
فەرمانبەرداری خوا بن ﴿يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ﴾ (وە هەریەکەیان پێیان ووت) ڕۆڵەکانم خوا ئاینی
یەکتاپەرستی بۆ هەڵبژاردوون ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ کەواتە مەمرن بە موسوڵمانێتی نەبێت ١٣٢
﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ﴾ (ئەی خاوەن نامەکان) ئایا ئێوە ئامادەبوون کاتێ یەعقوب
لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي﴾ کاتێ بە کوڕەکانی ووت دوای من کێ
دەپەرستن؟ ﴿قَالُوا نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ آبَائِكَ﴾ (ئەوانیش) ووتیان خوای تۆ و باوو باپیرانت دەپەرستین
﴿إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ کە خوای ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقە کە خوایەکی تاك
وتەنهایە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمەش فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی ئەوین ١٣٣ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئەو
پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕین ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچییان کرد بۆ خۆیانیان
کردوە (ئێوەش) هەرچی بکەن بۆ خۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار
نین لە کردەوەی ئەوان ١٣٤

﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا﴾ (جوولەکە و گاوورەکان) وتیان (بە موسڵمانەکان) ببن
بە جوولەکە یان بە گاوور تاکو بکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ بڵێ بەڵکو
پەیڕەوی ئایینی پاکی ئیبراهیم دەکەین ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ کە لە هاوبەش پەیداکەران نەبووە ﴿١٣٥﴾
﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڵێن (ئەی موسڵمانینە) بڕوامان هێنا بە خوا و ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ بەو قورئانەی
کە بۆ خۆمان نێرراوەتە خوارەوە ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ وە بەو نامەیەی کە
نێرراوە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾
وە بەوەی کە دراوە بە موسا و عیسا ﴿وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وە بەوەی کە دراوە بە هەموو پێغەمبەران
لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کامێکیاندا
﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خواین ﴿١٣٦﴾ ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنتُم بِهِ﴾
ئەمجا ئەگەر بڕوایان هێنا بەو وێنەیەی کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿فَقَدِ اهْتَدَوا﴾ ئەوا بێگومان
ڕێی ڕاستیان دۆزیوەتەوە ﴿وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾ وە ئەگەر پشتیان هەڵکرد ئەوا ئەوان لە
دوو بەرەکیدان ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا ئاگاداری تۆ ئەکات لەوان ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە
هەر خوایە بیسەری زانا ﴿١٣٧﴾ ﴿صِبْغَةَ اللَّهِ﴾ دەستبگرن بەو ئایینەی خوداوە کە فیترەتی پاکی ئێوەی
لەسەر خەلقکردوە ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً﴾ بێگومان هیچ فیترەتێکی بەو جۆرە پاک نیە (کەواتە
چاک دەستی پێوە بگرن) ﴿وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ﴾ وە ئێمەش پەرستن و عیبادەت هەر بۆ ئەو دەکەین
﴿١٣٨﴾ ﴿قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ﴾ بڵێ ئایا دەمەقاڵێ و دەمەوەریمان لەگەڵ ئەکەن لە کاری خوا ﴿وَهُوَ رَبُّنَا
وَرَبُّكُمْ﴾ لە کاتێکدا ئەو پەروەردگاری ئێمە و ئێوەیشە ﴿وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە کردەوەی
خۆمان بۆ خۆمانە و کردەوەی خۆتان بۆ خۆتانە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ﴾ وە ئێمە تەنها بە دڵسۆزی
بەندایەتی خوا دەکەین ﴿١٣٩﴾ ﴿أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ﴾ یاخود ئێوە ئەڵێن ئیبراهیم و ئیسماعیل
﴿وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ﴾ و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾
جوولەکە یا گاوور بوون؟ ﴿قُلْ أَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ﴾ بڵێ ئایا ئێوە زاناترن یا خوا؟! ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾
کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّن كَتَمَ شَهَادَةً عِندَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کە شایەتیەکی لە خواوە وەرگرتبێ و
بیشارێتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ خودا بێ ئاگا نیە لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٤٠﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾
ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەک بوون تێپەڕین و ڕۆشتن ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچی یان
کرد بۆ خۆیان کرد، وە ئێوەش هەرچی بکەن بۆ خۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە
ئێوە بەرپرسیار نین لە کردەوەی ئەوان ﴿١٤١﴾

﴿سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ﴾ هەندی نەزان و کێل وەکو لەخەڵك دەڵێن ﴿مَا وَلَّاهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا﴾
چی موسڵمانەکانی وەرگێرا لەو ڕووگەیان کەجاران لەسەری بوون ﴿قُل لِّلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ بڵێ
ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا هەمووی موڵکی خوایە ﴿يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ کێ ی بوێ ڕێنموویی
دەکات بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿١٤٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾ هەروەها کردمان بەگەلێکی میانەڕەو
مامناوەند (ی هەڵبژاردە) ﴿لِّتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ تابە شەهید و چاودێر
بەسەر خەڵکەوە، و پێغەمبەریش ﷺ شاهید و چاودێر بێت بەسەر ئێوەوە ﴿وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنتَ
عَلَيْهَا﴾ ئەو ڕووگەیەی کەجاران لەسەری بوویت نەمانگێڕا (بەڕووگەو لەپاشان گۆڕیمان بەکەعبە)
﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ الرَّسُولَ﴾ تەنها بۆ ئەوەی دەربکەوێت کێ شوێن پێغەمبەر ﷺ دەکەوێت (وەجیادەبێتەوە)
﴿مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ لەوانەی کەپاش گەردەبنەوە ﴿وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً﴾ وە بەڕاستی (ئەم گۆڕینە)
کارێکی زۆر گەورەو گران بوو ﴿إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ﴾ مەگەر لای ئەوانەی کەخوا ڕێنموویی کردوون
﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ﴾ وەخوای گەورە بڕوا (و نوێژەکانی جاران) تان بەفیڕۆ نادات
﴿إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خەڵکیدا ﴿لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆزی میهرەبانە ﴿١٤٣﴾ ﴿قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ
وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ﴾ بەڕاستی ئێمە گەڕانی ڕووخسارت ڕووبەئاسمان دەبینین ﴿فَلَنُوَلِّيَنَّكَ﴾ ئەی موحەممەد خوا
ڕووت دەکەینە ﴿قِبْلَةً تَرْضَاهَا﴾ ڕووگەیەك کەبەسەندت بێ و ڕازی بێت پێی ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ﴾ ئیتر ڕووت وەرچەرخێنە بەرەو لای کەعبە (مسجد الحرام) ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾ ئێوەش لەی
موسڵمانان لەهەر لایەك بوون ﴿فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ (لەنوێژدا) ڕووتان بکەنە ئەوێ بەرەو (مسجد
الحرام) ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی پەڕاویان پێدراوە ﴿لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾
چاك ئەزانن کەئەمە شتێکی ڕاستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە خودا بێ ئاگا
نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿١٤٤﴾ ﴿وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ﴾ سوێند بێت ئەگەر هەرچی
بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ هێنیتەوە بۆ ئەم خاوەن نامە و پەڕاوانە ﴿مَّا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ﴾ دوای ڕووگەی تۆ
ناکەوون ﴿وَمَا أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ﴾ وە تۆش دوای ڕووگەی ئەوان ناکەویت ﴿وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ
بَعْضٍ﴾ وە ئەوان دوای ڕووگەی یەکتری ناکەوون ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ سوێند بێت ئەگەر تۆ دوای
ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت ﴿مِّن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (بەسروش) بۆت
هاتووە ﴿إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە تۆ لەستەمکاران دەبیت ﴿١٤٥﴾

﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە پەڕاوەمان پێ داوون ﴿يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ
دەناسن وەك چۆن کوڕەکانی خۆیان دەناسن ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ﴾ بێگومان کۆمەڵێك لەوان (لە ئەهلی
کتاب) ﴿لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾ ئەو ڕاستی یە دەشارنەوە ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان دەزانن (موحەممەد
ﷺ پێغەمبەرە) ﴿١٤٦﴾ ﴿الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ ڕاست ئەوەیە (کەبۆت هاتووە) لەپەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُمْتَرِينَ﴾ کەوانە لە گومانداران مەبە ﴿١٤٧﴾ ﴿وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ﴾ وە هەموو کەلێك ڕووگەیەکی هەیە
﴿هُوَ مُوَلِّيهَا﴾ کە ڕووی تێ دەکات ﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾ دەی دەست پێشکەری بکەن لە کردەوەچاکەکاندا
﴿أَيْنَ مَا تَكُونُوا﴾ لەهەر کوێ بن ﴿يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ خودا هەمووتان کۆدەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٤٨﴾ ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ
چوویتە دەرەوە (بەسەفەر) ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز
﴿وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ وە ئەم ڕوو کردنە ڕاستە و لە پەروەردگارتەوەیە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە
خودا بێ ئاگا نی یە لەوەی کە دەیکەن ﴿١٤٩﴾ ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتە دەرێ ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ (لە کاتی نوێژکردندا) ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ﴾
وە ئێوەش (ئەی موسڵمانینە) لەهەر کوێ بوون ﴿فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ ڕوو وەرگێڕن بۆ لای ئەو
(کەعبە) ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ﴾ تا بیانووی خەڵکتان بەدەستەوە نەبێت ﴿إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ مەگەر
ستەمکارەکانیان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ جا لێیان مەترسن ﴿وَاخْشَوْنِي﴾ و لە من بترسن ﴿وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ﴾
بۆ ئەوەی بەخششی خۆمتان بەتەواوی بەسەردا بڕژێنم ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ وە بەڵکو ڕێبازی ڕاست
بگرن ﴿١٥٠﴾ ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا﴾ وەك ڕەوانەمان کرد ﴿فِيكُمْ﴾ لە ناوتاندا ﴿رَسُولًا مِنْكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە
خۆتان ﴿يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەتان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُزَكِّيكُمْ﴾ وە دڵ
و دەروونتان پاکتان بکاتەوە وە فێرتان کات ﴿الْكِتَابَ﴾ فێری قورئان ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ وە فێری دانایی
(فەرموودەی خۆی) ﴿وَيُعَلِّمُكُمْ﴾ وە فێرتان کات ﴿مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ ئەو شتانەی کە نەتان
دەزانی ﴿١٥١﴾ ﴿فَاذْكُرُونِي﴾ کەوانە یادم بکەن ﴿أَذْكُرْكُمْ﴾ منیش یادتان دەکەم و لە بیرتان ناکەم
﴿وَاشْكُرُوا لِي﴾ وە سوپاسم بکەن ﴿وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ بێ بەران و ناسوپاسیم مەکەن ﴿١٥٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿اسْتَعِينُوا﴾ پشت ببەستن ﴿بِالصَّبْرِ﴾ بە خۆڕاگرتن
﴿وَالصَّلَاةِ﴾ و نوێژ (کردن) ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿١٥٣﴾

﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ هەرگیز مەڵێن ﴿لِمَنْ يُقْتَلُ﴾ بەو کەسانەی دەکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا
﴿أَمْوَاتٌ﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ بەڵکو زیندوون ﴿وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئێوە هەستی پێ ناکەن
﴿١٥٤﴾ ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِشَيْءٍ﴾ بە هەندێك ﴿مِّنَ الْخَوْفِ﴾ لەترس
﴿وَالْجُوعِ﴾ و برسیێتی ﴿وَنَقْصٍ﴾ و کەم بوونی ﴿مِّنَ الْأَمْوَالِ﴾ ماڵ و دارایی ﴿وَالْأَنفُسِ﴾ و خەڵکی (کەس
وکارتان) ﴿وَالثَّمَرَاتِ﴾ و بەروبووم ﴿وَبَشِّرِ﴾ جا مژدە بدە ﴿الصَّابِرِينَ﴾ بە خۆڕاگران ﴿١٥٥﴾ ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی
﴿إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ کە لەگەڵ دووچاری سەختی و بەڵامەتی و ناخۆشییەك بوون ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن
﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ئێمە هەر هی خواین و هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێینەوە ﴿١٥٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە
﴿عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ﴾ درود و بەزەیی بەسەر ئەواندا دەبارێت لە لایەن پەروەردگاریانەوە
﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾ و ئەوانە ئەو کەسانەن هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿١٥٧﴾ ﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ﴾
بەڕاستی صەفا و مەروە ﴿مِن شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ لە دروشمەکانی (دینی) خوان ﴿فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ﴾ جا هەر کەسێك
حەجی ماڵی خوای کرد ﴿أَوِ اعْتَمَرَ﴾ یا عومرەی کرد ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ﴾ هیچ خراپە و تاوانی ناگات ﴿أَن
يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾ کە هاتوچووی نێوان صەفا و مەروە بکات ﴿وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا﴾ و هەر کەسێك بە ئارەزووی
خۆی چاکەیەکی کرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا سوپاسگوزارێکی زانایە ﴿١٥٨﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَكْتُمُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿مَا أَنزَلْنَا﴾ ئەوەی کە ناردوومانەتە خوارەوە
﴿مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ لە ئایەتانی ڕوون و ﴿وَالْهُدَىٰ﴾ ڕێنمایی ﴿مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ﴾ دوای ئەوەی کە ڕوونمان
کردووەتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە نامە(ی تەورات و ئینجیل)دا ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە
﴿يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ﴾ خودا نەفرەتیان لێ دەکات ﴿وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ وە نەفرەتکەرانیش نەفرەتیان لێ دەکەن
﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا﴾ کە پەشیمان بوونەتەوە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان
کردبێ و ﴿وَبَيَّنُوا﴾ (ئەوەی شاردبوویانەوە) ئاشکرایان کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾
پەشیمانییان لێ گیرادەکەم ﴿وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر منم گیراکەری میهرەبان ﴿١٦٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردوون ﴿وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ و بێ بڕوا بوون
﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ لەسەریانە نەفرەتی خوا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و فریشتەکان ﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾
خەڵکی بەتێکڕایی ﴿١٦١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان
لەسەر سووك ناکرێتەوە ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە دوانەخرێن لەسزا ﴿١٦٢﴾ ﴿وَإِلَٰهُكُمْ﴾ پەرستراوی ئێوە
﴿إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ پەرستراوێکی تاك و تەنهایە ﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بەبێ ئەو
نەبێت ﴿الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ﴾ کە بەخشندەی میهرەبانە ﴿١٦٣﴾

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی هەیە لە دروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ﴾ ئاسمانەکان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ وزەوی ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ و جیاوازی شەووڕۆژ (لە کورتی و درێژی) ﴿وَالْفُلْكِ الَّتِي﴾ و ئەو کەشتیانەی ﴿تَجْرِي فِي الْبَحْرِ﴾ کەدێن ودەچن لەناو دەریادا ﴿بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ﴾ بەوشتانە کەقازانج دەگەیەن بەخەڵکی ﴿وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە ئەوەی کە خوا لەئاسمانەوە باراندی ﴿مِنْ مَاءٍ﴾ لە ئاو (باران) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ پاشان زەوی پێ زیندوو کردەوە (پێ بووژاندەوە) ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ﴿وَبَثَّ﴾وە بڵاوی کردەوە ﴿فِيهَا﴾ تیایدا ﴿مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێک ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وە گێڕانی بایەکان (بە هەموو لایەکدا) ﴿وَالسَّحَابِ﴾وە ئەو هەورانەی ﴿الْمُسَخَّرِ﴾ ڕام کراون ﴿بَيْنَ السَّمَاءِ﴾ لەناوەندی ئاسمان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەند بەڵگەی ﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانێک کە تێبگەن ﴿١٦٤﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ﴾ وە کەسانێ وا هەیە لە خەڵکی ﴿يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا﴾ کەهاوبەشی زۆر بۆ خوا پەیدا دەکەن ﴿يُحِبُّونَهُمْ﴾ خۆشیان دەوێن ﴿كَحُبِّ اللَّهِ﴾ وەك خۆشەویستی (ئیمانداران بۆ) خوا ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ بەلام ئەوانەی بڕوایان هێناوە زۆر زیاتر خوایان خۆش دەوێت ﴿وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەگەر ببینن ئەوانەی ستەمیان کردوە (بە هاوبەشی پەیدا کردن بۆخوا) ﴿إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە چاویان دەکەوێت بە سزا(ی خوا دەزانن) ﴿أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ کە هەرچی دەسەلات هەیە هەمووی بۆ خوایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾ وە بێگومان سزای خوا زۆر سەختە ﴿١٦٥﴾ ﴿إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا﴾ کاتێك کە ئەو کەسانەی خەڵك شوێنیان کەوتوون لە دونیادا (واتە سەرۆکە گومڕاکەرەکان) بەخۆ هەڵتەکێن ﴿مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ لەوانەی(لە دونیادا) دوایان کەوتوون ﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە سزای (دۆزەخیان بەچاوی خۆیان) بینی ﴿وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ﴾ وە هەموو پەیوەندی بەکیان بچڕێنەوە ﴿١٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ وە ئەوانەی کە دوایان کەوتبوون وتیان ﴿لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە ئێمە بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ﴾ تا بەخۆمان لێی هەڵتەکاندنایە ﴿كَمَا تَبَرَّءُوا﴾ هەر وەك(ئەوان)چۆن بەخۆیان لەئێمە هەڵتەکاند ﴿كَذَلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ﴾ خوا کردەوەکانیان پیشان ئەدات ﴿حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ﴾ ئەبێت بەداخ لەسەر دڵیان ﴿وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ﴾ وە ئەوان دەرچوویان نی یە ﴿مِنَ النَّارِ﴾ لە ئاگر ﴿١٦٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِمَّا فِي الْأَرْضِ﴾ لەوەی کە لە زەویدا یە ﴿حَلَالًا﴾ بەحەلالی و ﴿طَيِّبًا﴾ پاکی ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وە دوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەوون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنێکی ئاشکراتانە ﴿١٦٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ﴾ بەڕاستی (شەیتان) فەرمانتان پێ دەدات ﴿بِالسُّوءِ﴾ بەتاوان ﴿وَالْفَحْشَاءِ﴾ و خراپە ﴿وَأَنْ تَقُولُوا﴾ بەگەڵ هەڵبەستنی شتی وا ﴿عَلَى اللَّهِ﴾ بەدەم خواوە ﴿مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ کە نایزانن ﴿١٦٩﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ کاتێك پێیان بووترێت ﴿ٱتَّبِعُوا مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ شوێنی ئەو (قورئان)ە بکەون کە خوا ناردویەتە خوارەوە ﴿قَالُوا۟ بَلْ نَتَّبِعُ﴾ دەڵێن: نەخێر بەڵکو شوێنی ئەوە دەکەوین ﴿مَآ أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ﴾ کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ﴾ ئەگەر چی باوو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا﴾ هیچ تێ نەگەیشتبن ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ و گومڕا بووبن (ڕێنمایش وەرنەگرن) ﴿١٧٠﴾
﴿وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە نموونەی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿كَمَثَلِ ٱلَّذِى يَنْعِقُ﴾ وەك یەكێك وایە کە دەنگ لە ئاژەڵێك بکات ﴿بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَآءً وَنِدَآءً﴾ تەنیا دەنگ و هاوارەکە نەبێ هیچ نابیستێ ﴿صُمٌّۢ﴾ ئەمانە کەڕن ﴿بُكْمٌ﴾ لاڵن. (لە وتنی قسەی دروست) ﴿عُمْىٌ﴾ کوێرن (لە بینینی ڕێی ڕاست) ﴿فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بۆیە تێ ناگەن و ژیر نین ﴿١٧١﴾
﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُلُوا۟﴾ بخۆن ﴿مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ﴾ لەو خواردەمەنی یە پاکانەی کردومانە بەڕۆزیتان ﴿وَٱشْكُرُوا۟ لِلَّهِ﴾ وە سوپاسی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١٧٢﴾
﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ﴾ ئەوەی (کە خوا) قەدەغەی کردووە لێتان تەنها ﴿ٱلْمَيْتَةَ﴾ مردارەوە بوو ﴿وَٱلدَّمَ﴾ و خوێن (ی ڕۆشتوو) ﴿وَلَحْمَ ٱلْخِنزِيرِ﴾ و گۆشتی بەراز ﴿وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ﴾ و ئەوەی کە سەر بڕابێ ﴿لِغَيْرِ ٱللَّهِ﴾ (بەناوی) غەیری خواوە ﴿فَمَنِ ٱضْطُرَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ناچار بوو (بە خواردنی یەکێك لەمانە) ﴿غَيْرَ بَاغٍ﴾ نەبێ یاخی بوون ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و دەرچوون لەسنوور ﴿فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٧٣﴾
﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ بێگومان ئەوانەی ئەو ئایەتانە دەشارنەوە کەخوا ناردویەتە خوارەوە ﴿مِنَ ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە تەورات ﴿وَيَشْتَرُونَ﴾ و دەیگۆڕنەوە ﴿بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی کەم ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿مَا يَأْكُلُونَ فِى بُطُونِهِمْ إِلَّا ٱلنَّارَ﴾ ئاگر نەبێت هیچی تر ناچێتە سکیانەوە ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ ٱللَّهُ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ وە خوا لەڕۆژی دوایی دا قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمْ﴾ و پاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەختیان دەبێت ﴿١٧٤﴾
﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشْتَرَوُا۟ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە گومڕایی یان کڕی ﴿بِٱلْهُدَىٰ﴾ بەڕێنموویی ﴿وَٱلْعَذَابَ بِٱلْمَغْفِرَةِ﴾ وە سزا (یان کڕی) بەلێ خۆشبوون ﴿فَمَآ أَصْبَرَهُمْ عَلَى ٱلنَّارِ﴾ ئای چەند خۆڕاگرن لەسەر ئاگر ﴿١٧٥﴾
﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ نَزَّلَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ﴾ ئەمە (هەمووی) بەهۆی ئەوەوەیە کە خوا کتێبە (پیرۆزە) کانی ناردوەتە خوارەوە بەڕاستی ﴿وَإِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْتَلَفُوا۟﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێکەوت ﴿فِى ٱلْكِتَٰبِ﴾ لە تەوراتدا ﴿لَفِى شِقَاقٍۭ بَعِيدٍ﴾ لە دووبەرەکی یەکی (واداان) کە دوورن (لەیەك کەوتن) ﴿١٧٦﴾

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ﴾ چاکە ئەوە نی یە کەڕوو بکەنە ﴿قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ بەرەو ڕۆژهەلات
و ڕۆژئاوا ﴿وَلَكِنَّ الْبِرَّ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ کە مرۆڤ بڕوای بێ بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ وە بە فریشتەکان ﴿وَالْكِتَابِ﴾ وە بە کتێبەکان ﴿وَالنَّبِيِّينَ﴾
وە بە پێغەمبەران ﴿وَآتَى الْمَالَ﴾ وە دارایی خۆی ببەخشی ﴿عَلَى حُبِّهِ﴾ لەگەڵ ئەوەی کەخۆشی
دەوێت ﴿ذَوِي الْقُرْبَى﴾ بەخزمان ﴿وَالْيَتَامَى﴾ و بە هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينَ﴾ وبەبێ دەرامەتان (هەژاران)
﴿وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ و بەڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَالسَّائِلِينَ﴾ و بەسواڵکەران ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ و بەڕێ ی ئازاد
کردنی کۆیلەکاندا ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژی بەچاکی کردبێت ﴿وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتی دابێت
﴿وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ﴾ و پەیمان بەجێ هێنەران ﴿إِذَا عَاهَدُوا﴾ کاتێك کەپەیمانیان دابێت ﴿وَالصَّابِرِينَ﴾ و
خۆڕاگران ﴿فِي الْبَأْسَاءِ﴾ لەکاتی تەنگدەستی ﴿وَالضَّرَّاءِ﴾ و نەخۆشی ﴿وَحِينَ الْبَأْسِ﴾ و لەکاتی جەنگدا
﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئا ئەوانەن کەڕاستیان کرد ﴿وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن پارێزکاران ﴿١٧٧﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ﴾ پێویست کراوە بەسەر
تان تۆڵە سەندنەوە ﴿فِي الْقَتْلَى﴾ لە کوژراواندا (یەیەکسانی) ﴿الْحُرُّ بِالْحُرِّ﴾ کەسی ئازاد بە کەسی ئازاد
﴿وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ﴾ و بەندەش بە بەندە ﴿وَالْأُنْثَى بِالْأُنْثَى﴾ و ژن بە ژن (مێیە بە مێیە) ﴿فَمَنْ عُفِيَ لَهُ﴾ ئەمجا
هەر کەسێك بەخشرا ﴿مِنْ أَخِيهِ﴾ لەلایەن برایەکی دینی یەوە ﴿شَيْءٌ﴾ بە بەشێك (لە خوێنەکە)
﴿فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەبێ (خزمەکانی تر) پەیڕەوی بکەن بەباشی ﴿وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ﴾ (بکوژیش) بەچاکی
خوێنەکە بدات ﴿ذَلِكَ تَخْفِيفٌ﴾ ئەمە سووککردنە ﴿مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ﴾ لەپەروەردگارتانەوە و میهرەبانی
یە ﴿فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك دوای ئەمە دەست درێژیی کرد ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەو
هەیە سزای بەسوێ. (بەئازار) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ﴾ لە کوشتنەوە و تۆڵەسەندنەوەدا ژیان بۆ ئێوە
هەیە ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ﴿١٧٩﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمْ﴾
پێویست کراوە لەسەرتان ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێك یەکێکتان لەسەرمەرگدا بوو ﴿إِنْ تَرَكَ
خَيْرًا﴾ ئەگەر ماڵی لەپاش بەجێ ما ﴿الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ﴾ وەسیەتکردن بەباشی بۆ دایك و باوك ﴿وَالْأَقْرَبِينَ
بِالْمَعْرُوفِ﴾ و خزمان (یش کە میراتیان بەرنەکەوێ) بەجوانی و ڕێکوپێکی ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾
پێویست کراوە لەسەر پارێزکاران ﴿١٨٠﴾ ﴿فَمَنْ بَدَّلَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك وەسیەتەکەی گۆڕی
﴿بَعْدَمَا سَمِعَهُ﴾ دوای بیستنی ﴿فَإِنَّمَا إِثْمُهُ﴾ ئەوە گوناهی (تاوانی) ﴿عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ﴾ هەر لە ملی
ئەو کەسانەدایە کە دەیگۆڕن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١٨١﴾

﴿فَمَنْ خَافَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ترسا ﴿مِن مُّوصٍ﴾ لە وەسیەتکار ﴿جَنَفًا أَوْ إِثْمًا﴾ کە هەڵە یان گوناهێك بکات ﴿فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ﴾ جا (ئەو کەسە) میراتگرانی پێك بێنێ ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خودا لێخۆش بوو بەبەزەیی یە ﴿١٨٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ ڕۆژووتان لەسەر نووسراوە و فەرز کراوە ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەروەك چۆن فەرز کراوە لەسەر ئەو ئومەتانەی لە پێش ئێوەدا بوون ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی خۆتان بپارێزن لە خودا ترسن ﴿١٨٣﴾ ﴿أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ﴾ (ڕۆژووتان لەسەر فەرز کرا) چەند ڕۆژێکی دیاری کراوی ژمێراوە ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ جا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لە سەفەردا بوو (وە بەڕۆژوو نەبوو) ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ ئەوە پێویستە بە ئەندازەی ئەو ڕۆژانەی (بەڕۆژوو نەبووە) قەرای بکاتەوە لە ڕۆژانی تردا ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ﴾ وە پێویستە لەسەر ئەوانە کە زۆر بە ناڕەحەتی ئەتوانن بەڕۆژوو بن (و بەڕۆژوو نابن) ﴿فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ﴾ بژێو (یان لەسەرە)، کە خۆراکی هەژارێکە ﴿فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك زۆرتر بژێو بدات ئەوە باشترە بۆی ﴿وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ وە ئەگەر بەڕۆژوو بن بۆ خۆتان باشترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿١٨٤﴾ ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ مانگی ڕەمەزان مانگێکە قورئانی تیادا بەرەو خوار هاتووە ﴿هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ﴾ بە ڕێنما بۆ خەڵکی وە بەڵگە گەلێکی ڕوونن ﴿مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ﴾ بۆ ڕێنموویی و جیاکردنەوە(ی دروست و نادروست) ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە مانگی ڕەمەزانی بینی ﴿فَلْيَصُمْهُ﴾ با بەڕۆژوو بێت ﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا﴾ وە هەر کەسێك نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ لە سەفەردا بوو ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ بە ئەندازەی ئەو ڕۆژانە قەرای بکاتەوە لە چەند ڕۆژێکی تردا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ﴾ خوا ئاسانی ئەوێ بۆتان ﴿وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ وە گرانی ناوێت بۆتان ﴿وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ﴾ (قەرای ڕەمەزانتان لەسەر دانرا) تا مانگەکە (بگرن) بە تەواوی ﴿وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ﴾ وە بە گەورە ناوی خوا بەرن لەسەر ئەو ڕێنموویی یەی کە کردوویی ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە تا سوپاسی (خوا) بکەن ﴿١٨٥﴾ ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي﴾ هەر کاتێك بەندەکانی من پرسیاریان لێ کردیت دەربارەی من ﴿فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ ئەوا بێگومان من لێیانەوە نزیکم ﴿أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ﴾ گیرا دەکەم نزای نزاکاران ﴿إِذَا دَعَانِ﴾ هەر کاتێك هاوار و نزام لێ بکەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي﴾ دەی با ئەوانیش بەدەمنگ منەوە بێن ﴿وَلْيُؤْمِنُوا بِي﴾ وە بڕوام پێ بهێنن ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگای ڕاست بدۆزنەوە ﴿١٨٦﴾

﴿أحل لكم ليلة الصيام﴾ ڕێتان پێ دراوە لەشەوانی ڕۆژووی (ڕەمەزان)دا ﴿الرفث إلى نسائكم﴾
کە بچنە لای ژنەکانتان ﴿هن لباس لكم﴾ ئەوان بۆ ئێوە پۆشاکن ﴿وأنتم لباس لهن﴾ وە ئێوەش
بۆ ئەوان پۆشاکن ﴿علم الله أنكم كنتم تختانون أنفسكم﴾ خوا دەیزانی کە ئێوە ناپاکیتان لەخۆتان
دەکرد ﴿فتاب عليكم﴾ بۆیە پەشیمانی لێ گیراکردن ﴿وعفا عنكم﴾ وە لێتان خۆش بوو ﴿فالآن
باشروهن﴾ ئیتر لەئێستاوە (بە شەو) بچنە لایان ﴿وابتغوا ما كتب الله لكم﴾ وە بەدڵ بخوازن ئەوەی
کە خوا بۆی نووسیوون (لە منداڵ) ﴿وكلوا واشربوا﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە ﴿حتى يتبين لكم﴾
هەتا بۆتان جیا دەبێتەوە ﴿الخيط الأبيض﴾ ڕشتەی سپی (ڕۆژ) ﴿من الخيط الأسود﴾ لە ڕشتەی
ڕەشی (شەو) ﴿من الفجر﴾ لەشەبەقدا ﴿ثم أتموا الصيام إلى الليل﴾ لەپاشان ڕۆژووەکەتان تەواو
بکەن تاشەوی دراین ﴿ولا تباشروهن﴾ وە مەچنە لای ژنەکانتان ﴿وأنتم عاكفون في المساجد﴾ لەکاتێکدا
کە لەمزگەوتدا مابنەوە بۆ خواپەرستی ﴿تلك حدود الله﴾ ئەمانە سنوورانی خودان و ﴿فلا تقربوها﴾
نزیکیان مەکەونەوە ﴿كذلك يبين الله آياته للناس﴾ ئاوا خوا باسی فرمانی خۆی دەکات بۆ خەڵکی
﴿لعلهم يتقون﴾ تا خۆیان بپارێزن ﴿١٨٧﴾ ﴿ولا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل﴾ ماڵی یەکتری
مەخۆن لەناو خۆتاندا بەنارەوا ﴿وتدلوا بها إلى الحكام﴾ وە بە (بەرتیل) مەیدەن بەکاربەدەستان
و فەرمانداران ﴿لتأكلوا فريقا من أموال الناس بالإثم﴾ بۆ ئەوەی بەشێک لەماڵی خەڵکی بخۆن بە گوناه
﴿وأنتم تعلمون﴾ لە کاتێکدا ئێوەش دەزانن ﴿١٨٨﴾ ﴿يسألونك عن الأهلة﴾ پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی
نوێ بوونەوەی مانگە نوێیەکان ﴿قل هي مواقيت للناس والحج﴾ بڵێ ئەمانە نیشانەی کاتەکانن بۆ
خەڵکی و بۆ حەج ﴿وليس البر﴾ وەچاکە ئەوە نی یە ﴿بأن تأتوا البيوت من ظهورها﴾ کەلەپشتی ماڵ
و خانووەکانەوە بچنە ژوورەوە ﴿ولكن البر من اتقى﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ئەو کەسە پارێزکار و بە
خواترس بێت ﴿وأتوا البيوت من أبوابها﴾ وە بچنە ماڵەکان لە دەرگاکانیەوە ﴿واتقوا الله لعلكم
تفلحون﴾ وە لە خوا بترسن تا ڕزگار بن ﴿١٨٩﴾ ﴿وقاتلوا في سبيل الله﴾ جەنگ بکەن لە ڕێی خوادا
﴿الذين يقاتلونكم﴾ لەگەڵ ئەوانەی جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿ولا تعتدوا﴾ وە دەست درێژی
مەکەن ﴿إن الله لا يحب المعتدين﴾ بەڕاستی خوا دەست درێژی کەرانی خۆش ناوێت ﴿١٩٠﴾

﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ بیان کوژن (کافران) لەهەر شوێنێ دەستتان کەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿وَأَخْرِجُوهُمْ﴾ وە دەریان بکەن ﴿مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ﴾ لەو شوێنانەی کە ئێوەیان لێ دەر کردوە ﴿وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ﴾ لادان لە ڕێی یەکتاپەرستی خوای گەورە لە خەڵك کوشتن سەختتر و گەورەترە ﴿وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ﴾ جەنگیان لەگەڵ مەکەن ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە لای مزگەوتی کەعبەدا ﴿حَتَّىٰ يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ﴾ تا ئەوان لەوێدا بە جەنگی لەگەڵتان دا ﴿فَإِن قَاتَلُوكُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر جەنگیان لەگەڵتاندا ﴿فَاقْتُلُوهُمْ﴾ ئێوەش بجەنگن لەگەڵیاندا ﴿كَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمە بە تۆڵەی بێ بڕوایان (١٩١) ﴿فَإِنِ انتَهَوْا﴾ بەلام ئەگەر دەستیان هەلگرت (لە جەنگ) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە خوای گەورە لێخۆشبوو و میهرەبانە (١٩٢) ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ جەنگیان لەگەڵ بکەن ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ تا دووژمنایەتی بۆ ئایین و هاوەڵ بڕیاردان نەمێنی ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ﴾ و ئایین و ملکەچی هەر بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انتَهَوْا﴾ ئەمجا ئەگەر دەستیان هەلگرت ﴿فَلَا عُدْوَانَ﴾ ئیتر دەستدرێژی نی یە ﴿إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ مەگەر لەسەر ستەم کاران نەبێت (١٩٣) ﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ ڕێزی مانگی حەرام بەرانبەر بەڕێز گرتنی ئەوانە بۆ مانگی حەرام دەبێت ﴿وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ﴾ شکاندنی هەر ڕێزێکیش تۆڵەی هەیە ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ جا هەر کەسێك دەست درێژی کردە سەرتان ﴿فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ﴾ ئێوەش دەست درێژی بکەنە سەری ﴿بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بەوێنەی دەست درێژ کردنەکەی ئەو بۆ ئێوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن کە خوا ﴿مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکارانە (١٩٤) ﴿وَأَنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە دارایی خۆتان بەخت بکەن لە ڕێی خوادا ﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ وە بەدەستی خۆتان خۆتان مەخەنە ناو فەوتانەوە ﴿وَأَحْسِنُوا﴾ وە چاکە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت (١٩٥) ﴿وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ حەج و عومرە (تاکە دەستت پێ کرد) تەنها بۆ خوا بە تەواوی بیکەن ﴿فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر هەر (قەدەغە کران) ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ ئەوەسا چیتان بۆ هەلسووڕا لە قوربانی (سەری سەربڕن) ﴿وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ﴾ وە سەرتان مەتاشن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ﴾ تا قوربانییەکە دەگاتە جێی دیاری کراوی خۆی ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ﴾ یان ئازارێك لە سەریدا بوو ﴿فَفِدْيَةٌ مِّن صِيَامٍ﴾ (ئەگەر سەری تاشی) بژێتی پێك بدات کە ڕۆژوو (ی سێ ڕۆژە) ﴿أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ﴾ یان خێرێك یان قوربانییەك بکات ﴿فَإِذَا أَمِنتُمْ﴾ جا کاتێك دڵنیا بوون (ترس نەبوو) ﴿فَمَن تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بەهرەمەند بوو بە بەجێهێنانی عومرە ﴿إِلَى الْحَجِّ﴾ تاکاتی حەج ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ ئەوە چی بۆ هەلسووڕا لە قوربانی (بیکات) ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ وە ئەگەر یەکێک نەبوو ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ﴾ با سێ ڕۆژ بەڕۆژوو بێت لە کاتی حەجدا ﴿وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ﴾ وە حەوت ڕۆژی تریش کاتێك گەڕانەوە ﴿تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ﴾ ئەمە دەبێتە ده ڕۆژی تەواو ﴿ذَٰلِكَ لِمَن لَّمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە (خۆی) و کەس و کاری دانیشتووی دەوروبەری (مسجد الحرام) نەبێت ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی خوا خاوەنی تۆڵە و سزای سەختە (١٩٦)

﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ﴾ (كاتی) حەج لەچەند مانگێكی دیاری كراودایە ﴿فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ﴾ ئەمجا هەر كەسێك لەم مانگانەدا حەجی لەسەر خۆی پێویست كرد ﴿فَلَا رَفَثَ﴾ ئیتر نەچێتە لای ژن ﴿وَلَا فُسُوقَ﴾ وە بەدكاری نەكات ﴿وَلَا جِدَالَ﴾ وە دەمەقاڵە نەكات ﴿فِي الْحَجِّ﴾ لەحەجدا ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بكەن لەچاكە ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێی دەزانێ ﴿وَتَزَوَّدُوا﴾ وە توێشوو(ی پارێزكاری) و لەخواترسان هەڵبگرن ﴿فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ﴾ كەباشترین توێشوو لەخواترسانە ﴿وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ وەلەمن بترسن ئەی خۆشمەندان ﴿١٩٧﴾ ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ﴾ كەدوای رزقی پەروەردگارتان بكەون ﴿فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ﴾ ئەمجا كاتێك بڵاوەتان لێكرد و گەڕانەوە لەعەرەفات ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ یادی خوا بكەن ﴿عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ﴾ لەلای (مشعر الحرام) دا ﴿وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ﴾ وەیادی خودا بكەن كە ڕێنموونی كردن ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ﴾ بە لەپێش ئەوەشا ئێوە لە گومڕایان بوون ﴿١٩٨﴾ ﴿ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ﴾ لە پاشان بگەڕێنەوە بەوشوێنەی خەڵكی لێی دەگەڕێنەوە ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ وەداوای لێ خۆشبوون بكەن لەخوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٩﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ﴾ ئەمجا كاتێك ئەركی و حەجتان تەواوكرد ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ یادی خوا بكەن ﴿كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ﴾ وەك ناوبردنتان بۆ باوو باپیرانتان ﴿أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا﴾ یان زووتر لەناوی ئەوان ﴿فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ﴾ ئەمجا هی وا هەیە لەخەڵكی (هەر داوای دونیا دەكات و) دەڵێت ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا﴾ خوایە بمانەری لەدونیادا ﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ﴾ وە (ئەوانە) هیچ بەشێكیان نی یە لەرۆژی دوایی دا ﴿٢٠٠﴾ ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ﴾ وەهی واش هەیە دەڵێت ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً﴾ خوایە هەم لەدونیا و هەم لە رۆژی دواییدا خێرو خۆشیمان پێ بدە ﴿وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بمان پارێزە لەسزای ئاگر ﴿٢٠١﴾ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ بەشێكیان هەیە ﴿مِمَّا كَسَبُوا﴾ لەوەی كە كردوویانە ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ وە خوای گەورە زۆر خێرایە لە لێپرسینەوەدا ﴿٢٠٢﴾

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ناوی خوا بەرن(الله اكبر بكەن) ﴿فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ﴾ لەچەند ڕۆژێکی دیاری کراودا ﴿فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ هەر کەسێك پەلە بکات لە دوو ڕۆژدا(هەرسێ جەمەرەکە بەردباران بکات) ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ گوناهی ناگات ﴿وَمَن تَأَخَّرَ﴾ وە هەر کەسێکیش دوا بکەوێت (سێ ڕۆژ ڕەجم بکات) ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ﴾ گوناهی لەسەر نی یە بۆ کەسێك پارێزکاری بکات و لەخوا بترسێت ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و (لەسزای) خۆتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ وە بزانن کە ئێوە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ بۆ لای ئەو(ئەگەڕێنەوە) کۆدەکرێنەوە ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لە ناو خەڵکی کەسانێك هەن ﴿مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ﴾ کە بە قسە سەرسامت دەکات ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیادا ﴿وَيُشْهِدُ اللَّهَ﴾ وە خوا دەکات بەشاهید ﴿عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ﴾ لەسەر (ڕاستی) ئەوەی لە دڵیایەتی ﴿وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ﴾ کەچی ئەو دوژمنێکی سەر سەختە ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَإِذَا تَوَلَّىٰ﴾ وە کاتێك پشتی هەڵکرد ﴿سَعَىٰ﴾ هەوڵ دەدات ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەوی دا (لە وڵاتدا) ﴿لِيُفْسِدَ فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی خراپەی تیدا بکات ﴿وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ﴾ وە کشتوکاڵ و وەچەو نەوە لەناو ببات ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ﴾ وەخوا خراپەکاری خۆش ناوێت ﴿٢٠٥﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ﴾ وە کاتێك پێی ی بووترێت ﴿اتَّقِ اللَّهَ﴾ لەخوا بترسە ﴿أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ﴾ دەمار دەیگری بۆ بەدکرداریی ﴿فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەو دۆزەخی بەسە ﴿وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ کە بەدترین جێگایە ﴿٢٠٦﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لە ناو خەڵکیش کەسانێك هەن ﴿مَن يَشْرِي نَفْسَهُ﴾ کە گیانی خۆی دەفرۆشێت ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بەبەندەکان ﴿٢٠٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بڕوا داران ﴿ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً﴾ هەموو بەتەواوی بچنە ناو ئیسلامەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وەدوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ چونکە بێگومان ئەو دوژمنێکی ئاشکرانە ﴿٢٠٨﴾ ﴿فَإِن زَلَلْتُم﴾ ئەمجا ئەگەر لاتاندا(هەڵخلیسکان) ﴿مِّن بَعْدِ﴾ دوای ئەوەی ﴿مَا جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ کە نیشانە ئاشکراکانتان بۆ هات ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە چاك بزانن کە خوا ﴿عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ زاڵ و کار دروستە ﴿٢٠٩﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ﴾ ئایا ئەوانە چاوەڕوانن ﴿إِلَّا أَن يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ﴾ خوایان بۆ بێت ﴿فِي ظُلَلٍ﴾ لەهەور چەند پارچە ﴿مِّنَ الْغَمَامِ﴾ هەورێکی سپی دا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ هەروەها فریشتەکان(یان بۆبێ) ﴿وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ وە کارەکە کۆتایی پێ بێت ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێك هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٢١٠﴾

﴿سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبەنی ئیسرائیل بپرسە ﴿كَمْ آتَيْنَاهُم مِّنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ﴾ کە چەند بەڵگەو
نیشانەی ڕوونمان داوە پێیان ﴿وَمَن يُبَدِّلْ﴾ وە هەر کەسێك بیگۆڕێت ﴿نِعْمَةَ اللَّهِ﴾ نیعمەتی (پێغەمبەری) خوا
﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ﴾ دوای ئەوەی کە دەستی کەوت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان خودا تۆڵەی زۆر سەختە
(٢١١) ﴿زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جوان کراوە بۆ بێ بڕوایان (ناسوپاسی کەران) ﴿الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیا (بە جۆرێك)
﴿وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ کە گاڵتە دەکەن بە بڕواداران ﴿وَالَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ (بەڵام بەوەی) ئەوانەی لە خوا ترسن
﴿فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ کەسی بەرزترە لەوان لە ڕۆژی دواییدا ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ﴾ وە خودا ڕزق و ڕۆزی دەدات
﴿مَن يَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمار و حسابکردن (٢١٢) ﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾
خەڵکی یەك کۆمەڵ بوون (بە سروشت) ﴿فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ﴾ ئەمجا خودا پێغەمبەرانی نارد ﴿مُبَشِّرِينَ﴾
بە مژدەدەر ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەر ﴿وَأَنزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ وە کتێبی ڕاستی و دروستی لەگەڵدا
ناردوە خوارەوە ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ تا بڕیار بدات و حوکم بکات لەناو خەڵکی دا ﴿فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾
لەو شتانەی کە جیاواز و دووبەرەك بوون تیایدا ﴿وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ﴾ وە کەس جیاواز و دووبەرەکی
نەکرد بە کتێبی ئاسمانیدا ﴿إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ﴾ مەگەر ئەوانەی کە کتێبیان پێ درابوو ﴿مِن بَعْدِ﴾ دوای ئەوەی
﴿مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ نیشانەو بەڵگەی ڕوونیان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی حەسوودی سەر خۆیانەوە
﴿فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا خوا خۆی ڕێنموونی بڕواداران کرد ﴿لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ﴾ بۆ
ئەو ڕێگە ڕاستەی کە دووبەرەکیان تیادا دەکرد ﴿وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە خوا کێ ی بوێت ڕێنموونی دەکات
﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازی ڕاست (٢١٣) ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا وا تان زانیوە ﴿أَن تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە
بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَأْتِكُم مَّثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُم﴾ کەچی هێشتا نەهاتۆتە ڕێتان ئەوەی لەناوەختی تووشی ئەوانە
بوون کە لە پێش ئێوەدا تێپەڕین ﴿مَّسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ﴾ (کە لە ڕێی خوادا) دووچاری سەختی و زەرەر و
زیان بوون ﴿وَزُلْزِلُوا﴾ وە زۆر بە توندی تەکان دران و ورووژیان بۆ هات ﴿حَتَّىٰ يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾
بەڕادەیێك کە پێغەمبەرەکە و ئەوانەی کە بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا دەیان ووت ﴿مَتَىٰ نَصْرُ اللَّهِ﴾ سەرکەوتنی
خوا کەی دێت ﴿أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾ ئاگادار بن و دڵنیابن بە ڕاستی سەرکەوتنی خوا نزیکە (٢١٤) ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾
پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشن (لە ڕێی خوادا) ﴿قُلْ مَا أَنفَقْتُم﴾ بڵێ ئەوەی دەیبەخشن
﴿مِّنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵی پاك و حەلال ﴿فَلِلْوَالِدَيْنِ﴾ با بۆ باوك و دایك ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ و خزمانی نزیك ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ و
هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن
لە چاکە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگادارە لێ ی (٢١٥)

﴿كتب عليكم القتال﴾ جەنگتان لەسەر پێویست کرا ﴿وهو كره لكم﴾ کەلاتان ناخۆشە ﴿وعسى
أن تكرهوا شيئا﴾ وەئەگونجێ شتێکتان پێ ناخۆش بێ ﴿وهو خير لكم﴾ کەچی ساش وخێر بێت
بۆتان ﴿وعسى أن تحبوا شيئا﴾ وەئەگونجێ شتێکتان پێ خۆش بێ ﴿وهو شر لكم﴾ و خراپ
بێت بۆتان ﴿والله يعلم﴾ وە خوا (چاك وخراپی ئێوە) ئەزانێت ﴿وأنتم لا تعلمون﴾ و ئێوە نایزانن ﴿٢١٦﴾
﴿يسألونك﴾ پرسیارت لێ دەکەن ﴿عن الشهر الحرام﴾ دەربارەی مانگی حەرام ﴿قتال فيه﴾ جەنگ کردن
تیایدا ﴿قل﴾ بڵێ ﴿قتال فيه كبير﴾ جەنگ لەمانگی حەرام دا گوناهێکی گەورەیە ﴿وصد عن سبيل
الله﴾ بەڵام بەرهەڵستی ڕێبازی خوا ﴿وكفر به﴾ وەبێ بڕوایی پێی ﴿والمسجد الحرام﴾ وە (ڕێ گرتنی
موسوڵمانان) لەمزگەوتی حەرام ﴿وإخراج أهله منه﴾ ودەرکردنی خەڵکی ئەو مزگەوتە پێی ﴿أكبر
عند الله﴾ گەورەترە لای خوا (لەجەنگ کردن لەمانگی حەرامدا) ﴿والفتنة أكبر من القتل﴾ وەهەروەها
پەیداکردنی بوخوداو هەوڵدان بۆ پەشیمان کردنەوەی موسڵمان گەورەترە لە (پیاو) کوشتن (لەو مانگەدا)
﴿ولا يزالون يقاتلونكم﴾ بەردەوام دەست هەڵناگرن و جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿حتى يردوكم عن
دينكم﴾ تاپەشیمانتان بکەنەوە لەدینەکەتان ﴿إن استطاعوا﴾ ئەگەر بتوانن ﴿ومن يرتدد منكم عن
دينه﴾ وەهەرکەسێك لەئێوە لەدینی خۆی هەڵ بگەڕێتەوە ﴿فيمت وهو كافر﴾ وە بەبێ بڕوایی
بمرێ ﴿فأولئك حبطت أعمالهم﴾ ئا ئەوانە هەموو کردەوەکانیان پووچ ئەبێتەوە ﴿في الدنيا والآخرة﴾
لە دونیا و دوارۆژیشدا ﴿وأولئك أصحاب النار﴾ وەئەوانە یارو هاودەمی ئاگرن ﴿هم فيها خالدون﴾
تیدا دەمێنەوە بەنەبەرکاری ﴿٢١٧﴾ ﴿إن الذين آمنوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿والذين هاجروا﴾
ولەوانەی کۆچیان کرد ﴿وجاهدوا في سبيل الله﴾ و تێکۆشان لەڕێی خوادا ﴿أولئك يرجون رحمت
الله﴾ ئائەوانە چاوەڕوانی میهرەبانی خودان ﴿والله غفور رحيم﴾ وەخوا لێ خۆش بوو میهرەبانە ﴿٢١٨﴾
﴿يسألونك﴾ ئەی موحەممەد پرسیارت لێ دەکەن ﴿عن الخمر والميسر﴾ دەربارەی عەرەق و قومار
﴿قل فيهما إثم كبير﴾ بڵێ لەم دوانەدا گوناهی گەورە هەیە ﴿ومنافع للناس﴾ و چەند قازانجێك هەیە
بۆ خەڵکی ﴿وإثمهما أكبر﴾ بەلام گوناهەکەیان گەورەترە ﴿من نفعهما﴾ لە سوود وقازانجەکەیان
﴿ويسألونك﴾ وە پرسیارت لێ دەکەن ﴿ماذا ينفقون﴾ چی ببەخشن ﴿قل العفو﴾ بڵێ ئەوەی لێتان
زیادە ﴿كذلك يبين الله لكم الآيات﴾ ئاوەها خودا بەڵگەکان ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لعلكم
تتفكرون﴾ تا بیربکەنەوە ﴿٢١٩﴾

﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەکاری دونیا و دوارۆژتان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وە پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْيَتَامَىٰ﴾
لەبارەی هەتیوان (کەچۆن بن لەگەڵیاندا) ﴿قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ﴾ بڵێ چاکـاری (تێکەڵاوی کردن)
بۆ ئەوان چاکترە ﴿وَإِن تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ﴾ وە ئەگەر تێکەڵیان بن لەگەڵیاندا (قەیناکات چونکە)
براتانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ﴾ وەخوا دەزانێ کێ خراپەکار و کێ چاکەکارە (لەگەڵ هەتیوان)
﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە دوچاری ڕەنج و نارەحەتی دەکردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٠﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ﴾ ژنانی هاوبەش پەیداکەر مارە
مەکەن ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ﴾ تا بڕوا دەهێنن ﴿وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ﴾ کەنیزەکێکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ﴾ باشترە
لەژنە (ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ﴾ با (هاوبەش پەیداکەرەکە) سەرسامیشی
کردبن (بەجوانی یان داراییان) ﴿وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ وە ژنانی موسڵمان مارە مەکەن لەهاوبەش
پەیداکەران ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا﴾ تابڕوا دەهێنن ﴿وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ﴾ وەکۆیلەیەکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكٍ﴾
باشترە لە(ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ﴾ با سەرسامیشی کردبن (بە دارایی یا
جوانیان) ﴿أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾ ئەوانە بانگ (ی خەڵك) دەکەن بۆ ناو ئاگر ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ﴾
بەڵام خوا (خەڵك) بانگ دەکات بۆ بەهەشت ﴿وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ﴾ ولێخۆش بوون بەفەرمانی خۆی
﴿وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ وە نیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو
بیر بکەنەوە ﴿٢٢١﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن دەربارەی حەیز ﴿قُلْ هُوَ أَذًى﴾ بڵێ حەیز
ئازارە ﴿فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ﴾ کەواتە دوور بکەوەنەوە لەهاوسەرەکانتان ﴿فِي الْمَحِيضِ﴾ لە کاتی حەیزدا
﴿وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ﴾ وە نزیکیان لەگەڵدا مەکەن ﴿حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ﴾ تا پاك دەبنەوە ﴿فَإِذَا تَطَهَّرْنَ﴾ کەخۆیان
شت (دوای پاك بوونەوە) ﴿فَأْتُوهُنَّ﴾ ئەمجا بچنە لایان ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾ لەو شوێنەوە کە خوا
فەرمانی پێداون ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ﴾ بەڕاستی خوا تەوبەکارانی خۆش دەوێت ﴿وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾
وە پاکانی خۆش دەوێت ﴿٢٢٢﴾ ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ﴾ ژنەکانتان کێڵگەی خۆتانن ﴿فَأْتُوا حَرْثَكُمْ﴾ جا
تۆو بوەشێنە ناو کێڵگەکەتانەوە (مەبەست چوونە لایانە) ﴿أَنَّىٰ شِئْتُمْ﴾ بەهەر شێوەیەك دەتانەوێ
(لەشوێنی تایبەتی خۆی کە پێشەوەیە نەك دواوە) ﴿وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ﴾ کردەوەی باش پێش بخەن
بۆ خۆتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُم مُّلَاقُوهُ﴾ وە بزانن و دڵنیابن کەبەخزمەتی دەگەن
﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە مژدە بدە بەبڕواداران ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً﴾ مەکەن سوێند بەخوا خواردن
بکەن بەبەرهەڵستی ﴿لِّأَيْمَانِكُمْ﴾ ئەو شتانەی سوێندتان لەسەری خواردووە ﴿أَن تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا﴾
کەچاکی و پارێزکاری ﴿وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ﴾ و ڕێکخستنی نێوان خەڵکی بە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾
وە خوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٤﴾

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ خوا سوێندی بێ هوودە (لەدەم دەرچوون) تان لێ ناگرێ ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾
بەڵام سوێندێکتان لێ دەگرێت ﴿بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بە دڵ تانەوێت و مەبەستتان بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ
حَلِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبوو لەسەرخۆیە ﴿٢٢٥﴾ ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سوێند دەخۆن
لەگەڵ ژنەکانیان دروست نەبن ﴿تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ﴾ چاوەڕوانیی چوار مانگ بکەن ﴿فَإِن فَاءُوا﴾ ئەمجا
ئەگەر گەڕانەوە (بۆ لای ژنەکانیان) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوا خوا لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿٢٢٦﴾ ﴿وَإِنْ عَزَمُوا
الطَّلَاقَ﴾ وە ئەگەر بڕیاری تەڵاق دانیان دا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوا خوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٧﴾ ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ﴾
وە ژنە تەڵاق دراوەکان ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ دان بەخۆیاندا دەگرن ﴿ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ تا ماوەی سێ حەیز
﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ﴾ دروست نی یە بۆ ئەوان ﴿أَن يَكْتُمْنَ﴾ کە بشارنەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ ئەوەی خوا لە
منداڵدانیان دا دروستی کردوە (لە حەیز یا منداڵ) ﴿إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ﴾ وە مێردەکانیان شایستەن ﴿بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بە گێڕانەوەیان
لە ماوەیەدا ﴿إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر بیانەوێ بەباشی بژین ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وە بۆ ژنان
هەیە بەسەر مێردیانەوە وەکو ئەوەی کە بۆ پیاوان هەیە بەسەر ژنانەوە بەپێی ناووبەریش (پەسەند)
﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ وە پیاوان پلەیەکیان هەیە بەسەر ژنیانەوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵ و
کاردروستە ﴿٢٢٨﴾ ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ تەڵاق (یەک کە بردنەوەی لە دواوە بێ) دوو جارە ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ﴾
دوا ئەوە ڕاگرتنە بەخۆشی ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ یان بەرەڵاکردن و تەڵاقدانێتی بەباشی ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾
وە دروست نی یە بۆ ئێوە ﴿أَن تَأْخُذُوا﴾ کە لێ بسەننەوە ﴿مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا﴾ هیچێک لەوشتەی
کەداوتانێ ﴿إِلَّا أَن يَخَافَا﴾ مەگەر هەردوولا بترسن (لەوەی) ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە سنووری خوا
ڕانەگرن ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ لەوەی سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْهِمَا﴾ ئەو پیاو و ئافرەتە گوناهیان ناگات ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ بەوە کە ژنەکە لەبریتی خۆی بیدات
بەپیاوەکەی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە (ی باسکران) سنووری خوان ﴿فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾ بۆیان دەرمەچن
و دەستدرێژی بەکەمە سەریان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێک لە سنووری خوا دەربچێت ﴿فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە ستەمکارن ﴿٢٢٩﴾ ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر تەڵاقی (سێهەمی) دا ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ﴾
ئیتر ئەو ژنە بۆ ئەو پیاوە دروست نی یە ﴿حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ هەتا شوو دەکات بە مێردێکی تر (بە
ئێحگاری) ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر (مێردی دووهەم) تەڵاقی دا (یا مرد) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئیتر
گوناه نی یە لەسەر ژن و مێردە (کۆنە) کە ﴿أَن يَتَرَاجَعَا﴾ کە بگەڕێنەوە لای یەکتر (بە مارەکردنێکی
تازە) ﴿إِن ظَنَّا﴾ ئەگەر بزانن ﴿أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە لە سنووری خوا دەرناچن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾
ئەمانە سنووری خوان ﴿يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ڕوونیان دەکاتەوە بۆ گەلێک کە تێ بگەن ﴿٢٣٠﴾

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێک ژنانی هاوسەرتان تەڵاق دا و ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ گەیشتن بە ئاخر و تۆخری عیددەیان ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ رایان بگرنەوە بەخۆشی ﴿أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان بەرەڵایان بکەن وتەڵاقیان بدەن بەباشی ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا﴾ رایان مەگرنەوە بەئێش و ئازارەوە ﴿لِّتَعْتَدُوا﴾ بۆئەوەی ستەمیان لێ بکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەر کەسێک کاری وابکات ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوە ستەمی لەخۆی کردوە ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ وە گاڵتە بەفەرموودەکانی خوا مەکەن ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ و بیربکەنەوە لەچاکەی خوا لەگەڵتاندا ﴿وَمَا أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ وئەوەی کەبەسەریدا ڕشتوون ﴿مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُم بِهِ﴾ لەقورئان و فەرموودەی بەجێ بەوە ئامۆژگاریتان دەکات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وەبزانن کەخوا ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەهەموو شت زانایە (٢٣١) ﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێک ژنتان تەڵاقدا ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ ئیتر قەدەغەیان (بەرگرییان) مەکەن ﴿أَن يَنكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ﴾ کە شوو بکەن بەخەڵکانێکی تر کە دەبن بە مێردیان ﴿إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُم﴾ ئەگەر ڕێک کەوتن لەسەر خۆیاندا ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ﴾ ئەمە پەند وئامۆژگاری تێدایە ﴿مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بۆئەو کەسەی کەبڕوای بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ئەوە ﴿ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەم پەند وەرگرتنەتان باشترە و پاکترە ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ چونکە خوا دەزانێ و ئێوە نایزانن (٢٣٢) ﴿وَالْوَالِدَاتُ﴾ دایکان ﴿يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ شیر بدەن بە منداڵەکانیان ﴿حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ﴾ دوو ساڵی تەواو ﴿لِمَنْ أَرَادَ﴾ (ئەمە) بۆکەسێکە کە بیەوێت ﴿أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ شیری تەواو بدات ﴿وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ﴾ لەسەر باوکەکەیە ﴿رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ ڕۆزی و کاڵای دایکەکان ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا﴾ هیچ کەسێک لەتوانای خۆی زیاتر داوای لێ ناکرێت ﴿لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا﴾ نا زیان نەگەیەندرێ بەهیچ دایکێک بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُ بِوَلَدِهِ﴾ وە بەهیچ باوکێک بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ﴾ وە (ئەگەر باوکەکە مرد) لەسەر میراتگرە وەکو ئەوەی (پێشوو بەهەقەی دایکی منداڵەکە بدات) ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا﴾ ئەمجا ئەگەر ویستیان (منداڵەکە لەشیر ببڕنەوە (پێش دوو ساڵەکەدا) ﴿عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ بەڕەزامەندی و ڕاوێژی هەردوولایەکیان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە گوناهیان ناگات ﴿وَإِنْ أَرَدتُّمْ﴾ وە ئەگەر (ئێوەی باوان) ویستتان ﴿أَن تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ﴾ دایەن بگرن بۆ منداڵەکانتان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە گوناهتان ناگات ﴿إِذَا سَلَّمْتُم﴾ ئەگەر بیدەن دەمی ﴿مَّا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەوەی بۆتان داناوون بەخۆشی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا﴾ وە لەخوا بترسن و بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن (٢٣٣)

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی کەدەمرن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ و هاوسەران جێ دەهێڵن
﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ هاوسەرەکانیان دەبێت چاوەڕوانی بکەن ﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾ چوار مانگ و
دە شەو ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر گوناهتان لەسەر
نی یە (ئەی کەس وکاری ژن) ﴿فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ لەوەی کە (ئەو ژنانە) دەیکەن
لەخۆیاندا بەپێی باوی ناو کۆمەڵ ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٤﴾
﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە گوناهتان ناگات ﴿فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ﴾ لە خوازبێنی ژنانی (مێرد
مردوو) بە ناڕاستەوخۆ پێیان بڵێن ﴿أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ﴾ یا لەدڵی خۆتاندا (بڕیار بدەن) دەیانخوازن
﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ﴾ خوای گەورە زانیویەتی کە بێگومان ئێوە ﴿سَتَذْكُرُونَهُنَّ﴾ ئەمەر دو ناویان دەبەن
﴿وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا﴾ بەڵام بەنهێنی بەڵێنیان پێ مەدەن ﴿إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر قسەیەک
کەباش بێت ﴿وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ﴾ وە بڕیاری مارەکردنیش مەدەن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ﴾ تا
عیددەکەیان تەواو دەبێت ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ وە بزانن بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾
بەوەی کە لە دڵتاندایە ﴿فَاحْذَرُوهُ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن دڵنیابن کە خوا
﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێخۆشبووی لەسەرخۆیە ﴿٢٣٥﴾ ﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿إِن طَلَّقْتُمُ
النِّسَاءَ﴾ ئەگەر ژنانێک تەڵاق بدەن ﴿مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ کە هێشتا نەچووبنە لایان ﴿أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾
یا مارەییتان بۆ دانەنابێ ﴿وَمَتِّعُوهُنَّ﴾ وە بەهرەمەندیان بکەن (شتێکیان لەماڵی خۆتان بدەنێ) ﴿عَلَى
الْمُوسِعِ قَدَرُهُ﴾ دەوڵەمەند بەپێی خۆی ﴿وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ﴾ وە هەژار بەپێی خۆی ﴿مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ﴾
بەهرەوەرمەندییەک کە باو و بەڕێز بێت ﴿حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوە پێویستە لەسەر چاکەکاران ﴿٢٣٦﴾
﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ﴾ وە ئەگەر ژنانتان تەڵاق دا ﴿مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ پێش ئەوەی بچنە لایان ﴿وَقَدْ فَرَضْتُمْ
لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ وە مارەیی تان بۆدانابوون ﴿فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ﴾ ئەوە نیوەی مارەییەکەیان دەکەوێ
﴿إِلَّا أَن يَعْفُونَ﴾ مەگەر ئەوان (ئافرەتان) خۆش بن ﴿أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي﴾ یان ئەو کەسە لە (مێرد) ی خۆش
بێت ﴿بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ﴾ کە مارەبڕینەکەی بەدەستە ﴿وَأَن تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وە لێ خۆشبوونتان
لە پارێزکارییەوە نزیکترە ﴿وَلَا تَنسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾ وە ئەو چاکەیەی کە لە نێوانتاندا بووە لەبیرتان
مەچێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٧﴾

﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ﴾ ئاگاداری لە نوێژەکانتان بکەن وبیانپارێزن ﴿وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ﴾ وە(بەتایبەتی)
نوێژی ناوەڕاست(کە نوێژی عەسرە) ﴿وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ وە لە نوێژدا بوەستن بۆ خوا بەگەردن
کەچی و (بێ قسەکردن) ﴿٢٣٨﴾ ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ترسان ﴿فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا﴾ (نوێژ بکەن)
بە پیادە یان بەسواری ﴿فَإِذَا أَمِنتُمْ﴾ کەترستان نەما ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ئەوە یادی خوا بکەن ﴿كَمَا
عَلَّمَكُم﴾ بەو جۆرەی کە فێری کردوون ﴿مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ ئەوەی جاران نەتاندەزانی ﴿٢٣٩﴾
﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی دەمرن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ پاش خۆیان
ژنەکانیان بەجێ دەهێڵن ﴿وَصِيَّةً لِّأَزْوَاجِهِم﴾ (خوا فەرمانی کردووە) بە وەسیەت کردن بۆ ژنەکانیان
﴿مَّتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ﴾ تاساڵێک بەخێو بکرێن ﴿غَيْرَ إِخْرَاجٍ﴾ بێ ئەوەی دەربکرێن (لە ماڵی میردیان)
﴿فَإِنْ خَرَجْنَ﴾ ئەمجا ئەگەر خۆیان چوونە دەرەوە ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر هیچ گوناهتان لەسەر نیە
(لەی کەس وکاری میرد) ﴿فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ﴾ لەوەی کە ئەو ژنانە دەیکەن دەربارەی خۆیان ﴿مِن
مَّعْرُوفٍ﴾ بەباشی ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زاڵ وباڵادەست و کاردروستە ﴿٢٤٠﴾ ﴿وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ﴾
بۆ ئەو ژنانەی تەڵاق دراون هەیە(بەسەر مێردەکانیانەوە) بەهرەمەند بکرێن (بە بڕێك پارە) ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی
﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ (ئەوە) پێویستە لەسەر پارێزکاران ﴿٢٤١﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾
ئا وا خوا ئایەتانی خۆیتان بۆ روون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تاتێ بگەن و ژیربن ﴿٢٤٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ
إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا وورد نەبویتەوە لەوانەی ﴿خَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ﴾ کەلە وڵاتی خۆیان دەرچوون ﴿وَهُمْ
أُلُوفٌ﴾ بەکاتێکدا کە ئەوان هەزاران (کەس) بوون ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ لەترسی مردن ﴿فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا﴾
ئەمجا خوا پێی وتن بمرن ﴿ثُمَّ أَحْيَاهُمْ﴾ لە پاشان زیندووی کردنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ﴾
بەڕاستی خوا خاوەنی چاکەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ﴾ بەڵام زۆربەی
خەڵك ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٢٤٣﴾ ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێی خوادا
﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٢٤٤﴾ ﴿مَّن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ
اللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز بدات بەخوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بە قەرزێکی باش ﴿فَيُضَاعِفَهُ لَهُ﴾ ئەمجا
خوا بۆی زیاد دەکات ﴿أَضْعَافًا كَثِيرَةً﴾ بەزیاد کردنێکی زۆر ﴿وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ﴾ وەخوا (ڕزقی
خۆی) دەگرێتەوە و فراوان دەکات ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٢٤٥﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلْمَلَإِ﴾ ئایا ووردنەبوویتەوە لەبەسەرهاتی دەستە و کۆمەڵێك لەکاربەدەست و دەولەمەندانی
﴿مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿مِنۢ بَعۡدِ مُوسَىٰٓ﴾ لەدوای مووسا
﴿إِذۡ قَالُواْ لِنَبِيّٖ لَّهُمُ﴾ کە بەپێغەمبەرێکی خۆیان ووت ﴿ٱبۡعَثۡ لَنَا مَلِكٗا﴾ پاشایەکمان بۆ بنێرە
﴿نُّقَٰتِلۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۖ﴾ تا جەنگ بکەین لەرێ ی خوادا ﴿قَالَ هَلۡ عَسَيۡتُمۡ﴾ ووتی ئایا نزیکە ئێوە
﴿إِن كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡقِتَالُ﴾ ئەگەر جەنگتان لەسەر فەرز و پێویست بکرێ ﴿أَلَّا تُقَٰتِلُواْۖ﴾ جەنگ
نەکەن ﴿قَالُواْ وَمَا لَنَآ أَلَّا نُقَٰتِلَ﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان چ سودێکمان پێ دەگات ئەگەر جەنگ
نەکەین ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەرێ ی خوادا ﴿وَقَدۡ أُخۡرِجۡنَا﴾ لەکاتێکدا کە دەرکراوین ﴿مِن دِيَٰرِنَا
وَأَبۡنَآئِنَاۖ﴾ لە وولاتمان و ماڵ و منداڵمانەدا ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك جەنگیان
لەسەر پێویست کرا ﴿تَوَلَّوۡاْ﴾ پشتیان هەڵکرد ﴿إِلَّا قَلِيلٗا مِّنۡهُمۡۚ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ
بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ خوایش ئاگادارە بەسەر ستەمکاراندا (٢٤٦) ﴿وَقَالَ لَهُمۡ نَبِيُّهُمۡ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان
پێی ووتن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ قَدۡ بَعَثَ لَكُمۡ طَالُوتَ مَلِكٗاۚ﴾ بێگومان خوا طالوتی بۆ ناردن بە پادشا
﴿قَالُوٓاْ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ ٱلۡمُلۡكُ﴾ ووتیان ئەو چۆن ئەبێ بە پادشا ﴿عَلَيۡنَا﴾ بەسەر ئێمەوە ﴿وَنَحۡنُ أَحَقُّ
بِٱلۡمُلۡكِ مِنۡهُ﴾ کە ئێمە لەو شایستەترین بەپادشایی ﴿وَلَمۡ يُؤۡتَ سَعَةٗ مِّنَ ٱلۡمَالِۚ﴾ وە دارایی زۆری
نەدراوەتێ ﴿قَالَ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰهُ عَلَيۡكُمۡ﴾ فەرمووی بەڕاستی خوا ئەوی هەڵبژاردووە بەسەر
ئێوەدا ﴿وَزَادَهُۥ بَسۡطَةٗ﴾ وە بەشی زیاتری داوەتێ لە فراوانی ﴿فِي ٱلۡعِلۡمِ وَٱلۡجِسۡمِۖ﴾ لەزانین و توانایی
جەستە ﴿وَٱللَّهُ يُؤۡتِي مُلۡكَهُۥ﴾ وە خوا موڵك و پاشایی خۆی دەدات ﴿مَن يَشَآءُۚ﴾ بەهەر کەس
خۆی بیەوێ ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٞ﴾ وە خوا (بەخشەرە) فراوان و زانایە (٢٤٧) ﴿وَقَالَ لَهُمۡ نَبِيُّهُمۡ﴾ وە
پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ ءَايَةَ مُلۡكِهِۦٓ﴾ نیشانەی پادشایەکەی ئەوەیە ﴿أَن يَأۡتِيَكُمُ
ٱلتَّابُوتُ﴾ کە سندوق و دارەمەیتەکەتان بۆ دێتەوە ﴿فِيهِ سَكِينَةٞ مِّن رَّبِّكُمۡ﴾ کەمایەی ئارامیتانە
لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَبَقِيَّةٞ مِّمَّا تَرَكَ﴾ لەگەڵ هەندێك لەکەلەپوری ﴿ءَالُ مُوسَىٰ وَءَالُ هَٰرُونَ﴾
خانەدانی مووسا و هارون ﴿تَحۡمِلُهُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُۚ﴾ فریشتە هەڵیدەگرن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ لَّكُمۡ﴾
بێگومان لەمەدا نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئێوە ﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادار بن (٢٤٨)

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ﴾ ئەمجا کاتێك کە طالوت بەخۆی و لەشکرەکەیەوە (لەشار)
دەرچوون ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُم﴾ پێی وتن بێگومان خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِنَهَرٍ﴾
بەچەمێك(روبارێك) ﴿فَمَن شَرِبَ مِنْهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك لێی خواردەوە ﴿فَلَيْسَ مِنِّي﴾ لەو
لە(لەشکری) من نییە ﴿وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ وە هەر کەسێك لێی نەچەشت ئەوە لە منە ﴿إِلَّا
مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً﴾ مەگەر کەسێك پڕمشتێکی لێ بگرێ ﴿بِيَدِهِ﴾ بە دەستی خۆی (و بیخواتەوە)
﴿فَشَرِبُوا مِنْهُ﴾ جا هەموو تێریان لێ خواردەوە ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿فَلَمَّا جَاوَزَهُ
هُوَ﴾ کاتێك طالوت لێی پەڕییەوە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا(پێ
ئەوانەی کە تێریان لێ خواردەوە) ﴿قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ وتیان ئەمڕۆ ئێمە
دەرەقەتی جالوت و لەشکرەکەی نایەین ﴿قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ﴾ وتیان ئەوانەی کە یەقینیان هەبوو
﴿أَنَّهُم مُّلَاقُو اللَّهِ﴾ بە خزمەت خوا دەگەن (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ﴾ زۆر
دەستەی کەم ژمارە بەسەر ﴿غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً﴾ دەستەی زۆردا ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا
﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿٢٤٩﴾ ﴿وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ کاتێك
کە ڕووبەڕووی جالوت و لەشکرەکەی وەستان ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾
خوایە خۆڕاگری بڕێژە بەسەرماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ وە پێمان جێگیر بکە ﴿وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ﴾
وە زاڵمان بکە بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٥٠﴾ ﴿فَهَزَمُوهُم بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوسا
بەفەرمانی خوا شکاندنیان ﴿وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ﴾ وە داوود (کە یەکێك بوو لەسەربازانی
طالوت) جالوتی کوشت ﴿وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە خوا پاشایەتی و پێغەمبەریتی
دایە ﴿وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ﴾ وە ئەوەی ویستی فێری کرد ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ ئەگەر خوا خەڵکی لەبەر
نەبردایە ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەهەندێکی تریان ﴿لَّفَسَدَتِ الْأَرْضُ﴾ هەموو سەر زەوی
پڕدەبوو لە خراپە و تاوان ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ﴾ بەڵام خوا خاوەنی بەخششە ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
بەسەر هەموو جیهانیانەوە ﴿٢٥١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئەم (بەسەرهاتانە) نیشانەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا
عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی ﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە
بێگومان تۆ لە پێغەمبەرانیت ﴿٢٥٢﴾

﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا﴾ ئەو پێغەمبەرانەی (کە باسکران) ڕێزمان داوە ﴿بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەسەر هەندێکیاندا ﴿مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ اللَّهُ﴾ لەو پێغەمبەرانە هی وایان بووە کە خوا قسەی لەگەڵ کردووە (وەک موسی علیه السلام) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ﴾ وە هەندێکیانی بەرز کردۆتەوە چەند پلەیەک ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾ وە دامان بە عیسای کوڕی مەریەم چەند بەڵگە و (موعجیزە)یەکی ئاشکرا ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وە پشتگیریمان کرد بە فریشتەی سرووش (کە جبریلە) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِن بَعْدِهِم﴾ ئەو گەلانەی کە لە دوای پێغەمبەرەکانیان دەهاتن لە گەڵ یەکدا نەدەجەنگین ﴿مِّن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ دوای ئەو نیشانە ڕوونانەی کە بۆیان هاتبوو ﴿وَلَٰكِنِ اخْتَلَفُوا﴾ بەڵام دووبەرەکی یان تێکەوت ﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ﴾ ئەمجا هی وایان بوو باوەڕی هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ﴾ وە هی وایان بوو بێ باوەڕ بوو ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلُوا﴾ یەکتریان نەدەکوشت و شەڕیان نەدەکرد ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڵام ئەوەی خوا بیەوێت دەیکات ۝ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُم﴾ ببەخشن لەو ڕۆزییەی کە پێمان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ پێش ئەوەی کە ڕۆژێ بێ ﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ﴾ کە نە کڕین و فرۆشتنی تێدایە ﴿وَلَا خُلَّةٌ﴾ و نە دۆستایەتی و ئاشنایەتی تێدایە ﴿وَلَا شَفَاعَةٌ﴾ وە نە تکای تێدایە (تا ڕزگارتان کات لە سزا) ﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ وە هەر بێ باوەڕانن ستەمکاران ۝ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نیە بێجگە لەو ﴿الْحَيُّ﴾ هەمیشە زیندووی ﴿الْقَيُّومُ﴾ ئەدبیرکەر و ڕاگر(ی بوونەوەر)، ﴿لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾ نە وەنەوز ئەیگرێ و نە خەو ﴿لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر هی ئەوە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەویدایە ﴿مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِندَهُ﴾ کێیە ئەو کەسەی لەو ڕۆژەدا بتوانێ تکای لەلا بکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بە ڕێ پێدانی خۆی نەبێت ﴿يَعْلَمُ﴾ ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەوەی لەبەردەمی (ئادەمی)یە وە (لە دونیا لە بەردەستیاندایە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە لەوەی لە دواوەیەتی (لە ڕۆژی دوایی بۆیان ئامادە کراوە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ﴾ وە کەس ئاگای نی یە لە هیچ شتێک ﴿مِّنْ عِلْمِهِ﴾ لە زانین و زانیاری ئەو (خوا) یە ﴿إِلَّا بِمَا شَاءَ﴾ مەگەر ئەوەی کە خۆی بیەوێ ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کورسی یەکەی خوا هەموو ئاسمانەکان و زەوی گرتۆتەوە ﴿وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا﴾ وە پارێزگاری کردنی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا ئاسانە و (گران نیە) ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەو بڵند پلەی پایە گەورە ۝ ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ بە هیچ جۆرێک زۆر لێ کردن لە دیندا نی یە (بۆ هاتنە ناو ئیسلام) ﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ چونکە بە ڕاستی لە یەک جیاکراوەتەوە ﴿الرُّشْدُ﴾ ڕێنموونی و شارەزایی ﴿مِنَ الْغَيِّ﴾ لە گومڕایی و سەر لێ شێواوی (ئەم ئایەتە تایبەتە بە ئەوانەی ئایینی ئاسمانی یان هەیە) ﴿فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ﴾ ئەمجا هەر کەس بە ڕێگەی بێ بڕوایی بگەڕێتەوە (بێ باوەڕ بێ بە هەر پەرستراوێک جگە لە خوا) ﴿وَيُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە بڕوا بهێنێ بە خوا ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ﴾ ئەوە بێگومان بە توندی دەستی گرتووە ﴿بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ بە دەستەگیرەیەکی قایم و بەهێز و (کە ئیسلام، یان ئیمانەکەیەتی) ﴿لَا انفِصَامَ لَهَا﴾ کە پچڕان و بەربوونی بۆ نی یە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ۝

﴿اللَّهُ وَلِيُّ﴾ خوا دۆست و پشتیوانی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەیە کە بڕوادارن ﴿يُخْرِجُهُم﴾ دەریان
دەهێنێت ﴿مِّنَ الظُّلُمَاتِ﴾ لە تاریکستانی بێ بڕوایی ﴿إِلَى النُّورِ﴾ بۆ ڕووناکی باوەڕ و ڕێنموویی
﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ﴾ شەیتان دۆستیانە ﴿يُخْرِجُونَهُم﴾
دەریان دەهێنێ ﴿مِّنَ النُّورِ﴾ لە ڕووناکی (بیر و باوەڕ) ەوە ﴿إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾ بۆ تاریکستانی (گومڕایی)
﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَابُ النَّارِ﴾ هاوڕێی دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان تیایدا هەمیشە هەتایە
﴿٢٥٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي﴾ ئایا ئاوڕێک نادەیتەوە بەلای ئەو(نەمروود)ەی ﴿حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ کە دەمەقاڵێی کرد
لەگەڵ ئیبراهیم (پێغەمبەر علیه السلام) ﴿فِي رَبِّهِ﴾ دەربارەی پەروەردگاری ﴿أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ﴾
لەبەر ئەوەی خوا پادشایی دابوویە ﴿إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ کاتێ کە ئیبراهیم (لە وەڵامی نەمرووددا) ووتی
﴿رَبِّيَ الَّذِي﴾ پەروەردگاری من ئەو زاتەیە ﴿يُحْيِي﴾ ژیان ئەدات ﴿وَيُمِيتُ﴾ ژیان دەسێنێ (وە دەمرێنێت)
﴿قَالَ﴾ (نەمروود) ووتی ﴿أَنَا أُحْيِي﴾ منیش ژیان ئەدەم ﴿وَأُمِيتُ﴾ وە ژیان دەسێنم و دەشمرێنم (دوو
زیندانی کراوی هێنا یەکێکیانی ئازاد کرد و ئەوی دیکەیانی کوشت) ﴿قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ ئیبراهیم ووتی
﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ﴾ بێگومان خوا خۆر لە ڕۆژهەڵاتەوە هەڵدەهێنێ ﴿فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ﴾
دە(ئەگەر دەتوانیت) تۆ لە ڕۆژئاواوە هەڵی بێنە ﴿فَبُهِتَ﴾ ئەمجا دەم کوت بوو ﴿الَّذِي كَفَرَ﴾ ئەو بێ
بڕوایە (نەمروود) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٢٥٨﴾
﴿أَوْ كَالَّذِي﴾ یا وەک ئەو کەسە (عوزەیر) ﴿مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ کە ڕابورد بەلای شارێکدا (بیت المقدس)
﴿وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا ئەو(شارە) دیوارەکانی ڕووخا بوو بەسەر سەربانەکانیدا
﴿قَالَ﴾ (عوزەیر) ووتی ﴿أَنَّىٰ يُحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ﴾ خوا چۆن ئەم شارە ئاوەدان دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾
پاش مردنی ؟ (واتە پاش ویران بوونی) ﴿فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ﴾ یەکسەر خوای گەورە (عوزەیری)
سەد ساڵ مراند ﴿ثُمَّ بَعَثَهُ﴾ و پاشان زیندووی کردەوە ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی
چەند ماویتەوە لێرەدا ؟ ﴿قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ووتی ڕۆژێک یا بەشێ لە ڕۆژێک ماومەتەوە
﴿قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نەخێر بەڵکو سەد ساڵ ماویتەوە ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ
طَعَامِكَ﴾ جا تەماشای خواردن و ﴿وَشَرَابِكَ﴾ خواردنەوەکەت بکە ﴿لَمْ يَتَسَنَّهْ﴾ تێک نەچووە ﴿وَانظُرْ إِلَىٰ
حِمَارِكَ﴾ وە تەماشای گوێدرێژەکەت بکە ﴿وَلِنَجْعَلَكَ﴾ (وە زیندوومان کردیتەوە) تا بتگێڕین
﴿آيَةً لِّلنَّاسِ﴾ بە موعجیزە و (بەڵگە) بۆ خەڵکی ﴿وَانظُرْ إِلَى الْعِظَامِ﴾ وە تەماشای ئێسقانەکانی
(گوێدرێژەکەت) بکە ﴿كَيْفَ نُنشِزُهَا﴾ چۆن بەرزیان دەکەینەوە (لە شوێنی خۆیان) و یەکیان
ئەخەین ﴿ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا﴾ پاشان گۆشتی بەسەردا دەهێنین ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ﴾ ئەمجا کاتێ
ئەمانە دەرکەوت بۆی (عوزەیر) ﴿قَالَ أَعْلَمُ﴾ ووتی بەچاکی تێگەیشتم ﴿أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن دەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٥٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ (ئەی موحەممەد بەیاد بهێنە) کاتێک کە ئیبراهیم ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم
﴿أَرِنِي﴾ پیشانم بدە ﴿كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ چۆن مردوو زیندوو دەکەیتەوە؟ ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی:
﴿أَوَلَمْ تُؤْمِن﴾ مەگەر باوەڕت پێی نەهێناوە؟ ﴿قَالَ بَلَىٰ﴾ ووتی: بەڵێ بڕوام پێیەتی ﴿وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي﴾ بەڵام
(ئەمەوێ ببینم) بۆئەوەی دڵنیا بم ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی ﴿فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ﴾ کەواتە چوار مەل
بگرە ﴿فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ﴾ ئەمجا (سەریان ببڕە) و پارچە پارچەیان بکە ﴿ثُمَّ﴾ لەپاشان ﴿اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ
مِّنْهُنَّ جُزْءًا﴾ هەر پارچەیەکیان لەسەر شاخێک دانێ ﴿ثُمَّ ادْعُهُنَّ﴾ لە پاشان بانگیان بکە ﴿يَأْتِينَكَ
سَعْيًا﴾ بەپەلە دێن بۆلات ﴿وَاعْلَمْ﴾ وە چاک بزانە و ﴿أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ دڵنیابە بێگومان خوا
باڵادەستی کاربەجێیە ﴿٢٦٠﴾ ﴿مَّثَلُ الَّذِينَ﴾ وێنەی (خێری) ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ کە ماڵی
خۆیان دەبەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ وەک دەنکە (تۆوێک) وایە
(ڕوابێت) و ﴿أَنبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ﴾ حەوت گوڵی گرتبێت ﴿فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ﴾ لەهەر گوڵێکدا
﴿مِّائَةُ حَبَّةٍ﴾ سەد دەنکی تێدا بێت ﴿وَاللَّهُ يُضَاعِفُ﴾ وە خوا لەمەش زیاتری دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾
بۆ هەر کەسێک کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا خاوەن بەهرەی فراوانی ئاگادارە ﴿٢٦١﴾
﴿الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا
﴿ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى﴾ دوای ئەوە هیچ منەتێک نانێن و ئازارێک (بە دڵی هەژاران)
ناگەیەنن ﴿لَّهُمْ﴾ ئەو کەسانە بۆیان هەیە ﴿أَجْرُهُمْ﴾ پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان
﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نییە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەم و خەفەتێکیان
نییە ﴿٢٦٢﴾ ﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ قسە و گوفتاری جوان و شیرین ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ و چاوپۆشی (لە هەڵەدا)
﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّن صَدَقَةٍ﴾ لە خێرێک ﴿يَتْبَعُهَا أَذًى﴾ کە ئازار و دڵ ئێشاندنی بە دوادا بێ
﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ﴾ خوا دەوڵەمەند و بێ نیاز و لەسەرخۆیە ﴿٢٦٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُبْطِلُوا﴾ پووچەڵی مەکەنەوە ﴿صَدَقَاتِكُم﴾ خێر و بەخشینەکانتان ﴿بِالْمَنِّ﴾ بە منەت
نان ﴿وَالْأَذَىٰ﴾ و ئازاردان و دڵ ئێشان ﴿كَالَّذِي﴾ وەک ئەو کەسەی ﴿يُنفِقُ مَالَهُ﴾ ماڵ و سامانی
خۆی دەبەخشێت ﴿رِئَاءَ النَّاسِ﴾ بۆ ڕووبینایی خەڵک ﴿وَلَا يُؤْمِنُ﴾ وە باوەڕی نی یە ﴿بِاللَّهِ﴾ بەخوا
﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿فَمَثَلُهُ﴾ جا وێنەی ئەو ماڵە ﴿كَمَثَلِ صَفْوَانٍ﴾ وەک بەردێکی
ساف و لووس وایە ﴿عَلَيْهِ تُرَابٌ﴾ کە گڵێکی کەمی بەسەرەوە بێت ﴿فَأَصَابَهُ وَابِلٌ﴾ ئەمجا بارانێکی
لێزمەی لێ بدات ﴿فَتَرَكَهُ صَلْدًا﴾ وە بەردەکە بهێڵێتەوە بە ڕووتی ﴿لَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا﴾
ناتوانن دەستیان بکەوێ هیچ شتێک لەوەی کە کردوویانە ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی
گەلی بێ بڕوا و خوا نەناس ناکات ﴿٢٦٤﴾

﴿وَمَثَلُ الَّذِينَ﴾ نموونەی ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ﴾ کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ لە پێناو ڕەزامەندی خوا ﴿وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بۆ دامەزراندنی دڵ و دەروونیان
(لەسەر چاکە) ﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍ﴾ وەك باخێك وایە ﴿بِرَبْوَةٍ﴾ کە بە شوێنێکی بەرزەوەبێت ﴿أَصَابَهَا
وَابِلٌ﴾ بارانی دڵۆپ گەورەی لێ بدات ﴿فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ﴾ ئەمجا میوەی خۆی بدات بە دوو
هێندە ﴿فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ﴾ وە ئەگەر بارانی دڵۆپ گەورەشی لێ نەدات ﴿فَطَلٌّ﴾ بارانی وردە
لێی ئەدات (واتە بێ بەرهەم نابێت) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوای گەورەش بینایە بەوەی کە
دەیکەن ﴿٢٦٥﴾ ﴿أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کەس لە ئێوە حەز دەکات ﴿أَن تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ﴾ کە باخێکی ببێت
﴿مِّن نَّخِيلٍ﴾ لە درەختی خورما ﴿وَأَعْنَابٍ﴾ وە جۆرەها درەختی ترێ و ڕەز ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾
چەندین جۆگە ئاو بڕوا بەژێریاندا ﴿لَهُ﴾ بۆ خاوەن باخەکە بێت ﴿فِيهَا﴾ لەناو ئەو باخەدا ﴿مِن كُلِّ
الثَّمَرَاتِ﴾ لە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿وَأَصَابَهُ﴾ لە کاتێکدا (خاوەنەکەی) دووچاری بێ ﴿الْكِبَرُ﴾
پیری ﴿وَلَهُ﴾ وە بیبێ ﴿ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ﴾ چەند منداڵێکی ووردی بێ دەسەڵات ﴿فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ﴾
ئەمجا گەردەلوولێکی لێ هەڵ بکات ﴿فِيهِ نَارٌ﴾ گڕ و سەمومی تێدابێ ﴿فَاحْتَرَقَتْ﴾ بەکەر
باخەکە بسووتێ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەم ڕەنگە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ خوا نیشانەکانی (میهرەبانی)
خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٦٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا﴾ ببەخشن ﴿مِن طَيِّبَاتِ﴾ لە پاکترینی ﴿مَا كَسَبْتُمْ﴾
ئەوەی پەیداتان کردووە ﴿وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُم﴾ وە لەوەی کە بۆمان دەرهێناوون (ڕواندووین)
﴿مِّنَ الْأَرْضِ﴾ لە زەوی ﴿وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ﴾ مەڕۆن لەوەی ببەخشن کە خراپە ﴿وَلَسْتُم
بِآخِذِيهِ﴾ لە کاتێکدا کە خۆتان ئەو شتە خراپە وەرناگرن (ئەگەر بتان درێتێ) ﴿إِلَّا أَن تُغْمِضُوا
فِيهِ﴾ مەگەر چاوی لێ بپۆشن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە چاك بزانن کە خوا ﴿غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ بێ
پێویستی شایستەی ستایشە ﴿٢٦٧﴾ ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ﴾ شەیتان دەتان ترسێنێ بە هەژاری
﴿وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ﴾ وە فەرمانتان پێ ئەدات بە خراپە ﴿وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ وە خوا
بەڵێنی لێخۆشبوون و چاکەتان پێ ئەدات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ خوا بەهرە فراوان میهرەبانی زانایە ﴿٢٦٨﴾
﴿يُؤْتِي﴾ ئەدات بە بەخشین ﴿الْحِكْمَةَ﴾ ژیری و دانایی ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێ ﴿وَمَن يُؤْتَ
الْحِكْمَةَ﴾ وە هەر کەسێك ژیری و دانایی پێبدرا ﴿فَقَدْ أُوتِيَ﴾ ئەوە بە ڕاستی پێی دراوە ﴿خَيْرًا
كَثِيرًا﴾ خێر و چاکەیەکی زۆر ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ پەند وەرناگرن ﴿إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ تەنها خاوەن
ژیری و هۆشمەندەکان نەبێت ﴿٢٦٩﴾

﴿وَمَآ أَنفَقْتُم﴾ ئەوەی بەخشیتتان ﴿مِّن نَّفَقَةٍ﴾ لەچاکە ﴿أَوْ نَذَرْتُم مِّن نَّذْرٍ﴾ یا نەزرێکتان بڕیار
دا ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُهُۥ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگای لێ یە ﴿وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ﴾ وە بۆ ستەمکاران
نیە ﴿مِنْ أَنصَارٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێك ﴿٢٧٠﴾ ﴿إِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿ٱلصَّدَقَٰتِ﴾
خێرەکانتان ﴿فَنِعِمَّا هِىَ﴾ ئەوە کارێکی باشە ﴿وَإِن تُخْفُوهَا﴾ وە ئەگەر بیشارنەوە ﴿وَتُؤْتُوهَا﴾
و بیدەن ﴿ٱلْفُقَرَآءَ﴾ بە هەژاران ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئێوە ﴿وَيُكَفِّرُ عَنكُم﴾
وە خوا هەڵی ئەوەرێت لەسەرتان و دەیسڕێتەوە ﴿مِّن سَيِّـَٔاتِكُمْ﴾ هێندێ لە گوناهەکانتان
﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە ﴿٢٧١﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكَ﴾ لەسەر تۆ
نی یە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُدَىٰهُمْ﴾ ڕێنموونیی و موسوڵمان کردنی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ
ٱللَّهَ﴾ بەڵکو خوا ﴿يَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ هەر کەسێکی بوێت هیدایەتی دەدات ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾ وە ئەوەی
ئێوە دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە دارایی (چاکە) ﴿فَلِأَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆتانە
﴿وَمَا تُنفِقُونَ﴾ ئێوە هیچ نابەخشن ﴿إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بۆ ڕەزای خودا نەبێ ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾
وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە سامان و (چاکە) ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە
﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ و ئێوە ستەمتان لێ ناکرێ ﴿٢٧٢﴾ ﴿لِلْفُقَرَآءِ ٱلَّذِينَ﴾ (ئەم خێرە) بۆ ئەو هەژارانەیە
﴿أُحْصِرُوا فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ کە دەست ڕۆیی نەماوە لە ڕێی خوادا ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿ضَرْبًا
فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (بۆ ڕۆزی پەیدا کردن) بگەڕێن بە زەوی دا ﴿يَحْسَبُهُمُ ٱلْجَاهِلُ﴾ مرۆڤی بێ خەبەر وا
هەست دەکات ئەوان ﴿أَغْنِيَآءَ مِنَ ٱلتَّعَفُّفِ﴾ کە دەوڵەمەندن بەهۆی بێ باکییانەوە (سواڵ نەکردنیانەوە)
﴿تَعْرِفُهُم﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەیان ناسیت ﴿بِسِيمَٰهُمْ﴾ بە شێوەیاندا ﴿لَا يَسْـَٔلُونَ
ٱلنَّاسَ﴾ داوای هیچ لە کەس ناکەن ﴿إِلْحَافًا﴾ بە زۆر (وەك سواڵ کەرانی تر) ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾
وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵ و سامان ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ بِهِۦ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە
پێی ﴿٢٧٣﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَٰلَهُم﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿بِٱلَّيْلِ﴾ بە شەو
﴿وَٱلنَّهَارِ﴾ و بە ڕۆژ ﴿سِرًّا﴾ بە پەنهانی ﴿وَعَلَانِيَةً﴾ و بە ئاشکرا ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ ئەوانە هەر
پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر
نیە (لە داهاتوودا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە ئەوان خەمبار نابن لە ڕۆژی دوایدا ﴿٢٧٤﴾

﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا﴾ ئەوانەی کە سوود (ربا) دەخۆن ﴿لَا يَقُومُونَ﴾ (کاتی زیندوو بوونەوە) ڕاست نابنەوە (لە گۆڕەکانیاندا) ﴿إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي﴾ مەگەر چۆن کەسێ ڕاست دەبێتەوە ﴿يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ﴾ کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێ (وە تووشی شێتی بووبێ) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە، سوود خۆران وتیان ﴿إِنَّمَا الْبَيْعُ﴾ کڕین و فرۆشتن ﴿مِثْلُ الرِّبَا﴾ وەك سوود وایە ﴿وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ﴾ لە کاتێکدا خوا ڕێی داوە بە کڕین و فرۆشتن و حەڵاڵی کردووە ﴿وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾ بەڵام سوود (ڕیبا)ی قەدەغە کردووە ﴿فَمَن جَاءَهُ﴾ ئنجا ئەو کەسەی پێی گەیشت ﴿مَوْعِظَةٌ﴾ ئامۆژگاری یەك ﴿مِّن رَّبِّهِ﴾ لە پەروەردگاری یەوە ﴿فَانتَهَىٰ﴾ وە خێرا دەستی لێ هەڵگرت ﴿فَلَهُ مَا سَلَفَ﴾ ئەوا ئەوەی لەوەپێش وەری گرتووە بۆ خۆیەتی (لە سوود خواردن) ﴿وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ وە کاری ئەو حەوالە بەخوایە ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ وە ئەوەی گەڕایەوە (بۆ سوود خواردن) ﴿فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا﴾ تیا دەمێنەوە ﴿خَالِدُونَ﴾ بە هەمیشەیی وەهەتاهەتایی ﴿٢٧٥﴾ ﴿يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا﴾ خوا بەر و بەرەکەتی سوود ناهێڵێت ﴿وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ﴾ وە بەرەو بە خێر و بەخشین ئەدات و زیادی ئەکات ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ﴾ وە خوا خۆشی ناوێت ﴿كُلَّ كَفَّارٍ﴾ هیچ بێباوەڕ و ناسوپاسگوزارێکی ﴿أَثِيمٍ﴾ تاوانبار ﴿٢٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان کردوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژیان بەهۆش و بیرەوە کردووە ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ وە زەکاتیان داوە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ ئەوها پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان بەسەر نی یە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەفەتێك ڕوویان تێ ناکات ﴿٢٧٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە (بە خوا) ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ لە خوا بترسن ﴿وَذَرُوا﴾ وە دەست هەڵگرن ﴿مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا﴾ لەو سوودەی کە لای خەڵك ماوەتەوە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٢٧٨﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا﴾ ئنجا ئەگەر دەستتان لێ هەڵنەگرت ﴿فَأْذَنُوا﴾ کەواتە بزانن و ئاگادار بن ﴿بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ جەنگ لەگەڵ خوداو پێغەمبەرەکەی ڕادەگەیەنن ﴿وَإِن تُبْتُمْ﴾ وە ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ﴾ ئەوا تەنها سەرمایەکانتان هی ئێوەیە ﴿لَا تَظْلِمُونَ﴾ نە ستەم بکەن (لە خەڵکی) ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ وە نە ستەمتان لێ دەکرێت ﴿٢٧٩﴾ ﴿وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ﴾ وە ئەگەر قەرزدار نەداربوو ﴿فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ﴾ ئەوە ماوەڵەتی بدرێت تا خۆ دەسەڵاتی دەدا ﴿وَأَن تَصَدَّقُوا﴾ وە ئەگەر (لە قەرزەکە) ئازادیان بکەن ﴿خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ باشترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر تێ بگەن ﴿٢٨٠﴾ ﴿وَاتَّقُوا﴾ وە بترسن ﴿يَوْمًا﴾ لە ڕۆژێك ﴿تُرْجَعُونَ فِيهِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَى اللَّهِ﴾ بۆ لای خوا ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ لەپاشان پاداشت ئەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ بە هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ (پاداشت و سزای) ئەوەی کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٢٨١﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ﴾ ئەگەر قەرزێکتان لەیەکتری کرد ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ بۆ ماوەیەکی ناوبراو(دیاری کراو) ﴿فَاكْتُبُوهُ﴾ ئەوە بینووسن ﴿وَلْيَكْتُبْ﴾ وە با بینووسێ ﴿بَيْنَكُمْ﴾ لە نێوانتاندا ﴿كَاتِبٌ﴾ نووسەرێک ﴿بِالْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (وەدادوەری) ﴿وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ﴾ وە هیچ نووسەرێک با سەرپێچی نەکات ﴿أَنْ يَكْتُبَ﴾ لە نووسینی (سەنەدی قەرز) دا ﴿كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ﴾ هەروەک خوا ئەوی فێری نووسین کردووە ﴿فَلْيَكْتُبْ﴾ با بینووسێ ﴿وَلْيُمْلِلِ الَّذِي﴾ وە با ئەو کەسە دەقی سەنەدەکە بڵێ و بیخوێنێتەوە ﴿عَلَيْهِ الْحَقُّ﴾ کە قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ وە لە پەروەردگاری بترسێ ﴿وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا﴾ وە هیچی لێ کەم نەکاتەوە ﴿فَإِنْ كَانَ الَّذِي﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو کەسەی ﴿عَلَيْهِ الْحَقُّ﴾ قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿سَفِيهًا﴾ بێ عەقڵ بوو ﴿أَوْ ضَعِيفًا﴾ یان ناتەواو بوو ﴿أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ﴾ یا نەی دەتوانی ﴿أَنْ يُمِلَّ هُوَ﴾ خۆی دەقی سەنەدەکە بڵێت و بیخوێنێتەوە ﴿فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ﴾ ئەوە با گەورەکەی بیڵێت و بیخوێنێتەوە ﴿بِالْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (وەدادپەروەری) ﴿وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ﴾ وە دوو شاهید بگرن ﴿مِنْ رِجَالِكُمْ﴾ لە پیاوانی خۆتان(موسوڵمان) ﴿فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ﴾ ئەمجا ئەگەر دوو پیاو نەبوو ﴿فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ﴾ ئەوە با پیاوێک و دوو ژن بن ﴿مِمَّنْ تَرْضَوْنَ﴾ لەوانەی کە پەسەندیان دەکەن ﴿مِنَ الشُّهَدَاءِ﴾ لە شاهیدەکان ﴿أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا﴾ بۆ ئەوەی ئەگەر یەکێکیان لەبیری چوو ﴿فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ﴾ با ئەوی تریان بیری بخاتەوە ﴿وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ﴾ با شایەتەکان سەرپێچی نەکەن ﴿إِذَا مَا دُعُوا﴾ کاتێک بانگ کران (بۆ شایەتی دان) ﴿وَلَا تَسْأَمُوا﴾ وە بێزار مەبن ﴿أَنْ تَكْتُبُوهُ﴾ لەوەی کە بینووسن ﴿صَغِيرًا﴾ بچووک بێت ﴿أَوْ كَبِيرًا﴾ یان گەورە ﴿إِلَىٰ أَجَلِهِ﴾ تا کاتی خۆی ﴿ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ ئەم نووسینەتان ڕاستترە لەلای خواوە ﴿وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ﴾ وە چەسپێنەرترە بۆ شایەتی دانەکە ﴿وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا﴾ وە نزیکترە لەوەی کە نەکەونە گومانەوە ﴿إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً﴾ مەگەر کاتێک ئەو کردەوەیە بازرگانیەکی ﴿حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ﴾ دەست بە دەست پێی بیگێڕن لە نێو خۆتاندا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە لەم کاتەدا گوناهتان ناگات ﴿أَلَّا تَكْتُبُوهَا﴾ ئەگەر نەینووسن ﴿وَأَشْهِدُوا﴾ وە شاهید بگرن ﴿إِذَا تَبَايَعْتُمْ﴾ کاتێک کڕین و فرۆشتنتان کرد ﴿وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ﴾ وە با زیان بە نووسەر و شاهید نەگەیەنرێ ﴿وَإِنْ تَفْعَلُوا﴾ وە ئەگەر زیانتان گەیاند ﴿فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ﴾ ئەوە بێگومان گوناهتان دەگات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا فێرتان دەکات ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بە هەموو شتێک زانا و ئاگادارە ﴿٢٨٢﴾

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ ئەگەر لەسەر سەفەر بوون ﴿وَلَمْ تَجِدُوا﴾ و دەستتان نەكەوت ﴿كَاتِبًا﴾
نووسەرێك ﴿فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾ ئەوە بارمتەیەك وەرگرن ﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ جا ئەگەر هەندێكتان
لە هەندێكتان دڵنیا بوون ﴿فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ﴾ با ئەو كەسەی كە بە ئەمین دانراوە سپاردەكە بداتەوە
﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ وە با لە پەروەردگاری بترسێت ﴿وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ﴾ وە شایەتی مەشارنەوە
﴿وَمَن يَكْتُمْهَا﴾ وە ئەو كەسەی بیشارێتەوە ﴿فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی بە دڵ گوناهبارە ﴿وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەموو كردەوەیەكتان ﴿٢٨٣﴾ ﴿لِّلَّهِ﴾ هەر هی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾
ئەوەی لە ئاسمانەكانایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَإِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشكرای بكەن
﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە ﴿يُحَاسِبْكُم بِهِ اللَّهُ﴾ خوا
محاسەبەتان دەكات لەسەری ﴿فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ ئەوسا خۆش دەبێت لەو كەسەی كە بیەوێت
﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ وە سزای كەسێك دەدات كە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەدەسەڵات
و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٢٨٤﴾ ﴿آمَنَ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەر ﷺ بڕوای هێنا ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾
بەو نامەیەی كە بۆی نێرراوە ﴿مِن رَّبِّهِ﴾ لە پەروەردگاریەوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ لەگەڵ بڕواداراندا
﴿كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ هەموو بڕوایان هێناوە بە خوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ وە بە فریشتەكانی ﴿وَكُتُبِهِ﴾ وە
بە نامەكانی ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وە بە پێغەمبەرانی ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناكەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ﴾ لە نێوان هیچ
یەكێك ﴿مِّن رُّسُلِهِ﴾ لە پەیامبەرانی ﴿وَقَالُوا﴾ (بڕواداران) وتیان (پێغەمبەر ئایینی خوای پێ گەیاندین
ئێمەش) ﴿سَمِعْنَا﴾ بیستمان ﴿وَأَطَعْنَا﴾ فەرمانبەریمان كرد ﴿غُفْرَانَكَ رَبَّنَا﴾ داوای لێخۆشبوونت
لێدەكەین ئەی پەروەردگارمان ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای تۆیە گەڕانەوە ﴿٢٨٥﴾ ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ
نَفْسًا﴾ خوا داوا لە هیچ كەسێك ناكات ﴿إِلَّا وُسْعَهَا﴾ مەگەر بە ئەندازەی توانای خۆی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾
(سوودی) بۆ خۆی هەیە هەر چاكەیەك بكات (با هەر بە دڵیش بێت) ﴿وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ وە (زیانی)
بۆ خۆیەتی هەر خراپەیەك بكات ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُؤَاخِذْنَا﴾ لێمان مەگرە ﴿إِن
نَّسِينَا﴾ ئەگەر كردەوەیەكی پێویستمان لەبیرچوو ﴿أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ یا بە هەڵە گوناهێكمان كرد
﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگار ﴿وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا﴾ لەسەرمان دامەنێ باری قورس ﴿كَمَا حَمَلْتَهُ﴾
وەك ئەوەی داتنا ﴿عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾ لەسەر ئەوانەی پێش ئێمە (ئوممەتانی پێشووتر) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی
پەروەردگارمان ﴿وَلَا تُحَمِّلْنَا﴾ بەلای وامان بەسەردا مەهێنە ﴿مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾ كە بۆمان هەڵنەگیرێت
﴿وَاعْفُ عَنَّا﴾ وە گوناهەكانمان بسڕەوە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ﴿وَارْحَمْنَا﴾ وە میهرەبانیمان
لەگەڵدا بكە ﴿أَنتَ مَوْلَانَا﴾ تۆی یاریدەدەرو پشتیوانمان ﴿فَانصُرْنَا﴾ كەواتە سەرمان بخە ﴿عَلَى
الْقَوْمِ﴾ بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٨٦﴾

سوورەتی ﴿آل عِمران﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ تەنها خوا ماناکەی دەزانێت بە(ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە بۆ ماناکەی سەیری سەرەتای سوورەتی
(البقرة) بکە (١) ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾
زیندووە و هەمیشە ڕاگری بوونەوەرە (٢) ﴿نَزَّلَ عَلَيْكَ﴾ ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿الْكِتَابَ﴾ قورئان
﴿بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿مُصَدِّقًا﴾ بەڕاست دانەری ﴿لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ هەموو ئەو (کتێب) انە یە پێشیدا
بوون ﴿وَأَنزَلَ التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە تەورات و ئینجیلی ناردە خوارەوە (٣) ﴿مِن قَبْلُ﴾ لە پێش قورئاندا ﴿هُدًى
لِّلنَّاسِ﴾ بە ڕێنموویی خەڵکی ﴿وَأَنزَلَ﴾ وە ناردی یە خوارەوە ﴿الْفُرْقَانَ﴾ فورقان (واتە جیاکەرەوەی ڕاست
و ناڕاست مەبەست پێی قورئانە) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە
ئایەت و بەڵگەکانی خوا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ بۆیان هەیە (لە قیامەت دا) سزای سەخت ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ﴾ وە خوا
بالادەست و بەتوانایە ﴿ذُو انتِقَامٍ﴾ خاوەنی تۆڵە و سزایە (٤) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەڕاستی خوا هیچ
شتێکی لێ وون نابێت ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە زەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ وە نە لە ئاسمانە (٥) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە
وایێکە ﴿يُصَوِّرُكُمْ﴾ شێوەتان ئەکێشێ ﴿فِي الْأَرْحَامِ﴾ لە مندالدانەکاندا ﴿كَيْفَ يَشَاءُ﴾ چۆنی بوێ ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا
هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نیە تەنها ئەو نەبێت ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی بالادەستی کاربەجێیە (٦)
﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە ﴿أَنزَلَ عَلَيْكَ﴾ ناردوویەتی یە خوارەوە بۆت ﴿الْكِتَابَ﴾ قورئان ﴿مِنْهُ آيَاتٌ مُّحْكَمَاتٌ﴾
هەندێکی لە ئایەتەکانی (مەبەستەکانیان) ڕوشنن ﴿هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ ئەو ئایەتانە بنەڕەتی قورئانن
﴿وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ﴾ وە ئەوانی تر (ئایەتانێکن کە مەبەستەکانیان) ڕوشن نین ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی
﴿فِي قُلُوبِهِمْ﴾ کە لە دڵیاندا ﴿زَيْغٌ﴾ لادان و چەوتی هەیە ﴿فَيَتَّبِعُونَ﴾ دوای ئەو ئایەتانە دەکەون ﴿مَا تَشَابَهَ مِنْهُ﴾ کە
لە قورئاندا موتەشابیهن (هاوشێوەن، واتاکانی ڕوشن نین) ﴿ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ﴾ بۆ تێکدانی بیروباوەڕی موسوڵمانان
﴿وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ﴾ وە بۆ ڕاڤەکردنی بە ئارەزووی دڵی خۆیان ﴿وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ﴾ لە حاڵەتێکدا کەس ڕاڤە
کردنی نازانێت ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ تەنیا خوا نەبێت ﴿وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ لەگەڵ زانایان و ئەوانەی دەروونیان لە
ڕاسخی علمی شەرعیدا ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەڵێن ﴿آمَنَّا بِهِ﴾ بڕوامان هێنارە بە(موتەشابە) ﴿كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا﴾
هەمووی لە پەروەردگارمانەوەیە ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ بیر لە قورئان ناکەنەوە ﴿إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ تەنها خاوەنانی ژیری
و بیر و هۆش نەبێت (٧) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُزِغْ﴾ لای مەدە (لە ڕێی ڕاست) ﴿قُلُوبَنَا﴾
دڵەکانمان ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا﴾ دوای ئەوەی کە ڕێنموویت کردین ﴿وَهَبْ لَنَا﴾ وە پێمان ببەخشە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾
لە لای خۆتەوە ﴿رَحْمَةً﴾ بەزەیی یەك (میهرەبانیەك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەڕاستی هەر تۆی ﴿الْوَهَّابُ﴾ بەخشندە (٨)
﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿جَامِعُ النَّاسِ﴾ کۆکەرەوەی خەڵکیت ﴿لِيَوْمٍ﴾ بۆ ڕۆژێك
﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڵێنی خۆی ناشکێنێت
و دەیباتە سەر (٩)

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ هەرگیز کەڵك و سوودیان بۆ
ناگەیەنێت ﴿أَمْوَالُهُمْ﴾ نە ماڵیان ﴿وَلَا أَوْلَادُهُم﴾ وە نە منداڵیان ﴿مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ لە (سزای) خوا بەهیچ
شێوەیەك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمْ﴾ وە ئا ئەوانە ﴿وَقُودُ النَّارِ﴾ سووتەمەنی دۆزەخن ﴿١٠﴾ ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ﴾
(دەب و داوی ئەم بێ بڕوایانە) وەك داب وەڕێی دەست و پێوەندەکانی فیرعەونە ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
وە ئەوانەی پێش ئەوانیش بوون وابە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ﴾
ئەمجا خواش گرتنی ﴿بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی تاوانەکانیانەوە ﴿وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ وە خوا تۆڵەی سەختە
﴿١١﴾ ﴿قُل﴾ بڵێ ﴿لِّلَّذِينَ﴾ بەوانەی ﴿كَفَرُوا﴾ کە بێ بڕوان ﴿سَتُغْلَبُونَ﴾ بەمەولا ئەشکێن و ژێر
دەکەون ﴿وَتُحْشَرُونَ﴾ وە کۆدەکرێنەوە ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ بەرەو دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ کە ناخۆشترین
شوێنە ﴿١٢﴾ ﴿قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ﴾ بێگومان نیشانەیەکی گرنگ ڕوویدا بۆ ئێوە(ئەی موسوڵمانینە یان
ئەی کافرەکان) ﴿فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا﴾ لەو دوو دەستەی(کە لە جەنگی بەدردا) دایان بەیەکدا ﴿فِئَةٌ﴾
دەستەیەکیان ﴿تُقَاتِلُ﴾ دەجەنگێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ﴾ وە ئەوەی تریان
بێ بڕوا بوون ﴿يَرَوْنَهُم مِّثْلَيْهِمْ﴾ موسوڵمانەکانیان ئەدی بەدوو ئەوەندەی خۆیان ﴿رَأْيَ الْعَيْنِ﴾
بە بینینی چاو ﴿وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ﴾ وە خوا پشت گیری دەکات ﴿بِنَصْرِهِ﴾ بە یارمەتی خۆی ﴿مَن يَشَاءُ﴾
بۆ هەرکەس بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەم یارمەتیدانەدا ﴿لَعِبْرَةً﴾ پەند وئامۆژگاری هەیە
﴿لِّأُولِي الْأَبْصَارِ﴾ بۆ کەسانی خاوەن ژیری و بیروهۆش ﴿١٣﴾ ﴿زُيِّنَ﴾ جوان کراوە و ڕازێنراوەتەوە
﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿حُبُّ الشَّهَوَاتِ﴾ خۆشی وئارەزووەکانی نەفس ﴿مِنَ النِّسَاءِ﴾ بە ئافرەتان ﴿وَالْبَنِينَ﴾
و کوڕ وکاڵی زۆر ﴿وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنطَرَةِ﴾ و دارایی زۆری کەڵەکە کراو ﴿مِنَ الذَّهَبِ﴾ لە ئاڵتون و زێڕ
﴿وَالْفِضَّةِ﴾ و زیو ﴿وَالْخَيْلِ﴾ و ئەسپ و ماینانی ﴿الْمُسَوَّمَةِ﴾ نیشانەدار (ئەسپی ناوچەوان و هەر
چوار پەلی) ﴿وَالْأَنْعَامِ﴾ هەروەها ئاژەڵ و چوارپێ ﴿وَالْحَرْثِ﴾ و کشتوکاڵ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمانە ﴿مَتَاعُ﴾
بەهرە و (کەڵ و پەل) ی ﴿الْحَيَاةِ﴾ ژینەکانی (ژیان) ی ﴿الدُّنْيَا﴾ دونیان ﴿وَاللَّهُ عِندَهُ﴾ وە لای خوا
هەیە ﴿حُسْنُ الْمَآبِ﴾ خۆشترین جێگا و پاشەڕۆژ ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿أَؤُنَبِّئُكُم﴾ هەواڵتان بدەمێ
﴿بِخَيْرٍ مِّن ذَٰلِكُمْ﴾ بەسوودتر لەمانەتان ﴿لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بۆ ئەوانەی کە پارێزیان کرد و لەخودا ترسان
﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ﴾ لای پەروەردگاریان چەند بەهەشتێك هەیە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا﴾ کە بەژێریاندا دەڕوات
﴿الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و هەتا هەتایی تێیدا دەمێننەوە ﴿وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾
وە (بۆیان هەیە) ژنانی پاکیزە ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە ڕەزامەندی لە خواوە ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە
خوا بینایە بە بەندەکان ﴿١٥﴾

﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ (لە خوا ترساوان) ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا﴾
بەڕاستی ئێمە ﴿آمَنَّا﴾ بڕوامان هێنا ﴿فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی خۆش ببە لە گوناهەکانمان
﴿وَقِنَا﴾ وە بمانپارێزە ﴿عَذَابَ النَّارِ﴾ لە سزای ئاگری دۆزەخ (١٦) ﴿الصَّابِرِينَ﴾ (ئەوانە بریتین لە)
ئارامگران ﴿وَالصَّادِقِينَ﴾ و ڕاستگۆیان ﴿وَالْقَانِتِينَ﴾ و فەرمانبەردارانی خودا ﴿وَالْمُنْفِقِينَ﴾ و دارایی
وەبەخشەر ﴿وَالْمُسْتَغْفِرِينَ﴾ و ئەوانەی کە داوای لێ خۆشبوون دەکەن ﴿بِالْأَسْحَارِ﴾ لە پێش
بەرەبەیاندا (١٧) ﴿شَهِدَ اللَّهُ﴾ خوا شایەتی ئەدات (واتە ڕای دەگەیەنێت و بەڵگە دەیچەسپێنێت)
﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەحەق وڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾
وەفریشتەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە ئیقرار ئەکەن) ﴿وَأُولُو الْعِلْمِ﴾ وەخاوەن زانستەکان (زانایان) یش
شایەتی ئەدەن (واتە باوەڕی چەسپاویان هەیە) ﴿قَائِمًا بِالْقِسْطِ﴾ (خوا) هەمیشە دادپەروەری ڕاگرتووە
﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ کە بالادەستی
کاربەجێیە (١٨) ﴿إِنَّ الدِّينَ﴾ بەڕاستی دینی پەسەند کراو ﴿عِنْدَ اللَّهِ﴾ لای خوا ﴿الْإِسْلَامُ﴾
(هەر) ئیسلامە ﴿وَمَا اخْتَلَفَ﴾ دوو بەرەکی نەکەوتنە ناو ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ کە
نامەیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنْ بَعْدِ﴾ دوای ئەوە نەبێت ﴿مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ کە زانینی بەڕاستیان بۆ هات
﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ (ئەم لادانەشیان) لە ڕووی ستەم و حەسادەتەوە بوو لە نێو خۆیاندا ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسێک بێ بڕوا بێ بە ئایەتەکانی خوا (کە قورئانە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زوو حسابی لەگەڵ دەکات (١٩) ﴿فَإِنْ حَاجُّوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر (خاوەن
نامەکان) دەمەتەقێی پێت لەگەڵ کردیت ﴿فَقُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش بڵێ ﴿أَسْلَمْتُ
وَجْهِيَ لِلَّهِ﴾ ڕووی خۆم سپارد بەخوا (ملکەچی ئەوم) ﴿وَمَنِ اتَّبَعَنِ﴾ لەگەڵ ئەوانەی پەیڕەوی
من ئەکەن ﴿وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە کە نامەی تەورات و
ئینجیلیان دراوەتێ (کە جولەکە و گاورەکانن) ﴿وَالْأُمِّيِّينَ﴾ وە بە نەخوێندەوارەکان (هاوبەش
پەیداکەرەکانی گەلی عەرەب) ﴿أَأَسْلَمْتُمْ﴾ ئایا ئێوە موسوڵمان بوون ؟ ﴿فَإِنْ أَسْلَمُوا﴾ ئەمجا
ئەگەر موسوڵمان بوون ﴿فَقَدِ اهْتَدَوْا﴾ ئەوە بەڕاستی مانای ئەوەیە کە هیدایەتیان وەرگرتووە
﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویشیان وەرگێڕا ﴿فَإِنَّمَا﴾ ئەوە بەڕاستی ﴿عَلَيْكَ الْبَلَاغُ﴾ تۆ هەر ڕاگەیاندنت
لەسەرە ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان (٢٠) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی
بێ بڕوان ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا (بە نیشانەکانی خوا) ﴿وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ﴾ وە پێغەمبەران
ئەکوژن ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ﴾ وە ئەو کەسانە ئەکوژن ﴿يَأْمُرُونَ﴾ کە فەرمان
ئەدەن ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەری ﴿مِنَ النَّاسِ﴾ لە خەڵکی ﴿فَبَشِّرْهُمْ﴾ ئەوە مژدەیان بدەری (وەک
سووکایەتی کردن وایە) ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بە سزای پڕ لە ئازار (٢١) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسێکن
﴿حَبِطَتْ﴾ پووچ بوونەتەوە ﴿أَعْمَالُهُمْ﴾ کردەوەکانیان ﴿فِي الدُّنْيَا﴾ لە دونیا ﴿وَالْآخِرَةِ﴾ وە لە ڕۆژی
دوایی دا ﴿وَمَا لَهُمْ﴾ وە ئەوان نیانە ﴿مِنْ نَاصِرِينَ﴾ هیچ یارمەتیدەرێک (٢٢)

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا ورد نابیتەوە ﴿إِلَى الَّذِينَ﴾ لەوانەی ﴿أُوتُوا﴾ پێیان دراوە ﴿نَصِيبًا﴾ بەشێك ﴿مِنَ
الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿يُدْعَوْنَ﴾ بانگ دەكرێن ﴿إِلَى كِتَابِ اللَّهِ﴾ بۆ لای كتێبی خوا(تەورات)
﴿لِيَحْكُمَ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدات ﴿بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ﴾ لە پاشان دەستەیەك
لەوان پشت هەڵدەكەن ﴿وَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ لە حاڵێكدا ئەوان ڕوو وەرگێڕن ﴿٢٣﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾
ئەمە بەهۆی ئەوەوەیە كە بێگومان ئەوان ﴿قَالُوا﴾ دەیان ووت ﴿لَنْ تَمَسَّنَا﴾ هەرگیز بەر لەشمان
ناكەوێت ﴿النَّارُ﴾ ئاگر ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ﴾ تەنها چەند ڕۆژێكی ژمێردراو و كەم نەبێت
﴿وَغَرَّهُمْ﴾ وە هەڵەتاندنی (و فریوی دان) ﴿فِي دِينِهِمْ﴾ لە دینەكەیاندا ﴿مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو
درۆیانەی كە هەڵیان دەبەست ﴿٢٤﴾ ﴿فَكَيْفَ﴾ ئەمجا دەبێ حاڵیان چۆن بێت ﴿إِذَا جَمَعْنَاهُمْ﴾ ئەو
كاتەی كە كۆیان دەكەینەوە ﴿لِيَوْمٍ﴾ لە ڕۆژێكدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ كە گومانی تێدا نی یە ﴿وَوُفِّيَتْ﴾
و پاداشتی تەواوی دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو كەسێك ﴿مَا كَسَبَتْ﴾ ئەوەی كردوویەتی ﴿وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە لەوان هیچ ستەمێكیان لێ ناكرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿مَالِكَ الْمُلْكِ﴾
خاوەن دەسەڵات ﴿تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾ دەسەڵات دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێك كە بتەوێت
﴿وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ﴾ وە دەسەڵات ئەسێنیتەوە ﴿مِمَّنْ تَشَاءُ﴾ لە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ﴾
وە بەڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ وە بێ ڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿بِيَدِكَ﴾
تەنها بەدەستی تۆیە ﴿الْخَيْرُ﴾ هەموو چاكەیەك ﴿إِنَّكَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿عَلَى كُلِّ شَيْءٍ﴾ بەسەر هەموو
شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایت ﴿٢٦﴾ ﴿تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەكەیت بەناو ڕۆژدا ﴿وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي
اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەكەیت بەناو شەودا ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ﴾ وە زیندوو دەردێنی ﴿مِنَ الْمَيِّتِ﴾ لە مردوو
﴿وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ﴾ وە مردوو دەردێنی ﴿مِنَ الْحَيِّ﴾ لە زیندوو ﴿وَتَرْزُقُ﴾ وە ڕۆزی دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾
بە هەر كەسێ كە بتەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ حساب و بێ شومار ﴿٢٧﴾ ﴿لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ﴾
نابێ بڕواداران بێ باوەڕان بگرن ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بە دۆستی خۆیان ﴿مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەجیاتی بڕواداران
﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ﴾ وە هەر كەسێك وابكات ﴿فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ﴾ ئیتر پەیوەستی لەگەڵ خوادا
نامێنی ﴿إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً﴾ مەگەر بۆ خۆپاراستنتان بێت لێیان (بەشێوەیەك كە بە دەم بیڵێی
و بەدڵ باوەڕت پێی نەبێت) ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێت لە سزای خۆی
﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای خوایە گەڕانەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ
﴿إِنْ تُخْفُوا﴾ ئەگەر بیشارنەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُبْدُوهُ﴾ یان ئاشكرای
بكەن ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێی دەزانێ ﴿وَيَعْلَمُ﴾ وە دەیزانێت ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان
﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە
توانایە ﴿٢٩﴾

﴿يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (ترسن) لەو ڕۆژەی هەموو کەسێك ئەست ﴿مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر کارێکی باشی کردبێت ﴿مُّحْضَرًا﴾ ئامادەیە ﴿وَمَا عَمِلَتْ مِن سُوءٍ﴾ وەهەر کارێکی خراپی کردبێت ﴿تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ﴾ ئاوات دەخوازێت کە لە نێوان ئەو و کارە خراپەکەیدا ﴿أَمَدًا بَعِيدًا﴾ ماوەیەکی زۆر دوور ببوایە ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێ ﴿نَفْسَهُ﴾ لە سزای خۆی ﴿وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بە بەندەکانی خۆی ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ ﴿إِن كُنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿تُحِبُّونَ اللَّهَ﴾ خواتان خۆش دەوێت ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ کەواتە دوای من بکەون ﴿يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ تا خوا ئێوەی خۆش بوێت ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ وە لە گوناهەکانتان خۆش بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ﴾ وە خوا لێخۆشبووە ﴿رَّحِيمٌ﴾ میهرەبانە ﴿٣١﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشت هەڵکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان خوا ﴿لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایانی خۆش ناوێت ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ﴾ بێگومان خوا هەڵی بژاردووە ﴿آدَمَ وَنُوحًا﴾ ئادەم و نووح ﴿وَآلَ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە خانەوادەی ئیبراهیم ﴿وَآلَ عِمْرَانَ﴾ وە خانەوادەی عیمران ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیاندا ﴿٣٣﴾ ﴿ذُرِّيَّةً﴾ نەوەیەکن ﴿بَعْضُهَا مِن بَعْضٍ﴾ هەندێکیان بە هەندێکیان کەوتوونەتەوە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ﴾ وە خوا بیسەری ﴿عَلِيمٌ﴾ زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ﴾ (بیهێنەوە بیر) کاتێك کە ژنی عیمران وتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ﴾ بێگومان من نەزرم کردووە بۆ تۆ ﴿مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا﴾ ئەوەی کە لە سکم دایە ئازادکراو بێت (بۆ خزمەتی خانەی تۆ کە بیت المقدس)، ﴿فَتَقَبَّلْ مِنِّي﴾ دە تۆش (ئەم نەزرەم) لێم گیرا بکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بیسەری زانایت ﴿٣٥﴾ ﴿فَلَمَّا وَضَعَتْهَا﴾ جا کاتێك کە سکەکەی دانا ﴿قَالَتْ﴾ وتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنثَىٰ﴾ خۆ من کچم بوو ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا زاناترە ﴿بِمَا وَضَعَتْ﴾ بەوەی کە بوویەتی ﴿وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنثَىٰ﴾ کوڕیش وەك کچ نییە (مەبەست ئەوەیە لەو کاتەدا کوڕان دەکران بە نەزر بۆ خزمەتکردنی بیت المقدس) ﴿وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ﴾ وە بێگومان منیش ناوم نا مەریەم ﴿وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا﴾ وە من خۆی و نەوەی ئەپارێزم بە تۆ ﴿مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ لە شەیتانی دەرکراو ﴿٣٦﴾ ﴿فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری مەریەمی وەرگرت ﴿بِقَبُولٍ حَسَنٍ﴾ بە وەرگرتنێکی جوان ﴿وَأَنبَتَهَا﴾ وە ڕوواندی (پەروەردەی کرد) ﴿نَبَاتًا حَسَنًا﴾ بە ڕوواندنێك (پەروەردەیەکی) جوان ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا﴾ وە زەکەریا دەستەبەری کرد (ئەرکی ژیانی گرتە ئەستۆ و خودا کردی بە مامۆستای مەریەم) ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ﴾ هەر کات زەکەریا بڕۆشتایە بۆ لای مەریەم لە شوێنی خواپەرستییەکەیدا ﴿وَجَدَ عِندَهَا رِزْقًا﴾ خواردەمەنی و ڕزق و ڕۆزی لەلا دەبینی ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) وتی ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا﴾ ئەمەت لە کوێ بوو؟ ﴿قَالَتْ﴾ (مەریەم) وتی ﴿هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەوە لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ﴾ بەڕاستی خوا ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بە بێ حساب و بێ ژمار ﴿٣٧﴾

﴿هُنَالِكَ﴾ ئا لەو کاتەدا ﴿دَعَا﴾ پاڕایەوە ﴿زَكَرِيَّا رَبَّهُ﴾ زەکەریا لە پەروەردگاری ﴿قَالَ﴾ ووتی
﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿هَبْ لِي﴾ پێم ببەخشە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾ لەلایەنی خۆتەوە ﴿ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً﴾
کوڕێکی سروشت پاك ﴿إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی تۆ بیسەری پاڕانەوەیت ﴿٣٨﴾ ﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ﴾
جا فریشتە بانگی لێکرد ﴿وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ﴾ لە کاتێکدا کە زەکەریا لە میحرابەکەدا وەستابوو
نوێژی دەکرد ﴿أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ﴾ بەڕاستی خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِيَحْيَىٰ﴾ بە (کوڕێك ناوی) یەحیایە
﴿مُصَدِّقًا﴾ کە بڕوا هێنەرە ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بە عیسای ووتەی خوا ﴿وَسَيِّدًا﴾ و پێشەوایە ﴿وَحَصُورًا﴾ وە
جڵەوگری نەفسی خۆیەتی ﴿وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە پەیکێکە لە پێغەمبەرانی چاك کردار ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾
(زەکەریا) ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ من چۆن کوڕم دەبێت ﴿وَقَدْ بَلَغَنِيَ
الْكِبَرُ﴾ لە حاڵێکدا بەڕاستی پیری بەخەگیرم بووە ﴿وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ﴾ وە ژنەکەشم نەزۆکە ؟
﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكَ اللَّهُ﴾ ئیشی خوا وایە ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾ چی بوێت
دەیکات ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی ﴿رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً﴾ ئەی پەروەردگارم نیشانەیەکم بۆ دابنێ
﴿قَالَ﴾(خوای گەورە)فەرمووی ﴿آيَتُكَ﴾ نیشانەکەت ئەوەیە ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ کە
ناتوانیت قسە لەگەڵ خەڵکیدابکەیت سێ ڕۆژ ﴿إِلَّا رَمْزًا﴾ مەگەر بە ئاماژە (ئیما) نەبێت ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ
كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی پەروەردگارت بکە ﴿وَسَبِّحْ﴾ و تەسبیحاتی خوا بکە ﴿بِالْعَشِيِّ﴾ بە ئێوارە
﴿وَالْإِبْكَارِ﴾ و بەیانیان ﴿٤١﴾ ﴿وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ (یادی ئەوە بکە) کاتێك کە فریشتە (جبریل)
ووتی ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿اصْطَفَاكِ﴾ تۆی هەڵبژارد ﴿وَطَهَّرَكِ﴾
و پاکی کردیتەوە (لە هەموو خووڕەوشتێکی ناشیرین) ﴿وَاصْطَفَاكِ﴾ وە هەڵی بژاردوی ﴿عَلَىٰ
نِسَاءِ الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو ژنانی جیهاندا ﴿٤٢﴾ ﴿يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ﴾ ئەی مەریەم فەرمانبەرداری
پەروەردگارت بکە ﴿وَاسْجُدِي وَارْكَعِي﴾ وە سوژدەو کڕنووش بەرە ﴿مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە
سوژدەو کڕنووش دەبەن ﴿٤٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەوەی ووترا لە هەواڵە پەنهانەکانە ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾
بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لای ئەوان نەبوویت
﴿إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ﴾ کاتێك کە قەڵەمەکانیان هاوێشت ﴿أَيُّهُمْ﴾ کامیان ﴿يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ دەستەبەرێتی
وسەرپەرشتی وبەخێوکردنی مەریەمیان بەردەکەوێت ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لەلایان نەبوویت
﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کە دەمەقاڵێیان دەکرد (لەم ڕووەوە) ﴿٤٤﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ کاتێك کە فریشتە کە ووتی
﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ﴾ بێگومان خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ﴾ بە ووتەیەك لەوەوە
﴿اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ کە ناوی مەسیح (عیسا)ی کوڕی مەریەمە ﴿وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
بەڕێزو پایەبەرزە لە هەردوو جیهاندا ﴿وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وە لە نزیکانی خودایە ﴿٤٥﴾

﴿وَيُكَلِّمُ النَّاسَ﴾ وە قسە دەکات لەگەڵ خەڵکیدا ﴿فِي الْمَهْدِ﴾ لە بێشکەداو ﴿وَكَهْلًا﴾ لە (کاتی) گەورەیی دا ﴿وَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە پیاو چاکانیشە ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَتْ﴾ مەریەم وتی ﴿رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ﴾ ئەی پەروەردگارم من چۆن منداڵم دەبێت ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ لە کاتێکدا کە پیاو نەهاتوتە لام (لێم نەکەوتوە) ؟ ﴿قَالَ﴾ (جبریل) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ وایە (کە ئەڵێیت) خوا چی بوێت دروستی دەکات ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ کاتێك کە بڕیاری شتێکی دا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ هەر ئەوەندەی دەوێت پێی بڵێت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە ئیتر دەبێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە خوا فێری کتێب و دانایی وتەورات و ئینجیلی دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَرَسُولًا﴾ وە پێغەمبەر (دەنێرێت) ﴿إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ بەنو ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ﴾ (پێیان دەڵێت) بەڕاستی من نیشانەیەکم بۆ هێناون ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم﴾ کە من بۆتان دروست دەکەم ﴿مِّنَ الطِّينِ﴾ لە قوڕ ﴿كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ﴾ (شتێك) لە وێنەی باڵندە ﴿فَأَنفُخُ فِيهِ﴾ ئەمجا فووی پیادەکەم ﴿فَيَكُونُ طَيْرًا﴾ یەکسەر دەبێت بە باڵندە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُبْرِئُ﴾ وە چاکی ئەکەمەوە ﴿الْأَكْمَهَ﴾ کوێری زگماك ﴿وَالْأَبْرَصَ﴾ و بەڵەك ﴿وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ وە مردوانیش زیندوو دەکەمەوە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُنَبِّئُكُم﴾ وە هەواڵتان دەدەمێ (لە خواوە) ﴿بِمَا تَأْكُلُونَ﴾ چی ئەخۆن ﴿وَمَا تَدَّخِرُونَ﴾ چی بە زەخیرە هەڵئەگرن ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی هەیە لەم موعجیزانەدا ﴿لَآيَةً لَّكُمْ﴾ بەڵگە و نیشانەی بەهێز بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەرێتی من) ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٤٩﴾ ﴿وَمُصَدِّقًا﴾ وە (من هاتووم) بەبڕواهێنەر ﴿لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ بەو تەوراتەی کە لەبەردەستمدایە ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي﴾ وە هاتووم بۆ ئەوەی حەڵاڵ بکەم هەندێ لەو شتانەی ﴿حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کە قەدەغە کراوە لێتان ﴿وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ وە بەڵگەم بۆ هێناون لە لای پەروەردگارتانەوە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە بترسن لە (بێ فەرمانی) خوا ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ وە فەرمانبەرداریشم بکەن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ دەی بیپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئا ئەمەیە ڕێگای ڕاست ﴿٥١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە عیسا هەستی کرد ﴿مِنْهُمُ الْكُفْرَ﴾ بە بێ بڕوایی گەلەکەی ﴿قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ وتی کێ لەگەڵ مندا یارمەتی دەری دینی خوایە ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ شاگردەکانی (حەوارییەکانی) وتیان ﴿نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەری دینی خواین ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڕوامان بە خوا هێناوە ﴿وَاشْهَدْ﴾ و تۆ ئەی عیسا شاهید بە ﴿بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ کە ئێمە گوێڕایەڵ وملکەچی ئەوین ﴿٥٢﴾

﴿رَبَّنَا آمَنَّا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێنا ﴿بِمَا أَنزَلْتَ﴾ بەوەی کە ناردووتە خوارەوە
﴿وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ﴾ وە پەیڕەوی پێغەمبەری تۆمان کرد ﴿فَاكْتُبْنَا﴾ دەی خوایە ئەوەمان بنووسە
(بمانژمێرە) ﴿مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ لە دەفتەری بڕواداراني (یەکتاپەرست)دا ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَكَرُوا﴾ (جولەکەکان)
پیلانیان گێڕ (بۆ کوشتنی عیسا) ﴿وَمَكَرَ اللَّهُ﴾ خواش لە بەرانبەردا پیلانی لێ گێڕان ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ
الْمَاكِرِينَ﴾ وەخواش چاکترین پیلان گێڕە (لەبەرانبەر پیلان گێڕاندا بۆ پووچەڵکردنەوەی
فڕوفێڵەکانیان) ﴿٥٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ﴾ (بیهێنەرەوە یادت) کاتێ خوا فەرمووی ئەی عیسا ﴿يَا عِيسَىٰ إِنِّي
مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾ من تۆ دەمرێنمەوە و بەرزت دەکەمەوە بۆ لای خۆم ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
وە پاك کەرەوەی تۆم لە (هاودەمی) ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ﴾ وە پەیڕەوانی
(ڕاستەقینەی) تۆ بەرز دەکەمەوە ﴿فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەسەر بێ بڕواییدا ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی
دوایی ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان بۆ لای منە ﴿فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ ئەمجا بڕیار دەدەم لە
نێوانتاندا ﴿فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی کە تیایاندا جیاواز و ناکۆکن ﴿٥٥﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
جا ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿فَأُعَذِّبُهُمْ﴾ سزایان دەدەم ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ بەسزای سەخت ﴿فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و ڕۆژی دوایشدا ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە ئەوانە هیچ یارمەتیدەرێکیان نی یە ﴿٥٦﴾
﴿وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەلام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان
کردووە ﴿فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ ئەوە خوا تەواوی پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان
خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت ﴿٥٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ﴾ ئەم بەسەرهاتانەی کە ئەیان خوێنینەوە
بەسەرتدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ الْآيَاتِ﴾ لە ئایەت وبەڵگە وینشانەکان ﴿وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ﴾
و قورئانی پڕ لە حیکمەتن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی وێنەی (دروست بوونی) عیسا لای
خوا ﴿كَمَثَلِ آدَمَ﴾ وەك وێنەی ئادەم وایە ﴿خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ﴾ کە دروستی کرد لە گڵ ﴿ثُمَّ قَالَ لَهُ﴾ بە
پاشان پێی ووت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ بە، ئەویش بوو (بەمرۆڤ) ﴿٥٩﴾ ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ قسەی ڕاست ئەوەیە
کە لە خواوە بەتۆ گەیشت ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە گوماندارا مەبە ﴿٦٠﴾ ﴿فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ﴾
ئەمجا هەر کەسێك دەمە قاڵێی لەگەڵ کردیت (لە بارەی عیساوە) ﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای
ئەو زانیەی کە (بەوەحی) بۆت هات ﴿فَقُلْ تَعَالَوْا﴾ تۆش پێیان بڵێ وەرن ﴿نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ﴾
با بانگی کوڕەکانمان و کوڕەکانتان بکەین ﴿وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ﴾ وە (بانگی) ژنەکانمان و ژنەکانتان
بکەین ﴿وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ﴾ وە (بانگی) خۆمان و خۆتان بکەین ﴿ثُمَّ نَبْتَهِلْ﴾ بە پاشان (هەموومان)
لە خوا بپاڕێینەوە ﴿فَنَجْعَل لَّعْنَتَ اللَّهِ﴾ ئەمجا نەفرەتی خوا بکەین ﴿عَلَى الْكَاذِبِينَ﴾ لە وانەی کە
لەدرۆزنان ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ﴾ بێگومان هەر ئەمەیە چیرۆك و داستانی ڕاست و دروست ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە هیچ
پەرستراوێکی بەڕاستی نییە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ تەنها خوا نەبێ ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾
تەنها خۆی باڵادەستی کار دروستە (٦٢) ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ﴾ ئەوە
بەڕاستی خوا ئاگادارە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بە کردەوەی بەدکاران (گەندەڵکاران) (٦٣) ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿تَعَالَوْا﴾ وەرن ﴿إِلَىٰ كَلِمَةٍ﴾ بۆ لای ووتەیەکی
﴿سَوَاءٍ﴾ ڕاست و (یەکسان) ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ﴾ کە جگە لە خوا
نەپەرستین ﴿وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا﴾ وە هیچ شتێك نەکەین بە هاوبەشی ﴿وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ
اللَّهِ﴾ وە هەندێکمان هەندێکمان بە پەروەردگار دانەنێین ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد
﴿فَقُولُوا﴾ ئێوەش بڵێن ﴿اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ئێوە شاهید بن کە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵ و
ملکەچی خوداین (٦٤) ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بۆچی دەمەقاڵێ
دەکەن دەربارەی ئیبراهیم ﴿وَمَا أُنزِلَتِ التَّوْرَاةُ وَالْإِنجِيلُ﴾ لە کاتێکدا کە تەورات و ئینجیل نەنێردرانەتە
خوارەوە ﴿إِلَّا مِن بَعْدِهِ﴾ لە دوای ئیبراهیم نەبێت ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی بۆ تێ ناگەن؟ (٦٥) ﴿هَا أَنتُمْ﴾
ئاگادار بن ئێوە ﴿هَٰؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ﴾ ئەوانەن کە دەمەقاڵێتان کرد ﴿فِيمَا لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ لەوەی کە
شتێکتان لێ دەزانی ﴿فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ ئەی بۆ دەمەقاڵێ دەکەن لە شتێکدا، کە
هیچی لێ نازانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەیزانێ ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە ئێوە نازانن (٦٦) ﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ
يَهُودِيًّا﴾ ئیبراهیم نە جوولەکە بووە ﴿وَلَا نَصْرَانِيًّا﴾ نە گاوور ﴿وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا﴾ بەڵکو پاك و
خواپەرست و گوێڕایەڵ و ملکەچ بوو ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە لە هاوبەش پەیداکەران نەبوو (٦٧)
﴿إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ﴾ بێگومان نزیکترین کەس لە ئیبراهیم ﴿لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ ئەوانەن کە وەختی
خۆی پەیڕەویان کرد ﴿وَهَٰذَا النَّبِيُّ﴾ وە ئەم پێغەمبەرە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە خوا دۆستی بڕوادارانە (٦٨) ﴿وَدَّت﴾ حەزیان دەکرد ﴿طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾
دەستەیەك لە خاوەن نامەکان ﴿لَوْ يُضِلُّونَكُمْ﴾ کە گومڕاتان بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ﴾ لە کاتێکدا کەس گومڕا
ناکەن ﴿إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (تێ ناگەن) (٦٩) ﴿يَا أَهْلَ
الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ بۆ بێ بڕوا دەبن ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا
﴿وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ لە کاتێکدا کە شایەتی دەدەن (لەسەر ڕاستی ئەوان) (٧٠)

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ بۆ پۆشاکی درۆ ئەکەن بەبەر ڕاستی
دا ﴿وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾ وەڕاستەکە دەشارنەوە ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆشتان ئەمە دەزانن (٧١)
﴿وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وە دەستەیەك لەخاوەن نامەکان وتیان (بە هەندێکیان) ﴿آمِنُوا
بِالَّذِي﴾ بڕوا بهێنن بەو قورئانە ﴿أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿وَجْهَ النَّهَارِ﴾ سەرلە بەیانیان (بەیانی) ﴿وَاكْفُرُوا آخِرَهُ﴾ وە بێ بڕوا ببنەوە دەمەو ئێوارە ﴿لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو ئەوانیش پەشیمان ببنەوە (٧٢) ﴿وَلَا تُؤْمِنُوا﴾ باوەڕتان نەبێت ﴿إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ﴾
مەگەر بە کەسێك کە دوای دینی ئێوە کەوتبێت ﴿قُلْ إِنَّ الْهُدَى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی
ڕێنموونی ﴿هُدَى اللَّهِ﴾ هەر ڕێنموونی خوایە ﴿أَنْ يُؤْتَى أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ﴾ (ئەی خاوەن نامەکانی ئێوە
پێتان گرانە) کە بدرێ بە یەکێکی تر وێنەی ئەو دینەی کە بە ئێوە دراوە ﴿أَوْ يُحَاجُّوكُمْ﴾ یا دەمەقاڵێتان
لەگەڵ بکەن (بورتان بدەن) ﴿عِنْدَ رَبِّكُمْ﴾ لای پەروەردگارتان ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ
﴿إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەو بەهرەیە (واتە پێغەمبەرایەتی) بەدەستی خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ﴾
دەیدات بەهەر کەسێك کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر و زانایە (٧٣)
﴿يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ﴾ ئەو (خوایە) ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی تایبەت دەکات ﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ بۆ هەر کەسێك
بیەوێت (شیاوی بێت) ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخشش و بەهرەی گەورەیە
(٧٤) ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وە لە ناو خاوەن نامەکانی هی وا هەیە ﴿مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ﴾ ئەگەر خەرمەیەك
بە سپاردە لای دابنێی ﴿يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ﴾ دەیداتەوە ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ﴾ وە هی واشیان تیایە ﴿إِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ﴾
ئەگەر دینارێکی لا دابنێیت ﴿لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ﴾ نایداتەوە ﴿إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا﴾ مەگەر بەسەریەوە
بوەستیت ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم کارەیان بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿قَالُوا﴾ کە دەیان وت ﴿لَيْسَ عَلَيْنَا فِي
الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ﴾ گوناهمان ناگات لە خواردنی ماڵی ئەم نەخوێندەوارانە (واتە عەرەبەکان) ﴿وَيَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە خۆیان دەزانن (کە درۆ دەکەن) (٧٥)
﴿بَلَى﴾ نەخێر وانییە (وەك دەڵێن) ﴿مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ﴾ هەر کەسێك پەیمانی خۆی بەجێ بهێنێت
﴿وَاتَّقَى﴾ وە پارێزکاری بکات ولەخوادا بترسێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا
پارێزکارانی خۆش دەوێت (٧٦) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی دەیفرۆشن ﴿بِعَهْدِ اللَّهِ﴾
پەیمانی خوا ﴿وَأَيْمَانِهِمْ﴾ و سوێندەکانی خۆیان ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُولَئِكَ﴾ ئەو نە
﴿لَا خَلَاقَ لَهُمْ﴾ بێ بەشن (لە بەهرەی خوا) ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا
قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ﴾ وە تەماشاشیان ناکات ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا
﴿وَلَا يُزَكِّيهِمْ﴾ و لە گوناهیان خۆش نابێت وپاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە
سزای بە ئێش و ئازار (٧٧)

﴿وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا﴾ بە ڕاستی لە خاوەن نامەکان دەستەیەك هەیە ﴿يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ﴾ (لە
بەناو نامەکەیان تێکدەدەن و) زمانیان بادەدەن و ئەیپێچەوە بە خوێندنەوەی کتێبەکەیان (تەورات)
﴿لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ﴾ تا تۆ وا بزانیت لە نامەی خوایە ﴿وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ (لە کاتێکدا) کە
ئەوە لە نامەی خوا نی یە ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە دەڵێن ﴿هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەوە لە خواوەیە ﴿وَمَا هُوَ مِنْ عِندِ
اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوە لە خواوە نی یە ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن
و ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ خۆشیان دەزانن (کە درۆیە) ﴿٧٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ﴾ نابێ بۆ هیچ ئادەمی یەك
﴿أَن يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ کە خوا نامەو شەریعەت و پێغەمبەرێتی داپێتی ﴿ثُمَّ يَقُولَ
لِلنَّاسِ﴾ پاشان بە خەڵکی بڵێت ﴿كُونُوا عِبَادًا لِّي﴾ ببن بە بەندەی من ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا
﴿وَلَٰكِن كُونُوا رَبَّانِيِّينَ﴾ بەڵکو (پێیان دەڵێت) خواپەرست بن ﴿بِمَا كُنتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ﴾ چونکە
ئێوە خەڵك فێری نامەکەی خودا دەکەن ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ وە ئێوە خۆشتان دەیخوێننەوە ﴿٧٩﴾
﴿وَلَا يَأْمُرَكُمْ﴾ وە خوا فەرمانتان پێ نادات ﴿أَن تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ﴾ کە فریشتە و پێغەمبەران
بکەن ﴿أَرْبَابًا﴾ بە پەرستراوی خۆتان ﴿أَيَأْمُرُكُم بِالْكُفْرِ﴾ چۆن (خودا) فەرمانتان پێ دەدات بێ بڕوا ببن
(کافر بن) ﴿بَعْدَ إِذْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دوای ئەوەی کە ئێوە بڕوادار بوون؟! ﴿٨٠﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ﴾
(بهێنەوە بەدیان) کاتێك کە خوا پەیمانی وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿لَمَا آتَيْتُكُم﴾ کە هەرچیم دانی ﴿مِّن
كِتَابٍ﴾ لە نامە و ﴿وَحِكْمَةٍ﴾ حیکمەت و (شەریعەت) ﴿ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ بەپاشان پێغەمبەرێکتان
بۆ هات ﴿مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ﴾ بە بڕوا هێنەر بەو نامەی کە لەلاتانە ﴿لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ﴾ دەبێ بڕوای پێ بهێنن
﴿وَلَتَنصُرُنَّهُ﴾ وە یارمەتی بدەن ﴿قَالَ﴾ خوا فەرمووی ﴿أَأَقْرَرْتُمْ﴾ ئایا دانتان نا بەم پەیمانەدا؟
﴿وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي﴾ وە لەسەر ئەوە پەیمانی منتان وەرگرت ﴿قَالُوا﴾ پێغەمبەران وتیان
﴿أَقْرَرْنَا﴾ بەڵێ دانمان پێدانا و پەیمانمان بەست ﴿قَالَ فَاشْهَدُوا﴾ خوا فەرمووی کەواتە ئێوە بە شاهید بن
﴿وَأَنَا مَعَكُم﴾ وە منیش لەگەڵ ئێوە ﴿مِّنَ الشَّاهِدِينَ﴾ یەکێکم لە شاهیدان ﴿٨١﴾ ﴿فَمَن تَوَلَّىٰ﴾ جا ئەوەی
پشتی هەڵکرد (لەم پەیمانە) ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ دوای ئەم دان پێدانانە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ کەواتە هەر
ئەوانن دەستەی دەرچوان لە فەرمانی خودا ﴿٨٢﴾ ﴿أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ﴾ ئایا (بێ بڕوایان) دوای غەیری
دینی خوا دەکەون؟! ﴿وَلَهُ أَسْلَمَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا کە هەرچی لە ئاسمان و زەوی دایە
گوێڕایەڵ و ملکەچی خودان ﴿طَوْعًا﴾ بیانەوێ (بە ویستی خۆیان) ﴿وَكَرْهًا﴾ یا نەیانەوێ (بە ناچاری)
﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ وە هەموو هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بەخوای گەورە ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ وە
بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە بەوەی کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئیبراهیم
﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ وئیسماعیل وئیسحاق یەعقوب وکوڕانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ﴾
وە بەوەی کە دراوە ﴿مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ بە موسا و عیسا ﴿وَالنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وە پێغەمبەرەکانی تر لە
پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ لەنێوان هیچ کامێك لەم پێغەمبەرانە
﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ خوای گەورە گەردن کەچین ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا﴾ وە هەر
کەسێك دوای هەر ئاینێك بکەوێت جگە لە ئاینی ئیسلام ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ ئەوە لێی وەر ناگیرێ
﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە ئەو لە ڕۆژی دوایی دا ﴿مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ لە زەرەرمەندانە ﴿٨٥﴾ ﴿كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ
قَوْمًا﴾ چۆن خوا ڕێنموویی گەلێك دەکات ﴿كَفَرُوا﴾ بێ بڕوابوون ﴿بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ دوای
بڕوا هێنانیان ﴿وَشَهِدُوا﴾ وە شایەتیان دابێ ﴿أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ﴾ کە ئەو پێغەمبەرە ڕاستە و
(لەلایەن خوداوە هاتووە) ﴿وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ وە نیشانەی ڕوونیان بۆ هاتبێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٨٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ﴾ ئەوانە سزایان
ئەوەیە ﴿أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ﴾ کە لەسەریانە نەفرینی خودا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ وە نەفرینی فریشتەکان
﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ و نەفرینی هەموو خەڵکی ﴿٨٧﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لەو (نەفرینە) دا دەمێننەوە بە
نەمێکری وهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان لێ سووك ناکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و
مۆڵەت نادرێن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ تۆبەیان کردبێ دوای ئەوە
﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ خۆشبووی
میهرەبانە ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان
﴿ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا﴾ پاشان زیاتر بێ باوەڕ بوون ﴿لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ﴾ هەرگیز تەوبەیان لێ گیرا ناکرێت
﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ﴾ ئا ئەوانە ئەوانەن کە گومڕابوون ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بێ
بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ وە بە بێ بڕوایی مردن ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم﴾ ئەوە هەرگیز (فدیە)
لە هیچ کامێکیان وەر ناگیرێت ﴿مِّلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا﴾ بە پڕ بە هەموو زەویش زێڕ بێت ﴿وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ﴾
بیبەخشێت لە بریتی دا (بۆ سووك کردنی سزا لەسەری) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بە
ئازاریان بۆ هەیە ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتیدەر و سەرخەرێکیان نی یە ﴿٩١﴾

﴿لَن تَنَالُوا الْبِرَّ﴾ ئێوە هەرگیز بە خێرو چاکە ناگەن (وەدەستیگیرتان نابێت) ﴿حَتَّىٰ تُنفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ تا بەبەخشینی هەندێ لەو دارایی یەی کە خۆشتان دەوێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی ببەخشن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا ئاگای لێ یە (بە پێی دڵ و دەروونتان پاداشتتان دەداتەوە) ﴿٩٢﴾ ﴿كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا﴾ هەموو جۆرە خواردەمەنیەکان حەڵاڵ بوون ﴿لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ نەوەی یەعقوب ﴿إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ﴾ بێجگە لەوەی کە یەعقوب حەرامی کرد ﴿عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ لەسەر خۆی ﴿مِن قَبْلِ﴾ لە پێش ﴿أَن تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ﴾ هاتنە خوارەوەی تەورات ﴿قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ دەی تەورات بهێنن ﴿فَاتْلُوهَا﴾ و بیخوێنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ ئەمجا هەر کەس درۆ بە دەم خواوە هەڵبەستێ ﴿مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاش ئەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ کەواتە ئەوانە خۆیان ستەمکارن ﴿٩٤﴾ ﴿قُلْ صَدَقَ اللَّهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خوا ڕاستی فەرموو ﴿فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەوا بوو پەیڕەوی ئایینی ئیبراهیم بکەن ﴿حَنِيفًا﴾ کە پاکە (بە ویستی خۆی لە بیرو باوەڕو کرداری هەڵە لای داوە بۆ بیرو باوەڕو کرداری ڕاست) ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە هیچ کاتێك لە هاوبەش بڕیاردەران نەبووە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ﴾ بە ڕاستی یەکەم ماڵێك ﴿وُضِعَ لِلنَّاسِ﴾ دانراوە بۆ (خواپەرستی) خەڵکی ﴿لَلَّذِي بِبَكَّةَ﴾ ئەو ماڵەیە کە لە بەککە (مەککە) دایە ﴿مُبَارَكًا﴾ پیرۆز کراوە ﴿وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە ڕێنموویی یە بۆ جیهانیان ﴿٩٦﴾ ﴿فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ﴾ تیایدا هەیە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕوون ﴿مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ﴾ (کە یەکێکیان) شوێنی وەستانەکەی ئیبراهیمە ﴿وَمَن دَخَلَهُ﴾ وە هەر کەس چووبێتە ئەو شوێنە ﴿كَانَ آمِنًا﴾ بێ ترس بووە (لە زیان و ئازاردان) ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ﴾ خودا بڕیاریداوە لەسەر خەڵکی وە ئەرکی کردوە لەسەریان ﴿حِجُّ الْبَيْتِ﴾ حەجی ماڵەکەی (خۆی) ﴿مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ لەسەر هەر کەسێك کە توانای گەیشتن و (ڕۆیشتنی) هەبێت بۆی ﴿وَمَن كَفَرَ﴾ وە هەر کەس باوەڕی نەبێ (یان توانای هەبێت و نەچێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ ئەوە بە ڕاستی خوا بێ باکە لە هەموو جیهانیان ﴿٩٧﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ ئەی نامە داران (خاوەن کتێبەکان) ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ لە بەر چی بێ باوەڕن ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَاللَّهُ شَهِيدٌ﴾ کاتێکدا خوا بینەرو ئاگادارە ﴿عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە دەیکەن ﴿٩٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ ئەی خاوەن کتێبەکان ﴿لِمَ تَصُدُّونَ﴾ لەبەر چی بەرگری (ڕێگری) دەکەن ﴿عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوا ﴿مَنْ آمَنَ﴾ کەسێك کە باوەڕی هێنابێ (مەبەست پێی پێغەمبەرو باوەڕدارانە) ﴿تَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەتانەوێ بە ناڕاست بیخەنە بەرچاوی خەڵك ﴿وَأَنتُمْ شُهَدَاءُ﴾ لە کاتێکدا ئێوە زاناو ئاگادارن (بەوەی ڕێی خوایە) ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە ﴿عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٩٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُوا فَرِيقًا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی دەستەیەك بن ﴿مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ﴾ دەتانکەنەوە بە کافر دوای باوەڕهێنانەکەتان ﴿١٠٠﴾

﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ﴾ چۆن بێ بڕوا دەبن؟ ﴿وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ لە کاتێکدا دەخوێنرێتەوە بەسەرتاندا
﴿آيَاتُ اللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا (ئایەتەکانی قورئان) ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُ﴾ وە پێغەمبەرەکەی لە ناوتاندایە
﴿وَمَن يَعْتَصِم بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێ دەست بگرێ بە (ئاینی) خواوە ﴿فَقَدْ هُدِيَ﴾ ئەوە بەڕاستی
ڕێنموویی کراوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازێکی ڕاست و دروست ﴿١٠١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ بترسن لە خوا ﴿حَقَّ تُقَاتِهِ﴾ ترسانێك کە شاوێتی ﴿وَلَا تَمُوتُنَّ﴾
وە مەمرن ﴿إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ هەر بە موسوڵمانی نەبێ ﴿١٠٢﴾ ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان دەست
بگرن بەهۆی پەیوەستییان بە خواوە (کە قورئانە) ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ چەند بەرەکە (و لێك جیا) مەبن
﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لە بەهرەو چاکەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاءً﴾ بە
کاتێکدا کە ئێوە دوژمنی یەکتر بوون ﴿فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوان دڵەکانتان
﴿فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾ ئیتر بوون بە برای یەکتر بەهۆی ئەو چاکەی خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ
النَّارِ﴾ وە ئێوە لەسەر لێواری چاڵێ بوون لە ئاگر ﴿فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا﴾ بەڵام خوا ڕزگاری کردن لێی
﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا بەڵگە و نیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە
بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بەردەوام بن لەسەر ڕێنموونی (یان لەسەر شارەزایی) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلْتَكُن مِّنكُمْ
أُمَّةٌ﴾ دەبێ لە ئێوەدا کۆمەڵێك بێت ﴿يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ﴾ بانگەواز بکەن بۆ چاکە ﴿وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان بدەن بە هەموو چاکەیەك ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری بکەن لە هەموو
خراپەیەك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن سەرکەوتوو و سەرفرازن ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾
بە وێنەی ئەوانە مەبن (وەك ئەهلی کتاب) ﴿تَفَرَّقُوا﴾ کە بەش بەش بوون و ﴿وَاخْتَلَفُوا﴾ جیاواز بوون
﴿مِن بَعْدِ﴾ لە پاش ئەوەی ﴿مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ ئەو بەڵگانەی بۆیان هات ﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزایەکی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ﴾ ڕۆژێك دێت کە چەند ڕوویەك
سپی دەبن ﴿وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ وە چەند ڕوویەك ڕەش دەبن ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ﴾ جا ئەوانەی ﴿اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾
کە ڕوویان ڕەش بووە ﴿أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) بۆچی بێ بڕوابوون لە پاش
بڕواهێنانتان ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچێژن سزا ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی بێ بڕوایی تانەوە ﴿١٠٦﴾
﴿وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ وە ئەوانە کە ڕوویان سپی دەبێت ﴿فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ ئەوە لەناو بەزەیی
خوادان (لە بەهەشتدان) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە تێیدا دەمێنەوە بە هەمیشەیی ﴿١٠٧﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾
ئەمانە ئایەتەکانی خودان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرت دا ﴿بِالْحَقِّ﴾ کە ڕاستن ﴿وَمَا اللَّهُ
يُرِيدُ﴾ خواش نایەوێت ﴿ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ﴾ هیچ ستەمێك بۆ جیهانیان ﴿١٠٨﴾

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە (وموڵکی خودیە) ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لەزەوی دایە ﴿وَإِلَى اللَّهِ﴾ وە هەر بۆلای خودا ﴿تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ دەگەڕێتەوە هەموو کارەکان ﴿١٠٩﴾ ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ ئێوە (موسوڵمانان) باشترین گەلێك بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی هێنرابێتە دی ﴿تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وە چلەوگیری دەکەن لە خراپە ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ وە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ ئەگەر خاوەن نامەکان (خاوەن کتێبەکان لە جولەکەو گاورەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿مِّنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ هەندێ لەوان بڕوادارن و(باوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان لە فەرمانی خوا دەرچوون ﴿١١٠﴾ ﴿لَن يَضُرُّوكُمْ﴾ هەرگیز ناتوانن زیانتان پێ بگەیەنن ﴿إِلَّا أَذًى﴾ مەگەر زیانێکی کەم ﴿وَإِن يُقَاتِلُوكُمْ﴾ وە ئەگەر بجەنگێن لەگەڵتاندا ﴿يُوَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ﴾ پشتان تێ دەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ دواتریش سەرکەوتوو نابن ﴿١١١﴾ ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ﴾ درا وە بەسەریاندا سەرشۆڕی و ڕیسوایی ﴿أَيْنَ مَا ثُقِفُوا﴾ لەهەر شوێنێك بن ﴿إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ مەگەر بە هۆی بەڵێنی لەلایەن خوداوە نەبێت ﴿وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ﴾ وە بەڵێنێك لەلای خەڵکەوە ﴿وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ شایستەی خەشمێکی گەورەبوون لە لایەن خواوە ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ﴾ وە دراوە بەسەریاندا هەژاری (دەروون و چاو برسێتی) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا﴾ ئەوە لەبەر ئەوە بوو ئەوان ﴿يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بێ بڕوابوون بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ الْأَنبِيَاءَ﴾ و پێغەمبەرانیان دەکوشت ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا﴾ ئەوەش بەهۆی ئەوەوە بوو کە ئەوانە سەرپێچی ﴿وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ و دەست درێژیان دەکرد ﴿١١٢﴾ ﴿لَيْسُوا سَوَاءً﴾ هەموو (نامەدارەکان) چوون یەك نین ﴿مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ لەناو خاوەن نامەکاندا ﴿أُمَّةٌ قَائِمَةٌ﴾ دەستەیەك ڕاست و ڕێك هەن ﴿يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئایەتەکانی خوا دەخوێنن (وباوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿آنَاءَ اللَّيْلِ﴾ لە (کاتەکانی) شەودا ﴿وَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ وە لە(کاتەکانی) کڕنوش بردنیان دا ﴿١١٣﴾ ﴿يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بەهەرچی چاکەیە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری دەکەن لە هەرچی خراپەیە ﴿وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ وە پێشبڕکێ دەکەن لە هەموو چاکەکاندا ﴿وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە ئەوانە لە کۆمەڵی چاکانن ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر خێرو چاکەیەك بکەن ﴿فَلَن يُكْفَرُوهُ﴾ ئەوە هەرگیز بێ بەش ناکرێن لە پاداشتەکەی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ خواش بەئاگایە لە پارێزکاران ولەوانەی لێی دەترسن ﴿١١٥﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ سوود بەوان ناگەیەنێ
﴿أَمْوَالُهُمْ﴾ ماڵەکانیان ﴿وَلَا أَوْلَادُهُم﴾ وە نە منداڵەکانیان ﴿مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ هیچێک لەلای خواوە
﴿وَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَصْحَابُ النَّارِ﴾ هاوەڵ و هاوڕێی ئاگر دەبن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان تیایدا
دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١١٦﴾ ﴿مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ﴾ وێنەی ئەو ماڵ و داراییەی کە بەخشی دەکەن ﴿فِي هَٰذِهِ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیایەدا ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ﴾ بە وێنەی بایەکە ﴿فِيهَا صِرٌّ﴾ سەرما و سۆڵەی تێدابێت
﴿أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ﴾ بدات لە کشتوکاڵی تاقمێک ﴿ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کە ستەمیان لەخۆیان کردبێت
﴿فَأَهْلَكَتْهُ﴾ جا ئەو (با) وسەرمایە کشتوکاڵەکەی لەناو بەرێت ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا
ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَلَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿١١٧﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا﴾ مەگرن بۆ خۆتان ﴿بِطَانَةً﴾ دۆستی
گیانی بەگیانی ﴿مِّن دُونِكُمْ﴾ جگە لەخۆتان (واتە جگە لەباوەڕداران) ﴿لَا يَأْلُونَكُمْ﴾ دریغیتان لێ
ناکەن ﴿خَبَالًا﴾ لەهیچ شەڕ و خراپەیەک ﴿وَدُّوا﴾ ئاواتە خوازی ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناخۆشیتانن ﴿قَدْ بَدَتِ﴾
بێگومان دەرئەکەوێت ﴿الْبَغْضَاءُ﴾ خەشم و قین ﴿مِنْ أَفْوَاهِهِمْ﴾ لە(قسەکانی) دەمیانەوە ﴿وَمَا تُخْفِي
صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ﴾ وە ئەوەی لەدڵیاندا شاردویانەتەوە گەورەترە ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بەڕاستی بەڵگە
و نیشانەکانمان بۆ ڕوون کردوەتەوە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ژیربن ﴿١١٨﴾ ﴿هَا أَنتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ﴾
بیداربن ئاوە ئێوەن کە ئەوانتان خۆش دەوێت ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمْ﴾ وەئەوان ئێوەیان خۆش ناوێ ﴿وَتُؤْمِنُونَ﴾
وەباوەڕتان هەیە ﴿بِالْكِتَابِ كُلِّهِ﴾ بەهەموو نامە ئاسمانییەکان ﴿وَإِذَا لَقُوكُمْ﴾ کاتێک ئەوان بیتان بگەن
﴿قَالُوا آمَنَّا﴾ دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا﴾ وە کاتێک تەنها بوونەوە ﴿عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ﴾
سەرە پەنجەکانی خۆیان ئەگەزن لێتان ﴿مِنَ الْغَيْظِ﴾ لەڕقدا ﴿قُلْ مُوتُوا﴾ بڵێ بمرن ﴿بِغَيْظِكُمْ﴾ بەداخ
و ڕقی خۆتانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵەکاندایە ﴿١١٩﴾
﴿إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ﴾ ئەگەر چاکە و خۆشیەکتان پێ بگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ خەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكُمْ
سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام ئەگەر ناخۆشیەکتان پێ بگات ﴿يَفْرَحُوا بِهَا﴾ دڵخۆش دەبن پێی ﴿وَإِن تَصْبِرُوا﴾
ئەگەر ئێوە بەئارام بن (لەسەر گوێڕایەڵی خوا) ﴿وَتَتَّقُوا﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ
شَيْئًا﴾ پیلانی ئەوان هیچ زیانێکتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ بەڕاستی خوا
تەواو ئاگادارە بە هەرچی ئەوان دەیکەن ﴿١٢٠﴾ ﴿وَإِذْ﴾ وە (بیهێنەوە بیریان) کاتێ ﴿غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ کە
بەیانی زوو دەرچوویت لەلای ماڵ و خێزانت ﴿تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بڕوادارەکانت نیشتەجێ ئەکرد
﴿مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ﴾ لە چەند شوێنێکدا بۆ جەنگ کردن ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری
زانایە ﴿١٢١﴾

﴿إِذْ هَمَّت طَّائِفَتَانِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا کە دوو کۆمەڵ لە ئێوە خەریک بوون ﴿أَن تَفْشَلَا﴾ سست
بن وتیک بشکێن و (بگەڕێنەوە) ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا﴾ بەڵام خوا دۆست و یارمەتی دەریان بوو ﴿وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با پشت تەنها بە خوا ببەستن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا!
بێگومان خوا ئێوەی سەرخست ﴿بِبَدْرٍ﴾ لە (جەنگی) بەدردا ﴿وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە کەم و
لاواز بوون ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاس گوزاری بن ﴿١٢٣﴾
﴿إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو کاتەی دەتووت بە بڕوادارەکان ﴿أَلَن يَكْفِيَكُمْ﴾ ئایا بەستتان
نیە ﴿أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِثَلَاثَةِ آلَافٍ﴾ بە سێ هەزار ﴿مِّنَ الْمَلَائِكَةِ
مُنزَلِينَ﴾ لە فریشتە دابەزێنراوەکان ﴿١٢٤﴾ ﴿بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا﴾ بەڵێ، ئەگەر ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وە لە خوا
بترسن ﴿وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا﴾ بەلاماتان بدەن لەم کاتانەدا ﴿يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان
کۆمەکتان بکات ﴿بِخَمْسَةِ آلَافٍ﴾ بە پێنج هەزار ﴿مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ لە فریشتە نیشانەدارەکان ﴿١٢٥﴾
﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ﴾ وە خوا تەنها ئەو (کۆمەکی) یەی کرد ﴿إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ﴾ بە مژدە بۆتان ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ
قُلُوبُكُم بِهِ﴾ وە بۆ ئەوەی دڵەکانتانی پێ ئارام بێ ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ (ئەوەش بزانن)
سەرکەوتنیش تەنها لەلایەن خوای ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ باڵادەستی داناوەیە ﴿١٢٦﴾ ﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا﴾ (وە
ناردنی فریشتەکان) بۆ ئەوە بوو دابڕێت (لە ناوی بات) بەشێک ﴿مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەوانەی کە
بێ بڕوان ﴿أَوْ يَكْبِتَهُمْ﴾ یان خەمەت باریان بکات (بە شکستیان) ﴿فَيَنقَلِبُوا خَائِبِينَ﴾ ئەمجا
بگەڕێنەوە بە نائومێدی ﴿١٢٧﴾ ﴿لَيْسَ لَكَ﴾ دەربارەی هەڵهاتووەکانی شەڕی ئوحود بە ڕاستی بەدەست
تۆ نیە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێک لەو کارەدا ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ چ (خوا)
تەوبەیان لێ وەرگرێ ﴿أَوْ يُعَذِّبَهُمْ﴾ یان سزایان بدات ﴿فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ چونکە بە ڕاستی ئەو بە
ستەمکارن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە
هەرچی لە زەوی دایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ خۆش ئەبێ لە هەر کەس خۆی بیەوێ
وە سزای هەر کەسیش ئەدات خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێ کە بڕوتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا﴾ سوود مەخۆن ﴿أَضْعَافًا
مُّضَاعَفَةً﴾ چەند بەرامبەر ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار بن ﴿١٣٠﴾
﴿وَاتَّقُوا النَّارَ﴾ وە خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ بێ
بڕواکان ﴿١٣١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بێگومان
میهرەبانیتان لەگەڵ ئەکرێت ﴿١٣٢﴾

﴿وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ﴾ پێشبڕکێ بکەن بۆ لێ بوردنێکی گەورەی (خودا) ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾
لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە پانییەکەی (بە ئەندازەی)
﴿السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٣﴾
﴿الَّذِينَ يُنفِقُونَ﴾ ئەوانەی ماڵ دەبەخشن (لە رێی خوادا) ﴿فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ لە کاتی خۆشی
(دەوڵەمەندی) و ناخۆشی دا ﴿وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ﴾ و ڕقی بەتینی خۆیان دەخۆنەوە و ﴿وَالْعَافِينَ
عَنِ النَّاسِ﴾ دەبوورن لە خەڵکی ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ خوایش چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٣٤﴾
﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە ئەوانەی کە کاتێك کردەوەیەکی ناشیرین دەکەن ﴿أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾
یا ستەم لەخۆیان دەکەن ﴿ذَكَرُوا اللَّهَ﴾ کە یادی خوایان کردەوە ﴿فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ﴾ ئەمجا
داوای لێ بووردن دەکەن بۆ گوناهەکانیان ﴿وَمَن يَغْفِرُ الذُّنُوبَ﴾ ئایا کێ دەبووڕێت لە گوناهەکان
﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لە خوا؟ ﴿وَلَمْ يُصِرُّوا﴾ وە بەردەوام نابن ﴿عَلَىٰ مَا فَعَلُوا﴾ لەسەر ئەوەی کە کردوویانە
﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەزانن (گوناهە) ﴿١٣٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿جَزَاؤُهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ پاداشتیان
لێ بووردنە ﴿مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَجَنَّاتٌ﴾ و چەند باخاتێك (بەهەشتێك)
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەڕوون بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ ئەمێننەوە لەو بەهەشتەدا
بەهەمیشەیی ﴿وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿١٣٦﴾ ﴿قَدْ خَلَتْ﴾ بێگومان ڕابورد
﴿مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ﴾ لە پێش ئێوەوە چەند ڕێ و یاسایەك (نەریتێك) ﴿فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا
ئێوە بگەڕێن بەزەویدا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ﴾ وە سەرنج بدەن ئایا چۆن بوو ﴿عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾
سەرئەنجامی بێ بڕواکان ﴿١٣٧﴾ ﴿هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئەمە ڕوون کردنەوەیە بۆ هەموو خەڵکی
﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ﴾ و ڕێنموونی و ئامۆژگاری یە ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٨﴾ ﴿وَلَا تَهِنُوا﴾
سست و دڵ لاواز مەبن ﴿وَلَا تَحْزَنُوا﴾ وە خەفەتبار مەبن ﴿وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ هەر ئێوە بەرز و بڵندترن
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بن ﴿١٣٩﴾ ﴿إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ﴾ ئەگەر ئێوە (لە ئوحوددا) زام و برینتان
تووش بووە ﴿فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ﴾ ئەوە بێگومان ئەو هۆزە (بتپەرستەکان لە بەدردا) زام و برینیان تووش
بووە ﴿مِّثْلُهُ﴾ بە وێنەی زامی ئێوە ﴿وَتِلْكَ الْأَيَّامُ﴾ ئەو چەرخ و ڕۆژانەی (زاڵبوون و سەرکەوتنە)
﴿نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ﴾ دەیگێڕین لە ناو خەڵکیدا (جارێك بۆ ئێوە و جارێك بۆ ئەوان) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾
لەبەر ئەوەی (لە دونیادا) خوا دەری بخات ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَيَتَّخِذَ
مِنكُمْ﴾ و لە ناو ئێوەدا هەڵبژێرێت ﴿شُهَدَاءَ﴾ چەند کەسێك بە شەهید ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾
وە خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت ﴿١٤٠﴾

﴿وَلِيُمَحِّصَ ٱللَّهُ﴾ وە تا خوا (لە تاوان) پاك بکاتەوە ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی کە بڕوادارن ﴿وَيَمْحَقَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ وە بێ باوەڕان تەفر بکات ﴿١٤١﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا ئێوە وا گومانتان دەبرد ﴿أَن تَدْخُلُوا۟ ٱلْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ ٱللَّهُ﴾ لە کاتێکدا هێشتا خوا دەری نەخستوە (واتە دەری نەکردوەتەوە) ﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُوا۟ مِنكُمْ﴾ ئەوانەی تێ دەکۆشن لە ئێوە ﴿وَيَعْلَمَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ و هێشتا دەری نەخستووە کەسانێك لە ئێوە کە خۆڕاگران ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ كُنتُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان ئێوە ﴿تَمَنَّوْنَ ٱلْمَوْتَ﴾ ئاواتی (شەهیدی و) مردنتان ئەخواست ﴿مِن قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن تَلْقَوْهُ﴾ پێی بگەن ﴿فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ﴾ خۆ بەڕاستی مردنتان بینی ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە ڕەق سەیرتان دەکرد ﴿١٤٣﴾ ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ﴾ محەممەد ﷺ تەنها پێغەمبەرێکە (نەمر نییە) ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەو پێغەمبەرانی تر ڕابوردوون ﴿أَفَإِي۟ن مَّاتَ﴾ جا ئایا ئەگەر وەفاتی کرد ﴿أَوْ قُتِلَ﴾ یان کوژرا ﴿ٱنقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ﴾ دەگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان (پاشگەز دەبنەوە) ﴿وَمَن يَنقَلِبْ﴾ هەر کەس هەڵگەڕێتەوە ﴿عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ بۆ دواوەی خۆی (بۆ بت پەرستی) ﴿فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيْـًٔا﴾ ئەوە هەرگیز (ئەو کەسە) هیچ زیانێك ناگەیەنێت بەخوا ﴿وَسَيَجْزِى ٱللَّهُ﴾ وە بەزوویی خوا پاداشتی ﴿ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ سوپاس گوزاران دەداتەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ هیچ کەسێك نەبووە ﴿أَن تَمُوتَ﴾ کە بمرێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا ﴿كِتَٰبًا مُّؤَجَّلًا﴾ نووسراوێکی کات دیاری کراوە (لەو کاتەدا کەخوای گەورە دیاری کردوە) ﴿وَمَن يُرِدْ﴾ هەر کەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ پاداشت و دەستکەوتی دونیایی ﴿نُؤْتِهِۦ مِنْهَا﴾ لەو (پاداشتی دونیا) هەندێکی پێ دەدەین ﴿وَمَن يُرِدْ﴾ وە هەر کەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ پاداشتی پاشەڕۆژ ﴿نُؤْتِهِۦ مِنْهَا﴾ لەو (پاداشتی پاشەڕۆژە) هەندێکی پێ دەبەخشین ﴿وَسَنَجْزِى ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ وە بەزوویی پاداشتی سوپاس گوزاران دەدەینەوە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن نَّبِىٍّ﴾ زۆر لە پێغەمبەران ﴿قَٰتَلَ مَعَهُۥ﴾ جەنگ و کوشتاریان کردووە لەگەڵیدا (شانبەشانیان) ﴿رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ﴾ زۆر لە زانایان و خواناسان ﴿فَمَا وَهَنُوا۟﴾ جا سست و دەستەپاچە نەبوون ﴿لِمَآ أَصَابَهُمْ﴾ بەهۆی ئەوەی کە دووچاریان بووە ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَمَا ضَعُفُوا۟﴾ وە بێ هێز و لاواز نەبوون ﴿وَمَا ٱسْتَكَانُوا۟﴾ وە سەریان شۆڕ نەکرد بۆ دوژمن ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وە خوا خۆڕاگرانی خۆش دەوێت ﴿١٤٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ﴾ هەر ئەمە وتەی ئەوان بوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوا۟﴾ کە دەیانووت ﴿رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان ببورە ﴿ذُنُوبَنَا﴾ لە گوناهەکانمان ﴿وَإِسْرَافَنَا﴾ وە لە زیادەڕەویمان ﴿فِىٓ أَمْرِنَا﴾ لە کاروبارماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ و پێکانمان جێگیر بکە (لە جەنگدا) ﴿وَٱنصُرْنَا﴾ و سەرمان بخە ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ بەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایاندا ﴿١٤٧﴾ ﴿فَـَٔاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا پێی بەخشین ﴿ثَوَابَ ٱلدُّنْيَا﴾ پاداشتی دونیا ﴿وَحُسْنَ ثَوَابِ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە پاداشتی چاك و شیرینی ڕۆژی دوایی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٤٨﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُوا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بکەن
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بۆ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿يَرُدُّوكُمْ﴾ ئێوەتان گێڕنەوە ﴿عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ﴾
بۆ دواوەی خۆتان (بۆ بت پەرستی) ﴿فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ﴾ ئەمجا ئەگەڕێنەوە بە زەرەرباری ﴿١٤٩﴾
﴿بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ﴾ (ئەوانە دۆستتان نین) بەڵکو خوا یارمەتی دەر و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ خَيْرُ
النَّاصِرِينَ﴾ وە خوا باشترینی هەموو یارمەتی دەرانە ﴿١٥٠﴾ ﴿سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ﴾ بەزوویی دەخەینە دڵی
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿الرُّعْبَ﴾ ترس و بیمی مەزن ﴿بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ﴾ بەهۆی
ئەوەی کردبوویانە هاوبەشی خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ شتێ کە خوا هیچ بەڵگەی نەناردوتە
خوارەوە لەسەری ﴿وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ کە جێگا و شوێنی ئەوان ئاگرە ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى﴾ وە چەند
پیسە جێیەکی خراپە ﴿الظَّالِمِينَ﴾ (جێگەی) ستەمکاران ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند
بێت بێگومان خوا بەجێی هێنابوو تان ﴿وَعْدَهُ﴾ بەڵێنەکەی ﴿إِذْ تَحُسُّونَهُم﴾ کاتێک (سەرەتای جەنگی
ئوحود) هەستتان لێ بڕین (دەتان کوشتن) ﴿بِإِذْنِهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ﴾ هەتا
کاتێک (لە ناکاو) سست بوون ﴿وَتَنَازَعْتُمْ﴾ ئاژاوە و دووبەرەکیتان کرد ﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاری جەنگدا
﴿وَعَصَيْتُم﴾ وە بێ فەرمانیتان کرد ﴿مِّن بَعْدِ مَا أَرَاكُم﴾ لەپاش ئەوەی کە خوا پیشانی دان
﴿مَّا تُحِبُّونَ﴾ ئەوەی (لە جەنگەکەدا) پێتان خۆش بوو (کە سەرکەوتن لە سەرەتای جەنگەکەدا)
﴿مِنكُم﴾ هەندێک لە ئێوە ﴿مَّن يُرِيدُ الدُّنْيَا﴾ (دەستکەوتی) دونیایی دەویست ﴿وَمِنكُم مَّن﴾ وە
هەندێکتان ﴿يُرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ پاداشتی ڕۆژی دوایی دەویست ﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ پاشان (خوا)
ئێوەی گێڕایەوە لە (جەنگی) ئەوان (وتی شکان) ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە (لە خۆڕاگرتندا)
﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان خوا لێتان بوورا ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ﴾ و خوا خاوەنی بەهرەی
چاکەیە ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕوادارانەوە ﴿١٥٢﴾ ﴿إِذْ تُصْعِدُونَ﴾ کاتێک دوور دەکەوتنەوە
(سەردەکەوتن بە کێوی ئوحوددا) ﴿وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ﴾ وە بەڕێی کەس نەدەوەستان
و لاتان نەدەکردەوە بەلایدا ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ لە کاتێکدا پێغەمبەر بانگی لێ دەکردن ﴿فِي
أُخْرَاكُمْ﴾ لە دواتانەوە ﴿فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ﴾ جا (خوا) پاداشتی غەم و خەفەتی هەر بە غەم
و خەفەت دایەوە ﴿لِّكَيْلَا تَحْزَنُوا﴾ بۆ ئەوەی غەمبار مەبن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ لەسەر ئەوەی لە
دەستتان چووە ﴿وَلَا مَا أَصَابَكُمْ﴾ وە (غەمبار مەبن بە) ئەوەی دووچارتان بووە ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ﴾
خوا ئاگادارە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە دەیکەن ﴿١٥٣﴾

﴿ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ پاشان دابەزاند بە سەرتاندا(بۆی ناردن) ﴿مِّن بَعْدِ الْغَمِّ﴾ لە پاش ئەو غەمە(ی کە
چەشتتان) ﴿أَمَنَةً﴾ ئارامی ﴿نُّعَاسًا﴾ کە وەنەوزێك بوو ﴿يَغْشَىٰ طَائِفَةً مِّنكُمْ﴾ بەسەر دەستەیەك لە ئێوە
دادەهات ﴿وَطَائِفَةٌ﴾ بەڵام دەستەو تاقمێکی دیکەتان (کەناوەڕیان هێندەمەغیز نەبوو) ﴿قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾
بە ڕاستی هەر خۆیان مەبەست بوو ﴿يَظُنُّونَ﴾ گومانی ﴿بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾ نا ڕاست و نەهەقیان بە خوا دەبرد
﴿ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ وەك گومانی نەفامیی ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەیان ووت ﴿هَل لَّنَا﴾ ئایا ئێمەمان هەیە (بە دەستمانە)
﴿مِنَ الْأَمْرِ﴾ لەم کارەدا(ڕۆڵ بوون) ﴿مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ﴾ بڵێ بێگومان کاروبار
﴿كُلَّهُ لِلَّهِ﴾ هەمووی بەدەست خوایە ﴿يُخْفُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿فِي أَنفُسِهِم﴾ لە دەروونیاندا ﴿مَّا لَا يُبْدُونَ
لَكَ﴾ ئەوەی کە دەری نابڕن بۆت ﴿يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا﴾ دەڵێن ئەگەر بە دەست ئێمە بوایە ﴿مِنَ الْأَمْرِ
شَيْءٌ﴾ لەم کارەدا شتێك (لە سەرکەوتن) ﴿مَّا قُتِلْنَا هَاهُنَا﴾ ئێمە لێرەدا نەدەکوژراین ﴿قُل لَّوْ كُنتُمْ﴾
بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانی خۆشتاندا بووبایە ﴿لَبَرَزَ الَّذِينَ﴾ هەر دەرئەچوون ئەوانەی
﴿كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ﴾ کە کوژرانیان لەسەر نووسرابوو ﴿إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ﴾ بۆ جێگەی کوژرانیان
(ڕاکشانیان) ﴿وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا تاقی بکاتەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی کە لە سنگتانە
﴿وَلِيُمَحِّصَ﴾ وە بۆ ئەوەی پاڵفتە و پاکی بکاتەوە ﴿مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو(بڕوایە) ی کە لە دڵتانە ﴿وَاللَّهُ
عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەوەی لە سینە و دەروونەکاندایە ﴿١٥٤﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی
ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا مِنكُمْ﴾ پشتیان هەڵکرد لەناوتاندا ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەردوو
کۆمەڵ گەیشتن بەیەك (لە ئوحوددا) ﴿إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومان تەنها شەیتان هەڵی
خلیسکاندن و لەخشتەی بردن ﴿بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا﴾ بەهۆی هەندێ لەو گوناهانەی کە ئەوە و پێش
کردبوویان ﴿وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان خوا لێیان خۆشبوو ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی
خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێبووردەی بەئارام و لەسەرخۆیە (لە تۆڵە سەندن دا) ﴿١٥٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەك ئەوانە مەبن کە بێباوەڕ بوون ﴿وَقَالُوا
لِإِخْوَانِهِمْ﴾ بە براو یاوەرەکانیان دەووت ﴿إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ﴾ کاتێ سەفەریان بکردایە ﴿أَوْ كَانُوا غُزًّى﴾
یان غەزایان بکردایە و بچووبایە بۆ جەنگ ﴿لَّوْ كَانُوا عِندَنَا﴾ ئەگەر لای ئێمە(نیشتەجێ) بووبایە
﴿مَا مَاتُوا﴾ نە دەمردن ﴿وَمَا قُتِلُوا﴾ و نە دەکوژران ﴿لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ تا خوا ئەوەبکات تا خوا
ئەوەبکات ﴿حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بە داخ و مەراق لە دڵیاندا ﴿وَاللَّهُ يُحْيِي﴾ وە خوا (مرۆڤ) دەژینێ
﴿وَيُمِيتُ﴾ و دەیشی مرێنێت ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خودا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن
﴿١٥٦﴾ ﴿وَلَئِن قُتِلْتُمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿أَوْ مُتُّمْ﴾ یان
بمرن ﴿لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ﴾ ئەوە بەڕاستی لێبووردن و میهرەبانی لە لایەن خواوە ﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە
﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کە کۆی دەکەنەوە ﴿١٥٧﴾

﴿وَلَئِن مُّتُّمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بمرن ﴿أَوْ قُتِلْتُمْ﴾ یان بکوژرێن ﴿لَإِلَى اللَّهِ﴾ هەر لای خوا
﴿تُحْشَرُونَ﴾ کۆدەکرێنەوە ﴿١٥٨﴾ ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەزەیی خواوەیە ﴿لِنتَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان نەرم
و بەسۆز بوویت ﴿وَلَوْ كُنتَ﴾ ئەگەر تۆ ﴿فَظًّا﴾ بەدخوو و قسە ڕەق و ﴿غَلِيظَ الْقَلْبِ﴾ دڵ ڕەق بوویتایە
﴿لَانفَضُّوا﴾ ئەوە هەموو بڵاوەیان دەکرد ﴿مِنْ حَوْلِكَ﴾ لە دەورت ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ﴾ کەواتە لێی
ببورە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ و داوای لێبوردنیان بۆ بکە لە خوا ﴿وَشَاوِرْهُمْ﴾ و ڕاوێژیان پێ بکە
﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاروباردا ﴿فَإِذَا عَزَمْتَ﴾ جا کاتێک (دوا ڕاوێژکردن) بڕیارت دا ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە
پشت بە خوا ببەستە ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت کە پشت بەخوا
دەبەستن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِن يَنصُرْكُمُ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا سەرتان بخات ﴿فَلَا غَالِبَ لَكُمْ﴾ ئەوە هیچ کەس
زاڵ نابێ بەسەرتاندا ﴿وَإِن يَخْذُلْكُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیتان نەدا (پشتتان بەردات) ﴿فَمَن ذَا الَّذِي﴾
کێیە ئەو کەسەی؟ ﴿يَنصُرُكُم مِّن بَعْدِهِ﴾ لەپاش خوا سەرتان دەخات ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾
وە با بڕواداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٦٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێک نەبوو
﴿أَن يَغُلَّ﴾ کە خیانەت بکات ﴿وَمَن يَغْلُلْ﴾ وە هەر کەس خیانەت بکات ﴿يَأْتِ بِمَا غَلَّ﴾ بەو
خیانەتەوەی کردوویەتی دێت (بەکۆڵیەوەیە) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە پاشەڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە)
﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ هەرچی کردبێت
﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٦١﴾ ﴿أَفَمَنِ اتَّبَعَ﴾ ئەی ئایا کەسێک کە شوێنی
﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتبێت ﴿كَمَن بَاءَ﴾ وەك کەسێك وایە بگەڕێتەوە ﴿بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ﴾
بەخەشمێکەوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَأْوَاهُ﴾ وە جێگا و شوێنی ئەو ﴿جَهَنَّمُ﴾ دۆزەخ بێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
کە سەرئەنجامێکی چەند خراپە؟ ﴿١٦٢﴾ ﴿هُمْ دَرَجَاتٌ﴾ (چاکەکاران و خراپەکاران) خاوەنی چەند پلەی
جیاوازن ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ بە ئەوەی کە دەیکەن ﴿١٦٣﴾
﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا چاکە و منەتی نا ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿إِذْ بَعَثَ
فِيهِمْ﴾ کاتێ کە ڕەوانەی کرد لەناویاندا ﴿رَسُولًا﴾ پێغەمبەر و نێرراوێك ﴿مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ لە خۆیان
﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ﴾ کە دەیخوێنێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتِهِ﴾ بەڵگە و نیشانەکانی خودا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾
و پاك و خاوێنیان دەکاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان و فەرموودەیان فێر دەکات
﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ﴾ ئەگەرچی ئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ڕوون و ئاشکرادا
بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُم﴾ ئایا بۆچی کاتێك دووچارتان بوو ﴿مُّصِيبَةٌ﴾ ناخۆشیەك (لە ئوحود دا)
﴿قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا﴾ بێگومان ئێوە دووقاتی ئەوەتان دووچاری ئەوان کرد (لە بەدردا) ﴿قُلْتُمْ﴾
ووتتان ﴿أَنَّىٰ هَٰذَا﴾ ئەمە لە کوێوە هات ﴿قُلْ﴾ بڵێ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُوَ مِنْ عِندِ﴾ ئەوە
لەلایەن ﴿أَنفُسِكُمْ﴾ خۆتانەوە بوو (کە فەرمانی پێغەمبەرتان شکاند) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١٦٥﴾

﴿وَمَآ أَصَٰبَكُمْ﴾ ئەوەی کەدووچارتان بوو ﴿يَوْمَ ٱلْتَقَى ٱلْجَمْعَانِ﴾ لەو رۆژەدا کە هەردوو کۆمەڵ بەیەك
گەیشتن (لەئوحوددا) ﴿فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە بەویستی خودا بوو ﴿وَلِيَعْلَمَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی بڕوادار و
دەربخات ١٦٦ ﴿وَلِيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ نَافَقُوا۟﴾ و بۆ ئەوەیش دووڕووەکان ئاشکرا بکات ﴿وَقِيلَ لَهُمْ﴾ وپێیان وترا
﴿تَعَالَوْا۟ قَٰتِلُوا۟﴾ وەرن بجەنگن ﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿أَوِ ٱدْفَعُوا۟﴾ یان بەرگری (لە وڵاتی
خۆتان) بکەن ﴿قَالُوا۟ لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا﴾ ووتیان ئەگەر بمانزانیایە جەنگ دەبێت ﴿لَّٱتَّبَعْنَٰكُمْ﴾
شوێنتان دەکەوتین ﴿هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەوانە لەو رۆژەدا لە بێ بڕوایەوە ﴿أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَٰنِ﴾
نزیك تر بوون تا لە بڕوا و ئیمانەوە ﴿يَقُولُونَ بِأَفْوَٰهِهِم﴾ ئەوانە بەدەمیان شتێك دەڵێن ﴿مَّا لَيْسَ فِى
قُلُوبِهِمْ﴾ کەلەدڵیاندا نی یە ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ﴾ وەخوا (لەهەموو کەس) زاناترە ﴿بِمَا يَكْتُمُونَ﴾
بەوەی کە دەیشارنەوە ١٦٧ ﴿ٱلَّذِينَ قَالُوا۟﴾ ئەوانەی کەووتیان (مەبەست پێی دووڕووەکانە)
﴿لِإِخْوَٰنِهِمْ﴾ دەربارەی براکانیان (باوەڕداران) ﴿وَقَعَدُوا۟﴾ لە کاتێکدا خۆیان دانیشتن و دەرنەچوون
﴿لَوْ أَطَاعُونَا﴾ ئەگەر ئەوان گوێڕایەڵی ئێمە بووبایە ﴿مَا قُتِلُوا۟﴾ نەدەکوژران ﴿قُلْ فَٱدْرَءُوا۟﴾ بڵێ
کەواتە بەرگری ﴿عَنْ أَنفُسِكُمُ ٱلْمَوْتَ﴾ مردن لە خۆتان دووربخەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر
ئێوە ڕاست دەکەن ١٦٨ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز وا گومان مەبەن ﴿ٱلَّذِينَ قُتِلُوا۟﴾ ئەوانەی کە کوژران
﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿أَمْوَٰتًۢا﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَآءٌ﴾ (بەخێر وایە) بەڵکو ئەوانە زیندوون
﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿يُرْزَقُونَ﴾ رزقی دەدرێن ١٦٩ ﴿فَرِحِينَ﴾ شادمان و دڵخۆشن
بەوەی ﴿ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ﴾ کە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِۦ﴾ لەبەهرە و فەزڵی خۆی ﴿وَيَسْتَبْشِرُونَ
بِٱلَّذِينَ﴾ شادمانی بەوانە (برا تێکۆشەرەکانیان) ﴿لَمْ يَلْحَقُوا۟ بِهِم﴾ کە هێشتا نەگەیشتوون پێیان
﴿مِّنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەدوای (شەهیدبوونی) ئەمان ﴿أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ بە هیچ ترسێکیان بەسەرەوە ﴿وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ﴾ و نە ئەوانە هیچ خەم و خەفەتێك دەخۆن ١٧٠ ﴿يَسْتَبْشِرُونَ﴾ شادمان و دڵخۆشن ﴿بِنِعْمَةٍ
مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ بەو بەهرە و زیادە فەزڵەی لەلایەن خواوە (پێیان دراوە) ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا
﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ پاداشتی بڕواداران وون ناکات ١٧١ ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿ٱسْتَجَابُوا۟ لِلَّهِ وَٱلرَّسُولِ﴾
کە وەڵامی خوا و پێغەمبەریان دایەوە ﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی کە ﴿مَآ أَصَابَهُمُ ٱلْقَرْحُ﴾ (لەئوحوددا)
تووشی برینداری بوون ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ مِنْهُمْ﴾ بۆ ئەوانەیان هەیە کە کردەوەی چاکیان کردووە
﴿وَٱتَّقَوْا۟﴾ وەخۆیان پاراستووە ﴿أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ پاداشتێکی گەورە ١٧٢ ﴿ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ﴾
ئەوانەی کەخەڵکی پێیان دەووت ﴿إِنَّ ٱلنَّاسَ﴾ بەڕاستی خەڵکی (بێ باوەڕ) ﴿قَدْ جَمَعُوا۟ لَكُمْ﴾ لەشکر
و کۆمەڵی زۆریان کۆکردوتەوە لە دژتان ﴿فَٱخْشَوْهُمْ﴾ کەواتە بترسن لێیان ﴿فَزَادَهُمْ إِيمَٰنًا﴾ کەچی
ئەوان (ئیمانداران) بەمە باوەڕیان زیاد بوو ﴿وَقَالُوا۟﴾ وە ووتیان ﴿حَسْبُنَا ٱللَّهُ﴾ هەر خوامان بەسە
﴿وَنِعْمَ ٱلْوَكِيلُ﴾ چەند پشت پێ بەستراوێکی چاکە ١٧٣

﴿فَانقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ﴾ ئەمجا گەڕانەوە (بۆ مەدینە) بە بەهرەی گەورەوە (کەسەلامەتی یە) ﴿مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ وەڕەل و پاداشت لەلایەن خواوە ﴿لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ﴾ هیچ زیان و ناخۆشیەکیان تووش نەبوو ﴿وَاتَّبَعُوا﴾ ئەوانە شوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتن ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾ وەخوا خاوەنی بەهرەی گەورەیە ﴿١٧٤﴾ ﴿إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئێوە (ساردی دەکاتەوە) تەنها ﴿الشَّيْطَانُ﴾ شەیتانە ﴿يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾ کەدۆست و (برادەرانی) خۆی دەترسێنێت ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ﴾ جائێوە لێیان مەترسن ﴿وَخَافُونِ﴾ وەلەمن بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ﴾ بادڵ خەمگین نەکەن ئەوانەی ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕکێ و پەلە دەکەن ﴿فِي الْكُفْرِ﴾ لەبێ بڕوایدا ﴿إِنَّهُمْ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا﴾ کەهیچ بەشێکیان بۆ دانەنێ ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وەبۆ ئەوان سزایەکی گەورە هەیە ﴿١٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿اشْتَرَوُا الْكُفْرَ﴾ کەبێ بڕوایان کڕی (لەم جیهانەدا) ﴿بِالْإِيمَانِ﴾ بەبڕوا لێیان ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ جۆرە زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ بۆئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ بەئێش و ئازار ﴿١٧٧﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز وا گومان نەبەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ ئەو مۆڵەت دانی ئێمە بۆ ئەوان ﴿خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ﴾ چاکە بۆ خۆیان ﴿إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە مۆڵەتی ئەوان ئەدەین ﴿لِيَزْدَادُوا إِثْمًا﴾ بۆ ئەوەی گوناهی زیاتر بکەن ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ڕیسواکەر ﴿١٧٨﴾ ﴿مَّا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ خوا واز لەبڕواداران ناهێنێت ﴿عَلَىٰ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ لەسەر ئەو بارەی کەئێوەی لەسەرن (کەجیا نەبوونەوەی موسڵمان و دووڕوو و کافرە) ﴿حَتَّىٰ يَمِيزَ﴾ هەتا جیا دەکاتەوە ﴿الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ پیس لەپاك ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ﴾ وەخوای گەورە ئێوە ئاگادار ناکات ﴿عَلَى الْغَيْبِ﴾ بەسەر نهێنی (غەیب) دا ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوای گەورە ﴿يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِ﴾ هەڵی ئەبژێرێت لە نێرراوەکانی دا ﴿مَن يَشَاءُ﴾ هەرکەسێکی بوێت ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ﴾ جا بڕوای ڕاستەقینە بێنن بەخوا ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وەبەنێرراوەکانی ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر بەو جۆرە بڕوا بێنن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وەخۆتان بپارێزن ﴿فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ ئەوە پاداشتێکی زۆر گەورەتان بۆ هەیە ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ئەوکەسانەی ﴿يَبْخَلُونَ﴾ کەچرووکی دەکەن ﴿بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بەوەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لەڕێز و بەهرەی خۆی ﴿هُوَ خَيْرًا لَّهُم﴾ کەئەو (چرووکی ی)ە چاکترە بۆیان ﴿بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوە خراپە بۆیان ﴿سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ﴾ بە زوویی ئەوەی چرووکیان پێ دەکرد وەك ئەرق دەکرێتە ملیان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەباشە ڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿وَلِلَّهِ﴾ وە هەر بۆخوایە وموڵکی ئەوە ﴿مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ میراتی ئاسمانەکان و زەوی (ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨٠﴾

﴿لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ ووتەی ئەو (جولەکە) انەی کە ووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ
فَقِيرٌ﴾ بێگومان خوا هەژارە ﴿وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ﴾ و ئێمە دەوڵەمەندین (چونکە داوای قەرزمان لێ دەکات
مەبەستیان بە ئایەتی (ومن يقرض الله قرضا حسنا) یە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا﴾ ئەوەی کە ووتیان دەینووسین
﴿وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ﴾ (وە دەینووسین) کوشتنی ئەوانە بۆ پێغەمبەرەکان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَنَقُولُ
ذُوقُوا﴾ وە (پێیان) دەڵێین بچەژن ﴿عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ سزای ئاگری سووتێنەر ﴿١٨١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (سزا سەختە)
﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ بەهۆی کردەوەی (خراپی خۆتانەوەیە) کە پێشتان خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان
خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ﴾ هیچ جۆرە ستەمێک ناکات لە بەندەکان ﴿١٨٢﴾ ﴿الَّذِينَ قَالُوا﴾ ئەو (جولەکانەی)
کە ووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَهِدَ إِلَيْنَا﴾ پەیمانی داوە بە ئێمە ﴿أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ﴾
کە بڕوا نەهێنین بە هیچ پێغەمبەرێک ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ﴾ هەتا قوربانی و خێرێکمان بۆ نەهێنێت
﴿تَأْكُلُهُ النَّارُ﴾ کە ئاگر (بیئە خواردوو) بیسووتێنێت ﴿قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ﴾ بڵێ بێگومان هاتن بۆلاتان
﴿رُسُلٌ مِنْ قَبْلِي﴾ چەند پێغەمبەرێک لە پێش منەوە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە بەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿وَبِالَّذِي قُلْتُمْ﴾ وە بە
ئەو (موعجیزەیەی) کە ووتتان ﴿فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ﴾ ئەی بۆچی ئەو (پێغەمبەر) انەتان کوشت ﴿إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٨٣﴾ ﴿فَإِنْ كَذَّبُوكَ﴾ جا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقَدْ كُذِّبَ﴾
ئەوە بێگومان بڕوا نەکراوە (پێغەمبەرانی پێش تۆش بەدرۆ زانران) ﴿رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی
لەپێش تۆوە ﴿جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ﴾ هێناویانە بەڵگە ڕوونەکان ﴿وَالزُّبُرِ﴾ و نامەی ئاسمانی (نامەی پەند
و تەمێ کەر) ﴿وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و نامەی ڕوونکەرەوە ﴿١٨٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو (خاوەن)
گیانێک ﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ مردن دەچێژێت ﴿وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ﴾ وە بەڕاستی بەتەواوی پێتان دەدرێت
﴿أُجُورَكُمْ﴾ پاداشتەکانتان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوەدا) ﴿فَمَنْ زُحْزِحَ﴾ ئەمجا
هەر کەس دوور خرایەوە ﴿عَنِ النَّارِ﴾ لە ئاگری دۆزەخ ﴿وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ﴾ و بخرێتە بەهەشتەوە
﴿فَقَدْ فَازَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە سەرکەوتووە ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیاش هیچ شتێک
نیە ﴿إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ جگە لە چەند سات و ئارەزوویەکی فریودەر نەبێت ﴿١٨٥﴾ ﴿لَتُبْلَوُنَّ﴾
سوێند بێت بێگومان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ لە سامان و دارایی و گیانی خۆتاندا
﴿وَلَتَسْمَعُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان دەبیستن ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانەی کە نامەیان
پێدراوە ﴿مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ لە پێش ئێوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا داناوە
﴿أَذًى كَثِيرًا﴾ (ئازار و) قسەی ناخۆشی زۆر ﴿وَإِنْ تَصْبِرُوا﴾ جا ئەگەر ئێوە ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾
و پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ ذَٰلِكَ﴾ ئەوە بێگومان ئەوە ﴿مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ لە کارە بەهێز و گەورەکانە (لەو
کارانەیە لێ بڕانی دەوێ) ﴿١٨٦﴾

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ﴾ (بێنەوە بیریان) کاتێك کەخوا وەری گرت ﴿مِيثَاقَ الَّذِينَ﴾ پەیمان لەوانەی ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
کەنامەیان پێ بەخشرا بوو (لەجولەکە و گاورەکان) ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ﴾ دەبێ ئەو نامەیە ڕوون بکەنەوە
بۆ خەڵکی ﴿وَلَا تَكْتُمُونَهُ﴾ وە نەیشارنەوە ﴿فَنَبَذُوهُ﴾ بەڵام ئەو (پەیمانەیان) فڕێدایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾
پشت خۆیانەوە ﴿وَاشْتَرَوْا بِهِ﴾ و کڕییان بەو نامەیە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ نرخێکی کەم ﴿فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ﴾
ئای چەند خراپە ئەوەی کڕییان ﴿١٨٧﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ﴾ وە گومان مەبە ﴿الَّذِينَ يَفْرَحُونَ﴾ ئەوانەی کەشادمانن
﴿بِمَا أَتَوْا﴾ بەوەی کەکردیان ﴿وَيُحِبُّونَ﴾ و پێیان خۆشە ﴿أَنْ يُحْمَدُوا﴾ کەسوپاس بکرێن ﴿بِمَا لَمْ
يَفْعَلُوا﴾ بەشتێك کە نەیان کردووە ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز گومانیان پێ مەبە ﴿بِمَفَازَةٍ مِنَ
الْعَذَابِ﴾ دەرباز بوو لەسزا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ و بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ ئازاردەر ﴿١٨٨﴾
﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ﴾ هەر بۆ خوایە پادشایەتی و موڵکی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ دەسەڵاتدارە ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی لەدروست
کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَاخْتِلَافِ﴾ و لەجیاوازی و گۆڕانی ﴿اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە ﴿لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بۆ خاوەن بیر و هۆشەکان
﴿١٩٠﴾ ﴿الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ﴾ ئەوانەی کەیادی خوا دەکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ
جُنُوبِهِمْ﴾ بەڕاکشانەوە ﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ﴾ وە بیر دەکەنەوە لەدروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبَّنَا﴾ (ئەڵێن) ئەی پەروەردگارمان ﴿مَا خَلَقْتَ هَٰذَا﴾ ئەم (جیهانە) دروست
نەکردووە ﴿بَاطِلًا﴾ بەبێ هودە ﴿سُبْحَانَكَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ دەسا تۆش بمان
پارێزە لەسزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٩١﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ﴾ هەر کەس بۆ
بخەیتە ئاگری دۆزەخەوە ﴿فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ﴾ ئەوە بێگومان ڕیسوات کردووە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾
وە هیچ پشتیوانێك نیە بۆ ستەمکاران ﴿١٩٢﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی ئێمە ﴿سَمِعْنَا
مُنَادِيًا﴾ گوێمان لە بانگخوازێك بوو (مەبەست پێی پێغەمبەری خوایە ﷺ) ﴿يُنَادِي لِلْإِيمَانِ﴾
بانگی ئەکرد بۆ بڕوا هێنان ﴿أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ (دەی ووت) بڕوا بێنن بە پەروەردگارتان ﴿فَآمَنَّا﴾
دەست بەجێ بڕوامان هێنا ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی لە گوناهەکانمان
خۆش بە ﴿وَكَفِّرْ عَنَّا﴾ وە بسڕەوە لێمان ﴿سَيِّئَاتِنَا﴾ خراپەکانمان ﴿وَتَوَفَّنَا﴾ و بمانمرێنە
﴿مَعَ الْأَبْرَارِ﴾ لەگەڵ کەسانی چاکەکاردا ﴿١٩٣﴾ ﴿رَبَّنَا وَآتِنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان پێمان ببەخشە
(لەپاش مردن) ﴿مَا وَعَدْتَنَا﴾ ئەوەی بەڵێنت پێ داین ﴿عَلَىٰ رُسُلِكَ﴾ لەسەر زوبانی پێغەمبەرەکانت
﴿وَلَا تُخْزِنَا﴾ و ڕیسوامان مەکە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوە) ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ
﴿لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڵێن ناشکێنیت ﴿١٩٤﴾

﴿فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەمجا پەروەردگاریان وەڵامی (پاڕانەوەی) دانەوە ﴿أَنِّي لَا أُضِيعُ﴾ (فەرمووی) بێگومان من زایە ناکەم ﴿عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ﴾ کردەوەی (هیچ) خاوەن کردەوەیەک لە ئێوە ﴿مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى﴾ لە نێر بێت یان مێ ﴿بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لە هەندێکی ترتان بوون ﴿فَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ جا ئەوانەی کە کۆچیان کرد ﴿وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ و دەرکران لە جێ و شوێنی خۆیان ﴿وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي﴾ و ئەشکەنجەو ئازار دران لە ڕێی مندا ﴿وَقَاتَلُوا﴾ و جەنگیان کرد ﴿وَقُتِلُوا﴾ و کوژران ﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا دەیسڕمەوە لێیان ﴿سَيِّئَاتِهِمْ﴾ خراپەکانیان ﴿وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە بێگومان دەیان خەمە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەمە پاداشت دانەوەیە کە لە لای خواوە ﴿وَاللَّهُ عِنْدَهُ﴾ وە لای خوّیە ﴿حُسْنُ الثَّوَابِ﴾ جوانترین (چاکترین) پاداشت ﴿١٩٥﴾ ﴿لَا يَغُرَّنَّكَ﴾ لە خشتەت نەبات (فریوت نەدا) ﴿تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ هات و چوی ئەوانەی بێ بڕوان (بەخۆشی و ئاسوودەیی یەوە) ﴿فِي الْبِلَادِ﴾ بە وڵاتدا ﴿١٩٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ ئەو ئاسوودەییەی ئەوان خۆشی یەکی کەمە ﴿ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ پاشان جێ و شوێنیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ ئای چ شوێنێکی خراپ و بەدە ﴿١٩٧﴾ ﴿لَكِنِ الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ﴾ بۆیان هەیە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئامادە کراوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ وە ئەوەی کە لای خوایە ﴿خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ﴾ چاکترە بۆ چاکەکاران ﴿١٩٨﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بێگومان لەناو نامە دارەکاندا هەیە ﴿لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ کەسێک کە بڕوا دەهێنێ بەخوا ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ و بەو نامەیەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە (مەبەست پێی قورئانە) ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ﴾ وە بەو نامەیەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ خۆیان ﴿خَاشِعِينَ لِلَّهِ﴾ مل کەچن بۆ خوا ﴿لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا نافرۆشن ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُولَئِكَ﴾ ئەو نامەدارانە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ بۆیان هەیە پاداشتی خۆیان ﴿عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ بە لای پەروەردگاریانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ لێپرسینەوە و موحاسەبە کردنی خێرایە ﴿١٩٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اصْبِرُوا﴾ خۆ گربن ﴿وَصَابِرُوا﴾ و (لە خۆگری دوژمن) خۆگرتر بن ﴿وَرَابِطُوا﴾ و لە سەنگەردا ئیشک بگرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی رزگار بن ﴿٢٠٠﴾

سورەتی ﴿ النساء ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمُ﴾ خۆتان بپارێزن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿الَّذِي خَلَقَكُم﴾ ئەوەی
کە دروستی کردوون ﴿مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لە یەك کەسەوە (کە ئادەمە) ﴿وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ وە هەر لە ئەویش
هاوسەرەکەی دروست کردووە ﴿وَبَثَّ مِنْهُمَا﴾ و بڵاوی کردونەوە لەو دووانە ﴿رِجَالًا كَثِيرًا﴾ پیاوانی زۆر
﴿وَنِسَاءً﴾ هەروەها ئافرەتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ خۆتان بپارێزن لەو خوایەی کە ﴿تَسَاءَلُونَ بِهِ﴾ بەناوی ئەوەوە داوا
دەکەن لە یەکتر ﴿وَالْأَرْحَامَ﴾ وە(خۆتان بپارێزن لە پچڕاندنی) خزمایەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە
﴿عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ چاودێرە بەسەرتانەوە (١) ﴿وَآتُوا﴾ بدەنەوە ﴿الْيَتَامَىٰ﴾ بە هەتیوان(دوای بالغ بوونیان)
﴿أَمْوَالَهُمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ﴾ وە پیس(لە ماڵی خۆتان) مەگۆڕنەوە بە پاك
(لە ماڵی ئەوان) ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ﴾ لەگەڵ ماڵەکانی خۆتان ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾
بێگومان ئەو خواردنە ﴿حُوبًا كَبِيرًا﴾ گوناهێکی گەورەیە (٢) ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تُقْسِطُوا﴾
دادپەروەر نەبن ﴿فِي الْيَتَامَىٰ﴾ لە(مارەیی) ئەو ئافرەتە بێ باوکانەدا(مارەیان دەکەن) ﴿فَانكِحُوا﴾ ئەوە مارە
بکەن ﴿مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاءِ﴾ ئەو ئافرەتانەی حەڵاڵن بۆتان ﴿مَثْنَىٰ﴾ دوو دوو ﴿وَثُلَاثَ﴾ یا سێ سێ
﴿وَرُبَاعَ﴾ یا چوار چوار (واتە تا چوار ژن دروستە لەیەك کاتدا کۆی بکەنەوە) ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر
ترسان ﴿أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ دادگەر نەبن ﴿فَوَاحِدَةً﴾ ئەوە یەك ئافرەت (مارە بکەن لەوانەی ئازادن) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾
یان ئەو کەنیزەکانەی کە موڵکتانن ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەوە نزیکترە ﴿أَلَّا تَعُولُوا﴾ کە ستەم نەکەن (یا هەژار
نەکەون) (٣) ﴿وَآتُوا النِّسَاءَ﴾ بیدەن بە ئافرەتان(بەك کەسی و کەریمان) ﴿صَدُقَاتِهِنَّ﴾ مارەییەکانیان وەك
بەخشینی ساف وەك کرێ ﴿نِحْلَةً ۚ فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا﴾ ئەمجا ئەگەر بە دڵ پێیان خۆش بوو بەخشینی شتێك
لە(مارەیی یە) بە ئێوە ﴿فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا﴾ ئەوە ئێوە بیخۆن بە خۆشی و حەڵاڵی (نۆشی گیانتان بێ) (٤)
﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ﴾ مەیدەنە گێل و کەم عەقڵەکان ﴿أَمْوَالَكُمُ﴾ ماڵەکانتان ﴿الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ لە حاڵێکدا
خوا ئەو(ماڵانە)ی بۆ کردوون ﴿قِيَامًا﴾ بەهۆی ڕاوەستانی ژیانتان ﴿وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا﴾ وە (بێ عەقڵەکان)
رزق و خۆراکیان بدەنێ لەو ماڵە ﴿وَاكْسُوهُمْ﴾ و پۆشاکیان بۆ بکەن ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ و گفتوگۆیان لەگەڵ
بکەن ﴿قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ بە گفتوگۆیەکی باش (٥) ﴿وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ﴾ هەتیوان تاقی بکەنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا
النِّكَاحَ﴾ هەر کاتێك گەیشتنە(تەمەنی) ژن هێنان و شوو کردن ﴿فَإِنْ آنَسْتُم﴾ ئەمجا ئەگەر هەستتان کرد
﴿مِّنْهُمْ رُشْدًا﴾ لەوانە ژیری(و پێگەیشتن) ﴿فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوە سامان و ماڵەکانیان پێ بدەنەوە
﴿وَلَا تَأْكُلُوهَا﴾ و ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِسْرَافًا﴾ بە زیادەڕەوی ﴿وَبِدَارًا أَن يَكْبَرُوا﴾ و بەپەلە نەوەك گەورە ببن
(ولێیان وەربگرنەوە) ﴿وَمَن كَانَ غَنِيًّا﴾ وە هەر کەس (لەسەرپەرشتیاری هەتیوان) دەوڵەمەند بوو
﴿فَلْيَسْتَعْفِفْ﴾ با خۆی بگرێتەوە (لە خواردنی ماڵیان) ﴿وَمَن كَانَ فَقِيرًا﴾ وە هەر کەس لەوان هەژار بوو
﴿فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ با (بێ ی) بخوات بە ئەندازەی پێویست ﴿فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەمجا هەر کات
ماڵی هەتیوەکانتان دایەوە پێیان ﴿فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە شایەتیان لەسەر بگرن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ بەسە خوا بۆ
لێپرسینەوە (بەسەرتانەوە) (٦)

﴿لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان هەیە بەشێك ﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی
دەهێڵن ﴿وَالْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش هەیە بەشێك
﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَالْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان
﴿مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ﴾ لە ئەوەی (بەجێی دەهێڵن) کەم بێت یان زۆر ﴿نَصِيبًا مَفْرُوضًا﴾ بەبەشێکی
بڕیار دراو (٧) ﴿وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ﴾ جا ئەگەر کاتی دابەش کردنی (میراتەکە) ئامادە بوون
﴿أُولُو الْقُرْبَىٰ﴾ خزمە نزیکەکان (کە میرات ناگرن لە مردوو) ﴿وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ﴾ و هەتیو
و هەژارە (بێگانە) کان ﴿فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ﴾ ئەو لەو کەلەپوورە بەشیان بدەن (ئەم بەش دانە سوننەتە
نەك واجب) ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ وە قسەیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾ بە قسەکردنێکی جوان و
چاك (٨) ﴿وَلْيَخْشَ الَّذِينَ﴾ ئەوانەی (سەرپەرشتیارن) با بترسن ﴿لَوْ تَرَكُوا﴾ ئەگەر بەجێی بهێڵن
﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەپاش خۆیانەوە (پاش مردن) ﴿ذُرِّيَّةً ضِعَافًا﴾ منداڵانی لاواز (بچووك) ﴿خَافُوا
عَلَيْهِمْ﴾ دەترسن لێیان (بەهەتیوی) ﴿فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەبا لەخوا بترسن ﴿وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ و
قسەی ڕاست و ڕەوا بکەن (مەبەست پێی ئەوەیە وەسیەتێك نەکەن زیان بگەیەنێ بەمنداڵەکانی
پاش خۆیان بەهەژاری بەجێیان بهێڵن وهەموو ماڵ وسەروەتەکەیان بکەن بەخێر و سەدەقە)
(٩) ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی ﴿يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ﴾ کە ماڵی هەتیوەکان دەخۆن
﴿ظُلْمًا﴾ بەستەم و ناڕەوا ﴿إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا﴾ بەڕاستی ئەوانە بەس لە سکی خۆیان
ئاگر دەخۆن ﴿وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ وە لەمەوپاش دەچنە ئاگرێکی بەتین و هەڵگیرساوەوە
(١٠) ﴿يُوصِيكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿فِي أَوْلَادِكُمْ﴾ دەربارەی (میراتی) ڕۆڵەکانتان
﴿لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ﴾ بۆ نێرینە هەیە (لە میرات) بە ڕێژەی بەشی دوو مێ ﴿فَإِنْ كُنَّ
نِسَاءً﴾ خۆ ئەگەر (منداڵەکانتان) تەنها ئافرەت بوون ﴿فَوْقَ اثْنَتَيْنِ﴾ (دووان و) زیاد لەدووان
﴿فَلَهُنَّ﴾ ئەوا بۆیان هەیە ﴿ثُلُثَا﴾ دوو بەش لە سێ بەشی ﴿مَا تَرَكَ﴾ ئەوەی (مردووەکە)
بەجێی هێشتووە ﴿وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً﴾ بەڵام ئەگەر یەك ئافرەت بوو ﴿فَلَهَا النِّصْفُ﴾ ئەوە نیوەی
(میراتەکەی) بۆ هەیە ﴿وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا﴾ وە بۆ هەر کام لە دایك و باوکی مردووەکە هەیە
﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿مِمَّا تَرَكَ﴾ لەوەی کە بەجێی هێشتووە ﴿إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ﴾ ئەگەر مردووەکە
منداڵی هەبوو ﴿فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ﴾ بەڵام ئەگەر مردووەکە منداڵی نەبوو ﴿وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ﴾ و دایك و
باوکی میرات گری بوون ﴿فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ﴾ ئەوە سێ یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ﴾ بەڵام
ئەگەر (مردووەکە) چەند برایەکی هەبوو ﴿فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ﴾ ئەوا شەش یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿مِنْ بَعْدِ
وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِي بِهَا﴾ وەسیەتی پێ کرابێ (لە لایەن مردووەکەوە)
﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کە لەسەری بێت) ﴿آبَاؤُكُمْ﴾ باوکەکانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ و
کوڕەکانتان ﴿لَا تَدْرُونَ﴾ نازانن ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا﴾ کامەیان بەسوودترن بۆتان ﴿فَرِيضَةً مِنَ
اللَّهِ﴾ (ئەو دابەش کردنە) لە لایەن خواوە پێویست کراوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە
﴿عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ زانای دانایە (١١)

﴿وَلَكُمْ نِصْفُ﴾ بۆ ئێوە هەیە نیوەی ﴿مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ﴾ ئەو (میراتەی) کە ژنەکانتان بەجێیان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئەو ژنانە منداڵیان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵیان هەبوو ﴿فَلَكُمُ الرُّبُعُ﴾ بۆ ئێوە هەیە چوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكْنَ﴾ لەوەی (ژنەکانتان) بەجێیان هێشتووە ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لە پاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِينَ بِهَا﴾ کە کردبێتیان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێك (کە لەسەریان بێت) ﴿وَلَهُنَّ الرُّبُعُ﴾ بۆ (ژنەکانتان) هەیە چواریەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُمْ﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئێوە منداڵتان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵتان هەبوو ﴿فَلَهُنَّ الثُّمُنُ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە هەشت یەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُم﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لە پاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿تُوصُونَ بِهَا﴾ کە کردبێتتان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کە لەسەرتان بێت) ﴿وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر پیاوێك یان ئافرەتێك کە میراتی لێ ئەگیرا (مردبوو) نەباوان (دایك و باوك) ی هەبوو نە منداڵ ﴿وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ﴾ وە تەنها برایەك یان خوشکێکی (لە دایکەوە) هەبوو ﴿فَلِكُلِّ وَاحِدٍ﴾ ئەوە بۆ هەر یەك ﴿مِّنْهُمَا﴾ لەو دووانە هەیە ﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ﴾ بەڵام ئەگەر ئەوان زیاتر بوون ﴿مِن ذَٰلِكَ﴾ لە برایەك یان خوشکێك (ی دایکی) ﴿فَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو کاتە ئەوانە هەموویان هاوبەشن ﴿فِي الثُّلُثِ﴾ لە سێ یەك (ی میراتەکە) دا ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لە پاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصَىٰ بِهَا﴾ کە کرابێت ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێك ﴿غَيْرَ مُضَارٍّ﴾ کە (وەسیەتەکە یا قەرزەکە بۆ میراتگران) زیانیان پێنەبێت ﴿وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە بڕیارە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ خوایش زانای لەسەرخۆیە ﴿١٢﴾ ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەو (بەسانە) سنوورەکانی خودان ﴿وَمَن يُطِعِ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی ﴿اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ (خوا) دەیخاتە ناو بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وە ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش سەرپێچی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ﴾ و سنوورەکانی (خوا) ببەزێنێت ﴿يُدْخِلْهُ نَارًا﴾ دەیخاتە ئاگرێکەوە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ هەمیشە دەمێنێتەوە تیایدا ﴿وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە سزایەکی ڕیسواکەری بۆ هەیە ﴿١٤﴾

﴿وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ﴾ ئەوانەی کە کاری زۆر پیس و ناشیرین(زینا) دەکەن ﴿مِنْ نِسَائِكُمْ﴾
لە ئافرەتان(ی بڕوادار)تان ﴿فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ﴾ ئەوە چوار شایەت لە خۆتان
لەسەریان بگرن ﴿فَإِنْ شَهِدُوا﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتییان دا ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ﴾ ئەوە ئەو(ژنە
زینا)کارانە بەند بکەن ﴿فِي الْبُيُوتِ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿حَتَّى يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ﴾ هەتا(فریشتەی)
مەرگ گیانیان دەکێشێت ﴿أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا﴾ یان خوا ڕێگایەک(ی ڕزگار بوون)یان
بۆ دائەنێ (ئەمە حوکمی زیناکردن بوو پێش هاتنە خوارەوەی ئایەتەکانی سوورەتی النور
واتە حوکمی ئەم ئایەتەی سوورەتی (النساء)بە ئایەتەکانی سوورەتی النور سڕایەوە) (١٥)
﴿وَاللَّذَانِ﴾ وە ئەو دووانەی(کوڕو کچەی) ﴿يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ﴾ ئەو کارە پیسە (زینا) دەکەن لە ئێوە
﴿فَآذُوهُمَا﴾ ئەوە ئازاریان بدەن ﴿فَإِنْ تَابَا﴾ جا ئەگەر گەڕانەوەو تەوبەیان لێکرد ﴿وَأَصْلَحَا﴾ وە
چاک بوون ﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا﴾ ئەوا وازیان لێ بێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا
هەمیشە ﴿تَوَّابًا رَحِيمًا﴾ لێبووردەی میهرەبانە (١٦) ﴿إِنَّمَا التَّوْبَةُ﴾ بێگومان وەرگرتنی تەوبە
﴿عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ لای خوا تەنها بۆ ئەوانەیە کە گوناه دەکەن بە نەزانی
﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ﴾ پاشان پەشیمان دەبنەوە ﴿مِنْ قَرِيبٍ﴾ بە زوویی (پێش مردن) ﴿فَأُولَئِكَ﴾ ئا ئەوانە
﴿يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ خوا گەڕانەوەیان لێ وەردەگرێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ خواش هەمیشە ﴿عَلِيمًا
حَكِيمًا﴾ زانای دانایە (١٧) ﴿وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ﴾ پەشیمانی (وەرگرتن)ی نییە ﴿لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾
بۆ ئەوانەی تاوانی زۆر دەکەن ﴿حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ هەتا کاتێ سەرە مەرگی یەکێکیان دێ
﴿قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ﴾ دەڵێت بەڕاستی من ئێستا تەوبەم کرد ﴿وَلَا الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوانەش نی یە
﴿يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ کە دەمرن بە بێ بڕوایی ﴿أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ﴾ ئەوانەی(باسکران) ئامادەمان
کردووە بۆیان ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی ئازار دەر (١٨) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان
هێناوە ﴿لَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ حەڵاڵ نی یە بۆتان ﴿أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا﴾ کە ئافرەتان بە زۆر(بە ناچاری)
بە میراتی بەرن(بۆ خۆتان) ﴿وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ وە بەرگری شوو کردنیان لێ مەکەن ﴿لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا
آتَيْتُمُوهُنَّ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەو(مارەیی یەی) کە پێتان داون بیبەن (بۆ خۆتان) ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ
مُبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر کاتێ کە کردەوەیەکی زۆر ناشیرین (زینا) بە ئاشکرا بکەن ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾
وە ڕەفتاریان لەگەڵ بکەن بە چاکی (و ژیانیان لەگەڵ ببەنە سەر) ﴿فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ﴾ جا ئەگەر حەزتان
لێیان نەبوو(تەڵاقیان مەدەن) ﴿فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ چونکە لەوانەیە ئێوە حەز نەکەن لە شتێک
﴿وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ و خوا لەوەدا دابنێت ﴿خَيْرًا كَثِيرًا﴾ چاکە وخێرێکی زۆر (١٩)

﴿وَإِنْ أَرَدْتُمُ﴾ ئەگەر ویستتان ﴿اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ﴾ گۆڕینی ژنێك ﴿مَكَانَ زَوْجٍ﴾ لەشوێنی ژنێك (کەحەزی لێ ناکەن) ﴿وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ﴾ و دابێتتان بەیەکێکیان ﴿قِنطَارًا﴾ ماڵێکی زۆر (بەمەرەیی) ﴿فَلَا تَأْخُذُوا﴾ ئەوەمەی مەسەنەوە ﴿مِنْهُ شَيْئًا﴾ لێی هیچ شتێك (لەوماڵە زۆرە) ﴿أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا﴾ ئایا ئەو(مارەیی یە)یان لێ ئەسەنەوە بەبوختان کردن ﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا (بەرامبەری ئافرەتەکە) (٢٠) ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ﴾ جا چۆن وەری دەگرنەوە؟ ﴿وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ لەکاتێکدا چووەتە لای یەکتری (تێکەڵاوی ژن و میردایەتیتان لەگەڵ یەك کردووە) ﴿وَأَخَذْنَ مِنكُم﴾ وەئەو ئافرەتانە وەریان گرتووە لێتان ﴿مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی پتەو بەهێز (کەو بەستنی نیکاحە) (٢١) ﴿وَلَا تَنكِحُوا﴾ (ئەی پیاوان) مارەی مەکەن ﴿مَا نَكَحَ آبَاؤُكُم مِّنَ النِّسَاءِ﴾ ئەو ئافرەتانەی کەباوکەکانتان مارەیان کردوون (واتە باوەژنەکانتان) ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش لەم (حەرام کردنە) کرابێت ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾ بەراستی ئەو مارەکردنە ﴿فَاحِشَةً﴾ کردەوەیەکی زۆر پیس وچەپەڵە ﴿وَمَقْتًا﴾ زۆر بێزراو ﴿وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ وڕێبازێکی زۆر خراپ و بەدە (کەگیراوەتە بەر) (٢٢) ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ﴾ قەدەغە کراوە لەسەرتان (حەرام کراوە) ﴿أُمَّهَاتُكُمْ﴾ (مارەکردنی) دایکەتان ﴿وَبَنَاتُكُمْ﴾ و کچەکانتان ﴿وَأَخَوَاتُكُمْ﴾ و خوشکەکانتان ﴿وَعَمَّاتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی باوکتانن) ﴿وَخَالَاتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی دایکتانن) ﴿وَبَنَاتُ الْأَخِ﴾ و کچانی برا ﴿وَبَنَاتُ الْأُخْتِ﴾ و کچانی خوشك ﴿وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ﴾ ئەو دایکانەتان کەشیریان پێ داوون ﴿وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ﴾ وخوشکەکانتان لەشیرەوە ﴿وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ﴾ و دایکی ژنەکانتان (خەسوو) ﴿وَرَبَائِبُكُمُ﴾ و کچانی ژنەتان کە لەمێردی تریان بن ﴿اللَّاتِي فِي حُجُورِكُم﴾ ئەوانەی کەلە ماڵی ئێوەدا دەژین ﴿مِّن نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي﴾ لەو ژنانەتان ﴿دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ کەچووەتە لایان ﴿فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ جا ئەگەر نەچووبوونە لایان (دایکی کوڵەسەکان) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە (لەمارە کردنی کچەکانیاندا) ﴿وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ﴾ وە (حەرامە بۆتان) هاوسەری کوڕەکانتان (بووك) ﴿الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ﴾ ئەوانەی کەلە پشتی خۆتانن ﴿وَأَن تَجْمَعُوا﴾ وە (قەدەغە وحەرامکراوە لەسەرتان) کۆکردنەوە ﴿بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ﴾ لە نێوان دوو خوشك لەیەك کاتدا ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش ئەم (حوکمە لەنەهاتبێدا) کرابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بێگومان خوا هەمیشە ﴿غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ لێبوردەی میهرەبانە (٢٣)

﴿وَالْمُحْصَنَاتُ﴾ (هەروەها حەرام کراوە لێتان) ئەوانەی کەمێردیان هەیە ﴿مِنَ النِّسَاءِ﴾ لە ئافرەتان
﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ جگە لەوانەی کە بوونەتە موڵکتان (کەنیزەك) ﴿كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾
(ئەو حوکمانە باسکران) پێویست کراو نووسراوی خوایە لەسەرتان ﴿وَأُحِلَّ لَكُمْ﴾ وە بۆتان
حەڵاڵکراوە ﴿مَا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ﴾ بێجگە لەوانە (کە باسکران هەمووی حەڵاڵە بۆتان تا چوار ژن
بەیەکەوە کۆبکەنەوە) ﴿أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ﴾ کە بەماڵ وسامانتان خوازبێنی (ئافرەتان) بکەن
﴿مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ (بەمەرجێ) کە داوێن پاك بن و داوێن پیس نەبن ﴿فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ
مِنْهُنَّ﴾ جا ئەوەی کە لەزەتتان لێ وەرگرت لەو ئافرەتانە(ی حەڵاڵی) ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾
ئەو مارەیی یەکەیان پێ بدەن کەدەرکراوە لەسەرتان ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ تاوانتان لەسەر نی یە
﴿فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ﴾ لەوەی کە لەسەری پێك هاتن (لەگەڵ ژنەکانتان دا لەکەمکردنەوەی مارەیی)
﴿مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ﴾ لە پاش دیاریکردنی مارەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی
خودا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا﴾ وە ئەوەی لە ئێوە نەیتوانی
لەبەر هەژاری ﴿أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کە ئافرەتانی ئازادی ئیماندار مارەبکات
﴿فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ ئەوە با لەوانە مارە بکات کەبوونەتە موڵکتان ﴿مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾
لە کەنیزەکە ئیماندارەکانتان ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ﴾ وە خوا زاناترە بەباوەڕەکەتان ﴿بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لەهەندێکی ترتانن (هەمووتان بەرەی ئادەمن) ﴿فَانْكِحُوهُنَّ﴾ لەبەر ئەوە مارەیان بکەن
﴿بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ﴾ بەڕەزامەندی گەورەکەیان ﴿وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ و مارەیی یەکەیان پێ بدەن
﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەشێوەیەکی چاك ﴿مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ﴾ لەکاتێکدا ئەو کەنیزەکانە پاك داوێن
ن داوێن پیس (و ڕیاکاری بەئاشکرا) نەبن ﴿وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ﴾ و دۆستیان نەبێ (بەنهێنی بۆ ڕیا
کردن) ﴿فَإِذَا أُحْصِنَّ﴾ جا ئەگەر ئەو (کەنیزەکانە) شوویان کرد ﴿فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ﴾ پاشان خراپەیەکی
ئاشکرایان کرد (زینا) ﴿فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ ئەوە نیوەی سزای ئافرەتە
ئازادەکانیان لەسەرە(لێیان بدرێت کە پەنجا جەڵدە) ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ﴾ ئەو (مارەکردنی
کەنیزەکە) بۆ کەسێکە لەئێوە لە تاوان کردن (زینا) بترسێ ﴿وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ﴾ بەلام ئەگەر
ئارام بگرن (و کەنیزەك مارە نەکەن) چاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٢٥﴾
﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆتان ڕوون بکاتەوە ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموویتان
بکات ﴿سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ بۆ ڕێ وشوێنی ئەوانەی لە پێش ئێوەوە بوون (لەخوا ناسان)
﴿وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ و لێتان خۆش بێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٢٦﴾

﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ﴾ وەخوا دەیەوێت ﴿أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ کەلێتان ببورێت ﴿وَيُرِيدُ الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەیانەوێت
ئەوانەش ﴿يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ﴾ کەشوێن ئارەزوو و هەواو هەوەسەکانی کەوتوون ﴿أَن تَمِيلُوا﴾ کە
لابدەن ﴿مَيْلًا عَظِيمًا﴾ بەلادانێکی گەورە ﴿٢٧﴾ ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَن يُخَفِّفَ عَنكُمْ﴾
کەئەرکتان لەسەر سووك بکات ﴿وَخُلِقَ الْإِنسَانُ ضَعِيفًا﴾ چونکەئادەمی بە لاوازی دروست کراوە ﴿٢٨﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم﴾ سامانی یەکتری مەخۆن
﴿بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ﴾ لەنێوانتاندا بەناڕەوا ﴿إِلَّا أَن تَكُونَ تِجَارَةً﴾ مەگەر بازرگانی یەك بێت ﴿عَن تَرَاضٍ
مِّنكُمْ﴾ بەڕەزامەندی لەنێوان خۆتان دا ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان مەکوژن (یان خۆتان
مەدەنە کوشتن بەتاوان) ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەبەزەیی یە پێتان ﴿٢٩﴾
﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەسێك ئەوە بکات (واتە یەکێك بکوژێت) ﴿عُدْوَانًا وَظُلْمًا﴾ بەدەست
درێژی و ستەم ﴿فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا﴾ ئەوە لەمەودوا دەیخەینە ناو ئاگرەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرًا﴾ وە ئەوەش هەمیشە بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾ ﴿إِن تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەگەر دوور
بکەونەوە لەو تاوانە گەورانەی کەلێتان قەدەغەکراوە ﴿نُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ ئەوە تاوانە
بچووکەکانتان بۆ دەبوورین ﴿وَنُدْخِلْكُم مُّدْخَلًا كَرِيمًا﴾ وە دەتانخەینە شوێنێکی چاك و
ڕێزدارەوە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا﴾ وە ئاوات مەخوازن ﴿مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بۆ ئەو پلەیەی کە
خوا بەرزی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکی ترتاندا ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان بەش هەیە ﴿مِّمَّا
اكْتَسَبُوا﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش بەش هەیە ﴿مِّمَّا اكْتَسَبْنَ﴾
لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَاسْأَلُوا اللَّهَ﴾ وە داوا لەخوا بکەن ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لەبەهرەو بەخششی
خۆی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەهەموو شتێك زانایە ﴿٣٢﴾
﴿وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا﴾ وە دامان ناوە بۆ هەموو (مردوویەك یان میراتێك) ﴿مَوَالِيَ﴾ چەند میرات گرێك (کە
بەشی ئەگرن) ﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ﴾ لەوەی کە دایك و باوك و خزمانیان بەجێیان هێشتووە
﴿وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ وە ئەوانەش کەپەیمانتان لەگەڵ گرێ داوە (کە میرات لەیەکتر ببەن)
﴿فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ﴾ ئەوە بەشی خۆیانیان بدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا
هەمیشە بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارو چاودێرە ﴿٣٣﴾

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ﴾ پیاوان سەرپەرشتیارن (کاربەدەستن) بەسەر ئافرەتانەوە ﴿بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا فەزڵی هەندێکیانی داوە ﴿عَلَى بَعْضٍ﴾ بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ﴾ هەروەها بەهۆی ئەوەی کە (پیاوان) لە سامانەکانیان خەرج دەکەن ﴿فَالصَّالِحَاتُ﴾ جا ئافرەتە چاکەکان (ئەوانەن) ﴿قَانِتَاتٌ﴾ گوێڕایەڵی بەردەوام (بۆ خوا و پاشان مێردەکانیان) ﴿حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ﴾ پارێزەرانی (داوێنی خۆیان و سامانی مێردەکانیان) کە مێردەکانیان لە ماڵەوە نەبن ﴿بِمَا حَفِظَ اللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەی خوا فەرمانی پاراستنی داوە ﴿وَاللَّاتِي تَخَافُونَ﴾ وە ئەو ئافرەتانەش کە لێیان دەترسن ﴿نُشُوزَهُنَّ﴾ سەرپێچیتان بکەن ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ئەوە ئامۆژگارییان بکەن ﴿وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ﴾ و جێگەیان لێ جیابکەنەوە (و لەگەڵیان مەخەون) ﴿وَاضْرِبُوهُنَّ﴾ و لێیان بدەن (بەدانێک کە لەشی عەیب دار نەکات) ﴿فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ﴾ جا ئەگەر گوێڕایەڵیان کردن ﴿فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا﴾ ئەوە ئیتر هیچ ڕێگەیەک لە دژیان مەگرنەبەر ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەرز و بڵندی گەورەیە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿شِقَاقَ بَيْنِهِمَا﴾ لە تێکچوونی نێوانیان (ژن و مێرد) ﴿فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ﴾ ئەوە ناوبژیوانێک بنێرن لە خزمی پیاوەکە ﴿وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا﴾ و ناوبژیوانێک لە خزمی ئافرەتەکە ﴿إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر (دوو ناوبژیوانەکە) ئاشتییان بوێت ﴿يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا﴾ خوا نێوان ژن و مێردەکە چاک دەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زانای ئاگادارە ﴿٣٥﴾ ﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ﴾ بەس خوا بپەرستن، ﴿وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ شتێک مەکەن بە هاوەڵی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ هەروەها لەگەڵ دایک و باوکاندا چاک بن ﴿وَبِذِي الْقُرْبَى﴾ وە لەگەڵ خزم و نزیکان ﴿وَالْيَتَامَى﴾ و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى﴾ و هاوسێی خزم ﴿وَالْجَارِ الْجُنُبِ﴾ و هاوسێی بێگانە یا دوور ﴿وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ﴾ و هاوڕێی هەمیشەیی یا هاوڕێی سەفەر ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و ڕێبوار ﴿وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ و ئەوانەی بوونە موڵکتان (چاک بن لەگەڵیاندا) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بەڕاستی خوا خۆشی ناوێت ﴿مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا﴾ ئەو کەسەی کە خۆ بەزل زان و شانازیکەر بێت ﴿٣٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی کە چرووکن ﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ فەرمانیش دەکەن بە خەڵکی بە چرووکی ﴿وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ وە دەیشارنەوە ئەوەی خوا پێی بەخشیوون ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لە بەخششی خۆی ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا﴾ وە ئامادەمان کردوە بۆ بێباوەڕان سزایەکی ڕیسواکەر ﴿٣٧﴾

﴿وَٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ﴾ وە ئەوانەی ماڵەکانیان دەبەخشن ﴿رِئَآءَ ٱلنَّاسِ﴾ لەبەر ڕوپامایی خەڵکی
﴿وَلَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ باوەڕیش ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ و نەبەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَكُنِ
ٱلشَّيۡطَٰنُ لَهُۥ قَرِينٗا﴾ وە هەرکەس شەیتان هاوڕێی بێت ﴿فَسَآءَ قَرِينٗا﴾ ئەوە (شەیتان) هاوڕێیەکی
زۆر خراپە ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَاذَا عَلَيۡهِمۡ﴾ وە ئەوانە چ زیانێکیان دەکەوتە سەر؟ ﴿لَوۡ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر باوەڕیان
بهێنایە بەخوا ﴿وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَنفَقُواْ﴾ وەماڵ بەخشی بایە ﴿مِمَّا رَزَقَهُمُ
ٱللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِهِمۡ عَلِيمٗا﴾ وەخوا هەمیشە زانایە پێیان ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ
لَا يَظۡلِمُ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ﴾ بەڕاستی خوا بەئەندازەی گەردیلەیەك ستەم ناکات ﴿وَإِن تَكُ حَسَنَةٗ﴾ وە ئەگەر
چاکەیەك هەبێت ﴿يُضَٰعِفۡهَا﴾ (خوا) پاداشتەکەی چەندجارە دەکاتەوە ﴿وَيُؤۡتِ مِن لَّدُنۡهُ﴾ وە دەیبەخشێت
لەلایەن خۆیەوە ﴿أَجۡرًا عَظِيمٗا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٤٠﴾ ﴿فَكَيۡفَ إِذَا جِئۡنَا﴾ ئەمجا (حاڵی کافران)
چۆن بێت کاتێك هێنامان ﴿مِن كُلِّ أُمَّةِۭ بِشَهِيدٖ﴾ لە هەموو ئومەتێکدا شایەتێك (کە پێغەمبەرەکەیانە)
﴿وَجِئۡنَا بِكَ﴾ تۆیشمان هێنا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿عَلَىٰ هَٰٓؤُلَآءِ شَهِيدٗا﴾ بەشایەت بەسەر ئەوانەوە ﴿٤١﴾
﴿يَوۡمَئِذٖ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَعَصَوُاْ ٱلرَّسُولَ﴾ ئاوات دەخوازن ئەوانەی کافر بوون و
سەرپێچی پێغەمبەریان کرد ﴿لَوۡ تُسَوَّىٰ بِهِمُ ٱلۡأَرۡضُ﴾ کە زەوییان بەسەردا تەخت بکرێت (واتە بخرێنە
ژێر زەوی و نەهێنرێنە دەرەوە) ﴿وَلَا يَكۡتُمُونَ ٱللَّهَ حَدِيثٗا﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هیچ قسەو باسێك لەخوا
ناشارنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقۡرَبُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمۡ
سُكَٰرَىٰ﴾ نزیکی نوێژ مەبنەوە کاتێك ئێوە سەرخۆش بن ﴿حَتَّىٰ تَعۡلَمُواْ مَا تَقُولُونَ﴾ هەتا بزانن چی
دەڵێن ﴿وَلَا جُنُبًا﴾ وەهەروەها نزیکی (جێگای) نوێژ مەبنەوە لەکاتێکدا لەشتان بێ نوێژە (لەشتان
پیسە) ﴿إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ﴾ مەگەر تێپەڕبن (بەمزگەوتدا) ﴿حَتَّىٰ تَغۡتَسِلُواْ﴾ هەتا خۆتان دەشۆن ﴿وَإِن كُنتُم
مَّرۡضَىٰٓ﴾ وە ئەگەر ئێوە نەخۆش بوون ﴿أَوۡ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوۡ جَآءَ أَحَدٞ مِّنكُم﴾ یان
کەسێك لەئێوە هاتەوە ﴿مِّنَ ٱلۡغَآئِطِ﴾ لەشوێنی دەست بەئاو گەیاندنەوە ﴿أَوۡ لَٰمَسۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ یان
جووت بوون لەگەڵ خێزانەکانتاندا (یان بەیەك کەوتنی لەگەڵ ئافرەتانی نامەحرەمدا) ﴿فَلَمۡ تَجِدُواْ
مَآءٗ﴾ ئەمجا ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُواْ صَعِيدٗا طَيِّبٗا﴾ ئەوە بەخۆڵێکی پاك تەیەممووم بکەن
﴿فَٱمۡسَحُواْ بِوُجُوهِكُمۡ وَأَيۡدِيكُمۡ﴾ جا بەو تۆزو خۆڵە ڕووخسار و دەستەکانتان تەیەممووم بکەن
﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە سڕەرەوەی تاوانە و لێبووردەیە ﴿٤٣﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا
سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿أُوتُواْ نَصِيبٗا مِّنَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ کە بەشێك لەنامەکەیان پێ دراوە (کە تەوراتە)
﴿يَشۡتَرُونَ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ گومڕایی هەڵدەبژێرن (دەکڕن) ﴿وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّواْ ٱلسَّبِيلَ﴾ وە دەیانەوێت ئێوەش
لەڕێباری ڕاست گومڕا بن ﴿٤٤﴾

﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ﴾ وە تەنها خوا چاك ئاگادارە بە دوژمنەكانتان ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا﴾ وە تەنها خوا بەسە دۆست بێت ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا﴾ تەنها خواش بەسە یاریدەدەر بێت ﴿٤٥﴾ ﴿مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ هەندێك لە جولەكەكان ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ﴾ ئەو ووشانەی خوا دەگۆڕن لەشوێن و مەبەستی خۆی ﴿وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ وە دەڵێن بیستمان و سەرپێچیمان كرد!! ﴿وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ﴾ گوێ بگرە قەت گوێت لێ نەبێ!! ﴿وَرَاعِنَا﴾ وە دەڵێن (راعنا) چاك گوێمان بۆ بگرە (بەڵام بە زمانی جولەكە واتە تۆ خراپترینمانی لەوان لەم مانایان مەبەست بوو) ﴿لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ﴾ دەمیان خوار دەكردەوە (بۆ ئەوەی مەبەستە خراپەكە بگەیەنێت) ﴿وَطَعْنًا فِي الدِّينِ﴾ وە بۆ تانە و تەشەر دان لە دینی (ئیسلام) ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا﴾ وە ئەگەر ئەوان بیان ووتایە ﴿سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَاسْمَعْ وَانظُرْنَا﴾ و (قسەمان) بیستە و پەلەمان لێ مەكە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ﴾ ئەوە چاكتر و ڕاستتر بوو بۆیان ﴿وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ بەڵام خوا نەفرینی لێ كردن ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی بێ باوەڕییەكەیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ بۆیە بڕوا ناهێنن كەمێكیان نەبێت ﴿٤٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ﴾ ئەی ئەوانەی ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ كە نامەتان پێ بەخشراوە ﴿آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا﴾ بڕوا بهێنن بەو (قورئانە)ی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُم﴾ كە بەڕاست دانەری ئەو (تەورات)ەی لای ئێوەیە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّطْمِسَ وُجُوهًا﴾ پێش ئەوەی ڕوخساری ئێوە ساف بكەین (لەبینەوە) ﴿فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا﴾ ئەمجا بیبەینە پشت سەریان ﴿أَوْ نَلْعَنَهُمْ﴾ یان نەفرەتیان لێ بكەین ﴿كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ﴾ وەك چۆن نەفرەتمان كرد لە خەڵكانی شەممە (ئەوانەی كە ڕاوە ماسییان لێ قەدەغە كرا لە ڕۆژی شەممەدا، كەچی دەهاتن ئەو ڕۆژی هەینیدا تۆڕەكانیان دادەخست و ڕۆژی یەك شەممە هەڵیان دەگرتەوە) ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە بڕیاری خوا هەمیشە بەدی دێت ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ خۆش نابێت گەر هاوبەشی بۆ دابنرێ بێجگە لەوە خۆش دەبێت لە هەر گوناهێكی تر ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەر كەسێك كە بیەوێت، ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر كەسێك هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بێگومان گوناهێكی زۆر گەورەی هەڵبەستووە ﴿٤٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەكردووە ﴿يُزَكُّونَ أَنفُسَهُم﴾ كە خۆیان بە پاك و چاك دەزانن ﴿بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ﴾ (وانیە) بەڵكو خوا هەر كەسێكی بوێت پاك و خاوێنی دەكات ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ و كەمترین ستەمیان لێ ناكرێت (بە ئەندازەی ئەو دەزووە باریكەی ناوكی خورماش بێت) ﴿٤٩﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ﴾ سەیری بكە چۆن ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بە دەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن ﴿وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا﴾ وە بەسە ئەو درۆیە كە گوناهێكی ڕوون و ئاشكرایە ﴿٥٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێكت نەداوەتەوە لەوانەی ﴿أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ بەشێك لە نامەی خواییان پێدراوە ﴿يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ﴾ بڕوا دەهێنن بە شتی بێ برح و بەرنامەی غەیری خوا (بە جادوو گەران و بتەكان) ﴿وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە دەڵێن بەوانەی كە بێ بڕوان ﴿هَٰؤُلَاءِ أَهْدَىٰ﴾ ئەمانە ڕێبازیان ڕاسترە ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا﴾ لەوانەی كە بڕوایان هێناوە ﴿٥١﴾

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ ئائەوانە کەسانێکن کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ﴾ هەرکەسێکیش
خوا نەفرینی لێ بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا﴾ ئەوە هەرگیز دەست ناکەوێت بۆی هیچ یارمەتی دەری ﴿٥٢﴾
﴿أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ ئایا ئەوانە (جولەکەکان) بەشیان هەیە ﴿مِّنَ الْمُلْكِ﴾ لە دەسەڵاتی پاشایەتی (خاوەنێتی
بوونەوەر)؟ ﴿فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا﴾ (جا ئەگەر بیانبوایە) ئەو کاتە بەخەڵکی یان نەدەبەخشی
(بە ئەندازەی) توێکڵی دەنکە خورمایەک ﴿٥٣﴾ ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ﴾ یان ئیرەیی (حەسوودی) دەبەن
بەخەڵکی؟ ﴿عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی خوا پێی بەخشیوون (کە پێغەمبەرێتی یە) ﴿مِن فَضْلِهِ﴾
لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَقَدْ آتَيْنَا﴾ ئەوە بێگومان داومانە ﴿آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ﴾ بەنەوەی ئیبراهیم
کتێب ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ و پێغەمبەرێتی ﴿وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا﴾ هەروەها پێمان بەخشین دەسەڵاتێکی گەورە
﴿٥٤﴾ ﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ بِهِ﴾ جا لەو خەڵکەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد ﷺ) هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ﴾
هەشیان بوو بەرگری لێ کردووە ﴿وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾ وە دۆزەخ بەسە (بۆیان) کە ئاگرێکی هەڵگیرساوە
﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا﴾
لەمەولا دەیانخەینە ناو ئاگرێک ﴿كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُم﴾ هەر کاتێک کە پێستیان سووتا (وبرژا)
﴿بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا﴾ بۆیان دەگۆڕین بە پێستێکی تر ﴿لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ بۆ ئەوەی سزاکە (بەچاکی) بچەژن
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زاڵی کاردروستە ﴿٥٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی
باوەڕیان هێنا ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کاری چاکەیان کرد ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لەمەولا دەیانخەینە
چەند بەهەشتێ ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾
دەمێنەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿لَّهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ بۆیان هەیە تیایدا هاوسەرانی پاک وخاوێن
﴿وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا﴾ وە دەیانخەینە ژێر سێبەری چڕ و بەردەوامەوە ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بەڕاستی خوا
فەرمانتان پێ دەکات ﴿أَن تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ﴾ بەدانەوەی گشت سپاردەکان ﴿إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ بۆ خاوەنەکانیان
﴿وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ النَّاسِ﴾ وە کاتێک دادوەریتان کرد لەنێوان خەڵکیدا ﴿أَن تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ﴾ (خودا
فەرمان دەکات) بەداد حوکم بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِ﴾ بەڕاستی خوا بەچاکی ئامۆژگاریتان
دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بیسەری بینایە ﴿٥٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
کەسانێک کە باوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن
﴿وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ﴾ وە بەشایانیش گوێڕایەڵی کاربەدەستە (عادیلە) کانی خۆتان بن ﴿فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ﴾
جا ئەگەر دووبەرەکیتان هەبوو لە شتێکدا ﴿فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەوە بیگێڕنەوە بۆ لای خوا و پێغەمبەر
ﷺ ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿ذَٰلِكَ
خَيْرٌ﴾ ئەوە باشترە ﴿وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ وە ئاکام و ئەنجامی چاکترە ﴿٥٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێکت نەداوەتەوە بەلای ئەوانەی ﴿يَزْعُمُونَ﴾ واخۆ پیشان دەدەن ﴿أَنَّهُمْ
آمَنُوا﴾ کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناوە ﴿بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەوەی دابەزیوە بۆتۆ (کە قورئانە)
﴿وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ﴾ و بەوەش کە پێش تۆ دابەزیوە (کە تەوراتە) ﴿يُرِيدُونَ أَنْ﴾ دەیانەوێت کە
﴿يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ دادگای وحوکمیان ببەن بۆلای یەکێک کە حوکم بەفەرمانەی خوا
نەکات ﴿وَقَدْ أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا بەڕاستی فەرمانیان پێ کراوە ﴿أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ﴾ کە بڕوایان پێی
نەبێت ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ وە شەیتان دەیەوێت ﴿أَنْ يُضِلَّهُمْ﴾ کە گومڕایان بکات ﴿ضَلَالًا بَعِيدًا﴾
بەگومڕاییەکی دوور لە ڕاستی (٦٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وە ئەگەر پێیان بوترێت وەرن
﴿إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ بۆلای ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ وە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ
﴿رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ﴾ دەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) دووڕووەکان ﴿يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا﴾ ڕووت
لێ وەردەگێڕن بەوەرگەڕانێکی تەواو (٦١) ﴿فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ﴾ ئایا حاڵیان چۆن ئەبێت
کاتێک بەسەرهاتێکی ناخۆشیان تووش بێت؟ ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەوەی دەستیان پێشی
خستووە (کردوویانە) ﴿ثُمَّ جَاءُوكَ﴾ پاشان دێنەوە بۆ لات ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ و سوێند دەخۆن بەخوا
﴿إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا﴾ تەنها بیری چاکە و یەک خستنەوەمان بووە (کاتێک کە حوکم دەبەین
بۆلای غەیری خوا) (٦٢) ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن خوا دەزانێت چی
لە دڵیاندا هەیە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿وَعِظْهُمْ﴾ وە ئامۆژگارییان بکە
﴿وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ وە پێیان بڵێ دەربارەی خۆیان ﴿قَوْلًا بَلِيغًا﴾ وتەیەکی ڕەوان و کاریگەر (٦٣)
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ﴾ تەنها بۆ ئەوە نەبێت
گوێڕایەڵی بکرێت ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەوان ﴿إِذْ ظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ﴾ کاتێک ستەمیان لەنەفسی خۆیان کرد ﴿جَاءُوكَ﴾ بهاتنایە بۆلات ﴿فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ﴾ و داوای
لێ بوردنیان بکردایە لە خوا ﴿وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەریش داوای لێ خۆشبوونی
بۆ بکردایە ﴿لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا﴾ بێگومان دەیان بینی خوا پەشیمانی وەرگری بەبەزەییە
(٦٤) ﴿فَلَا وَرَبِّكَ﴾ نەخێر (وانیە کە خۆیان بە باوەڕدار پیشیان دەدەن) سوێند بەپەروەردگارت
﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ﴾ بڕوا دارنین تاتۆ نەکەنە دادوەر ﴿فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ لەهەر ئاڵۆزی و
دووبەرەکی یەکی بیانبێت دا ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ لە پاشان هەست بەکەمی لە دەروونیاندا
﴿حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ﴾ بەهیچ بڕیارێک لەو بڕیارەی تۆ داوتە ﴿وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ و مل کەچ بەن
ملکەچی یەکی تەواو (٦٥)

﴿وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە پێویستمان بکردایە لەسەریان ﴿أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾
کە یەکتری بکوژن (واتە باوەڕداران بێ باوەڕان بکوژن) ﴿أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم﴾ یان لەماڵەکانتان
دەربچن ﴿مَّا فَعَلُوهُ﴾ ئەوەیان نەدەکرد ﴿إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا﴾ وە ئەگەر
بەڕاستی ئەوان کاریان بکردایە ﴿مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ بە پێی ئەو ئامۆژگاریانەی دەکران ﴿لَكَانَ خَيْرًا
لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ وە دامەزراوتر دەبوون (لەسەر ئاینەکەیان) ﴿٦٦﴾
﴿وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُم﴾ جا ئەو کاتە بێگومان پێمان دەبەخشین ﴿مِّن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانەوە ﴿أَجْرًا
عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە ڕێنموونیمان دەکردن ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای
ڕاست ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وەهەر کەسێک گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ﴾
جا ئەوانە لەگەڵ کەسانێکن ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ کە خوا فەزڵ و بەهرەی (خۆی) ڕشتووە بەسەریاندا
﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ﴾ لە پێغەمبەران و ڕاستگۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾ و شەهیدان و پیاوچاکان
﴿وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ وە ئەوانە چ هاوڕێ و هاوەڵێکی چاکن ﴿٦٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ﴾ ئەو
فەزڵ و بەهرەیە تەنها لەلایەن خواوەیە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا﴾ وە بەسە کە خوا زانایە (بەهەموو
شتێک) ﴿٧٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێک کە باوەڕتان هێناوە ﴿خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ ئاگاداریی
خۆتان وەرگرن ﴿فَانفِرُوا ثُبَاتٍ﴾ ئەوسا تاقم تاقم هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿أَوِ انفِرُوا
جَمِيعًا﴾ یان هەموو پێکەوە هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿٧١﴾ ﴿وَإِنَّ مِنكُمْ﴾ وە بێگومان لە ناوتاندایە
﴿لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ﴾ کەسی وا بەڕاستی خۆی دوا دەخات ﴿فَإِنْ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ﴾ جا ئەگەر تووشی
بەسەرهاتێکی خراپ هاتن ﴿قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ﴾ دەڵێت بەڕاستی خوا فەزڵ و بەهرەی ڕشت
بەسەرمدا ﴿إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا﴾ کە لەگەڵیاندا ئامادە نەبووم ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە
ئەگەر تووشی فەزڵ و بەهرەیەک بوون لەخواوە ﴿لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ بێگومان دەڵێت
وەک لەنێوان ئێوە و ئەودا هیچ دۆستایەتی یەک نەبوو بێت ﴿يَا لَيْتَنِي كُنتُ مَعَهُمْ﴾ ئەی خۆزگە
لەگەڵ ئەواندا بوومایە ﴿فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ تا قازانجێکی زۆر گەورەم بکردایە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ کەواتە با بجەنگێت لەڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کەسانێک کە ژیانی
دونیا دەفرۆشن بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسێک بجەنگێت لەڕێی خوادا
﴿فَيُقْتَلْ﴾ ئەمجا بکوژرێ (شەهید بێت) ﴿أَوْ يَغْلِبْ﴾ یان زاڵ بێت ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە دواتر
پێی دەدەین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٧٤﴾

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە (ئەی باوەڕدارینە) جەنگ ناکەن لەپێناوی خوادا
﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ﴾ و لەپێناوی چەوساوەکان لەپیاوان و ئافرەتان و منداڵان
﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ ئەی پەروەردگارمان ڕزگارمان کە لەم
شارە (مەبەست پێی شاری مەککەیە) ﴿الظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾ کە خەڵکەکەی ستەمکارن ﴿وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا﴾
وە لەلایەن خۆتەوە پشتیوانێکمان بۆ بنێرە ﴿وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بەدی بهێنە
بۆمان ﴿نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێک ﴿٧٥﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
لەپێناوی خوادا دەجەنگن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾ لە پێناوی
تاغوتا (یان شەیتان) دا دەجەنگن ﴿فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ﴾ کەواتە شەڕبکەن لەگەڵ دۆستەکانی شەیتاندا
﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ بەڕاستی پیلانی شەیتان هەر لاواز بووە ﴿٧٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ﴾
ئایا سەیری ئەو کەسانەت نەکردووە کەپێیان وترا ﴿كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ﴾ دەستتان بگرنەوە (لەجەنگ
و کوشتار) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژ بکەن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن؟ ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾
کەچی کاتێک جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ﴾ بەکۆمەڵ دەستەیەکیان
لە خەڵکی دەترسان ﴿كَخَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وەک ترسان لەخوا ﴿أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾ بگرە زیاتریش دەترسان
﴿وَقَالُوا﴾ دەیان وت ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ﴾ بۆچی جەنگت لەسەرمان
پێویست کردووە ﴿لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ خۆزگە دوات دەخستین (لەجەنگ کردن) بۆ ماوەیەکی
کەم ﴿قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ﴾ بڵێ خۆشی و لەزەتی دونیا زۆر کەمە ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ﴾ و ڕۆژی دوایی باشترە
﴿لِمَنِ اتَّقَى﴾ بۆ کەسێک لەخوا بترسێت ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ وە ستەمتان لێ ناکرێت بە (ئەندازەی)
تاڵی ناوکە خورمایەک ﴿٧٧﴾ ﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا﴾ لەهەرشوێنێک بن ﴿يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ﴾ مردن پێتان دەگات
﴿وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ﴾ بالەناو قەڵا و کۆشکی بەرز و قایمیشدابن ﴿وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ﴾ وە ئەگەر (ناپاکان)
خۆشی و چاکە هاتە ڕێیان ﴿يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾
وە ئەگەر تووشی ناخۆشی و خراپەیەک هاتن ﴿يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن تۆوەیە (ئەی
موحەممەد ﷺ) ﴿قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ بڵێ هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ﴾ ئەوە ئەو خەڵکە
چییانە؟ ﴿لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا﴾ وەکو لە هیچ قسەیەک تێ نەگەن وایە ﴿٧٨﴾ ﴿مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ
اللَّهِ﴾ هەر چاکەیەکت تووش بوو ئەوە لەخواوەیە ﴿وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ﴾ وە هەر خراپەیەکت تووش
بوو ﴿فَمِنْ نَفْسِكَ﴾ ئەوە لە خۆتەوەیە ﴿وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا﴾ و ئێمە تۆمان ناردووە بەپێغەمبەر
بۆ خەڵکی ﴿وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەتی ئەوە بدات ﴿٧٩﴾

﴿مَّن يُطِعِ الرَّسُولَ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی گوێڕایەڵی خوای کردووە ﴿وَمَن تَوَلَّىٰ﴾ هەر کەسێکیش پشت هەڵبکات ﴿فَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ ئەوە ئێمە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن گوێڕایەڵین (مل کەچ و فەرمانبەرداریین) ﴿فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لەلای تۆ دەرچوون ﴿بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێك لەوان شەو دەکەنەوە بە پیلان گێڕان (لە موسڵمانان) ﴿غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ﴾ بە پێچەوانەی قسەکانی تۆ ﴿وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ﴾ وە خوا دەینووسێت ئەو (پیلانانەی) شەو کردوویانە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە وازیان لێ بێنە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ و پشت بە خوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ خوا بەسە پشتیوانت بێ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ﴾ ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە لە قورئان؟ ﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر لەلایەن کەسێکی ترەوە بوایە جگە لە خوا ﴿لَوَجَدُوا فِيهِ﴾ بێگومان دەیانبینی تیایدا ﴿اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ جیاوازیی زۆر ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ﴾ وە کاتێك هەواڵێکیان پێ بگات ﴿مِّنَ الْأَمْنِ﴾ دەربارەی ئاسایش و هێمنایەتی (موسڵمانان) ﴿أَوِ الْخَوْفِ﴾ یان لەبارەی ترسەوە ﴿أَذَاعُوا بِهِ﴾ بڵاوی دەکەنەوە ﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ﴾ بەڵام ئەگەر بیانگەڕاندبایەتەوە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ﴾ و بۆ لای کاربەدەستانی خۆیان ﴿لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئەوانەی ڕاستی هەواڵەکان دەردەهێنن دەیانزانی هەواڵەکە (ڕاستە یان درۆیە) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر چاکەو بەزەیی خوا نەبوایە بەرامبەر بە ئێوە ﴿لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ بێگومان شوێنی شەیتان دەکەوتن کەمێکتان نەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێناوی خوادا بجەنگە ﴿لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ﴾ تۆ تەنها ئەرکی خۆت لێ داواکراوە (یا تۆ تەنها ئەرکی خۆت لەسەرە) ﴿وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ هانی بڕواداریش بدە (بۆ جیهاد) ﴿عَسَى اللَّهُ﴾ ئومێدە خوا ﴿أَن يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەرگری هێزی بێ باوەڕان بکات ﴿وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا﴾ وە خوا بەهێزترە ﴿وَأَشَدُّ تَنكِيلًا﴾ و تۆڵەی بەتینترە ﴿٨٤﴾ ﴿مَّن يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً﴾ هەر کەسێ تکایەکی چاکە بکات ﴿يَكُن لَّهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا﴾ بەشێکی لە (پاداشتی) ئەو چاکەیە بۆ هەیە ﴿وَمَن يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً﴾ وە هەر کەسێ تکایەکی خراپە بکات ﴿يَكُن لَّهُ كِفْلٌ مِّنْهَا﴾ ئەویش بەشێکی دەبێت لە (سزای) ئەو خراپەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (چاودێرە) ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ﴾ هەر کاتێك سڵاوێکتان لێ کرا ﴿فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا﴾ ئەوە بە چاکتر لەو سڵاوە سڵاو بکەنەوە (لیان) ﴿أَوْ رُدُّوهَا﴾ یان وەکو خۆی بیدەنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا﴾ بێگومان خوا هەمیشە ژمێریار چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٨٦﴾

﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاستەقینە نییە جگە لەخوا ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە بۆ (لێپرسینەوەی) ئەو ڕۆژی دواییەی ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نییە ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾ جا کێ لە خوا قسە(و هەواڵی) ڕاستترە ﴿٨٧﴾ ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾ دەربارەی دوو ڕووەکان بوونەتە دوو دەستە ﴿وَاللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوا﴾ لەکاتێکدا خوا ئەوانەی گەڕاندۆتەوە بۆ بێ باوەڕی بەهۆی کردەوەکانیانەوە ﴿أَتُرِيدُونَ﴾ ئایا دەتانەوێت ﴿أَن تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ﴾ ڕێنموویی کەسێك بکەن کە خوا گومڕای کردووە؟ ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ناتوانی ڕێگای ڕاستی بۆ بدۆزیتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئەوان ئاواتە خوازن ئێوەش بێ باوەڕبن ﴿كَمَا كَفَرُوا﴾ وەك چۆن خۆیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَكُونُونَ سَوَاءً﴾ تا ئێوەو ئەوان یەکسان بن ﴿فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەواتە ئەوان بە دۆست و یارمەتی دەر هەڵمەبژێرن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هەتا (پەشیمان دەبنەوەو) کۆچ دەکەن لەڕێی خوادا ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕاو پشتیان هەڵکرد ﴿فَخُذُوهُمْ﴾ ئەوە (بەدیل) بیانگرن ﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ﴾ و بیانکوژن لەهەر شوێنێك تووشیان بوون ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ وە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك لەوان هەڵمەبژێرن ﴿٨٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ﴾ جگە لەوانەی پەیوەندی دەکەن بە کەسانێکەوە ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەیە ﴿أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ﴾ یان هاتوون بۆ لاتان لەسەر دڵیان نارەحەتە (حەزناکەن) ﴿أَن يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ﴾ لەوەی کە جەنگتان لەدژ بکەن یاجەنگ لەدژی خزمەکانیان بکەن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا ویستبای ﴿لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ﴾ زاڵی دەکردن بەسەرتاندا ﴿فَلَقَاتَلُوكُمْ﴾ و جەنگیان دژتان دەکرد ﴿فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر ئەوان کەنارگیر بوون لە ئێوە ﴿فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ و جەنگیان لە دژتان نەدەکرد ﴿وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ﴾ و پێشنیاری ئاشتیان کرد بۆتان (ملکەچ بوون) ﴿فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾ ئەوە خوا ڕێگەی نەداوون کە دەستیان بۆ ببەن و (مایەی شەڕیان لەدژ بکەن) ﴿٩٠﴾ ﴿سَتَجِدُونَ آخَرِينَ﴾ لە دوولا کەسانێکی تر دەبینن ﴿يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ﴾ دەیانەوێت لەئێوە ئەمین بن ﴿وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ﴾ وە لە هۆزەکەی خۆشیان ئەمین بن ﴿كُلَّ مَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ﴾ هەر کاتێك بانگ کرابن بۆ بێ باوەڕی و بت پەرستی ﴿أُرْكِسُوا فِيهَا﴾ گەڕاوەتەوە بۆی (واتە بەئاشتی ڕێ نەدەبوون) ﴿فَإِن لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر کەنارگیر نەبوون لێتان ﴿وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ﴾ وە چڵەوی ئاشتیان نەدایە دەستتان ﴿وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ﴾ وە دەستیان نەکێشایەوە (لەجەنگ کردن) ﴿فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ﴾ ئەوە بەدیل بیانگرن و بیانکوژن ﴿حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ لەهەر شوێنێك کە بەردەستتان کەوتن ﴿وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ﴾ ئەوانەی (باسمان کرد) داومانەتە ئێوە ﴿عَلَيْهِمْ﴾ بەدژیان ﴿سُلْطَانًا مُّبِينًا﴾ دەسەڵاتی ئاشکرا ﴿٩١﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا﴾ بۆ هیچ باوەڕدارێك ڕەوانی یە باوەڕدارێك بكوژێت ﴿إِلَّا خَطَأً﴾ مەگەر بەهەڵە نەبێت ﴿وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً﴾ وە هەر كەسێك ئیماندارێك بە هەڵە بكوژێت ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ئازادكردنی كۆیلەیەكی باوەڕدار ﴿وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ و (بڕخوێن) خوێنێكیش بدات بە كەس و كاری كوژراوەكە ﴿إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا﴾ مەگەر ببەخشن (ئەو خوێنەكە بەخێری خوێن) ﴿فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ﴾ بەلام ئەگەر كوژراوەكە لەگەڵ خێڵێك بوو كە دوژمنتان بوون (كافری شەر كەر بوون) ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ وە بەڵام كوژراوەكە ئیماندار بوو ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (هەر لەسەریەتی) ئازادكردنی بەندەیەكی ئیماندار ﴿وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ﴾ وە ئەگەر (كوژراوەكە بەوەڕەدەرەكە) لەگەڵ خێڵێك بوو ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ﴾ كە لەنێوان ئێوە و ئەواندا پەیمان هەبوو ﴿فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ ئەوا (بڕخوێن) خوێنێك بدە بە كەسی كوژراوەكە ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ لەگەڵ ئازادكردنی كۆیلەیەكی ئیماندار ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ جا ئەو (بكوژ)ەی دەستی نەكەوت (یان نەی بوو) ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ڕۆژووگرتنی دوو مانگ ﴿مُتَتَابِعَيْنِ﴾ لەسەریەك ﴿تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ﴾ (ئەم بڕیارە) لێ بووردنە لەلایەن خواوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زانای كاردروستە ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا﴾ وە هەر كەسێك ئیماندارێك بەدەس ئەنقەس بكوژێت ﴿فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی ئەو كەسە دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا ئەبێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ وخوا خەشمی لێگرتووە ﴿وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ و نەفرینی لێ كردووە سزایەكی گەورەی بۆ ئامادە كردووە ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی كەسانێك كەبڕواتان هێناوە ﴿إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ كاتێك دەرچوون (بۆ جیهاد كردن) لەڕێگەی خوادا ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ﴾ وە مەڵێن بەو كەسانەی ﴿أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ﴾ كە سڵاو(ی موسڵمانانە)تان لێ دەكەن ﴿لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾ تۆ بڕوادار نیت؟ ﴿تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەدوای شتومەك و ساماتی دونیایدا بگەڕێن ﴿فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ﴾ ئەوە لای خوا دەسكەوتی زۆر هەیە ﴿كَذَٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ﴾ ئێوەش لەمەو پێش هەروەها بوون (ئیمانەكەتان دەشاردەوە) ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا خوا منەتی بەسەرتاندا (بە هێز و زاڵی كردن) ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ دەی كەواتە هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادارە بەوەی ئێوە دەیكەن ﴿٩٤﴾

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ یەکسان نین ئەو باوەڕدارانەی دانیشتوون و جیهاد ناکەن ﴿غَيْرُ أُولِي
الضَّرَرِ﴾ جگە لە خاوەن عوزرەکان نەبێت (وەك نەخۆش، و کوێر، وشەل) ﴿وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
لەگەڵ تێکۆشەران لە ڕێگەی خوادا ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنفُسِهِمْ﴾ خوا فەزڵی تێکۆشەرانی بە ماڵ و گیانیانی داوە ﴿عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً﴾ بەسەر دانیشتوان (لە
جیهاد)دا بە پلەیەك ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە هەر یەك لەو دوو تاقمە خوا بەڵێنی پاداشتی زۆر چاکی
پێ داوون (کە بەهەشتە) ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ وە خوا زیاتری تێکۆشەرانی داوە
بەسەر دانیشتووەکاندا بە پاداشتێکی گەورە ﴿٩٥﴾ ﴿دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً﴾ لەلای (خوا)وە پلەی زۆر
و لێ خۆش بوون و میهرەبانیان بۆ هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٦﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە فریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا
کەستەمیان لەخۆیان دەکرد (بە کۆچ نەکردنیان) ﴿قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ﴾ (بە ئەشکەنجەوە پێیان) دەڵێن (دەربارەی
ئاینەکەتان) لەچیدا بوون؟ ﴿قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ دەڵێن ئێمە چەوساوە بووین لەسەر زەوی
دا ﴿قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً﴾ (پێیان) دەڵێن مەگەر زەویی خوا فراوان نەبوو؟ ﴿فَتُهَاجِرُوا فِيهَا﴾ تا
کۆچتان بکردایە تیایدا ﴿فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەوانە شوێنیان دۆزەخە ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشە
ڕۆژێکی خراپە ﴿٩٧﴾ ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ﴾ بێجگە لەو چەوساوانەی کە لە پیاوان ﴿وَالنِّسَاءِ﴾
و ئافرەتان ﴿وَالْوِلْدَانِ﴾ و لە منداڵان ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً﴾ کە توانای هیچ چارەیەکیان نی یە (لەبەر
بێ هێزی و پیریان) ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ وە بە هیچ شێوازێك ڕێ دەرناکەن ﴿٩٨﴾ ﴿فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْفُوَ
عَنْهُمْ﴾ ئا ئەوانە ئومێد هەیە خوا لێیان خۆش بێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ وە خوا هەمیشە چاوپۆشیکەر
و لێ خۆشبووە ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَن يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك کۆچ بکات لە ڕێی خودا ﴿يَجِدْ فِي
الْأَرْضِ﴾ دەستی دەکەوێت لە زەویدا ﴿مُرَاغَمًا كَثِيرًا﴾ جێگە و ڕێگەی زۆر (کە دوژمن پێی ناخۆشە)
﴿وَسَعَةً﴾ وە فراوانی (لە ڕۆزی ژیاندا) ﴿وَمَن يَخْرُجْ مِن بَيْتِهِ﴾ وە هەر کەسێك لە ماڵی خۆی دەرچێت
﴿مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بە کۆچ بکات بۆ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ﴾ پاشان مردن
پێی بگات ﴿فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان پاداشتی ئەو کەسە کەوتۆتە سەر خوا ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێ بووردەی بەڕەحمە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر کاتێك سەفەرتان
کرد (و گەڕان) بەزەوی دا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَقْصُرُوا مِنَ
الصَّلَاةِ﴾ کە نوێژەکان کورت بکەنەوە ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَن يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ترسان ئەوانەی بێ باوەڕن
جەنگتان لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ بە ڕاستی بێ باوەڕان هەمیشە بۆ ئێوە دوژمنێکی
ڕوون و ئاشکران ﴿١٠١﴾

﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ﴾ کاتێک تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ لەجەنگدا) لەناو بڕواداراندا بوویت ﴿فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ﴾ وپێشنوێژیت بۆ کردن ﴿فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ﴾ ئەوە با تاقمێک لەوان لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ﴾ و با چەکەکانیان پێ بێت ﴿فَإِذَا سَجَدُوا﴾ جا کاتێک سوژدەیان برد (ڕکاتێکیان تەواو کرد) ﴿فَلْيَكُونُوا مِن وَرَائِكُمْ﴾ با (بچنە دواوە) لە پشتتانەوە بن (پاسەوانتان بن) ﴿وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ﴾ وە با دەستەکەی تر بێن ﴿لَمْ يُصَلُّوا﴾ کە نوێژیان نەکردووە (پاسەوان بوون) ﴿فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ﴾ وە لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ﴾ وە با وریای خۆیان بن ﴿وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾ و چەکەکانیشیان پێ بێت ﴿وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ﴾ کە ئێوە بێ ئاگابن لە چەکەکانتان ﴿وَأَمْتِعَتِكُمْ﴾ و شت و مەکەکانتان ﴿فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم﴾ تا پەلامارتان بدەن ﴿مَّيْلَةً وَاحِدَةً﴾ بە پەلامارێکی یەکجارەکی (بدەن بەسەرتاندا) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە تاوانتان لەسەر نییە ﴿إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ﴾ ئەگەر بەهۆی بارانەوە ناڕەحەت بوون ﴿أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰ﴾ یان نەخۆش بوون ﴿أَن تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ﴾ کە چەکەکانتان دابنێن ﴿وَخُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ بەلام وریایی خۆتان بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئامادەی کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سزایەکی ڕیسواکەر ﴿١٠٢﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ﴾ ئەمجا کاتێک نوێژەکانتان بەجێ هێنا ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ئەوجا یادی خوا بکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ﴾ وە بە سەرتەنیشتی (بە پاڵکەوتنەوە) ﴿فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ﴾ جا هەر کاتێک دڵ ئارام بوون (و ترس نەما) ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەو کاتە نوێژەکانتان بە ڕێک و پێکی بکەن ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ﴾ بەڕاستی نوێژ ﴿كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەمیشە لەسەر باوەڕداران ﴿كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ فەرزێکراوێکی کات بۆ دیاری کراوە ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلَا تَهِنُوا﴾ سست مەبن ﴿فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾ لە بەدوا گەڕانی دوژمنتاندا (یان لە بەدوا گەڕانی ئەو قەومە کافرانەدا) ﴿إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ئێش و ئازارتان پێ بگات ﴿فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ﴾ بێگومان ئەوانیش ئێش و ئازاریان پێ دەگات ﴿كَمَا تَأْلَمُونَ﴾ وەک چۆن ئێوە ئێش و ئازارتان پێ دەگات ﴿وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ وە ئێوە ئومێد دەکەن لە خوا ﴿مَا لَا يَرْجُونَ﴾ ئەوەی ئەوان ئومێدی ناکەن (کە پاداشت و سەرکەوتنە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە بەڕاستی خوا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئێمە دامانبەزاندوتە سەر تۆ ﴿الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەم قورئانە بەڕاستی ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدەی لەنێوان خەڵکیدا ﴿بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ بەو بڕیارەی کە خوا نیشانی داویت ﴿وَلَا تَكُن لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا﴾ وە بۆ ناپاکان مەبە بەپارێزەر و پشتیوان ولایەنگر ﴿١٠٥﴾

﴿وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ﴾ داوای لێخۆشبوون لەخوا بکە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەیی بە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ﴾ بەرگری مەکە لەوانەی ﴿يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ﴾ ناپاکی دەکەن دەربارەی خۆیان ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێت ﴿مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا﴾ ئەوانەی کە بەردەوام زۆر ناپاك و گوناهبارن ﴿١٠٧﴾ ﴿يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ﴾ (تاوانەکانی) خۆیان دەشارنەوە لەخەڵکی (لەترساندا) ﴿وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ و نایشارنەوە لە خوا (شەرم ناکەن لە خوا) ﴿وَهُوَ مَعَهُمْ﴾ لە کاتێکدا خوا لەگەڵیاندایە ﴿إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ﴾ کاتێك (کە بەنهێنی) لەشەودا تەگبیر دەکەن و قسەیەك دەکەن خوا پێی ڕازی نییە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا﴾ وە خوا هەمیشە زانا و ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کە ئەوان دەیکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ﴾ (ئیماندارن) بەداریبن وا ئێوە بەرگریتان لەناپاکان کرد ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ﴾ دەی ئاخۆ کێ بەرگریان لێ دەکات (لە سزای خوا) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ یان کێ کار و باریان دەگرێتە دەست ﴿١٠٩﴾ ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا﴾ وە هەرکەس کردەوەیەکی خراپ بکات ﴿أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ﴾ یان ستەم لەخۆی بکات ﴿ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ﴾ پاشان داوای لێخۆشبوون لەخوا بکات ﴿يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ دەبینێت خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٠﴾ ﴿وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك (ی گەورە) بکات ﴿فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ﴾ بێگومان (زیانی) ئەو گوناهە هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿١١١﴾ ﴿وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك بکات (بەهەڵە) ﴿أَوْ إِثْمًا﴾ یان گوناهێك بکات (بەقەست) ﴿ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا﴾ پاشان (ئەو تاوانە) بخاتە سەر بێ تاوانێك ﴿فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا﴾ ئەوە بێگومان خستویەتیە ئەستۆی خۆی (سزای) بوهتانێك ﴿وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەخشش و بەزەیی خوا بەسەر تۆوە نەبوایە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ﴾ بێگومان دەستەیەك لەو ناپاکانە بڕیاریان دابوو ﴿أَنْ يُضِلُّوكَ﴾ کە گومڕات بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ﴾ بەڵام ئەوانە بەس خۆیان گومڕا دەکەن ﴿وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ﴾ وە ئەوانە هیچ زیانی ناگەیەنن بە تۆ ﴿وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ وەخوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ سەرت ﴿الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ قورئان و دانایی ﴿وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ﴾ وە ئەوەی کە نەتئەزانی فێری کردی ﴿وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا﴾ وە هەمیشە بەخششی خوا بەسەر تۆوە زۆر گەورەیە ﴿١١٣﴾

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ﴾ هیچ چاکەیەک نی یە لەزۆربەی چپەو سرتە کردنەکانیان دا ﴿إِلَّا مَنْ
أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ مەگەر یەکێک فەرمان بکات بەماڵ بەخشین لەرێی خوادا یان فەرمانکردن بە
چاکە ﴿أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ﴾ یان چاککردنی نێوان خەڵکی ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ جا هەر کەسێك ئەوە
بکات ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بەهیوای ڕەزامەندی خوا ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە لە داهاتوودا پێی دەبەخشین
﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتی زۆر گەورە (١١٤) ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾ وەهەر کەسێك دژایەتی پێغەمبەر ﷺ
بکات ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی کە ڕێبازی ڕاستی بۆ ڕوون بوویەوە ﴿وَيَتَّبِعْ غَيْرَ
سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وشوێن ڕێگایەکی تر بکەوێت بێجگە لەڕێگای بڕواداران ﴿نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ﴾ ڕووی
وەردەگێڕین بۆئەو ڕێبازەی کەخۆی بژاردووە ﴿وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ﴾ و دەیخەینە دۆزەخ ﴿وَسَاءَتْ
مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشەڕۆژێکی خراپە (١١٥) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ﴾ بەڕاستی خوا خۆش نابێت ﴿أَن يُشْرَكَ
بِهِ﴾ لەوەی کەهاوەڵی بۆ دابنرێت ﴿وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ بەڵام جگە لەوە هەرچی بێت لێ ی خۆش
دەبێت ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێك کە(خوا) بیەوێت ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك هاوەڵ بۆ
خوا دابنێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی دوور لەڕاستی
(١١٦) ﴿إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ جگە لە خوا بانگ و هاوار ناکەن (ناپەرستن جگە لەخوا) ﴿إِلَّا إِنَاثًا﴾ تەنها
لەچەند (بتێکی دەوڵێنراوی) مێینە نەبێت (وەلات ومەنات وعوزا) ﴿وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا﴾
وە ناپەرستن جگە لە شەیتانی یاخی و سەرکەش نەبێ (١١٧) ﴿لَّعَنَهُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردووە
﴿وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ﴾ وە(شەیتان) وتوویەتی سوێند بێت هەڵدەبژێرم (بەبەندەی خۆم) ﴿مِنْ عِبَادِكَ﴾
لەبەندەکانت دا ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەشێکی دیاری کراو (١١٨) ﴿وَلَأُضِلَّنَّهُمْ﴾ سوێند بێت گومڕایان
دەکەم ﴿وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ﴾ و بەئاوات و خەیاڵی درێژەوە سەرگەرمیان دەکەم ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ
الْأَنْعَامِ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم جا بێگومان ئەوانیش گوێچکەی ئاژەڵەکان دەبڕن (لەسەردەمی
نەفامیدا هەر وشترێك پێنج سکی بکردایە گوێیان دەبڕی ولەسەر خۆیان حەرام دەکرد) ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ﴾
وە فەرمانیان پێ دەدەم ﴿فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ﴾ ئەوسا ئەوانیش دروست کراوی خوا دەگۆڕن
﴿وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک شەیتان بکات بەدۆستی خۆی بێجگە لەخوا
﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بێگومان زیانی لێ کەوتووە بەزیانێکی دیارو ئاشکرا (١١٩) ﴿يَعِدُهُمْ
وَيُمَنِّيهِمْ﴾ (شەیتان) بەڵێنیان پێ دەدات و ئاوات و ئومێدیان دەخاتەبەر ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا
غُرُورًا﴾ دڵنیابن شەیتان هیچ بەڵێنێکیان پێ نادات جگە لەخەڵەتاندن نەبێت (١٢٠) ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ﴾ ئەوانە شوێن و جێگەیان دۆزەخە ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾ و هیچ شوێنی ڕاکردن و
لادانیان دەست ناکەوێت لێ ی (١٢١)

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و كردەوە چاكەكانیان كردووە ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لە داهاتوویەكی نزیكدا دەیانخەینە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ كە ڕووبارەكان بە ژێر درەختەكانیاندا دەڕۆن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوایە و ڕاستە (بەدی دەهێنرێت) ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾ وە ئایا كێ لە خوا ڕاستبێژترە ﴿١٢٢﴾ ﴿لَيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەرزی و پاداشت) بەبە ئارەزووی ئێوەیە و بەبە ئارەزووی خاوەن كتێبەكانە ﴿مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ هەر كەسێك خراپەیەك بكات پاداشتی دەدرێتەوە ﴿وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە دەستی ناكەوێت بێجگە لە خوا ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ كەسێكیش كردەوە چاكەكان جێ بەجێ بكات ﴿مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى﴾ لە نێر یان لە مێ ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ لە هەمان كاتدا ئەو كەسە بڕوادار بێت ﴿فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئەوە ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ و بچووكترین ستەمیان لێ ناكرێت (هێندەی توێكڵی ناوكە خورمایەك) ﴿١٢٤﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا﴾ ئایا كێ ئایینی چاكتر و جوانترە (وە كێ دیندارترە) ﴿مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ لە كەسێك كە ڕووی خۆی یەكلا كردبێتەوە بۆ خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ لە هەمان كاتدا ئەو كەسە چاكەكار بێت ﴿وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ و شوێنی ئایینی ئیبراهیم كەوتبێت بەڕاستی و پاكی (كە بە ویستی خۆی لە بەتاڵ لای داوە بۆ لای ڕاست) ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ وە خوا ئیبراهیمی هەڵبژارد بەدۆست و خۆشەویستی خۆی ﴿١٢٥﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەكان و زەوی دا هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا﴾ وە خوا بەردەوام ئاگاداری هەموو شتێكە ﴿١٢٦﴾ ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەكەن دەربارەی ئافرەتان ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ﴾ بڵێ خوا وەڵامتان دەداتەوە دەربارەیان ﴿وَمَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ﴾ وە ئەوەی بەسەرتاندا دەخوێنرێتەوە ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿فِي يَتَامَى النِّسَاءِ﴾ (وەڵامێكە) لەبارەی كچانی هەتیوەوە ﴿اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ﴾ ئەوانەی پێیان نادەن ﴿مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ ئەوەی بۆ نووسراوە بۆیان (واتە میراتی باوكیان) ﴿وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ﴾ وە حەز ناكەن مارەیان بكەن (لەسەر میراتەكەشیان ناهێڵن شوو بكەن) ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ﴾ وە لە بارەی ئەو منداڵانەی كە بێ دەسەڵاتن ﴿وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَى بِالْقِسْطِ﴾ وە (خوا فەرمان دەدات) بە دادگەری لەگەڵ هەتیوان دا بجوڵێنەوە ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەر كردەوەیەكی باش بكەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا﴾ ئەوە بێگومان خوا پێی ئاگایە لێ ی ﴿١٢٧﴾

﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر ئافرەتێک ﴿خَافَتْ﴾ ترسا ﴿مِن بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا﴾ لە گوێ پێ نەدان یا
پشت هەڵکردنی مێردەکەی ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە هەر دووکیان هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە
﴿أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا﴾ کە ئاشتەوایەکی چاک بکەن لە نێوان خۆیاندا ﴿وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ هەر
ئاشتەوایی و یەک کەوتن چاکترە ﴿وَأُحْضِرَتِ الْأَنفُسُ الشُّحَّ﴾ هەر چەندە چرووکی و رەزیلی تێکەڵاوی
دەروونەکان کراوە ﴿وَإِن تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ وە ئەگەر چاکەکار و پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە دڵنیابن
بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بە ئاگایە لەوەی کە دەیکەن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَن تَسْتَطِيعُوا أَن تَعْدِلُوا﴾
ئێوە هەرگیز ناتوانن داد پەروەربن ﴿بَيْنَ النِّسَاءِ﴾ لە نێوان ژنەکانتان دا ﴿وَلَوْ حَرَصْتُمْ﴾ هەر چەندە
سوور بن (هەوڵ بدەن) ﴿فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ﴾ جا کەواتە بەتەواوی خوار مەبنەوە (لە هاوسەری
یەکێکیان) ﴿فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ﴾ بەو هۆیەوە واز بهێنن لەوی تریان وەک هەڵواسراو (نە ئەوەیە
مێردی هەبێت نە بەرەڵاش کرابێت وتەڵاق درابێت) ﴿وَإِن تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا﴾ وە ئەگەر بسازێن و
پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾
﴿وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِ﴾ وە ئەگەر لێک جیابوونەوە پەروەردگار هەریەکەیان (لەوی تر)
بێ بار و پێویستی بەڕەحمی خۆی ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿وَاسِعًا حَكِيمًا﴾ بەهرە فراوان
و کاردروستە ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی
دایە ﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئامۆژگاریمان کردووە ﴿الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
ئەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَإِيَّاكُمْ﴾ هەروەها ئێوەش ﴿أَنِ
اتَّقُوا اللَّهَ﴾ کە لەخوا بترسن ﴿وَإِن تَكْفُرُوا﴾ وە ئەگەر بێ باوەڕ بن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
ئەوە بەڕاستی هەر هی خوایە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا﴾ وە خوا
هەمیشە دەوڵەمەند و سوپاس کراوە ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە موڵکی
ئەوە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ تەنها خوا بەسە بۆ سپێراو و چاودێر بێت
﴿١٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت نامانهێڵێت و لەناوتان دەبات ﴿أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە
﴿وَيَأْتِ بِآخَرِينَ﴾ وە دەستەیەکی تر دەهێنێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا﴾ وەخوا هەردەم بەسەر ئەوەدا
بەتوانایە ﴿١٣٣﴾ ﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ هەر کەسێک پاداشتی دونیای دەوێت ﴿فَعِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە لای
خوایە ﴿ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ پاداشتی دونیا و دواڕۆژ ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ وە هەمیشە خوا
بیسەری بینایە ﴿١٣٤﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێک کەباوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ﴾ بەردەوام زۆر دادگەربن
﴿شُهَدَاءَ لِلَّهِ﴾ لەبەر خوا شایەتی بدەن ﴿وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ﴾ با شایەتی یەکە دژ بەخۆشتان بێت ﴿أَوِ الْوَالِدَيْنِ﴾
یان دژی باوک و دایک ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ و دژی خزمە نزیکەکانتان (بێت) ﴿إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا﴾ ئەگەر
(شایەتی لەسەر دراوەکە) دەوڵەمەند بێت یان هەژار (شایەتیەکە هەر بدەن) ﴿فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا﴾ چونکە
خوا بەوان لە پێشترە (و قازانجیان چاکتر دەزانێت) ﴿فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ﴾ کەواتە شوێن ئارەزوو مەکەون
﴿أَنْ تَعْدِلُوا﴾ بۆ ئەوەی لەحەق لانەدەن ﴿وَإِنْ تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا﴾ وە ئەگەر (شایەتیەکە) پێچەوانە بدەن یان
نەیدەن و گوێی نەدەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بە کارەکانتان
ئاگادارە ﴿١٣٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەی کەسانێک کە باوەڕتان هێناوە بەردەوام بن لەسەر
باوەڕ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ و بەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە،
بۆ پێغەمبەرەکەی ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە بەو کتێبانەش کەپێشتر ناردوویەتیە خوارەوە
﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک بێ باوەڕ بێت بەخوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ و بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِ
وَرُسُلِهِ﴾ و بە کتێبەکانی و پێغەمبەرەکانی ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە
بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی زۆر دوور (لە ڕاستی) ﴿١٣٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بێگومان ئەوانەی
بڕوایان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ پاشان بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ آمَنُوا﴾ دواتر باوەڕیان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾
ئەوسا بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا﴾ پاشان لە بێ بڕوایی دا زیادتر ڕۆچوون ﴿لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ
لَهُمْ﴾ خوا هەرگیز لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا﴾ وە ڕێنمایی یان ناکات بۆ ڕێگای ڕاست
﴿١٣٧﴾ ﴿بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ﴾ مژدەبدە بەدوو ڕووەکان ﴿بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەوەیکە بەڕاستی سزایەکی
بەئازاریان بۆ هەیە ﴿١٣٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕان بەدۆست و
خۆشەویستی خۆیان دادەنێن ﴿مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێجگە لە ئیمانداران ﴿أَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ﴾
ئایا بەتەمای سەربەرزیان لای ئەوان دەس کەوێ؟ (بۆچوونێکی هەڵەیە) ﴿فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾
چونکە بەڕاستی سەربەرزیو بالادەستی هەمووی بۆ خوایە ﴿١٣٩﴾ ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ وە بێگومان
خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆتان ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ هەر کاتێک
بیستان ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿يُكْفَرُ بِهَا﴾ بڕوایان پێ ناکرێت ﴿وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا﴾ و گاڵتەیان پێ
دەکرێت ﴿فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ﴾ ئەوە دامەنیشن لەگەڵیاندا (لەگەڵ ئەوانەی گاڵتە بەئایەتەکانی خودا
دەکەن) ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ تا دەچنە ناو باسێکی ترەوە (و باسەکە دەگۆڕن) ﴿إِنَّكُمْ إِذًا
مِثْلُهُمْ﴾ بێگومان ئەگەر دانیشن لەگەڵیاندا (و هاوبەشیان بکەن) ئەوە ئێوەش وەک ئەوانن
﴿إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ﴾ بەڕاستی خوا کۆکەرەوەی ﴿الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ﴾ دووڕووەکان و بێ باوەڕەکانیشە
﴿فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾ بە یەکجاری لە دۆزەخدا ﴿١٤٠﴾

﴿[illegible]﴾ (دووڕووەکان) ئەوانەی چاوەڕوانی (سەر ئەنجامی) ئێوە دەکەن ﴿[illegible]﴾ جا ئەگەر بۆ ئێوە بوو ﴿[illegible]﴾ سەرکەوتن لەلای خواوە ﴿[illegible]﴾ دەڵێن ئەگەر ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبووین؟ ﴿[illegible]﴾ بەڵام ئەگەر بێ بڕوایان بەشێکیان (لە سەرکەوتن) هەبوو ﴿[illegible]﴾ دەڵێن ئایا ئێمە زاڵمان نەکردن بەسەر ئێوەدا؟ ﴿[illegible]﴾ و ئێوەمان نەپاراست لە ئیمانداران؟ (کەواتە بەشمان بدەن) ﴿[illegible]﴾ جا خوا لە ڕۆژی دواییدا بڕیاری یەکجاری دەدات لە نێوانتاندا ﴿[illegible]﴾ وە هەرگیز خوا (بەڵگەی) کافران بەسەر ئیمانداران(ی ڕاستەقینە)دا سەرناخات (لەم جیهانەدا) وە دروست نیە باوەڕداران ملکەچ و سەر شۆڕی بێباوەڕان بن و حوکمی ئەوان جێبەجێ بکەن ﴿[illegible]﴾ بە ڕاستی دووڕووەکان ﴿[illegible]﴾ دەیانەوێت خوا بخەڵەتێنن ﴿[illegible]﴾ کەچی (لەبەرامبەردا) خوا خەڵەتێنەری ئەوانە (فڕ و فێڵەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە) ﴿[illegible]﴾ هەر کاتێکیش هەستن بۆ نوێژ ﴿[illegible]﴾ بە تەمەڵی و سستی هەڵدەستن ﴿[illegible]﴾ ڕووبینایی بۆ خەڵکی دەکەن ﴿[illegible]﴾ وە یادی خوا ناکەن کەمێک نەبێت ﴿[illegible]﴾ دوودڵ و دڵەڕاوکێیانە لە نێوان (کوفر و باوەڕ)دا ﴿[illegible]﴾ نە لای بڕواداران ﴿[illegible]﴾ وە نە لای بێ باوەڕان ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەسێک خوا گومڕای بکات ﴿[illegible]﴾ ئەوە هەرگیز ڕێگەیەکی ڕاستی بۆ نادۆزیتەوە (ڕێگەیەکی بەمەبەست) ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ بێ بڕواکان مەکەنە دۆستی خۆتان ﴿[illegible]﴾ لەبری ئیمانداران ﴿[illegible]﴾ ئایا (بەم کارە) دەتانەوێت بیدەن بە خوا ﴿[illegible]﴾ بەڵگەیەکی ڕوون لەدژی خۆتان؟ ﴿[illegible]﴾ (بابزانن) بەڕاستی دووڕووەکان ﴿[illegible]﴾ لە خانە و تەبەقی هەرە ژێرەوەی ئاگردان ﴿[illegible]﴾ وە هەرگیز یارمەتیکەرێکت بۆ ئەوان دەست ناکەوێت ﴿[illegible]﴾ جگە لەوانەی کە تەوبە دەکەن ﴿[illegible]﴾ و خۆیان چاک دەکەن ﴿[illegible]﴾ و دەست دەگرن بە (ئایینی) خواوە ﴿[illegible]﴾ و ئایینەکەیان پاک و خاوێن دەکەن بۆ خوا ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانە(ی ئەو مەرجانەیان بەجێ هێنا) لەگەڵ ئیمانداراندا دەبن ﴿[illegible]﴾ بێگومان لە داهاتوودا خوا دەبەخشێت بە ئیمانداران ﴿[illegible]﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿[illegible]﴾ ئایا خوا چ ئیشێکی هەیە بە سزادانی ﴿[illegible]﴾ ئەگەر سوپاسی بکەن ﴿[illegible]﴾ وە باوەڕی پێ بێنن ﴿[illegible]﴾ وە خوا هەمیشە سوپاسگوزاری بەندە چاکەکانەتی و زانایە پێیان

﴿ لا يحب الله ﴾ خوا پێی خۆش نییە ﴿ الجهر بالسوء من القول ﴾ ئاشکرا کردنی قسەی ناپەسەند و خراپ ﴿ إلا من ظلم ﴾ مەگەر کەسێک ستەمی لێکرابێت (بۆی دروستە خراپەی ستەمکار ئاشکرا بکات) ﴿ وكان الله سميعا عليما ﴾ وە خوا هەمیشە بیسەری زانایە ﴿١٤٨﴾ ﴿ إن تبدوا خيرا ﴾ ئەگەر خێر و چاکە دەربخەن (ئاشکرا بیکەن) ﴿ أو تخفوه ﴾ یان بیشارنەوە ﴿ أو تعفوا عن سوء ﴾ یان ببوورن لە خراپەیەک ﴿ فإن الله كان عفوا قديرا ﴾ ئەوە بێگومان خوا هەمیشە لێبووردەی بەتوانایە ﴿١٤٩﴾ ﴿ إن الذين يكفرون ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿ بالله ورسله ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکانی ﴿ ويريدون أن يفرقوا ﴾ وە دەیانەوێت جیاوازی بخەنە ﴿ بين الله ورسله ﴾ نێوان خوا و پێغەمبەرەکانی ﴿ ويقولون نؤمن ببعض ﴾ وە دەڵێن باوەڕ بەهەندێک (لەپێغەمبەران) دەهێنین ﴿ ونكفر ببعض ﴾ وە باوەڕ ناهێنین بەهەندێکی تریان ﴿ ويريدون ﴾ و دەیانەوێت ﴿ أن يتخذوا بين ذلك سبيلا ﴾ لەو نێوانەدا ڕێگەیەک بگرنەبەر ﴿١٥٠﴾ ﴿ أولئك هم الكافرون حقا ﴾ ئائەوانە بەڕاستی بێ باوەڕی تەواون ﴿ وأعتدنا للكافرين ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿ عذابا مهينا ﴾ سزایەکی ڕیسواکەر ﴿١٥١﴾ ﴿ والذين آمنوا ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿ بالله ورسله ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکانی ﴿ ولم يفرقوا ﴾ وە هیچ جیاوازی یەکیان نەخستە ﴿ بين أحد منهم ﴾ نێوان هیچ کام لەو پێغەمبەرانە ﴿ أولئك ﴾ ئائەوانە ﴿ سوف يؤتيهم أجورهم ﴾ بە داهاتوودا خوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿ وكان الله غفورا رحيما ﴾ وە خوا هەمیشە لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٥٢﴾ ﴿ يسألك أهل الكتاب ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خاوەن نامەکان داوات لێ دەکەن ﴿ أن تنزل عليهم ﴾ کە بۆیان بێنیتە خوارەوە ﴿ كتابا من السماء ﴾ پەڕاوێک لەئاسمانەوە ﴿ فقد سألوا موسى ﴾ جا بەڕاستی داوایان کرد لە مووسا ﴿ أكبر من ذلك ﴾ گەورەتر لەوە ﴿ فقالوا ﴾ وتیان ﴿ أرنا الله جهرة ﴾ خوامان پیشان بدە بەئاشکرا ﴿ فأخذتهم الصاعقة ﴾ جا بروسکەیەک لێی دان و گرتنی ﴿ بظلمهم ﴾ بەهۆی ستەم کردنیانەوە ﴿ ثم اتخذوا العجل ﴾ پاشان گوێرەکەیەکیان کردە پەرستراوی خۆیان ﴿ من بعد ما جاءتهم ﴾ پاش ئەوەی بۆیان هات ﴿ البينات ﴾ بەڵگە ئاشکراکان ﴿ فعفونا عن ذلك ﴾ ئەمجا ئێمە چاوپۆشیمان لەوەش کرد (لە گوێرەکە پەرستییەکەیان) ﴿ وآتينا موسى ﴾ وە بەخشیمان بەمووسا ﴿ سلطانا مبينا ﴾ موعجیزە و بەڵگەی ئاشکرا (تا باوەڕ بێنن) ﴿١٥٣﴾ ﴿ ورفعنا فوقهم الطور ﴾ وە بەرزمان کردەوە بەسەر سەریانەوە (کێوی طور) ﴿ بميثاقهم ﴾ بەهۆی پەیمانداناینەوە ﴿ وقلنا لهم ﴾ وە وتمان پێیان ﴿ ادخلوا الباب سجدا ﴾ بچنە ژوورەوە لەدەرگای (قودسەوە) بەملکەچی و سوژدە بردنەوە ﴿ وقلنا لهم ﴾ وە وتمان پێیان ﴿ لا تعدوا في السبت ﴾ دەست درێژی مەکەن لە ڕۆژی شەممەدا (بەڕاو کردنی ماسی) ﴿ وأخذنا منهم ﴾ و وەرمان گرت لێیان ﴿ ميثاقا غليظا ﴾ پەیمانێکی بەهێز و توند ﴿١٥٤﴾

﴿[illegible]﴾ جا بەهۆی هەڵوەشاندنەوەی ﴿[illegible]﴾ پەیمانیان ﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی بڕوا نەهێنانیان بە ئایەتەکانی خوا ﴿[illegible]﴾ وە کوشتنی پێغەمبەرانیان ﴿[illegible]﴾ بەناهەق (وەك زەکەریاو یەحیا) ﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی ئەو وتەیەیان ئێمە دڵمان داپۆشراوە ﴿[illegible]﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خودا مۆری ناوە بەسەر دڵەکانیان دا ﴿[illegible]﴾ بەهۆی باوەڕ نەهێنانیانەوە ﴿[illegible]﴾ کەواتە باوەڕ ناهێنن ﴿[illegible]﴾ مەگەر کەمێکیان نەبێت ﴿١٥٥﴾ ﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی بڕوانەهێنانیانەوە ﴿[illegible]﴾ وە قسەکردنیان دەربارەی مەریەم ﴿[illegible]﴾ کە بوختانێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٥٦﴾ ﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی ئەوەی کە وتیان ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئێمە مەسیح عیسای کوڕی مەریەممان کوشت ﴿[illegible]﴾ کە پێغەمبەری خوایە ﴿[illegible]﴾ لەکاتێکدا نەیان کوشتبوو ﴿[illegible]﴾ وە هەڵیشیان نەواسی بوو ﴿[illegible]﴾ بەڵکو لێیان گۆڕدرا ﴿[illegible]﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان پێ کەوت دەربارەی عیسا ﴿[illegible]﴾ لە گوماندان لە کوشتنەکەیدا ﴿[illegible]﴾ هیچ زانیاریەکیان دەربارەی نیە ﴿[illegible]﴾ جگە لە شوێن کەوتنی گومان نەبێت ﴿[illegible]﴾ وە بەڕاستی وبێگومان نەیان کوشتبوو ﴿١٥٧﴾ ﴿[illegible]﴾ (وانیە) بەڵکو خوا بەرزی کردەوە بۆلای خۆی ﴿[illegible]﴾ وەخوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٥٨﴾ ﴿[illegible]﴾ وە هیچ کەسێك نیە لە ئەمەدار و (خاوەن کتێب)ەکان ﴿[illegible]﴾ مەگەر بڕوای پێ دەبێت (بەعیسا) ﴿[illegible]﴾ پێش مردنی ﴿[illegible]﴾ وە لە ڕۆژی دوایشدا ﴿[illegible]﴾ دەبێت بەشایەت بەسەریانەوە ﴿١٥٩﴾ ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ستەم کردنەوە لەلایەن جولەکانەوە ﴿[illegible]﴾ حەراممان کرد لێیان ﴿[illegible]﴾ چەند خۆراکێکی پاك و خاوێن ﴿[illegible]﴾ کە حەڵاڵ کرابوو بۆیان ﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی زۆر دژایەتی کردن و بەرهەڵستی کردنیان بەرێگەی خوا ﴿١٦٠﴾ ﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی سوودە وەرگرتنیانەوە ﴿[illegible]﴾ کە بێگومان لێیان قەدەغە کرابوو ﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی سامان و ماڵی خەڵکی خواردنیانەوە ﴿[illegible]﴾ بەناهەق ﴿[illegible]﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕواکانیان ﴿[illegible]﴾ سزایەکی زۆر بە ئازار ﴿١٦١﴾ ﴿[illegible]﴾ بەڵام دامەزراوان وشارەزایان ﴿[illegible]﴾ لە زانیاریدا لەوان (لە جولەکەکان) ﴿[illegible]﴾ و باوەڕدارەکان ﴿[illegible]﴾ بڕوایان هەیە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿[illegible]﴾ وەبەوەش پێش تۆ نێردراوەتە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژ ﴿[illegible]﴾ و زەکات دەران ﴿[illegible]﴾ و باوەڕداران بەخوا ﴿[illegible]﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾ ئەوانە لە داهاتوویەکی نزیکدا پێیان دەبەخشین ﴿[illegible]﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿١٦٢﴾

﴿[illegible]﴾ بەراستی ئێمە نیگامان بۆ کردووی ﴿[illegible]﴾ وەك چۆن نیگامان کرد بۆ نووح ﴿[illegible]﴾ و بۆ پێغەمبەرەکانی پاش ئەو ﴿[illegible]﴾ وە نیگامان کرد بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب ﴿[illegible]﴾ و نەوەکانی یەعقوب ﴿[illegible]﴾ وە بۆ عیسا و ئەیوب و یونس و هاروون و سولەیمان ﴿[illegible]﴾ وە زەبووریشمان بەخشی بە داوود ﴿[illegible]﴾ وە پێغەمبەرێك ﴿[illegible]﴾ بێگومان بەسەرهاتەکانیانمان گێڕاوەتەوە بۆت ﴿[illegible]﴾ لەمەوپێش ﴿[illegible]﴾ وە پێغەمبەرانێك بەسەرهاتەکانیانمان نەگێڕاوەتەوە بۆت ﴿[illegible]﴾ وە خوا قسەی کرد لەگەڵ مووسا بەقسە کردن ﴿[illegible]﴾ پێغەمبەران (مان ناردووە) کە موژدەدەرن ﴿[illegible]﴾ و ترسێنەرن ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی بۆ خەڵکی نەبێت ﴿[illegible]﴾ بەڵگە بەسەر خواوە دوای (ناردنی) پێغەمبەران ﴿[illegible]﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿[illegible]﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿[illegible]﴾ بە(ڕاستیەتی) ئەو قورئانەی ناردویەتیە خوارەوە بۆت ﴿[illegible]﴾ بە زانیی خۆی ناردویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ و فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن ﴿[illegible]﴾ وە خوا بەسە شایەت بێت ﴿[illegible]﴾ بەراستی ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿[illegible]﴾ و بەرهەڵستی ڕێگای خوایان کرد ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئەوانە گومڕا بوون بە گومڕابوونێکی دوور و بەڕادە بەدەر ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان نەهێنا و ستەمیان کرد ﴿[illegible]﴾ خوا لێیان خۆش نابێت ﴿[illegible]﴾ ڕێنموویشیان ناکات بۆ هیچ ڕێگایەك ﴿[illegible]﴾ بێجگە لە ڕێگەی دۆزەخ ﴿[illegible]﴾ ئەمێنەوە تێیدا بە هەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی باسکرا ﴿[illegible]﴾ لای خوا ئاسانە ﴿[illegible]﴾ ئەی خەڵکینە ﴿[illegible]﴾ بێگومان پێغەمبەر هاتوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ ڕاستی و ڕەوا لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿[illegible]﴾ کەواتە ئێوەش باوەڕ بهێنن چاکترە بۆتان ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر باوەڕ نەهێنن ﴿[illegible]﴾ ئەوا بێگومان هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هی خوایە ﴿[illegible]﴾ وە خوا هەمیشە زانای دانای (کاردروستە)

﴿[illegible]﴾ ئەی خاوەن پەڕاوە ئاسمانییەکان ﴿[illegible]﴾ زیادە ڕەوی مەکەن لەئاینەکەتان دا ﴿[illegible]﴾ وەشتێك مەڵێن لە بارەی خواوە بێجگە لەڕاستی ﴿[illegible]﴾ بێگومان مەسیح عیسای کوڕی مەریەم ﴿[illegible]﴾ تەنها پەیغەمبەری خویە ﴿[illegible]﴾ (دروستی کردووە بە)وتەی خوی (بە) ﴿[illegible]﴾ بە(جیبریل دا) ناردی بۆ مەریەم ﴿[illegible]﴾ و(عیسا) گیانێکە لەلایەن خواوە بەخشراوە ﴿[illegible]﴾ کەواتە بڕوا بهێنن بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿[illegible]﴾ وە مەڵێن (خواکانمان) سیانن (الله و عیسی و مەریەم) ﴿[illegible]﴾ (لەم وتەیە) کۆتایی بهێنن چاکترە بۆتان ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا پەرستراوێکی تەنهایە ﴿[illegible]﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی ڕۆڵەی هەبێت ﴿[illegible]﴾ هەر هی خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و ﴿[illegible]﴾ هەرچی لەزەویدایە ﴿[illegible]﴾ وە خوا بەسە چاودێری (و هەموو شتێکی بدرێتە دەست) ﴿[illegible]﴾ هەرگیز مەسیح لاری نی یە (نابێزێ نی یە) ﴿[illegible]﴾ لەوەی بەندەی خوا بێت ﴿[illegible]﴾ هەروەها فریشتە نزیکەکانیش ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس بەبەندایەتی خوا ڕازی نەبێت ﴿[illegible]﴾ وە خوی بە گەورە دابنێت ﴿[illegible]﴾ ئەوە لەداهاتوودا هەموویان کۆدەکاتەوە لای خوی ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿[illegible]﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿[illegible]﴾ ئەوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿[illegible]﴾ و بۆیان زیادیش دەکات لەبەهرەی خوی ﴿[illegible]﴾ بەڵام ئەوانەی لاری یان کرد (لەبەندایەتی ئەو) ﴿[illegible]﴾ وە خویان بە گەورە زانی ﴿[illegible]﴾ ئەوە خو سزایان دەدات ﴿[illegible]﴾ سزایەکی بەئازار ﴿[illegible]﴾ وە جگە لەخوا دەستیان ناکەوێت ﴿[illegible]﴾ هیچ دۆست و پشت گیرێك (سەرخەرێك) ﴿[illegible]﴾ ئەی خەڵکینە بەڕاستی بۆتان هات ﴿[illegible]﴾ بەڵگەی ئاشکرا لەپەروەردگارتانەوە ﴿[illegible]﴾ وە ناردمانە خوارەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ ڕووناکییەکی ئاشکراکەر (کەقورئانە) ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان بەخوا هێناوە ﴿[illegible]﴾ و پشتیان بەو بەستووە و دەستیان گرت بە ئاینەکەیانەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان دەیانخاتە ناو بەزەیی خویەوە ﴿[illegible]﴾ و بەهرەو چاکە(ی خویەوە) ﴿[illegible]﴾ وە ڕێنمایان دەکات بۆلای خوی کە ڕێگای ڕاستە ﴿[illegible]﴾

﴿يَسْتَفْتُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای فەتوات لێ دەکەن ولێت دەپرسن ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ﴾ بڵێ خوا
فەتواتان بۆ دەدات ﴿فِي الْكَلَالَةِ﴾ دەربارەی کەلالە (کەسێکە نەوەو کوڕو باوک و نەپیری نەبێت) ﴿إِنِ امْرُؤٌ
هَلَكَ﴾ ئەگەر پیاوێک مردوو ﴿لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ﴾ منداڵی نەبوو ﴿وَلَهُ أُخْتٌ﴾ تەنها خوشکێکی هەبوو ﴿فَلَهَا
نِصْفُ مَا تَرَكَ﴾ ئەوە نیوەی میراتی برا مردووەکەی دەکەوێت ﴿وَهُوَ يَرِثُهَا﴾ وە (ئەگەر ئافرەتێ بمرێت و
تەنها برایەکی هەبێت) ئەو (برایە) میراتی خوشکە مردووەکەی هەموو دەبات ﴿إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ﴾ ئەگەر
خوشکە مردووەکەی منداڵی نەبێت ﴿فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ﴾ بەڵام گەر دوو خوشک بوون (دوای برا مردووەکەیان)
﴿فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ﴾ ئەو (دوو خوشکەکە) دوو بەش لە سێ بەشی میراتی براکەیان دەبەن ﴿وَإِنْ كَانُوا
إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً﴾ وە ئەگەر میراتگرەکان چەند خوشک و برایەک بوون، پیاوان و ئافرەتان ﴿فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ
حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ﴾ ئەوە بۆ هەر نێرینەیەک ئەندازەی بەشی دوو مێینە هەیە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ﴾ خوا بۆتان ڕوون
دەکاتەوە ﴿أَنْ تَضِلُّوا﴾ تا گومڕا نەبن ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بەهەموو شتێک زانایە ﴿١٧٦﴾

سوورەتی ﴿المائدة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بڕواداران ﴿أَوْفُوا بِالْعُقُودِ﴾ بەڵێنەکانتان ببەنەسەر ﴿أُحِلَّتْ لَكُمْ﴾ حەڵاڵ کراوە بۆتان
﴿بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ﴾ (گۆشتی) ئاژەڵ و چوارپێ (مەڕو بزن و ووشتر و ڕەشە وڵاخ) ﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾
بێجگە لەوەی کە دەخوێنرێتەوە بەسەرتان دا (حەرامی) ﴿غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ﴾ دروست نی یە ڕاو بکەن ﴿وَأَنْتُمْ
حُرُمٌ﴾ لەکاتێکدا ئێوە لە ئیحرام دان ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڕاستی خوا هەرچی بوێت بڕیاری بۆ دەدات
﴿١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ﴾ ڕێ مەگرن لە دروشمەکانی خوا
(هەڵی مەوەشێنەوە) ﴿وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ﴾ وجەنگ مەکەن لەمانگە حەرامەکان دا ﴿وَلَا الْهَدْيَ﴾ وە ڕێ مەگرن
لەو قوربانیانەی بەدیاری دەهێنرێن بۆ مەککە ﴿وَلَا الْقَلَائِدَ﴾ و (ڕێ مەگرن و ڕێیان مەدەن) لەو قوربانیانەی
مل ئاڵقەیان بەمل کراوە (دیاری کراون بۆ سەربڕ و قوربانی کردن) ﴿وَلَا آمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ﴾ وە مەشکێنن ڕێزی
ئەوانەی نیازی ماڵی خوا دەکەن ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا﴾ بەتەمای بەهرەمەندی و ڕەزامەندی پەروەردگاریانن
﴿وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا﴾ وە کاتێک ئیحرامتان شکاند ئەوە (دروستە) ڕاو بکەن ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ﴾ باخەشم
و قینتان لە کۆمەڵێک واتان لێ نەکات ﴿أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لەبەر ئەوەی بەرگرییان کردن لە مزگەوتی
حەرام (کەعبە) ﴿أَنْ تَعْتَدُوا﴾ کە دەست درێژی بکەن ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾ وە کۆمەکی یەکتری بکەن
لەسەر چاکە و پارێزگاری و لەخواترسان ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا﴾ وە کۆمەکی یەکتر مەکەن ﴿عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾
لەسەر تاوان و دەست درێژی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان خوا
تۆڵەی بەتینە ﴿٢﴾

﴿[illegible]﴾ لەسەرتان یاساغ کراوە ﴿[illegible]﴾ (گۆشتی) مرداروەبوو ﴿[illegible]﴾ وە خوێن وە گۆشتی بەراز ﴿[illegible]﴾ و ئەو ئاژەڵەی لەکاتی سەر بڕینیدا ناوی غەیری خوای لێ بربێت ﴿[illegible]﴾ و ئاژەڵی خنکاو (و خنکێنراو) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی کەلی ی دراپێ تاگیانی دەرچوبێت ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی لەسەرێ کەوتبێتە خوارەوەو مردبێت ﴿[illegible]﴾ وە شۆخ لێدراو (کەبەو شوخ لێ دانە مردبێ) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی درندە لی ی خواردبێ ﴿[illegible]﴾ بێجگە ئەوەی (پێش مردن) سەرتان بڕی بێت ﴿[illegible]﴾ هەروەها (یاساغ کراوە لەسەرتان) ئەو ئاژەڵەی لەسەر بەرد سەربڕابێت (ئەمە چەند بەردێک بوون لە دەوری کەعبە بەبیروو سەیر دەکران و لەلایاندا ئاژەڵیان سەر دەبڕی) ﴿[illegible]﴾ و داواکردنی بەش بەخت (و بیار گرتنەوە) بەتیرو پشک (کە هەموو جورە پەیمێک هاوشێوەکانی دەگرێتەوە) ﴿[illegible]﴾ (ئەنجام دانی) ئەمانە هەمووی لەفەرمان دەرچوونن و تاوانە ﴿[illegible]﴾ ئەوانەی بڕوایان نەهێناوە ئەمڕۆ ناومێد بوون ﴿[illegible]﴾ لەئاینەکەتان ﴿[illegible]﴾ کەواتە لێیان مەترسن ﴿[illegible]﴾ تەنها لە من بترسن ﴿[illegible]﴾ ئەمڕۆ ئاینیەکەتانم تەواو (کامل) کردوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ و چاکەو بەهرەی خۆم بەتەواوی ڕشتۆوە بەسەرتاندا ﴿[illegible]﴾ و ڕازی بووم کەئیسلام ئاینتان بێت ﴿[illegible]﴾ جا هەرکەس ناچار بوو ﴿[illegible]﴾ لەبرسێتیدا ﴿[illegible]﴾ بێ ئەوەی بەتەمای گوناه کردنی هەبێت (لەو گۆشتانە بخوات گوناهی ناگات) ﴿[illegible]﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێخۆشبووی بەبەزەییە ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿[illegible]﴾ چی حەلاڵ کراوە بۆیان؟ ﴿[illegible]﴾ بڵێ حەلاڵ کراوە بۆتان هەموو خۆراکە پاکەکان ﴿[illegible]﴾ وە (نێچیری) ئەو باڵندەو ئاژەڵ و سەگ و ئەو کەرانەی کەفێری ڕاوتان کردوون ﴿[illegible]﴾ فێری ڕاویان ئەکەن لەوەی خوا فێری کردوون ﴿[illegible]﴾ دەیخۆن لەوانەی بۆتان دەگرن ﴿[illegible]﴾ و ناوی خوای لەسەر بێنن (کاتی ئاژەڵەکەی بۆ بەرئەدەن وکاتی دەیخۆن) ﴿[illegible]﴾ و لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا لێپرسینەوەی خێرایە ﴿[illegible]﴾ ئەمڕۆ حەلاڵ کراوە بۆتان خۆراکە پاکوخاوێنەکان ﴿[illegible]﴾ وە خۆراکی ئەوانەی نامەیان پێ دراوە (ئەهلی کتاب) ﴿[illegible]﴾ حەلاڵە بۆتان ﴿[illegible]﴾ وە خۆراکی ئێوەش حەلاڵە بۆ ئەوان ﴿[illegible]﴾ وە ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاک لەئیمانداران (حەلاڵە بۆتان) ﴿[illegible]﴾ هەروەها ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاک لەئەهلی کتابدا (گاور وجولەکە) ﴿[illegible]﴾ پێش ئێوە ﴿[illegible]﴾ ئەگەر ئێوە مارەیی یەکانیان بدەنێ (حەلاڵن بۆتان) ﴿[illegible]﴾ ئێوە دەبێ داوێن پاک بن ﴿[illegible]﴾ داوێن پیس نەبن (بەئاشکرا) ﴿[illegible]﴾ و دۆستی ژێر بەژێرتان نەبێ (بۆ داوێن پیسی) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی بێ باوەڕ بێ بەئیمان و شەریعەت ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان کردەوەکانی هەڵئەوەشێتەوە ﴿[illegible]﴾ وە لەڕۆژی دوایی دا یەکێکە لە خەسارۆمەندان ﴿٥﴾

﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕدارن ﴿[illegible]﴾ ئەگەر هەستان بۆ نوێژ کردن ﴿[illegible]﴾ ئەوە دەم و چاوتان بشۆن ﴿[illegible]﴾ هەروەها دەستەکانتان لەگەڵ ئانیشکەکانتان ﴿[illegible]﴾ وە دەستی تەڕ بهێنن بەسەرتان دا ﴿[illegible]﴾ وە پێکانتان (بشۆن) لەگەڵ هەردوو قولەپێتان ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر لەش گران بوون ئەوەخۆتان خاوێن بکەنەوە (خۆتان بشۆن) ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر نەخۆش بوون ﴿[illegible]﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿[illegible]﴾ یان کەسێکتان هاتەوە لەشوێنی پێویستی سەرئاوکردن ﴿[illegible]﴾ یان جووت بوون (یاپێستان بەریەك کەوت) لەگەڵ خێزانەکانتاندا ﴿[illegible]﴾ و ئاوتان دەست نەکەوت ﴿[illegible]﴾ ئەوە تەیەمموم بکەن بەخۆڵێکی پاك ﴿[illegible]﴾ جادەست بهێنن بەدەم و چاو و دەستەکانتان دا بەو تۆز و خۆڵە پاکە ﴿[illegible]﴾ خوا نایەوێت هیچ جۆرە تەنگی و ناڕەحەتیەك لەسەرتان دابنێت ﴿[illegible]﴾ بەڵکو ئەیەوێ پاکتان بکاتەوە ﴿[illegible]﴾ و چاکە و بەهرەی خۆی تەواو بکات بەسەرتانەوە ﴿[illegible]﴾ بەڵکو سوپاسی بکەن (٦)

﴿[illegible]﴾ یادی چاکە و بەرزی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿[illegible]﴾ وە ئەو پەیمانەی کە دایمەزراندن پێی ﴿[illegible]﴾ کاتێك کە ووتتان بیستمان و گوێڕایەڵ بووین ﴿[illegible]﴾ لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی خوا چاك ئاگادارە بەوەی لە سینەکاندایە (٧)

﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ زۆر بەرێکوپێکی هەستن بەئەنجام دانی فەرمانەکانی خوا ﴿[illegible]﴾ شایەتی دەرن بەدادو ڕاستی ﴿[illegible]﴾ بارق و کینەتان لەدەستەی کۆمەڵێك هانتان نەدا ﴿[illegible]﴾ لەسەر ئەوەی ڕاست نەڕۆن و دادگەر نەبن ﴿[illegible]﴾ دادگەربن ئەوە نزیکترە لەپارێزکاری وخواپەرستیەوە ﴿[illegible]﴾ ولەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەکردەوەکانتان (٨)

﴿[illegible]﴾ خوا بەڵێنی داوە بەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿[illegible]﴾ و کردەوەی چاکەکانیان کردوە ﴿[illegible]﴾ بۆیان هەیە لێخۆش بوون ﴿[illegible]﴾ و پاداشتێکی گەورە (٩)

﴿[illegible]﴾ وە ئەوانەی بڕوایان نەهێنا ﴿[illegible]﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿[illegible]﴾ ئەوانە هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿١٠﴾ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ یادی چاکە و بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿[illegible]﴾ کاتێک کۆمەڵێک بڕیاریان کرد ﴿[illegible]﴾ کەدەست درێژ بکەن بۆتان ﴿[illegible]﴾ خوایش بەرگری دەست درێژی ئەوانی لێکردن ﴿[illegible]﴾ وە لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ وە با بڕواداران هەرپشت بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا، بەڕاستی خوا پەیمانی بەهێزی وەرگرت لەنەوەی ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ و هەڵمان بژاردە لەوان ﴿[illegible]﴾ دوانزە چاودێر ﴿[illegible]﴾ وە خوا فەرمووی ﴿[illegible]﴾ بێگومان من لەگەڵتانم ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بەرپابکەن نوێژ بەجێی بهێنن ﴿[illegible]﴾ و زەکات بدەن ﴿[illegible]﴾ و باوەڕ بهێنن بە پێغەمبەرەکانم ﴿[illegible]﴾ وە یارمەتیان بدەن وڕێزیان بگرن ﴿[illegible]﴾ وە قەرز بدەن بە (بەندەکانی) خوا وخێریان بۆ بکەن ﴿[illegible]﴾ بەقەرزدان و خێرێکی جوان وچاک ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان گوناه و خراپەکانتان لەسەر دەبەم ﴿[illegible]﴾ وە لەناو دەخەمە بەهەشتانێک ﴿[illegible]﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿[illegible]﴾ ئەمجا لەپاش ئەو مەرج و پەیمانە هەرکەس لەئێوە بێ بڕوا ببێت ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان ڕێگای ڕاستی وون کردوە ﴿١٢﴾ ﴿[illegible]﴾ ئەمجا بەهۆی (پاش گەر بوونەوەو) هەڵوەشاندنەوەیان بۆ پەیمانەکەیان ﴿[illegible]﴾ نەفرەتمان لێ کردن ﴿[illegible]﴾ وەدڵەکانیانمان گێڕا بەدڵێکی ڕەق و ووشک ﴿[illegible]﴾ ووتە و فەرموودەی خوا لادەدەن ﴿[illegible]﴾ لە شوێنەکانی خۆی ﴿[illegible]﴾ وە نەپیریان کرد بەشێکی زۆرلەوەی کەئامۆژگاری کرابوون پێی ﴿[illegible]﴾ بێ کۆتایی ودواهاتن (بەردەوام) ﴿[illegible]﴾ ئاگادار ئەبی بەسەر ناپاکی وکردەوەی ناپاکیانەوە (وبەردەوام حەزیکی بڕ وفێڵ وناپاکین) ﴿[illegible]﴾ مەگەر کەمێک لەوان نەبێت (کە ئەمە پیشەیان نییە) ﴿[illegible]﴾ جا ببورە لێیان و چاو پۆشی بکە ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٣﴾

﴿وَمِنَ الَّذِينَ﴾ وە لەوانەی کەدەیان ووت ﴿قَالُوا إِنَّا نَصَارَى﴾ ئێمە گاوورین ﴿أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ﴾
بەڵێن و پەیمانی بەهێزمان لێ وەرگرتن ﴿فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ بەڵام بەشێکی گەورە
لەوەی کەئامۆژگاری کران پێی (لەسەر زمانی عیسی) لەبیریان چوو ﴿فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ﴾ بەهۆی ئەوەوە دوژمنایەتی و کینەبەریمان خستە نێوانیان ﴿إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تاڕۆژی
دوایی ﴿وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ﴾ وە لەمەودوا خوا هەواڵیان پێدەدات ﴿بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ بەوەی
کەدەیانکرد (لەجیهاندا) ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەندارەکان (ئەهلی کتاب) ﴿قَدْ جَاءَكُمْ رَ
سُولُنَا﴾ بێگومان نێراومان هاتووە بۆئێوە ﴿يُبَيِّنُ لَكُمْ﴾ ڕوونی دەکاتەوە بۆتان ﴿كَثِيرًا مِمَّا
كُنْتُمْ تُخْفُونَ﴾ زۆری لەوەی کەئێوە دەتان شاردەوە ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لەکتێب(ی تەورات و
ئینجیل)دا ﴿وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ﴾ وەچاو پۆشی دەکات لەزۆرێک لەوانە ﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ﴾
بێگومان بۆتان هاتووە لەلایەن خواوە ﴿وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾ ڕووناکی یەکی گەورەو نامەیەکی
ڕوون کەرەوە ﴿١٥﴾ ﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ﴾ خوا ڕێنموونی کەسێکی پێ دەکات شوێنی
ڕەزامەندی ئەو بکەوێت ﴿سُبُلَ السَّلَامِ﴾ بۆ ڕێگەکانی ئارامی و ئاشتی ﴿وَيُخْرِجُهُمْ﴾ وەدەریان
دەهێنێت ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانی (بێ باوەڕی یەوە) بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان و
ئیسلام) ﴿بِإِذْنِهِ﴾ بەفەرمانی خۆی ﴿وَيَهْدِيهِمْ﴾ وەڕێنموونیان دەکات ﴿إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾
بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١٦﴾ ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی
کەوتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ﴾ بەڕاستی خوا هەر مەسیحی (عیسی) کوڕی مەریەمە
﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوە کێ دەتوانێت ڕێی هیچ شتێک
بگرێت لەخوا ﴿إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ﴾ ئەگەر بیەوێت مەسیحی کوڕی مەریەم
لەناو ببات ﴿وَأُمَّهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەروەها دایکی و هەرچی کەسیش لەزەویدا هەیە
﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وەهەر بۆ خوایە خاوەن داریتی ئاسمانەکان و زەوی و موڵکی ئەوان
﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ و هەرچی واڵە نێوانیاندا ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ دروست ئەکاو دایئەهێنێت هەرچی بیەوێت
﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا دەتوانایە ﴿١٧﴾

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى﴾ جوولەکە و گاوورەکان دەیان ووت ﴿[illegible]﴾ ئێمە کوڕی
و خۆشەویستانی خواین ﴿[illegible]﴾ بڵێ دەی بۆچی سزاتان دەدات بەهۆی گوناهە
کانتانەوە ﴿[illegible]﴾ (مەخێر ڕاست نی یە) بەڵکو ئێوە مرۆڤێکن ﴿[illegible]﴾ لەو مرۆڤانەی
کەخوا دروستی کردوون ﴿[illegible]﴾ خۆش ئەبێت لەهەر کەس بیەوێت ﴿[illegible]﴾ و
سزای هەرکەسێش ئەدات کەبیەوێت ﴿[illegible]﴾ وە هەر بۆ خوایە موڵکی
ئاسمانەکان و زەوی وهەرچی واڵە نێوانیاندا ﴿[illegible]﴾ وە هەر بۆ لای ئەویشە گەڕانەوە ۝
﴿[illegible]﴾ ئەی نامە دارەکان ﴿[illegible]﴾ بێگومان نێردراوەکەمان هات بۆ لاتان
﴿[illegible]﴾ (بەرنامەی خوا) ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ پاش ماوەیەک لەبڕانی
پێغەمبەران ﴿[illegible]﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿[illegible]﴾ نەهات بۆ لامان هیچ مژدەدەرو
ترسێنەرێک ﴿[illegible]﴾ ئەوەتا بێگومان مژدە دەرو ترسێنەرتان بۆ هاتووە ﴿[illegible]
[illegible]﴾ وەخوا بەتوانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ۝ ﴿[illegible]﴾ باسی
ئەو کاتە بکە کەمووسا فەرمووی بەگەلەکەی ﴿[illegible]﴾ ئەی گەلەکەم
بیری چاکەو بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿[illegible]﴾ کاتێک کەپێغەمبەرانی تێدا
هەڵبژاردوون ﴿[illegible]﴾ وە چەندەهی کردوون بەپادشا وەمەلیك ﴿[illegible]﴾
وە شتێکی پێ بەخشیوون کە نەی بەخشیوە بەهیچ کەس ﴿[illegible]﴾ لەجیهانیان ۝
﴿[illegible]﴾ ئەی گەلەکەم ﴿[illegible]﴾ بچنە ناو ئەو خاکە پیرۆزەی (پاککراوەتەوە
لەبت پەرستی کە مەبەست پێی بیت المقدسە) ﴿[illegible]﴾ کەخوا بڕیاری داوە بۆتان
﴿[illegible]﴾ وە پاشەوپاش وەرمەگەڕێنەوە لەئەبەکەتان ﴿[illegible]﴾ (ئەگەر
بگەڕێنەوە) ئەوە بەزیانباری و ناوئومێدی ئەگەڕێنەوە ۝ ﴿[illegible]﴾ ووتیان ئەی موسا ﴿
[illegible]﴾ بەڕاستی گەلێکی زۆر داروستەمکار لەو شارە دایە ﴿[illegible]﴾ وە ئێمە
هەرگیز ناچینە ناوی ﴿[illegible]﴾ تا ئەوان لێی دەرئەچن ﴿[illegible]﴾ ئەمجا ئەگەر
ئەوان لێی دەرچوون ﴿[illegible]﴾ ئەو کاتە بێگومان ئێمە تێی ئەچین ۝ ﴿[illegible]﴾ دوو پیاو
ووتیان ﴿[illegible]﴾ لەوانەی لەخوا دەترسان ﴿[illegible]﴾ وەخوا چاکەی ئیمانی ڕشت
بوو بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾ بەڵێن بەسەریاندا لەقاپی شارەوە بچنە ژوورەوە ﴿[illegible]
[illegible]﴾ جا ئەگەر چوونە ناویەوە ئەوە بەڕاستی ئێوە زاڵ دەبن بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾
وە پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿[illegible]﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ۝

﴿[illegible]﴾ وتیان ئەی مووسا ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی ئێمە هەرگیز ناچینە ناو ئەوشارە ﴿[illegible]﴾ تائەوان تێدابن ﴿[illegible]﴾ کەواتە بڕۆ خۆت و پەروەردگارت لەدژیان جەنگ بکەن ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئێمە لێرە دانیشتووین ﴿٢٤﴾ ﴿[illegible]﴾ (مووسا) وتی ﴿[illegible]﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من خاوەنی هیچ کەسێک نیم ﴿[illegible]﴾ بێجگە لەخۆم و براکەم نەبێت ﴿[illegible]﴾ کەواتە جیایی بخەرە نێوان ئێمەو ئەو گەلەی ﴿[illegible]﴾ کە لەسنووری خوا دەرچوون ﴿٢٥﴾ ﴿[illegible]﴾ (خوا) فەرمووی بەڕاستی ئەو (خاکە پیرۆزەی بیت المقدس) قەدەغە کراوە لەسەریان ﴿[illegible]﴾ ماوەی چل ساڵ ﴿[illegible]﴾ بەسەرگەردانی دەخولێنەوە بەسەر زەویدا ﴿[illegible]﴾ بۆیە خەم مەخۆ لەسەر ئەو گەلەی کەلە سنووری خوا دەرچوون ﴿٢٦﴾

﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾ هەواڵی دوو کوڕەکەی ئادەم کە حەق و ڕاستە ﴿[illegible]﴾ کاتێک هەردووکیان دوو جۆرە قوربانی یان کرد ﴿[illegible]﴾ ئەمجا لەیەکێکیان وەرگیرا ﴿[illegible] الْآخَرِ﴾ وەلەوی تریان وەرنەگیرا ﴿[illegible]﴾ (ئەوەیان لێی گیرا نەکرا) وتی بێگومان دەبێ هەر بتکوژم ﴿[illegible]﴾ ئەویش وتی خوا (قوربانی) تەنها لەپارێزکاران و لەخواترسان گیرا دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا ئەگەر تۆ دەستم بۆ درێژکەی ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی بمکوژی ﴿[illegible]﴾ من دەست درێژ ناکەم بۆ تۆ بۆ ئەوەی بتکوژم ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی من لەخوا ئەترسم ﴿[illegible]﴾ کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿٢٨﴾ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی من دەمەوێت ﴿[illegible]﴾ کە تۆ بگەڕێیتەوە (بولای خوا) بەگوناهی من و خۆیشتەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوسا تۆ لەهاوەڵانی دۆزەخ دەبیت ﴿[illegible]﴾ هەر ئەوەش پاداشتی ستەمکارانە ﴿٢٩﴾ ﴿[illegible]﴾ ئەمجا دەروونی (ئەو نەزانیارە) هانی دا ﴿[illegible]﴾ بۆ کوشتنی براکەی ﴿[illegible]﴾ وە کوشتی ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەوە چووە ڕیزی زیان باران وخەسارومەندان ﴿٣٠﴾ ﴿[illegible]﴾ پاشان خوا قەلەڕەشێکی نارد ﴿[illegible]﴾ لەزەویدا چاڵی هەڵئەکەند (بۆ قەلە ڕەشێکی مرداروەبوو) ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی پیشانی بدات کەچۆن لەشی براکەی بشارێتەوە ﴿[illegible]﴾ وتی ئای داخی سەختم وێ چووم بۆ من ﴿[illegible]﴾ بۆ من دەستەپاچە بووم لەوەی وەک ئەم قەلەڕەشەم؟ ﴿[illegible]﴾ تا تەرم و عەورەتی براکەم بشارمەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوسا چووە ڕیزی پەشیمان بووانەوە ﴿٣١﴾

﴿[illegible]﴾ هەر لەبەر ئەوە(ی کەلەو داستانەدا باسکرا) ﴿[illegible]﴾ پێویستمان
کرد لەسەر بەوەی ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ کەبێگومان بڕیار ئەمەیە ﴿[illegible]﴾ ئەوەی بەبێ کەسێك
بکوژێت ﴿[illegible]﴾ لەتوڵەی کەسێکی کوژراودا بەبێت ﴿[illegible]﴾ یان توڵەی خراپە
کاری و ئاژاوە بێتەوە لەسەر زەوی دا ﴿[illegible]﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو
خەڵکی کوشتبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوەش بێ تاوانێك رزگار کات لەکوژران ﴿[illegible]﴾
ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو ئادەمی رزگار کردبێت و زیندووی کردبێتەوە ﴿[illegible]﴾
سوێند بەخوا بێگومان، پێغەمبەرەکانمان هاتن بۆلایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿[illegible]﴾
کەچی لەپاش ئەوە زۆرێك لەوانە ﴿[illegible]﴾ زیادە
ڕەویان کرد لەزەویدا ۝ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی توڵەی ئەوانەی ﴿[illegible]﴾ کە
جەنگ و دوژمنایەتی ئەکەن لەگەڵ خواو پێغەمبەرەکەی دا ﴿[illegible]﴾ وە هەوڵ
ئەدەن لەزەویدا خراپە بڵاوبکەنەوە ﴿[illegible]﴾ (ئەوە توڵەیان) ئەوەیە بکوژرێن ﴿[illegible]﴾
یا هەڵواسرێن بەدار ﴿[illegible]﴾ یان دەست وقاچیان ببڕدرێت ﴿[illegible]﴾
بەپێچەوانەوە (ڕاست وچەپ) ﴿[illegible]﴾ یان دوور بخرێنەوە لەووڵات ﴿[illegible]﴾
ئەمە ڕەسوایی و شایەرو بردنیانە لە جیهاندا ﴿[illegible]﴾ لە دوا ڕۆژیشدا
بۆیان هەیە ﴿[illegible]﴾ سزایەکی گەورە ۝ ﴿[illegible]﴾ بێجگەلەوانەی تەوبەیان
کردووە ﴿[illegible]﴾ لەپێش ئەوەی دەسەڵاتتان ببێت بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾ تا بزانن
﴿[illegible]﴾ کەبەڕاستی خوالێ بووردەی میهرەبانە ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەو ئەی
بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بگەڕێن بەدوای هەموو هۆکارێکدا
کەنزیکتان بخاتەوە لەخوا ﴿[illegible]﴾ وە تێ بکۆشن وخەبات بکەن لەڕێگەی خوادا
﴿[illegible]﴾ بەئومێدی رزگار بوونتان ۝ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەلەجیهاندا
بێ بڕوا بوون ﴿[illegible]﴾ ئەگەر بێت خاوەنی ﴿[illegible]﴾ هەرچی لەزەویدایە هەمووی
﴿[illegible]﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی خۆیانی
پێ بکڕنەوە و رزگار کەن لەسزای ڕۆژی دوایی وبیبەخشن بۆ رزگار بوونیان ﴿[illegible]﴾ لێ یان
وەرناگیرێت ﴿[illegible]﴾ وە بۆیان هەیە سزایەکی بە ئازار ۝

﴿يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ﴾ دەیانەوێت لەئاگری دۆزەخ بێنەدەرەوە ﴿وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنْهَا﴾ بەلام هەرگیز دەرچوونیان لە (ئاگری دۆزەخ)ی نییە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای بەردەوامیان بۆ هەیە ۝ ﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ﴾ پیاو و ئافرەتی دز ﴿فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا﴾ دەستیان ببڕن ﴿جَزَاءً بِمَا كَسَبَا﴾ لەتۆڵەی ئەو دزییەی کردویانە ﴿نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە تۆڵە و تەمێ کردنێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا بالادەستی کار دروستە ۝ ﴿فَمَن تَابَ مِن بَعْدِ ظُلْمِهِ﴾ جا هەر کەس تۆبەی کرد لەپاش ستەمەکەی (دزیەکەی) ﴿وَأَصْلَحَ﴾ وە کردەوەی چاکی کردو دڵی بوو ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بێگومان خوا تۆبەکەی لێ وەردەگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ۝ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ﴾ کەهەر بۆ خۆیە خاوەنێتی ئاسمانەکان و ﴿وَالْأَرْضِ﴾ زەوی ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێت ﴿وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ وە ئەبوورێت لەهەر کەس خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و دەسەڵاتدارە ۝ ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَا يَحْزُنكَ﴾ خەم بارت نەکات ﴿الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ﴾ ئەوانەی کە پێشبڕکێ دەکەن لەبێ بڕوایی دا ﴿مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ لەوانەی بەدەم ئەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ﴾ کەچی دڵەکانیان بڕوای نەهێناوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ هەروەها لەوانەش کە جولەکەن ﴿سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ زۆر گوێ قوڵاخن بۆ درۆ ﴿سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ﴾ زۆر گوێ لە مشتی دەستەیەکی ترن ﴿لَمْ يَأْتُوكَ﴾ کەنەهاتوون بۆلای تۆ ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ﴾ وشەکانی (تەورات) دەگۆڕن ﴿مِن بَعْدِ مَوَاضِعِهِ﴾ لە پاش ئەوەی خوا لەشوێنی خۆی دایناون ﴿يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا﴾ ئەڵێن ئەگەر ئەمە(ی ئێمە)تان پێ گوترا (لەلایەن موحەممەد ﷺ) ﴿فَخُذُوهُ﴾ ئەوە وەری گرن ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْتَوْهُ﴾ ئەگەر لەئەمە(ی ئێمە)تان پێ نەگوترا ﴿فَاحْذَرُوا﴾ ئەوا خۆتان بپارێزن ﴿وَمَن يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ﴾ وەهەر کەسێك خوا بیەوێ کافرو گومڕای بکات ﴿فَلَن تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوە تۆ لەبەرامبەر خوادا هیچت پێ ناکرێت بۆی ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا نەیویستووە دڵەکانیان پاك بکاتەوە ﴿لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ لەدونیادا سەرشۆڕدەبن ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی زۆر گەورە ۝

﴿[illegible]﴾ ئەو (جوولەکانە) زۆر گوێ قوڵاخی درۆن (هەمیشە گوێ هەڵدەخەن بۆ درۆ) ﴿[illegible]﴾ ماڵی حەرام زۆر دەخۆن ﴿[illegible]﴾ جا ئەگەر ئەوانە هاتنە بۆلات ﴿[illegible]﴾ ئەوە (ئەویستی خۆت) بڕیار بدە لە نێوانیاندا ﴿[illegible]﴾ یان وازیان لێ بهێنە ﴿[illegible]﴾ خۆ ئەگەر وازیان لێ بهێنی ﴿[illegible]﴾ ئەوە هیچ زیانێکت پێ ناگەیەنن ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر بڕیارت دا لەنێوانیاندا ئەوا بە دادوەری بڕیار بدە ﴿[illegible]﴾ چونکە بەڕاستی خوا دادگەرانی خۆش دەوێت ﴿[illegible]﴾ وە ئەوانە چۆن تۆ دەکەن بە دادوەر ﴿[illegible]﴾ بەکاتێکدا تەوراتیان لایە ﴿[illegible]﴾ کە حوکم و بڕیاری خوای تێدایە ﴿[illegible]﴾ لەمەو لەپاش ئەوە (ی کە کردیتیان بە دادوەر) ڕوو وەر دەگێڕن ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئەوانە بڕوادار نین ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئێمە تەوراتمان ناردە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ کە ڕێنموونی و ڕووناکی تێدا بوو ﴿[illegible]﴾ ئەو پێغەمبەرانە حوکمیان پێ دەکرد ﴿[illegible]﴾ کە موسڵمان و ملکەچ بوون ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوانەی کە جوولەکە بوون ﴿[illegible]﴾ هەروەها زانا خواناسەکان و زانا شەرعزانەکان (حوکمیان پێ دەکرد) ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەی فەرمانی پارێزگاری کتێبی خوا (تەورات)یان پێ کرابوو (لەلایەن پێغەمبەرەکانیانەوە) ﴿[illegible]﴾ وەشایەتیش بوون بەسەری ﴿[illegible]﴾ کەواتە ئێوە (زانایانی جوولەکە) لە خەڵکی مەترسن ﴿[illegible]﴾ بەڵکو تەنها لە من بترسن ﴿[illegible]﴾ بە ئایەت و فەرمانەکانی من مەگۆڕنەوە (مەفرۆشن) ﴿[illegible]﴾ بە نرخێکی کەم ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس حوکم نەکات بەو بڕیارەی کە خوا ناردوویەتییە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ ئا ئەوانە بێ باوەڕن و موسڵمان نین ﴿[illegible]﴾ لە تەوراتدا بۆمان نووسیوە (پێویستمان کرد) لەسەریان ﴿[illegible]﴾ کە بێگومان هەر کەسێك بەدەستی ئەنقەست کەسێك بکوژێت ئەکوژرێتەوە لەبەریدا ﴿[illegible]﴾ وە چاو لەبری چاو ﴿[illegible]﴾ وە لووت لەبری لووت ﴿[illegible]﴾ وە گوێچکە لەبری گوێچکە ﴿[illegible]﴾ وە ددان لەبری ددان ﴿[illegible]﴾ وە برینەکانیش تۆڵەیان [illegible] کردنی دەست درێژی کەرانە ﴿[illegible]﴾ جا هەر کەس لە تۆڵە سەندن خۆش بێت ئەوە ئەبێتە هۆی سڕینەوەی گوناهی ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەسێك حوکم نەکات ﴿[illegible]﴾ بەوەی کە خودا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوا هەر ئەو کەسانە ستەم کاری تەواون ﴿٤٥﴾

﴿وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم﴾ ئەمجا لە دوای پێغەمبەرانی (جوولەکەدا) ڕەوانەمان کرد ﴿بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ باوەڕی هەیە بەو تەوراتەی کە لە پێش خۆیەوە هاتووە و (ڕاستی دەردەخات و باوەڕی پێیەتی) ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ﴾ وە ئینجیلیشمان پێ بەخشی کە ڕێنموویی و ڕووناکی تێدایە ﴿وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ وە ئەو تەوراتە بەڕاست دەزانێت کە لە پێش ئەوەوە هاتووە ﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وە ڕێنموویی و ئامۆژگارییە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان ۝ ﴿وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنجِيلِ﴾ دەبا پەیڕەوانی ئینجیل حوکم بکەن ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ بەوەی کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە تیایدا ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس حوکم نەکات بەوەی کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە بەتەواوی یاخین و لە فەرمانی خوا دەرچوون ۝ ﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ وە ئەم قورئانەمان ناردە خوارەوە بۆتۆ بە حەق و ڕاستی ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ﴾ و کتێبەکانی پێش خۆی بەڕاست دەزانێ و پشتیوانیان لێ دەکات (پێش دەست تێخستنی و گۆڕینیان لەلایەن جوولەکە و گاورەکانەوە) ﴿وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ﴾ و چاودێریانە ﴿فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ کەواتە حوکم و بڕیار بدە لەناو ئەمدارەکانە بەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن هەوا و هەوەسی ئەوان مەکەوە ﴿عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ﴾ لانەدەی لەو حوکم و بڕیارە حەق و ڕاستەی کە بۆت هاتووە ﴿لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ﴾ داممان ناوە بۆ هەر ئوممەتێک لە ئێوە ﴿شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾ شەریعەت و ڕێگەیەکی ڕوون ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی ئەکرد بە یەک ئوممەت و کۆمەڵ ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ﴾ بەڵام (وای نەکردوو) بۆ ئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿فِي مَا آتَاكُمْ﴾ لەو شەریعەت و یاسایانەی کە پێی بەخشیوون ﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾ کەواتە پێش بڕکێ بکەن بۆ ئەو شتانەی کە چاکن ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەتان هەر بۆلای خوایە بەگشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێئەدا ﴿بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ بەوەی کە لە جیهاندا جیاواز بوون تیایدا ۝ ﴿وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم﴾ وە (فەرمانمان پێ کردیت) کە حوکم بکە بەنێوانیاندا ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بەوەی کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ و شوێنی حەز و ئارەزووی ئەوان مەکەویت ﴿وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ﴾ وە وریابە لێیان لەوەی بت ترازێنن ﴿عَن بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾ بە هەندێک لەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوانە ڕوویان وەرگێڕ و سەرپێچییان کرد ﴿فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ ئەوە بزانە و دڵنیابە خوا ئەیەوێت ﴿أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی هەندێک لە تاوانەکانیانەوە سزایان بدات و تووشی زیانیان بکات ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ﴾ بێگومان زۆر لە ئادەمییەکان سەرکەش و لە سنووری خوا دەرچوون ۝ ﴿أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ﴾ ئایا ئەوان داوای حوکمی نەفامی دەکەن؟ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا﴾ ئایا کێ حوکم و بڕیاری لە هی خوا جوانتر و چاکترە؟ ﴿لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بۆ کەسانێک کە بڕوای تەواویان هەیە ۝

﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ جوولەکەو گاوور مەکەن بەپشتیوان و خۆشەویستی خۆتان ﴿[illegible]﴾ ئەوانە هەندێکیان دۆستی یەکترن ﴿[illegible]﴾ ئەوەمان ئەوان بکات بەپشتیوان و دۆستی خۆی ﴿[illegible]﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە لەوانە ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ۞ ﴿[illegible]﴾ بۆیە ئەبینی ئەوانەی دڵیان نەخۆشی (دوو ڕوویی) تیایە ﴿[illegible]﴾ پێشبڕکێ ئەکەن لەدۆستایەتی ئەو (جوولەکەو گاوور) انەدا ﴿[illegible]﴾ ئەڵێن ئەترسین ﴿[illegible]﴾ کەبەسەر هاتی ناخۆشی ڕۆژگار دووچارمان بێت ﴿[illegible]﴾ ئەی نزیکە خوا سەرکەوتن و ڕزگار کردنی تەواو بنێرێت (بۆ پێغەمبەر ﷺ) ﴿[illegible]﴾ یان لەلایەن خۆیەوە کارێکی تر بکات ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەوە وایان لێدێت لەوەی بەپەنهانیان کردبوو ﴿[illegible]﴾ لەدەروونی خۆیاندا پەشیمان دەبنەوە ۞ ﴿[illegible]﴾ ئەوسا ئەوانەی بڕوایان هێناوە دەڵێن ﴿[illegible]﴾ ئایا ئەو کەسانە ئەوانەن کەسوێندیان بەخوا ئەخوارد ﴿[illegible]﴾ بەتوندترین سوێندیان ﴿[illegible]﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەگەڵتانن ﴿[illegible]﴾ کردەوەکانیان پووچەڵ بوویەوە ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەوە زەرەرمەندو زەرەرمەند بوون ۞ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ هەر کەس لەئێوە هەڵگەڕێتەوە لەئاینەکەی ﴿[illegible]﴾ ئەوە بەزوویی خوا لەباتی ئەوان گەل و کۆمەڵێکی تر ئەهێنێت ﴿[illegible]﴾ خوا ئەوانی خۆش ئەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش ئەوێت ﴿[illegible]﴾ بەسۆزو بەزەیین بەرانبەر بڕواداران ﴿[illegible]﴾ بەهێزو توندن بەرانبەر بێ بڕوایان ﴿[illegible]﴾ تێ کۆشان دەکەن لەڕێی خوادا ﴿[illegible]﴾ و ناترسن لەسەرزەنشتی سەرزەنشت کاران ﴿[illegible]﴾ ئەوەی باسکرا چاکەو بەهرەی خوایە ﴿[illegible]﴾ ئەیبەخشێت بەهەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿[illegible]﴾ وەخوا دەستەلات فراوانی زانایە ۞ ﴿[illegible]﴾ بێگومان دۆست و پەرەمەتی دەری ئێوە تەنها خواو پێغەمبەرەکەیی ﴿[illegible]﴾ و بڕوا دارانی ﴿[illegible]﴾ ئەوانەی کەبەرێت و پێکی نوێژەکانیان بەجێ ئەهێنن ﴿[illegible]﴾ و زەکات ئەدەن ﴿[illegible]﴾ بەردەوام ملکەچن بۆ فەرمانی خوا ۞ ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس خواو پێغەمبەرو ئیمانداران بکات بەپشتیوانی خۆی ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان هەر کۆمەڵی خوادا ران و سەرکەوتوون ۞ ﴿[illegible]﴾ ئەی کەسانێک کەبڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ دامەنێن ئەو نەی کەئاینەکەی ئێوە دادەنێن (بەشتێکی) ﴿[illegible]﴾ گاڵتەو لاقرتی پێکراو ﴿[illegible]﴾ لەوانەی نامەیان پێ بەخشراوە ﴿[illegible]﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿[illegible]﴾ و لەبێ بڕواکانیش ﴿[illegible]﴾ (دایان مەنێن) بەدۆست و خۆشەویستی خۆتان ﴿[illegible]﴾ وە لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ۞

﴿[illegible]﴾ کاتێک ئێوە بانگ دەدەن بۆ نوێژ ﴿[illegible]﴾ ئەو (دوو ڕووانە) گاڵتەو لاقرتی پێ ئەکەن ﴿[illegible]﴾ ئەمەش هەمووی بەوەوەیە کەئەوان گەلێکی بەدەم و بەرانن ﴿[illegible]﴾ بڵێ ئەی ناسەدارەکان ﴿[illegible]﴾ ئایا هیچ ڕەخنەو ڕقێکتان هەیە لەئێمە ﴿[illegible]﴾ بێجگە لەوەی کەبڕوامان هێناوە بەخوا ﴿[illegible]﴾ وە بەو قورئانەی هێراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿[illegible]﴾ وە بەوەی لەمەوپێش هێراوەتە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ بێگومان زۆربەتان سەرکەش و لەسنوور دەرچوون ۝ ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿[illegible]﴾ کێ شوێن و پاداشتی خراپترە لای خوا لەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوە کەسێکە خوا نەفرەتی لێ کردبێت ﴿[illegible]﴾ وخەشمی لێگرتبێت ﴿[illegible]﴾ وە هەندێکی لێ کردبن بەمەیمون و بەراز ﴿[illegible]﴾ وە بت وتاغوتی پەرستبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوانەی باسکران خراپترین شوێنیان هەیە ﴿[illegible]﴾ و گومراترین کەسن لەڕێگای ڕاست ۝ ﴿[illegible]﴾ وەکاتێک دێن بۆلاتان دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿[illegible]﴾ سوێندبێ بێگومان بەبێ بڕوایی بەوە هاتوون ﴿[illegible]﴾ وبێگومان هەر بەبێ بڕواییشەوە دەرچوون ﴿[illegible]﴾ وە خوا زۆر چاک دەزانێ بەوەی کەدەیان شاردەوە ۝ ﴿[illegible]﴾ وە دەبینی زۆربێک لەوانە ﴿[illegible]﴾ پێشبڕکێ ئەکەن بەگوناهو دەست درێژی کردن ﴿[illegible]﴾ و حەرام خواردندا (وەک بەرتیل) ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئەوەی کەدەیانکرد زۆر بەدو خراپ بوو ۝ ﴿[illegible]﴾ لەوە بۆچی مەرگیریان نەکردن خواپەرست و زاناکانیان ﴿[illegible]﴾ بەگوفتاری گوناهیان و ﴿[illegible]﴾ لەحەرام خواردنیان (وەک بەرتیل) ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی شتێکی بەدبوو ئەوەی دەیانکرد ۝ ﴿[illegible]﴾ جوولەکەکان ووتیان ﴿[illegible]﴾ خوا دەستی بەستراوە (پاکی بۆخوا) ﴿[illegible]﴾ بەخوا ئەوان خۆیان چەنگ قوچراو و دەست بەستراوبن ﴿[illegible]﴾ وەدەریان بێکرا بەهۆی ئەوەی کە ووتیان ﴿[illegible]﴾ (بەڵکو وانی یە) بەڵکو هەردوو دەستی خوا هەمیشە کراوەیە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن و باسکردنی سیفەتی دەست بۆ خوا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی بەبێ لێچوواندن و شێوەکەی نازانین وەک خوا دەیزانێت) ﴿[illegible]﴾ چۆنی بەوێت دەیبەخشێت ﴿[illegible]﴾ وەسوێند بەخوا زیاد دەکات بۆ زۆر لەوان (بۆ زانای سەرکەکان) ﴿[illegible]﴾ ئەو قورئانەی هێراوەتە خوارەوە بۆ تۆ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿[illegible]﴾ سەرکەشی و بێ بڕوای (زیاد ئەکات بۆیان) ﴿[illegible]﴾ وەخستومانەتە نێوانیان ﴿[illegible]﴾ دوژمنایەتی و کینەو ڕقەبەری ﴿[illegible]﴾ تاڕۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾ هەر جارێک ئاگرێکیان هەڵگیرساندبێت بۆ ئاژاوەنانەوەو جەنگ ﴿[illegible]﴾ خوا ئەو ئاگرەی کوژاندوەتەوە ﴿[illegible]﴾ وە تێکۆشان ئەکەن لە ڕووی زەوی دا بۆ خراپەو تێکدان ﴿[illegible]﴾ خوائی خراپەکارانی خۆش ناوێت ۝

﴿[illegible]﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی خاوەندارەکان (ئەهلی کتاب لە گاور و جولەکەکان)
بڕوایان بهێنایە ﴿[illegible]﴾ و خۆیان بپاراستایە و پارێزکار و لەخواترس بووبایە ﴿[illegible]
[illegible]﴾ بێگومان گوناهو خراپەکانیانمان دەسڕی بەوولێیان ﴿[illegible]﴾ وە
دەمانخستنە ناو بەهەشتی پڕ ناز و نیعمەت ۝ ﴿[illegible]﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەو
خاوەندارانە تەورات و ئینجیلیان کار پێ بکردایە ﴿[illegible]﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە
خوارەوە بۆیان ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿[illegible]﴾ بێگومان ڕزق و ڕۆزی یان
دەخوارد بەلای سەروبەوە (لە ئاسمانەوە) ﴿[illegible]﴾ وە لە ژێرپێیانەوە (لە زەوی یەوە)
﴿[illegible]﴾ تیایاندا بەدەستەو کۆمەڵێکی ڕێک و ڕێک ﴿[illegible]﴾ بەلام زۆربەیان لەوان
﴿[illegible]﴾ ئەوەی دەیکەن زۆر بەدو خراپە ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿[illegible]
[illegible]﴾ ڕاگەیەنە (بەخەڵك) ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە
﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر وانەکەی ﴿[illegible]﴾ ئەوە ڕاسپێریەکەی خوات ڕانەگەیاندووە
بەجێت نەهێناوە ﴿[illegible]﴾ وە خوا تۆ دەپارێزێت لە خەڵکی (کەبت کوژن) ﴿[illegible]
[illegible]﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی بێ بڕوایان ناکات ۝ ﴿[illegible]﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی خاوەندارەکان (ئەی ئەهلی کتاب) ﴿[illegible]﴾ ئێوە لەسەر هیچ شتێك نین
﴿حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ هەتا بەڕێك و ڕاستی پەیڕەوی تەورات و ئینجیل نەکەن ﴿[illegible]
[illegible]﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە
﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا زیاد ئەکات بۆ زۆربەیان ﴿[illegible]﴾ ئەوەی هێنراوەتە
خوارەوە بۆت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿[illegible]﴾ سەرکەشی و بێ باوەڕیی (زیاد
دەکات) ﴿[illegible]﴾ کەواتە خەم مەخۆ لەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایان ۝ ﴿[illegible]
[illegible]﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿[illegible]﴾ و ئەوانەی بوون بەجوولەکە ﴿[illegible]﴾
ئەستێرە پەرست یان فریشتە پەرستەکان ﴿[illegible]﴾ وە شوێن کەوتوانی عیسی پێغەمبەر ﴿[illegible]
[illegible]﴾ هەر کەس لەوانە بڕوایان هێنابێت بەخوا ﴿[illegible]﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾
و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوە هیچ مەترسیەکیان لەسەر نە ﴿[illegible]﴾
وە بەخەفەت بار نابن (لە ڕۆژی دوایی دا) ۝ ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا پەیمانی
بەهێزمان وەرگرت لە نەوەی ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ و چەند پێغەمبەرێکمان نارد بۆیان
﴿[illegible]﴾ هەر جارێك پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿[illegible]﴾ بە هەر فەرمانێ کە
بەدڵیان نەبوایە ﴿[illegible]﴾ دەستەیەکیان بەدرۆزن دادەنان ﴿[illegible]﴾ وە دەستەیەکیشیان
دەکوشتن ۝

﴿[illegible]﴾ وایان دەزانی کەتولە و سزا دووچاریان نابێت ﴿[illegible]﴾ جا بۆیە کوێرو
کەڕبوون (نەتوانست بیستن و بینینی حەق) ﴿[illegible]﴾ لە پاشان خوا تەوبەو گەڕانەوەی لێ
وەرگرتن ﴿[illegible]﴾ کەچی لەپاش ئەوە زۆر بەیان کوێرو کەڕبوون (لەبیستن و
بینینی بەڵگەو ئایەتەکانی خوا) ﴿[illegible]﴾ وەخوا بینەرە بەهەر کردەوەیەک کەدەیکەن
﴿[illegible]﴾ سوێند بێت بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەوتیان ﴿[illegible]﴾ بێگومان
خوا مەسیحی کوڕی مەریەمە ﴿[illegible]﴾ لەکاتێکدا مەسیح (کاتێک ڕەو نەکرا)
ووتی ئەی بەنو ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ تەنها خوا بپەرستن کە پەروەردگاری من و
ئێوەشە ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی هەر کەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿[illegible]﴾
ئەوە بێگومان خوا بەهەشتی لێ حەرام کردووە ﴿[illegible]﴾ وە جێگا و شوێنی ئاگر دەبێت
﴿[illegible]﴾ وە بۆ ئەو ستەم کارانە هیچ یارمەتی دەرێک نی یە ﴿[illegible]﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەوتیان ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا یەکێکە
لەو سێ خوا (کەبریتین لەپەروەردگارو عیسی و دایکی) ﴿[illegible]﴾ (لەکاتێکدا)
هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەتەنیا خوایەک ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر واز
نەهێنن لەو ووتە نابەوا و بەدانە ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا دووچاری ئەو بەیان ئەبێت
کەبێ باوەڕبوون ﴿[illegible]﴾ سزایەکی بەئازارو سەخت ﴿[illegible]﴾ دەی ئایە بۆ تۆبە
ناکەن و ناگەڕێنەوە بۆلای خوا؟! ﴿[illegible]﴾ و داوای لێبوردنی لێ ناکەن؟ ﴿[illegible]﴾
لەکاتێکدا خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿[illegible]﴾ مەسیحی کوڕی مەریەم هیچ نی
یە جگە لەپێغەمبەری خوا ﴿[illegible]﴾ بێگومان لەپێش ئەویش چەندەها پێغەمبەر بوون
﴿[illegible]﴾ دایکیشی ئافرەتێکی زۆر ڕاستگۆیە ﴿[illegible]﴾ هەردووکیان خواردنیان
دەخوارد (واتە خوانین) ﴿[illegible]﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەت و بەڵگەکان ڕوون
دەکەینەوە بۆیان ﴿[illegible]﴾ پاشان سەیر کە ﴿[illegible]﴾ چۆن لادەدرێن لەحەق بەرەو بەتاڵ دەڕۆن
﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە بێجگە لەخوا شتێک دەپەرستن؟
﴿[illegible]﴾ کە هیچ زەرەرو سوودێکی نی یە بۆتان ﴿[illegible]﴾ وە
خوا هەر خۆی بیسەری زانایە ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان
﴿[illegible]﴾ زیادە ڕۆیی مەکەن لەئاینەکەتاندا ﴿[illegible]﴾ جگە لەوە نەبێت کەڕاست وحەقە
﴿[illegible]﴾ و شوێن ئارەزووی کەسانێک مەکەون ﴿[illegible]﴾ کەبەڕاستی پێشتر
گومڕاو سەرلێ شێواو بوون ﴿[illegible]﴾ وە زۆر کەسیشیان گومڕاکرد ﴿[illegible]﴾ وە
خۆشیان گومڕابوون و لایاندا لەڕێگای ڕاست

﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نەفرین کرالەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ لە نەوەی ئیسرائیل ﴿عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُودَ﴾ لەسەر زمانی داوود ﴿وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ ولەسەر زمانی عیسای کوڕی مەریەمیش ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا﴾ ئەو نەفرینەش لەبەر ئەوە بوو سەرپێچیان کرد ﴿وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ و هەمیشە دەست درێژییان دەکرد ﴿٧٨﴾ ﴿كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ﴾ ئەوانە مەرگری یەکتری یان نەدەکرد ﴿عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ﴾ لەهەر کارێکی بێزراو ناشەرعی کەدەیانکرد ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ بێگومان زۆر بەدبوو ئەوەی کەئەیانکرد ﴿٧٩﴾ ﴿تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾ ئەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) زۆر بەیان ﴿يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دۆستایەتی ئەکەن لەگەڵ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾ بێگومان زۆر بەد و خراپە ئەوەی کەپێشیان خست بۆخۆیان (وکردویانە) ﴿أَن سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ کە هۆی خەشم و ڕقی خوا بوو لێیان ﴿وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەسزای دۆزەخدا بۆ هەتاهەتایە دەمێننەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ وە ئەگەر ئەوانە بڕوایان بهێنایە بەخوا ﴿وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾ وە بە پێغەمبەر و بەو بەرنامەیەی کەنێراوەتە خوارەوە بۆ سەری ﴿مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ ئەو بێ بڕوایانەیان نەدەکرد بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان ﴿وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾ بەلام زۆر بەیان ﴿فَاسِقُونَ﴾ لەئاین دەرچوون و یاخین لەخوا ﴿٨١﴾ ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ سوێند بێت دەبینیت (ئەی موحەممەد ﷺ) خراپترینی خەڵکی بۆ دوژمنایەتی لەگەڵ بڕواداران دا ﴿الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ جولەکە و هاوبەش دانەران ﴿وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم مَّوَدَّةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە سوێند بێت دەبینیت نزیکترینیان لەخۆشەویستی بۆ بڕواداران ﴿الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ﴾ ئەوانەن کەدەیان ووت بێگومان ئێمە گاورین ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بێگومان لە ناویاندا قەشەو گۆشەگیرانێک هەن ﴿وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوان خۆیان بەزل و گەورە نانێن ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا﴾ هەر کاتێک گوێیان لێ بووایە ﴿مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ﴾ ئەو قورئانەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ﴾ دەبینی چاوەکانیان ﴿تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ لە فرمێسک (پڕ دەبێ و) دەڕژێت ﴿مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ﴾ لەبەر ئەو ڕاستی یەی کە زانیویانە (و بۆیان دەرکەوتووە) ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ئەوا ئێمە باوەڕمان هێنا (بەو قورئانەی نێردووتە خوارەوە بۆ موحەممەد) ﴿فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ دەتۆش لەگەڵ شایەتی دەرانی ئوممەتی موحەممەد (لەگەڵ ئەواندا بمانژمێرە) ﴿٨٣﴾

﴿وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ بۆچی ئێمە باوەڕ نەهێنین بە خوا ﴿وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ﴾ و بەوەی کە بۆمان هاتووە لە حەق و ڕاستی ﴿وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا﴾ لە کاتێکدا ئومێدمان وایە پەروەردگارمان بمانخاتە ﴿مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ﴾ ڕیزی پیاو چاکانەوە ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا﴾ جا خوا پاداشتیان ئەداتەوە بەهۆی ئەوەوە کە وتیان ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەچەند باخێك کە ڕووبار بە ژێریدا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانەن هاوەڵانی دۆزەخ ﴿٨٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئەو شتە پاك و خۆشانەی کە خوا حەڵاڵی کردوە بۆتان یاساغی مەکەن لە خۆتان ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ و سنوور مەشکێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ چونکە بێگومان خوا سنوور شکێنەرانی خۆش ناوێت ﴿٨٧﴾ ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ بخۆن لەو ڕزق و ڕۆزیانەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کە حەڵاڵ و پاکن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ خۆتان بپارێزن و بترسن لەو خوایەی کە ئێوە باوەڕتان پێ هەیە ﴿٨٨﴾ ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا لێتان ناگرێت ﴿بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ ئەو سوێندانەتان کە بڕیاری دڵی لەگەڵدا نی یە ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام لێتان ئەگرێت (بە گوناهبارتان دادەنێ) ﴿بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَانَ﴾ بە (شکاندنی) سوێندێك کە بەبڕیاری دڵ داتان بەستبێت ﴿فَكَفَّارَتُهُ﴾ جا کەفارەتی (سڕینەوەی شکاندنی) ئەو سوێندانە ﴿إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ﴾ خۆراك دانی (دە) هەژارە ﴿مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ لە خۆراکێك مام ناوەندی کە بە منداڵ و خێزانی خۆتانی ئەدەن ﴿أَوْ كِسْوَتُهُمْ﴾ یا پۆشاکی (دە) هەژار ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یا ئازاد کردنی بەندەیەك ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جا ئەوەی دەستی نەکەوت هیچ کام لەمانە ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ﴾ ئەوە سێ ڕۆژ بە ڕۆژوو بێت ﴿ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ ئەوە(ی باسکرا) کەفارەتی سوێندەکانتانە کاتێك کە سوێندتان خوارد(و سوێندەکەتان شکاند) ﴿وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێندەکانتان بپارێزن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ بەو جۆرە خوا ئایەتەکانی خۆی بە ڕوونی باسی ئەکات بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی بکەن ﴿٨٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ﴾ بێگومان ئارەق و قومار و ئەو بەردانەی کە کراون بە بت ﴿وَالْأَزْلَامُ﴾ و ئەو پارچە دارانەی (کە بەکاریان ئەهێنا بۆ دیاریکردنی بەش و چارەنووس) ﴿رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە پیس و لە کردەوەی شەیتانن ﴿فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ کەواتە دوور کەونەوە لێی تا ڕزگار ببن ﴿٩٠﴾

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومان شەیتان هەر ئەوەی ئەوێ ﴿أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ کە
دوژمنایەتی و کینە و ڕق بخاتە ناوتانەوە ﴿فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ بەهۆی ئارەق و قومارەوە ﴿وَيَصُدَّكُمْ
عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ﴾ وە بەرگریتان بکات لەیادی خودا و لەنوێژ کردن ﴿فَهَلْ أَنتُم
مُّنتَهُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە وازدەهێنن (لەو حەرامانە)؟ ﴿٩١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ﴾ وە فەرمانبەر و گوێڕایەڵی
خوابن ﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ وە فەرمانبەر و گوێڕایەڵی پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَاحْذَرُوا﴾ و بترسن (ئاگادار بن)
﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن و فەرمان بەری نەکەن ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوا بزانن
﴿أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ بێگومان ئەوەی کە لەسەر پێغەمبەرەکەی ئێمە بێت ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها ڕاگەیاندنی
ڕوون و ئاشکرای ئایینەکەیە ﴿٩٢﴾ ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نەبووە و نییە لەسەر ئەوانەی کە بڕوایان
هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا﴾ هیچ گوناهێک لەوەی
خواردویانە (ئارەق و یاریی قومار پێش حەرام کردنیان) ﴿إِذَا مَا اتَّقَوا﴾ ئەگەر خۆیان پاراستبێت
(لەو چەرخەدا ئەوەی کە حەرام بووە لەسەریان) ﴿وَّآمَنُوا﴾ وە باوەڕدار بووبن ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
و کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان خۆیان پاراستبێت (لەوەی کە حەرام کرابێت)
﴿وَّآمَنُوا﴾ و بڕواشیان هەبووبێت (بەوەی کە هاتبێت لە لایەن خواوە) ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان بەردەوام
بووبن بەسەر خۆپارێزی ﴿وَّأَحْسَنُوا﴾ و چاکەکانیشیان بەچاکی کردبێت ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾
وە خوا ئەو چاکەکارانەی خۆش دەوێت ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە
﴿لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا، خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ﴾ بە هەندێک نێچیر ﴿تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ
وَرِمَاحُكُمْ﴾ کە بەدەست دەیانگرن و بە ڕمەکانتان ڕاویان دەکەن ﴿لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ تا خوا دەری
بخات کێ لێی دەترسێت بە پەنهانی ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەس دەست درێژی بکات دوای
ئەو (هەواڵ پێدانە) ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوە بۆی هەیە سزایەکی بەئازار ﴿٩٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ﴾ نێچیر مەکوژن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرامدان
﴿وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا﴾ وە ئەوەتان بەدەستی ئەنقەست بیکوژێت ﴿فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ﴾ ئەوە بەسەریەتی
سەربڕینی وێنەی ئەوەی کە کوشتویەتی ﴿مِنَ النَّعَمِ﴾ لە ئاژەڵ و ماڵات ﴿يَحْكُمُ بِهِ﴾ ئەو بڕیارە
بدەن (نێچیرەکە لە بەرانبەر چ ئاژەڵێکدایە) ﴿ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو پیاوی موسڵمانی چاک بەحوکتان
﴿هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ﴾ بە شێوەی قوربانی بگاتە کەعبە (و لەوێ بیکات بەقوربانی) ﴿أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ
مَسَاكِينَ﴾ یان بە ئەندازەی نرخی قوربانییەکە خۆراک بدات بە چەند هەژارێک ﴿أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا﴾
یان بەقەدەر ئەو خۆراکەیە ڕۆژوو بگرێت ﴿لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ﴾ بۆ ئەوەی بچێژێت توباڵی کارەکەی
﴿عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ﴾ خوا خۆش بووە لەوەی کە تێپەری و بەسەرچوو ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ بەڵام هەر کەسێک
بگەڕێتەوە (بۆ سەر ئەو کردەوەیە) ﴿فَيَنتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ﴾ ئەوا خوا تۆڵەی بەتینی لێ دەسێنێت
﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ وە خوا زاڵە و خاوەنی تۆڵەی بەتینە ﴿٩٥﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ﴾ ڕاو(ی سەجبر) و خواردەمەنی دەریایی حەڵاڵکراوە بۆتان ﴿مَتَاعًا لَكُمْ
وَلِلسَّيَّارَةِ﴾ تا ئێوە و گەشتیارەکان سوودی لێ وەربگرن ﴿وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ﴾ ڕاو(ی نێچیری)
کێوی و وشکایی یاساغ کراوە لێتان ﴿مَا دُمْتُمْ حُرُمًا﴾ تا لە ئیحرامدا بن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ لە
(پێغەمبەری) ئەو خوایە بترسن کە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ هەر بۆ لای ئەو کۆدەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿٩٦﴾
﴿جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ﴾ خوا کەعبە کە (بيت الحرام)ە دایناوە تەوەکو (جێگەی) ﴿قِيَامًا
لِلنَّاسِ﴾ ڕاوەستانی کاروباری دین ودونیای خەڵکی بێت ﴿وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ﴾ وە هەروەها
مانگە یاساغەکان (کە جەنگ تیایاندا حەرامە) و قوربانیە دیاری نەکراوەکان و قوربانیە دیاری
کراوەکانیشی داناوە ﴿ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئەوەش بۆ ئەوەی کە بزانن بەڕاستی خوا ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ﴾ ئەو بێت و بە ئاگایە کە چی وا لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە بێگومان
خوا بە هەموو شتێک زانایە ﴿٩٧﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ باش بزانن کە بەڕاستی خوا تۆڵەی زۆر
بەتینە (بۆ یاخیان) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (بۆ تۆبەکاران) ﴿٩٨﴾
﴿مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ نێردراوەکەی خوا (موحەممەد ﷺ) هیچی لەسەر نی یە بێجگە لە ڕاگەیاندن
نەبێت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ وە خوا دەزانێت بەوەی دەری دەخەن بەوەش دەیشارنەوە ﴿٩٩﴾
﴿قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پیس و پاک وەک یەک نین ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ﴾
هەرچەند سەرسامت بکات ﴿كَثْرَةُ الْخَبِيثِ﴾ زۆری پیسەکە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن
﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی خاوەنانی ژیری و هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار بن ﴿١٠٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ﴾ پرسیار مەکەن لە شتانێک ﴿إِنْ تُبْدَ لَكُمْ
تَسُؤْكُمْ﴾ ئەگەر ئاشکرا بکرێن بۆتان ناخۆش و خراپ دەبێت بۆتان ﴿وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا﴾ وە ئەگەر پرسیار
بکەن دەربارەیان ﴿حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ﴾ کاتێک قورئان دەبێردرێتە خوارەوە بۆتان ئاشکرا
دەکرێن ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْهَا﴾ خوا خۆش بووە لەو پرسیارانەی لەوە و پێش ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا
زۆر لێبووردەی لەسەرخۆیە ﴿١٠١﴾ ﴿قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ﴾ بێگومان ئەو (جۆرە) پرسیارانەیان کرد کۆمەڵێک
﴿مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ﴾ پاشان بێ بڕوا بوون بەهۆی ئەو پرسیارانەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿مَا جَعَلَ
اللَّهُ﴾ خوا دای نەناوە و بڕیاری نەداوە (بۆ بتپەرستان وەک ئەوانەی دایانناوە) کە حەرامی بکەن لەسەر خۆیان
وحیی پێنل سوتەکایەن وسوودیان لێ وەرنەگرن) ﴿مِنْ بَحِيرَةٍ﴾ لە بەحیرە (وشترێک بوو پێنج
سکی بکردیەو پێنجەم نێر بوایە، ئەو کاتە گوێچکەیان لەت دەکرد و بەرەڵایان دەکرد) ﴿وَلَا سَائِبَةٍ﴾
و سائیبە (وشترێک بوو کە دە یا دوانزە سکی بکردایە هەموو مێینە بوایە) ﴿وَلَا وَصِيلَةٍ﴾ و وەصیلە
(وشترێک بوو یەکەم و دووەم سکی مێینە بوایە) ﴿وَلَا حَامٍ﴾ و حام (وشترێکی نێر بوو کە لە پشتی
ئەو دە سک بەیدا بوو بە) ﴿وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕبوون ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ درۆ
بە دەم خواوە هەڵدەبەستن ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ و زۆربەیان ژیر نین (نەزانن) ﴿١٠٣﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێک کە بوترێ پێیان وەرن ﴿تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بۆ لای ئەو قورئانەی کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ و بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿قَالُوا حَسْبُنَا﴾ دەڵێن بەسمانە ﴿مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ ئەو(ئایینەی) کە باوک و باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئایا(چاویان لێ دەکەن) ئەگەر بە حاڵێکدا باو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ هیچ شتێکیان نەزانیبێ وگومڕابووبن ۝ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ هۆشتان بەخۆتانەوە بێت ﴿لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ﴾ زیانتان پێ ناگەیەنێت ئەوەی گومڕابووە ﴿إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە لەسەر ڕێی ڕاست بن (بەرگری کردن لەخراپە بەشێکە لە ڕێنموویی وەرگرتن) ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ هەر بۆلای خوایە گەڕانەوەی هەمووتان بەگشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ لەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەهەر کردەوەیەک کە کردووتانە ۝ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ﴾ شایەدی بەدەن لە نێوانتاندا ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێک کەمردنی هەرکامتان نزیک بوویەوە ﴿حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ لەکاتی وەسیەت کردنتاندا ﴿اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو کەسی دادپەروەر لەخۆتان (موسوڵمان بن) ﴿أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یان دوو کەسی تر جگەلە خۆتان (کافربن) ﴿إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەگەر ئێوە بەسەفەر ڕۆشتبوون بە وڵاتدا ﴿فَأَصَابَتْكُم مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ﴾ و بەڵای مردنتان تووش هات ﴿تَحْبِسُونَهُمَا مِن بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ (دوو شایەتەکە) ڕاگرن لەپاش نوێژ(ی عەسر) ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ دەبێ سوێند بخۆن بەخوا ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ﴾ ئەگەر گومانتان بوو (لە ڕاستی و پاکی یان) ﴿لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا﴾ ئێمە(سوێند خواردنمان) بەخوا ناگۆڕینەوە بەهیچ نرخێک ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ با شایەتی بۆدراوەکە خزم و نزیکیش بێت ﴿وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ﴾ وەشایەتی (دان بۆ) خوا ناشارینەوە ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الْآثِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر شایەتیەکەمان شاردەوە) ئەوکاتە بەڕاستی لە گوناهباران دەبین ۝ ﴿فَإِنْ عُثِرَ﴾ ئەمجا ئەگەر زانرا (پاش سوێند خواردنیان) بەوەی ﴿أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا﴾ کەئەو دوو شایەتە درۆیان کردووە خۆیان تاوانبار کردووە ﴿فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا﴾ ئەوە دوو کەسی تر لە شوێنی ئەواندا هەڵدەستن (بەسوێند خواردن) ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ﴾ لەوانەی کەشیاوو نزیکترین (لەمردووەکە) لەو دووانە ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ ئەمجا هەردووکیان سوێند بخۆن بە خوا ﴿لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِن شَهَادَتِهِمَا﴾ کەبەڕاستی شایەتیەکەی ئێمە ڕاستترە لە شایەتیەکەی ئەو دووانەی پێشوو ﴿وَمَا اعْتَدَيْنَا﴾ وە لە ڕاستی لامان نەداوە (لەسوێند خواردنەکەماندا) ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر لابدەین) ئەوکاتە ئێمە لەستەمکاران دەبین ۝ ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەو (جۆرە شایەتی دانە) نزیکترە ﴿أَن يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا﴾ کە شایەتەکان هەڵسن بە شایەتیەکەیان بەشێوە ڕاستەکەی ﴿أَوْ يَخَافُوا أَن تُرَدَّ أَيْمَانٌ﴾ یابترسن لە ڕەدکردنەوەی سوێندەکان (بۆ خزمی نزیکی مردووەکە) ﴿بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ دوای سوێند خواردنی ئەمان (واتە بە درۆ بخرێنەوە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا﴾ بترسن لە خوا و خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی فەرمانی خوا بن ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ خوا ڕێنموویی کۆمەڵی لەسنوور دەرچوو ناکات ۝

﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ﴾ لە رۆژێك (بترسن) خوا هەموو پێغەمبەران كۆدەكاتەوە ﴿فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ﴾
ئەوسا پێیان دەفەرموێت چ وەڵامێكتان درایەوە؟ ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ﴾ دەڵێن هیچ زانیاریەكمان نیە
﴿لَنَا إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بێگومان تەنها تۆ ئاگاداری هەموو نهێنیەكانیت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾
(بیر بكەرەوە) كاتێك خوا بە عیسای كوڕی مەریەمی فەرموو ﴿اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ﴾
بیربكەرەوە لە چاكە و بەهرەی من بەسەر خۆت و دایكتەوە ﴿إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ كاتێك كە پشتیوانیم
لێ كردیت بە گیانی هەرە پیرۆز (جوبرەئیل) ﴿تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ كاتێ لە بێشكەدا
بوویت و بە گەورەییش قسەت لەگەڵ خەڵكیدا دەكرد ﴿وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ
وَالْإِنجِيلَ﴾ وە كاتێكیش فێری كتێب (نووسین) و حیكمەت و تەورات و ئینجیلم كردیت ﴿وَإِذْ
تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا﴾ وە بیربكەرەوە كاتێك بە فەرمانی من لە قوڕ شتێكت
لە شێوەی باڵندە دروست دەكرد ﴿فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي﴾ دەست بەجێ بە فەرمانی من دەبوو بە باڵندە
﴿وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي﴾ وە بە فەرمانی من كوێری زكماك و بەڵەكیت چاك دەكردەوە
﴿وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي﴾ وە كاتێ بە فەرمانی من مردووانت لە گۆڕ دەردەهێنا (بە زیندوو كراوەیی)
﴿وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنكَ﴾ وە بیربكەرەوە كاتێك بەرگری بەوەكانی ئیسرائیلم كردلێت
(نەكوژرێی) ﴿إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ كاتێكیش موعجیزە ڕوونەكانت بۆهێنان ﴿فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
مِنْهُمْ﴾ جا ئەوانەیان كە بێ باوەڕبوون وتیان ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەمە هیچ نی یە
جگە لە جادوویەكی ئاشكرا نەبێت ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ﴾ وە (بیربكەرەوە) كاتێك خستمە
دڵی هەواڵە تایبەتیەكانت ﴿أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي﴾ كە باوەڕ بێنن بە من و بە پێغەمبەرەكەم (عیسى)
﴿قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ﴾ ئەوانیش وتیان ئەوا باوەڕمان هێنا و تۆش شایەت بە كە
بێگومان ئێمە موسڵمانین ﴿١١١﴾ ﴿إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ كاتێك حەواریەكان وتیان ئەی
عیسای كوڕی مەریەم ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت ﴿أَن يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ
السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە خوانێكمان بۆ بنێرێتە خوارەوە ﴿قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ (عیسا) وتی لە خوا بترسن
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُوا نُرِيدُ أَن نَّأْكُلَ مِنْهَا﴾ (حەواریەكان) وتیان
دەمانەوێت لێی بخۆین ﴿وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا﴾ و دڵمان ئارام بێ و دڵنیابین (كە پێغەمبەریت) ﴿وَنَعْلَمَ أَن قَدْ
صَدَقْتَنَا﴾ وە بزانین كە بێگومان ڕاستت لەگەڵ كردووین (لەوەی كە پێت ڕاگەیاندین) ﴿وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ
الشَّاهِدِينَ﴾ ئێمەش ببین بە شایەت لەسەری (بۆ ئەوانەی ئامادە نین) ﴿١١٣﴾

﴿قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم فەرمووی ﴿اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ﴾ ئەی خوای پەروەردگارمان لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرە خوارەوە ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا﴾ تا ببێت بە جەژن بۆ ئێستامان و بەوەکانی داهاتووشمان ﴿وَآيَةً مِّنكَ﴾ وەموعجیزە و بەڵگەیەك بێت لەلایەن تۆوە ﴿وَارْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە ڕزق و ڕۆزیمان پێ ببەخشە چونکە تۆ باشترینی هەموو ڕۆزی دەرانی ﴿١١٤﴾ ﴿قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ﴾ خوای گەورە فەرمووی بە ڕاستی من ئەو خوانە دەنێرمە خوارەوە بۆتان ﴿فَمَن يَكْفُرْ بَعْدُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا هەر کەس لەئێوە بێ بڕوا و ناسوپاس بێت لە پاش ئەوە ﴿فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا﴾ ئەوە بێگومان سزایەکی ئەدەم ﴿لَّا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ کە سزای هیچ کەسی پێ نەدەم لەجیهانیان ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێك خوا دەفەرمووێ (لەڕۆژی دواییدا) ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿أَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ﴾ ئایا تۆ ووتووتە بە خەڵکی ﴿اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ کەمن و دایکم بەدوو پەرستراو دابنێن (وەمانپەرستن) لەجیاتی خوا؟! ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ﴾ (عیسی) وتی پاك و بێگەردی بۆ تۆ ئەی خوایە ﴿مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ﴾ نابێت و ناگونجێت بۆ من شتێك بڵێم کە بە هیچ شێوەیەك مافی من نی یە ﴿إِن كُنتُ قُلْتُهُ﴾ ئەگەر من ئەو قسەیەم کردبێت ﴿فَقَدْ عَلِمْتَهُ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆ ئاگات لێ یە ﴿تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي﴾ چونکە تۆ ئەوەی لە نەفسم دایە دەیزانی ﴿وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ﴾ بەڵام من نازانم و بێ ئاگام لەوەی کە لەنەفسی تۆدایە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی تەنها تۆ زانای ئەوەی بە هەموو نهێنی یەك ﴿١١٦﴾ ﴿مَا قُلْتُ لَهُمْ﴾ هیچم پێ نەوتوون ﴿إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ﴾ بێجگە لەوەنەبێت کە تۆ فەرمانت پێ کردووم ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ﴾ کە بەندایەتی خوا بکەن کەپەروەردگاری من و ئێوەیشە ﴿وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ وە من شایەت و چاودێر بووم بەسەریانەوە تا لە ناویاندا بووم ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي﴾ ئەمجا کاتێك تۆ منت بردەوە (و بەرزت کردمەوە بۆ ئاسمان) ﴿كُنتَ أَنتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾ هەر خۆت چاودێر بووی بەسەریانەوە ﴿وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وەخۆت ئاگادار و شایەتی بەسەر هەموو شتێکەوە ﴿١١٧﴾ ﴿إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ ئەگەر سزایان بدەیت، ئەوە بێگومان بەندەی خۆتن ﴿وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ﴾ وەئەگەر لێشیان خۆش ببی ﴿فَإِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها خۆتی بەدەسەڵاتی کاردروست ﴿١١٨﴾ ﴿قَالَ اللَّهُ﴾ خوای گەورە فەرمووی ﴿هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ﴾ ئەمە ڕۆژێکە ڕاستیەکان ڕاستیەکەیان کەڵکیان پێدەگەیەنێ ﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکیان بۆ هەیە کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ ئەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ خوا ڕازی بووە لێیان و ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١١٩﴾ ﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ و هەرچیشیان تێدایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە تەنها ئەو بەسەر هەموو شتێکدا بە توانا و دەسەڵاتدارە ﴿١٢٠﴾

سورەتی ﴿الأنعام﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێ هەر بۆ ئەو خوایەی ئاسمانەکان و
زەوی دروستکردووە ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ﴾ وە تاریکی یەکان و ڕووناکی داناوە ﴿ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەمجا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون هاوتا و هاوبەش بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن
(١) ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئێوەی لەقوڕ دروست کردووە ﴿ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا﴾
پاشان کاتێکی دیاری کردووە (بۆ مردن) ﴿وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ﴾ وە کاتێکی دیاری کراویش
لای خوای گەورە دانراوە (بۆ قیامەت) ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ﴾ کەچی دوا ئەوەش ئێوە بەگومانن (٢)
﴿وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ﴾ وە تەنها ئەو خوایە (بالادەست و پەرستراوە) لەئاسمانەکان
وە زەویدا ﴿يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾ نهێنی و ئاشکراتان دەزانێ و بە هەموو کردەوەیەکیش
کەدەیکەن ئاگادارە (٣) ﴿وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو نیشانەیەک لەبەڵگە
ونیشانەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان ڕووی لێ وەردەگێڕن (٤)
﴿فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی کاتێک قورئانیان بۆ هات بە درۆیان دانا ﴿فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ﴾
جا لەمەو پاش بۆیان دێت ﴿أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵی ئەو شتانەی کەئەوان گاڵتەیان
پێدەکرد (٥) ﴿أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ﴾ ئایا نەیان دیوە (نەیان زانیوە) لەپێش ئەوانەوە چەند
گەل و نەوەمان لەناو بردووە ﴿مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەسەڵاتمان پێدا بوون لەزەویدا ﴿مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ﴾
بەشێوەیەک کە بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا﴾ و بارانی پەیتاپەیتامان بەسەردا باراندن
﴿وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ﴾ وە جۆگەو ڕووبارەکانمان وا لێ کردبوو کە بەبن باغ و کۆشکەکانیاندا
دەڕۆیشت ﴿فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ﴾ لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیەوە ﴿وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وە لەدوای
ئەوان دروستمان کرد ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر (٦) ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا﴾ وە ئەگەر نامەیەکی
نووسراومان بەسەردا بێتە خوارەوە بۆت ﴿فِي قِرْطَاسٍ﴾ لەناو کاغەزێکدا بوایە ﴿فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیشیان
لێ بدایە ﴿لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾
ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە (٧) ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ﴾ وە دەیان ووت بۆچی فریشتەیەک
نەنێرراوەتە خوارەوە بۆ سەر (پێغەمبەر) ﴿وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا﴾ ئەگەر فریشتەیەکمان باردایەتە خوارەوە
﴿لَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ بێگومان کار تەواو دەبوو (لەناو بردنیان جێبەجێ دەکرا) ﴿ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ﴾ پاشان
مۆڵەت نەئەدران (٨)

﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا﴾ ئەگەر ئەو (پێغەمبەرە) مان بکردایە بەفریشتەیەك ﴿لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا﴾ بێگومان
دەمانگۆڕی بە وێنەی پیاوێك (تاببیستن وقسەی لەگەڵ بکەن) ﴿وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ﴾ و بێگومان
لێمان دەشێواندن وەك چۆن خۆیان لە خۆیان دەشێواند ٩ ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندبێ
بێگومان گاڵتە کراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆیش ﴿فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم﴾ سەرئەنجام بۆ ئەوانەی
گاڵتەیان دەکرد دابەزی و دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێدەکرد
(ئەشکەنجەی سەخت) ١٠ ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن و بگەڕێن بە زەویدا
﴿ثُمَّ انظُرُوا﴾ پاشان سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی بەڵگەکانی
خوایان بەدرۆ دادەنا چۆن بووە ١١ ﴿قُل لِّمَن مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایە هی
کێیە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قُل لِّلَّهِ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ بڵێ تەنها بۆ خوایە کە بەزەیی و
میهرەبانی پێویستی کردوە لەسەر خۆی ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان
دەکاتەوە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومان و دوودڵی تێدانییە ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾
ئەوانەی خۆیان دۆڕاندووە ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن کە بڕوا ناهێنن ١٢ ﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ﴾ وە هەر بۆ خوایە ئەوەی ئارامی گرتووە لەشەو و ڕۆژدا ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەو
بیسەری زانایە ١٣ ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا بێجگە لە خوا دۆست
و پەرستراوی تر بۆ خۆم دابنێم؟ ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کەئەو بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە
﴿وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ﴾ ئەو خوایە ڕۆزی دەدات و ڕۆزی پێ نادرێ ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ﴾ بڵێ بەڕاستی من
فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ﴾ کە یەکەم کەس بم مل کەچ کەم (بۆ فەرمانی خوا) ﴿وَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە (فەرمانم پێدراوە لەلایەن خوداوە) هەرگیز لەهاوبەش دانەران مەبە ١٤ ﴿قُلْ
إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ پێیان بڵێ بێگومان من دەترسم ئەگەر سەرپێچی لە فەرمانی پەروەردگارم
بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە ١٥ ﴿مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ﴾ هەرکەس ئەم
سزایەی لێ لادری لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمَهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەزەیی پێدا هاتۆتەوە ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ
الْمُبِينُ﴾ وئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا و تەواو ١٦ ﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ﴾ وە ئەگەر خوا دووچاری
بەلا و زیانێکت بکات ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ﴾ ئەوە جگە لەو (خوا) کەس نییە بیتوانێ لایبات
﴿وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکیشت پێ بگەیەنێت ﴿فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئەوە
خودا دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ١٧ ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ وە هەر ئەوە دەست ڕۆیشتوو
زاڵە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ هەر ئەوەیش کار دروستی ئاگادارە ١٨

﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: شایەتی دانی کێ لە هەموو شایەتی دانێک گەورەترە
(لەسەر پێغەمبەریتی من) ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ: خوا گەورەترین ﴿شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەتە لە نێوان من و ئێوەدا
﴿وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ئەم قورئانە سرووش (وەحی) کراوە بۆ من ﴿لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوەی
پێ بترسێنم و هەر کەسێکی کەش کە پێی دەگات ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ﴾ ئایا بەڕاستی ئێوە شایەتی
ئەدەن بە دڵنیاییەوە کە لەگەڵ خوادا ﴿آلِهَةً أُخْرَىٰ﴾ چەند پەرستراوێکی تر هەیە؟ ﴿قُل لَّا أَشْهَدُ﴾ بڵێ: من
شایەتی (بە شتی وا) نادەم ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بڵێ: بێگومان هەر ئەو پەرستراوی تاک و تەنهایە ﴿وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا
تُشْرِكُونَ﴾ وە بەڕاستی من بەریم لەوەی کە ئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە
نامەمان پێ بەخشین (لە گاور و جولەکەکان) ﴿يَعْرِفُونَهُ﴾ ئەم پێغەمبەرە دەناسن (کە پێغەمبەری خوایە بەهۆی
باسکردنی نیشانەکانی لە تەورات و ئینجیلدا) ﴿كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ﴾ وەک چۆن کوڕەکانیان ئەناسن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندو خەسارومەند کرد ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن بڕوا ناهێنن ﴿٢٠﴾
﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ ستەمکارترە لەو کەسەی درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یا بێ
باوەڕ بوو بێ بە ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢١﴾
﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێ هەموویان کۆ دەکەینەوە (لە قیامەتدا) ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ پاشان ئەڵێین بەوانەی
هاوەڵیان بۆ خوا دانابوو ﴿أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کوان ئەو هاوەڵانەی کە بە خەیاڵی خۆتان بە هاوەڵی
خواتان دانابوو ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ﴾ پاشان بەهانەیان هیچ نەبوو بێجگە لەوەی ﴿إِلَّا أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا
مُشْرِكِينَ﴾ کە وتیان سوێند بە خوای پەروەردگارمان ئێمە هیچ جۆرێک هاوبەش دانەر نەبووین بۆ خوا ﴿٢٣﴾
﴿انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ سەیر کە چۆن درۆ لە دژی خۆشیان دەکەن ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ و لێیان وون
بوون ئەو شتانەی خۆیان بە درۆ هەڵیان بەستبوون ﴿٢٤﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ وە لەو (کافرانە) کەسێ هەیە کە
گوێت بۆ دەگرێ کە قورئان دەخوێنی ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڵام ئێمە (بەهۆی تاوان کوفر و هەڵەیانەوە)
چەند پەردەیەکمان داوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی تێی نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە کەڕی
و گوێ گرانیمان خستوەتە ناو گوێچکەیانەوە ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ وە ئەگەر هەموو بەڵگە و
نیشانەیەکی ڕوون ببینن بڕوای پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ﴾ تا ئەو ڕادەیە کاتێ دێن بۆ لات دەمە دەمێ
و بەربەرەکانێت لەگەڵ دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن ئەڵێن ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم
قورئانە هیچ نییە بێجگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٢٥﴾ ﴿وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەوان بەرگری (خەڵک) ئەکەن لەو (قورئانە)
﴿وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ﴾ و خۆشیان لێی دوور دەکەونەوە ﴿وَإِن يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ هیچ کەسێش لە ناو نابەن
خۆیان نەبێ ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ و هەستیش ناکەن (کەلەچی خەسارومەندیەکدان) ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى
النَّارِ﴾ وە ئەگەر بیبینی کاتێک کە لەسەر ئاگری دۆزەخ ڕاوەستاون ﴿فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ﴾ کە دەڵێن
خۆزگە دەگەڕێنرایەوە بۆ دونیا ﴿وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ و بەڵگەکانی پەروەردگارمان بە درۆ نەدەزانی
﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لە بڕواداران ئەبووین ﴿٢٧﴾

﴿بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِن قَبْلُ﴾ (نەخێر مەبەستیان ئەوە نییە) بەڵکو ئەوەی کە لەوەو پێش دەیانشاردەوە
بۆیان دەرکەوتووە ﴿وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ وەئەگەر بگەڕێنرێنەوە (بۆ دونیا) بێگومان دووبارە
دەگەڕێنەوە بۆ ئەو کارانەی کە لێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وەبەڕاستی ئەوانە درۆزنن (٢٨)
﴿وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ وە ووتیان بەڕاستی هەر ئەم ژیانە (ی دونیا) مانە ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾
وئێمە زیندوو ناکرێینەوە (٢٩) ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ وەئەگەر ئەوانە دەبینی ئەوکاتەی کە لەحوزووری
پەروەردگاریاندا وەستێنراوون ﴿قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پەروەردگار) دەفەرمووێ ئایا ئەمە ڕاست نییە؟
﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ ئەڵێن بەڵێ ڕاستە سوێند بە پەروەردگارمان ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دەفەرمووێ دەی
بچێژن ئەو سزایە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کەبڕواتان نەهێناوە (ئینکارتان دەکرد) (٣٠)
﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دیداری پەروەردگاریان بە درۆ دەزانی زەرەریان
کرد ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا کاتێ لەناکاو ڕۆژی دوایی یان بەسەردا دێت ﴿قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ
مَا فَرَّطْنَا فِيهَا﴾ ئەڵێن ئای داخ و پەشیمانی سەخت بۆ ئێمە چەند کەم تەرخەمیمان کرد لە دونیادا و
لەدەستمان چوو ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ﴾ لەکاتێکدا تاوانەکانیان هەڵگرتووە بە کۆڵیانەوەیە
﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ئای چەند بەد و خراپە ئەو بارەگرانەی هەڵی دەگرن (٣١) ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ وەژیانی دونیا هیچ نییە بێجگە گاڵتە و سەرقاڵی نەبێ ﴿وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾
وە بێگومان ماڵی دوا ڕۆژ چاکترە بۆ ئەوانەی خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی
ئایا بۆ ژیرنابن (٣٢) ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین کە بێگومان ئەوەی
کەئەوان دەیڵێن خەمبارت دەکات ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ بەڵام بێگومان ئەوان تۆ بەدرۆزن دانانێن
﴿وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵکو ئەو ستەمکارانە ئایەتەکانی خوا ﴿يَجْحَدُونَ﴾ ئینکار دەکەن (وبەدرۆی
دەزانن) (٣٣) ﴿وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بە خوا بێگومان پێغەمبەرانی پێش تۆش (ئەی موحەممەد
ﷺ) باوەڕیان پێ نەکرا ﴿فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا﴾ بەڵام ئارامیان گرت لەسەر ئەو باوەڕ پێ نەکرانەیان
﴿وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا﴾ وە ئەزیەت و ئازار دران تا یارمەتی و سەرخستنی ئێمەیان بۆ هات
﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ وەفەرمانەکانی (بەڵێنەکانی) خوا بەهیچ کەسێک ناگۆڕدرێ ﴿وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِ
الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بێت بێگومان هەواڵی هەندێ لەو پێغەمبەرانەت بۆ هاتووە (٣٤) ﴿وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ
إِعْرَاضُهُمْ﴾ خۆ هەرچەند ڕوو وەرگێڕانی ئەوانە سەخت و گرانە لەسەرت ﴿فَإِنِ اسْتَطَعْتَ﴾ جا ئەگەر
توانیت ﴿أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ﴾ بە ناخی زەویدا تونێلێک لێ دەیت ﴿أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ﴾ یان
پەیژەیەک بۆ ئاسمان دابنێیت بەهۆیەوە بەڵگەیەکیان بۆ بهێنی ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ وە
ئەگەر خوا بیویستایە ئەوانەی کۆدەکردەوە لەسەر ڕێنموویی و بڕوا هێنان ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾
کەواتە هەرگیز لەوانە مەبە کە نەزانن (٣٥)

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوانە وەڵامی تۆ ئەدەنەوە کە (بەدڵ) ئەبیستن ﴿وَالْمَوْتَىٰ
يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ﴾ مردووەکانیش (ئەوانەی باوەڕ ناهێنن) خوا زیندوویان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾
پاشان هەر بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ ووتیان بۆچی لەلایەن
پەروەردگاریەوە موعجیزەیەکی بۆ نەهاتۆتە خوارەوە ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ﴾ بڵێ بێگومان خوا بە
توانایە ﴿عَلَىٰ أَن يُنَزِّلَ آيَةً﴾ کە بەڵگە و نیشانەیەك بنێرێتە خوارەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام
زۆربەیان نازانن ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ﴾ هیچ گەڕۆکێکی گیان لەبەر نیە لەزەویدا ﴿وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ
بِجَنَاحَيْهِ﴾ وە هیچ باڵندەیەك نیە کە دەفڕێ بە هەردوو باڵەکەی ﴿إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُم﴾ مەگەر ئەوانیش وەك
ئێوە ئوممەتانێکن ﴿مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێکمان فەرامۆش نەکردووە لەم کتێبەدا (لوح
المحفوظ یا قورئان دا) ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ﴾ پاشان ئەوانە (لە ڕۆژی دوایی دا) لای پەروەردگاریان
کۆدەکرێنەوە ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون بەبەڵگەکانی ئێمە ﴿صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي
الظُّلُمَاتِ﴾ کەڕ و لاڵن لەناو تاریکستاندان ﴿مَن يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ﴾ هەرکەس خوا بیەوێ گومڕای
دەکات ﴿وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەرکەسیش خوا بیەوێ دەیخاتە سەر ڕێگای ڕاست ﴿٣٩﴾
﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم پێ بدەن ئەگەر سزای خواتان بۆ
بێت ﴿أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ﴾ یان ڕۆژی دوایی یەخەتان بگرێت ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ﴾ ئایا هاوار دەکەنە هیچ
شتێك بێجگە لە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٠﴾ ﴿بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ (نەء) بەڵکو
تەنها بانگ و هاوار بەخوا دەکەن ﴿فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَاءَ﴾ ئەمجا ئەویش ئەگەر ویستی ئەوەی
هەواری (لە دەست) ئەکەن نایهێڵێ ﴿وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾ و ئەو شتانەتان لەبیر دەچێتەوە کە دەتانکردن
بە هاوبەش بۆ خوا ﴿٤١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێغەمبەرانمان نارد بۆ
گەلانی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ وەتووشی نەبوونی و هەژاری
وەنەخۆشی و ترس و ناڕەحەتیمان کردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە و پەشیمانی
دەربڕن (لاڵانەوە و زکری خوایی) ﴿٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا﴾ دەی بۆ نەپاڕانەوە کاتێك سزای
ئێمەیان بۆ هات؟ ﴿وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵیان ڕەق بووە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
وەشەیتان ئەو کردەوەخراپانەی بۆ ڕازاندبوونەوە کەدەیانکرد ﴿٤٣﴾ ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ جا
کاتێ لەبیریان چووبەوە ئەوەی کە پێی ئامۆژگاری کران ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دەرگای هەموو
شتێکمان لەسەر کردنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا﴾ تاکاتێ دڵخۆش بوون بەوەی پێیان درابوو
﴿أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ﴾ لە ناکاودا تۆڵەمان لێ سەندن ئیتر ئەوانیش نائومێد و سەرگەردان
بوون ﴿٤٤﴾

﴿فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەو گەلەی کە ستەمیان کرد دوا بڕاو کران ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
وە هەموو سوپاس و ستایشێک هەر بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ﴾ ئەگەر خوا هەستی بیستن و بینینتان لێ بسەنێتەوە
﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُم﴾ موریشی بنێ بەسەر دڵەکانتاندا ﴿مَّنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ﴾ چ پەرستراوێک هەیە
بێجگە خوا بۆتان بهێنێتەوە ﴿انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ تەماشابکە چۆن بەڵگەکان دەگۆڕین و
چەند باریان دەکەینەوە ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ﴾ پاشان ئەوان پشتی تێ دەکەن و ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٦﴾
﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً﴾ ئەگەر سزای
خوا لەناکاو یا بە ئاشکرا بێتە سەرتان ﴿هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئایا لەناو دەبرێن (بە سزای
خوایی) بێجگە لە کۆمەڵی ستەمکاران نەبێت؟ ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە نێردراوەکانمان نەناردووە
﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ مەگەر بە مژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەس بڕوای
هێنا و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە هیچ مەترسی یەکیان لەسەر نابێ
و خەمباریش نابن ﴿٤٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەیش بڕوایان نەبوو بە بەڵگەکانی ئێمە ﴿يَمَسُّهُمُ
الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بە هۆی دەرچوونیان لە سنوور(ی فەرمانی خوا) سزایان لێ دەکەوێ
و دەیانگرێ ﴿٤٩﴾ ﴿قُل لَّا أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من پێتان نالێم
گەنجینەکانی خوا لای منە ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ وە شتی نهێنیش نازانم ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ﴾ وە
پێتان نالێم بێگومان من فریشتەم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ شوێنی هیچ ناکەوم ئەوە نەبێت کە بۆ نیگام
کراوە ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ بڵێ ئایا کوێر و بینا یەکسانن؟ ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر
ناکەنەوە؟ ﴿٥٠﴾ ﴿وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ بەم قورئانە بترسێنە ئەوانەی دەترسن ﴿أَن يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾
(لەوەی کە) کۆبکرێنەوە لای پەروەردگاریان ﴿لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ لە کاتێکدا بێجگە
لە خوا هیچ یارمەتیدەر و تکاکارێکیان نی یە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆیان بپارێزن ولەخوا
بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم﴾ وە ئەوانە دەرمەکەیت کە پەروەردگاریان دەپەرستن (وهاواری
بۆ دەکەن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ بەبەیانیان و ئێواراندا (ڕەزامەندی) خوایان دەوێ
﴿مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ و لێپرسینەوەی هیچ شتێکیان لەسەر تۆ نی یە ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن
شَيْءٍ﴾ وە لێپرسینەوەی هیچ شتێکی تۆش لەسەر ئەوان نی یە ﴿فَتَطْرُدَهُمْ﴾ جا ئەگەر دەریانکەیت
(دوور یان خەیتەوە) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەوە لە ستەمکاران دەبیت ﴿٥٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ وە بەوجۆرە هەندێکیانمان بەهەندێکی تریان تاقی کردەوە ﴿لِّيَقُولُوا أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّن بَيْنِنَا﴾ بۆ ئەوەی بڵێن ئایا ئەوانە خوا ڕێزو بەهرەی پێ بەخشیوون لە نێو ئێمەدا؟ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ﴾ ئایا خوا لە هەموو کەس زاناتر نیە بەوانەی شوکر بە بژێرن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا﴾ وەکاتێ ئەوانەی کە بڕوایان هەیە بە ئایەتەکانی ئێمە هاتن بۆلات ﴿فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە پێیان بڵێ سڵاوتان لێ بێت ﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ پەروەردگارتان بەزەیی و میهرەبانی لەسەر خۆی پێویست کردووە ﴿أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ﴾ بێگومان هەرکەس لە ئێوە کارێکی خراپ بکات بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابَ مِن بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ﴾ پاشان بگەڕێتەوەو تەوبە بکات وخۆی چاك بکات ﴿فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێبوردەی بەبەزەییە ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئاوەها جۆرەها ئایەتەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەی تاوانباران ڕوون بێتەوە ﴿٥٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومان من قەدەغەم لێکراوە لەوەی کەبەندایەتی بکەم بۆ ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئێوە هاواریان لێدەکەن و دەیان پەرستن بێجگە لە خوا ﴿قُل لَّا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ﴾ بڵێ من شوێنی ئارەزووەکانی ئێوە ناکەوم ﴿قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ ئەگەر وابکەم بێگومان من گومڕا دەبم وەبەڕێی ئەو کەسانەدا نابم کە ڕێنموونییان وەرگرتووە ﴿٥٦﴾ ﴿قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ بڵێ بێگومان من بەسەر بەڵگەیەکی ئاشکرام کە لەلایەن پەروەردگارمەوەیە ﴿وَكَذَّبْتُم بِهِ﴾ کەچی ئێوە بڕواتان پێ نەهێنا ﴿مَا عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ ئەو (سزای) ئێوە پەلەی هاتنی دەکەن بەدەست من نیە ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ فەرمان ڕەوایی تەنها بۆ خوایە ﴿يَقُصُّ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی باسی دەکات ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ﴾ وە ئەو چاکترینی بڕیاردەر و جیاکەرەوەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنَّ عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ بڵێ ئەگەر لای من بوایە ئەوەی ئێوە پەلە دەکەن لە هاتنی ﴿لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ ئەوا کاری نێوان من و ئێوە کۆتایی پێ دەهێنرا ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا چاك ئاگادارە بەستەمکاران ﴿٥٨﴾ ﴿وَعِندَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ﴾ وە کلیلی هەموو نهێنییەکان هەر لای خوایە ﴿لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ کەس نایانزانێت جگە لە (خۆی) ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ وە (خوا) دەزانێ چی لە وشکانی و دەریادا هەیە ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾ وە هەر گەڵایەك بکەوێتە خوارەوە خوا پێی دەزانێت ﴿وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ﴾ و هەر دانەوێڵەیەك لە تاریکی یەکانی زەویدا بێت ﴿وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ﴾ و هەر تەڕو وشکێك هەبێت ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ هەر هەموویان لە کتێبی ئاشکرا لە (لوح المحفوظ) دان ﴿٥٩﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي يَتَوَفَّىٰكُم بِٱلَّيۡلِ﴾ وە هەر ئەو خوایەیە کە دەتان خەوێنێت لەشەودا (لێرەدا خەو بەمانای مردن
هاتووە) ﴿وَيَعۡلَمُ مَا جَرَحۡتُم بِٱلنَّهَارِ﴾ وە ئەشزانێ (لە ڕۆژدا) چ کارێکتان ئەنجام داوە ﴿ثُمَّ يَبۡعَثُكُمۡ فِيهِ﴾
پاشان لە ڕۆژدا بە خەبەرتان دەکاتەوە ﴿لِيُقۡضَىٰٓ أَجَلٞ مُّسَمّٗى﴾ بۆ ئەوەی تەواو بێ ماوەی دیاریکراو
(ی هەموو کەسێ) ﴿ثُمَّ إِلَيۡهِ مَرۡجِعُكُمۡ﴾ ئەوسا هەر بولای ئەوە گەڕانەوەتان ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ
تَعۡمَلُونَ﴾ پاشان هەواڵتان پێ دەدات بەهەر کردەوەیەك کە کردوتانە ﴿٦٠﴾ ﴿وَهُوَ ٱلۡقَاهِرُ فَوۡقَ عِبَادِهِۦ﴾
ئەو (خوا) زاڵ و دەسەلاتدارە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَيُرۡسِلُ عَلَيۡكُمۡ حَفَظَةً﴾ و فریشتەیکتان بۆ دەنێرێت
(کە چاودێر و پارێزەر و نووسەری کردەوەکانتانن) ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَكُمُ ٱلۡمَوۡتُ﴾ تاکاتێ مردنی یەکێکتان
دێت ﴿تَوَفَّتۡهُ رُسُلُنَا﴾ نێراوەکانمان گیانی دەکێشن ﴿وَهُمۡ لَا يُفَرِّطُونَ﴾ کەهیچ سستی و کەمتەرخەمی
یەك ناکەن (لەکارەکانیاندا) ﴿٦١﴾ ﴿ثُمَّ رُدُّوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ مَوۡلَىٰهُمُ ٱلۡحَقِّ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە بولای خوا
کەسەروەری ڕاستەقینەیانە ﴿أَلَا لَهُ ٱلۡحُكۡمُ﴾ ئاگاداربن فەرمان ڕەوایی و بڕیار هەر بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ أَسۡرَعُ
ٱلۡحَٰسِبِينَ﴾ هەر خوایشە لێپرسینەوەی خێراترە لە هەموو کەس ﴿٦٢﴾ ﴿قُلۡ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَٰتِ ٱلۡبَرِّ
وَٱلۡبَحۡرِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: کێیە کێ ئێوە ڕزگار دەکات لەتاریکیەکانی ووشکی و دەریا
﴿تَدۡعُونَهُۥ تَضَرُّعٗا وَخُفۡيَةٗ﴾ کە هاوار و زاری لێدەکەن بە ئاشکرا و نهێنی ﴿لَّئِنۡ أَنجَىٰنَا مِنۡ هَٰذِهِۦ﴾ (دەڵێن) سوێند
بە خوا ئەگەر لەم مەترسیە ڕزگارمان بکات ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان لە سوپاسی کارانی
خوا دەبین ﴿٦٣﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنۡهَا﴾ بڵێ: هەر خوا ئێوە ڕزگار دەکات لەو مەترسیە ﴿وَمِن كُلِّ كَرۡبٖ﴾ و لە
هەموو نارەحەتی و غەم و پەژارەیەك ﴿ثُمَّ أَنتُمۡ تُشۡرِكُونَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) پاشان ئێوە هاوەڵ بۆ خوا
بڕیار دەدەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُلۡ هُوَ ٱلۡقَادِرُ﴾ بڵێ: هەر ئەو خوایە بەتوانا و دەسەلاتدارە ﴿عَلَىٰٓ أَن يَبۡعَثَ عَلَيۡكُمۡ عَذَابٗا﴾
کەسزایەکتان بۆ بنێرێت ﴿مِّن فَوۡقِكُمۡ﴾ لە سەروتانەوە ﴿أَوۡ مِن تَحۡتِ أَرۡجُلِكُمۡ﴾ یان لە ژێرپێتانەوە ﴿أَوۡ يَلۡبِسَكُمۡ
شِيَعٗا﴾ یان سەرتان لێ بشێوێنێ و تان کات بەچەند دەستە و تاقمێکەوە ﴿وَيُذِيقَ بَعۡضَكُم بَأۡسَ بَعۡضٍ﴾
جا هەندێکتان بە هەندێکی ترتان سزا و ئازار بدات ﴿ٱنظُرۡ كَيۡفَ نُصَرِّفُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەتەکان
دەگۆڕین (لە جۆرێکەوە بۆ جۆرێکی تر) ﴿لَعَلَّهُمۡ يَفۡقَهُونَ﴾ تا ئەوان تێبگەن و بیربکەنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَكَذَّبَ
بِهِۦ قَوۡمُكَ وَهُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ گەلەکەت باوەڕیان بەم قورئانە نەکرد کە هەر ئەوە حەق و ڕاستە ﴿قُل لَّسۡتُ عَلَيۡكُم
بِوَكِيلٖ﴾ بڵێ: من پارێزەر و بەرپرستتان نیم ﴿٦٦﴾ ﴿لِّكُلِّ نَبَإٖ مُّسۡتَقَرّٞ﴾ بۆ هەموو هەواڵێك کاتێکی
دیاریکراو هەیە (کە ڕاست و درۆی تیادا ڕوون دەبێتەوە) ﴿وَسَوۡفَ تَعۡلَمُونَ﴾ وە بەم زوویی دەزانن ﴿٦٧﴾
﴿وَإِذَا رَأَيۡتَ ٱلَّذِينَ يَخُوضُونَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا﴾ هەر کاتێ ئەوانەت دی قسەی ناشایستە دەکەن دەربارەی ئایەتەکانی
ئێمە ﴿فَأَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ﴾ ئەوە ڕوو وەرگێڕە لێیان ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِي حَدِيثٍ غَيۡرِهِۦ﴾ تا دەچنە سەر باسێکی تر
﴿وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ وە ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوە ﴿فَلَا تَقۡعُدۡ بَعۡدَ ٱلذِّكۡرَىٰ مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾
ئیتر لە پاش بیرکەوتنەوەت لەگەڵ کۆمەڵی ستەم کاران دامەنیشە ﴿٦٨﴾

﴿وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ (هەرچەندە) ئەوانەی خوایان دەپارێزن هیچ پرسیارو
تاوانی ئەوانیان لەسەر نی یە ﴿وَلَٰكِن ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەلام بیر خستنەوەیە تا خۆیان بپارێزن
﴿٦٩﴾ ﴿وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) واز بێنە لەوانەی ئاینەکەیان کردووە
بە گەمە و گاڵتەجاڕی ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ و ژیانی دونیا هەڵی خەڵەتاندوون ﴿وَذَكِّرْ بِهِ﴾
وە بە قورئان ئامۆژگاریان بکە ﴿أَن تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی هیچ کەس تێ نەچێ
بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کردویەتی ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ کە جگە لە خوا هیچ دۆست
و تکاکارێکی نی یە ﴿وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا﴾ ئەگەر هەموو فیدا و بریتی یەك بدات لێ
ی وەرناگیرێ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەوانە کەسانێکن بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کە
کردوویانە تێچوون ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ بۆ ئەوانیە خواردنەوەیەك لە ئاوی زۆر گەرم و بەکوڵ
﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ و سزای زۆر بە ئازاریش بەهۆی ئەوەی کە بێ بڕوابوون ﴿٧٠﴾ ﴿قُلْ
أَنَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بڵێ ئایا بێجگە لەخوا هاوار بکەین (و بپەرستین) ﴿مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ شتێك
کە سوودمان پێ نەگەیەنێت و نە زیان ﴿وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا﴾ وە بەرەو دوا بگەڕێینەوە (پاشگەزببینەوە
لە ئاینەکەمان) ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ لە پاش ئەوەی کە خوا ڕێنموونی کردین (بۆ ڕێگای
ڕاست)؟ ﴿كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ﴾ وەکو ئەو کەسەی کە شەیتانەکان سەریان لێ شێو بدەن
﴿فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ﴾ بەزەوی دا سەرگەردان بێ ﴿لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى﴾ و چەند هاوڕێیەکی
هەبێ بانگی کەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿ائْتِنَا﴾ (بڵێن) وەرە بۆلای ئێمە (کەچی بەگوێیان نەکات)
﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ بڵێ بەڕاستی هەر ڕێنموونی خوایە ڕێنموونی ڕاستە ﴿وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ﴾ و فەرمانمان پێدراوە کە مل کەچ و گوێڕایەڵ بین بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٧١﴾ ﴿وَأَنْ
أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوهُ﴾ وە (فەرمانمان پێدراوە) کە بەرپاکی نوێژ بەجێ بێنن و لەو (پەروەردگارە)
بترسێن ﴿وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەمووتان هەر بۆلای ئەو ڕاتە کۆ دەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی)
﴿٧٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ وە هەر ئەو خوایە کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە
بەحەق و ڕاستی ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُ﴾ وە هەر ڕۆژێ بەشتێك بفەرمووێ ببە ئەویش دەست بەجێ
دەبێ ﴿قَوْلُهُ الْحَقُّ﴾ فەرمان و ووتەی ئەو ڕاستە ﴿وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ هەر بۆئەوە موڵك
و ڕەوایەتی لەو ڕۆژەدا کە فوو دەکرێتە (صور) کەڕەنادا ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانا و ئاگایە
بەهەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ و هەر ئەوە کاردروست و بە ئاگا ﴿٧٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ﴾ وە(بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم ووتی بە ئازەری باوکی ﴿أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا
آلِهَةً﴾ ئایا تۆ بتانێك دەکەیتە پەرستراوی خۆت؟ ﴿إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ بەڕاستی من
تۆو گەلەکەت لە گومڕاییەکی تەواو و ئاشکرادا دەبینم ﴿٧٤﴾ ﴿وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بەو شێوەیە
نیشانی ئیبراهیممان دا ﴿مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دەسەڵات و خاوەنێتی (خوا بۆ) ئاسمانەکان و
زەوی ﴿وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەریزی باوەڕدارە ڕاستەقینەکاندا بێت ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَنَّ
عَلَيْهِ اللَّيْلُ﴾ کاتێ شەوی بەسەردا هات ﴿رَأَى كَوْكَبًا﴾ ئەستێرەیەکی بینی ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە
پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەڵام کاتێ ئاوابوو ﴿قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ﴾ ووتی من هەرچی ئاوا
بێ خۆشم ناوێ ﴿٧٦﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا﴾ ئەمجا کاتێ مانگی بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ووتی
ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەڵام کاتێ کە ئاوابوو ﴿قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي﴾ ووتی سوێند بەخوا
ئەگەر پەروەردگارم ڕێنموونیم نەکات ﴿لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ﴾ بێگومان لە کۆمەڵی گومڕایان
دەبم ﴿٧٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً﴾ ئەمجا کاتێ خۆری بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ﴾
ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ئەمە گەورەترە (لەوان) ﴿فَلَمَّا أَفَلَتْ﴾ جا کاتێ خۆریش ئاوا بوو
﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بەڕاستی من بەریم لە هەرشتێ کە ئێوە دەیکەن
بەهاوبەش بۆ خوا ﴿٧٨﴾ ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي﴾ بەڕاستی من ڕووی خۆم وەرئەگێڕم بۆلای ئەوێك
﴿فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿حَنِيفًا﴾ جگە لەخوا ڕووم لەهیچی
تر ناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بێگومان من لەهاوبەش پەیداکەران نیم ﴿٧٩﴾ ﴿وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ﴾
(بەڵام ئیبراهیم) گەلەکەی دەمەقاڵێیان لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ﴾ فەرمووی ئایا
ئێوە دەمەدەمێ و موجادەلەم لەگەڵدا دەکەن؟ لەبارەی خواوە کە بەڕاستی ڕێنموونی منی کردووە
﴿وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ﴾ من ناترسم لەوەی کە ئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا (چونکە زیان
ناگەیەنن) ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا﴾ مەگەر شتێك کە پەروەردگارم بیەوێ بیکات ﴿وَسِعَ رَبِّي كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا
بیر ناکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ﴾ وە من چۆن دەترسم لەو بتانەی کە ئێوە کردووتانە
بەهاوبەش بۆ خوا ﴿وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ﴾ کەئێوە ناترسن بێگومان بتانێکتان کردۆتە
هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا﴾ کە هیچ بەڵگەیەکی نەناردووە بۆتان (کە ئەوان بپەرستن)
﴿فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ﴾ دەی کەواتە کام لەم دوو دەستەیە شایستەترە بە نەترسان (و ئارامی)
﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هیچ دەزانن ﴿٨١﴾

﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾ و بڕواکەیان تێکەڵ بە ستەم
(هاوەڵ دانان) نەکردووە ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ﴾ هێمنی و ئاسایش تەنها بۆ ئەوانەیە هەر
ئەوانەش ڕێنموونی کراوون (٨٢) ﴿وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ﴾ ئەو (بەڵگانە) بەڵگەی ئێمە بوون
کە دابوومان بە ئیبراهیم ﴿عَلَىٰ قَوْمِهِ﴾ لەسەر گەلەکەیەوە ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ﴾ هەر کەسێک
بمانەوێت پلەوپایەی بەرز دەکەینەوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کاردروستی
زانایە (٨٣) ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە ئیسحاق و (لە ئیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی
﴿كُلًّا هَدَيْنَا﴾ ڕێنموونیی هەموویانمان کرد ﴿وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ﴾ وە لەوەو پێش ڕێنموونیی
نووحیشمان کرد ﴿وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ و لە نەوەکانی نووح
داوود و سولەیمان و ئەیووب و یوسف و مووسا و هاروونمان (ڕێنموونیی کرد) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ﴾ ئا بەو جۆرە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (٨٤) ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ﴾
وە زەکەریا و یەحیا و عیسا و ئیلیاس ﴿كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ هەریەك لەمانە لە چاکەکاران بوون (٨٥)
﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا﴾ وە ئیسماعیل و یەسەع و یونس و لووط ﴿وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
هەریەکە لەمانە ڕێزماندارن بەسەر هەموو خەڵکیدا (٨٦) ﴿وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ﴾ هەروەها
هەندێ لە باوك و نەوەو و براکانیان ﴿وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ هەڵمان بژاردوون و
ڕێنموونیمان کردوون بۆ ڕێگەی ڕاست (٨٧) ﴿ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ﴾ ئەوە ڕێنموونی خوایە
ڕێنموونی هەرکەسێکی پێدەکات ﴿يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ لە بەندەکانی کە خۆی بیەوێ ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە ئەگەر هاوبەشیان بڕیاردابایە بۆ خوا بێگومان ئەو چاکانەی کردبوویان
هەمووی بێ پاداشت دەردەچوو (٨٨) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و زانین و حوکمڕانی و پێغەمبەرێتیمان پێ بەخشیوون ﴿فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ﴾ جا ئەگەر
ئەوانە (قوڕەیش) بڕوای پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەدەستەیەکی
ترمان سپاردووە (چاودێری بکەن و) بێ بڕواش نابن پێی (٨٩) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ﴾ ئەوانە (ئەو
پێغەمبەرانەی ناو بران) کەسانێك بوون خوا ڕێنموونیی کردن ﴿فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ﴾ ئەی پەیڕەوی
ڕێگە و ڕێبازی ئەوان بکە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێناکەم لەسەری ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ﴾ ئەم قورئانە تەنها
ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان (٩٠)

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ وەك پێویست خوایان نەناسی و ڕێزیان نەگرت ﴿إِذْ قَالُوا﴾ کاتێ وتیان ﴿مَا
أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ﴾ خوا هیچ شتێکی نەناردوەتە خوارەوە بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ
الَّذِي﴾ بڵێ ئەی کێ ئەو کتێبەی ناردە خوارەوە ﴿جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ﴾ کە مووسا هێنای ﴿نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾
(ئەو کتێبە) ڕووناکی و ڕێنموویی بوو بۆ خەڵك (پێش دەستکاری کردنی لەلایەن جولەکەکانەوە)
﴿تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ﴾ ئێوە ئەو (کتێبە) دەکەنە چەند پەڕە و کاغەزێك ﴿تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ بەشێکی
(کە بە قازانجتانە) ئاشکرای دەکەن و زۆربەشی (کە زیانی خۆتانە) دەیشارنەوە ﴿وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا﴾
شتانێك فێر کراون کە ئێوە نەتان دەزانی ﴿أَنتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ﴾ نە خۆتان و نە باو و باپیرانتان ﴿قُلِ اللَّهُ﴾
بڵێ هەر خوا (کتێبی بۆ مووسا ناردووە) ﴿ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾ پاشان لێیان گەڕێ لەناو بەتاڵی
خۆیاندا گاڵتەو یاری بکەن و ڕابوێرن (٩١) ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ﴾ ئەم قورئانە ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە
﴿مُبَارَكٌ﴾ پیرۆز و بەردارە ﴿مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ ئەو کتێبانەش پێش ئەو هاتوون بەڕاستیان دادەنێت
(پێش ئەوەی گاور و جولەکەکان بیشێوێنن) ﴿وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ هەروەها بۆ ئەوەی
دانیشتوانی مەککە و دەوروبەری ئاگادار کەیتەوە و بیانترسێنی ﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾
جا ئەوانەی بڕوایان بە دوا ڕۆژ هەیە بڕوا بەم (قورئانە) دێنن ﴿وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ ئەوان
پارێزەرن بۆ نوێژەکانیان و بەچاکی لەکاتی خۆیاندا دەیانکەن (٩٢) ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾
کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ یان بڵێ نیگا و سروشم
بۆ کراوە ﴿وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەڵام هیچ نیگا و سرووشێکیشی بۆ نەکرابێ ﴿وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ
مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ هەروەها کەسێ کە بڵێ منیش وێنەی ئەو قورئانەی خوا دایبەزاندووە دادەبەزێنم
﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ﴾ خۆزگە ستەمکارانت دەبینی کاتێ ﴿فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ﴾ وان لە ناڕەحەتی و
سەختی سەرەمەرگدا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ﴾ و فریشتەکان دەستیان بۆ دەبەن (بۆ گیان کێشانیان)
﴿أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ﴾ (پێیان دەڵێن) خۆتان دەرباز کەن (لەم ناڕەحەتی گیان کێشانە ئەگەر ڕاست دەکەن)
﴿الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾ ئەمڕۆ پاداشتی ڕیسواکەر دەدرێنەوە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾
بەهۆی ئەوەی کە قسەی ناڕاستتان هەڵئەبەست بەدەم خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆتان
بە گەورە دەزانی لەبەرانبەر ئایەتەکانی خوادا (٩٣) ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوە بە
تەنیا و یەك یەك گەڕانەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەکو یەکەم جار دروستمان کردن
﴿وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ﴾ و ئەوەی پێمان دابوون بەجێتان هێشت لەدوای خۆتان (لە ماڵ
و سەروەت و سامان) ﴿وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ﴾ وە نابینین لەگەڵتاندا ﴿شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ﴾
ئەو تکاکارەی کە لاتان وابوو هاوبەشی خوان لە تکا کردن بۆتان ﴿لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ﴾ سوێند بە خوا
بێگومان پچڕا پەیوەندی نێوانتان ﴿وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وە ئەوەی بە پشتیوانی خۆتانی دەزانی
ون بوو لێتان (٩٤)

﴿إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ﴾ بەڕاستی خوا لەتکەری دانەوێڵە و ناوکەتووە (کاتێك کە دەڕوێنرێت لە زەویدا)
﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ زیندوو دەردەهێنێ لە مردوو ﴿وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ﴾ وە (خوا) دەرهێنەری
مردووانە لە زیندوو ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ ئەوەیە خوای ئێوە دەی کەواتە ئێوە چۆن (لە پەرستنی
ئەو خوایە) لا دەدرێن؟ (٩٥) ﴿فَالِقُ الْإِصْبَاحِ﴾ (خوا) بەدی هێنەری شەبەق و ڕووناکی ڕۆژ بووەوەیە
﴿وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا﴾ و شەوی کردووە بەکات و هۆی ئارامگرتن ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا﴾ و خۆر و
مانگی کردۆتە هۆی حساب دیاریکردن و زانینی کات ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوەش ئەندازەگرتنی
خوای بەدەسەلاتی زانایە (٩٦) ﴿وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ﴾ وە هەر خوایە کە ئەستێرەی داناوە بۆتان
﴿لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ بۆ ئەوەی ڕێیان پێدەرکەن لە تاریکییەکانی وشکانی و دەریادا
﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کۆمەڵێ کە بزانن و تێ بگەن
(٩٧) ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە کە ئێوەی دروست کردووە لە یەك کەس
کە (ئادەم)ە ﴿فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ﴾ ئەمجا (لە پشتی باوکتان) نیشتەجێ کران (دواتریش لە منداڵدانی
دایکتاندا) دانران بە شێوەی کاتی ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون
کردۆتەوە بۆ کەسانی بە وورد بیر بکەنەوە (٩٨) ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە ﴿أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً﴾ کە بارانی لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا بە هۆی ئەو (بارانە)وە
هەموو جۆرە چەکەرەیەکمان ڕواند ﴿فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا﴾ ئەمجا ڕووەکی سەوزمان لێ ڕوو ناوە
﴿نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا﴾ وە لەو (ڕووەکە سەوزە) دەنووێڵەی لەسەریەك کەڵەکەبوومان دەرهێناوە
(وەك گوڵی جۆ و گەنم) ﴿وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ﴾ وە لە دار خورماوە چەند پەلێکی هێشووی
شۆڕەوە بوو دەردەهێنین ﴿وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ﴾ وە (دەڕوێنین بەو بارانە) باخاتی زۆر لە تری ی هەمە جۆر
﴿وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ﴾ و زەیتون و بنە هەناری ﴿مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ هاوڕێ و لەیەکتر جیا جیا (لە تامدا)
﴿انظُرُوا إِلَىٰ ثَمَرِهِ﴾ سەرنجی بەرهەمەکەی بدەن ﴿إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ﴾ کاتێك بەر دەگرێت و پێ دەگات
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەم سەرنجدانەدا چەند بەڵگەی گەورە هەیە (لەسەر گەورەیی
دەسەلاتی خودا) بۆ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن (٩٩) ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ﴾ هاوبەشانێکیان بڕیارداوە بۆ
خوا کە جنۆکەن ﴿وَخَلَقَهُمْ﴾ لە کاتێکدا خوا ئەو (جنۆکانەی) دروست کردووە ﴿وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ
بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەدرۆ و بوختان چەند کوڕ و کچیان ڕەوادا وە بۆ خوا بەبێ زانیاری ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ﴾
پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی کە ئەوان بڕوایانە بڕیاری ئەدەن بۆ خوا (١٠٠) ﴿بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
(خوا) داهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە لە نەبوون ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُن لَّهُ صَاحِبَةٌ﴾ چۆن
منداڵی دەبێ کە ژن و هاوسەری نەبووە ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ خۆی هەموو شتێکی دروستکردووە
﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو شتێ زانا و بە ئاگایە (١٠١)

﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ هەر ئەو خوایەیە کە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
ڕاستەقینە نی یە جگە لە ئەو ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروست کەری هەموو شتێکە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾
کەواتە ئەو بپەرستن ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە ئەو خوایە چاودێرە بەسەر هەموو شتێکەوە
﴿١٠٢﴾ ﴿لَّا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾ چاوەکان پەی پی نابەن و ناتوانن ببینن ﴿وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ﴾
بەلام ئەو هێزی بینین و چاوەکان دەبینێت ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ و ئەو بە ئاگای وردبینە ﴿١٠٣﴾
﴿قَدْ جَاءَكُم بَصَائِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ بەڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە چەندین بەڵگەی ڕوونتان
بۆ هاتووە ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ﴾ ئەمجا هەر کەس بیر لەڕاستی دەکاتەوەو دەیبینێ ئەوە (سوودی)
بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش بیر ناکاتەوەو کوێر بووە ئەوە (زیانی) هەر بۆ خۆیەتی
﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ وە من چاودێر و پارێزەرییم نە بەسەرتانەوە (بەس ڕاگەیەنەرم) ﴿١٠٤﴾
﴿وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئاوا جۆر و شێوەی بەڵگەکان دەگۆڕین ﴿وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ﴾ دەبا هەر بڵێن
خوێندووتە وپێکووترا وە ﴿وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی چاك ڕوونی بکەینەوە بۆ کۆمەڵێك
کەتێدەگەن و شارەزان ﴿١٠٥﴾ ﴿اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ شوێنی ئەوە بکەوە کە لەلایەن پەروەردگارتەوە
وەحیت بۆ کراوە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ شایستەی پەرستن نیە بێجگە لەو (خوا) ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾
وە ڕوو وەرگێرە لەهاوبەش بڕیاردەران ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە
هاوەڵیان دا نەدەنا ﴿وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ و تۆمان نەدەکرد بەچاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿وَمَا
أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ و تۆ زۆرداری دەسەڵاتدار نیت بەسەریانەوە ﴿١٠٧﴾ ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ
اللَّهِ﴾ (موسڵمانان) جنێو قسەی ناشرین مەڵێن بەوبت و پەرستراوانەی کەئەوان هاواریان لێ
دەکەن و دەیانپەرستن بێجگە لەخوا ﴿فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەو هۆیەوە ئەوانیش قسەی نەشیاو بڵێن
بەخوا ﴿كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ﴾ بەو شێوەیە ڕازاندوومانەتەوە بۆ هەموو ئوممەتێك کردەوەکەیان
﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەیان هەر بولای پەروەردگاریانە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
ئەمجا هەواڵیان پێ دەدات بەو کردەوانەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٠٨﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وە بەهێزترین
سوێندیان بەخوا دەخوارد ﴿لَئِن جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر موعجیزەیەکیان بۆ بێت
(ئەوانەی کەخۆیان داوایان دەکرد) بێگومان بڕوا دەهێنن پێ ی ﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ﴾ بڵێ بەڕاستی
موعجیزەکان هەر لای خوایە ﴿وَمَا يُشْعِرُكُمْ﴾ وە ئێوە نازانن ئەی بڕواداران ﴿أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا
يُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگانەش بێتە کایەوە هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٩﴾ ﴿وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ﴾ وە (کاتی
هاتنی موعجیزەکان بەهۆی نی بڕواییانەوە) دڵ و چاویان وەردەگێڕین و لادەدەین (لە باوەڕ هێنان)
﴿كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەك لە سەرەتاوە بڕوایان بەقورئان نەهێنا ﴿وَنَذَرُهُمْ﴾ وەلێیان
دەگەڕێین ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ﴾ لەسەر کەشی خۆیاندا بن ﴿يَعْمَهُونَ﴾ (دەبا) هەر سەرگەردان بن ﴿١١٠﴾

﴿وَلَوْ أَنَّنَا﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە ﴿نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ﴾ فریشتەمان بۆ لای ئەو (بێباوەڕ)انە ناردبایە
﴿وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ﴾ و مردووەکان قسەیان لەگەڵ بکردنایە ﴿وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ و هەموو
شتێکمان بۆ کۆبکردنایەتەوە ﴿قُبُلًا﴾ ڕوو بەڕوو بەپێش چاویانەوە (یان کۆمەڵ کۆمەڵ) ﴿مَّا كَانُوا
لِيُؤْمِنُوا﴾ بڕوایان نەدەهێنا ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیویستایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ﴾ بەڵام
زۆربەیان نەزان و بێ ئاگان ﴿١١١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا﴾ هەر بەو شێوە بۆ هەموو پێغەمبەرێک
دوژمنێکمان داناوە ﴿شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ﴾ لەشەیتانەکانی مرۆڤ و جنۆکە ﴿يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ
بَعْضٍ﴾ کەبەنهێنی بەیەکتری ڕادەگەیەن ﴿زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ وتەی ڕازاوە و بریقەدار بۆ فریودانیان
﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾
دەلیان گەڕێ بەحزیان و ئەو درۆیانەی کەهەڵی دەبەستن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ﴾ وە بۆ ئەوەی
گوێگری بۆ ئەو (وتە بریقەدارو ڕازاوەی بۆ یەکتری دەکەن) ﴿أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ دڵی
ئەو کەسانەی بڕوایان نییە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلِيَرْضَوْهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕازی بن پێی ﴿وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم
مُّقْتَرِفُونَ﴾ وەب ئەنجامی بدەن ئەو گوناهانەی ئەنجامی ئەدەن ﴿١١٣﴾ ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا﴾ جا ئایا
جگە لەخوا دادوەرێکی تر بۆ خۆم بڕیار بدەم؟ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ﴾ لەکاتێکدا (خوا) ئەو زاتەیە
کەناردویەتیە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿الْكِتَابَ مُفَصَّلًا﴾ ئەم قورئانە کەڕوون کەرەوەی هەموو باسێکە
بەدرێژی ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کە نامەمان پێ بەخشین ﴿يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ
بِالْحَقِّ﴾ چاک دەزانن بێگومان ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە بەحەق و ڕاستی نێردراوە
﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز لەگومانداران مەبە ﴿١١٤﴾ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە فەرمان
و وتەی پەروەردگارت تەواو سەرەو ئەنجام گەیشت ﴿صِدْقًا وَعَدْلًا﴾ بەڕاستی و دروستی
﴿لَّا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەهیچ کەس ناتوانێ بڕیارو وتەکانی بگۆڕێ ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ هەر
خوا بیسەری زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەگەر تۆ گوێڕایەڵی زۆربەی ئەوانە بیت
لەسەر زەویدان ﴿يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوا گومڕات دەکەن ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئەوان
هەر شوێنی گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وە هەمیشە درۆو گۆترە کاری دەکەن ﴿١١٦﴾
﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت چاک دەزانێت ﴿مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِ﴾ کێ گومڕا
بووەو لای داوە لەڕێگەی ئەو ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر ئەو زاناترە بەوانەی ڕێبەری ڕاستیان
گرتووە ﴿١١٧﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ دەمخۆن لەو (سەربڕاو)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە
﴿إِن كُنتُم بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بەنیشانەکانی خوا بڕوادارن ﴿١١٨﴾

﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا﴾ بۆچی ئێوە ناخۆن؟ ﴿مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لە (گۆشتی) ئەو (ئاژەڵان)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە (لەکاتی سەربڕینی دا) ﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کەبێگومان خوا بۆتانی ڕوون کردوتەوە ئەوەی حەرامی کردوە لەسەرتان ﴿إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ جگە لەوەی کەناچار دەبن بۆی (بیخۆن لەو خواردنانەی کە حەرامن) ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِم﴾ بەڕاستی زۆر کەس خەڵکی گومڕا دەکەن بە هەوا و ئارەزووی خۆیان ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك (کە لەخواوە وەرگیرابێت) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان پەروەردگارت دەست درێژ کاران و سەرکەشان چاك دەناسێ (١١٩) ﴿وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ﴾ لەگوناهی ئاشکرا و نهێنی دوور بن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە گوناه دەکەن بە دەستی ئەنقەست ﴿سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ﴾ بەرووبەڕووی تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوانانەی دەیانکرد (١٢٠) ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لەو (سەربڕاوە) مەخۆن کەناوی خوای لەسەر نەهێنراوە (لەکاتی سەربڕیندا) ﴿وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ﴾ بێگومان (خواردنی) ئەوە تاوان و لەسنوور دەرچوونە ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ﴾ وە بێگومان شەیتانەکان بەنهێنی شت بەدۆستانیان دەڵێن ﴿لِيُجَادِلُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی موجادەلە و دەمە دەمێتان لەگەڵ بکەن ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ جا ئەگەر بە گوێیان بکەن ئەوە بێگومان لەهاوبەش دانەران دەبن (١٢١) ﴿أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ ئایا کەسێك کەمردوو بێت (واتە بێ بڕوا بێت) و ئێمە زیندوومان کردەوە (هیدایەتماندا) ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ و ڕووناکیەکمان بۆ ئەو هەم هێنا (کەقورئانە) بە هۆی ئەوەوە لەناو خەڵکیدا دەگەڕێ و دەڕوات ﴿كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ ئایا وەك ئەوە وایە کە لەناو تاریکستانیکدا بێت ﴿لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا﴾ کە هیچ جۆری دەرچوونی نیە لێی ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو شێوەیە ڕازێنراوەتەوە بۆ بێبڕوایان ئەو کردەوە (خراپانەی) دەیان کرد (١٢٢) ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا﴾ بەو شێوەیە لە هەموو شارێکدا گەورەترینی تاوانباریمان کرد (بەدەسەڵاتدار) ﴿لِيَمْكُرُوا فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی پیلان و فێڵ بکەن لەو شارەدا ﴿وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ﴾ وە فێڵ و پیلان ناکەن (لە کەس) بێجگە لەخۆیان ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئەوان هەستی پێ ناکەن (١٢٣) ﴿وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ﴾ وە کاتێك ئایەتێکیان بۆ بێت ﴿قَالُوا لَن نُّؤْمِنَ﴾ دەڵێن ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ﴾ هەتا وێنەی ئەوەی بەپێغەمبەرانی خوا دراوە بەئێمەش نەدرێت ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ خوا چاك دەزانێت پەیام و پێغەمبەرایەتی خۆی بۆ کوێ دەنێرێت (وکێ شیاوترە بۆ ئەو کارە) ﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ بەرووبەڕووی ئەوانەی تاوانیان کردووە دووچاریان دەبێت ﴿صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سووکی و ریسوایی لای خوا و سزای سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ﴾ بەهۆی ئەو پیلان و فێڵانەی کە دەیانکرد (لە بڕواداران) (١٢٤)

﴿فَمَن يُرِدِ اللَّهُ أَن يَهْدِيَهُ﴾ جا هەرکەسێك خوا بیەوێت ڕێنموویی بکات ﴿يَشْرَحْ صَدْرَهُ
لِلْإِسْلَامِ﴾ سینگی فراوان دەکات بۆ ئیسلام (وەرگرتن و بڕواهێنان) ﴿وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُ﴾ وەهەر کەس خوا بیەوێت
گومڕای کات (لەبەر بەشداری و سەرکەشی خۆی) ﴿يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا﴾ سینگی زۆر تەنگ
دەکات ﴿كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ﴾ وەك ئەوەی (بیەوێت) بەرز ببێتەوە بەرەو ئاسمان (چونکە مرۆڤ
تا بەرەو ئاسمان بەرز ببێتەوە هەست بە تەنگە نەفەسی دەکات و بە بارەحەت هەناسەی بۆ نادرێت)
﴿كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ﴾ بەو جۆرە خوا پیسی و ناپاکی دادەنێت ﴿عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەسەر ئەو ئەی
کەبڕوا ناهێنن (125) ﴿وَهَٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا﴾ ئەم ئیسلامە ڕێگای پەروەردگارتە کە ڕێك و ڕاستە
﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ﴾ بێگومان بەڕوونی ئایەتەکانمان باسکردووە ﴿لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك
کەبیربکەنەوە (126) ﴿لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆ ئەوانە لە لای پەروەردگاریان ماڵی ئاشتی کە (بەهەشتە)
﴿وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ تەنها ئەویش دۆستیانە بەهۆی ئەو کردەوە چاکانەی دەیان کرد (127)
﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) تێکڕا کۆیان دەکاتەوە (دەفەرموێت) ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ﴾ ئەی
دەستەو کۆمەڵی جنۆکە ﴿قَدِ اسْتَكْثَرْتُم مِّنَ الْإِنسِ﴾ بێگومان ئێوە زۆر کەستان لە ئادەمیەکان
گومڕا کرد ﴿وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُم مِّنَ الْإِنسِ﴾ وە دۆستەکانیان لە ئادەمی دەڵێن ﴿رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ﴾
ئەی پەروەردگارمان هەندێکمان سوودو کەڵکمان لە هەندێکمان وەرگرت ﴿وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَّلْتَ
لَنَا﴾ وە بەو کاتە گەیشتین کەبۆت دیاری کردبووین ﴿قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ﴾ خوا دەفەرموێ
ئاگر شوێنتانە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە دەمێننەوە تیایدا ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ جگە لەو
کاتەی کەخوا بیەوێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کار دروستی زانایە (128)
﴿وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا﴾ بەو شێوەیە هەندێك لەستەمکاران دەکەین بەدۆست و پشتیوانی
هەندێکی تریان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەی ئەنجامیان دەدا (129)
﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا
پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ کەئایەتەکانی منتان بۆ بخوێننەوە
﴿وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ وە لەگەیشتن و دوچار بوونی ئەم ڕۆژەیان بترساندن ﴿قَالُوا
شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا﴾ دەڵێن (ڕاستە) شایەتی لەسەر خۆمان دەدەین ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بەڵام
ژیانی دونیا خەڵەتاندنی ﴿وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ و شایەتیان لەسەر خۆیان دا ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا
كَافِرِينَ﴾ کەبێگومان ئەوان بێ بڕوا بوون (130)

﴿ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ ئەوەی باسکرا لەسەر ئەوەیە کەپەروەردگارت
لەناو بەری (خەڵکی) شارو گوندەکان نەبووە و زوڵم و ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَأَهْلُهَا
غَافِلُونَ﴾ لەکاتێکدا خەڵکی ئەو شارو گوندانە بێ ئاگابووبن ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾
بۆ هەر یەکێك (لەجنۆکەو ئادەمی) چەند پلە و پایە هەیە لەبەرانبەر کردەوەکانیاندا
﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت لەوەی کەدەیکەن (ئەو ستەم کارانە) بێ
ئاگا نییە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ هەر پەروەردگاری تۆ بێ نیازە و خاوەنی میهرەبانی
یە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت لەناوتان دەبات ﴿وَيَسْتَخْلِفْ مِن بَعْدِكُم مَّا
يَشَاءُ﴾ وە کێی بوێت دوای ئێوە دەیکاتە جێنشین(ی ئێوە) ﴿كَمَا أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ
آخَرِينَ﴾ وەك چۆن ئێوەی لەنەوەی کۆمەڵێکی تر بەدی هێنا ﴿١٣٣﴾ ﴿إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ﴾ بێگومان
هەر بەڵێنێکتان پێ دەدرێ هەر دێت ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ و ئێوە لەدەس خوا دەرناچن ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ
اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی گەلەکەم لەسەر رێبازی خۆتان ئەوەی
لەدەستان دێت بیکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بێگومان منیش کارو کردەوەی خۆم دەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ
مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ جا لەمەو پاش دەزانن سەرئەنجامی ئەو دونیا بۆ کێ دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ﴾ بێگومان (بێ باوەڕان و) ستەم کاران رزگاریان نابێت ﴿١٣٥﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ﴾ وە بڕیاریاندا
بۆ خوا لەوەی کە (خوا) دروستی کردووە و دەی هێنا ﴿مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾ بەشێك لە کشتوکاڵ
و ئاژەڵ و ماڵات ﴿فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ﴾ جا بە گومانی خۆیان وتیان ئەمە بۆ خوایە ﴿وَهَٰذَا
لِشُرَكَائِنَا﴾ وە ئەمەش بۆ هاوبەشەکانمان (بتەکانمانە) ﴿فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ﴾
جا ئەوەی بۆ هاوبەشەکانیانە ئەوە بە خوا ناگات ﴿وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ﴾ وە ئەوەش بۆ
خوایە ئەوە دەگات بە هاوبەشەکانیان (واتە خوا نایەوێت و نەیداتەوە بەسەریاندا) ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾
ئای چ خراپە ئەوەی بڕیاری دەدەن ﴿١٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ
شُرَكَاؤُهُمْ﴾ لا بەو شێوەیە شەیتانەکان کوشتنی رۆڵەکانیان بۆ زۆر لەهاوەڵ دانەرەکان
رازاندەوە ﴿لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەناویان بەرن (بە کوشتنی کەسانی
بێ تاوان) وە بۆ ئەوەی ئاینەکەیان لێ بشێوێنن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە
ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ کەواتە لێیان گەڕێ با لەگەڵ ئەو درۆو دەلەسەیەی
کە هەڵی دەبەستن (بێ ئاگا و گومڕا بن) ﴿١٣٧﴾

﴿وَقَالُوا هَٰذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ﴾ وە (بە گومانی خۆیان) دەیان ووت ئەمانە ئاژەڵ ومالآت وكشتوكاڵێكی
كەقەدەغە كراون ﴿لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ﴾ نابێ لێیان بخوات كەسانێك نەبێ خۆمان بمانەوێت
﴿بِزَعْمِهِمْ﴾ بەگومانی خۆیان ﴿وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا﴾ مالآتێكیش پشتیان قەدەغە كرابوو (نابێ
باریان لێ بنرێ یا سواریان بن) ﴿وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا﴾ هەروەها ئاژەڵ و مالآت
هەیە (لەكاتی سەربڕین دا) ناوی خوایان لەسەر نەدەبرد ﴿افْتِرَاءً عَلَيْهِ﴾ بەدرۆ هەڵبەستن بەدەم
خواوە ﴿سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ لەمەولا خوا تۆڵەی ئەو درۆ هەڵبەستنەیان لێ دەسەنێت
﴿١٣٨﴾ ﴿وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ الْأَنْعَامِ﴾ وە دەیان ووت ئەوەی لەسكی ئەم ئاژەڵ و مالآتە دایە
﴿خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا﴾ تایبەتە بەنێرینەكانمانەوە (پیاوەكانمان) ﴿وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا﴾ وە قەدەغە
كراوە لەسەر ژنەكانمان ﴿وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ﴾ وە ئەگەر مردارەوە بوو بوو ئەوا
هەموو تیایدا هاوبەش و بەشدارن ﴿سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ﴾ بەم زووانە خوا سزای ئەم پێناسە (بەدانانە)
یان دەداتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا كاردروستی زانایە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا
أَوْلَادَهُمْ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ئەوانەی ڕۆڵەكانی خۆیان كوشت ﴿سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەنەفامی
ونەزانی ﴿وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ﴾ و ئەوەی كەخوا پێی بەخشیبوون لەخۆیان قەدەغە كرد ﴿افْتِرَاءً عَلَى
اللَّهِ﴾ بەدەست هەڵبەست و درۆ بەدەم خواوە ﴿قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە
گومڕابوون و ڕێنموونی كراو نەبوون ﴿١٤٠﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ﴾ وە ئەوە خوایە كەبەدی هێناوە
باخانی ﴿مَعْرُوشَاتٍ﴾ كەپڕوو هەرزاڵەی بۆ كراو (یا ساق بەرز) ﴿وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ﴾ وە كەپڕوو هەرزاڵە
بۆ نەكراو (ساق كورت) ﴿وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ﴾ وە دار خورما و كشتوكاڵی ﴿مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ﴾ جیاواز
لەخواردن و تامدا (بەدی هێناوە) ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ﴾ زەیتوون و هەناریشی (بەدی هێناوە)
﴿مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ لەیەك چوو (لەوێنەو دیمەندا) و لەیەك نەچوو (لەتامدا) ﴿كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ
إِذَا أَثْمَرَ﴾ بخۆن لەبەروبوومی كاتێك هاتە بەر ﴿وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ﴾ وە لەڕۆژی دروێنەو
چنینیدا مافەكەی (زەكاتەكەی) لێ بدەن ﴿وَلَا تُسْرِفُوا﴾ و زیادەڕەوی مەكەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾
بێگومان خوا زیادەڕەوانی خۆش ناوێت ﴿١٤١﴾ ﴿وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا﴾ لەئاژەڵ و مالآتیش
هەندێكی بارهەڵگرە و هەندێكی بۆ كوڵك و خوری (كەڕاخەرو فەرشی لێ دروست دەكرێت)
﴿كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ لەوەی كەخوا پێی بەخشیوون بخۆن ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾
وە شوێنی هەنگاوەكانی شەیتان مەكەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ چونكە بێگومان شەیتان
دوژمنێكی ئاشكرای ئێوەیە ﴿١٤٢﴾

﴿ثَمَٰنِيَةَ أَزْوَٰجٍ﴾ (خوا) هەشت جوور ئاژەڵ و ماڵاتی (دروست کردووە) ﴿مِّنَ ٱلضَّأْنِ ٱثْنَيْنِ﴾ لەمەڕ
دووان (مەڕ و بەران) ﴿وَمِنَ ٱلْمَعْزِ ٱثْنَيْنِ﴾ و لەبزن دووان (بزن و سابرین) ﴿قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە؟ ﴿أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو دوو مێ یە؟
﴿أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جوورە ئاژەڵە) مێینەدایە
﴿نَبِّـُٔونِى بِعِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن هەواڵم بدەنێ بەزانیاریەك (بەخوایە) (143)
﴿وَمِنَ ٱلْإِبِلِ ٱثْنَيْنِ وَمِنَ ٱلْبَقَرِ ٱثْنَيْنِ﴾ وە لەحوشتر دووان و لەڕەشەوڵاخ دووان (نێر و مێیەك)
﴿قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە
یان ئەو دوو مێ یە؟ ﴿أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جوورە
وڵاخە) مێینەدایە ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ وَصَّىٰكُمُ ٱللَّهُ بِهَٰذَا﴾ یان ئێوە ئامادە و شایەت بوون ئەو
کاتە کەخوا فەرمانی پێکردن (بەم قەدەغە کردنە) ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ کەواتە
کێ لەو کەسە ستەمکارترە کەدرۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێت ﴿لِّيُضِلَّ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی
گومڕا بکات ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا
ڕێنموویی کۆمەڵی ستەمکاران ناکات (144) ﴿قُل لَّآ أَجِدُ فِى مَآ أُوحِىَ إِلَىَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُۥٓ﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ نابینم لەوەی کە (وەحی) وسرووشم بۆ کراوە هیچ خۆراکێك حەرام بێت بۆ
کەسێك کە بیخوات ﴿إِلَّآ أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا﴾ جگە لە مردارەوە بوو یان خوێنێکی ڕژێنراو
نەبێت ﴿أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُۥ رِجْسٌ﴾ یا گۆشتی بەراز چونکە بێگومان ئەویش پیس (وحەرامە)
﴿أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ﴾ یان سەربڕاوێك (کاتی سەربڕین) ناوی غەیری خوای لەسەر هێنرابێت
﴿فَمَنِ ٱضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ﴾ جا هەر کەسێ ناچار بوو (کەلەو حەرامانە بخوات لەبەر برسیەتی وخواردنی
حەڵاڵی دەست نەکەوت) یا زیاد لەپێویست نەخوات ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و مەبەستی سنوور بەزاندن نەبێت
﴿فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان پەروەردگارت لێبوردەی میهرەبانە (145) ﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُوا۟
حَرَّمْنَا﴾ تەنها لەسەر جوولەکەکان حەراممان کرد ﴿كُلَّ ذِى ظُفُرٍ﴾ هەموو
جۆرە کەرێك (باڵدار بێت یا ئاژەڵ) ﴿وَمِنَ ٱلْبَقَرِ وَٱلْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَآ﴾ وە لە(گۆشتی)
ڕەشەوڵاخ و مەڕ و بزنیش پیو بەزەکانیمان لێ حەرام کردن ﴿إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَآ﴾ مەگەر ئەوەی
کەبەسەر پشتیانەوە بێت ﴿أَوِ ٱلْحَوَايَآ﴾ یا ئەوەی بە ڕیخۆڵەکانیانەوە بێت ﴿أَوْ مَا ٱخْتَلَطَ بِعَظْمٍ﴾ یا تێکەڵ
بووبێت و نکابێت بەئێسکەوە ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَٰهُم بِبَغْيِهِمْ﴾ بەهۆی سەرکەشیانەوە ئەو تۆڵە و سزا مان
دان ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە ڕاست گۆین (146)

﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ ئەو (پێیان) بڵێ:
پەروەردگارتان خاوەنی میهرەبانی فراوانە ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ وە سزا و تۆڵەی ئەو
(خوا کەهات) لەهۆزی تاوانباران ناگێڕدرێتەوە ﴿١٤٧﴾ ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ئەوانەی کەهاوبەشیان
بۆ خوا دانا بوو لەمەو دوا دەڵێن ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ئێمەو
باوو باپیرانمان هاوبەشمان (بۆ خوا) دانەدەنا ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێکمان حەرام نەدەکرد
﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر بەم شێوەیە ئەوانەی پێش ئەمانیش درۆیان کرد ﴿حَتَّىٰ
ذَاقُوا بَأْسَنَا﴾ هەتا سزا و تۆڵەی ئێمەیان چەشت ﴿قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ ئایا هیچ زانیاریەکتان لایە ﴿فَتُخْرِجُوهُ لَنَا﴾ تا دەری بخەن بۆمان و دەری برن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ﴾ ئێوە شوێنی هیچ شتێک ناکەون بێجگە لە گومان نەبێت ﴿وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ﴾ و ئێوە
هەر لەخۆتانەوە بە گوترە شت دەڵێن ﴿١٤٨﴾ ﴿قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾ بڵێ: دەی کەواتە بەڵگەی بەهێز
و(دەسەلات) هەر بۆ خوایە ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا ئەگەر (خوا) بیویستایە هەر هەمووتانی
دەخستە سەر ڕێی ڕاست ﴿١٤٩﴾ ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو شایەتانەتان
بێنن ﴿الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا﴾ کە شایەتی دەدەن کە خوا ئەمەی حەرام کردووە ﴿فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ
مَعَهُمْ﴾ جا ئەگەر (بە درۆ) شایەتیان دا تۆ لەگەڵیانا شایەتی مەدە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا﴾ وە شوێنی هەوا و هەوەس و ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کە باوەڕیان نەهێنا بە ئایەتەکانی
ئێمە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە شوێنی ئەوانەش مەکەوە کە بڕوایان نی یە بە ڕۆژی دوایی
﴿وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەوانەش کەهاوبەش و هاوتا بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١٥٠﴾
﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ وەرن بایخوێنمەوە (بۆتان) ﴿مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾
ئەوەی پەروەردگارتان (حەرام) و یاساغی کردووە لەسەرتان ﴿أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ (فەرمانی داوە
کەوا) هیچ شتێک مەکەن بە هاوبەشی بۆی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ و لەگەڵ باوک و دایکدا ئاکار چاک
و ڕەفتار جوانبن ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُم مِّنْ إِمْلَاقٍ﴾ و منداڵەکانتان مەکوژن لەبەر هەژاری و نەبوونی
﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئێوەو ئەوانیش دەدەین ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ﴾ وە نزیکی گوناهو
کردەوە زۆر پیسەکان مەکەوەنەوە ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوەی کە بە ئاشکرا دەکرێ لەو (خراپانە)
ئەوەش بە پەنهان دەکرێ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ وە ئەو کەسە مەکوژن کە خوا
کوشتنی حەرام کردووە مەگەر هەق بێ (بکوژرێتەوە لەتۆڵەدا) ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەمانەی
بەئێوە ڕاسپاردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن (و ژیری خۆتان بەکاربهێنن) ﴿١٥١﴾

﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیوان مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەو شێوەی
کەچاکترو چاکتر بێت (بۆ ئەوان) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ تا بالغ دەبێت و دەگاتە هێزی خۆی ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ
وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ وە پێوانەو کێشانە بە ڕێکی و تەواوی بکەن بە دادگەری ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا
وُسْعَهَا﴾ داوای هیچ ئەرك و فەرمانێك لە کەس ناکەین بەئەندازەی توانای خۆی نەبێت ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ
فَاعْدِلُوا﴾ وەکاتێك (بۆ شایەتی دان و شتی تر) قسەتان کرد دادوەرو ڕاست بن ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾
با (ئەوەی) خزمی نزیکی خۆشتان بێت ﴿وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا﴾ وەبەڵێن و پەیمانی خوا بەچاکی بەسەر
﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿١٥٢﴾
﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾ (فەرمانی داوە کە) بێگومان ئەمە ڕێگای ڕاستی منە کە ڕاست و دروستە
﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە شوێنی بکەون ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ وە شوێنی گێرەڕێگاو ڕێچکەکانی تر مەکەون
﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ چونکە دوورتان دەخەنەوەو لاتان دەدەن لەڕێگەی خوا ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ﴾
خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی پارێزکار و لە خواترس بن ﴿١٥٣﴾
﴿ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ لەپاش ئەوە تەوراتمان بەخشی بەموسا ﴿تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ﴾ بۆ
تەواو کردنی چاکەو بەهرەمان بەرانبەر کەسێك کەبەچاکی پێی هەڵساوە ﴿وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ﴾
وە ڕوونکەرەوەی هەموو شتێك بێ ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وە ڕێنیشاندەرو ڕێنموویی و میهرەبانی بێ
﴿لَعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بهێنن بەگەیشتنیان بەخوای پەروەردگاریان (لە ڕۆژی
دواییدا) ﴿١٥٤﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ﴾ وە ئەم قورئانە پیرۆزە بەفەڕو پیتەمان ناردوتە خوارەوە
﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە ئێوەش شوێنی بکەون ﴿وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ و خوتان بپارێزن و (پارێزکار بن)
تا ڕەحمتان پێ بکرێت ﴿١٥٥﴾ ﴿أَنْ تَقُولُوا﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿إِنَّمَا أُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ﴾ بێگومان
کتێب تەنها بۆ سەر دوو کۆمەڵی (گاوروو جوولەکە) ناردراوەتە خوارەوە ﴿مِنْ قَبْلِنَا﴾ بەپێش
ئێمەدا ﴿وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ﴾ کەبەڕاستی ئێمە لەخوێندنەوەو لێکۆڵینەوەی کتێبەکانیان
بێ ئاگابووین ﴿١٥٦﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ وە بۆ ئەوەی نەڵێن ﴿لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ﴾ بەڕاستی ئەگەر
کتێبی ئاسمانی بۆ ئێمەش بهاتبایە ﴿لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئێمە لەوان ڕێنموونتر دەبووین
﴿فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئێوە بێگومان بەڵگەو نیشانە (قورئان)ی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە
بۆ هاتووە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ کەڕێنموویی و میهرەبانیەکی گەورەیە ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾
کەواتە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بڕوا نەهێنێت بەئایەتەکانی خواو بەدرۆی بزانێت ﴿وَصَدَفَ عَنْهَا﴾
وە ڕوویان لێ وەرگێڕێت ﴿سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا﴾ لەمەودوا بەرووی تۆڵە دەسێنین لەو ئەوانەی
سەرپێچی دەکەن لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سُوءَ الْعَذَابِ﴾ بەسزایەکی بەدو سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ﴾
بەهۆی ئەو لادانەوە کەدەیانکرد ﴿١٥٧﴾

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئاخۆ ئەوان چاوەڕوانی چ شتێك دەكەن بێجگە لەوەی مەلائیكە(ی
گیان كێشان) یان بۆ بێت ﴿أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ﴾ یان پەروەردگارت بێت (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ﴾ یان هەندێك لە موعجیزەو نیشانە ئاشكراكانی پەروەردگارت بەدی بێت ﴿يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ﴾ ئەو ڕۆژەی هەندێك لە نیشانەو بەڵگە ڕوونەكانی پەروەردگارت بەدی دێت ﴿لَا يَنفَعُ نَفْسًا
إِيمَانُهَا﴾ باوەڕهێنان سوود ناگەیەنێت بە هیچ كەس ﴿لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِن قَبْلُ﴾ كە پێشتر باوەڕی نەهێنا بێت
﴿أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا﴾ یان هیچ خێرو چاكەیەكی نەكردبێت لەگەڵ ئیمانەكەیدا ﴿قُلِ انتَظِرُوا إِنَّا
مُنتَظِرُونَ﴾ بڵێ چاوەڕوان بن (هەڕەشەیە) ئێمەش چاوەڕوانی دەكەین ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ﴾
بەڕاستی ئەوانەی ئاینەكەیان بەش بەش كرد ﴿وَكَانُوا شِيَعًا﴾ و بوون بە چەند دەستەو تاقمێكەوە
﴿لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ﴾ تۆ لە هیچ شتێكدا لەوان نیت ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ﴾ بێگومان كاری ئەوان تەنها
بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ پاشان خوا هەواڵیان پێ دەدا بەهەر كردەوەیەك
كە كردوویانە ﴿١٥٩﴾ ﴿مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ هەر كەسێك چاكە بكات ﴿فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ ئەوە (لە ڕۆژی دوایی
دا) دە ئەوەندەی چاكەكەی پاداشتی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ وە هەر كەسێك خراپە بكات
﴿فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ ئەوە تۆڵەی لێ ناسێنرێ تەنها بەوێنەی خۆی نەبێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە
ستەمیان لێ ناكرێت ﴿١٦٠﴾ ﴿قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان من پەروەردگارم
ڕێنموویی كردووم ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿دِينًا قِيَمًا﴾ ئاینێكی زۆر ڕاست و پاك
(كە هیچ لارییەكی تیا نی یە) ﴿مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ ئاینی ئەو ئیبراهیمەیە كە لە هەموو ئاینە نادروستەكان
لایداوە بۆ پەرستنی خوا بە تەنها ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە نە هیچ جۆرێك لە هاوبەش پەیداكەران
نەبووە ﴿١٦١﴾ ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان نوێژو (عەبادەتی) و قوربانی
﴿وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي﴾ و ژیان و مردنم ﴿لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیە ﴿١٦٢﴾
﴿لَا شَرِيكَ لَهُ﴾ هیچ هاوبەشێكی نی یە ﴿وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ﴾ و هەر بەوە فەرمانم پێ دراوە ﴿وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە من یەكەمی ناو هەموو موسڵمانان و فەرمانبەردارانم (بۆ خودا) ﴿١٦٣﴾ ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا بێجگە لە خوا پەرستراوێكی تر بۆ خۆم هەڵبژێرم ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾
لە كاتێكدا ئەو پەروەردگاری هەموو شتێكە ﴿وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا﴾ و هەر كەسێك هەر گوناهو
خراپەیەك بكات تەنها لەسەر خۆیەتی ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ كەسێكی گوناهكار گوناهی
كەسێكی تر هەڵ ناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆ لای پەروەردگارتانە
﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەوەی كە ئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي
جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی كردووە بە جێنشینی زەوی (كۆمەڵ لە دوای كۆمەڵ
دێن) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ﴾ چەند پلە هەندێكتانی بەرز كردوونەوە بەسەر هەندێكی تریاندا
﴿لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بكاتەوە لەوەدا كە پێی بەخشیوون ﴿إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی
پەروەردگارت زۆر بە پەلە سزادەری خراپە (بۆ بەدكاران) ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی ئەو لێبوردەی
میهرەبانە (بۆ چاكەكاران) ﴿١٦٥﴾

سورەتی ﴿ الأَعْرَافِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿المص﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، صاد) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بەمانەو مەبەست پێی، بۆ
زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ① ﴿كِتَابٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ (ئەم قورئانە)
نامەیەکە بۆ تۆ رەوانە خوارەوە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ﴾ کەواتە دڵ
تەنگ مەبە(بەپەیڕەو بەگەیاندنی) ﴿لِتُنذِرَ بِهِ﴾ بۆ ئەوەی (ئەوان)بەم قورئانە بترسێنی ﴿وَذِكْرَىٰ
لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وبیرخستنەوەو ئامۆژگاریشی بۆ بڕواداران ② ﴿اتَّبِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ پەیڕەوی ئەوە
بکەن کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابەزێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە بێجگە
لەئەو (خودا)شوێنی هیچ پەرستراوێکی تر مەکەون و مەیکەن بەپشتیوانی خۆتان ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾
ئێوە زۆر کەم بیر دەکەنەوە ③ ﴿وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ وە چەندەها شار و گوندمان وێران کرد
﴿فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا﴾ و سزای ئێمەیان بۆ هات لەشەودا ﴿أَوْ هُمْ قَائِلُونَ﴾ یان ئەوان لەخەو و پشوی
نیوەڕۆدا بوون ④ ﴿فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا﴾ جا کاتێک سزای ئێمەیان بۆهات هاوارو نزایان
هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێجگە لەوەی کەدەیان ووت بەڕاستی ئێمە ستەم کاربووین ⑤
﴿فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پرسیار دەکەین لەوانەی کەپێغەمبەرانیان بۆ نێردرا
(کە چۆن پێشوازییان لێکردن) ﴿وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان پرسیاریش دەکەین لەپێغەمبەران (کە
چۆن وەڵام درانەوە) ⑥ ﴿فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ﴾ جا سوێند بەخوا بەڕاستی (ئەوەی کردوویانە)بۆیان
دەگێڕینەوە لەڕووی زانیارییەوە ﴿وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ﴾ وەئێمە هیچ کاتێک بێ ئاگا نەبووین (لێیان) ⑦
﴿وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ﴾ کێشانەی ڕاست (بۆ کردەوەکانتان) لەو ڕۆژەدا دەبێت و گومانی تێدا نی یە
﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ جاهەر کەس کێشراو(ی چاک)ەکانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوە
ئەوانەن ڕزگاربوو گەیشتوو بەئامانج ⑧ ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە هەر کەس کێشراوی (چاکەکانی)
سووک بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُم﴾ ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان دۆڕاندووە و زەرەر
مەند بوون ﴿بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کەستەمیان کرد بەرانبەر بەڵگەو نیشانەکانی
ئێمە (و بەدرۆیان دانا) ⑨ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئێوەمان نیشتەجێ
و جێگیر کرد لەزەویدا ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾ و جۆرەها هۆی ژیانمان تێیدا بۆ ڕەخساندن
﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ (بەڵام) ئێوە زۆر کەم سوپاس گوزارن ⑩ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ﴾ سوێند
بێت بێگومان ئێوەمان بەدی هێنا و پاشان شکل و شێوەمان کێشان ﴿ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾
پاشان ووتمان بەفریشتەکان سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ هەموویان یەکسەر سوژدەیان
برد بێجگە لەئیبلیس (لەشەیتان) ﴿لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ﴾ کە لەسوژدە بەران نەبوو ⑪

﴿قال ما منعك ألا تسجد إذ أمرتك﴾ (خوا) فەرمووی چی بەرگری کردی کە سوژدە نەبەیت کاتێک
فەرمانم پێکردی ﴿قال أنا خير منه﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خلقتني من نار وخلقته من طين﴾
چونکە منت لە ئاگر دروست کردووە و ئەوت لە قوڕ دروست کردووە (١٢) ﴿قال فاهبط منها﴾
(خوا) فەرمووی (لە بەهەشت) سەرژێر خوارەوە ﴿فما يكون لك أن تتكبر فيها﴾ چونکە بۆت نییە لەو
(بەهەشتە)دا خۆت بە گەورە و زل بزانی ﴿فاخرج﴾ بەکەر دەرچۆ ﴿إنك من الصاغرين﴾ بەڕاستی تۆ لە بێ
سڕ و ڕیسواکانی (١٣) ﴿قال أنظرني﴾ ووتی مۆڵەتم بدە (مەمرێنە) ﴿إلى يوم يبعثون﴾ تا ئەو ڕۆژەی
زیندوو دەکرێنەوە (١٤) ﴿قال إنك من المنظرين﴾ (خواش) فەرمووی بێگومان تۆ لە مۆڵەت دراویت
(١٥) ﴿قال فبما أغويتني لأقعدن لهم﴾ ووتی ئەی پەروەردگار بەهۆی ئەوەوە کە گومڕات کردم بێگومان
بۆیان (ئادەم و نەوەکانی) دادەنیشم ﴿صراطك المستقيم﴾ لە ڕێگە ڕاستەکەی تۆدا (١٦) ﴿ثم لآتينهم من
بين أيديهم ومن خلفهم﴾ ئەمجا سوێندبێ بێگومان بۆیان دەچم لە پێشیانەوە و لە دوایانەوە ﴿وعن أيمانهم وعن
شمائلهم﴾ وە لە لای ڕاستیان و لە لای چەپیانەوە ﴿ولا تجد أكثرهم شاكرين﴾ ئەوسا نابینی زۆربەیان
سوپاس گوزار بن (١٧) ﴿قال اخرج منها مذءوما مدحورا﴾ (خوا) فەرمووی دەرچۆ تێیدا بە لۆمەکراوی و
دەرکراوی ﴿لمن تبعك منهم﴾ سوێندبێ بێگومان هەرکەس شوێنی تۆ کەوتبێت لەوان ﴿لأملأن جهنم منكم
أجمعين﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ پڕ دەکەم لە ئێوە هەمووتان (١٨) ﴿ويا آدم اسكن أنت وزوجك الجنة﴾
وە (ووتمان) ئەی ئادەم تۆ و هاوسەرەکەت نیشتەجێی بەهەشت بن ﴿فكلا من حيث شئتما﴾ بخۆن
لە هەرچی کەویست و حەزتان لێ بوو ﴿ولا تقربا هذه الشجرة﴾ بەلام نزیکی ئەو درەختە مەکەونەوە
﴿فتكونا من الظالمين﴾ نەکەن لە ستەمکاران دەبن (١٩) ﴿فوسوس لهما الشيطان﴾ ئەمجا شەیتان خەیاڵ و
خەتەرە و وەسوەسەی خراپی خستە دڵیان ﴿ليبدي لهما ما ووري عنهما من سوآتهما﴾ بۆ ئەوەی دەربخات
بۆیان ئەو عەیب و عەورەتەی کە شاردبوویەوە لێیان (و نەدەرەوە نەبووە) ﴿وقال ما نهاكما ربكما عن هذه
الشجرة﴾ وە پێی ووتن پەروەردگارتان (لەبەر هیچ هۆیەک) بەرگری ئەو درەختەی لێ نەکردوون
﴿إلا أن تكونا ملكين﴾ مەگەر لەبەر ئەوەی کە نەبنە دوو فریشتە ﴿أو تكونا من الخالدين﴾ یان (لە بەهەشتدا)
بمێننەوە بە هەمیشەیی (٢٠) ﴿وقاسمهما إني لكما لمن الناصحين﴾ وە سوێندی بۆ خواردن ووتی بێگومان
من لە ئامۆژگاریکەرانی دڵسۆزی ئێوەم (٢١) ﴿فدلاهما بغرور﴾ سەرئەنجام بە خەڵەتاندن هانی دان
﴿فلما ذاقا الشجرة﴾ جا کاتێک (لە بەروبوومی) ئەو درەختەیان چەشت ﴿بدت لهما سوآتهما﴾ هەردووکیان
عەیب و عەورەتیان دەرکەوت ﴿وطفقا يخصفان عليهما من ورق الجنة﴾ وە دەستیان کرد بە داپۆشینی خۆیان
بە گەڵای (درەختانی) بەهەشت ﴿وناداهما ربهما﴾ وە پەروەردگاریان بانگی هەردووکیانی کرد ﴿ألم
أنهكما عن تلكما الشجرة﴾ ئایە ئەو درەختەم قەدەغە نەکردبوو لێتان ﴿وأقل لكما﴾ وە ئایا پێم نەووتن ﴿إن الشيطان
لكما عدو مبين﴾ کە بێگومان شەیتان بۆ ئێوە دوژمنێکی ئاشکرایە (٢٢)

﴿قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ئێمە ستەممان لەخۆمان کرد
﴿وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا﴾ جا ئەگەر لێمان نەبووری و میهرەبانیمان لەگەڵ نەکەیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ
الْخَاسِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لەزیانباران دەبین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ اهْبِطُوا﴾ (خوا) فەرمووی بڕۆنە
خوارەوە(لەبەهەشت) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمنی هەندێکی ترتانن ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیە لەزەویدا نیشتەجێ بوون ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و هۆی ڕابواردن و ژیان تا ماوەیەك
﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ﴾ (خوا) فەرمووی لەزەوی دا دەژین و لەویشدا دەمرن ﴿وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ﴾ و هەر لەویش دەردەهێنرێن (و زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەی ئادەم
﴿قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا﴾ بێگومان پۆشاکمان بۆ ناردوون ﴿يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا﴾ کەعەیب و عەورەتتان
دادەپۆشێ وە پۆشاکی جوان و ڕازاوەیش (مان بۆ ناردوون) ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بەڵام پۆشاکی
ترسی لەخوا و پەرێزکاری چاکتر و باشترە ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوەی باسکرا هەندێکە لەبەڵگەو
نیشانەکانی خوا ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ
الشَّيْطَانُ﴾ ئەی نەوەی ئادەم با شەیتان فریوتان نەدات و نەتانخەڵەتێنێ ﴿كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ﴾
هەرچۆن باوك و دایکتانی لەبەهەشت دەرکرد ﴿يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ لەحاڵێکدا پۆشاکەکەیانی
لێ داکەندن ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی عەیب و عەورەتیان (دەربخات و) پیشانیان بدات ﴿إِنَّهُ
يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ بەڕاستی شەیتان خۆی و دەستەکەی دەتانبینن ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ لەجێگایەکەوە
کەئێوە ئەوان نابینن ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە شەیتانەکانمان گێڕاوە ﴿أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾
بەدۆست وخۆشەویست بۆ ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە کاتێك کردەوەیەکی
زۆر بەدو ناشیرینیان دەکرد (کە بەڕووتی تەواف کردن نموونەیەکێتی) ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا﴾
دەیان ووت لە باوو باپیرمانەوە بۆمان ماوەتەوە ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ وە خوا فەرمانی لەو (کردەوە)ی پێ
داووین ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان خوا فەرمان نادا بەکردەوەی
بەدو خراپ ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا بەدەم خواوە شتێك دەڵێن کەنایزانن و پێ ئاگا نین؟ ﴿٢٨﴾
﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بڵێ پەروەردگارم فەرمانی بە دادپەروەری داوە ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾
وە لەکاتی هەموو نوێژێکدا ڕاست ڕوو بکەنە خوا ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ و دڵسۆز بە
هاواری لێ بکەن و بیپەرستن ﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ هەرچۆن لە یەکەم جارەوە (خوا) دروستی
کردوون بەو شێوەیە دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢٩﴾ ﴿فَرِيقًا هَدَىٰ﴾ دەستەیەکی ڕێنموونی کردوە
﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ دەستەیەکیش گومڕایی بەسەریاندا چەسپا ﴿إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ﴾
بەڕاستی ئەوانە شەیتانەکانیان کرد ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەدۆست و پشتیوانی خۆیان لەجیاتی خوا
﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ وە وا گومان دەبەن کەڕێ نموونی کراوون ﴿٣٠﴾

﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ ئەی نەوەی ئادەم، پۆشاکی جوان و ڕازاوەتان بپۆشن لەکاتی هەموو نوێژ (چوونە مزگەوتەکاندا) ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە (ئەوەی کە خوا حەڵاڵی کردووە بۆتان) و زیادەڕۆیی مەکەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت ﴿٣١﴾ ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ ڕازاندنەوە وجوانی و (ناز ونیعمەتە) خواییەکانی حەرام کردووە ﴿الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ﴾ کەخوا بۆ بەندەکانی دروستی کردووە ﴿وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾ هەروەها ڕۆزی وخۆراکە پاك و خۆشەکان (کێ حەرامی کردوون) ﴿قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوانە بۆ بڕوادارانە لەژیانی دونیادا (بێ بڕوایانیش لەبەر ئەواندا بەشداری دەکەن) ﴿خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ (بەڵام) لەڕۆژی دوایی دا تایبەتە بەبڕوادارانەوە ﴿كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ بەم شێوەیە ئایەتەکانمان باس دەکەین و ڕوونی دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێك کە دەزانن و تێ دەگەن ﴿٣٢﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم تەنها ئەو کردەوانەی حەرام کردووە کەزۆر بەدو خراپن ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوانەی کە ئاشکران و ئەوانەش نهێنین ﴿وَالْإِثْمَ﴾ وە گوناهی (حەرام کردووە) ﴿وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە دەست درێژی بەناهەق ﴿وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ﴾ وە (حەرامی کردووە) شتێك بکەنە هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ کەبەڵگەی بۆ نەهاتووە ﴿وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە (حەرامی کردووە) کەبەدەم خواوە شتانێك بڵێن کەنایزانن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێ کاتێکی دیاری کراو هەیە (بۆ مردن و سزادانیان) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك ماوە(ی مردن یا سزا) کەیان هات ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ ساتێك دوانا کەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٣٤﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر بۆتان هات ﴿رُسُلٌ مِنْكُمْ﴾ پێغەمبەرانێك لەخۆتان ﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ ئایەتەکانی منیان بۆ دەخوێننەوە ﴿فَمَنِ اتَّقَى وَأَصْلَحَ﴾ جا هەر کەس خۆی پاراست (بە فەرمانی خوا) و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە مەترسی یان لەسەر نیە وخەم و خەفەتیش ناخۆن ﴿٣٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەش کە بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾ و خۆیان بەزل زانی لەبەرانبەر ئەو ئایەتانەدا ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەو بە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە بەهەمیشەیی تیایا دەمێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ جا کێ لەوە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یان بێ بڕوا بێت بەئایەتەکانی خوا ﴿أُولَئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ﴾ ئەوانە ئەو بەشەی بۆیان نوسراوە دووچاریان دەبێت ﴿حَتَّى إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا﴾ هەتا ئەو کاتەی نێردراوەکانمان (فریشتەکانی گیان کێشان) دێن بۆیان ﴿يَتَوَفَّوْنَهُمْ﴾ دەیانمرێنن و (گیانیان دەکێشن) ﴿قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ پێیان دەڵێن ئەوانەی لەجیاتی خوا ئێوە هاوارو هاناتان لێ ئەکردن لەکوێن ﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن دیار نین و ون بوون لێمان ﴿وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ﴾ وە شایەتی دەدەن لەسەر خۆیان ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ﴾ کە بێگومان ئەوانە لە دونیادا بێ بڕوا بوون ﴿٣٧﴾

﴿قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ﴾ (خوا پێیانی) فەرموو ئێوە لەگەڵ ئەو
ئوممەتانەی کە لە پێش ئێوەوە بوون لە جنۆکە و ئادەمیزاد بچنە ئاگری دۆزەخەوە ﴿كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ
أُخْتَهَا﴾ هەر جارێك دەستەیەك دەچنە ناویەوە نەفرین لە هاوبیرانی دەكات ﴿حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا﴾
هەتا هەموو دەگەن بەیەك و كۆدەبنەوە یەك دەگرن ﴿قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ﴾ دواییەكانیان (كە شوێن
كەوتوو بوون) دەربارەی پێشەواكانیان (كە پێشەوا بوون) دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا﴾ ئەی پەروەردگارمان
ئەوانە ئێمەیان گومڕا كرد ﴿فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ﴾ دە تۆش لە ئاگردا دوو قات سزایان بدە
﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) دەفەرمووێ ﴿لِكُلٍّ ضِعْفٌ﴾ بۆ هەر كامتان (سزا) دوو بەرامبەرە ﴿وَلَٰكِن لَّا
تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نازانن و پێ ناگەن ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ﴾ سەرۆك و چاولێكراوەكان بە شوێن
كەوتووەكانیان دەڵێن ﴿فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ﴾ ئێوەش هیچ زیادەڕێزێكتان بەسەر ئێمەدا نییە
﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دە ئێوەش سزا بچێژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) دەتان
كرد ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون بە ئایەتەكانی ئێمە ﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾
وە خۆیان بە گەورەتر دادەنا لە بەرامبەریاندا ﴿لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ﴾ ئەوانە دەرگاكانی ئاسمانیان بۆ
ناكرێتەوە ﴿وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ و ناچنە بەهەشتەوە ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ هەتا حوشتر بچێتە
بە كونی دەرزی دەرزماندا (ئەمەش هەرگیز نایەتە دی) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە
تۆڵە لە تاوانباران دەسێنین ﴿٤٠﴾ ﴿لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ﴾ ئەوانە لە دۆزەخدا فەرش و ڕاخەریان (لە ئاگرە)
﴿وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ﴾ وە لە لای سەرووشیانەوە لێفەو داپۆشەریان (لە ئاگرە) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەو
جۆرە تۆڵە لە ستەمكاران دەسێنین ﴿٤١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە
و كردەوەی چاكیشیان كردووە ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوا لە هیچ كەس ناكەین زیادە لە توانای خۆی
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان هەمیشەیین تێیدا ﴿٤٢﴾
﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم﴾ ئەوەی لە دڵیاندا بوو بێت دامان ڕنی ﴿مِّنْ غِلٍّ﴾ لە كینە و ڕق (دەربارەی یەكتری)
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەكان دەڕوون بەژێر (كۆشك و باخەكان)یاندا ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
هَدَانَا لِهَٰذَا﴾ وە دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی كە ڕێنموویی كردین بۆ ئەم ڕێگایە ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ﴾ كە
ئێمە هەرگیز ڕێبەری ڕاست شارەزا نەدەبووین ﴿لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا ڕێنموونی نەكردینایە
﴿لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ سوێند بە خوا بێگومان نێردراوەكانی پەروەردگارمان ڕاستیان هێنا
﴿وَنُودُوا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ﴾ وە بانگیان لێ دەكرێت ئەمەی كە ئەمە بەهەشتە ﴿أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ پێتان بەخشرا بەهۆی ئەو كردەوە (چاكانەی كە) دەتان كرد ﴿٤٣﴾

﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە بەهەشتییەکان بانگ دەکەن ﴿أَصۡحَٰبَ ٱلنَّارِ﴾ لەدۆزەخییەکان ﴿أَن قَدۡ وَجَدۡنَا
مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقّٗا﴾ بێگومان ئێمە ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدابوین ڕاست بوو پێی گەیشتین
﴿فَهَلۡ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمۡ حَقّٗاۖ﴾ جا ئایا ئێوەش ئەوەی کەپەروەردگارتان بەڵێنی پێدان ڕاست بوو پێی
گەیشتن؟ ﴿قَالُواْ نَعَمۡۚ﴾ دەڵێن بەڵێ ﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنُۢ بَيۡنَهُمۡ﴾ پاشان جاڕچییەك جاڕی دەدا لەنێوانیاندا
﴿أَن لَّعۡنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کەنەفرینی خوا لەسەر ستەمکاران بێت ﴿٤٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾
ئەوانەی بەرهەڵستی لە ڕێی خوا دەکەن ﴿وَيَبۡغُونَهَا عِوَجٗا﴾ و دەیان ویست ئەو (ڕێگایە) بەخوار و
مارپێچ بیشان بدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ كَٰفِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بێ بڕوا بوون بەڕۆژی دوایی ﴿٤٥﴾ ﴿وَبَيۡنَهُمَا
حِجَابٞۚ﴾ و لەنێوانیاندا پەردەو جیاکەرەوەیەك هەیە ﴿وَعَلَى ٱلۡأَعۡرَافِ﴾ بەسەر ئەعرافەوە (کەبەرزاییەکە
لەنێوان بەهەشت و دۆزەخدا) پیاوانێك هەن ﴿يَعۡرِفُونَ كُلَّۢا بِسِيمَىٰهُمۡۚ﴾ هەر یەکە لەبەهەشتی
ودۆزەخییەکان دەناسنەوە بەهۆی نیشانە (وشێوەی تایبەت)ی یانەوە ﴿وَنَادَوۡاْ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ أَن سَلَٰمٌ عَلَيۡكُمۡۚ﴾
جا بەهەشتییەکان بانگ دەکەن و دەڵێن سەلامتان لێ بێت ﴿لَمۡ يَدۡخُلُوهَا وَهُمۡ يَطۡمَعُونَ﴾ نەچوونەتە
ناویەوە بەڵام ئومێدیان هەیەو بەتەمان بچنەناوی ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا صُرِفَتۡ أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ هەر کاتێك ڕوویان لادرێ
و وەرگێردرێ ﴿تِلۡقَآءَ أَصۡحَٰبِ ٱلنَّارِ﴾ بەرەو لای دۆزەخییەکان ﴿قَالُواْ رَبَّنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان
﴿لَا تَجۡعَلۡنَا مَعَ ٱلۡقَوۡمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ مەمانخەرە ڕیزی کۆمەڵی ستەمکاران ﴿٤٧﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأَعۡرَافِ رِجَالٗا﴾ وە
ئەوانەی وان بەسەر ئەعرافەوە پیاوانێك بانگ دەکەن ﴿يَعۡرِفُونَهُم بِسِيمَىٰهُمۡ﴾ کەبەنیشانەی تایبەتی
یان دەیان ناسن ﴿قَالُواْ﴾ دەڵێن ﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنكُمۡ جَمۡعُكُمۡ﴾ کۆمەڵەکەتان سوودی بۆ نەگەیاندن
﴿وَمَا كُنتُمۡ تَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ هەروەها خۆبەزل زانین و لەخۆبایی بوونتان نەگەڵتان نەهات ﴿٤٨﴾
﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَقۡسَمۡتُمۡ﴾ ئایا ئەوانە (هەژارە باوەڕدارەکان) هەر ئەوانە نین کەئێوە (لەدونیادا) سوێندتان
دەخوارد ﴿لَا يَنَالُهُمُ ٱللَّهُ بِرَحۡمَةٍۚ﴾ کەخوا بەر میهرەبانی خۆیان ناخات ﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡكُمۡ﴾ (خوا
بەهەژارە باوەڕدارەکان ئەڵێ) بچنە بەهەشت هیچ مەترسییەکتان لەسەر نییە ﴿وَلَآ أَنتُمۡ تَحۡزَنُونَ﴾ و ئێوە
خەم ناخۆن ﴿٤٩﴾ ﴿وَنَادَىٰٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ أَصۡحَٰبَ ٱلۡجَنَّةِ﴾ وە دۆزەخییەکان بانگ و هاوار لەبەهەشتییەکان دەکەن
﴿أَنۡ أَفِيضُواْ عَلَيۡنَا مِنَ ٱلۡمَآءِ﴾ (دەڵێن) هەندێ ئاومان بۆ ببەخشن ﴿أَوۡ مِمَّا رَزَقَكُمُ ٱللَّهُۚ﴾ یان هەندێ لەو ڕۆزییەی
کەخوا پێی بەخشیوون ﴿قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ (لەوەڵامیاندا) دەڵێن خوا هەردووکی
لەسەر بێ بڕوایان حەرام کردووە ﴿٥٠﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ دِينَهُمۡ﴾ ئەوانەی کەئاینەکەی خۆیان کردبووە
﴿لَهۡوٗا وَلَعِبٗا﴾ سەرقاڵی بێ سوود و گاڵتەجاڕی ﴿وَغَرَّتۡهُمُ ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَاۚ﴾ وە ژیانی دونیا هەڵیخەڵەتاندن
﴿فَٱلۡيَوۡمَ نَنسَىٰهُمۡ﴾ بۆیە ئەمڕۆ ئەوان لەبیر خۆمان دەبەینەوە ﴿كَمَا نَسُواْ لِقَآءَ يَوۡمِهِمۡ هَٰذَا﴾ هەر چۆنێك
ئەوان دیداری ئەم ڕۆژەیان لەبیری خۆیان بردبووە ﴿وَمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ﴾ وە (لەبەر ئەوەی)
ئایەتەکانی ئێمەیان ئینکار دەکرد (داتیان پێدا نەدەهێنا) ﴿٥١﴾

﴿وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە کتێبێکمان بۆ هێناون ﴿فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ لەڕووی زانستەوە بەڕوونی شیمان کردۆتەوە ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ کەڕێنموونی و میهرەبانی یە بۆ کەسانێک بڕوا دەهێنن ﴿٥٢﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ﴾ ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بێجگە لە سەرئەنجامی هەڕەشەکانی ئەو (قورئانە)؟ ﴿يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە سەرئەنجامی (هەڕەشەکانی) بەدی دێت ﴿يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی لەوەو پێش لەبیریان کردبوو دەڵێن ﴿قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی نێردراوەکانی پەروەردگارمان بەڕاستیەوە هاتن ﴿فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا﴾ جا ئایا (لەمڕۆ) تکاکارانێك بۆ ئێمە هەیە تکامان بۆ بکەن ﴿أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ یا بگەڕێنرێینەوە بۆ دونیا تا کردەوەی چاك بکەین جگە لەوەی دەمان کرد ﴿قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ بێگومان خۆیانیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی هەڵیان دەبەست ون بوو لێیان ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی لەشەش ڕۆژدا دروست کردووە ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان (خوا) بەرز بووەوە سەر عەرش و قەراری گرت (ئێمە ئیمانمان پێ هەیە بەلام شێوەکەی نازانین پرسیار کرا لە ئیمامی مالیك دەربارەی (استواء) فەرمووی وەستانەکە حەقیقەتەو چۆنیەتیەکەی نەزانراوەو پرسیار کردن دەربارەی بیدعەتە و باوەڕبوون پێی واجبە) ﴿يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ﴾ بە (تاریکایی) شەو (ڕۆشنایی) ڕۆژ دادەپۆشێت (بەپێچەوانەشەوە) ﴿يَطْلُبُهُ حَثِيثًا﴾ (ڕۆژ بەشوێن شەوەوەیە بەخێرایی) وشەو بەشوێن ڕۆژەوەیە بەخێرایی ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ﴾ خۆرو مانگ و ئەستێرەکانیش ﴿مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ﴾ ژێر بار کراون بەفەرمانی خوی ﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ﴾ بیدارن کەبەدی هێنان و فەرماندان هەر بۆ خوایە ﴿تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ پاك و بێگەردە (لەهەموو کەم و کوڕی یەك) خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿٥٤﴾ ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ لەپەروەردگارتان بپاڕێنەوە بەزەلیلی (و کڕووزانەوە) و بەنهێنی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان خۆ دەست درێژی کارانی خۆش ناوێت ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ خراپەکاری مەکەن لەزەویدا پاش ئەوەی کەخوا چاکی کردووە ﴿وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ وە هاوار و نزا بەرن بۆ خوا بەترس و ئومێدەوە ﴿إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی میهرەبانی خوا لەچاکەکارانەوە نزیکە ﴿٥٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ وە ئەو (خوا) ڕایەکە بایەکان دەنێرێت ﴿بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەمژدەدەر پێش (باران) ڕەحمەتی پەروەردگار ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا﴾ هەتا کاتێ هەوری قورس (ی باراناوی) هەڵدەگرن ﴿سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ دەیبەین بۆ وڵاتێکی مردوو (وشکی بێ گیا) ﴿فَأَنزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ﴾ جا بەو (هەورە) بارانی دەبارێنین ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ بەهۆی ئەوەوە هەموو بەروبومێك دەردەهێنین (بە زەویدا) ﴿كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ﴾ هەر بەو شێوەیە مردووەکان لەزەوی دەردەهێنین (و زیندوویان دەکەینەوە) ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ تا ئێوە بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾

﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ﴾ زەوی وخاکی پاك و بەپیت ﴿يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ﴾ رووەك و شینایەکەی بەفەرمانی پەروەردگاری دەڕوێت ﴿وَالَّذِي خَبُثَ﴾ وە ئەوەی پیس و بێ خێرە ﴿لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا﴾ درك و دالّ نەبێ لێ ی ناڕوێت و دەرنایەت ﴿كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەم جۆرە ئایەتەکانی خومان باس دەکەین ﴿لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ﴾ بو گەلێك كە سوپاسگوزاربن (٥٨) ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا! بێگومان ئێمە نوحمان رەوانە کرد بۆ لای گەلەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو (خوا) ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم (دووچاری) ئێوە بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دوایی یە) (٥٩) ﴿قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ﴾ کاربەدەست و دەسەلاتدارانی گەلەکەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گومڕاییەکی ئاشکرادا دەبینین (٦٠) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم هیچ گومڕایی یەك لەمندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵکو من نێرراوم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە (٦١) ﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم ڕادەگەیەنم پێتان ﴿وَأَنصَحُ لَكُمْ﴾ وە ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئەوەی من لەلایەن خواوە دەیزانم ئێوە نایزانن (٦٢) ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی پەیام و یادخەرەوەیەك لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان (کە نوحە) ﴿لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا﴾ بۆ ئەوەی ئاگادارتان کاتەوە و بتانترسێنێت و خۆتان بپارێزن (لە نافەرمانی خوا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕەحمتان پێ بکرێت (٦٣) ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَاهُ﴾ دوای ئەوە بڕوایان پێ نەهێنا ئێمەش (نوح)مان ڕزگار کرد ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ﴾ هەروەها ئەوانەش لە گەڵیدا بوون لە کەشتیەکەدا ﴿وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ پاشان ئەوانەی بڕوایان نەبوو بە ئایەتەکانمان نوقمان کردن و خنکاندمان ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵی (دڵ) کوێران بوون (٦٤) ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە ناردمان بۆ لای گەلی عاد براکەیان کە هوود(پیغەمبەر) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە پارێزکار نابن ولەخوادا ناترسن؟ (٦٥) ﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو کاربەدەست و دەسەلاتدارانەی کە بێ بڕوا بوون لە گەلەکەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گێلی وەفامدا دەبینین ﴿وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە بەڕاستی وا گومان دەبەین کە تۆ لە درۆزنان بیت (٦٦) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم هیچ گێلی و بەفامی یەك لە مندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵکو من نێرراوێکم لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانانەوە (٦٧)

﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەكانی پەروەردگارم بەئێوە ڕادەگەیەنم ﴿وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ﴾ وە من بۆ ئێوە
ئامۆژگاریكەرێكی دڵسۆز و ئەمینم ﴿٦٨﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە
لەهاتنی (یادكار) ئامۆژگاری لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ﴾ بۆ پیاوێك
لەخۆتان تا ئاگادارتان بكات ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ وە بیری (چاكەكانی خوا) بكەنەوە كاتێ ئێوەی كردە
﴿خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ﴾ بەجێنشین لەپاش گەلی نووح ﴿وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً﴾ وە لەش
وقەلافەتی ئێوەی لەوان گەورەتر دروست كرد ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ كەواتە بیری چاكەو بەهرەكانی
خوا بكەنەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارتان ببێت ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ﴾ وتیان
ئایە بۆ ئەوە هاتوویت بۆ لامان كە بەتەنها خوا بپەرستین ﴿وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ وە وازبێنین
لەوەی باوك و باپیرانمان دەیانپەرستن ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ كەواتە ئەو (سزایە)ی كەبەڵێنت پێ داوین
بۆمان بێنە دی ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەیت و لەڕاستگۆیانی ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ قَدْ وَقَعَ
عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ فەرمووی بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە تووشتان بووە ﴿رِجْسٌ
وَغَضَبٌ﴾ سزا و خەشم و تووڕەیی ﴿أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ﴾ ئایا دەمەقاڵێم لەگەڵدا دەكەن دەربارەی
چەند ناوێك ﴿سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ كەئێوەو باوو باپیرانتان ناوتانە لەبتێك ﴿مَّا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِن
سُلْطَانٍ﴾ كەخوا هیچ بەڵگەیەكی لەسەریان نەناردوەتە خوارەوە ﴿فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ﴾
جا كەواتە چاوەڕوانی بكەن منیش لەگەڵتان لەچاوەڕوانانم ﴿٧١﴾ ﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾
ئەوسا ئەوو ئەوانەش لەگەڵی بوون (وباوەڕیان پێ هێنابوو) بەمیهرەبانیەك لەلایەن خۆمانەوە ڕزگارمان
كردن ﴿وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان لەڕیشە هێنا ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ كەئایەتەكانی
ئێمەیان بەدرۆ دادەنا و باوەڕدار نەبوون ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ وە بۆ گەلی سەمودیش
صالحی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەكەم خوا بەتەنها بپەرستن
﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ جگە لەو پەرستراوێكی ترتان نی یە ﴿قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان
موعجیزەیەكی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً﴾ ئەمە حوشتری
خوایە كە موعجیزەیە كە بۆ ئێوە ﴿فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ جا لێی گەڕێن با بخوات و بلەوەڕێت
لەزەوی خوادا ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ و ئازاری مەدەن و دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ﴾ (ئەگەر وابكەن) تووشی سزایەكی سەخت و بەئازار دەبن ﴿٧٣﴾

﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ بیر بکەنەوە لەو کاتەی کەخوا ئێوەی گێڕا ﴿خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ﴾ بەجێنشین
لەپاش هۆزی عاد ﴿وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دایمەزراندن و بشتەجێی کردن ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْ
سُهُولِهَا قُصُورًا﴾ لەدەشتەکانیدا کۆشکی بەرز دروست دەکەن ﴿وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا﴾
وە لەشاخەکانی دا، ماڵ و خانوو دائەتاشن ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ دەبیر بکەنەوە نەچاکە گەورەکانی
خوا (وسوپاسی بکەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن لەوڵاتدا (و مەبن
بەخراپەکار و گێرەشێوێن) ٧٤ ﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ﴾ دەستەلاتدارە لووت بەرزەکانی
گەلەکەی وتیان ﴿لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ بەوانەی لاواز و ژێر دەستەکرابوون ﴿لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ﴾
ئەوانەی بڕوایان هێنا بوو لەناویاندا ﴿أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ ئایا دەزانن کەصاڵح رەوانە
کراوە لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ وتیان بێگومان ئێمە بڕوادارین
بەوەی کەصالح پێی رەوانە کراوە ٧٥ ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆیان بەزل دەزانی وتیان
﴿إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ باوەڕین بەوەی کەئێوە بڕواتان پێی هێناوە
٧٦ ﴿فَعَقَرُوا النَّاقَةَ﴾ ئەمجا حوشترەکەیان سەربڕی ﴿وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ وە سەرکەشیان کرد
لەفەرمانی پەروەردگاریان ﴿وَقَالُوا يَا صَالِحُ﴾ وە وتیان ئەی صالح ﴿ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ ئەو بەڵێنی
(سزا)ی بەئێمە دەدەیت بۆمان بهێنەدی ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەپێغەمبەرانی ٧٧
﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی بەتین لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾
ئیتر هەموویان لەماڵ وخانووەکانیان دا بوون بە(لاشەی) بێ گیان و بێ جوڵە ٧٨ ﴿فَتَوَلَّى عَنْهُمْ﴾
جا صالح ڕووی لێ وەرگێڕان (و وازی لێ هێنان) ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي﴾ وە
فەرمووی ئەی گەلەکەم سوێند بەخوا بەڕاستی پەیامی پەروەردگارم پێ ڕاگەیاندن ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾
وە ئامۆژگاریم کردن و دڵسۆز بووم بۆتان ﴿وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ﴾ بەڵام ئێوە ئامۆژگارو دڵسۆزانتان
خۆشناویت ٧٩ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە لوطمان نارد، کاتێک بەگەلەکەی ووت ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾
چۆن ئێوە ئەو کارە زۆر بەدو خراپە دەکەن کە (بێ ناویە) ﴿مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ هیچ
کەس لەجیهاندا پێشتان نەکەوتوە لەو (کارەپیسە)دا ٨٠ ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً﴾ بەڕاستی
ئێوە بەپیاوان ئارەزووتان دەشکێنن؟ ﴿مِنْ دُونِ النِّسَاءِ﴾ لەجیاتی ئافرەتان؟ ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ﴾
بەڵکو ئێوە دەستەیەکی زیادە ڕۆن ٨١

﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ﴾ وە وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ بێجگە لەوەی کە وتیان
﴿أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لەشار و وڵاتەکەتان (لووط و ئیماندارەکان) دەریکەن ﴿إِنَّهُمْ
أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان پاك و تەمیز ڕادەگرن ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَنجَيْنَاهُ
وَأَهْلَهُ﴾ ئەمجا ئێمە خۆی وشوێنکەوتوانیمان ڕزگار کرد ﴿إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ جگە
لەخێزانەکەی کە لەتیاچوان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ جا بارانێکمان بەسەردا باراندن (بەرد
بارانمان کردن) ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی تاوانباران چۆن بوو
(وچیان لێ هات) ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وە بۆ گەلی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان نارد
﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم بەتەنها خواپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ
پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە
بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون و ئاشکراتان بۆ هاتووە ﴿فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ﴾ کەواتە پێوانە
و کێشانەتان ڕێك و ڕاست بن ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و لەشت و مەکی خەڵکی
کەم مەکەنەوە (بەدزی) ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ وە لەزەویدا خراپەکاری مەکەن
لەپاش چاکردنی ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەی باسکرا چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾
ئەگەر ئێوە ئیماندارن ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ﴾ وە لەسەر هەموو ڕێگایەك دامەنیشن (ڕێگە
مەگرن) ﴿تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هەڕەشە بکەن و بەرهەڵستی ڕێگەی خوا بکەن
﴿مَنْ آمَنَ بِهِ﴾ لەو کەسەی باوەڕی پێ هێنابێ ﴿وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و بتانەوێت ڕێگای خوا
بەلاری وچەوتی بخەنەڕوو ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا﴾ وە بیری ئەو کاتە بکەنەوە کە ئێوە کەم بوون
﴿فَكَثَّرَكُمْ﴾ پاشان خوا زۆری کردن ﴿وَانظُرُوا﴾ دەی سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِينَ﴾ سەرئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿٨٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ طَائِفَةٌ
مِّنكُمْ﴾ وە ئەگەر کۆمەڵێك لەئێوە ﴿آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ باوەڕیان هێنا بێت بەو پەیامەی بەمندا
نێردراوە ﴿وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا﴾ وە کۆمەڵێکی تریش باوەڕیان نەهێنا بێت ﴿فَاصْبِرُوا﴾ ئەوە ئارام بگرن
﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا﴾ هەتا خوا بڕیار دەدات لەنێوانماندا ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا)
باشترینی بڕیاردەرانە ﴿٨٧﴾

﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ﴾ ئەو کاربەدەست و دەسەڵاتدارانەی کە خۆیان بە گەورە دادەنا لەناو
گەلەکەی (شوعەیب)دا وتیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ﴾ ئەی شوعەیب بێگومان دەرت دەکەین
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش کە بڕوایان هێناوە لەگەڵ تۆدا ﴿مِنْ قَرْيَتِنَا﴾ لە شارەکەمان ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ
فِي مِلَّتِنَا﴾ یان دەبێ بگەڕێنەوە سەر ئایینی ئێمە ﴿قَالَ﴾ (شوعەیب) فەرمووی ﴿أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ﴾ ئەگەر
حەزیشی پێ نەکەین و پێشمان ناخۆش بێت ﴿٨٨﴾ ﴿قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ بێگومان درۆیەکی گەورەمان
بۆ خوا هەڵبەستووە ﴿إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ﴾ ئەگەر بگەڕێینەوە ناو ئایینەکەتان (کە بت پەرستی یە)
﴿بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا﴾ پاش ئەوەی کە خوا ڕزگاری کردین لێی ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا﴾ ڕەوا نیە
بۆمان بگەڕێینەوە بۆ ناو ئەو (بت پەرستی یە) ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا﴾ مەگەر خوای پەروەردگارمان
بیەوێت ﴿وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارمان هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿عَلَى
اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بە خوا بەستووە ﴿رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا﴾ (وتیان) ئەی پەروەردگارمان،
لەنێوان ئێمە و گەلەکەماندا حوکم و بڕیار بدە ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەهەق ﴿وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ﴾ تۆ باشترینی
بڕیار دەرانی ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ﴾ دەستەو ئەشرافی هۆزەکەی کە بێ بڕوا بوون وتیان
﴿لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر ئێوە شوێنی شوعەیب بکەون ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ﴾ بەڕاستی
ئەو کاتە زیان لێکەوتوان خۆتانن ﴿٩٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ جا بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی توند
لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ هەموویان لە ماڵەکانیاندا لەناوچوون (بێ گیان و جووڵە کەوتن)
﴿٩١﴾ ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بەدرۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا
فِيهَا﴾ (وا تیاچوون) وەك هەر لەو ماڵانەدا نەبووبن (تیایدا نەژیابن) ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا﴾
ئەوانەی کە شوعەیبیان بە درۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ﴾ هەر ئەوان خەسارۆمەند
بوون ﴿٩٢﴾ ﴿فَتَوَلَّى عَنْهُمْ﴾ ئینجا (شوعەیب) ڕووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ﴾ فەرمووی ئەی
گەلەکەم ﴿لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ سوێند بە خوا بەڕاستی من پەیامی پەروەردگارم بە
ئێوە گەیاند ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾ و ئامۆژگاریم کردن ﴿فَكَيْفَ آسَى عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ جا چۆن
بۆ هۆزی بێ بڕوا و کافر خەم و خەفەت بخۆم ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ﴾ ئێمە بۆ هەر گوندو
شارێك پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت ﴿إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا﴾ دانیشتوانیمان تووش کردووە ﴿بِالْبَأْسَاءِ
وَالضَّرَّاءِ﴾ بە نەبوونی و کەم دەرامەتی (زیان و نەخۆشی) ﴿لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ﴾ بەڵکو بە پەروەردگار
بپاڕێنەوە و پەشیمان ببنەوە ﴿٩٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ﴾ لەدوایدا خراپە و ناخۆشیەکەمان
گۆڕی بە چاکە و خۆشی ﴿حَتَّى عَفَوْا﴾ هەتا زۆر بوون و گەشەیان کرد لە ماڵ و سەروەت ﴿وَقَالُوا﴾ وە
وتیان ﴿قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ﴾ بێگومان باو و باپیرانمان تووشی زیان و ناخۆشی و بەخۆشی
بوون ﴿فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً﴾ جا لەناکاودا سزامان گرتن ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا کە هەستیان
نەدەکرد ﴿٩٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ﴾ وە ئەگەر دانیشتوانی شار و گوندەکان ﴿آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ باوەڕیان بهێنایە و خۆیان
بپاراستایە (لە قەدەغە کراوەکانی خوا) ﴿لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوە دەستی دەرگای
بەرەکاتی ئاسمان و زەویمان بۆ دەکردنەوە ﴿وَلَٰكِن كَذَّبُوا﴾ بەڵام بڕوایان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکەیان)
﴿فَأَخَذْنَاهُم﴾ لەمحاتیمەش ئەوانمان گرت و سزامان دان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەوەی
دەیان کرد ﴿٩٦﴾ ﴿أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ ئایا خەڵکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا
بَيَاتًا﴾ لەوەی سزای ئێمەیان بۆبێت لە شەودا ﴿وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ کاتێک ئەوان خەوتوون ﴿٩٧﴾
﴿أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ وە ئایا خەڵکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا﴾ لەوەی
کە سزای ئێمەیان بۆ بێت ﴿ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ لە چێشتەنگاودا لە کاتێکدا یاری و گاڵتە دەکەن
﴿٩٨﴾ ﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ﴾ جا ئایا لە پیلانی خوا نەترسان و بێباک بوون ﴿فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ﴾
دەی کەس لە پیلانی خوا دڵنیا نابێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ جگە لە کەسانی زەرەرمەند نەبێت
﴿٩٩﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ﴾ ئایا ڕوون نەبوونەوە بۆ ئەوانەی زەویان بە میرات بۆ دەمێنێتەوە
﴿مِن بَعْدِ أَهْلِهَا﴾ دوای (تیاچوونی) خاوەنە پێشووەکانیان ﴿أَن لَّوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانەویست
﴿أَصَبْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی گوناهەکانیانەوە دووچاری بەڵایان دەکەین ﴿وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و
مۆر دەنێین بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ئیتر ئەوان (هیچ پەند و ئامۆژگارییەک) نابیستن ﴿١٠٠﴾
﴿تِلْكَ الْقُرَىٰ﴾ ئەو شار و گوندانەی (کە ویرانمان کردن) ﴿نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا﴾ هەندێک لە
هەواڵەکانی دەگێڕینەوە بۆت ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانیان
بۆهات بە بەڵگە و نیشانەی ڕوونەوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بەڵام باوەڕیان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ﴾
بەوەی کە لەپێشدا بەدرۆیان دەزانی ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت
بەسەر دڵی بێباوەڕاندا ﴿١٠١﴾ ﴿وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِم مِّنْ عَهْدٍ﴾ زۆربەی ئەوانمان نەدی خاوەنی هیچ
پەیمانێک بن ﴿وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی زۆربەیانمان دی سەرپێچی کەر (و تاوانبار)
بوون ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ﴾ پاشان دوای ئەوانەی (کە باسمان کردن) موسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا
إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە بۆ لای فیرعەون و دار و دەستەکەی ﴿فَظَلَمُوا
بِهَا﴾ بەڵام ئەوان بە نیشانەکان (بێ بڕوا بوون) و ستەمیان کرد ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾
جا بڕوانە و سەرنج بدە کە سەرەنجامی لە فەرمان دەرچووان و خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٠٣﴾
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ﴾ موسا فەرمووی: ئەی فیرعەون ﴿إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی من
پێغەمبەرێکم لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿١٠٤﴾

﴿حَقِيقٌ عَلَىٰ أَن لَّا أَقُولَ﴾ واشیاوە و(سوورم) کە هیچ شتێک نەڵێم ﴿عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ﴾ بە ناوی خواوە جگە لە هەق و ڕاستی ﴿قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بە ڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەی ڕوون و ئاشکرام بۆ هێناون ﴿فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ کەواتە بەنو ئیسرائیل لەگەڵ من بنێرە (بەرەڵایان کە، لە کۆیلەیی و چەوسانەوەت) ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی ﴿إِن كُنتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا﴾ ئەگەر بەڵگە و موعجیزەیەکت هێناوە (ئەی موسی) ئەوە نیشانی بدە ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ بە ڕاست بێژانی ﴿١٠٦﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گۆچانەکە بوو بەمارێکی گەورەی ئاشکرا ﴿١٠٧﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُ﴾ دەستی (لە باخەڵ یەوە یان لە بن هەنگڵ یەوە) دەرهێنا ﴿فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ﴾ لە پڕ ئەو (دەستە) سپی و پڕشنگدار بوو بۆ بینەران ﴿١٠٨﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێک لە کاربەدەست و دەسەڵاتدارانی گەلەکەی فیرعەون ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی ئەم (مووسایە) جادووگەرێکی زۆر زانە ﴿١٠٩﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ﴾ دەیەوێت لە خاک و وڵاتی خۆتان دەرتان کات ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جا ئێوە فەرمان و ڕاتان چیە (لەم بارەیەوە) ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوا﴾ ئەوانیش ووتیان ﴿أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ کاری (مووسا) وبراکەی دوابخە ﴿وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ کەسانێکی کۆکەرەوە بنێرە بۆ ئەو شارانە(ی جادووگەری لێ یە) ﴿١١١﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ﴾ هەموو جادووگەرێکی شارەزات بۆ دەهێنن ﴿١١٢﴾ ﴿وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ﴾ جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشت و خەڵاتی گەورەمان دەبێت ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە سەرکەوتین (بەسەر مووسادا)؟؟ ﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڵێ پاداشتی گەورەتان دەبێ ﴿وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وبێگومان ئێوە لە نزیکانی (خۆم) دەبن ﴿١١٤﴾ ﴿قَالُوا يَا مُوسَىٰ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّا أَن تُلْقِيَ﴾ یان تۆ (ئەوەی پێتە) فڕێ ی دە ﴿وَإِمَّا أَن نَّكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ﴾ یان ئێمە دەیهاوێژین و فڕێی دەدەین ﴿١١٥﴾ ﴿قَالَ أَلْقُوا﴾ (مووسا) ووتی ئێوە بیهاوێژن (ئەوەی پێتانە) ﴿فَلَمَّا أَلْقَوْا﴾ ئەمجا کاتێ (ئەوەی پێیان بوو لە جادوو) فڕێ یان دا ﴿سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ﴾ چاوبەستیان لە خەڵک کرد ﴿وَاسْتَرْهَبُوهُمْ﴾ وترسێکی گەورەیان خستە دڵیانەوە ﴿وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ﴾ وە جادوویەکی گەورەیان نواند ﴿١١٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ وەحیمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ کە گۆچانەکەت فڕێ بدە ﴿فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ ئیتر یەکسەر ئەو (گۆچانە بوو بەمارو) هەرچی جادووی درۆیەیان کردبوو هەڵی لووشی ﴿١١٧﴾ ﴿فَوَقَعَ الْحَقُّ﴾ ئیتر ڕاستی دەرکەوت و ڕوون بوویەوە ﴿وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئەوانیش هەرچی (سیحر) یان کردبوو پووچەڵ بوویەوە ﴿١١٨﴾ ﴿فَغُلِبُوا هُنَالِكَ﴾ هەر لەوێدا (فیرعەون و شوێنکەوتوانی) ژێر خران و دۆڕان ﴿وَانقَلَبُوا صَاغِرِينَ﴾ و بە ڕسوایی گەڕانەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ﴾ وە جادووگەران هەموویان سوژدەیان برد (بۆ پەروەردگاریان) ﴿١٢٠﴾

﴿قَالُوا﴾ (سیحرەکان) وتیان ﴿آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ئێمە بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان
﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ کە پەروەردگاری موسا و هارونە ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعەون وتی
﴿آمَنتُم بِهِ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی ئیزنتان بدەم باوەڕتان پێ هێنا! ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی
ئەمە ﴿لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ﴾ فێڵ و پیلانێکە (ئێوە و موسا) نەخشەتان بۆ کێشاوە لەم شارەدا
﴿لِتُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا﴾ تا دانیشتوانەکەی لێ دەربکەن ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا لە دواییدا دەزانن (چیتان لێ
دەکەم) ﴿١٢٣﴾ ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم﴾ سوێند بێت دەست و قاچتان دەبڕم ﴿مِّنْ خِلَافٍ﴾ بەپێچەوانەوە
(چەپ و ڕاست) ﴿ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا سوێند بێ گشتتان هەڵدەواسم ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان
(بەفیرعەون) ﴿إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ ئێمە دڵنیابین کە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ﴿١٢٥﴾
﴿وَمَا تَنقِمُ مِنَّا﴾ تۆ هیچ ڕەخنەیەکت لە ئێمە نییە ﴿إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ جگە لەوەی کە ئێمە باوەڕمان
بەبەڵگە و نیشانەکانی پەروەردگارمان هێناوە ﴿لَمَّا جَاءَتْنَا﴾ کاتێ بۆمان هات ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾
ئەی پەروەردگارمان ئارامیمان بەسەردا بڕێژە ﴿وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ﴾ و بە موسوڵمانێتی بمانمرێنە ﴿١٢٦﴾
﴿وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێک لە دەسەڵاتداران و کاربەدەستانی گەلی فیرعەون وتیان ﴿أَتَذَرُ مُوسَىٰ
وَقَوْمَهُ﴾ ئایا واز لە موسا و هۆزەکەی دەهێنی ﴿لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوەی لە وڵاتدا (لە میسردا)
خراپەکاری بکەن ﴿وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ﴾ و دەست لە خۆت و پەرستراوەکانت هەڵبگرن ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون)
وتی ﴿سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ﴾ لەمەودوا کوڕەکانیان دەکوژین ﴿وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ﴾ و نافرەتانیان دەهێڵینەوە
بەزیندوویی (بۆ خزمەت کردن) ﴿وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەسەڵاتدارین بەسەریاندا ﴿١٢٧﴾
﴿قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ موسا بە گەلەکەی وت ﴿اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا﴾ داوای یارمەتی لە خوا بکەن و
خۆڕاگربن ﴿إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ﴾ بێگومان هەموو زەوی موڵکی خوایە ﴿يُورِثُهَا مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾
دەیدا بەهەر کەس لە بەندە (شیاوە)کانی کە خۆی بیەوێت ﴿وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ و سەرئەنجامی
چاک بۆ خواناسانە ﴿١٢٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) وتیان ﴿أُوذِينَا مِن قَبْلِ أَن تَأْتِيَنَا﴾ پێش هاتنی تۆ بۆ
لامان ئازار دراین ﴿وَمِن بَعْدِ مَا جِئْتَنَا﴾ هەروەها پاش هاتنی تۆ بۆ لامان (بەپێغەمبەرایەتی)
﴿قَالَ﴾ (موسا) فەرمووی ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ﴾ بەڵکو پەروەردگارتان دوژمنەکەتان
لەناو بەرێت ﴿وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ و ئێوە بکات بەجێنشین(ی دوژمنەکانتان) لەسەر زەوی
﴿فَيَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾ جا تەماشا دەکات ئێوە چۆن کار دەکەن ﴿١٢٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە داروودەستەی فیرعەونمان گرتا ﴿بِالسِّنِينَ﴾ بە وشکە ساڵی و قات
وقڕی ﴿وَنَقْصٍ مِّنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و کەم بوونەوەی بەروبوومی میوە و کشتوکاڵەکانیان ﴿لَعَلَّهُمْ
يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە (پەند وەربگرن) ﴿١٣٠﴾

﴿فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ﴾ جا کاتێ چاکەیان بۆ بهاتایە(لەسەروەت و بەرووبووم) ﴿قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ﴾ دەیان
ووت ئەمە هەر هی ئێمەیە (شایستەی ئێمەیە) ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام کاتێ تووشی بەڵاو خراپە
بووبایە ﴿يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ﴾ (دەیان ووت) بەهۆی شوومی مووسا و شوێن کەوتووانیەوەیە
﴿أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِندَ اللَّهِ﴾ بێداربن بێگومان ئەو (ناخۆشیانە)ی بەلایانەوە شووم و خراپە لەلایەن
خواوەیە(نەك مووسا و ئیمانداران) ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بێ ئاگان
وە نازانن ﴿١٣١﴾ ﴿وَقَالُوا﴾ دەیان ووت (بە مووسا) ﴿مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ﴾ هەر موعجیزەیەکمان بۆ
بهێنی ﴿لِّتَسْحَرَنَا بِهَا﴾ بۆ ئەوەی جادوومان لێ بکەی پێی ﴿فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوە ئێمە باوەڕت
پێ ناهێنین ﴿١٣٢﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ ئەوسا ئێمەش ناردمانە سەریان ﴿الطُّوفَانَ﴾ لافاو ﴿وَالْجَرَادَ﴾
و کوللە ﴿وَالْقُمَّلَ﴾ وئەسپێ ﴿وَالضَّفَادِعَ﴾ جۆرەها بۆق ﴿وَالدَّمَ﴾ و خوێن ﴿آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ﴾
کەچەند بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون بوون ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ کەچی خۆیان بە گەورە زانی (لەوەی
کە بڕوا بهێنن) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ بێگومان ئەوانە گەلێکی تاوانبار بوون ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ
الرِّجْزُ﴾ کاتێکیش ئەو سزاو بەلایان بەسەردا هات ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ئەی
مووسا لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە بۆمان ﴿بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ وەك بەڵێنی بەتۆ داوە ﴿لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا
الرِّجْزَ﴾ سوێندبێ گەر ئەم بەڵاو سزایەمان لەسەر لابەری ﴿لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ﴾ بێگومان باوەڕت پێ
دێنین ﴿وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ و بەنو ئیسرائیلت لەگەڵدا دەنێرین ﴿١٣٤﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ
الرِّجْزَ﴾ بەڵام کاتێك سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ هُم بَالِغُوهُ﴾ تاگەیشتنە ماوەی دیاری
کراو (بۆ تیاچوونیان) ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ دەست بەجێ پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿١٣٥﴾ ﴿فَانتَقَمْنَا
مِنْهُمْ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ وە لە دەریادا خنکاندمانن ﴿بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾
لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕیان بە نیشانەکانی ئێمە نەبوو ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ﴾ وەهەمیشە لێی بێ
بێ ئاگا بوون ﴿١٣٦﴾ ﴿وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ﴾ ئیتر (لەجێگای گەلی فیرعەون) ئەو گەلەمان نیشتەجێ کرد
﴿الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا﴾ کە هەمیشە دەچەوسێنرانەوە لەڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای
ئەو وڵاتەدا ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ کەپیت و بەرەکەتمان تێ خستبوو ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ﴾
و بەڵێنی هەرەجوانی پەروەردگارت بەتەواوی هاتەدی ﴿عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ نەوەی ئیسرائیل
﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهۆی ئارامگرییانەوە (لەسەر نارەحەتییەکان) ﴿وَدَمَّرْنَا﴾ وە ڕووخاندمان
وتێکمان دا ﴿مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ﴾ ئەو کۆشك و تەلارانەی فیرعەون و گەلەکەی دروستیان
کردبوو ﴿وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ﴾ هەروەها ئەو (مێوە و ڕەز و باخانەی) کە کەپریان بۆ کردبوو ﴿١٣٧﴾

﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لەو دەریا پەڕاندەوە (فیرعەون و گەلەکەیمان
تێیدا خنکاند) ﴿فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ ئەمجا تووشی خەڵکانێک بوون ﴿يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَّهُمْ﴾ بەردەوام
خەریکی پەرستنی بتەکانیان بوون ﴿قَالُوا يَا مُوسَى﴾ (جوولەکەکانیش) وتیان ئەی مووسا ﴿اجْعَل لَّنَا
إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ هەروەک ئەو پەرستراوانەی ئەوان تۆیش پەرستراوێکمان بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾
مووسا فەرمووی ﴿إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە هۆزێکی نەفامن (١٣٨) ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾ بێگومان
ئەوانە ﴿مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيهِ﴾ ئەو (بت پەرستی یەی) ئەوانی لەسەرە لەناودەچێ ﴿وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچی دەکەن بەتاڵ و هەڵوەشاوەیە (١٣٩) ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ
أَبْغِيكُمْ إِلَٰهًا﴾ ئایا جگە لە خوا داوای پەرستراوێکی ترتان بۆ بکەم؟ ﴿وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
کە (ئەو خوایە) ڕێزی داوون بەسەر جیهانیاندا (١٤٠) ﴿وَإِذْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ وە (بیربکەنەوە) لەو
وەختەی ڕزگارمان کردن لە دەست و پەیوەندەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کە
ئەشکەنجە و ئازاری سەختیان ئەدان ﴿يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ کوڕانی ئێوەیان دەکوشت ﴿وَيَسْتَحْيُونَ
نِسَاءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ خزمەتی خۆیان) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ
عَظِيمٌ﴾ وە ئەو (ئازاردان)ە تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە (١٤١)
﴿وَوَاعَدْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەڵێنمان بە مووسا دا ﴿ثَلَاثِينَ لَيْلَةً﴾ سی شەو ﴿وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ﴾ بەدە شەوی
تر ماوەکەمان تەواو کرد ﴿فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ ئەوسا وەختی دیداری پەروەردگاری بوو
بە چل شەوی تەواو ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ﴾ مووسا بە هاروونی برای ووت ﴿اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي﴾ تۆ
لە ناو گەلەکەمدا جێنشینم بە ﴿وَأَصْلِحْ﴾ و کاری چاک بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ و شوێنی
ڕێبازی خراپەکاران مەکەوە (١٤٢) ﴿وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا﴾ جا کاتێ مووسا هات بۆ کات و شوێنی
دیاری کراومان (بۆ گفتوگۆ کردن لەگەڵمان) ﴿وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ﴾ و پەروەردگار ووتووێژی لەگەڵدا
کرد ﴿قَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ﴾ خۆتم پیشان بدە تا بتبینم ﴿قَالَ
لَن تَرَانِي﴾ (پەروەردگار) فەرمووی تۆ (لە دونیادا) من نابینی ﴿وَلَٰكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ﴾ بەڵام سەیری
(لای) شاخەکە بکە ﴿فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ﴾ جا ئەگەر ئەو شاخە لە شوێنی خۆی دا نەجوڵا ﴿فَسَوْفَ
تَرَانِي﴾ ئەوە دوای کەمێک تۆیش دەمبینی ﴿فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ﴾ جا کاتێک پەروەردگاری خۆی
دەرخست بۆ شاخەکە ﴿جَعَلَهُ دَكًّا﴾ شاخەکەی وورد و خاش کرد (و لەگەڵ زەویدا تەختی کرد)
﴿وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا﴾ و مووساش بێ هۆشی کەوت بەڕوودا ﴿فَلَمَّا أَفَاقَ﴾ جا وەختێ هۆشی بەخۆیدا
هاتەوە (چاک بوویەوە) ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ﴾ فەرمووی پاکی و بێ گەردی بۆ تۆ (ئەی پەروەردگار)
﴿تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بە پەشیمانی گەڕامەوە بۆ لات ﴿وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە من یەکەمی بڕوادارم (١٤٣)

﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی ﴿يَا مُوسَى﴾ ئەی مووسا ﴿إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ﴾ بێگومان من تۆم
هەڵبژاردووە بەسەر هەموو خەڵکی دا ﴿بِرِسَالَاتِي﴾ بەپەیامەکانم ﴿وَبِكَلَامِي﴾ و قسەکردنم (لەگەڵت
ڕاستەوخۆ) ﴿فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ﴾ کەواتە ئەوەی پێم بەخشیوی بەتوند دەستی پێوە بگرە ﴿وَكُنْ مِنَ
الشَّاكِرِينَ﴾ وە لە سوپاسگوزاران بە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ﴾ و لەو پارچە تەختانەدا بۆمان
نووسی ﴿مِنْ كُلِّ شَيْءٍ﴾ لە هەموو جۆرە بابەتێک ﴿مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ﴾ پەند و ئامۆژگاری و
باسی هەموو شتێک بەڕوونی (کە پێویستیان پێی بێت) ﴿فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ﴾ کەواتە (مووسا) بەتوندی
پێیبگرە و ئاگاداریان بە ﴿وَأْمُرْ قَوْمَكَ﴾ وە فەرمان بە گەلەکەت بکە ﴿يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا﴾ تا دەست بگرن
و ڕەفتار بکەن بە جوانتر و چاکترییان ﴿سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەم زووانە جێ و شوێنی لەسنوور
دەرچووانتان پیشان دەدەم ﴿١٤٥﴾ ﴿سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ﴾ لایان ئەدەم لە بەڵگە و نیشانە و ئایەتەکانم
﴿الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی کە خۆیان بە گەورە دادەنێن لەسەر زەوی ﴿بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بەناحەق
و نارەوا ﴿وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ﴾ ئەوانە ئەگەر هەموو ئایەت و موعجیزەیەک ببینن ﴿لَا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾
باوەڕیپێ ناهێنن ﴿وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ﴾ وە ئەگەر ئایینی ڕاست و دروست ببینن ﴿لَا يَتَّخِذُوهُ
سَبِيلًا﴾ نایکەن بە ڕێباز و ئایینی خۆیان ﴿وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ﴾ وە ئەگەر ڕێگەی گومڕایی و ئایینی
چەوت ببینن ﴿يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا﴾ دەیکەن بە ئایین و ڕێباز بۆ خۆیان ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾
هەموو ئەمانە لەبەر ئەوەیە کە بەڵگەو نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ﴾
وە هەمیشە بێ ئاگا بوون لێیان ﴿١٤٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە کەسانێک کە بەڵگەو نیشانەکانی
ئێمەیان بە درۆ زانی ﴿وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾ هەروەها دیداری ڕۆژی دواییان (بە درۆ زانی) ﴿حَبِطَتْ
أَعْمَالُهُمْ﴾ کار و کردەوەی (چاکیان) بە هیچ دەرچوو (پوچەڵ بوویەوە) ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ ئایا جگە لەو (خراپە)ی کە دەیان کرد سزا دەدرێن؟ ﴿١٤٧﴾ ﴿وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ﴾ وە
هۆزی مووسا پاش (ڕۆیشتنی) مووسا دروستیان کرد ﴿مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ لە خشڵ و زێڕەکانیان
پەیکەری گوێرەکەیەک ﴿لَهُ خُوَارٌ﴾ کە قوڕەی (وەک گوێرەکەی) هەبوو ﴿أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ﴾
ئایا ئەوانە نەیانبینی کە بێگومان ئەو (گوێرەکەیە) قسەیان لەگەڵدا ناکات ﴿وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا﴾ و
هیچ ڕێبازێکیشیان پیشان نادات ﴿اتَّخَذُوهُ﴾ کردیان بە (پەرستراو) ﴿وَكَانُوا ظَالِمِينَ﴾ و ئەوانە
ستەمکاربوون ﴿١٤٨﴾ ﴿وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ﴾ وە کاتێ لە دەستیان دەرچوو (زۆر پەشیمان بوونەوە)
﴿وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا﴾ وە تێگەیشتن و بینیان کە بێگومان گومڕابوون ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿لَئِنْ لَمْ
يَرْحَمْنَا رَبُّنَا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر پەروەردگارمان بەزەیی پێماندا نەیەتەوە ﴿وَيَغْفِرْ لَنَا﴾ وە لە
گوناهەکانمان خۆش نەبێت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئێمە لە زیان لێ کەوتوان
دەبین ﴿١٤٩﴾

﴿وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ جا کاتێ مووسا گەڕایەوە ناو هۆزەکەی ﴿غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ بەرق و توڕەییەکی زۆرەوە ﴿قَالَ﴾ (مووسا) وتی (بە گوێرەکە پەرستەکان) ﴿بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِن بَعْدِيَ﴾ لە دوای من چ جێنشینێکی بەد ئەو خراپ بوون ﴿أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ﴾ ئایا پەلەتان کرد لە فەرمانی پەروەردگارتان؟ ﴿وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ﴾ (مووسا) تەختەکانی (تەوراتی) فڕێ دا ﴿وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ﴾ وە (قژی) سەری (هاروونی) برای گرت و بەرەو خۆی ڕایکێشا ﴿قَالَ﴾ (هاروون) وتی ﴿ابْنَ أُمَّ﴾ ئەی کوڕی دایکم ﴿إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي﴾ بەڕاستی ئەم گەلە لاوازیان کردم ﴿وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي﴾ نزیك بوو بم کوژن ﴿فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ﴾ کەواتە دوژمنانم پێ دڵخۆش مەکە ﴿وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ و لە گەڵ هۆزی ستەم کاراندا دامەنێ ﴿١٥٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي﴾ ئەی پەروەردگارم لە خۆم و براکەم خۆش بە ﴿وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ﴾ وە بمانخەرە ناو بەزەیی و میهرەبانی خۆتەوە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ تۆ میهرەبان ترینی هەموو میهرەبانێت ﴿١٥١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی کە گوێرەکە پەرست بوون ﴿سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەمەودوا دەکەونە بەر ڕق و خەشمی پەروەردگاریان ﴿وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هەروەها ڕسوایی و زەلیلی لە ژیانی دونیادا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ﴾ هەر بەو جۆرە سزای درۆ هەڵبەستان دەدەین ﴿١٥٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی گوناهیان کرد ﴿ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا﴾ پاشان دوای ئەوە تەوبەیان کرد ﴿وَآمَنُوا﴾ و باوەڕیان هێنا ﴿إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا﴾ بێگومان پەروەردگارت پاش ئەو (باوەڕهێنان و تۆبە کردنە) ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٥٣﴾ ﴿وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى الْغَضَبُ﴾ جا کاتێ مووسا توڕەییەکەی نیشتەوە ﴿أَخَذَ الْأَلْوَاحَ﴾ تەختەکانی (تەوراتی) هەڵگرتەوە ﴿وَفِي نُسْخَتِهَا﴾ و لە ڕوونووس و نووسراوی ئەو (تەختانە)دا ﴿هُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ ڕێنموویی و بەزەیی گەورە هەبوو ﴿لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ﴾ بۆ کەسێك کە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿١٥٤﴾ ﴿وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ﴾ وە مووسا لە گەلەکەی خۆی هەڵی بژارد ﴿سَبْعِينَ رَجُلًا﴾ حەفتا پیاو ﴿لِّمِيقَاتِنَا﴾ بۆ کات و شوێنی دیاری کراو لە گەڵ ئێمە (بۆ ئەوەی لە کێوی طور تەوبە بکەن لە تاوانی گوێرەکە پەرستییەکەیان، جا کاتێك هاتنە ئەوێ وتیان بە مووسا بڕوات پێ ناهێنین تا خوا نەبینین تۆ خۆت قسەت لەگەڵ کرد با ئێمەش ببینین) ﴿فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ (خوا سزای دان و بوومەلەرزەی بۆ ناردن) جا کاتێك کە بوومەلەرزەکە دایگرتن ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿رَبِّ لَوْ شِئْتَ﴾ ئەی پەروەردگارم گەر ویستبایە ﴿أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّايَ﴾ لەمەو پێش ئەوان و منیشت لەناو دەبرد ﴿أَتُهْلِكُنَا﴾ ئایا تۆ هەموومان لەناو دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا﴾ بەهۆی ئەوەی کە گێل و نەفامەکانمان ئەنجامیان داوە ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ﴾ ئەمە تەنها تاقی کردنەوەیەکی خۆتە ﴿تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ﴾ هەر کەسێکت بوێت بەو هۆیەوە گومڕای دەکەیت ﴿وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ﴾ وە هەر کەسێکت بوێ ڕێنموونی دەکەیت ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا﴾ هەر تۆ پشتیوان و (پەرستراومانی) ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ کەواتە لێمان خۆش ببە و ڕەحمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ﴾ چونکە باشترین لێ بوردە هەر تۆی ﴿١٥٥﴾

﴿وَاكْتُبْ لَنَا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ (خوایە) لەم دونیادا چاکەمان بۆ بنووسە ﴿وَفِي الْآخِرَةِ﴾ هەروەها لەرۆژی دوایشدا ﴿إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی ﴿عَذَابِي﴾ سزاو ئازارم ﴿أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ﴾ دووچاری هەر کەسی دەکەم کەمەوێ ﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ وە بەزەیی و رەحمەتیشم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ﴾ جا لەدوایی دا ئەو (بەزەیی یەم) دەنووسم بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ پارێزکار و لەخوا ترسن ﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات دەدەن ﴿وَالَّذِينَ هُم بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانەش کە بڕوا بەبەڵگەو نیشانەکانی ئێمە دێنن ﴿١٥٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ﴾ (ئەم رەحمەتەی پەروەردگار) بۆ ئەوانەیە کە شوێنی پێغەمبەرﷺ کەوتوون کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە و (لەلایەن پەروەردگارەوە هاتووە) ﴿الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ﴾ ئەو کەسە (پێغەمبەرێکە ئەهلی کتاب سیفەتی دەزانن) چونکە بە نووسراوی لایانە ﴿فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنجِيلِ﴾ لە تەورات و ئینجیل دا ﴿يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ کە فەرمانیان پێ دەکات بە چاکە ﴿وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ و ڕێگرییان لێ دەکات لە خراپە ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ﴾ شتە خاوێن و پاکەکانیان بۆ حەڵاڵ دەکات ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ﴾ وە شتە پیسەکانیان لێ حەرام (قەدەغە) دەکات ﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ﴾ و بارە قورس وگرانەکانیان لەسەر لادەبات و ﴿وَالْأَغْلَالَ﴾ ئەو کۆت و زنجیرانەش ﴿الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾ کە بەسەریانەوە بوون ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بەو (پێغەمبەرە) هێنابێت ﴿وَعَزَّرُوهُ﴾ و ڕێزو ئەدەبیان بۆ دانابێت ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ یارمەتیان دابێت و پشتیوانیان لێ کردبێت ﴿وَاتَّبَعُوا النُّورَ﴾ و پەیڕەوی ئەو نوورەیان کردبێت (کە قورئانە) ﴿الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ﴾ کە بەگەڵیدا نێرراوەتە خوارەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوان هەموو (کە باسکران) لە ڕزگار بووانن ﴿١٥٧﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی محمد ﷺ) بڵێ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ بەڕاستی من پێغەمبەری خوام بۆ ئێوە هەمووتان ﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەو (خوایەی) کەتەنها بۆ ئەوە، موڵکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لەئەو ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ دەژێنێت و دەمرێنێت ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە بڕوا بەخوا و پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ﴾ کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە ﴿الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ ئەویش باوەڕی بەخوا ﴿وَكَلِمَاتِهِ﴾ و بە ووتەکانی هەیە ﴿وَاتَّبِعُوهُ﴾ ئێوەش شوێنی بکەون و پەیڕەوی بکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿١٥٨﴾ ﴿وَمِن قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ وەلەهۆزەکەی موسادا ﴿أُمَّةٌ﴾ تاقمێکی گەورە هەن ﴿يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ کەڕێنموونی خەڵکی دەکەن بەحەق وڕاستی ﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ و هەر بەحەقیش دادوەری دەکەن ﴿١٥٩﴾

﴿وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا﴾ ئەوان (جوولەکە)مان کرد بە دوانزە تیرە و تایەفەوە ﴿وَأَوْحَيْنَا
إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ وە وەحیمان بۆ مووسا کرد ﴿إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ﴾ کاتێك کە هۆزەکەی داوای ئاویان لێ
کرد (لە تیهـدا) ﴿أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لەبەردەکە ﴿فَانبَجَسَتْ مِنْهُ﴾ ئیتر
دەست بەجێ لێی هەڵقوڵا ﴿اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ دوازدە کانی ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان
هەر تیرە و تایەفەیەك جێگەی ئاو خواردنی خۆی دەزانی ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ﴾ وەهەورمان کرد
بە سێبەر بەسەریانەوە ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ و گەزۆ و باڵندەی (شیلاقە)مان بۆ ناردن
﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەو رزق و رۆزییە پاکانە بخۆن کە پێمان داوون ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾
وە ئەوانە (بەو تاوانانە) هیچ ستەمێکیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵکو ﴿كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾
هەر ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ﴾ (بیریکەرەوە) کاتێ پێیان وترا ﴿اسْكُنُوا
هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ لەناو ئەو شارەدا (بیت المقدس) نیشتە جێ ببن ﴿وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ لە
(خواردەمەنی) ئەوی بخۆن لە هەر لایەك حەزتان کرد ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ و بڵێن (داوای) ئێمە
سڕینەوەی گوناهەکانمانە ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ و لە دەروازەی (شارەوە) بەسوژدە بردنەوە
بڕۆنە ژوورەوە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ﴾ ئەوسا لە خراپەو تاوانەکانتان دەبوورین و خۆش دەبین
﴿سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ لەداهاتوودا (پاداشتی) چاکەکاران زیاد دەکەین ﴿١٦١﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْهُمْ﴾ کەچی ئەوانەیان کە ستەمیان کرد گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ ئەو (وتەی) کە
پێیان وترا بوو بە وتەیەکی تر ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا﴾ ئێمەش (دوای ئەوە) سزایەکمان ناردە سەریان
﴿مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ بە هۆی ئەوەوە کە بەردەوام ستەمیان دەکرد ﴿١٦٢﴾
﴿وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ﴾ وە پرسیاریان لێ بکە دەربارەی ئەو شارەی ﴿الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ﴾
کە لە نزیك دەریا(ی سوور) بوو ﴿إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ﴾ کە لە رۆژی شەممەدا دەست درێژی
یان دەکرد (بەوەی راوە ماسیان دەکرد لە کاتێکدا خوای گەورە لەو رۆژەدا راوە ماسی لێ قەدەغە
کردبوون) ﴿إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا﴾ چونکە لە رۆژی شەممەکەیاندا ماسیە گەورەکان
دەهاتن و دەردەکەوتن بە سەر ئاوەوە (خوای گەورە بەمە تاقی کردنەوە) ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ﴾ وە رۆژێك
کە شەممە نەبوایە ﴿لَا تَأْتِيهِمْ﴾ ماسیە گەورەکان نەدەهات بۆیان ﴿كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُم﴾ ئا بەو جۆرە
تاقیمان کردنەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ چونکە لە فەرمانی خوا دەردەچوون و سەرپێچیان
دەکرد (ئەوەی فێڵیان کرد، دەچوون لە رۆژی هەینیدا تۆڕەکانیان دادەنا، و رۆژی یەك شەممەش
هەڵیان دەگرتەوە بەمەش فەرمانەکەی خوایان شکاند) ﴿١٦٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ﴾ کاتێ تاقمێ لەوان (بەتاقمێکی تریان) ووت ﴿لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا﴾ بۆچی ئامۆژگاری
کۆمەڵێك دەکەن ﴿اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ﴾ کەخوا لەناویان دەبات ﴿أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان بە سزایەکی
سەخت سزایان دەدات ﴿قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ ووتیان تا لای پەروەردگارتان بەهانەمان عوزر بێ
(و ئێوانــەش بەبێ لە سەر بێ دەنگیمان) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ و بەڵکو ئەوان لەخوا بترسن ﴿١٦٤﴾ ﴿فَلَمَّا
نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ لەمەحا کاتێ ئەوەی پێی ئامۆژگاری کرابوون لەبیریان چوو ﴿أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ
عَنِ السُّوءِ﴾ ئەوانەی بەرگرییان دەکرد لە خراپە وتاوان ڕزگارمان کردن ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەو بەش
کە ستەمیان کرد سزامان دان ﴿بِعَذَابٍ بَئِيسٍ﴾ بەسزایەکی زۆر خراپ ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی
دەرچوونیان لە فەرمانی خوا ﴿١٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ﴾ جاکاتێك یاخی بوون لە ئەوەی قەدەغە
کرابوون لێی ﴿قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ئەوسا پێمان ووتن ببنە چەند مەیموونێکی دوورخراوەی
بێ نرخ ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ بیربکەرەوە) کاتێ پەروەردگارت ڕایگەیاندو
دی بە گوێچکەیاندا ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ﴾ سوێندبێ بێگومان دەینێرێ بۆیان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا
ڕۆژی دوایی ﴿مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسانێ کە سزای توند و بەدیان پێ بچێژێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ
لَسَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵەی خێرایە ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی لێ خۆش بوو و
میهرەبانیشە ﴿١٦٧﴾ ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا﴾ وە ئەوانمان لەسەر زەوی دابە چەند کۆمەڵێك دابەش
کرد ﴿مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ﴾ هەندێکیان چاکەکارن ﴿وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکیشیان وەك ئەوان
نەبوون (بێ باوەڕ بوون) ﴿وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ﴾ وە تاقیمان کردنەوە بەچەندەها چاکەو خۆشی
﴿وَالسَّيِّئَاتِ﴾ و بەچەندەها خراپە و ناخۆشی ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەئومێدی ئەوەی بگەڕێنەوە
(بۆ لای خوا) ﴿١٦٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ دوای ئەوان جێ نشینێکی خراپ هاتنە جێگەیان
﴿وَرِثُوا الْكِتَابَ﴾ کە میراتگری تەورات بوون ﴿يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ﴾ کە هەر بۆ ماڵ و سامانی
(حەرامی) ئەم دونیایە هەوڵیان ئەدا ئەوەشیان هەڵبژارد ﴿وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا﴾ وە دەیانووت
بێگومان ئێمە عەفو دەکرێین ﴿وَإِن يَأْتِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر بۆیان بێت ﴿عَرَضٌ مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ﴾ کالایەکی
وەك ئەوی تر ئەگەر چی خراپیش بوایە وەریان دەگرت ﴿أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم﴾ ئایا لێیان وەرنەگیراوە و
پێویست نە کراوە لەسەریان ﴿مِّيثَاقُ الْكِتَابِ﴾ پەیمان لە تەوراتدا ﴿أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ﴾ کە بەدەم
خواوە هیچ نەڵێن ﴿إِلَّا الْحَقَّ﴾ بێجگە لە ڕاستی نەبێت ﴿وَدَرَسُوا مَا فِيهِ﴾ ئەوەی لە تەوراتدا هەبوو
خوێندویانەتەوە ﴿وَالدَّارُ الْآخِرَةُ﴾ وە ڕۆژی دوایی و (دەست کەوتی ئەو ڕۆژە) ﴿خَيْرٌ لِّلَّذِينَ﴾ چاکتر
و باشترە بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ کە خۆ پارێزو لە خواترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئایە هێشتا ژیر نابن؟ ﴿١٦٩﴾
﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ﴾ وە ئەوانەی بەتوندی دەست دەگرن بەتەوراتەوە (و پەیڕەویان دەکرد پێش
هاتنی ئیسلام) ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ﴾ بێگومان ئێمە ونی
ناکەین ﴿أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾ پاداشی چاکەکاران ﴿١٧٠﴾

﴿وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ﴾ (بهێنەرەوە بیریان) کاتێک کە کێو(ی طور)مان بەرز کردەوە بەسەریاندا
﴿كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ﴾ وەکو هەورێک (سێبەرێک) بوو ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ وە لایان وابوو کە دەکەوێتە
سەریاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (پێمان وتن) ئەوەی کە پێمان داوون بەتوندی بیگرن ﴿وَاذْكُرُوا
مَا فِيهِ﴾ وە ئەوەی تێدایە (لە ئامۆژگاری و حوکم) بەردەوام لە بیرتان بێت ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو
ببنە پارێزکار و لەخواترس ﴿١٧١﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ﴾ وە کاتێ کە پەروەردگارت وەری گرت (دەری هێنا)
﴿مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ﴾ لە پشتی ئادەمی یەکان ﴿ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وەچە و نەوەکانیان ﴿وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ﴾
وەکردنی بە شایەت بەسەر خۆیانەوە ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ (پێی وتن) ئایا من پەروەردگاری ئێوە نیم؟
﴿قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا﴾ (لە وەڵامدا) وتیان بەڵێ شایەتیمان دا ﴿أَنْ تَقُولُوا﴾ تا نەڵێن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە
ڕۆژی دوایی دا ﴿إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَافِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ ئاگا بووین لەمە (کە خوا پەروەردگارمانە)
﴿١٧٢﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ یا نەوەکو بڵێن ﴿إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا﴾ بێگومان باوو باپیرانمان هاوبەشیان بڕیار دا
﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەپێش (ئێمەوە) ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وە ئێمەش وەچە و نەوەی دوای ئەوان بووین
﴿أَفَتُهْلِكُنَا﴾ دەی ئایا لەناومان دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ﴾ بەوەی کە بێ باوەڕو خراپەکاران
کردوویانە ﴿١٧٣﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ تا بەم جۆرە نیشانەکانی خوا ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو (بەرەو حەق) بگەڕێنەوە ﴿١٧٤﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە
بەسەریاندا ﴿نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا﴾ هەواڵی ئەو کەسەی کە نیشانەکانی خۆمان پێ بەخشی ﴿فَانْسَلَخَ
مِنْهَا﴾ کەچی خۆی لێ داڕنی (دەرچوو لە فەرمانی خوا) ﴿فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان دوای
کەوت ﴿فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بوو بەیەکێک لە گومڕایان ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا﴾
ئەگەر بمان ویستایە بەو ئایەتانە پلەیمان بەرز دەکردەوە ﴿وَلَٰكِنَّهُ﴾ بەڵام ئەو ﴿أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ﴾
خۆی نووساند بە زەوی یەوە ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و دوای ئارەزووی خۆی کەوت ﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ﴾
نموونەی ئەو وەک ئەو سەگەیە ﴿إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ﴾ ئەگەر لێی بدەیت و دەریکەیت (مڕەت لێ
دەکات و) زمانت لێ دەردێنێ ﴿أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ﴾ وە ئەگەر وازیشی لێ بهێنێ هەر زمانی دەردەهێنێ
﴿ذَٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ﴾ ئەو (سیفەتانە) نموونەی ئەو کەسانەیە ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی
ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿فَاقْصُصِ الْقَصَصَ﴾ دەی ئەو داستان و چیرۆکانە باس بکە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾
تا بچنەوە بەخۆیاندا و بیر بکەنەوە ﴿١٧٦﴾ ﴿سَاءَ﴾ بەدو خراپە ﴿مَثَلًا الْقَوْمُ﴾ وێنە و (چیرۆکی) ئەو
کەسانەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ ئەوانە هەمیشە
ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٧٧﴾ ﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموویی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾
هەر ئەو ڕێنموویی کراوە ﴿وَمَنْ يُضْلِلْ﴾ هەر کەسیش (خوا بەهۆی کردەوەکانیەوە) گومڕای بکات
﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیان لێ کەوتوو و ڕەنجەڕۆن ﴿١٧٨﴾

﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی دروستمان کردووە ﴿لِجَهَنَّمَ﴾ بۆ دۆزەخ ﴿كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾
زۆرێک لە جنۆکە و ئادەمی ﴿لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا﴾ دڵیان هەیە بەڵام پێی تێ ناگەن (لە ڕاستی)
﴿وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ و چاویان هەیە (حەق) پێ نابینن ﴿وَلَهُمْ آذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ و گوێیان هەیە
(حەقی پێ) نابیستن ﴿أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە وەک ئاژەڵ (وچوارپێ) وان ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾ بگرە خراپتر
و گومڕاترن (لە ئاژەڵ) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾
هەر بۆ خوایە جوانترین و چاکترین ناوەکان ﴿فَادْعُوهُ بِهَا﴾ جا ئێوەش بەو ناوانە بانگ و هاواری لێ
بکەن ﴿وَذَرُوا الَّذِينَ﴾ واز بهێنن و سەرنج نەدەنە ئەوانەی ﴿يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾ کە لە ناوەکانی (خوا)
دا گۆڕین و لادان دەکەن (دەیکەنە ناو بۆ بتەکانیان) ﴿سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەرووی تۆڵەی ئەوەی
دەیانکرد لێیان دەسەنرێت ﴿١٨٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ﴾ وە لەوانەی کە دروستمان کردووە کۆمەڵێک هەیە
﴿يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ ڕێنموویی خەڵک دەکەن بە (ئایینی) ڕاست ﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ و دادوەریشی پێ دەکەن
﴿١٨١﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿سَنَسْتَدْرِجُهُم﴾ وردە
وردە (پلە بە پلە) نزیکیان دەکەینەوە لە تیاچوون ﴿مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەجۆرێک کە خۆشیان
بەخۆیان نازانن ﴿١٨٢﴾ ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾ ماوەیەک مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من زۆر
پتەو و بەهێزە ﴿١٨٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا﴾ ئایا ئەوان بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ﴾ کە هاوڕێی
کەیان موحەممەد ﷺ هەرگیز تووشی شێتی نەبووە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەو تەنها ترسێنەرێکی
ئاشکرایە (بۆ ئێوە) ﴿١٨٤﴾ ﴿أَوَلَمْ يَنظُرُوا﴾ ئایا ئەوانە نەیانڕوانی؟ ﴿فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەو موڵکە
گەورە و فراوانەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ وە لەو شتانەی خوای گەورە
دروستی کردوون ﴿وَأَنْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ﴾ وە لەوانەیە نزیک بووبێتەوە ﴿أَجَلُهُمْ﴾ کۆتایی (ژیان)یان
﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ جا بە چ قسەیەک لە پاش قورئان باوەڕ دێنن ﴿١٨٥﴾ ﴿مَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەس
خوا گومڕای بکات (بەتاوانی کردەوەی خراپی) ﴿فَلَا هَادِيَ لَهُ﴾ ئەو هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نییە
﴿وَيَذَرُهُمْ﴾ (خوا) وازیان لێ دێنێت ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە گومڕایی و یاخی بوونی خۆیاندا گێژ
بخۆن ﴿١٨٦﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ السَّاعَةِ﴾ لەبارەی ڕۆژی دوایی
یەوە ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دەبێت ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ بڵێ زانینی ئەوە تەنها لای پەروەردگارمە
﴿لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا﴾ هیچ کەس (ناتوانێت) کاتەکەی ئاشکرا بکات ﴿إِلَّا هُوَ﴾ جگە لە پەروەردگار
نەبێت ﴿ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (هاتنی قیامەت) بۆ ئاسمانەکان و زەویش گران و قورسە
﴿لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً﴾ نایەت بەسەرتاندا (ڕوونادات) لەناکاودا نەبێت ﴿يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ﴾ لە تۆ دەپرسن وەک
ئەوەی کە تۆ ﴿حَفِيٌّ عَنْهَا﴾ لە (هاتنی) ڕۆژی دوایی ئاگادار بی ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿إِنَّمَا
عِلْمُهَا﴾ بێگومان زانینی (هاتنی) ئەو ڕۆژە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ تەنها لای خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆرینەی خەڵکی نایزانن ﴿١٨٧﴾

﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لَّآ أَمۡلِكُ لِنَفۡسِي نَفۡعٗا وَلَا ضَرًّا﴾ من خاوەنی هیچ سوودو زیانێك نیم بۆ خۆم ﴿إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۚ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێ ﴿وَلَوۡ كُنتُ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ﴾ ئەگەر من غەیب و شتە نادیارەکانم بزانیایە ﴿لَٱسۡتَكۡثَرۡتُ مِنَ ٱلۡخَيۡرِ﴾ خێرو خۆشی زۆرم بەدەست دەهێنا ﴿وَمَا مَسَّنِيَ ٱلسُّوٓءُۚ﴾ وەهیچ خراپەو زیانێکم پێ نەدەگەیی ﴿إِنۡ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٞ وَبَشِيرٞ﴾ من تەنها ترسێنەرو مژدەدەرم ﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ خەڵکانێك كە باوەڕ دەهێنن ﴿١٨٨﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُم﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست کردوە ﴿مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ﴾ لە یەك كەس (كە ئادەمە) ﴿وَجَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا﴾ هەر لە خۆی هاوسەری بۆ دروست کرد ﴿لِيَسۡكُنَ إِلَيۡهَاۖ﴾ تا لەلای بحەسێتەوە (ئارام بگرێ) ﴿فَلَمَّا تَغَشَّىٰهَا﴾ جا کاتێك (پیاوەکە) لەگەڵ هاوسەرەکەی جووت بوو (دروست بوو) ﴿حَمَلَتۡ حَمۡلًا خَفِيفٗا﴾ باری سووکی هەڵگرت (سکی پڕبوو) ﴿فَمَرَّتۡ بِهِۦۖ﴾ ئەمجا لەسەر ئەم (سك پڕیە) ماوەیەك تێپەڕی ﴿فَلَمَّآ أَثۡقَلَت﴾ جا کاتێك (سکەکەی) قورس بوو ﴿دَّعَوَا ٱللَّهَ رَبَّهُمَا﴾ (ژن و مێردەکە) هەردوو لە خوا پاڕانەوە ﴿لَئِنۡ ءَاتَيۡتَنَا صَٰلِحٗا﴾ سوێند بێ ئەگەر تۆ منداڵێکی چاك و تەواومان پێ ببەخشیت ﴿لَّنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ بێگومان لە سوپاس گوزاران دەبین ﴿١٨٩﴾ ﴿فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُمَا صَٰلِحٗا﴾ بەڵام کاتێك (نەوەکانی ئادەم وحەوا پاش خۆیان) پەروەردگار منداڵێکی چاکی پێدان ﴿جَعَلَا لَهُۥ شُرَكَآءَ﴾ چەند هاوبەشێکیان بۆ خوا دانا (وەك ئەوەی بتپەرستەکان دەیانکرد) ﴿فِيمَآ ءَاتَىٰهُمَاۚ﴾ لەوەی کە پێی دابوون ﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا لەوە بەرزو بڵندترە کە هاوبەشی بۆ دابنێن ﴿١٩٠﴾ ﴿أَيُشۡرِكُونَ مَا لَا يَخۡلُقُ شَيۡـٔٗا﴾ ئایا شتێك دەکەن بە هاوبەشی خوا کە ناتوانن هیچ شتێك دروست بکەن ﴿وَهُمۡ يُخۡلَقُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆشیان دروست کراون ﴿١٩١﴾ ﴿وَلَا يَسۡتَطِيعُونَ لَهُمۡ نَصۡرٗا﴾ وە (ئەو بت و پەرستراوانە) ناتوانن هیچ یارمەتی یەکیان بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ﴾ هەروەها ناتوانن یارمەتی خۆیشیان بدەن ﴿١٩٢﴾ ﴿وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە ئەوان (بتەکان) بانگ بکەن بۆ ڕێی ڕاست ﴿لَا يَتَّبِعُوكُمۡۚ﴾ شوێنتان ناکەون ﴿سَوَآءٌ عَلَيۡكُمۡ أَدَعَوۡتُمُوهُمۡ﴾ بۆ ئێوە یەکسانە چ بانگیان بکەن ﴿أَمۡ أَنتُمۡ صَٰمِتُونَ﴾ یان بێ دەنگ بن (سوودتان پێ ناگەیەنن) ﴿١٩٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کە ئێوە هاوارو داوایان لێ دەکەن جگە لە خوا ﴿عِبَادٌ أَمۡثَالُكُمۡۖ﴾ ئەوانیش چەند بەندەیەکن وەك خۆتان ﴿فَٱدۡعُوهُمۡ﴾ دەی بانگ وهەواریان بۆ بکەن ﴿فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لَكُمۡ﴾ با وەڵامتان بدەنەوە (ویستەکانتان بە جێ بهێنن) ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿١٩٤﴾ ﴿أَلَهُمۡ أَرۡجُلٞ يَمۡشُونَ بِهَآۖ﴾ ئایا ئەوانە (هیچ نەبێ وەك خۆتان) قاچیان هەیە کە پێی ڕێ بڕۆن بەڕێدا ﴿أَمۡ لَهُمۡ أَيۡدٖ يَبۡطِشُونَ بِهَآۖ﴾ یان دەستیان هەیە کەدەستی پێ بوەشێنن ﴿أَمۡ لَهُمۡ أَعۡيُنٞ يُبۡصِرُونَ بِهَآۖ﴾ یان چاویان هەیە کەپێی ببینن ﴿أَمۡ لَهُمۡ ءَاذَانٞ يَسۡمَعُونَ بِهَاۗ﴾ یان گوێیان هەیە کەپێی ببیستن ﴿قُلِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿ٱدۡعُواْ شُرَكَآءَكُمۡ﴾ بانگی هاوبەشەکانتان بکەن ﴿ثُمَّ كِيدُونِ﴾ پاشان تەخشەوپیلانم بۆ دانێن ﴿فَلَا تُنظِرُونِ﴾ وە مۆڵەتیشم مەدەن ﴿١٩٥﴾

﴿إِنَّ وَلِـِّۧيَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی پشتیوان و دۆستی من هەر خوایە ﴿ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەو (خوایەی)
کەقورئانی ناردە خوارەوە ﴿وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە هەر ئەویش پشتیوانی چاکەکاران دەکات
(١٩٦) ﴿وَٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وە ئەوانەی ئێوە جگە لە خوا هانایان بۆ دەبەن ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَكُمْ﴾ ناتوانن یارمەتی ئێوە بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ﴾ ناشتوانن یارمەتی خۆیان بدەن
(١٩٧) ﴿وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى ٱلْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر بانگیان بکەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿لَا يَسْمَعُوا۟﴾ ئەوان نایبیستن
﴿وَتَرَىٰهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ وە وادەزانی بۆ تۆ دەڕوانن ﴿وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هیچ نابینن (١٩٨)
﴿خُذِ ٱلْعَفْوَ﴾ دەست بگرە بە لێبوردەیی بەوە (چاوپۆشی بکە) ﴿وَأْمُرْ بِٱلْعُرْفِ﴾ فەرمانیش
بدە بە چاکە و چاکە کردن ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ و ڕوو وەرگێڕە لە نەفامان و نەزانان (وازیان لێ
بهێنە) (١٩٩) ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ﴾ وە ئەگەر خەتەرەو خەیاڵ و وەسوەسەیەکت بۆ هات بە
لایەن شەیتانەوە ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ﴾ پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو
بیسەری زانایە (٢٠٠) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی خواناس و پارێزکار بوون ﴿إِذَا مَسَّهُمْ طَٰٓئِفٌ
مِّنَ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ کاتێک خەتەرە و وەسوەسەیەکیان لەشەیتانەوە پێ بگات ﴿تَذَكَّرُوا۟﴾ یادی خوا
دەکەن و خوایان بیر دەکەوێتەوە ﴿فَإِذَا هُم مُّبْصِرُونَ﴾ جا کتوپڕ بەرچاویان ڕوشن دەبێتەوە (ڕاستی
دەدۆزنەوە) (٢٠١) ﴿وَإِخْوَٰنُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِى ٱلْغَىِّ﴾ وە برا(شەیتانە)کانیان یارمەتیان دەدەن لە گومڕایی
بوونـدا ﴿ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ﴾ پاشان کۆتایی نایەنن و واز ناهێنن (بۆ گومڕا کردنیان) (٢٠٢) ﴿وَإِذَا لَمْ
تَأْتِهِم﴾ وە هەر کاتێک (وەحی دوا بکەوێت) ئایەتێکیان بۆ نەهێنی ﴿قَالُوا۟ لَوْلَا ٱجْتَبَيْتَهَا﴾ دەڵێن
وتت بۆچی لەخۆتەوە یەکێ ناخەیتە (بۆ خۆت هەڵی نابەستی) ﴿قُلْ إِنَّمَآ أَتَّبِعُ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ بێگومان من هەر شوێنی ئەوە دەکەوم ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ مِن رَّبِّى﴾ کە لەلایەن پەروەردگارمەوە
وەحیم بۆ دەکرێت ﴿هَٰذَا بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ ئەم (قورئانە) بەرچاو ڕوشنی و بەڵگەیە لەلایەن
پەروەردگارتانەوە ﴿وَهُدًى﴾ و ڕێنموونی و پیشاندەرە ﴿وَرَحْمَةٌ﴾ و میهرەبانی و بەزەیی خوایە
﴿لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ گەل و هۆزێک کە باوەڕ دێنن (٢٠٣) ﴿وَإِذَا قُرِئَ ٱلْقُرْءَانُ﴾ وە کاتێک کە قورئان
خوێندرا ﴿فَٱسْتَمِعُوا۟ لَهُۥ﴾ دەبێ گوێ ی لێ بگرن ﴿وَأَنصِتُوا۟﴾ و بێ دەنگیش بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾
بۆ ئەوەی خوا میهرەبانیتان لەگەڵدا بکات (٢٠٤) ﴿وَٱذْكُر رَّبَّكَ فِى نَفْسِكَ﴾ وە لە (دڵ و) دەروونت دا یادی
پەروەردگارت بکە ﴿تَضَرُّعًا وَخِيفَةً﴾ بە پاڕانەوەو ترس و بیمەوە ﴿وَدُونَ ٱلْجَهْرِ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ بەبێ ئەوەی
دەنگ بەرز بکەیتەوە ﴿بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْـَٔاصَالِ﴾ لە بەرەبەیانی و دەماو دەمی ئێوارانـدا ﴿وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْغَٰفِلِينَ﴾
وە لە بێ ئاگایان مەبە (٢٠٥) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو فریشتانەی کە لای پەروەردگارتن
﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ خۆ بە زل نازانن ﴿عَنْ عِبَادَتِهِۦ﴾ لە پەرستنی ئەو(خوا) ﴿وَيُسَبِّحُونَهُۥ﴾ و هەمیشە
ستایشی دەکەن (کڕنووشی بۆ دەبەن) ﴿وَلَهُۥ يَسْجُدُونَ ۩﴾ و تەنها سوژدە بۆ ئەو دەبەن (٢٠٦)

سوورەتی ﴿ الأنفال ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْأَنفَالِ﴾ سەبارەت بە دەستکەوتەکان(ی
جەنگی بەدر) ﴿قُلِ﴾ تۆش بڵێ ﴿الْأَنفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەو دەستکەوتانە هەر بۆ خوا و پێغەمبەرن
ﷺ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە خۆتان پارێزن و لە خوا بترسن ﴿وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ وە پەیوەندی
نێوان خۆتان چاک بکەنەوە ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿إِن كُنتُم
مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (١) ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان بڕواداران تەنها کەسێکن
﴿الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ کاتێك کە باسی خوا کرا و ناوی هێنرا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵیان دەترسێت و ترسی لێ
دەنیشێت ﴿وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ﴾ کاتێکیش ئایەتەکانی خوا بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿زَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾
بڕوایان (پێی) زیاد دەبێت ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ و هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن (٢)
﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ ئەوانەی کە بەڕاستی نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾
وە لەو ڕزق و ڕۆزییەی پێمان داوون (لە پێناوی خوادا) دەیبەخشن (٣) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ﴾ هەر ئەوانەن
﴿الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ پلەی بەرزیان بۆ هەیە لای
پەروەردگاریان ﴿وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و لێ خۆش بوونی (تاوانەکانیان) و ڕۆزی بەسەر و چاك
(یان بۆ هەیە) (٤) ﴿كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ﴾ هەر چۆنێك کە پەروەردگارت لە ماڵەکەت (لە شاری
مەدینە) دەریهێنایت (بۆ جەنگی بەدر) ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕاستی ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا
بێگومان دەستەیەك لە بڕواداران ﴿لَكَارِهُونَ﴾ بێزاربوون و پێیان ناخۆش بوو (٥) ﴿يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ﴾
دەمەقاڵێت لەگەڵدا دەکەن لە (شتی) هەق و ڕاستیدا ﴿بَعْدَمَا تَبَيَّنَ﴾ دوای ئەوەش کە بۆیان ڕوون
بوتەوە (کە ڕاستە هێشتا جەنگیان لا گرانە) ﴿كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ﴾ وەك ئەوەی بە توندی بەرەو
مردن ببرێن ﴿وَهُمْ يَنظُرُونَ﴾ و بەچاوی خۆیان (مردن) ببینن (٦) ﴿وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ﴾ (بیری ئەو کاتە
بکەنەوە) کەخوا بەڵێنی بە ئێوەدا ﴿إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ﴾ دەست کەوتنی یەکێك لەو دوو کۆمەڵە (کاروانە
بازرگانییەکە یان سەرکەوتن بەسەریاندا) ﴿أَنَّهَا لَكُمْ﴾ بەڕاستی دەبێتە هی ئێوە ﴿وَتَوَدُّونَ﴾ وە ئێوە
ئەوەتان پێ خۆشە ﴿أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ﴾ کە ئەو دەستکەوتەی بێ چەکە، (کاروانە بازرگانییەکە)
﴿تَكُونُ لَكُمْ﴾ بۆ ئێوە بێت ﴿وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەڵام خوا دەیەوێت وتەکانی خۆی
بەڕاست دەربچێ (حەق سەرکەوێ) ﴿وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ﴾ و ڕەگ و ڕیشەی بێ باوەڕان لەبن بێنێ
(٧) ﴿لِيُحِقَّ الْحَقَّ﴾ تا هەق جێگیر بکات ﴿وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ﴾ و ناحەقیش لەناو بەری و پووچەڵی بکاتەوە
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت (٨)

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک (لە بەدردا) هاناتان بۆ پەروەردگارتان دەبرد ﴿فَاسْتَجَابَ
لَكُمْ﴾ خواش هات بەهاناتانەوە ﴿أَنِّي مُمِدُّكُم﴾ ووتی من دەنێرم بۆ یارمەتیتان ﴿بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ﴾
هەزار فریشتە ﴿مُرْدِفِينَ﴾ بە دوای یەکدا (دێنە خوارێ) ﴿٩﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ﴾ وە خوا
ئەوەی تەنها بۆ شادی و مژدە نارد ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ﴾ تا دڵەکانتان پێی ئارام بگرێت ﴿وَمَا
النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ وە سەرکەوتنیش تەنها لای خواوەیە بەس ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا
بەدەسەڵاتی کاربەجێیە ﴿١٠﴾ ﴿إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ (خوا) وەنەوزی بەسەرتاندا
هێنا ﴿أَمَنَةً مِّنْهُ﴾ (بووە هۆی) دڵنیایی ئێوە لە لایەن (پەروەردگار) خۆیەوە ﴿وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ
السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە ئاویشی لە ئاسمانەوە بۆ باراندن ﴿لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ﴾ تا پاکتان بکاتەوە پێی ﴿وَيُذْهِبَ عَنكُمْ
رِجْزَ الشَّيْطَانِ﴾ و پیسی شەیتان (دوودڵی و گومان) لە ئێوە دوور بخاتەوە ﴿وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾
و پەیوەندی دڵەکانتان پتەو بکات ﴿وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ﴾ وە بەو (بارانە) پێکانتان دامەزراو و جێگیر
بکات ﴿١١﴾ ﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ﴾ (بێنەوە بیر) کاتێک کە پەروەردگارت نیگای نارد ﴿إِلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ بۆ
فریشتەکان ﴿أَنِّي مَعَكُمْ﴾ (کە بە پێغەمبەر و باوەڕداران ڕابگەیەن) کە بێگومان من (خوای گەورە)
لەگەڵتانم ﴿فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەی دڵی کەسانێک قایم و دامەزراو کەن کە باوەڕیان هێناوە
﴿سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ﴾ بە زوویی ترس و بیم دەخەمە دڵی ئەو کەسانەی کە بێ باوەڕ بوون
﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ﴾ جا ئێوەش لەسەرووی گەردنیان بدەن (واتە سەریان) ﴿وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾
وە لە هەموو سەر پەنجەکانیان بدەن (واتە لە هەموو لاشەیان بدەن لەسەرەوە تا خوارەوە) ﴿١٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ
ئەوە ﴿بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ئەوانە دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کرد
﴿وَمَن يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان تۆڵە و سزای خوا زۆر سەخت و بەتینە ﴿١٣﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ (حوکم و
سزای ئێوە) ئەوەیە دەی بیچەژن ﴿وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بەڕاستی بۆ بێ بڕوایان سزای
ئاگری دۆزەخ هەیە ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا زَحْفًا﴾ کاتێک (لە جەنگدا) ڕووبەڕووی ڕیزێک لە بێ باوەڕان بوونەوە ﴿فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ﴾
قەت پشتیان تێ مەکەن و هەڵمەیەن ﴿١٥﴾ ﴿وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ﴾ وە هەر کەس لەو ڕۆژەدا پشتیان تێ
بکات و هەڵبێت ﴿إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ﴾ مەگەر (مەبەستی ئەوە بێت) بۆ هێرش کردن بگەڕێتەوە سەریان
﴿أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ﴾ یان بڕوات بۆ لای کۆمەڵێکی تر (و یارمەتیان بدات) ﴿فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ
اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان بەرق و خەشمی خواوە دەگەڕێتەوە ﴿وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگای دۆزەخ دەبێت
﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپ و بەدە ﴿١٦﴾

﴿فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ﴾ دە کەواتە ئێوە ئەوانتان نەکوشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ﴾ بەڵکو خوا ئەوانی کوشت
﴿وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ﴾ وە کاتێ کە (مشتێ خۆڵ و ڕیخت و وردە بەردت) هاویشت بە ئەوان تۆ نەتهاویشت
﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ﴾ بەڵکو خوا هاویشتی (و لێیدان) ﴿وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بڕواداران تاقی
بکاتەوە ﴿مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا﴾ لەلایەن خۆیەوە بە تاقی کردنەوەیەکی چاک ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾
بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿17﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ (سەر ئەنجامی باوەڕداران و کافران) ئەوە بوو
(کە ڕووی دا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا پیلانی بێ بڕوایان پووچەڵ دەکاتەوە
﴿18﴾ ﴿إِن تَسْتَفْتِحُوا﴾ ئەگەر ئێوە ئەی (بێباوەڕان) داوای یارمەتی و سەرکەوتن دەکەن ﴿فَقَدْ جَاءَكُمُ
الْفَتْحُ﴾ ئەوە بەڕاستی سەرکەوتنتان بۆ هات (گاڵتەیان پێ دەکات) ﴿وَإِن تَنتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾
ئەگەر کۆتایی بهێنن (لە دوژمنایەتی پێغەمبەریان کۆتای بهێنن لە بت پەرستی) ئەوە چاکترە بۆتان
﴿وَإِن تَعُودُوا نَعُدْ﴾ وە ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر دژایەتی یان بت پەرستی) ئەوە ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ
سەرخستنی باوەڕداران) ﴿وَلَن تُغْنِيَ عَنكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا﴾ هەرگیز دەستەو کۆمەڵەکەتان هیچ سوودێکتان
پێ ناگەیەنن ﴿وَلَوْ كَثُرَتْ﴾ هەرچەند زۆریش بن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ
بڕواداران دایە ﴿19﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾
گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ پشتی تێمەکەن ﴿وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە
تێدەگەن و دەبیستن ﴿20﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا﴾ وەکو ئەوانە مەبن کە (بە سەر زارەکی) وتیان
بیستمان ﴿وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوانە هیچ نابیستن و تێناگەن ﴿21﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾
بەڕاستی خراپترینی هەموو گیان لەبەران لە لای خوا ﴿الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەو
کەڕ و لاڵانەن (مەبەست پێ بێباوەڕانە) کە بیر ناکەنەوە و ژیر نابن ﴿22﴾ ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا
بیزانیایە ﴿فِيهِمْ خَيْرًا﴾ چاکەیەك لەو (بێباوەڕانەدا) هەیە ﴿لَّأَسْمَعَهُمْ﴾ بێگومان وای لێ دەکردن
بیستن ﴿وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ﴾ ئەگەر خوا (فەرمانی خۆی) پێ بیستابن ﴿لَتَوَلَّوا﴾ هەر ڕوویان وەردەگێڕا
﴿وَّهُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئەوان هەر گوێ پێ نەدەدەن ﴿23﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی
بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ وەڵامی خوا و پێغەمبەر بدەنەوە ﴿إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾
کاتێك کە بانگتان دەکەن بۆ لای ئەو (ئایینەی) کە زیندووتان دەکاتەوە ﴿وَاعْلَمُوا﴾ بزانن ﴿أَنَّ
اللَّهَ﴾ بەڕاستی (بێگومان) خوا ﴿يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ دەبێتە بەربەست لە نێوان ئادەمی و دڵیدا
(واتە ئەو بەڕێی دەسەڵاتی هەیە بەسەر دڵی بەندەکانیدا) ﴿وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە بەڕاستی هەر
لای ئەو کۆ دەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿24﴾ ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً﴾ وە خۆتان بپارێزن لە ئاشووب و بەڵایەك
﴿لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً﴾ کە تووشی ستەمکارانتان نابێت بە تایبەتی (هەمووتان
دەگرێتەوە) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی تۆڵە و سزای خوا زۆر
سەختە ﴿25﴾

﴿وَاذْكُرُوا﴾ بیر بكەنەوە ﴿إِذْ أَنتُمْ﴾ كاتێك كە ئێوە ﴿قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ كەم و لاواز كراو
و ژێر دەستە بوون لە زەوی (مەككە)دا ﴿تَخَافُونَ﴾ دەترسان ﴿أَن يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ﴾ كە خەڵكی
بتان ڕفێنن وبتان بەسەرتاندا ﴿فَآوَاكُمْ﴾ ئەمجا خوا پەنای دان ﴿وَأَيَّدَكُم بِنَصْرِهِ﴾ وە بەیارمەتی
خۆی پشتیوانی كردن ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی لە شتە پاك (و حەڵاڵە) كانی پێ
بەخشین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاس گوزاری خوا بكەن (٢٦) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەو كەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ ناپاكی مەكەن لەگەڵ خوا و پێغەمبەر ﷺ دا
﴿وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ﴾ وە ناپاكی مەكەن لە سپاردەكانی ناو خۆتان ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لەكاتێكدا
كە ئێوە دەزانن (ناپاكی یە) (٢٧) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ﴾ بەڕاستی ماڵ و
منداڵتان ﴿فِتْنَةٌ﴾ هۆی تاقی كردنەوەی (ئێوەن) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ وە بەڕاستی لای
خوا پاداشتی زۆر گەورە هەیە (٢٨) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی كە باوەڕتان هێناوە
﴿إِن تَتَّقُوا اللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە خواناس بن و خۆتان بپارێزن ﴿يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا﴾ هۆی جیاكەرەوەی
(ڕاست و نادروست) تان بۆ فەراهەم دەبێت ﴿وَيُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ و لە گوناهەكانتان دەبورێ
﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ و لێتان خۆش دەبێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەن بەهرە و چاكەی زۆر
گەورەیە (٢٩) ﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە (بیر بكەرەوە) كاتێك ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پیلانیان بە
دژت دەگێڕا ﴿لِيُثْبِتُوكَ﴾ تا بەندو كۆت بكەن ﴿أَوْ يَقْتُلُوكَ﴾ یان بتكوژن ﴿أَوْ يُخْرِجُوكَ﴾ یان (لە مەككە)
دەرت بكەن ﴿وَيَمْكُرُونَ﴾ وە ئەوانە (بەردەوام) پیلان دەگێڕن و فڕو فێڵ دەكەن ﴿وَيَمْكُرُ اللَّهُ﴾ وە
خوایش لەبەرامبەر ئەواندا پیلان دەگێڕێت بۆ پووچەڵ كردنەوەی پیلان و فڕ و فێڵەكانیان ﴿وَاللَّهُ
خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾ وە خوا چاكترینی پیلان گێڕانە (بەرامبەر پیلان گێڕان) (٣٠) ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا﴾
وە كاتێك كە ئایەتەكانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا﴾ دەڵێن بیستمان (واتە
گرنگ نی یە) ﴿لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە وێنەی ئەو ئایەتانەمان دەووت ﴿إِنْ هَٰذَا
إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە هیچ نی یە جگە لە ئەفسانەی پێشینان (٣١) ﴿وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ﴾ (بیر بكەرەوە)
كاتێك (كە بێ باوەڕەكان) دەیان ووت ئەی پەروەردگار ﴿إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِندِكَ﴾ ئەگەر
ئەم قورئانە ڕاستە و لە لایەن تۆوە هاتووە ﴿فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً﴾ ئەوا بەرد بەسەرماندا ببارێنە
﴿مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ یان سزای سەختی پڕ ئازارمان بۆ بێنە (٣٢)
﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ﴾ وە بەڕاستی خوا سزایان نادات ﴿وَأَنتَ فِيهِمْ﴾ لەكاتێك دا تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) لەناویاندا بیت ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ﴾ هەروەها خوا تووشی سزا یان ناكات
﴿وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان داوای لێبوردن بكەن لە خودا (٣٣)

﴿وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا چوون سزایان نادات؟! ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە کاتێکدا
ئەوان بەرگری (موسوڵمانان) دەکەن لە چوون بۆ مزگەوتی بەڕێز و پیرۆزی (کەعبە) ﴿وَمَا كَانُوا
أَوْلِيَاءَهُ﴾ لە کاتێکدا ئەوان خۆشەویست و سەرپەرشتیاری ئەو (مزگەوتە) نین ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا
الْمُتَّقُونَ﴾ بەڕاستی سەرپەرشتیار و خۆشەویستی ئەو (مزگەوتە) خواناسان و پارێزکارانن
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِندَ الْبَيْتِ﴾ وە نوێژی ئەوان
(بتپەرستەکان) لە ماڵی خوادا هیچ نی یە ﴿إِلَّا مُكَاءً﴾ جگە لە فیکە کردن ﴿وَتَصْدِيَةً﴾ و چەپڵە
لێدان نەبێت ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچەژن سزای سەخت (لە بەدردا) ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾
بەهۆی بڕوا نەهێنانتانەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾
ماڵ و سامانیان خەرج دەکەن ﴿لِيَصُدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی بەرهەڵستی ڕێگەی خوا بکەن
﴿فَسَيُنفِقُونَهَا﴾ جا لە بەدردا (ماڵ و سامانیان) بەخت دەکەن و دەیبەخشن ﴿ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾
لەپاشان دەبێت بەداخ و پەژارە بۆیان ﴿ثُمَّ يُغْلَبُونَ﴾ پاشان ژێر دەکەون ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی
کەبێ باوەڕن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ هەر لە دۆزەخدا کۆ دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ
مِنَ الطَّيِّبِ﴾ بۆ ئەوەی خوا دەستەی ناپاک لە دەستەی پاک جیا بکاتەوە ﴿وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾
و ناپاکەکانیش لەسەر یەک هەڵچنێت ﴿فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا﴾ ئەمجا هەمووی پێکەوە کۆ بکاتەوە
﴿فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ﴾ و بیخاتە دۆزەخەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیانبار و خەسارە
مەندی ئەوانن ﴿٣٧﴾ ﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ئەوانەی کە بێ باوەڕ
بوون ﴿إِن يَنتَهُوا﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (بەبێ بڕوایی یەکەیان) ﴿يُغْفَرْ لَهُم مَّا قَدْ سَلَفَ﴾ بەڕاستی
(خوا) دەبوورێت لە هەرچی لەوەو پێش کردوویانە ﴿وَإِنْ يَعُودُوا﴾ بەڵام ئەگەر بگەڕێنەوە (سەر
کردەوەی پێشوویان) ﴿فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی باوو یاسای پێشینە (حزبە
کان چی بوو (بۆ ئەمانیش دووبارە دەبێتەوە) ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ (باوەڕداران) جەنگ بکەن لەگەڵ
بێ باوەڕاند ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ هەتا ئاژاوە (بێ باوەڕی و بتپەرستی) نەمێنێت ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ
كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ و ئایین و ملکەچی هەمووی بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انتَهَوْا﴾ جا ئەگەر کۆتاییان هێنا
﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بە هەر کردەوەیەک کە (بێ باوەڕان) دەیکەن
بینایە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِن تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا و پشتیان هەڵکرد ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ
مَوْلَاكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پشتیوان و یارمەتی دەرتانە ﴿نِعْمَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئەو (خوا) باشترین پشتیوانە
﴿وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ وە باشترین یاریدەدەر و سەرخەرتانە ﴿٤٠﴾

﴿وَاعْلَمُوا﴾ وەبزانن ﴿أَنَّمَا غَنِمْتُم مِّن شَيْءٍ﴾ بێگومان هەر چیەکتان لەغەنیمەت (دەستکەوت) وەگرت
﴿فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ﴾ ئەوە بەڕاستی پێنج یەکی ئەو (دەستکەوتە) بۆ خوا ﴿وَلِلرَّسُولِ﴾ و بۆ پێغەمبەر ﷺ
﴿وَلِذِي الْقُرْبَىٰ﴾ و بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ و بۆ هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و بۆ هەژاران
﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانە ﴿إِن كُنتُمْ آمَنتُم بِاللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هێناوە بەخوا ﴿وَمَا أَنزَلْنَا﴾
وە بەوەی ناردومانەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾ بۆسەر بەندەکەمان (کەموحەممەدی پێغەمبەرە ﷺ)
﴿يَوْمَ الْفُرْقَانِ﴾ لەڕۆژی جیاکردنەوەدا (واتە جەنگی بەدر) ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کەدوو
کۆمەڵ بەیەک گەیشتن (دژ بەیەک جەنگان) ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا
دەسەڵاتدارە (٤١) ﴿إِذْ أَنتُم بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا﴾ وەکاتێک ئێوە لای خواری (شیوەکەی) نزیک (مەدینە)دا
بوون ﴿وَهُم بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ﴾ و ئەوانیش لەلای سەرووی (شیوەکەی) دوورتر (لەمەدینە)دا بوون
﴿وَالرَّكْبُ﴾ کاروانەکەش ﴿أَسْفَلَ مِنكُمْ﴾ لەخوارتری ئێوەبوو ﴿وَلَوْ تَوَاعَدتُّمْ﴾ وە ئەگەر بەڵێنتان
بەیەکتر بدایە ﴿لَاخْتَلَفْتُمْ﴾ بێگومان جیاواز دەبوون ﴿فِي الْمِيعَادِ﴾ لەبەڵێنەکەدا (جەنگتان نەدەکرد)
﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵام ﴿لِّيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا﴾ (کۆی کردونەتەوە) بۆ ئەوەی خوا کارێک بەدی بهێنێت ﴿كَانَ
مَفْعُولًا﴾ هەر بەدی دێت ﴿لِّيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ﴾ بۆ ئەوەی لەناو بچێت ئەو کەسەی (بەلای خواوە)
لەسەر چووە ﴿عَن بَيِّنَةٍ﴾ لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَن بَيِّنَةٍ﴾ وەبۆ ئەوەی بژی ئەوەی (بەلای
خواوە) دەژی لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە (٤٢)
﴿إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێ کەخوا ئەو (بێ بڕوای)انەی پیشان دەدایت ﴿فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا﴾
لەخەوتدا کەم بوون ﴿وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا﴾ خۆ ئەگەر (خوا ژمارەی) ئەوانەی بەزۆر پیشان
بدایتایە ﴿لَّفَشِلْتُمْ﴾ ئەوە بێگومان دەترسان و دەشکان ﴿وَلَتَنَازَعْتُمْ﴾ وە جیاواز دەبوون ﴿فِي الْأَمْرِ﴾
لەبڕیاری جەنگدا ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ﴾ بەڵام خوا پاراستی ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) زانایە
﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵاندایە (٤٣) ﴿وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک خوا ئەوانی
پیشان دان ﴿إِذِ الْتَقَيْتُمْ﴾ کاتێ ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا﴾ لەبەرچاوتان بەکەم دەبینران
﴿وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ﴾ ئێوەشی لەبەر چاوی ئەوان بەکەم نیشان دا ﴿لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا﴾ بۆ ئەوەی خوا
کارێک بەدی بهێنێت ﴿كَانَ مَفْعُولًا﴾ هەر بەدی دێت ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارەکان
هەر بۆلای خۆی دەگێڕدرێنەوە (٤٤) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمْ
فِئَةً﴾ کاتێ (لەجەنگدا) لەگەڵ کۆمەڵێکدا ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فَاثْبُتُوا﴾ خۆ ڕاگرن (هەڵنەیەن)
﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ و یادی خوا زۆر بکەن ﴿لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرکەوتوو بن (٤٥)

﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ (ئەی باوەڕداران) گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا﴾
وە جیاوازمەبن و دووبەرەکی مەکەن بەهۆیەوە شکست و لاواز دەبن ﴿وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ وە هێزتان بڕوا و
نەمێنێت ﴿وَاصْبِرُوا﴾ وە خۆڕاگربن ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆگراندایە (٤٦) ﴿وَلَا تَكُونُوا
كَالَّذِينَ خَرَجُوا﴾ وەک ئەوانە (بت پەرستەکان) مەبن دەرچوون ﴿مِن دِيَارِهِم﴾ لە ماڵ و وڵاتی خۆیان
﴿بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ﴾ بە فیز و ڕووپامایی بۆ خەڵک کردن ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە بەرگری (خەڵکیان)
دەکرد لە ڕێگەی خوا ﴿وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ وە خوا بەهەموو ئەو کارانەی دەیکەن ئاگادارە (٤٧)
﴿وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێک شەیتان کردەوەکانیانی (بۆ بت پەرستەکان)
ڕازاندەوە ﴿وَقَالَ﴾ وە ووتی ﴿لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ﴾ ئەمڕۆ هیچ کەس بەسەرتاندا زاڵنابێ
﴿وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ﴾ و بێگومان من پەنادەر (و پارێزەر)ی ئێوەم ﴿فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ﴾ لەمەو کاتێک
هەردوو دەستەکە ڕوو بەڕووی یەکتر بوونەوە ﴿نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ (شەیتان) پاشەو پاش بەدوای
خۆیدا گەڕایەوە ﴿وَقَالَ﴾ و ووتی ﴿إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكُمْ﴾ بەڕاستی من بەریم لەئێوە ﴿إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا
تَرَوْنَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی من دەیبینم ئێوە نایبینن ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ﴾ بەڕاستی من لەخوا دەترسم
﴿وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ و خوا زۆر تۆڵەی بەتین و سەختە (٤٨) ﴿إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ
دووڕووەکان ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ و ئەوانەی نەخۆشی لەدڵیاندابوو دەیان ووت ﴿غَرَّ هَٰؤُلَاءِ
دِينُهُمْ﴾ ئەمانە (موسوڵمانەکان) ئاینەکەیان فریوی داوون ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێ پشت
بەخوا ببەستێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کاردروستە (٤٩) ﴿وَلَوْ
تَرَىٰ﴾ وە ئەگەر دەتبینی ﴿إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ﴾ کاتێک فریشتەکان گیانی بێ باوەڕان
دەکێشن ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾ لەدەموچاو و پاشیان دەدەن ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ و (پێیان
دەڵێن) بچەژن سزای ئاگری سووتێنەر (٥٠) ﴿ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەو (ئازار و سزایە) بەهۆی
ئەوەوەیە دەستی خۆتان پێشی خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە بەڕاستی خوا بە هیچ شێوەیەک
ستەمکار نیە بۆ بەندەکانی (٥١) ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ (ئەم بێ باوەڕانە ڕاو نەریتیان) هەروەکو ڕێ
و نەریتی دەستەی فیرعەون ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەیە لەپێش ئەوانەوە بوون ﴿كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾
کە بێ بڕوا بوون بە نیشانەکانی خوا ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئنجا (سزای) خوایش گرتنی بەهۆی
گوناهەکانیانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانای تۆڵە بەتینە (٥٢)

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کەبەڕاستی خوا هیچ بەهرەیەك ناگۆڕێ
﴿أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ کەبەخشیبێتی بەهەر گەل و هۆزێك ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوەی بەخۆیاندا یە
نەیگۆڕن (واتە ئیمانەکەیان بگۆڕن بۆ بێ باوەڕی) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری
زانایە (٥٣) ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ (ئەم کردەوەی ئەمان) وەکو هەڵوو ئەوڕیتی دەستەی
فیرعەون وئەوانەی لەپێش ئەوان بوون وابە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ بەڵگەکانی پەروەردگاریان بەدرۆ
زانی ﴿فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئیمەش لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە
دەست وپێوەندەکەی فیرعەونمان خنکاند ﴿وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ چونکە هەموویان ستەمکار بوون (٥٤)
﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی خراپترین گیان لەبەران (کەسانێکن) لەلای خواوە ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەن بێ باوەڕبوون ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕ ناهێنن (٥٥) ﴿الَّذِينَ عَاهَدتَّ مِنْهُمْ﴾
ئەوانەی کەپەیمانت لەگەڵیان بەست ﴿ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهْدَهُمْ﴾ لەپاش ئەوە پەیمانەکەیان دەشکێنن
﴿فِي كُلِّ مَرَّةٍ﴾ لەهەموو جارێکدا ﴿وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ وئەوان خۆیان ناپارێزن ولە خودا ناترسن
(٥٦) ﴿فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ﴾ جا ئەگەر تووشی ئەوانە بوویت (زاڵبوویت بەسەریاندا) لە جەنگ دا
﴿فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ﴾ (سزاو کوشتن و بڕینێکیان پێ بکە) کەببێتە هۆی ترس لەدڵی ئەو دوژمنەی
لەپشتیانەوەن ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵکو ئەوان بیربکەنەوە (٥٧) ﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً﴾ وە ئەگەر
بەڕاستی هەترسیت کرد لەناپاکی دەستەیەك (کەپەیمانەکەیان بشکێنن) ﴿فَانبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ ئەو
کاتە (پەیمانەکە) فڕێ بدەرەوە بۆیان بەڕێك وڕێکی تا بەرامبەر بن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ بەڕاستی
خوا ناپاکانی خۆش ناوێت (٥٨) ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ وە ناگومان نەبەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا﴾ ئەوانەی
بێ باوەڕبوون پێشکەوتوون ﴿إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ﴾ بێگومان ئەوانە خوا دەستەپاچە ناکەن (لە دەستی
دەرناچن) (٥٩) ﴿وَأَعِدُّوا لَهُم﴾ (ئەی ئیمانداران) ئامادەی بکەن بۆیان ﴿مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ﴾ ئەوەی
لەتوانایاندا هەیە لەهێز ﴿وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ﴾ وە لەئەسپی دابەستراو ﴿تُرْهِبُونَ بِهِ﴾ تا بیترسێنن پێی
﴿عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ﴾ دوژمنی خواو دوژمنی خۆتان ﴿وَآخَرِينَ مِن دُونِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تریش بێجگە
لەوان ﴿لَا تَعْلَمُونَهُمُ﴾ ئێوە نایانناسن ﴿اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ﴾ خوا دەیانناسێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ﴾ وە هەر شتێك
ببەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ (پاداشتەکەی) بەتەواوی دەدرێتەوە پێتان
﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ وە ئێوە هیچ ستەمتان لێ ناکرێت (٦٠) ﴿وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا﴾ وە ئەگەر لەوانە مەیلی
ئاشتیان هەبوو تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) مەیلی ئەوە بکە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە پشت بەخوا ببەستە
﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاتە بیسەری زانایە (٦١)

﴿وَإِن يُرِيدُوا﴾ وە ئەگەر ویستیان ﴿أَن يَخْدَعُوكَ﴾ فێڵت لێ بکەن ﴿فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی خوات
بەسە (پشت و پەنات بێت) ﴿هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە بەهێزی کردیت بەیارمەتی
خۆی ﴿وَبِالْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بە بڕواداران ﴿٦٢﴾ ﴿وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ وە هۆگری خستە نێوان دڵەکانیان
﴿لَوْ أَنفَقْتَ﴾ ئەگەر ببەخشیایە ﴿مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەرچی لە زەویدا هەیە ﴿مَّا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾
هۆگریت نەدەخستە نێوان دڵەکانیانەوە ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوانیان
﴿إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاڵی کاردروستە ﴿٦٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَسْبُكَ
اللَّهُ﴾ خوات بەسە ﴿وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەروەها ئەو بڕوادارانەش کە شوێنت کەوتوون ﴿٦٤﴾
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ﴾ هانی بڕواداران بدە بەسەر جەنگ
کردن (لەگەڵ دوژمناندا) ﴿إِن يَكُن مِّنكُمْ﴾ ئەگەر لەئێوەدا بێت ﴿عِشْرُونَ صَابِرُونَ﴾ بیست کەسی
خۆڕاگر ﴿يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەسی (بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّائَةٌ﴾
وە ئەگەر سەد کەس لەئێوە هەبێت ﴿يَغْلِبُوا أَلْفًا﴾ زاڵ دەبن بەسەر هەزار کەس دا ﴿مِّنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ لەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی بەڕاستی ئەو بە کۆمەڵێکی
نافامن ﴿٦٥﴾ ﴿الْآنَ﴾ ئێستا ﴿خَفَّفَ اللَّهُ عَنكُمْ﴾ خوا فەرمانەکەی سووک کرد لەسەرتان ﴿وَعَلِمَ أَنَّ
فِيكُمْ ضَعْفًا﴾ وە زانی کە لاوازیتان تێدایە ﴿فَإِن يَكُن مِّنكُم﴾ جا ئەگەر لەئێوەدا بێت ﴿مِّائَةٌ
صَابِرَةٌ﴾ سەد کەسی خۆڕاگر ﴿يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەس(ی بێ باوەڕ)
دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُمْ أَلْفٌ﴾ وە ئەگەر هەزار کەس لەئێوە هەبن ﴿يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر
دوو هەزار کەس دا ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆگرانەیە
﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ بۆ هیچ پێغەمبەرێک ڕەوا نییە ﴿أَن يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ﴾ کە دیلی (لە دوژمنان)
هەبێت و ڕایان بگرێت ﴿حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ﴾ هەتا کوشتاری زۆریان لێ بکات و دەسەڵاتی
بچەسپێت لەزەویدا ﴿تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا﴾ ئایا ئێوە ماڵی دونیاتان دەوێت (بە وەرگرتنی فیدیە)؟
﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ (لە کاتێکدا) خوای گەورە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی دەوێت (بۆ ئێوە) ﴿وَاللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا بەتوانا و زاڵی کار دروستە ﴿٦٧﴾ ﴿لَّوْلَا كِتَابٌ﴾ ئەگەر نووسراو (بڕیار)ێک
﴿مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ﴾ لەلایەن خواوە پێش نەکەوتایە (کە حەڵاڵ بوونی دەستکەوت و غەنیمەتی جەنگە)
﴿لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ﴾ بێگومان لەسەر ئەو (فیدیە)ی کە وەرتان گرت (لەبەرامبەر ئازادکردنی دیلەکاندا)
تووشتان دەبوو ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٦٨﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ﴾ کەوانە بخۆن لەوەی کە
بە غەنیمەت گرتتان ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ حەڵاڵ و پاکە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٦٩﴾

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿قُل لِّمَن فِي أَيْدِيكُم﴾ بڵێ بەوانەی کە لەژێر دەستتان دان ﴿مِّنَ الْأَسْرَىٰ﴾
لەدیلەکان ﴿إِن يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بزانێت ﴿فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا﴾ لەدڵەکانتاندا چاکەیەک هەیە ﴿يُؤْتِكُمْ
خَيْرًا﴾ پێتان دەبەخشێت چاکتر ﴿مِّمَّا أُخِذَ مِنكُمْ﴾ لەو (فدیە)ی لێتان وەرگیراوە ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾
وە لێتان دەبوورێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێبووردەی میهرەبانە (٧٠) ﴿وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ﴾ وە ئەگەر
(ئەو دیلانە) بیانەوێت ناپاکیت لەگەڵدا بکەن ﴿فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان ناپاکییان لەگەڵ خوادا کرد
﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (ئەمەدا) ﴿فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ﴾ خواش (تۆی) زاڵ کرد بەسەریاندا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾
وەخوا زانای دانایە (٧١) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُوا﴾ و کۆچیان
کرد ﴿وَجَاهَدُوا﴾ و تێکۆشان ﴿بِأَمْوَالِهِمْ﴾ بەماڵیان ﴿وَأَنفُسِهِمْ﴾ و بە گیانیان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگای
خوادا ﴿وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا﴾ وە ئەوانەی (کۆچەرەکانیان) گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُولَٰئِكَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ ئەوانە پشتیوان و دۆستی یەکترین ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بڕوایان
هێناوە و کۆچیان نەکردووە ﴿مَا لَكُم﴾ بۆ ئێوە نییە ﴿مِّن وَلَايَتِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ جۆرە دۆستایەتییەک
بکەن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا﴾ هەتا کۆچ دەکەن ﴿وَإِنِ اسْتَنصَرُوكُمْ﴾ وە ئەگەر داوای یارمەتیان لێ کردن ﴿فِي الدِّينِ
فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ﴾ لە (پارێزگاری) ئاینی ئەوە پێویستە لەسەرتان یارمەتی دانیان ﴿إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ مەگەر
لەدژی گەلێک ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ﴾ لەنێوان ئێوە و ئەواندا پەیمان هەبێت (نابێت یارمەتییان بدەن)
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وەخوا بینایە بەوەی کە دەیکەن (٧٢) ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان
﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان دۆستی هەندێکیانن ﴿إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ﴾
ئەگەر ئەوە (پشتیوانی یەک) نەکەن لەزەویدا ئاژاوە و فەسادو بەدخوییەکی گەورە پەیدا دەبێت (٧٣)
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی کە بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُوا﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشان
لەڕێگەی خوادا ﴿وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا﴾ ئەوانەش (کۆچەرەکان)یان گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن
﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ بەڕاستی هەر ئەوانەن بڕواداری ڕاستەقینە ﴿لَّهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ بۆ ئەوانە
لێبووردن ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و ڕۆزییەکی چاک و بەرز (٧٤) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَعْدُ﴾ وە ئەوانەی پاشان
بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُوا﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ﴾ و لەگەڵ ئێوەدا تێکۆشان ﴿فَأُولَٰئِكَ
مِنكُمْ﴾ ئا ئەوانە لەئێوەن ﴿وَأُولُو الْأَرْحَامِ﴾ وە ئەوانەی خزمی یەکترن ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان
(بۆ میرات گرتن) شایستەترن بەهەندێکی تریان ﴿فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لەکتێبی خوادا (لە قورئان یا لە لوح
المحفوظ)دا ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێک زانایە (٧٥)

سورەتی ﴿التوبة﴾

﴿بَرَاءَةٌ﴾ ئەمە بەری بوونێکی گەورەو گرنگە ﴿مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە
﴿إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ﴾ بۆ ئەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەران ﴿١﴾
﴿فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ﴾ کەواتە (ئەی بێ بڕواکان) لەزەویدا بگەڕێن ﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ﴾ ماوەی چوار مانگ
﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ وە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾ لەدەستی خوا دەرباچن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي
الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا ڕیسواکەری بێ بڕوایانە ﴿٢﴾ ﴿وَأَذَانٌ﴾ هەروەها ئەمە ڕاگەیاندنێکە
﴿مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى النَّاسِ﴾ بۆ گشت خەڵکی ﴿يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ﴾
لەڕۆژی حەجی گەورەدا ﴿أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ﴾ بەڕاستی خواو پێغەمبەرەکەی بەرین
لەهاوبەش دانەرەکان ﴿فَإِنْ تُبْتُمْ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بنەوە ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِنْ
تَوَلَّيْتُمْ﴾ وە ئەگەر پشتی تێ بکەن ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ ئەوە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾ لە دەستی
خوا دەرباچن ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ مژدەش بدە بەوانەی کە بڕوایان نەهێناوە ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بە سزایەکی
ئازاردەر ﴿٣﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لە
هاوبەش دانەرەکان ﴿ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا﴾ پاشان هیچ کەم و کوڕییان لێ نەکردن ﴿وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا﴾
وە پشتیوانی هیچ کەسێکیان نەکردووە لەدژتان ﴿فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ﴾ ئەوە ئێوەش پەیمانەکەیان بۆ
تەواو بکەن (لەگەڵیان دا بیبەنەسەر) ﴿إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ﴾ تا ماوەی دیاری کراویان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾
بەڕاستی خوا پارێزکاران و لەخواترسانی خۆش دەوێت ﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ﴾ ئەمجا
کاتێک مانگە حەرامەکان (ذو القعدة، ذو الحجة، محرم، رجب) تەواو بوون ﴿فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ ئەوە
هاوبەش دانەرەکان بکوژن ﴿حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ لە هەر شوێنێک دەستتان کەوتن ﴿وَخُذُوهُمْ﴾ وە (بەدیل)
بیانگرن ﴿وَاحْصُرُوهُمْ﴾ وە بەر گرییان بکەن لە دەرچوون ﴿وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ﴾ وە بۆیان دانیشن بە
هەموو جێگایەکی چاودێریدا ﴿فَإِنْ تَابُوا﴾ جا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژیان
کرد ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیان دا ﴿فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ﴾ ئەوە ڕێیان بەرەڵاکەن وازیان لێ بهێنن ﴿إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ﴾ وە ئەگەر
کەسێک لە هاوبەش دانەرەکان داوای هاوسێیەتی و پەنادانی لێ کردیت ﴿فَأَجِرْهُ﴾ ئەوە پەنای
بدە ﴿حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ووتەی خوای گەورە (قورئان) ببیستێت ﴿ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ﴾
لە پاشان بیگەیەنە جێگای ئێمنی خۆی ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەو بە
﴿قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ﴾ دەستە و کۆمەڵێکی هیچ نەزانن ﴿٦﴾

﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ﴾ چۆن عەهد و پەیمان دەبێت بۆ هاوبەش دانەرەکان ﴿عِندَ اللَّهِ وَعِندَ
رَسُولِهِ﴾ لای خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان
لەگەڵدا بەستن ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لای مزگەوتی حەرام (کە کەعبەی پیرۆزە) ﴿فَمَا اسْتَقَامُوا
لَكُمْ﴾ جاچەند ئەوانە ڕێک و ڕاست بوون لەگەڵتان ﴿فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ﴾ ئێوەش ڕێک و ڕاست
بن لەگەڵیان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆپارێزەران وخواناسانی خۆش دەوێت ﴿٧﴾
﴿كَيْفَ﴾ چۆن (پەیمان دەمێنێ بەسەر) ﴿وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر زاڵ بن بەسەرتاندا
﴿لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی ئێوە ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێند
و بەڵێنێک ﴿يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بەووتەی دەمیان ڕازیتان دەکەن ﴿وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵەکانیان
دژایەتی و ڕقیان لێتان دەبێتەوە ﴿وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ تا ئەوانە زۆربەیان سنوورەکانی خودا دەبەزێنن
﴿٨﴾ ﴿اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵگە و ئایەتەکانی خوایان گۆڕییەوە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی زۆر کەم
﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ﴾ ئەمجا بەر گرییان لەڕێگەی خوا کرد ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی
زۆر خراپ بوو ئەوەی ئەوان دەیانکرد ﴿٩﴾ ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی هیچ
بڕوادارێک ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێندو بەڵێنێک ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ﴾ وە هەر
ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿١٠﴾ ﴿فَإِن تَابُوا﴾ ئەمجا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾
و نوێژیان بەجێ هێنا ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیاندا ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ ئەوە براتانن لەئاییندا
﴿وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ وە ئێمە بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەلێک کەدەیزانن
﴿١١﴾ ﴿وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم﴾ بەڵام ئەگەر سوێندو پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ﴾
پاش بەستنی پەیمانەکەیان ﴿وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ﴾ وە تەشەر و تانەیاندا لەدینەکەتان ﴿فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ
الْكُفْرِ﴾ ئەوە بجەنگن لەگەڵ پێشەوایانی بێ باوەڕ ﴿إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە
هیچ جۆرە پەیمانێکیان نییە ﴿لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ﴾ بەڵکو کۆتایی بێنن (بەبێ باوەڕی) ﴿١٢﴾ ﴿أَلَا
تُقَاتِلُونَ قَوْمًا﴾ ئایا ئێوە جەنگ ناکەن لەگەڵ گەلێکدا ﴿نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ کەپەیمانەکەیان
هەڵوەشاندەوە (پەیمانی حودەیبیە) ﴿وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ﴾ و بڕیاری دەرکردنی پێغەمبەر ﷺ یان
کرد ﴿وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەوانیش لەیەکەم جارەوە دەستیان کرد بەجەنگ لەگەڵ ئێوەدا
﴿أَتَخْشَوْنَهُمْ﴾ ئایا لێیان دەترسن ﴿فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ﴾ (لەکاتێکدا) هەر خوا شایستەترە کە لێی بترسن
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٣﴾

﴿قَاتِلُوهُمْ﴾ (ئەی باوەڕداران) بیان کوژن ﴿يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ﴾ خوا بەدەستی ئێوە سزایان دەدات
﴿وَيُخْزِهِمْ﴾ و ڕیسوایان دەکات ﴿وَيَنصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ و سەرتان دەخات بەسەریاندا ﴿وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ
مُّؤْمِنِينَ﴾ و (خوا) سینە و دڵی کۆمەڵی بڕوادار خۆش دەکات ﴿١٤﴾ ﴿وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ﴾ و ڕق
و خەشمی دڵەکانیان دادەمرکێنێ و نایهێڵێت ﴿وَيَتُوبُ اللَّهُ﴾ وە خوای گەورە تەوبە وەردەگرێ ﴿عَلَىٰ
مَن يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێک کەبیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای دانایە ﴿١٥﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُتْرَكُوا﴾
ئایا گومانتان وابوو کەوازتان لێ دەهێنرێت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ لەکاتێکدا هێشتا خوا ئاشکرای نەکردووە
﴿الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنكُمْ﴾ ئەوانەی تێکۆشاون لەئێوە (لە پێناو خوادا) ﴿وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِن دُونِ اللَّهِ﴾ وە نەیان
کردووە و هەڵیان نەبژاردووە جگە لەخوا ﴿وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ و پێغەمبەرەکەی و موسوڵمانان
﴿وَلِيجَةً﴾ بە هاوڕاز و جێی نهێنیان (دڵسۆزیان) ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا ئاگایە بەهەرچی
کەئێوە دەیکەن ﴿١٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ﴾ نابێت هاوبەش دانەران ﴿أَن يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ مزگەوتەکانی خوا
ئاوەدان بکەنەوە (و سەرپەرشتیان بکەن) ﴿شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنفُسِهِم بِالْكُفْرِ﴾ لەکاتێکدا خۆیان شایەدن
لەسەر خۆیان کە بێباوەڕن ﴿أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان هەڵوەشاوەتەوە ﴿وَفِي النَّارِ
هُمْ خَالِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەناو ئاگردا هەمیشەیین ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی مزگەوتەکانی
خوا ئاوەدان دەکاتەوە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ کەسێک کەبڕوای هێنابێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی
دوایی ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەکانی بەجێ هێنابێت ﴿وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا
اللَّهَ﴾ و لە کەس نەترسابێت بێجگە لەخوا ﴿فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ﴾ جا بەڵکو ئەوانە ﴿أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾
لەو کەسانە بن کە ڕێنموویی کراون ﴿١٨﴾ ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ﴾ (ئەی بێباوەڕان) ئایا پێتان وایە ئاودانی
بەحاجییان ﴿وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ و (سەرپەرشتی و) ئاوەدان کردنەوەی مزگەوتی حەرام
(کەعبەی پیرۆز) ﴿كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ وەکو کەسێکە کەباوەڕی هێنابێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾
و بەڕۆژی دوایی ﴿وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشابێت لە ڕێی خوادا؟ ﴿لَا يَسْتَوُونَ عِندَ اللَّهِ﴾ چوون
یەک نین بەلای خوداوە (و یەکسان نین) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وەخوا ڕێنموویی کۆمەڵی
ستەمکاران ناکات ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە و کۆچیان کردووە
﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشاون لەڕێگای خوادا ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵیان و بەگیانیان ﴿أَعْظَمُ
دَرَجَةً عِندَ اللَّهِ﴾ پلەیان بەرزترە لای خوا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ وەهەر ئەوانە سەرکەوتوون (لە دونیا و
دوا ڕۆژدا) ﴿٢٠﴾

﴿يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان موژدەیان دەداتێ ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ﴾ بەمیهرەبانی و ڕەزامەندی لەلایەن خۆیەوە ﴿وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ﴾ هەروەها بەهەشتانێكیان بۆ هەیە ﴿فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾ ئەو نیعمەتی سەردەوام و هەمیشەیی تێدایە (٢١) ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی هەرە گەورەی لایە (٢٢) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی كەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ﴾ باوك و براكانتان دەمەبن (هەڵمەبژێرن) ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بەدۆست و خۆشەویست ﴿إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ﴾ ئەگەر بێ باوەڕییان لەباوەڕ لا خۆشەویستر و چاكتر بوو ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ وە هەر كەس لەئێوە ئەوانە بكات بەدۆستی خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە هەر ئەوانە ستەمكارن (٢٣) ﴿قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر باوكانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ وكوڕەكانتان ﴿وَإِخْوَانُكُمْ﴾ وبراكانتان ﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ وهاوسەرەكانتان ﴿وَعَشِيرَتُكُمْ﴾ وخزم وعەشیرەتتان ﴿وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا﴾ وماڵ و دارایی یەك (بە زەحمەت) پەیداتان كردووە ﴿وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا﴾ و بازرگانیەك كەدەترسن سەرەوی نەبێت (بێ بازاڕبێت) ﴿وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا﴾ و خانوو بەرەیەك كەپێی ڕازین ﴿أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ خۆشەویستتر لاتان لەخوا و پێغەمبەرەكەی ﴿وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾ و تێكۆشان لەڕێگەكەیدا ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ ئەوە چاوەڕوان بكەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ هەتا خوا فەرمان (و تۆڵە)ی خۆی دەبێت (بۆتان) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی كەسانی تیاچوو لەسنوور ناكات (٢٤) ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی خوا سەری خستن ﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ لەزۆر جێگا و شوێندا ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ﴾ و لەڕۆژی حونەینیشدا (یارمەتی دان) ﴿إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ﴾ كەبەزۆری خۆتاندا دەنازین ﴿فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا﴾ بەڵام (ئەو زۆرییە)هیچ سوودێكی بەسوود بۆتان ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ﴾ و زەوییش لەسەر تەسك بوویەوە ﴿بِمَا رَحُبَتْ﴾ بەو فراوانیەی كەهەیەتی ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ﴾ پاشان پشتتان كردە دوژمن و هەڵهاتن (٢٥) ﴿ثُمَّ أَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ لەپاش ئەوە خوا ئارامی خۆی نارد ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆسەر پێغەمبەرەكەی ﴿وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆسەر بڕواداران ﴿وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە سەربازانێكی (لەئاسمانەوە) نارده خوارەوە كەئێوە نەتاندەبینی ﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وسزای بێ بڕواكانیشی دا (بەكوشتن و بریندار و بەدیل گرتن) ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەوەش سزای بێ باوەڕانە (٢٦)

﴿ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ﴾ پاشان خوا خۆشی دەبێت ﴿مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوە ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ لە هەر
کەسێک کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ﴾ بێگومان هاوبەش دانەران پیسن ﴿فَلَا يَقْرَبُوا
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ﴾ کەواتە با نزیکی مزگەوتی حەرام نەکەونەوە ﴿بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا﴾ پاش ئەم ساڵەیان
(ئەو ساڵەی فەتحی مەککە کرا) ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً﴾ وە ئەگەر لە هەژاری ترسان ﴿فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ﴾
ئەوە لەمەو پاش خوا دەوڵەمەندتان دەکات ﴿مِن فَضْلِهِ إِن شَاءَ﴾ لە چاکە و فەزڵ و بەهرەی خۆی
ئەگەر بیەوێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زانای کاردروستە ﴿٢٨﴾ ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ﴾
جەنگ بکەن لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ کەبڕوا ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾
وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَلَا يُحَرِّمُونَ﴾ وە بەحەرامی دانانێن ﴿مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ ئەوەی کە خوا
و پێغەمبەرەکەی حەرامیان کردووە ﴿وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ﴾ وە ملکەچ ناکەن بۆ ئایینی ڕاست
و دروست (ئایینی ئیسلام) ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لە ئەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە (مەبەست
پێی گاور وجولەکەکانە) ﴿حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ﴾ هەتا باج و سەرانە دەدەن (بەدەوڵەتی ئیسلامی)
﴿عَن يَدٍ﴾ بەدەستی خۆیان و بەملکەچی ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان سەرشۆڕ و ریسوان ﴿٢٩﴾
﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ﴾ جولەکەکان وتیان ﴿عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ﴾ عوزەیر کوڕی خوایە ﴿وَقَالَتِ النَّصَارَى﴾
و گاورەکانیش وتیان ﴿الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ﴾ مەسیح کوڕی خوایە ﴿ذَٰلِكَ قَوْلُهُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾
ئەوە وتەی ئەوانە بەدەمی خۆیان دەیڵێن ﴿يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ﴾ وەک وتەی ئەوانە دەڵێنەوە
﴿كَفَرُوا مِن قَبْلُ﴾ کەپێشتر بێ بڕوا بوون ﴿قَاتَلَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا لەناویان بەرێت ﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾
چۆن درۆ دەکەن و بەهەق و ڕاستی لادەدەن ﴿٣٠﴾ ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ﴾ زانا و قەشەکانیان
کردوە ﴿أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بەپەروەردگار لەجیاتی خوا ﴿وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ﴾ هەروەها
مەسیحی کوڕی مەریەمیش (یان کردوە بە خوا) ﴿وَمَا أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا فەرمانیان پێ نەدراوە
﴿إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ بێجگە لەوەی کە یەک خوا بپەرستن ﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ
پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاک و بێگەردی بۆ ئەو (خوا) بەی
﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣١﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِـُٔوا۟ نُورَ ٱللَّهِ﴾ دەیانەویت ڕووناکی (ئاینی) خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَٰهِهِمْ﴾ بەدەمی دەمیان ﴿وَيَأْبَى ٱللَّهُ﴾ وە خوا نایەوێت و نایهێڵێت ﴿إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُۥ﴾ و هەر ڕووناکی خوی (کە ئاینی پیرۆزی ئیسلامە) تەواو دەکات سەری دەخات (بەسەر تەواوی بیاوەڕاندا) ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕان پێ یان ناخوش بێت ﴿٣٢﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا ئەوەیە کە پێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بە ڕێنموونی و ئاینی ڕاست ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ بۆ ئەوەی زاڵی بکات بەسەر هەموو ئاینەکاندا بە گشتی ﴿وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ﴾ هەر چەندە بت پەرستان پێیان ناخوش بێت ﴿٣٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْأَحْبَارِ وَٱلرُّهْبَانِ﴾ بەڕاستی زۆر لە زاناو قەشەکانی (جووولەکەو گاور) ﴿لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلْبَٰطِلِ﴾ سامان و ماڵی خەڵکی دەخون بەناهەق ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و بەر گری (خەڵك) دەکەن لە ڕێگەی خوا ﴿وَٱلَّذِينَ يَكْنِزُونَ ٱلذَّهَبَ وَٱلْفِضَّةَ﴾ وە ئەوانەی ئاڵتون و زیوو سەریەك دەنێن و کۆ دەکەنەوە ﴿وَلَا يُنفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و نایبەخشن و زەکاتەکەی دەرناکەن بە پێناو خودا ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەوە موژدەیان پێ بدە بەسزایەکی ئازاردەر ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا﴾ لە ڕۆژێکدا سوور دەکرێتەوە ﴿فِى نَارِ جَهَنَّمَ﴾ لە ئاگری دۆزەخ دا ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ﴾ ئەوسا بەو (ئاڵتون و زیوە سووردەوە بووە) داغ دەکرێت ڕوویان ﴿وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ و تەنیشتیان و پشتیان ﴿هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەمە ئەو (سامانەیە) کۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان ﴿فَذُوقُوا۟ مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ دەبچێژن (تۆڵەی) ئەوەی کۆتان دەکردەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی ژمارەی مانگەکان (ی ساڵ) لای خوا ﴿ٱثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾ دوانزە مانگە ﴿فِى كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ لە (لوح المحفوظ) دا دانراوە ﴿يَوْمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ لەو ڕۆژێکەوە (خوا) ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿مِنْهَآ أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چوار لەو مانگانە گەورەو بەڕێزن (شەڕیان تیدا قەدەغە کراوە) ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئەوە ئاینی ڕێك و ڕاستە ﴿فَلَا تَظْلِمُوا۟ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە لەو چوار مانگەدا ستەم مەکەن لەخوتان (وکوشتاریان تیدا مەکەن) ﴿وَقَٰتِلُوا۟ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً﴾ وە بجەنگن بەدژی تەواوی بت پەرستان بەتێکرا ﴿كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً﴾ هەروەك ئەوان دژی ئێوە دەجەنگن بە تێکڕا و (بێ جیاوازی) ﴿وَٱعْلَمُوٓا۟﴾ ئەوەش بزانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ کە بێگومان خوا لەگەڵ پارێزکاران وخواناسانایە (بە چاودێری و پاراستن) ﴿٣٦﴾

﴿إِنَّمَا النَّسِيٓءُ﴾ بەڕاستی دواخستن و گۆڕینی (مانگە حەرامەکان) ﴿زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ﴾ ڕۆچوونە لە بێ باوەڕیی دا ﴿يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕانی پێ گومڕا دەکرێت ﴿يُحِلُّونَهُ عَامًا﴾ (دواخستنەکە) ساڵێک حەڵاڵی دەکەن ﴿وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا﴾ و ساڵێک حەرامی دەکەن ﴿لِّيُوَاطِـُٔوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕێک بن لەگەڵ ژمارەی ئەو چوار مانگەی کە خوا پیرۆزداری کردوون (جەنگی تیاندا حەرام کردووە) ﴿فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ سەر ئەنجام ئەوەی خوا حەرامی کردووە حەڵاڵی دەکەن ﴿زُيِّنَ لَهُمْ﴾ جوان کراوە بۆیان ﴿سُوٓءُ أَعْمَالِهِمْ﴾ کردەوە ناشیرینەکانیان ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ خواش ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿مَا لَكُمْ﴾ ئێوە چیتانە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمُ﴾ کاتێک پێتان بووترێت ﴿انفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ دەرچن (بۆ جیهاد) لە ڕێی خوادا ﴿اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ﴾ لە شوێنی خۆتان ناجوڵێن (خۆتان دوا دەخەن) ﴿أَرَضِيتُم بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ﴾ ئایا ئێوە ڕازین بەم ژیانەی دونیا لەبری پاشەڕۆژ ﴿فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ دەی کامەیە خۆشی و شادیی ئەم ژیانەی دونیا ﴿فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ بەرامبەری خۆشی پاشە ڕۆژدا زۆر کەمە ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا تَنفِرُوا﴾ ئەگەر نەڕۆن و دەرنەچن (بۆ جیهادکردن) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزاتان دەدا بە سزایەکی سەخت و ئازاردەر ﴿وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە لەبری ئێوە گەلێکی تر دەهێنێت (جیاواز لە ئێوە) ﴿وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـًٔا﴾ و ئێوە هیچ زیانێکی پێ ناگەیەنن ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی ئەو (پێغەمبەرە ﷺ) نەدەن ﴿فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی داوە ﴿إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کاتێک بێ باوەڕان دەریان کرد لە مەککە ﴿ثَانِيَ اثْنَيْنِ﴾ پێغەمبەر یەکێک بوو لەو دوو کەسە ﴿إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ﴾ کاتێک ئەو دووانە (پێغەمبەر و ئەبو بەکر) لە ئەشکەوتی (ثور) دابوون ﴿إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ﴾ ئەو کاتە بە هاوەڵەکەی (بە ئەبوبەکری صدیقی) ووت ﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾ خەم مەخۆ بێگومان خوا لەگەڵمانە ﴿فَأَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا خوا ئارامی و ئاسایشی بۆ ناردە خوارەوە ﴿وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە یارمەتی دا بە سەربازێک کە نەتاندەبینی ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ووتەی بێ باوەڕانی گێڕا ﴿السُّفْلَىٰ﴾ نزم کەوتوو ﴿وَكَلِمَةُ اللَّهِ﴾ و ووتەی خوا ﴿هِيَ الْعُلْيَا﴾ هەر بەرز و بڵندە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿٤٠﴾

﴿انفِرُوا خِفَافًا﴾ بڕۆن و دەرچن (بۆ جیهاد) چ سووك بن (لەش ساغ و دەوڵەمەند و دەسەڵاتدار بن)
﴿وَثِقَالًا﴾ چ قورس و گران بن (نەخۆش و هەژار بن) ﴿وَجَاهِدُوا﴾ و بکۆشن ﴿بِأَمْوَالِكُمْ
وَأَنفُسِكُمْ﴾ بەماڵ و گیانتان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەتان چاکترە بۆتان
﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٤١﴾ ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا﴾ ئەگەر دەست کەوتێکی نزیك
﴿وَسَفَرًا قَاصِدًا﴾ و سەفەرێکی ئاسان بوایە ﴿لَّاتَّبَعُوكَ﴾ ئەوا شوێنت دەکەوتن (دەردەچوون
لەگەڵتا) ﴿وَلَٰكِن بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ﴾ بەڵام (بڕینی) ڕێگەی دوورو دژوار(ی جەنگی تەبووك)
بۆ ئەوان ناڕەحەتە ﴿وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ وە بێگومان (پاش گەڕانەوەتان لەتەبووك) سوێند
دەخۆن بەخوا ﴿لَوِ اسْتَطَعْنَا﴾ ئەگەر بمانتوانیایە ﴿لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ﴾ لەگەڵتان دەردەچووین
(بۆ جیهاد) ﴿يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دەفەوتێنن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە خوا دەزانێ
بەڕاستی ئەو (دوو ڕووانە) درۆزنن ﴿٤٢﴾ ﴿عَفَا اللَّهُ عَنكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خوا لێت ببووریت
﴿لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ﴾ لەبەرچی مۆڵەتی ئەو (دوو ڕووانە)ت دا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ﴾ هەتا بۆت دەرکەوێت
﴿الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئەوانەی ڕاستیان کرد ﴿وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە درۆزنەکان بناسیت ﴿٤٣﴾
﴿لَا يَسْتَأْذِنُكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مۆڵەتت لێ وەرناگرن (بۆ ئەوەی خۆیان دوور بخەن لە
جیهادکردن) ﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی
دوایی ﴿أَن يُجَاهِدُوا﴾ کە تێبکۆشن ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ وە
خوا ئاگادارە بەخواپارێزان ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ﴾ بەڕاستی ئەوانە مۆڵەتت لێ وەردەگرن
(کە نەیەن بۆ جیهاد کردن) ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ کە بڕوایان نییە بەخوا و بەڕۆژی
دوایی ﴿وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ و دڵەکانیان لە گومان و دوودڵی دایە ﴿فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾
بۆیە ئەوانە لە گومان و دوودڵی خۆیاندا سەرگەردانن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ﴾ ئەگەر بیان ویستایە
دەربچن (بۆ جیهادکردن) ﴿لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً﴾ ئەوە هەر کەرەستەی پێویستیان بۆ ئامادە دەکرد
(چەك و وڵاخ و تفاقی جەنگ) ﴿وَلَٰكِن كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ﴾ بەڵام خوا دەرچوونی ئەوانی پێ ناخۆش
بوو ﴿فَثَبَّطَهُمْ﴾ بۆیە (خوا) خاوی کردنەوە (لەدەرچوون بۆ جیهاد) ﴿وَقِيلَ اقْعُدُوا﴾ پێیان وترا
دانیشن ﴿مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ لەگەڵ جێ ماواندا ﴿٤٦﴾ ﴿لَوْ خَرَجُوا فِيكُم﴾ ئەگەر لەگەڵتاندا دەرچووبایە
﴿مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا﴾ هیچ شتێکیان بۆ زیاد نەدەکردن بێجگە لە تێکدان و خراپەکاری نەبێت
﴿وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ﴾ و بەوان ئێوەیان تێکدەدا (بەدوو زمانی و هاتوو چوو) ﴿يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ﴾
ئاژاوەیان بۆ دەنانەوە ﴿وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ﴾ وە لەناو ئێوەدا خەڵکانێك هەن چاك گوێیان لێ
دەگرن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگا و زانایە بەستەمکاران ﴿٤٧﴾

﴿لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دەستیان دابوویە ئاژاوە (و شێوێنی) ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو
پێش ﴿وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ﴾ و جۆرەها فەرمان و پیلانیان بۆ (لاوازکردن) ت بەکارهێنا ﴿حَتَّىٰ جَاءَ
الْحَقُّ﴾ هەتا ڕاستی هات ﴿وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ وە کارو فەرمانی خوا سەرکەوت ﴿وَهُمْ كَارِهُونَ﴾ کە
ئەوان پێیان ناخۆش بوو ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ وە هەندێ کەس لەوانە دەڵێن ﴿ائْذَن لِّي﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) ڕوخسەتم بدە (با نەیەم بۆ جیهادکردن) ﴿وَلَا تَفْتِنِّي﴾ و تووشی گوناهو خراپەم
مەکە ﴿أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا﴾ ئاگاداربن (لەڕاستیدا) کەوتوونەتە ناو گوناهو خراپەوە ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ و بێگومان دۆزەخ دەوری بێ باوەڕانی داوە ﴿٤٩﴾ ﴿إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ﴾
ئەگەر بەهرەو چاکە و سەرکەوتن بێتە ڕێگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ ناڕەحەت و قەڵس دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكَ
مُصِيبَةٌ﴾ وە ئەگەر ناڕەحەتی و تێشکانت تووش بێت ﴿يَقُولُوا﴾ (بەکەشخەوە) دەڵێن ﴿قَدْ
أَخَذْنَا أَمْرَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە کاری خۆمان کرد ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەوپێش ﴿وَيَتَوَلَّوا وَّهُمْ فَرِحُونَ﴾
جا ڕوو وەردەگێڕن بەخۆشحاڵی و شادمانی یەوە ﴿٥٠﴾ ﴿قُل لَّن يُصِيبَنَا﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ هیچمان تووش نابێت ﴿إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾ جگە لەوەی کەخوا نووسیویەتی بۆمان
﴿هُوَ مَوْلَانَا﴾ خوا پشتیوانی ئێمەیە ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با تەنها پشت
بەخوا ببەستن ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا﴾ (پێیان) بڵێ ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بۆ ئێمە ﴿إِلَّا إِحْدَى
الْحُسْنَيَيْنِ﴾ بێجگەلە یەکێك لەدوو شتە زۆر چاکە کە(سەرکەوتن یان شەهید بوون لە پێناو خوادا)
﴿وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ﴾ ئێمەش چاوەڕوانیین بۆ ئێوە ﴿أَن يُصِيبَكُمُ اللَّهُ﴾ کەخوا دووچارتان بکات
﴿بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِ﴾ بەسزایەك لەلایەن خۆیەوە ﴿أَوْ بِأَيْدِينَا﴾ یان بەدەستی ئێمە ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾
کەوانە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ﴾ بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا چاوەڕوانین ﴿٥٢﴾
﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿أَنفِقُوا طَوْعًا﴾ ماڵ ببەخشن بەخۆشی خۆتان ﴿أَوْ كَرْهًا﴾ یان
بەزۆر و ناچاری ﴿لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمْ﴾ هەرگیز لێتان وەرناگیرێت ﴿إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾
چونکە بەڕاستی ئێوە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَهُمْ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری
ئەوانەی نەکردووە ﴿أَن تُقْبَلَ مِنْهُمْ﴾ کە گیرانکرێت لێ یان ﴿نَفَقَاتُهُمْ﴾ ئەوەی کە بەخشییان
﴿إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا﴾ بێجگە لەوەی کە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕبوون ﴿بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ﴾ بەخوا
و پێغەمبەرەکەی ﴿وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ﴾ وە نایەن بۆ نوێژکردن ﴿إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ﴾ بەتەمەڵی
نەبێت ﴿وَلَا يُنفِقُونَ﴾ وە(هیچیك) نابەخشن ﴿إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ﴾ ئیللا پێیان ناخۆشە
و ناچارن ﴿٥٤﴾

﴿فَلَا تُعْجِبْكَ﴾ جا با سەرنجت ڕانەکێشێت (سەرسامت نەکات) ﴿أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ﴾ (زۆری) ماڵ و دارایی و منداڵیان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا دەیەوێت ﴿لِيُعَذِّبَهُم﴾ سزایان بدات ﴿بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەهۆی ئەو (ماڵ و منداڵەوە) لەم ژیانی دونیایەدا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە بەسەختی گیانیان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئەوان بێ باوەڕن ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ وە سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەئێوەن (لە باوەڕدارانن) ﴿وَمَا هُم مِّنكُمْ﴾ کەچی لەئێوە نین ﴿وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە کۆمەڵێکی زۆر دەترسن (زراویان چووە) ﴿٥٦﴾ ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً﴾ ئەگەر پەناگەیەکیان دەست کەوێت ﴿أَوْ مَغَارَاتٍ﴾ یان ئەشکەوتانێک ﴿أَوْ مُدَّخَلًا﴾ یان کون و کوشێن و بنەقێنێک ﴿لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ﴾ پەنای بۆ دەبەن و (ڕووی تێدەکەن) ﴿وَهُمْ يَجْمَحُونَ﴾ لەکاتێکدا زۆر بەپەلە ڕادەکەن (بە هیچ شتێک جڵەویان ناگیرێت) ﴿٥٧﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ﴾ وەهەیەتی کەس لەوانە ڕەخنەو توانجت لێ دەگرن ﴿فِي الصَّدَقَاتِ﴾ لەدابەش کردنی خێرەکاندا ﴿فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا﴾ خۆ ئەگەر لەو خێر و سەدەقەیان پێ بدرێت ﴿رَضُوا﴾ ڕازی دەبن ﴿وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا﴾ وە ئەگەر بەشیان نەدرێ لێی ﴿إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ﴾ لەو کاتە ئەوان تووڕەو ناڕازی دەبن ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا﴾ وە بەڕاستی ئەگەر ئەوانە ڕازی بوونایە ﴿مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ بەوەی خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ پێی دابوون ﴿وَقَالُوا﴾ وەیان ووتایە ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ خوامان بەسە ﴿سَيُؤْتِينَا اللَّهُ﴾ لەمەو پاش خوا پێمان دەبەخشێت ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە بەرزی و میهرەبانی خۆی ﴿وَرَسُولُهُ﴾ هەروەها پێغەمبەرەکەشی (بەشمان دەدا) ﴿إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بەسوور و پەرۆشین بۆ لای خوا ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ﴾ بەڕاستی (زەکات) دان تەنها (بۆ ئەم کۆمەڵانەیە کە خوای گەورە باسی کردوون) ئەوانیش ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾ بۆ بێنەوایان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ وە بۆ هەژاران ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ وە بۆ کرێکارانێک کەسەرپەرەن (کۆی دەکەنەوە) ﴿وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ وە ئەوانەی دڵیان دائەمەزرێت (بۆ خۆشەویستی ئیسلام) ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ وە بۆ ئازاد کردنی بەندەو کۆیلەکان ﴿وَالْغَارِمِينَ﴾ وەبۆ قەرزاران ﴿وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە بۆ جەنگاوەرانی ڕێی خودا ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانی پەککەوتە ﴿فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە پێویست کراوە و فەرز کراوە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَمِنْهُمُ الَّذِينَ﴾ وە لەو ناپاکەدا کەسانێک هەیە ﴿يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ کە ئازاری پێغەمبەر ﷺ دەدەن ﴿وَيَقُولُونَ﴾ و دەڵێن ﴿هُوَ أُذُنٌ﴾ ئەو خۆش باوەڕ و گوێ گرە بۆ هەموو شت ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ ﴿أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ﴾ گوێ گری چاکەیە (کە قازانجە) بۆتان ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ باوەڕی هەیە بەخوا ﴿وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ و باوەڕی بەئیمانداران هەیە ﴿وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ﴾ و میهرەبانی یە بۆ ئەوانەی ﴿آمَنُوا مِنكُمْ﴾ بڕوایان هێناوە لە ئێوە ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی کە ئازاری پێغەمبەری خوا ﷺ دەدەن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی ئازاردەریان بۆ هەیە ﴿٦١﴾

﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ (دووڕووەکان) بەخوا سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِيُرْضُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان
ڕازی بن ﴿وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ وە خواو پێغەمبەرەکەی ﴿أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوهُ﴾ شایستەترە بەوەی کە ڕازی بکەن
﴿إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئەوانە بڕوادارن ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾ ئایا ئەوانە نازانن ﴿أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بێگومان هەرکەسێ دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە
بێگومان (تۆڵەی) ئەو کەسە ئاگری دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بۆ هەمیشەیی تیایدا دەمێنێتەوە ﴿ذَٰلِكَ
الْخِزْيُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە ڕیسوایی و ڕەبووتی زۆر گەورە ﴿٦٣﴾ ﴿يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ﴾ دووڕووەکان
مەترسی دەکەن ﴿أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ﴾ لەوەی کە سورەتێك دەربارەیان بێتە خوارەوە ﴿تُنَبِّئُهُمْ﴾
کە هەواڵیان لەسەربدات ﴿بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بەوەی کە لە دڵیان دایە ﴿قُلِ اسْتَهْزِئُوا﴾ (ئەی محەممەد ﷺ
بڵێ گاڵتە و لاقرتێ بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەرخەرو ئاشکراکاری
ئەوەیە کە مەترسی لێ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ﴾ سوێندبێ ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾
بەڕاستی دەڵێن ﴿إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ دڵیان ئێمە هەر دەمەتەقێ و گاڵتە دەکەین ﴿قُلْ﴾ توش
بڵێ ﴿أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ﴾ ئایا بەخواو بەڵگەکانی ﴿وَرَسُولِهِ﴾ و پێغەمبەرەکەی ﴿كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ﴾
ئێوە گاڵتەو لاقرتێیان دەکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿لَا تَعْتَذِرُوا﴾ بیانوو مەهێننەوە ﴿قَدْ كَفَرْتُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە بێ بڕوا
بوونەوە ﴿بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ پاش بڕوا هێنانتان ﴿إِنْ نَعْفُ﴾ ئەگەر ببورین و چاوپۆشی بکەین ﴿عَنْ طَائِفَةٍ
مِنْكُمْ﴾ لە کۆمەڵ و تاقمێکتان (بەهۆی گەڕانەوەتانەوە) ﴿نُعَذِّبْ طَائِفَةً﴾ سزای کۆمەڵ و تاقمێکی تر
دەدەین ﴿بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ لەبەرئەوەی بێگومان ئەوانە تاوانبار بوون ﴿٦٦﴾ ﴿الْمُنَافِقُونَ﴾ پیاوانی
دووڕوو ﴿وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ و ئافرەتانی دووڕوو ﴿بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوانی هەندێکیانن
﴿يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ﴾ فەرمان دەکەن بە خراپە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ﴾ و بەرگری دەکەن لە چاکە
﴿وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾ و دەستیان دەقوچێنن (وخێر ناکەن) ﴿نَسُوا اللَّهَ﴾ خوایان لەبیر چوتەوە ﴿فَنَسِيَهُمْ﴾
بۆیە خوایش لەبیری کردوون و وازی لێ هێناون ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ﴾ بەڕاستی دووڕووەکان هەر ئەوانن
﴿الْفَاسِقُونَ﴾ کە دەرچوون لە سنوور ﴿٦٧﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ خوا بەڵێنی داوە بە پیاوو
ئافرەتە دووڕووەکان ﴿وَالْكُفَّارَ﴾ و بەبێ باوەڕانیش ﴿نَارَ جَهَنَّمَ﴾ بە ئاگری دۆزەخ ﴿خَالِدِينَ
فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿هِيَ حَسْبُهُمْ﴾ ئاگری دۆزەخیان بەسە ﴿وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ و خوا
نەفرینی لێ کردوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ﴾ و سزای هەمیشەییان بۆ هەیە ﴿٦٨﴾

﴿كَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ (ئێوەئەی دووڕووەکان) وەك ئەوانەن لەپێش ئێوەدابوون ﴿كَانُوا أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً﴾ ئەوانە زۆر بەهێزتر بوون لەئێوە ﴿وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا﴾ و ماڵ و سامان و منداڵیشیان زۆرتر بوو (لەئێوە) ﴿فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ﴾ ئەمجا ئەوان شادمان بوون بەبەشی خۆیان ڕایان بوارد ﴿فَاسْتَمْتَعْتُم بِخَلَاقِكُمْ﴾ وەئێوەش ڕاتان بوارد و شادمان بوون بەبەشەکەی خۆتان ﴿كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُم﴾ هەروەك ئەوانەی لەپێش ئێوە شادمان بوون ﴿بِخَلَاقِهِمْ﴾ بەبەشی خۆیان ﴿وَخُضْتُمْ﴾ وەئێوە ڕۆچوون بەناهەق و بەتاڵدا ﴿كَالَّذِي خَاضُوا﴾ بەوێنەی ڕۆچوونی ئەوان ﴿أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان پووچەڵ و بێسوود بوو ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەدونیاو ڕۆژی دواییشدا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن زەرەرمەندو زیانبارن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِهِمْ﴾ ئایا هەواڵیان بۆ نەهاتووە و پێیان نەگەیشتووە ﴿نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەواڵی ئەوانەی کەلەپێش ئەمانەوە بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ﴾ لەگەلی نوح وعاد ﴿وَثَمُودَ﴾ و سەموود (هۆزی صالح) ﴿وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە گەلی ئیبراهیم ﴿وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ﴾ و خەڵکی مەدیەن ﴿وَالْمُؤْتَفِكَاتِ﴾ و شارەکانی ژێرو ژوور کراو (هۆزی لووط) ﴿أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتن بۆ لایان ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ جا خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿٧٠﴾ ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ﴾ پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوان و یارمەتی دەرو خۆشەویستی هەندێکی تریانن ﴿يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ و ڕێگری دەکەن لەخراپە ﴿وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ و بەڕێك و پێکی نوێژ بەجێ دەکەن ﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات(ی سامانیان) دەدەن ﴿وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوانە لەداهاتوودا خوا ڕەحمیان پێدەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا دەسەڵاتی کار دروستە ﴿٧١﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ بە پیاوان و ئافرەتانی بڕوادار ﴿جَنَّاتٍ﴾ بە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً﴾ و (بەڵێنی پێ داوون) بەچەند کۆشکی چاك و ڕازاوە ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانێکی هەمیشەیی دا ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ و ڕەزامەندیش لەلایەن خواوە کە گەورەترە (لە هەموو شتێك) ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٧٢﴾

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَاهِدِ الْكُفَّارَ﴾ جیهاد بکە دژی بێ باوەڕان ﴿وَالْمُنَافِقِينَ﴾ ودووڕووەکان ﴿وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وە توندو تیژ بە لەگەڵیان ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی حەوانەوەی ئەوانە دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە دوا ڕۆژو چارەنووسێکی خراپە ﴿٧٣﴾ ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ (دووڕووەکان) سوێند دەخۆن بەخوا ﴿مَا قَالُوا﴾ (ئەو ووتانەی دراوەتە پاڵیان) نەیان ووتووە ﴿وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ووتەی بێ باوەڕیان ووتووە ﴿وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ﴾ وە بێ باوەڕبوونەتەوە لەپاش موسوڵمان بوونیان ﴿وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا﴾ و بڕیاری شتێکیان بوو بەڵام بۆیان نەکرا (کوشتنی پێغەمبەر ﷺ کاتی گەڕانەوەی لە تەبووك) ﴿وَمَا نَقَمُوا﴾ وە هیچ ڕەخنەو ڕقێکیان نەبوو ﴿إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کەخواو پێغەمبەرەکەی (وبڕوادارانیان) دەوڵەمەند کردوە ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَإِنْ يَتُوبُوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان بگەڕێنەوە وپەشیمان ببنەوە ﴿يَكُ خَيْرًا لَهُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَإِنْ يَتَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و (نەگەڕێنەوە) ﴿يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بە سزایەکی سەخت ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و پاشەڕۆژدا ﴿وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە لەڕووی زەویدا بۆ ئەوان ﴿مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ﴾ وە لە ناپاکان کەسانێك هەن کە پەیمانیان داوە بەخوا ﴿لَئِنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێمان ببەخشێت ﴿لَنَصَّدَّقَنَّ﴾ ئەوە بێگومان خێر وچاکە دەکەین ﴿وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بێگومان لە چاکەکاران دەبین ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ کەچی کاتێك خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێی بەخشین ﴿بَخِلُوا بِهِ﴾ ڕژدی و چرووکیان تێدا کرد ﴿وَتَوَلَّوْا﴾ و پشتیان هەڵکرد ﴿وَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە ڕوو وەرگێڕن ﴿٧٦﴾ ﴿فَأَعْقَبَهُمْ﴾ ئەمجا خواش سەرئەنجامی ئەوانی گێڕا ﴿نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بە دووڕوویی لە دڵیاندا ﴿إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ﴾ هەتا ئەو ڕۆژەی بە دیداری (خوا) دەگەن ﴿بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ﴾ بەهۆی نەبردنەسەری ئەو بەڵێنەی کەدابوویان بەخوا ﴿وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾ و بەهۆی ئەوەشەوە درۆیان دەکرد ﴿٧٧﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ کە بێگومان خوا ئاگادارە ﴿سِرَّهُمْ﴾ بە نهێنی ﴿وَنَجْوَاهُمْ﴾ و چپەیان ﴿وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی خوا ئەوپەڕی زاناو ئاگادارە بەشاراوەو پەنهانەکان ﴿٧٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَلْمِزُونَ﴾ ئەو کەسانەی کە تانەو تەشەر دەدەن ﴿الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ﴾ لەو باوەڕدارانەی جگە لە زەکات ماڵ و سامانیان دەبەخشن ﴿وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ﴾ وە (تانە و تەشەر دەدەن) لەوانەی کە تەنها کەمێکیان هەیە بە زەحمەت پەیدایان کردووە ﴿فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ﴾ ئەوسا هەر گاڵتەشیان پێ دەکەن ﴿سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لەبەرامبەر گاڵتەی ئەواندا) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەخت بۆ ئەوانە ﴿٧٩﴾

﴿اسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت ﴿أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێخۆشبوونیان بۆ نەکەیت (یەکسانە) ﴿إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ ئەگەر داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت ﴿سَبْعِينَ مَرَّةً﴾ حەفتا جار ﴿فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز لێیان نابووریت ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمەش ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا﴾ بەهۆی ئەوەیە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بوون ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی خەڵکانی دەرچوو لەفەرمانی ناکات ﴿٨٠﴾ ﴿فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ﴾ (ئەو دوو ڕووانەی) دواکەوتن لە جیهاد کردن و (لەمەدینەدا مابوونەوە) دڵ خۆش بوون ﴿بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ بەدانیشتن و بەجێمانیان لە پێغەمبەری خوا (لەجەنگی تەبووک دا) ﴿وَكَرِهُوا أَن يُجَاهِدُوا﴾ وە پێیان ناخۆش بوو کەجیهاد بکەن و تێبکۆشن ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿وَقَالُوا﴾ (بەئیمانداران‌یان) دەوت ﴿لَا تَنفِرُوا فِي الْحَرِّ﴾ لەم (وەرزە) گەرمایەدا دەرمەچن بۆ جیهاد ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾ ئاگری دۆزەخ زۆر گەرم‌ترە (لەم گەرمایە) ﴿لَّوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە تێ بگەن و بزانن ﴿٨١﴾ ﴿فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا﴾ دەی با کەم پێ بکەن ﴿وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا﴾ و زۆر بگرین ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (ئەو سزایە) تۆڵەی پاداشتی ئەو کردەوانەیە کەدەیان کرد ﴿٨٢﴾ ﴿فَإِن رَّجَعَكَ اللَّهُ﴾ ئەوسا ئەگەر خوا تۆی گەڕاندەوە (ئەی موحەممەد ﷺ لەتەبووک) ﴿إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆلای کۆمەڵێک لەو بەجێ ماوانە ﴿فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ﴾ و داوایان لێ کردیت بۆ دەرچوون (بۆ غەزایەکی تر) ﴿فَقُل﴾ تۆش بڵێ ﴿لَّن تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا﴾ هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا دەرناچن بۆ جیهاد ﴿وَلَن تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا﴾ و هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا جەنگ ناکەن لەگەڵ هیچ دوژمنێکدا ﴿إِنَّكُمْ رَضِيتُم﴾ چونکە بێگومان ئێوە ڕازی بوون ﴿بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ بەدانیشتن لەیەکەم جاردا ﴿فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ﴾ کەواتە هەر دانیشن لەگەڵ بەجێ ماواندا ﴿٨٣﴾ ﴿وَلَا تُصَلِّ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) نوێژ مەکە ﴿عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُم﴾ لەسەر هیچ کەس لەوانە کەمرد ﴿مَّاتَ﴾ هەتا هەتایە ﴿وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ﴾ وە ڕامەوەستە لەسەر گۆڕەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بوون ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردن ﴿وَهُمْ فَاسِقُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە سەرەدەرام سنوور شکێن بوون ﴿٨٤﴾ ﴿وَلَا تُعْجِبْكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) با سەرت سوڕ نەهێنێت ﴿أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ﴾ ماڵ و منداڵی زۆریان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا﴾ بەو (ماڵ و منداڵ)ـە سزایان بدات ﴿فِي الدُّنْيَا﴾ لەدونیادا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە گیانیان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بێ باوەڕن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ و هەر کاتێک سوورەتێک نێردرایە خوارەوە ﴿أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ﴾ بەمەی کەباوەڕ بەخوا بێنن ﴿وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ﴾ و جیهاد و تێکۆشان بکەن لەگەڵ پێغەمبەرەکەیدا ﴿اسْتَأْذَنَكَ﴾ مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەیان کەخاوەن دەسەڵات و سامانن ﴿وَقَالُوا ذَرْنَا﴾ و دەڵێن لێمان گەڕێ و وازمان لێ بێنە ﴿نَكُن مَّعَ الْقَاعِدِينَ﴾ با لەگەڵ دانیشتووەکاندا بین (واتە ئافرەت و منداڵ و پەککەوتە) ﴿٨٦﴾

﴿رَضُوا۟ بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ﴾ ڕازی بوون بەوەی کەلەگەڵ ئەوانەدا بن کە دواکەوتوون لە (جیهاددا وەك ئافرەت و منداڵ و پەککەوتەکانیان) ﴿وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە مۆر دراوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان هیچ تێناگەن و نازانن ﴿٨٧﴾ ﴿لَٰكِنِ ٱلرَّسُولُ﴾ بەلام پێغەمبەر ﷺ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ و ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە لەگەڵیدا ﴿جَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ تێکۆشان بەماڵ و گیانیان ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْخَيْرَٰتُ﴾ هەموو خێر و خۆشی هەر بۆ ئەوانە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەو بە سەرفرازن ﴿٨٨﴾ ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ خوا بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیا دەمێننەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلْمُعَذِّرُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ بیانوگران لەعەرەبە دەشتەکییەکان هاتن (بۆ لای پێغەمبەر ﷺ) ﴿لِيُؤْذَنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەیان پێ بدرێت (نەڕۆن بۆ جیهاد) ﴿وَقَعَدَ ٱلَّذِينَ﴾ وە دانیشتن ئەوانەی ﴿كَذَبُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ کەدرۆیان کرد لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ﴾ بێگومان ئەوانەیان کە بێ بڕوا بوون لە داهاتوودا دووچاریان دەبێت ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی سەختی ئازاردەر ﴿٩٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى ٱلضُّعَفَآءِ﴾ (گوناهێك) لەسەر پیر و پەککەوتە و لەخۆشەکان نی یە ﴿وَلَا عَلَى ٱلْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ﴾ ئەوانەش کەهیچیان نی یە خەرجی بکەن (بۆ پێویستی جیهاد) هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە (کەنەڕۆشتوون بۆ جیهاد) ﴿إِذَا نَصَحُوا۟ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کاتێك کە دڵسۆز و ڕاست بن بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿مَا عَلَى ٱلْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ﴾ هیچ ڕێگەیەك نی یە بۆ (تاوانبار کردنی) ئەو چاکەکارانە ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ وە تاوان لەسەر ئەو کەسانەش نی یە ﴿إِذَا مَآ أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ﴾ کەهاتنە لات (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆ ئەوەی (وڵاخیان بۆ دابین کەیت و) سواریان کەیت ﴿قُلْتَ لَآ أَجِدُ مَآ أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ وتت وڵاخم دەست ناکەوێت سوارتان بکەم (بۆ جیهاد کردن) ﴿تَوَلَّوا۟﴾ ئەوانیش گەڕانەوە ﴿وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمْعِ﴾ لەکاتێکدا چاویان فرمێسکی دەڕشت ﴿حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا۟ مَا يُنفِقُونَ﴾ لەداخ و خەفەتدا کەهیچیان نەبوو خەرجی بکەن (بۆ پێداویستی جیهاد) ﴿٩٢﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ﴾ تەنها ڕێگە (بۆ تاوانبار کردن) ﴿عَلَى ٱلَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەیە ﴿يَسْتَـْٔذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَآءُ﴾ داوای مۆڵەتت لێ دەکەن لەکاتێکدا دەوڵەمەندیشن (و توانای ڕۆیشتنیان بۆ جیهاد هەیە) ﴿رَضُوا۟﴾ ڕازی بوون ﴿بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ﴾ بەوەی کە لەگەڵ ئەو دواکەوتووانەدا بن (لە جیهاد وەك ئافرەت و منداڵ و نەخۆش) ﴿وَطَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە خوا مۆری داوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بۆیە ئەوە هیچ نازانن ﴿٩٣﴾

﴿يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ﴾ عوزر و بەهانەتان بۆ دەهێننەوە ﴿إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێک (لەجیهاد وغەزا) گەڕانەوە بۆلایان ﴿قُل لَّا تَعْتَذِرُوا﴾ بڵێ بەهانە و عوزر مەهێنەوە ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ﴾ ئێمە هەرگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ئاگاداری کردووین لە هەواڵەکانتان (کە ئێوە ناپاک و دووڕوون) ﴿وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ﴾ وە لە داهاتوودا خوا و پێغەمبەرەکەی کردەوەکانتان دەبینن ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ پاشان (لە ڕۆژی دوایی دا) دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکان (کە خوای گەورەیە) ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدا بەوەی لە دونیادا دەتان کرد ﴿٩٤﴾ ﴿سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ بەزوویی سوێندتان بۆ دەخۆن بەخوا ﴿إِذَا انقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێک گەڕانەوە بۆلایان ﴿لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ بۆ ئەوەی چاوپۆشییان لێ بکەن و سەرزەنشتیان نەکەن ﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ ئێوەش ڕوویان لێ وەرگێڕن ﴿إِنَّهُمْ رِجْسٌ﴾ بەڕاستی ئەو (دووڕوو) انە پیس (وەگڵاوین) ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگایان دۆزەخە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوان وخراپەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٩٥﴾ ﴿يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ (بە درۆ) سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان ڕازی بن ﴿فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ جا ئەگەر ئێوەش لێیان ڕازی بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ﴾ ئەوە بێگومان خوا ڕازی نابێت ﴿عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾ لە کەسانی دەرچوو لەسنوور (تاوانبار) ﴿٩٦﴾ ﴿الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا﴾ عەرەبە دەشتەکییەکان بێ بڕوایی و دووڕوویی یان بەهێزترە ﴿وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا﴾ و شایستەترن کە نەزانن ﴿حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ئەو سنوورانەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٩٧﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن﴾ وە لەو عەرەبە دەشتەکییانەدا هەندێک هەیە ﴿يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا﴾ ئەوەی لێی وەردەگیرێت و دەی بەخشێت بەباج و سەرانەی دادەنێت ﴿وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ﴾ وە چاوەڕوانی دەکەن بەسەر هاتی خراپتان بەسەردا بێت ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ بەڵام بەسەرهاتی خراپ بەسەر خۆیاندا بێت ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ خواش بیسەری زانایە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن﴾ وە هەندێکی تر لەو عەرەبە دەشتەکییانە هەیە ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ کە باوەڕیان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَاتٍ﴾ وە وای دادەنێت ئەوەی دەی بەخشێت هۆی نزیک بوونەوەیە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ﴾ وە دوعا کردنی پێغەمبەر ﷺ ﴿أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ﴾ بیزانن بێگومان ئەوە هۆی نزیک بوونەوەیانە لەخوداوە ﴿سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ لە ئایندەدا خوا دەیانخاتە ناو میهرەبانی و ڕەحمەتی خۆیەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٩﴾

﴿وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ﴾ وە پێشکەوتووە یەکەمەکان (ئەوانەی لەسەرەتاوە باوەڕیان هێنا)﴿مِنَ
الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ﴾ لەکۆچەران و یارمەتیدەران ﴿وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ﴾ ئەوانەش زۆر بە
چاکی پەیڕەوی ئەوانیان کردووە و شوێنیان کەوتوون ﴿رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازییە
﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لەخوا ڕازین ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (خوا) بەهەشتانێکی بۆ ئامادە
کردوون ﴿تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾
تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی
گەورە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و لەو عەرەبە دەشتەکیانەی کە لە دەوروبەرتان
دان ﴿مُنَافِقُونَ﴾ دوڕوکانێک هەن ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾ هەندێک لەخەڵکی مەدینەش ﴿مَرَدُوا عَلَى
النِّفَاقِ﴾ لەسەر دوڕووی ڕاهاتوون و خۆیان بۆ تەرخان کردووە ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ﴾ تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) نایانناسیت ئێمە چاک دەیانناسین ﴿سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ لە ئایندەدا دووجار سزایان
دەدەین ﴿ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ دواتریش دەگەڕێنرێنەوە بۆ ناو سزایەکی گەورە (دۆزەخ)
﴿١٠١﴾ ﴿وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تر هەن دانیان ناوە بە گوناهەکانیاندا ﴿خَلَطُوا عَمَلًا
صَالِحًا﴾ کردەوەی چاکیان تێکەڵ کردووە ﴿وَآخَرَ سَيِّئًا﴾ لەگەڵ کردەوەی تری خراپدا
﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ ئومێد وایە خوا تەوبەیان لێ وەربگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ
بوردەی میهرەبانە ﴿١٠٢﴾ ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ﴾ وەربگرە لەماڵ و داراییان (زەکات و سەدەقە)
تا بەهۆیەوە پاکیان بکەیتەوە (لە گوناه و تاوان) ﴿وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ و (دڵیان) بوخت و خاوێن دەکەیت
بەو ماڵ بەخشینە ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾ و دوعا و نزای خێریان بۆبکە ﴿إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ﴾ بەڕاستی دوعای
تۆ ئارامی و دڵ خۆشی بە بۆ ئەوان ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بیسەری زانایە ﴿١٠٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾
ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ کە بێگومان هەر خوا تەوبە و پەشیمانی بە
بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ﴾ وە هەر ئەو خێر و بەخشینەکان وەردەگرێت ﴿وَأَنَّ
اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر خوایە وەرگری تەوبە بە و میهرەبانە (لەگەڵ بەندەکانیدا)
﴿١٠٤﴾ ﴿وَقُلِ اعْمَلُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ کار و کردەوە بکەن ﴿فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ جا بێگومان خوا و پێغەمبەرەکەی و بڕواداران کردەوەکانتان دەبینن ﴿وَسَتُرَدُّونَ﴾
لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆلای (خوای) زانا بە هەموو نهێنی و ئاشکراکان
﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەداتێ بەهەرچی کە ئێوە لە دونیادا دەتان کرد ﴿١٠٥﴾
﴿وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ﴾ (لە بەجێ ماوەکان دا) کەسانێکی تر هەبوون کە دواخران ﴿لِأَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمان
و بڕیاری خوا ﴿إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ﴾ یان سزایان دەدات ﴿وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ یان پەشیمانیان لێ وەردەگرێت
﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ﴿١٠٦﴾

﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا﴾ وە(لەناپاکان) ئەوانەی مزگەوتێکیان دروست کرد ﴿ضِرَارًا﴾ بۆ زیان
گەیاندن(بە موسڵمانان) ﴿وَكُفْرًا﴾ و خوانەناسی ﴿وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و جیاوازی خستنە
نێوان ئیمانداران ﴿وَإِرْصَادًا﴾ و بۆ چاوەڕوانی کردنی کەسانێ ﴿لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ کە
دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کردوە ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەوەو پێش ﴿وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ﴾
بێگومان (ئەو دوو ڕووانە) سوێند دەخۆن (دەڵێن) تەنها چاکەمان ویستووە ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ﴾ بەڵام
خوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوانە درۆزنن ١٠٧ ﴿لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا﴾ هەرگیز
نوێژی تێدا مەکەی (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ﴾ بێگومان مزگەوتێك کە لەسەر
بناغەی تەقوا و لە خواترسان دامەزرابێت ﴿مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ﴾ لە یەکەم ڕۆژەوە (یەکەم ڕۆژ هاتنت
بۆ شاری مەدینە) ﴿أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ﴾ شایستەترە کە نوێژی تێدا بکەیت ﴿فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ﴾
پیاوانێکی تێدایە پێیان خۆشە ﴿أَنْ يَتَطَهَّرُوا﴾ کە خۆیان خاوێن و پاك بکەنەوە (لە ژەنگ و ژاری
سەردەمی نەفامی) ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ﴾ خوایش ئەوانەی خۆش دەوێت کە دەیانەوێت خۆیان
پاك بکەنەوە ١٠٨ ﴿أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ﴾ جا ئایا کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت
﴿عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ﴾ لەسەر خواناسی و بەدەست هێنانی ڕەزامەندی خوا چاکترە
﴿أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ﴾ یان کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت ﴿عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ﴾
لەسەر لێواری کەندەلانێکی هەڵدێر و ڕووخاو ﴿فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ جا بەخۆیەوە بڕوخێتە ناو
ئاگری دۆزەخەوە ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی کەسانی ستەمکار ناکات ١٠٩
﴿لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي﴾ بەردەوام ئەو دروست کراوەیان ﴿بَنَوْا﴾ کە دروستیان کرد ﴿رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ﴾
هۆی بێ ئارامی و گومانە لە دڵیاندا (واتە هەرگیز لە دڵیان دەرناچێت) ﴿إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ﴾
مەگەر دڵیان پەرچە پارچە بکرێت (و بمرن) ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ١١٠
﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ﴾ بەڕاستی خوا کڕیویەتی ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە باوەڕداران ﴿أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ﴾ گیان
و ماڵیان ﴿بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ﴾ بەوەی کە بەهەشتیان دەداتێ لە بریتیدا ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (ئەو
بڕوادارانە) دەجەنگن لە ڕێی خوادا ﴿فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ﴾ ئەمجا (بێ باوەڕان) دەکوژن و (خۆشیان)
دەکوژرێن (شەهید دەبن) ﴿وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾ ئەمە بەڵێنێکی ڕاستە (و خوا بڕیاری داوە) لەسەر خۆی
﴿فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ﴾ لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا ﴿وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ﴾ جا کێ بە
بەڵێن و پەیمانی خۆی وەفادارترە ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ وەك خوای گەورە؟ ﴿فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي﴾ کەواتە
مژدە بەخشن و شادمان بن بەو فرۆشتنەتان ﴿بَايَعْتُمْ بِهِ﴾ کە مامەڵەتان پێوە کرد ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ﴾ (بە ڕاستی) هەر ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی زۆر گەورە ١١١

﴿التَّائِبُونَ﴾ (موجاهیدانی ڕێگای خوا، ئەمانە سیفەتیانە) تۆبەکارن ﴿الْعَابِدُونَ﴾ خوا پەرستن
﴿الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ﴾ سوپاسگوزار و گەشتیارن (کۆچەرن لەپێناو خوادا) ﴿الرَّاكِعُونَ
السَّاجِدُونَ﴾ کڕنوش و سوژدەبەرن (نوێژ خوێن) ﴿الْآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەرن بەچاکە
و ﴿وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ بەرگری کەرن لە خراپە ﴿وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ﴾ پارێزەران بۆ
سنوورەکانی خودا ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) موژدە بدە بەو باوەڕدارانەی (ئەو
سیفاتانەیان تێدایە) ﴿١١٢﴾ ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ڕەوا و شایستە نییە بۆ پێغەمبەر و باوەڕداران
﴿أَن يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ﴾ کە داوای لێبوردن بکەن بۆ هاوبەش دانەران ﴿وَلَوْ كَانُوا أُولِي
قُرْبَىٰ﴾ بە خزمی نزیکیشیان بن ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ لە پاش ئەوەی کە بۆیان دەرکەوتووە
﴿أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ کە بێگومان ئەو (هاوبەش دانەرانە) هاوەڵ و یاری دۆزەخن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَا
كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ وە داوای لێ خۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوکی ﴿إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ﴾ تەنها
لەبەر وادە و بەڵێنێک بوو ﴿وَعَدَهَا إِيَّاهُ﴾ کە بە باوکی دابوو (کە داوای لێ بوردنی بۆ بکات) ﴿فَلَمَّا
تَبَيَّنَ لَهُ﴾ جا کاتێک بۆی ڕوون بوویەوە ﴿أَنَّهُ عَدُوٌّ لِّلَّهِ﴾ کە بێگومان باوکی دوژمنی خوایە ﴿تَبَرَّأَ
مِنْهُ﴾ خۆی لێ بەری کرد ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم زۆر لە خوا ترس و لەسەر
خۆ بوو ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا﴾ وە خودا هیچ گەل و هۆزێک گومڕا ناکات ﴿بَعْدَ إِذْ
هَدَاهُمْ﴾ دوای ئەوەی ڕێنموویی کردوون ﴿حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ﴾ هەتا بۆیان ڕوون نەکاتەوە
ئەوەی پێویستە خۆیانی لێ بپارێزن ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا زانا و ئاگادارە بە هەموو
شتێک ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەر بۆ خوایە پادشایەتی و موڵکی هەموو
ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (خوا) دەژیێنێت و دەشمرێنێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾
وە بێجگە لەخوا بۆ ئێوە بە ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و فریادڕەس و یارمەتی دەرێک ﴿١١٦﴾
﴿لَّقَد تَّابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ﴾ بێگومان خوا تەوبەی وەرگرت لە پێغەمبەر ﷺ ﴿وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ
الَّذِينَ﴾ و لەو کۆچەر و یاری دەرانەی ﴿اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ﴾ کە شوێنی (پێغەمبەر ﷺ) کەوتن
لە کاتی سەختی و نارەحەتیدا (مەبەست پێی جەنگی تەبووکە) ﴿مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ﴾
پاش ئەوەی نزیک بوو دڵی کۆمەڵێکیان لە هەق لابدات ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان خوا تەوبەی لێ
وەرگرتن ﴿إِنَّهُ بِهِمْ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵیان ﴿رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١١٧﴾

﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا﴾ هەروەها (خوا تەوبەی وەرگرت) لەو سێ کەسەش کە دواخران (خوا دەربارەیان بڕیاری نەدابوو) ﴿حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ﴾ هەتا ئەو کاتەی لێیان تەسک بوویەوە ﴿الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾ زەوی بەو فراوانییەی کە هەیەتی ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ﴾ و بێزاربوون لە گیانی خۆشیان ﴿وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ﴾ و زانیان هیچ پەناگەیەک نییە ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لە (سزای) خوا ﴿إِلَّا إِلَيْهِ﴾ مەگەر پەنای خۆی نەبێت ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان پەشیمانی لێ وەرگرتن (بە دابەزاندنی چەند ئایەتێک) ﴿لِيَتُوبُوا﴾ بۆ ئەوەی تۆبە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە تۆبە وەرگری میهرەبانە
﴿١١٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ خۆتان بپارێزن لە (تۆڵەی) خوا
﴿وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ وە لەگەڵ ڕاستگۆیاندا بن و لە ڕیزی ئەواندا بن ﴿١١٩﴾ ﴿مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾
نەدەبوو خەڵکی مەدینە ﴿وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و ئەو عەرەبە دەشتەکییانەی دەوروو بەریشیان ﴿أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ﴾ لە پێغەمبەری خوا ﷺ جێ بمێنن و دوابکەون (لە جیهادکردن) ﴿وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ﴾ و گیانی خۆیان لە گیانی پێغەمبەر ﷺ خۆشتر بوێت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوان ﴿لَا يُصِيبُهُمْ﴾ دووچاریان نابێت ﴿ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ﴾ هیچ تینوێتی و ماندوو بوون ﴿وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و برسێتی یەک لە ڕێی خوادا ﴿وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا﴾ هەروەها پێ ناخەنە هیچ شوێنێک (لە خاکی کافران) ﴿يَغِيظُ الْكُفَّارَ﴾ کە ڕقی کافرانی پێ هەڵسێ و توڕەیان کات ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا﴾ وە هیچ زیانێک لە دوژمن نادەن (دیل کردن و کوشتن یان گرتنی ماڵ و سامانیان) ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِ﴾ ئیلا ئەم کردەوانە بۆیان دەنووسرێت ﴿عَمَلٌ صَالِحٌ﴾ کردەوەیەکی چاک ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوای گەورە ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران وون ناکات
﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً﴾ وە هیچ شتێک (لە ڕێگەی خودا) نابەخشن ﴿صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً﴾ بچووک بێت یان گەورە (کەم بێت یان زۆر) ﴿وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا﴾ و هیچ دۆڵ و شیوێک نابڕن ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ﴾ ئیلا بۆیان دەنووسرێت ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا پاداشتیان بداتەوە ﴿أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
بە چاکترین پاداشتی ئەوەی کە دەیانکرد ﴿١٢١﴾ ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە نەدەبوو باوەڕداران ﴿لِيَنفِرُوا كَافَّةً﴾ تێکڕا هەموو دەرچن و بڕۆن (بۆ جیهاد) ﴿فَلَوْلَا نَفَرَ﴾ ئەگەر دەرنەچووبایە ﴿مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ﴾ لە هەموو کۆمەڵێکیان چەند کەسێک ﴿لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ﴾ تا ئەوەی لە ئایینەکەیان بپێگەن و شارەزابن ﴿وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەل و هۆزەکەیان (شارەزایانکەن لەوەی کە فێری بوون) بیشیان ترسێنن (لە ئاگری دۆزەخ) ﴿إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ﴾ کاتێک گەڕانەوە (لە جیهاد کردن) بۆلایان ﴿لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ تا ئەوەی ئەوانیش (شارەزابن) و بپارێزن
(لە نەزانی) ﴿١٢٢﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە ئیمانتان هێناوە ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ﴾ جەنگی لەدژی ئەوانەی ﴿يَلُونَكُمْ﴾ کە نزیکن لێتانەوە ﴿مِنَ الْكُفَّارِ﴾ لە بێ بڕوایان ﴿وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً﴾ وە با بێ باوەڕان لە ئێوەدا توندی و بڕشتی ببینن ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خودا ﴿مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکاران و لەخوا ترساندایە (١٢٣) ﴿وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وە کاتێك سورەتێك (لە قورئان) بنێردرێتە خوارەوە ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ﴾ (دووڕووەکان) هەی وایان هەیە دەڵێت ﴿أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِ إِيمَانًا﴾ کام لە ئێوە باوەڕی بەم (سورەتە) زیادی کرد ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾ ئەمە ئیمانیان زیاد دەکات (و بەهێزتر دەبێت) ﴿وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ وە ئەوان مژدە بەخشن و خۆشحاڵن (١٢٤) ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ لەنێو دڵیاندا نەخۆشی (و ناپاکی) هەیە (وەك دووڕووەکان) ﴿فَزَادَتْهُمْ﴾ ئەوە سورەتە کە بۆیان زیاد دەکات ﴿رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ﴾ سەرەڕای پیسی و ناپاکی خۆیان پیسی و ناپاکی تر ﴿وَمَاتُوا﴾ ئەو (ناپاکانە) دەمرن ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لە کاتێکدا کە بێ بڕوان (١٢٥) ﴿أَوَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن و نابینن ﴿أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ﴾ بێگومان ئەوان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِي كُلِّ عَامٍ﴾ لە هەموو ساڵێکدا ﴿مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ﴾ جارێك یان دووجار ﴿ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ﴾ پاشان ئەوان ناگەڕێنەوە و تۆبە ناکەن ﴿وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ و پەند وەرناگرن (١٢٦) ﴿وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وە کاتێك سورەتێك بنێردرێتە خوارەوە ﴿نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ (ئەو دووڕووانە) دەڕوانن بۆ یەکتری ﴿هَلْ يَرَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ﴾ (دەڵێن) ئایا هیچ کەس دەتان بینێت؟ ﴿ثُمَّ انْصَرَفُوا﴾ پاشان (بە دزییەوە) دەگەڕێنەوە ﴿صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا دڵیانی وەرگێڕا (لە بڕواهێنان) ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکی هیچ تێ نەگەن (١٢٧) ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆتان هاتووە ﴿رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتان ﴿عَزِيزٌ عَلَيْهِ﴾ قورس و گرانە بەلایەوە ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ نارەحەتی و ناخۆشی ئێوە ﴿حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ﴾ زۆر سوورە لەسەر (باوەڕهێنان)تان ﴿بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ بۆ بڕواداران زۆر دڵسۆز و میهرەبانە (١٢٨) ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا و گوێیان پێ نەدایت ﴿فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ ئەوسا بڵێ من تەنها خودام بەسە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە ئەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشت بەو دەبەستم ﴿وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ ئەویش پەروەردگاری عەرشی گەورەیە (١٢٩)

سورەتی ﴿ يُونُس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ﴾ ئەمە ئایەتەکانی ﴿الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ قورئانی بەگوڕاوی پڕ حیکمەتە
(١) ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا﴾ ئایا بەلای خەڵکەوە سەیرە ﴿أَنْ أَوْحَيْنَا﴾ کە ئێمە نیگامان کردوە ﴿إِلَىٰ رَجُلٍ مِّنْهُمْ﴾
بۆ پیاوێك لەخۆیان ﴿أَنْ أَنذِرِ النَّاسَ﴾ (پێیان ووتووە) کەخەڵکی بترسێنە ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە مژدە
بدە بەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿أَنَّ لَهُمْ﴾ کە بێگومان بۆیان هەیە ﴿قَدَمَ صِدْقٍ﴾ پلە و پایەی بەرز ﴿عِندَ
رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿قَالَ الْكَافِرُونَ﴾ بەڵام بێ باوەڕان ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ مُّبِينٌ﴾ بێگومان
ئەم (پیاوە) جادووبازێکی ئاشکرایە (٢) ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە ئەو زاتەیە
﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە هەموو ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا
﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبویەوە سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەڵام چۆنیەتیەکەی
نازانین) ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ (خوا) هەموو کاروبارەکان هەڵدەسوڕێنێت ﴿مَا مِن شَفِيعٍ﴾ هیچ تکا کارێك نی
یە (بۆ کەس) ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ إِذْنِهِ﴾ مەگەر لەپاش ڕێگەدانی ئەو (خوا) نەبێت ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەو زاتە
پەروەردگاری ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیرناکەنەوە (٣)
﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەی هەمووتان هەر بۆلای ئەوە ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە
﴿إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ بێگومان خوا لەسەرەتاوە دروستکراوان دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ دوای
(مردنیان) دووبارە دروستیان دەکاتەوە ﴿لِيَجْزِيَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەو بداتەوە ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ کە بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردوە ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەرانە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾
وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ تایبەت بەوانە خواردنەوەی کوڵاو کوڵی زۆر گەرم
﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە سزای سەختی ئازاردەر ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەدونیادا بێ باوەڕبوون (٤)
﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ﴾ خوا زاتێکە کە خۆری گێڕاوە ﴿ضِيَاءً﴾ بە تیشك ﴿وَالْقَمَرَ﴾ مانگیشی گێڕاوە
بە ڕووناکی ﴿نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ﴾ بۆ (گەڕانی) مانگ چەند قۆناغێکی دیاری کردوە ﴿لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ
وَالْحِسَابَ﴾ بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و ڕۆژی) پێ بزانن ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ خوا
ئەوانەی دروست نەکردوە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت ﴿يُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکان شی دەکاتەوە
﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە زانان و تێدەگەن (٥) ﴿إِنَّ فِي اخْتِلَافِ﴾ بێگومان لە جیاوازی
﴿اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ﴾ وە هەرچی خوا دروستی کردوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ ئەو قەومەی کە خۆیان
دەپارێزن و لە خوا دەترسن (٦)

﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لە دواڕۆژدا)
﴿وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ورازی بوون بەژیانی دونیا ﴿وَاطْمَأَنُّوا بِهَا﴾ ودڵنیا بوون پێی ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا
غَافِلُونَ﴾ وە ئەوانەی بێ ئاگان لە ئایەتەکانی ئێمە ٧ ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ ئەوانە جێگایان دۆزەخە
﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کە (لەدونیادا) دەیان کرد ٨ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿يَهْدِيهِمْ
رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان ڕێنموونیان دەکات ﴿بِإِيمَانِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕەکەیانەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ
الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریان دا ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لە باخ و بەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەت
دا ٩ ﴿دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ﴾ دوعایان تیدا (ئەوەیە کە دەڵێن) پاکو بێگەردی بۆتۆ ئەی
پەروەردگارمان ﴿وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ سڵاو کردن لێیان لەو (بەهەشتەدا) وشەی سەلامە ﴿وَآخِرُ
دَعْوَاهُمْ﴾ وە دواهەمین دوعایان (ئەوەیە کە دەڵێن) ﴿أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان سوپاس
و ستایش هەر بۆ خوایە کە پەروەردگاری هەموو جیهانە ١٠ ﴿وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ﴾ وە ئەگەر
خوا پەلەی بکردایە (لە قبوڵ کردنی دوعای) شەڕو خراپەدا بۆ خەڵکی ﴿اسْتِعْجَالَهُم بِالْخَيْرِ﴾ وەك
پەلەکردنی (لە قبوڵ کردنی دوعای) خێر وخۆشی ﴿لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ﴾ ئەوە ماوەکەیان دوایی
پێ دەهێنرا (وکاتی مردنیان دەهات) ﴿فَنَذَرُ الَّذِينَ﴾ بۆیە مۆڵەتی ئەوانە دەدەین ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾
بەهیوای دیداری ئێمە نین (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە نێو گومڕایی و سەرکەشی
خۆیان دا بسوڕێنەوە و بتلێنەوە ١١ ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ الضُّرُّ﴾ وەکاتێك ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێت
﴿دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا﴾ بەڕاکشان یان بەدانیشتن یان بەپێوە لێمان دەپاڕێتەوە ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا
عَنْهُ ضُرَّهُ﴾ ئەمجا کاتێك زەرەرو زیانەکەمان لەسەر لابردو ئەمان هێشت ﴿مَرَّ﴾ دەڕوات (دەچێتە
سەر حاڵی پێشووی و دەگەڕێتەوە سەر کاری نابەسەندی) ﴿كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا﴾ وەك هاوار و دوعای
نەکردبێت لێمان بەپاڕێتەوە ﴿إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُ﴾ بۆ لابردنی زیانێك کە دووچاری بووبوو ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ﴾
بەو جۆرە ڕازێنراوەتەوە ﴿لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بۆ زیادەڕەوێیان ئەو کردەوانەی کە دەیان
کرد ١٢ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەناومان برد ﴿الْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ چەند گەل و نەتەوە
لەپێش ئێوەدا ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ کاتێك ناهەقیان کرد ﴿وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ لەکاتێکدا کەپێغەمبەرانیان
بەبەڵگەی ڕوونەوە بۆ هات ﴿وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ هەر باوەڕیان نەهێنا ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾
تا بەو جۆرە تۆڵە لە کۆمەڵی تاوانباران دەستێنین ١٣ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ﴾ لەپاشان ئێوەمان کرد
بەجێگر و جێنشین ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿مِن بَعْدِهِمْ﴾ لەپاش ئەوان ﴿لِنَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾
بۆ ئەوەی سەرنج بدەین ئێوە چۆن ڕەفتار و کردەوە دەکەن ١٤

﴿عَلَيْهِمْ﴾ وه‌كاتێك ده‌خوێنرێته‌وه‌ به‌سه‌ریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئایه‌ته‌ ڕوونه‌كانی ئێمه‌ ﴿قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ ئه‌وانه‌ی ئومێدی دیداری ئێمه‌یان نییه‌ (له‌ دوارۆژدا) ده‌ڵێن ﴿ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا﴾ قورئانێكی تر جگه‌ له‌م قورئانه‌ بێنه‌ ﴿أَوْ بَدِّلْهُ﴾ یان بیگۆڕه‌ ﴿قُلْ مَا يَكُونُ لِي﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) پێیان بڵێ بۆ من نییه‌ ﴿أَنْ أُبَدِّلَهُ مِن تِلْقَاءِ نَفْسِي﴾ كه‌ له‌ لایه‌ن خۆمه‌وه‌ بیگۆڕم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ﴾ من شوێنی هیچ شتێ ناكه‌وم ﴿إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ جگه‌ له‌وه‌ی وه‌حی و سرووش ده‌كرێت بۆم ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ به‌ڕاستی من ده‌ترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئه‌گه‌ر سه‌رپێچی په‌روه‌ردگارم بكه‌م ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ له‌ سزای ڕۆژێكی گه‌وره‌ (كه‌ ڕۆژی دوایی یه‌) ⦿١٥⦿ ﴿قُل لَّوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ (پێیان) بڵێ ئه‌گه‌ر خوا ویستبایه‌ ﴿مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئه‌م قورئانه‌م نه‌ده‌خوێنده‌وه‌ بۆتان ﴿وَلَا أَدْرَاكُم بِهِ﴾ وه‌ له‌و (قورئان) ئاگادارم نه‌ده‌كردن ﴿فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ﴾ چونكه‌ بێگومان من ماوه‌ته‌وه‌ له‌ناوتاندا ﴿عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ﴾ ماوه‌ی ته‌مه‌نێكی درێژ پێش هاتنی ئه‌م قورئانه‌ ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ده‌ی ئایا ئێوه‌ بیر ناكه‌نه‌وه‌ و ژیر نابن؟ ⦿١٦⦿ ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا كێ سته‌مكارتره‌ ﴿مِمَّنِ﴾ له‌و كه‌سه‌ی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ به‌ده‌م خواوه‌ هه‌ڵبه‌ستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یان ئایه‌ته‌كانی قورئان به‌درۆ دابنێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ﴾ به‌ڕاستی تاوانباران ڕزگاریان نابێت ⦿١٧⦿ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئه‌وانه‌ بێجگه‌ له‌ خوا شتانێك ده‌په‌رستن ﴿مَا لَا يَضُرُّهُمْ﴾ كه‌ هه‌رگیز زیانیان پێ ناگه‌یه‌نێ ﴿وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ سوود و قازانج ﴿وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ﴾ وه‌ ده‌ڵێن ئه‌م بتانه‌ ﴿شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ﴾ تكاكارمانن لای خوا ﴿قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ به‌وانه‌) بڵێ ئایا ئێوه‌ هه‌واڵ ده‌ده‌ن به‌ خوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ﴾ به‌شتێك كه‌ ئاگه‌داری نییه‌ ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ له‌ ئاسمانه‌كان و زه‌ویدا ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگه‌رد و بڵنده‌ له‌وه‌ی كه‌ ده‌یكه‌نه‌ هاوبه‌شی ⦿١٨⦿ ﴿وَمَا كَانَ النَّاسُ﴾ خه‌ڵكی له‌ ڕابوردوودا ﴿إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ هه‌ر یه‌ك ئوممه‌ت بوون (بڕوادار بوون به‌ خوا) ﴿فَاخْتَلَفُوا﴾ ئه‌مجا جیاواز بوون ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ وه‌ ئه‌گه‌ر بڕیارێك پێشتر نه‌درابه‌ ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ له‌ لایه‌ن په‌روه‌ردگارته‌وه‌ ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئه‌وا بڕیار ده‌درا له‌ نێوانیاندا ﴿فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ له‌وه‌ی كه‌ تێیدا جیاواز بوون ⦿١٩⦿ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وه‌ ئه‌وانه‌ ده‌ڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ با بنێردرایه‌ته‌ خواره‌وه‌ بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ به‌ڵگه‌ و نیشانه‌یه‌ك له‌ لایه‌ن په‌روه‌ردگاریه‌وه‌ ﴿فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ﴾ تۆش بڵێ بێگومان (زانستی) نهێنی و په‌نهانی ﴿لِلَّهِ﴾ تایبه‌ت به‌ خوایه‌ ﴿فَانتَظِرُوا﴾ كه‌واته‌ چاوه‌ڕوانی بكه‌ن ﴿إِنِّي مَعَكُم﴾ به‌ڕاستی منیش له‌گه‌ڵ ئێوه‌دا ﴿مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ﴾ یه‌كێكم له‌ چاوه‌ڕوانكه‌ران ⦿٢٠⦿

﴿وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە کاتێک کە بەهرەمەنیی و رەحمەتی خۆمان دەدەین بە خەڵکی و تامی ئەو
بەهرەمەندییان پێدەچێژین ﴿مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ﴾ لەپاش زیان و ناخۆشییەک کە لێیان کەوتووە ﴿إِذَا لَهُمْ
مَكْرٌ﴾ دەست بەجێ ئەوان پیلان دەگێڕن ﴿فِي آيَاتِنَا﴾ دەربارەی بەڵگە و ئایەتەکانی ئێمە ﴿قُلِ
اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خوا خێراترە لە پیلان کردندا (لە بەرامبەر پیلانی ئەواندا)
﴿إِنَّ رُسُلَنَا﴾ بێگومان فریشتە و چاودێرەکانمان ﴿يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ﴾ هەر پیلان و فرو فێڵێک (ئەو
بێ باوەڕانە) دەیگێڕن دەینووسن ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ﴾ خوا ئەوەیە هاتوچۆتان پێ دەکات ﴿فِي
الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ لە وشکانی و لە دەریادا ﴿حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ﴾ هەتا کاتێک ئێوە ﴿فِي الْفُلْكِ﴾ لە کەشتی دان
﴿وَجَرَيْنَ بِهِمْ﴾ (کەشتییەکان) دەیان گێڕێت ﴿بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ﴾ بە هۆی شنە بایەکی خۆشەوە ﴿وَفَرِحُوا بِهَا﴾
و خۆشحاڵ دەبن پێی ﴿جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ﴾ (لەپڕ) رەشەبایەکی زۆر بەهێز لەو (کەشتییانە) هەڵکات
﴿وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ﴾ و شەپۆلیان بۆ بێت ﴿مِنْ كُلِّ مَكَانٍ﴾ لە هەموو لایەکەوە ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ﴾ وە دڵنیا بوون
لەوەی کە ئەوان ﴿أُحِيطَ بِهِمْ﴾ دەورە دراون (و لەناو دەچن) ﴿دَعَوُا اللَّهَ﴾ هەر ئەوکاتە خوای گەورە
﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ زۆر بە دڵسۆزی و گەردنی بۆ کەچ دەکەن ﴿لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا﴾ (و دەڵێن) سوێند بە خوا
ئەگەر رزگارمان بکەیت ﴿مِنْ هَذِهِ﴾ لەم سەختی و نارەحەتییە ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە لە
سوپاسگوزاران دەبین (بۆ تۆ ئەی خوایە) ﴿٢٢﴾ ﴿فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ﴾ ئەمجا کاتێک خوا رزگاری کردن (لەو
نارەحەتییە) ﴿إِذَا هُمْ يَبْغُونَ﴾ کتوپڕ دەست دەکەنەوە بە خراپەکاری و بێ باوەڕی ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا
﴿بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بە ناڕەوا ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی ئادەمی یە (خراپەکارەکان) ﴿إِنَّمَا بَغْيُكُمْ﴾ لە ڕاستیدا ستەم
و نەحەقی یەکتان ﴿عَلَى أَنْفُسِكُمْ﴾ زیانی هەر بۆ خۆتانە ﴿مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەهرەی ژیانی دونیاش
بێ برخە ﴿ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بەلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا
هەواڵتان پێ دەدەین بەوەی کە (لە دونیادا) دەتان کرد ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بێگومان وێنەی
ژیانی دونیا ﴿كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەک بارانێک وایە لە ئاسمانەوە باراندوومانە ﴿فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ
الْأَرْضِ﴾ جا بە هۆی ئەو (بارانەوە رووەکی زۆر رواوە و) سەوزی و رووەکی زەوی تێکەڵ بەیەک بوون
و بە یەکدا چوون ﴿مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ﴾ لەوەی کە خەڵکی و ئاژەڵیش دەیخۆن ﴿حَتَّى إِذَا﴾ هەتا
کاتێک ﴿أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ﴾ زەوی (بە سەوزی و رووەک) رازاوەیی و جوانی خۆی وەرگرت
و خۆی ڕازاندەوە ﴿وَظَنَّ أَهْلُهَا﴾ دانیشتوان و خەڵکی ئەو (زەوییە) وا زانی ﴿أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا﴾
کە بە ڕاستی ئەوان دەتوانن دەستی بەسەردا بگرن (دروێنە کردن) ﴿أَتَاهَا أَمْرُنَا﴾ (لەناکاویکدا) فەرمانی ئێمە بێت
بۆ ئەو (زەوی و کشتوکاڵە) ﴿لَيْلًا أَوْ نَهَارًا﴾ لەشەو یان لە ڕۆژدا ﴿فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا﴾ ئەمجا وەک دروێنە
کراوی لێ بکەین (وهیچیان بۆ نەمێنێتەوە) ﴿كَأَنْ لَمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ﴾ وەک لەوەو پێش هەر نەبووبێت
﴿كَذَلِكَ نُفَصِّلُ﴾ ئا بەو جۆرە ڕوونی دەکەینەوە ﴿الْآيَاتِ﴾ ئایەت و بەڵگەو نیشانەکانمان ﴿لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ کەسێ کە بیربکەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو﴾ وە خوا (خەڵک) بانگ دەکات ﴿إِلَى دَارِ السَّلَامِ﴾
بۆ ماڵی ئاشتی و ئارامی (بەهەشت) ﴿وَيَهْدِي مَنْ﴾ وە ڕێنموویی هەر کەسێک دەکات ﴿يَشَاءُ﴾ کە
بیەوێت ﴿إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٢٥﴾

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی چاکەیان کردوە ﴿الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ پاداشتی چاکتر (بەهەشت) و زیاتریش هەیە (کەبینینی خوایە) ﴿وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ﴾ دەم و چاویان دایناگرێت (لێی نانیشێت) ﴿قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ﴾ هیچ ڕەشی وتەپ و تۆز و ڕیسواییەك ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ هاوڕێی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە لەو (بەهەشتە)دا بەهەمیشەیی ﴿٢٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ﴾ ئەوانەش ﴿كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ﴾ کەکردەوەی خراپیان کردووە ﴿جَزَاءُ سَيِّئَةٍ﴾ تۆڵەی هەر خراپەیەك ﴿بِمِثْلِهَا﴾ بەئەندازەی ئەو (خراپەیە تۆڵەی بۆ دەسێندرێ) ﴿وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ وە ڕیسوایی دایان دەگرێت ﴿مَّا لَهُم﴾ بۆیان نییە ﴿مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیچ پەناهەرێك لە(سزای) خوادا ﴿كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ﴾ (بەڕادەیەك ڕوویان ڕەش بووە) دەڵێی دەم و چاوویان داپۆشراوە ﴿قِطَعًا مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا﴾ بە چەند پەشێك لەشەوەزەنگ ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانەی (کەباس کران) هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان تێدا دەمێنەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی بکە بۆیان) ئەو ڕۆژەی هەموویان کۆدەکەینەوە ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ ئەمجا دەڵێین بەوانەی ﴿أَشْرَكُوا﴾ هاوبەشیان بۆ خوا بڕیار دارە ﴿مَكَانَكُمْ﴾ لەشوێنی خۆتاندا مەجوڵێن (ڕاوەستن) ﴿أَنتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ﴾ خۆتان و بت و پەرستراوەکانتان ﴿فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا لێکیان جیادەکەینەوە ﴿وَقَالَ شُرَكَاؤُهُم﴾ پەرستراوەکانیان دەڵێن ﴿مَّا كُنتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ﴾ ئێوە ئێمەتان نەدەپەرست ﴿٢٨﴾ ﴿فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ جا خوا بەسە کە شاهید بێت ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لەنێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە بێ ئاگەبووین لەبەندایەتی کردنتان بۆ ئێمە ﴿٢٩﴾ ﴿هُنَالِكَ تَبْلُو﴾ لەوێدا دەردەکەوێت ﴿كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ﴾ هەموو کەسێك چی پێش خۆی خستووە ﴿وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ وە هەموو دەگەڕێنرێنەوە بولای خوا ﴿مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ کە کۆمەکی کەر وپەروەردگاری حەق و ڕاستیانە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وەلێیان وون دەبێت ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو (پەرستراوە درۆیانەی) هەڵیان بەستبوون ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا کێ ڕزق و ڕۆزیتان دەدات ﴿مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لەئاسمان (بە باران) و لەزەوییەوە (بە ڕووەك) ﴿أَمَّن يَمْلِكُ﴾ یان کێ خاوەنی (دروستکەری) ﴿السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ﴾ گوێ و چاوانە ﴿وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ وە کێ زیندوو لە مردوو دەردەهێنێت ﴿وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ وە مردوو لەزیندوو دەردەهێنێت ﴿وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ هەروەها کێ کارەکان هەڵدەسووڕێنێ ﴿فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ﴾ بێگومان یەکسەر دەڵێن خوا ﴿فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ دەی بۆ خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا)؟ ﴿٣١﴾ ﴿فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ﴾ هەر ئەو خوایە ﴿رَبُّكُمُ الْحَقُّ﴾ پەروەردگاری ڕاستی ئێوەیە ﴿فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ﴾ دەی لەپاش ڕاستی هیچ هەیە ﴿إِلَّا الضَّلَالُ﴾ جگە لەگومڕایی ﴿فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ دەی چۆن لەڕێگەی ڕاست لادەدرێن؟! ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ حَقَّتْ﴾ بەو جۆرە چەسپاوە ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەی ﴿فَسَقُوا﴾ لەسنوور لایان داوە ﴿أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾

﴿قُلْ هَلْ مِن شُرَكَائِكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەی کردوتانە هاوبەشی خوا ﴿مَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ کەسێک
هەیە شتێک لەنەبوونەوە دروست بکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لەپاش مردنی) دووبارەی بکاتەوە ﴿قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ
الْخَلْقَ﴾ بڵێ خوا لە نەبوونەوە شت دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لە پاش مردنی) دروستی دەکاتەوە
﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن لە ڕاستی لا دەدرێن ﴿٣٤﴾ ﴿قُلْ هَلْ﴾ بڵێ ئایا ﴿مِن شُرَكَائِكُم﴾ لە ناو پەرستراوەکانتاندا
﴿مَّن يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ﴾ کەسی هەیە ڕێنموویی بکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿يَهْدِي لِلْحَقِّ﴾ ڕێنموویی
دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿أَفَمَن يَهْدِي﴾ جا ئایا کەسێک کە ڕێنموویی دەکات ﴿إِلَى الْحَقِّ﴾ بۆ ڕاستەڕێ ﴿أَحَقُّ أَن
يُتَّبَعَ﴾ شایانترە بەوەی پەیڕەوی بکرێت و شوێنی بکەوێت ﴿أَمَّن لَّا يَهِدِّي﴾ یان کەسێک ڕێیاری ڕاست شارەزا
نابێ ﴿إِلَّا أَن يُهْدَىٰ﴾ مەگەر شارەزا بکرێت ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چۆن ئەو بڕیار دەدەن؟ ﴿٣٥﴾
﴿وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ﴾ وە زۆربەیان شوێن هیچ ناکەون ﴿إِلَّا ظَنًّا﴾ جگە لە گومان ﴿إِنَّ الظَّنَّ﴾ بەڕاستی گومان
﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ لە ئاست حەقدا هیچ سوودێک (بەخاوەنەکەی) ناگەیەنێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ زانایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ ڕەوانییە و ناگونجێت ئەم قورئانە
﴿أَن يُفْتَرَىٰ﴾ هەڵبەسترابێ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ (لەلایەن کەسێکەوە) جگە لە خوا ﴿وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي﴾ بەڵکو
بەڕاست دانەری ئەو (کتێبانەی) ﴿بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پێش خۆیەتی (پێش دەستکاری کردنیان) ﴿وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ﴾
وە ڕوونکەرەوەی کتێبە ئاسمانییەکانە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ (ئەم قورئانە) هیچ گومانی تێدانیە ﴿مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾
لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە هاتووە ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی
هەڵبەستووە بەدەم خواوە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ﴾ جا تۆ بڵێ سورەتێک بهێنن ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەک ئەو ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم﴾
وە هەر کەسێک کە دەتوانن بانگی بکەن ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٨﴾
﴿بَلْ﴾ (ئەوە وا نیە) بەڵکو ﴿كَذَّبُوا بِمَا﴾ ئەوانە بڕوایان بەقورئان نەهێنا و بە درۆیان دانا ﴿لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ﴾
کە هیچ زانیارییان دەربارەی نەبوو ﴿وَلَمَّا﴾ کە هێشتا ﴿يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ﴾ سەرئەنجامی (سزا و تۆڵەی)
قورئانیان بۆ نەهاتووە ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ﴾ بە هەمان شێوە (پەیامی پێغەمبەرانیان) بەدرۆ زانی ئەوانەی
﴿مِن قَبْلِهِمْ﴾ لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە کە چۆن بوو ﴿عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾ دوا ڕۆژ
و ئاکامی ستەمکاران ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ لەوانیشدا کەسی وا هەیە ﴿يُؤْمِنُ بِهِ﴾ کە بڕوا بە قورئان دەهێنێت
﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ کەسی وایشیان هەیە ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِهِ﴾ کە بڕوای پێ ناهێنێت ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت
لەهەموو کەس زاناترە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بە خراپەکاران ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەگەر بڕوایان پێ نەهێنای ﴿فَقُل لِّي عَمَلِي﴾
ئەوە پێیان بڵێ (پاداشتی) کردەوەی خۆم بۆ خۆم ﴿وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ﴾ و (پاداشتی) کردەوەی خۆتان بۆ خۆتان
﴿أَنتُم بَرِيئُونَ﴾ ئێوە بەریین (بەرپرسیار نین) ﴿مِمَّا أَعْمَلُ﴾ لەوەی من دەیکەم ﴿وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ منیش
بەریم (بەرپرسیار نیم) لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ (کافران) کەسی وایان هەیە ﴿يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾
گوێت لێ دەگرن (کە قورئان دەخوێنیت) ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ جا ئایا تۆ گوفتارت بە کەڕان دەژنەوێنی؟
﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کەڕانە هیچیش نەگەن ﴿٤٢﴾

﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ وە هەی وایان هەیە ﴿يَنظُرُ إِلَيْكَ﴾ دەڕوانێتە تۆ ﴿أَفَأَنتَ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ ئەی ئایا تۆ
ڕێنموویی ئەو کوێرانە دەکەیت (مەبەست پێی بێ باوەڕانە کە کوێرن لە ئاست بینینی هەق
و ڕاستیدا) ﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کوێرانە نابیناش بن؟ ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا
يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا﴾ هیچ ستەم لە خەڵکی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ النَّاسَ﴾ بەڵکو خەڵکی ﴿أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾
خۆیان ستەم لە خۆیان دەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی کە (خوا)
هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا﴾ دەڵێی لە دونیادا نەماونەتەوە ﴿إِلَّا سَاعَةً﴾ سەعاتێکی کەم
نەبێت ﴿مِّنَ النَّهَارِ﴾ لە ڕۆژێك ﴿يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ﴾ خۆیان لە یەکتر دەناسێنن ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی
زەرەرمەند بوون ئەوانەی ﴿كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ کە بڕوایان نەهێنا بە (زیندووبوونەوەو) دیداری خوا
﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ وە ئەوانە ڕێنموون وەرگرتەوو ﴿٤٥﴾ ﴿وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ﴾ بەڕاستی ئەگەر پیشانت بدەین
﴿بَعْضَ﴾ هەندێك ﴿الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ لەوەی بەڵێنمان داوە پێیان (ڕاکیوونت بەسەریاندا) ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان
تۆ بمرێنین (پێش ئەوەی هاتنی) ﴿فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ ئەوە گەڕانەوەیان هەر بۆ لای ئێمەیە ﴿ثُمَّ اللَّهُ﴾ پاشان
خوا ﴿شَهِيدٌ﴾ شایەتە ﴿عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ﴾ لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیکەن (لەپاش تۆ) ﴿٤٦﴾ ﴿وَلِكُلِّ
أُمَّةٍ رَّسُولٌ﴾ وە بۆ هەموو گەلێك پێغەمبەرێك هەبووە ﴿فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ﴾ جا کاتێك پێغەمبەرەکەیان
(لە قیامەتدا) هات بۆ لایان ﴿قُضِيَ بَيْنَهُم﴾ بڕیار دەدرێت لە نێوانیاندا ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەری و ڕاستی
﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ﴾ دەڵێن کەی دەبێت ﴿هَٰذَا الْوَعْدُ﴾
ئەو بەڵێن و هەڕەشەیە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٤٨﴾ ﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ ﴿لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي﴾ بەدەستم نییە بۆ خودی خۆم ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ هیچ زیان و سوودێك
﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێت ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ بۆ هەموو گەل و نەتەوەیەك کاتێکی دیاری
کراو هەیە ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەگەر کاتەکەیان هات ﴿فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ ئەو سەعاتێك دوا ناکەون
﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ نە پێشیش ناکەون ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ تۆ بڵێ (بەوانە) پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ﴾ ئەگەر
سزای خواتان بۆ هات ﴿بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا﴾ لە شەودا یان لە ڕۆژدا ﴿مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ﴾ ئایا تاوانباران
بۆچی (سزایەك) پەلە دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ﴾ ئایا پاش ئەوەی ڕووی دا و هاتە دی هات ﴿آمَنتُم بِهِ﴾
ئێوە بڕوای پێ دێنن؟ ﴿آلْآنَ﴾ ئائێستا (بڕوای پێ دێنن)؟ ﴿وَقَدْ كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ خۆ بەڕاستی ئێوە
پەلەی هاتنی (ئەو سزا) یەتان دەکرد ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ﴾ ئینجا پێیان دەوترێت ﴿لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەی
کە ستەمیان کردوە ﴿ذُوقُوا عَذَابَ﴾ بچەژن سزای ﴿الْخُلْدِ﴾ هەمیشەیی ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ﴾ ئایا ئێوە تۆڵەتان
لێ دەسەندرێت ﴿إِلَّا بِمَا﴾ مەگەر بەهۆی ئەو (کردانەوە) نەبێت ﴿كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ کە خۆتان دەتان
کرد ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَسْتَنبِئُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لێت دەپرسن ﴿أَحَقٌّ هُوَ﴾ ئایا ئەو سزایە ڕاستە (بەدی
دێت)؟ ﴿قُلْ إِي وَرَبِّي﴾ پێیان بڵێ بەڵێ سوێند بە پەروەردگارم ﴿إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە ڕاستە
﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن خۆتانی لێ قوتار بکەن ﴿٥٣﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ﴾ ئەگەر هی هەر کەسێك بێت ﴿ظَلَمَتْ﴾ کە ستەمی کردووە (لەدونیادا) بە بێ باوەڕ بوو بێت ﴿مَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە زەویدایە ﴿لَافْتَدَتْ بِهِ﴾ لەبری خۆی دەیدات (تەنها بۆ ئەوەی ڕزگاری بێت) ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ وە (بێ باوەڕان) پەشیمانی خۆیان دەشارنەوە (لەو ڕۆژەدا) ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە ئەو سزایە دەبینن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ﴾ جا بڕیار دەدرێت لە نێوانیاندا بەدادوەری ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٥٤﴾ ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی موڵکی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی بەڵێنی (هەڕەشەی) خوا ﴿حَقٌّ﴾ ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٥٥﴾ ﴿هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو (خوایە) دەژیێنێت و دەمرێنێت ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٥٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَتْكُمْ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە ﴿مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئامۆژگاری (قورئان) لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە شیفا و چارەیە بۆ ئەوەی لە ناو دڵ و دەروونتاندایە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانیە ﴿لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ بڕواداران ﴿٥٧﴾ ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر بەهۆی چاکەو ﴿وَبِرَحْمَتِهِ﴾ و میهرەبانی خوایە ﴿فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا﴾ جا کەواتە باسەوە دڵخۆش بن ﴿هُوَ خَيْرٌ﴾ ئەوە چاکترە (بۆیان) ﴿مِمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کۆی دەکەنەوە (لەشتی ئەم دونیایە) ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ بڕوایانە) پێم بڵێن ﴿مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ﴾ بۆتان لە ڕزق و ڕۆزی ﴿فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ﴾ هەندێکیتان کردووە ﴿حَرَامًا وَحَلَالًا﴾ بە حەرام و (هەندێکی) بە حەڵاڵ ﴿قُلْ آللَّهُ﴾ بڵێ ئایا خوا ﴿أَذِنَ لَكُمْ﴾ مۆڵەتی (ئەوەی) پێ داوون (لەخۆتانەوە شتانێك حەڵاڵ و شتێکیش حەرام بکەن) ﴿أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ﴾ یان درۆ دەکەن بەناوی خواوە ﴿٥٩﴾ ﴿وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ﴾ وە گومانی ئەو بە چیە ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَذُو فَضْلٍ﴾ خاوەنی چاکەو فەزڵ و بەهرەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکی یەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی (ئەو چاکەو بەهرانە) ناکەن ﴿٦٠﴾ ﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ لە هەر مەبەست و کارێکدابیت ﴿وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ﴾ وە هەرچی لە قورئان بخوێنی ﴿وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ﴾ و (ئێوە) هەر کردەوەیەك بکەن ﴿إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە بەسەرتانەوە ﴿شُهُودًا﴾ شایەتین و ئاگادارین ﴿إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ کاتێك دەڕۆنە ناوییەوە و پێوەی خەریکن ﴿وَمَا يَعْزُبُ﴾ وە وون نابێت ﴿عَنْ رَبِّكَ﴾ لە پەروەردگارت ﴿مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ﴾ بەئەندازەی گەردیلەیەك ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە زەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ و نە لە ئاسماندا ﴿وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ﴾ وە بچووکتر لەو گەردیلەیە ﴿وَلَا أَكْبَرَ﴾ و نە گەورەتر لەو (گەردیلەیە) ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ مەگەر ئەوە لە ناو پەڕتوکێکی ئاشکرادا (کە مەبەست پێی لوح المحفوظە) ﴿٦١﴾

﴿ألا إن﴾ ئاگادار بن بێگومان ﴿أولياء الله﴾ دۆستانی خوا ﴿لا خوف عليهم﴾ ترسیان لەسەر
نییە ﴿ولا هم يحزنون﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿الذين آمنوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وكانوا
يتقون﴾ وەهەمیشە خۆیان دەپارێزن و لەخوا دەترسن ﴿٦٣﴾ ﴿لهم البشرى﴾ هەر بۆ ئەوانە
مزگێنی و مژدە ﴿في الحياة الدنيا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وفي الآخرة﴾ و لە دوارۆژیشدا ﴿لا تبديل﴾
گۆڕان نییە ﴿لكلمات الله﴾ بۆ وتە (و بەڵێنە) کانی خوا ﴿ذلك هو﴾ هەر ئەوەیە ﴿الفوز العظيم﴾
سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٦٤﴾ ﴿ولا يحزنك﴾ باخەمبارت نەکات ﴿قولهم﴾ وتەی ئەوانە ﴿إن
العزة﴾ چونکە بەڕاستی هێز و دەسەڵات ﴿لله جميعا﴾ هەمووی بۆ خوایە ﴿هو السميع العليم﴾
خوایش بیسەری زانایە ﴿٦٥﴾ ﴿ألا إن لله﴾ ئاگادار بن بەڕاستی هەر بۆ خو یە ﴿من في السماوات﴾ هەر
چی لە ئاسمانەکان ﴿ومن في الأرض﴾ هەرچیش لە ڕەوی دایە ﴿وما يتبع﴾ پەیڕەویان نەکردووە
﴿الذين يدعون من دون الله﴾ ئەوانەی بێجگەلەخوادەپەرستن ﴿شركاء﴾ پەرستراوێن (هاوبەشانی
بۆ خو) ﴿إن يتبعون إلا الظن﴾ ئەوانە تەنها شوێن گومان کەوتوون ﴿وإن هم إلا يخرصون﴾
وە ئەوانە تەنها دروەکەن (بە گومان و گوتنە شت دەڵێن) ﴿٦٦﴾ ﴿هو الذي﴾ ئەو خوایە ڕاتێکە
﴿جعل لكم الليل﴾ شەوی بۆ داناون ﴿لتسكنوا فيه﴾ تاتێیدا بحەسێنەوە ﴿والنهار مبصرا﴾ ڕۆژیشی
داناوە بە ڕوونکەرەوە (کەمایەی ژیان و گوزەرانتان بێت) ﴿إن في ذلك﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە
باس کرا) ﴿لآيات لقوم يسمعون﴾ چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێک کە دەبیستن و ژیرن ﴿٦٧﴾
﴿قالوا اتخذ الله ولدا﴾ ئەوانەدەڵێن خوامنداڵی بۆخۆی هەڵبژاردوە'' ﴿سبحانه﴾ پاکی وبێگەردی
بۆ خو ﴿هو الغني﴾ ئەو بێ نیازە ﴿له ما في السماوات﴾ تەنها ئەو خاوەنیانە هەرچی و لە ئاسمانەکان
﴿وما في الأرض﴾ وهەرچی والەرەویدا ﴿إن عندكم من سلطان بهذا﴾ هیچ بەڵگەیەکتان لانیەبەمەی
کە دەیلێن ﴿أتقولون على الله ما لا تعلمون﴾ ئایا شتێك دەڵێن بەدەم خواوە کە نایزانن و بێ ئاگان لێی ﴿٦٨﴾
﴿قل إن الذين﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی ئەوانەی ﴿يفترون على الله الكذب﴾ کە درو هەڵ
دەبەستن بە دەوی خواوە ﴿لا يفلحون﴾ (هەرگیز) ڕزگاربابن ﴿٦٩﴾ ﴿متاع في الدنيا﴾ (چونکە) بەهرە
و ڕابواردنێکی کەم لەدونیادا (بەسەر دەبەن) ﴿ثم إلينا﴾ پاشان بۆ لای ئێمەیە ﴿مرجعهم﴾ گەڕانەوەیان
﴿ثم نذيقهم﴾ ئەمجا پیان دەچێژین ﴿العذاب الشديد﴾ سزای زۆر توند ﴿بما كانوا يكفرون﴾
بەهۆی ئەوەی کە بڕوایان نەهێنا (ناسوپاسی بوون) ﴿٧٠﴾

﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەنگوباس و هەواڵی نووح (علیه السلام) یان بۆ بخوێنەرەوە ﴿إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ کاتێک بە گەلەکەی ووت ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم﴾ ئەگەر بەلاتانەوە قورس و گرانە ﴿مَّقَامِي﴾ مانەوەم لەناوتاندا ﴿وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ و ئامۆژگاری کردنم (بۆتان) بە ئایەتەکانی خوا ﴿فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ﴾ ئەوا من پشتم بە خوا بەستووە ﴿فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ﴾ ئێوەش کارو بڕیاری خۆتان کۆ بکەنەوە ﴿وَشُرَكَاءَكُمْ﴾ لەگەڵ هاوبەشەکانتان دا ﴿ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً﴾ ئەمجا ئەو کار و بڕیارەتان شاراوە نەبێت بەلاتانەوە (بەڵکو ئاشکرا بێت) ﴿ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ﴾ پاشان بەلامدا بدەن ﴿وَلَا تُنظِرُونِ﴾ و مۆڵەتم مەدەن ﴿٧١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ جا ئەگەر سەرپێچیتان کردم (پشتم تێ دەکەن) ﴿فَمَا سَأَلْتُكُم﴾ ئەوە من داوام نەکردووە لێتان ﴿مِّنْ أَجْرٍ﴾ هیچ پاداشتێک ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشتی من هەر لەسەر خوایە ﴿وَأُمِرْتُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ کە لە فەرمانبەردارانی خودا و موسوڵمانان بم ﴿٧٢﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا بەدرۆیان زانی ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ﴾ ئەوسا ئێمەش ئەو (نووح) و ئەوانەش کە لەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿فِي الْفُلْكِ﴾ لە کەشتییەکەدا ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ﴾ وە کردمانن ﴿خَلَائِفَ﴾ بە جێ نشینی (ئەوان لە زەویدا) ﴿وَأَغْرَقْنَا﴾ ئەوانەشمان ژێر ئاو خست ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە بڕوایان بە ئایەتەکانی ئێمە نەهێنا ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە و بڕوانە بزانە چۆن بوو ﴿عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ﴾ دواڕۆژ و ئاکامی ترسێنراوان ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِ﴾ ئەمجا لە دوای نووح ناردمان ﴿رُسُلًا﴾ پێغەمبەرانێک ﴿إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ بۆ ناو گەلەکانیان ﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەوانیش هاتن بۆ لایان بە بەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ کەچی ئەوان بڕوایان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کە لە پێشدا بڕوایان پێ نەهێنا بوو ﴿كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ﴾ بەو جۆرە مۆر دەنێین ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ﴾ بەسەر دڵی ﴿الْمُعْتَدِينَ﴾ دەست درێژ کاراندا (تاوانکەران) ﴿٧٤﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا﴾ پاشان ناردمان ﴿مِن بَعْدِهِم﴾ لەپاش ئەو پێغەمبەرانە ﴿مُّوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ مووسا و هاروون بۆ لای فیرعەون ﴿وَمَلَئِهِ﴾ وە بۆ لای دەستە و تاقمەکەی ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بە گەورە زانی ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ و ئەوان هۆزێکی تاوانبار بوون ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ﴾ جا کاتێک بۆیان هات ﴿الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ هەق و ڕاستی لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا إِنَّ هَٰذَا﴾ ووتیان بێگومان ئەمە ﴿لَسِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ جادوویەکی ڕوون و دیارە ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا ووتی (پێیان) ﴿أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ﴾ ئایا ئێوە بەم هەق و ڕاستییە دەڵێن (جادووە) ﴿لَمَّا جَاءَكُمْ﴾ کاتێک بۆتان هاتووە ﴿أَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەوە جادووە ﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ﴾ کە جادووبازان ڕزگاریان نابێت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا﴾ ووتیان ئایا هاتووی بۆلامان ﴿لِتَلْفِتَنَا﴾ بۆ ئەوەی لامان دەی ﴿عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿وَتَكُونَ لَكُمَا﴾ تا بۆ هەر دووکتان (مووسا و هاروون) بێت ﴿الْكِبْرِيَاءُ﴾ گەورەیی (وسەروکایەتی بەنو ئیسرائیل) ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ﴿وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿٧٨﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعەون ووتی (بەکۆمەڵەکەی) ﴿ائْتُونِي بِكُلِّ﴾ بۆم بێنن و(کۆی بکەنەوە) هەموو
﴿سَاحِرٍ عَلِيمٍ﴾ جادووگەرێکی زۆر زانا و لێزان ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ جا کاتێك جادووگەرەکان
هاتن ﴿قَالَ لَهُمْ مُوسَى﴾ مووسا پێی ووتن ﴿أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ﴾ ئەوەی دەتانەوێ بیهاوێژن
(فڕێی دەن) ﴿٨٠﴾ ﴿فَلَمَّا أَلْقَوْا﴾ ئەمجا کاتێك (جادووەکانیان) فڕێ دا ﴿قَالَ مُوسَى﴾ مووسا ووتی
﴿مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ﴾ هەرچی ئێوە هێناوتانە جادووە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ﴾ بێگومان خوا بەزوویی
پووچەڵی دەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ﴾ چونکە بەڕاستی خوا چاکی ناکات ﴿عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾
کردەوەی خراپەکاران ﴿٨١﴾ ﴿وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ﴾ خوا حەق و ڕاستی سەردەخات (دەیچەسپێنێت)
﴿بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەفەرمان و بەڵێنەکانی ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت
﴿٨٢﴾ ﴿فَمَا آمَنَ﴾ جا (لەسەرەتاوە) بڕوای نەهێنا ﴿لِمُوسَى﴾ بەمووسا ﴿إِلَّا ذُرِّيَّةٌ﴾ چەند کەسێك
نەبێت ﴿مِنْ قَوْمِهِ﴾ لە گەلەکەی ﴿عَلَى خَوْفٍ﴾ بەهۆی ترس و بیمیان ﴿مِنْ فِرْعَوْنَ﴾ لە فیرعەون
﴿وَمَلَئِهِمْ﴾ و کاربەدەست و گەورەکانیان ﴿أَنْ يَفْتِنَهُمْ﴾ نەوەك بیانگێڕنەوە بۆ دینی ﴿وَإِنَّ فِرْعَوْنَ﴾
بەڕاستی فیرعەون ﴿لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ﴾ خۆبەزل زان و زاڵ بوو لە زەوی (میسر)دا ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾
وە بەڕاستی لە سنووربەزێنان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَى﴾ وە مووسا ووتی ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنْ
كُنْتُمْ﴾ گەر ئێوە ﴿آمَنْتُمْ بِاللَّهِ﴾ بڕواتان بەخوا هێناوە ﴿فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا﴾ ئەوە تەنها پشت بەخوا ببەستن
﴿إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ﴾ ئەگەر ئێوە فەرمانبەر و ملکەچن ﴿٨٤﴾ ﴿فَقَالُوا﴾ ئەوانیش (باوەڕدارەکان) ووتیان
﴿عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بەخوا بەستووە ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً﴾ ئەی پەروەردگارمان مەمانگێڕە بە
جێگەی تاقیکردنەوە و ئازار ﴿لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَنَجِّنَا﴾ وە ڕزگارمان بکە
﴿بِرَحْمَتِكَ﴾ بەبەزەیی خۆت ﴿مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ لەدەست کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا﴾
وەحیمان کرد ﴿إِلَى مُوسَى﴾ بۆ مووسا ﴿وَأَخِيهِ﴾ و براکەی (هاروون) ﴿أَنْ تَبَوَّآ﴾ کە بیکەن و ئامادەی
بکەن ﴿لِقَوْمِكُمَا﴾ بۆ گەلەکەتان ﴿بِمِصْرَ بُيُوتًا﴾ چەند خانوویەك لەمیسردا (کە تێیدا بحەوێنەوە)
﴿وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً﴾ وە خانووەکانتان بکەن بە قیبلە (واتە بیکەن بەجێگای پەرستنی خودا) ﴿وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ﴾ وە بەرێکوپێکی نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مژدەش بدە بەبڕواداران (بەبەهەشت
و سەرکەوتن) ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَى﴾ وە مووسا ووتی ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ
﴿إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ﴾ بەخشیووتە بەفیرعەون و کۆمەڵەکەی ﴿زِينَةً وَأَمْوَالًا﴾ هۆکاری ڕازانەوە و
جوانی و ماڵ و سامانی زۆر ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿رَبَّنَا لِيُضِلُّوا﴾ ئەی پەروەردگارمان
بۆ ئەوەی خەڵك گومڕا بکەن ﴿عَنْ سَبِيلِكَ﴾ لەڕێگای تۆ ﴿رَبَّنَا اطْمِسْ﴾ ئەی پەروەردگارمان بە
تەواوی بیبەرە و نەیهێڵە ﴿عَلَى أَمْوَالِهِمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ دڵەکانیان ڕەق و ڕەش بکە
﴿فَلَا يُؤْمِنُوا﴾ چونکە بڕوا ناهێنن ﴿حَتَّى يَرَوُا﴾ هەتا دەبینن (بەچاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ سزای
سەختی ئازاردەر ﴿٨٨﴾

﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بێگومان ﴿قَدْ أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا﴾ داوای هەردووکتان وەرگیرا
﴿فَاسْتَقِيمَا﴾ جا خۆڕاگر و بەردەوام بن (لەسەر ئاینی خوا) ﴿وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ﴾ وە مەکەونە شوێن
ڕێگای ﴿الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ئەوانەی کەنازانن ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان
لە دەریاکە (دەریای سوور) پەڕاندەوە ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ﴾ ئەمجا فیرعەون و لەشکرەکەی
شوێنیان کەوتن ﴿بَغْيًا وَعَدْوًا﴾ بە ستەم و دەست درێژی کردن ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا لەو کاتەی
﴿أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ﴾ خەریک بوو (فیرعەون) بخنکێ ﴿قَالَ آمَنتُ﴾ ئەوسا وتی بڕوام هێنا ﴿أَنَّهُ لَا
إِلَٰهَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿إِلَّا الَّذِي﴾ جگە لەوە (خوایە) نەبێت ﴿آمَنَتْ بِهِ﴾ کە
بڕوایان پێی هێناوە ﴿بَنُو إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە منیش لە موسڵمانانم ﴿٩٠﴾
﴿آلْآنَ﴾ ئێستا (باوەڕ دێنیت؟) ﴿وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ﴾ کە بێگومان لەوەو پێش سەرپێچیت کرد ﴿وَكُنتَ
مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ وەتۆ لە خراپەکاران و تێکدەران بوویت ﴿٩١﴾ ﴿فَالْيَوْمَ﴾ بەڵام ئەمڕۆ ﴿نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ﴾
لاشەکەت (لە دەریا) ڕزگار دەکەین ﴿لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً﴾ بۆ ئەوەی ببی بە پەند بۆ ئەوەی
لە دوای تۆ دێت ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ وە بەڕاستی زۆرێک لە خەڵکی ﴿عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ﴾
بێ ئاگان لە بەڵگە و نیشانەکانی ئێمە ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان نیشتەجێمان کردن
﴿بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿مُبَوَّأَ صِدْقٍ﴾ لە شوێنێکی چاک و شایستەدا ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾
و ڕۆزی چاک و پاکمان پێ دان ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا﴾ جا ڕاجیا و دووبەرەک نەبوون ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ هەتا
زانین و شەریعەتی (تەورات) یان بۆ هات ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَقْضِي بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار
دەدات لە نێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا ڕاجیا بوون
﴿٩٣﴾ ﴿فَإِن كُنتَ﴾ جا ئەگەر تۆ ﴿فِي شَكٍّ﴾ لە گوماندای ﴿مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە ناردومانە خوارەوە
بۆت ﴿فَاسْأَلِ الَّذِينَ﴾ ئەوە پرسیار لەوانە بکە ﴿يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ﴾ کە کتێبی ئاسمانی شەرعی
دەیخوێننەوە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ لە پێش تۆ ﴿لَقَدْ جَاءَكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆت هاتووە ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾
حەق و ڕاستی لە پەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە دەستەی گومانداران مەبە ﴿٩٤﴾
﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ﴾ وە لەوانەش مەبە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆزانی
(و باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (ئەگەر وابکەیت) ئەوە دەچیتە ڕیزی زەرەرمەندانەوە ﴿٩٥﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿حَقَّتْ عَلَيْهِمْ﴾ دەرچووە و چەسپاوە بۆیان ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری
پەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بڕوا ناهێنن ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَوْ جَاءَتْهُمْ﴾ (بڕوا ناهێنن) هەرچەند بۆیان بێت
﴿كُلُّ آيَةٍ﴾ هەموو بەڵگە و نیشانەیەک ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا﴾ هەتا دەبینن (بە چاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ
الْأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٩٧﴾

﴿فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێك (لەوانەی کە هەڕەشەیان لێکرا) باوەڕیان هێنا (کاتی بینی و دابەزینی سزای پەروەردگار) ﴿فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا﴾ باوەڕەکەیان هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ﴾ جگە لە گەلی یونس (علیه السلام) نەبێت ﴿لَمَّا آمَنُوا﴾ کاتێك هەموو بڕوایان هێنا وتەوبەیان کرد (کە دڵ نیابوون سزای پەروەردگار دابەزیوە بۆ سەریان) ﴿كَشَفْنَا عَنْهُمْ﴾ لامان برد لەسەریان ﴿عَذَابَ الْخِزْيِ﴾ سزای سەرشۆڕی و ڕیسوایی ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و بەهرە و خۆشیمان پێدان تا ماوەیەك (تا کاتی مردنیان) ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَآمَنَ﴾ بڕوای دەهێنا ﴿مَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو (خەڵکەی) والە زەویدان ﴿كُلُّهُمْ جَمِيعًا﴾ هەموو بە تێکڕا ﴿أَفَأَنْتَ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿تُكْرِهُ النَّاسَ﴾ زۆر لە خەڵکی دەکەیت ﴿حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ هەتا ببنە بڕوادار ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ وە بۆ هیچ کەسێك نییە ﴿أَنْ تُؤْمِنَ﴾ کە بڕوا بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ﴿وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ﴾ وە پیسی (بێ باوەڕی) دەخاتە ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ سەر ئەوانەی ﴿لَا يَعْقِلُونَ﴾ کە تێ ناگەن و بیر ناکەنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿قُلِ انْظُرُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سەرنج بدەن ﴿مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ چی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ﴾ کەچی نیشانە و ترسێنەرەکان هیچ سوود ناگەیەنن ﴿عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بە کەسانێك بڕوا ناهێنن ﴿١٠١﴾ ﴿فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ﴾ دەی چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ﴾ بێجگە لە ڕووداوێك وەك ڕووداوەکانی ئەوانەی ﴿خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ کە لە پێشینەوە ڕابوردن ﴿قُلْ فَانْتَظِرُوا﴾ بڵێ دەی چاوەڕوان بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُمْ﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ﴾ لە چاوەڕوانانم ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّي﴾ پاشان ئێمە ڕزگاری دەکەین (لە کاتی سزادانیدا) ﴿رُسُلَنَا﴾ پێغەمبەرانمان ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ و ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوەو شێوە ﴿حَقًّا عَلَيْنَا﴾ پێویستە لەسەرمان ﴿نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیمانداران ڕزگار بکەین ﴿١٠٣﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ﴾ ئەگەر ئێوە لە گوماندان ﴿مِنْ دِينِي﴾ لە (ڕاستی) ئایینەکەم ﴿فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ﴾ ئەوە من نایپەرستم ئەوانەی ﴿تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ کە ئێوە دەی پەرستن بێجگە لە خوا ﴿وَلَٰكِنْ﴾ بەڵکو ﴿أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە دەپەرستم ﴿يَتَوَفَّاكُمْ﴾ کە ئێوە دەمرێنێ ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ﴾ وە من فەرمانم پێ کراوە کە ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە بڕواداران بم ﴿١٠٤﴾ ﴿وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ﴾ وە ڕووت ڕێك و ڕاست بکە ﴿لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ بۆ ئایینێك کە ڕاستە ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بە هیچ جۆرێك لە هاوبەش دانەران مەبە ﴿١٠٥﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ﴾ هاوار مەکە (مەپەرستە) ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا ﴿مَا لَا يَنْفَعُكَ﴾ شتێ نە سوودت پێ دەگەیەنێت ﴿وَلَا يَضُرُّكَ﴾ و نە زیانت لێ دەدات ﴿فَإِنْ فَعَلْتَ﴾ جا ئەگەر وات کرد ﴿فَإِنَّكَ إِذًا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کاتە تۆ ﴿مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە ستەمکارانی ﴿١٠٦﴾

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بەتۆ بگەیەنێت ﴿بِضُرٍّ﴾ زیانێك ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُ﴾ هیچ لابەرێك نی یە بۆ ئەو
(زیانە) ﴿إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکی بوێت بۆت ﴿فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ﴾ ئەوە
هیچ بەرگری کەرێك نی یە بۆ چاکەی خوا ﴿يُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ بەهرەمەندی دەکات ئەو کەسەی خۆی بیەوێت
﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾ لە بەندەکانی ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو لێبوردەی میهرەبانە (١٠٧) ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ﴾ بەڕاستی (قورئانی) حەقتان بۆ هاتووە ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾
لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ جا هەر کەسێك ڕێنموویی وەرگرێت ﴿فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ ئەوە
بێگومان (قازانجی) ڕێنموویەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسێش گومڕا بووبێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾
ئەوە بێگومان (زیانی) گومڕابوونەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِوَكِيلٍ﴾ وە من لە ئێوە بەرپرسیار نیم (١٠٨)
﴿وَاتَّبِعْ﴾ شوێن ئەوە بکەوە ﴿مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ﴾ کە بۆت وەحی کراوە ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە بە ئارام و خۆگر بە هەتا
﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ﴾ خوا بڕیاری دەدات (لە نێوانی تۆ و ئەواندا) ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوایە) چاکترینی هەموو
دادوەر و بڕیاردەرانە (١٠٩)

سوورەتی ﴿هُود﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سوورەتی (البقرة)
بکە ﴿كِتَابٌ أُحْكِمَتْ﴾ ئەمە کتێبێکە بەتەواوی ڕێزراوە ﴿آيَاتُهُ﴾ ئایەتەکانی ﴿ثُمَّ فُصِّلَتْ﴾ پاشان ڕوون کراونەتەوە ﴿مِن
لَّدُنْ﴾ لەلایەن ﴿حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ (خوای) کاردروستی ئاگاوە (١) ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا﴾ بۆ ئەوەی هیچ شتێك نەپەرستن ﴿إِلَّا اللَّهَ﴾
بێجگە لە خوا ﴿إِنَّنِي لَكُم مِّنْهُ﴾ بەڕاستی من لەلایەن ئەو (خوا)وە بۆ ئێوە ﴿نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ ترسێنەر و مژدەدەرم (٢)
﴿وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ هەروەها بۆ ئەوەی داوای لێبوردن بکەن لە پەروەردگارتان ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان تۆبە بکەن و بگەڕێنەوە
بۆلای ﴿يُمَتِّعْكُم مَّتَاعًا حَسَنًا﴾ دەتان ژێنێ بەژیانێکی چاك و خۆش ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تا ماوەی دیاری کراو (مردن) ﴿وَيُؤْتِ
كُلَّ﴾ وە دەبەخشێت بەهەموو ﴿ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ﴾ خاوەن چاکە و بەهرەیەك (پاداشتی) چاکە و بەهرەی خۆی ﴿وَإِن تَوَلَّوْا﴾
وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و سەرپێچی بکەن ﴿فَإِنِّي أَخَافُ﴾ ئەوە بەڕاستی من دەترسم ﴿عَلَيْكُمْ﴾ یەخەتان بگری
﴿عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ﴾ سزای ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دوایە) (٣) ﴿إِلَى اللَّهِ﴾ هەر بۆلای خوایە ﴿مَرْجِعُكُمْ﴾ گەڕانەوەتان
﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو (خوایە) دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا (٤) ﴿أَلَا إِنَّهُمْ﴾ ئاگادار بن بێگومان ئەوان
﴿يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ﴾ سنگیان دەپێچنەوە (لەسەر کینە و دژایەتی) ﴿لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ﴾ بۆ ئەوەی خۆیان بشارنەوە لە خوا
﴿أَلَا حِينَ﴾ بێدار بن کاتێك ﴿يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دادەپۆشن بەپۆشاکەکانیان (بۆ ئەوەی پیلانەکانیان دەرنەکەون)
﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ ئەوەی دەیشارنەوە و ئەوەی ئاشکرای دەکەن ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ﴾ بێگومان
ئەو (خوایە) بە ئاگا و زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەو (نهێنیانەی) لە سینە و دڵەکاندایە (٥)

﴿وَمَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێک نی یە ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەوی دا ﴿إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ ئیلا لەسەر خوایە
﴿رِزْقُهَا﴾ ڕزق و ڕۆزیەکەی ﴿وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا﴾ وە(خوا) دەزانێ شوێنی مانەوەی ﴿وَمُسْتَوْدَعَهَا﴾
وە شوێنی لێ دەرچوونی ﴿كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ هەمووی نوسراوە لەکتێبی ڕوون کەرەوە(لوح
المحفوظ)دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ﴾ ئەو (خوایە) زاتێکە ﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان
وزەوی دروست کردوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ﴾ و عەرشەکەی
لەسەر ئاو بوو ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامتان کردەوەی
چاکتر (دەکەن) ﴿وَلَئِن قُلْتَ﴾ سوێندبێ ئەگەر بلێیت (بەوانە) ﴿إِنَّكُم مَّبْعُوثُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە زیندوو
دەکرێنەوە ﴿مِن بَعْدِ الْمَوْتِ﴾ لەپاش مردن ﴿لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوان دەڵێن
﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە هیچ نی یە بێجگە لە جادوویەکی ڕوون و دیار نەبێت ﴿٧﴾ ﴿وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ
الْعَذَابَ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەو سزایان دوا بخەین ﴿إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ﴾ تا ماوەیەکی کەمی
دیاری کراو ﴿لَّيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی دەڵێن چی ئەو سزای ڕاگرتووە (بۆچی بۆمان
نایەت) ﴿أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ﴾ بیدار بن ڕۆژی ئەو سزایەیان بۆ دێت ﴿لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ﴾ لێیان لا نادرێ
﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدات ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەوەی کە ئەو نە گاڵتەو لاقرتیان پێ
دەکرد ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێمە بچێژین بە ئادەمی ﴿مِنَّا رَحْمَةً﴾ چاکە
و بەرز و بەهرەیەک لای خۆمانەوە ﴿ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ﴾ پاشان ئەو (چاکەو بەهرەیەی) لێ بگرینەوە
﴿إِنَّهُ لَيَئُوسٌ كَفُورٌ﴾ بێگومان ئەو زۆر نائومێد و سپلەیە (لەو کاتەدا کوفری نیعمەتەکانی خوا
دەکات) ﴿٩﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پێی بچێژین بیدەینێ ﴿نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ﴾
بەهرەو چاکە دوای ئەو سەختی و ناڕەحەتیانەی تووشی بووە ﴿لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي﴾ بێگومان
دەڵێت گشت سەختی و زیانەکانم لە مل بوویەوە (نەڕۆکی نەردام) ﴿إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ﴾ بێگومان
(لەوکاتەدا) زۆر دڵخۆش و لووت بەرزو خۆ بەزل زانە ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا﴾ جگە لەوانەی
کە ئارام و خۆگر بوون ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام دا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُم﴾ ئەو بە
بۆیان هەیە ﴿مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن و پاداشتی گەورە ﴿١١﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ﴾ ئایا تۆ وازهێنەری
﴿بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ﴾ لە (ڕاگەیاندنی) هەندێک لەوەی نیگات بۆ کراوە ﴿وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ﴾ و دڵ
تەنگ دەبی پێی ﴿أَن يَقُولُوا﴾ لەسەر ئەوەی کەدەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنزٌ﴾ بۆچی گەنج و خەزێنەی بۆ
نانێردرێتە خوارەوە ﴿أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ﴾ یان بۆچی فریشتەیەکی لەگەڵدا نەهاتووە ﴿إِنَّمَا أَنتَ نَذِيرٌ﴾
بێگومان تۆ تەنها ترسێنەری ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ و خوا بۆ هەموو شتێک سەرپەرشتیکار و
چاودێرە ﴿١٢﴾

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان ئەوانە دەڵێن پێغەمبەر ﷺ ئەو (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِ﴾ بڵێ دەی ئێوەش دە سوورەتی وەکو ئەو (قورئانە) بێنن ﴿مُفْتَرَيَاتٍ﴾ هەڵبەستراوبن ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم﴾ وەبانگ بکەن (بۆ پشتیوانیتان) هەرکەس دەتوانن ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ⑬ ﴿فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ جا ئەگەر وەڵامیان نەدانەوە ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ﴾ ئەوە بزانن کەبێگومان ئەم (قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە ﴿بِعِلْمِ اللَّهِ﴾ بەئاگاداری وزانینی خوا ﴿وَأَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەروەها بزانن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە مل کەچ و موسڵمانن؟ ⑭ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ﴾ هەرکەس دەیەوێت ﴿الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ژیانی دونیا و ڕازاوە و جوانی ئەو ﴿نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا﴾ ئێمە (پاداشتی) کردەوەکانیان بەتەواوی بۆ دەدەین تیایدا ﴿وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ وە ئەوان لەم ژیانەدا کەم و کوڕی یان لەگەڵ ناکرێت ⑮ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن بۆیان نی یە ﴿فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ﴾ لەڕۆژی دواییدا جگە لەئاگر ﴿وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا﴾ وە ئەوەی کردیان تیدا پوچ و بێ بەرهەم بوو ﴿وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچیان کرد بەردەوام بوو بەهیچ ⑯ ﴿أَفَمَن كَانَ﴾ جا ئایا کەسێك ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ بەڵگەیەکی ئاشکرای بێ لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ﴾ و شایەتێك لای ئەوەوە بۆی بخوێنێتەوە ﴿وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ﴾ وە لەپێش ئەم (شایەتەی خویەوە) پەڕاوی موسا ش (شایەتە بوو) ﴿إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ کەپێشەوا و میهرەبانیە ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ئەوانە بڕوایان هەیە بەو (شایەتە کەقورئانە) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە هەرکەس باوەڕی پێ نەبێت ﴿مِنَ الْأَحْزَابِ﴾ لەو کۆمەڵ و تاقمانە (ئەوانەی کۆبوونەوە لەسەر دژایەتی ئیسلام) ﴿فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ﴾ ئەوە ئاگر جێگەیەتی ﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ کەوانە هیچ جۆرە گومان و دوو دڵیەکت نەبێت لەو (قورئانە) ﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو قورئانە ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە هاتووە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی لەخەڵکی بڕواناهێنن ⑰ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ وەئایا کێ ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە؟ ﴿أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ ئەوانە دەبرێنە حوزووری پەروەردگاریان (ڕووتەکانیان دەخرێتە ڕوو) ﴿وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ﴾ وە شایەتەکان (لەپێغەمبەران و فریشتەکان) دەڵێن ﴿هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ (لەدونیادا) درۆیان هەڵدەبەست بەدەم پەروەردگاریانەوە ﴿أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ بیدارببن نەفرینی خوا ﴿عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ بۆ ستەمکارانە ⑱ ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرهەڵستی ڕێگەی خوا دەکەن ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و دەیانەوێ بەلار و چەوتی پیشانی بدەن ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بەڕۆژی دوایی ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾ بێ بڕوان ⑲

﴿أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ﴾ ئەو (بەدرۆ لێ کراو)انە نەیانتوانی (لەدەستی خوا) خۆیان قوتار بکەن
﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەولات و زەویدا ﴿وَمَا كَانَ لَهُم﴾ و نیانە ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ بێجگە لەخوا هیچ
پشتیوان و دۆستێك ﴿يُضَاعَفُ لَهُمُ﴾ بۆیان دووقات دەکرێتەوە ﴿الْعَذَابُ﴾ سزا ﴿مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ
السَّمْعَ﴾ توانای بیستنی (ئەو قورئانە)یان نەبوو ﴿وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ﴾ (هەقیشیان)نەدەبینی ﴿٢٠﴾
﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کەخۆیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە لێیان
ون بوو ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو درۆو دەلەسانەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٢١﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ﴾ بەڕاستی
و بێگومان ئەوانە ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ الْأَخْسَرُونَ﴾ زەرەرمەندترین کەسی خۆیانن
﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان
بەجێ هێناوە ﴿وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ و گەردن کەچ و دڵ ئارام بوون بۆ (فەرمانەکانی) پەروەردگاریان
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیێدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾
﴿مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ﴾ وێنەی ئەو دوو دەستەیە ﴿كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ﴾ وەك کوێر و کەڕ و بینەر
و بیساوان ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەو دوو دەستەیە یەکسانن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دە بۆ بیر ناکەنەوە ﴿٢٤﴾
﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ناردمان ﴿نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ نوح بۆ لای گەلەکەی ﴿إِنِّي
لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (پێی ووت) دڵنیابن من ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆتان ﴿٢٥﴾ ﴿أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ کەجگە
لەخوا نەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ (چونکە) بەڕاستی من دەترسم بەخەتان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ
أَلِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی سەخت و بەئازار ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَالَ الْمَلَأُ﴾ جا کاربەدەست و دەسەڵاتدارەکان
وویان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبڕوایان نەهێنا بوو ﴿مِن قَوْمِهِ﴾ لە گەلەکەی (نوح) ﴿مَا نَرَاكَ﴾
ئێمە تۆ نابینین ﴿إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا﴾ جگە لەئادەمی یەکی وەك خۆمان ﴿وَمَا نَرَاكَ﴾ وە نابینین تۆ ﴿اتَّبَعَكَ﴾
هیچ کەسێك شوێنت کەوتبێت ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ جگە لەوانەی ﴿هُمْ أَرَاذِلُنَا﴾ کە هەژار و پەستەکانمانن
﴿بَادِيَ الرَّأْيِ﴾ بێ ئاوەزا و ساویلکەن (ڕواڵەت بینن) ﴿وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ﴾ وە نابینین ئێوە ﴿عَلَيْنَا مِن
فَضْلٍ﴾ هیچ شتێکتان لە ئێمە زیادبێ ﴿بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ﴾ بەڵکو بەدرۆزنتان دەزانین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾
(نوح) ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ﴾ ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ﴾ بەڵگەی
ئاشکرام هەبێت ﴿مِّن رَّبِّي﴾ لەلای پەروەردگارمەوە ﴿وَآتَانِي رَحْمَةً﴾ و ڕەحمەتێکی پێ بەخشیبم
﴿مِّنْ عِندِهِ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ﴾ بەڵام ئەوە لەئێوە شاردرایەوە ﴿أَنُلْزِمُكُمُوهَا﴾ ئایە بەزۆر
پابەندتان بکەین پێیەوە ﴿وَأَنتُمْ لَهَا كَارِهُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە حەزی لێ ناکەن و پێتان ناخۆشە ﴿٢٨﴾

﴿ويا قوم﴾ وە ئەی گەلەکەم ﴿لا أسألكم عليه مالا﴾ لەسەر ئەم (گەیاندنی پەیامە) داوای هیچ ماڵ و
سامانێکتان لێ ناکەم ﴿إن أجري﴾ پاداشتی من ﴿إلا على الله﴾ هەر لەسەر خوایە ﴿وما أنا بطارد الذين آمنوا﴾
وە من ئەوانە دەرناکەم بڕوایان هێناوە ﴿إنهم ملاقو ربهم﴾ بەڕاستی ئەوانە بەدیداری پەروەردگاریان
دەگەن (لەڕۆژی دواییدا) ﴿ولكني أراكم﴾ بەڵام من ئێوە دەبینم ﴿قوما تجهلون﴾ کە کۆمەڵێکی نەزانن
٢٩ ﴿ويا قوم من ينصرني﴾ ئەی گەلەکەم کێ یارمەتیم دەدات ﴿من الله إن طردتهم﴾ لەبەرانبەر خوادا
ئەگەر ئەوانە تارێنم (و دەریان بکەم) ﴿أفلا تذكرون﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ ٣٠ ﴿ولا أقول لكم﴾
من پێتان نالێم ﴿عندي خزائن الله﴾ خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿ولا أعلم الغيب﴾ و نەشلێم غەیب و شتە
نادیارەکان دەزانم ﴿ولا أقول إني ملك﴾ هەروەها نالێم من فریشتەم ﴿ولا أقول للذين﴾ بەوانەش نالێم
﴿تزدري أعينكم﴾ کە لەبەر چاوی ئێوە سووک و بێ ڕێزن ﴿لن يؤتيهم الله خيرا﴾ خوا هیچ چاکەیەکیان
نادات ﴿الله أعلم﴾ خوا چاک دەزانێ ﴿بما في أنفسهم﴾ ئەوەی لەدەروونی ئەواندایە ﴿إني إذا لمن
الظالمين﴾ بەڕاستی من ئەوکاتە (ئەگەر ئەو هەژارانە دەربکەم) لەستەمکاران دەبم ٣١ ﴿قالوا يا نوح﴾
وتیان ئەی نووح ﴿قد جادلتنا﴾ بێگومان دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فأكثرت جدالنا﴾ زۆریش
دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فأتنا بما تعدنا﴾ دەی ئەوەی بەڵێنمان پێ دەدەیت (لەسزا) بۆمان بهێنە
﴿إن كنت من الصادقين﴾ ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانیت ٣٢ ﴿قال إنما يأتيكم به الله﴾ وتی بێگومان
خوا بۆتان دەهێنێت ﴿إن شاء﴾ ئەگەر بیەوێت ﴿وما أنتم بمعجزين﴾ وە ئێوە ناتوانن (بەسزای خوا)
خۆتان قوتار بکەن ٣٣ ﴿ولا ينفعكم نصحي﴾ وە ئامۆژگاری من سوودتان پێ ناگەیەنێت ﴿إن أردت﴾ گەر
بمەوێت ﴿أن أنصح لكم﴾ ئامۆژگاریتان بکەم ﴿إن كان الله يريد﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿أن يغويكم﴾
گومڕاتان بکات ﴿هو ربكم﴾ ئەو پەروەردگارتانە ﴿وإليه ترجعون﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە
٣٤ ﴿أم يقولون افتراه﴾ یان ئەوانە دەڵێن موحەممەد ﷺ ئەم (قورئانەی) بەناوی خواوە هەڵبەستووە
﴿قل إن افتريته﴾ بڵێ ئەگەر من هەڵم بەستبێت ﴿فعلي إجرامي﴾ ئەوە گوناهو تاوانەکەی تەنها لەسەر
خۆمە ﴿وأنا بريء مما تجرمون﴾ وە منیش بەریم لەتاوانی ئێوە ٣٥ ﴿وأوحي إلى نوح﴾ وەحی کرا بۆ نووح
(علیه السلام) ﴿أنه لن يؤمن﴾ کەوا کەسی تر بڕوا ناهێنێت ﴿من قومك﴾ لەگەلەکەت ﴿إلا من قد
آمن﴾ بێجگە لەوەی پێشتر بڕوای هێناوە ﴿فلا تبتئس بما كانوا يفعلون﴾ کەواتە ناڕەحەت
وخەمبار مەبە بەوەی ئەوان دەیکەن ٣٦ ﴿واصنع الفلك﴾ وە کەشتیەکەش دروست بکە
﴿بأعيننا ووحينا﴾ بە پێش چاو و چاودێری و فەرمان و ڕێگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی
چاو، عین هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك
، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿ولا تخاطبني﴾ وە هیچ قسەم لەگەڵدا مەکە
﴿في الذين ظلموا﴾ لە بارەی ئەوانەی ستەمیان کردووە (وبێ باوەڕ بوون) ﴿إنهم مغرقون﴾ چونکە
بێگومان ئەوانە دەخنکێن ٣٧

﴿وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ﴾ وە دەستی کرد بە دروست کردنی کەشتیەکە ﴿وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ﴾ هەر کاتێك پێ پەڕیبە
بەلایدا ﴿مَلَأٌ مِنْ قَوْمِهِ﴾ کۆمەڵێ لە گەلەکەی ﴿سَخِرُوا مِنْهُ﴾ گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا﴾
(نووح) دەیووت ئەگەر ئێوە ئێستە گاڵتەو لاقرتێ بەئێمە دەکەن ﴿فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ﴾ ئەوە بێگومان
ئێمەش لاقرتێ بەئێوە دەکەین ﴿كَمَا تَسْخَرُونَ﴾ هەر چۆن ئێوە لاقرتێ بەئێمە دەکەن ﴿٣٨﴾
﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەوپاش دەزانن ﴿مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
مُقِيمٌ﴾ سەر شۆڕی دەکات (لە دونیادا و لە قیامەتیشدا) سزای هەمیشەیی بەسەردا دێت ﴿٣٩﴾ ﴿حَتَّى إِذَا﴾
(نووح) (کەشتیەکەی دروست کرد) هەتا کاتێك ﴿جَاءَ أَمْرُنَا﴾ فەرمانی ئێمە هات (بۆ لە ناوبردنیان)
﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و تەنوورەکە ئاوی لێ هەڵ قوڵا ﴿قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا﴾ ووتمان (بە نووح) لەو (کەشتیە)دا
هەڵی بگرە ﴿مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە هەموو نێرو مێیەك دووان ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ﴾ ژن و منداڵەکانیشت
هەڵبگرە ئەوەیان نەبێت ﴿سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ﴾ بڕیاری خوای لەسەر دراوە (بە خنکاندن) ﴿وَمَنْ آمَنَ﴾
هەر ئەوانەش (هەڵ بگرە کە) بڕوایان هێنا (لە گەلەکەت) ﴿وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ وە خەڵکێکی
کەم نەبێت بڕوایان نەهێنا لەگەڵی دا ﴿٤٠﴾ ﴿وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا﴾ (نووح) ووتی هەمووتان سواربن لەو
(کەشتیە)دا ﴿بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا﴾ بەناوی خواوە لەکاتی ڕۆیشتن و وەستانی دا ﴿إِنَّ رَبِّي﴾
بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ زۆر لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٤١﴾ ﴿وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ﴾ کەشتیەکە
دەیبردن ﴿فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ﴾ بەناو شەپۆلی وەك کێوو شاخ دا ﴿وَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ﴾ نووحیش علیه
السلام کوڕەکەی بانگ کرد (کە ناوی کەنعان بوو) ﴿وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ﴾ کە لە شوێنێکی کەناردا بوو
﴿يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا﴾ (ووتی) ئەی کوڕی خۆشەویستم لەگەڵمان دا سواربە ﴿وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ﴾ و
لەگەڵ بێ بڕوایان مەبە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ سَآوِي إِلَى جَبَلٍ﴾ (کوڕەکەی) ووتی پەنا بۆ شاخێك دەبەم ﴿يَعْصِمُنِي مِنَ
الْمَاءِ﴾ کە بمپارێزێت لەم لافاوە ﴿قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ﴾ (نووح) ووتی ئەمڕۆ هیچ پارێزەرێك (پەنادەرێك)
نیە ﴿مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ لە فەرمانی خوا (کە خنکاندنە) ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ﴾ مەگەر کەسێك خوا ڕەحمی پێ بکات
(و بەو پەنادەر بێت) ﴿وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ﴾ لەو کاتەدا شەپۆلی لافاو کەوتە نێوانیان ﴿فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ﴾
جا ئەو (کوڕە خنکاو) لە خنکاوان بوو ﴿٤٣﴾ ﴿وَقِيلَ يَا أَرْضُ﴾ ئەوسا ووترا ئەی زەوی ﴿ابْلَعِي مَاءَكِ﴾
ئاوەکەت هەڵمژە ﴿وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي﴾ و ئەی ئاسمان باران مەبارێنە ﴿وَغِيضَ الْمَاءُ﴾ ئیتر لافاوەکە ڕۆچوو
بەناخی زەوی دا ﴿وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کارەکە (خنکانیان) تەواو کرا ﴿وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ﴾ و (کەشتیەکە)
وەستا بەسەر (کێوی) جوودیەوە ﴿وَقِيلَ بُعْدًا﴾ ووترا دووری لە ڕەحمی خوا ﴿لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ بۆ گەلی
ستەمکاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ﴾ نووح هاواری کرد بە پەروەردگاری ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم
﴿إِنَّ ابْنِي﴾ بەڕاستی کوڕەکەم ﴿مِنْ أَهْلِي﴾ لە کەس و کاری منە ﴿وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ﴾ و بێگومان بەڵێنی
تۆش ڕاستە ﴿وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە تۆش دادوەرترینی هەموو فەرمان ڕەوایانی ﴿٤٥﴾

﴿قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی نووح بەڕاستی ئەو (کەنعان) ﴿لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ لە کەس و کاری تۆ نی یە ﴿إِنَّهُ عَمَلٌ﴾ بێگومان ئەو (کوڕە) کردەوەی ﴿غَيْرُ صَالِحٍ﴾ خراپ و ناپەسەند بوو ﴿فَلَا تَسْأَلْنِ﴾ جا کەواتە داوای شتێکم لێ مەکە ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ کە زانیاریت دەربارەی نی یە ﴿إِنِّي أَعِظُكَ﴾ بەڕاستی من ئامۆژگاریت دەکەم ﴿أَن تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ تا لە نەفامان نەبیت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي﴾ (نووح) ووتی پەروەردگارم بەڕاستی من ﴿أَعُوذُ بِكَ﴾ پەنات پێ دەگرم (لەوەی) ﴿أَنْ أَسْأَلَكَ مَا﴾ داوای شتێکت لێ بکەم ﴿لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ کە نەیزانم ﴿وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي﴾ وە ئەگەر نەبوریت لێم و ڕەحمم پێ نەکەی ﴿أَكُن مِّنَ الْخَاسِرِينَ﴾ لە زیان لێکەوتوان دەبم ﴿٤٧﴾ ﴿قِيلَ يَا نُوحُ﴾ ووترا ئەی نووح ﴿اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِّنَّا﴾ دابەزە (لە کەشتیەکە) بە هێمنی و بێوەی لەلایەن ئێمەوە ﴿وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ﴾ وە بەپیت و فەڕی زۆر بەسەرتەوە ﴿وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَكَ﴾ وە بەسەر گەلانێک کە پەیدا ئەبن لەو ئەی کە لەگەڵ تۆ دان (یا بەسەر ئەو خەڵکانەی لەگەڵ تۆدان) ﴿وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ﴾ چەند نەتەوەو گەل دواتر دێن خۆشی و نازو نیعمەتیان پێ دەدەین ﴿ثُمَّ يَمَسُّهُم﴾ پاشان لەلایەن ئێمەوە دووچاریان دەبێت ﴿مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٤٨﴾ ﴿تِلْكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەمانە(ی باسکران) لەهەواڵە گرنگە نادیارەکانە ﴿نُوحِيهَا إِلَيْكَ﴾ بە نیگا بۆمان ناردی ﴿مَا كُنتَ تَعْلَمُهَا أَنتَ وَلَا قَوْمُكَ﴾ نە تۆ و نە گەلەکەت نەتان دەزانین ﴿مِن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لەپێش ئەم (نیگای ئێمە) ﴿فَاصْبِرْ﴾ کەواتە خۆڕاگربە ﴿إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی سەرئەنجام بۆ لەخواترسانە ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە بۆلای (گەلی) عاد هوودی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە جگە لەو ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆ هەڵبەستن ﴿٥٠﴾ ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ لەسەر ئەم (گەیاندنی پەیامە) داوای هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى الَّذِي﴾ پاداشتی من هەر لەسەر ئەو (خوا)یە ﴿فَطَرَنِي﴾ کە دروستی کردووم ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئەی ئایا ژیر نابن ﴿٥١﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ﴿اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ داوای لێبوردن لە پەروەردگارتان بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ دواتر بگەڕێنەوە بۆلای ئەو ﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم﴾ (ئەگەر وابکەن خوا) لەئاسمانەوە (باران) دەبارێنێت بەسەرتاندا ﴿مِّدْرَارًا﴾ بەبڕەوە ﴿وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً﴾ و هێزی تر زیاد دەکات ﴿إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ﴾ بۆ هێزەکەتان ﴿وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ﴾ وە ڕوو وەرمەگێڕن (لە بانگەوازەکەم) بە تاوانباری ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا يَا هُودُ﴾ ووتیان ئەی هوود ﴿مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ﴾ تۆ هیچ بەڵگەیەکی ڕوونت بۆ نەهێناوین ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا﴾ بۆیە ئێمەش واز لە پەرستراوەکان (خواکان)مان ناهێنین ﴿عَن قَوْلِكَ﴾ لەسەر قسەی تۆ ﴿وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە باوەڕت پێ ناکەین ﴿٥٣﴾

﴿إِن نَّقُولُ إِلَّا﴾ ئێمە تەنها (ئەوە دەڵێین) دەڵێین ﴿اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا﴾ هەندێک لە پەرستراوەکانمان
تووشیان کردووی ﴿بِسُوءٍ﴾ بە شێتی ﴿قَالَ إِنِّي﴾ وتی بەڕاستی من ﴿أُشْهِدُ اللَّهَ﴾ خوا دەکەم بە شایەت
﴿وَاشْهَدُوا﴾ و ئێوەش شایەت بن ﴿أَنِّي بَرِيءٌ﴾ کە بەڕاستی من بەریم و دوورم ﴿مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ لەوەی
کە ئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا ﴿٥٤﴾ ﴿مِن دُونِهِ﴾ جگە لە خوا ﴿فَكِيدُونِي جَمِيعًا﴾ جا هەمووتان پیلانم
لێ بگێڕن ﴿ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ﴾ لەپاشان مۆڵەتیشم مەدەن (و لێم مەوەستن) ﴿٥٥﴾ ﴿إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ﴾
بەڕاستی من پشتم بە خوا بەستووە ﴿رَبِّي وَرَبِّكُم﴾ کە پەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە
﴿مَّا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا﴾ هیچ گیان لەبەرێک نییە لەژێر ڕکێفی خوای گەورەدا نەبێت (ئەگری
پێشە سەریەتی) ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێگەیەکی ڕاستە
﴿٥٦﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەوسا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن ﴿فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم﴾ ئەوە بێگومان من پێم ڕاگەیاندوون
﴿مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ﴾ ئەوەی بە منەدا نێردراوە بۆتان ﴿وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە پەروەردگارم
کۆمەڵێکی تر لە شوێنی ئێوە دادەنێ ﴿وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا﴾ ئێوەش هیچ زیانێک بە خوا ناگەیەن
﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا چاودێر و پارێزەرە ﴿٥٧﴾
﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ وە کاتێک فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا هُودًا﴾ هوودمان ڕزگار
کرد ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێنابوو لەگەڵی ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بە میهرەبانی خۆمان
﴿وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ وە ئەوانمان لە سزایەکی توند و بەهێز ڕزگار کرد ﴿٥٨﴾ ﴿وَتِلْكَ عَادٌ﴾ ئەوەش
گەلی عاد بوو ﴿جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان نەهێنا بە بەڵگە و موعجیزەکانی پەروەردگاریان
﴿وَعَصَوْا رُسُلَهُ﴾ و سەرپێچی نێرراوەکانی خوایان کرد ﴿وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ﴾ و شوێن فەرمانی هەموو
﴿جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ زۆردارێکی سەرکەش کەوتن ﴿٥٩﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا﴾ بە شوێنیاندا نێررا ﴿فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً﴾
نەفرین لەم دونیایەدا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ و لە ڕۆژی دواییشدا ﴿أَلَا إِنَّ عَادًا﴾ ئاگادار بن بەڕاستی گەلی
عاد ﴿كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ بڕوایان بە پەروەردگاریان نەهێنا ﴿أَلَا بُعْدًا﴾ بنەبڕی دووری و لەناوچوون
﴿لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ﴾ بۆ عادی گەلی هوود ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ﴾ بۆ گەلی سەموودیش ناردمان ﴿أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾
صالح پێغەمبەر علیه السلام ی برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپەرستن
﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نییە بێجگە لەو ﴿هُوَ أَنشَأَكُم﴾ ئەو دروستی کردوون
﴿مِّنَ الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ﴿وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾ و کردوونی بە ئاوەدان کەرەوە تیایدا ﴿فَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ کەواتە
داوای لێبووردنی لێ بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم
﴿قَرِيبٌ مُّجِيبٌ﴾ زۆر نزیکی دوعا وەرگرە ﴿٦١﴾ ﴿قَالُوا يَا صَالِحُ﴾ وتیان ئەی صالح ﴿قَدْ كُنتَ فِينَا﴾ بەڕاستی
تۆ لەناوماندا ﴿مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا﴾ جێی ئومێد بووی پێش ئەمە ﴿أَتَنْهَانَا أَن نَّعْبُدَ﴾ ئایا مەنعمان دەکەی
لە پەرستنی ﴿مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ ئەوەی کە باو و باپیرانمان پەرستوویانە ﴿وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ﴾ و بەڕاستی ئێمە
لە گوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی تۆ بانگمان دەکەیت بۆلای و دوودڵین ﴿٦٢﴾

﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ صاڵح وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ﴾ پێم بڵێن ئەگەر من ﴿عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي﴾
بەڵگەیەکی ئاشکرام هەبێ لەلایەن پەروەردگارمەوە ﴿وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً﴾ وە لەلایەن خۆیەوە
پێغەمبەرێتی پێ بەخشیبێتم ﴿فَمَنْ يَنْصُرُنِي﴾ جا کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لەبەرامبەر خوادا
﴿إِنْ عَصَيْتُهُ﴾ ئەگەر سەرپێچی ئەو بکەم ﴿فَمَا تَزِيدُونَنِي﴾ کەواتە ئێوە هیچ بۆم زیاد ناکەن ﴿غَيْرَ
تَخْسِيرٍ﴾ زەرەرو زیان نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ﴾ ئەمە وشترەکەی
خوایە ﴿لَكُمْ آيَةً﴾ کەموعجیزەیەکی ڕوونە بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەرێتیەکەم) ﴿فَذَرُوهَا﴾
جائێوەش وازی لێ بێنن ﴿تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ بالەزەوی خوادا بخوات (بلەوەڕێت) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾
بەخراپە دەستی بۆ مەبەن ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ﴾ ئەگینا سزایەکی بە پەلە تووشتان دەبێت ﴿٦٤﴾
﴿فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی ئەوان وشترەکەیان سەربڕی ﴿فَقَالَ﴾ جا (صالح) وتی ﴿تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ﴾
ڕابوێرن لەماڵی خۆتاندا ﴿ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ سێ ڕۆژ ﴿ذَلِكَ وَعْدٌ﴾ ئەوە بەڵێنێکە ﴿غَيْرُ مَكْذُوبٍ﴾ درۆ نییە
﴿٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ جا کاتێك فەرمانمان هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا صَالِحًا﴾ صالح مان ڕزگار کرد
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحْمَةٍ مِنَّا﴾ بەبەزەییەك لەلایەن خۆمانەوە
﴿وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ﴾ لە سەرشۆڕی و ڕیسوایی ئەو ڕۆژە (پەنامان دان) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾
بەڕاستی پەروەردگارت هەر خۆی بەتواناو بەدەسەڵاتە ﴿٦٦﴾ ﴿وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ﴾ ئەو بەش
کەستەمیان کرد شریخەیەك گرتنی ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر لەناو ماڵەکانیاندا
کەوتن بەڕووداو جووڵەیان لێ بڕا (مردن) ﴿٦٧﴾ ﴿كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ وەك ئەوەی لەوێدا نەبووبن
﴿أَلَا إِنَّ ثَمُودَ﴾ بێدار بن بەڕاستی گەلی سەموود ﴿كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان
﴿أَلَا بُعْدًا لِثَمُودَ﴾ بێدارین دووری و لەناوچوون بۆ گەلی سەموود ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا﴾ سوێند
بەخوا بێگومان نێردراوەکانمان هاتن ﴿إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى﴾ بۆلای ئیبراهیم بەمزدەوە ﴿قَالُوا سَلَامًا﴾
وتیان سەلامی خوات لێ بێت ﴿قَالَ سَلَامٌ﴾ (ئەویش) وتی سەلامی خوا لەئێوەش ﴿فَمَا لَبِثَ﴾
لەمەحا ئەوەندەی نەبرد ﴿أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ﴾ (ئیبراهیم) خێرا گوێرەکەیەکی برژاوی هێنا بۆیان
﴿٦٩﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ﴾ جا کاتێك بینی دەستیان ﴿لَا تَصِلُ إِلَيْهِ﴾ درێژ ناکەن بۆی (ولێی ناخۆن)
﴿نَكِرَهُمْ﴾ ناناسایی هاتە بەرچاوی ﴿وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ و لەدەروونی خۆیدا ترسی
لێ کردن (کەنیازی خراپیان هەبێت) ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ﴾ وتیان مەترسە ﴿إِنَّا أُرْسِلْنَا﴾ بەڕاستی ئێمە
نێرراوین ﴿إِلَى قَوْمِ لُوطٍ﴾ بۆ سەر گەلی لووط ﴿٧٠﴾ ﴿وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ﴾ لەو کاتەدا خێزانەکەی وەستابوو
﴿فَضَحِكَتْ﴾ و پێکەنی ﴿فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ﴾ ئێمەش مزدەمان پێ دا بەئیسحاق ﴿وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ﴾
وە لەپاش ئیسحاق (مزدەمان پێدا) بەیەعقوب (کەکوڕی ئیسحاقە) ﴿٧١﴾

﴿قَالَتْ يَا وَيْلَتَىٰ﴾ (خێزانی ئیبراهیم) ووتی وەیرۆ (وای) ﴿أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ﴾ چۆن منداڵم دەبێت کەمن
پیرە ژنێکم ﴿وَهَٰذَا بَعْلِي شَيْخًا﴾ ئەمەش مێردەکەمە کە پیربووە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ﴾ بەڕاستی ئەمە
شتێکی سەیرە ٧٢ ﴿قَالُوا أَتَعْجَبِينَ﴾ (فریشتەکان) ووتیان تۆ سەرت سوڕدەمێنێت؟ ﴿مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾
لە کار و فەرمانی خوا ﴿رَحْمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ڕەحمەت و بەرەکەتی زۆری خواتان لەسەر بێت
﴿أَهْلَ الْبَيْتِ﴾ ئەی ئال و بەیتی ئیبراهیم ﴿إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ﴾ بەڕاستی خوا سوپاس کراوی چاکە فراوانە
٧٣ ﴿فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ﴾ ئەمجا کاتێک ترس و بیمی ئیبراهیم لاچوو و نەما ﴿وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَىٰ﴾
وە مژدەکەشی بۆ هات ﴿يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ﴾ لەبارەی گەلەکەی لووط گفتوگۆی لەگەڵ دەکردین ٧٤
﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئیبراهیم ﴿لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ﴾ لەسەرخۆو دڵنەرم و ڕوو لەخوابوو ٧٥
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا﴾ وازبهێنە لەم کارە ﴿إِنَّهُ قَدْ جَاءَ﴾ بەڕاستی بێگومان
دەرچووە (بۆ ئەوکارە) ﴿أَمْرُ رَبِّكَ﴾ فەرمانی پەروەردگارت ﴿وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ﴾ وە بەڕاستی بۆ ئەوان دێت
﴿عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ﴾ سزایەکی نەگەڕاوە ٧٦ ﴿وَلَمَّا جَاءَتْ﴾ کاتێک کەهاتن ﴿رُسُلُنَا لُوطًا﴾ فریشتەکانمان
بۆ لای لووط ﴿سِيءَ بِهِمْ﴾ هاتنیانی پێ ناخۆش بوو ﴿وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ وە دڵگران بوو پێیان ﴿وَقَالَ هَٰذَا
يَوْمٌ عَصِيبٌ﴾ وە ووتی ئەم ڕۆژە ڕۆژێکی سەختە ٧٧ ﴿وَجَاءَهُ قَوْمُهُ﴾ وە گەلەکەی هاتن بۆلای ﴿يُهْرَعُونَ
إِلَيْهِ﴾ پەلەیان دەکرد (لەهاتن) بۆ لای ﴿وَمِنْ قَبْلُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لەوەوپێش ﴿كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾
هەمیشە کردەوە بەدەکانیان ئەنجام دەدا (کە نێربازی بوو) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم
﴿هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي﴾ ئەوانە کچەکانی منن (مەبەستی کچەکانی هۆزەکەی بوو) ﴿هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ﴾ ئەوان
پاک وحەڵاڵن بۆتان ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي﴾ و سەرشۆڕم مەکەن لەوەی
دەتانەوێت بەرامبەر میوانەکانم بیکەن ﴿أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ﴾ ئاخۆ پیاوێکی ژیرو تێگەیشتووتان
تێدا نییە ٧٨ ﴿قَالُوا لَقَدْ﴾ ووتیان سوێند بێت بێگومان ﴿عَلِمْتَ﴾ تۆ دەزانیت ﴿مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ﴾
ئێمە هیچ مەیل (و ئارەزوو) یکمان لەکچەکانتدا نییە ﴿وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ﴾ وە بەڕاستی تۆ دەزانی
ئێمە چیمان دەوێت ٧٩ ﴿قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً﴾ ووتی ئای خۆزگە لەبەرانبەر ئێوەدا هێزێکم بوو یە
﴿أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ﴾ یان پەنایەکی قایم بوایە پەنام بۆ ببردایە (بەرگریم دەکردن) ٨٠ ﴿قَالُوا
يَا لُوطُ﴾ (فریشتەکان) ووتیان ئەی لووط ﴿إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نێردراوی پەروەردگاری تۆین
﴿لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ﴾ هەرگیز ناگەنە لای تۆ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ﴾ جا تۆ و ماڵ و منداڵت و ئەوەی
باوەڕی پێ هێناویت لەبەشێکی شەودا بڕۆن (وئەم شارە بەجێ بهێڵن) ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ﴾
وە هیچ کەس لەئێوە لانەکاتەوە بەدوای خۆیدا ﴿إِلَّا امْرَأَتَكَ﴾ جگە لەژنەکەت ﴿إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ﴾
بەڕاستی ئەو تووشی دەبێت ئەوەی کەتووشی ئەوان (گەلەکەت) دەبێت (چونکە بێ باوەڕ بوو) ﴿إِنَّ
مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ﴾ بێگومان وەختی لەناوبردنیان بەیانیە ﴿أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ﴾ ئایا بەرەبەیان نزیک
نییە ٨١

﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ جا کە فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەو (شوێنە)مان
سەروژێر کرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا﴾ و باراندمان بەسەریاندا ﴿حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ وردەبەردی گڵین
﴿مَّنضُودٍ﴾ بەدوای یەکداوی بێچڕان (دیاری) ﴿٨٢﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً﴾ هەموو ئەو (وردەبەردانە) دیاری کرابوون
﴿عِندَ رَبِّكَ﴾ لای پەروەردگارتەوە ﴿وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ﴾ وە ئەو (سزایە) دوور نی یە لە ستەم
کارانەوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ﴾ وە (ناردمان) بۆ (خەڵکی) مەدیەنیش ﴿أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ شوعەیبی
برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ
پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿وَلَا تَنقُصُوا﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن ﴿الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ﴾
لەپێوانە و کێشانەدا ﴿إِنِّي أَرَاكُم﴾ بەڕاستی من دەتان بینم ﴿بِخَيْرٍ﴾ بەماڵ و سامانی زۆرەوە ﴿وَإِنِّي
أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ وە بەڕاستی من دەترسم لێتان ﴿عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ﴾ سزایەك كە گەمارۆتان بدات
و لێی رزگار نەبن ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ جا ئەی گەلەکەم ﴿أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ پێوەر و کێشە
ڕاست و دروست تەواو بدەن ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن لەشت و مەکی
خەڵکیدا ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپە کاری مەکەن (یا خراپە بڵاو مەکەنەوە) لە زەویدا ﴿٨٥﴾
﴿بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەی خوا دەیهێڵێتەوە (لەقازانجی حەڵاڵ) چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم
مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ و من پارێزەر نیم بەسەرتانەوە ﴿٨٦﴾
﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ﴾ وتیان ئەی شوعەیب ﴿أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ﴾ ئایا نوێژەکەت فەرمانت پێ دەدات ﴿أَن
نَّتْرُكَ﴾ کە ئێمە وازبێنین ﴿مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ لەوەی باو و باپیرانمان پەرستوویانە ﴿أَوْ أَن نَّفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا
نَشَاءُ﴾ یان وازبێنین لەوەی بەویستی خۆمان لەماڵ و سامانماندا دەیکەین ﴿إِنَّكَ لَأَنتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ﴾
بەڕاستی تۆ بەئەمەکەری لێ ڕا و هۆشمەندیت ﴿٨٧﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ هەواڵم
بدەنێ ﴿إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ ئەگەر من بەڵگەیەکی ڕوونم لەلایەن پەروەردگارمەوە بۆ بێت
﴿وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ وە ڕزوریەکی ڕوون و باشی پێدابم لەلایەن خۆیەوە (چ مەبەستێکم هەیە درۆ
بکەم) ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ﴾ وە من هەرگیز نامەوێت پێچەوانەی ئێوە بکەم ﴿إِلَىٰ مَا أَنْهَاكُمْ عَنْهُ﴾
لەو (کارەی) بەرگری ئێوەی لێ دەکەم (خۆم بیکەم) ﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ﴾ من هیچ
مەبەستێکم نی یە بێجگە لەچاککردن و چاکسازی نەبێت ئەوەندەی بتوانم و لەتوانامدا بێت
﴿وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ﴾ سەرکەوتنیشیم تەنها بە(پشتیوانی) خوایە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە
﴿وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿٨٨﴾

﴿وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي﴾ ئەی گەلەکەم دژایەتیتان لەگەڵم نەبێتە هۆی ئەوەی ﴿أَن يُصِيبَكُم مِّثْلُ مَا أَصَابَ﴾ تووشتان بێت وێنەی ئەو(سزا)یەی تووشی ﴿قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ﴾ گەلی نووح یان گەلی هوود یان گەلی صالح بوو ﴿وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنكُم بِبَعِيدٍ﴾ خۆ گەلەکەی لووط دوور نی یە لێتانەوە (چیان بەسەر هات) ﴿٨٩﴾
﴿وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ وە داوای لێخۆشبوون لە پەروەردگارتان بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم میهرەبانی دڵسۆزە ﴿٩٠﴾
﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ﴾ وتیان ئەی شوعەیب ﴿مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا﴾ ئێمە تێناگەین لە زۆرێك ﴿مِّمَّا تَقُولُ﴾ لەوەی تۆ دەیڵێیت ﴿وَإِنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا﴾ تۆ بە لاواز دەبینین لەناوماندا ﴿وَلَوْلَا رَهْطُكَ﴾ خۆ ئەگەر (لەبەر) خزمەکانت نەبوایە ﴿لَرَجَمْنَاكَ﴾ دڵنیابە بەردبارانمان دەکردی ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ﴾ (چونکە) تۆ هیچ دەسەڵاتێکت نی یە لەبەرامبەر ئێمەدا ﴿٩١﴾
﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُم﴾ ئایا خزمەکانم بەدەسەڵاتترن لەبەرامبەر ئێوەدا ﴿مِّنَ اللَّهِ﴾ لە خوا ﴿وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا﴾ لەکاتێکدا فەرمانی ئەو (خوا)تان پشتگوێ خستووە ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ ئاگادارە بە هەرچی ئێوە دەیکەن ﴿٩٢﴾
﴿وَيَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ کردەوە بکەن لەسەر بار و حاڵەتی خۆتان ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بەڕاستی منیش کار و کردەوە دەکەم ﴿سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ لەمەودوا دەزانن ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ﴾ ڕیسوا و سەرشۆڕی دەکات ﴿وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ﴾ وە کێش درۆزنە ﴿وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ﴾ جا چاوەڕوانی بکەن بەڕاستی منیش لەگەڵتان چاوەڕوانم ﴿٩٣﴾
﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ کاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا شُعَيْبًا﴾ شوعەیبمان ڕزگار کرد ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ وە ئەوانەش باوەڕیان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بە مێهرەبانی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردبوو ئاڵەو شریخەکە (قیژەکە) گرتنی ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر هەموویان لە ماڵ و جێگاکانیاندا دەمەو ڕوو کەوتن و جووڵەیان نەما (مردن) ﴿٩٤﴾
﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ (وایان لێهات) وەك هەر تێیدا نەبووبن ﴿أَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ﴾ بێداربن دووری و تیاچوون بۆ خەڵکی مەدیەن ﴿كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ﴾ وەك چۆن گەلی سەموود تیاچوون و دوور بوون لە ڕەحمەتی خوا ﴿٩٥﴾
﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند بە خوا بێگومان ناردمان ﴿مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ موسا بە موعجیزەکانمانەوە ﴿وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ وە بە رابەر و بەڵگەی ڕوونەوە ﴿٩٦﴾
﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دەست و پێوەندەکەی ﴿فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ﴾ بەڵام ئەوان شوێن فەرمانی فیرعەون کەوتن ﴿وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ﴾ لەکاتێکدا فەرمانی فیرعەون ڕاست و ڕەوانە نەبوو ﴿٩٧﴾

﴿يَقْدُمُ قَوْمَهُ﴾ پێش گەلەکەی دەکەوێت ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەرۆژی دوایدا ﴿فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ﴾ ئەمجا
هەموویان دەباتە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو شوێنەی ئەوانی
بۆ دەبرێت ﴿٩٨﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ لَعْنَةً﴾ وە لەم (دونیا)دا نەفرینیان بەشوێندا نێردراوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
هەروەها لەرۆژی دوایشدا ﴿بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو بەخشراوەی پێیان بەخشرا
﴿٩٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْقُرَىٰ﴾ ئەوەی (باسکرا بۆت چەند هەواڵێکە) لە هەواڵی شارەکانی ڕابوردوو
﴿نَقُصُّهُ عَلَيْكَ﴾ دەیگێڕینەوە بۆت (لەم سورەتەدا) ﴿مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ﴾ هەندێکیان ماون
وهەندێکی تریان نەماون (وێران بوون) ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن
﴿وَلَٰكِن ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان کرد لەخۆیان ﴿فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ﴾ جا هیچ سوودێکی
پێ نەگەیاندن ﴿آلِهَتُهُمُ الَّتِي﴾ ئەو پەرستراوانەیان ﴿يَدْعُونَ﴾ کەدەیان پەرستن و هاواریان لێ دەکردن
﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿مِن شَيْءٍ﴾ بە هیچ شتێك (سوودیان پێی نەگەیاندن) ﴿لَّمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾
کاتێ فەرمانی پەروەردگارت هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ﴾ ئەو (بت)انە هیچیان
زیادنەکرد بۆ ئەوانە(ی دەیان پەرستن) بێجگە زیان و لەناوچوون نەبێت ﴿١٠١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ﴾ ئا بەو
شێوەیە سزادانی پەروەردگارت ﴿إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ﴾ کاتێك خەڵکی شارەکان سزا دەدات ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾
لە کاتێکدا ستەمکاربوون ﴿إِنَّ أَخْذَهُ﴾ بەڕاستی تۆڵە سەندنی ئەو ﴿أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾ ئازار دەر و بەتینە ﴿١٠٢﴾
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِّمَنْ خَافَ﴾ بۆ کەسێك بترسێت
﴿عَذَابَ الْآخِرَةِ﴾ لەسزای دواڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ يَوْمٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکە ﴿مَّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ﴾ کەئادەمی بۆ
کۆدەکرێتەوە ﴿وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ﴾ و ئەوە ڕۆژێکی دیارو بەرچاوە (هەموان ئامادەن تیدا) ﴿١٠٣﴾
﴿وَمَا نُؤَخِّرُهُ﴾ وە ئێمە دوای ناخەین ﴿إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ﴾ مەگەر بۆ کاتێکی دیارو بەرچاو نەبێت ﴿١٠٤﴾
﴿يَوْمَ يَأْتِ﴾ ئەو ڕۆژە کەدێت ﴿لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ﴾ هیچ کەس قسە ناکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بەمۆڵەتی خوا
﴿فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ﴾ ئەوسا لەوانیاندا هەیە بێ بەخت (وچارەڕەش)و هەیە بەختەوەر(وئاسوودە)
﴿١٠٥﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا﴾ جا ئەوانەی بێ بەخت وچارەڕەش بوون ﴿فَفِي النَّارِ﴾ ئەوە لەسەر ئاگردان
﴿لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ﴾ لەناو ئەو (ئاگرە)دا هەر ناڵە ونووزە و هەنسکیانە ﴿١٠٦﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا
دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ تا ئاسمانەکان و زەوی بمێنێت (مەبەست پێی
ئاسمان وزەویە لە قیامەتدا کە ئەوانیش هەر دەمێنن) ﴿إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی
پەروەردگارت بیەوێت (وەرگاری بکات) ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ﴾
ئەوەی کەبیەوێت دەیکات ﴿١٠٧﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿سُعِدُوا﴾ کەبەختەوەر وئاسوودەکراون
﴿فَفِي الْجَنَّةِ﴾ ئەوە لەبەهەشت دان ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی دەمێننەوە تیایدا ﴿مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ
وَالْأَرْضُ﴾ تا ئاسمان و زەوی بمێنێت ﴿إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت
﴿عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ﴾ ئەوە بەخشینێکە بێ بڕانەوە ﴿١٠٨﴾

﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ﴾ کەواتە هیچ جۆرە گومان و دوودڵیەکت نەبێت ﴿مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ﴾ لە(بەڕاستی) ئەوەی ئەوانە دەیپەرستن ﴿مَا يَعْبُدُونَ﴾ تەنها ئەوە دەپەرستن ﴿إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُم﴾ کە باوو باپیرانیان دەیان پەرستن ﴿مِّن قَبْلُ﴾ لەوەو پێش ﴿وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە پێیان دەدەین بەتەواوی ﴿نَصِيبَهُمْ﴾ بەشی خۆیان(لەسزا) ﴿غَيْرَ مَنقُوصٍ﴾ بەبێ لێ کەمکردنەوە(پڕاوپڕ) ﴿١٠٩﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەخشیمان ﴿مُوسَى الْكِتَابَ﴾ بەمووسا پەڕاوی (تەورات) ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ ئەمجا جیاوازی تێداکرا ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ ئەگەر لەسەر بڕیارێك نەبوایە کەپێشتر دراوە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکرا لەنێوانیاندا ﴿وَإِنَّهُمْ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لەگومان و دوو دڵیدان لەو (قورئانە) ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنَّ كُلًّا﴾ بێگومان هەموو (ئەوانەی جیاوازن) ﴿لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ﴾ پەروەردگارت (پاداشتی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدات ﴿إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١١﴾ ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ کەواتە ڕاست بە بەو شێوەی فەرمانت پێدراوە ﴿وَمَن تَابَ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش تۆبەیان کردووە لەگەڵ تۆدا(و گەڕاونەتەوە) ﴿وَلَا تَطْغَوْا﴾ زیادە ڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا) بینایە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَا تَرْكَنُوا﴾ پاڵ مەدەن ﴿إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەوە کەستەمیان کردووە ﴿فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ چونکە دووچاری ئاگری دۆزەخ دەبن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ و بێجگە لەخوا هیچ پشتیوانێکتان نابێ ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشانیش یارمەتی نادرێن ﴿١١٣﴾ ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ ئەنجام بدە ﴿طَرَفَيِ النَّهَارِ﴾ لەم سەرو ئەوسەری ڕۆژدا (لەبەیانیان و ئێوارەدا) ﴿وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ و لە بەشێك لەشەودا ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ﴾ چونکە بەڕاستی (کردەوە) چاکەکان ﴿يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ (کردەوە) خراپەکان لادەبەن وەدەیانسڕنەوە ﴿ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ﴾ ئەوە پەند و ئامۆژگاری یە بۆ پەند وەرگران ﴿١١٤﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە خۆڕاگر بە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران وون ناکات ﴿١١٥﴾ ﴿فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ﴾ دەی بابوایە لەناو ئەو ئوممەتانەی ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ کەلە پێش ئێوە دابوون ﴿أُولُو بَقِيَّةٍ﴾ کەسانی خاوەن ئایین و ژیری ﴿يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ﴾ کەمەنع کەریان بکردایە لەخراپەکاری لەزەویدا ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێك ﴿مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ﴾ لەوانەی ڕزگارمان کردن لەو گەلانەدا ﴿وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ﴾ وە ئەوانەی کەستەمیان کرد شوێنی زیاد خۆشی و ڕابواردن کەوتن ﴿وَكَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ و بەردەوام بوون لە خراپەکاری ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ هەرگیز پەروەردگارت بەستەم خەڵکی شارو گوندەکان لەناو نابات (واتە خوای گەورە ستەمکار نیە) ﴿وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ﴾ لە کاتێکدا دانیشتوانی (ئەو شارانە) موصلح و چاکەکاربوون ﴿١١٧﴾

﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ﴾ گەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَجَعَلَ النَّاسَ﴾ گشت خەلکی دەکرد ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾
بە (پەیڕەوی) یەك ئایین ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ﴾ بەلام ئەوان بەردەوام جیاوازدەبن (١١٨) ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ
رَبُّكَ﴾ مەگەر کەسێك پەروەردگارت میهرەبانی لەگەل کردبێت ﴿وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ وە هەر لەبەر
ئەوەش دروستی کردوون ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت دەرچوو (کوتایی هات)
﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە سوێند بەخوا دۆزەخ پڕ دەکەم ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لە جنوکە و لە ئادەمی
هەموو پێکەوە (١١٩) ﴿وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ﴾ هەمووت بۆ دەگێڕینەوە ﴿مِنْ أَنبَاءِ الرُّسُلِ﴾ لە هەواڵی پێغەمبەران
(علیهم السلام) ﴿مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوە کەدڵی تۆی پێ دامەزراو بکەین ﴿وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ﴾
وە لەم (سورەتە)دا حەق و ڕاستیت بۆ هاتووە ﴿وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئامۆژگاری و پەندیشی
تیایە بۆ بڕواداران (١٢٠) ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ﴾ وە بڵێ بەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ کەبڕوا ناهێنن ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾
ئێوە کار و کردەوە بکەن بەسەر ئەو شێوەی خۆتان (کە ئەوەتان لەسەری) ﴿إِنَّا عَامِلُونَ﴾ بێگومان
ئێمەش کردەوە دەکەین (بەگوێرەی ئەوەی کە خودا فەرمانی پێ کردووین) (١٢١) ﴿وَانتَظِرُوا
إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ لەوەت چاوەڕوانی بکەن (بۆ بەسەرهاتی خراپ) بەڕاستی ئێمەش چاوەڕوانین (١٢٢)
﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە (زانینی) نهێنی ئاسمانەکان و زەوی وتەنها هەر
ئەویش پێی ئاگادارە ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێتەوە ﴿الْأَمْرُ كُلُّهُ﴾ هەموو کار
و بارێك ﴿فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ﴾ کەواتە ئەو بپەرستە و هەر پشت بەو ببەستە ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾
وە بێگومان پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەهەر کردەوەیەك ئێوە دەیکەن (١٢٣)

سورەتی ﴿يُوسُف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەمانە نیشانەکانی کتێبی ئاشکران (١) ﴿إِنَّا
أَنزَلْنَاهُ﴾ بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك بە عەرەبی ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾
بۆ ئەوەی ژیربن و لێ ی تێ بگەن (٢) ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە دەگێڕینەوە بۆ تۆ ﴿أَحْسَنَ
الْقَصَصِ﴾ جوانترین چیرۆك و بەسەرهات ﴿بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ﴾ لە ڕێگای ئەم قورئانەوە
نیگامان کردووە بۆت ﴿وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِ﴾ هەر چەندە تۆ لەپێش (هاتنی) ئەم قورئانەدا ﴿لَمِنَ الْغَافِلِينَ﴾
لەم بەسەرهاتە بێ ئاگا بوویت (٣) ﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێك یوسف بە باوکی
ووت ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ﴾ ئەی بابە گیان بە ڕاستی من لە خەومدا دیم ﴿أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا﴾ یازدە ئەستێرە
﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و مانگ و ڕۆژ ﴿رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾ دیمن سوژدەیان بۆ دەبردم (٤)

﴿قَالَ يَا بُنَيَّ﴾ وتی ئەی کوڕی شیرینم ﴿لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ﴾ خەوەکەت مەگێڕەوە ﴿عَلَىٰ إِخْوَتِكَ﴾
بۆ براکانت ﴿فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا﴾ نەوەك بەهۆیەوە فێڵ و پیلانێکت لێ بگێڕن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی
شەیتان ﴿لِلْإِنسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ دوژمنێکی ئاشکرایە بۆ ئادەمی ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ﴾ ئەو شێوەیە
هەڵت دەبژێرێت (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿رَبُّكَ﴾ پەروەردگارت ﴿وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾
وە فێری لێکدانەوەی خەوەکانیشت دەکات ﴿وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ وە نیعمەت و بەهرەی خۆی
تەواو دەکات بۆت ﴿وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ﴾ وە بۆ بنەماڵەی یەعقوبیش ﴿كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ﴾ هەر چۆنێك
تەواوی کرد بۆ هەردوو باپیرت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ﴾ کە ئیبراهیم و ئیسحاقن
﴿إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زانای کاردروستە ﴿٦﴾ ﴿لَّقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لەبەسەرهاتی یوسف و براکانی دا ﴿آيَاتٌ لِّلسَّائِلِينَ﴾ پەند و ئامۆژگاری هەیە
بۆ پرسیارکەران ﴿٧﴾ ﴿إِذْ قَالُوا﴾ کاتێك (براکانی یوسف) وتیان ﴿لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ﴾ بێگومان یوسف
و براکەی ﴿أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِينَا مِنَّا﴾ خۆشەویستترن لە ئێمە بەلای باوکمانەوە ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە
کۆمەڵێکی بەهێز و توانایین ﴿إِنَّ أَبَانَا﴾ بەڕاستی باوکمان ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە هەڵەیەکی ڕوون و
ئاشکرادایە ﴿٨﴾ ﴿اقْتُلُوا يُوسُفَ﴾ (هەندێکیان وتیان) یوسف بکوژن ﴿أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا﴾ یاخود بیخەنە
زەوی یەکی دوور ﴿يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ﴾ (ئەو کاتە) سەرنجی باوکتان تەنیا بۆلای ئێوە دەبێت
﴿وَتَكُونُوا مِن بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ﴾ و لەدوای ئەوەوە دەبن بەکۆمەڵێکی چاکەکار (بەتۆبەکردن) ﴿٩﴾
﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ﴾ قسەکەرێك لەوان وتی ﴿لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ﴾ یوسف مەکوژن ﴿وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾
بەڵکو فڕێی بدەنە بنی بیرێکەوە ﴿يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ﴾ هەندێك لە کاروانیەکان (دەی دۆزنەوە)
وەهەڵی دەگرن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە (کارەکە) هەر دەکەن ﴿١٠﴾ ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾
(پاش کێشانی نەخشە و پیلانەکەیان) وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان لەبەرچی تۆ لە یوسف لێمان
دڵنیانیت و (بە گومانیت لێمان) ﴿وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئێمە دڵسۆز و خەمخۆرین بۆی ﴿١١﴾
﴿أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا﴾ سبەینێ لەگەڵمان بینێرە (بۆ دەر و دەشت) ﴿يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ﴾ (بەئارەزووی خۆی) خواردن
بخوات و یاری بکات ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ و بێگومان ئێمە پارێزگاری دەکەین ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي﴾
(باوکیان) وتی بەڕاستی دڵتەنگ و خەمبار دەبم ﴿أَن تَذْهَبُوا بِهِ﴾ کە ئێوە یوسف ببەن (لەگەڵ خۆتان)
﴿وَأَخَافُ أَن يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ﴾ وە دەترسم کە ئێوە لێی بێ ئاگابن و گورگ بیخوات
﴿١٣﴾ ﴿قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ وتیان چۆن گورگ دەیخوات ؟! ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە
کۆمەڵێکی بەهێزین ﴿إِنَّا إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە ئێمە زەرەرمەندین (ڕوو زەردی تۆ
دەبین) ﴿١٤﴾

﴿فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ﴾ ئنجا کاتێک یوسفیان برد لەگەڵ خۆیان ﴿وَأَجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾
وە هەموو بڕیاریاندا بیخەنە بنی بیرەکەوە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ وە ئێمە وەحی و سروشمان بۆ (یوسف)
کرد ﴿لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا هەواڵی ئەم کارەیان پێ دەدەیت (کەپێیان کردی)
﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿١٥﴾ ﴿وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ﴾ جا ئێوارە
درەنگانێک (براکانی یوسف) بەگریانەوە هاتنەوە بۆ لای باوکیان ﴿١٦﴾ ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی
باوکی ئێمە ﴿إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ﴾ بەڕاستی ئێمە ڕۆیشتین پێشبڕکێمان دەکرد ﴿وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَاعِنَا﴾
و یوسفمان لای شتومەکەکانمان بەجێ هێشت ﴿فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ ئینجا گورگ خواردی ﴿وَمَا أَنتَ
بِمُؤْمِنٍ لَّنَا﴾ وە تۆ قەت بڕوا بەئێمە ناکەیت ﴿وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ﴾ هەرچەند ئێمە ڕاستگۆش
بین ﴿١٧﴾ ﴿وَجَاءُوا عَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ﴾ (براکانی) کراسەکەی (یوسف)یان هێنایەوە کە خوێنی
درۆینەی پێوە بوو ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (باوکیان) وتی بەڵکو دڵ و دەروونی خۆتان
ئەم کارە (ناپەسەندە)ی بۆ ئاسان و جوان کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ (وتی جا ئارام دەگرم) بەئارام
گرتنێکی چاک و پەسەند ﴿وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ خواش یارمەتی دەرمە لەسەر ئەوەی
باسی دەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ﴾ جا کاروانێک هات ﴿فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ﴾ و ئاو هێنەرەکەیان نارد
(بۆ ئاو) ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُ﴾ ئەویش دۆڵچەکەی داهێلا بۆ ناو بیرەکە ﴿قَالَ يَا بُشْرَىٰ﴾ (کە دۆڵچەکەی
هێنایە سەرەوە) وتی ئەی خەڵکینە مژدەبێ ﴿هَٰذَا غُلَامٌ﴾ ئەمە کوڕێکە ﴿وَأَسَرُّوهُ بِضَاعَةً﴾ وە ئەوان
(یوسف)یان شاردەوە کردیانە کاڵای بازرگانی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا زانایە بەوەی
ئەوانە دەیکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ﴾ و فرۆشتیان بەنرخێکی کەم ﴿دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾ کە چەند
درهەمێک بوو ﴿وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾ و ئەوان بێ ئیشتیار بوون لێی (چونکە دەترسان ڕێیان
دەرکەوێت) ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لِامْرَأَتِهِ﴾ وە ئەو کەسەی لە میسر یوسفی کڕی
وتی بە ژنەکەی ﴿أَكْرِمِي مَثْوَاهُ﴾ ڕێزی لێ بگرە (شوێنی حەوانەوەی چاکی بۆ ئامادە بکە)
﴿عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودمان پێ بگەیەنێت ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یان بیکەین بە کوڕی خۆمان
﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئا بەم جۆرە یوسفمان جێ گیر کرد (و پلەو پایەمان پێدا)
لە زەوی (میسر)دا ﴿وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ (ئەمەمان کرد) تا فێری خەو لێکدانەوەی بکەین
﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ﴾ وە خوا بەسەر کاری خۆیدا زاڵ و بەدەسەڵاتە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام
زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٢١﴾ ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ وە کاتێک بوو بەپیاو و پێ گەیی ﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾
فەرمان ڕەوایی و زانیاریمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئا بەم جۆرە پاداشتی چاکەکاران
دەدەینەوە ﴿٢٢﴾

﴿وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەو ئافرەتەی یوسف لەماڵیدا بوو دەست پێکەڵاوی (وخیانەتی) لەیوسف ویست ﴿وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ﴾ و هەموو دەرگاکانی داخست ﴿وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ﴾ ووتی دەی وەرە پێشەوە بۆ ئەوەی بۆت ئامادەکراوە ﴿قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی من پەنا دەگرم بەخوا ﴿إِنَّهُ رَبِّي﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) پەروەردگاری منە ﴿أَحْسَنَ مَثْوَايَ﴾ ڕێزی لێ گرتووم ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەو ژنە بەتەواوی بڕیاری (تێکەڵی ژن و مێردی) یوسفی کرد، یوسفیش بڕیاری ئەو ژنەی دەکرد بەخەتەرەی نەفسی بەشەری ﴿لَوْلَا أَن رَّأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگە ڕوونەی پەروەردگاری نەدیبایە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ تا بەو جۆرە (بەڵگەمان پیشانی یوسف دا) ﴿لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ﴾ بۆ ئەوەی خراپەو داوێن پیسی لێ دوور بخەینەوە ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (یوسف) لەبەندە پاک وهەڵبژاردەکانی ئێمەیە ﴿٢٤﴾ ﴿وَاسْتَبَقَا الْبَابَ﴾ (یوسف و ئافرەتەکە) هەر دووکیان بەڕاکردن گەشتنە لای دەرگاکە (یوسف بۆ خۆ ڕزگارکردن و ژنەکەی (عەزیزی میصر) پێش بۆ ئەوەی بگات بە یوسف (بۆ بەجێهێنانی مەبەستی خۆی) ﴿وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِن دُبُرٍ﴾ (ئافرەتەکە) کراسەکەی (یوسفی) دڕاند لەدواوە ﴿وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا﴾ جا هەردووکیان تووشی مێردی (ئافرەتەکە) بوون ﴿لَدَى الْبَابِ﴾ لەبەردەم دەرگاکە (ی دەرەوە) دا ﴿قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا﴾ (ئافرەتەکە بۆ ئەوەی خۆی لەو تاوانە بەدوور بگرێت وخیانەتەکەی دەربکەوێت) بەپەلە ووتی سزای ئەو کەسە چییە کە ویستبێتی خراپە (داوێن پیسی) لەگەڵ خێزانەکەتدا بکات ﴿إِلَّا أَن يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ جگە لەوەی بەند بکرێت یان سزایەکی سەخت بدرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَن نَّفْسِي﴾ (یوسف) ووتی ئەو (ژنە) داوێن پیسی لەمن ویست ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ ئەوسا شایەتێک لەکەس و کاری ئەو (ئافرەتە) شایەتی دا ﴿إِن كَانَ قَمِيصُهُ﴾ (ووتی) ئەگەر کراسەکەی (یوسف) ﴿قُدَّ مِن قُبُلٍ﴾ لە پێشەوە دڕێنرا بێت ﴿فَصَدَقَتْ﴾ ئەوە ئافرەتەکە ڕاست دەکات ﴿وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە (یوسف) لە درۆزنان (خراپەکارانە) ﴿٢٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ قَمِيصُهُ﴾ وە ئەگەر کراسەکەی ﴿قُدَّ مِن دُبُرٍ﴾ لەدواوە دڕێنرا بێت ﴿فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەوە ئافرەتەکە درۆ دەکات و (یوسف) لەڕاست گۆیانە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَىٰ قَمِيصَهُ﴾ ئەمجا کاتێک (عەزیز) بینی کراسەکەی یوسف ﴿قُدَّ مِن دُبُرٍ﴾ لەدواوە دڕاوە ﴿قَالَ إِنَّهُ مِن كَيْدِكُنَّ﴾ ووتی بەڕاستی ئەمە لەفرو فێڵی ئێوەی (ئافرەتانە) ﴿إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی فرووفێڵی ئێوە زۆر گەورەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا﴾ (عەزیز ووتی) یوسف وازبێنە لەم کارەو باسی مەکە ﴿وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ﴾ و (ژنەکە) تۆش بۆ گوناهەکەت داوای لێبوردن بکە ﴿إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەپیری تاوانبارانی ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ﴾ (دەستەیەک) لەژنانی شار (پاش ئەوەی هەواڵەکەیان پێ گەیشت بەتەشەرەوە) ووتیان ﴿امْرَأَتُ الْعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز (ی میصر) ﴿تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَن نَّفْسِهِ﴾ دەیەوێت (هەوڵ دەدا) لەگەڵ غولامەکەی داوێن پیسی بکات ﴿قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا﴾ بەڕاستی خۆشەویستی (ئەو غولامە) چووەتە ناو پەردەی دڵی ﴿إِنَّا لَنَرَاهَا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ژنە) دەبینین ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ڕوون دایە ﴿٣٠﴾

﴿فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ﴾ جا کاتێک ژنەکە(ی عەزیز) ئەو تەشەرەی ئەوانی بیست ﴿أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ﴾ ناردی بەدوایاندا ﴿وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً﴾ ئامادەی کرد بۆیان شوێنی (خۆشی دانیشتن و) شان دادان ﴿وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا﴾ و هەریەک لەوان چەقۆیەکی پێدان (بۆ میوەلەت کردن) ﴿وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوسا وتی (بەیوسف) وەرە بۆ ناویان (بابتبینن) ﴿فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ﴾ هەر کە ئەو (یوسف)یان بینی حەپەسان (لەجوانی ئەودا) ﴿وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ و هەموویان (لەکاتی میوەلەتکردندا) دەستی خۆیانیان بڕی ﴿وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ﴾ ووتیان پاکی وبێگەردی بۆ خوا ﴿مَا هَٰذَا بَشَرًا﴾ ئەمە ئادەمی نییە ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ﴾ ئەمە تەنها فریشتەیەکی بەڕێز و بەرێزە ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتْ﴾ (ژنەکە) ووتی پێیان ﴿فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي﴾ ئەمە ئەو کەسەیە کە ﴿لُمْتُنَّنِي فِيهِ﴾ ئێوە سەرزەنشتی منتان دەکرد لەسەری ﴿وَلَقَدْ رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان ویستم دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿فَاسْتَعْصَمَ﴾ بەڵام ئەو خۆی گرتەوە (نەیکرد) ﴿وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەوەی فەرمانی پێ دەکەم نەیکات ﴿لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ الصَّاغِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەند دەکرێت و لە ڕیسوایان دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ﴾ (یوسف) ووتی ئەی پەروەردگارم بەندکردنم لا خۆشترە ﴿مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾ لەوەی کەئەوان بەدوای دەکەن لێم (کەبیکەم) ﴿وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ﴾ وە ئەگەر پیلانی ئەو ژنانەم لێ لانەدەی ﴿أَصْبُ إِلَيْهِنَّ﴾ ئەوانەیە دڵم بولایان بڕوا (حەزیان لێ بکەم) ﴿وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ﴾ پاشان لە نەزانان دەبم و دەچمە ڕیزیانەوە ﴿٣٣﴾ ﴿فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ﴾ ئەوسا پەروەردگاری دوعاکەی لێ وەرگرت ﴿فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ﴾ و پیلانەکەی ئەو (ژنانە)ی لێ لادا ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّن بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ﴾ ئەمجا بۆیان دەرکەوت و پێیان چاک بوو پاش ئەوەی ئەو هەموو بەڵگەیان (لێ) بینی ﴿لَيَسْجُنُنَّهُ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تاماوەیەک بەندی بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ﴾ ئەوسا دوو کوڕی لاو (خزمەتکار) لەگەڵی چوونە بەندیخانە ﴿قَالَ أَحَدُهُمَا﴾ یەکێکیان ووتی (بەیوسف) ﴿إِنِّي أَرَانِي﴾ بەڕاستی لەخەومدا خۆمم دی ﴿أَعْصِرُ خَمْرًا﴾ ترێم دەگوشی کەدەبێ بەمەی ﴿وَقَالَ الْآخَرُ﴾ وە ئەوی تریان ووتی ﴿إِنِّي أَرَانِي﴾ بێگومان لەخەودا خۆمم دی ﴿أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا﴾ نانم هەڵدەگرت بەسەر سەرمەوە ﴿تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ﴾ باڵندە لێی دەخوارد ﴿نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ﴾ لێکدانەوەی ئەو (خەو)ەمان پێ بڵێ ﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین (کەچاک خەو لەبەک دەدەیتەوە و پەرژینی دەکەیت) ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ﴾ (یوسف) ووتی (سبەینێ) هیچ خۆراکێکتان پێ نادرێت کە بیخۆن ﴿إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ﴾ بەهەردووکتان دەڵێم چی وچیتان بۆ دەهێنن ﴿قَبْلَ أَن يَأْتِيَكُمَا﴾ پێش ئەوەی بگاتە لاتان ﴿ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي﴾ ئەمەش لەو بەهرانەیە کەپەروەردگارم فێری کردووم ﴿إِنِّي تَرَكْتُ﴾ بەڕاستی من وازم هێناوە ﴿مِلَّةَ قَوْمٍ﴾ لەئاینی گەلێک ﴿لَّا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ کەبڕوایان بەخوا نەهێنا ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ وە ئەوان بێ بڕواش بوون بە ڕۆژی دوایی ﴿٣٧﴾

﴿وَٱتَّبَعْتُ مِلَّةَ ءَابَآءِىٓ﴾ وە شوێنی ئاینی باوو باپیرانم کەوتووم ﴿إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ کە (ئاینی)
ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوبە ﴿مَا كَانَ لَنَآ﴾ شایستە و شیاوی یە بۆمان (بۆ شوێنکەوتوانی
ئیبراهیم) ﴿أَن نُّشْرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ کەهیچ شتێک بکەین بەهاوبەش بۆ خوا ﴿ذَٰلِكَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ عَلَيْنَا﴾
ئەمەش چاکەو بەهرەی خوایە بەسەر ئێمەوە ﴿وَعَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وە بەسەر خەڵکیشەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی سوپاسی خوا ناکەن (٣٨) ﴿يَٰصَٰحِبَىِ ٱلسِّجْنِ﴾ ئەی
دوو هاوڕێکەی بەندیخانەم ﴿ءَأَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ﴾ ئایا چەند خوایەکی جیاجیا باشترن
﴿أَمِ ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ﴾ یان خوایەکی تاکی بەدەسەڵات (٣٩) ﴿مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ ئێوە بێجگە لە خوا
هیچ شتێک ناپەرستن ﴿إِلَّآ أَسْمَآءً سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم﴾ جگە لە چەند ناوێک نەبێت کە ئێوەو باوو
باپیرانتان ناوتان ناون (خودا) ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی دەربارەیان نەناردۆتە
خوارەوە (کە ئەوانە بپەرستن) ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ بێگومان بڕیار تەنها بۆ خوایە ﴿أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ﴾
فەرمانی داوە بێجگە لەو هیچ شتێک نەپەرستن ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ﴾ ئەوەیە ئاینی ڕاستی دامەزراوی
نەگۆڕ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن (٤٠) ﴿يَٰصَٰحِبَىِ ٱلسِّجْنِ﴾ ئەی
دوو هاوڕێکەی بەندیخانەم ﴿أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسْقِى رَبَّهُۥ خَمْرًا﴾ یەکێکتان عارەق دەرخواردی گەورەکەی
(پاشا) دەدات ﴿وَأَمَّا ٱلْءَاخَرُ فَيُصْلَبُ﴾ بەڵام ئەوی ترتان (دەکوژرێت و) هەڵدەواسرێت ﴿فَتَأْكُلُ ٱلطَّيْرُ
مِن رَّأْسِهِۦ﴾ ئەوسا باڵندە لەسەر (و دەم چاو)ی دەخوات ﴿قُضِىَ ٱلْأَمْرُ ٱلَّذِى فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ﴾ ئەو کارەی
کە ئێوە دەربارەی پرسیار دەکەن (لەلایەن خوداوە) بڕیاری لەسەر دراوە (و ناگۆڕێت) (٤١) ﴿وَقَالَ
لِلَّذِى ظَنَّ﴾ و (یوسف) ووتی بەوەی کە دەیزانی ﴿أَنَّهُۥ نَاجٍ مِّنْهُمَا﴾ ڕزگاری دەبێت لەو دوو بەندکراوەکە
﴿ٱذْكُرْنِى عِندَ رَبِّكَ﴾ باسم بکە لای گەورەو پادشاکەت (کە بەناهەق گیراوم) ﴿فَأَنسَىٰهُ
ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ بەڵام شەیتان لەبیری بردەوە ﴿ذِكْرَ رَبِّهِۦ﴾ کە باسی (یوسف) بکات لای پادشاکەی
﴿فَلَبِثَ فِى ٱلسِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ﴾ بۆیە ماوەی چەند ساڵێک (یوسف) لەبەندیخانەدا مایەوە (٤٢)
﴿وَقَالَ ٱلْمَلِكُ﴾ وە پادشا (خەونێکی بینی) ووتی ﴿إِنِّىٓ أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَٰتٍ سِمَانٍ﴾ بێگومان من لەخەومدا
حەوت مانگای قەڵەوم بینی ﴿يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ﴾ کەحەوت (مانگا)ی لەڕ و لاواز دەیانخواردن
﴿وَسَبْعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٍ﴾ وە حەوت گوڵە دانەوێڵەی سەوزو حەوتی تری وشکم بینی
﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمَلَأُ﴾ ئەی کاربەدەست و دوبیا دیدان ﴿أَفْتُونِى فِى رُءْيَٰىَ﴾ ئەم خەونەم بۆ لێک بدەنەوە
﴿إِن كُنتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ماناى خەو دەکەن و دەزانن خەو بەرزینی بکەن (٤٣)

﴿أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ ووتیان خەوی تێکەڵ و پێکەڵ (و پڕوپووچە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ﴾
و ئێمەش لێکدانەوەی خەوی تێکەڵ و پێکەڵ نازانین ﴿٤٤﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ﴾
ئەوسا لەوەیان کەڕزگاری بوو لەدوو (بەندکراو) کە لەپاش چەند ساڵێك بیری کەوتەوە ووتی
﴿أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ﴾ من بۆتان لێکدەدەمەوە مانای ئەو خەوە ﴿فَأَرْسِلُونِ﴾ جا (فەرموو) بمنێرن
(بەدوای یوسف دا کە لەبەندیخانەدایە) ﴿٤٥﴾ ﴿يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ﴾ (هات ووتی) یوسف ئەی
هەرزۆر ڕاستگۆ ﴿أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ﴾ مانای ئەو خەوەمان پێ بڵێ
چی یە؟ حەوت مانگای قەڵەو کەحەوت مانگای لەڕو لاواز یانخوات ﴿وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ
وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ﴾ هەروەها حەوت گوڵی دانەوێڵەی سەوزو حەوت گوڵی وشك ﴿لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى
النَّاسِ﴾ تا من بگەڕێمەوە بولای خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ بو ئەوەی ئەوان ئەوە بزانن ﴿٤٦﴾
﴿قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا﴾ (یوسف) ووتی حەوت ساڵ کشتوکاڵ دەکەن بەدوای یەکدا و
بەبەردەوامی ﴿فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ﴾ جائەوەی کەدروێنەتان کرد بیهێڵنەوە لەگوڵەکەیدا
﴿إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ﴾ کەمێك نەبێت لەوەی کەدەیخۆن ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ﴾ ئەمجا
لەپاش ئەو (حەوت ساڵە) حەوت ساڵی تر دێت کەسەخت وقات و قڕییە ﴿يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ
لَهُنَّ﴾ هەرچیتان پاشەکەوت کردووە بو ئەم (حەوت ساڵە سەختە) دەیخۆن ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ﴾
مەگەر کەمێك لەوەی قایم هەڵی دەگرن (بو تۆو وماشتەوەی ساڵێکی تر) ﴿٤٨﴾ ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ
عَامٌ﴾ پاشان دوای ئەو (حەوت ساڵە سەختە) ساڵێك دێت ﴿فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ﴾ خەڵکی تێدا
(ڕزگار دەکرێن) بارانیان بو دەبارێت و تێیدا دۆشاو(ی میوەهات) دەگرن ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ پاشا
ووتی ﴿ائْتُونِي بِهِ﴾ ئەو (پیاوە) م بو بێنن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ﴾ جا کاتێك نێردراوەکە(ی پاشا) هاتە لای
یوسف ﴿قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ (یوسف) ووتی بگەڕێرەوە بولای گەورەکەت (پادشاکەت) ﴿فَاسْأَلْهُ﴾
و پرسیاری لێ بکە ﴿مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ هۆی چی بوو کەئەو ژنانە دەستی خۆیان
بڕی ﴿إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارم بەپیلانی ئەو (ژن) انە ئاگادارو زانایە ﴿٥٠﴾
﴿قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ﴾ ووتی (بەژنەکان) مەبەستان چی بوو کاتێك ویستتان
یوسف بخەڵەتێنن و کاری خراپی پێ بکەن ﴿قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ﴾ (ئافرەتەکان) ووتیان پاك و بێگەردی بۆ
خوا ﴿مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ﴾ ئێمە هیچ خراپەیەکمان لێ نەدیوە ﴿قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز ووتی
﴿الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ﴾ ئاتێستا حەق و ڕاستی دەرکەوت ﴿أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ﴾ من دەمویست (یوسف)
دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ و بێگومان ئەو لەڕاستگۆیانە ﴿٥١﴾ ﴿ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ
أَنِّي﴾ (یوسف ووتی) ئەوە بۆ ئەوەی (پادشا) بزانێ بەڕاستی من ﴿لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ﴾ بەپەنهانی ناپاکی
وخیانەتم نەکردووە لێی ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ﴾ وە بەڕاستی خواش پیلانی ناپاکان ناگەیەنێتە
ئەنجام ﴿٥٢﴾

﴿وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي﴾ وە (یوسف وتی) من هەرگیز پاکانە بۆ خۆم ناکەم ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ﴾
(چونکە) بەڕاستی نەفس زۆر فەرمان دەرە بەخراپە ﴿إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي﴾ بێجگە ئەو نەفسەی پەروەردگارم
ڕەحمی پێ کردبێت ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم لێبوردەی میهرەبانە (٥٣)
﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ جا پادشا وتی (بەژێردەستەکانی) ﴿ائْتُونِي بِهِ﴾ ئەو یوسفەم بۆ بێنن ﴿أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي﴾
دەیکەمە (کەسێکی) تایبەت بەخۆم ﴿فَلَمَّا كَلَّمَهُ﴾ جا کاتێ کە(پادشا) قسەی لەگەڵ کرد ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾
وتی بەڕاستی تۆ ﴿الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ﴾ ئەمڕۆ لای ئێمە خاوەن پلەو پایە و باوەڕپێکراوی (٥٤)
﴿قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾ (یوسف) فەرمووی (بەپادشا) لەسەر خەزێنە و دارایی
زەوی (میسر) دابنێ بەڕاستی من پارێزەرێکی شارەزام (٥٥) ﴿وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ﴾ ئا بەو جۆرە
یوسفمان پایەدار و جێگیر کرد ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەخاک(ی میسر)دا ﴿يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ﴾ لەهەر
شوێنێک(ی میسردا) بیویستایە دەژیا ﴿نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ﴾ هەر کەسمان بوێ بەرمیهرەبانی
خۆمانی دەخەین (لەدونیادا) ﴿وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ و پاداشتی چاکەکاران ون ناکەین (٥٦)
﴿وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەو کەسەی
بڕوایان هێنا ﴿وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ و بەهەمیشەیی خۆپارێز بوون (لە هاوبەش بڕیاردان و تاوان)
(٥٧) ﴿وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ﴾ وە (لە کاتی گرانیدا) براکانی یوسف هاتن (بۆ میسر) ﴿فَدَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ ئەوسا
چوونە لای (یوسف) ﴿فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ﴾ دەست بەجێ (یوسف) ئەوانی ناسی بەوە بەڵام
ئەوان لەمیان نەناسی بەوە (٥٨) ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ﴾ جا کاتێک کە ڕێکی خستن ئەوەی کە پێویان
پێی دا ﴿قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ﴾ وتی برایەکی باوکیتان هەیە بۆم بێنن ﴿أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي﴾ ئایا نابینن
کەمن ﴿أُوفِي الْكَيْلَ﴾ پێوانەم تێر و تەواوە (بۆ کڕیارەکان) ﴿وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ﴾ وەمن خانەخوێی
چاکم (٥٩) ﴿فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ﴾ جا ئەگەر ئەو (برایەتان)م بۆ نەهێنن ﴿فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ﴾ ئەوە
پێوانە(ی دانەوێڵە)تان لای من بەو نزیک (ئەم وڵاتەش) مەکەونەوە (٦٠) ﴿قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ﴾ وتیان
هەوڵ و تەقەلا دەدەین لەگەڵ باوکی دا ﴿وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ﴾ و دڵنیابە ئێمە ئەو کارە دەکەین (٦١) ﴿وَقَالَ
لِفِتْيَانِهِ﴾ وە (یوسف) وتی بەبەردەست و خزمەتکارەکانی ﴿اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ﴾ دراوەکانیان کە
داویانە (بەنرخی پەرە) بیخەنە ناو بارەکانیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا﴾ بەڵکو بیناسنەوە ﴿إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ﴾
کاتێک کە گەڕانەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (ببێتە هۆی ئەوەی) بگەڕێنەوە
و بێنەوە (جارێکی تر) (٦٢) ﴿فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَبِيهِمْ﴾ ئەمجا کاتێک گەڕانەوە بۆ لای باوکیان ﴿قَالُوا
يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ﴾ (بۆ ساڵی داهاتوو) پێوانەمان لێ قەدەغە
کراوە (ئەشتمان پێنافرۆشن ئەگەر بنیامین نەنێریت لەگەڵماندا) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ﴾
جا کەواتە براکەمان بەگەڵماندا بنێرە پێوانەش دەکەین (دانەوێڵە دەکڕین) ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾
و دڵنیابە ئاگاداریشی دەکەین (٦٣)

﴿قَالَ﴾ (یەعقوب) ووتی (پێیان) ﴿هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ئایا دڵنیابم لێتان دەربارەی ﴿إِلَّا كَمَا أَمِنتُكُمْ
عَلَىٰ أَخِيهِ مِن قَبْلُ﴾ هەروەك پێشتر دڵنیا بووم لێتان دەربارەی (یوسف) برای ﴿فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا﴾ کەواتە
خوا چاکترین پارێزەرە ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە ئەو بەرەحمی دارترینی هەموو بەرەحمی دارانە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَمَّا
فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ﴾ جا کاتێك بارەکانیان کردەوە ﴿وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ بینییان دەسمایەکەیان بۆ
گەڕێنراوەتەوە ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مَا نَبْغِي﴾ چیمان دەوێت ﴿هَٰذِهِ بِضَاعَتُنَا﴾
ئەمە دراوەکەمانە ﴿رُدَّتْ إِلَيْنَا﴾ بۆمان گەڕێنراوەتەوە ﴿وَنَمِيرُ أَهْلَنَا﴾ بژێویش بۆ خاو خێزانمان دەهێنین
﴿وَنَحْفَظُ أَخَانَا﴾ و براکەشمان دەپارێزین ﴿وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ و باری وشترێکیش (دانەوێڵە)
زیادە دەهێنین ﴿ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ ئەم (بارەش) پێوانەیەکی کەمە (و بە ئاسانی دەمان دەنێ) ﴿٦٥﴾
﴿قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ﴾ (یەعقوب) ووتی هەرگیز نایینێرم لەگەڵتان ﴿حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ﴾ هەتا
بەڵێنێکی بتەوم پێ نەدەن لەلایەن خواوە (تا سوێندم بۆ نەخۆن بەخوا) ﴿لَتَأْتُنَّنِي بِهِ﴾ کە بێگومان
(بە بێوەی) ئەی هێنەوە بۆم ﴿إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ﴾ مەگەر دەور بدرێن و چارتان نەمێنێت ﴿فَلَمَّا آتَوْهُ
مَوْثِقَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك پەیمانیان پێدا (سوێندیان خوارد) ﴿قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ (یەعقوب)
ووتی خوا ئاگادار و چاودێرە سەبارەت بەوەی کە دەیڵێین ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ يَا بَنِيَّ﴾ وە ووتی ئەی کوڕەکانم
﴿لَا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ﴾ هەمووتان لە دەرگایەکەوە مەچنە ژوورەوە ﴿وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ﴾ بەڵکو
لە چەند دەرگایەکی جیاجیاوە بچنە ژوورەوە ﴿وَمَا أُغْنِي عَنكُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە من هیچ سوودێکتان
پێ ناگەیەنم بەرانبەر (پێشهاتی) خوادا ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ هەموو حوکم و بڕیارێك تەنها بۆ خوایە
﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشت هەر بەو دەبەستم ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ و خۆسپێرانیش با خۆیان
هەر بەو بسپێرن ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا﴾ جا کاتێك چوونە ژوورەوە ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم﴾ لەو شوێنەوەی
کە باوکیان فەرمانی پێ دابوون ﴿مَّا كَانَ يُغْنِي عَنْهُم﴾ ئەو (چوونە بەو جۆرە) هیچ سوودی پێ نەگەیاندن
﴿مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ لە بەرامبەر (قەدەری) خوادا ﴿إِلَّا حَاجَةً﴾ بەڵکو ئەوە مەبەستێك بوو ﴿فِي نَفْسِ
يَعْقُوبَ﴾ لە دەروونی یەعقوبدا بوو ﴿قَضَاهَا﴾ (بەم شێوە) ئەنجامی دا ﴿وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ﴾ وە بەڕاستی
یەعقوب خاوەنی زانست و زانیاری بوو ﴿لِّمَا عَلَّمْنَاهُ﴾ چونکە ئێمە فێرمان کرد بوو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ کاتێکیش کە چوونە
ژوورەوە بۆ لای یوسف ﴿آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ﴾ (یوسف) براکەی بردە پەنا خۆیەوە ﴿قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ﴾
ووتی بەڕاستی من براکەی تۆم ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ﴾ کەواتە هیچ غەمبار مەبە ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەوەی
کە ئەوان دەیکەن (لەگەڵت) ﴿٦٩﴾

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ﴾ جا کاتێك کەرێسکی خستن و ئەوەی ویستیان پێی دان ﴿جَعَلَ
السِّقَايَةَ﴾ ئاوخوری (پێوانەکەی) مەلیکی خستە ﴿فِي رَحْلِ أَخِيهِ﴾ ناو باری براکەی ﴿ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ﴾
پاشان جارچی یەك جاری دا ﴿أَيَّتُهَا الْعِيرُ﴾ ئەی کاروانەکە ﴿إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ﴾ بەڕاستی
ئێوە دزن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم﴾ ڕوویان تێکردن و وتیان ﴿مَّاذَا تَفْقِدُونَ﴾ چیتان گوم
کردوە؟ ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ﴾ ئاوخورەکەی (پێوانەکەی) پادشامان دیار نیە
﴿وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ﴾ هەر کەسێك بیهێنێتەوە باری وشترێك (خۆراکی) دەدرێتێ ﴿وَأَنَا بِهِ
زَعِيمٌ﴾ وەمنیش دەستەبەری ئەو (بارە) دەبم ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿تَاللَّهِ﴾ سوێند بەخوا ﴿لَقَدْ
عَلِمْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە دەزانن ﴿مَّا جِئْنَا﴾ کە ئێمە نەهاتووین ﴿لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوەی خراپە
بکەین لەوولاتە ﴿وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ﴾ وەئێمە پێشتر دز نەبووین ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿فَمَا جَزَاؤُهُ﴾ دەی
ئایا تۆڵەی ئەو دزەچیە ﴿إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ﴾ ئەگەر ئێوە درۆزن بوون ﴿٧٤﴾ ﴿قَالُوا جَزَاؤُهُ﴾ وتیان
تۆڵەی ئەوەیە ﴿مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ﴾ لەباری هەرکەسێکدا دۆزرایەوە ﴿فَهُوَ جَزَاؤُهُ﴾ هەر ئەو کەسە
خۆی تۆڵەی بێت (واتە ئەوەی دزیەکەی کردوە ئەبێتە عەبد و کۆیلەی ئەوەی دزیەکەی لێ کراوە)
﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لەستەمکاران دەسێنین ﴿٧٥﴾ ﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ﴾ ئەوسا (یوسف)
دەستی کرد بەپشکنینی جەواڵەکانیان (بارەکانیان) ﴿قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەپێش پشکنینی جەواڵی
(بنیامین) برای (دایك و باوکی یوسف) ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا﴾ لەپاشان (ئاوخور - پێوانەکەی) دەری هێنا
﴿مِن وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لە جەواڵی براکەیدا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ پیلانمان بۆ یوسف دا
﴿مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ﴾ ئەو نەیدەتوانی براکەی بگرێت ﴿فِي دِينِ الْمَلِكِ﴾ بەپێی ئاینی و یاسای پادشا
(بەڵکو بەپێی ئەو قسە بوو براکانی خۆیان کردیان) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر (کاتێك) کە خوا
بیەوێت ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ﴾ هەر کەسێك بمانەوێت پلەی بەرز دەکەینەوە ﴿وَفَوْقَ كُلِّ﴾ و بەسەر
هەموو ﴿ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ خاوەن زانستێکەوە زاناتر هەیە (مەبەست پێی خودایە) ﴿٧٦﴾ ﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ﴾
وتیان ئەگەر ئەو (بنیامین) دزیبێتی ﴿فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوە بێگومان براکەشی پێشتر دزی
کردوە (واتە یوسفیش دز بووە) ﴿فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ﴾ بەڵام یوسف (پێ خۆشبوونی خۆی)
بەم (بوختانە) لەدەروونی خۆیدا شاردەوە ﴿وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ﴾ دەری نەبڕی بۆ ئەوان ﴿قَالَ أَنتُمْ﴾ (بەدڵ)
وتی ئێوە ﴿شَرٌّ مَّكَانًا﴾ لەوان خراپترن ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خواش چاك دەزانێ بەوەی
کەئێوە دەیڵێن ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ﴾ وتیان ئەی عەزیز (پادشا) ﴿إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی
ئەو باوکێکی زۆر پیری بەتەمەنی هەیە ﴿فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ﴾ جا یەکێك لە ئێمە لە جیاتی ئەو بگرە
﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین ﴿٧٨﴾

﴿قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی پەنا بەخوا ﴿أَن نَّأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِندَهُ﴾ لەوەی کە هیچ کەسی بگرین بێجگە ئەوەی کە ناو خوێن (پیواتە)کەمان لا دۆزرایەوە (کەدزرابوو) ﴿إِنَّا إِذًا لَّظَالِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر وا بکەین ئێمە لەستەم کاران دەبین ٧٩ ﴿فَلَمَّا اسْتَيْأَسُوا مِنْهُ﴾ جا کاتێك بێ هیوا بوون لەوەی (وەزیر بەرەڵای بکات) ﴿خَلَصُوا نَجِيًّا﴾ چوونە کەنارێك بەچپە راوێژیان دەکرد ﴿قَالَ كَبِيرُهُمْ﴾ برا گەورەکەیان ووتی ﴿أَلَمْ تَعْلَمُوا﴾ ئەی نازانن ﴿أَنَّ أَبَاكُمْ﴾ کە بێگومان باوکتان ﴿قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ﴾ سوێند و پەیمانێکی بەناوی خواوە لێ وەرگرتن ﴿وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطتُمْ فِي يُوسُفَ﴾ پێشتریش (لەو بەڵێنەی پێتان دابوو) دەربارەی یوسف کەمتەرخەمیتان کرد ﴿فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ﴾ کەواتە من ئەم زەوییە بەجێ نایەڵم ﴿حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي أَبِي﴾ هەتا باوکم مۆڵەتی (گەڕانەوەم) پێ بەدات ﴿أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي﴾ یان خوا بڕیارم بۆ بەدات ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ هەر ئەویش باشترین دادوەرانە ٨٠ ﴿ارْجِعُوا إِلَىٰ أَبِيكُمْ﴾ ئێوە بگەڕێنەوە بۆلای باوکتان ﴿فَقُولُوا يَا أَبَانَا﴾ وپێی بڵێن ئەی باوکی خۆمان ﴿إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ﴾ بەڕاستی کوڕەکەت دزی کرد ﴿وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا﴾ وئێمەش بێجگە لەوەی دەمانزانی شایەتیمان نەداوە ﴿وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ﴾ خو ئێمە ئاگاداری شاراوە ونهێنی یەکان نەبووین ٨١ ﴿وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ﴾ (خو ئەگەر بڕوا ناکەیت) لەخەڵکی ئەو شارەش بپرسە ﴿الَّتِي كُنَّا فِيهَا﴾ کەتێیدا لێ بووین ﴿وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا﴾ ولەو کاروانەش (بپرسە) لەگەڵیدا گەڕاینەوە ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە راست گۆین ٨٢ ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (یەعقوب علیه السلام) ووتی وانی یە بەڵکو نەفسی خۆتان کارێکی بۆ جوان (و ئاسان) کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ بۆیە چارم دان بەخۆدا گرتنە بەجوانی ﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا﴾ بەو ئومێدەی خوا هەموویان (یوسف و برایمیش)م بۆ بهێنێتەوە ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ٨٣ ﴿وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ ئەوسا ڕووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَا أَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ ووتی ئاخ و داخ بۆ یوسف ﴿وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ﴾ وە هەردوو چاوی سپی (و کوێر) بوون لەداخ وخەفەتدا ﴿فَهُوَ كَظِيمٌ﴾ چونکە هەر داخ و خەفەتی خۆی دەخواردەوە ٨٤ ﴿قَالُوا تَاللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿تَفْتَأُ تَذْكُرُ يُوسُفَ﴾ واز ناهێنی هەر یادی یوسف دەکەیتەوە ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا﴾ هەتا یەکت دەکەوێت بەنەخۆشی وخەفەت خواردن ﴿أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ﴾ یان دەمریت و دەچیتە ڕیزی لەناوچوان ٨٥ ﴿قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ﴾ ووتی من سکاڵا و دەردی دڵ و خەفەت و پەژارەم هەر لای خوا دەکەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە من لەلایەن خواوە شتانێك دەزانم کە ئێوە نایزانن ٨٦

﴿يَٰبَنِيَّ ٱذۡهَبُواْ﴾ (یەعقوب وتی) ئەی کوڕەکانم بڕۆن ﴿فَتَحَسَّسُواْ مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ جا بگەڕێن و
هەواڵی یوسف و براکەی بپرسن ﴿وَلَا تَاْيۡـَٔسُواْ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِ﴾ نائومێدیش مەبن لە بەزەیی و میهرەبانی
خوا ﴿إِنَّهُۥ لَا يَاْيۡـَٔسُ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی نائومێد نابێت لە ڕەحم و میهرەبانی خوا ﴿إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ
ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جگە لەوانەی کە بێ بڕوان ﴿٨٧﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَيۡهِ قَالُواْ﴾ جا کاتێک کە چوونە لای ئەو
(یوسف) وتیان ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡعَزِيزُ﴾ ئەی عەزیز (پادشا) ﴿مَسَّنَا وَأَهۡلَنَا ٱلضُّرُّ﴾ زیان و برسێتی تووشی
خۆمان و ماڵ و منداڵمان بووە ﴿وَجِئۡنَا بِبِضَٰعَةٖ مُّزۡجَىٰةٖ﴾ و دراوێکی کەممان هێناوە (بۆ کڕینی
خۆراک) ﴿فَأَوۡفِ لَنَا ٱلۡكَيۡلَ﴾ تۆش پێوانەکەمان بە تەواوی بدەری ﴿وَتَصَدَّقۡ عَلَيۡنَآۖ﴾ خێرێکمان
پێ بکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَجۡزِي ٱلۡمُتَصَدِّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی خێرومەندان دەداتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿قَالَ هَلۡ عَلِمۡتُم
مَّا فَعَلۡتُم﴾ وتی ئێوە دەزانن چیتان کرد ﴿بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ بە یوسف و براکەی ﴿إِذۡ أَنتُمۡ جَٰهِلُونَ﴾
لەو کاتەدا کە ئێوە نەزان بوون ﴿٨٩﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَءِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُۖ﴾ وتیان بەڕاست تۆ یوسفیت؟ ﴿قَالَ أَنَا۠
يُوسُفُ وَهَٰذَآ أَخِيۖ﴾ وتی (بەڵێ) من یوسفم و ئەمەش برامە ﴿قَدۡ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَآۖ﴾ بەڕاستی خوا
منەتی نابە سەرماندا ﴿إِنَّهُۥ مَن يَتَّقِ وَيَصۡبِرۡ﴾ بەڕاستی هەرکەس خۆی بپارێزێت و لە خوا بترسێت
و دان بەخۆیدا بگرێت ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا پاداشتی چاکەکاران
ون ناکات ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُواْ تَٱللَّهِ﴾ وتیان (بە یوسف) سوێند بە خوا ﴿لَقَدۡ ءَاثَرَكَ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا﴾ بەڕاستی
خوا تۆی هەڵبژاردە بەسەر ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا لَخَٰطِـِٔينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لە هەڵەکاران بووین ﴿٩١﴾
﴿قَالَ لَا تَثۡرِيبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَۖ﴾ (یوسف) وتی ئەمڕۆ هیچ سەرزەنشت و تەشەرێکتان لەسەر نییە
(لە لایەن منەوە) ﴿يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ﴾ خوا لێتان خۆش بێت ﴿وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) لە هەموو
میهرەبانان میهرەبانترە ﴿٩٢﴾ ﴿ٱذۡهَبُواْ بِقَمِيصِي هَٰذَا﴾ ئەم کراسەی من ببەن ﴿فَأَلۡقُوهُ عَلَىٰ وَجۡهِ أَبِي﴾ و بیدەن
بەسەر دەم و چاوی باوکمدا ﴿يَأۡتِ بَصِيرٗا﴾ (دەست بەجێ) چاوی چاک دەبێتەوە ﴿وَأۡتُونِي بِأَهۡلِكُمۡ
أَجۡمَعِينَ﴾ ئەوسا هەموو کەس و کارتان بێنن بۆ (ئەم وڵاتەی) من ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ ٱلۡعِيرُ﴾ جا کاتێ
کاروانەکە (لە میسر) دەرچوو ﴿قَالَ أَبُوهُمۡ﴾ باوکیان وتی ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَۖ﴾ بەڕاستی من
بۆنی یوسف هەست پێ دەکەم ﴿لَوۡلَآ أَن تُفَنِّدُونِ﴾ ئەگەر بە خەڵەفاو و بێ عەقڵم دانەنێن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالُواْ
تَٱللَّهِ﴾ وتیان سوێند بەخوا ﴿إِنَّكَ لَفِي ضَلَٰلِكَ ٱلۡقَدِيمِ﴾ تۆ هەر لەسەر هەڵەکەی کۆنی خۆتی ﴿٩٥﴾

﴿فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلْبَشِيرُ﴾ جا کاتێک مژدەدەرەکە هات ﴿أَلْقَىٰهُ عَلَىٰ وَجْهِهِۦ﴾ ئەو (کراسە)ی دایەسەر
دەم و چاویدا ﴿فَٱرْتَدَّ بَصِيرًا﴾ یەکسەر بینایی گەڕایەوە (کەپێشتر نابینا ببوو) ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾
(یەعقوب) ووتی من بەئێوەم نەووت؟ ﴿إِنِّىٓ أَعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ دڵنیام من لەلایەن خواوە
شتێک دەزانم ئێوە نایزانن ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا﴾ ووتیان ئەی بابە ﴿ٱسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَآ﴾ داوای لێ خۆش
بوونی گوناهەکانمان بۆ بکە (لای پەروەردگار) ﴿إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ﴾ بەڕاستی ئێمە گوناهبار بووین
﴿٩٧﴾ ﴿قَالَ سَوْفَ﴾ (یەعقوب) ووتی پاشان دواتر ﴿أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّىٓ﴾ داوای لێبوردنتان بۆ دەکەم
لەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٨﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا۟
عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ جا کاتێک چوونە لای یوسف (لەوڵاتی میسر) ﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ﴾ دایک و باوکی بردە
نزیکی خۆی (و دەستی کردە ملیان) ﴿وَقَالَ ٱدْخُلُوا۟ مِصْرَ﴾ و فەرمووی پێیان وەرنە میسر ﴿إِن شَآءَ
ٱللَّهُ ءَامِنِينَ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ئارام دەبن (هیچ زیانێکتان تووش نابێت) ﴿٩٩﴾ ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى
ٱلْعَرْشِ﴾ وە باوک و دایکی لەسەر تەخت (ی حوکمڕانی خۆی) دانا ﴿وَخَرُّوا۟ لَهُۥ سُجَّدًا﴾ وە هەموو
کەوتن بەڕوودا بۆی بەسوژدە بردنەوە ﴿وَقَالَ يَٰٓأَبَتِ﴾ (یوسف) ووتی ئەی باوکی خۆشەویستم
﴿هَٰذَا تَأْوِيلُ رُءْيَٰىَ﴾ ئەمە لێکدانەوەی خەوەکەم بوو ﴿مِن قَبْلُ﴾ کەلەمەو پێش (بینیم) ﴿قَدْ جَعَلَهَا رَبِّى
حَقًّا﴾ بێگومان پەروەردگارم بەڕاستی گێڕا ﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِىٓ﴾ وە بەڕاستی خوا چاکەی لەگەڵ کردم
﴿إِذْ أَخْرَجَنِى مِنَ ٱلسِّجْنِ﴾ کاتێ لە زیندان دەری هێنام ﴿وَجَآءَ بِكُم مِّنَ ٱلْبَدْوِ﴾ وە ئێوەشی لە لادێ
وبیابانەوە هێنا (بۆ ناوشار) ﴿مِنۢ بَعْدِ أَن نَّزَغَ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ دوای ئەوەی شەیتان ناخۆشی و ناکۆکی خستە
﴿بَيْنِى وَبَيْنَ إِخْوَتِىٓ﴾ نێوان من و براکانم ﴿إِنَّ رَبِّى﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَطِيفٌ لِّمَا يَشَآءُ﴾ میهرەبانە
بەرامبەر ئەوەی بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿١٠٠﴾ ﴿رَبِّ قَدْ
ءَاتَيْتَنِى﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی پێت بەخشیووم ﴿مِنَ ٱلْمُلْكِ﴾ هەندێک لەدەسەڵات و پاشایەتی
﴿وَعَلَّمْتَنِى مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ﴾ وە هەندێکیش لە لێکدانەوەی خەونت فێر کردووم ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلْأَرْضِ﴾ ئەی دروستکەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿أَنتَ وَلِىِّۦ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ تۆ پشتیوان و یارمەتی
دەری منی لەدونیا و لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَوَفَّنِى مُسْلِمًا﴾ بەموسوڵمانێتی بمبرێنە ﴿وَأَلْحِقْنِى بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾
و بمخەرە ریزی پیاو چاکانەوە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿١٠١﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ﴾ ئەوەی (کە باس کرا) لە
هەواڵە نەزانراو و پەنهانەکانە ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ کە بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ تۆ لای ئەوان (براکانی یوسف) نەبوویت ﴿إِذْ أَجْمَعُوٓا۟ أَمْرَهُمْ﴾ کاتێ کەهەموو
بڕیاری خۆیان دا (بەیەکی) ﴿وَهُمْ يَمْكُرُونَ﴾ و پیلانیان دادەڕشت ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَآ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ﴾
زۆربەی خەڵکی هەرچەند بۆ سوور بیت (لەسەر باوەڕ هێنانیان) باوەڕ ناهێنن ﴿١٠٣﴾

﴿وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ داوای هیچ پاداشتێك لەوانە ناكەیت
لەسەر (گەیاندنی) ئەو (قورئانە) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ﴾ ئەو قورئانە هەر پەند و ئامۆژگارییە
بۆ جیهانیان ﴿١٠٤﴾ ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ﴾ وە زۆر بەڵگەو نیشانە هەیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەكان
و زەویدا ﴿يَمُرُّونَ عَلَيْهَا﴾ بە لایاندا دەڕۆن ﴿وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەردەگێڕن
﴿١٠٥﴾ ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ﴾ جا زۆربەیان باوەڕیشیان بەخوا ﴿إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾ مەگەر ئەوان
لەو كاتەدا هاوبەشیش بڕیار دەدەن بۆ خوا ﴿١٠٦﴾ ﴿أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ﴾ جا ئایا ئەوانە ناترسن پەخەیان
بگرێت ﴿غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ﴾ سزایەكی داپۆشەری خوا ﴿أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ یان لەناكاودا
ڕۆژی دوایان بەسەردا بێت ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان هەستی پێ نەكەن ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ هَٰذِهِ
سَبِيلِي﴾ بڵێ ئەمە ڕێگای منە ﴿أَدْعُو إِلَى اللَّهِ﴾ بانگی (خەڵكی) دەكەم بۆلای خوا ﴿عَلَىٰ بَصِيرَةٍ﴾
لەسەر بەڵگەی ڕوون وچاوڕوونی ﴿أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ من و ئەوانەش شوێنم كەوتوون ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ﴾
وخوا زۆر پاك و بێگەردە ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە من هیچ كات لەهاوبەش دانەران نیم ﴿١٠٨﴾
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە پێش تۆ (پێغەمبەرمان) نەناردووە ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لەپیاو نەبێت ﴿نُوحِي
إِلَيْهِمْ﴾ كەپەیامیان بۆ دەكردن ﴿مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لەخەڵكی شار و گوندەكان ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾
دەی ئایا ئەو (بێ بڕوایانە) نەگەڕاون بەسەر زەویدا ﴿فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ﴾ تا سەیری بكەن چۆن
بووە ﴿عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی كە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾
وە بێگومان ژیانی ڕۆژی دوایی چاكترە ﴿لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بۆ ئەوانەی خۆیان پاراستووە ولەخواترس
بوون (لەدونیادا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئێوە ژیرنابن وتێ ناگەن ﴿١٠٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ﴾ هەتا كاتێ
پێغەمبەرەكانیان نائومێد بوون (لەسەركەوتن) ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا﴾ وە گەلەكەیان وایان
زانی كە (پێغەمبەران) درۆیان لەگەڵدا كردوون ﴿جَاءَهُمْ نَصْرُنَا﴾ (لەو كاتەدا) سەركەوتن و یارمەتی
ئێمەیان بۆ هات ﴿فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ﴾ جا ئەوانەی دەمانویست ڕزگار كران ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا﴾ سزاشمان
ناگەڕێتەوە ﴿عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لە گەل و هۆزی تاوانبار ﴿١١٠﴾ ﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ﴾ سوێندبێت
بێگومان لەداستانی (پێغەمبەراندا علیهم السلام) ﴿عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ
خاوەن بیر وهۆشان ﴿مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ﴾ ئەم (قورئانە) چیرۆك و قسەیەك نییە هەڵبەستراو بێت
﴿وَلَٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ بەڵكو بەڕاست دانەر و پشتگیری ئەو (كتێبانە)یە كە لەپێش خۆیەوە
(هاتوون پێش دەستكاری كردنیان لەلایەن جولەكە وگاورەكانەوە) ﴿وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ هەروەها
ڕوون كەرەوەی هەموو شتێكە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وەڕێنموونی و میهرەبانییە ﴿لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی
كەبڕوادێنن ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿الرعد﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿المر﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بڕوانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی کتێبی (ئاسمانین)
﴿وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ﴾ وە ئەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆتۆ ﴿مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق
ڕاستە ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن (١) ﴿اللَّهُ الَّذِي﴾ ئەو خوایەی
﴿رَفَعَ السَّمَاوَاتِ﴾ ئاسمانەکانی بەرز کردوەتەوە ﴿بِغَيْرِ عَمَدٍ﴾ بەبێ هیچ پایە وستوونێک ﴿تَرَوْنَهَا﴾ وەک دەیبینن
﴿ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرز بوەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شایستەی خوابێت
کەئێمە چۆنێتیەکەی نازانین) ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆر و مانگی ڕام هێناوە (بۆ خزمەتکردنی خەڵکی)
﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى﴾ هەر یەکەیان دەگەڕێ تا کاتی دیاری کراو ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ هەموو کاروبارێک
هەڵدەسوڕێنێ ﴿يُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ و ئایەتەکان ڕوون دەکاتەوە (بۆتان) ﴿لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ﴾ هەتا
لە (زیندوو بوونەوە و) گەیشتن بە خزمەت پەروەردگارتان دڵنیابن (٢) ﴿وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ﴾ (خوا)
ئەو زاتەیە کە زەوی ڕاخستووە (بەپانی و درێژی) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا﴾ و چەندها چیا و ڕووباری
تێدا دانا (دروست کردوە) ﴿وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ وە لە هەموو جۆرە میوەیەک ﴿جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾
جووتێک نێر و مێی تێدا دروست کردووە ﴿يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ﴾ شەو دەداتە بەسەر ڕۆژدا ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ﴾
بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ ئەو کەسانەی کەبیر دەکەنەوە (٣)
﴿وَفِي الْأَرْضِ﴾ وە لەزەویدا ﴿قِطَعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ﴾ چەند پارچەی لە پاڵ یەکتریدا هەن ﴿وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ﴾
هەروەها باخاتی تری و ڕەز ﴿وَزَرْعٌ﴾ و کشتوکاڵ ﴿وَنَخِيلٌ﴾ و (باخاتی) دارخورمای ﴿صِنْوَانٌ
وَغَيْرُ صِنْوَانٍ﴾ دوو قەدی (یەک بنج) و یەک قەد ﴿يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ﴾ هەموویان بەیەک ئاو ئاودەدرێن
﴿وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ﴾ کەچی هەندێکیان داوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿فِي الْأُكُلِ﴾
لەخواردندا ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند نیشانەی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی
تێ دەگەن و بیر دەکەنەوە (٤) ﴿وَإِنْ تَعْجَبْ﴾ جا ئەگەر تۆ سەرت سوڕ بمێنێ ﴿فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ﴾ ئەوە
قسەی ئەوانە جێی سەر سوڕمانە کەدەڵێن ﴿أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا﴾ ئایا کاتێک (کەمردین و) بووینە
بەخاک ﴿أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا ئێمە سەر لە نوێ دروست ئەکرێینەوە ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە
کەسانێکن ﴿كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿وَأُولَئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ﴾
جا ئەوانە کۆت و زنجیر لە گەردنیاندایە ﴿وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وە ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن
﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ کە بەهەمیشەیی دەمێننەوە تێیدا (٥)

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ پێش چاکەو بەزەیی ﴿وَقَدْ
خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ﴾ کە بێگومان لەپێش ئەمانەوە زۆر هەبوون تۆڵەیان لێ سەنراوە ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾
و بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ﴾ خاوەنی لێبوردنە بۆ خەڵکی ﴿عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ گەرچی
ستەمکاریش بن ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ هەروەها بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنێکی تووند
وتیژە (٦) ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە
بۆ نەنێردراوەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿إِنَّمَا أَنتَ
مُنذِرٌ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ تۆ هەر ترسێنەری ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ و بۆ هەموو گەلێك ڕێنشاندەرێك
هەیە (٧) ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ خوا دەزانێ هەموو مێیەك (لە منداڵدانیدا) چی هەڵگرتووە
(کوڕ یان کچ) ﴿وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ﴾ وە هەروەها دەزانێت منداڵدانەکان چی لێ کەمدەبێتەوە ﴿وَمَا
تَزْدَادُ﴾ و چی زیاد دەکات ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ وە هەموو شتێك لای ئەو (خوا) ئەندازەی
(دیاری کراوی خۆی) هەیە (٨) ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانایە بەهەموو دیار و نادیارێك
﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ گەورە و بەرزە وبڵندە (٩) ﴿سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ﴾ یەکسانە (بۆ خوا)
ئەوەتان بەنهێنی قسە بکات ﴿وَمَن جَهَرَ بِهِ﴾ وە ئەوەتان بەئاشکرا (قسە) بکات ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ﴾
و ئەوەی کەلەشەودا خۆی دەشارێتەوە ﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ئەوەی کەلە ڕۆژدا دەردەکەوێت (١٠) ﴿لَهُ
مُعَقِّبَاتٌ﴾ بۆ ئەو (ئادەمی) هەیە چەند فریشتەیەك کە بەدوای یەکدا دێن ﴿مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾
لەپێش و بەدوایەوە ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوادەی پارێزن لەزیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ﴾ (بارو حاڵی) هیچ گەلێك ناگۆڕێت ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوان خۆیان (بارو
حاڵی) خۆیان نەگۆڕن ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ﴾ وەکاتێك خوا بیەوێت ﴿بِقَوْمٍ سُوءًا﴾ گەلێ زەرەریێت تووشی بەلا
وسزا بکات ﴿فَلَا مَرَدَّ لَهُ﴾ هیچ شتێك ناتوانێت ڕێگری لێ بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ﴾ و جگە
لەو (خوا) هیچ یارمەتی دەر و پشتیوانێکیان نیە (١١) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ (خوا) ئەو زاتەیە ﴿يُرِيكُمُ الْبَرْقَ﴾
بروسکەتان پیشان دەدات ﴿خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ کەهۆی ترساندن و هیوا و ئومێدتانە ﴿وَيُنشِئُ السَّحَابَ
الثِّقَالَ﴾ هەروەها هەوری قورس (بەئاوی باران) پەیدا دەهێنێت (١٢) ﴿وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ﴾
وەهەورەگرمە سوپاس و ستایشی ئەو (خوا) دەکات ﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ هەروەها فریشتەکانیش
لە هەیبەت و ترسی ئەو (ستایشی دەکەن) ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ وە (پەروەردگار) هەورە بروسکەکان
دەنێرێت ﴿فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ﴾ و دەیدات لە هەر کەسێ کەبیەوێت ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا
ئەوانە دەمە دەمێ (وموجادەلە) دەکەن دەربارەی خوا ﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ﴾ و ئەو (خوا) هێز و توانای
زۆر بەتینە (١٣)

﴿لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ﴾ هاوار و پاڕانەوەی حەقیش هەر بۆ (خوایە) ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ ئەوانەش دەلالێنەوە
و بۆ لای غەیری خوا دەکەن ﴿لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيْءٍ﴾ هیچ وەڵامێکیان نادەنەوە (ناشتوانن بەهاواریانەوە)
﴿إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ﴾ مەگەر وەك كەسێك (کە تینوی بێت لە دوورەوە) هەردوو مشتی خۆی بۆلای
ئاوێك درێژ کردبێ ﴿لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ﴾ بۆ ئەوەی (ئاو) بگاتە دەمی بەلام نایگاتێ ﴿وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ نزا و دوعای بێ بڕوایان (لە بتەکانیان) هیچ نیە جگە لە گومڕایی و سەرلێ شێوان
﴿١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ﴾ سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوییدایە
﴿طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ بیانەوێ و نەیانەوێ ﴿وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ هەروەها سێبەرەکانیان لە بەیانیان و
ئێوارەدا (سوژدە دەبەن) ﴿١٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ پەروەردگاری
ئاسمانەکان و زەوییە ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿قُلْ﴾ جا بڵێ ﴿أَفَاتَّخَذْتُم مِّن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ دەی ئێوە بێجگە
لە (خوا) پشتیوانانێکتان هەڵبژاردووە (بۆ خۆتان) ﴿لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ کە خاوەنی
هیچ سوود و زیانێك نین بۆ خۆشیان ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ ئایە کوێر و چاو ساغ
یەکسانن؟ ﴿أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾ یان ئایا تاریکیەکان و ڕووناکی وەك یەك وان؟ ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ
شُرَكَاءَ﴾ بەڵکو ئەوانە چەند هاوبەشێکیان بۆ خوا داناوە؟ ﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ﴾ (گوایە) وەك دروستکراوانی
خوی ئەوان دروست کردبێت؟ ﴿فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوسا دروستکراوەکەیان لێ شێواوە!! ﴿قُلِ اللَّهُ﴾
بڵێ خوا ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروستکاری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ و هەر ئەویشە تاك و تەنیای
زاڵە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٦﴾ ﴿أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ بارانی لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا﴾
جا هەر شیو و دۆڵێك بە ئەندازەی خۆی لافاوی هەڵدەستێت ﴿فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ﴾ ئەوسا لافاوەکە هەڵی
دەگرێت ﴿زَبَدًا رَّابِيًا﴾ کەفێکی سەرڕسوو (بە لافاوەکەوە) ﴿وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ﴾ هەروەها لەو
(کانزایانەش پەیدا دەبێ) کە ئاگری بۆ ئاو دەدەن (دەیتوێننەوە) ﴿ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ﴾ بەمەبەستی دروست
کردنی خشڵ (زێڕ و زیو) ﴿أَوْ مَتَاعٍ﴾ یان شتومەکی تر (وەك قاپ و قاپجاخ) ﴿زَبَدٌ مِّثْلُهُ﴾ کەفێك
وەکو ئەو (کەفی لافاو پەیدا دەبێ) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ﴾ خوا نموونەی
حەق و بەتاڵ دێنێتەوە ﴿فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً﴾ جا کەفەکە دەڕوات و لە ناو دەچێ ﴿وَأَمَّا مَا يَنفَعُ النَّاسَ﴾
بەڵام ئەوەی کە سوود دەگەیەنێت بە خەڵکی ﴿فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا دەمێنێتەوە ﴿كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ﴾ ئابەو جۆرە خوا نموونەکان دەهێنێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ﴾ بۆ ئەوانەی وەڵامی
بانگەوازی پەروەردگاریان داوەتەوە ﴿الْحُسْنَىٰ﴾ (پاداشتی) هەرە چاك (بەهەشت) هەیە ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا
لَهُ﴾ ئەوانەش وەڵامی بانگەوازی (پەروەردگار)یان نەداوەتەوە ﴿لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ ئەگەر هەرچی
و لە زەویدا هەمووی هی ئەوان بێ ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿لَافْتَدَوْا بِهِ﴾
دەیدەن لە بریتی و بەدەلی سزای ڕۆژی دوایی ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ﴾ ئەوانە بۆیان هەیە ﴿سُوءُ الْحِسَابِ﴾
لێپرسینەوەیەکی سەخت و خراپ ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ و جێگایان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ ئای کە چەند
شوێنێکی بەد و خراپە ﴿١٨﴾

﴿أَفَمَن يَعْلَمُ﴾ ئه‌ی ئایا كه‌سێك كه‌ بزانێت (زیری مخاته‌ كار) ﴿أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ به‌راستی ئه‌وه‌ی نێرراوه‌ته‌
خوار بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ﴾ له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارته‌وه‌ حه‌ق و راسته‌ ﴿كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ﴾ وه‌ك ئه‌و كه‌سه‌یه‌
كه‌ كوێر بێت (زیری خۆی نه‌خاته‌ كار و بێ ناوه‌ڕۆك بێت) ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بێگومان هه‌ر
ئه‌وانه‌ بیر ده‌كه‌نه‌وه‌ كه‌ خاوه‌نی ژیرین ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾ ئه‌وانه‌ی كه‌ به‌په‌یمانی خوا ده‌به‌نه‌
سه‌ر ﴿وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ وه‌ په‌یمان ناشكێنن و هه‌ڵی ناوه‌شێننه‌وه‌ ﴿٢٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ﴾ وه‌ ئه‌وانه‌ی كه‌
په‌یوه‌ندی خزمایه‌تی به‌جێ ده‌هێنن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئه‌وه‌ی خوا فه‌رمانی داوه‌ كه‌په‌یوه‌ست
بكرێت له‌گه‌ڵیدا (وه‌ك سه‌ردانكردنه‌وه‌ی خزمان) ﴿وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ وه‌ له‌ په‌روه‌ردگاریان ده‌ترسن
﴿وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ وه‌ له‌خراپه‌ و سه‌ختی لێپرسینه‌وه‌ ده‌ترسن ﴿٢١﴾ ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا﴾ وه‌ ئه‌وانه‌ن كه‌
دانیان به‌خۆیاندا گرت ﴿ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ به‌مه‌به‌ستی ره‌زامه‌ندی په‌روه‌ردگاریان ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾
وه‌ نوێژیان به‌جێ هێناوه‌ ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ وه‌ له‌و رزقه‌ی پێمان داوون به‌خشیویانه‌ ﴿سِرًّا
وَعَلَانِيَةً﴾ به‌نهێنی و به‌ئاشكرا ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ وه‌ به‌چاكه‌ به‌رگری له‌خراپه‌ ده‌كه‌ن (به‌چاكه‌
خراپه‌كانیان ده‌سڕنه‌وه‌ و لای ده‌به‌ن) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ سه‌ر ئه‌نجامی چاكی ئه‌و دونیا هه‌ر بۆ
ئه‌وانه‌ ﴿٢٢﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ به‌هه‌شتانێك جێگای مانه‌وه‌ی هه‌میشه‌یی یه‌ ﴿يَدْخُلُونَهَا﴾ كه‌ ئه‌وان ده‌چنه‌ ناویه‌وه‌
﴿وَمَن صَلَحَ﴾ هه‌روه‌ها ئه‌وانه‌ش كه‌ چاك بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ﴾ له‌باوك و باپیرانیان ﴿وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾
وهاوسه‌رانیان و وه‌چه‌ و نه‌وه‌كانیان ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ فریشته‌كانیش ﴿يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ﴾ ده‌چنه‌
ژووره‌وه‌ بۆ لایان له‌هه‌موو ده‌رگایه‌كه‌وه‌ ﴿٢٣﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُم﴾ (پێیان ده‌ڵێن) سه‌لامتان لێ بێ ﴿بِمَا صَبَرْتُمْ﴾
چونكه‌ ئارامتان گرت (له‌ دونیادا) ﴿فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ جا چه‌ند سه‌ر ئه‌نجامێكی چاكتان بوو ﴿٢٤﴾
﴿وَالَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ به‌لام ئه‌وانه‌ی كه‌ په‌یمانی خوا هه‌ڵ ده‌وه‌شێننه‌وه‌ ﴿مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ له‌پاش
به‌ستن و گرێ دانی ﴿وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئه‌و په‌یوه‌ندی خزمایه‌تیه‌ی كه‌ خوا فه‌رمانی
پێ داوه‌ به‌جێی ناهێنن و ئه‌یپچڕێنن ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ و خراپه‌كاری ده‌كه‌ن له‌زه‌ویدا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمُ
اللَّعْنَةُ﴾ هه‌ر بۆ ئه‌وانه‌ نه‌فرین و دووریی له‌ره‌حمی خوا ﴿وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ هه‌روه‌ها بۆ ئه‌وانه‌ سه‌رئه‌نجامی
خراپ ﴿٢٥﴾ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ خوا رزق و رۆزی فراوان ده‌كات ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هه‌ر كه‌سێك خۆی
بیه‌وێت ﴿وَيَقْدِرُ﴾ وه‌كه‌می ده‌كات (بۆ هه‌ر كه‌سێك بیه‌وێت) ﴿وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ وه‌ ئه‌وانه‌ دڵخۆش
بوون به‌ژیانی دونیا ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ له‌كاتێكدا ژیانی دونیا هیچ نیه‌ ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ له‌چاو رۆژی دواییدا
﴿إِلَّا مَتَاعٌ﴾ جگه‌ له‌ رابواردنێكی چه‌ند ساتێكی كه‌م نه‌بێت ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئه‌وانه‌ كه‌بێ بڕوا
بوون ده‌ڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ بۆچی نه‌نێرراوه‌ بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزه‌یه‌ك له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاریه‌وه‌
﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ به‌راستی خوا ﴿يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ هه‌ر كه‌سی بوێت گومڕای
ده‌كات (كه‌شیاوی گومڕاكردنه‌) ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ﴾ وه‌ڕێنموویی هه‌ر كه‌سێك ده‌كات كه‌ بۆ لای
خۆی گه‌ڕابێته‌وه‌ ﴿٢٧﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئه‌وانه‌ی كه‌ باوه‌ڕیان هێناوه‌ ﴿وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم﴾ وه‌دڵیان ئارام ده‌بێت
﴿بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ به‌یادی خوا ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن كه‌ هه‌ر به‌یادی خوا ﴿تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ دڵه‌كان ئارام
ده‌گرن ﴿٢٨﴾

﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و كردەوە چاكەكانیان كردووە ﴿طُوبَىٰ لَهُمْ﴾ خۆش بەحالی بۆ ئەوانە ﴿وَحُسْنُ مَآبٍ﴾ لەگەڵ سەرەنجامی چاك ﴿٢٩﴾
﴿كَذَٰلِكَ أَرْسَلْنَاكَ﴾ هەر بەو شێوەی (پێغەمبەرانی تر) تۆشمان ڕەوانە كردووە ﴿فِي أُمَّةٍ﴾ لەناو گەل و ئوممەتێكدا ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَا أُمَمٌ﴾ كە لەپێش ئەوانەوە گەل و ئوممەتی تر هاتوون و چوون ﴿لِّتَتْلُوَ عَلَيْهِمُ الَّذِي﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەریاندا ئەوەی ﴿أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ نیگامان كردووە بۆت ﴿وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَٰنِ﴾ لەكاتێكدا ئەو بە بڕوا نین بەخوای میهرەبان ﴿قُلْ هُوَ رَبِّي﴾ بڵێ ئەو پەروەردگاری منە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێكی بەهەق نی یە بێجگە لە ئەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ مَتَابِ﴾ گەڕانەوەشم هەر بۆلای ئەوە ﴿٣٠﴾
﴿وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا﴾ بەڕاستی ئەگەر قورئانێك (بەخوێندنەوەی) ﴿سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ﴾ چیاكانی پێ ببرایە (بۆ شوێنێكی تر) ﴿أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ﴾ یان زەوی پێ لەت لەت بكرایە ﴿أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتَىٰ﴾ یان لەگەڵ مردووانە قسەی بكردایە (ئەمجا باوەڕ ناهێنن) ﴿بَل لِّلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا﴾ بەلام هەموو كاروبارەكان بەدەست خوان ﴿أَفَلَمْ يَيْأَسِ﴾ دەی ئایا بێ هیوا نەبوون (وەیان نەزانیوە) ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە ﴿أَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ﴾ كەئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا﴾ هەموو خەڵكی دەخستە سەر ڕێگەی ڕاست ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی كە بێ باوەڕ بوون هەمیشە ﴿تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ﴾ بەڵای سەختیان تووش دەبێت بەهۆی ئەوەی كردوویانە ﴿أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ﴾ یان لەم (بەڵایە) لە نزیك ماڵەكانیانەوە ڕوودەدات ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ﴾ هەتا بەڵێنی خوا دێتە دی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی خۆی بەدی دەهێنێت ﴿٣١﴾
﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان گاڵتە وسووكایەتی كرا ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی زۆر لەپێش تۆوە ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ منیش (ماوەیەك) مۆڵەتم دا بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ پاشان ئەوانم گرت (تۆڵەم لێ سەندن) ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەی من (دەربارەیان) ﴿٣٢﴾
﴿أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ﴾ دەی ئەو (خوایە)ی چاودێرە ﴿عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەسەر هەموو كەسەوە هەرچی كردووە (وەك بتێكە ئاگای لە هیچ نی یە) ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾ ئەوانە هاوبەشانێكیان بۆ خوا بڕیار داوە ﴿قُلْ سَمُّوهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ناوی ئەو (بت و هاوبەشانەم) بۆ بڵێن ﴿أَمْ تُنَبِّئُونَهُ﴾ یان ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ﴾ بەوەی كە(بەخەیاڵی ئێوە) نایزانێت لەزەویدا ﴿أَم بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ﴾ یان قسەی ڕووت و (بێ مانا) دەكەن ﴿بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ﴾ (نەخێر خوا هاوبەشی نی یە) بەڵكو ئەوانەی بێ باوەڕ بوون فێڵ و پیلانی خۆیان بۆ ڕازێنراوەتەوە ﴿وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە قەدەغە كران لەڕێگەی ڕاست ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر كەسێش خوا گومڕای بكات ﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێ نیشاندەرێكی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾
﴿لَّهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ئەوانە لە ژیانی دونیادا سزایان بۆ هەیە ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ﴾ وە بەڕاستی سزای ڕۆژی دوایی سەختترو گرانترە ﴿وَمَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وە بێگومان هیچ پارێزەرێك نی یە بۆ ئەوان لە (سزای) خوا ﴿٣٤﴾

﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ وێنەی ئەو بەهەشتەی کەبەڵێنی دراوە بە پارێزکاران و لەخواترسان ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێر باخەکانیدا ﴿أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا﴾ میوە وسێبەرەکانی (بەهەشت) هەمیشەیین ﴿تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوا﴾ ئەو(بەهەشتە) ئاکامی ئەوانەیە کە خۆیان پاراست (لە دریێد) ولەخواترسان ﴿وَّعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ﴾ و ئاکامی بێ باوەڕانیش ئاگرە ﴿٣٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کتێبمان پێ داوون ﴿يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ شاد دەبن بەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆت ﴿وَمِنَ الْأَحْزَابِ﴾ و هەندێ لە گروپ و تاقمەکان هەن ﴿مَن يُنكِرُ بَعْضَهُ﴾ هەندێک لەوە ئینکار دەکەن ﴿قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ﴾ بڵێ من تەنها فەرمانم بەوە پێکراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ﴾ کە خوا بپەرستم ﴿وَلَا أُشْرِكَ بِهِ﴾ و هیچ هاوبەشێکی بۆ دانەنێم ﴿إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبِ﴾ هەر بۆلای خوا (خەڵکی) بانگ ئەکەم گەڕانەوەشم تەنها بۆلای ئەو(خوا)یە ﴿٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَاهُ﴾ بەو شێوە ئەو(قورئانە)مان ناردۆتە خوارەوە(بۆ تۆ) ﴿حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ کە فەرمانێکی عەرەبییە ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەگەر تۆ شوێنی ئارەزووەکانی ئەوانە بکەوی ﴿بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ لەدوای ئەو وەحی و شارەزاییەی کە هاتووە بۆت ﴿مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ هیچ یاریدەرێکت نابێت لە(سزای) خوا ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش تۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ﴾ و پێمان دان ﴿أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً﴾ هاوسەر و نەوە و وەچە ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێک نەبووە ﴿أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ (پێش تۆ) نیشانەیەک (موعجیزەیەک) بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆ هەموو کارێک وەختێکی تایبەتی هەیە کە نووسراوە ﴿٣٨﴾ ﴿يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ﴾ ئەوەی خوا بیەوێ دەیسڕێتەوە و (ئەوەش بیەوێ) دەیهێڵێتەوە ﴿وَعِندَهُ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ سەرچاوەی کتێبەکی لای ئەو (خوایە کە لوح المحفوظ)ە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ﴾ جا ئەگەر پیشانت دەین ﴿بَعْضَ الَّذِي﴾ هەندێک لەو ﴿نَعِدُهُمْ﴾ هەڕەشانەی لێمان کردوون ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان (پێش ئەوە) بتمرێنین ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ﴾ بێگومان تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ﴾ و لێپرسینەوەش لەسەر ئێمەیە ﴿٤٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا (بێ باوەڕان) سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ کە ئێمە ڕووی کەم دەکەینەوە لە هەموو لایەکانییەوە ﴿وَاللَّهُ يَحْكُمُ﴾ و خوا (بەویستی خۆی) بڕیار دەدات ﴿لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ﴾ کەس ناتوانێ بڕیاری ئەو (خوا) بگۆڕێ (یا هەڵیوەشێنێتەوە) ﴿وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ و ئەو (خوا) لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤١﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە بێگومان ئەوانەی پێش ئەمانیش فێڵ و پیلانیان گێڕا ﴿فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام هەموو پیلان و (نەخشەیەکی سەرکەوتوو) بۆ خوایە (لەبەرامبەر نەخشە و پیلانی ئەواندا) ﴿يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (خوا) دەزانێت هەموو کەس چی دەکات ﴿وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ﴾ و لەمەو دواش بێ باوەڕان دەزانن ﴿لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ سەرئەنجامی (هەر دوو جیهان) بۆ کێ دەبێت ﴿٤٢﴾

﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێت دەڵێن ﴿لَسْتَ مُرْسَلًا﴾ تۆ ڕەوانەکراو (پێغەمبەری خوا) نیت ﴿قُلْ كَفَىٰ بِٱللَّهِ﴾ تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ خوا بەسە ﴿شَهِيدًۢا بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەت بێت لەنێوان من و ئێوەدا ﴿وَمَنْ عِندَهُۥ عِلْمُ ٱلْكِتَٰبِ﴾ هەروەها ئەو کەسەش کەشارەزایی کتێبی (ئاسمانی) لایە ﴿٤٣﴾

سوورەتی ﴿إِبْرَٰهِيمَ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓر﴾ بە(ئەلیف لام ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ﴾ ئەمە پەڕاوێکە دامانبەزاندووە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لِتُخْرِجَ ٱلنَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی ڕزگار بکەیت ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانەوە بۆ ڕووناکی (لەتاریکی بێ باوەڕییەوە بۆ ڕووناکی باوەڕ و ئیمان) ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَمِيدِ﴾ (ڕێنموویان بکەیت) بۆ ڕێگای (خوای) بەدەسەڵات و زاڵی سوپاس کراو ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهِ ٱلَّذِى﴾ ئەو خوایەی ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوییدایە هی ئەوە ﴿وَوَيْلٌ لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ و هاوار و وای بۆ بێ باوەڕان ﴿مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لە سزایەکی سەخت ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا عَلَى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە ژیانی دونیایان لا خۆشترە لە ژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و قەدەغەی (خەڵکی) دەکەن لەڕێگای خوا ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەیانەوێت ئەو (ڕێگای خوا) لار و چەوت پیشان دەن ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ فِى ضَلَٰلٍۭ بَعِيدٍ﴾ ئەوانە لە گومڕاییەکی دوور (لە ڕاستی) دان ﴿٣﴾ ﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِۦ﴾ بەزمانی گەلەکەی خۆی نەبێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینەکەیان) بۆ ڕوون بکاتەوە ﴿فَيُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ﴾ ئەوسا خوا هەر کەسی ویستبێت گومڕای کردووە (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ هەر کەسێکیشی ویستبێ ڕێنموویی کردووە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ هەر ئەویش زاڵ و بەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسامان نارد ﴿بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ بە موعجیزەکانمانەوە ﴿أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ﴾ (فەرمانمان پێدا) کە گەلەکەت ڕزگار بکە ﴿مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ﴾ لەتاریکیەکانی (بێ باوەڕییەوە) بۆ ڕووناکی (باوەڕ و ئیمان) ﴿وَذَكِّرْهُم بِأَيَّىٰمِ ٱللَّهِ﴾ ڕۆژە (پیرۆزە) کانی خوایان بەبیر بهێنەرەوە (یا نەرمەکانی خوایان بیر بخەرەوە) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ﴾ بەڕاستی لەو (بیرخستنەوە)دا پەند و بەڵگەی زۆر هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو خۆڕاگرێکی سوپاس گوزار ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێک مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو نیعمەت و بەهرە و چاکەی خودا بکەنەوە کە بەسەرتانەوەیە ﴿إِذْ أَنجَاكُم﴾
(ئەویش ئەوە بوو) کاتێک کە رزگاری کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لە دار و دەستەکەی فیرعەون
﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کە سزای خراپیان پێ دەچەشتن (بەهەمیشەیی) ﴿وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾
و کوڕانی ئێوەیان سەردەبڕی ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان بەزیندوویی دەهێشتەوە
(بۆ خزمەت کاری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ لەوەتاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو
لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێک کە پەروەردگارتان
رای گەیاند ﴿لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان ئەگەر ئێوە سوپاسی (چاکەی) من
بکەن بۆتان زیاد دەکەم ﴿وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾ بەلام بێگومان ئەگەر نا سوپاسی بکەن ئەوە
بەڕاستی سزای من زۆر بەتینە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ هەروەها مووسا فەرمووی ﴿إِن تَكْفُرُوا أَنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە
ناسوپاسی (نیعمەتەکانی خوا) بکەن ﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ و هەموو ئەو کەسانەش لەزەویدان
﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوای بێ پێویستی سوپاس کراوە ﴿٨﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ﴾ ئایا بۆتان نەهاتووە
﴿نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەواڵی ئەو گەلانەی کە لەپێش ئێوەدا بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەک
گەلی نووح و عاد و سەموود ﴿وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ هەروەها ئەوانەی کە لەپاش ئەوان بوون
وهاتن ﴿لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا هیچ کەس نایانزانێت ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾
پێغەمبەرەکانیان بۆهات بە موعجیزە و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەمجا
ئەوان دەست و پەنجەی خۆیان گەست لە رق و قین دا ﴿وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا﴾ و ووتیان بەڕاستی
ئێمە بێ باوەڕین ﴿بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ﴾ بەو (پەیامە)ی کە بەئێوەدا نێردراوە ﴿وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ﴾ وە بەڕاستی
ئێمە لە گومانداین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی ئێوە بانگمان دەکەن بۆلای و دوودڵین ﴿٩﴾
﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیان ووتیان (پێیان) ﴿أَفِي اللَّهِ شَكٌّ﴾ ئایا لە (بوونی) خوادا گومان
هەیە ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿يَدْعُوكُمْ﴾ بانگتان دەکات
﴿لِيَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لە گوناهەکانتان خۆش بێت ﴿وَيُؤَخِّرَكُمْ﴾ و دواتان بخات
﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ کاتێکی دیاری کراو ﴿قَالُوا إِنْ أَنتُمْ﴾ ووتیان ئێوەش ﴿إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ هەر ئادەمیەکی
وەک ئێمەن ﴿تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا﴾ دەتانەوێت بەرگری ئێمە بکەن و لامان دەن ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾
لە(پەرستنی) ئەوەی کە باوو باپیرانمان دەیان پەرست ﴿فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ دەی بشا بە
بەڵگەیەکی ڕوونمان بۆ بێن (ئەگەر ڕاست دەکەن پێغەمبەرن) ﴿١٠﴾

﴿قالت لهم رسلهم﴾ پێغەمبەرەکانیان پێیان وتن ﴿إن نحن إلا بشر مثلكم﴾ ئێمە هەر ئادەمیەکین وەکو
ئێوە ﴿ولكن الله﴾ بەڵام خوا ﴿يمن على من يشاء من عباده﴾ منەت دەنێت بەسەر هەر کام لە بەندەکانیدا
کەبیەوێت (دەیکاتە پێغەمبەر) ﴿وما كان لنا﴾ وە ئێمە هەرگیز ناتوانین ﴿أن نأتيكم بسلطان﴾ موعجیزە
و بەڵگەیەکتان بۆ بێنین ﴿إلا بإذن الله﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿وعلى الله فليتوكل المؤمنون﴾
وە باوەڕداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿وما لنا ألا نتوكل على الله﴾ وە ئایا بۆچی پشت بەخوا
نەبەستین ﴿وقد هدانا سبلنا﴾ کە بێگومان ئەو (راتە) ڕێگای ڕاستی پیشان داوین؟ ﴿ولنصبرن﴾ وە بەڕاستی
دان بەخۆمانەدا دەگرین ﴿على ما آذيتمونا﴾ لەسەر هەر ئازارێك کە بمان دەن ﴿وعلى الله فليتوكل
المتوكلون﴾ دەبا خۆسپێران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٢﴾ ﴿وقال الذين كفروا﴾ بێ بڕواکان وتیان
﴿لرسلهم﴾ بەپێغەمبەرەکانیان ﴿لنخرجنكم من أرضنا﴾ بەڕاستی لەخاك و وڵاتەکەمان دەرتان دەکەین
﴿أو لتعودن في ملتنا﴾ یان بەڕاستی دەبێ بگەڕێنەوە ناو ئایینەکەی ئێمە ﴿فأوحى إليهم ربهم﴾ جا
پەروەردگاریان نیگای بۆ (پێغەمبەران) کرد ﴿لنهلكن الظالمين﴾ کە بێگومان ستەمکاران لەناو
دەبەین ﴿١٣﴾ ﴿ولنسكننكم﴾ و بێگومان ئێوە نیشتەجێ دەکەین ﴿الأرض من بعدهم﴾ لەو خاکەدا
پاش (تیاچوونی) ئەوان ﴿ذلك لمن خاف مقامي﴾ ئەوەش بۆ کەسانێکە لەوەستانی بەردەم من
دەترسن (لەقیامەتدا) ﴿وخاف وعيد﴾ وە (پێشتر) ترسابێت لەهەڕەشەی (ی من) ﴿١٤﴾ ﴿واستفتحوا﴾ وە
(پێغەمبەران) داوای سەرکەوتن و زاڵبوونیان کرد (لەخوا) ﴿وخاب كل جبار عنيد﴾ وە هەموو ملهوڕ و
یاخییەك بێ هیوا بوون ﴿١٥﴾ ﴿من ورائه جهنم﴾ لەدوای (تیاچوونی جێگای) ئەو دۆزەخە ﴿ويسقى
من ماء صديد﴾ و لە کێم و زووخاو ئاو دەدرێت (دەکرێت بەگەرویدا) ﴿١٦﴾ ﴿يتجرعه﴾ کە قوم قوم
(زۆر بە قێزەوە) دەیخواتەوە ﴿ولا يكاد يسيغه﴾ بەڵام ناتوانێ قوتی بدات ﴿ويأتيه الموت﴾ و مردنی
بۆ دێت ﴿من كل مكان﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وما هو بميت﴾ و کەچی ناشمرێت ﴿ومن ورائه﴾
و لەدوای ئەوەش ﴿عذاب غليظ﴾ سزای سەخت (دەدرێت) ﴿١٧﴾ ﴿مثل الذين كفروا بربهم﴾ ئەوانەی
بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان نموونەی ﴿أعمالهم كرماد﴾ کردەوەکانیان وەك خۆڵەمێشێك وایە
﴿اشتدت به الريح﴾ بەتوندی بای لێ هەڵکردبێت ﴿في يوم عاصف﴾ لە ڕۆژێکی ڕەشەبای سەختدا ﴿لا
يقدرون مما كسبوا على شيء﴾ ئەوان هیچیان دەست ناکەوێت لەوەی کەلە دونیادا کردویانە ﴿ذلك
هو الضلال البعيد﴾ ئا ئەوەیە گومڕابوونی دوور لە ڕاستی ﴿١٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەتان زانیوە (نەتانبینیوە) کە بێگومان خوا ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
ئاسمانەکان و زەوی بەحەق و ڕاستی دروست کردوە ﴿إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت ئێوە لا
دەبات و ناتان هێڵێت ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە (لە جێی ئێوە) دروست کراوێکی تر دەهێنێت
١٩ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ئەوەش بۆ خوا گران و زەحمەت نی یە ٢٠ ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾
وەهەموویان (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) بۆ خوا دەردەکەون و ئاشکرا ئەبن ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ﴾
ئەمجا (لە ڕۆژی دواییدا) بێ دەسەڵاتەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بە زوردارو خۆ بەزل زانەکان
﴿إِنَّا كُنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە دونیادا ﴿لَكُمْ تَبَعًا﴾ شوێن کەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ﴾ ئاخۆ
ئێوە ﴿مُغْنُونَ عَنَّا﴾ بەرگری دەکەن لە ئێمە ﴿مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ هەندێك لە سزای خوا
﴿قَالُوا﴾ (ئەوانیش) دەڵێن ﴿لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ﴾ ئەگەر خوا ئێمەی ڕێنموونی بکردایە ئێمەش
ئێوەمان ڕێنموونی دەکرد ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ یەکسانە بۆمان ﴿أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا﴾ هاوار و ناڵە بکەین
یان ئارام بگرین ﴿مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ﴾ ڕزگار بوونمان نی یە (لە سزای خوا) ٢١ ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ﴾
جا شەیطان دەڵێت ﴿لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کاتێك کە کار تەواو دەبێت (ولێپرسینەوەیان کۆتایی دێت)
﴿إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ﴾ بێگومان خوا بەڵێنی پێدان ﴿وَعْدَ الْحَقِّ﴾ بە بەڵێنێکی حەق و ڕاست ﴿وَوَعَدْتُكُمْ
فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ و منیش بەڵێنم پێدان بەڵام درۆم کرد لە گەڵتاندا ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ﴾ وە من نەم
بوو بەسەرتاندا ﴿مِنْ سُلْطَانٍ﴾ هیچ زۆر و دەسەڵاتێك ﴿إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ﴾ تەنها ئەوە نەبێت کە بانگم
کردن (بۆ گومڕایی) ﴿فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ ئێتر ئێوەش بەدەمگەمەوە هاتن (و بەگوێتان کردم) ﴿فَلَا تَلُومُونِي﴾
کەواتە لۆمەی من مەکەن ﴿وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ بەڵکو لۆمەی خۆتان بکەن ﴿مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ﴾
بەڕاستی من ناتوانم بێم بە هاواری ئێوەوە ﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ﴾ و ئێوەش ناتوانن بێن بەهاواری منەوە
﴿إِنِّي كَفَرْتُ﴾ بەڕاستی من بڕوام نەبوو ﴿بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ﴾ بەوەی کە پێشتر (لە دونیادا)
منتان کرد بوو بە هاوبەش بۆ خوا ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی ستەمکاران ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای
سەختیان بۆ هەیە ٢٢ ﴿وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە
چاکەکانیان کردووە دەخرێنە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ناو بەهەشتێك کە ڕووبارەکان دێن
و دەچن بە ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بە هەمیشە تیایدا دەمێننەوە بە ئیزنی پەروەردگاریان
﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ بەخێر هاتنیان لەو (بەهەشتە)دا بەوەی سەلامە ٢٣ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە؟
﴿كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ خوا چۆن نموونەی هێناوەتەوە ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ﴾ کە وشەی چاك
و ڕاست (لا إله إلا الله) وەك درەختێکی چاك و بەسوودوایە ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ﴾ ڕەگی قایم (لە زەویدا)
داکوتیت ﴿وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾ و لق و پۆپەکانیشی (بەرز بوویەتەوە) لە ئاسماندا ٢٤

﴿تُؤْتِي أُكُلَهَا﴾ ئەو (درەختە) میوە و بەرهەم دەگرێت ﴿كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا﴾ هەموو کاتێك بە ئیزنی
پەروەردگاری ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾ وە خوا ئەو نموونانە دەهێنێتەوە ﴿لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾
بۆ خەڵکی بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وە نموونەی وتەی خراپ و پیس
و(بێ باوەڕی) ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وەکو درەختێکی خراپ و پیس وایە ﴿اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ﴾
هەڵکەنرابێت لەسەر زەوی (و ڕەگی نەبێت) ﴿مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ﴾ هەر خۆی نەگرێت ﴿٢٦﴾ ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە خوا دامەزراویان دەکات ﴿بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ﴾ بە وتەی بەڕێز وجێ
(کە شایەتومانە) ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ لەژیانی دونیادا و لەڕۆژی دواییشدا ﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ
الظَّالِمِينَ﴾ وەخوا ستەمکارانیش گومڕا دەکات ﴿وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ وەخوا هەرچی بەوێت دەیکات ﴿٢٧﴾
﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا﴾ لەجیاتی (سوپاسی) بەهرە
وچاکەی خوا بێ باوەڕ وسپڵە بوون ﴿وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ﴾ و گەلەکەیان بەرەو هەڵدێر برد ﴿٢٨﴾
﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا﴾ ئەویش دۆزەخە کەدەچنە ناوی ﴿وَبِئْسَ الْقَرَارُ﴾ کە جێگەیەکی زۆر خراپە ﴿٢٩﴾
﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا﴾ (بێ باوەڕان) چەند هاوتایان بۆ خوا بڕیاردا ﴿لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بۆ ئەوەی
(خەڵك) گومڕا بکەن لەڕێگەی خوا ﴿قُلْ تَمَتَّعُوا﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ بەرابوێرن (لە دونیادا
بۆ کوێ دەچن؟) ﴿فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ﴾ چونکە بێگومان چارەنووستان هەر دۆزەخ دەبێت ﴿٣٠﴾
﴿قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوبەندانەم کەبڕوایان هێناوە ﴿يُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾
بەڕێکی نوێژەکان بکەن ﴿وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ و لەوەی پێمان داوون ببەخشن ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی
و ئاشکرا ﴿مِنْ قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ کە ڕۆژێك بێت ﴿لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ﴾ نە کڕین
وفرۆشتنی تێدایەو نەدۆستایەتی ﴿٣١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئاسمانەکان
و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ و لەئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ
الثَّمَرَاتِ﴾ و هەموو بەروبوم (و دانەوێڵە)یەکی پێ ڕواندووە ﴿رِزْقًا لَكُمْ﴾ کە ڕزق وڕۆزییە بۆ ئێوە
﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ﴾ هەروەها کەشتی بۆ ڕام هێناون (و خستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ
بِأَمْرِهِ﴾ بۆ ئەوەی بڕوات بەناو دەریادا بەفەرمانی خوا ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ﴾ و ڕووبارەکانی بۆ
ڕام هێناون (و لەخزمەتتاندانە) ﴿٣٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ﴾ وە هەروەها ڕامی هێناوە بۆتان و (لەخزمەتتاندایە)
﴿الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ﴾ ڕۆژ و مانگ بەهەمیشەیی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە شەو و ڕۆژیشی
بۆ ڕام هێناون ﴿٣٣﴾

﴿وَآتَاكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ وە لەهەموو ئەو شتانە کەداواتان کردووە پێ ی بەخشیوون ﴿وَإِن
تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر بەهرە و نیعمەتەکانی خوا بژمێرن ﴿لَا تُحْصُوهَا﴾ بۆتان نازمێردرێن ﴿إِنَّ
الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئادەمی (بێ بڕوا) ﴿لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ زۆر ستەم کار و سپڵەیە (بەرامبەر نیعمەتەکانی
خوا) ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێک ئیبراهیم ووتی ئەی پەروەردگارم
﴿اجْعَلْ هَٰذَا الْبَلَدَ آمِنًا﴾ ئەم شارە (مەککە) بکە بەشارێکی ئارام و ئاسایش ﴿وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ﴾
وەخۆم و کوڕەکانم بپارێزە و دوورخەرەوە ﴿أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ لەوەی بتەکان بپەرستین ﴿٣٥﴾
﴿رَبِّ إِنَّهُنَّ﴾ ئەی پەروەردگارم بێگومان ئەو بتانە ﴿أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆر لەخەڵکیان گومڕا
کردووە (و لایان دان لەڕێگەی ڕاست) ﴿فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ جا هەر کەسێک (لەڕۆڵەکانم) شوێنی
من کەوت ئەوە بێگومان لەمە ﴿وَمَنْ عَصَانِي﴾ هەر کەسیش سەرپێچی کردم ﴿فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
ئەوە بێگومان تۆ لێبوردەی میهرەبانی ﴿٣٦﴾ ﴿رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئەی پەروەردگارمان من
هەندێک لەڕۆڵەکانم نیشتەجێ کرد ﴿بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ﴾ لە شیوێکی بێ کشتوکاڵ دا ﴿عِندَ بَيْتِكَ
الْمُحَرَّمِ﴾ لای ماڵە پیرۆز و ڕێز گیراوەکەت ﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەتا
بەچاکی نوێژ بەجێ بێنن وئەنجامی بدەن ﴿فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ﴾ بەڵکو دڵی خەڵکێک وا
لێبکەیت ﴿تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾ سۆزی وەپەلیان بێت بۆلایان ﴿وَارْزُقْهُم مِّنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و لەهەموو بەر
و میوەیەکیش ڕزقیان بدە ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو شوکرانە بژێرن ﴿٣٧﴾ ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ﴾ ئەی
پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ دەزانی ﴿مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ﴾ بە هەرچی دەیشارینەوە و هەرچی دەری
دەبڕین ﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێ لای خوا شاراوە نی یە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾
ئەلەزەوی و لەئاسماندا ﴿٣٨﴾ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایشێک بۆ ئەو خوایەی
﴿وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾ کە ئیسماعیل وئیسحاقی پێ بەخشیم بەپیری ﴿إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ
الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم بیسەری دوعا و پاڕانەوەیە ﴿٣٩﴾ ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾
ئەی پەروەردگارم من و ڕۆڵەکانم وا لێکەی بەچاکی نوێژەکان بەجێ بێنن ﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾
ئەی پەروەردگارمان پاڕانەوە و نزاکەم وەرگرە ﴿٤٠﴾ ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەی
پەروەردگارمان لەمن و باوکم و دایکم و هەموو بڕواداران ببوورە و خۆش ببە ﴿يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾
لە ڕۆژێکدا، کە لێپرسینەوە دەکرێت وبەرپا ئەبێت ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا﴾ وا مەزانە خوا بێ ئاگایە
﴿عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ﴾ لەو(زوڵم و ستەمەی) کەستەم کاران دەیکەن ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ﴾
بێگومان ئەو دوایان دەخات بۆ ڕۆژێک ﴿تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ کەچاوەکان تیێدا ئەبڵەق دەبن
(و دەیبوقێن لە ترسا) ﴿٤٢﴾

﴿مُهْطِعِينَ﴾ بەخێرایی دەڕۆن (بەدەم بانگ کەریانەوە) ﴿مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ﴾ سەریان بەرز کردۆتەوە (بۆ
ئاسمان) ﴿لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ﴾ پێڵوی چاویان ناترووکێن ﴿وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ﴾ و دڵیان خاڵی
یە (لەتێگەیشتن) ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنذِرِ النَّاسَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵکی ئاگاداربکە و بترسێنە
﴿يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ لەو ڕۆژەی کە سزایان بۆ دێت ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کە ستەمیان
کردووە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ماوەیەکی کەم دوامان بخە
﴿نُّجِبْ دَعْوَتَكَ﴾ تا وەڵامی بانگەوازەکەت بدەینەوە ﴿وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ﴾ و شوێنی پێغەمبەران بکەوین
﴿أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئەی ئێوە نەبوون پێشتر سوێندتان خوارد ﴿مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ﴾
کە هەرگیز لەناوناچن ﴿٤٤﴾ ﴿وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ﴾ هەر لەجێ و شوێنی ئەوانە نیشتەجێ بوون
﴿ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کە ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿وَتَبَيَّنَ لَكُمْ﴾ و بەڕوونی بۆتان دەرکەوت ﴿كَيْفَ فَعَلْنَا
بِهِمْ﴾ کە چیمان بەسەر هێنان ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی زۆریشمان بۆتان هێنایەوە ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَدْ
مَكَرُوا مَكْرَهُمْ﴾ بێگومان ئەو (بێ باوەڕانە) پیلانی گەورەی خۆیانیان گێڕا (دژی پێغەمبەرەکانیان)
﴿وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ خوای گەورە ئاگادارە بە پیلانەکانیان ﴿وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ﴾ وە هەرچەندە
پیلانەکەیان ﴿لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ شاخەکانی پێ بترازێت (و لەبن بێت) ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ﴾
جا وا گومان مەبە لەخوا ﴿مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ﴾ ئەو بەڵێنەی داویەتی بەپێغەمبەرانی بەدی
نەهێنێت ونەیهێنێتە جێ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی خاوەن تۆڵەیە ﴿٤٧﴾
﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ﴾ لەو ڕۆژێکدا، کە ئەم زەوی یە دەگۆڕێت ﴿غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ﴾ بەزەوی یەکی تر
وئاسمانەکانیش (دەگۆڕێن بە ئاسمانی تر) ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ئەوسا هەموو (لەگۆڕەکانیان
دێنە دەرەوە) دەردەکەون بۆ خودای تەنهای زاڵ وبەدەسەڵات بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٨﴾
﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ﴾ و لەو ڕۆژەدا تاوانباران دەبینی ﴿مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ لە کۆت و زنجیردا
پێکەوە بەستراون ﴿٤٩﴾ ﴿سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ﴾ پۆشاکیان قەترانی ڕەشە ﴿وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ و دەم و
چاویشیان ئاگر دایپۆشیوە ﴿٥٠﴾ ﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی خوا تۆڵەو پاداشتی هەموو
کەسێک بدات بە گوێرەی ئەوەی کە کردوویەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بەڕاستی خوا (موحاسەبەکردن)
ولێپرسینەوەی خێرایە ﴿٥١﴾ ﴿هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئەم (قورئانە) ڕاگەیاندن وجاڕێکە بۆ هەموو خەڵک
﴿وَلِيُنذَرُوا بِهِ﴾ وە هەتا پێی بێدار بکرێنەوە ﴿وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانن بێگومان
ئەو (خوا) پەرستراوێکی تاک و تەنهایە ﴿وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ و تا خاوەن ژیرییەکان بیربکەنەوە و
پەند وەربگرن ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الحِجْر ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الر ﴾ بە(ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ﴾ ئەمانە ئایەت و نیشانەکانی
قورئانی ڕوون کەرەوە وئاشکران (١) ﴿ رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون
(لە ئایندەیەکی نزیکدا) زۆر جار ئاوات دەخوازن ﴿ لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴾ کاشکای موسوڵمان
بوونایە (٢) ﴿ ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا ﴾ لێیان گەڕێ بابخۆن و ڕابوێرن ﴿ وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ ﴾ وئومێد
وهیوا بێ ئاگایان بکات ﴿ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چون سزا یان دەدەین)
(٣) ﴿ وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ ﴾ (خەڵکی) هیچ شارێکمان لەناو نەبردووە ﴿ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ﴾
مەگەر کاتی دیاری کراو بۆ لەناو چوونیان هەبووە (٤) ﴿ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ ﴾ وەهیچ ئوممەتێك
پێش ناکەوێت ﴿ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴾ لە کاتی لەناوبردنی خۆی هەروەها دواش ناکەوێ (٥)
﴿ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي ﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ئەی ئەو کەسەی ﴿ نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ ﴾ کە قورئانی نێردراوەتە
خوار بۆ سەرت ﴿ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴾ بەڕاستی تۆ شێتیت (٦) ﴿ لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ ﴾ دەی بۆ فریشتەمان
بۆ ناهێنی (شایەتی بدات تۆ پێغەمبەری) ﴿ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴾ ئەگەر تۆ لە ڕاستگۆیانیت
(٧) ﴿ مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ ﴾ ئێمە فریشتە نانێرینە خوارەوە مەگەر بەڕاست و ڕەوا نەبێت
﴿ وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ ﴾ وە ئەو کاتەش ئەوانە مۆڵەت نادرێن (٨) ﴿ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ ﴾ بێگومان
هەر ئێمە قورئانمان ناردوتە خوارەوە ﴿ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴾ وەبەڕاستی هەر ئێمەش دەی پارێزین (٩)
﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿ فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ ﴾
لەناو هۆز و کۆمەڵە پێشووەکاندا (١٠) ﴿ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ ﴾ هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ نەهاتووە
﴿ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴾ ئیللا گاڵتە ولاقرتێیان پێ کردووە (١١) ﴿ كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴾
ئا بەو جۆرە ئێمە ئەو (قورئانە) دەخەینە ناو دڵی تاوانبارانەوە (١٢) ﴿ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ ﴾ کەچی باوەڕ
بەوەی پێ ناهێنن ﴿ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴾ کە بێگومان باو و ڕێبازی پێشووەکانیش هەر وابووە (١٣)
﴿ وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ ﴾ ئەگەر بۆمان بکردنایەوە ﴿ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ ﴾ دەرگایەك لە ئاسمانەوە ﴿ فَظَلُّوا فِيهِ
يَعْرُجُونَ ﴾ و ئەوان پیایدا بڕۆشتنایەتە سەرەوە (١٤) ﴿ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا ﴾ ئەوسا دەیان وت
بێگومان ئێمە چاوبەستمان لێکراوە ﴿ بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ ﴾ بەڵکو ئێمە کۆمەڵێکین جادوومان لێ
کراوە (١٥)

﴿وَلَقَدْ جَعَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دروستمان کردووە ﴿فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ چەندەها بورجێک
لەئاسماندا ﴿وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان رازاندۆتەوە بۆ سەرنج دەران و تەماشاکەران
١٦ ﴿وَحَفِظْنَاهَا﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان پاراستووە ﴿مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ﴾ لەهەموو شەیتانێکی دەرکراو و
لەرەحمەتی خوا ١٧ ﴿إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ﴾ مەگەر ئەوانەی کەبەدزییەوە گوێ دەگرن ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ﴾
یەکسەر گروڕێکی ئاگرینی دیار دوای دەکەوێت (وە راوی دەنێ) ١٨ ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا﴾ زەویشمان راخستووە
﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ﴾ وچەندەها کێوی شاخی دامەزراومان تێیدا داناوە ﴿وَأَنْبَتْنَا فِيهَا﴾ و رواندوومانە تیایدا
﴿مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ﴾ لەهەموو ڕووەک و درەختێک بەرێک و پێکی ١٩ ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾
وە لەو (زەوییە)دا هۆکارەکانی ژیانمان بۆ ئێوە رەخساندوە ﴿وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ﴾ هەروەها بۆ
ئەوانەش کەئێوە ڕزق و رۆزییان نادەن ٢٠ ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ﴾ وە هیچ شتێک نییە مەگەر
خەزێنەکانی لای ئێمەیە ﴿وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ﴾ و نای نێرین و نایبەین بەئەندازەی دیاری
کراو نەبێت ٢١ ﴿وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ﴾ وە با (هەوا) مان ناردووە کە پیتێنەری دار و درەخت بێت
﴿فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ ئەمجا لەئاسمانەوە بارانمان باراندووە ﴿فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ﴾ وەلێوەمان پێ تێر
کردووە ﴿وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە ناتوانن ئەو (ئاوە) خەزن بکەن ٢٢ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي
وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمە دەژیێنین و دەشمرێنین ﴿وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ﴾ هەر ئێمەش میراتگری هەموو بین
٢٣ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئاگادارین بەوانەی لەپێش ئێوەوە بوون
﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ﴾ و سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەش دەناسین کەپاش ئێوە دێن ٢٤ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ
يَحْشُرُهُمْ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر
خوی کاردروستی زانایە ٢٥ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە ئادەمیمان دروست کرد
﴿مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی رەق ٢٦ ﴿وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ﴾ جنۆکەشمان
پێشتر دروست کرد ﴿مِنْ نَارِ السَّمُومِ﴾ لە ئاگرێکی بەتین ٢٧ ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بخەرەوە)
کاتێک پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا﴾ بەڕاستی من بەشەرێک دروست دەکەم
﴿مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی رەق ٢٨ ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ﴾ هەر کاتێک رێک وپێکم
کرد ﴿وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي﴾ و فووم بە بەریدا کرد لە رۆحێک کە خۆم دروستم کردووە (مەبەست
لەدانەپاڵی رۆح بۆلای خوا رێز و تەشریفە) ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ ئەوێ یەکسەر سوژدەی بۆ بەرن ٢٩
﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەموو تێکڕا سوژدەیان برد (بۆی) ٣٠ ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى﴾ ئیبلیس (شەیتان) نەبێت کە سەرپێچی کرد ﴿أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەوەی کە لەگەڵ سوژدەبەراندا
بێت ٣١

﴿قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس بۆ چی تۆ ﴿أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەگەڵ سوژدە
بەراندا نەبوویت؟! ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ لَمْ أَكُن لِّأَسْجُدَ لِبَشَرٍ﴾ (ئیبلیس) ووتی من هیچ کاتێ سوژدە نابەم بۆ
مرۆڤێک ﴿خَلَقْتَهُ مِن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ کەدروستت کردووە لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی
ڕەق ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا﴾ (خوا پێی) فەرموو دەڵەوێ (بەهەشت) بڕۆدەرەوە ﴿فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ چونکە
بەڕاستی تۆ نەفرەتی لێ دەرکراوی ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینت لەسەرە
تا ڕۆژی دوایی ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە
تا ڕۆژی (مردووان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی لەوە بەڕاستی
تۆ لەمۆڵەت دراوانی ﴿٣٧﴾ ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژێ کەکاتی دیاری کراوە ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا
أَغْوَيْتَنِي﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم لەبەر ئەوەی گومڕات کردم ﴿لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ بێگومان
خۆشی (دونیا)یان لەزەویدا بۆ دەڕازێنمەوە ﴿وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بەڕاستی هەموویان گومڕا
دەکەم ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەندە دڵسۆزەکانت نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ﴾
(خوا) فەرمووی ئەمە ڕێگای هەق و ڕاستە بەرەو من ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بەڕاستی بەندەکانی من ﴿لَيْسَ
لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ تۆ هیچ دەسەڵاتت نیە بەسەریاندا ﴿إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ جگە لەو گومڕایانەی
کەشوێنت کەوتوون ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان دۆزەخ جێگای هەموویانە ﴿٤٣﴾
﴿لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ﴾ (دۆزەخ) حەوت دەرگای هەیە ﴿لِّكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ﴾ هەر دەرگایەکیش
لەوانە دابەش کراوە بۆ چەند بەشێک ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ بەڕاستی خۆپارێزان لە
خواترسان لەناو باخات و کانیاوان ﴿٤٥﴾ ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ﴾ (پێیان دەوترێت) بچنە ناویانەوە
بەهێمنی و ئاسوودەیی ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ﴾ هەر ڕق و کینەیەک لەدڵیاندا بوویێت
دەرمان هێناوە ﴿إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ برای یەکترن بەرامبەر یەکترن لەسەر کورسی دانیشتوون
﴿٤٧﴾ ﴿لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ﴾ تێیدا ماندوو بوونیان توش نایەت ﴿وَمَا هُم مِّنْهَا بِمُخْرَجِينَ﴾ وە هەرگیز
لەو (بەهەشتە) دەرناکرێن ﴿٤٨﴾ ﴿نَبِّئْ عِبَادِي﴾ هەواڵ بدە بەندەکانم ﴿أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ کە
بەڕاستی هەر من لێبوردەی میهرەبانم ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ﴾ وبێگومان هەر سزای منە
سزای سەخت ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَبِّئْهُمْ عَن ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە دەربارەی میوانەکانی ئیبراهیم ﴿٥١﴾

﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا﴾ کاتێک چوونە ژوورەوە بۆلای ووتیان سەلامت لێ بێت ﴿قَالَ
إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی بەڕاستی ئێمە لێتان دەترسین ٥٢ ﴿قَالُوا لَا تَوْجَلْ﴾ ووتیان (پێی)
مەترسە ﴿إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾ بەڕاستی ئێمە مژدەت دەدەینێ بە(لەدایك بوونی) کوڕێکی زانا
٥٣ ﴿قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي﴾ ووتی ئایا مژگێنیم پێ دەدەن ﴿عَلَىٰ أَن مَّسَّنِيَ الْكِبَرُ﴾ لەکاتێکدا کەپیر بووم
﴿فَبِمَ تُبَشِّرُونَ﴾ ئیتر چی مژدەیەکم دەدەنێ ٥٤ ﴿قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ ووتیان ئەو مژدەی داومانە
پێت ڕاستە (و دێتە دی) ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ الْقَانِطِينَ﴾ جا لە نائومێدان مەبە ٥٥ ﴿قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ
رَبِّهِ﴾ ووتی جا کێ لەمیهرەبانی پەروەردگاری نائومێد دەبێت ﴿إِلَّا الضَّالُّونَ﴾ گومڕایان نەبێت ٥٦
﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی ئەی ڕەوانەکراوان (ی خوا) چ کارێکی
گرنگتان هەیە ٥٧ ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ وتیان بەڕاستی ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلێکی
تاوانبار (لەداوێن پیس) ٥٨ ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جگە لەماڵ و منداڵی لووط
کە بێگومان هەموویان ڕزگار دەکەین ٥٩ ﴿إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ﴾ ژنەکەی نەبێت
کەبێگومان بڕیارمانداوە ئەو لە ڕیزی تیاچوواندا بێت ٦٠ ﴿فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ﴾ جا کاتێك
نێردراوەکان هاتن بۆ لای خاوخێزانی لووط ٦١ ﴿قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (لووط) ووتی بەڕاستی
ئێوە دەستەیەکی نەناسراون ٦٢ ﴿قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ﴾ ووتیان بەڵکو ئێمە بۆمان هێناوی ﴿بِمَا كَانُوا فِيهِ
يَمْتَرُونَ﴾ ئەو (سزای) کەئەوان تێیدا دوودڵ بوون ٦٣ ﴿وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ وە ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناوە
﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ٦٤ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ﴾ جا کەواتە لەبەشێکی
شەودا شەوڕەوی بە (شەویکەوتووان و) خاوخێزانت بکە (لە شار دەرچو) ﴿وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ﴾ و خۆت
دوایان بکەوە ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ هیچ کامتان لانەکەنەوە ﴿وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ﴾ و بڕۆن بۆ ئەو
شوێنەی کەفەرمانتان پێدراوە ٦٥ ﴿وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ﴾ ئەم کارەمان بەبێگ بە لووط ڕاگەیاند
﴿أَنَّ دَابِرَ هَٰؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ﴾ کەبێگومان لەبەرەبەیاندا ئەوانە دوا سەراو دەن (هەموویان لەناو
دەچن) ٦٦ ﴿وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ جا خەڵکی (بیرباری) شارەکە هاتن (بەرەو ماڵی
لووط) مژدەیان بەیەکتری دەدا ٦٧ ﴿قَالَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي﴾ (لووط) ووتی دڵنیابن ئەمانە میوانی منن
﴿فَلَا تَفْضَحُونِ﴾ مەی ئابڕووم مەبەن ٦٨ ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ﴾ و لە خوا بترسن و شەرمەزار و ڕیسوام
مەکەن ٦٩ ﴿قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە پێمان نەووتیت نابێ بەرگری لە کەس بکەیت
(نابێ کەس تۆ خست بکەویت) ٧٠

﴿قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي﴾ (لـووط) فەرمـووی ئائەوانە کچانی مـن (مارەیان کـەن) ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر
ئێوە (ئـەو کارە) ئەنجام دەدەن ٧١ ﴿لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ﴾ سـوێند بەتەمەن و ژیانی تۆ (ئـەی موحەممەد ﷺ)
بەڕاسـتی ئەوانە ﴿لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لەسـەر خۆشـی خۆیانـدا سـەر گەردانن ٧٢ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ
مُشْرِقِينَ﴾ جا لەکاتی خـۆر هەڵهاتندا شریخەیەکی بەهێز گرتنی ٧٣ ﴿فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەمجا
ئەو (شـارە)مان سـەرو ژێر کـرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ و گلی بەردیمان بەسـەردا باراندن
٧٤ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانەی بیر دەکەنەوە ٧٥
﴿وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ﴾ وە بێگومـان ئەو (شـارە وێران کراوە) لەسـەر ڕێگای سـەرەکی (کاروانەکان)
دایە ٧٦ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لـەوەدا بەڵگـەی گـرنـگ هەیە بـۆ بڕواداران ٧٧
﴿وَإِن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ﴾ بەڕاسـتی خاوەن باخاتە زۆر پڕەکانیش (قەومی شوعەیب) لەستەم
کاران بـوون ٧٨ ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جـا تۆڵەمـان لـێ سـەندن ﴿وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ جـا بەڕاسـتی ئـەم
دووانە لەسـەر ڕێگایەکی ئاشـکرادان ٧٩ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ﴾ سـوێند بەخـوا بێگومان
خەڵکی حیجریش (گەلەکەی صالـح) بڕوایان بـە پێغەمبەرەکانیان نەکرد ٨٠ ﴿وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا﴾
بەڵگەو نیشانەکانی خۆمـمان پێدان ﴿فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ بـەڵام ئـەوان ڕوویـان لـێ وەرگێڕا ٨١
﴿وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ ئەوانە لەشاخەکاندا دەیانتاشی ﴿آمِنِينَ﴾ خـانـووی زۆری (قایم)
بێ ترس و بیم ٨٢ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ﴾ ئەمجا دەنگ و بەهەڵشاخانێکی بەهێز گرتنی
لەبەرەبەیاندا ٨٣ ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ جا هەرچیان کردبوو (خانوو لەچیاکەندن) هیچ سوودی
پێ نەگەیاندن ٨٤ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە ئێمە ئاسمانەکان و زەویمان دروست نەکردوە
﴿وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ ئەوەش لەنێوانیاندایە بەهەق و ڕاستی نەبێت ﴿وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ وە بێگومان
ڕۆژی دوایی دێـت ﴿فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ﴾ تـۆش بەجوانی چاوپۆشی بکـە لێیان ٨٥ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدی هێنەری زانایە ٨٦ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی حەوت ئایەتی دووبارە کراوەمان پێ بەخشیت (مەبەست لە سوورەتی
الفاتحە یـە کە چەنـد جارێك لـە نوێژدا دووبـارە دەبێتـەوە) ﴿وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ﴾ هەروەهـا قورئانی
گـەورەش ٨٧ ﴿لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) چاوت مەبڕە ئەو سامان و نیعمەتی
(دونیا) کەداومانە بـە ﴿أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێك لە بێ باوەڕانە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خەمیان بۆ مەخۆ
﴿وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە باڵـی بەزەیـی ڕاخە بۆ بڕواداران ٨٨ ﴿وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ﴾ وە بڵێ
بەڕاستی من ترسێنەرێکی ڕوون و ئاشکرام (دەتان ترسێنم لە سزایەك) ٨٩ ﴿كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ﴾
وێنەی ئەو (سزایە)ی ناردمان بۆ دابەش کەران (مەبەست پێی جولەکە و گاورەکانە کە بڕوایان دەکرد
بەهەندێکی قورئان وبێ باوەڕیش بوون بەهەندێکی تری) ٩٠

﴿الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ﴾ ئەوانەی کەقورئانیان کردە چەند بەشەوە (باوەڕداربوون بەهەندێکی
وکافریش بوون بەوەی تری) ﴿٩١﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا سوێند بە پەروەردگارت پرسیار
لەهەموویان دەکەین ﴿٩٢﴾ ﴿عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەدەیانکرد (لەدونیادا) ﴿٩٣﴾ ﴿فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ﴾
جا هەر فەرمانێکت پێ دەدرێت بەئاشکرا ڕای گەیەنە ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾ و گوێ بەهاوبەش
دانەران مەدە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ دەپارێزین لەشەر وبەلای ئەو
کەسانەی گاڵتە ولاقرتێ دەکەن بە ئایەتەکەت ﴿٩٥﴾ ﴿الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ ئەوانەی لەگەڵ
خوادا پەرستراوێکی تر دادەنێن ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا دواتر دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَقَدْ
نَعْلَمُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین ﴿أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ﴾ کەبەڕاستی تۆ دڵت تەنگ
دەبێ بەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿٩٧﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ کەواتە تەسبیحاتی پەروەردگارت بکە ﴿وَكُن مِّنَ
السَّاجِدِينَ﴾ و لەسوژدە بەران بە ﴿٩٨﴾ ﴿وَاعْبُدْ رَبَّكَ﴾ وە پەروەردگارت بپەرستە ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ﴾
هەتا مردن یەخەت پێ دەگرێت ﴿٩٩﴾

سوورەتی ﴿النحل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ﴾ ئەوا فەرمانی خوا (بە سزادانیان) هات بۆیە پەلە مەکەن (لەهاتنی)
﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا لەهەر شتێك ئەوانە دەیکەن بەهاوبەشی ﴿١﴾
﴿يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ﴾ فریشتە دەنێرێتە خوارەوە بەوەحی بەفەرمانی خۆی ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ﴾ بۆ هەر کەسێك لەبەندەکانی کەخۆی بیەوێت ﴿أَنْ أَنذِرُوا﴾ بەوەی کەخەڵکی بترسێنن
﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ﴾ کەبەڕاستی بێجگە لەمن هیچ پەرستراوێکی تر نی یە کەوانە هەر
لەمن بترسن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کرد
﴿تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ بەرز و بڵندە لە هەرچی ئەوانە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣﴾ ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ﴾
(خوای گەورە) ئادەمی دروست کرد لە دڵۆپە ئاوێك ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی بوونە دوژمنێکی
ئاشکرای (بەرنامەکەی خوادا) ﴿٤﴾ ﴿وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ﴾ ئاژەڵیشی بۆ ئێوە دروست کردووە
﴿فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ﴾ کە (خوری) گەرمایی و کەڵکیان تێدایە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە (گۆشتی)
ئەوان دەخۆن ﴿٥﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ﴾ وە بۆ ئێوە هەیە لەو (ئاژەڵانەدا دیمەنی) جوانی و ڕازاوە
﴿حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ﴾ کاتێ دەیان هێننەوە لە لەوەڕگا و کاتێکیش دەیان بەن بۆ لەوەڕگا ﴿٦﴾

﴿وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ﴾ وە(هەندێ لەو ماڵاتانە) بارەکانتان هەڵدەگرن (ودەیبەن) بۆ شار وجێگایەک ﴿لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنفُسِ﴾ کەئێوە پێی نەدەگەیشتن مەگەر زۆر بەدەرەحەت بەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر بەسۆزو بەبەزەیی یە (بۆ ئادەمی) ﴿٧﴾ ﴿وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ﴾ وە ئەسپ و مایین و ئێسترو گوێ درێژ(ی بۆ دروست کردوون) ﴿لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً﴾ لەبەر ئەوەی سواریان بن و هۆی ڕازانەوەش بن بۆ ئێوە ﴿وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە (خوا) شتی وا دروست دەکات کە (ئێستا) ئێوە نایزانن ﴿٨﴾ ﴿وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ﴾ ڕێگەی ڕاست پیشاندان (بەبەندەکان) ئەرکی خوایە ﴿وَمِنْهَا جَائِرٌ﴾ وە هەندێک لەڕێگەکان لارو نارێکە ﴿وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وەئەگەر (خوا) بیویستایە هەمووتانی ڕێنموونی دەکرد ﴿٩﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ ئەو (خوا) زاتێکە کە لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندوون ﴿لَّكُم مِّنْهُ شَرَابٌ﴾ ئاو خواردنەوەتان لەو (بارانە)یە ﴿وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ﴾ و هۆی سەوز بوونی ڕووەکیشە کەمەڕ و ماڵاتی لێ دەلەوەڕێنن ﴿١٠﴾ ﴿يُنبِتُ لَكُم بِهِ الزَّرْعَ﴾ بەو (ئاوە خوا) بۆتان دەڕوێنێت کشتوکاڵ ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ﴾ و زەیتوون و دار خورما مێو و ڕەز ﴿وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ و هەموو بەرو میوەیەک ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەیەکی زۆری هەیە بۆ ئەو کەسانەی بیردەکەنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە ڕامی هێناوە بۆتان شەوو ڕۆژ (بەخزمەتی ئێوەدایە) ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و خۆرو مانگ ﴿وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ﴾ هەروەها ئەستێرەکانیش ڕام هێنراوی فەرمانی خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانە کەژیرن و تێدەگەن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە (ڕامی هێناوە) بۆتان ئەوەی دروستی کردووە لەزەویدا وبڵاوی کردۆتەوە ﴿مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ﴾ کەڕەنگ وجۆریان جیاوازە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا باسکرا ﴿لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵگەیەکی زۆری هەیە بۆ ئەوانەی کەئامۆژگاری وەردەگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە کەدەریای ڕام هێناوە بۆ ئەوەی گۆشتی تازەی لێ بخۆن (مەبەست ماسی وهاوشێوەکانیەتی) ﴿وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ وە بۆ ئەوەی خشڵیشی لێ دەربهێنن کەدەی پۆشن (بۆ خۆ ڕازاندنەوە وەک دور وسەدەف و مرواری) ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ﴾ و کەشتیەکان دەبینی ئاوی دەریاکە لەت دەکەن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی هەوڵدەن لەفەزڵ و ڕۆزی خوا بەدەست بێنن وبۆ ئەوەی سوپاسی خواش بکەن ﴿١٤﴾

﴿وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ﴾ وە (خوا) لەزەویدا چەند شاخێکی دامەزراوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ
ئەوەی ئێوە بەلەرزینیت و بتوانن لەسەری بژین ﴿وَأَنْهَارًا﴾ وەچەم و ڕووباری (تیادانەوە) ﴿وَسُبُلًا
لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ هەروەها ڕێگای زۆر(ی بەدی هێناوە) بۆ ئەوەی ئێوە ڕێ ی پێ دەرکەن ﴿١٥﴾
﴿وَعَلَامَاتٍ ۚ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ﴾ هەروەها نیشانەی زۆری داناوە و بە ئەستێرەش خەڵکی ڕێ دەردەکەن
(بەشەودا) ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ﴾ جا ئایا ئەوەی (ئەمانە) دروست دەکات وەک کەسێک وایە
کە هیچ دروست نەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا﴾
وە ئەگەر (بتانەوێت) نیعمەکانی خوا بژمێرن ناتوانن بیان ژمێرن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی
خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٨﴾ ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ﴾ وە خوا دەزانێ چی دەشارنەوە ﴿وَمَا تُعْلِنُونَ﴾
و چی ئاشکرا دەکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانەش هاواریان لێ دەکەن بێجگە لە خوا
﴿لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ هیچ شتێک دروست ناکەن بەڵکو خۆیان دروست کراون ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْوَاتٌ غَيْرُ
أَحْيَاءٍ﴾ مردووی بێ گیانن ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ (ئەو بتانە) هەست ناکەن کەی (خۆیان و
خەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ خوای ئێوە خوایەکی تاک و تەنیایە
﴿فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ جا ئەوانەی کە بڕوا ناهێنن بە ڕۆژی دوایی ﴿قُلُوبُهُم مُّنكِرَةٌ وَهُم
مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ دڵەکانیان بێ باوەڕە و هەمیشە خۆیان بە زل دەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ ڕاستە
بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەوەی دەی شارنەوە و ئەوەی ئاشکرای دەکەن
﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ بەزل زانانی خۆش ناوێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم
مَّاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ﴾ وە کاتێک بەوانە بوترێت ئایا پەروەردگارتان چی ناردوتە خوارەوە
﴿قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێن حیکایەت و ئەفسانەی پڕو پوچی پێشووەکان ﴿٢٤﴾ ﴿لِيَحْمِلُوا
أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً﴾ بۆ ئەوەی باری گوناهی خۆیان بەتەواوی هەڵبگرن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا
﴿وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم﴾ لەگەڵ هەندێک لەباری گوناهی ئەوانەی کە ئەمان گومڕایان دەکردن
﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ زانیاری ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ بیداربن زۆر بەدە ئەوەی کە هەڵیدەگرن (و دەیگرنە
ئەستۆ) ﴿٢٥﴾ ﴿قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەش کە لەپێش ئەمانەوە بوون پیلانیان گێڕا
﴿فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ﴾ جا خوا کۆشک و خانووەکانیانی لەبن و بناغەوە دەرهێنا
﴿فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ﴾ ئەوسا سەربانەکانیان لەسەریانەوە ڕوخا بەسەریاندا ﴿وَأَتَاهُمُ
الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەلایەکەوە سزایان بۆ هات کە هەستیان پێ نەدەکرد ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ڕیسوا و سەرشۆڕیان دەکات ﴿وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
الَّذِينَ﴾ و (خوا پێیان) دەفەرموێت لەکوێن ئەو هاوبەشانەی ﴿كُنتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ﴾ کەئێوە لەبەر
ئەوان ململانێی (پێغەمبەرەکان و بڕواداران)تان دەکرد دەربارەیان ﴿قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانەی
زانیاریان پێ درابوو دەڵێن ﴿إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ﴾ بەڕاستی ڕیسوایی و بەدبەختی ئەمڕۆ ﴿عَلَى
الْكَافِرِينَ﴾ بۆ بێ باوەڕانە ﴿٢٧﴾ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکان گیانیان دەکێشن
﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا ستەمکار بوون لەخۆیان ﴿فَأَلْقَوُا السَّلَمَ﴾ جالەو کاتەدا ملکەچ دەبن
﴿مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ﴾ (و دەڵێن) ئێمە هیچ خراپەیەکمان نەکردووە ﴿بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾
بەڵێ (خراپەتان کردووە) بێگومان خوا ئاگادارە بەو کردەوانەی کەئێوە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿فَادْخُلُوا
أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ کەواتە بەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا بمیننەوە بەهەمیشەیی
و (هەتاهەتایی) ﴿فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای جێگەی خۆبەگەورەزانان چەند ناخۆش و خراپە ﴿٢٩﴾
﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە وترا بەوانەی کەخۆیان پاراست (لە بێ بڕوایی) ﴿مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا﴾
ئەوە پەروەردگارتان چی ناردوتە خوارەوە؟ دەڵێن خێر و چاکە ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا
حَسَنَةٌ﴾ بۆ ئەوانەی کە لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە چاکە هەیە ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ و بێگومان
جێگای ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ﴾ وچ خۆشەماڵ و شوێنی پارێزکاران و لەخواترسان
﴿٣٠﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ بەهەشتانێک جێگای مانەوەی هەمیشەیی کەئەوان دەچنەسەری
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکانی دەڕۆن بەژێر (قەسر و درەختەکان)یاندا ﴿لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾
لەو بەهەشتەدا ئەوەی بیانەوێ بۆیان ئامادەیە ﴿كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ﴾ ئابەو جۆرە خوا پاداشتی
خۆپارێزەران وخواناسان دەداتەوە ﴿٣١﴾ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکانی
(گیان کێشان) گیانیان دەکێشن بەپاکی ﴿يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن سەلامتان لێ
بێت ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بچنە بەهەشتەوە بەهۆی ئەوەی کەدەتانکرد (لەدونیادا) ﴿٣٢﴾
﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئایا (ئەو بێ باوەڕانە) چاوەڕێی چی ئەکەن جگە لەوەی
فریشتەکان بۆیان بێن و (گیانیان بکێشن) ﴿أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ یان فەرمانی پەروەردگارت بێت
(بۆ سزادانیان) ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر وەکو ئەمەیان کرد
﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ و خواستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان
لەخۆیان دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ لەئاکامدا تۆڵەی ئەو خراپانەیان تووش بوو
کەکردبوویان ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ وە ئەو (سزا)ی کەئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد دەوری دان
و هاتەسەریان ﴿٣٤﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە ئەوانەی هاوبەشیان داناوە بۆ خوا دەڵێن ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ بێجگە ئەو (خوا) هیچ شتێکمان نەدەپەرست ﴿نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا﴾ نە ئێمەو نە باو و باپیرانمان ﴿وَلَا حَرَّمْنَا﴾ وە حەرامیشمان نەدەکرد ﴿مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك بەبێ فەرمانی ئەو ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ پێشانی ئەمانیش هەر بەو جۆرەیان دەکرد ﴿فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ ئایا پێغەمبەران هیچیان لەسەرە بێجگە لەڕاگەیاندنێکی ﴿الْمُبِينُ﴾ ئاشکرای (ئاینی یەکتاپەرستی) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا﴾ سوێند بەخوا لەناو هەموو گەل و ئوممەتێکدا پێغەمبەرێکمان ناردووە ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ (کە فەرمان دەکەن بەخەڵکی) بەوەی تەنها خوا بپەرستن و دوور کەونەوە لە (پەرستنی) هەرپەرستراوێکی تر ﴿فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ﴾ جا خوا هەندێکی لەو (ئوممەتانە) ڕێنموونی کرد ﴿وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ﴾ وە هەندێکیشیان (لەبەر خراپیان) گومڕایی یەخەی گرتن ﴿فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا﴾ دەی بەزەویدا بگەڕێن و تەماشاکەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی بێ باوەڕان چۆن بوو ﴿٣٦﴾ ﴿إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ﴾ هەر چەند زۆر سووربی بەسەر ڕێنموونی ئەوانە (بێ سوودە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسێك ناکات کە (پەروی) گومڕای بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ هیچ پشتیوانێکیشیان نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وە ئەوانە زۆر توند سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ﴾ (دەیان ووت) هەرکەس بمرێت خوا زیندووی ناکاتەوە ﴿بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾ بەڵێ (زیندووی دەکاتەوە) بەڵێنێکی حەق و ڕاستی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٣٨﴾ ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ بۆئەوەی ڕوونی بکاتەوە بۆ خەڵکی ئەوەی تیایدا جیاوازن ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەتا ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون بزانن ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان درۆزن بوون ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ﴾ بەڕاستی کاتێك (زیندووکردنەوە وەدیهێنانی هەرشتێکمان) بوێت ﴿أَن نَّقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ (ئەمەیە) کەپێی دەڵێین بە ئەویش یەکسەر دەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی لەڕێی خوادا کۆچیان کرد ﴿مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا﴾ دوای ئەوەی ستەمیان لێ کرا ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ بێگومان لەدونیادا بشتەجێ یان دەکەین زۆر بەچاکی ﴿وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی گەورەترە ئەگەر بیان زانیایە ﴿٤١﴾ ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانە کەسانێك بوون دانیان بەخۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بەپەروەردگاریان دەبەست ﴿٤٢﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە رەوانەمان نەکردووە لەپێش تۆ ﴿إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِمْ﴾ مەگەر لە پیاوانێ کە نیگامان بۆ ناردوون ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لەزانایان ﴿إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن ﴿٤٣﴾ ﴿بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ﴾ لەگەڵ چەندین بەڵگەو پەڕاوی ئاسمانی ﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ﴾ وقورئانیشمان بۆ تۆ نارد ﴿لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ئەوەی بۆیان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیر بکەنەوە وتێ بگەن ﴿٤٤﴾ ﴿أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ﴾ دەی ئایا ئەوانەی کەپیلان وخراپەیان کردووە بێ باکن و ناترسن لەوەی ﴿أَن يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ﴾ کەخوا یان بنات بەناخی زەویدا ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ﴾ یان سزایان بۆ بێت ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەشوێنێکەوە کەهەستی پێ ناکەن ﴿٤٥﴾ ﴿أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ﴾ یان (سزا) بیان گرێت لەکاتی گەڕان و هاتوچۆدا ﴿فَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ ئیتر ناتوانن خۆیان قوتار کەن ﴿٤٦﴾ ﴿أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ﴾ یان لەکاتێکدا دەترسن (لەسزادان) لەناویان دەبات ﴿فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارتان زۆر دڵسۆز ومیهرەبانە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ ئایا ئەوانە نابینن و سەرنج نادەن کە هەرچی خوا دروستی کردووە ﴿يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ﴾ سێبەرەکانیان دەگوێزێت ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ﴾ بەلای ڕاست و چەپیدا ﴿سُجَّدًا لِّلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ﴾ بەملکەچیەوە سوژدە بۆ خوا دەبەن ﴿٤٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە هەر بۆ خوا سوژدە دەبەن ﴿مِن دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ لەگیانلەبەران و فریشتەکان لەهەمان کاتدا خۆشیان بەگەورە نازانن ﴿٤٩﴾ ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن کەلەلای سەرووی ئەوانەوەیە ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۩﴾ و هەر فەرمانێکیان پێ بکرێت دەیکەن ﴿٥٠﴾ ﴿وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَٰهَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ خوا فەرمووی دوو پەرستراو بۆ خۆتان دامەنێن ﴿إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بێگومان پەرستراو(ی ئێوە) تەنها یەکێکە (کەخوای گەورە وبالادەستە) ﴿فَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ﴾ کەواتە هەر لەمن بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و لەزەویدایە ﴿وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا﴾ وە گوێڕایەڵی بەردەوام هەر بۆ ئەوە ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا لەغەیری خوا دەترسن؟ ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ﴾ وە هەر چاکە و بەهرەیەکتان هەبێت ئەوە هەمووی لەخواوەیە ﴿ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ﴾ پاشان کاتێک دووچاری زیان و ناڕەحەتیەک بن ﴿فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ﴾ ئەوە بەس هاوار هەر بۆلای ئەو دەبەن ﴿٥٣﴾ ﴿ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنكُمْ﴾ لەپاشان کاتێک ناڕەحەتیەکەی لەسەر لابردن ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنكُم﴾ کتوپڕ دەستەیەک لە ئێوە ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش بڕیار دەدەن بۆ پەروەردگاریان (وەدەگەڕێنەوە سەر بێ باوەڕی) ﴿٥٤﴾

﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (تیان گەڕێ) با بێباوەڕ وسپڵە بن بەرامبەر ئەوەی پێمان بەخشین
﴿فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە (لەدونیادا) ڕابوێرن جا لەمەودوا دەزانن (چییان لێ دەکەین) ﴿٥٥﴾
﴿وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە (بت پەرستان) بۆ ئەو (بت)انەی کەهیچ نازانن دادەنێن ﴿نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾
بەشێك لەوەی کەئێمە پێمان بەخشیوون (لەخواردن و خواردنەوە) ﴿تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ
تَفْتَرُونَ﴾ سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەسەر ئەو درۆو بوختانەی کەهەڵتان دەبەست ﴿٥٦﴾
﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ﴾ ئەو (بت پەرستانە) کچان بۆ خوا دادەنێن (و دەڵێن فریشتەکان کچی خودان)
﴿سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خواو بۆ خۆشیان چییان پێ خۆشە (دایدەنێن کە
حەزیان لە کوڕە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَى﴾ هەرکاتێ یەکێك لەوانە مژگێنی کچی پێ بدرێت
﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش دادەگەڕێت و بۆ خۆی پێش دەخواتەوە ﴿٥٨﴾ ﴿يَتَوَارَى مِنَ الْقَوْمِ﴾
خۆی دەشارێتەوە بەخەڵکی ﴿مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ﴾ لەبەر ئەو مژدە خراپەی پێی دراوە (بەگومانی
خۆی) ﴿أَيُمْسِكُهُ عَلَى هُونٍ﴾ ئایا (ئەو کچە) بیهێڵێتەوە بەسەرشۆڕی بەخێوی بکات) ﴿أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ﴾
یان زیندە بەچاڵی کات ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ بێدارببن ئای چەند خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن! ﴿٥٩﴾
﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بۆ ئەوانە هەیە کە بڕوایان بەڕۆژی دوایی نییە ﴿مَثَلُ السَّوْءِ﴾ نموونەی خراپ
﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾ نموونەی هەرە بەرزیش هەر بۆ خوایە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوا)
زاڵی بەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی سزا بدایە ﴿بِظُلْمِهِمْ﴾
بەهۆی ستەم (و بێ بڕوایی) یانەوە ﴿مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێ (مرۆڤ) یکی لەسەر
(زەویدا) نەدەهێشت ﴿وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ بەڵام دوایان دەخات تا کاتی دیاری کراو (نوێن)
﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ جا کاتێك کاتی دیاری کراویان هات (ڕۆژیان تەواو بوو) ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ هیچ
کات و ساتێك دواناکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٦١﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ﴾ وە ئەو
شتی بۆ خوا دادەنێن کەخۆیان حەزی لێ ناکەن ﴿وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ﴾ وە زمانیان بەدرۆ دەڵێ
﴿أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى﴾ کەبێگومان پاداشتی زۆر چاك هەر بۆ ئەوانە ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ﴾ ڕاستە
و گومانی تێدا نییە (پاداشتی) ئەوانە هەر ئاگری (دۆزەخ)ەو زوو بەپەلە دەبرێن (بۆی) ﴿٦٢﴾
﴿تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانمان ناردووە بۆ سەر گەلانی پێش تۆ
﴿فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ جاشەیتان کردەوە (خراپەکان) یانی بۆ ڕازاندەوە ﴿فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ﴾
بۆیە ئەمڕۆ (شەیتان) پشتیوانیانە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوانە سزای سەختی بەئازار هەیە ﴿٦٣﴾
﴿وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان نەناردوتە خوارەوە بۆت ﴿إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ﴾ مەگەر بۆ ئەوەی
ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ﴿الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ ئەوەی کەتیایدا جیاواز بوون ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانیش بێت بۆ کەسانێ کەباوەڕ دێنن ﴿٦٤﴾

﴿وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا بەو (بارانە)
زەوی زیندوو کردەوە دوای ئەوەی کەمردبوو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ نیشانە
و بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ کەسانێک کە(ڕاستی) دەبیستن (٦٥) ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی
لەئاژەڵ و ماڵاتیشدا بۆ ئێوە پەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ﴾ لەوەی لەناو سکی
دایە پێتان دەنۆشین ﴿مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ﴾ لەنێوان سەرگین (پیسی) و خوێندا
شیرێکی پاکی بێ خەوشتان پێ دەنۆشێت (٦٦) ﴿وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ﴾ وە لەبەروبوومەکانی
دار خورما و ترێکەیش ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا﴾ (خواردنەوەی) سەرخۆشکەری لێ دروست دەکەن
﴿وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ وە ڕزق و بژێوی پاک و چاکیشی (لێ دروست دەکەن وەک مێوژ و دۆشاو) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا نیشانە هەیە بۆ کەسانێک کەتێدەگەن (٦٧) ﴿وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ﴾
وە پەروەردگارت سرووش (ئیلهامی) کرد بۆ هەنگ ﴿أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ کە لەچیاکاندا خانوو
(بۆ خۆت) دروست بکە ﴿وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ﴾ و لە(کونی) دار و درەختەکان لەو (شوێن)ەی
کەخەڵکی دروستی دەکەن (بۆی) (٦٨) ﴿ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ پاشان لەهەموو بەروبوومێک بخۆ
﴿فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا﴾ ئەوسا ئەو ڕێگایانەی پەروەردگارت بگرە بەر بەبێ کەچی ﴿يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا﴾
لەسکی ئەو (هەنگانەوە) دێتە دەر ﴿شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ﴾ خواردنەوەیەک (هەنگوین) کە ڕەنگەکانی
جیاوازە ﴿فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ﴾ کەشیفای تێدایە بۆ خەڵکی ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان
لەوەدا نیشانەی گەورە هەیە بۆ کەسانێک کەبیر دەکەنەوە (٦٩) ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ﴾ بێگومان
خوا ئێوەی دروست کردووە پاشان دەتان مرێنێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ وە هەندێک
لەئێوە (زۆر پیر دەبن تا) دەگەڕێنرێتەوە بۆ لاوازترین تەمەن ﴿لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ بۆ ئەوەی
لەپاش زانین هیچ شتێک نەزانێت (هەموو شتێکی لەبیر بچێتەوە) ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی
خوا زانای بەتوانایە (٧٠) ﴿وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ﴾ وە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە
بەسەر هەندێکتاندا لە(پێدانی) ڕزق و ڕۆزیدا ﴿فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾
جائەوانەی کەفەزڵی خودایان بەسەرەوەیە و ڕزق و ڕۆزیان زۆرە بەشی بەندەکانی نادەن
﴿فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ﴾ تابەهۆی ئەوەوە ئەوان (بەندەکان و) ئەمان یەکسان بن تێیدا ﴿أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾
دەی ئایا ئەوانە ئینکاری چاکەو نیعمەتەکانی خوا دەکەن؟ (٧١) ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾
وە خوا لەڕەگەزی خۆتان هاوسەری بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً﴾
وە لەژن و هاوسەرەکانتان کوڕ و نەوەی بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی
پاک و خۆشی پێداوون ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان هەر بە ناهەق و بەتاڵ باوەڕ دێنن
﴿وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾ وە بەچاکەو نیعمەتەکانی بێ باوەڕ و سپڵەن (٧٢)

﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوان لەجیاتی خوا شتانی دەپەرستن ﴿مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا﴾ کەخاوەنی هیچ
ڕزق و ڕۆزییەکی ئەوان نین ﴿مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا﴾ نەلە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَلَا
يَسْتَطِيعُونَ﴾ و ناشتوانن (ڕۆزییان بدەن) (٧٣) ﴿فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ﴾ کەواتە وێنە بۆ خوا مەهێننەوە
﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێت و ئێوە نازانن (٧٤) ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا﴾
خوا نموونەی هێناوەتەوە بەبەندەیەکی خاوەن دار ﴿لَّا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە
﴿وَمَن رَّزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا﴾ لەگەڵ کەسێکی (باوەڕدار) کەڕزق و ڕۆزی چاکمان پێ داوێت لەلایەن
خومانەوە ﴿فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا﴾ ئەویش لەو (ڕۆزییە)ی دەبەخشێت بەنهێنی و ئاشکرا ﴿هَلْ
يَسْتَوُونَ﴾ ئایا ئەو دووانە یەکسانن ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەیان نازانن (٧٥) ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ﴾ وە هەروەها خوا نموونەی هێناوەتەوە بەدوو
پیاو ﴿أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ یەکێکیان لاڵی زگماکی یە کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە
﴿وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ﴾ و ئەو (پیاوە) ئەرك و بارە بەسەر خاوەنەکەیەوە ﴿أَيْنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ﴾ بەرەو
هەرشوێنێک بینێرێ هیچ خێر و چاکەیەك ناهێنێتەوە ﴿هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَن يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ﴾ ئایا ئەو کەسە
یەکسانە لەگەڵ کەسێك فەرمان بەداد گەری بدات ﴿وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ و ئەو (کەسە) لەسەر
ڕێگەیەکی ڕاست بێت (٧٦) ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هەر بۆ خوایە نهێنی و پەنهانیەکانی
ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ﴾ وە هاتنی ڕۆژی دوایش (بەلای خواوە) ﴿إِلَّا كَلَمْحِ
الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ هەر وەکو چاو تروکانێك وایە یان نزیك تر لەوەش ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (٧٧) ﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّن بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾
خوا ئەو خوایە یە کە ئێوەی لەسکی دایکتان دەرهێناوە ﴿لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا﴾ کە هیچتان نەدەزانی
﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە (خوا) گوێ و چاو و دڵی پێدان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾
بۆ ئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن (٧٨) ﴿أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ﴾ ئایا ئەوان سەرنجی باڵندەیان نەداوە؟
﴿مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ﴾ کەچۆن لەهەوای ئاسماندا ڕام هێنراون ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا
کێ ڕایان دەگرێت (بەو ئاسمانەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەو (ڕاگیرکردنە) دا
چەند نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕدارن (٧٩)

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّن بُيُوتِكُمْ سَكَنًا﴾ وە خوا ماڵەکانتانی کردووە بەجێی دانیشتن و حەوانەوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم
مِّن جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا﴾ وە لەپێستی ئاژەڵیش دەوار و ڕەشماڵی بۆ فەراهەم هێناون ﴿تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ
ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ﴾ (هەڵدەدرێنت و دەگوێزرێتەوە) بە ئاسانی لەڕۆژی کۆچ و بارکردنتاندا و
لەڕۆژی مانەوە و وەستانتاندا ﴿وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا﴾ وە (سازاندوویەتی بۆتان) لەخوری و کوڵکی
(ئەو ئاژەڵانە) ﴿وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا﴾ وە لە مووەکانیان شتومەکی ناوماڵ کە کەڵکی لێ وەردەگرن
﴿إِلَىٰ حِينٍ﴾ تا ماوەیەك ٨٠ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَالًا﴾ وە خوا لەوەی کەدروستی کردوە
سێبەری زۆری ڕەخساندووە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا﴾ وە لەچیاکاندا پەناگا
و لەشکەوتی بۆ پەیدا هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ﴾ وە سازیداوە بۆتان جل
و پۆشاکێك کەدەتان پارێزێ لەگەرما ﴿وَسَرَابِيلَ تَقِيكُم بَأْسَكُمْ﴾ هەروەها جل و پۆشاکێك کە لەکاتی
جەنگدا دەتان پارێزێت (لەدوژمن) ﴿كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ بەم جۆرە چاکە و نیعمەتەکانی
خۆی تەواو دەکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ﴾ بۆ ئەوەی مل کەچ و موسوڵمان بن ٨١
﴿فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ﴾ ئەوسا ئەگەر ئەوان ڕوویان وەرگێڕا ئەوە بێگومان ئەوەی لەسەر
تۆیە تەنها ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ ڕاگەیاندنی ئاشکرای (ئایەتەکانە) ٨٢ ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ ئەوانە
بەهرەکانی خوا دەناسن (و دەزانن) ﴿ثُمَّ يُنكِرُونَهَا﴾ پاشان ئینکاری دەکەن ﴿وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ﴾
وە زۆربەی ئەوانە هەر بێ باوەڕن ٨٣ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ڕۆژێك دێ ئێمە
لەهەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) یان بۆ دەنێرین ﴿ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوسا
مۆڵەت نادرێت بەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ بیانووشیان لێ وەرناگیرێت
٨٤ ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ﴾ وە کاتێ ئەوانەی ستەمیان کردوە سزای دۆزەخ دەبینن
﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ نە سزاکەیان لەسەر سووك دەکرێت نە مۆڵەتیش دەدرێن ٨٥
﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ﴾ وە کاتێك ئەوانەی کەهاوبەشیان داناوە پەرستراوەکانیان
دەبینن ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە پەرستراوەکانمان
﴿الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِن دُونِكَ﴾ کە ئێمە هاوارمان لێ ئەکردن لەجیاتی تۆ ﴿فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ﴾
ئەمجا ئەو (پەرستراوانە) وتەیان ئاراستە دەکەن (و دەڵێن) بەڕاستی ئێوە ﴿لَكَاذِبُونَ﴾ درۆزنن
٨٦ ﴿وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەموو گوێڕایەڵی و ملکەچی ئەنوێنن بۆ خوا
﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ وە ون دەبێت لێیان ئەو درۆیانەی کەهەڵیان دەبەست
(لەدونیادا) ٨٧

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و بەرگری خەڵکیان کردووە لەڕێگەی خوا ﴿زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ﴾ جگە لە سزاکەی خۆیان سزایان بۆ زیاد دەکەین ﴿بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ﴾ لەبەر ئەوەی کەخراپەکاریان دەکرد (٨٨) ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە ئێمە لە هەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) دەنێرین ﴿عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ بۆ سەریان لەخۆیان (کەشایەتیان لێ بدات) ﴿وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە تۆش دەهێنین (ئەی موحەممەد ﷺ) بەشایەت لەسەر ئەوانە ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە بۆت ﴿تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ کە ڕوونکەرەوەیە بۆ هەموو شتێك ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانی و مژدەیە بۆ موسڵمانان (٨٩) ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾ بەڕاستی خوا فەرمان دەدات بەدادگەری و بەچاکە ﴿وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ﴾ و بە بەخشین بەخزم و خوێش ﴿وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَالْبَغْيِ﴾ وە (خوا) بەرگری دەکات لەداوێن پیسی و خراپە و دەست درێژی ﴿يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ ئامۆژگاریتان دەکات بۆ ئەوەی پەند وەرگرن و بیربکەنەوە (٩٠) ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدتُّمْ﴾ وە بەڵێنی خوا بەجێ بێنن کاتێ کەبەڵێن دەدەن ﴿وَلَا تَنقُضُوا الْأَيْمَانَ﴾ وە ئەو پەیمانانەتان مەشکێنن ﴿بَعْدَ تَوْكِيدِهَا﴾ لەپاش بەستن و دووپاتکردنەوەیان ﴿وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾ لەکاتێکدا خواتان کردووە بەشایەت و چاودێر بەسەر خۆتانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی هەرچی دەکەن خوا دەیزانێت (٩١) ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا﴾ وەك ئەو (ئافرەتە) مەبن کە ڕیسەکەی کردەوە بەخوری ﴿مِن بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَاثًا﴾ لەپاش بادان و ڕستن و شەتەك دانی ﴿تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ﴾ سوێندو پەیمانەکانتان دەکەن بەهۆی ناپاکی و فرو فێڵ لەنێوانتاندا ﴿أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ﴾ لەبەر ئەوەی دەستەو کۆمەڵێك زۆرتر و بەهێزتر لەدەستەو کۆمەڵێکی تر ﴿إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ﴾ خوا بەوە تاقیتان دەکاتەوە ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە سوێند بەخوا لەڕۆژی دواییدا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەوەی کەئێوە تیایدا جیاواز بوون (٩٢) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی دەکرد بەیەك ئوممەت ﴿وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا) هەر کەسێکی بوێت گومڕای دەکات (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسێکیشی بوێت ڕێنموویی دەکات ﴿وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەوەی کەدەتانکرد (٩٣)

﴿وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێند و پەیمانتان مەکەن بەهۆی ﴿دَخَلًا بَيْنَكُمْ﴾ فەدرو ناپاکی
لەنێوان یەکترد ﴿فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا﴾ تا پێ لەپاش جێگیر بوونی (لەسەر باوەڕ) هەڵەخلیسکێ
﴿وَتَذُوقُوا السُّوءَ﴾ و سزاو ناڕەحەتی بچەژن ﴿بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەرهەڵستی
کردنتان لەڕێبازی خوا ﴿وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەگەر وابێ) سزای زۆر گەورەتان بۆ دەبێت (٩٤)
﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە بەڵێن و پەیمانی خوا بەنرخێکی کەم مەگۆڕنەوە ﴿إِنَّمَا
عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ بەڕاستی ئەوەی کەلای خوا هەیە چاکترە بۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر
ئێوە بزانن (٩٥) ﴿مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ﴾ (چونکە) هەرچی لای ئێوەیە تەواو دەبێت ئەفەوتێت
ونابێت بەڵام ئەوەی لای خوایە هەر دەمێنێت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ﴾ سوێند بەخوا
ئەوانەی کە بەئارام بوون پاداشتیان دەدەینەوە ﴿بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەپاداشتی چاکتر لە
کردەوەکانیان (٩٦) ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى﴾ هەرکەسێ لەنێر یان مێ کردەوەی چاکی
کردبێت ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً﴾ و بڕواداریش بوو بێت ئەوە سوێند بەخوا
بەژیانێکی خۆش دەیژیەنین ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ﴾ و سوێند بێ پاداشتیان بدەینەوە بەچاکتر
﴿مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەئەوان دەیانکرد (٩٧) ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
کاتێک ویستت قورئان بخوێنی ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ پەنا بگرە بەخوا لەشەیتانی نەفرین
لێکراو و دوورکراو لەبەرەیی خوا (٩٨) ﴿إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ﴾ بەڕاستی ئەو(شەیتان) دەسەڵاتی نی
یە ﴿عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەسەر ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وەبە پشت
بە پەروەردگاریان دەبەستن (٩٩) ﴿إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ﴾ تەنها دەسەڵاتی بەسەر ئەوانەدا هەیە
﴿يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ﴾ کە ئەو(شەیتان) دەکەنە دۆست پشتیوانی خۆیان و ئەوانەی بەهۆی
ئەوەوە بوونەتە هاوەڵدەر (١٠٠) ﴿وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ﴾ هەر کاتێک ئایەتێک لەجێی ئایەتێکی
تردا دابنێین ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ﴾ وەخوا چاکتر دەزانێ چی دەنێرێتە خوارەوە ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ
مُفْتَرٍ﴾ دەڵێن تۆ لە خۆتەوە درۆ هەڵدەبەستی بەناوی خواوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو
زۆربەیان هیچ نازانن (١٠١) ﴿قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ﴾ بڵێ جوبرەئیل دایبەزاندوە ﴿مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ لەلایەن
پەروەردگارتەوە بەڕاستی ﴿لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ئەوانەی باوەڕیان هێناوە مەرراوییان بکات
﴿وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ﴾ و ڕێنموونی و مژدەش بێت بۆ موسوڵمانان (١٠٢)

﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین کەئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن
﴿إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ﴾ هەر ئادەمی یە (ئەم قورئانەی) فێری (موحەممەد) دەکات (مەبەستیان
کابرایەکی ڕۆمی بوو) ﴿لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ﴾ کەچی زمانی ئەو کەسەی لەوەی
دەدەنەپاڵ عەجەمی یە ﴿وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ﴾ وئەم (قورئانە)ش بەزمانی عەرەبی پاراو و ڕوون
(دابەزیوە) ١٠٣ ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبڕوایان بەئایەتەکانی خوا
نی یە ﴿لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ خوای گەورە ڕێنموویان ناکات، وسزای سەختی بۆ
ئامادەکردوون ١٠٤ ﴿إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ﴾ بێگومان تەنها ئەوانە درۆهەڵدەبەستن بەدەری
خوا وە ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کەباوەڕیان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾
وهەر خۆیان درۆزنن ١٠٥ ﴿مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ﴾ ئەو کەسەی بێ باوەڕبێ بەخوا لەپاش
باوەڕهێنانی ﴿إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ﴾ مەگەر کەسێک زۆری لێ کرابێت ﴿وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ﴾ و دڵیشی
دامەزراو و ئارام بێت بەباوەڕ ﴿وَلَٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا﴾ بەڵام کەسێ دڵی خۆش و شادمان
بێت بەبێ باوەڕی ﴿فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بەر خەشم و قینی خوا کەوتوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ﴾ وسزای گەورەیان دەبێ ١٠٦ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ﴾ ئەم (هەڕەشەیە) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانە
﴿اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ ژیانی دونیایان لاخۆشەویستر بوو لەژیانی ڕۆژی دوایی
﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ وەبەڕاستی خوا ڕێنموویی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ١٠٧
﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ خوا موری ناوە بەسەر دڵ ﴿وَسَمْعِهِمْ
وَأَبْصَارِهِمْ﴾ و بەسەر گوێ و چاویاندا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ١٠٨
﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ ڕاستە و بێگومان ئەوانە لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوان
زەرەرمەندن ١٠٩ ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی کۆچیان
کردوە ﴿مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا﴾ لەپاش ئەوەی سزادران پاشان جیهاد و تێ کۆشانیان کرد
﴿وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا﴾ و بەئارام بوون بێگومان پەروەردگارت لەدوای ئەوە ﴿لَغَفُورٌ
رَحِيمٌ﴾ لێ بووردەی میهرەبانە (بۆیان) ١١٠

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ﴾ لەڕۆژێکدا کەهەموو کەسێك دێت ﴿تُجَادِلُ عَن نَّفْسِهَا﴾ بەرگری لەخۆی دەکات ﴿وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وەهەموو کەسێك هەرچی کردبێت پاداشتی تەواوی وەردەگرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١١١﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە(خەڵکی) گوند و شارێك ﴿كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً﴾ کە هێمن و دڵنیا بوون ﴿يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا﴾ ڕزق و ڕۆزی زۆری بۆ دەهات ﴿مِّن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو شوێنێکەوە ﴿فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ﴾ کەچی بەرامبەر چاکە و نیعمەتەکانی خوا ناسوپاس و سپڵە بوون ﴿فَأَذَاقَهَا اللَّهُ﴾ جا خوا بەو هۆیەوە کردی بەبەر (خەڵکەکە)یدا ﴿لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ﴾ پۆشاکی برسێتی و ترس و بیم ﴿بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کەدەیانکرد ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرێکیان لەخۆیان بۆهات ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ کەچی باوەڕیان پێ نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ جا سزا گرتنی لەکاتێکدا ستەمکار بوون ﴿١١٣﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ جا لەو ڕۆزییەی خوا پێی بەخشیوون بخۆن ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کەحەڵاڵ و پاکە ﴿وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ و سوپاسی چاکە و نیعمەتی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١١٤﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ﴾ بێگومان (خوا) ئەوەی حەرامی کردووە لەسەرتان تەنها مردارەوەبوو ﴿وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ وخوێن وگۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەوەی (کەسەربڕاوە) ناوی غەیری خوای لێ هێنراوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ﴾ بەڵام هەر کەسێك ناچار بوو (لەو حەرامانە بخوات) بێ دەست درێژی و زیادەڕۆیی ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿١١٥﴾ ﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ وە بەخۆتانەوە مەڵێن ﴿لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ﴾ ئەوەی کەدەمانتاندا دێت بەدرۆ ﴿هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ﴾ ئەوە حەڵاڵە و ئەوە حەرامە ﴿لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بۆ ئەوەی درۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ ڕزگاریان نابێ ﴿١١٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ (لە دونیادا) ڕابواردنێکی کەم (یان دەبێ) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿١١٧﴾ ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا﴾ وە لەسەر ئەوانەی کەجوولەکە بوون ﴿حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ حەراممان کرد (لێیان) ئەوەی کەباسمان کردووە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (دابەزینی ئەم ئایەتە) ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿١١٨﴾

﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی ﴿عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ خراپەیان کردووە بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ پاشان دوای ئەوە گەڕاونەتەوەو تۆبەیان کردووە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وکرداری خۆیان چاك کردووە ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿مِنْ بَعْدِهَا﴾ لە پاش ئەوانە ﴿لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٩﴾ ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم ﴿كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ﴾ (بۆ خۆی) ئوممەتێك بوو گوێڕایەڵ وفەرمانبەردار بۆ خوا ﴿حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لادەر بوو لەهەموو ئاینێکی بەهەق و هەرگیز لەهاوبەش دانەران نەبووە ﴿١٢٠﴾ ﴿شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ﴾ شوکرانە بژێری (خوا) بووە لەبەرامبەر سارو نیعمەتەکانیدا ﴿اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ئەویش هەڵی بژاردو ڕێگەی ڕاستی پیشان دا (کەئیسلامە) ﴿١٢١﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ وە ئێمە لە دونیادا نیعمەت و بەهرەی چاکمان پێ بەخشی ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دواییشدا لەڕیزی چاکاندایە ﴿١٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ پاشان نیگامان بۆ کردیت ﴿أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەپەیڕەوی ئاینی ئیبراهیم بکە ﴿حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ چونکە پاك و ڕاست بوو بەهیچ جۆری لەهاوبەش دانەران نەبوو ﴿١٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ﴾ بێگومان (ڕێزگرتنی) ڕۆژانی شەممە تەنها لەسەر ئەوانە دانرا ﴿اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ کەجیاواز بوون تیایدا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کەئەوان تیایدا جیاواز بوون ﴿١٢٤﴾ ﴿ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ﴾ (خەڵکی) بانگ بکە بۆ ڕێبازی پەروەردگارت ﴿بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾ بەدانایی وبە ئامۆژگاری جوان و چاك و شیرین ﴿وَجَادِلْهُمْ﴾ وە لەگەڵیان سەری (موجادەلەبکە) ﴿بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین شێوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت خۆی چاك دەزانێ ﴿بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بەوانەی گومڕا بوون ولایاندا وەلەڕێگاکەی ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر خۆشی زانایە بەوانەی لەسەر ڕێگای ڕاستن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ﴾ وە ئەگەر تۆڵەتان سەندەوە ﴿فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ﴾ ئەوە بەئەندازەی ئەو ستەمەی دژتان کراوە تۆڵە بکەنەوە ﴿وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ﴾ وە ئەگەر ئارام بگرن ﴿لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئارام گران ﴿١٢٦﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بەخۆتدا بگرە ﴿وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ ئارام گرتنەکەشت هەر بە(یارمەتی) خوایە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ وخەفەتیان بۆ مەخۆ ﴿وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ﴾ و بەو فێڵ و پیلانانەش دەیکەن دڵ تەنگ مەبە ﴿١٢٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ ئەوانەیە کە خۆیان پاراستووە (لە تاوان) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ هەروەها لەگەڵ ئەوانەشدایە کە خێرخواز وچاکەکارن ﴿١٢٨﴾

سوورەتی ﴿ الإسراء ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەو زاتەی کە شەوڕەوی کرد ﴿بِعَبْدِهِ لَيْلًا﴾ بە بەندەی خۆی
لە شەوێکدا ﴿مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە مزگەوتی حەرامەوە (لەشاری مەککە) ﴿إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾
بۆ مزگەوتی (الاقصی) لە (بیت المقدس) ﴿الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ﴾ کە دەوروبەریمان پیرۆز و بەردار
کردووە ﴿لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا﴾ بۆ ئەوەی هێندێك لە بەڵگەو نیشانە ڕوونەکانی خۆمانی نیشان بدەین
﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ وە تەوراتیشمان
بەخشی بە مووسا ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە ئەو(تەوراتە)مان کردە هۆی ڕێنموونی بۆ نەوەی
ئیسرائیل ﴿أَلَّا تَتَّخِذُوا مِن دُونِي وَكِيلًا﴾ (پێمان ووتن) کە بێجگە لە من کەس مەکەنە پشتیوانی
خۆتان ﴿٢﴾ ﴿ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ (ئەی) نەوەی ئەو کەسانەی کەلەگەڵ نووح (بە کەشتیدا)
هەڵمان گرتن ﴿إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا﴾ بەڕاستی نووح بەندەیەکی زۆر سوپاس گوزار بوو ﴿٣﴾
﴿وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ﴾ نەوەکانی ئیسرائیلمان ئاگادار کردو هەواڵمان پێدان لەنامەکەیاندا
﴿لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ﴾ کە سوێند بەخوا ئێوە خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا دووجار ﴿وَلَتَعْلُنَّ
عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ وە بێگومان زۆر دەسەڕۆو زاڵ دەبن (بەسەر خەڵکی دا) سەرکەش بوونەوەیەکی زۆر گەورە
﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا﴾ جا کاتێك بەڵێنی یەکەمی (لەو دووانە) هات (کەبەڵێنتان پێدراوە)
﴿بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا﴾ دەینێرینە سەرتان چەند بەندەیەکی خۆمان ﴿أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ کە خاوەنی
دەست ڕۆشتندێکی بەتینن لەجەنگ دا ﴿فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ﴾ ئەمجا ئەوانە دەگەڕێن بەناو
وڵاتەکەتاندا ﴿وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا﴾ وە ئەوە بەڵێنێکی بەدی هێنراو بوو ﴿٥﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ
عَلَيْهِمْ﴾ لەپاشان جارێکی تر ئێوە بەسەریاندا زاڵ دەکەینەوە ﴿وَأَمْدَدْنَاكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە دارایی
و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشین ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾ وە لەشکر و کەستان (لە جاری پێشوو)
زۆرتر دەکەین ﴿٦﴾ ﴿إِنْ أَحْسَنتُمْ أَحْسَنتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ ئەگەر ئێوە چاکە بکەن ئەو چاکە بۆ خۆتان دەکەن
﴿وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا﴾ وە ئەگەر خراپەش بکەن ئەوا (سزاکەی) هەر بۆ خۆتانە ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾
جا کاتی بەڵێنی (سزا و تۆڵەی) دووهەم هات ﴿لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەزاری و خەفەت
بەڕووخسارتانەوە دەرکەوێت ﴿وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ﴾ وە بۆ ئەوەی بچنەوە ناو مزگەوتی ئەقصاوە
﴿كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەروەکو لەجاری یەکەمدا چوونە ناویەوە ﴿وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا﴾
وە بۆئەوەی وێرانی بکەن بەوێران کردنێکی گەورە ﴿٧﴾

﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ﴾ ئومێد وایە پەروەردگارتان ڕەحمتان پێ بکات (ئەگەر بگەڕێنەوە بۆلای خوا)
﴿وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا﴾ ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆسەر تاوان) ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سزادانتان) ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ
حَصِيرًا﴾ وە دۆزەخمان کردە بەندیخانە بۆ بێباوەڕان ٨ ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە
ڕێنموویی دەکات ﴿لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بۆ ڕێبازو بەرنامەیەک کەڕاست ترینە ﴿وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و مژدەش
دەدات بەو باوەڕدارانەی ﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان دەکەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ کە بەڕاستی
پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ٩ ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان نییە ﴿بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕۆژی
دوایی ﴿أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی سەختمان بۆ ئامادە کردوون ١٠ ﴿وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ﴾ وە ئادەمی نزاو
هاوار بۆشەڕ و خراپە دەکات ﴿دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ﴾ (هەروەکو) داوا و نزاکردنی بۆ خێرو چاکە ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا﴾
وە ئادەمی هەمیشە هەر پەلەیەتی ١١ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ﴾ شەو و ڕۆژمان کرد بەدوو نیشانەی (گەورەی
دەسەلاتی خود) ﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ﴾ ئەمجا نیشانەی شەومان تاریک کرد (یا سڕییەوە) ﴿وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾
وەبەڵگەو نیشانەی ڕۆژمان ڕووناک کردەوە ﴿لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەشوێن ڕۆزی پەروەردگارماندا
بگەڕێن ﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ وە بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حسابی (مانگ و شەو و ڕۆژەکان)
بزانن ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا﴾ وە ئێمە هەموو شتێکمان بەڕوونی و ڕەوانی باس کردووە (بۆتان) ١٢
﴿وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ وە هەموو مرۆڤێک (لەڕۆژی دواییدا) کردەوەی خۆیمان کردوتە گەردنیەوە
(چاکە بێت یا خراپە) ﴿وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا بۆی دەردەهێنین ﴿كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا﴾
نامەیەک کە بەکراوەیی (و هەموو کردەوەکانی تێدا نوسراوە) دەیبینێت ١٣ ﴿اقْرَأْ كِتَابَكَ﴾ (پێی دەوترێت)
نامەکەت بخوێنەرەوە ﴿كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ ئەمڕۆ خۆت بەسیت کە موحاسەبەی خۆت بکەیت
١٤ ﴿مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ هەر کەس ڕێنموویی وهیدایەتی وەرگرتێت ئەوە بێگومان ڕێنموویی
وهیدایەتەکەی (سوود و قازانجەکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ و هەر کەسێش گومڕا
بووبێت ئەوە بێگومان (زیان و سزاکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ کەسێکی گوناهکار
گوناهی هیچ کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ﴾ ئێمە هەرگیز سزای (بەندەکان) نادەین ﴿حَتَّىٰ نَبْعَثَ
رَسُولًا﴾ هەتا پێغەمبەر نەنێرین (بۆیان) ١٥ ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا﴾ وە کاتێک بمانەوێت ﴿أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً﴾ (دانیشتوانی)
شار و گوندێک لەناو بەرین ﴿أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا﴾ فەرمان دەدەین (بەگوێڕایەڵی وکردەوەی چاک) بە دەوڵەمەندە
خراپەکارو ڕابواردووەکانی ﴿فَفَسَقُوا فِيهَا﴾ کەچی ئەوان یاخی دەبن و لەفەرمان دەردەچن ﴿فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ﴾
جا بڕیاری (سزادان) پێویست دەبێت بۆ (دانیشتوانی) ئەو شار و گوندانە ﴿فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا﴾ جا ئەوسا وێرانیان
دەکەین بەوێران کردنێکی تەواو ١٦ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا﴾ وە زۆر (گەل و میللەت)مان لەناو برد ﴿مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ
نُوحٍ﴾ لە چەرخەکانی پاش نووح ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ﴾ پەروەردگارت بەسە بە گوناهی بەندەکانی
﴿خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ کە ئاگادار و بینایە ١٧

﴿مَن كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ﴾ هەر کەسێک تەنها ژیانی دونیای بوێت ﴿عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا﴾ لەم (دونیا)دا ڕووبی
ی دەدەین ﴿مَا نَشَاءُ لِمَن نُّرِيدُ﴾ ئەوەی بمانەوێ بۆ هەر کەسێک ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ﴾ لە پاشان دۆزەخمان
بۆ بڕیارداوە ﴿يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا﴾ دەچێتە ناوی بە لۆمەکراوی و دەرکراوی لە میهرەبانی خو ﴿١٨﴾
﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ﴾ هەر کەسێکیش مەبەستی ڕۆژی دوایی بوێت ﴿وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا﴾ وە هەوڵی
بۆ بدات بەو جۆرەی شایستەی ئەوە ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ و باوەڕداریش بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُم
مَّشْكُورًا﴾ ئائەوانە کردەوە و تێکۆشانەکەیان وەرگیراوە (لای پەروەردگاریان) ﴿١٩﴾ ﴿كُلًّا نُّمِدُّ﴾
دەبەخشین بە هەموان ﴿هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ﴾ ئەوانە (کە هەر دونیایان دەوێت) و ئەوانەش (کە ڕۆژی
دواییان دەوێ) ﴿مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ﴾ لە بەخششی پەروەردگارت (لەم دونیایەدا) ﴿وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ
مَحْظُورًا﴾ بێگومان ڕۆزی و بەخشراوی پەروەردگارت هەرگیز قەدەغە کراو نەبووە ﴿٢٠﴾ ﴿انظُرْ
كَيْفَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە چۆن ﴿فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ (لە دونیادا) هەندێ
هەندێکیانمان داوە بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا﴾ وە بێگومان پلەکان
لە ڕۆژی دواییدا گەورەترە و فەزڵەکانیش گەورەترن ﴿٢١﴾ ﴿لَّا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ (ئەی ئادەمی)
لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا﴾ ئەگینا دەبیتە لۆمەکراوێکی
سەرشۆڕ و ڕیسوا ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ﴾ وە پەروەردگارت بڕیاری داوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ کە هیچ
شتێک مەپەرستن بێجگە لە ئەو ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە لەگەڵ دایک و باوکتان چاکە بکەن ﴿إِمَّا
يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا﴾ ئەگەر یەکێکیان (باوکت و دایکت) یان هەردووکیان لای تۆ
پیربوون ﴿فَلَا تَقُل لَّهُمَا أُفٍّ﴾ ئەوە ناخۆشیان پێ مەڵێ تەنانەت ئۆفیش ﴿وَلَا تَنْهَرْهُمَا﴾ وەتیان
مەخوڕە و پێیاندا هەڵمەشاخێ ﴿وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾ (بەڵکو) وتەی نەرم و شیرینیان (لەگەڵدا)
بەکاربێنە ﴿٢٣﴾ ﴿وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ باڵی خۆ بەکەم زانین و میهرەبانییان بۆ ڕابخە
﴿وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا﴾ بڵێ ئەی پەروەردگارم ڕەحمیان پێ بکە ﴿كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾ هەرچۆنێک
ئەوان منیان پەروەردە کرد بەمنداڵی ﴿٢٤﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ﴾ پەروەردگارتان چاک دەزانێت
بەهەرچی لەدڵ و دەروونتاندا هەیە ﴿إِن تَكُونُوا صَالِحِينَ﴾ ئەگەر ئێوە چاک بن و بیری چاکەتان
هەبێت ﴿فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا﴾ ئەوا بێگومان ئەو (خوایە) لێ بوردەیە بۆ تۆبەکاران ﴿٢٥﴾
﴿وَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ وە مافی خزمانت بدە ﴿وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ (هەروەها مافی) هەژار و
ڕێبواریش ﴿وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا﴾ زیادە ڕەویش مەکەن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ﴾ بەڕاستی زیادەڕەوان
﴿كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ﴾ دۆست و برای شەیتانەکانن ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا﴾ شەیتانیش بەرانبەر
(نازو نیعمەتەکانی) پەروەردگاری هەمیشە سپڵەیە ﴿٢٧﴾

﴿وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ﴾ وە ئەگەر ڕووت وەرگێڕا لەوانە (لەسەر نەداری) ﴿ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا﴾
چاوەڕوانی بەخششی و ڕۆزییەك بوویت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا﴾ ئەوە قسەی
جوان و نەرمیان لەگەڵدا بکە ٢٨ ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ﴾ وە دەستت مەکە کوت بەگەردنتدا
(واتە دەست قووچاو مەبە لەخێرکردندا) ﴿وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ﴾ وکراوە وبەرەڵاشی مەکە
بەتەواوی (هەرچیت هەیە بیدەی بەخەڵکی) ﴿فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا﴾ تا ببیتە کەسێکی لۆمەکراوی
هیچ بەدەستەوە نەماو ٢٩ ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ ڕزق و ڕۆزی فراوان
دەکات ﴿لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ بۆ هەر کەسێك کەبیەوێت و وەتەنگی دەکات بۆهەر کەسی بیەوێت
﴿إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی ئەو هەمیشە ئاگا و بینایە بەبەندەکانی ٣٠ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ﴾
وە ڕۆڵەکانتان مەکوژن ﴿خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ﴾ لەترسی هەژاری و نەداری ﴿نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی
ئەوانیش و ئێوەش دەدەین ﴿إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی کوشتنی ئەوانە (ئەو منداڵانەتان)
هەڵەو تاوانێکی گەورەیە ٣١ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ﴾ و نزیکی زیناش مەکەونەوە ﴿إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً﴾
بەڕاستی ئەوە کردەوەیەکی زۆر ناشرینە ﴿وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ و ڕێگەیەکی پیس و خراپە ٣٢ ﴿وَلَا
تَقْتُلُوا النَّفْسَ﴾ وە کەسێك مەکوژن ﴿الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ کەخوا کوشتنی ئەوی حەرام کردوە
مەگەر بە (هۆیەکی) ڕاست و ڕەوا نەبێت (وەك ئەگەر هاتوو کەسێکی کوشتووە، یان بەدین
باشگەز بووەوە، یان شووی کردوو یان ژنی هێناوو زینایان کرد) ﴿وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا﴾ جا هەر کەسێك
بەناهەق و ستەم لێکراوی کوژرا ﴿فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا﴾ ئەوە دەسەڵاتمان داوە بەخاوەنەکەی
(بەسەر بکوژەکەدا) ﴿فَلَا يُسْرِفْ فِي الْقَتْلِ﴾ جا با خاوەنەکەی زیادەڕەوی نەکات لە تۆڵەسەندنەوەدا
(ئەگەر عەفووی کرد باش ئەوە نەچێت تۆڵەی لێ بسێنێتەوە، وە ئەگەر کوشتیشیەوە بە جوانترین
شێوە بیکوژێتەوە وزیاتر نەبێت لە بڕیاری خودا هەرچۆنێك بێت) ﴿إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا﴾ چونکە
بەڕاستی ئەو (خاوەنە) یارمەتی دراوە ٣٣ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیو مەکەونەوە
﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەچاکترین شێوە نەبێت (کە نزیکی بە لە پاراستن و بەرهەم هێنانی) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ﴾ هەتا (هەتیوەکە) دەگاتە کەماڵی ژیری و لێزانی ﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ﴾ وەفا بکەن بە بەڵێن
وپەیمانەکانتان ﴿إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ بەڕاستی (خاوەن) بەڵێن و پەیمان لێپرسراوە بەرامبەر بەڵێنەکەی
٣٤ ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ﴾ وە کاتێك کە پێوانە دەکەن (بۆ خەڵکی) بەڕێك و پێکی پێوانە بکەن
﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ و کێشانەش بکەن بەتەرازووی ڕاست ودروست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ ئەمە
(بۆ ئێوە) چاکترو ئەکامیشی باشترە (لە دونیا و قیامەتیشدا) ٣٥ ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ وە شوێنی
شتێك مەکەوە کەزانیاریت دەربارەی نییە ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ﴾ بەڕاستی گوێ و چاو و دڵ
﴿كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ هەموو ئەوانە (خاوەنەکانیان) بەرپرسیارن لێیان ٣٦ ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ
مَرَحًا﴾ وە بەسەر زەویدا بەفیز و لووتی و شانازییەوە ﴿إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ﴾ (چونکە) بەڕاستی تۆ ناتوانی
ڕووی زەوی کون بکەیت ﴿وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا﴾ وە ناگەیتە شاخەکان لەدرێژیدا ٣٧ ﴿كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ﴾
هەموو ئەوەی باسکرا خراپەکانی ﴿عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا﴾ لای پەروەردگارت ناپەسەند و بێزراوە ٣٨

﴿ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ﴾ ئەوە (ی باسکرا) هەندێکە لەو دانایی وحیکمەتەی کە
پەروەردگارت نیگای کردووە بۆت ﴿وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تر لەگەڵ
خوادا مەپەرستە ﴿فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ﴾ ئەگینا فڕێ دەدرێتە ناو دۆزەخەوە ﴿مَلُومًا مَّدْحُورًا﴾ بە لۆمەکراوی
ودوورخراوەی لەبەزەیی خوا (٣٩) ﴿أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُم بِالْبَنِينَ﴾ ئایا پەروەردگارتان ڕەگەزی کوڕی
تایبەتی کردووە بە ئێوەوە ﴿وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا﴾ لە فریشتەکانیشدا کچانی بۆخۆی هەڵبژاردووە
﴿إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا﴾ بەڕاستی ئێوە ووتەیەکی زۆر گەورە (وناڕەوا) دەڵێن (٤٠) ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا
الْقُرْآنِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان (نموونەکانمان) بەچەند جۆر هێناوە لەم قورئانەدا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾
بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ بەڵام (خوانەناسان) هەر
دوورکەوتنەوەیان زیاتر دەبێت (بەو باسکردنە) (٤١) ﴿قُل لَّوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ ئەگەر لەگەڵ خوادا پەرستراوانێکی تر بوایە ﴿كَمَا يَقُولُونَ﴾ وەك ئەو (بت پەرستان) دەڵێن
﴿إِذًا لَّابْتَغَوْا﴾ ئەو کاتە دەگەڕان بە دوای ﴿إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا﴾ ڕێگەیەکدا بۆلای خاوەنی عەرش
(کە خوایە) (٤٢) ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ﴾ پاك و بێ گەرد و بەرز و بڵندە ئەو (خوایە) ﴿عَمَّا يَقُولُونَ﴾ لەوەی
ئەو (بت پەرستانە) دەیڵێن (دەربارەی خوا) ﴿عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ زۆر بەرز و بڵندترە (٤٣) ﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ
السَّبْعُ﴾ هەر حەوت ئاسمانەکان تەسبیحاتی خودا دەکەن ﴿وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ﴾ و زەوی و هەرچی
لە ناویاندایە ﴿وَإِن مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ کە تەسبیحات و سوپاس
وستایشی ئەو نەکات ﴿وَلَٰكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ بەڵام ئێوە تێ ناگەن لە تەسبیحاتەکەیان
﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئارام ولەسەرخۆ ولێبوردەیە (٤٤) ﴿وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾
وە (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێك قورئان دەخوێنیت (بەسەریاندا) ﴿جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ﴾ دادەنێین
لەنێوان تۆ و ئەوانەدا ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ کە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿حِجَابًا مَّسْتُورًا﴾ پەردەیەکی
نادیار (داپۆشەر) (٤٥) ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە دەیدەین بەسەر دڵیاندا ﴿أَكِنَّةً﴾ چەند پەردەیەکی
زۆر ئەستوور ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی لەقورئان تێ نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ و گوێشیان کەڕ دەکەین
(نایبیستن) ﴿وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ﴾ وە هەر کاتێك ناوی پەروەردگارت دەبەیت (لای ئەو بێ باوەڕانەدا)
﴿فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ﴾ بە قورئاندا بەتاك و تەنیایی ﴿وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا﴾ بە بێزاری پشت هەڵ دەکەن
(٤٦) ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ﴾ ئێمە چاك دەزانین بۆچی ئەوان گوێ دەگرن ﴿إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾
کاتێك گوێ دەگرن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ﴾ هەروەها کاتێك پێکەوە چپە دەکەن
﴿إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ﴾ کاتێ ستەمکارەکان دەڵێن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێنی پیاوێکی
جادوولێکراو دەکەون (٤٧) ﴿انظُرْ كَيْفَ﴾ سەرنج بدە چۆن ﴿ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی جۆرا وجۆرت
بۆ دێننەوە ﴿فَضَلُّوا﴾ سەرئەنجام گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای ڕاست
بدۆزنەوە (٤٨) ﴿وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا﴾ دەشڵێن ئایا کاتێ بووینە ئێسك پرووسکێکی ڕزیو و پووکاو
﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە و دەبینەوە بەدروستکراوێکی نوێ (٤٩)

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ: ﴿كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا﴾ ئێوە ببن بەبەرد یا بەئاسن ﴿٥٠﴾ ﴿أَوْ
خَلْقًا﴾ یان هەر دروست کراوێکی تر لەوەی ﴿مِّمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ﴾ لە مێشك و دڵتاندا گەورەیە
﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا بێگومان ئەوانە دەڵێن ﴿مَن يُعِيدُنَا﴾ کێ زیندوومان دەکاتەوە ﴿قُلِ الَّذِي﴾ بڵێ ئەو زاتە
(زیندووتان دەکاتەوە) ﴿فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ کە یەکەم جار دروستی کردوون ﴿فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ﴾
جا (بەلاقرتێوە) سەریان بۆ دەلەقێنن ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ﴾ و دەڵێن ئەوە کەی دەبێت ﴿قُلْ عَسَىٰ أَن
يَكُونَ قَرِيبًا﴾ بڵێ لەوانەیە ئەو (ڕۆژە هاتنی) نزیك بێت ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە بانگتان
دەکات (لە گۆڕەکانتانەوە) ﴿فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ﴾ جا ئێوەش دەست بەجێ دێن بەدەم بانگ کردنەکەوە بە
سوپاس و ستایش کردنەوە ﴿وَتَظُنُّونَ﴾ و وا دەزانن ماونەتەوە (لە دونیادا) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ ماوەیەکی
کەم نەبێت ﴿٥٢﴾ ﴿وَقُل لِّعِبَادِي﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەبەندەکانم ﴿يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾
قسەیەك بکەن کە جوانتر و باشترین قسە بێت ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿يَنزَغُ بَيْنَهُمْ﴾
ناکۆکی و ئاژاوە دەخاتە نێوانیان ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنسَانِ﴾ بەڕاستی شەیتان هەمیشە بۆ ئادەمی
﴿عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ دوژمنێکی ڕوون و ئاشکرایە ﴿٥٣﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ پەروەردگارتان زاناترە بەئێوە
﴿إِن يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێ ڕەحمتان پێ دەکات ﴿أَوْ إِن يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ﴾ یان ئەگەر بیەوێ سزاتان
دەدات ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە ئێمە تۆمان نەناردووە ﴿عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ بەچاودێر وپارێزەر بەسەریانەوە
﴿٥٤﴾ ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت زاناترە ﴿بِمَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەهەر چی لە ئاسمانەکان
وە زەوی دایە ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان فەزڵی هەندێ لەپێغەمبەرانمان
داوە ﴿عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا﴾ و زەبوورمان بەخشی بە داوود ﴿٥٥﴾
﴿قُلِ ادْعُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (بە بێباوەڕان) هاوار بکەن لەوانەی ﴿زَعَمْتُم مِّن دُونِهِ﴾
کە ئێوە بەخوای دەزانن بێجگە لەخوا ﴿فَلَا يَمْلِكُونَ﴾ جا ئەوانە دەسەڵاتیان نییە ﴿كَشْفَ الضُّرِّ عَنكُمْ﴾
بەڵا و زیانتان لەسەر لابەن ﴿وَلَا تَحْوِيلًا﴾ وە (دەسەڵاتی) گۆڕانیشیان نییە ﴿٥٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ﴾
ئەوانەی کە ئەو (بێباوەڕانە) هاواریان لێ دەکەن ﴿يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ﴾ ئەوانە بەدوای هۆکارێکدا
دەگەڕێن کە نزیکیان کاتەوە لە پەروەردگاریان ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ﴾ کامیان نزیك ترە (لە خواوە و پلەو
پایەی بەرزترە) ﴿وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ﴾ وە بەهیوا و ئومێدی ڕەحمی ئەون ﴿وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ﴾ و لە
سزایشی دەترسن ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی سزای پەروەردگارت ﴿كَانَ مَحْذُورًا﴾ هەمیشە مەترسی
لێکراوە وخۆلێپارێزراوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) هیچ شار و گوندێکمان ﴿إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا﴾
کە ئێمە لەناویان نەبەین ﴿قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ پێش (هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا﴾
یان سزایان نەدەین بە سزایەکی سەخت ﴿كَانَ ذَٰلِكَ﴾ ئیللا ئەم (سزادانە یان لەناو بردنە)
﴿فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ لە (اللوح المحفوظ) دا نووسراوە ﴿٥٨﴾

﴿وَمَا مَنَعَنَا﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئێمەی نەكردووە ﴿أَن نُّرْسِلَ بِالْآيَاتِ﴾ كە ئەو موعجیزانە
بنێرین ﴿إِلَّا أَن كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ﴾ جگە لەوەی كە پێشینەكان بە درۆیان دانا ﴿وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ﴾
ناردمان بۆ (هۆزی) سەموود ئەو حوشترەی ﴿مُبْصِرَةً﴾ كە (موعجیزەیەكی) ئاشكرا بوو
﴿فَظَلَمُوا بِهَا﴾ كەچی (باوەڕیان پێنەهێنا و) ستەمیان لێكرد و (سەریان بڕی) ﴿وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ﴾
وە ئێمە موعجیزەكان نانێرین ﴿إِلَّا تَخْوِيفًا﴾ مەگەر بۆ ترساندنی (ئەو گەلە نەبێت) (٥٩) ﴿وَإِذْ قُلْنَا لَكَ﴾
(بیربكەرەوە) كاتێ پێمان ووتی ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿أَحَاطَ بِالنَّاسِ﴾ دەوری
هەموو خەڵكی داوە (دەسەڵاتی هەیە بەسەریاندا) ﴿وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ﴾ وە ئەو خەو بینینەی
كە پیشانی تۆماندا (لە شەوی ڕەویەدا) ﴿إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ﴾ هەر لەبەر تاقی كردنەوەی خەڵكی بوو
﴿وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ﴾ هەروەها ئەو درەختە نەفرین لێ كراوەش ﴿فِي الْقُرْآنِ﴾ كە لە قورئاندا باسمان
كردووە ﴿وَنُخَوِّفُهُمْ﴾ وە ئێمە (بەو جۆرە بەڵگانە) ئەوانە دەترسێنین ﴿فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا﴾
كەچی لەو (ترساندنە) هیچیان بۆ زیاد ناكات جگە لە یاخی بوون و سەركەشی نەبێت (٦٠)
﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ وە باسی ئەو كاتەبكە كە ئێمە بە فریشتەكانمان ووت ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾
سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش یەكسەر هەموویان سوژدەیان برد بێجگە لە ئیبلیس
(شەیتان نەبێت) ﴿قَالَ أَأَسْجُدُ﴾ ووتی ئایا سوژدە بەرم ﴿لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾ بۆ كەسێك كە لە قوڕ
دروستت كردووە (٦١) ﴿قَالَ أَرَأَيْتَكَ﴾ (ئیبلیس) ووتی پێم بڵێ و هەواڵم بدەری ﴿هَٰذَا الَّذِي كَرَّمْتَ
عَلَيَّ﴾ لە بارەی ئەمەوە كە ڕێزی ئەووت داوە بەسەرمندا؟ ﴿لَئِنْ أَخَّرْتَنِ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوام
بخەیت ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی (نەمرم) ﴿لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ﴾ بەڕاستی زاڵ ئەبم بەسەر
نەوەكانیدا (بە گومڕاكردن) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ كەمێك لەوان نەبێت (كە بەندە تایبەتیەكانی خوان) (٦٢)
﴿قَالَ اذْهَبْ﴾ (خوا بە شەیتانی) فەرموو بڕۆ ﴿فَمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ ئا هەر كەس بەدوای شوێنی تۆ كەوت
﴿فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆڵەی هەمووتان دۆزەخە ﴿جَزَاءً مَّوْفُورًا﴾ كە تۆڵەیەكی پڕ بە پڕە (٦٣)
﴿وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُم﴾ وە هەر كەس لەوانە كە دەتوانی گومڕای بكە ﴿بِصَوْتِكَ﴾ بە دەنگت
و سەدای (ناهەقت) ﴿وَأَجْلِبْ عَلَيْهِم﴾ و سڵە بەسەریاندا و تێیان خوڕە ﴿بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ﴾ بە سوار
و پیادەی لەشكرەكەتەوە ﴿وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ وە هاوبەشیان بكە لە ماڵ و سامان و منداڵیاندا
﴿وَعِدْهُمْ﴾ بەڵێنیشیان پێ بدە ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ﴾ بەڵام شەیتان بەڵێنیان پێ نادات ﴿إِلَّا غُرُورًا﴾
بە خەڵەتاندن نەبێت (٦٤) ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بێگومان بەندەكانی من ﴿لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ دەسەڵاتت
بەسەریاندا نی یە (و ناتوانی گومڕایان بكەیت) ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا﴾ وە پەروەردگارت بەسە
پارێزەر و چاودێر بێت (٦٥) ﴿رَّبُّكُمُ الَّذِي﴾ پەروەردگارتان ئەو زاتەیە ﴿يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ﴾
كە كەشتی لە دەریادا هاتوچۆ پێدەكات بۆ ئێوە ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێن بەدوای
هەندێك بەهرە و ڕۆزی ئەودا ﴿إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوایە) هەمیشەیی میهرەبان
وە بەرەحمە بەرامبەر بە ئێوە (٦٦)

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ﴾ جا کاتێک لەدەریادا تووشی بەڵا و زیان بوون ﴿ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ﴾ هەموو
ئەو (پەرستراو)انەی هاواریان لێ دەکەن وون دەبن بێجگە لەخوا ﴿فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچی کاتێک
کە (خوا) رزگارتان دەکات و دەگەنە وشکانی ﴿أَعْرَضْتُمْ﴾ روو وەردەگێڕن (لەخودا) ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ
كَفُورًا﴾ (چونکە) ئادەمی هەمیشە سپڵەو ناسوپاسە ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَأَمِنتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە ناترسن و بێباکن
﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ﴾ لەوەی کە لە وشکایی دا (بوومەلەرزە) بتانبات بەناخی زەویدا ﴿أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ یا (ناترسن لەوەی) بای توندتان بنێرێتە سەر بەوردە ڕیخەوە ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ
وَكِيلًا﴾ پاشان پارێزەرێکیشتان دەست نەکەوێت ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُمْ﴾ ئەی ئایا دڵنیا و بێباکن ﴿أَن
يُعِيدَكُمْ فِيهِ﴾ لەوەی بتان گێڕێتەوە ناو دەریا ﴿تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر ﴿فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا بنێرێتە
سەرتان ﴿قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ﴾ بایەکی توندو تیژی وێرانکەر ﴿فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ﴾ ئەوسا لەدەریاکەدا نقومتان
بکات لەبەر ئەو بێباوەڕی و سپڵە بوونەتان ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا﴾ پاشان دەستتان ناکەوێت ﴿لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ
تَبِيعًا﴾ هیچ کەسێک کە داوای تۆڵەی ئێوە لە ئێمە بکات ﴿٦٩﴾ ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ سوێند بەخوا
بێگومان ڕێزمان لەنەوەی ئادەم گرت ﴿وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ و لە وشکانی و لەدەریادا هەڵمان
گرتن (بەسواری و گەڕانمان) ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ و ڕۆزی پاک و خاوێنمان پێ داون
﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ﴾ وە بەرزمان داون بەسەر زۆرێک ﴿مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾ لەو شتانەی کە دروستمان
کردوون بەفەزڵێکی گەورە ﴿٧٠﴾ ﴿يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی کە ئێمە هەموو
ئادەمیەک بانگ دەکەین ﴿بِإِمَامِهِمْ﴾ بەناوی پێغەمبەرەکەیانەوە (بەناوی پەیامەکەیانەوە) ﴿فَمَنْ أُوتِيَ
كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ جا هەر کەسێک نامەی کردەوەکەی بدرێت بەدەستی ڕاستیەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ يَقْرَءُونَ
كِتَابَهُمْ﴾ ئەوانە نامەکەیان دەخوێننەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ستەمیان لێ ناکرێت ﴿فَتِيلًا﴾ بەئەندازەی
ئەو تاڵە باریکەی بەدەوری ناوکی خورمادایە ﴿٧١﴾ ﴿وَمَن كَانَ فِي هَٰذِهِ أَعْمَىٰ﴾ بەڵام هەر کەسێک لەم
(دونیایە)دا کوێر بووبێت (ڕێگەی ڕاستی نەبینیبێت) ﴿فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە ڕۆژی
دواییشدا کوێرە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بگرە لە کوێریش گومڕاترە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِن كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ﴾ وە بەڕاستی
نزیک بوو ئەوانە لات دەن ﴿عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە نیگامان کردووت ﴿لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ﴾
بۆ ئەوەی جگە لە قورئان شتێک بەدەم ئێمەوە هەڵبەستیت ﴿وَإِذًا لَّاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا﴾ (ئەگەر گوێڕایەڵیان
بوویتایە) ئەوە لەو کاتەدا دەیان کردیت بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان و (گومڕایان دەکردیت) ﴿٧٣﴾
﴿وَلَوْلَا أَن ثَبَّتْنَاكَ﴾ خۆ ئەگەر ئێمە تۆمان دامەزراوە نەکردایە ﴿لَقَدْ كِدتَّ﴾ بەڕاستی نزیک بوو تۆ
﴿تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا﴾ کەمێک بەلایاندا بچی ﴿٧٤﴾ ﴿إِذًا لَّأَذَقْنَاكَ﴾ جا بێگومان ئەوکاتە پێمان دەچەشتی
﴿ضِعْفَ الْحَيَاةِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) ژیان ﴿وَضِعْفَ الْمَمَاتِ﴾ دوو بەرابەر (سزای) مردن
﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ پاشان دەستت نەدەکەوت ﴿عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێک بەرانبەر بەئێمە (کە بەرگری
ئەو سزایەت بۆ بکات) ﴿٧٥﴾

﴿وَإِن كَادُوا﴾ وە بەڕاستی نزیک بوو ئەو (بێ باوەڕ)انە ﴿لَيَسْتَفِزُّونَكَ﴾ (بەپیلان و دوژمنایەتی) ناڕەحەتت
بکەن ﴿مِنَ الْأَرْضِ﴾ لەخاکی مەککە ﴿لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ بۆ ئەوەی دەرت بکەن لێی ﴿وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ﴾
جا ئەو کاتە ئەوانە نامێننەوە لەپاش تۆ ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ کاتێکی کەم نەبێت (خوا لەناوی دەبردن) ﴿٧٦﴾
﴿سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ﴾ ڕێگا و ڕەوشتێکە لە (ئێمەوە) بۆ ئەوانەی کە ناردومانن ﴿مِن رُّسُلِنَا﴾ لە
پێغەمبەرانمان پێش تۆ ﴿وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا﴾ ناو یاسای ئێمەش گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿٧٧﴾ ﴿أَقِمِ
الصَّلَاةَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نوێژ بەجێ بهێنە ﴿لِدُلُوكِ الشَّمْسِ﴾ لەکاتی لادانی خۆر (لەناوەڕاستی
ئاسمان) ﴿إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ﴾ هەتا (هاتنی) تاریکی شەو ﴿وَقُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ هەروەها نوێژی بەیانی (بەجێ
بهێنە) ﴿إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ بەڕاستی قورئان خوێندنی نوێژی بەیانی ﴿كَانَ مَشْهُودًا﴾ هەمیشە دەبینرێت
(لەلایەن فریشتەکانی شەو و ڕۆژەوە) ﴿٧٨﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە بەشێکی شەودا
﴿فَتَهَجَّدْ بِهِ﴾ هەستە شەو نوێژ بکە بەقورئان خوێندن تێیدا ﴿نَافِلَةً لَّكَ﴾ ئەوە زیادە نوێژی تایبەت بە تۆیە
﴿عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ﴾ ئومێدواریە پەروەردگارت بتگەیەنێتە ﴿مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ بەو جێگەیەکی پەسەند کراو
(کە شەفاعەتی گەورەیە بۆ خەڵکی لەقیامەتدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ﴾
(لەهەر کارێکدا بووم) ڕاست و چاک پێم ئەنجام بدە ﴿وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ﴾ ڕاست و چاکیش پێم کۆتایی
پێبە ﴿وَاجْعَل لِّي مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بۆم بسازێنە ﴿سُلْطَانًا نَّصِيرًا﴾ دەسەڵاتێکی یارمەتی دەر (کە زاڵ
بم بەسەر هەموو کۆسپێکدا) ﴿٨٠﴾ ﴿وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ وە بڵێ ئاینی ڕاست هات ﴿وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ وە ئاینی ناحەق و
بەتاڵ نەما و ڕۆشت ﴿إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾ بەڕاستی بەتاڵ هەمیشە لە ناوچووە ﴿٨١﴾ ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ وە لەم
قورئانەدا دەبیریە خوارەوە ﴿مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوەی کە هۆی شیفا و میهرەبانی یە بۆ بڕوا داران
﴿وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ بەڵام (هاتنی ئەم قورئانە) بۆ ستەمکاران هیچ زیادناکات جگە لەخەسارەتمەندی
نەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە کاتێک چاکە و بەهرەی خۆمان بڕێژین بەسەر ئادەمی (بێ باوەڕدا)
﴿أَعْرَضَ﴾ ڕوو وەردەگێرێت (لە زیکری یادی ئێمە) ﴿وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ وە دوور دەکەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾
وە کاتێک ناخۆشی و زیانی لێ بکەوێت ﴿كَانَ يَئُوسًا﴾ زوو نائومێد دەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ هەموو کەس کار دەکات ﴿يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ﴾ لەسەر سروشت و (ڕێبازی) خۆی ﴿فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ
هُوَ﴾ جا پەروەردگارتان زاناترە بەو کەسەی ﴿أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾ کە ڕێبازەکەی ڕاسترە ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ﴾
وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن لەبارەی ڕوحەوە (کەچی یە) ﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ بڵێ ڕۆح
لەکار و فەرمانی تایبەت بە پەروەردگارمە ﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە ئێوە تەنها کەمێک لە زانیاریتان
پێ بەخشراوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَئِن شِئْنَا﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر بمانەوێت ﴿لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بیگرینەوە ئەو
(قورئانەی) نیگامان کردووە بۆت نایهێڵین (لە دڵ و پەڕەکاندا) ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ لە پاشان دەست ناکەوێت
﴿بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا﴾ لە بەرانبەر ئێمەدا کەسێک کە بەرگریت لێ بکات ﴿٨٦﴾

﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ مەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگارتەوە هەبێت ﴿إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا﴾
بەڕاستی فەزڵ و چاكەی ئەو بەسەرتەوە گەورەیە (٨٧) ﴿قُل لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ سوێند بەخوا ئەگەر ئادەمی و جنۆكە هەموو كۆببنەوە ﴿عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ بۆ ئەوەی
وێنەی ئەم قورئانە بێنن ﴿لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ﴾ ناتوانن وێنەی ئەو بێنن ﴿وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾
هەرچەندە پشتیوانی یەكتریش بن (٨٨) ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ﴾ وە سوێند بەخوا ئێمە هێنامانەتەوە بۆ
خەڵكی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ لەم قورئانەدا ﴿مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەهەموو جۆرە نموونەیەك ﴿فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ﴾
كەچی زۆربەی خەڵكی نەیانەویست ﴿إِلَّا كُفُورًا﴾ جگە لە سپڵەیی و بێ باوەڕی هەبێت (٨٩)
﴿وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ ووتیان هەرگیز باوەڕت پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنبُوعًا﴾ هەتا
لەم زەویەدا كانیاوێكمان بۆ هەڵقوڵێنی (٩٠) ﴿أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ﴾ یان باخێكت
بێت لە دارخورما و ترێ ﴿فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا﴾ و چەند ڕووبارێك هەڵقوڵێنیت لە نێو
درەختەكانیدا بەخوڕ بڕوات (٩١) ﴿أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ﴾ یان ئاسمان بڕوخێنی ﴿كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا﴾
بەسەرماندا هەروەك لافت لێداوە كە بەپارچە پارچە دەكرێت ﴿أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ﴾ یان خوا و
فریشتەكان بێنی ﴿قَبِيلًا﴾ ڕوو بەڕوو (بیان بینین) (٩٢) ﴿أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ﴾ یان كۆشك و ماڵێكت بێت
﴿مِّن زُخْرُفٍ﴾ ڕازاوە بەنەخش و نیگار ﴿أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ﴾ یان بەرزببیتەوە بۆ ئاسمان ﴿وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ﴾
وە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بەبەرز بوونەوەكەشت ﴿حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَّقْرَؤُهُ﴾ هەتا پەڕاوێكمان
بۆ نەهێنیتە خوارەوە خۆمان بیخوێنینەوە ﴿قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پاكی
وبێگەردی بۆ پەروەردگارم ﴿هَلْ كُنتُ﴾ ئایا من (شتێكی ترم) ﴿إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا﴾ جگە لە ئادەمیەكی
نێرراو و پێغەمبەر (واتە من دەسەڵاتی ئەو شتانەم نیە بەڵكو من تەنها مرۆڤێكم و خوا كردوومی بە
پێغەمبەر) (٩٣) ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ﴾ هیچ شتێك بەرگری خەڵكی نەكرد ﴿أَن يُؤْمِنُوا﴾ لەوەی كەباوەڕ بێنن
﴿إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ كاتێك كەڕێنموویی و ئاینی حەقیان بۆ هات ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ بێجگە لەوەی نەیان
ووت ﴿أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا﴾ چۆن خوا ئادەمیەك بە پێغەمبەر دەنێرێت (٩٤) ﴿قُل لَّوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ
مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ﴾ بڵێ ئەگەر لەزەوی دا فریشتە هەبوایە وبە دڵنیاییەوە (تیابن) مگەڕانایە
(بە وێنەی ئادەمی) ﴿لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەوە دەمان ناردە خوارەوە بۆیان ﴿مَلَكًا
رَّسُولًا﴾ فریشتەیەكی پێغەمبەر (٩٥) ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ بڵێ بەس خوا بەسە كە شاهید بێت ﴿بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادار و بینایە
بە بەندەكانی (٩٦)

﴿وَمَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموویی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ هەر ئەو کەسە ڕێنموویی کراوە (بەڕاستی)
﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ وە هەر کەسێش خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز دەستت ناکەوێت بۆیان
﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِهِ﴾ بێجگە لە خوا دۆست و یارمەتی دەرانێک ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دواییدا
حەشریان دەکەین ﴿عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ بەسەر ڕوومەت و دەم و چاویاندا ﴿عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا﴾ کە کوێر و لاڵ
و کەڕن ﴿مَّأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی نیشتەجێیان دۆزەخە ﴿كُلَّمَا خَبَتْ﴾ هەر کاتێک (دۆزەخ) بڵێسەی
بنیشێتەوە (دامرێتەوە) ﴿زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا﴾ بڵێسەی ئاگرەکەیان بۆ زیاد دەکەین ﴿٩٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُم﴾ ئەوە تۆڵەی
ئەوانەیە ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا﴾ چونکە بێگومان باوەڕیان نەهێنا بە نیشانەکانی ئێمە ﴿وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا﴾ وە دەیان ووت
ئایا ئەگەر ئێمە بووینە ﴿عِظَامًا وَرُفَاتًا﴾ ئێسک و پرووسکی پارچەپارچەی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا
ئێمە جارێکی تر زیندوو دەکرێینەوە بە دروست کردنێکی تازە ﴿٩٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي﴾ ئایا ئەوانە نەیانزانیوە
بێگومان ئەو خوایەی ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿قَادِرٌ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ
مِثْلَهُمْ﴾ دەسەڵات دار و بەتوانایە کە وێنەی ئەوانە دروست بکاتەوە ﴿وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا﴾ وە کات و ماوەیەکی
دیاری کردووە بۆیان ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە گومانی تێدانیە ﴿فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام ستەمکاران هیچیان
نەوێت بێ باوەڕی نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي﴾ خاوەنی خەزێنەکانی
چاکە و بەهرەکانی پەروەردگارم بن ﴿إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ﴾ ئەو کاتە دەستنگر دەبوونەوە (لە بەخشین) ﴿خَشْيَةَ
الْإِنفَاقِ﴾ لە ترسی خەرج بوون و نەدار بوون ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ قَتُورًا﴾ وە ئادەمیزاد هەمیشە ڕژد و چرووکە ﴿١٠٠﴾
﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان بە موسا ﴿تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ نۆ موعجیزەی ڕوون
و ئاشکرا ﴿فَاسْأَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەی پرسیار لە نەوەی ئیسرائیل بکە (سەبارەت بە ڕووداوی
موسا و فیرعەون) ﴿إِذْ جَاءَهُمْ﴾ کاتێ (موسا) هاتە لایان ﴿فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون پێی ووت
﴿إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَىٰ مَسْحُورًا﴾ بەڕاستی ئەی موسا من وا گومان دەبەم کە تۆ جادوو لێ کراو بیت ﴿١٠١﴾
﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ (موسا علیه السلام) فەرمووی سوێند بەخوا بێگومان تۆ دەزانی ﴿مَا أَنزَلَ هَٰؤُلَاءِ﴾ هیچ کەس
ئەم موعجیزانەی نەناردووەتە خوارەوە ﴿إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ﴾ جگە پەروەردگاری ئاسمانەکان
و زەوی نەبێت کە ڕوونکەرەوەن (بۆ خەڵکی) ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ﴾ وە بەڕاستی من دڵنیام کە تۆ ﴿يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا﴾
ئەی فیرعەون لە ناو دەچیت ﴿١٠٢﴾ ﴿فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ الْأَرْضِ﴾ جا فیرعەون ویستی ئەو (موسا
و کۆمەڵەکەی) دەرکات لە زەوی (میسر)دا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ جَمِيعًا﴾ ئیتر ئێمەش فیرعەون و ئەوانەی لەگەڵی
بوون هەموویانمان خنکاند لە دەریادا ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقُلْنَا مِن بَعْدِهِ﴾ ئەوسا لەپاش خنکاندنیان ووتمان ﴿لِبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
بە نەوەی ئیسرائیل ﴿اسْكُنُوا الْأَرْضَ﴾ نیشتەجێ بن لەو زەویەی (کە فیرعەون ویستی دەرتان کات لێی)
﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾ جا کاتێک بەڵێنی ڕۆژی دوایی هات ﴿جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا﴾ ئەوسا هەمووتان پێکەوە
(بۆ دادگای خوا) دێنین ﴿١٠٤﴾

﴿وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەحەق ناردوتە خوارەوە ﴿وَبِالْحَقِّ نَزَلَ﴾ وەبەحەق و ڕاستیش هاتووەتە
خوارەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەمژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿١٠٥﴾
﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ﴾ وە قورئانمان بەش بەش بۆت ناردووە ﴿لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەر
خەڵکیدا ﴿عَلَىٰ مُكْثٍ﴾ بە لەسەرخۆیی و هێواشی ﴿وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەو شێوە دابەزاند ﴿١٠٦﴾
﴿قُلْ آمِنُوا بِهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ: باوەڕی پێ بهێنن بەم (قورئانە) ﴿أَوْ لَا تُؤْمِنُوا﴾ یان باوەڕی
پێ مەهێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە زانیارییان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبْلِهِ﴾ بەپێش ئەم
(قورئانە)دا ﴿إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێك (قورئان) دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا﴾ بەچەناگەیانی
دەکەون بەڕوودا بەسوژدە بردن ﴿١٠٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا﴾ وە دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگارمان
﴿إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا﴾ بەڕاستی هەمیشە بەڵێنی پەروەردگارمان بەدی دێت ﴿١٠٨﴾ ﴿وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ
يَبْكُونَ﴾ وە دەکەون بەسەر ڕوودا وە دەگرین ﴿وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا﴾ و (قورئان) هەمیشە ملکەچیان بۆ زیاد دەکات ﴿١٠٩﴾
﴿قُلِ ادْعُوا اللَّهَ﴾ بڵێ بە ناو هاوار لەخوا بکەن ﴿أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَٰنَ﴾ یان هاوار لە ڕەحمان بکەن (یەکسانە)
﴿أَيًّا مَّا تَدْعُوا﴾ بەهەر کامیان ناو هاوار داوای لێ بکەن ﴿فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ چونکە هەر بۆ خوایە هەموو
ناوە زۆر جوانەکان ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ﴾ لەنوێژ کردنتدا دەنگ بەرز مەکەرەوە ﴿وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾ و بەنهێنیش
مەیکە ﴿وَابْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگایەك هەڵبژێرە (بەشێوەیەك خۆت گوێت لەخۆت بێت) ﴿١١٠﴾
﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش هەر بۆ خوایە ﴿الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾
ڕانەبێت کە هیچ منداڵێکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ﴾ و هیچ هاوبەشێکی نەبووە ﴿فِي الْمُلْكِ﴾ لە
موڵك و پادشایەتیدا ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نەبووە ﴿مِّنَ الذُّلِّ﴾ لەبەر بێ دەسەڵاتی
﴿وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا﴾ (کەواتە) خوا زۆر بەگەورە بگرە ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿الكهف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿أَنزَلَ﴾ کە ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبْدِهِ
الْكِتَابَ﴾ قورئان بۆ سەر بەندەکەی خۆی (موحەممەد ﷺ) ﴿وَلَمْ يَجْعَل لَّهُ عِوَجًا﴾ و هیچ جۆرە لاریەکی تێدا
دانەناوە ﴿١﴾ ﴿قَيِّمًا﴾ (کتێبێکی) ڕاست و پایەدارە ﴿لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا﴾ بۆ ئەوەی بە سزایەکی زۆر بەتین
بترسێنێت (ئەوانەی کەباوەڕی پێ ناهێنن) ﴿مِّن لَّدُنْهُ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و مژدە بدات
بەو باوەڕدارانەی ﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان ئەنجام دەدەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا﴾
بەوەی کە پاداشتێکی چاکیان بۆ هەیە ﴿٢﴾ ﴿مَّاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا بۆ هەتاهەتایە دەمێننەوە ﴿٣﴾ ﴿وَيُنذِرَ
الَّذِينَ﴾ وە (بۆ ئەوەی) ئەوانە بترسێنێت ﴿قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾ کە دەیان ووت خوا ڕۆڵەی بۆ خۆی بڕیار
داوە ﴿٤﴾

﴿مَّا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ﴾ نەخۆیان زانیاریان پێیە ﴿وَلَا لِآبَآئِهِمْ﴾ نە باوو باپیرانیان ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً﴾ چ قسەیەكی
(بوختانێكی) گەورەیە ﴿تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ كە لەدەمیان دەردەچێت ﴿إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا﴾ جگە
لەدرۆ هیچ شتێكی تر نالێن ٥ ﴿فَلَعَلَّكَ بَٰخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ جا لەوانەیە خۆت لە ناوبەری ﴿عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِمْ﴾
لەسەر كردەوەی ئەوان ﴿إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا﴾ ئەگەر ئیمان نەهێنن ﴿بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ بەم قورئانە
لەدەخ و خەفەتدا (بمریت) ٦ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هەرچی وابەسەر زەوی یەوە
كردوومانە ﴿زِينَةً لَّهَا﴾ بە ڕیسەت و جوانی بۆ زەوی ﴿لِنَبْلُوَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی خەڵكی تاقی بكەینەوە
﴿أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ كامیان كردەوەی جوانترو چاكترە؟ ٧ ﴿وَإِنَّا لَجَٰعِلُونَ مَا عَلَيْهَا﴾ وە بەڕاستی ئەوەی
وابەسەر زەوییەوە ئێمە هەمووی دەكەین ﴿صَعِيدًا جُرُزًا﴾ بە زەویەكی تەختی ووشك و بێ ڕیگ
٨ ﴿أَمْ حَسِبْتَ﴾ ئایا وات زانی ﴿أَنَّ أَصْحَٰبَ ٱلْكَهْفِ وَٱلرَّقِيمِ﴾ كە هاوەڵانی ئەشكەوت و تابلۆ
(لەو بەردەی ناویانی تیا نووسرابوو) ﴿كَانُوا مِنْ ءَايَٰتِنَا عَجَبًا﴾ ئەوان لەناو نیشانەكانی ئێمەدا شتێكی
سەر سوڕهێنەر بوون؟ ٩ ﴿إِذْ أَوَى ٱلْفِتْيَةُ إِلَى ٱلْكَهْفِ﴾ كاتێ كۆمەڵە گەنجێك پەنایان بردەبەر
ئەشكەوتەكە ﴿فَقَالُوا رَبَّنَآ ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً﴾ ووتیان ئەی پەروەردگارمان لەلایەن خۆتەوە
ڕەحمەتێكمان پێ ببەخشە ﴿وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وە ئامادەم بێنە بۆمان لەم كارەی كەواین تیایدا
ڕێی ڕاست و ڕزگاری ١٠ ﴿فَضَرَبْنَا عَلَىٰٓ ءَاذَانِهِمْ﴾ جا ئێمەش (دوعاكەیانمان گیرا كردو) پەردەمان
هێنا بەسەر گوێیاندا ﴿فِى ٱلْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا﴾ لەو ئەشكەوتەدا چەند ساڵ (خەومان لێ خستن) ١١
﴿ثُمَّ بَعَثْنَٰهُمْ﴾ لەپاشان خەبەرمان كردنەوە ﴿لِنَعْلَمَ﴾ بۆئەوەی دەر بخەین ﴿أَىُّ ٱلْحِزْبَيْنِ﴾ لەو دوو
تاقمە كامیان ﴿أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوٓا أَمَدًا﴾ چاكتر ماوەی خەوی خۆیان دەژمێرن (لە ئەشكەوتەكەدا) ١٢
﴿نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە بۆت دەگێڕینەوە ﴿نَبَأَهُم بِٱلْحَقِّ﴾ هەواڵی ئەوان بەڕێك و ڕاستی ﴿إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ﴾
بەڕاستی ئەوانە كۆمەڵە لاوێك بوون ﴿ءَامَنُوا بِرَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان هێنابوو بەپەروەردگاریان ﴿وَزِدْنَٰهُمْ
هُدًى﴾ ئێمەش ڕێنموونیمان زیاد كردن ١٣ ﴿وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و دڵیانمان بەهێز كرد (لەسەر
ئەو باوەڕە) ﴿إِذْ قَامُوا﴾ لەكاتێكدا هەستان و ڕاپەڕین ﴿فَقَالُوا رَبُّنَا﴾ ووتیان پەروەردگاری ئێمە
﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿لَن نَّدْعُوَا مِن دُونِهِۦٓ إِلَٰهًا﴾ ئێمە هەرگیز
بێجگە لەو پەرستراوێكی تر ناپەرستین ﴿لَّقَدْ قُلْنَآ إِذًا شَطَطًا﴾ (ئەگەر جگە لەخوا شتی تر بپەرستین)
سوێند بەخوا ئەوكاتە درۆمان ووتووە ١٤ ﴿هَٰٓؤُلَآءِ قَوْمُنَا﴾ ئائەوانە گەلەكەی ئێمەن ﴿ٱتَّخَذُوا مِن
دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ بێجگە لەخوا پەرستراوی تریان بۆخۆیان بڕیار داوە ﴿لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم﴾ دەی با نیشانی
بهێننەوە ﴿بِسُلْطَٰنٍۭ بَيِّنٍ﴾ بەڵگەو نیشانەی ڕوون و ئاشكرا ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ دەی كێ ستەمكارترە لەو
كەسەی ﴿مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ كە درۆ هەڵبەستێ بەدەم خوداوە ١٥

﴿وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ﴾ (ئەی هاوەڵانی ئەشکەوت) کاتێک ئێوە دوورە پەرێزیتان گرت لەوان (لەو
بێ باوەڕانە) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ﴾ و لەو (پەرستراو) انەش بێجگە لە خودا دەیانپەرستن
﴿فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ﴾ دەی کەوایە پەنا ببەنە ئەشکەوتەکە ﴿يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ پەروەردگارتان
بڵاوی دەکاتەوە بۆتان بەرەیی و ڕەحمەتی خۆی ﴿وَيُهَيِّئْ لَكُم﴾ و بۆتان فەراهەم دەهێنێت ﴿مِّنْ أَمْرِكُم
مِّرْفَقًا﴾ لەم کارەتاندا هۆی گوزەران و ژیانتان ﴿١٦﴾ ﴿وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت﴾ خۆر دەبینی کاتێک
هەڵدێت ﴿تَّزَاوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ﴾ لەلای ڕاستی ئەشکەوتەکەیان دەدات ﴿وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ﴾
کاتێکیش ئاوا دەبێت لای دەدا لێیان ﴿ذَاتَ الشِّمَالِ﴾ بەلای چەپدا ﴿وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِّنْهُ﴾ لە کاتێکدا ئەوان
لە ناو بۆشایی ناوەڕاستی ئەشکەوتەکەدان ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوە هەندێکە لە بەڵگە و نیشانەکانی
خوا ﴿مَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێ خوا ڕێنموویی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ تەنها ئەو کەسە ڕێنموویی کراوە
﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هەر کەسێش گومڕا بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْشِدًا﴾ ئەوە دەست ناکەوێ بۆی
هیچ پشتیوان و ڕێ نیشاندەرێک ﴿١٧﴾ ﴿وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا﴾ (ئەگەر بیان بینیت) وا دەزانیت بەخەبەرن
﴿وَهُمْ رُقُودٌ﴾ کە چی خەوتوون ﴿وَنُقَلِّبُهُمْ﴾ وە ئێمە (خەوتوو) انە ئەم دیو و ئەودیویان پێ دەکەین
(بۆ ئەوەی لاشەیان تێک نەچێت) ﴿ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ﴾ بەلای ڕاست و بەلای چەپدا ﴿وَكَلْبُهُم
بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ﴾ و سەگەکەیان هەردوو دەستی درێژ کردبوو ﴿بِالْوَصِيدِ﴾ لەبەر دەرگای ئەشکەوتەکەدا
﴿لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ﴾ ئەگەر سەیرێکت بکردنایە ﴿لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا﴾ بێگومان بە ڕاکردن بەرەو دوا
دەگەڕایتەوە ﴿وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا﴾ و پڕ بە دڵ لێیان دەترسایت ﴿١٨﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ﴾ لەو شێوە
(بە خەو) خەبەرمانکردنەوە ﴿لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی پرسیار لە یەکتری بکەن ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ﴾
یەکێکیان وتی ﴿كَمْ لَبِثْتُمْ﴾ چەند ماوەتەوە (بە خەوەوەیی) ﴿قَالُوا﴾ (هەندێکیان) وتیان
﴿لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ڕۆژێک یا کەمتر لە ڕۆژێک ماوینەتەوە ﴿قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ﴾ (هەندێکی
تریان) وتیان پەروەردگارتان زاناترە بە ماوەی مانەوەتان ﴿فَابْعَثُوا أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِ﴾
دە یەکێکتان بەم دراوە (زیوە) تان بنێرن ﴿إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ بۆ ناو شار ﴿فَلْيَنظُرْ أَيُّهَا أَزْكَىٰ طَعَامًا﴾ با سەیر بکات
کێ (لە خەڵکی شار) خۆراکی پاکترە ﴿فَلْيَأْتِكُم بِرِزْقٍ مِّنْهُ﴾ ئەوە با لەوە خۆراکتان بۆ بهێنێت
﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ با نەرم و نیان و لەسەرخۆ بێت لە هەڵس و کەوتیدا (تا نەناسرێتەوە) ﴿وَلَا يُشْعِرَنَّ
بِكُمْ أَحَدًا﴾ و کەس لە ئێوە ئاگادار نەکات ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ چونکە بێگومان ئەگەر
ئەوان پێتان بزانن ﴿يَرْجُمُوكُمْ﴾ بەرد بارانتان دەکەن ﴿أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ﴾ یان دەتان گێڕنەوە
بۆ ناو ئاینەکەی خۆیان ﴿وَلَن تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەو کاتە ئێوە هەرگیز ڕزگارتان نابێت ﴿٢٠﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ﴾ (پاش سێسەد ساڵ) ئا بەو شێوە خەڵکمان ئاگادار کرد بەسەریاندا
﴿لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بۆ ئەوەی بزانن کەبێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾
وەدڵنیابن کەڕۆژی دوایی گومانی تێدانیە ﴿إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ﴾ (خەڵکیمان ئاگادار کرد
بەسەریاندا) لەکاتێکدا ئەو خەڵکە کێشەیان بوو لەنێوان خۆیاندا ﴿أَمْرَهُمْ﴾ دەربارەیان
﴿فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا﴾ جا (هەندێکیان) وتیان چەند خانوویەکیان بەسەرەوە دروست بکەن
﴿رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ﴾ پەروەردگاریان ئاگادارترە پێیان ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ﴾ ئەوانەی کەزاڵ
بوون بەسەر کار و باری ئەوکۆمەڵەدا وتیان ﴿لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا﴾ بێگومان مزگەوتێکیان
بەسەرەوە دروست دەکەین ﴿٢١﴾ ﴿سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ ئەوسا هەندێکیان دەڵێن (ئەو لاوانە)
سێ کەس و چوارەمیان سەگەکەیانە ﴿وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ وەهەندێکی تریان
دەڵێن پێنج کەس و شەشەمیان سەگەکەیانە ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ ئەمانە قسەی بێ بەڵگەن (تەنگ
بەتاریکە شەوەو دەنێن) ﴿وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ هەندێکی تریان دەڵێن ئەوانە حەوت
کەس هەشتەمەکەیان سەگەکەیانە ﴿قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم
زاناترە بەژمارەیان ﴿مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ کەمێک نەبێت لەخەڵکی کەس ژمارەیان نازانێت
﴿فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبارەیانەوە دەمەقاڵێ مەکە ﴿إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا﴾ جگەبە
دەمەقاڵەیەکی ئاشکرا و ئاسان (تەنهائەوەندەی کەلەقورئاندا بۆت هاتووە) ﴿وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾
وەلەبارەیانەوە پرسیار لەکەسیان (خاوەن نامەکان) مەکە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ﴾ بۆ (کردنی) هیچ
شتێک مەڵێ ﴿إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا﴾ بێگومان من سبەینێ ئەو شتە دەکەم ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر
(لەگەڵی دابڵێیت) ئەگەر خوا بیەوێت ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ هەر کاتێ (إن شاء الله) ت لەبیرچوو
کەی بیرت هاتەوە بیڵێ ﴿وَقُلْ عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّي﴾ بڵێ ئومێدەوارم پەروەردگارم ڕێنموونیم بکات
﴿لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا﴾ بۆ ڕێگایەکی نزیکتر (لە ڕاستی) لەمە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ﴾ (ئەو کۆمەڵە
لاوە) مانەوە لەناو ئەشکەوتەکەیاندا (بەخەوتوویی) ﴿ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ﴾ ماوەی سێ سەد ساڵ
(بەساڵی هەتاوی) ﴿وَازْدَادُوا تِسْعًا﴾ نۆ ساڵی تریشیان زیادکرد (ئەگەر بەساڵی مانگی عەرەبی حیساب
بکرێت) ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا﴾ بڵێ خوا زاناترە بەماوەی مانەوەیان ﴿لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
تەنها بۆ خۆیە زانینی نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ﴾ ئای (خودا) چ بینا و بیسەرە
﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾ بێجگە لە (خوا) هیچ پشتیوانێکیان نیە ﴿وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾
کەسیش ناکات بە هاوبەشی خۆی لە فەرمانی دا ﴿٢٦﴾ ﴿وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ بخوێنەرەوە ئەوەی کە
وەحیت بۆ کراوە ﴿مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ﴾ لە قورئانی پەروەردگارت ﴿لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەس بە
بتوانێت وتەکانی ئەو بگۆڕێت ﴿وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ هەرگیز پەنایەک دەست ناکەوێت
بێجگە لە خوا پەنای بۆ بەرێت ﴿٢٧﴾

﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ﴾ خۆت ڕاگرە لەگەڵ ئەوانەی ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ﴾ لەپەروەردگاریان دەپاڕێنەوە
وەدوای ئەو دەکەن (و دەیپەرستن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ﴾ بەیانیان و ئێواران ﴿يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ کەمەبەستیان
ڕەزامەندی خوایە ﴿وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ﴾ چاوەکانت لەوان لامەدە و وەرمەگێڕە (بۆ کەسانی بێ
باوەڕی دەوڵەمەند) ﴿تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ کە جوانی و ڕازاوەیی ژیانی ئەم دونیای دەوێت
﴿وَلَا تُطِعْ مَنْ﴾ وە گوێڕایەڵی کەسێک مەکە ﴿أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا﴾ کە دڵیمان لە یادی خۆمان بێ ئاگا کردوە
﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا﴾ هەموو کارەکانی خراپ و
لەسنوور دەرچووە ٢٨ ﴿وَقُلِ الْحَقُّ﴾ بڵێ حەق (ئەم قورئانە) ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە
هاتووە ﴿فَمَن شَاءَ فَلْيُؤْمِن﴾ جا هەر کەسێ دەیەوێت با باوەڕبێنێ ﴿وَمَن شَاءَ فَلْيَكْفُرْ﴾ و هەر کەسیش
دەیەوێت با بێ باوەڕ بێت (ئەمەش جۆرێکە لە هەڕەشە وسەرزەنشت) ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾
بە ڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران (بێ باوەڕان) ﴿نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا﴾ ئاگرێک کە
بڵێسەکەی (وەکو ڕەشماڵ) دەوریان دەدات ﴿وَإِن يَسْتَغِيثُوا﴾ وە ئەگەر (لە تینوانا) هاواری ئاو
بکەن ﴿يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ﴾ ئاوێکیان بۆ دەهێنرێ وەک مسی تواوە (یا وەک چڵک و چەپەڵی زەیت و
زەیت وایە) ﴿يَشْوِي الْوُجُوهَ﴾ ڕوو دەم و چاوەکان دەبرژێنێ ﴿بِئْسَ الشَّرَابُ﴾ ئای چ خواردنەوەیەکی
پیس و خراپە ﴿وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا﴾ و ئای چ شوێن و جێگایەکی خراپە ٢٩ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوەی چاکەیان کردووە ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ
أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشتی ئەوانە ون ناکەین کە کردەوەی چاکیان کردوە ٣٠
﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ کە
ڕووبارەکان بە ژێریاندا دێن و دەچن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە)دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ﴾
بە بازنی زێڕی ئاڵتوون ﴿وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا﴾ وە پۆشاکی سەوز دەپۆشن ﴿مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لە
ئاوریشمی تەنک و ئەستوور ﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەو (بەهەشتە)دا بە سەر کورسی
ڕەپلێستەکەوە ﴿نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا﴾ ئای چەند پاداشتێکی چاکە و جێگایەکی خۆشە ٣١
﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆیان بگێڕەوە نموونەی ﴿رَّجُلَيْنِ﴾ ئەو دوو پیاوە ﴿جَعَلْنَا
لِأَحَدِهِمَا﴾ دابوومان بە یەکێکیان (کە بێ باوەڕ بوو) ﴿جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ﴾ دوو باخ لە هەموو جۆرە
ترێیەک ﴿وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ﴾ بە دار خورما دەوری هەردوو باخەکەمان دابوو ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا﴾
لەنێوان ئەو دوو باخەدا کشتوکاڵمان هەراهەم هێنابوو (بۆی) ٣٢ ﴿كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا﴾ هەردوو
باخەکە بەری چاکیان گرتبوو ﴿وَلَمْ تَظْلِم مِّنْهُ شَيْئًا﴾ هیچیان لێ خەسار نەبوو بوو ﴿وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهَرًا﴾
و لە نێوان ئەو دوو باخەدا کانیاوێکمان هەڵقوڵاندبوو (بۆ ئاودانیان) ٣٣ ﴿وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ﴾ هەروەها
(خاوەنی ئەو دوو باخە) ماڵ و سامانی زۆری هەبوو (لە ئاڵتوون و زیو و شتی تر) ﴿فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ﴾
جا بە هاوڕێ (ئیماندار و هەژارە)کەی ووت لە کاتێکدا کە قسەی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَنَا أَكْثَرُ
مِنكَ مَالًا﴾ من ماڵ و سامانم لە تۆ زۆرترە ﴿وَأَعَزُّ نَفَرًا﴾ کوڕ و کاڵ و خزمەتکاریشم زیاترە ٣٤

﴿وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ﴾ (بێ ئەوەی کەیان) چووە ناو باخەکەیەوە ﴿وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ﴾ لە کاتێکدا کە ستەم
کاربوو لە خۆی ﴿قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدًا﴾ ووتی باوەڕ ناکەم هەرگیز ئەم باخەم لەناو بچێت (٣٥)
﴿وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةً﴾ باوەڕیش ناکەم ڕۆژی دوایی بێت و ڕوو بدات ﴿وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّى﴾ سوێند
بێ خوا ئەگەر (پاش مردن) بگێڕدرێمەوە بۆ لای پەروەردگارم ﴿لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا﴾ بێگومان باشتر
لەم باخەم دەست دەکەوێ (٣٦) ﴿قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ﴾ هاوڕێ (ئیماندارە)کەی پێی ووت ﴿وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ﴾
لە کاتێکدا کە گفتوگۆی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَكَفَرْتَ بِٱلَّذِى خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ﴾ ئایە تۆ بێ باوەڕیت بەو
زاتەی کە تۆی لە خاک دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ پاشان لە دڵۆپە ئاوێک ﴿ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلًا﴾
پاشان کردویتی بە پیاو (٣٧) ﴿لَّٰكِنَّا۠ هُوَ ٱللَّهُ رَبِّى﴾ بەڵام من هەر (دەڵێم) ئەو خوا پەروەردگارمە
﴿وَلَآ أُشْرِكُ بِرَبِّىٓ أَحَدًا﴾ و هیچ کەسیش ناکەم بە هاوبەشی پەروەردگارم (٣٨) ﴿وَلَوْلَآ إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ﴾
وە بۆ کاتێ چوویتە ناو باخەکەتەوە ﴿قُلْتَ مَا شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بتووتایە هەرچی خوا یەوێ (هەر ئەوە دەبێت)
﴿لَا قُوَّةَ إِلَّا بِٱللَّهِ﴾ هەموو توانایەکیش هەر بەدەس خوایە ﴿إِن تَرَنِ أَنَا۠ أَقَلَّ مِنكَ﴾ ئەگەر تۆ من دەبینی بەتۆ
کەمتریش ﴿مَالًا وَوَلَدًا﴾ ماڵ و دارایی و منداڵم هەیە (٣٩) ﴿فَعَسَىٰ رَبِّىٓ﴾ ئومێدم وایە کە پەروەردگارم
﴿أَن يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّن جَنَّتِكَ﴾ چاکتر لە باخەکەی تۆم پێ بدات ﴿وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ و بەڵا و
برووسکەیەکیش لە ئاسمانەوە بنێرێت بۆ باخەکەی تۆ ﴿فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا﴾ جا (باخەکەت) ببێت
بە زەویەکی ڕووتی ساف و خلیسک (٤٠) ﴿أَوْ يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا﴾ یان ئاوەکەی ڕۆبچێ بە ناخی زەویدا
﴿فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُۥ طَلَبًا﴾ ئیتر هەرگیز نەتوانی بیدۆزیتەوە (٤١) ﴿وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِۦ﴾ سامان و بەروبوومەکەی
لەناوبرا (بە هەورە برووسکە سوتا و نەما) ﴿فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ﴾ ئەمجا کابرایش لە داخ دەستەکانی
دەپروانند و دەیدان بەیەکدا ﴿عَلَىٰ مَآ أَنفَقَ فِيهَا﴾ لەسەر ئەو ماڵەی کە خەرجی کردبوو (لە باخەکەیدا)
﴿وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا (کەپری) باخەکەی هەموو کەوتوو بەسەر یەکدا ﴿وَيَقُولُ يَٰلَيْتَنِى﴾
(جا لەپاشە ڕۆژدا) دەڵێت خۆزگە ﴿لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّىٓ أَحَدًا﴾ کەسم نەکردایە بەهاوەڵی پەروەردگارم (٤٢)
﴿وَلَمْ تَكُن لَّهُۥ فِئَةٌ يَنصُرُونَهُۥ﴾ کەسانێک نەبوو یارمەتی بدەن و پێی بهانایەوە ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا
﴿وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا﴾ خۆیشی سەرکەوتوو نەبوو (٤٣) ﴿هُنَالِكَ ٱلْوَلَٰيَةُ لِلَّهِ ٱلْحَقِّ﴾ لەو شوێنەدا پشتیوانی
تایبەتی خوای ڕاست و حەقە ﴿هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا﴾ هەر ئەویش چاکترین پاداشت ئەداتەوە ﴿وَخَيْرٌ عُقْبًا﴾
وسەرئەنجامی باشیش (بەئیمانداران) ئەدات (٤٤) ﴿وَٱضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بهێنەرەوە بۆ ئەو (بێ باوەڕ) انە نموونەی ژیانی دونیا ﴿كَمَآءٍ أَنزَلْنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ وەک بارانێک وایە لە
ئاسمانەوە دەیبارێنین ﴿فَٱخْتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلْأَرْضِ﴾ ئەوسا جۆرەها ڕوواوی زەویی (پێ دەڕوێت و) دەرون
بەناو یەکدا ﴿فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ ٱلرِّيَٰحُ﴾ ئەمجا دەبێتە پووش و پەڵاش و با پرش و بڵاوی دەکاتەوە
﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ مُّقْتَدِرًا﴾ وە خوا هەمیشە بەتوانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا (٤٥)

﴿الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ماڵ و کوڕ و کاڵ جوانی و زینەتی ژیانی دونیان ﴿وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ﴾
کردەوە چاکەکان کە (پاداشتیان) دەمێنێتەوە ﴿خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ پاداشتیان چاکترە لای پەروەردگارت
﴿وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾ و باشتر جێگەی ئومێدن (لە ماڵی دونیا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ﴾ وە (یادیان خەرەوە)
ڕۆژێ کە شاخەکان دەجوڵێنین ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً﴾ و ڕووی زەوی بە ڕووتی و تەختی دەبینی
﴿وَحَشَرْنَاهُمْ﴾ و هەموو (خەڵکی) کۆ دەکەینەوە ﴿فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ و هیچ کەسیان بەجێ ناهێڵین
﴿٤٧﴾ ﴿وَعُرِضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفًّا﴾ و هەموو (ئادەمی) لەسەر دەم پەروەردگارتدا ڕیز دەکرێن ﴿لَقَدْ جِئْتُمُونَا﴾
سوێند بە خوا دێنەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر بەو شێوەیەی کە یەکەم جار دروستمان کردن
(بە ڕووتی و بێ بەرگی) ﴿بَلْ زَعَمْتُمْ﴾ بەڵام ئێوە گومانتان وابوو ﴿أَلَّن نَّجْعَلَ لَكُم مَّوْعِدًا﴾ کە ئێمە کاتێک
دانانێین بۆ (زیندووبوونەوە)تان ﴿٤٨﴾ ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ﴾ نامەی کردەوەکان دادەنرێت (دەدرێتە دەستی
ڕاست چاکان و دەستی چەپی تاوانباران) ﴿فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا تاوانباران دەبینیت ﴿مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ﴾
زۆر دەترسن لەو (هەموو تاوان و خراپە)ی کە تێیدا یە ﴿وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا﴾ و دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە
﴿مَالِ هَذَا الْكِتَابِ﴾ ئەم نامە و دەفتەرە چییە؟ ﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا﴾ هیچ کردەوەیەکی
بچووک و گەورەی بەجێ نەهێشتووە و تۆماری کردووە ﴿وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا﴾ هەر کردەوەیەکیان
کردبێت (تیایدا) ئامادەیە ﴿وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾ و پەروەردگارت ستەم لە کەس ناکات ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا
لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ (بیریان بهێنەرەوە) کاتێک بە فریشتەکانمان ووت سوژدە بەرن بۆ ئادەم
﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد جگە لە ئیبلیس (شەیتان) نەبێت ﴿كَانَ مِنَ الْجِنِّ﴾
کە لە ڕیزی جنۆکەکان بوو ﴿فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ﴾ بۆیە لە فەرمانی پەروەردگاری دەرچوو ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُ
وَذُرِّيَّتَهُ﴾ دەی ئایا ئێوە (ئەی ئادەمیزادەکان) ئەو و نەوەی دەکەنە ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِي﴾ دۆست و پشتیوانی
خۆتان لە جیاتی من ﴿وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان دوژمنی ئێوەن ﴿بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا﴾ ئای
چ گۆڕینەوەیەکی خراپە بۆ ستەمکاران ﴿٥٠﴾ ﴿مَّا أَشْهَدتُّهُمْ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ من ئەوان (شەیتان
و نەوەی)م ئامادەی دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی نەکردووە ﴿وَلَا خَلْقَ أَنفُسِهِمْ﴾ هەروەها بە
(کاتی) دروست کردنی خۆشیاندا (ئامادەم نەکردوون) ﴿وَمَا كُنتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا﴾ وە من هەرگیز
گومڕاکەرانم نەکردووە بە یارمەتی دەری خۆم ﴿٥١﴾ ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ﴾ ڕۆژێک
دەبێت کە خوا دەفەرموێ بانگی ئەو بتانە بکەن کە لاتان وابوو هاوبەشی منن (با یارمەتیتان بدەن)
﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ﴾ ئەوانیش بانگیان دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە (و نایەن بە هانایانەوە)
﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا﴾ وە ئێمە لە نێوانیاندا شوێنێکی پڕ ئازارمان داناوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ﴾
وە تاوانباران ئاگری دۆزەخ دەبینن ﴿فَظَنُّوا أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا﴾ و هەموو دەزانن و دڵنیان کە دەچنە ناوی
وتێی دەکەون ﴿وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا﴾ و ڕێگایەکیان دەست ناکەوێ بۆ گەڕانەوە لەو (ئاگرە) ﴿٥٣﴾

﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە ﴿لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾
هەموو جۆرە نموونەیەك بۆ خەڵکی ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ﴾ بەڵام هەمیشە ئادەمی ﴿أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾
لە هەموو شتێ زیاتر موجادەلە و دەمەقاڵێ دەکات ٥٤ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾
هیچ شتێك ڕێگری لە خەڵك نەکردووە کە باوەڕ بهێنن کاتێك هیدایەت و ڕێنموویان بۆ هات
﴿وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ﴾ و داوای لێ بووردن بکەن لە پەروەردگاریان ﴿إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ جگە
لەوەی وەك ئوممەتانی پێشینان لێ بێت و (سزای خودا لە ناویان ببات) ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا﴾
یان سزا ڕوو بە ڕوویان بێتەوە (بە چاوی خۆیان ببینن) ٥٥ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێغەمبەر نە
ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ تەنها مژدەدەر و ترسێنەر نەبێ ﴿وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ﴾
ئەوانەی کە بێباوەڕن بە ناهەق و بەتاڵ دەمەقاڵێ دەکەن ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینی) ڕاستی
پێ لەناو ببەن ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا﴾ ئایەتەکانی من (کە قورئانە) و ئەو هەڕەشانەی پێی
ترسێنراون بە گاڵتەیان دەزانین ٥٦ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ کێ ستەمکارترە لەو کەسەی کە
ئامۆژگاری کرابێت بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ﴿فَأَعْرَضَ عَنْهَا﴾ بەڵام ئەو گوێی پێ نەدا و ﴿وَنَسِيَ
مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ و ئەو تاوانانەی کە کردویەتی لە بیری خۆی بردنەوە ﴿إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڕاستی
ئێمە چەند پەردەیەکی ئەستوورمان داوە بەسەر دڵیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ تا تێنەگەن (لە ئایەتەکانی ئێمە)
﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە قورسی و کەڕیمان خستۆتە گوێیانەوە (تا ڕاستی نەبیستن) ﴿وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾
جا ئەگەر بانگیان بکەیت بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەوانە هەرگیز هیدایەت وەرناگرن
٥٧ ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ پەروەردگارت لێبووردەی خاوەن بەزەییە ﴿لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا﴾
ئەگەر تۆڵەیان لێ بسەنێ بەهۆی ئەو (تاوانانەوە)ی کە کردوویانە ﴿لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ﴾ بێگومان بە
پەلە سزای سەختی بۆ دەناردن ﴿بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ﴾ بەڵام بۆ (سزادانی) ئەوان کاتێکی دیاری کراو هەیە
﴿لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ بێجگە لەو (خوایە) هیچ پەنایەکیان دەست ناکەوێ (لەو سزایە) ٥٨
﴿وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ و ئەو هەموو شار و گوندانەمان بەرباد و وێران کرد ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ کاتێك
(دانیشتوانیان) ستەمیان کرد ﴿وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا﴾ و بۆ لەناوبردنیشیان کاتێکی دیاری کراومان
دانا بوو ٥٩ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ﴾ (باسی ئەو کاتە بکە) کە مووسا بە لاوە بەردەستەکەی خۆی وت
﴿لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ﴾ من هەر دەڕۆم هەتا دەگەمە ﴿مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ﴾ شوێنی بەیەك گەیشتنی دوو دەریاکە
﴿أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا﴾ یان ماوەیەکی دوور و درێژ دەڕۆم ٦٠ ﴿فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا﴾ جا کاتێ گەیشتنە ئەو
شوێنەی دوو دەریاکە بەیەك دەگەن ﴿نَسِيَا حُوتَهُمَا﴾ ماسییەکەیان لەبیر چوو (کە وەك توێشوو بۆ
سەفەرەکەیان پێیان بوو) ﴿فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا﴾ جا (ماسییەکە خۆی فڕێ داو) ڕێگەی خۆی
گرتە بەر لەناو دەریاکەدا و (ئاوەکە) لەت دەبوو وەك خوی لێ بەدەهاتەوە ٦١

﴿فلما جاوزا﴾ جا کاتێ تێپەڕین (لەو شوێنە) ﴿قال لفتاه آتنا غداءنا﴾ (مووسا) فەرمووی بە لاوە
بەردەستەکەی خواردنەکەمان بۆ بێنە ﴿لقد لقينا من سفرنا هذا نصبا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم
سەفەرەماندا دووچاری ماندوویی و زەحمەت بووین ﴿٦٢﴾ ﴿قال أرأيت﴾ (لاوەکە) ووتی لە بیرتە
﴿إذ أوينا إلى الصخرة﴾ کاتێ چووینە پەنا بەردە گەورەکە (بۆ پشوودان) ﴿فإني نسيت الحوت﴾ جا بەڕاستی
من (لەوێ) ماسیەکەم لە بیر چوو ﴿وما أنسانيه﴾ هیچ شتێ ئەو (ماسیەکە)ی لە بیر نەبردمەوە ﴿إلا
الشيطان أن أذكره﴾ کە باسی بکەم بۆت بێجگە لە شەیتان ﴿واتخذ سبيله في البحر عجبا﴾ (ماسیەکە زیندوو
بوویەوە و) بەشێوەیەکی سەیر ڕێگای خۆی لە دەریاکە گرتەبەر ﴿٦٣﴾ ﴿قال ذلك ما كنا نبغ﴾ (مووسا) ووتی
ئێمەش ئەوەمان دەویست ﴿فارتدا على آثارهما﴾ ئەمجا بەشوێنی خۆیاندا گەڕانەوە ﴿قصصا﴾ بەسەرپێ
دان ﴿٦٤﴾ ﴿فوجدا عبدا من عبادنا﴾ جا بەندەیەک لە بەندەکانی ئێمەیان دی ﴿آتيناه رحمة من عندنا﴾ کە لەلایەن
خومانەوە ڕەحمەتمان پێدابوو ﴿وعلمناه﴾ شارەزاشمان کردبوو ﴿من لدنا علما﴾ لە زانیاری تایبەتی
خومان ﴿٦٥﴾ ﴿قال له موسى﴾ مووسا بەو (بەندە صالحە)ی ووت ﴿هل أتبعك﴾ ئایا هاوڕێیەتیت بکەم و
شوێنت بکەوم ﴿على أن تعلمن﴾ بۆ ئەوەی فێرم بکەیت ﴿مما علمت رشدا﴾ لەو زانیاریە ڕاستەی فێری
بوویت ﴿٦٦﴾ ﴿قال إنك﴾ ووتی (بە مووسا) بەڕاستی تۆ ﴿لن تستطيع معي صبرا﴾ هەرگیز ناتوانی لەگەڵ
مندا خۆت بگری ﴿٦٧﴾ ﴿وكيف تصبر على﴾ تۆ چۆن خۆت دەگری لەسەر ﴿ما لم تحط به خبرا﴾ شتێ کە لە
ڕازو نهێنی ئەو ئاگادار نیت ﴿٦٨﴾ ﴿قال ستجدني إن شاء الله صابرا﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر خوا بیەوێ
بەخۆڕاگر دەمبینی ﴿ولا أعصي لك أمرا﴾ و سەرپێچی لە هیچ فەرمانێکت ناکەم ﴿٦٩﴾ ﴿قال فإن اتبعتني﴾
ووتی (بە مووسا) جا ئەگەر شوێنم کەوتی ﴿فلا تسألني عن شيء﴾ ئەوە پرسیاری هیچ شتێکم لێ مەکە
﴿حتى أحدث لك منه ذكرا﴾ هەتا خۆم دەربارەی قسەت بۆ دەکەم (لە نهێنیەکەی ئاگادارت دەکەم) ﴿٧٠﴾
﴿فانطلقا حتى إذا ركبا في السفينة﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن هەتا سواری کەشتیەک بوون
﴿خرقها﴾ (پیاو چاکەکە) کەشتیەکەی کون کرد ﴿قال أخرقتها﴾ (مووسا) ووتی کەشتیەکەت کون تێ کرد
﴿لتغرق أهلها﴾ بۆ ئەوەی سەرنشینەکانی (لە دەریادا) نوقم بکەیت ﴿لقد جئت شيئا إمرا﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناشایستەت کرد ﴿٧١﴾ ﴿قال ألم أقل﴾ (بەندە چاکەکە) ووتی ئایا من پێم نەووت
﴿إنك لن تستطيع معي صبرا﴾ تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ﴿٧٢﴾ ﴿قال لا تؤاخذني بما نسيت﴾
(مووسا) ووتی لێم ببوورە لەبەر ئەوەی (ئەو مەرجەی دامان نابوو) لەبیرم چوو ﴿ولا ترهقني من أمري
عسرا﴾ لەم زانیاری فێربوونەم لەسەر قورس مەکە ﴿٧٣﴾ ﴿فانطلقا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن
﴿حتى إذا لقيا غلاما﴾ هەتا گەیشتن بە تازە لاوێک ﴿فقتله﴾ یەکسەر (پیاو چاکەکە) ئەو (تازە لاوەی) کوشت
﴿قال أقتلت نفسا زكية﴾ (مووسا) ووتی کەسێکی پاکی بێ گوناهت هەروا کوشت ﴿بغير نفس﴾ بێ
ئەوەی کەسێکی کوشتبێ ﴿لقد جئت شيئا نكرا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناڕەوات
کرد ﴿٧٤﴾

﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ﴾ (به‌نده چاکه‌که) ووتی (به مووسا) پێم نه‌ووتیت ﴿إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ بێگومان
تۆ هه‌رگیز ناتوانی خۆت بگری له‌گه‌ڵ مندا ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا﴾ (مووسا) ووتی ئه‌گه‌ر
دوای ئه‌م جاره پرسیاری هه‌رشتێکم لێ کردی (ڕه‌خنه‌م لێ گرتیت) ﴿فَلَا تُصَاحِبْنِي﴾ ئیتر هاوڕێیه‌تیم مه‌که
﴿قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا﴾ چونکه به‌ڕاستی له‌لایه‌ن منه‌وه پاساوت هه‌یه (له‌وه‌ی وازم لێ بێنیت) ﴿٧٦﴾
﴿فَانْطَلَقَا﴾ ئه‌مجا پێکه‌وه هه‌ردووکیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ﴾ هه‌تا گه‌یشتنه لای خه‌ڵکی شارێك
(له‌و کاته‌دا برسییان بوو) ﴿اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا﴾ داوای خواردنیان کرد له‌خه‌ڵکی شاره‌که ﴿فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا﴾
ئه‌وانیش (خه‌ڵکی شاره‌که) میوانداریان لێ نه‌کردن ﴿فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا﴾ ئه‌مجا بینییان دیوارێك له‌وێ (له‌و شاره‌دا)
﴿يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ﴾ نزیك بوو بکه‌وێت ﴿فَأَقَامَهُ﴾ (به‌نده چاکه‌که) دیواره‌که‌ی ڕاستی کرده‌وه و هه‌ڵیچنیه‌وه
﴿قَالَ لَوْ شِئْتَ﴾ (مووسا) ووتی ئه‌گه‌ر بتویستایه ﴿لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ کرێیه‌کت له‌سه‌ری وه‌رده‌گرت ﴿٧٧﴾
﴿قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ﴾ ووتی ئا لێره‌دا کاتی جیابوونه‌وه‌ی من و تۆیه ﴿سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ﴾ ئاگادارت ده‌که‌م
له‌حیکمه‌تی ﴿مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا﴾ ئه‌و شتانه‌ی که تۆ نه‌تتوانی خۆت بگری له‌سه‌ر (ڕوودان)یان ﴿٧٨﴾ ﴿أَمَّا
السَّفِينَةُ﴾ هۆی (کون کردنی) که‌شتییه‌که (ئه‌وه بوو) ﴿فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ﴾ (ئه‌و که‌شتییه) هی چه‌ند که‌سێکی
هه‌ژار بوو ﴿يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ﴾ ئیشیان ده‌کرد (به‌و که‌شتییه) له‌و ده‌ریایه‌دا ﴿فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا﴾ بۆیه ویستم
(به کون کردنی) عه‌یب داری بکه‌م (تا پاشا ده‌ستی به‌سه‌ردا نه‌گرێت) ﴿وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ﴾ چونکه له‌پێشیانه‌وه
پاشایه‌ك هه‌بوو ﴿يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا﴾ ده‌ستی ده‌گرت به‌سه‌ر هه‌موو که‌شتییه‌کی (چاك)دا ﴿٧٩﴾ ﴿وَأَمَّا الْغُلَامُ﴾
وه ئه‌و لاوه‌که‌ش (که کوشتم) ﴿فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ﴾ ئه‌وه باوك و دایکی ئیماندار بوون ﴿فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا﴾
جا ئێمه‌ش ترساین (خۆشه‌ویستی ئه‌و لاوه) پاڵیان پێوه بنێت ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ بۆ سه‌رکه‌شی و بێ باوه‌ڕی ﴿٨٠﴾
﴿فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا﴾ جا (به‌و کاره) ویستمان په‌روه‌ردگاریان (له‌بری ئه‌و) بۆیان بگۆڕێت ﴿خَيْرًا
مِنْهُ زَكَاةً﴾ (به‌منداڵێکی) چاکتر له‌و پاکتر له گوناه ﴿وَأَقْرَبَ رُحْمًا﴾ به‌سۆزو به‌ره‌حم تر بێ بۆیان ﴿٨١﴾
﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ﴾ وه هۆی (چاککردنه‌وه‌ی) دیواره‌که‌ش چونکه هی دوو منداڵی هه‌تیو
بوو ﴿فِي الْمَدِينَةِ﴾ له شاره‌که‌دا ﴿وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا﴾ له‌ژێریدا گه‌نجینه‌یه‌ك هه‌بوو که هی ئه‌و دوو
منداڵه بوو ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾ وه باوکی ئه‌و دوو منداڵه چاك و خواناس بوو ﴿فَأَرَادَ رَبُّكَ﴾ له‌به‌رئه‌وه
په‌روه‌ردگارت ویستی ﴿أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا﴾ هه‌ردووکیان گه‌وره ببن و پێبگه‌ن ﴿وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا﴾ پاشان
گه‌نجینه‌که‌یان ده‌ربێنن ﴿رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ﴾ ئه‌مه ڕه‌حمه‌تێك بوو له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاره‌وه (به‌ باوکیان)
﴿وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي﴾ ئه‌و (شتانه‌ی) کردم له‌ خۆمه‌وه نه‌بوو ﴿ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ﴾ ئه‌وه بوو هۆی ئه‌و کرده‌وانه
بوو ﴿مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا﴾ که تۆ توانای خۆگرتنت نه‌بوو له‌سه‌ر (کردن)یان ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ﴾
هه‌روه‌ها پرسیارت لێ ده‌که‌ن ده‌رباره‌ی (ذو القرنین) ﴿قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ (له وه‌ڵامیاندا) بڵێ له
باره‌یه‌وه هه‌ندێك باس ده‌که‌م بۆتان ﴿٨٣﴾

﴿إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هێز و دەسەڵاتمان پێ دابوو لە زەویدا ﴿وَآتَيْنَاهُ مِن كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا﴾ وە هۆکاری هەموو
شتێکمان پێ دابوو (کە پادشایەک پێویستی بوو) (٨٤) ﴿فَأَتْبَعَ سَبَبًا﴾ ئەویش کەڵکی لەو هۆکارانە وەرگرت (بۆ
گەشتن بە مەبەست) (٨٥) ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ﴾ (خۆی و لەشکرەکەی ڕۆیشت) تا ئەوکاتەی گەیشتە شوێنی
ئاوابوونی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَغْرُبُ﴾ (لەو شوێنەدا و دیار بوو خۆرئاوا دەبێ) ﴿فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ﴾ لە کانیاوێکدا کە قوڕە
ڕەشەی بە دەوردایە ﴿وَوَجَدَ عِندَهَا قَوْمًا﴾ جا لەو جێگادا هۆزێکی بینی لەگەڵیان (بێ باوەڕ) ﴿قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ﴾ پێمان
ووت ئەی (ذو القرنین) ﴿إِمَّا أَن تُعَذِّبَ﴾ یا سزایان بدە (بە کوشتن گەر باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَإِمَّا أَن تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا﴾ یان
چاکەیان لەگەڵدا بکە گەر باوەڕیان هێنا) (٨٦) ﴿قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ﴾ (ذو القرنین) ووتی ئەوەی ستەم بکات (باوەڕ
نەهێنێ) ﴿فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە سزای ئەدەین (بە کوشتن) ﴿ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ﴾ پاشان دەگەڕێنرێتەوە
بۆ لای پەروەردگاری ﴿فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُّكْرًا﴾ ئەویش سزای ئەدات بە سزایەکی سەخت کە وێنەی نەبینراوە (٨٧)
﴿وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ بەڵام ئەوەی باوەڕ بێنێ و کردەوەی چاکیش بکات ﴿فَلَهُ جَزَاءً الْحُسْنَىٰ﴾ ئەوە پاداشتی هەرە چاک
(لە دوا ڕۆژدا) بۆ ئەوە ﴿وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا﴾ و کار و فەرمانی خۆمانی بۆ سووک و ئاسان دەکەین (٨٨) ﴿ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا﴾
پاشان گەڕایەوە بۆ ڕۆژهەڵات، ئەو هۆکارانەی گرتەبەر کە خوای گەورە پێی دابوو (٨٩) ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ﴾ هەتا
کاتێ گەیشتە شوێنی هەڵاتنی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ بینی خۆر هەڵدێت لەسەر گەلێک و نەتەوەیەک ﴿لَّمْ نَجْعَل لَّهُم مِّن دُونِهَا
سِتْرًا﴾ کە هیچ پەردە و پەناگەیەکمان بۆ دانەنابوون (لە خۆر بیانشارێتەوە) (٩٠) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە بوو
(بەسەرهاتی ذو القرنین) ﴿وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا﴾ بێگومان ئێمە بەوەی هەیبوو (لە بیرمان بوو) ئاگادار بووین (٩١) ﴿ثُمَّ
أَتْبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان (ذو القرنین) ڕۆیشت، وە ئەو هۆکار و ڕێگایانەی گرتەبەر کە (خوای گەورە پێی دابوو) (٩٢) ﴿حَتَّىٰ إِذَا
بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ﴾ هەتا گەیشتە نێوانی دوو بەربەست (نێوان دوو چیا) ﴿وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوْمًا﴾ لە نزیک ئەو دوو بەربەستەدا گەلێکی دی
﴿لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا﴾ ئەوانە هیچ وتەیەکی نەدەگەیشتن (فەرمانی خۆیان نەبێت) (٩٣) ﴿قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ﴾ ووتیان
ئەی (ذو القرنین) ﴿إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ﴾ بەڕاستی (یأجوج و مأجوج) ﴿مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەم خاکەدا خراپەکارن
﴿فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا﴾ ئاخۆ خەرجێکت پێ بدەین ﴿عَلَىٰ أَن تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا﴾ تۆ بەوەی بەربەستێ لە نێوان ئێمە و
ئەواندا دروست بکەیت (٩٤) ﴿قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ﴾ ووتی ئەو سامان و دەسەڵاتەی پەروەردگارم پێی داوم
چاکترە (لەوەی ئێوە باسی دەکەن) ﴿فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ﴾ جا ئێوە بە هێز و بازوو یارمەتیم بدەن ﴿أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا﴾
لە نێوان ئێوە و ئەواندا بەربەستێک دروست ئەکەم (٩٥) ﴿آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ﴾ پارچە ئاسنم بۆ بێنن (لەسەر یەک دایین)
﴿حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ﴾ هەتا نێوانی هەردوو کێوەکەی پڕ کرد و ڕێکی یەک بوون ﴿قَالَ انفُخُوا﴾ ووتی (بە فووشدەمە)
فوو بکەن (بەو ئاگرەی لە ژێریدا کرابوویەوە) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا﴾ هەتا کاتێ ئەو (پارچە ئاسنانە)ی کرد بە ئاگر
﴿قَالَ﴾ ذو القرنین ووتی ﴿آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا﴾ مسی تواوەم بۆ بێنن بیکەم بەسەریدا (٩٦) ﴿فَمَا اسْطَاعُوا أَن يَظْهَرُوهُ﴾ ئەمجا
(یأجوج و مأجوج) نەیان دەتوانی سەرکەون بەسەریدا (بەهۆی بەرزی و ساف و لووسی یەوە) ﴿وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا﴾
وە نەیان دەتوانی کونی بکەن (لەبەر ڕەقی و ئەستووری) (٩٧)

﴿قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەم (دروست کردنە) ڕەحمەتێکە لە لایەن پەروەردگارمەوە
﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي﴾ جا هەر کات بەڵێنی پەروەردگارم هات (بەهەر چوونی یأجوج و مأجوج) ﴿جَعَلَهُ دَكَّاءَ﴾ دەیکاتە
زەویەکی ڕەخت ﴿وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا﴾ وە بێگومان بەڵێنی پەروەردگارم هەق و ڕاستە ﴿٩٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا﴾ وە (ئەخەڵکی)
دەبینی ﴿بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ﴾ لەو ڕۆژەدا دێن و دەچن بەناو یەکتردا (وەکو شەپۆلی دەریا) ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾
وە فوو دەکرێ بە شەیپوردا ﴿فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا﴾ ئەوسا هەموویان کۆ دەکەینەوە سەرەڕا (کەسیان لێ جێ نامێنێ) ﴿٩٩﴾
﴿وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ پیشانی کافران دەدەین ﴿عَرْضًا﴾ پیشاندانێکی ئاشکرا ﴿١٠٠﴾
﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ﴾ ئەوانەی کە (لەم دونیایەدا) چاویان ﴿فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي﴾ پەردەی بەسەردا هاتبوو لە یادی من
﴿وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا﴾ وە ئەوانە نەیان دەتوانی (قورئان) ببیستن ﴿١٠١﴾ ﴿أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئایا ئەوانەی
بێ باوەڕ بوون گومانیان دەبرد سوودی هەبێ بۆیان ﴿أَن يَتَّخِذُوا عِبَادِي﴾ کە بەندەکانم (وەك فریشتە و عیسا) بکەن
﴿مِن دُونِي أَوْلِيَاءَ﴾ بە یار و یاوەر و پەرستراو جگە لە من ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ﴾ بەڕاستی ئێمە دۆزەخمان ئامادە
کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا﴾ بە جێگا و شوێن (میوانداری) بۆ بێ باوەڕان ﴿١٠٢﴾ ﴿قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم﴾ بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ
﴿بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾ بە خەسارەتمەندترین (کەس) لە کار و کردەوەکانیاندا ﴿١٠٣﴾ ﴿الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ﴾ (ئەوانە) ئەو
کەسانەن کە کردەوەو کۆششیان بەفیڕۆ چوو ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَهُمْ يَحْسَبُونَ﴾ وائەشیان گومان دەبرد
بەڕاستی ئەوان ﴿يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ کارێکی زۆر چاك دەکەن ﴿١٠٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە کەسانێکی بێ باوەڕ بوون
﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ﴾ بە نیشانەکانی پەروەردگاریان و گەیشتن بەخزمەتی (لەو ڕۆژەدا) ﴿فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ لەبەر
ئەوە کردەوەکانیان بۆ چەند و بێ پاداشت دەرچوو ﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا﴾ کەواتە لە ڕۆژی دواییدا هیچ نرخ
و ڕێزێکیان بۆ دانانێین ﴿١٠٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەو سزایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَفَرُوا﴾ لەبەر ئەوەی بێ باوەڕ بوون
﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا﴾ و گاڵتەیان دەکرد بە نیشانەکان و پێغەمبەرانی ئێمە ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی
ئەوانە کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا﴾
بەهەشتەکانی فیردەوس جێگای (میوانداری) ئەوانە ﴿١٠٧﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە
﴿لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا﴾ داوای گواستنەوە ناکەن لە (بەهەشتەکە)دا ﴿١٠٨﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ
ئەگەر (ئاوی) دەریاکان ببوایە ﴿مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي﴾ مەرەکەب بۆ (نووسینی) زانیاری پەروەردگارم ﴿لَنَفِدَ الْبَحْرُ﴾
بێگومان (ئاوی) دەریاکان تەواو دەبوون ﴿قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي﴾ پێش ئەوەی زانیاری پەروەردگارم تەواو ببێت
﴿وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾ ئەگەر چەند ئەوەندەی دەریاکانیش بێنین (یەکەیی بە مەرەکەب زانیاری خوا تەواو نابێت) ﴿١٠٩﴾
﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ (بە بێ باوەڕانە) بێگومان منیش تەنها ئادەمیزادێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام وەحیم
بۆ دێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە پەروەردگارێکی تاك و تەنیایە ﴿فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ﴾ جا
هەر کەسێ بە تەمایە بەخزمەت پەروەردگاری بگات (ئەتیامەتدا) ﴿فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا﴾ ئەوە با کردەوەی چاك بکات
﴿وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ وە لە پەرستنی پەروەردگاری دا کەس نەکات بە هاوبەشی ﴿١١٠﴾

سورەتی ﴿ مریم ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿كهيعص﴾ بە (كاف، ها، یا، عەین، صاد) دەخوێنرێنەوە خوا زاناترە بە ماناكەی، بۆ زانیاری
زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بكە (١) ﴿ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ﴾ (ئەمەی دەخوێنرێتەوە
بەسەرتدا) باس و یادی بەزەیی پەروەردگارتە ﴿عَبْدَهُ زَكَرِيَّا﴾ بە بەندەی خۆی كە زەكەریایە (٢)
﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ لەكاتێكدا پاڕایەوە لە پەروەردگاری ﴿نِدَاءً خَفِيًّا﴾ بە پاڕانەوەیەكی نهێنی و پەنامەكی
(٣) ﴿قَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ﴿إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي﴾ ئێسكم لاواز بووە
﴿وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا﴾ لەبەر پیری سەرم (مووی سپی) گڕی گرتووە (ئەمە جۆرێكە لە ڕەوانبێژی
زمانی عەرەبی بەكاردێت بەمەبەستی ئەوەی كە مووی سپی لەكاتی پیریدا گڕی بەرداوە لە موو
ڕەشەكانی سەردەمی گەنجێتی) ﴿وَلَمْ أَكُن بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا﴾ پەروەردگارم هەرگیز لە پاڕانەوەم بێت
بێ هیوا نەبووم (٤) ﴿وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ﴾ بەڕاستی من دەترسم كەس و كارەكەم (لەئاینی خوا لادەن)
﴿مِن وَرَائِي﴾ لەپاش (مردنی) خۆم (چونكە كەسێكیان تێدانیە جێگری من بێت) ﴿وَكَانَتِ امْرَأَتِي
عَاقِرًا﴾ وە خێزانەكەشم نەزۆكە (منداڵی نابێت) ﴿فَهَبْ لِي مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ دەسا تۆ لەلایەن خۆتەوە
منداڵێكی چاكم پێ ببەخشە (٥) ﴿يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ﴾ میراتگری (پێغەمبەرێتی) من
و بنەماڵەی یەعقوب بێ ﴿وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا﴾ ئەی پەروەردگارم وەشی لێ بكە كە خۆت لێی
ڕازی بیت (٦) ﴿يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ﴾ (خوای گەورە فەرمووی) ئەی زەكەریا بەڕاستی مژدەت
دەدەینێ ﴿بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ﴾ بە منداڵی كە ناوی یەحیایە ﴿لَمْ نَجْعَل لَّهُ مِن قَبْلُ سَمِيًّا﴾ پێشتر كەسمان
بەو ناوە ناو نەناوە (٧) ﴿قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم چۆن منداڵم دەبێ
﴿وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا﴾ لەكاتێكدا خێزانم نەزۆكە ﴿وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا﴾ بێگومان
خۆشم لە پیریدا گەیشتوومەتە ئەو پەڕی پیری (٨) ﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ ووتی (بڕیار) بەو جۆرەیە
﴿قَالَ رَبُّكَ﴾ پەروەردگاریشت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ﴾ ئەو (كارە) بەلای منەوە زۆر ئاسانە
﴿وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان پێشتریش تۆم دروست كردووە ﴿وَلَمْ تَكُ شَيْئًا﴾ كە شتێك نەبوویت
(پێش ئەو دروستكردنە) (٩) ﴿قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً﴾ (زەكەریا) ووتی ئەی پەروەردگارم
نیشانەیەكم بۆ دابنێ (كاتی ئەو مژدە هاتە دی) ﴿قَالَ آيَتُكَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نیشانەی
تۆ ئەوەیە (لەسەر بوونی ئەو كوڕە) ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ﴾ ناتوانیت گفتوگۆ لەگەڵ خەڵكدا بكەیت
﴿ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا﴾ سێ شەو لەسەر یەك (بە ڕۆژەكانیەوە هەر چەندە) ساغیت و لاڵ نیت (١٠) ﴿فَخَرَجَ
عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ﴾ پاشان زەكەریا لە پەرستگاكەی هاتە دەر بۆ ناو گەلەكەی ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ﴾ جا
بە ئیشارەت پێی ووتن ﴿أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ كە بەیانیان و ئێواران تەسبیحاتی خوا بكەن (١١)

﴿يَٰيَحۡيَىٰ خُذِ ٱلۡكِتَٰبَ بِقُوَّةٖ﴾ (خوا دەفەرموێت بە یەحیا پاش گەورە بوونی) ئەی یەحیا تەورات
بەتووندی گرنگ بگرە ﴿وَءَاتَيۡنَٰهُ ٱلۡحُكۡمَ صَبِيّٗا﴾ تێگەیشتنی تەورات (یا حیکمەت و زیری) مان پێبەخشی
لەتەمەنی منالیدا (١٢) ﴿وَحَنَانٗا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَوٰةٗ﴾ لەگەڵ دڵسۆزی و پاك و خاوێنی لەلایەن خۆمانەوە
﴿وَكَانَ تَقِيّٗا﴾ وە ئەو (یەحیا) لەخوا ترس و پارێزکار بوو (١٣) ﴿وَبَرَّۢا بِوَٰلِدَيۡهِ﴾ چاکەکار بوو لەگەڵ دایك
و باوکیدا چاوان بوو ﴿وَلَمۡ يَكُن جَبَّارًا عَصِيّٗا﴾ خۆبەزل زان و سەرپێچی کەر نەبوو (لەفەرمانی خوا) (١٤)
﴿وَسَلَٰمٌ عَلَيۡهِ يَوۡمَ وُلِدَ﴾ سەلامی خوای لەسەر بێت لەو ڕۆژەی لەدایك بوو ﴿وَيَوۡمَ يَمُوتُ﴾ وە لەو ڕۆژەی
کە وەفات دەکات ﴿وَيَوۡمَ يُبۡعَثُ حَيّٗا﴾ وە لەو ڕۆژەی کەزیندوو دەکرێتەوە (١٥) ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ مَرۡيَمَ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەسەرهاتی مەریەم بکە لە قورئاندا ﴿إِذِ ٱنتَبَذَتۡ مِنۡ أَهۡلِهَا﴾ لەو کاتەی کە
کەنارگیری کرد لە کەس و کاری ﴿مَكَانٗا شَرۡقِيّٗا﴾ لە شوێنێکی ڕۆژهەڵاتی (مزگەوتی قودس دا خوا پەرستی
دەکرد) (١٦) ﴿فَٱتَّخَذَتۡ مِن دُونِهِمۡ حِجَابٗا﴾ ئەمجا پەردەیەکی دانا لە نێوان خۆی و ئەوان (کەس و کاری)دا
﴿فَأَرۡسَلۡنَآ إِلَيۡهَا رُوحَنَا﴾ ئێمەیش جوبرەئیلمان نارد بۆلای ﴿فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرٗا سَوِيّٗا﴾ وەکو بەشەرێکی تەواو
خۆی پیشانی (مەریەم)دا (١٧) ﴿قَالَتۡ إِنِّيٓ أَعُوذُ بِٱلرَّحۡمَٰنِ مِنكَ﴾ (مەریەم) ووتی من پەنا دەگرم بەخوای میهرەبان
لە تۆ ﴿إِن كُنتَ تَقِيّٗا﴾ ئەگەر تۆ لە خوا ترسیت (ودوورم لێ بە و زیانم پێ مەگەیەنە) (١٨) ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَنَا۠ رَسُولُ
رَبِّكِ﴾ جوبرەئیل ووتی (مترسە من) من نێردراوی پەروەردگارتم ﴿لِأَهَبَ لَكِ غُلَٰمٗا زَكِيّٗا﴾ بۆ ئەوەی
منداڵێکی پاك و خاوێنت پێ ببەخشم (١٩) ﴿قَالَتۡ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَٰمٞ﴾ (مەریەم) ووتی من چۆن منداڵم دەبێت!
﴿وَلَمۡ يَمۡسَسۡنِي بَشَرٞ﴾ کە هیچ بەشەرێك (لێم نەکەوتووە) ڕەفاقەتی نەکردووم (بەحەلالی) ﴿وَلَمۡ أَكُ بَغِيّٗا﴾
وە داوێن پیسیش نەبووم (٢٠) ﴿قَالَ كَذَٰلِكِ﴾ (جوبرەئیل) ووتی کارەکە هەر بەو جۆرەیە (کە پێم ووتی)
﴿قَالَ رَبُّكِ﴾ پەروەردگارت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٞ﴾ ئەو کارە لای من زۆر ئاسانە ﴿وَلِنَجۡعَلَهُۥٓ ءَايَةٗ لِّلنَّاسِ﴾
و بۆ ئەوەی بیکەین بەموعجیزەو نیشانەیەك بۆ خەڵکی ﴿وَرَحۡمَةٗ مِّنَّا﴾ و ڕەحمەتێکی تایبەتیش لەلایەن
ئێمەوە ﴿وَكَانَ أَمۡرٗا مَّقۡضِيّٗا﴾ ئەوە کارێکی بڕیاردراوە (لەلایەن خواوە) (٢١) ﴿فَحَمَلَتۡهُ﴾ جا (مەریەم)
سکی پڕ بوو بەو (کۆرپەلەوە) ﴿فَٱنتَبَذَتۡ بِهِۦ مَكَانٗا قَصِيّٗا﴾ ئەمجا بە (سکەکە) وە دوور کەوتەوە بۆ
شوێنێکی دوور (لە کەس و کاری) (٢٢) ﴿فَأَجَآءَهَا ٱلۡمَخَاضُ﴾ ئەوسا ئێشی پێش زانی منداڵ بوون ناچاری
کردو بردی ﴿إِلَىٰ جِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ بۆ لای قەدی دار خورمایەك (تا لە کاتی منداڵ بوونەکەیدا خۆی پێوە
بگرێت و پاڵی پێوە بدات) ﴿قَالَتۡ يَٰلَيۡتَنِي مِتُّ قَبۡلَ هَٰذَا﴾ (مەریەم) ووتی ئای خۆزگە پێش ئەم ڕووداوە)
بمردمایە ﴿وَكُنتُ نَسۡيٗا مَّنسِيّٗا﴾ و من شتێکی لەبیر چووەی باس نەکراو بوومایە (٢٣) ﴿فَنَادَىٰهَا مِن تَحۡتِهَآ﴾
ئەمجا (جوبرەئیل) بانگی مەریەمی کرد لەژێری (دار خورماکە) وە ﴿أَلَّا تَحۡزَنِي﴾ (ووتی) خەفەت مەخۆ و
خەمبار مەبە ﴿قَدۡ جَعَلَ رَبُّكِ تَحۡتَكِ سَرِيّٗا﴾ بێگومان پەروەردگارت لەخوارتەوە جۆگەیەك ئاوی بۆ فەراهەم
هێناوی (٢٤) ﴿وَهُزِّيٓ إِلَيۡكِ بِجِذۡعِ ٱلنَّخۡلَةِ﴾ قەدی ئەو دار خورمایەش بۆ لای خۆت ڕاوەشێنە ﴿تُسَٰقِطۡ عَلَيۡكِ رُطَبٗا
جَنِيّٗا﴾ خورمای تازە پێ گەییووت بەسەردا دەبارێت (٢٥)

﴿فَكُلِي وَاشْرَبِي﴾ ئەمجا (لەو خورمایە) بخۆ و (لەو ئاوەش) بخۆرەوە ﴿وَقَرِّي عَيْنًا﴾ چاو و دڵ ڕۆشنە
﴿فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا﴾ جا ئەگەر هەر کەسێکت بینی (پرسیاری ئەم منداڵەی لێ کردی)
﴿فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا﴾ بە (ئیشارەت) پێی بڵێ بەڕاستی من قسە نەکردنم لەسەر خۆم نەزر کردووە
بۆ (خوای) میهرەبان ﴿فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا﴾ لەبەر ئەوە ئەمڕۆ قسە لەگەڵ هیچ کەسێکدا ناکەم ﴿٢٦﴾
﴿فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا﴾ جا ئەو (منداڵەوە) هاتەوە بۆ لای کەس و کارەکەی ﴿تَحْمِلُهُ﴾ ئەو (منداڵەی)
گرتبوو بە باوەشیەوە ﴿قَالُوا يَا مَرْيَمُ﴾ (خزمەکانی) وتیان ئەی مەریەم ﴿لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا﴾ بەڕاستی
شتێکی زۆر خراپ و ناپەسەندت کردووە ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أُخْتَ هَارُونَ﴾ ئەی ئەوەی وەك خوشکی هارونی
پێت (لە تەقوا و خواناسیدا) ﴿مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ﴾ باوکت پیاوێکی خراپ و داوێن پیس
بووە ﴿وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا﴾ نە دایکت داوێن پیس و زیناکار بووە ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ﴾ جا (مەریەم)
ئیشارەتی بۆ ئەو (منداڵە) کرد ﴿قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ﴾ (خزمەکانی) وتیان چۆن قسە بکەین ﴿مَنْ كَانَ فِي
الْمَهْدِ صَبِيًّا﴾ لەگەڵ منداڵێکدا کە لە بێشکەدایە ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ﴾ (منداڵەکە هاتە قسەو) وتی
بەڕاستی من بەندەی خوام ﴿آتَانِيَ الْكِتَابَ﴾ بەم زووانە ئینجیلم پێ دەدات ﴿وَجَعَلَنِي نَبِيًّا﴾ و دەمکات
بە پێغەمبەر ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ﴾ وە پیرۆز و خێرداری کردووم لە هەر جێگایەکدا بم
﴿وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ﴾ و فەرمانی پێداوم بە نوێژ کردن و بە زەکات دان ﴿مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ هەتا بە
ژیاندام و زیندووم ﴿٣١﴾ ﴿وَبَرًّا بِوَالِدَتِي﴾ و (کردوومی) بە ڕۆڵەیەکی چاکەکار و گوێڕایەڵ بۆ دایکم
﴿وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا﴾ نەی کردووم بە ملهوڕێکی بەدڕەفتار ﴿٣٢﴾ ﴿وَالسَّلَامُ عَلَيَّ﴾ سڵاوی خوام
لەسەر بێت ﴿يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە دایك بووم وە ئەو ڕۆژەی کە دەمرم ﴿وَيَوْمَ
أُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە زیندوو دەکرێمەوە ﴿٣٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ ئەوە (کە باس کرا)
عیسای کوڕی مەریەمە ﴿قَوْلَ الْحَقِّ﴾ کە وتەیەکی ڕاستە (دەربارەی عیسا) ﴿الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾
کە ئەوان (گاور و جولەکەکان) تێدا دوو دڵن ﴿٣٤﴾ ﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ﴾ نە گونجاو و شایەن
نییە بۆ خوا منداڵی هەبێت ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ هەر کاتێ بڕیاری
کارێك بدا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها پێی دەڵێ ﴿كُنْ فَيَكُونُ﴾ ببە، یەکسەر دەبێت ﴿٣٥﴾
﴿وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بێگومان خوا پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن
﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ ئەمەیە ڕێگا و ڕێبازی ڕاست و دروست ﴿٣٦﴾ ﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ﴾
بەڵام دەستە و تاقمی (گاور و جولەکە) کان لە نێو خۆیاندا ڕایان جیاواز بوو (لە بارەی عیساوە)
﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا سزا و لەناو چوون بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە بینینی
ڕۆژێکی زۆر گەورەکە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٧﴾ ﴿أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ﴾ ئای کە چەندە بیسەر و بینەرن (ئەو
بێ باوەڕانە) ﴿يَوْمَ يَأْتُونَنَا﴾ لەو ڕۆژەدا کە دێنەوە بۆ لامان (لە قیامەتدا) ﴿لَٰكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ﴾ بەڵام
ستەمکاران ئەمڕۆ (لە دونیادا) ﴿فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٣٨﴾

﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو (ستەمکار)انە لەڕۆژی داخ و خەفەت بترسێنە ﴿إِذْ قُضِيَ
الْأَمْرُ﴾ کاتێ کاروباری (خەڵکی) کۆتایی پێ دەهێنرێ ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە غافڵن ﴿وَهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕیش ناهێنن (بەڕۆژی دوایی) (٣٩) ﴿إِنَّا نَحْنُ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە ﴿نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا﴾
دەبینە میراتگری زەوی و ئەوەی لەسەریەتی ﴿وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە (٤٠) ﴿وَاذْكُرْ
فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە قورئاندا باسی ئیبراهیم بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاستی
ئەو (ئیبراهیم) زۆر ڕاستگۆ و پێغەمبەر بوو (٤١) ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ﴾ کاتێ بە باوکی ووت ﴿يَا أَبَتِ﴾ ئەی باوکی
خۆشەویستم ﴿لِمَ تَعْبُدُ﴾ بۆ دەپەرستی ﴿مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ﴾ شتێ کە نابیستێ و نابینێ ﴿وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْئًا﴾
وە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنێ (٤٢) ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم بەڕاستی دڵنیابە
زانست و زانیارێکم بۆ هاتووە ﴿مَا لَمْ يَأْتِكَ﴾ کە بۆ تۆ نەهاتووە (پێت نەدراوە) ﴿فَاتَّبِعْنِي﴾ کەواتە شوێنم
کەوە و گوێڕایەڵیم بکە ﴿أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ ڕێنموویت دەکەم بۆ ڕێبازی ڕاست (٤٣) ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ
الشَّيْطَانَ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم شەیتان مەپەرستە ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ
عَصِيًّا﴾ هەمیشە سەرپێچی کەر و یاخی بوە لە خوای میهرەبان (٤٤) ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ﴾ ئەی باوکی
خۆشەویستم بەڕاستی دەترسم (گەر بەکافری بمری) ﴿أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ﴾ تووشی سزایەك ببی ﴿مِّنَ
الرَّحْمَٰنِ﴾ بە لایەن خوای میهرەبانەوە ﴿فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا﴾ ئینجا ببیتە یاوەر و هاوڕێی شەیتان (لە دۆزەخدا)
(٤٥) ﴿قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ آلِهَتِي﴾ (باوکی) ووتی تۆ واز لە پەرستراوەکانی من دێنی (ونایانپەرستی)؟!
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ﴾ سوێندبێ ئەگەر واز نەهێنی (لەقسە ووتن بە
پەرستراوەکانم) دڵنیابە بەبەرد بارانت دەکەم ﴿وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا﴾ (دەی) بڕۆ ماوەیەکی زۆر دوور کەوەرەوە
لێم (٤٦) ﴿قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی سەلامت لێ بێت ﴿سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي﴾ لە مەودوا داوای لێ
بوردنت بۆ دەکەم لە پەروەردگارم ﴿إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا﴾ (چونکە) بەڕاستی ئەو (پەروەردگار) لە گەڵمدا
میهرەبانە (و دوعام گیرا دەکات) (٤٧) ﴿وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ﴾ وە دوورە پەرێز دەبم لە ئێوە و لەو شتانەش
دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿وَأَدْعُو رَبِّي﴾ تەنها پەروەردگارم دەپەرستم ﴿عَسَىٰ﴾ ئومێدەوارم
﴿أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا﴾ لە پەرستن و نزای پەروەردگارم داماو و ناهومێد نەبم (وەکو ئێوە) (٤٨)
﴿فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ﴾ جا کاتێ (ئیبراهیم) دوور کەوتەوە لێیان (لە گەڵە بت پەرستەکەی) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾
ولەو شتانەش ئەوان دەیان پەرست جگە لە خوای گەورە ﴿وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ ئیمە ئیسحاق
و(لە ئیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا﴾ و هەریەك لەوانیشمان کرد بە پێغەمبەر (٤٩)
﴿وَوَهَبْنَا لَهُم مِّن رَّحْمَتِنَا﴾ لە ڕەحمەتی خومان ئەوانمان بەهرەمەند کرد ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا﴾ ناوی
چاکەی ئەوانمان خستە سەر زمانی (ئادەمیزادەکان) (٥٠) ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ﴾ لە قورئاندا باسی موسا
بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا﴾ بەڕاستی ئەو (کەسێکی) هەڵبژاردە بوو (پاك کەرەبوو لە ناتەواری) ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾
و نێردراو و پێغەمبەر بوو (بۆ خەڵکی) (٥١)

﴿وَنَادَيْنَاهُ﴾ وە ئێمە ئەومان بانگ کرد ﴿مِن جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ﴾ لەلای ڕاستی کێوی طوورەوە ﴿وَقَرَّبْنَاهُ
نَجِيًّا﴾ وە ئەو(مووسا)مان نزیک کردەوە تا قسەی لەگەڵ بکەین ﴿٥٢﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ مِن رَّحْمَتِنَا﴾ وە لەبەر ڕەحمی
و بەخشندەیی خۆمان بەخشیمان بەو (مووسا) ﴿أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا﴾ هارونی برای کە پێغەمبەر بوو ﴿٥٣﴾
﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ﴾ وە لە قورئاندا باسی ئیسماعیل بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ﴾ بێگومان ئەو بە پەیمان
و بەڵێنەکانیدا ڕاست گۆ بوو ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾ و ئەو نێردراو و پێغەمبەری خوا بوو ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ﴾
وە هەمیشە فەرمانی دەدا بە خێزان و کەس و کاری ﴿بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ﴾ بە نوێژ کردن و زەکات دان
﴿وَكَانَ عِندَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا﴾ وە هەمیشە لای پەروەردگاری جێگەی ڕەزامەندی بوو ﴿٥٥﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ﴾
وە باسی ئیدریس بکە لە قورئاندا ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاستی ئەو زۆر ڕاست گۆ و پێغەمبەر بوو
﴿٥٦﴾ ﴿وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾ و پایە و پلەیمان بڵند و بەرز کردەوە ﴿٥٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ ئەوانەی
(کە باس کران) کەسانێکن کە خوا نیعمەت و چاکەی خۆی ڕشت بەسەریاندا ﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ مِن ذُرِّيَّةِ آدَمَ﴾
لەو پێغەمبەرانەی کە لە نەوەی ئادەمن (وەک ئیدریس) ﴿وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ وە لە (نەوەی) ئەوانەش
(کە لە کەشتیەکەدا) لەگەڵ نووح دا هەڵمان گرتن (وەک ئیبراهیم) ﴿وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ﴾ وە لە نەوەی
ئیبراهیم و یەعقوب (وەک ئیسماعیل و یوسف) ﴿وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا﴾ وە ئەوانەی هیدایەتمان دان و هەڵمان
بژاردوون ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَٰنِ﴾ ئا ئەوانە هەر کاتێ ئایەتەکانی خوای بەخشندەیان بۆ بخوێنرێتەوە
﴿خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا﴾ دەست بەجێ دەکەون بە ڕوودا بە سوژدە و گریانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾
ئەمجا لە پاش ئەوان کەسانێک (لە نەوەکانیان) بوونە جێنشینیان ﴿أَضَاعُوا الصَّلَاةَ﴾ کە نوێژیان دەفەوتاند
﴿وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ﴾ و شوێن هەوا و ئارەزوو کەوتن ﴿فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا﴾ جا ئەوانە لە داهاتوودا تووشی
(سزای) گومڕاییان دەبن ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ﴾ جگە لەوەی کە تۆبەی کردبێت و باوەڕی هێنابێت
﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و کار و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە
﴿وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا﴾ و هیچ ستەمێکیان لێ ناکرێت (لە پاداشتی کردەوە چاکەکانیان کەم ناکرێتەوە) ﴿٦٠﴾
﴿جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانی جێی مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ﴾ کە خوای میهرەبان بەڵێنی داوە ﴿عِبَادَهُ
بِالْغَيْبِ﴾ بە بەندەکانی کە نادیار و پەنهانە و بەچاو نەیانبینیوە ﴿إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی بەدی دێت
﴿٦١﴾ ﴿لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا﴾ (بەهەشتیەکان) لە بەهەشتدا هیچ وتە و قسەیەکی بێ سوود نابیستن ﴿إِلَّا سَلَامًا﴾
بەڵکو سەلام کردن نەبێت ﴿وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا﴾ لەوێدا ڕزق و ڕۆزی ئامادەیە بۆیان ﴿بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ بە بەیانیان
و ئێواراندا ﴿٦٢﴾ ﴿تِلْكَ الْجَنَّةُ﴾ ئەو بەهەشتەی باسی کرا ﴿الَّتِي نُورِثُ﴾ ئەوەیە کەدەیبەخشین ﴿مِنْ عِبَادِنَا مَن كَانَ
تَقِيًّا﴾ بەو کەسانەی کە(لە دونیادا) پارێزکار و لەخواترس بوون لە بەندەکانمان ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ﴾
ئێمە (فریشتەکان) لە ئاسمانەوە دانابەزین بە فەرمانی پەروەردگارت نەبێ ﴿لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا﴾ بەتەنها
بۆ خوایە (و خوا دەزانێ) هەموو کار و باری داهاتوو و ڕابوردوو ﴿وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ و ئێستاش ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ
نَسِيًّا﴾ وە پەروەردگارت (کردەوەی بەندەکانی) لەبیر نەکردووە ﴿٦٤﴾

﴿رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ کە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لەنێوانیاندایە
﴿فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ﴾ کەوابە بیپەرستە و زۆر خۆگربە لە پەرستیدا ﴿هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا﴾
ئایا ئاگاداریت وێنەی ئەو (خوایەکی تر) هەبێت ﴿٦٥﴾ ﴿وَيَقُولُ الْإِنسَانُ﴾ ئادەمی (بێ بڕوا) دەڵێ
﴿أَإِذَا مَا مِتُّ﴾ ئایا کە مردم ﴿لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا﴾ لە داهاتوودا بە زیندوویی (لە گۆڕ) دەردەهێنرێم ﴿٦٦﴾
﴿أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنسَانُ﴾ ئەوە ئادەمیزاد بۆ بیر ناکاتەوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ﴾ کە بێگومان ئێمە لە سەرەتاوە
ئەومان دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَكُ شَيْئًا﴾ کە ئەو شتێک نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ﴾ ئەمجا سوێند
بە پەروەردگارت ئەو (بێ بڕوایانە) کۆ دەکەینەوە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿وَالشَّيَاطِينَ﴾ (لەگەڵ)
ئەو شەیتانانەی (کە گومڕایان کردن) ﴿ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ﴾ پاشان بەڕاستی هەموویان ئامادە دەکەین
﴿حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا﴾ بەدەوری دۆزەخدا بەسەر ئەژنۆیاندا کەوتوون (لەبەر ترسناکی ئەو ڕۆژە) ﴿٦٨﴾
﴿ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ﴾ پاشان بێگومان دەری دێنین (و دەیخەینە دۆزەخەوە) ﴿مِن كُلِّ شِيعَةٍ﴾ لە هەر پێڕو
دەستەیەك ﴿أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا﴾ کەمەیان تاوانبارتر (یاخی تر) بووە لە بەرانبەر خوای میهرەباندا
﴿٦٩﴾ ﴿ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ﴾ ئەمجا بێگومان ئێمە زاناترین ﴿بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا﴾ بەوانەی کە شیاوترن
بخرێنە دۆزەخ و بسووتێن پێی ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن مِّنكُمْ﴾ کەس نییە لە ئێوە ﴿إِلَّا وَارِدُهَا﴾ دەڕوات و تێیەپەڕێت
بەسەر دۆزەخدا ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا﴾ (ئەو تێپەڕینە) بڕیارێکی بڕاوەیە لە پەروەردگارتەوە ﴿٧١﴾
﴿ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوا﴾ دواتر ئەوانە ڕزگار دەکەین کە پارێزکار و لەخواترس بوون ﴿وَّنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا
جِثِيًّا﴾ و ستەمکاران بەسەرچۆک لەناو (دۆزەخ) دا دەهێڵینەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾
هەر کاتێ ئایەتە ڕوون و ئاشکراکانی ئێمە بەسەریاندا بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی
بێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا﴾
کام لەم دوو کۆمەڵە جێ و شوێنی (خانوو بەرەی) خۆشترە ﴿وَأَحْسَنُ نَدِيًّا﴾ و کۆڕو
مەجلیسی چاکترە ﴿٧٣﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم﴾ وەپێش ئەمان چەندێمان لەناو برد ﴿مِّن قَرْنٍ﴾ لەگەل
(بێ باوەڕەکان) ﴿هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِئْيًا﴾ کەل و پەلی ناومال و لاشە و قیافەتیشیان لەمان جوانتر بوو ﴿٧٤﴾
﴿قُلْ مَن كَانَ فِي الضَّلَالَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لە گومڕایی دایە ﴿فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَٰنُ مَدًّا﴾
باخوای میهرەبان مۆڵەتی پێ بدات و تەمەنی درێژ بکات (تاریاتر تاوان بکەن) ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾
هەتا کاتێ ئەو هەڕەشانەی کراوە لێیان دەیبینن (دێتە دی) ﴿إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ﴾ (لەوەش) یان
سزایە (لە دنیادا) یان (هاتنی) ڕۆژی دواییە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ﴾ جا لە داهاتوودا دەزانن ﴿مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾
کێ جێگاو شوێنی (خانوو بەرەی) خراپ و ناخۆشە ﴿وَأَضْعَفُ جُندًا﴾ وەکێ سەربازو لەشکری
بێ هێزترە (کافران یان باوەڕداران) ﴿٧٥﴾ ﴿وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى﴾ ئەوانەی لەسەر ڕێبازی
هیدایەت بوون خوا هیدایەتیان بۆ زیاد دەکات ﴿وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ﴾ ئەو کردەوە چاکانەی لە
(ڕۆژی دواییدا) دەمێنەوە ﴿خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ لای پەروەردگارت پاداشتی چاکترە ﴿وَخَيْرٌ مَّرَدًّا﴾
و ئاکامیشی باشترە ﴿٧٦﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى﴾ ئایا ئەو کەسەت دیوە ﴿كَفَرَ بِـَٔايَـٰتِنَا﴾ بێ باوەڕ بوو بە نیشانە و ئایەتەکانی ئێمە
﴿وَقَالَ﴾ ووتی ﴿لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییشدا) ماڵ و کوڕم پێ دەدرێ ﴿٧٧﴾ ﴿أَطَّلَعَ ٱلْغَيْبَ﴾
ئایا بەنهێنییەکان ئاگادارە ﴿أَمِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَـٰنِ عَهْدًا﴾ یا بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە ﴿٧٨﴾
﴿كَلَّا﴾ بەخێر (وانییە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ﴾ لەمەودواش ئەوەی دەیڵێ دەینووسین (لەسەری)
﴿وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ ٱلْعَذَابِ مَدًّا﴾ ماوەی سزای بۆ درێژ دەکەینەوە ﴿٧٩﴾ ﴿وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ﴾ ئەوەی ئەو دەیڵێ
(لەماڵ و منداڵ) بەمیرات لێی وەردەگرینەوە ﴿وَيَأْتِينَا فَرْدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) بەتەنها دێتەوە لامان ﴿٨٠﴾
﴿وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگە لە خوا بڕیاریان داوە بۆ خۆیان ﴿ءَالِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك
﴿لِّيَكُونُوا۟ لَهُمْ عِزًّا﴾ بۆ ئەوەی ئەو پەرستراوانە ببنە یارمەتی دەر (و تکاکار) بۆیان ﴿٨١﴾ ﴿كَلَّا﴾
بەخێر (وانییە) ﴿سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ﴾ بەڵکو پەرستراوەکان (لە قیامەت دا) ئینکاری پەرستنەکەی
ئەوان دەکەن ﴿وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا﴾ وە دەبنە دژیان و بەرپەرچیان دەدەنەوە ﴿٨٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدیوە
(سەرنجت نەداوە) ﴿أَنَّآ أَرْسَلْنَا ٱلشَّيَـٰطِينَ﴾ کە بێگومان ئێمە شەیتانەکانمان ڕەوان کردووە ﴿عَلَى ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾
بەسەر بێ باوەڕان دا ﴿تَؤُزُّهُمْ أَزًّا﴾ چاك هانیان دەدەن (بۆ کوفر و تاوان) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ﴾
جا (ئەی موحەممەد ﷺ) پەلەیان لێ مەکە ﴿إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا﴾ بێگومان ئێمە بەژمارێکی ورد (ڕۆژانی
تەمەنیان) دەژمێرین ﴿٨٤﴾ ﴿يَوْمَ نَحْشُرُ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ باسی ئەو ڕۆژە بکە کە پارێزکاران وەخواترسان کۆ
دەکەینەوە ﴿إِلَى ٱلرَّحْمَـٰنِ وَفْدًا﴾ دەستە دەستە وکۆمەڵ کۆمەڵ بەرێز وحورمەتەوە دەیانبەین بۆ لای خوای
میهرەبان ﴿٨٥﴾ ﴿وَنَسُوقُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ تاوانبارێش دەدەینە بەر ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا﴾ بۆ دۆزەخ بە تینوێتی (بەوێنەی
گەلە ئاژەڵ) ﴿٨٦﴾ ﴿لَّا يَمْلِكُونَ ٱلشَّفَـٰعَةَ﴾ دەسەڵاتی تکاو لاڵەیان نییە ﴿إِلَّا مَنِ﴾ جگە لەو کەسەی
﴿ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَـٰنِ عَهْدًا﴾ بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە (وەك پێغەمبەران و شەهیدان) ﴿٨٧﴾
﴿وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحْمَـٰنُ وَلَدًا﴾ (گاوور وجوولەکەکان) دەیان ووت خوا منداڵی بۆ خۆی داناوە
﴿٨٨﴾ ﴿لَّقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا إِدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شتێکی زۆر نامەجی و سەیر دەڵێن ﴿٨٩﴾
﴿تَكَادُ ٱلسَّمَـٰوَٰتُ﴾ نزیکە ئاسمانەکان ﴿يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ﴾ لەت لەت و پارە پارە ببن لەبەر ئەو (قسەیە)
﴿وَتَنشَقُّ ٱلْأَرْضُ﴾ و (نزیکە) زەویش شەق ببێت و بقڵیشێ ﴿وَتَخِرُّ ٱلْجِبَالُ هَدًّا﴾ و (نزیکە) چیاکان
بە یەك جار بڕوخێن ﴿٩٠﴾ ﴿أَن دَعَوْا۟ لِلرَّحْمَـٰنِ وَلَدًا﴾ لەبەر ئەوەی (بێ باوەڕان) منداڵ دەدەنە پاڵ خوای
میهرەبان ﴿٩١﴾ ﴿وَمَا يَنۢبَغِى لِلرَّحْمَـٰنِ﴾ بۆ خوای میهرەبان شیاو نییە ﴿أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ کە منداڵی هەبێ ﴿٩٢﴾
﴿إِن كُلُّ مَن فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەموو ئەوانەی لە ئاسمانەکان و زەویدان ﴿إِلَّآ ءَاتِى ٱلرَّحْمَـٰنِ عَبْدًا﴾
بەبەندەیی دێنە لای خوای میهرەبان (هیچ کەسی لەوانە نییە بەندەی خوای میهرەبان نەبێ) ﴿٩٣﴾
﴿لَّقَدْ أَحْصَىٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هەموویانی سەرژمێری کردووە بە ژماردن ﴿٩٤﴾
﴿وَكُلُّهُمْ ءَاتِيهِ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ فَرْدًا﴾ هەر هەموویان بە تاك و تەنها دێنەوە بۆ لای (خوا) لە ڕۆژی
قیامەتدا ﴿٩٥﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیشیان
کردووە ﴿سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ وُدًّا﴾ بێگومان خوای میهرەبان خۆشەویستیان دەکات (بەدڵی باوەڕداراندا)
(٩٦) ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قورئانمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لِتُبَشِّرَ بِهِ
الْمُتَّقِينَ﴾ تا مژدەی پێ بدەیت بەپارێزکاران و لەخواترسان ﴿وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُّدًّا﴾ ئەو کەسانەشی
پێ بترسێنیت کەبە سەختی دژایەتی دەکەن (٩٧) ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ گەل و کۆمەڵی زۆرمان پێش
ئەمان (لەبەر خراپیان) لەناوبرد ﴿هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ ئایا هەست ئەکەیت بەهیچ کەسێك لەوانە مابێت؟
﴿أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا﴾ یان هیچ ورتە و سرتەیەکیان دەبیستیت (٩٨)

سورەتی ﴿طه﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طه﴾ بە (طا. ها) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە (١) ﴿مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ﴾ قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿لِتَشْقَىٰ﴾ بۆ ئەوەی
دووچاری ناڕەحەتی خەم و پەژارە بیت (٢) ﴿إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ تەنها ئامۆژگاری و بیرخستنەوەیە
بۆ ئەو کەسەی (لەخوا) دەترسێ (٣) ﴿تَنزِيلًا﴾ (ئەم قورئانە) بەبەش بەش نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن
زاتێکەوە ﴿مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى﴾ کەزەوی و ئاسمانە بەرز و بڵندەکانی دروست کردووە (٤) ﴿الرَّحْمَٰنُ﴾
کە (خوای) میهرەبانە ﴿عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ﴾ کەبەرز بووەسەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شیاوی
بێت ئێمە چۆنیەتیەکەی نازانین) (٥) ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان
وئەوەی لەزەویدایە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَىٰ﴾ وەئەوەی لەنێوانیاندایەو ئەوەی لەژێر خاکدایە (٦)
﴿وَإِن تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ﴾ ئەگەر تۆ بە ئاشکرا قسە بکەیت ﴿فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو (خوا)
نهێنی و لەنهێنی شاراوەتریش دەزانێ (٧) ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا (ئەو زاتەیە) کە هیچ پەرستراوێکی
تری بەهەق و ڕاستی نی یە جگە لەئەو ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەوە ناوە هەرە جوانەکان (٨)
﴿وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئایا هەواڵ و دەنگوباسی موسا پێغەمبەرت پێ گەیشتووە
(٩) ﴿إِذْ رَأَىٰ نَارًا﴾ کاتێ ئاگرێکی بینی (لەگەڕانەوەیدا بۆ میصر لەشەوێکی ساردا) ﴿فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا﴾
جا (موسا) وتی بەخێزانەکەی لێرە بمێننەوە ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە
﴿لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ﴾ (ئەڕۆم بۆ لای) بەڵکو لەو ئاگرە چلوسکێکتان بۆ بێنم (خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە)
﴿أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى﴾ یان لای ئەو ئاگرە ڕێگا نیشاندەرێکم دەست کەوێ (١٠) ﴿فَلَمَّا أَتَاهَا﴾ جا کە گەشتە لای
(ئاگرەکە) ﴿نُودِيَ يَا مُوسَىٰ﴾ بانگی لێ کرا ئەی موسا (١١) ﴿إِنِّي أَنَا رَبُّكَ﴾ بەڕاستی من پەروەردگاری تۆم
﴿فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ﴾ ئەی پێڵاوەکانت داکەنە (لەسەر ڕێزی شوێنەکە) ﴿إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ چونکە
بێگومان تۆ لەشیوی پیرۆزو بەفەڕی (طوی) دایت (١٢)

﴿وَأَنَا اخْتَرْتُكَ﴾ من تۆم هەڵبژاردووە (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى﴾ کەواتە گوێ بگرە
بۆ ئەوەی نیگا دەکرێ (بۆت) ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی هەر من خوام ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا﴾ هیچ
پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لە من ﴿فَاعْبُدْنِي﴾ کەواتە من بپەرستە ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾
بە چاکی نوێژ بەجێ بێنە تاکو بمهێنیتەوە یاد ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ﴾ بێگومان ڕۆژی دوایی دێت
﴿أَكَادُ أُخْفِيهَا﴾ نزیک بوو (کاتی هاتنی لە خۆیشم) بشارمەوە، (چ جای لە فریشتە و پێغەمبەران، کەواتە
زانینی کاتی هاتنی ڕۆژی دوایی تەنها بە پەروەردگار دەزانرێت) ﴿لِتُجْزَى﴾ بۆ ئەوەی پاداشت بدرێتەوە ﴿كُلُّ
نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿بِمَا تَسْعَى﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوەی کە دەیکات ﴿١٥﴾ ﴿فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا﴾
جا با ڕێگری نەکات لێ ی ﴿مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا﴾ ئەو کەسەی باوەڕی پێ نییە (قیامەتە) ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾
و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿فَتَرْدَى﴾ ئەوسا تیا دەچێت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ
يَا مُوسَى﴾ (خوا فەرمووی) ئەی موسا ئەوە چییە بەدەستی ڕاستەوە ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ هِيَ عَصَايَ﴾ (موسا)
فەرمووی ئەوە گۆچانەکەمە ﴿أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا﴾ خۆم دەدەم بەسەریدا (کاتی ڕۆیشتن) ﴿وَأَهُشُّ بِهَا
عَلَى غَنَمِي﴾ گەڵای درەختی پێ دەوەرێنم بۆ مەڕەکانم ﴿وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَى﴾ وە چەند کار و پێویستی
تری پێ دەکەم ﴿١٨﴾ ﴿قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَى﴾ (خوا) فەرمووی ئەی موسا گۆچانەکەت فڕێ بدە ﴿١٩﴾
﴿فَأَلْقَاهَا﴾ جا ئەویش فڕێی دا ﴿فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى﴾ دەست بەجێ گۆچانەکە بوو بە مارێك
بەخێرایی دەڕۆیشت (موسا ترسا) ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿خُذْهَا وَلَا تَخَفْ﴾ بیگرە و
مەترسە ﴿سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَى﴾ دڵنیابە دەی گێڕینەوە بۆ شێوەکەی یەکەم جاری (دەیکەینەوە
بە گۆچان) ﴿٢١﴾ ﴿وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ﴾ دەستت بخەرە بن باڵت (پاشان دەری بهێنە) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ﴾
کە دەردێت سپییە (وەك کافوور دەدرەوشێتەوە) ﴿مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت
﴿آيَةً أُخْرَى﴾ (ئەمەش) موعجیزەیەکی ترە (جگە لە گۆچانەکەت) ﴿٢٢﴾ ﴿لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى﴾ بۆ
ئەوەی هەندێ لە موعجیزە و بەڵگە گەورەکانی خۆمانت پیشان بدەین ﴿٢٣﴾ ﴿اذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ﴾ بڕۆ بۆ
لای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَى﴾ چونکە بەڕاستی لە سنوور دەرچووە و یاخی بووە ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي
صَدْرِي﴾ (موسا) ووتی پەروەردگارم سنگم (دڵ و دەروونم) فراوان بکە ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي﴾
وە ئیش و کارم بۆ ئاسان بکە ﴿٢٦﴾ ﴿وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي﴾ و گرێی زمانیشم بەرەڵا بکە ﴿٢٧﴾ ﴿يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾
بۆ ئەوەی لە قسەکانم تێبگەن ﴿٢٨﴾ ﴿وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي﴾ وە لە خزم و کەسی خۆم کەسێك بکەرە
پشتیوانم ﴿٢٩﴾ ﴿هَارُونَ أَخِي﴾ کە هارونی برامە ﴿٣٠﴾ ﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾ پشتمی پێ قایم و بەهێز بکە
﴿٣١﴾ ﴿وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي﴾ بیکەرە هاوبەشم لە کارەکەمدا (گەیاندنی پەیامی خوا) ﴿٣٢﴾ ﴿كَيْ نُسَبِّحَكَ
كَثِيرًا﴾ بۆ ئەوەی زۆر ستایشت بکەین ﴿٣٣﴾ ﴿وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا﴾ وە یاد و زیکری زۆرت بکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّكَ
كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی تۆ بینای بە (هەموو شتێکی) ئێمە ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى﴾ (خوای
گەورە) فەرمووی بەڕاستی ئەوەی داوات کرد پێت درا ئەی موسا ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً
أُخْرَى﴾ سوێند بە خوا بەڕاستی ئێمە جارێکی تر منەتمان ناوەتە سەرت ﴿٣٧﴾

﴿إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ کاتێ ئێمە ئاگاداری دایکتمان کرد ﴿مَا يُوحَىٰ﴾ ئەوەی پێویست بوو ئاگادار بکرێت ﴿٣٨﴾
﴿أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ﴾ کە ئەو (موسای شیرخۆرە) بخەرە ناو سندوقێکەوە ﴿فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەمجا فڕێی دەرە
دەریاوە ﴿فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ﴾ جا دەریاکە فڕێی بداتە کەناری ئاوەکە ﴿يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهُ﴾ (بۆ ئاگاداری) دوژمنی
من و دوژمنی ئەو (کە فیرعەونە) بیگرێتەوە ﴿وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي﴾ لەلایەن خۆمەوە جۆرە خۆشەویستییەکم
پێدایت ﴿وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي﴾ بۆ ئەوەی پەروەردە بکرێیت لە پێش چاوی خۆم (بە چاودێری و پارێزگاری خۆم) ﴿٣٩﴾
﴿إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ﴾ (لەبیرت بێ) کاتێ کە خوشکەکەت دەڕۆیشت ﴿فَتَقُولُ﴾ و دەیووت (بە فیرعەون و دەستەکەی
کە موسا دەگری و شیری هیچ ئافرەتێکی نەدەخوارد) ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ﴾ کەسێکتان پیشان بدەم کە بەخێوی
کات و بیگرێتە ئەستۆ ﴿فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ بەو هۆیەوە ئێمە گێڕایتەوە بۆ لای دایکت ﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ تا چاو
ودڵی گەش بێتەوە و خەفەت نەخوات ﴿وَقَتَلْتَ نَفْسًا﴾ وە کەسێکت کوشت (لە قیبتی فیرعەون) ﴿فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ﴾
بەڵام ئێمە ڕزگارمان کردی لەو خەم و پەژارەیە ﴿وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا﴾ وە دووچاری چەندەها تاقی کردنەوەمان کردی
﴿فَلَبِثْتَ سِنِينَ﴾ ئەمجا چەند ساڵێک مایتەوە ﴿فِي أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ لەناو خەڵکی مەدیەندا ﴿ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ﴾ پاشان
ئەی موسا بە کاتی دیاری کراو (بۆ پێغەمبەرایەتی) هاتوویتە ئێرە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي﴾ وە تۆم هەڵبژاردووە بۆ
خۆم (تاکو پێغەمبەر بیت و پەیامی من ڕاگەیەنیت) ﴿٤١﴾ ﴿اذْهَبْ أَنتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي﴾ بڕۆ خۆت و براکەت بە بەڵگە
و موعجیزەکانمەوە ﴿وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي﴾ سستی مەکەن لە زیکر و یادی مندا ﴿٤٢﴾ ﴿اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ هەردووکتان
بڕۆن بۆ لای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لە سنوور دەرچووە و یاخی بووە ﴿٤٣﴾ ﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا﴾
جا قسەی لەگەڵ بکەن بە نەرم و نیانی ﴿لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ﴾ بەڵکو بیربکاتەوە یا بترسێ (لە سزای خوا) ﴿٤٤﴾ ﴿قَالَا
رَبَّنَا﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا نَخَافُ﴾ بەڕاستی ئێمە دەترسین ﴿أَن يَفْرُطَ عَلَيْنَا﴾
دەست درێژی بکاتە سەرمان پێش ئەوەی ئێمە هیچ بڵێین ﴿أَوْ أَن يَطْغَىٰ﴾ یان زیاتر یاخی و سەرکەش بێت ﴿٤٥﴾
﴿قَالَ لَا تَخَافَا﴾ (خوا) فەرمووی مەترسن ﴿إِنَّنِي مَعَكُمَا﴾ بەڕاستی من لەگەڵتانم ﴿أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾ دەبیستم و دەبینم ﴿٤٦﴾
﴿فَأْتِيَاهُ فَقُولَا﴾ کەواتە بچنە لای و (پێی) بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ﴾ بێگومان ئێمە هەردووکمان نێرراوی پەروەردگاری
تۆین (بۆ سەر تۆ) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ جا واز لە نەوەی ئیسرائیل بهێنە (با بێن) لەگەڵ ئێمەدا ﴿وَلَا تُعَذِّبْهُمْ﴾
وە ئازاریان مەدە ﴿قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە لە لایەن پەروەردگارتەوە بەڵگەو موعجیزەمان بۆ هێناوی
﴿وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ﴾ سڵاویش لەسەر کەسێک بێت کە شوێن ڕێگای ڕاست دەکەوێ ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا﴾
بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کراوە ﴿أَنَّ الْعَذَابَ﴾ کە بێگومان سزا ﴿عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بۆ کەسێکە (پێغەمبەران) بەدرۆ
دەزانێ و ڕوو وەردەگێڕێت (وباوەڕ ناهێنێ) ﴿٤٨﴾ ﴿قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَا مُوسَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی باشە موسا پەروەردگاری
هەردووکتان کێیە؟ ﴿٤٩﴾ ﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ﴾ (موسا) فەرمووی پەروەردگاری ئێمە ئەو زاتەیە کە هەموو
شتێکی بەشێوەیەکی ڕێک و پێک وجوان دروستکردووە ﴿ثُمَّ هَدَىٰ﴾ پاشان ڕێنموویشی کردووە (بۆ کاری خۆی) ﴿٥٠﴾
﴿قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی ئەی خەڵکانی سەردەمە پێشووەکان حاڵیان چییە و چۆنە (بە پاشی
مردنیان) ﴿٥١﴾

﴿قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ (مووسا) فەرمووی زانیاری ئەوە لای پەروەردگارمە ﴿فِي كِتَابٍ﴾ لە پەڕاوێکدایە
﴿لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى﴾ پەروەردگارم هیچی لێ وون نابێ و هیچی لەبیر ناچێ ﴿٥٢﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾
(پەروەردگارم) ئەوەیە کە زەوی بۆ کردوونەتە شوێنی حەسانەوە (وەکو بێشکە) ﴿وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾
وە لەناویدا، چەندەها ڕێگای بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ
(بۆتان)، ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ﴾ جا بەو بارانەی ڕواندومانە ﴿أَزْوَاجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّىٰ﴾ زۆر جووتی جۆراوجۆر لەڕووەك
(کە جیاوازن لە تام و بۆن و ڕەنگ و شێوەدا) ﴿٥٣﴾ ﴿كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ﴾ (ئەی مرۆڤەکان) بخۆن و ئاژەڵ
و ماڵاتەکانیشتان بلەوەڕێنن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ﴾ بەڵگە و نیشانەی
زۆر هەیە بۆ ئەوانەی خاوەنی ژیرین ﴿٥٤﴾ ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ﴾ لەم زەویە دروستمان کردوون ﴿وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ﴾
دووبارە دەتانگێڕینەوە ناو زەوی (بەمردوویی) ﴿وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر لەم زەویە دەرتان
دێنینەوە (بەزیندوویی بۆ لێپرسینەوە) ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە هەموو
بەڵگە و نیشانەکانی خۆمان پیشانی فیرعەون دا ﴿فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ﴾ کەچی باوەڕی نەهێنا و سەرپێچی کرد ﴿٥٦﴾
﴿قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا﴾ (فیرعەون) ووتی هاتوویت بۆ لامان بۆ ئەوەی دەرمان کەیت ﴿مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ﴾
لە خاک و وڵاتەکەمان بە جادووگەرییەکەت ئەی مووسا ﴿٥٧﴾ ﴿فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ﴾ سوێندبێ جادوویەکت بۆ دە
هێنین ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئەو (جادووەی خۆت) ﴿فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا﴾ جا شوێن و کاتێك لە نێوان ئێمە
و خۆتدا دیاری بکە ﴿لَّا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنتَ﴾ نە ئێمە و نە تۆ خۆمانی لێ نەبوێرین ﴿مَكَانًا سُوًى﴾ (با) جێگایەکی
تەخت بێ ﴿٥٨﴾ ﴿قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ﴾ (مووسا) فەرمووی کاتی دیاریکراوتان ڕۆژی خۆڕازاندنەوە
(ڕۆژی جەژن) بێت ﴿وَأَن يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى﴾ بەمەرجێ لە کاتی چێشتەنگاودا خەڵکی کۆبکرێنەوە ﴿٥٩﴾
﴿فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون ڕۆیشت لەو جێگایە ﴿فَجَمَعَ كَيْدَهُ﴾ وهەموو جادووگەرەکانی کۆکردەوە
﴿ثُمَّ أَتَىٰ﴾ پاشان هات (بۆ شوێنی دیاری کراو) ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا بە جادووگەرانی ووت
﴿وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ هاوار بۆ ئێوە درۆ بەدەم خواوە مەکەن ﴿فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ﴾ لەگەڵ بەسزا یەك
لەناوتان دەبات ﴿وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ڕەنجەڕۆ دەبێت
﴿٦١﴾ ﴿فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا (جادووگەرەکان) سەبارەت بەکارەکەیان لە نێوانیاندا جیاوازی پەیدا
بوو ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ﴾ و بەنهێنی چرپەیان دەکرد ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ لَسَاحِرَانِ﴾ ووتیان بەڕاستی ئەمانە دوو
جادووگەرن ﴿يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم﴾ دەیانەوێ دەرتان بەرێنن ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا﴾ لە خاك و وڵاتەکەتان
بە جادووەکەیان ﴿وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَىٰ﴾ وە ڕێباز و بەرنامە هەرە باشەکەتان لەناو بەرن ﴿٦٣﴾ ﴿فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ﴾
جا کەواتە هەموو جادوو و پیلانێکتان کۆبکەنەوە ﴿ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا﴾ پاشان بە یەك ڕیز بێنە (گۆڕەپانەوە)
﴿وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ ئەمڕۆ سەرکەوێ ڕزگاری دەبێ و سەرفرازە ﴿٦٤﴾

﴿قَالُوا يَا مُوسَىٰ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّا أَن تُلْقِيَ﴾ یاتۆ (جادووەکەت) فڕێ بدە ﴿وَإِمَّا
أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ﴾ یا ئێمە لەسەرەتاوە فڕێ ی دەدەین ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا﴾ (مووسا) فەرمووی بەڵکو
ئێوە (لەپێشەوە) فڕێ ی بدەن ﴿فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ﴾ (ئەوانیش فڕێیاندا) جا لەناکاو، گوریس و دار
دەستەکانیان ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ﴾ وەها هاتە پێش چاوی (مووسا) بەهۆی جادووەکەیانەوە
کەبەڕاستی دەجوڵێن و دەڕۆن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ﴾ جا مووسا لەدڵی خۆیدا کەمێ ترسا ﴿٦٧﴾
﴿قُلْنَا لَا تَخَفْ﴾ وتمان پێی مەترسەو بێ باک بە ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْأَعْلَىٰ﴾ بێگومان هەر تۆ سەرکەوتوو دەبی ﴿٦٨﴾
﴿وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ﴾ ئەوەی بەدەستی ڕاستتدایە (کە گۆچانەکەتە) فڕێی بدە ﴿تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا﴾ هەرچی
(جادوو) ئەوان کردوویانە قووتی دەدات (هەڵی دەلوشێ) ﴿إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ﴾ بێگومان ئەوەی ئەوانە
کردوویانە تەنها فروفێڵی جادووبازە ﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾ جادووباز سەرکەوتوو نابێ بەهەر
کوێ وەهاتبێ (هەرچی بکات) ﴿٦٩﴾ ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا﴾ ئەوسا جادووگەرەکان خران بەڕوودا، بەسوژدە
بردنەوە (بۆ خوا) ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَىٰ﴾ وتیان بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری هاروون و مووسا ﴿٧٠﴾
﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی پێیان ﴿آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ ئایا ئێوە بڕواتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم
﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي﴾ بێگومان ئەو مووسا گەورەتانە ﴿عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ کەفێری جادووی کردوون
﴿فَلَأُقَطِّعَنَّ﴾ جا سوێند بێت دەبڕم (دەیقرتێنم) ﴿أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ دەست و قاچتان بەپێچەوانەوە
(ڕاست و چەپ) ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ وەبێگومان بەقەدی دارخورمادا هەڵتان دەواسم (دەتانکەم
بەدارا) ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ﴾ (ئەوسا) بەڕاستی دەزانن ﴿أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ﴾ کامەمان (من یان خواکەی مووسا)
سزامان سەختترو بەردەوامترە ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا لَن نُّؤْثِرَكَ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئێمە هەرگیز تۆ هەڵنابژێرین
﴿عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ بەسەر ئەو نیشانەو موعجیزانەدا کەبۆمان هاتووە ﴿وَالَّذِي فَطَرَنَا﴾ (وەتۆ هەڵنابژێرین
بەسەر) ئەو خوایەی کە لەنەبوونەوە ئێمەی دروست کردووە ﴿فَاقْضِ مَا أَنتَ قَاضٍ﴾ جا هەر چیت بەدەست
دێت بیکە ﴿إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بێگومان تۆ تەنها لەم ژیانی دونیا دەستت دەڕوا و بڕیار دەدەیت ﴿٧٢﴾
﴿إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان هێنا بەپەروەردگارمان ﴿لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا﴾ بۆ ئەوەی لەتاوانەکانمان
خۆش بێت ﴿وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ﴾ هەروەها لەو جادووەش کە بەزۆر پێت دەکردین ﴿وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾
وەخوای گەورە (پاداشتی) چاکترو بەردەوامترە ﴿٧٣﴾ ﴿إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ بگەڕێتەوە لای
پەروەردگاری ﴿مُجْرِمًا﴾ بەتاوانباری ﴿فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾
نەدەمرێ تیایدا نەدەژی (بەئاسوودەیی) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَن يَأْتِهِ مُؤْمِنًا﴾ وە ئەو کەسەی بەباوەڕداری بگەڕێتەوە
لای (خوای گەورە) ﴿قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاستی کردەوەی چاکیشی کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ﴾
ئائەوانە پلەو پایەی بەرز و بڵندیان هەیە ﴿٧٥﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ کە بەهەشتانێکە جێگای مانەوەی هەمیشەییە
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانەوە دەمێننەوە تیایدا ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ
مَن تَزَكَّىٰ﴾ ئەوە پاداشتی کەسێکە خۆی پاک و خاوێن ڕابگرێ (لە کوفر و تاوان) ﴿٧٦﴾

﴿وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ بەڕاستی نیگامان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کە بەندەکانم بە شەو
ببە (واتە لە میصر دەرچن) ﴿فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا﴾ ڕێگەیەکی ووشکیان لە دەریای (سوور)
دا بۆ بکەرەوە ﴿لَّا تَخَافُ دَرَكًا﴾ مەترسە (فیرعەون) پێت بگات ﴿وَلَا تَخْشَىٰ﴾ وە مەترسە (لە خنکان
لە دەریادا) ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ﴾ ئەمجا فیرعەون بە سەربازەکانیەوە شوێنیان کەوتن
﴿فَغَشِيَهُم مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ﴾ جا لە ناکاو دەریا ئەوانی (لەناو شەپۆلی خۆیدا) داپۆشی چ
داپۆشینێک ﴿٧٨﴾ ﴿وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ﴾ فیرعەون گەلەکەی خۆی گومڕا کرد ﴿وَمَا هَدَىٰ﴾ و ڕێنموویی
نەکردن ﴿٧٩﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل ﴿قَدْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ عَدُوِّكُمْ﴾ بەڕاستی ڕزگارمان کردن
لە دوژمنەکەتان ﴿وَوَاعَدْنَاكُمْ﴾ وە بەڵێنمان پێدان ﴿جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ﴾ (بەهاتنی مووسا بۆ) لای ڕاستی
کێوی طور ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ﴾ و بۆمان ناردن ﴿الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ گەزۆ و شێلاقە (باڵندەیەکە گۆشتی لە
هەموو باڵندەیەک خۆشترە) ﴿٨٠﴾ ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ بخۆن لەو ڕۆزییە پاکانەی پێمان داون
﴿وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ﴾ و زیادە ڕۆیی تێدا مەکەن ﴿فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي﴾ ئەگینا خەشم و قینی من دەتانگرێتەوە
﴿وَمَن يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي﴾ جا هەر کەسێک قار و خەشمی من دایبگرێ ﴿فَقَدْ هَوَىٰ﴾ ئەوە بێگومان تیاچووە و
هەڵدێراوە ﴿٨١﴾ ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ﴾ وە بەڕاستی من زۆر لێبوردەم لەو کەسەی تەوبەی کردبێ
﴿وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿ثُمَّ اهْتَدَىٰ﴾ پاشان بەردەوام
بووبێ لەسەر ئەو ڕێبازە ﴿٨٢﴾ ﴿وَمَا أَعْجَلَكَ عَن قَوْمِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا بۆ چی
پێش گەلەکەت کەوتی (بۆ گەیشتن بە کێوی طور) ﴿٨٣﴾ ﴿قَالَ هُمْ أُولَاءِ عَلَىٰ أَثَرِي﴾ (مووسا) فەرمووی
گەلەکەم ئەوانەن بە دوامەوەن ﴿وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ﴾ بۆیە بەپەلە هاتم بۆ لات ئەی پەروەردگارم
﴿لِتَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی لێم ڕازی بیت ﴿٨٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ﴾
جا بەڕاستی ئێمە قەومەکەتمان تاقی کردەوە ﴿مِن بَعْدِكَ﴾ لە پاش (هاتنی) تۆ ﴿وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ﴾
وە سامیری گومڕای کردن ﴿٨٥﴾ ﴿فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ ئەمجا (پاش وەرگرتنی تەورات) مووسا گەڕایەوە
بۆ لای گەلەکەی ﴿غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ بە تووڕەیی و قار و خەشمەوە ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم
﴿أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ﴾ ئایا پەروەردگارتان بەڵێنی پێ نەدان ﴿وَعْدًا حَسَنًا﴾ بە بەڵێنی چاک ﴿أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ﴾
بۆ چی من زۆرم پێ چوو ﴿أَمْ أَرَدتُّمْ﴾ یان هەر ویستتان ﴿أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ تووڕەیی
و خەشم لەلایەن پەروەردگارتانەوە یەختان بگرێت ﴿فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِي﴾ بۆیە بەڵێنی منتان شکاند
﴿٨٦﴾ ﴿قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ﴾ وتیان ئێمە بەڵێنەکەی تۆمان نەشکاند ﴿بِمَلْكِنَا﴾ بە ویست و دەسەڵاتی
خۆمان ﴿وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا﴾ بەڵکو ئێمە چەند کوڵ و باری زێڕابوو بەکۆڵمانە ﴿مِّن زِينَةِ الْقَوْمِ﴾
لە خشڵی قیبتییەکان ﴿فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ﴾ جا فڕێمانداییە (ناو ئاگرەوە) هەروەها سامیریش
فڕێی دا ﴿٨٧﴾

﴿فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ ئنجا (سامیری لەو خشڵە تواوانە) بەسەکەری گوێرەکەیەکی بۆ دروست کردن
﴿لَّهُ خُوَارٌ﴾ بۆڕەیەکی هەبوو (وەك بۆڕەی گوێرەکە) ﴿فَقَالُوا﴾ ئەمجا وتیان ﴿هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ
مُوسَىٰ﴾ ئەمە خوای ئێوەو خوای مووساشە ﴿فَنَسِيَ﴾ ئەوە (مووسا) لەبیری چووە (دەگەڕێ بەشوێن
خوادا) ﴿٨٨﴾ ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوان نابینن (نابینن) ﴿أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا﴾ (ئەو گوێرەکەیە) وەڵامی
هیچ ووتەیەکیان ناداتەوە ﴿وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ وەخاوەنی هیچ زیان و قازانجێك نییە بۆیان
﴿٨٩﴾ ﴿وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هاروون پێی ووتن ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەوەو پێش
﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِ﴾ بێگومان ئێوە بەم (گوێرەکەیە) تاقی کرانەوە (گومڕا بوون)
﴿وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَٰنُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە خوای میهرەبانە ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ کەواتە شوێنی من
بکەون ﴿وَأَطِيعُوا أَمْرِي﴾ گوێڕایەڵی فەرمانی من بن ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا لَن نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ﴾ ووتیان هەرگیز واز
ناهێنین و بەدەوریدا دێین و دەیپەرستین ﴿حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ﴾ هەتا مووسا دەگەڕێتەوە بۆ لامان
﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَا هَارُونُ﴾ (مووسا) ووتی ئەی هاروون ﴿مَا مَنَعَكَ﴾ چ شتێك بەرگری کردیت ﴿إِذْ رَأَيْتَهُمْ
ضَلُّوا﴾ کاتێ بینیت ئەمانە گومڕا بوون ﴿٩٢﴾ ﴿أَلَّا تَتَّبِعَنِ﴾ (لەوەی) کەشوێن من بکەوی ﴿أَفَعَصَيْتَ
أَمْرِي﴾ ئایا سەرپێچی فەرمانی منت کرد؟ ﴿٩٣﴾ ﴿قَالَ يَبْنَؤُمَّ﴾ (هاروون) ووتی ئەی کوڕی دایکم
﴿لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي﴾ مووی ڕیش و سەرم مەگرە و ڕایمەکێشە ﴿إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ﴾ بەڕاستی ترسام
کە (هاتیەوە پێم) بڵێیت ﴿فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ تۆ جیاوازیت خستە نێوان بەنی ئیسرائیلەکانەوە ﴿وَلَمْ
تَرْقُبْ قَوْلِي﴾ و چاوەڕوانی فەرمانی منت نەکرد ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) ووتی ﴿فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ﴾
ئەی سامری تۆ ئەم کارە ترساکە چی بوو کردت؟ ﴿٩٥﴾ ﴿قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ﴾ (سامیری)
ووتی من شتێکم بینی ئەوان نەیانزانی (یامن شتێکم بینی ئەوان نەیان بینی) ﴿فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ
الرَّسُولِ﴾ ئەمجا من مشتێکم لەشوێن پێی (وولاخەکەی) جوبرەئیل هەڵگرت ﴿فَنَبَذْتُهَا﴾ و
فڕێمدام (بەخشڵە تواوەکەدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي﴾ بەو جۆرە نەفسم ئەم کارەی بۆ جوان و
شیرین کردم ﴿٩٦﴾ ﴿قَالَ فَاذْهَبْ﴾ (مووسا) ووتی دەبڕۆ ﴿فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَن تَقُولَ﴾ ئەوسا بێگومان
ئەماوی لەم ژیانەدا (هەر کەس لێت نزیك بوبەوە) دەبێ بڵێیت ﴿لَا مِسَاسَ﴾ نزیکم مەکەوەرەوە،
دەستم لێ مەدە ﴿وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُخْلَفَهُ﴾ وەبێگومان بەڵێنێکیشت هەیە (لەڕۆژی دواییدا) هەرگیز
پەرگەر نابیت لێی ﴿وَانظُرْ إِلَىٰ إِلَٰهِكَ﴾ وەسەیری پەرستراوەکەشت کە ﴿الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا﴾
کەبەردەوام دەتپەرست ﴿لَّنُحَرِّقَنَّهُ﴾ دڵنیابە چاك دەیسوتێنین ﴿ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ﴾ پاشان بێگومان
(خۆڵەمێشەکەشی) پرژو بڵاو دەکەینەوە بەدەریادا ﴿نَسْفًا﴾ بەپرژو بڵاوێکی وەها (کە شوێنەواریشی
نەمێنێت) ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّمَا إِلَٰهُكُمُ اللَّهُ﴾ پەرستراوی (ڕاستەقینەی) ئێوە تەنها خوایە ﴿الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾
کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە بەئەو نەبێت ﴿وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانیاری ئەو هەموو شتێکی
گرتۆتەوە ﴿٩٨﴾

﴾كذلك نقص عليك﴿ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئا بەو جۆرە دەیگێڕینەوە بۆت ﴾من أنباء ما قد سبق﴿ هەندێک
لەبەسەرهات و هەواڵی ئەو (گەلانەی) ڕابوردوو ﴾وقد آتيناك﴿ بێگومان پێمان داویت ﴾من لدنا
ذكرا﴿ لەلایەن خۆمانەوە قورئان ۝٩٩ ﴾من أعرض عنه﴿ هەر کەسێ پشتی تێ بکات ﴾فإنه يحمل﴿
ئەوە بەڕاستی هەڵیدەگرێ ﴾يوم القيامة﴿ لەڕۆژی دواییدا ﴾وزرا﴿ بارێکی قورس (تاوان) ۝١٠٠
﴾خالدين فيه﴿ بۆ هەتاهەتایە تیایدا دەمێننەوە ﴾وساء لهم يوم القيامة حملا﴿ چ بارێکی خراپ و پیسیان بەکۆڵەوەیە
لەڕۆژی دواییدا ۝١٠١ ﴾يوم ينفخ في الصور﴿ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ بەشەیپووردا (بۆ جاری دووەم)
﴾ونحشر المجرمين﴿ ئەوسا تاوانباران کۆدەکەینەوە ﴾يومئذ زرقا﴿ لەو ڕۆژەدا لەش و چاویان شین هەڵگەڕاوە
۝١٠٢ ﴾يتخافتون بينهم﴿ بەچرپەوە لەنێوان خۆیاندا دەڵێن ﴾إن لبثتم إلا عشرا﴿ ئێوە تەنها دە (شەو و ڕۆژ لەدونیادا)
مانەوە ۝١٠٣ ﴾نحن أعلم بما يقولون﴿ ئێمە چاک دەزانین بەوەی ئەوان دەیڵێن ﴾إذ يقول أمثلهم طريقة﴿ کاتێ
(لەوەیان) کە ژیرتریانە و ڕێک ڕێبازیانە لەڕاستییەوە دەڵێ ﴾إن لبثتم إلا يوما﴿ ئێوە تەنها یەک ڕۆژ مانەوە
۝١٠٤ ﴾ويسألونك عن الجبال﴿ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن سەبارەت بەشاخەکان ﴾فقل ينسفها
ربي نسفا﴿ توش بڵێ پەروەردگار لەبنیان دێنێ و وردو خاشیان دەکات ئەمجا باپرژ و بڵاویان دەکاتەوە ۝١٠٥
﴾فيذرها قاعا صفصفا﴿ ئەمجا ڕێک و ساف بێ ئاوو گژو گیاو دەیهێڵێتەوە ۝١٠٦ ﴾لا ترى فيها﴿ نابینی تیدا
﴾عوجا ولا أمتا﴿ هیچ جۆرە لاری و بەرزی و نزمییەک ۝١٠٧ ﴾يومئذ﴿ لەو ڕۆژەدا ﴾يتبعون الداعي﴿ هەموو
دەکەونە شوێن جاڕدەری (کۆکردنەوە) ﴾لا عوج له﴿ لارەخلەوری ناکەن لەفەرمانی ﴾وخشعت الأصوات للرحمن﴿
لەترسی خوای میهرەبان هەموو دەنگەکان نزم دەبن ﴾فلا تسمع إلا همسا﴿ چپەچپ نەبێ شتێک نابیستی ۝١٠٨
﴾يومئذ﴿ ئا لەو ڕۆژەدا ﴾لا تنفع الشفاعة﴿ تکا کردن سوودی نییە ﴾إلا من أذن له الرحمن﴿ مەگەر کەسێ خوای
میهرەبان ڕێگەی بدات ﴾ورضي له قولا﴿ و ئەو وتەشی پێ ڕازی بێ ۝١٠٩ ﴾يعلم﴿ (خوا) دەزانێ و ئاگادارە
﴾ما بين أيديهم﴿ بەهەموو ئەو شتانەی لەپێشیانەوەیە (لەقیامەتدا چاوەڕێیانە) ﴾وما خلفهم﴿ وە بەهەموو
ئەو شتانە لەپاشیانەوەیە (لە دونیادا کردوویانە) ﴾ولا يحيطون به علما﴿ بەڵام ئەوان دەربارەی خوا هەموو
شتێک نازانن ۝١١٠ ﴾وعنت الوجوه﴿ هەموو دەم و چاوەکان (لەڕۆژی قیامەتدا) مل کەچ و فەرمانبەردارن ﴾للحي
القيوم﴿ بۆ (خوای) هەمیشە زیندوو و ڕاگری بوونەوەر ﴾وقد خاب﴿ بێگومان زەرەرمەند بووە ﴾من حمل
ظلما﴿ ئەوەی کەباری ستەمی هەڵگرتبێ ۝١١١ ﴾ومن يعمل من الصالحات﴿ ئەوەش کردەوە چاکەکانی کردبێت
﴾وهو مؤمن﴿ باوەڕداریش بوو بێت ﴾فلا يخاف ظلما﴿ ئەوە نە لە ستەم دەترسێ (پێی بکرێ) ﴾ولا هضما﴿
نە لە کەم کردنەوەی پاداشتی (دەترسێ) ۝١١٢ ﴾وكذلك﴿ ئابەو جۆرە ﴾أنزلناه قرآنا عربيا﴿ قورئانێکی عەرەبیمان
دابەزاندووە ﴾وصرفنا فيه من الوعيد﴿ بە چەند جۆر و شێوازێ هەڕەشەمان لەودا باسکردووە ﴾لعلهم يتقون﴿
بۆ ئەوەی لە خوا بترسن و خۆیان بپارێزن (لە تاوان) ﴾أو يحدث لهم ذكرا﴿ یان ببێتە بەهۆی بێدار کردنەوەیان
لەغەفڵەت و بێ ئاگایی (بەهۆی قورئانەوە) ۝١١٣

﴿فَتَعَالَى اللَّهُ﴾ ئەمجا بەرز و بڵندە ئەو خوایە ﴿الْمَلِكُ الْحَقُّ﴾ کەدەسەڵاتدارێکی (پادشایەکی) حەق و راستە
﴿وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ﴾ پەلە مەکە لە(خوێندنی) قورئاندا ﴿مِنْ قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ﴾
وەحی کردنەکەی بۆت تەواو بێت ﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ وەبڵێ ئەی پەروەردگارم زانست و زانیاریم زیاد
بکە ﴿١١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێشتر پەیمان و بەڵێنمان لەئادەم وەرگرت
(لەدرەختی قەدەغەکراو نەخوات) ﴿فَنَسِيَ﴾ بەڵام کاری پێ نەکرد (لەبیری چوو) ﴿وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا﴾ وە ئێمە
لەودا بڕیارمان نەدی (کە بیەوێت پێی فەرمانی خودا بکات) ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (باسی) ئەو کاتە بکە
بەفریشتەکانمان ووت ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد
﴿إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى﴾ جگە لەشەیتان کەسەرپێچی کرد (و سوژدەی نەبرد) ﴿١١٦﴾ ﴿فَقُلْنَا يَا آدَمُ﴾ ئەمجا ووتمان ئەی ئادەم
﴿إِنَّ هَذَا﴾ بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) ﴿عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ﴾ دوژمنی تۆ و هاوسەرەکەتە ﴿فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ﴾
کەواتە (ئاگادربن) نە بەهەشت دەرتان نەکات ﴿فَتَشْقَى﴾ چونکە دوو چاری ناخۆشی و زەحمەت دەبیت
﴿١١٧﴾ ﴿إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا﴾ بێگومان تۆ لەو (بەهەشتە)دا برسیت نابێ ﴿وَلَا تَعْرَى﴾ ڕووت و قووت
نابی ﴿١١٨﴾ ﴿وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا﴾ وبێگومان لەویدا تینووت نابێت ﴿وَلَا تَضْحَى﴾ وە هەتاوی (خۆر) لێت
نادات (لەوێت پێی ناگەیەنی) ﴿١١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان نیازی خراپی خستە دڵیەوە
﴿قَالَ﴾ ووتی ﴿يَا آدَمُ﴾ ئەی ئادەم ﴿هَلْ أَدُلُّكَ﴾ ئایا پیشانت بدەم ﴿عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ﴾ درەختی نەمری
(هەر کەس لێی بخوات هەرگیز نامری) ﴿وَمُلْكٍ لَا يَبْلَى﴾ و موڵك و دەسەڵاتی هەر دوایی نەیەت ﴿١٢٠﴾
﴿فَأَكَلَا مِنْهَا﴾ ئەمجا هەردووکیان لەو (بەروبوومی درەختە) یان خوارد ﴿فَبَدَتْ﴾ بەو هۆیەوە (جل
وبەرگیان داماڵدرا) دەرکەوت ﴿لَهُمَا سَوْآتُهُمَا﴾ عەیب و عەورەتیان ﴿وَطَفِقَا﴾ وەدەستیان کرد
﴿يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ بە داپۆشینی لەشیان بەگەڵای (درەختەکانی) بەهەشت ﴿وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ﴾
وەئادەم سەرپێچی فەرمانی پەروەردگاری کرد ﴿فَغَوَى﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست لای دا ﴿١٢١﴾ ﴿ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ﴾
پاشان پەروەردگاری هەڵیبژارد (بۆ پێغەمبەریتی) ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى﴾ وتەوبەی لێ قبووڵ کرد و
ڕێنموونی کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا﴾ (خوا) فەرمووی هەردووکتان بڕۆنە خوارەوە لەوێ (لەبەهەشت)
﴿جَمِيعًا﴾ پێکەوە ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ (نەوەکانتان) دەبنە دوژمنی یەکتری ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى﴾
جا ئەگەر (بەپێغەمبەراندا) پەیامتان بۆ هات لەلایەن منەوە ﴿فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ﴾ ئەوسا ئەوەی شوێنی
ڕێنموونی من بکەوێ ﴿فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى﴾ ئەوە (لەدونیادا) گومڕا نابێ و (لەرۆژی دواییشدا) تووشی
ناخۆشی و زەحمەت نابێ ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ﴾ وە هەر کەسێ ڕوو وەرگێڕێ ﴿عَنْ ذِكْرِي﴾ لەبیرکردن و یادی
من ﴿فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کەسە گوزەرانێکی سەخت و تەنگی دەبێت (لەگۆڕدا)
﴿وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ و لەرۆژی دواییشدا حەشری دەکەین ﴿أَعْمَى﴾ بەکوێری ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ دەڵێ ئەی
پەروەردگارم ﴿لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى﴾ بۆچی بە کوێری حەشرت کردم ﴿وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا﴾ خۆ من (لە دونیادا)
چاو ساغ و بینا بووم ﴿١٢٥﴾

﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ (خوا) دەفەرمووێ هەر بەو شێوەیە ﴿أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا﴾ ئایەتەکانی ئێمەت بۆ هات و لەبیری خۆت بردەوە (و کوێر بوویت لێیان لە دونیادا) ﴿وَكَذَٰلِكَ الْيَوْمَ تُنسَىٰ﴾ بەهەمان شێوەش تۆش ئەمڕۆ گوێت پێ نادرێت و لەبیر دەکرێیت ﴿١٢٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ﴾ وەهەر بەو جۆرەش تۆڵە دەسێنین لەوەی زیادەڕۆیی کردبێت ﴿وَلَمْ يُؤْمِن بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ و باوەڕی نەهێنابێ بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی ﴿أَشَدُّ وَأَبْقَىٰ﴾ بەهێزتر و بەردەوامترە (لە سزای دونیا) ﴿١٢٧﴾ ﴿أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئەی ئایا (خوا) بۆی ڕوون نەکردوونەتەوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا﴾ چەندمان لەناوبرد ﴿قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ﴾ لە گەل و سەدەی چەرخەکانی پێش ئەمان ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ﴾ کە (ئەم بێباوەڕانە) دەگەڕێن و هات و چوو دەکەن بەنێو شوێنەکانیاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ﴾ چەندەها بەڵگە و نیشانەی هەیە بۆ ئەو کەسانەی ژیرن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ﴾ ئەگەر نەبوایە وتەیەک و بڕیارێک نەبوایە ﴿سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ لە پەروەردگارتەوە پێشتر دراوە (بۆ لەناوبردنیان) ﴿لَكَانَ لِزَامًا﴾ بێگومان (لەناوبردنی بێباوەڕان) پێویست دەبوو ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ ئەگەر ماوەی دیاری کراویش نەبوایە (کە قیامەتە) ﴿١٢٩﴾ ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە ئەی موحەممەد ﷺ ئارام بگرە لەسەر ئەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بە حەمد و سوپاسی ستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی خودا بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾ لە پێش هەڵاتنی خۆر ﴿وَقَبْلَ غُرُوبِهَا﴾ و لە پێش ئاوا بوونیدا ﴿وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ﴾ و لە هەندێ کات و ساتەکانی شەودا خوا بپەرستە و نوێژ بکە ﴿وَأَطْرَافَ النَّهَارِ﴾ وە لە سەرەتا و کۆتایی ڕۆژدا ﴿لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (پاداشتی خۆت وەربگریتەوە) کە پێی ڕازی بیت ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ﴾ تۆ چاوەکانت مەبڕە ﴿إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ﴾ ئەو سەروەت و سامانانەی داومانە ﴿أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ﴾ بە تاقم و دەستەیەک لەوان (بێباوەڕان) ﴿زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ چونکە ئەوە ڕازاوەیی و جوانی ژیانی دونیایە ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ بۆ ئەوەی تاقییان بکەینەوە تیایدا ﴿وَرِزْقُ رَبِّكَ﴾ دڵنیابە ڕزق و ڕۆزی پەروەردگارت (لە دوا ڕۆژدا) ﴿خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ چاکتر و بەردەوامترە ﴿١٣١﴾ ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ فەرمان بدە بە خێزان و کەس و کارت ﴿بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ بە نوێژ کردن و خۆیشت خۆڕاگر و بەردەوام بە لەسەر بەجێ هێنانی ﴿لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا﴾ ئێمە داوای ڕزقت لێ ناکەین ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكَ﴾ بەڵکو ئێمە ڕزق و ڕۆزی تۆ دەدەین ﴿وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وە سەرەنجامی چاک بۆ پارێزکاران و خواناسانە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَقَالُوا﴾ (بێباوەڕان) وتیان ﴿لَوْلَا يَأْتِينَا﴾ (ئەگەر ڕاستە پێغەمبەرە) دەی بۆ بۆمان ناهێنێ ﴿بِآيَةٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ بەڵگە و موعجیزەیەک لە لایەن پەروەردگاریەوە ﴿أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةُ﴾ ئایا ئەوان بەڵگەی ئاشکرایان بۆ نەهاتووە ﴿مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ﴾ کە لەپەڕاوە پێشووەکاندا هەبوو وەک تەورات و ئینجیل ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُم﴾ ئەگەر ئێمە ئەوانمان لەناو بردایە ﴿بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ﴾ بە سزایەک پێش (ناردنی پێغەمبەر ﷺ) ﴿لَقَالُوا رَبَّنَا﴾ بێگومان (لە دوا ڕۆژدا) دەیانوت ئەی پەروەردگارمان ﴿لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ بۆچی (لە دونیادا) پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ﴾ تا شوێنی بکەوین و شوێنی ئایەتەکانی تۆ بکەوتینایە ﴿مِن قَبْلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخْزَىٰ﴾ پێش ئەوەی سەرشۆڕ و ڕیسوا ببین ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو چاوەڕوانین (چ لایەکمان سەرکەوتوو دەبین) ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ دەی ئێوەش چاوەڕوان بن ﴿فَسَتَعْلَمُونَ﴾ ئەوسا لە ئایندەدا دەزانن ﴿مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ﴾ چ کەسێک خاوەنی ڕێگای ڕاستە ﴿وَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ وە چ کەسێک هیدایەتی خوای وەرگرتووە ﴿١٣٥﴾

سورەتی ﴿الأنبیاء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ﴾ لێپرسینەوەی خەڵکی نزیک بووەوە ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ بەڵام ئەوان
لە بێ ئاگایی و غەفڵەتدا ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشت ئەکەن و ڕوو وەرئەگێڕن (لە ئایینی خوا) (١)
﴿مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ﴾ هەر پەیامێکی تازەیان لە پەروەردگاریانەوە بۆ بێت (کە قورئانە)
﴿إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوان دەیبیستن و گاڵتەی پێ دەکەن (٢) ﴿لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان
بێ ئاگایە ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَى﴾ زۆر بە نهێنی چپەیان دەکرد ﴿الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەی کە ستەمیان کرد
﴿هَلْ هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ﴾ (دەڵێن) ئایا ئەم (پێغەمبەر)ەش هەر بەشەرێک نییە وەک ئێوە ﴿أَفَتَأْتُونَ
السِّحْرَ﴾ دەی ئایا ئێوە دەڕۆن بەدوای جادوودا ﴿وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە دەیبینن (مەبەستیان ئەوەی
موحەممەد ﷺ دەیڵێ سیحرە) (٣) ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) ئەیفەرموو ﴿رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ﴾ پەروەردگارم
بە هەموو قسەیەک (چرپەیەک) دەزانێت ﴿فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمان بێت یا لە زەوی
﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ئەو زاتە بیسەری زانایە (٤) ﴿بَلْ قَالُوا﴾ ئەوانە وتیان: نەخێر (ئەوەی موحەممەد
هێناویەتی نیگا نییە) بەڵکو ﴿أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ چەند خەو بینینێکی تێکەڵ و پێکەڵی (موحەممەدە
خۆیەتی) ﴿بَلِ افْتَرَاهُ﴾ نا بەڵکو موحەممەد خۆی ئەم (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ شَاعِرٌ﴾
نا بەڵکو ئەو (موحەممەدە) شاعیرە ﴿فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ﴾ دەبا نیشانە و موعجیزەیەکمان بۆ بێنێ ﴿كَمَا أُرْسِلَ
الْأَوَّلُونَ﴾ وەک (ئەو موعجیزانەی) پێغەمبەرانی پێشووی پێ نێردراوون (٥) ﴿مَا آمَنَتْ﴾ بڕوایان
نەهێنا ﴿قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێک پێش ئەمان کە لەناومان بردوون
﴿أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەمان باوەڕ دێنن؟ (٦) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ ئێمە نەمان ناردووە ﴿قَبْلَكَ﴾ پێش تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لە پیاوانێک ﴿نُوحِي إِلَيْهِمْ﴾ کە نیگا و سروشمان بۆ کردوون
﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لە خاوەنی کتێبەکانی (پێشوو لە زانایانی گاوور و جوولەکە)
﴿إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن (٧) ﴿وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا﴾ ئێمە ئەو پێغەمبەرانەمان نەکردۆتە
پەیکەرێک ﴿لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ کە خواردن نەخۆن ﴿وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ﴾ وە ئەوان هەمیشەیی و نەمر
نەبوون (٨) ﴿ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ﴾ پاشان بەڵێنێک کە پێمان دابوون بەجێمان هێنا ﴿فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ﴾
جا ئەوانە و هەر کەسێکمان دەویست (لە باوەڕداران) ڕزگارمان کردن ﴿وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ﴾
وە زیادەڕۆیانمان لەناوبرد (٩) ﴿لَقَدْ أَنْزَلْنَا﴾ سوێند بەخوا ناردوومانەتە خوارەوە ﴿إِلَيْكُمْ كِتَابًا﴾
کتێبێک بۆ ئێوە ﴿فِيهِ ذِكْرُكُمْ﴾ کە سەرەرزی و ناوبانگی ئێوەی تێدایە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بیر
ناکەنەوە (١٠)

﴿وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ چەندەها شارو گوندمان تێك شكاند (ولەناومان بردن) ﴿كَانَتْ ظَالِمَةً﴾ كە (خەڵكەكەی)
ستەمكار بوون ﴿وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ وەپاش ئەوان گەل و تاقمی ترمان (لەجێیان) پەیدا هێنا (١١) ﴿فَلَمَّا أَحَسُّوا
بَأْسَنَا﴾ جا كاتێك (بێ باوەڕان) هەستیان كرد بەسزاو تۆڵەی ئێمە ﴿إِذَا هُم﴾ دەست بەجێ ئەوان ﴿مِّنْهَا يَرْكُضُونَ﴾
لەو شارانە بەخێرایی ڕایان دەكرد (١٢) ﴿لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا﴾ (فریشتەكان بەگاڵتەوە پێیان دەڵێن) ڕامەكەن
وبگەڕێنەوە ﴿إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ﴾ بۆلای ئەو سەروو نیعمەتانەی كە ڕابواردووتان پێی ﴿وَمَسَاكِنِكُمْ﴾ وە (بگەڕێنەوە)
بۆ سەر خانوو ماڵەكانتان ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو پرسیارتان لێ بكرێت (لەوەی بەسەرتان هاتووە) (١٣) ﴿قَالُوا
يَا وَيْلَنَا﴾ (لەگەڵ هەڵهاتندا) دەیان ووت هاوار بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ستەمكار بووین (١٤)
﴿فَمَا زَالَت﴾ ئیتر بەردەوام ﴿تِّلْكَ دَعْوَاهُمْ﴾ ئەمە هاواریان بوو (هاوار بۆ ئێمە) ﴿حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ﴾
هەتا هەموویانمان درویە و خاموش كرد (ولەناومان بردن) (١٥) ﴿وَمَا خَلَقْنَا﴾ ئێمە دروستمان نەكردووە
﴿السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ﴾ ئاسمان و زەوی و ئەوەی لەنێوانیاندایە بەگاڵتەو یاری هەروا (١٦) ﴿لَوْ أَرَدْنَا﴾ ئەگەر
بمان ویستایە ﴿أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا﴾ سەرقاڵی بۆ خۆمان هەڵبژێرین (وەك هاوسەرو منداڵ) ﴿لَّاتَّخَذْنَاهُ مِن لَّدُنَّا﴾
لەلایەن خۆمانەوە هەڵمان دەبژارد (١٧) ﴿بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ﴾ (وا نییە) بەڵكو حەق دەدەین بەسەر بەتاڵ
دا ﴿فَيَدْمَغُهُ﴾ بەهۆیەوە (بەتاڵ) مێشكی دەپژێ و تێكدەشكێ ﴿فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ﴾ ئەوجا دەست بەجێ بەتاڵ
لەناودەچێت ﴿وَلَكُمُ الْوَيْلُ﴾ هاوار (وسزای بەئێش) بۆ ئێوە ﴿مِمَّا تَصِفُونَ﴾ لەبەر ئەوەی كە دەیڵێن و بڕیاری
دەدەن بۆ خوا (لەهاوسەرو منداڵ) (١٨) ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە ئەوەی لەئاسمانەكان وزەویدایە
﴿وَمَنْ عِندَهُ﴾ وە ئەو (فریشتانە)ی كە لای خوان ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ هەرگیز لەپەرستنی ئەو خۆیان بەزل
نازانن ﴿وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ﴾ هەرگیزیش ماندوو نابن (١٩) ﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شەوو ڕۆژ تەسبیحات و ستایشی
(خوا) دەكەن ﴿لَا يَفْتُرُونَ﴾ ماندوو نابن و سارد نابنەوە (٢٠) ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە)
﴿آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ چەند پەرستراو و (خوایەك) لەزەوی دا (بۆ خۆیان) ﴿هُمْ يُنشِرُونَ﴾ (كە دەسەڵاتی
ئەوەیان هەبێت مردوو زیندوو بكەنەوە) وخۆیان كۆبكەنەوە وزیندوو دەكەنەوە (٢١) ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ﴾ ئەگەر
لەهەردووكیاندا (لەئاسمان و زەویدا) چەند پەرستراوێك هەبوایە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ جگە لەخوا ﴿لَفَسَدَتَا﴾ بێگومان
(ئاسمان و زەوی) هەردووكیان وێران دەبوون ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ﴾ دەی پاك و بێگەردی بۆ خوای
پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەوەی بێ باوەڕان ڕەوای دەبینن (بۆ خوا) (٢٢) ﴿لَا يُسْأَلُ﴾ (خوا) پرسیاری
لێ ناكرێت (ڕەخنەی لێ ناگیرێت) ﴿عَمَّا يَفْعَلُ﴾ لەسەر كارێك كەدەیكات ﴿وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو ئەوان (بەندەكان)
پرسیاریان لێ دەكرێت (٢٣) ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾
چەند پەرستراوێك جگە لەخوا ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ (پێیان) بڵێ بەڵگەكەتان بێنن لەسەر ئەوەی بڕیارتان داوە
﴿هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِيَ﴾ ئەمە قسەی ئەم قورئانەیە (كە خوا ناردوویەتی) بۆ من ﴿وَذِكْرُ مَن قَبْلِي﴾ وە قسەی ئەو (پەیام پێدراوانە)
لەپێش منەوە هاتوون (وەك تەورات و ئینجیل لەهیچیاندا نییە چەند پەرستراوێك بڕیار بدراوە) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ﴾
بەڵام زۆربەی زۆریان ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی نازانن ﴿فَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لەبەر ئەوە پشتی تێدەكەن و ڕووی لێ
وەردەگێرن (٢٤)

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ وە نەمانناردووە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ پێش تۆ ﴿مِن رَّسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ﴾ مەگەر پێغەمان بۆ ناردووە ﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا﴾ (بەوەی کە) بێگومان جگە لەمن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿فَاعْبُدُونِ﴾ کەواتە تەنها من بپەرستن ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالُوا﴾ (وەنی ساوەران) وتیان ﴿اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا﴾ خوای میهرەبان منداڵی بۆ خۆی بڕیار داوە (کە فریشتەکانن) ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگەردە خوا (لەم شتانە) ﴿بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە (ئەو فریشتانە) بەندەی ڕێز گیراو(ی خوا)ن ﴿٢٦﴾ ﴿لَا يَسْبِقُونَهُ﴾ بە خوا پێش ناکەون ﴿بِالْقَوْلِ﴾ بەقسەو وتنەیان ﴿وَهُم بِأَمْرِهِ﴾ وەئەوان بەفەرمانی خوا ﴿يَعْمَلُونَ﴾ کار دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت و ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەوەی لەپێش لەبەر دەستیاندایە ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بەوەی لەدوایانە (لەڕۆژی دوایدا بۆیان ئامادەکراوە) ﴿وَلَا يَشْفَعُونَ﴾ وە (فریشتەکان) تکا ناکەن ﴿إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ﴾ مەگەر بۆ ئەو کەسە نەبێت (خوا) ڕازی بێت (تکای بۆ بکرێت) ﴿وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ﴾ وە ئەوان (فریشتەکان) لەترس و هەیبەتی خوا ﴿مُشْفِقُونَ﴾ زۆر دەترسن ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ﴾ وە هەرکام لەوانە (لەو فریشتانە) بڵێ ﴿إِنِّي إِلَٰهٌ مِّن دُونِهِ﴾ بێگومان منیش پەرستراوم جگە لەخوا ﴿فَذَٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ﴾ ئەو بە(ئاگری) دۆزەخ تۆڵەی لێ دەسەنین ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەربەوجۆرە ﴿نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ پاداشتی ستەمکاران دەدەینەوە(تۆڵەیان لێ دەکەینەوە) ﴿٢٩﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَ﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە بێ بڕوا بوون ﴿أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کەئاسمانەکان و زەوی ﴿كَانَتَا رَتْقًا﴾ هەردووکیان پێکەوە لکابوون (یەك پارچە بوون) ﴿فَفَتَقْنَاهُمَا﴾ ئەمجا بەیەکترمان جیاکردنەوە ﴿وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ﴾ وە هەر لەئاومان هێنە بەکار و دروستمان کردووە ﴿كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ﴾ هەموو شتێکی زیندوو ﴿أَفَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە هەر باوەڕ ناهێنن؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ﴾ وەدروستمان کردووە (وەدامان ناوە) لەزەویدا ﴿رَوَاسِيَ﴾ چەند شاخی دامەزراو ﴿أَن تَمِيدَ بِهِمْ﴾ بۆ ئەوە جوڵە جوڵ نەکات بەوانەی (بەسەر پشتیەوەن) ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا﴾ وە سەرلەنوێمانە لە زەوی (یان لە شاخەکان)دا ﴿فِجَاجًا سُبُلًا﴾ دۆڵ و ڕێگاوبانی زۆر ﴿لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا ئەوان شارەزا بن و پێویستی خۆیان دابین بکەن ﴿٣١﴾ ﴿وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ﴾ وە ئاسمانمان کردووە ﴿سَقْفًا مَّحْفُوظًا﴾ بەمیچێکی (سەربانێکی) پارێزراو ﴿وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا﴾ بەڵام ئەوانە سەبارەت بە ئایەتەکانی ئاسمان ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشت تێکەرو ڕوو وەرگێڕ بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَهُوَ﴾ وە هەر ئەو (خوا) یە ﴿الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ کە شەو و ڕۆژی دروست کردووە ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆر و مانگیش(ی دروست کردووە) ﴿كُلٌّ﴾ هەریەك لەوان ﴿فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾ لە خولگەیەکدا دەسوڕێنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَا﴾ بڕیارمان نەداوە ﴿لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ هیچ کەسێك لەپێش تۆوە ﴿الْخُلْدَ﴾ مانەوەی هەمیشەیی (نەمری) ﴿أَفَإِن مِّتَّ﴾ ئەمجا ئەگەر تۆ بمری ﴿فَهُمُ الْخَالِدُونَ﴾ (ئەو مردنی تۆ) ئایا ئەوان ژیانیان بەردەوام دەبێ و نامرن؟ (نەخێر) ﴿٣٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ مردن دەچێژێت (دەمرێت) ﴿وَنَبْلُوكُم﴾ وە ئێمە تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ﴾ بەخراپە و بەخۆشی و بە چاکە و خۆشی ﴿فِتْنَةً﴾ تاقیکردنەوەیەك (چاك و خراپ) ﴿وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ وەهەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿وَإِذَا رَآكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ دەبینن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن ﴿إِن
يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ جگە لە گاڵتەو لاقرتێ کردن بە تۆ هیچی تر ناکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي﴾ (بە سەرسەپێکەوە
دەڵێن) ئا ئەمە ئەو کەسەیە ﴿يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ﴾ (بە خراپی) باسی بتەکانتان دەکات ﴿وَهُم بِذِكْرِ
الرَّحْمَٰنِ﴾ لە کاتێکدا خۆیان بە باسکردنی (قورئان) ویادکردنی خوای میهرەبان ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾
بێ بڕوان (٣٦) ﴿خُلِقَ الْإِنسَانُ مِنْ عَجَلٍ﴾ (سروشتی) ئینسان وایە لەسەر پەلەکردن بەدی هێنراوە
﴿سَأُرِيكُمْ آيَاتِي﴾ بەم زووانە نیشانەی خۆمتان پیشان دەدەم ﴿فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ﴾ کەواتە پەلە مەکەن (٣٧)
﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە (بت پەرستان بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ ئەم بەڵێنی (تۆڵەیە) کەی دێت
﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (٣٨) ﴿لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کە کافرن
بیانزانیایە (چ سزایەکی سەخت لەبەردەمیاندایە) ﴿حِينَ لَا يَكُفُّونَ﴾ کاتێ ناتوانن دووری
بخەنەوە ﴿عَن وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ﴾ بڵێسەی ئاگر لە دەم وچاو و پشتیان ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾
وە ئەوان یارمەتی نادرێن (٣٩) ﴿بَلْ تَأْتِيهِم بَغْتَةً﴾ بەڵکو لەناکاودا تووشیان دێت ﴿فَتَبْهَتُهُمْ﴾
وسەرسامیان دەکات (بە شێوەیەک) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ نەتوانن ﴿رَدَّهَا﴾ بیگێڕنەوە (بەرگری
بکەن) ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە مۆڵەتیشیان نادرێت (تەوبە بکەن) (٤٠) ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان گاڵتەو لاقرتێ کراوە ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی پێش تۆش ﴿فَحَاقَ بِالَّذِينَ﴾
ئەمجا دەوری ئەوانەی دا ﴿سَخِرُوا مِنْهُم﴾ ئەوان کە گاڵتەیان دەکرد (بە پێغەمبەران) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزایەی ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد (٤١) ﴿قُلْ﴾ بڵێ (بە گاڵتەکەران) ﴿مَن يَكْلَؤُكُم﴾
کێ (دەتوانێت) ئێوە بپارێزێت ﴿بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ بە شەوو بە ڕۆژ ﴿مِنَ الرَّحْمَٰنِ﴾ لە (سزای) خوای
میهرەبان ﴿بَلْ هُمْ﴾ بەڵکو ئەوانە ﴿عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەردەوام پشت هەڵدەکەن لە یاد
ویادکردنی پەروەردگاریان (٤٢) ﴿أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ ئاخۆ (ئەو بێ باوەڕانە) چەند پەرستراوێکیان هەیە
﴿تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا﴾ جگە لە ئێمە ڕێگری (سزا)یان لێ بکات ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (ئەو پەرسترانە) ناتوانن
﴿نَصْرَ أَنفُسِهِمْ﴾ یارمەتی خۆیان بدەن ﴿وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ﴾ وە لەلایەن ئێمەشەوە پەنا نادرێن (٤٣)
﴿بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵکو ئێمە ئەوان و باوو باپیرانیانمان ژیاندووە بە خۆشی (نازو نیعمەتی
دونیامان پێدابوون) ﴿حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ﴾ تاتەمەنی زۆریان بەسەر برد ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ دەی ئایا
ئەوانە (قورەیشیەکان) سەرنج نادەن ﴿أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ﴾ کە بێگومان ئێمە (وردە وردە) دێینە خاک
و وڵاتی (ئەوان) ﴿نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ لە هەموو لایەکی بەوە کەمی دەکەینەوە (بە ڕزگار کردنی
لەلایەن موسڵمانانەوە) ﴿أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان زاڵ و سەرکەوتوون (یا ئێمە)؟ (٤٤)

﴿قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بلێ: بێگومان من تەنها ئێوە بێدار دەکەمەوە (دەتان ترسێنم) ﴿بِالْوَحْيِ﴾ بە نیگا و وەحی ﴿وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ﴾ وە کەڕەکان بانگەوازی (حەق) نابیستن ﴿إِذَا مَا يُنذَرُونَ﴾ کاتێک کە دەترسێنرێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دووچاریان بێت ﴿نَفْحَةٌ﴾ کەمێک ﴿مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ﴾ لە سزای پەروەردگارت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بێگومان ئەوان دەڵێن ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ هاوارو باچوورن بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە (هەموومان) ستەمکار بووین ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَضَعُ﴾ وەئێمە دادەنێین ﴿الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ﴾ تەرازووەکانی دادپەروەری (کە کردەوەی پێ دەکێشرێت) ﴿لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ ئەمجا هیچ کەس کەمترین ستەمی لێ ناکرێت ﴿وَإِن كَانَ مِثْقَالَ﴾ با قورسی (کردەوەکەی) ﴿حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەقەدەر تۆوی خەرتەلەیەکیش بێت ﴿أَتَيْنَا بِهَا﴾ ئێمە دەیهێنین ﴿وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ﴾ وە بەسە کە ئێمە ژمێریاری (کردەوەی بەندەکان) بین ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەورات (کە جیاکەرەوەی حەق و بەتاڵە) بەخشیمانە مووسا و هاروون، ﴿وَضِيَاءً وَذِكْرًا﴾ وە ڕوونکەرەوە و یادخەرەوەشە ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ بۆ پارێزکاران و لە خواترسان ﴿٤٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَخْشَوْنَ﴾ ئەوانەی کە دەترسن ﴿رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ لە پەروەردگاریان بەنادیاری و پەنهانی ﴿وَهُم﴾ وە ئەوان (کەسانێکن) ﴿مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ﴾ لە ڕۆژی دوایی زۆر دەترسن ﴿٤٩﴾ ﴿وَهَٰذَا﴾ وە ئەم (قورئانە) ﴿ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ﴾ یادخەرەوەیەکی بەفەڕ و پیرۆزە ﴿أَنزَلْنَاهُ﴾ ناردوومانەتە خوارەوە ﴿أَفَأَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿لَهُ مُنكِرُونَ﴾ دانی پێدا نانێن (باوەڕی پێ ناکەن) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان ﴿إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ﴾ بە ئیبراهیم ڕێنموونی و شارەزایی ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ﴾ وەئێمە بە (شیاوی) ئەو ئاگادار بووین ﴿٥١﴾ ﴿إِذْ قَالَ﴾ کاتێک وتی ﴿لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ بە باوکی و گەلەکەی ﴿مَا هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ﴾ ئا ئەم پەیکەر و بتانە چین ﴿الَّتِي أَنتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ﴾ کە ئێوە دەیان پەرستن (بەلایانەوە ماوەتەوە)؟ ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) وتیان ﴿وَجَدْنَا آبَاءَنَا﴾ باوو باپیرانمان دیوە ﴿لَهَا عَابِدِينَ﴾ ئەمانەیان پەرستووە ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) وتی ﴿لَقَدْ كُنتُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمْ﴾ خۆتان و باوو باپیرانتان ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوا﴾ (لە وەڵامدا) وتیان ﴿أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ﴾ ئایە ڕاستی و حەقت بۆ هێناوین ﴿أَمْ أَنتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ﴾ یا تۆ گاڵتەمان پێ دەکەیت ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ بَل رَّبُّكُمْ﴾ (ئیبراهیم) وتی (حەقم هێناوە) بەڵکو پەروەردگاری ئێوە ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿الَّذِي فَطَرَهُنَّ﴾ هەر ئەویش بەدی هێناون ﴿وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُم﴾ وە بێگومان من لەسەر ئەوانە (کە باسم کرد) ﴿مِّنَ الشَّاهِدِينَ﴾ لە شاهید و بەئاگایانم ﴿٥٦﴾ ﴿وَتَاللَّهِ﴾ سوێند بە خوا ﴿لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُم﴾ پیلان دادەنێم بۆ (لەناوبردنی) بتەکانتان ﴿بَعْدَ أَن تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ﴾ دوای ئەوەی پشتان تێکردن (بەجێتان هێشتن) ﴿٥٧﴾

﴿فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا﴾ ئەمجا ئیبراهیم هەموو بتەکانی وورد وورد کرد ﴿إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ﴾ جگە لە بتە زلەکەیان
نەبێت ﴿لَعَلَّهُمْ﴾ بە ئومێدی ئەوەی ﴿إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ﴾ بگەڕێنەوە بۆلای ئەو (بۆ لای ئیبراهیم ئەویش
ڕاستییان پێ بڵێ. بەڵکو ناوەڕێنی) ﴿٥٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ (بتپەرستان) ووتیان ﴿مَن فَعَلَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی کردووە
﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿إِنَّهُ﴾ بەڕاستی ئەو کەسە ﴿لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لەستەمکارانە
(دەبێ سزا بدرێت) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا﴾ (چەند کەسێک) ووتیان ﴿سَمِعْنَا فَتًى﴾ گوێمان لە لاوێک بوو
﴿يَذْكُرُهُمْ﴾ باسی ئەوانی (بتەکانی بەخراپە) دەکرد ﴿يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ﴾ پێی دەڵێن ئیبراهیم ﴿٦٠﴾
﴿قَالُوا﴾ (کۆمەڵێ لە گەلەکەی) ووتیان ﴿فَأْتُوا بِهِ﴾ کەواتە بیهێنن ﴿عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ﴾ لە پێش چاوی
خەڵک (بیبینن) ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ﴾ بەڵکو (ئەوانەی دیبێتیان) شایەتی لەسەر بدەن ﴿٦١﴾
﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿أَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا﴾ ئایا تۆ ئەمەت کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان)
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾ نەخێر بەڵکو ئەم بتە
گەورەیان ئەوەی کردووە ﴿فَاسْأَلُوهُمْ﴾ دەپرسیار لەوانە (بتەشکاوەکان) بکەن ﴿إِن كَانُوا يَنطِقُونَ﴾
ئەگەر ئەو بە قسە دەکەن ﴿٦٣﴾ ﴿فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ ئەمجا گەڕانەوە بۆ لای یەکتری (سەرزەنشتی
یەکتریان کرد) ﴿فَقَالُوا﴾ جا (لە ناو خۆیاندا بە یەکتریان) ووتیان ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمُ الظَّالِمُونَ﴾
هەر خۆتان ستەمکارن ﴿٦٤﴾ ﴿ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ﴾ پاشان سەر بەرەو خوار کرانەوە (گەڕانەوە بۆ سەر
سەختی و بەدامیەکەیان) ﴿لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ بەڕاستی تۆ دەزانی ﴿مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ﴾ ئەو بتانە قسە ناکەن
(ئەی ئیبراهیم) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿أَفَتَعْبُدُونَ﴾ دەی ئێوە دەپەرستن؟ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾
جگە لەخوا شتانێک ﴿لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا﴾ کە هیچ قازانج و سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَا
يَضُرُّكُمْ﴾ وە هیچ زەرەرێکیشتان لێ نادەن ﴿٦٦﴾ ﴿أُفٍّ لَّكُمْ﴾ ئۆف بۆ ئێوە ﴿وَلِمَا تَعْبُدُونَ﴾ بۆ ئەو
بتانەش کە دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن (بیر وهۆشتان
ناخەنە کار) ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا﴾ (هەندێ لە بتپەرستان) ووتیان ﴿حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) چاک بیسووتێنن
﴿وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾ وپارمەتی خواکانتان (بتەکانتان) بدەن وسەریان بخەن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە
ئەو کارە دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْنَا﴾ (کە ئیبراهیمیان خستە ناگرەوە) ووتمان ﴿يَا نَارُ﴾ ئەی ئاگر ﴿كُونِي بَرْدًا
وَسَلَامًا﴾ سارد بەرەو و بێ زیانبە ﴿عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ لەسەر ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا﴾ ئەوان
ویستیان پیلان بگێڕن بە ئیبراهیم (بە سووتانی لەناوی بەرن) ﴿فَجَعَلْنَاهُمُ﴾ بەڵام ئێمە ئەوانمان کردە
﴿الْأَخْسَرِينَ﴾ زەرەرمەندترین (دۆڕاوترین) کەس ﴿٧٠﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا﴾ وە ئیبراهیم ولوطمان
ڕزگار کرد ﴿إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي﴾ و (ناردمانن) بۆ ئەو زەوییە (بۆ وڵاتی شام) ﴿بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ﴾
کە پیت و بەرەکەتی تێ خستبوو ﴿٧١﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ﴾ وە بەخشیمان بە ئیبراهیم ﴿إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً﴾
ئیسحاق و (بە ئیسحاقیش) یەعقوب، بە زیاد (لە داواکەی ئیبراهیم کە داوای منداڵێکی کرد)
﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا﴾ وە هەموویانمان کرد ﴿صَالِحِينَ﴾ بە پیاوی چاک ﴿٧٢﴾

﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە ئەوانیشمان کرد بە پێشەوا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی ئێمە ڕێنموویی (خەڵکیان) دەکرد ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ﴾ وە نیگامان کرد بۆیان ﴿فِعْلَ الْخَيْرَاتِ﴾ بە ئەنجامدانی کاری چاک ﴿وَإِقَامَ الصَّلَاةِ﴾ وە بە نوێژ کردن ﴿وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ﴾ و زەکات دان ﴿وَكَانُوا لَنَا﴾ وە ئەوان هەر بۆ ئێمە ﴿عَابِدِينَ﴾ عیبادەتیان دەکرد ﴿٧٣﴾ ﴿وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ بەخشیمان بە لووط پێغەمبەرێتی و زانیاری ﴿وَنَجَّيْنَاهُ﴾ وە ڕزگارمان کرد ﴿مِنَ الْقَرْيَةِ﴾ لە (دەست خەڵکی) ئەو شارەی (سەدوم) ﴿الَّتِي كَانَت تَّعْمَلُ الْخَبَائِثَ﴾ کە (خەڵکەکەی) کردەوەی پیس و دزێویان دەکرد (نێربازییان دەکرد) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی خراپی لە فەرمان دەرچوو بوون ﴿٧٤﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا﴾ وە لووطمان خستە ناو ڕەحمەت و میهرەبانی خۆمانەوە ﴿إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ بەڕاستی لووط لە چاکەکاران بوو ﴿٧٥﴾ ﴿وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە پێشتر نووح پێغەمبەر ﷺ هاواری (لە ئێمە) کرد ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئەمجا ئێمەش وەڵامماندایەوە و بەدەنگیەوە هاتین ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ﴾ خۆی و (ئیماندارانی) خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ لە تەنگانە زۆر گەورەکە (لە لافاو و خنکان) ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ وە یارمەتیمان دا بە دژی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە بەڵگەو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿إِنَّهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ﴾ گەلێکی بەد بوون ڕۆچوون لە خراپەدا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ لەبەر ئەوە هەموویانمان خنکاند (لە تۆفانەکەدا) ﴿٧٧﴾ ﴿وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ﴾ (باسی) داوود و سولەیمان بکە ﴿إِذْ يَحْكُمَانِ﴾ کاتێ بڕیاریان دەرکرد ﴿فِي الْحَرْثِ﴾ دەربارەی ئەو کشتوکاڵەی ﴿إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ﴾ کە بەشەو ئاژەڵی کەسانێک تێیدا لەوەڕابوون (زیانیان لێ دابوو) ﴿وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ﴾ وە ئێمە بۆ دادوەری بڕیارەکەیان ﴿شَاهِدِينَ﴾ ئامادە (ئاگادار) بووین ﴿٧٨﴾ ﴿فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ﴾ ئەوسا ئێمە ئەوەمان فێری سولەیمان کرد (سولەیمان وتی: ئاژەڵە زیان خۆرەکە بدرێتە دەست خاوەن کشتوکاڵەکە، کەڵک لە شیر و بەرهەمیان وەربگرێت، وە کشتوکاڵەکەش بدرێتە دەست خاوەن ئاژەڵەکە بەرووبومەکەی بخوات و خزمەتی بکەن تا وەک پێش زیان لێکەوتنەکەی لێ دێتەوە، پاشان هەریەک لە ئاژەڵ و کشتوکاڵەکە بگەڕێنرێنەوە بۆ خاوەنەکانیان) ﴿وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ وە بە هەر یەک لەو دووانە (داوود و سولەیمان) پێغەمبەرێتی (ودادوەری) و زانستمان پێدان ﴿وَسَخَّرْنَا﴾ وە ڕاممان هێنا ﴿مَعَ دَاوُودَ﴾ لەگەڵ داوودا ﴿الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ﴾ چیاکان و باڵندەکە تەسبیحاتی خوایان دەکرد ﴿وَكُنَّا فَاعِلِينَ﴾ وە هەر ئێمە ئەوەمان کرد (بۆ داوود) ﴿٧٩﴾ ﴿وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ﴾ وە داوودمان فێری دروستکردنی پۆشاکی زرێ (جەنگی) کرد بۆ ئێوە ﴿لِتُحْصِنَكُم مِّن بَأْسِكُمْ﴾ تابتان پارێزێت لە کاتی شەڕو کوشتارتاندا ﴿فَهَلْ أَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿شَاكِرُونَ﴾ سوپاس گوزارن (بۆ خوا لەسەر ئەم نیعمەتانە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَلِسُلَيْمَانَ﴾ وە (ڕاممان هێنا) بۆ سولەیمان ﴿الرِّيحَ عَاصِفَةً﴾ بای توند (ڕەشەبا) ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ﴾ بە فەرمانی سولەیمان دەڕۆیشت ﴿إِلَى الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەو وڵات و زەوییەی ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ کە پیرۆز و بەرەکەتمان کردبوو ﴿وَكُنَّا﴾ وە ئێمە ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ﴾ بە هەموو شتێک ﴿عَالِمِينَ﴾ ئاگادار بووین ﴿٨١﴾

﴿وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَن﴾ وە هەندێ لە شەیتانەکان (مان رام هێنابوو) ﴿يَغُوصُونَ لَهُ﴾ دەچوونە ژێری دەریا بۆ سولەیمان (تا گەوهەر و مرواری بۆ دەربهێنن) ﴿وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ﴾ وە جگە لەوە کاری تریشیان دەکرد (بۆی وەك کۆشك دروستکردن) ﴿وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمەش چاودێر (وپارێزەر)ی ئەوان بووین ﴿٨٢﴾ ﴿وَأَيُّوبَ﴾ وە (باسی) ئەیوب (بکە) ﴿إِذْ نَادَى رَبَّهُ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد (لەدوای ماوەیەکی زۆر) ﴿أَنِّي﴾ بە ڕاستی من ﴿مَسَّنِيَ الضُّرُّ﴾ زیان و ئازار و نەخۆشی دووچارم بووە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ و تۆش میهرەبانترینی میهرەبانانی ﴿٨٣﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ جا ئێمەش هاوار و پاڕانەوەیمان گیرا کرد ﴿فَكَشَفْنَا﴾ و لامان برد ﴿مَا بِهِ مِن ضُرٍّ﴾ ئەو زیان و ئازار و نەخۆشییەی کە هەیبوو ﴿وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ﴾ وە هەموو ماڵ و منداڵیمان پێ بەخشیەوە (کە پێشتر مردبوون) ﴿وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ و لەوەندەی تریش لەگەڵیان ﴿رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ ئەوە ڕەحمەتێکی تایبەت بوو لە ئێمەوە ﴿وَذِكْرَىٰ لِلْعَابِدِينَ﴾ و بیرخەرەوە و ئامۆژگاری بوو بۆ خواپەرستان ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ﴾ وە (باسی) ئیسماعیل و ئیدریس و ذوالکیفل (بکە) ﴿كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ﴾ هەموویان لە ئارامگران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ئەوانمان خستە ﴿فِي رَحْمَتِنَا﴾ ناو ڕەحمەتی خۆمان (کە بەهەشتە) ﴿إِنَّهُم﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ لە چاکەکاران بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَذَا النُّونِ﴾ وە (باسی) ذو النون (یونس بکە کە پێغەمبەری خەڵکی نەینەوا بوو) ﴿إِذ ذَّهَبَ﴾ کاتێك ڕۆیشت ﴿مُغَاضِبًا﴾ بە توڕەیی (گەلەکەی بەجێ هێشت) ﴿فَظَنَّ﴾ وای دەزانی ﴿أَن لَّن نَّقْدِرَ عَلَيْهِ﴾ ئێمە تەنگانەی بەسەردا ناهێنین وهەروا وازی لێ دەهێنین ﴿فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ (خوای گەورە تاقیکردەوە و فڕێدرایە ناو دەریا و نەهەنگێك قووتی دا) جا لە تاریکییەکاندا (تاریکی شەو و دەریا و ناو سکی نەهەنگ) هاواری کرد ﴿أَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا أَنتَ﴾ (ئەی خوایە) بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاستی نییە جگە لە تۆ ﴿سُبْحَانَكَ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە ﴿إِنِّي كُنتُ﴾ بێگومان من ﴿مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە ستەمکاران بووم (لەبەر ئەوەی ئارامم نەگرت و وازم لە گەلەکەم هێنا) ﴿٨٧﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئێمەش نزا و هاواری ئەومان گیرا کرد ﴿وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ﴾ و لەو خەم و خەفەتە ڕزگارمان کرد ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿نُنجِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیماندارانیش ڕزگار دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا﴾ وە (باسی) زەکەریا (بکە) ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿لَا تَذَرْنِي فَرْدًا﴾ بە تەنها مەمهێڵەرەوە (منداڵێکم پێ ببەخشە) ﴿وَأَنتَ﴾ وە تۆ ﴿خَيْرُ الْوَارِثِينَ﴾ چاکترینی میراتگرانی ﴿٨٩﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئێمەش دوعای ئەومان وەڵام دایەوە ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ﴾ و یەحیامان پێ بەخشی ﴿وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ﴾ و خێزانەکەشیمان بۆ چاك کردەوە (لە نەزۆکی) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوانەی (باسکران لە پێغەمبەران) ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕکێیان دەکرد ﴿فِي الْخَيْرَاتِ﴾ لە (ئەنجامدانی) هەموو خێر و چاکەیەکدا ﴿وَيَدْعُونَنَا﴾ و هاواریان لە ئێمە دەکرد ﴿رَغَبًا وَرَهَبًا﴾ بە ئومێدی (بەهەشت) وە ترسی (دۆزەخ) ﴿وَكَانُوا﴾ وە ئەوان ﴿لَنَا خَاشِعِينَ﴾ ملکەچ بوون بۆ ئێمە (وە ترسی لێمان) ﴿٩٠﴾

﴿وَالَّتِي﴾ وە(باسی) ئەو ئافرەتە (مەریەمی کچی عیمران بکە) ﴿أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ کەداوێنی خۆی پاراست ﴿فَنَفَخْنَا فِيهَا﴾ ئەمجا فوومان پێداکرد (بەهۆی جوبرەئیلەوە) ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەو ڕوحەی کەهی خۆمان بوو ﴿وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا﴾ وە ئەو (مەریەم) و کوڕەکەیمان کرد ﴿آيَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ بە موعجیزەیەك بۆ جیهانیان ﴿٩١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِ﴾ بەڕاستی ئا ئەمەیە ﴿أُمَّتُكُمْ﴾ ئایینی ئێوە ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك ئایینە (ئایینی هەموو پێغەمبەرانە) ﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ﴾ وەمنیش پەروەردگارتانم ﴿فَاعْبُدُونِ﴾ کەوانە تەنها من بپەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ بەڵام خەڵکی جیاوازیان کەوتە نێوان و سەرپێچی پێغەمبەرەکانیان کرد، زۆربەیان بوون بەچەند کۆمەڵ گروپێکەوە (هەستان دەستیانکرد بە پەرستنی بت وەهەواو ئارەزووی خۆیان) ﴿كُلٌّ﴾ (بەڵام) هەموویان ﴿إِلَيْنَا رَاجِعُونَ﴾ تەنها بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَن﴾ ئەمجا هەر کەس ﴿يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ (هەرچەند) لەکردەوە چاکەکان بکات ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ (بەو مەرجەی) باوەڕداریش بێت ﴿فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ﴾ ئەوە (پاداشتی) کۆششەکەی ون نابێت و بەفیڕۆ ناڕوات ﴿وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ (کردەوەکانی) ئەو نووسەرین ﴿٩٤﴾ ﴿وَحَرَامٌ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ وە حەرامە قەدەغەیەو ناشێت بۆ خەڵکی ئەو گوند وشارانەی ﴿أَهْلَكْنَاهَا﴾ کە کاولمان کردن وەناومان بردن ﴿أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ کەجارێکی تر بگەڕێنەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٥﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ (ژیان درێژەی دەبێت) تا ئەو کاتەی ﴿فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ﴾ (بەربەستەکەی) یەئجوج و مەئجوج دەکرێتەوە ﴿وَهُم﴾ ئەوانیش ﴿مِّن كُلِّ حَدَبٍ﴾ لەهەموو بەرزاییەکەوە ﴿يَنسِلُونَ﴾ بەپەلە (بەخێرایی) دێنە خوارەوە ﴿٩٦﴾ ﴿وَاقْتَرَبَ﴾ وەنزیك بوتەوە ﴿الْوَعْدُ الْحَقُّ﴾ بەڵێنی ڕاست (هاتنی قیامەت) ﴿فَإِذَا﴾ جا لەو کاتەدا ﴿هِيَ شَاخِصَةٌ﴾ ئەبلەق و ڕەق دەبێ ﴿أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ چاوی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ (دەڵێن) هاوار و مەرگ بۆ ئێمە ﴿قَدْ كُنَّا﴾ بێگومان ئێمە لەدونیادا ﴿فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگاییەك(ی تەواو)دا بووین لە ئەمە ﴿بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێمە ستەمکار بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ وئەوانەش دەیانپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ (دەبنە) سووتەمەنی (وەهەڵگیرسێنەری) دۆزەخ ﴿أَنتُمْ لَهَا وَارِدُونَ﴾ ئێوە (و ئەوان) دەچنە ناوییەوە ﴿٩٨﴾ ﴿لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەگەر ئا ئەمانە (بتەکان) ﴿آلِهَةً﴾ خوا بوونایە ﴿مَّا وَرَدُوهَا﴾ نەدەچوونە ناو ئەو (ئاگری دۆزەخ)ەوە ﴿وَكُلٌّ﴾ وە هەموو (بت و بت پەرستان) ﴿فِيهَا خَالِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿٩٩﴾ ﴿لَهُمْ﴾ بۆ ئەو (دۆزەخیانە) هەیە ﴿فِيهَا﴾ لەدۆزەخ دا ﴿زَفِيرٌ﴾ هەناسەی سارد هەڵکێشان ﴿وَهُمْ فِيهَا﴾ وەئەوان لەوێدا (لەدۆزەخدا) ﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ هیچ نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿سَبَقَتْ لَهُم مِّنَّا﴾ لەلایەن ئێمەوە پێشتر بڕیار دراوە بۆیان ﴿الْحُسْنَىٰ﴾ کە بەهەشتی بن (وچاکە بهێنرێتە ڕێیان) ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَنْهَا مُبْعَدُونَ﴾ لەدۆزەخ دوور دەخرێنەوە ﴿١٠١﴾

﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ (ئەوان) نابیستن ﴿حَسِيسَهَا﴾ دەنگی (بڵێسەو ترچەی) ئاگری دۆزەخ ﴿وَهُمْ﴾
وە ئەوان ﴿فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ﴾ لەناو ئەو (نازو نیعمەتە) ی دڵیان حەزی لێیەتی ﴿خَالِدُونَ﴾
بەهەمیشەیی وبێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿لَا يَحْزُنُهُمُ﴾ خەمباریان ناکات ﴿الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ﴾ ترسە
هەرە گەورەکە (لەقیامەتدا) ﴿وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ و فریشتەکانیش پێشوازیان لێ دەکەن (لەبەر
دەرگاکانی بەهەشتدا) ﴿هَٰذَا يَوْمُكُمُ﴾ (وپێیان دەڵێن) ئەمە ئەو ڕۆژەیە ﴿الَّذِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾
کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿١٠٣﴾ ﴿يَوْمَ﴾ (بیننەوە بیرتان) ئەو ڕۆژەی ﴿نَطْوِي السَّمَاءَ﴾ کەئاسمانەکان دەپێچینەوە
﴿كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾ وەك پێچانەوە لوول کردنی تۆماری کتێب وپەڕتووکێك ﴿كَمَا بَدَأْنَا
أَوَّلَ خَلْقٍ﴾ وەك یەکەم جار چۆن دروستمان کرد (بەڕووت و قووتی) ﴿نُّعِيدُهُ﴾ (پاش مردنیش) لەو
(دروست کردنە) دووبارە دەکەینەوە ﴿وَعْدًا عَلَيْنَا﴾ ئەوە بەڵێنێکە (جێ بەجێ کردنی) لەسەر ئێمەیە
﴿إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە (ئەو بەڵێنە) بەدی دەهێنین ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا﴾ سوێند بەخوا!
بێگومان ئێمە نووسیومانە ﴿فِي الزَّبُورِ﴾ لەزەبووردا ﴿مِن بَعْدِ الذِّكْرِ﴾ لەدوای نووسینی لە(اللوح
المحفوظ) دا ﴿أَنَّ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی سەر ڕووی (بەهەشت) ﴿يَرِثُهَا﴾ دەبنە خاوەنی وبەمیراتی
دەیبەن ﴿عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ بەندە چاك و پاکەکانم ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا﴾ بێگومان لەمەدا
(لەوەی لەم سوورەتەدا باسکرا) بەسە کەپەند وئامۆژگاری بێت ﴿لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ﴾ بۆ گەلی خوا
پەرستان ﴿١٠٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان تەنها بۆ ئەوە
ناردووە کەڕەحمەت بێت بۆ جیهانیان ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بێگومان تەنها شتێك کەنیگا
کراوە بۆ من ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (ئەمەیە) کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوای تاك و تەنهایە
﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە ملکەچ دەبن؟ ﴿١٠٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا
﴿فَقُلْ آذَنتُكُمْ﴾ ئەوە بڵێ هەمووتانم ئاگادار کرد ﴿عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ بە یەکسانی ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ و نازانم
﴿أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ﴾ نزیکە یان دوورە (هاتنی) ﴿مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئەو هەڕەشەی لێتان دەکرێت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِنَّهُ
يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خۆ دەزانێ ﴿الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ﴾ بە ووتە و قسەی ئاشکرا ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ﴾ وە
دەشزانێت بەوقسەی دەیشارنەوە ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ وەمن نازانم (موڵەت دانتان) ﴿لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ﴾
لەوانەیە تاقیکردنەوە بێت بۆ ئێوە ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ (بەهرەیە) تاماوەیەك (وازتان لێ بهێنێت) کە ڕابوێرن
﴿١١١﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ﴾ ئەی پەروەردگارم بەدادگەرانە بڕیاربدە (لە
نێوان من و ئەم بێ باوەڕانەدا) ﴿وَرَبُّنَا﴾ وە پەروەردگاری ئێمە ﴿الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ﴾ میهرەبانی یارمەتی
لێ داواکراوە ﴿عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ لە بەرانبەر (ئەو قسە نابەجێیانەی) ئێوە دەیڵێن و هەڵیدەبەستن ﴿١١٢﴾

سورەتی ﴿الحج﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ بترسن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ﴾ چونکە بەڕاستی بوومەلەرزەی قیامەت هەستان ﴿شَيْءٌ عَظِيمٌ﴾ شتێکی زۆر گەورەیە، کارەساتێکی سامناکە ﴿١﴾ ﴿يَوْمَ تَرَوْنَهَا﴾ ئەو ڕۆژەدا ئێوە ئەو (بوومەلەرزە) دەبینن ﴿تَذْهَلُ﴾ بێ ئاگا دەبێ (لەترسی ئەو ڕۆژە) ﴿كُلُّ مُرْضِعَةٍ﴾ هەموو ئافرەتێکی شیردەر (کاتێ کەمەکی لەدەمی منداڵەکەیدایە) ﴿عَمَّا أَرْضَعَتْ﴾ لەو (منداڵە)ی شیری پێ داوە ﴿وَتَضَعُ﴾ وەزعی دەدات و لەباری دەچێت ﴿كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ﴾ هەموو دووگیانێک (مینەیەکی سک پڕ) ﴿حَمْلَهَا﴾ سکەکەی (کۆرپەکەی) ﴿وَتَرَى النَّاسَ﴾ خەڵکی دەبینی ﴿سُكَارَىٰ﴾ (وەک) سەرخۆشن ﴿وَمَا هُم بِسُكَارَىٰ﴾ بەڵام سەرخۆشیش نین ﴿وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ بەڵکو سزای سەخت و بەتینی خوا (وای لێ کردوون) ﴿٢﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لەمرۆڤەکاندا کەسێ وا هەیە (نەضری کوڕی حەرث) ﴿مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا (و سیفەتەکانی) ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری و زانستێک ﴿وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ﴾ وەشوێن هەموو شەیتانێکی سەرکەش دەکەوێت ﴿٣﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْهِ﴾ لەسەری نووسراوە (بڕیار دراوە) ﴿أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ﴾ کە بێگومان هەر کەسێک خۆشی بوێت (وشوێنی بکەوێت) ﴿فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِيهِ﴾ وە ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِن كُنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ﴾ لە گوماندان دەربارەی زیندووبوونەوە ﴿فَإِنَّا خَلَقْنَاكُم﴾ ئەوەسا (بزانن) بەڕاستی ئێمە ئێوەمان دروست کردووە ﴿مِّن تُرَابٍ﴾ لە خاک (خۆڵ) ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ پاشان (نەوەکان) لەو تنۆکەوە (دروست دەبن) ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ دواتر (دەبێتە) پارچە خوێنێکی مەیو ﴿ثُمَّ مِن مُّضْغَةٍ﴾ دوای ئەوە (دەبێتە) پارچە گۆشتێک ﴿مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ﴾ شکڵ و شێوە کێشراو و شکڵ و شێوە نەکێشراو ﴿لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەینەوە بۆ ئێوە ﴿وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ﴾ وە لەمنداڵداندا دەیهێڵینەوە (ڕایدەگرین) ﴿مَا نَشَاءُ﴾ ئەو (بێچوو)ەی بمانەوێت (دیار نەچێت) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ پاشان (لەسکی دایکتان) دەرتان دەهێنین بەساوایی ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ پاشان گەورە دەبن تا دەگەنە تەواوی هێز و تواناتان ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ﴾ وە(لەم تەمەنەدا) هەندێکتان دەمرێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ﴾ وە هەندێکتان دەگەیەنرێتە ﴿إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ ئەوپەڕی پیری بێ کەڵکی تەمەن ﴿لِكَيْلَا يَعْلَمَ﴾ بۆ ئەوەی نەزانێ و لەبیری نەمێنێت ﴿مِن بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ هەرچی کە دەیزانی ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ﴾ وە زەوی دەبینی (لەزستاندا) ﴿هَامِدَةً﴾ خامۆشە ووشک و بێ گیایە ﴿فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ جا کاتێک باران مان بەسەردا باراند ﴿اهْتَزَّتْ﴾ زەوی (ڕووەکی لێ دەڕوێت و) دەجوڵێت ﴿وَرَبَتْ﴾ زەوی هەڵ دەدات (بەرز دەبێت) ﴿وَأَنبَتَتْ﴾ و (زەوی) دەڕوێنێ ﴿مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ لەهەموو جۆرە (گیا و گوڵێکی) جوان ﴿٥﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ﴾ ئەوەی (باس کرا) لەبەر ئەوەیە دڵنیابن ﴿اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ کەخوا حەق و راستە ﴿وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾
وە بێگومان مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە بێگومان ئەو (خوایە) توانای بەسەر
هەموو شتێکدا هەیە ⑥ ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ﴾ وەسەرباسی قیامەت ﴿آتِيَةٌ﴾ دێت (وە روودەدات) ﴿لَّا رَيْبَ فِيهَا﴾ گومانی
تێدا نی یە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە دڵنیاش بن خوا ﴿يَبْعَثُ﴾ زیندوو ی دەکاتەوە ﴿مَن فِي الْقُبُورِ﴾ هەموو ئەو کەسانەی لەناو
گۆڕەکاندا (مردوون) ⑦ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی واهەیە ﴿مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات
دەربارەی خوا ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى﴾ بەبێ هیچ زانیاری و شارەزاییەک (ڕێنموونیەک) ﴿وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ وە بەبێ
کتێبێکی ڕووناککەرەوە (لەلایەن خواوە) ⑧ ﴿ثَانِيَ عِطْفِهِ﴾ (کەسێکە) ڕوو وەردەگێڕێت (وحەق وەرنەگرێت)
﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵک لەڕێگەی خوا لادا ﴿لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ ئەو کەسە لەدونیاد سەرشۆڕ
دەبێت ﴿وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لە قیامەتیشدا پێی دەچێژین ﴿عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ سزای سووتێنەر ⑨ ﴿ذَٰلِكَ﴾ (پێی
دەوترێت) ئەو سزایە (کە باس کرا) ﴿بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانەوەیە) کەبەدەستی خۆت پێشت
خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وەبێگومان خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّامٍ﴾ ستەم کار نی یە ﴿لِّلْعَبِيدِ﴾ بەبەندەکانی ⑩ ﴿وَمِنَ النَّاسِ
مَن﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی واهەیە ﴿يَعْبُدُ اللَّهَ﴾ خوا دەپەرستێ ﴿عَلَىٰ حَرْفٍ﴾ بە ئەرا ەدا، (بەدوودڵیەکەوە)
﴿فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ﴾ جا ئەگەر تووشی خێر و خۆشی بوو ﴿اطْمَأَنَّ بِهِ﴾ دڵخۆش دەبێ پێی (بەردەوام دەبێ
لەخواپەرستی دا) ﴿وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ﴾ وە ئەگەر تووشی ناڕەحەتی و بەڵا بوو ﴿انقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ﴾ بەرەو دوا
هەڵدەگەڕێتەوە پاشگەز دەبێتەوە لەئاین ﴿خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ﴾ زەرەر مەندی دونیا و قیامەت بووە ﴿ذَٰلِكَ
هُوَ﴾ ئەمەیە ئەوەیە ﴿الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ﴾ زیانباری و خەسارەت مەندی ڕوون و ئاشکرا ⑪ ﴿يَدْعُو﴾ ئەو دەپاڕێتەوە
(دەیپەرستێ) ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿مَا لَا يَضُرُّهُ﴾ شتێک زیانی پێنەگەیەنێت ﴿وَمَا لَا يَنفَعُهُ﴾
وە نە سوود و قازانجیشی پێنەگەیەنێت ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە ﴿الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ لەڕێ لادانی (گومڕایی)
زۆر دوور لەڕاستی ⑫ ﴿يَدْعُو﴾ ئەو هاوار دەکات، وە دەپەرستێت ﴿لَمَن ضَرُّهُ﴾ (لە) کەسێک کە زیانی
﴿أَقْرَبُ مِن نَّفْعِهِ﴾ بەسوودی نزیکترە ﴿لَبِئْسَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئای چ پشتیوانێکی خراپە ﴿وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ﴾ وە چ هاوڕێ
و هاودەمێکی خراپە ⑬ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان
هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّاتٍ﴾ باخەکانی بەهەشتەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾
کە ڕووبارەکان دەڕوات بەژێریاندا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی بیەوێت دەیکات ⑭
﴿مَن كَانَ يَظُنُّ﴾ هەرکەس وا گومان دەبات (لە بێ باوەڕان) ﴿أَن لَّن يَنصُرَهُ اللَّهُ﴾ کە هەرگیز خوا ئەو (پێغەمبەرە ﷺ)
یارمەتی نادات و سەری ناخات ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و دواڕۆژدا ﴿فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ﴾ دەبا پەتێک
بەسەرەوە (بە بەرزییەوە) هەڵواسێت (و ملی پێدا بکات) ﴿ثُمَّ لْيَقْطَعْ﴾ پاشان هەناسەی ببڕێ (تا دەخنکێت)
﴿فَلْيَنظُرْ﴾ ئەوسا بیبینێ (سەرنج بدا و بیر کاتەوە) ﴿هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ﴾ ئایا بەم کارە ئەو ڕق و بوغزەیەی
(لە دڵیدایە) لایدەبات (ونایهێڵێت) ⑮

﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَاهُ﴾ ئا بەم شێوەیە ئەو (قورئانە)مان ناردوەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ کە ئایەتەکانی ڕوون
وئاشکران ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿يَهْدِي مَن يُرِيدُ﴾ هەر کەسێك خوی بیەوێت هیدایەتی
دەدات (١٦) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی کەسانێك کە بڕوایان هێناوە ﴿وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ و کەسانێك کە بوون
بە جوولەکە ﴿وَالصَّابِئِينَ﴾ و ئەستێرە (یا فریشتە) پەرستەکان ﴿وَالنَّصَارَىٰ﴾ و گاورەکان (نەصرانیەکان)
﴿وَالْمَجُوسَ﴾ و ئاگرپەرستەکان (زەردەشتیەکان) ﴿وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ و ئەوانەی هاوبەشیان بۆ
خوا دانا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدا لەنێوانیاندا (جیایان دەکاتەوە لەیەکتر
کۆمەڵێك بۆ بەهەشت وکۆمەڵێکی تریان بۆ دۆزەخ) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾
بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە (١٧) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی
﴿أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ﴾ کە بەڕاستی سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی
لە ئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ هەروەها ڕۆژ و مانگ و ئەستێرەکان
﴿وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ﴾ و چیاکان و درەخت و گیانلەبەران ﴿وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆرێکیش
لە خەڵکی (هەموو ئەمانەی باسکران بۆ خوا سوژدە دەبەن) ﴿وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ﴾ وە زۆرێکیش
سزای بۆ بڕیاردراوە (لەسەری چەسپاوە) ﴿وَمَن يُهِنِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا بێ ڕێز و ڕیسوای بکات
﴿فَمَا لَهُ مِن مُّكْرِمٍ﴾ ئەوە کەس ڕێزی لێ ناگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾ هەر
شتێکی بوێت دەیکات (١٨) ﴿هَٰذَانِ خَصْمَانِ﴾ ئەمانە دوو کۆمەڵی دژبەیەکن ﴿اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ﴾
دەمەقاڵێ و کێشەیانە دەربارەی پەروەردگاریان ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون
﴿قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ﴾ لە (ڕۆژی دواییدا) پۆشاکیان بۆ دەبڕدرێت (بۆ بەریان) لە ئاگر ﴿يُصَبُّ
مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ﴾ بەسەریاندا دەڕژێنرێت ﴿الْحَمِيمُ﴾ ئاوی زۆر گەرم (١٩) ﴿يُصْهَرُ بِهِ﴾ دەتوێنرێتەوە
بەو (ئاوە گەرمە) ﴿مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ﴾ ئەوەی لە ناو سك و پێستەکاندایە (٢٠) ﴿وَلَهُم مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ﴾
بۆیان ئامادەیە گورزی ئاسن (٢١) ﴿كُلَّمَا أَرَادُوا﴾ هەر کاتێك بیانەوێت ﴿أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ کە بێنە دەرەوە
لەو (دۆزەخ)ە ﴿مِنْ غَمٍّ﴾ لەبەر زۆر نارەحەتی ﴿أُعِيدُوا فِيهَا﴾ دەگێڕدرێنەوە بۆ ناوی ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ
الْحَرِيقِ﴾ وە (پێیان دەوترێت) بچێژن سزای سووتێنەر (٢٢) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە
﴿جَنَّاتٍ﴾ بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾
(ئەوان) دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە)دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ بە بازنی ئاڵتوون و مرواری
﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وە پۆشاکیان لە بەهەشتدا ئاوریشمە (٢٣)

﴿وَهُدُوٓاْ﴾ ئەو (بەهەشتیانە) ڕێنموویی کراون ﴿إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ بۆ ئەو وتەی کە ڕاست و جوانە (وتەی لا اله إلا الله) ﴿وَهُدُوٓاْ﴾ هەروەها ڕێنموویی کراون ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْحَمِيدِ﴾ بۆ ڕێگای (خوای) سەرپاس کراو ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (موسڵمانان) دەکەن لە ڕێگای خوا ﴿وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وە لە (ڕۆیشتن بۆ) مزگەوتی حەرام (بۆ کەعبە) ﴿ٱلَّذِى جَعَلْنَٰهُ﴾ کە ئێمە دامانناوە (بۆ خواپەرستی) ﴿لِلنَّاسِ سَوَآءً﴾ بۆ هەموو خەڵکی یەکسانە ﴿ٱلْعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلْبَادِ﴾ چ ئەوانەی لەوێدان یان لە دوورەوە بۆی دێن ﴿وَمَن يُرِدْ فِيهِ﴾ وە هەر کەس بیەوێت لەوێ (لە مزگەوتی حەرام) ﴿بِإِلْحَادٍۭ بِظُلْمٍ﴾ مەیلی لە هەق لادان زوڵم و ستەم بکات ﴿نُّذِقْهُ﴾ پێی دەچێژین ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ سزای ئازاردەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَٰهِيمَ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێک دیاریمان کرد بۆ ئیبراهیم (علیه السلام) ﴿مَكَانَ ٱلْبَيْتِ﴾ جێگای کەعبە ﴿أَن لَّا تُشْرِكْ بِى شَيْـًٔا﴾ (پێمان وت) هیچ شتێک مەکە هاوبەشم ﴿وَطَهِّرْ بَيْتِىَ﴾ و ماڵەکەم (مزگەوتی حەرام) پاک بکەرەوە ﴿لِلطَّآئِفِينَ﴾ بۆ تەواف کەران ﴿وَٱلْقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ و بۆ نوێژکەران (بە پێوە) و کڕنووش و سوژدە بەران ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَذِّن فِى ٱلنَّاسِ﴾ وە جاڕبدە بە ناو خەڵکیدا ﴿بِٱلْحَجِّ﴾ بۆ حەج کردن ﴿يَأْتُوكَ رِجَالًا﴾ دێن بۆ لات (بۆ حەج) بە پیادە ﴿وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ﴾ و بە سواری هەموو وشترێکی لاواز (لەبەر ئەوەی) ﴿يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ﴾ کە لە هەموو ڕێگایەکی دوورەوە دێن ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَشْهَدُواْ مَنَٰفِعَ لَهُمْ﴾ تا ئامادەی جۆرەها سوود و قازانجی خۆیان بن ﴿وَيَذْكُرُواْ ٱسْمَ ٱللَّهِ﴾ وە ناوی خوا ببەن (کاتێک قوربانی سەر دەبڕن) ﴿فِىٓ أَيَّامٍ مَّعْلُومَٰتٍ﴾ لە ڕۆژانێکی دیاری کراودا ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ﴾ لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داوون ﴿فَكُلُواْ مِنْهَا﴾ جا لەو (گۆشتی قوربانیانە) بخۆن ﴿وَأَطْعِمُواْ ٱلْبَآئِسَ ٱلْفَقِيرَ﴾ وە بیدەن بە نەداران و هەژاران ﴿٢٨﴾ ﴿ثُمَّ لْيَقْضُواْ تَفَثَهُمْ﴾ دوای (سەر بڕینی قوربانی) چڵک و پیسی (موو و نینۆک) لابەن بە خۆیانەوە ﴿وَلْيُوفُواْ نُذُورَهُمْ﴾ وە نەزرەکانیان جێبەجێ بکەن ﴿وَلْيَطَّوَّفُواْ﴾ و تەواف (ی ئیفاضە) بکەن ﴿بِٱلْبَيْتِ ٱلْعَتِيقِ﴾ بە دەوری ماڵی دێرین و بەرزدا (بە دەوری کەعبەدا) ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمەی (پێشوو باسی حەج بوو) ﴿وَمَن يُعَظِّمْ﴾ جا هەر کەس پارێزێت و بە گەورەی بگرێت ﴿حُرُمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ سنوورەکانی خوا ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُۥ﴾ ئەوە بۆ خۆی چاکترە ﴿عِندَ رَبِّهِۦ﴾ لای پەروەردگاری ﴿وَأُحِلَّتْ لَكُمُ ٱلْأَنْعَٰمُ﴾ وە گۆشتی ئاژەڵ (مەڕ، بزن، مانگا، وشتر) بۆ ئێوە حەڵاڵ کراوە ﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ جگە لەوانەی بۆتان باس دەکرێت (وەک مرداروە بوو، یان بۆ غەیری خودا سەربڕاو) ﴿فَٱجْتَنِبُواْ﴾ کەواتە خۆتان دوور بخەنەوە ﴿ٱلرِّجْسَ مِنَ ٱلْأَوْثَٰنِ﴾ لەو پیسیە کە بتەکانە ﴿وَٱجْتَنِبُواْ قَوْلَ ٱلزُّورِ﴾ هەروەها خۆتان بپارێزن لە قسەی درۆ و نارەوا ﴿٣٠﴾

﴿حُنَفَاءَ لِلَّهِ﴾ گەردن کەچ بن بۆ خوا (خۆتان لە هەموو بیروباوەڕێکی لار دووربگرن) ﴿غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ﴾ هاوبەش بڕیاردەر مەبن بۆ خوا ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ جا هەر کەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَكَأَنَّمَا﴾ ئەوە وەك ئەوە وایە ﴿خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمان کەوتبێتە خوارەوە ﴿فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ﴾ ئەمجا باڵندە (لە هەوادا) بە پەلە بیڕفێنێت (وپارچە پارچەی بکات) ﴿أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ﴾ یا بایەکی توند بیبات ﴿فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ﴾ بۆ جێگەیەکی زۆر دوور (چۆڵەوانی) ۝٣١ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمە (کە باسکرا ئەوەیە هاوبەش دانان بۆ خوا) ﴿وَمَن يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ﴾ وە هەر کەس دروشمەکانی (ئایینی) خوا بە گەورە ڕابگرێت ﴿فَإِنَّهَا﴾ جا بەڕاستی ئەو کارە ﴿مِن تَقْوَى الْقُلُوبِ﴾ لە خواترسی دڵەکانەوەیە (وەتەقواکارن) ۝٣٢ ﴿لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانە)دا چەند سوود وەرگرتنێك هەیە (وەك سوار بوون، خواردنی شیریان) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ (جگە لەمانەش دەتوانن سوودیان لێ ببینن بەشێوەیەك زیانیان پێ نەگات) تاکاتی دیاری کراو (بۆ سەربڕینیان) ﴿ثُمَّ مَحِلُّهَا﴾ کە شوێنی (سەربڕینی) ئەوانە ﴿إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ﴾ کاتێکە دەگەنە ماڵی دێرینی (کەعبە) ۝٣٣ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ قوربانی کردنمان داناوە ﴿لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ناوی خوا بهێنن ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ﴾ (کاتی سەربڕین) لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داون ﴿فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ جا خوای ئێوە پەرستراوێکی تەنهایە ﴿فَلَهُ أَسْلِمُوا﴾ کەواتە تەنها ملکەچی ئەو بن ﴿وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ﴾ وە مژدە بدە بە ملکەچان و خۆ بەکەم زانان ۝٣٤ ﴿الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ ئەوانەی هەر کاتێك ناوی خوا برا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان دەترسێ (دەلەرزێت) ﴿وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ﴾ وە ئارام گرن لەسەر ئەوەی تووشیان دەبێ (لە ناخۆشی) ﴿وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژەکانیانن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق وڕۆزییەی پێمان داون دەبەخشن ۝٣٥ ﴿وَالْبُدْنَ﴾ ئەو وشترە گەورە و قەڵەوانە (دەبرێن لە بیت الحرام سەردەبڕێن) ﴿جَعَلْنَاهَا لَكُم مِّن شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ ئێمە کردوومانەتە دروشمی خوا بۆ ئێوە ﴿لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ﴾ بۆ ئێوە لەوانەدا خێر وچاکە هەیە ﴿فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا﴾ کەواتە (کاتی کردنیان بەقوربانی) ناوی خوایان لەسەر بهێنن ﴿صَوَافَّ﴾ بە کاتێکدا لەسەر سێ پەل وەستاون و دەستی چەپیان بەستراوەتەوە (لەبەر ئەوەی وشتر بە پێوە سەر دەبڕدرێت) ﴿فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا﴾ جا کاتێك کەوتنە سەر زەوی بە تەنیشتدا (کاتێك گیانیان دەرچوو) ﴿فَكُلُوا مِنْهَا﴾ ئەوە لە گۆشتەکەیان بخۆن ﴿وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ﴾ وە بیدەن بە هەژاران و سواڵکەران ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵاتانەمان بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تا سوپاس گوزار بن بۆ خوا ۝٣٦ ﴿لَن يَنَالَ اللَّهَ﴾ هەرگیز ناگات بە خوا ﴿لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا﴾ نە گۆشتی ئەو (قوربانیانە) نە خوێنیان ﴿وَلَٰكِن يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنكُمْ﴾ بەڵام ئەوەی بە خوا دەگات تەقوا و پارێزکاری ئێوەیە ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو ماڵاتانەی بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بە گەورە بگرن (یادی بکەن) ﴿عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ﴾ لەسەر ئەوەی ڕێنموونی کردوون (بۆ سەر ئاینی پیرۆزی ئیسلام) ﴿وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەچاکەکاران ۝٣٧ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ﴾ بەڕاستی خوا بەرگری وپشتیوانی دەکات ﴿عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێ ﴿كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ﴾ هەموو خیانەتکار و بێ باوەڕ وکافرێك ۝٣٨

﴿أُذِنَ﴾ ڕێگە درا (بەجەنگ و جیهاد کردن) ﴿لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ﴾ بەو (موسڵمانانەی) شەڕیان لەگەڵدا دەکرێت ﴿بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ستەمیان لێ کراوە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿عَلَى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ بۆ سەرخستنیان بەتوانایە ﴿٣٩﴾ ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ لە ماڵ و وڵاتیان بە ناهەق ﴿إِلَّا أَنْ يَقُولُوا﴾ تەنها (گوناهیان ئەوە بوو) کە دەیان ووت ﴿رَبُّنَا اللَّهُ﴾ پەروەردگارمان خوایە ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی لە ناو نەبردایە ﴿بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بە هەندێکی تریان ﴿لَهُدِّمَتْ﴾ بێگومان دەڕووخێنرا (ویران دەکرا) ﴿صَوَامِعُ﴾ دێر (خەڵوەتگە) ﴿وَبِيَعٌ﴾ و کڵێسا ﴿وَصَلَوَاتٌ﴾ و کەنیسە ﴿وَمَسَاجِدُ﴾ مزگەوتەکان ﴿يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا﴾ کە یادی خوا لەو (پەرستگایانە)دا زۆر دەکرێ ﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ﴾ وە بێگومان خوا یارمەتی کەسانێک ئەدات (وسەریان دەخات) ﴿مَنْ يَنْصُرُهُ﴾ کە یارمەتی (دینی) خوا دەدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بە ڕاستی خوا ﴿لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بەهێز وباڵادەست و بەتوانایە ﴿٤٠﴾ ﴿الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی ئەگەر دەسەڵاتمان پێدان لە زەویدا ﴿أَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ بە چاکی نوێژ بەجێ دەهێنن ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ وە زەکات دەدەن ﴿وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بە چاکە ﴿وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ وبەرگری دەکەن لە خراپە ﴿وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وسەرئەنجامی هەموو کارەکان تەنهابەدەست خوایە ﴿٤١﴾ ﴿وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر (بێ باوەڕان) تۆ بە درۆزن دەزانن وباوەڕت پێ ناکەن ﴿فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ ئەوە بێگومان پێش ئەوانیش (گەلانی تر) باوەڕیان نەکرد (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ﴾ (وەك) گەلی نوح و عاد و سەموود ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ﴾ وە گەلی ئیبراهیم و گەلی لوط ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ﴾ هەروەها یارانی مەدیەن (هۆزی شوعەیب) ﴿وَكُذِّبَ مُوسَى﴾ وە موساش بە درۆزن دانرا ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (بۆ ماوەیەك) مۆڵەتی بێ باوەڕانمدا ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ دواتر تۆڵەم لێ سەندن وگرتمن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بەگژ چوونی ئێمە (ئەوان) ﴿٤٤﴾ ﴿فَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ ئەمجا چەندەها شار و دێهاتمان ویران کرد ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کە (خەڵکەکەی) ستەمکار بوون ﴿فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا﴾ ئەو (شارانە دیواری خانووەکانی) کەوتبوون بەسەر سەربانەکانیاندا ﴿وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ﴾ وە چەندەها بیری خاوەن بوون (لە کار کەوتبوون) ﴿وَقَصْرٍ مَشِيدٍ﴾ وە چەندەها کۆشکی بەرز و بڵند (بێ خاوەن بوون) ﴿٤٥﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ دەی ئایا ئەوانە بە زەوی دا نەگەڕاون ﴿فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ﴾ تا دڵیان هەبێت ﴿يَعْقِلُونَ بِهَا﴾ بیری پێ بکەنەوە (لەو ویران بووانە) ﴿أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ یان گوێیان هەبێت گوێی پێ بگرن (بۆ ڕاستی) ﴿فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ﴾ بەڕاستی دا چاوەکان کوێر نابن ﴿وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ﴾ بەڵکو ئەو دڵانە کوێر دەبن ﴿الَّتِي فِي الصُّدُورِ﴾ کەلە سینەکاندان ﴿٤٦﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ وە ئەوان (قورەیشی بە گاڵتەوە) بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿وَلَن يُخْلِفَ
اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ لەکاتێکدا هەرگیز خوا پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ﴾ و بێگومان
ڕۆژێك لای پەروەردگارت ﴿كَأَلْفِ سَنَةٍ﴾ وەك هەزار ساڵ وایە ﴿مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لەو ساڵانەی
ئێوە دەیژمێرن ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا﴾ وە (خەڵكی) چەندەها شار و گوند (هەبوون) مۆڵەتم
دان ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کە ستەمکار بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهَا﴾ لەپاشان تۆڵەم لێ سەندن (ولەناوم بردن)
﴿وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆلای من دەگەڕێنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵكینە ﴿إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ﴾
بێگومان من بۆ ئێوە تەنها ﴿نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ترسێنەرێكی ئاشكرام ﴿٤٩﴾ ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی
بڕوایان هێناو ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ لێخۆشبوون
و ڕۆزییەکی بەنرخ وجوانیان بۆ ئامادەیە ﴿٥٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵیان داوە
بۆ (دژایەتی) ئایەتەکانی ئێمە ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ ناتوانا و دەستەپاچەمان ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی
دۆزەخن ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە لەپێش تۆ ڕەوانەمان نەکردووە ﴿مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ﴾ هیچ ڕەوانەکراو
یان پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ﴾ مەگەر هەر کاتێك (پەڕاوی خودای) خوێندبێتەوە بۆ گەلەکەی
﴿أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ﴾ شەیتان گومان و وەسوەسەی دەخستە ناو خوێنراوەکەیەوە (تا خەڵك
باوەڕی پێ نەکەن) ﴿فَيَنسَخُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا لایدەبات (پوچەڵی دەکاتەوە) ﴿مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾
ئەوەی شەیتان داویتی بە گوێی خەڵكدا (لە وەسوەسە ودڵەڕاوکێ و دوودڵی) ﴿ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ﴾
پاشان خوا ئایەتەکانی خۆی دەچەسپێنێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٥٢﴾ ﴿لِّيَجْعَلَ
مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ لەبەر ئەوەی ئەو گومانانەی شەیتان دەیخاتە (دڵەکان خوا) دەیکاتە ﴿فِتْنَةً﴾
(هۆی) تاقیکردنەوە بۆ ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ نەخۆشی لە دڵیاندایە و (ئەوانەی)
دڵیان ڕەقە ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دژایەتی یەکی زۆر
دوور (لە ڕاستی) دان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوە بزانن ئەو کەسانەی ﴿أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ کە زانیاریان
پێ دراوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بێگومان ئەم (قورئان)ە ڕاستە کە لە لایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَيُؤْمِنُوا
بِهِ﴾ تا باوەڕی پێ بێنن (وبەردەوام بن لەسەری) ﴿فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ﴾ وە دڵەکانیان ملکەچ و بەئارام
بێ بۆ ئەو (خوا) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ﴾ وە بێگومان خوا هیدایەتدەری ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسانەیە کە
باوەڕیان هێناوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿٥٤﴾ ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەردەوام
ئەو کەسانەی بێ باوەڕن ﴿فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ لە گوماندان دەربارەی قورئان ﴿حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا
لەناکاودا ڕۆژی دوایی بەسەریان دەگرێت ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمْ﴾ یا بەسەریان دەگرێت (ودێتە بۆیان) ﴿عَذَابُ
يَوْمٍ عَقِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێكی نەزۆك و بێ خێر (کە ڕۆژی قیامەتە) ﴿٥٥﴾

﴿الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ﴾ دەسەڵات و پاشایەتی لەو ڕۆژەدا تەنها بۆ خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا
دادوەری دەکات ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوەو
کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدان ﴿٥٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ وە ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی
﴿فَأُولَئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ سزای ڕیسواکەر ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾
وە ئەو کەسانەی کۆچیان کردووە ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێگای خوادا ﴿ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا﴾ پاشان
کوژران (شەهید بوون) یان مردن ﴿لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ بێگومان خوا ڕزق و ڕۆزییەکی
چاکیان دەداتێ ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٥٨﴾
﴿لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ﴾ سوێند بەخوا، خوا ئەوانە دەخاتە جێگایەك کە پێی ڕازی دەبن
﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا زانای لەسەرخۆیە ﴿٥٩﴾ ﴿ذَلِكَ﴾ ئەمەی (باسمان کرد بۆت)
﴿وَمَنْ عَاقَبَ﴾ وە هەر کەسێك تۆڵەی خۆی بسێنێت (لەدەس دەست درێژی کەر) ﴿بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ﴾
بەوێنەی ئەو ستەمەی لێی کراوە ﴿ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ﴾ لەدوای ئەوە جارێکی تر دەست درێژی بکرێتە سەر
﴿لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی دەدات (سەری دەخات) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾
بەڕاستی خوا چاوپۆشی کەری لێبوردەیە ﴿٦٠﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ﴾ ئەم (سەرخستنەی خوا) لەبەر
ئەوەیە بەڕاستی خوا ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (ئەوەندە بەدەسەڵاتە) شەو دەباتە ناو ڕۆژەوە (کاتێك
شەو درێژتر بێت لە ڕۆژ) ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەباتە ناو شەوەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
بَصِيرٌ﴾ وە بێگومان خوا بیسەری بینایە ﴿٦١﴾ ﴿ذَلِكَ﴾ ئەمە ﴿بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ لەبەر ئەوەیە
بەڕاستی هەر خوا هەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ﴾ وە بێگومان ئەوەی جگە لەخوا هاواری
لێ دەکەن (وە دەیپەرستن) ﴿هُوَ الْبَاطِلُ﴾ هەر ئەو بەتاڵ و ناڕاستە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا
﴿هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ هەر خۆی بەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ﴾
کە بەڕاستی خوا باراندوویەتی ﴿مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لە ئاسمانەوە باران ﴿فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً﴾
(بەهۆی ئەو بارانەوە) ڕووی زەوی سەوز دەبێت (سەوزەك) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا
وردبینی ئاگایە (بە هەموو شتێك) ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە ئەوەی لە ئاسمانەکانە
﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئەوەیشی لە زەویدایە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾
هەر خۆی بێ نیاز و دەوڵەمەند وشایستەی سوپاسە ﴿٦٤﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) بەڕاستی خوا ﴿سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ﴾ ڕامی هێناوە بۆتان
وخستویەتیە خزمەتتانەوە هەموو ئەو شتانەی لەزەویدایە ﴿وَالْفُلْكَ تَجْرِي﴾ وەکەشتی (ڕام
هێناوە بۆتان) دەڕوات ﴿فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ بەناو دەریادا بەفەرمانی ئەو (بەفەرمانی خوا)
﴿وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ﴾ وەئاسمانی ڕاگیر کردووە ﴿أَن تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نا بەکەوێت بەسەر زەویدا
﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی ئەو نەبێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾
دلسۆز و میهرەبانە بەرانبەر بەخەڵکی ٦٥ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ﴾ وەئەو (خوا) زاتێکە کەژیانی
پێ بەخشیون (لەسەرەتای دروستکردنتانەوە) ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتانمرێنێت
پاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ﴾ بێگومان خەلکی زۆر ناسوپاس و سپڵەن ٦٦
﴿لِّكُلِّ أُمَّةٍ﴾ بۆ هەموو ئوممەتێک ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ شەریعەت و بەرنامەیەکمان داناوە
﴿هُمْ نَاسِكُوهُ﴾ ئەوان کاریان پێ کردووە ﴿فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ﴾ کەواتە نابێت (خاوەن
ئاینەکانی تر) لەکاری ئاینیدا کێشە و ئاژاوەت لەگەڵدا دروست کەن ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ وەتۆ خەڵک
بانگ بکە بۆ لای پەروەردگارت ﴿إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ﴾ بێگومان تۆ لەسەر ئاینێکی ڕاستی ٦٧
﴿وَإِن جَادَلُوكَ﴾ جا ئەگەر دەمەقاڵێ و موجادەلەیان لەگەڵدا کردیت ﴿فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ تۆش
بڵێ خوا خۆی چاک دەزانێ بەو کردەوانەی کە ئێوە دەیکەن ٦٨ ﴿اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ خوا دادوەری
دەکات لەنێوانتاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كُنتُمْ﴾ لەو شتانەی کەئێوە ﴿فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾
تێیدا جیاوازن ٦٩ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نازانی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لە ئاسمان و زەویدایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ﴾ بێگومان ئەوەی
باسکرا لەکتێب لە (لوح المحفوظ) دایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم (زانیارییەی باسکرا)
بەلای خواوە ئاسانە ٧٠ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوان جگە لەخوا شتێک دەپەرستن ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ
سُلْطَانًا﴾ (خوا) هیچ بەلگەیەکی نەناردوتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ﴾ وەبێگومان
خۆشیان هیچ زانیاریان دەربارەی ئەو (پەرستراوە) نیە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وەبۆ ستەم کاران نیە
﴿مِن نَّصِيرٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێک ٧١ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێ بخوێنرێتەوە بۆیان ﴿آيَاتُنَا
بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەدەم و چاوی ئەو کەسانەی بێ باوەڕن
دەبینی ﴿الْمُنكَرَ﴾ ڕووگرژی و تووڕەیی ﴿يَكَادُونَ يَسْطُونَ﴾ نزیکە پەلامار (وهێرش) بەرن بۆ
ئەو کەسانەی ﴿بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنێتەوە ﴿قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ﴾ بەخراپتر لەو (ڕووگرژی و تووڕەییەی)
ئێوە چی یە ﴿النَّارُ﴾ ئاگری دۆزەخە ﴿وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەخوای گەورە بەڵێنی داوە بەو
کەسانەی کە بێ باوەڕن ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ چ جێگە و ئاکامێکی خراپە (کە پێی دەگەن) ٧٢

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ﴾ نموونەیەک هێنراوەتەوە جا گوێی بۆ بگرن
﴿إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی هاواریان لێ دەکەن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿لَن
يَخْلُقُوا ذُبَابًا﴾ هەرگیز ناتوانن مێشێک دروست بکەن ﴿وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ﴾ هەرچەند هەموویشیان بۆی
کۆببنەوە ﴿وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا﴾ وە ئەگەر مێشیش شتێکیان لێ بڕفێنێ ﴿لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ﴾
ناتوانن لێی بسێننەوە ﴿ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ﴾ داواکار و داوالێکراو لاواز و بێ دەسەڵاتن ﴿٧٣﴾
﴿مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ ئەوانە بەو شێوە پێویستە خوایان نەناسیوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾
بێگومان خوا بە توانای بەدەسەڵاتە ﴿٧٤﴾ ﴿اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ خوا لە فریشتەکاندا
پێغەمبەر هەڵدەبژێرێت ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ هەروەها لە خەڵکیش دا ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی
خوا بیسەری بینایە ﴿٧٥﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ خوا ئاگادارە بەوەی لە بەردەمیاندایە
(ڕووی داوە) و بەوەی لە دوایانەوەیە (دواتر ڕوودەدات) ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ و هەموو کارەکان
هەر بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٧٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿ارْكَعُوا
وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ﴾ کڕنووش و سوژدە بەرن و پەروەردگارتان بپەرستن ﴿وَافْعَلُوا الْخَيْرَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وە کاری چاک بکەن بۆ ئەوەی ڕزگار بن ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ﴾ جیهاد
و تێکۆشان بکەن لە پێناوی خوادا بەو شێوەیەی شایستە و شیاویەتی ﴿هُوَ اجْتَبَاكُمْ﴾ ئەو (خوا)
ئێوەی هەڵبژاردوە (بۆ هەڵگرتنی ئەم ئاینە) ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾ وە لە ئایندا هیچ
کارێکی قورس و گرانی لەسەر دانەناون ﴿مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ﴾ ئەمە ئاینی ئیبراهیمی باوە گەورەتانە
﴿هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِي هَٰذَا﴾ ئەو (خوا) پێشتر ئێوەی بە موسڵمان ناو ناوە و لەم قورئانەشدا
﴿لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ﴾ تا پێغەمبەر ببێت بە شاهید لەسەر ئێوە ﴿وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾ وە ئێوەش
ببنە شاهید لەسەر خەڵکی ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ کەواتە بە چاکی نوێژەکانتان بکەن
و زەکات بدەن ﴿وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ﴾ وە تەنها پشت بە خوا ببەستن ﴿هُوَ مَوْلَاكُمْ﴾ چونکە هەر ئەو پشتیوانتانە
﴿فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ ئای چەند پشتیوان و یارمەتی دەرێکی چاکە ﴿٧٨﴾

سوورەتی ﴿المؤمنون﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی باوەڕداران ڕزگاربوون (سەرکەوتن) ﴿١﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ﴾
ئەوکەسانەی کەلە نوێژەکانیاندا ﴿خَاشِعُونَ﴾ لەخواترسن (گەردن کەچن بۆخوا) ﴿٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾
وە ئەوانەی ﴿عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ﴾ لەشتی بێ هوودە خۆیان دوور دەگرن ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وە ئەوانەی
﴿لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ کەزەکاتی (سامانیان) دەردەکەن ﴿٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وەئەوانەی ﴿لِفُرُوجِهِمْ
حَافِظُونَ﴾ کەپارێزەری داوێنیان (لەشەرمواڵ پیسی) ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ﴾ مەگەر بۆ خێزانی
خۆیان ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یاخو کەنیزەکێك کەبوویی بەخاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی
ئەوانە سەرزەنشت نەکرێن ﴿٦﴾ ﴿فَمَنِ ابْتَغَى وَرَاءَ ذَلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەسێ بیاری جگەلەو (دوو جۆرە
ئافرەتە) بکات (و ئارەزووی خۆی تێربکات) ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئەوسا ئەوانە دەست درێژی
کەرن ﴿٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کەپارێزەری سپاردەو بەیمانەکانیانن ﴿٨﴾
﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وەئەوانەی کەبەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿٩﴾ ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ﴾
هەر ئەوانەن میراتگران ﴿١٠﴾ ﴿الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ﴾ ئەوانەی کەدەبنە خاوەنی فیردەوس و میراتگری
(بەهەشت) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان لەبەهەشتدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد ﴿مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ﴾ لەخولاسەو پاڵفتەیە لەقوڕ ﴿١٢﴾
﴿ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً﴾ لەپاشان ئەومان کرد بەنوتفەیەك ﴿فِي قَرَارٍ مَكِينٍ﴾ لەئارامگەیەکی قایم (مناڵدانی
دایك)دا ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً﴾ دواتر نوتفەکەمان کرد بەخوێنی مەیبو ﴿فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً﴾
ئەمجا خوێنە مەیبوەکەشمان کرد بەپارچە گۆشتێکی جوراو ﴿فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا﴾ ئەمجا پارچە
گۆشتەکەشمان کرد بەئێسقان ﴿فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا﴾ ئەمجا بەگۆشت (بەیەکەوە) ئێسکەکەمان
داپۆشی ﴿ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ﴾ پاشان ئەومان کرد بەدروست کراوێکی تر ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ﴾ جا گەورە
وپیرۆزە ئەو خوایەی ﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ کەچاکترینی بەدی هێنەرانە ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ﴾
پاشان بەڕاستی ئێوە لەدوای ئەوە هەموتان دەمرن ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ﴾ لە پاشان
بێگومان ئێوە لەڕۆژی دوایدا زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
لەسەری ئێوەدوە دروستمان کردوە ﴿سَبْعَ طَرَائِقَ﴾ حەوت چین ئاسمان ﴿وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ﴾
وە ئێمە لە دروست کراوەکان بێ ئاگانین ﴿١٧﴾

﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە بە ئەندازە(ی پێویست) باراانمان بەراند ﴿فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ﴾
ئەمجا ئەو (ئاوە)مان لە زەوی دا هێلایەوە (راگیرا) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ﴾ وە بێگومان ئێمە بەسەر لەناوبردنی
ئەو (ئاوە)دا ﴿لَقَادِرُونَ﴾ دەتوانایین ⁽¹⁸⁾ ﴿فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِ﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (بارانە)وە بەدیمان هێناوە
(روانیومانە) بۆتان ﴿جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ چەند باخێکی خورما و تری ﴿لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە
لەو باخانەدا میوەی زۆر ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە هەندێکیان دەخۆن (هەندێ میوەی تەڕوی وەک مێوژ و خورما)
⁽¹⁹⁾ ﴿وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَاءَ﴾ هەروەها (روانیومانە) جۆرە دارێک (زەیتون) کە لە طوری سینا دەڕوێت
﴿تَنبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ﴾ کە ڕۆن و پێخورێک دەگرێت بۆ ئەوانەی دەیخۆن ⁽²⁰⁾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾
وە بەڕاستی بۆ ئێوە لە ماڵات و ئاژەڵدا پەند هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا﴾ پێتان دەنۆشین لەو (شیر)ەی
لە ناو سکیاندایە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ﴾ وە بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانەدا) سوود و کەڵکێکی زۆر هەیە ﴿وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ﴾ و لێشیان دەخۆن ⁽²¹⁾ ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر (پشتی هەندێ لە) ئەوان و لەسەر
(پشتی) کەشتیەکانیش سوار دەکرێن ⁽²²⁾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە
نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ جا پێی وت ئەی هۆزەکەم خوا بپەرستن
﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن
⁽²³⁾ ﴿فَقَالَ﴾ جا وتیان ﴿الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو دەسەڵاتدار و ماڵدارانەی کە بێ باوەڕ بوون لە
هۆزەکەی (نوح) ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئەم (نوحە) تەنها کەسێکە وەک ئێوە ﴿يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ﴾
دەیەوێت خۆی بکاتە گەورە بەسەرتانەوە ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ ئەگەر خوا بیویستایە (پێغەمبەرێک
بنێرێ) فریشتەی دەنارد خوارەوە ﴿مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا﴾ ئێمە شتی وامان نەبیستوە ﴿فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ لە
باوو باپیرە پێشووەکانمانەوە ⁽²⁴⁾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەم (نوحە) هەر پیاوێکە ﴿بِهِ جِنَّةٌ﴾ شێتی پەکەوتوە
﴿فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ جا تا ماوەیەک چاوەڕوانی بکەن (بەڵکو چاک بێتەوە) ⁽²⁵⁾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (نوح) وتی
ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (سەرم بخە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕیم پێ ناهێنن ⁽²⁶⁾ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾
ئەمجا ئێمە نیگامان بۆ کرد ﴿أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ کە کەشتیەکە دروست بکە ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێی چاو و
چاودێری ئەمرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی –چاو، عین – هاتوە بۆ خوای گەورە، بڕوامان
پێیەتی بەبێ هیچ بێچوانەی ولێکدانەوەیەک ، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿فَإِذَا جَاءَ
أَمْرُنَا﴾ ئەمجا کاتێ فەرمانی ئێمە (بۆ لەناوبردنی ئەوان) هات ﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و ئاو لە تەنورەوە هەڵقوڵا
(نیشانەی دەستپێکردنی تۆفانەکەیە) ﴿فَاسْلُكْ فِيهَا﴾ ئەوش بیخەرە ناو کەشتی بەکەوە (سواری که)
﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە هەموو جۆرە (ئاژەڵێک) جوتێک (نێر و مێ یەک) ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ
الْقَوْلُ مِنْهُمْ﴾ هەروەها (سوار بکە ئەهلەکەت) خێزانەکەت جگە لەوانەیان کە بڕیاری لە ناو چوونیان دراوە
(کە کوڕەکەی و هاوسەرەکەی بوون) ﴿وَلَا تُخَاطِبْنِي﴾ وقسەشم لەگەڵدا مەکە ﴿فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لەبارەی
ئەو بەی کەستەمیان کردوە (و باوەڕیان نەهێنا) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ⁽²⁷⁾

﴿فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ تۆو ئەو کەسانەی لەگەڵت دان سواری کەشتی یەکە بوون ﴿فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ (ئەی نووح) بڵێ سوپاس بۆ خوایەکی ئەوتۆ ﴿نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ کە ئێمەی ڕزگار کرد لە دەست گەلی زاڵمان ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَنزِلْنِي مُنزَلًا مُّبَارَكًا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم دامەزرێنە (لە کەشتی یەکە) لە جێگایەکی پیرۆز و بەبەرەدا (کە کێوی جوودی یە لە کوردستانی تورکیا) ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ﴾ وە تۆ (خوا یە) چاکترینی دامەزرێنەرانی ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەم (بەسەرهاتەی نووح دا) پەند و نیشانەی زۆر هەیە (بۆ کەسانی ژیر و هۆشمەند) ﴿وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە تاقیکەرەوەین (بۆ هەموو خەڵک) ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ﴾ پاشان لەدوای ئەوان پەیدامان هێنا ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٣١﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ ئەمجا لە ناو ئەواندا پێغەمبەرێکمان لە خۆیان نارد ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (پێی ووتن) تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ جگە لەو (خوایە) پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لە خوا ناترسن) ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ﴾ دەستەلاتداران و دەوڵەمەندانی (هوود علیه السلام) ووتیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان نەهێنا و بێ باوەڕ بوون بە دیداری ڕۆژی دوایی ﴿وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ وە لە ژیانی دنیادا دەر و نیعمەتمان پێ دابوون ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ (ووتیان) ئەمە هەر مرۆڤێکە وەک ئێوە ﴿يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ﴾ لەوەی ئێوە دەیخۆن (ئەویش) دەخوات ﴿وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ﴾ وە لەوەی ئێوە دەیخۆنەوە (ئەویش) دەخواتەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا مِّثْلَكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بەشەرێکی وەک خۆتان بکەن ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بێگومان ئەو کاتە ئێوە لە زیان باران دەبن ﴿٣٤﴾ ﴿أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ﴾ ئایا ئەو (هوود علیه السلام) بەڵێن بە ئێوە دەدات کەبەڕاستی کاتێ مردن ﴿وَكُنتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ وە بوون بەخاک و ئێسک (ی ڕزیو) ﴿أَنَّكُم مُّخْرَجُونَ﴾ بێگومان ئێوە (لە گۆڕ) دەر دەهێنرێن زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٥﴾ ﴿هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ﴾ زۆر دوورە، ئەستەمە ﴿لِمَا تُوعَدُونَ﴾ ئەو بەڵێنەی بە ئێوە دراوە (گوایە زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ ژیان (یەکی تر) نی یە تەنها ژیانی ئەم دونیایەمان نەبێ ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ دەمرین وەدەژین (یەک بە دوای یەک) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وە ئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەو (کە دەڵێ پێغەمبەرم) تەنها پیاوێکە ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ دەکات بە دەم خواوە ﴿وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (هوود علیه السلام) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (و تۆڵەیان لێ بسەنە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ بەهۆی ئەوەی کە باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ﴾ (خوا) فەرمووی لە ماوەیەکی زۆر کەمدا ﴿لَّيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ﴾ بێگومان پەشیمان دەبنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ﴾ ئەمجا شریخە و دەنگێکی زۆر بەهێز (دای بەسەریاندا) هەموویانی گرت کە هەقیان بوو ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً﴾ ئەوانمان کرد بە (وێنەی) پووش و کەف (سەر لافاو) ﴿فَبُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ جا دووری (لە ڕەحمەتی خوا) بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٤١﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ﴾ دواتر لە پاش ئەوان پەیدامان هێنا ﴿قُرُونًا آخَرِينَ﴾ چەند گەل و ئوممەتێکی تر ﴿٤٢﴾

﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا﴾ هیچ ئوممەتێ لە ماوەی دیاری کراو (بۆ مردن)یان تێ پێش ناکەون ﴿وَمَا
يَسْتَأْخِرُونَ﴾ وە دواش ناکەون (٤٣) ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا﴾ لەپاشان پێغەمبەرانی خۆمان یەك لەدوای یەك نارد
﴿كُلَّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا﴾ هەر کاتێ ئوممەتێك لەخۆیان پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿كَذَّبُوهُ﴾ باوەڕیان پێ
نەدەهێنا ﴿فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا﴾ جا ئێمەش ئەم ئوممەتە (بێ باوەڕانەمان) یەك بە دوای یەکدا (لەناوبرد)
﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ وە (باسی) ئەوانمان کردە ڕووداو وچەند سەرهاتێك (کەخەڵکی لەنێو خۆیان باسی
بکەن) ﴿فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەمەش دووری (لەڕەحمەتی خوا)بۆ گەلی باوەڕنەهێن (٤٤) ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ﴾
لەپاشان مووسا و هارونی برایمان نارد ﴿بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بە نیشانەکانمان و بەڵگەی ئاشکراوە (٤٥)
﴿إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەلام خۆیان بە گەورە دانا (باوەڕیان
نەهێنا) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ﴾ وە ئەوان گەلێکی دەسەلاتدار بوون بەسەر خەلکیدا (٤٦) ﴿فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا﴾
ئەمە وتیان ئاپا ئێمە بەدوو کەسی وەك خۆمان باوەڕ بێنین ﴿وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ﴾ لەکاتێکدا گەلەکەیان
(بەنی ئیسرائیل) ئێمە دەپەرستن (گەردن کەچن بۆ ئێمە) (٤٧) ﴿فَكَذَّبُوهُمَا﴾ لەبەر ئەوە باوەڕیان پێ
نەهێنان ﴿فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ﴾ ئەوانیش (وەك گەلانی تر) لەناوبران (٤٨) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بەمووسا ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا (بەنی ئیسرائیل) ڕێنموون بن (٤٩)
﴿وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً﴾ هەروەها عیسای کوڕی مەریەم و دایکیمان کرد بەبەڵگەو موعجیزەیەك
﴿وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ﴾ و هەردووکیان (عیسا و دایکی)مان دانا لەشوێنێکی بلند (بیت المقدس) ﴿ذَاتِ
قَرَارٍ وَمَعِينٍ﴾ کەخاوەنی (هەموو خۆشییەکی) حەسانەوەو کانیاوە (٥٠) ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ﴾ ئەی پێغەمبەرانی خودا
﴿كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ بەخۆراکی پاك (حەلال) بخۆن ﴿وَاعْمَلُوا صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا
تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (چونکە) بەڕاستی من بەوەی ئێوە دەیکەن ئاگادارم (٥١) ﴿وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ﴾ وەبێگومان
هەر ئەمەیە ئاین و دینی ئێوە (ئەی پێغەمبەران دەستی پێوە بگرن) ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك دینی و بەرنامەیە
﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ﴾ وەمنیش پەروەردگارتانم کەواتە خۆمان بپارێزن (لەتۆڵەم) (٥٢) ﴿فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا﴾
(شوێنکەوتوانیان) ئاینەکەیان (کەیەك ئایین بوو) پارچە پارچە کرد لەنێوان خۆیاندا بەچەند پارچەیەك
﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ جا هەر کۆمەڵ و دەستەیەکیان دڵخۆشن بەو (بەشە ئایینەی) کەهەیانە (٥٣)
﴿فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ﴾ کەوا بوو وازیان لێ بێنە لەو بێ ئاگایی و گومڕاییەی دایپۆشیون ﴿حَتَّى حِينٍ﴾ (با بژین)
تاماوەیەك (٥٤) ﴿أَيَحْسَبُونَ﴾ ئایا ئەوانە وادەزانن ﴿أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ﴾ ئەوەی پێیان دەبەخشین ﴿مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ﴾
لەسامان و منداڵان (٥٥) ﴿نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ (بەهۆی شایانیانەوە) پەلەمان کردووە بۆیان لەخێر
وخۆشیەکاندا ﴿بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ (بەخێر وانییە) بەڵکو ئەوانە هەست ناکەن (کە مۆڵەتی کردنەوەیانە) (٥٦)
﴿إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی لەترسی (سزای) پەروەردگاریان هەمیشە دەترسن
(٥٧) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کە بەئایەتەکانی پەروەردگاریان باوەڕ دێنن (٥٨)
﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کەهاوبەش بۆ پەروەردگاریان دانانێن (٥٩)

﴿وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوا﴾ وە ئەو کەسانەی کەدەبەخشن ئەوەی (لەزەکات و خێر دەبێ) دەبەخشن ﴿وَقُلُوبُهُمْ
وَجِلَةٌ﴾ لەکاتێکدا دڵیان دەترسێ (دەلەرزێ) ﴿أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ﴾ لەبەر ئەوەی دڵنیان بۆ لای پەروەردگاریان
دەگەڕێنەوە ﴿٦٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ ئا ئەوانە، کە خاوەنی ئەو سیفەتانە بوون باسکران) پەلە دەکەن
لە ئەنجامدانی چاکەکاندا ﴿وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ﴾ وە ئەوان بۆ چاکە کردن لەپێشن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾
وە ئێمە ئەرك ناخەینە سەر هیچ کەس بەقەدەر توانای خۆی نەبێ ﴿وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنطِقُ بِالْحَقِّ﴾ وە کتێبێکمان
لەلایە (کردەوەی هەموو بەندەکانی تێدایە) کەبەڕاست و دروستی دەدوێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وەهیچ ستەمێك
لەوان ناکرێ ﴿٦٢﴾ ﴿بَلْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام (بێ بڕوایان) دڵەکانیان ﴿فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگایی و سەرلێ شێواویدایە لەم
(کتێب و نامەی کردەوە) ﴿وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوان چەند کردەوەی خراپی تریان هەیە جیاواز
لە کردەوەی باوەڕداران ﴿هُمْ لَهَا عَامِلُونَ﴾ کە ئەوان هەمیشە ئەنجام دەدەن ﴿٦٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا ئەو کاتەی
﴿أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ﴾ کەسزا دەدەین گەورەو خۆش گوزەرانەکانیاندا دێنین (بەدوبار) ﴿إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ﴾
لەو کاتەدا لەوان دەس دەکەن بە هاوار و پاڕانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمڕۆ هاوار مەکەن
﴿إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە لەلایەن ئێمەوە یارمەتی نادرێن ﴿٦٥﴾ ﴿قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان
(پێشتر) ئایەتەکانی من دەخوێنرایەوە بەسەرتاندا ﴿فَكُنتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ﴾ بەڵام ئێوە بەدوای
خۆتاندا پاشەوپاش دەگەڕانەوە ﴿٦٦﴾ ﴿مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ﴾ لەبەرانبەر ئەو (قورئانە)دا خۆتان بەگەورە دەزانی
﴿سَامِرًا تَهْجُرُونَ﴾ شەوگێڕتان دەبردە سەر بەگاڵتە کردن و قسەی ناشرین وتن (بەئایەتەکانی ئێمە) ﴿٦٧﴾
﴿أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ﴾ دەی ئایا ئەوان (توێژینەوە و) بیریان لەم قورئانە نەکردوەتەوە ﴿أَمْ جَاءَهُم﴾ یاخود شتێکیان
بۆهاتووە ﴿مَّا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە بۆ باو و باپیرە پێشینەکانیان نەهاتووە ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ﴾
یا پێغەمبەرەکەیان نەناسیوە ﴿فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ﴾ بۆیە ئەوان دان بەپێغەمبەرێتیەکەیدا نانێن ﴿٦٩﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ﴾ یاخود دەڵێن ئەو (پێغەمبەرە) شێتە ﴿بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو حەق
وڕاستی بۆ هێناون ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بۆ هەرچی حەق و ڕاستیە (ڕقیان لێیەتی)
﴿٧٠﴾ ﴿وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە ئەگەر حەق و ڕاستی شوێن هەوا و ئارەزوی ئەوان بکەوتایە ﴿لَفَسَدَتِ
السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئەوانەی تیایاندایە تێکدەچوون و تیا دەچوون
بەسەر یەکدا ﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِذِكْرِهِمْ﴾ بەڵکو ئێمە قورئانێکمان بۆ هێناون کەهۆی یادخستنەوە(و سەربەرزی)
یە بۆ ئەوان ﴿فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان لەبیر خستنەوە(و سەربەرزی) خۆیان پشتیان کردوە ﴿٧١﴾
﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا﴾ یا داوای پارە و خەرج لەوان دەکەیت (لەبەرانبەر بانگەوازەکەت دا بۆیە باوەڕ
ناهێنن) ﴿فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ﴾ ئەو بەخشش و ڕوزی پەروەردگارت چاکترە (بۆ تۆ ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە خوا چاکترینی ڕوزی دەرانە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ﴾ وە بەڕاستی تۆ ئەوان بانگ دەکەیت
﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە بێگومان کەسانێ کەباوەڕیان
نیە بەڕۆژی دوایی ﴿عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ﴾ لەم ڕێگا ڕاستە لادەدەن ﴿٧٤﴾

﴿وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ﴾ وە ئەگەر رەحم مەوان (ت پەرستانی قورەیش) بکەین ﴿وَكَشَفْنَا مَا بِهِم مِّن ضُرٍّ﴾ وەئەو
ناخۆشی و بەڵایەی لەسەریان بوو لایبەین و هەڵیگرین (کەبریتی بوو لەبرسێتی بۆماوەی حەوت
ساڵ) ﴿لَّلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ (سەك نیر ناکەنەوە) بێگومان لەسەرکەشی خۆیان دا ڕۆدەچن
وەسەر گەردنی دەبێتەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ﴾ سوێند بەخوا بەراستی ئیمە ئەوانمان تووشی
سزا و ئازار کرد (تاهۆش بکەنەوە) ﴿فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ﴾ بەڵام ئەوان (لەبەرانبەر) پەروەردگاریاندا
بەخۆیان نەکەم رانی (ملکەچ بوون نوی) ﴿وَمَا يَتَضَرَّعُونَ﴾ وەنە هانا و نرایان (بۆخوا) دەبەن لەکاتی
ناڕەحەتی دا ﴿٧٦﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا﴾ (بەردەوام بوون لەسەر حاڵی خۆیان) تاکاتی دەرگایەکمان
بۆ کردەوە ﴿ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ کەسزایەکی زۆر سەختی هەبوو ﴿إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ
لەویدا بێ ئومێد بوون ﴿٧٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە ئەو (خوا) ڕاتێکە دروستی
کردووە بۆ ئێوە گوێ و چاوو دڵ ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی ئەو ناکەن زۆر کەم نەبێ ﴿٧٨﴾ ﴿وَهُوَ
الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەو (خوا) ڕاتێکە ئێوەی (دروست کردوە و) بڵاوی کردوەتەوە بەزەویدا
﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای ئەویش کودەکرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾
وەئەو (خوا) ڕاتێکە دەژیێنی و دەمرێنی ﴿وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وەجیاوازی شەوو ڕۆژیش
هەربەدەست ئەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیر ناکەنەوە؟ ﴿٨٠﴾ ﴿بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ﴾
(بەخێر بیر ناکەنەوە) بەڵکو ئەوان هەر ئەوەیان دەووت کە پێشووەکانیان دەیان ووت ﴿٨١﴾ ﴿قَالُوا
أَإِذَا مِتْنَا﴾ دەیان ووت ئایا کاتێ کەمردین ﴿وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ وبووین بەخۆڵ و ئێسکی (رزیوو)
﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە ﴿٨٢﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَٰذَا﴾
سوێند بەخوا بێگومان ئەم بەڵێنە بەئێمە و باوو باپیرانمان درابوو ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (بەڵێنە) هیچ نیە جگە لەئەفسانەی (قسەی بێ بنەو بۆچی) پێشووەکان ﴿٨٣﴾
﴿قُل لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زەوی و ئەوەی لەسەریدایە هی کێ یە؟
﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٤﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی)
هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا بیر ناکەنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ﴾ بڵێ ئەی
کێ پەروەردگاری حەوت ئاسمان ﴿وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ و پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿٨٦﴾
﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا خۆتان
ناپارێزن (لەخوا ناترسن) ﴿٨٧﴾ ﴿قُلْ مَن بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بڵێ کێ فەرمان ڕەوایی هەموو شتێکی
بەدەستە ﴿وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ﴾ وە پەنای (هەموو لایەك) دەدات و کەس لەو پەنا نادرێت ﴿إِن
كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٨﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەموو ئەوانە) هی
خوان ﴿قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ﴾ بڵێ کەواتە ئێوە چۆن سیحر و جادوتان لێ کراوە (کە ئیبی خوا بەناحەق
ئەپەرستن لەگەڵ دان نانان بەهەموو ڕاستی یەکانیدا) ﴿٨٩﴾

﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵكو ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناون ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە بێگومان ئەوان
درۆزنن (٩٠) ﴿مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِن وَلَدٍ﴾ خوا هیچ ڕۆڵەیەكی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە
هیچ پەرستراوێكی تری لەگەڵدا نەبووە ﴿إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ﴾ (ئەگەر پەرستراوی تری لەگەڵدا
بوایە) ئەوكاتە هەر پەرستراوێك چی دروست كردووە (بۆ خۆی) دەیبرد ﴿وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ وە
هەندێكیان زاڵ دەبوون بەسەر هەندێكی تریاندا ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ خوا پاك و بێگەردە لەوەی
ئەوان دەیڵێن (٩١) ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانای هەموو نهێنی و ئاشكراكانە ﴿فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ وە
بەرز و بڵندە لەوەی كەئەوان (بت پەرستان) دەیكەنە هاوەڵی (٩٢) ﴿قُل رَّبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم ئەگەر هەر پیشانم دەدەیت ﴿مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو سزایەی كەبەوان بەڵێن
دراوە (٩٣) ﴿رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي﴾ ئەی پەروەردگارم مەمخەرە ﴿فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕیزی گەلی ستەمكارانەوە
(٩٤) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بەتوانایین لەو بەڵێنەی (سزای) بەوانمان
داوە پیشانت بدەین (٩٥) ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ﴾ بە جوانترین و چاكترین شێوە بەرگری بكە
لەخراپە ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾ ئێمە ئاگادارترین بەوەی ئەوان دەیڵێن (بوختان و تانەكەت) (٩٦)
﴿وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم پەنا دەگرم بە تۆ ﴿مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ﴾ لەخەتەرە و (پاڵنەر و)
وەسوەسەی شەیتانەكان (٩٧) ﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ﴾ وە پەنات پێ دەگرم لەوەی (شەیتانەكان) ئامادەبن
لام (سەرم لێ بشێوێنن) (٩٨) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ (بێ بڕوایان وەك خۆیان دەمێننەوە) هەتا كاتێ
مردن دێت بۆ هەر كامیان ﴿قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ ئەوسا دەڵێ ئەی پەروەردگارم بمگێڕەوە (بۆ دونیا) (٩٩)
﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾ بەڵكو كردەوەی چاك بكەم (لە بری ئەوەی ستەمم كردووە) لەو ماوەیەی لە دەستم
چوو ﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا﴾ نەخێر بێگومان ئەمەی (كەدەیڵێت) تەنها قسەیەكە ئەو دەیڵێ (ئەگەر
بگەڕێتەوە بۆ دونیا هەروەك جاران دەبێت) ﴿وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ﴾ و لەپێشیانەوە بەرزەخێك (بەربەستێك) هەیە
﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەكرێنەوە (١٠٠) ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا كاتێ فوو دەكرێ بە شەیپووردا
﴿فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ خزمایەتیەك نامێنێ لە نێوانیاندا ﴿وَلَا يَتَسَاءَلُونَ﴾ وە پرسیاری یەكتری
ناكەن (١٠١) ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا هەر كەسێ كێشراوە (چاكە) كانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾
ئەوە ئەوانە ڕزگاربوو سەركەوتوون (١٠٢) ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە كەسێ كێشراوە (چاكە) كانی سووك بێت
﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانە كەسانێكن زەرەریان لە خۆیان داوە، خۆیان دۆڕاندووە ﴿فِي جَهَنَّمَ
خَالِدُونَ﴾ لە دۆزەخ دا بە بێ براوەن (١٠٣) ﴿تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ (ئاگری دۆزەخ) دەم و چاویان دەسووتێنێ
﴿وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ﴾ و هەموویان لە ئاگری دۆزەخ دا لێویان هەڵقرچاوە و ددانەكانیان دەركەوتووە (١٠٤)

﴿أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئایا ئایەتەکانی من لە دونیادا بەسەرتاندا نەدەخوێنرایەوە؟
﴿فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ کەچی ئێوە بەدرۆتان دەزانی و ئیمانتان پێ نەدەهێنا ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالُوا﴾ (لە وەڵامدا)
دەڵێن ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا﴾ بەدی و خراپی خۆمان زاڵ بوو بوو بەسەرماندا
﴿وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ﴾ وە ئێمە کەسانێکی گومڕا بووین ﴿١٠٦﴾ ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا﴾ ئەی پەروەردگارمان
لەم (دۆزەخە) دەرمان بێنە ﴿فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ﴾ جا ئەگەر جارێکی تر گەڕاینەوە (بۆ بێ باوەڕی)
ئەوە بەڕاستی ئێمە ستەمکارین ﴿١٠٧﴾ ﴿قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ وە (خوا) دەفەرمووێ بە ڕیسوایی
بمێننەوە لە دۆزەخدا و هیچ قسەیەکم لەگەڵدا مەکەن (إخسأ بۆ سەگ بەکاردێ کاتێ دەری دەکەیت
و پێی دەڵێیت چخە) ﴿١٠٨﴾ ﴿إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي﴾ بێگومان لە دونیادا کۆمەڵێک لە بەندەکانی من
﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێناوە ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ دەی لێمان
خۆشبە و ڕەحمەمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ چونکە تۆ چاکترینی میهرەبانانی ﴿١٠٩﴾ ﴿فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ
سِخْرِيًّا﴾ کەچی ئێوە گاڵتەتان بەوان دەکرد ﴿حَتَّىٰ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِي﴾ تا (ئەو گاڵتە کردنەتان بە) ئەوان یادی
منی لەبیر بردنەوە ﴿وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ﴾ وە ئێوە هەمیشە بەوان پێدەکەنین ﴿١١٠﴾ ﴿إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ﴾
بێگومان ئەمڕۆ پاداشتم داونەتەوە ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهۆی خۆ گرییانەوە ﴿أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ بەڕاستی
هەر ئەوانن سەرکەوتوو ﴿١١١﴾ ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ﴾ (خوا) دەفەرمووێ چەند ساڵ لەسەر
زەوی دامانەوە؟ ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ (لە وەڵامدا) دەڵێن ڕۆژێک یا کەمتر لە ڕۆژێک مایەوە
﴿فَاسْأَلِ الْعَادِّينَ﴾ بەو (فریشتە)انە بپرسە کە ژمێریارن ﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ (خوا) دەفەرمووێ
بەڕاستی تەنها ماوەیەکی کەم بێت ﴿لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئێوە دەتانزانی؟ ﴿١١٤﴾
﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا﴾ ئایا ئێوە گومانتان وابوو کە بێگومان ئێوەمان بێ هودە دروست
کردووە ﴿وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ وە بێگومان ئێوە ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە ﴿١١٥﴾ ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ﴾
جا بەرز و بڵندی بۆ خوای پاشای ڕاست و ڕەوا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێک نی یە جگە لەو
﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ﴾ کە پەروەردگاری عەرشی بەڕێز و بەرزە ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَن يَدْعُ﴾ هەر کەس پەرستی
﴿مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا ﴿لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ﴾ کە هیچ بەڵگەیەکی نەبێ
لەسەر ئەو (پەرستنە) ﴿فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی لێپرسینەوەی تەنها لای پەروەردگاریتی
﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ بێگومان کافران ڕزگار نابن ﴿١١٧﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ ئەی پەروەردگارم لێم خۆش بە و ڕەحمم پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە تۆ (خوّیە) چاکترینی
میهرەبانانی ﴿١١٨﴾

سورەتی ﴿النُّور﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا﴾ ئەمە سورەتێکە ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿وَفَرَضْنَاهَا﴾ و فەرزمان کردووە (کارپێکردنی بڕیارەکانی) ﴿وَأَنزَلْنَا فِيهَا﴾ وە لەم (سورەتە) دا ناردومانەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە ڕوونەکان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە بیر بکەنەوە (١) ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي﴾ ژن و پیاوی زیناکەر ﴿فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ﴾ هەریەکێکیان سەد دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ﴾ وە بەزەییتان هاتنەوەتان پێیان (ژن و پیاوی زیناکەر) نەتان گرێ ﴿فِي دِينِ اللَّهِ﴾ لە (جێبەجێ کردنی) فەرمانی خوا ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا﴾ وە با ئامادەی بینینی سزادانی ئەو دووانە بن ﴿طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ کۆمەڵێك لەباوەڕداران (٢) ﴿الزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً﴾ پیاوی زیناکەر مارە ناکات تەنها ئافرەتی زیناکەر و ئافرەتی موشریك نەبێ ﴿وَالزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ﴾ وە ئافرەتی زیناکەر مارەی ناکات پیاوی زیناکەر یا پیاوی موشریك نەبێ ﴿وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەو (مارەکردن و شووکردن بەزیناکەر)ە یاساغ کراوە لەسەر ئیمانداران (٣) ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ﴾ وە ئەوانەی کە بوختانی (زینا) دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاك ﴿ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ لەپاشان چوار شایەت ناهێنن (لەسەر ڕاستی بوختانەکەیان) ﴿فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً﴾ ئەوە هەشتا دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا﴾ ئیتر هەرگیز شایەتیان لێ وەرمەگرن ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ وە ئەوانە لەسنوور دەرچوون (٤) ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ جگە لەوانەی کە دوای ئەوە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ و کردەوەیان چاك دەکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەبەزەییە (٥) ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ﴾ ئەو (پیاوانەی) بوختان بۆ خێزانەکەیان دەکەن ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ﴾ وە بێجگە لەخۆیان هیچ شایەتێکیان نی یە ﴿فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ﴾ ئەوە شایەتی دانی هەریەك لەوانە (بەم جۆرەیە) ﴿أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ﴾ کە چوار سوێند بەخوا بخوات ﴿إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ کەبێگومان ئەو بەڕاستگۆیانە (کەدەڵێت خێزانەکەم بێوەرێ زینای کردووە) (٦) ﴿وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ وە لەپێنجەم جاردا بڵێ نەفرینی خوا لەسەر ئەو بێ ﴿إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ ئەگەر درۆزن بێ (٧) ﴿وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ﴾ ئەو ئافرەتەش (کەتاوانبار کراوە لەلایەن مێردەکەیەوە) سزای (زینای) لەسەر لادەبات ﴿أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ بەوەی کەچوار جار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان مێردەکەی بەدرۆزنانە (درۆ دەکات) (٨) ﴿وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ وە لەپێنجەم جاردا (بڵێت) خەشمی خوای لەسەر بێ ئەگەر مێردەکەی لەڕاستگۆیان بێت (٩) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە (هەر کام لەو پیاو و ئافرەتەی ناسکران درۆزن بێ خوا دەری دەخست و سزای دەدا بەدوایدا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا گیر کەری پەشیمانی و کار دروستە (١٠)

﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی کە ئەو بوهتانەیان (بۆ عائیشەی خێزانی پێغەمبەر ﷺ)
هەڵبەست ﴿عُصْبَةٌ مِنْكُمْ﴾ دەستەیەك بوون لەخۆتان (مونافیقیشیان تیدا بوو) ﴿لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ﴾
وا مەزانن ئەو (بوهتانە) شەڕو خراپە بێت بۆتان ﴿بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ (وانیە) بەڵکو خێرو چاکەیە بۆتان
﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ﴾ بۆ هەر یەك لەوانە هەیە ﴿مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ﴾ لە تاوان بەو ئەندازەی هەوڵی داوە
(لەو بوهتانەدا) ﴿وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ﴾ وە ئەو کەسەیان کەبەشی گەورەی بوهتانەکەی گرتە ئەستۆ
(کە عەبدوڵلای کوڕی ئوبەی بوو) ﴿لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (لەڕۆژی دواییدا) بۆ ئەوە سزای هەرە گەورە
﴿١١﴾ ﴿لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ﴾ دەبوا کاتی ئەو بوهتانەتان بیست ﴿ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ﴾ پیاو
وئافرەتانی ئیمانداریش گومانی چاکیان بەخۆیان ببردایە ﴿وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُبِينٌ﴾ وەبیان ووتایە ئەمە
بوهتانێکی ئاشکراو ڕوونە ﴿١٢﴾ ﴿لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ دەی بۆچی ئەو بوهتان کەرانە چوار
شایەتیان لەسەری نەهێنا ﴿فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتەکانیان نەهێنا ﴿فَأُولَٰئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ
الْكَاذِبُونَ﴾ کەواتە هەر ئەوانەن لای خوا درۆزن ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرە
و ڕەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەدونیا و ڕۆژی دوایی دا ﴿لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ﴾
دووچارتان دەبوو لەبەر ڕۆچوونتان لەو بوهتانەدا (بۆ عائیشە) ﴿فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە
﴿١٤﴾ ﴿إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ﴾ کاتێ ئەم بوهتانەتان بەدەمار دەم لە یەکترەوە وەردەگرت ﴿وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ﴾
وە بەدەمتان شتێك دەڵێن ﴿مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ﴾ کە زانیاریتان دەربارەی نەبوو ﴿وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا﴾
واتان دەزانی شتێکی سووك و ئاسانە ﴿وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ﴾ لەکاتێکدا لای خوا زۆر گەورەیە ﴿١٥﴾
﴿وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ﴾ بۆچی کاتی ئەمەتان بیست نەتان ووت ﴿مَا يَكُونُ لَنَا﴾ بۆ ئێمە شیاو نیە
﴿أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَٰذَا﴾ قسە (و بوهتانی) ی وا بکەین ﴿سُبْحَانَكَ هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ خوایە،
ئەمە بوهتانێکی زۆر گەورەیە ﴿١٦﴾ ﴿يَعِظُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا﴾
کە هەرگیز نەگەڕێنەوە بۆ وێنەی ئەوەی ڕووی دا ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٧﴾ ﴿وَيُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ وە خوا ئایەتەکانی خۆی بۆ ئێوە ڕوون دەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای
کار دروستە ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی پێیان خۆشە ﴿أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ﴾ ڕیسوا (کرداری
ناشیرین) بڵاوبێتەوە ﴿فِي الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەناو خەڵکی ئیمانداردا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختیان
بۆ هەیە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەدونیاو ڕۆژی دوایی دا ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە خوا دەزانی
وئێوە نازانن ﴿١٩﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە
(دووچاری سزا دەبوون بەهۆی ئەو بوهتانەوە کە کرا بۆ عائیشە) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ وە بێگومان
خوا بەسۆزی میهرەبانە ﴿٢٠﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ بەدوای هەنگاوەکانی
شەیتان دامەڕۆن ﴿وَمَن يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وە هەر کەس شوێن هەنگاوەکانی شەیتان بکەوێ
﴿فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوە (شەیتان) فەرمان دەکات بەکاری زۆر ناشیرین
(زینا) و خراپە ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەگەر بەخشش و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە
﴿مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا﴾ هەرگیز کەسی لەئێوە پوخت و پاک نەدەبوو ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام
خوا هەر کەسی بوێ (بیەوێ) پاکی دەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا
يَأْتَلِ﴾ با سوێند نەخۆن ﴿أُولُو الْفَضْلِ مِنكُمْ وَالسَّعَةِ﴾ ئەوانەتان کە خاوەنی چاکە و سەروەت و سامانن
﴿أَن يُؤْتُوا﴾ کە یارمەتی نەدەن ﴿أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بە خزمان و هەژاران و کۆچەران
لەپێناوی خوادا ﴿وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا﴾ دەبا لێ ببوورن و چاوپۆشی بکەن ﴿أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ﴾
ئایا پێتان خۆش نیە خوا لێتان خۆش بێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ
الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ بوهتانی زینا دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن
پاکی بێ ئاگای ئیماندار ﴿لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ نەفرینیان لێکراوە لە دونیا و قیامەت دا ﴿وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە بۆیان هەیە سزای زۆر گەورە ﴿٢٣﴾ ﴿يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ﴾ ڕۆژێک (دێ) شایەتی ئەدەن
لەسەریان ﴿أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم﴾ زمانیان و دەست و قاچەکانیان ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو کردەوەی
کە کردوویانە ﴿٢٤﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يُوَفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ﴾ خوا پاداشتی تەواوی کار و کردەوەیان
بەڕاستی و دادگەرانە دەداتەوە ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ﴾ وە ئەوکاتە دەزانن بەڕاستی هەر خوا هەقی
ئاشکرا و دیارە (بۆ خوی و سیفات و کرداری) ﴿٢٥﴾ ﴿الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ﴾ (وە ڕاستە) ئافرەتانی ناپاک بۆ
پیاوانی ناپاک ﴿وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ﴾ وە پیاوە پیسەکان بۆ ئافرەتە پیسەکان ﴿وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ﴾
وە ئافرەتە پاکەکان بۆ پیاوە پاکەکان ﴿وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ﴾ وە پیاوە پاکەکان بۆ ئافرەتە پاکەکان
﴿أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ﴾ ئەو پاکانە بەری کراون لەو (تۆمەتانە)ی ناپاکان دەیڵێن ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾
بۆ ئەو پاک و چاکانە لێبووردن و ڕۆزی چاک و بەڕێز (بەهەشت) ﴿٢٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ﴾ مەچنە هیچ ماڵێک جگە لە ماڵەکانی خۆتان ﴿حَتَّىٰ
تَسْتَأْنِسُوا﴾ هەتا پرس دەکەن (بە خاوەنەکانیان) ﴿وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا﴾ وە (دوای ئەوەی مۆڵەت دران)
سەلام بکەن لە خاوەن ماڵەکە ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بەڵکو
ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا﴾ ئەمجا ئەگەر كەستان نەدی تیایدا ﴿فَلَا تَدْخُلُوهَا﴾ ئەوە مەچنە ژوورەوە بۆ ئەو ماڵە ﴿حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ هەتا مۆڵەت نەدرێن ﴿وَإِن قِيلَ لَكُمُ﴾ وە ئەگەر پێتان وترا ﴿ارْجِعُوا فَارْجِعُوا﴾ بگەڕێنەوە ئەبێ بگەڕێنەوە ﴿هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ﴾ ئەوە چاكتر و پاكترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە بەهەموو ئەو كردەوانەی دەیكەن ﴿٢٨﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێكتان لەسەر نییە (گوناهبار نابن) ﴿أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا﴾ كەبچنە ئەو ماڵانەی ﴿غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ﴾ كەسی تێدا نیشتەجێ نییە و كەل و پەلی خۆتانی تیایە (وەك ئوتێل) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەزانێ ﴿مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ بەوەی ئاشكرای دەكەن و بەوەیشی دەیشارنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەپیاوانی ئیماندار ﴿يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾ چاوی خۆیان (لەسەیر كردنی نامەحرەم) داخەن و بپارێزن ﴿وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾ وە عەورەتیان (لەداوێن پیسی) بپارێزن ﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ﴾ ئەوە چاكتر و پاكترە بۆ ئەوان ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەهەموو كردەوەیەك كەدەیكەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بڵێ بە ئافرەتانی ئیمانداریش ﴿يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾ چاویان داخەن وبپارێزن (لەسەیر كردنی نامەحرەم) ﴿وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ وە عەورەتیان بپارێزن (لەداوێن پیسی) ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن ﴿إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ جگە لەوەی بەدەرەوەیە و دیارە لەجوانی (وەك دەم و چاویان و دەستیان) ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾ وە با سەرپۆشەكانیان بدەن بەسینگ و بەرۆكیاندا ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن (زیاد لەوەی دەردەكەوێت) ﴿إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ﴾ بۆ مێردەكانیان نەبێت یا باوكیان ﴿أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا باوكی مێردەكانیان ﴿أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا كوڕەكانیان یا كوڕی مێردەكانیان ﴿أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ﴾ یا براكانیان یا كوڕی براكانیان ﴿أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ﴾ یا كوڕی خوشكەكانیان ﴿أَوْ نِسَائِهِنَّ﴾ یا ئافرەتانی (ئیماندار) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ یا كەنیزەكەكانیان ﴿أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ﴾ یا ئەو شوێن كەوتەر پیاوانەی كەبێ نیازن لەئافرەت (وەك خزمەتكار و پیر و نەخۆش كەئارەزووی ژن و مێردایەتیان نییە) ﴿أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾ یا ئەو منداڵە كوڕانەی كەئاگایان لە لەش و (عەورەتی) ئافرەتان نەبێت (باڵغ نەبوون) ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ﴾ (ئافرەتان لەكاتی ڕۆشتندا) قاچیان نەدەن بەزەوی دا ﴿لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ﴾ (تا دەنگی خرخاڵ و پاوانەكانیان ببیسترێت و) بزانرێت ئەو جوانییەی بیپان كەشاردویانەتەوە ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان تەوبە بكەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوا ﴿أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ئەی ئیمان دارەكان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا رزگار و سەركەوتوو بن ﴿٣١﴾

﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ﴾ ژن مارە بکەن بۆ پیاوانی بێ ژن و ژنانی بێ مێردیش بەشوو بدەن (مێرد) ﴿وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ﴾ هەروەها ئەوانەی ئیمان دار و چاکن لە کۆیلەکان (ژنیان بۆ بێنن) و کەنیزەکەکان (بیان بەن بەشوو) ﴿إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ﴾ ئەگەر ئەوان هەژار و کەم دەست بن ﴿يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ خوا لە بەخشندەیی و بەهرەی خۆی دەوڵەمەندو بێ نیازیان دەکات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەهرەی) فراوان و زانا و دانایە ﴿وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا﴾ وە دەبێ ئەوانەی کە توانای (ئەرکی) ژن هێنانیان نیە پاکێ خۆیان راگرن ﴿حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ هەتا خوا بەبەهرە(و) چاکەی خۆی بێ نیازیان دەکات ﴿وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ﴾ وە ئەوانەی داوای نووسراو دەکەن (بۆ کڕینەوەی خۆیان) ﴿مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ لەو بەندەو کەنیزەکانەتان ﴿فَكَاتِبُوهُمْ﴾ ئێوە نووسراویان لەگەڵدا بنووسن (بۆ کڕینەوەی ئازادی بوونی خۆیان) ﴿إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا﴾ ئەگەر خێرتان لەواندا بەدی دەکرد (کەسێتی پە لەوانای دانی ئەو پارەی لەبێ بیدات بەخاوەنەکەی بۆ ئازاد بوونی) ﴿وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ﴾ وە لەو ماڵەی کە خوا پێیداون لە پارەیان بدەن ﴿وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ﴾ وە کەنیزەکەکانتان زۆر لێ مەکەن (ناچاریان مەکەن) ﴿عَلَى الْبِغَاءِ﴾ لەسەر زینا کردن ﴿إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا﴾ ئەگەر لە ئەوان ویست داوێن پاک بن ﴿لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ تا ماڵ و سامانی ژیانی دونیاتان دەست کەوێت ﴿وَمَن يُكْرِههُّنَّ﴾ جا هەر کەس ناچاریان بکات (زۆریان لێ بکات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ﴾ ئەوجا بەڕاستی خوا دوای لەو زۆر لێ کردنەیان ﴿غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبووردەی میهرەبانە (بەو کەنیزەکانە کە بەزۆر زینایان پێ کراوە) ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ﴾ چەند ئایەتێکی روون کەرەوە ﴿وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ﴾ وە چەند سەربوردەو بەسەرهاتی ئەو گەلانەی لە پێش ئێوەدا بوون ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ هەروەها پەندو ئامۆژگاری بۆ پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خوا نوور و روناکی بەر روناککەرەوەی ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿مَثَلُ نُورِهِ﴾ وێنەی روناککەرەوەی خوا ﴿كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ﴾ وەک تاقێک وایە چرایەکی تێدا بێت ﴿الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ﴾ ئەو چرایەش لەناو شووشەیەکدا بێت ﴿الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ﴾ ئەو شووشەیەش وەک ئەستێرەیەکی گەش و پرشنگدار بێت ﴿يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ﴾ ئەو چرایە) داگیرسێ بە (رۆنی) درەختێکی زەیتونی بەهرە بەرەکەت ﴿لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾ کە نە رۆژهەڵاتی بێ نە رۆژئاوایی بێ (سێبەر نایگرێ بەکاتی هەڵهاتنی خۆر بەکاتی ئاوابوونی) ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ﴾ (رۆنەکەی ئەوەندە پاک بێت، نزیکە رۆنەکەی داگیرسێ ﴿وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ﴾ بە ئاگریشی بەر نەکەوێ ﴿نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ﴾ روناکی لەسەر روناکی (روونەکی رەیت و روناکی ئاگر) ﴿يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسێ بوێت رێنموونی دەکات بولای روناکی (ئاینی) خۆی ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ﴾ وە خوا چەندین نموونە دەهێنێتەوە بۆ خەڵکی ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێک ﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ﴾ لەو گەلێک نانیکدا خوا مۆڵەتی داوە ﴿أَن تُرْفَعَ﴾ کە بەگەورەو پاک راگیری (بەرزو بەند دروست کرێن) ﴿وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾ زیکر و یادی خوای تێدا بکرێ ﴿يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ بەو (مزگەوتانە)دا تەسبیحاتی خوا دەکەن بەبەیانیان و ئێواران

﴿رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ﴾ پیاوانێك كە بازرگانی و كڕین و فرۆشتن بێ ئاگایان ناكات ﴿عَن ذِكْرِ
اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ﴾ لەیادی خواو نوێژ كردن و زەكات دان ﴿يَخَافُونَ يَوْمًا﴾ لەڕۆژێك دەترسن
(ڕۆژی قیامەت) ﴿تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ﴾ دڵ و چاوەكان تیایدا (دەگۆڕێن و) ئەوەڕوو دەبن ٣٧
﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ تا خوا پاداشتیان بداتەوە بەپاداشتی چاكترین ئەوەی كردویانە ﴿وَيَزِيدَهُم
مِّن فَضْلِهِ﴾ وە (بێجگە لەپاداشتەكەیان) لەبەهرەی خۆیەوە زیادەشیان دەداتێ ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ﴾ وە خوا
ڕزق و ڕۆزی (پاداشت) دەدا بەهەر كەس بیەوێ ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بێ ژمار بێ سنوور ٣٨ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾
وە ئەوانەی كە بێ بڕوان ﴿أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ﴾ كردەوە (چاكە) كانیان وەك سەرابێك و بە (تەوژمی تیشكی كاتی
زۆر گەرما لەبیابانا وەك ئاو دێتە پێش چاو) ﴿بِقِيعَةٍ﴾ لەبیابانێكدا (بریسكە دەداتەوە) ﴿يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ
مَاءً﴾ (كەسێكی زۆر تینوو بەئاوی دەزانێ (لەدوورەوە) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ﴾ (بەهیوای ئەوە ئاو بێ) كاتێ
دەگاتە لای ﴿لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا﴾ هیچ بەدی ناكات ﴿وَوَجَدَ اللَّهَ عِندَهُ﴾ (لەقیامەت كافر) دەبینێ خوا لەوێیە
لەلایدا ﴿فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ﴾ ئەمجا خوا بە تەواوی پاداشتی (كردەوەكانی) دەداتێ ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾
وە خوا بە پەلەو خێرا لەلێپرسینەوەدا ٣٩ ﴿أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ﴾ یا (كردەوەی بێ بڕوایان) وەك چەند
تاریكییەك وایە لەناو دەریایەكی قووڵدا ﴿يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ﴾ كەشەپۆل لەسەرشەپۆل دایپۆشیبێت
﴿مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ﴾ لەسەر ئەو (شەپۆلە) یشەوە هەورێكی ڕەشی (بارانای) بێت ﴿ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ﴾
تاریكییەكان یەكتر بەسەر یەكتری ﴿إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا﴾ ئەگەر دەستی دەربێنێ نزیكە دەستی خۆی
نەبینێت (لەبەر تاریكی) ﴿وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا﴾ جا هەر كەس خوا نووری (ئیمانی) پێ نەبەخشیبێ
﴿فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ﴾ ئەوەی ڕووناكی بێت نییەتی ٤٠ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەموو ئەوانەی لەئاسمانەكان و زەوی دان تەسبیحاتی خوا دەكەن ﴿وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ﴾
هەروەها باڵندەكان كاتی باڵیان كردۆتەوە (لەئاسماندا تەسبیحاتی خوا دەكەن) ﴿كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ﴾
هەر یەك لەمانە نوێژ (دوعا) و تەسبیحاتی خۆی دەزانێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ وە خوا بەوەی دەیكەن زانا
و ئاگادارە ٤١ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە خاوەنێتی ئاسمانەكان و زەوی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾
وگەڕانەوەش هەر بۆلای خوایە ٤٢ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نازانی (نابینی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا﴾ كەخوا پەڵەهەورەكان
دەبات (بەئاسماندا) بە هێواشی ﴿ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ﴾ پاشان ئەو (پەڵە هەور) انە پەیوەست دەكات بەیەكەوە
﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا﴾ دواتر دەیان خاتە سەر یەكتری ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ﴾ ئەمجا دەبینی دڵۆپە باران ﴿يَخْرُجُ مِنْ
خِلَالِهِ﴾ لەنێو هەورەكەوە دەبارێ ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِن جِبَالٍ فِيهَا مِن بَرَدٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە لە هەورەكان كەوەك
كێو تەزرە دەبارێنێ ﴿فَيُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ ئەمجا تووشی زیان دەبێ بەم (تەزرەیە) هەر كەسێ خۆی بیەوێت
﴿وَيَصْرِفُهُ عَن مَّن يَشَاءُ﴾ وە لای دەدات لە هەر كەسێ كەخۆی بیەوێ ﴿يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ﴾ نزیكە
ڕووناكی و شەوقی چەخماخە(ی هەورە) كە(بینای) چاوەكان بەرێت ٤٣

﴿يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ خوا شەو و ڕۆژ دەگۆڕێت (بەکورت و درێژ کردنیان یا بەڕۆژ بوونەوەی شەو
داهاتن) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ﴾ پەندێك هەیە بۆ خاوەن ژیرییەکان ﴿٤٤﴾
﴿وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ﴾ وەخوا هەموو زیندەوەرێکی لەئاو دروست کردووە ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِ﴾
ئەمجا هەندێ لەوانە لەسەر سکی دەڕوات ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ﴾ وە هەندێکی تریان لەسەر
دووقاچ دەڕوات ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ أَرْبَعٍ﴾ وە هەشیانە لەسەر چوار پێ دەڕوات ﴿يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾
خوا هەرچی بوێ دروستی دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو
شتێکدا هەیە ﴿٤٥﴾ ﴿لَقَدْ أَنْزَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ﴾
چەند ئایەتێکی ڕوون کەرەوە ﴿وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ وخواش هەر کەسی بوێ ڕێنموویی دەکات
﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَقُولُونَ آمَنَّا﴾ وە ئەوانە دەڵێن بڕوامان هێناوە
﴿بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا﴾ بەخواو بەپێغەمبەرو گوێڕایەڵیمان کردووە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِنْهُمْ﴾ پاشان
کۆمەڵێك لەوان پشتی تێ دەکەن ﴿مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوەی (ووتیان بڕوامان هێناوە)
﴿وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئەوانە (لەڕاستیدا) ئیماندار نین ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا دُعُوا﴾ وە کاتێ بانگ بکرێن
﴿إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بۆ لای (شەریعەتی) خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی حوکم بکات
لەنێوانیاندا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ یەکسەر کۆمەڵێك لەوانە ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ﴾
بەڵام ئەگەر (لەحوکم دانەکەدا) حەقەکە بۆ ئەوان بێت ﴿يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ﴾ دێن بۆ لای (حوکمەکە)
بەو پەڕی ملکەچی یەوە ﴿٤٩﴾ ﴿أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ ئایا دڵەکانیان نەخۆشی تێدایە ﴿أَمِ ارْتَابُوا﴾ یا بەگوماندا
بوون ﴿أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ﴾ یان دەترسن خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ستەمیان لێ بکەن
﴿بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ (بەخێر هیچ لەوانە نی یە) بەڵکو ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّمَا كَانَ
قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ قسەی ئیمانداران تەنها ئەمەیە ﴿إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کاتێ بانگ بکرێن بۆ لای
(بەرنامەی) خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی بڕیاربدات لەنێوانیاندا ﴿أَنْ يَقُولُوا
سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کەدەڵێن بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگاربووان
﴿٥١﴾ ﴿وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ جا هەر کەسێ گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿وَيَخْشَ اللَّهَ
وَيَتَّقْهِ﴾ وە لەخوا بترسێ و خۆی لە(سەرپێچی) خوا بپارێزێ ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی
هەر ئەوانە سەرکەوتوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ﴾ (دووڕووەکان) سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿جَهْدَ
أَيْمَانِهِمْ﴾ بەئەوپەڕی سوێند خواردنیان ﴿لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ﴾ کەئەگەر فەرمانیان پێ بدەیت
(بەدەرچوون بۆ غەزا) بێگومان دەردەچن ﴿قُلْ لَا تُقْسِمُوا﴾ بڵێ سوێند مەخۆن ﴿طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ﴾
ملکەچی و گوێڕایەڵی ئێوە زانراوە (قسەتان پێچەوانەی کردارتانە) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ ئاگادارە بەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٥٣﴾

﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ بڵێ فەرمانبەرداری خوا و فەرمانبەرداری پێغەمبەر ﷺ بن ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾
ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ﴾ ئەوە ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنها بەرپرسیارە لەوەی
دراوە بەسەریدا (کە گەیاندنی پەیامی خوایە) ﴿وَعَلَيْكُم مَّا حُمِّلْتُمْ﴾ وە ئێوەش بەرپرسن لەوەی
دراوە بەسەرتاندا (کە باوەڕهێنانە) ﴿وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا﴾ وە ئەگەر گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن،
ئەوە هیدایەت وەردەگرن ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ﴾ وە پێغەمبەر هیچی لەسەر نی یە ﴿إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ بێجگە
لە گەیاندنی ڕوون و ئاشکرا (ی پەیامی خوا) ﴿٥٤﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خوا بەڵێنی داوە بەو
کەسانەتان کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَيَسْتَخْلِفَنَّهُم
فِي الْأَرْضِ﴾ کە بێگومان دەیانکاتە جێ نشینی (خەڵکی تر) لە زەویدا ﴿كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
هەروەک ئەوانی (ئیمانداری) پێش ئەمانی کردە جێ نشین ﴿وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ﴾ وە ئاینەکەیان
بۆ دەچەسپێنێ ﴿الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ﴾ ئەو (ئاینە)ی کە خوا پێی ڕازی بووە بۆیان ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ
أَمْنًا﴾ وە ترس و بیمیان بۆ دەگۆڕێ بە ئاسایش و ئارامی ﴿يَعْبُدُونَنِي﴾ (لەو کاتەدا ئیتر) هەر من
دەپەرستن و ﴿لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾ هیچ هاوبەشێکم بۆ بڕیار نادەن ﴿وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس
بێ بڕوا بێ دوای ئەوە (بەدی هاتنی بەڵێنەکان) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر ئەوانەن
دەرچوو لە ڕێگەی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن
﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ و گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا خوا ڕەحمتان پێ بکات
﴿٥٦﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕن وانەزانی ﴿مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لە تۆڵەی خوا
ڕزگاریان دەبێ لە زەویدا ﴿وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ و ئەوان جێگایان ئاگرە ﴿وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چ
سەرئەنجامێکی بەدو خراپە ﴿٥٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لِيَسْتَأْذِنكُمُ﴾
دەبێ مۆڵەتتان لێ وەرگرن ﴿الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ ئەو کەسانەی بەندەی ئێوەن (بەندەکانتان)
﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ﴾ هەروەها منداڵەکانتان کە هێشتا باڵغ نەبوون ﴿ثَلَاثَ مَرَّاتٍ﴾ لە سێ کاتدا
(بۆ چوونە ژووری نووستنی ژن و مێرد) ﴿مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ﴾ لە پێش نوێژی بەیانی ﴿وَحِينَ
تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ﴾ وە کاتێ پۆشاکتان دادەنێن (لادەبەن لەبەرتان دا) لە کاتی نیوەڕوەدا ﴿وَمِن
بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ﴾ و لە پاش نوێژی عیشا (خەوتنان) ﴿ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ﴾ ئەم سێ کاتە کاتی خۆدەرخستنە
بۆتان دروستە ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ﴾ دوا ئەم سێ کاتە (بێ مۆڵەت وەرگرتن) نە بۆ ئێوە
نە بۆ ئەوان هیچ گوناهێک نی یە (مۆڵەت وەرنەگرن) ﴿طَوَّافُونَ عَلَيْكُم﴾ (چونکە) ئەوان زۆر بە دەورو
بەرتاندا دێن (بۆ خزمەت کردنتان) ﴿بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئێوە لەگەڵ یەکتردا تێکەڵن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾
ئا بەو جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای
کاردروستە ﴿٥٨﴾

﴿وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنكُمُ الْحُلُمَ﴾ وەکاتی کە منداڵەکانتان باڵغ بوون ﴿فَلْيَسْتَأْذِنُوا﴾ ئەوسا دەبێ
مۆڵەت وەربگرن ﴿كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وەکو چۆن کەسانی پێش ئەمان مۆڵەتیان
وەردەگرت (لەهەموو کاتێکدا) ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئابەم جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمْ
آيَاتِهِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە (٥٩) ﴿وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ﴾
وەئافرەتانی پیر و لەکار کەوتوو ﴿اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا﴾ ئەو ئافرەتانەی ئومێدی شوو کردنیان
نەماوە ﴿فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە ﴿أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ﴾ کە (هەندێک لە)
پۆشاکەکانیان لابەرن ﴿غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ﴾ بەڵام زینەت و جوانیان دەرنەخەن ﴿وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ﴾
خۆ ئەگەر لاینەبەن و پۆشتە بن ﴿خَيْرٌ لَّهُنَّ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری
زانایە (٦٠) ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ کوێر گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ و شەل گوناهی
لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها نەخۆش گوناهی لەسەر نی یە (لەم جۆرە کەسانە
گوناه نی یە بۆیان نان خواردن لەگەڵ کەسانی ساغدا) ﴿وَلَا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ وە بۆ ئێوەش گوناه نییە
﴿أَن تَأْكُلُوا مِن بُيُوتِكُمْ﴾ کە لەماڵەکانی خۆتان نان بخۆن (ماڵی منداڵ و خێزانەکانتان هەر بەماڵی
خۆتان دادەنرێ) ﴿أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ﴾ یا (نان بخۆن لە) ماڵی باوکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ یە ماڵی
دایکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ﴾ یا ماڵی براکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ﴾ یە ماڵی خوشکەکانتان
﴿أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ﴾ یا ماڵی مامەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ﴾ یا ماڵە پورەکانتان (خوشکانی
باوک) ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ﴾ یە ماڵی خاڵەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ﴾ یە ماڵی پورەکانتان
(خوشکانی دایک) ﴿أَوْ مَا مَلَكْتُم مَّفَاتِحَهُ﴾ یا ئەو ماڵانەی کەکلیلەکانیان بەئێوەیە
﴿أَوْ صَدِيقِكُمْ﴾ یا ماڵی برادەرو هاوڕێتان ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهتان لەسەر نییە
﴿أَن تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا﴾ بەکۆمەڵ یا بەتەنیا نان بخۆن ﴿فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا﴾ جا کاتێ چوونە
(هەر ماڵێک لە) ماڵان ﴿فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە سەلام لەیەکتر بکەن (لەوانەی کەوەک خۆتان وان)
﴿تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ بەسەلام کردنێک لەلایەن خواوە (هاتووە) ﴿مُبَارَكَةً طَيِّبَةً﴾ سەلامێکی جوان
وچاك و پاك ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئاوەها شێوە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ
ئێوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بەڵکو ژیرتان بخەنە کارو بیربکەنەوە (٦١)

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئیمانداران تەنها ئەوانەن ﴿آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەبڕوایان بەخوا و
پێغەمبەرەکەی هێناوە ﴿وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ﴾ وە هەر کاتێك لەگەڵ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) دابن ﴿عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ﴾
لەکارێکی گرنگدا کەکۆیان دەکاتەوە (وەك غەزا و جومعە و جەژن) ﴿لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ﴾ ناڕۆن
بە هیچ لایەکدا، هەتا مۆڵەت لەپێغەمبەر ﷺ وەرنەگرن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ﴾ بێگومان ئەوانەی
مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەوانە کەسانێکن کەبڕوایان هەیە
بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ﴾ جا هەر کاتێ ئەوانە داوای مۆڵەتیان لێ کردیت ﴿لِبَعْضِ
شَأْنِهِمْ﴾ بۆ هەندێ ئیش و کاری تایبەتی خۆیان ﴿فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ﴾ ئەوە هەر کامیان خۆت
ویستت مۆڵەتی بدە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ﴾ وە داوای لێبووردنیان بۆ بکە لەخوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ﴾ بانگ کردنی پێغەمبەر ﷺ
لەناو خۆتاندا دامەنێن (مەبێ) ﴿كَدُعَاءِ بَعْضِكُم بَعْضًا﴾ وەك بانگ کردنی خۆتان بەیەکتری (دەبێت
بەڕێزەوە بانگ بکرێت وەك ئەی پێغەمبەر یارسول الله ﷺ) ﴿قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا
دەزانێ و ئاگادارە بەوانەی ﴿يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا﴾ لەئێوە (بەبێ مۆڵەت) لەپەنای خەڵکی ترەوە
دەردەچن بەدزییەوە ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ﴾ جا با بترسن ئەوانەی ﴿يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ﴾ کەپێچەوانەی
فەرمانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن ﴿أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾ کە (لەدونیادا) بەڵا و ناڕەحەتییەکیان تووش ببێت
﴿أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ یا سزایەکی سەختیان تووش ببێ (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٦٣﴾ ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ بێداربنەوە
بەڕاستی تەنها بۆ خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنتُمْ
عَلَيْهِ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە بەتەواوی ئەو شتانەی ئێوەی لەسەرن، وە بەو (کارانەیشی کە دەیکەن)
﴿وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ﴾ ئەو ڕۆژەش کەدەگەڕێنەوە لای خوا ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەوسا ئاگاداریان
دەکاتەوە بەو کردەوانەی کردوویانە ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٦٤﴾

سورەتی ﴿الْفُرْقَانِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ الَّذِي﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی ﴿نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾ کەفورقان (قورئان)ی بۆ سەر
بەندەی خۆی ناردۆتە خوارەوە ﴿لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا﴾ تا ترسێنەر بێت بۆ هەموو جیهانیان ﴿١﴾
﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەو زاتەی کەدەسەڵات و موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هی ئەوە
﴿وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ وە هیچ منداڵی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ﴾ وە کەس هاوبەشی
نییە لە فەرمانڕەوایی و موڵك و دارییدا ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ وە هەموو شتێکی دروست کردووە
﴿فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا﴾ وە ئەندازەی بۆ دیاری کرد (لە هەموو ڕوویەکەوە) بەچاکی ﴿٢﴾

﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ بێجگە لەخوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان بڕیار داوە ﴿لَّا يَخْلُقُونَ شَيْئًا﴾
کەهیچ شتێك دروست ناکەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بەڵکو خۆشیان دروست کراون ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ﴾
دەسەڵاتیان نی یە بۆ خۆیان ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ نەزیان نەسوودو قازانج (بگەیەنن) ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا
وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا﴾ هەروەها مردن و ژیان و زیندوو بوونەوەی خۆیان بەدەس نی یە ﴿٣﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ ئەو ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە) هیچ نی یە
جگە لەدرۆیەکی گەورە کەموحەممەد ﷺ هەڵی بەستووە ﴿وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ﴾ وە کەسانی تر
بۆ ئەو (هەڵبەستنە) یارمەتیان داوە ﴿فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە ستەم و بوهتانێکی
گەورەیان کردووە ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ وە(بێ بڕوایان) دەیان ووت (ئەم قورئانە) بەسەرهات
و داستانی پێشووەکانە ﴿اكْتَتَبَهَا﴾ (موحەممەد ﷺ) داوای کردووە بۆی بنووسن ﴿فَهِيَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ﴾
ئەمجا دەخوێندرێتەوە بەسەریدا ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەبەیانیان و ئێوارانیدا ﴿٥﴾ ﴿قُلْ أَنزَلَهُ الَّذِي﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زاتی ناردوویەتی یە خوارەوە ﴿يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە هەموو
نهێنی ئاسمانەکان و زەوی دەزانێت ﴿إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) لێبووردەی
میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿وَقَالُوا مَالِ هَٰذَا الرَّسُولِ﴾ (بێ بڕوایان) دەیان ووت ئەمە چۆن پێغەمبەرێکە ﴿يَأْكُلُ
الطَّعَامَ﴾ خواردن دەخوات ﴿وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ﴾ وە بەبازاڕدا دەڕوات ﴿لَوْلَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ﴾ بۆچی
فریشتەیەك نەنێرراوەتە خوارەوە بۆ لای ﴿فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا﴾ بۆ ئەوەی لەگەڵیدا ترسێنەر بێ ﴿٧﴾
﴿أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنزٌ﴾ یا گەنجینەیەکی (لەئاسمانەوە) بۆ فڕێ بدرایە ﴿أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا﴾
یا باخێکی بوو یە لێی بخواردایە ﴿وَقَالَ الظَّالِمُونَ﴾ وە ستەمکاران (بێ بڕوایان) دەیان ووت
(بەئیمانداران) ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەوتوون
﴿٨﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ سەیرکە چۆن نموونەی (پووچ) بۆ تۆ دێننەوە ﴿فَضَلُّوا﴾
بەو هۆیەوە گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای حەق و ڕاستی بدۆزنەوە ﴿٩﴾
﴿تَبَارَكَ الَّذِي إِن شَاءَ﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی ئەگەر بیەوێ (لەدونیادا) ﴿جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّن ذَٰلِكَ﴾
چاکتر لەوە(ی بێ بڕوایان دەڵێن) بۆت ساز دەدات ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ باخانێك
کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَيَجْعَل لَّكَ قُصُورًا﴾ وە چەند کۆشکێکت بۆ فەراهەم دێنی ﴿١٠﴾
﴿بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ﴾ (ڕاست ناکەن وانیە) بەڵکو ئەوانە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿وَأَعْتَدْنَا لِمَن
كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ﴾ وە ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ کەسێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی نەبێ ﴿سَعِيرًا﴾ ئاگری
هەڵگیرساو ﴿١١﴾

﴿إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ کاتێ (ئەم ئاگرە) لەدوورەوە ئەوان دەبینێت ﴿سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا﴾ بڕکە
وەڵەی گڕ وبڵێسەی دەبیسن (کە نیشانەی ڕق و قینی زۆریەتی لێیان) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا﴾
وەکاتێ فڕێ دەدرێنە جێگایەکی تەسک لەدۆزەخدا ﴿مُّقَرَّنِينَ﴾ بەجووت کراوی دەست و قاچ
وەیان لەکۆت و زنجیردا (یا لەشیان بەکۆت و زنجیر پێکەوە بەستراوە) ﴿دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا﴾ لەوێدا
داوای تیاچوون و مردن دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا﴾ ئەمڕۆ داوای تەنیا مردنێک مەکەن
﴿وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ بەڵکو داوای مردنی زۆر بکەن ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بڵێ ئایا ئەمە چاکترە ﴿أَمْ
جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ یائەو بەهەشتە هەمیشەییەی کەبەڵێن دراوە بەپارێزکاران ولەخواترسان
﴿كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا﴾ کەپاداشت وسەرئەنجام وئاکامیانە ﴿١٥﴾ ﴿لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)
دا هەرچیان بوێ هەیە ﴿خَالِدِينَ﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا﴾ ئەوە
بەڵێنێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ئەو لێی بەرپرسیارە ﴿١٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە ئەو ڕۆژەی خوا ئەو
(بت پەرستانە) کۆدەکاتەوە ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ ئەو پەرستراوانەی کەپەرستوویانن
جگە لەخوا ﴿فَيَقُولُ أَأَنتُمْ﴾ ئەمجا خوا (بە پەرستراوەکان) دەڵێ ئایا ئێوە ﴿أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ﴾
ئەو بەندانەی منتان گومڕا کرد ﴿أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ﴾ یا خۆیان ڕێگای (ڕاستیان) ونکرد و گومڕا بوون
﴿١٧﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (پەرستراوەکان) دەڵێن پاک و بێگەردی بۆ تۆ ﴿مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا﴾ بۆ ئێمە شایستە
نەبووە ﴿أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەجگە لەتۆ پەرستراوێک بۆ خۆمان دابنێین ﴿وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ
وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵام ئەوو بەهرەمەندت دا ئەوان و باوو باپیرانیان ﴿حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ﴾ هەتا (وایان
لێهات) یادی تۆیان لەبیر چوو ﴿وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا﴾ وە ئەوانە کۆمەڵێکی تیاچووی بێ خێر بوون ﴿١٨﴾
﴿فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ﴾ (خوا بەبت پەرستەکان دەڵێ) جا بێگومان پەرستراوەکانتان ئێوەیان
بەدرۆ خستەوە لەو قسانەی کەدەتان کرد ﴿فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا﴾ ئەمجا ناتوانن (سزای
خوا) لەخۆتان لادەن نەدەتوانن یارمەتی (خوا) بدەن بێن ﴿وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس
لەئێوە ستەم بکات (هاوەڵ بۆ خوا دابنێ) ﴿نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا﴾ سزایەکی گەورەی پێ دەچەژێنین ﴿١٩﴾
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێش تۆ هەرکام لەپێغەمبەرانمان ناردبێت ﴿إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ
الطَّعَامَ﴾ بێگومان ئەوان خواردنیان خواردووە ﴿وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾ و بە بازاڕدا ڕۆشتوون
﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً﴾ وە ئێمە هەندێک لەئێوەمان کردە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی
ترتان ﴿أَتَصْبِرُونَ﴾ ئایا خۆ دەگرن ﴿وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا﴾ وە پەروەردگارت بینایە (بەهەموو
شتێک) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ وە ئەوانەی کە بەهیوای دیداری ئێمە نین (لەرۆژی دوایی دا) دەڵێن
﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوە بۆ فریشتە نانێردرێتە خوارەوە بۆ سەرمان ﴿أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا﴾ یاخود
پەروەردگارمان نابینین ﴿لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنفُسِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەراستی ئەوانە لەدەروونی خۆیاندا
خۆیان بەگەورە دەزانی ﴿وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا﴾ وە سەرکەشییەکی گەورەیان کرد ﴿٢١﴾ ﴿يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ﴾
ئەو ڕۆژەی فریشتەکان دەبینن (کاتی مردن یاقیامەت) ﴿لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەو ڕۆژەدا هیچ
مژدەیەك بۆ تاوانباران نی یە ﴿وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا﴾ وە دەڵێن (پەنامان بدەن) بەپەنادانی پارێزراو ﴿٢٢﴾
﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ﴾ هاتین هەر کردەوەیەکیان کردبوو ﴿فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنثُورًا﴾ هەموویمان وەکو
توزی پرش وبڵاو لێ کرد ﴿٢٣﴾ ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ﴾ بەهەشتی یەکان لەو ڕۆژەدا ﴿خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا﴾
لەچاکترین جێگادان ﴿وَأَحْسَنُ مَقِيلًا﴾ وە لەباشترین شوێنی حەسانەوە(ی نیوەڕوان)دان ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَوْمَ
تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ﴾ وە ڕۆژی ئاسمان لەت دەبێ لەگەڵ هەورێکی سپی (هەموو ئاسمان دەگرێتەوە)
﴿وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنزِيلًا﴾ وە فریشتەکان دەنێردرێنە خوارەوە کۆمەڵ کۆمەڵ ﴿٢٥﴾ ﴿الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ
لِلرَّحْمَٰنِ﴾ ئەو ڕۆژەدا فەرمانڕەوایەتی تەنها بۆ خوای میهرەبانە ﴿وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا﴾ ئەو
ڕۆژە ڕۆژێکی زۆر سەختە لەسەر بێ باوەڕان ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ﴾ وە ڕۆژێکە کەستەمکار
قەپ دەکات بەهەر دوو دەستی خۆیدا ﴿يَقُولُ يَا لَيْتَنِي﴾ و دەڵێ خۆزگە ﴿اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا﴾
لەگەڵ پێغەمبەردا ڕێگای ڕاستم بگرتایەتەبەر ﴿٢٧﴾ ﴿يَا وَيْلَتَىٰ﴾ ئای تیاچوون بۆ من ﴿لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا
خَلِيلًا﴾ خۆزگە فلان کەسم نەکردایە بەهاوەڵ و خۆشەویستی خۆم ﴿٢٨﴾ ﴿لَّقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ﴾
بەڕاستی ئەو(کەسەی کردم بەهاوەڵ) منی لەقورئان وێڵ کرد ﴿بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي﴾ دوای ئەوەی قورئانم پێ
گەیشت(و باوەڕم پێ هێنا) ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا﴾ وە شەیتان هەمیشە پشت تێکەرو پشت
بەردەرە بۆ ئادەمیزاد ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ﴾ وە پێغەمبەر (ﷺ) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ قَوْمِي﴾
بەڕاستی قەومەکەم (قورەیش) ﴿اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا﴾ ئەم قورئانەیان واز لێهێناوەو گوێی پێ
نادەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ﴾ ئا بەو جۆرە (موحەممەد ﷺ) کەدژایەتی تۆ دەکرێ) دامان
ناوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك ﴿عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِينَ﴾ دوژمنێك لەتاوانباران ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا﴾
بەسە پەروەردگارت ڕێنموویی کەرو یارمەتی دەرت بێ ﴿٣١﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوا
بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً﴾ بۆچی (موحەممەد ﷺ) هەموو قورئانی بەیەك
جار بۆ دانەبەزێنراوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەوجۆرە (دامانبەزاندووە) ﴿لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوەی دڵی تۆ
(ئەی موحەممەد ﷺ) بەو قورئانە دامەزراوو بەهێز بکەین ﴿وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا﴾ وە (بەو بۆنەیەوە)
لەبەتانی خۆمان بۆ ناردن بەرەبەرە ﴿٣٢﴾

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ﴾ هەر نموونەو مەسەلێک بۆ تۆ نەهێنن (لە رەخنەو پرسیار و نامەجێکان) ﴿إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾ ئێمە وەڵامەکەیمان بۆ تۆ هێناوە بەڕاستی و جوانترین ڕوون کردنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ ئەو کەسانەی کەسەر و چاویاندا دەبرێن (رادەکێشرێن) بۆ دۆزەخ ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا﴾ ئەوانە خراپترین جێگایان بۆ هەیە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ وە ڕێگاشیان ون کردووە (گومڕاترن) ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەموسا ﴿وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا﴾ وە هاروونی برایشیمان کردە یاریدەدەری ﴿٣٥﴾ ﴿فَقُلْنَا اذْهَبَا﴾ ئەمجا وتمان هەردووکتان بڕۆن ﴿إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بۆ سەر ئەو گەلەی کەباوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە نی یە و بەدرۆی دەزانن ﴿فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا﴾ ئەوسا لەناومان بردن بە لەناوبردنێکی زۆر خراپ ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ﴾ گەلی نوحیش کاتێ پێغەمبەرانیان بە درۆ زانی ﴿أَغْرَقْنَاهُمْ﴾ (لەئاوی لافاوە) نوقمان کردن ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً﴾ وە کردمانن بەبەڵگەی عیبرەت بۆ خەڵک ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزای سەخت ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ﴾ و گەلی عاد و سەموود و خاوەنی چاڵ و بیرەکان ﴿وَقُرُونًا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر گەلی تر کە لەنێوانیان دا بوون (لەناومان بردن) ﴿٣٨﴾ ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ﴾ وە بۆ هەموویان چەندین نموونەمان هێنایەوە (بەڵام بیریان نەکردەوە) ﴿وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا﴾ وە هەموویانمان لەناوبرد بە لەناوبردنێکی خراپ ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوان (قوڕەیش) تێپەڕیوون بەو شارەدا (سەدوم) ﴿الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ﴾ کەبارانی شەڕ (بەرد)ی بەسەردا باریبوو ﴿أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا﴾ ئایا ئەوان ئەو (شارەبەردباران کراوە)یان نەبینیوە ﴿بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا﴾ (وانییە بینیویانە) بەڵکو ئەوان بەتەمای زیندوو بوونەوە نین ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ ببینن ﴿إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ بەس گاڵتەت پێ دەکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا﴾ و (دەڵێن) ئائەمەیە خوا ناردویەتی بەپێغەمبەر ﴿٤١﴾ ﴿إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا﴾ (وەدەڵێن) نزیک بوو لە پەرستراوەکانمان لامان بدات ﴿لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا﴾ ئەگەر لەسەر (پەرستنی)یان خۆگر نەبوونایە ﴿وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لە داهاتوودا دەزانن ﴿حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێ سزا(ی خوا) دەبینن ﴿مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ کێ (گومڕاترە) ڕێگای ون کردووە ﴿٤٢﴾ ﴿أَرَأَيْتَ﴾ ئایا دیت ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردوتە پەرستراوی خۆی ﴿أَفَأَنْتَ﴾ ئایا تۆ ﴿تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾ ئەبیتە پارێزەر بۆ ئەو (کەشوێنی ئارەزووی نەکەویت)؟ ﴿٤٣﴾

﴿أَمْ تَحْسَبُ﴾ ئایا وا دەزانی ﴿أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەی ئەوانە دەبیستن یا تێدەگەن
﴿إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە هەر وەك ئاژەڵن ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بەڵكو ئەوان گومڕاتریشن (٤٤)
﴿أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ ئایا نابینی پەروەردگارت ﴿كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ﴾ چۆن سێبەری درێژ كردوەتەوە (لەبانگی
بەیانەوە تا خۆر هەڵدێ) ﴿وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾ ئەگەر بیویستایە ڕای دەگرت بەوەستاوی
(سێبەرەكە بەردەوام دەبوو) ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ﴾ لەپاشان خۆرمان كرد ﴿عَلَيْهِ دَلِيلًا﴾ بەڵگە لەسەر
ئەو (سێبەرە چونكە ئەگەر خۆر نەبێت سێبەر نانا سرێت) (٤٥) ﴿ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا﴾ پاشان ئەو سێبەرە
بۆلای خۆمان دەبەینەوە ﴿قَبْضًا يَسِيرًا﴾ بەشنەیی و كەمە كەمە نایهێڵین (٤٦) ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ ئەو (خوا)
ڕاتێكە ﴿جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ كەشەوی بۆ كردوون بەداپۆشەر (پۆشاك) ﴿وَالنَّوْمَ سُبَاتًا﴾ وە خەوتنی
بۆ كردوون بەهۆی مت بوون ﴿وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا﴾ وە ڕۆژی بۆ هەستان (لەخەو بۆ كار و ڕسق
پەیدا كردن) داناوە (٤٧) ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو (خوا) ڕاتێكە ﴿أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ باكان دەنێرێ ﴿بُشْرًا بَيْنَ
يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەمژدەدەر پێش ڕەحمەتی خوی (باران بارین) ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لەئاسمانەوە
باراندومانە ﴿طَهُورًا﴾ ئاوێكی پاكو كەر (پاك و خاوێن) (٤٨) ﴿لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا﴾ تا زەوی
مردووی پێ دەژێنینەوە ﴿وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا﴾ وە ئاوی دەدەین بەو (بارانە) لەوانەی دروستمان
كردوون ﴿أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا﴾ ئاژەڵ و خەڵكانێكی زۆر (٤٩) ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئێمە بەچەند جۆر ئەم (نیشانە)مان گۆڕی لەنێوانیاندا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾ تا بیربكەنەوە ﴿فَأَبَىٰ
أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك جگە لە سپڵەیی (بێ باوەڕی) هیچیان ناوێت
(٥٠) ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا﴾ ئەگەر بمانویستایە بێگومان دەمان نارد ﴿فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا﴾ لەهەموو
شار و شارۆچكەیەكدا ترسێنەرێك (٥١) ﴿فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ﴾ كەواتە تۆ بەگوێی بێباوەڕان مەكە
﴿وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ بە(هۆكانی) ئەم قورئانە بەربەرەكانێ یەكی گەورەیان لەگەڵدا بكە
(٥٢) ﴿وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ﴾ ئەو (خوا) ڕاتێكە دوو دەریا (ئاو) ی بەرەڵا كردووە لەپاڵ یەكدا ﴿هَٰذَا
عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان شیرین و سازگارە (ئاوی ڕووبار و كانیاوە) ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان زۆر
سوێر و تاڵ و تفتە (ئاوی دەریاكانە) ﴿وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا﴾ وە لەنێوان ئەو دوو (ئاو)ەدا بەربەستێكی
داناوە ﴿وَحِجْرًا مَحْجُورًا﴾ و بەرگری كەرێكی ئەستوور (تاكو ئەو دوو ئاوە تێكەڵ بەیەك نەبن) (٥٣)
﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا﴾ ئەو (خوا) ڕاتێكە لەئاو(ی مرۆڤ) ئادەمیزادی دروست كردووە ﴿فَجَعَلَهُ
نَسَبًا وَصِهْرًا﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)ی كردوەتە هۆی ڕەچەڵەك (پشت كە بەرێگەی پیاوە دەگەن بەمرۆڤ
وەك كوڕ) و خزم (كە بەرێگەی ئافرەت دەگەنەوە بەمرۆڤ وەك كچە زا و خوشكەزا) ﴿وَكَانَ رَبُّكَ
قَدِيرًا﴾ وە پەروەردگارت هەمیشە بە دەسەڵات و توانایە (٥٤) ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە جگە لەخوا
شتێك دەپەرستن ﴿مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ﴾ كە نە سوود نەزیان بەوان ناگەیەنێ ﴿وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ
ظَهِيرًا﴾ وە بێ باوەڕ بەردەوام دژی پەروەردگاریان پشتیوانی یەكترین (بۆ تاوان و خراپە) (٥٥)

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ ئێمە تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ کەمژدەدەرو ترسێنەر بی
٥٦ ﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من لەسەر گەیاندنی ئیسلام هیچ
کرێ و پاداشتێك لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ بەڵام هەر کەس ویستی
ڕێگەی پەروەردگاری بگرێ (با بیگرێ) ٥٧ ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ﴾ پشت ببەستە بە (خوای) زیندوو
﴿الَّذِي لَا يَمُوتُ﴾ کە زاتێکە هەرگیز نامرێت ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ﴾ تەسبیحات بکە بەستایشی
ئەو ﴿وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا﴾ بەسە (بۆ تۆ) کەخوا ئاگادارە بەگوناهی بەندەکانی ٥٨
﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئەو (خوایە)ی کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾
وەئەوەش لەنێوانیان دایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ لەپاشانیش بەرز
بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەبێ ئەوەی شێوەکەی بزانین) ﴿الرَّحْمَٰنُ
فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا﴾ ئەو خوای میهرەبانە کەواتە پرسیار لەزاتێ بکە کە بەهەموو شت زانا و ئاگایە ٥٩
﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێ پێیان بوترێ ﴿اسْجُدُوا لِلرَّحْمَٰنِ﴾ سوژدە ببەن بۆ خوای میهرەبان ﴿قَالُوا
وَمَا الرَّحْمَٰنُ﴾ دەڵێن ڕەحمان کێیە (ئێمە نایناسین) ﴿أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا﴾ ئایا سوژدە ببەین بۆ ئەو (زاتەی)
کەتۆ فەرمانمان پێ دەدەیت ﴿وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۩﴾ وە(بەم داوای سوژدەبردنە) دوورکەوتنەوەیان (لەڕێگای
ڕاست) زیاتر دەبێت ٦٠ ﴿تَبَارَكَ الَّذِي﴾ پاك و بێگەرد وپیرۆزە ئەو (خوایەی) ﴿جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ کە
لەئاسماندا چەند خولگە (بورج)ی دروست کردووە ﴿وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا﴾ وداینا لەئاسماندا خۆرێکی
پرشنگدار ﴿وَقَمَرًا مُنِيرًا﴾ وە مانگێکی ڕووناك کەرەوە (بۆ زەوی) ٦١ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە
﴿جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً﴾ کەشەو و ڕۆژی لەجێی یەکتر داناوە (بەدوای یەکتردا دێن و شوێنی
یەکتر دەگرنەوە) ﴿لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ﴾ بۆ ئەو کەسەی بیەوێ بیر بکاتەوە (لەدروستکراوەکانی خوا)
﴿أَوْ أَرَادَ شُكُورًا﴾ یا بیەوێ شوکرانە بژێری خوا بکات ٦٢ ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَٰنِ﴾ بەندە تایبەتیەکانی
خوای میهرەبان کەسانێکن ﴿الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾ بەویقارو نەرمی دەڕۆن بەسەر زەویدا (بێ
لوت بەرزی و کەشخەو فیز کردن) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ﴾ وەکاتێ نەزان و نەفامەکان (بەقسەی
ناشیرین) لەگەڵیان دەدوێن ﴿قَالُوا سَلَامًا﴾ ووتەیەك دەڵێن پێیان گوناه نەبێت ٦٣ ﴿وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ﴾
وە کەسانێکن لەشەودا بۆ پەروەردگاریان ﴿سُجَّدًا وَقِيَامًا﴾ سوژدە بەرن و شەو نوێژ دەکەن ٦٤
﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ﴾
سزای دۆزەخمان لێ لادە ﴿إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ بەڕاستی سزای ئەو (دۆزەخە) لانەچوو و
بەردەوامە ٦٥ ﴿إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ جێگەو شوێنی مانەوەیەکی زۆر خراپە
٦٦ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا﴾ وە کەسانێکن کاتێ ماڵ و سامان خەرج دەکەن (بۆ خۆیان و خێزانیان)
﴿لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا﴾ بەزیادەڕۆیی و بەرچاوتەنگی و دەست نوقاوی (تێدا) ناکەن ﴿وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا﴾
(بەڵکو) مام ناوەندیە لەو نێوانەدا ٦٧

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ﴾ وە کەسانێکن کە لەگەڵ خوادا ناپەرستن ﴿إِلَٰهًا آخَرَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
تر ﴿وَلَا يَقْتُلُونَ﴾ و ناکوژن ﴿النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ﴾ هیچ کەسێ کە خوا کوشتنی ئەوی ناڕەوا (حەرام)
کردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ بەهەق و ڕەوا نەبێ ﴿وَلَا يَزْنُونَ﴾ وە زیناو داوێن پیسی ناکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾
وە هەر کەس ئەو تاوانانە بکات (کە باسکران) ﴿يَلْقَ أَثَامًا﴾ تووشی تۆڵەکەی دێت ﴿٦٨﴾ ﴿يُضَاعَفْ
لَهُ الْعَذَابُ﴾ سزای بۆ چەند بارە دەکرێتەوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا﴾
وە بێ بڕانەوە بە بێ ڕێز و ڕیسوایی لەدۆزەخ دادەمێنێتەوە ﴿٦٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ﴾ بێجگە لە کەسێ تەوبەی
کردبێ و باوەڕی هێنابێ ﴿وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا﴾ کارو کردەوەی چاکیشی کردبێت ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە
﴿يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ﴾ خوا خراپە و تاوانەکانیان دەگۆڕێت بە چاکە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾
وە خوا هەمیشە لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٧٠﴾ ﴿وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ وە هەر کەس تەوبەی
کرد و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە دەگەڕێتەوە بۆ لای خوا
﴿مَتَابًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تەواو ﴿٧١﴾ ﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾ وە (بەندەکانی خوا) کەسانێکن
شایەتی درۆ نادەن ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ﴾ و کاتێ تێپەڕبن بەلای شتی بێ سووددا (ئەنجام بدرێت
لەلایەن نەفامانەوە) ﴿مَرُّوا كِرَامًا﴾ تێپەڕ دەکەن بەڕێزەوە (بێ گوێدانە نەفامان) ﴿٧٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا
ذُكِّرُوا﴾ وە کەسانێکن کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ بە ئایەتەکانی پەروەردگاریان ﴿لَمْ
يَخِرُّوا عَلَيْهَا﴾ ناکەون بەسەریاندا ﴿صُمًّا وَعُمْيَانًا﴾ بە کەڕی و کوێری ﴿٧٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا﴾
وە کەسانێکن کە دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ببەخشە پێمان ﴿مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا﴾ لە هاوسەران
و نەوەکانمان (منداڵەکانمان) ﴿قُرَّةَ أَعْيُنٍ﴾ ئەوەی چاوانی پێ گەش بێ هۆی دڵخۆشی بێت
﴿وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ وە بمانکە بە پێشەوای پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴿٧٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە
(کە ئەو سیفەتانەیان تێدایە) ﴿يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا﴾ پاداشت دەدرێنەوە بە بڵە و کۆشکی بەرز
لە بەهەشتدا بەهۆی ئارام گرتنیان ﴿وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا﴾ وە لەو شوێنەدا سڵاویان لێ
دەکرێ (لەلایەن فریشتەکانەوە زۆر بە گەرمی) ﴿٧٥﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێنەوە
﴿حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ چەند جێگا و شوێن و مانەوەیەکی جوان و خۆشە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ
رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خەڵکینە پەروەردگار گوێتان پێ نادات و هیچ بایەخێکتان نییە لای
﴿لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ﴾ ئەگەر دوعا و پاڕانەوەتان نەبێ (لەکاتی تەنگی و ناڕەحەتیدا) ﴿فَقَدْ كَذَّبْتُمْ﴾ کەچی
(ڕووبەتان) ئایینی خواتان بەدرۆ دەزانی (بڕواتان نەهێنا) ﴿فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا﴾ جا دڵنیابن تۆڵەکەی
یەخەتان دەگرێ و لێتان جیا نابێتەوە ﴿٧٧﴾

سورەتی ﴿الشعراء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسم﴾ بە (طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ① ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەم (سورەتە) لە ئایەتەکانی قورئانی ڕوونکەرەوەیە ② ﴿لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ خەریکە خۆت بەناو دەبەی (دەکوژی) بە خەفەت ﴿أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی بڕوا (خەڵکی مەککە) باوەڕ ناهێنن ③ ﴿إِن نَّشَأْ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿نُنَزِّلْ عَلَيْهِم﴾ دایبەزێنین بۆیان ﴿مِّنَ السَّمَاءِ آيَةً﴾ نیشانەو بەڵگەیەک لە ئاسمانەوە ﴿فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ﴾ کە بەردەوام گەردنیان بۆ دانەوێنن (ناچاریان بکات باوەڕ بێنن) ④ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم﴾ هەر نایەت بۆیان ﴿مِّن ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ﴾ پەیامێکی تازە دابەزێنراو (کە قورئانە) لە خوای میهرەبانەوە ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان بەردەوام پشتی تێدەکەن و ڕوو وەرگێڕ دەبن ⑤ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا﴾ جا بێگومان ئەوانە بڕوایان نەکرد و باوەڕیان پێ نەکرد (ئەوەی ناردمان) ﴿فَسَيَأْتِيهِمْ﴾ جا بەم زووانە بۆیان دێت ﴿أَنبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵەکانی ئەوەی ئەوان گاڵتەو لاقرتێیان پێ دەکرد ⑥ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ﴾ ئایا سەیری زەوی ناکەن ﴿كَمْ أَنبَتْنَا فِيهَا﴾ چەندمان ڕواندووە تێیدا ﴿مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ لە هەموو جۆرێکی چاکی بەکەڵک ⑦ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لە ڕواندنی ئەو هەموو ڕووەکەدا بەڵگەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان بڕوادار نین و باوەڕ ناهێنن ⑧ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ بێگومان پەروەردگارت ﴿لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەتەنها ئەو خاوەن دەسەڵاتی بەزەیی دارە ⑨ ﴿وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ﴾ (باسی بکە) ئەو کاتەی پەروەردگارت بانگی موسای کرد ﴿أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ کە (بەپێغەمبەری) بڕۆ بۆ لای ئەو گەلە ستەمکارە ⑩ ﴿قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ کە گەلەکەی فیرعەونە ﴿أَلَا يَتَّقُونَ﴾ ئایا ئەوان ناترسن (بێ فەرمانی خوا دەکەن) ⑪ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ (موسا) وتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم بڕوام پێ نەکەن ⑫ ﴿وَيَضِيقُ صَدْرِي﴾ سینگم (دڵم) تەنگ بێ ﴿وَلَا يَنطَلِقُ لِسَانِي﴾ وە (دەترسم) بەچاکی قسەم بۆ نەکرێ و زمانم پەر نەبێ (لەبەر گرێی هەیبەتی) ﴿فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ﴾ کەواتە (جوبرەئیل) بنێرە بۆ لای هارون تا بیکە بەپێغەمبەر بۆ ئەوەی یارمەتیم بدات ⑬ ﴿وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنبٌ﴾ وەئەوان (گەلی فیرعەون) تۆڵەی تاوانێکیان لەسەرمە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ﴾ بۆیە دەترسم کە بمکوژن (بەجیاتی ئەو کوژراوە) ⑭ ﴿قَالَ كَلَّا﴾ (خوا) فەرمووی نەخێر (ئەوەی باست کرد هیچی ڕوونادات) ﴿فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا﴾ کەواتە هەردووکتان بەموعجیزەکانمانەوە بڕۆن (بۆ لای فیرعەون و گەلەکەی) ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّسْتَمِعُونَ﴾ ئێمە لەگەڵتان گوێ دەگرین ⑮ ﴿فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا﴾ ئەوسا بڕۆنە لای فیرعەون و هەردووکتان بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانین ⑯ ﴿أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (بڕیارە) کەتۆ بەنو ئیسرائیل (لەژێر دەستی خۆت) بەرەڵا بکەیت لەگەڵ ئێمەدا (بڕۆن بۆ شام) ⑰ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی ﴿أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا﴾ ئایا ئێمە پێمان نەگەیاندی لەناو (ماڵی) خۆماندا بەمنداڵی ﴿وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ﴾ وە بۆ چەند ساڵێک لە تەمەنت لەناو ئێمەدا مایتەوە ⑱ ﴿وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ﴾ وە ئەو کردەوە (خراپە) ئەت کرد کە کردت (کە کوشتنی قیبتی یەکە بوو) ﴿وَأَنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە تۆ بەرامبەری ئێمە سپڵەو ناشوکری ⑲

﴿قَالَ فَعَلْتُهَا﴾ (مووسا) ووتی ئەو کارەم کرد (ئەو پیاوەم کوشت) ﴿إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ﴾ کاتێ کەمن
لەپێزی نەزانانـدا بووم ﴿٢٠﴾ ﴿فَفَرَرْتُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا رام کرد و هەڵهاتم لەئێوە ﴿لَمَّا خِفْتُكُمْ﴾ کاتێک
ترسـام لێتان (تۆڵەم لێ بسـەنن) ﴿فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا﴾ ئەوسا پەروەردگارم حیکمەتی (پێغەمبەرایەتی)
پێ بەخشیم ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ من خستە ریزی پێغەمبەرانەوە (کردمی بەپێغەمبەر) ﴿٢١﴾ ﴿وَتِلْكَ
نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ﴾ وە ئەو (بەخێو کردنە) کە تۆ دەیکەیت بەمنەت بەسەرمەوە ﴿أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
بەهۆی ئەوەوە بووە کەتۆ نەوەی ئیسرائیلت کردبووە کۆیلە و ژێردەستەی خۆت (ئەوسا دایکی
مووسا مووسای بەخێو دەکرد) ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەمجا) فیرعەون ووتی پەروەردگاری
جیهانیان کێ یە ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئاسمانەکان
و زەوی و هەرچی لەنێوانیان دایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە دڵنیان ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون)
ووتی بەوانەی بەدەوری دا بوون (لەشوێنکەوتوانی) ﴿أَلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ ئایا گوێتان نییە (چی دەڵێ)
﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باوک و باپیرە
پێشووەکانتە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڕاستی ئەو پێغەمبەرە
کەنێرراوە بۆ ئێوە ﴿لَمَجْنُونٌ﴾ شێتە ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (مووسا) ووتی
پەروەردگاری ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە و ئەوەی لەنێوانیادایە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بیربکەنەوە
وریابن ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي﴾ (فیرعەون) ووتی سوێندبێ ئەگەر پەرستراوێ تر جگە لەمن
دابنێیت ﴿لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ﴾ بێگومان دەتخەمە ریزی بەندکراوەکانەوە و زیندانیت دەکەم ﴿٢٩﴾
﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ﴾ (مووسا) ووتی ئایا هەر زیندانیم دەکەیت ئەگەر شتێکی (موعجیزەیەکی)
ڕوون و ئاشکرات بۆ بێنم (کەڕاستە پێغەمبەرم) ﴿٣٠﴾ ﴿قَالَ فَأْتِ بِهِ﴾ (فیرعەون) ووتی دەی ئەو شتە
بێنە (بیهێنە) ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿٣١﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا
مووسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ دەست بەجێ بوو بەئەژدیهایەکی دیار و ئاشکرا
﴿٣٢﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُ﴾ وە دەستی دەرهێنا (لەبن باڵیدا) ﴿فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ﴾ یەکسەر دەستی سپی
و پرشنگدار بوو بۆ بینەران ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی بەو پیاوە گەورانەی بەدەوری
بوون ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەمە جادووگەرێکی زۆر زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم﴾
دەیەوێ دەرتان بکات ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِ﴾ لەوڵات و خاکی خۆتان بەجادووەکەی ﴿فَمَاذَا
تَأْمُرُونَ﴾ جا فەرمانی چی دەدەن (لەدژی بیکەم) ﴿٣٥﴾ ﴿قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ ووتیان جارێ مووساو براکەی واز
لێ بێنە (دوایبخە) ﴿وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ سەربازەکانت کۆبکەرەوە و بیاننێرە بۆ هەموو شارەکان ﴿٣٦﴾
﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ﴾ باهەموو جادووگەرێکی زۆر زانات بۆ بهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَجُمِعَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا
ئەو جادووگەرانە کۆکرانەوە ﴿لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ لەکات و ڕۆژێکی دیاری کراودا ﴿٣٨﴾ ﴿وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ
أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ﴾ و بەخەڵکیش ووترا ئێوەش کۆدەبنەوە؟ ﴿٣٩﴾

﴿لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ﴾ تا شوێنی جادووگەران بکەوین ﴿إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئەوان زاڵ و سەرکەوتوو بوون
٤٠ ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا کاتێ جادووگەرەکان هاتن ﴿قَالُوا لِفِرْعَوْنَ﴾ وتیان بە فیرعەون ﴿أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ ئایا
بەڕاستی پاداشتمان هەیە ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتوو بین ٤١ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون)
وتی بەڵێ ﴿وَإِنَّكُمْ إِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وەبێگومان ئێوە ئەو کاتە لەنزیکانی خۆم دەبن ٤٢ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾
مووسا بەساحیرەکانی وت ﴿أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ﴾ بهاوێژن ئەوەی ئێوە هاوێژەرینی (لەجادوو) ٤٣
﴿فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ﴾ ئەوانیش گوریس و حەبل و دار دەستەکانیان فڕێدا ﴿وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ﴾ وە وتیان
سوێند بەگەورەیی فیرعەون ﴿إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتووین ٤٤ ﴿فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ
عَصَاهُ﴾ لەمجا مووسا داردەستەکەی فڕێدا (بوو بەماریکی گەورە) ﴿فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ جا کوت
و پڕی ئەو (مارە گەورە) هەرچی جادوویان کردبوو هەڵی لووشی ٤٥ ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ﴾ ئەمجا جادوو
گەرەکان خران (کەوتن) بەڕوودا بەسوژدەبردنەوە (بۆ خوا) ٤٦ ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وتیان ئێمە
باوەڕمان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان ٤٧ ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ کەپەروەردگاری مووسا و هارونە ٤٨
﴿قَالَ آمَنتُمْ لَهُ﴾ (فیرعەون) وتی ئایا باوەڕتان پێی هێنا ﴿قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم
﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ بەڕاستی ئەو (مووسا) جادووگەرە گەورەکەتانە کە فێری جادووی کردوون
﴿فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ بەڕاستی
دەست و قاچتان ڕاست و چەپ دەبڕم ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان هەمووتان هەڵ دەواسم (بەدار)
٤٩ ﴿قَالُوا لَا ضَيْرَ﴾ (جادووگەرەکان) وتیان هیچ زیانی نی یە (بۆ ئێمە ئەوەی تۆ ئەتەوێ بیکەی) ﴿إِنَّا
إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئێمە گەڕانەوەمان بۆ لای پەروەردگارمانە ٥٠ ﴿إِنَّا نَطْمَعُ﴾ بەڕاستی
ئێمە بەئەمانین و ئومێد دەکەین ﴿أَن يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا﴾ کەپەروەردگارمان لە گوناهو تاوانەکانمان ببورێ
﴿أَن كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە ئێمە یەکەمی باوەڕداران بووین (لەگەلەکەماندا) ٥١ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾
وەحیمان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کەبەشەو بەندە (باوەڕدارە)کانم ببە (و میصر بەجێ بێڵن)
﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ بێگومان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەون ٥٢ ﴿فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾
ئەوجا فیرعەون پیاوانی کۆکەرەوەی نارد بەشارەکاندا (بۆ کۆکردنەوەی لەشکر و هێز) ٥٣ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ
لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾ (فیرعەون وتی) بەڕاستی ئەوانە (مووسا و شوێن کەوتوانی) کۆمەڵێکی کەمی بێ نرخن ٥٤
﴿وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە ڕقی ئێمە هەڵدەستێنن (بە ڕاکردنیان) ٥٥ ﴿وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ﴾
وە بێگومان ئێمە کۆمەڵێکی بێدار و ئاگاداریین (بەپیلانەکانیان) ٥٦ ﴿فَأَخْرَجْنَاهُم مِّن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەمجا
ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) مان دەرکرد لە باخات و کانیاوەکان ٥٧ ﴿وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ وە (دەرمان
کردن) لەو هەموو گەنج و خەزێنە و کۆشکە زۆر جوان و چاکانە ٥٨ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ تا بەو جۆرە (لەناومان بردن)
﴿وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەکانی یەعقوب (جوولەکە)مان لەجێگایان دانا ٥٩ ﴿فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ﴾ ئەمجا
(فیرعەون و لەشکرەکەی) کاتی خۆر هەڵهاتن شوێنیان کەوتن ٦٠

﴿فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ﴾ ئەمجا کاتێ دوو کۆمەڵەکە چاویان بەیەکتر کەوت ﴿قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى﴾
هاوەڵەکانی مووسا وتیان ﴿إِنَّا لَمُدْرَكُونَ﴾ بێگومان ئێمە گیراوین (پێمان دەگەن) ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ كَلَّا﴾
(مووسا) وتی نەخێر پێمان ناگەن ﴿إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾ بێگومان من پەروەردگارم لەگەڵە دڵنیایی
ڕێگای (ڕزگار بوونم) پیشان دەدات ﴿٦٢﴾ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى﴾ ئەمجا سرووشمان کرد بۆ مووسا
﴿أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لە دەریاکە ﴿فَانْفَلَقَ﴾ (ئەویش لێیدا و) جا دەریاکە
لەت بوو ﴿فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ﴾ کە هەر لەتێکی وەک شاخێکی زۆر گەورە وابوو ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَزْلَفْنَا
ثَمَّ الْآخَرِينَ﴾ وە ئەوانی تر (فیرعەون و لەشکرەکەی)مان نزیک کردەوە لەوێ (لە دەریاکە) ﴿٦٤﴾
﴿وَأَنْجَيْنَا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ﴾ جا مووسا و هەموو ئەوانەی لەگەڵی بوون ڕزگارمان کرد ﴿٦٥﴾
﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان نوقم کرد (لە دەریادا) ﴿٦٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی
لەوەدا (کە باسکرا) بەڵگەیەکی گەورە هەیە (لەسەر دەسەڵاتی خوا) ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾
بەڵام زۆربەیان باوەڕیان نەهێنا ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زاڵ
وبە بەزەییە ﴿٦٨﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا هەواڵی
ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ کاتێ وتی بە باوکی و گەلەکەی ﴿مَا تَعْبُدُونَ﴾ چی دەپەرستن ﴿٧٠﴾
﴿قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا﴾ وتیان بتانێک دەپەرستین ﴿فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ﴾ ئەمجا بەردەوام پەرستیانی
دەکەین ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ﴾ (ئیبراهیم) وتی ئایا ئەوانە گوێیان لێتانە ﴿إِذْ تَدْعُونَ﴾ کاتێک
هاوار ونزایان لێ دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ﴾ یا ئایا ئەوان سوود یا زیانتان پێ دەگەیەنن ﴿٧٣﴾
﴿قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا﴾ وتیان (نەخێر هیچیان پێ ناکرێ) بەڵکو ئێمە باوو باپیرانمان دیوە ﴿كَذَلِكَ
يَفْعَلُونَ﴾ ئابەو شێوە(ی ئێمە) یان کردووە ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ﴾ وتی ئەی ئێوە دەزانن
چی دەپەرستن ﴿٧٥﴾ ﴿أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ﴾ ئێوەو باوو باپیرە پێشووەکانتان ﴿٧٦﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي﴾
جا بەڕاستی هەموو ئەوانە دوژمنی منن ﴿إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ جگە لە پەروەردگاری جیهانیان ﴿٧٧﴾
﴿الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ﴾ کە ئەو منی دروست کردووە پاشان هەر ئەویش ڕێنموویم دەکات ﴿٧٨﴾
﴿وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ﴾ وە هەر ئەو زاتە خۆراکم پێ دەدات و تێراوم دەکات ﴿٧٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ
يَشْفِينِ﴾ وە کاتێ نەخۆش بکەوم هەر ئەو شیفام دەدات (چاکم دەکاتەوە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ
يُحْيِينِ﴾ وە زاتێکە کە من دەمرێنێ و پاشان زیندووم دەکاتەوە ﴿٨١﴾ ﴿وَالَّذِي أَطْمَعُ﴾ وە (پەروەردگارم)
زاتێکە بەتەمام و ئومێد دەکەم ﴿أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشت دا (قیامەتدا) بوورێ
لە هەڵەکانم و بیانسڕێتەوە ﴿٨٢﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا﴾ ئەی پەروەردگارم دانایم پێ ببەخشە ﴿وَأَلْحِقْنِي
بِالصَّالِحِينَ﴾ بمبەرە ڕیزی پیاوچاکانەوە ﴿٨٣﴾

﴿وَاجْعَل لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە ناسین کردنم بەچاکە لەناو گەلە داهاتووەکاندا پێ ببەخشە ﴿٨٤﴾
﴿وَاجْعَلْنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ﴾ وە بمگێڕە لەو میراتگرانەی بەهەشتی پڕ نازو نیعمەت ﴿٨٥﴾ ﴿وَاغْفِرْ لِأَبِي﴾
وە لەباوکم خۆش ببە ﴿إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ﴾ بەڕاستی ئەو لەگومڕایانە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ﴾
وە شەرمەزارو ڕیسوام مەکە لەڕۆژێکدا کە (خەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٨٧﴾ ﴿يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ﴾
ڕۆژێ کەماڵ و سامان و منداڵ و نەوە سوود ناگەیەنن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ بێجگە
لەکەسێ بێتە خزمەتی خوا بەدڵێکی ساغ و پاك و خاوێنەوە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە (لەڕۆژی
دواییدا) بەهەشت نزیك دەخرێتەوە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان ﴿٩٠﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ﴾
دۆزەخیش دەردەخرێت (و ئاشکرا دەکرێ) بۆ گومڕایان ﴿٩١﴾ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ﴾ وە پێیان دەوترێت
﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ﴾ کوان ئەوانەی کەئێوە دەتان پەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿هَلْ يَنصُرُونَكُمْ
أَوْ يَنتَصِرُونَ﴾ ئایا یارمەتیتان دەدەن یا یارمەتی خۆیان دەدەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ﴾ ئەمجا
هەموو ئەوانە (پەرستراوان) و گومڕایان سەر بەرەو خوار فڕێ دەدرێنە دۆزەخەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَجُنُودُ إِبْلِيسَ
أَجْمَعُونَ﴾ هەروەها هەموو سەربازانی شەیتان ﴿٩٥﴾ ﴿قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ﴾ (بت پەرستان) لەکاتێکدا
لەدۆزەخ دا شەڕە قسەو ناڕازیانە (لەگەڵ پەرستراوەکانیان دا) دەڵێن ﴿٩٦﴾ ﴿تَاللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لەگومڕایی یەکی ئاشکرادا بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِذْ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کاتێك ئێوەمان
دەبردە ڕیزی پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ﴾ کەس ئێمەی گومڕا نەکرد تاوانباران
نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿فَمَا لَنَا مِن شَافِعِينَ﴾ وەهیچ تکاکاری بۆ ئێمە نی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ﴾ وە هیچ هاوڕێیەکی
دڵسۆزمان نی یە ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾
ئەوسا لەباوەڕداران دەبووین ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگە هەیە
﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٠٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر
پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٠٤﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی نووح پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا
(بڕوایان پێ نەکردن) ﴿١٠٥﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ﴾ کاتێ کەنووحی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا
ناترسن لەخوا (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆتێوە
﴿١٠٧﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾
وە من داوای هیچ کرێیەکتان لێ ناکەم لەسەر ئەو (ڕێنموویی کردنەتان) ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
(چونکە) پاداشتی من تەنها لەسەر پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٠٩﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە
لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ﴾ ووتیان ئایا (چۆن) باوەڕ بەتۆ بێنین
﴿وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانەی شوێنت کەوتوون پەستترین کەسن (هەژارو دەست
نەدارن) ﴿١١١﴾

﴿قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (نووح علیه السلام) ووتی من چوزانم ئەوانەچی کردەوەیەك دەکەن
(١١٢) ﴿إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي﴾ پرسینەوەیان تەنها لەسەر پەروەردگارمە ﴿لَوْ تَشْعُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەست
بکەن (بزانن) (١١٣) ﴿وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە من دەر کەری باوەڕداران نیم (١١٤) ﴿إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾
من تەنیا ترسێنەرێکی ڕوون کەرەوەم (١١٥) ﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ﴾ ووتیان ئەی نووح ئەگەر کۆتایی
نەهێنی (لەم کاری بانگەوازەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ﴾ بێگومان لەبەرد باران کراوان دەبی (١١٦)
﴿قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ﴾ (نووح) ووتی ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بڕوایان پێ نەکردم
(١١٧) ﴿فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا﴾ کەواتە لەنێوان من و ئەواندا حوکم بدە بەحوکم دانێکی یەکجاری
﴿وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و من و ئەو باوەڕدارانەی لەگەڵمدان ڕزگار بکە (١١٨) ﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ﴾
ئێمەش نووح و ئەو کەسانەی لەگەڵی بوو ڕزگارمان کردن (لەخنکان) ﴿فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ لەو
کەشتی یەی کەپڕ کراو بوو (لەمروڤ و هەموو جۆرە گیانداریك) (١١٩) ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ﴾ لەپاشان
لەدوا (ڕزگار کردنی ئیمانداران) ئەوانەی کەمانەوە نوقممان کردن (لە ئاوی توفانەکەدا) (١٢٠)
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەلگەیەکی گەورەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەلام
زۆربەیان باوەڕدار نەبوون (١٢١) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵی
بەبەزەییە (١٢٢) ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی عاد پێغەمبەرانی (خوا)یان بە درۆزن دانا (بڕوایان پێ
نەکردن) (١٢٣) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ﴾ کاتێ هوود (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا
خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا) (١٢٤) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە (١٢٥)
﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن (١٢٦) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾
وە من هیچ کرێیەك لەئێوە داوا ناکەم لەسەر ئەم (گەیاندنی بانگەوازە) ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە (١٢٧) ﴿أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ﴾ ئایا ئێوە لەهەموو
شوێنێکی بەرز(ی سەرڕێگە) بورجێك دروست دەکەن بەبێ هوودە (١٢٨) ﴿وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ﴾ وە چەند
کۆشك و قەڵای بەهێز (کارگە) دروست دەکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ﴾ بەو ئومێدەی هەر بمێننەوەو
نەمرن (١٢٩) ﴿وَإِذَا بَطَشْتُمْ﴾ وە هەر کاتێ دەست بوەشێنن ﴿بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ﴾ ستەمکار بە دەستی دەوە
شێنن (١٣٠) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە (لەسزای خوا) خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی من بکەن (١٣١)
﴿وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ﴾ وە لە (سزای) ئەو خوایە بترسن وخۆتان بپارێزن کەخۆتان دەزانن
چی پێ بەخشیون (١٣٢) ﴿أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ﴾ ئاژەڵ و ماڵات و منداڵ و (١٣٣) ﴿وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ باخ و کانیاوی
زۆری پێ داون (١٣٤) ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم دووچارتان بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای
ڕۆژێکی زۆر گەورە(ی دژوار و پڕ لەسزا) (١٣٥) ﴿قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ ووتیان (بەهوود علیه السلام) لای
ئێمە یەکسانە ﴿أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ﴾ ئامۆژگاری بکەیت یا ئامۆژگاری نەکەیت (١٣٦)

﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە(ی تۆ هێناوتە) تەنها درۆو دەلەسەی پێشینانە ﴿١٣٧﴾ ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾
وە ئێمە سزا نادرێین ﴿١٣٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ﴾ ئیتر باوەڕیان پێ نەهێنا بۆیە ئێمەش لەناومان بردن
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەوەدا (ئاشکرا) نیشانەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾
بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت
بەدەسەڵات و بەبەزەیی یە ﴿١٤٠﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی سەموود پێغەمبەرانی بەدرۆزانی ﴿١٤١﴾
﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ﴾ کاتێ صالح (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا (لەسزای خوا)
خۆتان ناپارێزن ﴿١٤٢﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆتان ﴿١٤٣﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾
دەی لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێک
لەسەر ئەم (پێغەمبەرێتی یە) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کرێ و پاداشتی من تەنها
لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٤٥﴾ ﴿أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ﴾ (وا دەزانن) وازتان لێ دەهێنرێ لەدونیادا
بەبێ مەترسی (دەژین) ﴿١٤٦﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و کانیاوی زۆردا ﴿١٤٧﴾ ﴿وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا
هَضِيمٌ﴾ وە لەناو کشتوکاڵی زۆرو باخاتی دار خورمای میوە گەییودا ﴿١٤٨﴾ ﴿وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
فَارِهِينَ﴾ وە لەچیاکان دا خانوو دادەتاشن زۆر بەلێزانانە ﴿١٤٩﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لە(سزای) خوا
بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٥٠﴾ ﴿وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی زیادە ڕەوان مەکەن ﴿١٥١﴾
﴿الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا ﴿وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ وە کردەوەی چاک
ناکەن ﴿١٥٢﴾ ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان (بەصالح علیه السلام) تۆ تەنها یەکێکی لە جادوو
لێکراوان ﴿١٥٣﴾ ﴿مَا أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ تۆ تەنها مرۆڤێکی وەک ئێمە ﴿فَأْتِ بِآيَةٍ إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾
دەی ئایەت و موعجیزەیەکمان بۆ بێنە ئەگەر لەڕاست گۆیانی ﴿١٥٤﴾ ﴿قَالَ هَٰذِهِ نَاقَةٌ﴾ (صالح علیه
السلام) ووتی ئەم وشترە مێیە (موعجیزە)یە ﴿لَّهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ ئاو خواردنەوە ڕۆژێک بۆ
ئەوە و ڕۆژێکیش بۆ ئێوەیە ﴿١٥٥﴾ ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾
ئەگینا سزای تۆڵەی ڕۆژێکی گەورە تووشتان دێت ﴿١٥٦﴾ ﴿فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ﴾ کەچی ئەوان
سەریان بڕی ئەوسا پەشیمان بوونەوە (لەترسی تۆڵەی خوا) ﴿١٥٧﴾ ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئەمجا سزای
(خراپەکەیان) ئەوانی گرت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا (ئاشکرا)
نیشانەیەکی گەورە هەیە بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٥٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان
پەروەردگارت زاڵ وبەدەسەڵات و بە بەزەیی یە ﴿١٥٩﴾

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی لووط پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٦٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾
کاتێ لووطی برایان (علیه السلام) ووتی پێیان ئایا ئێوە لەخوا ناترسن خۆتان ناپارێزن ﴿١٦١﴾
﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٦٢﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە
لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٦٣﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ پاداشتێک لەسەر
(پێغەمبەر پێتیکەم) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری
جیهانیانە ﴿١٦٤﴾ ﴿أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ ئایا لەناو (هەموو خەڵکی) جیهانیاندا ئێوە نێر باری دەکەن
﴿١٦٥﴾ ﴿وَتَذَرُونَ﴾ وە وازدێنن ﴿مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ لەو هاوسەرانەتان کەپەروەردگارتان بۆی
دروست کردوون ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ﴾ بەڵکو ئێوە کۆمەڵێکی دەرچوو لەسنووری ئاژەڵن ﴿١٦٦﴾
﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ﴾ ووتیان بەڕاستی ئەی لووط ئەگەر واز نەهێنی (لەم کارەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ
الْمُخْرَجِينَ﴾ بێگومان لەدەرکراوان دەبیت (لەم خاکە) ﴿١٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ﴾ (لووط)
ووتی بێگومان من زۆر تەڵس و بێزارم لەو کردەوەتان (نێربازی) ﴿١٦٨﴾ ﴿رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ﴾
ئەی پەروەردگارم خۆم و ماڵ و خێزانم ڕزگار بکە لە(تۆڵەی) ئەو کردەوەی ئەوان دەیکەن ﴿١٦٩﴾
﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا ئێمەش لووط و هەموو خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿١٧٠﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي
الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرەژنی (خێزانی لووط) کە لەجێماوان و (تیاچووان) بوو ﴿١٧١﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾
پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٧٢﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا﴾ وە بارانێکمان (لەبەرد) بەسەریاندا باراند
﴿فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەمجا ئای چ خراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی
لەمەدا (باسکرا) پەندێکی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون
﴿١٧٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٧٥﴾ ﴿كَذَّبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ
الْمُرْسَلِينَ﴾ خاوەنی باخاتە چڕو پڕەکانیش پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٧٦﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾
کاتێ شوعەیب علیه السلام پێی ووتن ئایا خۆتان ناپارێزن و لەخوا ناترسن ﴿١٧٧﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾
بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٧٨﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابوو لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی
من بکەن ﴿١٧٩﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێ لەئێوە داوا ناکەم لەسەر
پێغەمبەرایەتیەکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٨٠﴾
﴿أَوْفُوا الْكَيْلَ﴾ پێک وڕاست پێوانە بکەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ﴾ وە لەزیان دەران مەبن (لەپێوانەدا
ناتەواو مەپێون) ﴿١٨١﴾ ﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ وە بەتەرازوویەکی ڕاست و ڕێک کێشانە بکەن ﴿١٨٢﴾
﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و کەم و کوڕی مەکەن لەشتەکانی خەڵکیدا (هیچ ماڵێکیان ژێر پێ
مەخەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە ڕۆمەچن لەزەویدا بەخراپەکاریتان ﴿١٨٣﴾

﴿وَاتَّقُوا الَّذِي﴾ وە بترسن لەو زاتەی ﴿خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ﴾ کە ئێوەو خەڵکانی پێشوویشی دروست کردووە ﴿١٨٤﴾ ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان تۆ تەنها لەجادوو لێ کراوانی ﴿١٨٥﴾ ﴿وَمَا أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ وە تۆ تەنها مرۆڤێکی وەك ئێمەی ﴿وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ و بەڕاستی ئێمە وا گومانت پێ دەبەین لەدرۆزنان بیت ﴿١٨٦﴾ ﴿فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ دەی چەند پارچەیەك لەئاسمان بخەرە خوارەوە بەسەرماندا ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانی ﴿١٨٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ (شوعەیب) ووتی پەروەردگارم چاك ئەزانێ بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١٨٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا شوعەیبیان بەدرۆزن زانی ﴿فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ﴾ ئەوە بوو سزای ڕۆژی سێبەر(ی هەور) گرتنی ﴿إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ بێگومان ئەو سزایە سزای ڕۆژێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەمەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی بەهێز هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٩٠﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت هەر ئەوە زاڵ و بەبەزەییە ﴿١٩١﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و بەڕاستی ئەم (قورئان)ە دابەزێنراوی پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٩٢﴾ ﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ﴾ جوبرەئیلی ئەمین هێنایە خوارەوە ﴿١٩٣﴾ ﴿عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ بۆ سەر دڵی تۆ بۆ ئەوەی لەترسێنەران بی ﴿١٩٤﴾ ﴿بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ﴾ بەزمانێکی عەرەبی ڕوون و پاراو ﴿١٩٥﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ﴾ وە بەڕاستی (باسی قورئان) لەکتێبی پێغەمبەرە پێشووەکاندا هەیە ﴿١٩٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ آيَةً﴾ ئایا ئەمە بەڵگەیەکی ڕوون نەبوو بۆیان (بۆ کافرانی قورەیش) ﴿أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ کەزانایانی بەنی ئیسرائیل ئەو (دەنگ و باسی قورئان)ە دەزانن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ﴾ ئەگەر ئێمە ئەم (قورئانە)مان دابەزاندایە خوارەوە بۆ سەر کەسێکی عەجەمی ﴿١٩٨﴾ ﴿فَقَرَأَهُ عَلَيْهِم﴾ ئەمجا بیخوێندایەتەوە بەسەریاندا (بەسەر بێ باوەڕانی مەککەدا) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿١٩٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو (قورئان)ەمان خستوتە ناو دڵی تاوانبارانەوە ﴿٢٠٠﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ کەچی هەر باوەڕی پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ هەتا سزای سەخت بەچاوی خۆیان دەبینن (جا باوەڕ دێنن) ﴿٢٠١﴾ ﴿فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئەویش لە ناکاودا دێت بۆیان کەئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿٢٠٢﴾ ﴿فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ﴾ ئەوسا ئەڵێن ئاخۆ مۆڵەتمان پێ ئەدرێت ﴿٢٠٣﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان پەلەی سزای ئێمەیانە ﴿٢٠٤﴾ ﴿أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ﴾ تۆ پێم بڵێ ئەگەر چەند ساڵی بەخۆشی بیان ژێنین ﴿٢٠٥﴾ ﴿ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ لە پاشان ئەو سزایەی کەپێی ترسێنرا بوون بێت بۆیان ﴿٢٠٦﴾

﴿مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُم﴾ سوودیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَانُواْ يُمَتَّعُونَ﴾ ئەو هەموو خۆشی و ڕابواردنەی بەرە
دەربوو ﴿٢٠٧﴾ ﴿وَمَآ أَهۡلَكۡنَا مِن قَرۡيَةٍ﴾ هیچ شارو گوندێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ﴾ دڵنیابە
ترسێنەرانێکی هەبووە ﴿٢٠٨﴾ ﴿ذِكۡرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە، وە ئێمە ستەمکار نەبووین
(ئەمسرادانسد) ﴿٢٠٩﴾ ﴿وَمَا تَنَزَّلَتۡ بِهِ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ شەیتانەکان ئەو (قورئانە)یان نەهێناوەتە خوارەوە ﴿٢١٠﴾
﴿وَمَا يَنۢبَغِي لَهُمۡ وَمَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾ نەشیاوی ئەوەن و نەشتوانن ﴿٢١١﴾ ﴿إِنَّهُمۡ عَنِ ٱلسَّمۡعِ لَمَعۡزُولُونَ﴾ بەڕاستی
شەیتانەکان لە گوێ گرتن(ی هەواڵی ئاسمان) دوورگیراون ﴿٢١٢﴾ ﴿فَلَا تَدۡعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ کەواتە
هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە لەگەڵ خوادا ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلۡمُعَذَّبِينَ﴾ ئەگینا لەسزادراوان دەبی
﴿٢١٣﴾ ﴿وَأَنذِرۡ عَشِيرَتَكَ ٱلۡأَقۡرَبِينَ﴾ خزم و کەسە زۆر نزیکەکانت بترسێنە ﴿٢١٤﴾ ﴿وَٱخۡفِضۡ جَنَاحَكَ﴾ و باڵی
بەزەیی و نەرم و نیانیت ڕاخە ﴿لِمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ بۆ ئەو باوەڕدارانەی کەشوێنت کەوتوون
﴿٢١٥﴾ ﴿فَإِنۡ عَصَوۡكَ﴾ ئەمجا ئەگەر سەرپێچیان کردی ﴿فَقُلۡ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّمَّا تَعۡمَلُونَ﴾ ئەوسا پێیان بڵێ
بەڕاستی من بەریم لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢١٦﴾ ﴿وَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱلۡعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾ وە پشت بەو خوایە ببەستە
کەباڵادەست و بەبەزەیی یە ﴿٢١٧﴾ ﴿ٱلَّذِي يَرَىٰكَ حِينَ تَقُومُ﴾ ئەو (خوایە) کە دەتبینێ کاتێ بەتەنیا نوێژ دەکەی ﴿٢١٨﴾
﴿وَتَقَلُّبَكَ فِي ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ وە (دەبینێ) نوێژ کردنت لەناو نوێژکەراندا (کەپێش نوێژیان بۆ دەکەیت) ﴿٢١٩﴾
﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوە بیسەری ئاگادار ﴿٢٢٠﴾ ﴿هَلۡ أُنَبِّئُكُمۡ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ هەواڵتان
بدەمێ شەیتانەکان دادەبەزنە سەر کێ؟ ﴿٢٢١﴾ ﴿تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٖ﴾ دادەبەزنە سەر هەموو (کەسێکی)
زۆر درۆزنی زۆر تاوانبار ﴿٢٢٢﴾ ﴿يُلۡقُونَ ٱلسَّمۡعَ وَأَكۡثَرُهُمۡ كَٰذِبُونَ﴾ دەشی گوێ دەگرن (بۆ شەیتانەکان)
وە زۆربەیان درۆزنن (لەو هەواڵانەدا دەیدەن بەخەڵکی) ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَٱلشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ ٱلۡغَاوُۥنَ﴾ (پێغەمبەر
ﷺ) شاعیر نی یە) شاعیرەکان تەنها گومڕاکان شوێنیان دەکەون ﴿٢٢٤﴾ ﴿أَلَمۡ تَرَ أَنَّهُمۡ﴾ ئایا نابینی
کەئەوانە ﴿فِي كُلِّ وَادٖ يَهِيمُونَ﴾ بەهەموو دۆڵ و شیوێکدا بەسەر لێشێواوی دەڕۆن (شیعر دەڵێن) ﴿٢٢٥﴾
﴿وَأَنَّهُمۡ يَقُولُونَ مَا لَا يَفۡعَلُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە شتێ دەڵێن کەخۆیان نایکەن ﴿٢٢٦﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ
وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەی بڕوایان هێناوەو کردەوە چاکەکەیان کردووە ﴿وَذَكَرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾
وە یادو زیکری خوایان زۆر کردووە ﴿وَٱنتَصَرُواْ مِنۢ بَعۡدِ مَا ظُلِمُواْ﴾ وە تۆڵەیان سەندووە لەپاش ئەوە
ستەمیان لێ کراوە ﴿وَسَيَعۡلَمُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردووە لەمەودوا دەزانن ﴿أَيَّ مُنقَلَبٖ
يَنقَلِبُونَ﴾ کەچۆن گەڕانەوەیەکدا دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا دوای مردن) ﴿٢٢٧﴾

سورەتی ﴿النمل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طس﴾ بە (طا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بڕوانە زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ ئەمە ئایەتەکانی قورئان و کتێبی ئاشکرایە (١) ﴿هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموویی و مژدەدانە بۆ بڕواداران (٢) ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کە نوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وە ئەوانەی بڕوای بتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە (٣) ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوا ناهێنن بەڕۆژی دوایی ﴿زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ﴾ کردەوە (خراپە) کانیانمان ڕازاندووەتەوە بۆیان ﴿فَهُمْ يَعْمَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان بەسەرگەردانی دەسوڕێنەوە (٤) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ﴾ ئەوانە کەسانێکن سزای بەدیان بۆ هەیە ﴿وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ﴾ وە ئەوانە لەڕۆژی دواییدا زەرەرمەندترین کەسن (٥) ﴿وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) قورئانت پێدەدرێ (فێر دەکرێی) ﴿مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ﴾ لەلایەن خوای کاردروستی زاناوە (٦) ﴿إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێ موسا بەخێزانەکەی ووت ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بێگومان من ئاگری بەدیدەکەم ﴿سَآتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ (ئێوە لێرەدابن) من دەڕۆم بۆ لای ئەو ئاگرە بەڕووی هەواڵێکتان بۆ دێنم ﴿أَوْ آتِيكُم بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ﴾ یا گڕو بڵێسەیەک (لەو ئاگرە) تان بۆ دێنم تا ئێوە ﴿تَصْطَلُونَ﴾ خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە (٧) ﴿فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ﴾ ئەمجا کاتێ (موسا علیه السلام) گەیشتە لای ئاگرەکە بانگی لێ کرا ﴿أَن بُورِكَ مَن فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ کە پیرۆز بووە ئەو کەسەی لەسەر ئاگرەکە (ڕووەکێ کە) دایەو ئەوەش بەدەوری دایە ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وە پاک و بێگەردە خوای پەروەردگاری جیهانیان (٨) ﴿يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئەی موسا بەڕاستی ئەوەی (بانگی کردی) منم خوای بەدەسەڵاتی کاردروست (٩) ﴿وَأَلْقِ عَصَاكَ﴾ دە گۆچانەکەت فڕێ دە (ئەویش فڕێی دا) ﴿فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ﴾ ئەمجا کاتێ بینی وەک تیرەمار دەجوڵێ ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ (موسا) هەڵهات و ئاوڕی نەدایەوە ﴿يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ﴾ (خودا فەرمووی) ئەی موسا مەترسە ﴿إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ﴾ بێگومان پێغەمبەران لای من ناترسن (١٠) ﴿إِلَّا مَن ظَلَمَ﴾ بێجگە لەکەسێ کە ستەمی کردبێ ﴿ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ﴾ پاشان خراپەکەی گۆڕیبێ بەچاکە ﴿فَإِنِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی من لێبوردەی بەبەزەییم (١١) ﴿وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ﴾ وە دەستت بکە بەباخەڵتدا ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ (کە دەرت هێنا) بەسپێتی و پرشنگداری دێتە دەرەوە بەبێ پەڵەکی ﴿فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ﴾ (ئەمە دوو موعجیزەیە) لەنێو نۆ موعجیزەدا بۆ فیرعەون و گەلەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێکی لەسنوور دەرچوون (١٢) ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً﴾ ئەمجا کاتێ موعجیزە ئاشکراو ڕوونەکانی ئێمەیان بۆ هات ﴿قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ووتیان ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە (١٣)

﴿وَجَحَدُوا بِهَا﴾ ئەو موعجیزانەیان دان پێدا نەدەنا و ئینکاریان دەکرد ﴿وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ﴾ کەچی لەدڵی
خۆیان دا بەراستیان دەزانی ﴿ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ لەسەر ستەمکاری و خۆ بە زل زانیان (ئینکاریان دەکرد)
﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا
دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا﴾ سوێند بە خوا زانستمان بە داوود و سولەیمان بەخشی ﴿وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾
هەردووکیان وتیان: هەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
کە ڕێزی داوین بەسەر زۆر لە بەندە باوەڕدارەکانیدا ﴿١٥﴾ ﴿وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ﴾ وە سولەیمان بووە
میراتگری داوود (لە پێغەمبەرێتی و پاشایەتی و زانیاری دا) ﴿وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ (سولەیمان) وتی
ئەی خەڵکینە ﴿عُلِّمْنَا مَنطِقَ الطَّيْرِ﴾ فێری زمانی باڵندەکان کراوین ﴿وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە لە هەموو
شتێکمان پێ دراوە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ﴾ بەڕاستی ئەمە (پێ دراوە) فەزڵ و چاکەیەکی
ئاشکرایە ﴿١٦﴾ ﴿وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ﴾ وە کۆ کرایەوە بۆ سولەیمان هەموو سەربازەکانی ﴿مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنسِ وَالطَّيْرِ﴾ لە جنۆکەو ئادەمی و باڵندەکان ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لە پێش و دواکەوتن)
بەرگیری دەکران (و بەڕێز دەڕۆیشتن) ﴿١٧﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا﴾ هەتا کاتێ گەشتنە ﴿عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ﴾ سەر شیوی
مێروولە (شوێنێک بوو مێروولەی زۆر بوو) ﴿قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ﴾ مێروولەیەک وتی: ئەی
مێروولەکان ﴿ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ﴾ بڕۆنە ناو ماڵەکانی خۆتان (کونەکانتان) ﴿لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ﴾
با سولەیمان و لەشکرەکەی ئێوە نەپلیشێننەوە (لە ژێر پێیاندا) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ بە کاتێکدا ئەوان
هەست ناکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا﴾ ئەمجا (سولەیمان بەسەر سوڕمانەوە) زەردەخەنەی کرد
لە قسەی ئەو مێروولە ﴿وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي﴾ و وتی ئەی پەروەردگارم وام لێبکە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ﴾ کە سوپاسی ئەو چاکە و بەهرەمەندییەت بکەم کە ڕشتووتە بەسەر من و دایک و باوکمدا
﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ﴾ وە (وام لێبکە) کە کار و کردەوەی چاکە بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت
﴿وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بە بەزەیی خۆت بمخەرە ڕیزی بەندە چاکەکانت ﴿١٩﴾ ﴿وَتَفَقَّدَ
الطَّيْرَ﴾ جا (سولەیمان) چاوی بە باڵندەکان دا گێڕا ﴿فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ﴾ وتی ئەوە چی یە بۆ
پەپوو سلێمانە نابینم ﴿أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ﴾ یاخود لە ئامادەنەبووانە؟ (خۆی دزیوەتەوە) ﴿٢٠﴾ ﴿لَأُعَذِّبَنَّهُ
عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سوێند بە خوا سزایەکی بەتینی دەدەم ﴿أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ﴾ یا سەری دەبڕم ﴿أَوْ لَيَأْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ﴾ یا بەڵگەیەکی ڕوونم بۆ دێنێت (لەسەر ئامادە نەبوونی) ﴿٢١﴾ ﴿فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ ئەمجا
(پەپوو) ماوەیەکی کورت مایەوە ﴿فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ﴾ جا (هاتەوە و بە سولەیمانی) وت
ئاگادار بووم لە شتێک کە تۆ ئاگادار نیت لێی ﴿وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ﴾ لە (وڵاتی) سەبەئەوە
هەواڵێکی ڕاستەقینەم بۆ هێناوی ﴿٢٢﴾

﴿إِنِّي وَجَدتُّ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ﴾ بەڕاستی من دیم ئافرەتێك پاشایەتی ئەوانە (بەناوی بەلقیس) ﴿وَأُوتِيَتْ
مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ کەهەموو شتێکی (پاشایەتی) پێ دراوە ﴿وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ﴾ و تەختێکی (پاشایەتی)
زۆر گەورەی هەیە ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا﴾ خۆی و گەلەکەیم دی ﴿يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ اللَّهِ﴾
لەجیاتی خوا سوژدە بۆ ڕۆژ دەبەن ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ و شەیتان کردەوە (خراپە)کانیانی بۆ
ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ بەو هۆیەوە بەرگری کردوون لەڕێگەی ڕاست ﴿فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ﴾
بۆیە ئەوان ڕێگای ڕاست نادۆزنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ﴾ بۆ ئەوەی سوژدە نەبەن بۆ ئەو خوایەی
﴿الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کەئەوەی شاراوە بێت لەئاسمانەکان و زەویدا دەری دەخات
(دەردێنێ) ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ ئەوەش دەی شارنەوەو ئەوەی دەری دەخەن دەی زانێ ﴿٢٥﴾
﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوایە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەئەو ﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾
پەروەردگاری عەرشی هەرە گەورەیە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ سَنَنظُرُ﴾ (سولەیمان بەپەپوەکەی) ووت ئێمە
لێ کۆڵینەوە دەکەین (سەیر دەکەین) ﴿أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ (تا بزانین) ڕاست دەکەیت
(لەو هەواڵەدا) یا لە درۆزنانیت ﴿٢٧﴾ ﴿اذْهَب بِّكِتَابِي هَٰذَا﴾ ئەم نامەیەی من بۆ بەرە ﴿فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ
عَنْهُمْ﴾ و فڕێی دە بۆیان پاشان دوور کەوەرەوە لێیان ﴿فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ﴾ ئەمجا سەیربکە بەچ
وەڵامێك دەگەڕێنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی پیاو ماقوڵ و سەرۆکەکان ﴿إِنِّي
أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ﴾ بەڕاستی من نامەیەکی گرنگم بۆ هەڵدراوە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّهُ مِن سُلَيْمَانَ﴾ کەبێگومان لە
سولەیمانەوە (هاتووە) ﴿وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (نامە دەست پێ دەکات) بەناوی
خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ خۆتان بەگەورە مەزانن بەسەرمدا و
بەموسڵمانی (گەردن کەچی) وەرن بۆ لام ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی سەرۆك
ولەشکرەکان ﴿أَفْتُونِي فِي أَمْرِي﴾ دەربارەی ئەم کارەم ڕای خۆتانم پێ بڵێن ﴿مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمْرًا﴾ چونکە
من هیچ بڕیارێك نادەم ﴿حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ﴾ هەتا ئێوە ئامادە نەبن (و ڕاوێژتان پێ نەکەم) ﴿٣٢﴾ ﴿قَالُوا
نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ﴾ ووتیان ئێمە خاوەنی هێزین (چەك و سەرباز) ﴿وَأُولُو بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ وە (لەجەنگدا)
خاوەنی ئازایەتیەکی زۆرین ﴿وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ﴾ وە فەرمان و بڕیاریش بەدەستی تۆیە ﴿فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾
کەواتە سەیربکە (بیربکەرەوە) چ فەرمانێك دەدەیت ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی
پادشایان ﴿إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا﴾ هەر کاتێ (بەزۆر) چوونە شارێکەوە خراپ و ویرانی دەکەن
﴿وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً﴾ وە دەسەڵاتدارەکانی ئەو (شارە) ڕیسواو سەرشۆڕ دەکەن ﴿وَكَذَٰلِكَ
يَفْعَلُونَ﴾ وە (کاتێ زاڵ بوون) هەر بەو جۆرە دەکەن ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ﴾ جا من دیارییەکی
بەنرخ و گەورەیان بۆ دەنێرم ﴿فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمجا چاوەڕوان دەکەم کەنێردراوەکان بەچی
یەوە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ﴾ ئەمجا كاتێك (نێراوەكە) هاتە لای سولەیمان ﴿قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ﴾ (سولەیمان)
وتی: ئێوە ماڵ و سامان بەمن دەدەن؟! ﴿فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ﴾ ئەی ئەوەی خوا بەمنی داوە ﴿خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ﴾
چاكترە لەوەی داویەتی بەئێوە ﴿بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ﴾ بەڵكو ئێوە بەدیاریەكەتان دڵخۆش دەبن (٣٦)
﴿ارْجِعْ إِلَيْهِمْ﴾ (بە دیاریەكەوە) بگەڕێرەوە بۆلایان سوێند بەخوا بۆیان دێین ﴿فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ
بِهَا﴾ بە لەشكرێكەوە كە توانای ڕووبەڕووبوونەوەیان نییە لەگەڵیدا ﴿وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً﴾ وە سوێند بەخوا
بەزەلیلی و ژێردەستی لەووڵاتەكەیان دەریان دەكەین ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەكاتێكدا ئەوان ڕیسوا و سەرشۆڕن
(٣٧) ﴿قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (سولەیمان) وتی: ئەی دەستەی پیاوماقوڵ و ئەشرافەكان ﴿أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا﴾
كامتان تەختە (پادشایی یە)كەیم بۆ دێنێ ﴿قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ پێش ئەوەی بە ملكەچی بێن بۆلام (٣٨)
﴿قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ﴾ جنۆكەیەكی گەورەی بەهێز لە جنۆكەكان وتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ﴾ من ئەو (تەختەیەت) بۆ دێنم
﴿قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ﴾ پێش ئەوەی لەجێگەی خۆت هەستیت ﴿وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ﴾ وە بێگومان من بەتوانام
بەسەر ئەو (هێنانە)و دەستپاكیشم (٣٩) ﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ﴾ ئەوەی زانستی لەكتێبی (ئاسمانی) لابوو
وتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾ من بۆت دێنم پێش ئەوەی چاوت تروكێنیت ﴿فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ﴾
(تەختەكەی هێنا) جا كاتێك سولەیمان تەختەكەی (بەلقیس)ی لای خۆیدا بینی ﴿قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي﴾ وتی
ئەمە لەفەزڵی پەروەردگارمەوەیە ﴿لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ﴾ بۆ ئەوەی تاقیم بكاتەوە ئایا شوكری (ئەم نیعمەتە) دەكەم
یان پێی بەرای و سپڵە دەبم ﴿وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر كەسێ سوپاسی خوا بكات ئەوە بێگومان سوپاس
بۆ خۆی دەكات (چونكە سوپاسكردنی خوای گەورە نیعمەتەكانی پێ زیاد دەبێت) ﴿وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ﴾
وە هەر كەسێش ناسوپاسی بكات (زیانی بۆ خۆیەتی) چونكە بێگومان پەروەردگارم دەوڵەمەند و بێ نیازە (٤٠)
﴿قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا﴾ (سولەیمان) وتی تەختەكەی بگۆڕن ﴿نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي﴾ سەیر بكەین (ئایا) دەیناسێتەوە
(كە تەختەكەی خۆیەتی) ﴿أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ﴾ یان نایناسێتەوە (٤١) ﴿فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ﴾ ئەمجا
كاتێك (بەلقیس) هات پێی وترا تەختەكەی تۆ وەك ئەمە وابوو ﴿قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ﴾ (بەلقیس) وتی وەك
ئەو وایە (ئەڵێی ئەوە) ﴿وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا﴾ (سولەیمان) وتی پێش ئەم (بەلقیسە) زانستمان پێ درابوو
﴿وَكُنَّا مُسْلِمِينَ﴾ وە ئێمە ملكەچ و موسڵمان بووین (٤٢) ﴿وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە ئەوەی بێجگە لەخوا
دەی پەرست بەرگری كرد (لەباوەڕ هێنان بەخوا) ﴿إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ بێگومان ئەو (بەلقیس) لە گەلی
كافران بوو (٤٣) ﴿قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ﴾ وترا بە (بەلقیس) بچۆرە ناو كۆشكەكەوە ﴿فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً﴾
ئەمجا كاتێك كە بینی بەدەریای زانی ﴿وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا﴾ وە هەردوو قاچی هەڵكرد (بۆ ئەوەی تەڕ نەبێت)
﴿قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ﴾ (سولەیمان) پێی وت ئەوە (نۆ بە دەریای دەزانی) كۆشكێكە لەشووشە
﴿قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي﴾ (بەلقیس) وتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم كردو
﴿وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەگەڵ سولەیمان دا منیش ملكەچ بووم بۆ پەروەردگاری جیهانیان (٤٤)

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ سوێند بەخوا ناردمان بۆ گەلی سەموود صالح پێغەمبەری برایان
(علیه السلام) ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (پێی ووتن) کەخوا بپەرستن ﴿فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ﴾ کەچی
ئەوان بوونە دوو کۆمەڵی دژبەیەك ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بۆچی پەلە دەکەن
﴿بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ (بەهاتنی) سزاو تۆڵە پێش (هاتنی) رەحمەت و چاکە ﴿لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ﴾
بۆچی (ناگەڕێنەوە) داوای لێخۆشبوون ناکەن لەخوا ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا رەحمەتتان پێ بکرێت
﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَن مَّعَكَ﴾ ووتیان ئێمە تووشی شوومی و نەگبەتی بووین بەهۆی تۆو ئەو نەی
لەگەڵ تۆدان (باوەڕدارن) ﴿قَالَ طَائِرُكُمْ عِندَ اللَّهِ﴾ (صالح) ووتی هۆی ئەو نەگبەتی یەی ئێوە لەلای
خوایە (کەبەس نەوەڕێتەوە) ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ﴾ بەڵکو ئێوە گەلێکن تاقی دەکرێنەوە ﴿٤٧﴾
﴿وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ لەو شارە (ی صالح)دا ﴿تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ نۆ کەس
هەبوون لەزەویدا خراپەکاریان دەکرد هەیچ جۆرە چاکەیان نەدەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ﴾ ووتیان
(بەیەکتری) سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ﴾ کەبەشەودا هێرش دەکەینە سەر ماڵ و خێزانی
(صالح و هەموویان لەناو دەبەین) ﴿ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ﴾ لەپاشان دەڵێین بەکەس و کاری (صالح)
﴿مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ﴾ ئێمە ئاگامان لەکوشتن و تیاچوونی خێزانی ئەو نییە ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾
وبێگومان ڕاستیش دەکەین ﴿٤٩﴾ ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا﴾ ئەوان پیلانی ئەخشەیان داڕشت بەپیلانێکی
خراپ (بۆ کوشتنی صالح) ﴿وَمَكَرْنَا مَكْرًا﴾ ئێمەش (لەسەرەسەر پیلانی ئەواندا) پیلانمان گێڕا
(بۆ لەناو بردنیان) بە پیلانگێڕانێکی بەهێز ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد
﴿٥٠﴾ ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی پیلانی ئەوان چی لێهات
﴿أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ چوون ئێمە ئەوان و گەلەکەیانمان هەموو پێکەوە لەناو برد ﴿٥١﴾
﴿فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ﴾ ئەمجا ئەوە (جێ) خانووەکانیانە ﴿خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا﴾ چۆڵ و خاڵی یە لەبەر
ئەوەی ستەمیان کرد ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا پەند ئامۆژگاری وبەڵگە هەیە
﴿لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە دەزانن (چیمان بەسەر ئەوانە هێنا) ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەمان ڕزگار کرد کەباوەڕیان هێنابوو و لەخوا دەترسان ﴿٥٣﴾
﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە باسی لووط بکە کاتێ ووتی بەگەلەکەی ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ ئایا ئێوە
ئەو کارە زۆر خراپ و ناشیرینە دەکەن ﴿وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ کەئێوە دەیبینن و دەزانن (چەند پیس
وناشیرینە) ﴿٥٤﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ﴾ چوون!! ئایا بەڕاستی ئێوە دەچنە لای
پیاوان لەجیاتی ئافرەتان بۆ بەجێ هێنانی ئارەزوو (ەکانتان)؟ ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ دیارە ئێوە
گەل و کۆمەڵێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٥﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ جگە لەوەی کەوتنە
﴿أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لووط و کەسوکار و(شوێن کەوتوانی) لەشارەکەتان دەرکەن
﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کەسانێکی خۆیان پاك ڕادەگرن (لەم کردەوەی ئێمە) ٥٦
﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ﴾ ئەمجا ئێمە لووط و خێزانەکەیمان ڕزگار کرد جگە لەهاوسەرەکەی
﴿قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کەبڕیارمان دا ئەو(هاوسەرەکەی) لەجێماوان بێت لەسەرادا ٥٧ ﴿وَأَمْطَرْنَا
عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ وەبارانێکمان (لەبەرد) بەسەریان دا باراند ﴿فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئای چ خراپ
بوو بارانی ترسێنراوەکان ٥٨ ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش
بۆ خوا ﴿وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ﴾ وە سەلام و درود لەسەر ئەو بەندانەی خوا هەڵیبژاردون
(بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿آللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ ئایا خوا باشترە یا ئەو بتانەی دەیکەنە هاوبەشی خوا ٥٩ ﴿أَمَّنْ
خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئایا ڕاتێك کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾
لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندوون ﴿فَأَنبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ﴾ ئەمجا بەو(بارانە) چەند باخچەیەکی
خاوەن جوانیمان ڕواند ﴿مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنبِتُوا شَجَرَهَا﴾ کە ئێوە ئەتان دەتوانی درەخت و ڕووەکی
ئەو(باخچە) بڕوێنن ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر لەگەڵ خوادا هەیە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ﴾
(بەخێر نی یە) بەڵام ئەوانە گەلێکن لادەدەن لەڕێگای ڕاست ٦٠ ﴿أَمَّن جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا﴾ ئایا ڕاتێ
کەزەوی کردوەتە جێگەی ئارامی و نیشتەجێ بوون ﴿وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا﴾ وە لەناو(زەوی)دا چەند
ڕووباری پەیدا هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ﴾ وە چەند چیای گەورەی بۆ زەوی داناوە ﴿وَجَعَلَ بَيْنَ
الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا﴾ وە لە نێوان دوو ئاودا (شیرین و سوێر) بەربەستی داناوە(بۆ ئەوەی تێکەڵ نەبن)
﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەخێر نی یە
بەڵام زۆربەیان نازانن ٦١ ﴿أَمَّن يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾ ئایا ڕاتێ کەدێت بەهاواری ناچار و دەماوە
کاتێك هاواری لێ دەکات ﴿وَيَكْشِفُ السُّوءَ﴾ وە ناخۆشی و بەڵاکان لادەبات ﴿وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ
الْأَرْضِ﴾ وە دەتان کاتە جێنشینی گەلانی تری سەر زەوی ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا پەرستراوێکی تر هەیە
لەگەڵ خوادا (بەخێر نییە) ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم بیر دەکەنەوە ٦٢ ﴿أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِي
ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ ئایا ڕاتێ کە ڕێنموویی ئێوە دەکات (بە ئەستێرە و شتی تر) لەتاریکی یەکانی
وشکانی و دەریادا (لەشەودا) ﴿وَمَن يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ و ڕاتێك کە (با) دەنێرێت
بە مژدەدەر پێش بارانی ڕەحمەتی ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوێکی تر هەیە لەگەڵ خوادا
﴿تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا بەرز و بڵندترە لەوەی بت پەرستان دەیکەنە هاوبەشی ٦٣

﴿أَمَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئایا زاتێ کە لەسەرەتاوە بوونەوەر پەیدا دەکات پاشان (دوای مردنی) جارێکی
تر دروستی دەکاتەوە ﴿وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وەزاتێ کە لەئاسمان و زەوی یەوە ڕزق و ڕۆزیتان
دەدات ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا (نەخێر نی یە) ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵگەکانتان بێنن ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن (٦٤) ﴿قُل
لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ﴾ بڵێ کەسانێ کە لە ئاسمانەکان و زەوی دان غەیب نازانن ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾
بێجگە لەخوا (تەنها ئەو دەیزانێ) ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ و ئەوان هەست ناکەن چ کاتێ زیندوو
دەکرێنەوە (٦٥) ﴿بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ بەڵکو زانیاری ئەوان دەربارەی ڕۆژی دوایی کورتە و بڕ
ناکات (زانیاریەکی وایان نی یە) ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا﴾ بەڵکو لەبارەی (ڕۆژی دوای)یەوە ئەوان
لە گومان و دوودڵیدان ﴿بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوان لەو بارەیەوە کوێرن (٦٦) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا﴾ ئایا کاتێ ئێمە و باوو باپیرانمان بووین
بەخاک ﴿أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ﴾ ئایا ئێمە دەر دەهێنرێین (لە گۆڕەکانمان و زیندوو دەبینەوە) (٦٧) ﴿لَقَدْ
وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە و باوو باپیرانمان لەمەو پێش بەڵێنی ئەم
(زیندوو کردنەوە)مان پێ درابوو ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (هەڕەشەی موحەممەد ﷺ
لێمان دەکات) تەنها درۆ و ئەفسانەی کە لە پێشووەکانە (گەڕاوەتەوە) (٦٨) ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی و وڵاتاندا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدەن بزانن سەرەنجامی تاوانباران چۆن بووە (چییان بەسەر هاتووە)
(٦٩) ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ خەفەت مەخۆ بۆ ئەوانە (کە باوەڕ ناهێنن) ﴿وَلَا تَكُن فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾
و سینگ و دڵت تەنگ نەبێ لەو پیلان و خراپانەی دەیکەن (دژ بەتۆ) (٧٠) ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾
دەڵێن ئەم بەڵێنەی (سزای پێمان دەدەن) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن (٧١)
﴿قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەیە زۆر لێتانەوە نزیک بووبێتەوە
﴿بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ﴾ هەندێ لەو سزای بەپەلە داوای هاتنی دەکەن (٧٢) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾
وە بەڕاستی پەروەردگارت خاوەن فەزڵ و چاکەیە بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ﴾
بەڵام زۆربەیان سوپاسی (ی پەروەردگار) ناکەن (٧٣) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت
ئاگادارە و دەزانێت ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەو (دوژمنایەتی و کینەی) لە دەروونیاندا دەیشارنەوە
وبەوەش دەری دەبڕن (نایشارنەوە) (٧٤) ﴿وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هیچ شتێکی نادیار نییە
لەئاسمان و زەوی دا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر لەکتێبی ڕوون (اللوح المحفوظ) دایە (٧٥) ﴿إِنَّ هَٰذَا
الْقُرْآنَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ﴿يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ دەیگێڕێتەوە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ زۆربەی ئەو مەسەلانەی کە ئەوان تیێدا جیاوازن (٧٦)

﴿وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەم (قورئانە) ڕێنموویی میهرەبانییە بۆ ئیمانداران
﴿٧٧﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت دادوەری دەکات لەنێوانیان دا بەبڕیاری خۆی
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ﴾ وە خۆی بەدەسەڵاتی زانایە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ کەوا تۆ پشت هەر بەخوا ببەستە
﴿إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ئاینێکی ڕاست و ڕوونی ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی تۆ
ناتوانی (بانگەوازت) بەمردووەکان بیبیستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ وە ناتوانی بانگەوازت بەوانەی
کەڕن بژنەوێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتێ پشت هەڵدەکەن و دەڕۆن ﴿٨٠﴾ ﴿وَمَا أَنتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَن ضَلَالَتِهِمْ﴾
وە تۆ ناتوانی کوێران ڕزگار کەیت لەگومڕاییەکەیان (ڕێنموویان بکەیت) ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾
تۆ تەنها (ڕێنموویی) بەکەسێ دەژنەوێنی کەبڕوا بەئایەت و نیشانەکانی ئێمە دێنێ ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونکە
ئەوانە هەمیشە ملکەچن (بۆ هەق) ﴿٨١﴾ ﴿وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ ئەو بەڵێنی (سزایەی پێیان دراوە)
بەسەریاندا هات ﴿أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ (کەمێک پێش ڕوودانی قیامەت) گیان لەبەرێک لەزەوی
دەردەهێنین بۆیان ﴿تُكَلِّمُهُمْ﴾ قسەیان لەگەڵدا دەکات ﴿أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ (دەڵێ) بەڕاستی
ئەم خەڵکە باوەڕی ڕاستەقینەیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ باسی) ئەو ڕۆژە بکە لەهەموو میللەتێک پۆلێکی زۆر کۆدەکەینەوە ﴿مِّمَّن يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا﴾ لەوانەی
ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لەپێش و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (بەڕێ
دەبرێن) ﴿٨٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوا﴾ هەتا کاتێ دێن (بۆ شوێنی کۆکردنەوەیان) ﴿قَالَ أَكَذَّبْتُم بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا﴾
(خوا) ئەفەرموێ ئایا ئێوە ئایەتەکانی منتان بەدرۆ دەزانی (باوەڕتان پێ نەهێنا) لەکاتێکدا هیچ زانیاریەکتان
دەربارەیان نەبوو ﴿أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ یان ئێوە چیتان دەکرد (لەدونیا) ﴿٨٤﴾ ﴿وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا﴾
وە بڕیاری (سزادانیان) بەسەردا دەچەسپێ بەهۆی ستەمکاری یانەوە ﴿فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هیچ
قسە ناکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا (بێ بڕوایان) نەیان زانیوە نابینن ﴿أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ﴾ ئێمە شەومان
ساز اندووە بۆ ئەوەی ئەوان ئارامی تێ بگرن ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژمان ڕووناک کردووە (ئیش و کاری
تیادەکەن) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانی باوەڕ دێنن
(بەخوا) ﴿٨٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی) ئەو ڕۆژە بکە فوو دەکرێ بەشەیپوردا
﴿فَفَزِعَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾ جا هەرچی کەس لەئاسمانەکان و زەوی دایە دەترسێ و ڕادەچەنێ
(هەموو دەمرن) ﴿إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ﴾ جگە لەو کەسانەی خوا بیەوێ (نەترسن و نەمرن) ﴿وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ﴾
وە هەموو بەملکەچی و سەر شۆڕی دێنەوە لای خوا ﴿٨٧﴾ ﴿وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً﴾ وە ئەو کێو چیایە دەیبینی
وا دەزانی دامەزراون (لەشوێنی خۆیان دا) ﴿وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ﴾ (کاتێ فووکرا بەشەیپوردا) چیاکان وەکو
ڕۆشتنی هەور دەڕۆن ﴿صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ ئەمە دروست کراوی ئەو خوایە کەهەموو شتێکی بەو
پەڕی ڕێک و پێکی دروست کردووە ﴿إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەر کردەوەیەک ئێوە
دەیکەن ﴿٨٨﴾

﴿مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ هەرکەس کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا﴾ (لەرۆژی دواییدا) پاداشتی چاکتری
لەو (کردەوە)ی بۆ هەیە ﴿وَهُم مِّن فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ﴾ وە ئەوانە دڵنیان لەترس و داچڵەکانی گەورەی ئەو رۆژە ﴿٨٩﴾
﴿وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ وە هەرکەس خراپەی کردبێت ﴿فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ (لەو رۆژەدا) بەسەر رووومەت ودەم
و چاویاندا دەخرێنە ناو ئاگر(ی دۆزەخ) ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئایا سزا دەدرێن جگە لەوەی دەتانکرد
﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّمَا أُمِرْتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ) بێگومان من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ الْبَلْدَةِ﴾
کە تەنها پەروەردگاری ئەم شارە (مەککە) بپەرستم ﴿الَّذِي حَرَّمَهَا﴾ ئەو (خوایە)ی (رێز شکاندنی) ئەم
شارەی حەرام کردووە ﴿وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ﴾ و هەموو شتێک تەنها هی ئەو (خوایە) ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە فەرمانم پێ دراوە لەموسڵمانان بم ﴿٩١﴾ ﴿وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ﴾ وە (فەرمانم پێ دراوە کە) قورئان بخوێنم (بەسەر
خەڵکیدا) ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ جا هەر کەس هیدایەت وەرگرێت ئەوە بێگومان تەنها بۆ خۆی
هیدایەت وەردەگرێ (قازانجەکەی بۆ خۆیەتی) ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەرکەسیش گومرا بێت (زیانی بۆ خۆیەتی)
﴿فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ وە بڵێ بەڕاستی من تەنها یەکێکم لەترسێنەران ﴿٩٢﴾ ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە بڵێ
هەموو سوپاس بۆ خوایە ﴿سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا﴾ ئەو (خوایە) بەم زووانە ئایەت و نیشانەکانی نیشانی ئێوە
دادات ئێوەش دەیانناسن (کەئایەتی خوان) ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت بێ ئاگا نییە لەوەی
کەئێوە دەیکەن ﴿٩٣﴾

سوورەتی ﴿القصص﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسم﴾ بە(طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سوورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەم (ئایەتانە) ئایەتەکانی قورئانی روون و ئاشکران ﴿٢﴾
﴿نَتْلُو عَلَيْكَ﴾ دەیخوێنینەوە بەسەرتا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ﴾ هەندێ لەهەواڵی
مووسا و فیرعەون بەڕاستی و دروستی ﴿لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی بڕوا دێنن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي
الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی فیرعەون زاڵ و (ملهوڕ و یاخی) بوو لەزەوی (میسر)دا ﴿وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا﴾ وە خەڵکەکەی
(میسری، کرد بەچەند بەش و کۆمەڵێک ﴿يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێکیانی لاواز و ژێر دەستە دەکرد
﴿يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ﴾ کوڕانی ئەوانی سەر دەبڕی و ئافرەتانیانی بەزیندوویی دەهێشتەوە (دەیکردنە
خزمەتکار و کەنیزەک) ﴿إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی ئەو (فیرعەون) لەخراپەکاران بوو ﴿٤﴾ ﴿وَنُرِيدُ
أَن نَّمُنَّ﴾ وە ئێمە دەمانەوێ (بەچاکەی خۆمان) منەت بنێین ﴿عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ﴾ بەسەر ئەوانەی
کەلاواز و ژێر دەست کرا بوون لەووڵاتی (میسر)دا ﴿وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ﴾ وە بیان کەینە
پێشەوا و بیان کەینە میراتگران(ی کەلەپووری فیرعەون و شوێن کەوتوانی) ﴿٥﴾

﴿وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە دەسەلات داریان بکەین لەو زەویەدا ﴿وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾
وەپیشانی فیرعەون وهامان ولەشکری هەردووکیان بدەین ﴿مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾ لە(بەنو ئیسرائیلی
یەکانەوە) ئەوەی خۆیان لێ دەپاراست ﴿٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ﴾ بەدایکی مووساشمان ڕاگەیاند
(ئیلهاممان بۆ کرد) ﴿أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ کە شیر بدە بە مووسا ﴿فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا هەر کاتێ ترست لێی
هەبوو ﴿فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەو کاتە بیخەرە ڕووبار(ی نیل)ەوە ﴿وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي﴾ مەترسە (لێ ی)
وخەفەتیش مەخۆ (بۆی) ﴿إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەیگێڕینەوە بۆلات ﴿وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾
وە دەیکەین بەیەکێ لە پێغەمبەران ﴿٧﴾ ﴿فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ﴾ (دایکی مووسای خستە ئاوی نیلەوە)
ئەمجا دارو دەستەی فیرعەون (پێیان زانی و) هەڵیان گرتەوە ﴿لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا﴾ بۆ ئەوەی
ببێ بەدوژمن و هۆی خەفەت بۆیان ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ بەڕاستی فیرعەون وهامان
ولەشکر و سەرپارەکانیان ﴿كَانُوا خَاطِئِينَ﴾ تاوانبارو هەڵەبوون ﴿٨﴾ ﴿وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ﴾
(ویستیان مووسا بکوژن ئاسیەی) ژنی فیرعەون وتی ﴿قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ﴾ مایەی چاو
ودڵ ڕۆشنی یە بۆ من و بۆ تۆش (فیرعەون) مەیکوژن ﴿عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودو کەڵکمان پێ
بگەیەنێ ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یا بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان
نەدەکرد (ئەم منداڵە ئەبێتە هۆی تیاچوونیان) ﴿٩﴾ ﴿وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا﴾ جا دڵی دایکی مووسا
خاڵی بوو (لەهەموو شت جگە لەمنداڵەکەی) ﴿إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ﴾ نزیک بوو (بیهێنێ) ئەو
منداڵە ئاشکرا بکات ﴿لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا﴾ ئەگەر دڵیمان نەبەستایەتەوە (وە بەهێزمان نەکردایە)
﴿لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەباوەڕداران بێ ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ﴾ (دایکی مووسا)
وتی بەخوشکەکەی (مووسا) بەشوێنیدا بڕۆ ﴿فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ﴾ ئەمجا لە دوورەوە مووسای
بینی و پێی زانی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) هەستیان نەدەکرد ﴿١١﴾
﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە ئێمە پێشتر (شیری) شیردەرەکانمان حەرام کرد لەمووسا (مەمکی
کەسی نەدەمژی) ﴿فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ﴾ ئەمجا خوشکەکەی (مووسا) وتی پێیان ئایا
ماڵێکتان پیشان دەم ﴿يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ﴾ کەئەو منداڵە بۆ ئێوە بەخێو بکەن (و شیری بدەنێ) ﴿وَهُمْ
لَهُ نَاصِحُونَ﴾ و دڵسۆزی بێ بۆی ﴿١٢﴾ ﴿فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ﴾ ئەمجا مووسامان گێڕایەوە بۆلای دایکی
﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ بۆ ئەوەی چاوی پێ ڕوون ببێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانێت کەبەڵێنی خوا ڕاست و هەقە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر
بەیان نازانن ﴿١٣﴾

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ﴾ کاتێ موسا گەشتە تەویەری پێگەیشتنی لەش و زیری تێرو تەواو بوو
﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ دانایی و زانستمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ هەر بەوشێوەیە پاداشتی چاکەکاران
دەدەینەوە (١٤) ﴿وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ وە (موسا) چووە ناو شار بێ ئەوەی خەڵکی شار
ئاگایان لێ بێ ﴿فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ﴾ جا لەو شارەدا دوو پیاوی دی لەگەڵ یەکتر شەڕیان دەکرد
﴿هَٰذَا مِن شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ﴾ ئەمەیان لەتایفەی خۆی بوو ئەوی تریشیان لەدوژمنانی بوو ﴿فَاسْتَغَاثَهُ
الَّذِي مِن شِيعَتِهِ﴾ ئەمجا ئەوەیان کە لەتایفەی خۆی بوو داوای یارمەتی لێ کرد ﴿عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ﴾
لەدژی ئەوەی کە لە(تاقمی) دوژمنەکەی بوو ﴿فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا موسا مستێکی
لێدا و ئەو (قیبتی یە)ی کوشت ﴿قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (موسا) وتی ئەم (کوشتنە) لەکردەوەی
شەیتانە ﴿إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی گومڕاکەری ڕوون و ئاشکرایە
(١٥) ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي﴾ وتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لەخۆم کرد ﴿فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ
لَهُ﴾ دەی لێم خۆشبە جا ئەویش (خودا) لێی خۆش بوو ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان تەنها
ئەو لێبوردەی بەبەزەیی یە (١٦) ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ﴾ (موسا) وتی ئەی پەروەردگارم بەهەقی چاکە
و نیعمەتت لەسەرم (ئەو هێزو توانایەیە کە پێتداوم) ﴿فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ بۆ یاریی هەرگیز نابم
بەپشتیوانی تاوانباران (١٧) ﴿فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ بەهۆی ئەو (کوشتنە)وە نەشارد، بەترسەوە
چاوەڕوانی دەکرد (فیرعەونییەکانی چ هەڵوێستێکیان دەبێ) ﴿فَإِذَا الَّذِي اسْتَنصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ﴾
لەناکاو ئەو (بەنی ئیسرائیلی یەی) دوێنێ داوای یارمەتی کرد لەو (موسا لەگەڵ یەکێکی
تردا شەڕیەتی) هانای بۆ موسا هێنا هاواری کەوت ﴿قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ﴾ موسا بەو
(بەنو ئیسرائیلی یە)ی وت بەڕاستی تۆ کەسێکی گومڕای ئاشکرای (١٨) ﴿فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ﴾ ئەمجا کاتێ
کە(موسا) ویستی ﴿أَن يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا﴾ بەتوندی بدات لەو پیاوەی دوژمنی هەردووکیان بە
﴿قَالَ يَا مُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِي﴾ وتی ئەی موسا ئایا دەتەوێ بمکوژی ﴿كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ﴾
هەروەکو دوێنێ کەسێکت کوشت ﴿إِن تُرِيدُ إِلَّا أَن تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ﴾ تۆ هەر دەتەوێ زۆر داری
ملهوڕ بیت لەزەوی دا ﴿وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ﴾ وە ناتەوێ لەپیاو چاکان (ڕێکخەران) بیت (١٩)
﴿وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ﴾ ئەمجا پیاوێک لەو پەڕی شارەوە بەپەلە هات (بۆ لای موسا)
﴿قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنَّ الْمَلَأَ﴾ وتی ئەی موسا (ئاگاداربە) کاربەدەست و سەرگەورەکان ﴿يَأْتَمِرُونَ
بِكَ لِيَقْتُلُوكَ﴾ کۆبوونەتەوە لەبارەی تۆوە (قسە دەکەن) بۆ ئەوەی بتکوژن ﴿فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ﴾
کەواتە دەرچۆ لەشار (بانەت گرن) بێگومان من دڵسۆزتم (٢٠) ﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ ئەویش لەشار
دەرچوو بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (پێی بزانن و بیگرن) ﴿قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ (موسا)
وتی ئەی پەروەردگارم ڕزگارم بکە لەم کۆمەڵە ستەمکارە (٢١)

﴿وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ﴾ لەکاتێکدا بەرەو شاری مەدیەن دەڕۆشت ﴿قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي﴾ وتی
ئومێد دەکەم پەروەردگارم ڕێنموییم بکات ﴿سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست و حەق ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَمَّا
وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ﴾ وکاتێ گەیشتە سەر ئاوەکەی مەدیەن ﴿وَجَدَ عَلَيْهِ﴾ بینی لەسەر ئەو ئاوە ﴿أُمَّةً
مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ﴾ کۆمەڵێک لەخەڵکی (ئاژەڵ و ماڵات) ئاو دەدەن ﴿وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ﴾
وەلەولایەک ئەو (خەڵک)انەوە دوو ئافرەتی بینی ﴿تَذُودَانِ﴾ بەرگری دەکەن لەئاژەڵەکەیان (لەوەی
بچنە سەر ئاوەکە) ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُمَا﴾ (موسا) وتی ئێوە مەبەستتان چی یە؟ (بۆچی ئاژەڵەکەتان
ئاو بخۆرن) ﴿قَالَتَا لَا نَسْقِي﴾ وتیان ئێمە (ئاژەڵەکەمان) ئاو نادەین ﴿حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ﴾ هەتا
شوانەکان (وئاژەڵەکانیان لەسەر ئاوەکە) دەگەڕێنەوە ﴿وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ﴾ وە باوکمان پیرێکی
گەورە بەتەمەنە ﴿٢٣﴾ ﴿فَسَقَىٰ لَهُمَا﴾ ئەمجا (موسا) مەڕەکانی بۆ ئاودان ﴿ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ﴾ لەپاشان
(موسا) چوو بۆ ژێر سێبەرێک ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ جا وتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي لِمَا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾
بەڕاستی من هەژارم (پێویستم هەیە) بەهەر خێر و ڕزقێک بۆم بنێری ﴿٢٤﴾ ﴿فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا
یەکێک لەدوو کچەکە هات بۆ لای موسا ﴿تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ﴾ بەشەرمەوە دەڕۆشت لەڕێگادا
﴿قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ﴾ وتی بەڕاستی باوکم (شوعەیب) بانگت دەکات ﴿لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا﴾
بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوەت بداتەوە کەمەڕەکانت بۆ ئێمە ئاودا (موساش لەگەڵی ڕۆشت)
﴿فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ﴾ ئەمجا کاتێ موسا هات بۆ لای (باوکی کچەکە) و بەسەرهاتەکەی بۆ
گێڕایەوە ﴿قَالَ لَا تَخَفْ﴾ (شوعەیب علیه السلام) وتی مەترسە ﴿نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕزگارت
بووە لەو گەلە ستەمکارە ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ﴾ یەکێ لەو دوو (کچە بەڕێزە) وتی ئەی
باوە گیان بەکرێی بگرە (بۆ شوانی) ﴿إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ﴾ چونکە بەڕاستی چاکترین کەسە کە
بەکرێی بگری ﴿الْقَوِيُّ الْأَمِينُ﴾ بەهێز و ئەمینە (دەس و داوێن پاکە) ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنِّي أُرِيدُ﴾ (شوعەیب)
وتی بەڕاستی من دەمەوێ ﴿أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ﴾ کە یەکێک لەم دوو کچەم لەتۆ مارە کەم
﴿عَلَىٰ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ﴾ بەو مەرجەی هەشت ساڵ ڕەنجبەریم بۆ بکەیت ﴿فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا﴾
ئەمجا ئەگەر دە ساڵت تەواو کرد ﴿فَمِنْ عِندِكَ﴾ ئەوە لە(پاوەنی) خۆتەوەیە ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ﴾
و من نامەوێ قورسی بکەم لەسەرت ﴿سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ بێگومان دەمبینی
﴿مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ لەپیاو چاکان دەبم ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ﴾ (موسا) وتی ئەوەی وتت
پێم (بڕیار بێت) لەنێوان من و تۆدا ﴿أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ﴾ هەرکام لەو دوو ماوە (٨ یا ١٠ ساڵ) بەم
تەواو کرد ﴿فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ﴾ نابێ ستەمم لێ بکری ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ وە خوا لەسەر ئەوەی
کەدەیڵێین شایەت و چاودێرە ﴿٢٨﴾

﴿فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى ٱلۡأَجَلَ﴾ ئەمجا کاتێک مووسا ماوەی شوانی یەکەی تەواو کرد ﴿وَسَارَ بِأَهۡلِهِۦٓ﴾ لەگەڵ خێزانەکەی بەشەو ڕۆشتن (لە مەدیەنەوە بۆ میصر) ﴿ءَانَسَ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ نَارٗا﴾ لە دوورەوە لای ڕاستی کێوی طور ئاگرو ڕووناکی بەدی بوو ﴿قَالَ لِأَهۡلِهِ ٱمۡكُثُوٓاْ﴾ (مووسا) وتی بەخێزانەکەی ئێوە (لێرەدا) بمێننەوە ﴿إِنِّيٓ ءَانَسۡتُ نَارٗا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کرد (بینی) ﴿لَّعَلِّيٓ ءَاتِيكُم مِّنۡهَا بِخَبَرٍ﴾ بەڵکو هەواڵێکی (ڕێگاتان) بۆ بێنم لای ئەو (ئاگرە) ﴿أَوۡ جَذۡوَةٖ مِّنَ ٱلنَّارِ لَعَلَّكُمۡ تَصۡطَلُونَ﴾ یان چلوسکێکی ئاگرتان بۆ بێنم بەڵکو خۆتانی پێ گەرم کەنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿فَلَمَّآ أَتَىٰهَا نُودِيَ﴾ ئەمجا کاتێ هاتە نزیکی ئەو (ئاگرە) بانگی لێ کرا ﴿مِن شَٰطِيِٕ ٱلۡوَادِ ٱلۡأَيۡمَنِ﴾ لە کەناری لای ڕاستی شیوەکەوە ﴿فِي ٱلۡبُقۡعَةِ ٱلۡمُبَٰرَكَةِ مِنَ ٱلشَّجَرَةِ﴾ لەو پارچە زەوییە بەپیت و پیرۆزەی نزیک درەختەکەوە ﴿أَن يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (بانگی لێ کرا) کەئەی مووسا ﴿إِنِّيٓ أَنَا ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی من خوایەکم پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَنۡ أَلۡقِ عَصَاكَۖ﴾ (وە بانگی کرا) کەگۆچانەکەت فڕێدە ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهۡتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنّٞ﴾ ئەمجا کاتێ مووسا ئەو (گۆچانە)ی بینی وەک ماری تیژڕەو دەجوولێ بەپەلە ﴿وَلَّىٰ مُدۡبِرٗا وَلَمۡ يُعَقِّبۡۚ﴾ پشتی تێ کرد و ڕایکرد و نەگەڕایەوە سەری ﴿يَٰمُوسَىٰٓ أَقۡبِلۡ وَلَا تَخَفۡۖ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا وەرە پێش و مەترسە ﴿إِنَّكَ مِنَ ٱلۡأٓمِنِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەو کەسانەی بێ باک و بێ ترسی ﴿٣١﴾ ﴿ٱسۡلُكۡ يَدَكَ فِي جَيۡبِكَ﴾ دەستت بخەرە ناو باخەڵ (و ژێر باڵت) ﴿تَخۡرُجۡ بَيۡضَآءَ مِنۡ غَيۡرِ سُوٓءٖ﴾ (کاتێ دەری دێنی) دێتە دەرەوە بەسپێتی و تیشک دەداتەوە بێ ئەوەی نەخۆشی و پەڵەکی تێ بێت ﴿وَٱضۡمُمۡ إِلَيۡكَ جَنَاحَكَ مِنَ ٱلرَّهۡبِۖ﴾ دەستت بلکێنە بەخۆتەوە (و بیخەرە سەردڵت) بۆ (نەهێشتنی) ترس و بیم ﴿فَذَٰنِكَ بُرۡهَٰنَانِ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەم دووانە (گۆچانەکەت و دەستت) دوو موعجیزەن لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَمَلَإِيْهِۦٓۚ﴾ (نێردراوە) بۆ فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَوۡمٗا فَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوون ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلۡتُ مِنۡهُمۡ نَفۡسٗا﴾ (مووسا) وتی ئەی پەروەردگارم بێگومان من یەکێکم لەوان کوشتووە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقۡتُلُونِ﴾ لەبەر ئەوە دەترسم کەم بکوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَخِي هَٰرُونُ هُوَ أَفۡصَحُ مِنِّي لِسَانٗا﴾ وە هاروونی برام لەمن زمانی پاراوترە ﴿فَأَرۡسِلۡهُ مَعِيَ رِدۡءٗا يُصَدِّقُنِيٓۖ﴾ جا ئەویش لەگەڵما بنێرە پشتیوانم بێت ووتەکانم بسەلمێنێ ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم کە بە درۆزنم دابنێن (باوەڕم پێ نەهێنن) ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ﴾ (خوا) فەرمووی بێگومان ئێمە بە براکەت تۆ بەهێزت دەکەین ﴿وَنَجۡعَلُ لَكُمَا سُلۡطَٰنٗا﴾ وە دەسەڵاتێک بەهەردووکتان دەدەین ﴿فَلَا يَصِلُونَ إِلَيۡكُمَاۚ بِـَٔايَٰتِنَآۚ﴾ ئەوسا بەهۆی ئایەتەکانی ئێمەوە دەستیان پێتان ناگات ﴿أَنتُمَا وَمَنِ ٱتَّبَعَكُمَا ٱلۡغَٰلِبُونَ﴾ تەنها ئێوە (مووسا و هاروون) و ئەوەی شوێنتان دەکەوێ سەردەکەوون ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئەمجا کاتێك کە مووسا موعجیزە ڕوونەکانی ئێمەی بۆ هێنان
﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى﴾ ئەوان وتیان ئەمە (کە هێناویە مووسا) تەنها جادوویەکی دەست هەڵبەستە
﴿وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ ئێمە ئەمەمان نەبیستووە لە باو و باپیرە پێشووەکانمان ﴿٣٦﴾
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ﴾ مووسا وتی پەروەردگارم زاناترە ﴿بِمَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِ﴾ بەو کەسەی
کە ڕێنموویی لای ئەوەوە هێناوە ﴿وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ وە (زاناترە) بەو کەسەی سەرئەنجام
و دوا ڕۆژی چاکی دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) ستەمکاران ڕزگار ناکات ﴿٣٧﴾
﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ فیرعەون وتی ئەی کاربەدەست و دەسەڵاتداران ﴿مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ
غَيْرِي﴾ وا نازانم جگە لە خۆم هیچ پەرستراوێکی ترتان هەبێ ﴿فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ﴾ جا
(بۆ زیاتر دڵنیابوون) ئەی هامان کورەی ئاگر ئاودەو خشتی سوورەوە کراوی لێ دروست بکە بۆم
﴿فَاجْعَل لِّي صَرْحًا﴾ ئەمجا (لەو خشتە) کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾
(بە گاڵتەوە وتی) بەڵکو سەیری خواکەی مووسا بکەم و بیبینم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾
و بەڕاستی وادەزانم ئەو (مووسا) لە درۆزنانە ﴿٣٨﴾ ﴿وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ﴾ ئەو (فیرعەون) و لەشکر و
سەربازەکانی خۆیان بە زل زانی ﴿فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ لە وڵات و زەوی (میصر)دا بە ناڕەوا
﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ﴾ وە گومانیان وابوو کە زیندوو ناکرێنەوە و ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە ﴿٣٩﴾
﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ جا تۆڵەمان لەو (فیرعەون) و لەشکر و سەربازەکانی سەند و
تووڕمان دانە ناو دەریای سوورەوە ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە (ئەی
موحەممەد ﷺ) سەرئەنجامی ستەمکاران چۆن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾
ئەوانمان کردە پێشەوایانێك کە (خەڵك) بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
لَا يُنصَرُونَ﴾ وە لە ڕۆژی دواییشدا یارمەتی نادرێن ﴿٤١﴾ ﴿وَأَتْبَعْنَاهُمْ فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ لەم
دونیایەدا نەفرینمان بە دوایان دا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُم مِّنَ الْمَقْبُوحِينَ﴾ وە لە ڕۆژی قیامەتیشدا
ئەوانە لە بێزراو و دوورخراوەکانن ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بە خوا بێگومان تەوراتمان
بەخشی بە مووسا ﴿مِن بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ﴾ لە پاش ئەوەی خەڵکی چەرخە پێشووەکانمان
لەناوبرد ﴿بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ تا سەرچاوەی ڕوونی و ڕێنموویی و ڕەحمەت بێ بۆ خەڵکی
﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەو خەڵکە بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٤٣﴾

﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلۡغَرۡبِيِّ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەلای خۆر ئاوای (شاخی طور) نەبوویت
﴿إِذۡ قَضَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَى ٱلۡأَمۡرَ﴾ کاتێک کە فەرمانی پێغەمبەرایەتمان دا بە موسا ﴿وَمَا كُنتَ مِنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾
وە تۆ لە ئامادە بووانی (ئەو ڕووداوە) نەبوویت ٤٤ ﴿وَلَٰكِنَّآ أَنشَأۡنَا قُرُونٗا﴾ بەڵام ئێمە چەند چین و
سەردەمێکمان دروست کرد (لە پاش موسا) ﴿فَتَطَاوَلَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡعُمُرُ﴾ ئەمجا ماوەیەکی دوورو درێژیان
بەسەردا تێپەڕی ﴿وَمَا كُنتَ ثَاوِيٗا فِيٓ أَهۡلِ مَدۡيَنَ﴾ وە تۆ لەناو خەڵکی مەدیەندا نیشتەجێ نەبوویت
﴿تَتۡلُواْ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنیتەوە ﴿وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرۡسِلِينَ﴾ بەڵام هەر
ئێمە بووین پێغەمبەرمان نارد ٤٥ ﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ ٱلطُّورِ إِذۡ نَادَيۡنَا﴾ وە تۆ لای کێوی طور نەبوویت
کاتی بانگ(ی موسا)مان کرد ﴿وَلَٰكِن رَّحۡمَةٗ مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ئەوە بەزەییەکە لە پەروەردگارتەوە
(بەتۆی داوە) ﴿لِتُنذِرَ قَوۡمٗا مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٖ مِّن قَبۡلِكَ﴾ بۆ ئەوەی گەلێک بترسێنی کە پێش تۆ هیچ
ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوەو پەند وەرگرن ٤٦ ﴿وَلَوۡلَآ أَن
تُصِيبَهُم﴾ وە ئەگەر (پێش ناردنی پێغەمبەر) تووشیان ببوایە ﴿مُّصِيبَةُۢ بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡ﴾ بەڵایەک
بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) کە کردوویانە ﴿فَيَقُولُواْ رَبَّنَا لَوۡلَآ أَرۡسَلۡتَ إِلَيۡنَا رَسُولٗا﴾ جا دەیانووت ئەی
پەروەردگاری ئێمە بۆچی پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ﴾ بۆ ئەوەی شوێنی ئایەتەکانت
بکەوتینایە ﴿وَنَكُونَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە لە بڕواداران بووینایە ٤٧ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلۡحَقُّ مِنۡ عِندِنَا﴾ ئەمجا
کاتێ ڕاستیان بۆ هات لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُواْ لَوۡلَآ أُوتِيَ﴾ ووتیان بۆچی بەو (موحەممەد ﷺ) نەدراوە
﴿مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ مُوسَىٰٓ﴾ وێنەی ئەوەی بە موسا دراوە ﴿أَوَلَمۡ يَكۡفُرُواْ بِمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ مِن قَبۡلُ﴾ ئایا ئەوان
پێشتر بێ بڕوا نەبوون بەوەی دراوو بە موسا ﴿قَالُواْ سِحۡرَانِ تَظَٰهَرَا﴾ دەیان ووت (قورئان و تەورات)
دوو سیحر و جادوون پشتگیری یەکتر دەکەن ﴿وَقَالُوٓاْ إِنَّا بِكُلّٖ كَٰفِرُونَ﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە
بێ باوەڕین بە هەموویان (بە قورئان و تەورات) ٤٨ ﴿قُلۡ فَأۡتُواْ بِكِتَٰبٖ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ دەی ئێوە کتێبێک لەلایەن خواوە بێنن ﴿هُوَ أَهۡدَىٰ مِنۡهُمَآ أَتَّبِعۡهُ﴾ کە ئەو (کتێبە) ڕاستتر بێت
لەو دووانە (قورئان و تەورات) من شوێنی دەکەوم ﴿إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ٤٩
﴿فَإِن لَّمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَكَ﴾ ئەمجا ئەگەر بەگوێیان نەکردی (و وەڵامیان نەدایەوە) ﴿فَٱعۡلَمۡ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ
أَهۡوَآءَهُمۡ﴾ ئەوە بزانە کە تەنها شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان دەکەون ﴿وَمَنۡ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾
وە کێ لەو کەسە گومڕاترە کە شوێن ئارەزووی خۆی بکەوێت ﴿بِغَيۡرِ هُدٗى مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بێ ڕێنموویی
لەلایەن خواوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکار
ناکات ٥٠

﴿وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ﴾ سوێند بەخوا (قورئانمان بەشوێن یەکدا بۆ ناردن ﴿لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەند وەربگرن و بیربکەنەوە ﴿٥١﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِن قَبْلِهِ﴾ ئەو کەسانەی
لەپێشدا کتێبی ئاسمانیمان پێ داوون ﴿هُم بِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانە بڕوا دێنن بەقورئان ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذَا يُتْلَىٰ
عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریان دا ﴿قَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ دەڵێن باوەڕمان پێی هێناوە
﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە و لەلایەن پەروەردگارمانەوە هاتووە ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِ
مُسْلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لەپێش (هاتنی) قورئاندا موسڵمان بووین ﴿٥٣﴾ ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ ئەوانە
دووجار پاداشتیان پێ دەدرێ ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ لەسەر ئەوەی خۆیان گرت و بەئارام بوون ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ
السَّيِّئَةَ﴾ بەچاکە بەرگری خراپە دەکەن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزییەی پێمان داون
دەبەخشن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ﴾ وە کاتێ قسەی نابەسەند و هیچ و پووچ ببیستن پشتی
تێ دەکەن ﴿وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە دەڵێن (بەنەفامان ئەمەی) کردەوەکانمان بۆ خۆمانە
(ئەمەش) کردەوەکانی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ﴾ سەلامتان لێ بێ ئێمە
هاوڕێیەتی نەفامانمان ناوێ ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ ناتوانی
ئەو کەسەی خۆشت بوێ ڕێنموونی بکەیت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام خوا هەر کەسی
بوێ هیدایەتی دەدات ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ و ئەو (خوایە) زاناترە بەوانەی ڕێنموونی وەرگرن ﴿٥٦﴾
﴿وَقَالُوا إِن نَّتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ﴾ وە (بێ باوەڕان) دەڵێن ئەگەر ئێمە شوێنی ڕێنموونی (ئەو ئایینە) بکەوین
کە بەتۆیە ﴿نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا﴾ دەڕفێندرێین لەخاك و وڵاتماندا (ودەردەکرێین و ماڵ و سامانمان
بەتاڵانی دەبرێت) ﴿أَوَلَمْ نُمَكِّن لَّهُمْ حَرَمًا آمِنًا﴾ (جا خوای گەورە وەڵامیان دەداتەوە و دەفەرموێت)
ئایا ئێمە ئەوانمان جێگیر نەکردووە لەشارێکی پڕ ئەمن و ئاسایشی (وەك شاری مەککە کە هەموو
کوشت و بڕ و خراپەکارییەکی تێدا قەدەغە و حەرامکراوە) ﴿يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ کۆدەکرێتەوە و
دەبرێ بۆ ئەوێ (شاری مەککە) هەموو جۆرە بەروبوومێك ﴿رِّزْقًا مِّن لَّدُنَّا﴾ بەڕۆزی دان لەلایەن
ئێمەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و تێی ناگەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾
وە (خەڵکی) زۆر شار و دێهاتمان لەناو برد ﴿بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا﴾ لەسەر خۆشگوزەرانیان یاخی بوون
(و سوپاسی چاکەکانی خوایان نەکرد) ﴿فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ﴾ جا ئەوە جێ و شوێنەکانیانە (وێران
کراوە) ﴿لَمْ تُسْكَن مِّن بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ لەپاش (ئەوان) تەنها بۆ ماوەیەکی کەم نەبێ (لەلایەن
ڕێبوارانەوە) کەسی تیا نیشتەجێ نەبووە ﴿وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ﴾ وە ئێمە بووینە میراتگریان ﴿٥٨﴾
﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ﴾ وە پەروەردگارت هیچ شار و گوندێکی وێران نەکردووە ﴿حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي
أُمِّهَا رَسُولًا﴾ هەتا لەشارە گەورەکەیاندا پێغەمبەرێکی نەناردبێت ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی
ئێمەیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ﴾ وە ئێمە وێرانکەری هیچ گوند و شارێك
نەبووین ﴿إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ﴾ مەگەر کاتێ خەڵکەکەی ستەمکار بووبن ﴿٥٩﴾

﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی بەئێوە دراوە ﴿فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا﴾ ئەوە هەر خۆشی و ڕابواردنی
ژیانی ئەم دونیا و جوانییەتی ﴿وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەو (پاداشتە)ی لای خوایە باشتر و بەردەوامیە
﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن ٦٠ ﴿أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا﴾ ئایا کەسێ کەبەڵێنمان پێ داوە بەبەڵێنی
چاك ﴿فَهُوَ لَاقِيهِ﴾ ئەو کەسە دەگات بەو (بەڵێنە کەبەهەشتە) ﴿كَمَن مَّتَّعْنَاهُ﴾ وەکو کەسێك وا یە
خۆشی و ڕابواردنمان پێداوە ﴿مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەخۆشی و لەزەتی ژیانی دونیا ﴿ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ
الْمُحْضَرِينَ﴾ پاشان لەڕۆژی دوایی دا لەئامادەکراوان دەبێ (بۆ سزادان) ٦١ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەو ڕۆژە بکە کە(خوا) بانگی ئەو (بت پەرست)انە دەکات و (پێیان)
دەفەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی کەئێوە بەخەیاڵی خۆتان
بەهاوبەشی منتان دەزانین ٦٢ ﴿قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ ئەوانەی (سەرۆکەکانی گومڕایی) کە
بڕیاری سزادانیان بەسەردا چەسپا دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانەن کە
ئێمە گومڕامان کردن ﴿أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا﴾ گومڕامان کردن هەروەکو خۆمان گومڕا بووین ﴿تَبَرَّأْنَا
إِلَيْكَ﴾ ئێمە بەری بووین (لەوانە بەری بووەکەمان) لای تۆ دەکەین ﴿مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ﴾ ئەو بە
ئێمەیان نەدەپەرست ٦٣ ﴿وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ﴾ وە (پێیان) دەوترێ هاوار بکەن لەوبتانەی کەدانان بوو
بەهاوبەشی خوا ﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ﴾ ئەوانیش هاواریان لێ دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە
﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ لەوکاتەدا سزا(ی دۆزەخ) دەبینن ﴿لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ﴾ (ئاوات دەخوازن کە)
خۆزگە تەنها ڕێگای ڕاستیان بدایەتەبەر ٦٤ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا) بانگیان دەکات
و (پێیان) دەفەرموێ ﴿مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ﴾ چۆنتان وەڵامی پێغەمبەران دایەوە؟ ٦٥ ﴿فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ
الْأَنبَاءُ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا هەواڵەکانیان (بەڵگەکانیان) لەبیر دەچێتەوە ﴿فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ﴾
ئەوسا پرسیاریش لەیەکتری ناکەن ٦٦ ﴿فَأَمَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ بەڵام ئەو کەسەی گەڕاوەتەوە
(تەوبەی کردووە) و باوەڕی هێناوە و کردەوەی چاکی کردووە ﴿فَعَسَىٰ أَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ﴾ ئەوە بێگومان
لەڕزگاربووان دەبێ ٦٧ ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوەی
بیەوێ دروستی دەکات و هەڵی دەبژێرێ ﴿مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ﴾ (خەڵکی) هەڵبژاردنیان بۆ نیە (لەکاری
خوادا) ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بەرز و بڵندە لەوەی دەیکەنە هاوبەشی
٦٨ ﴿وَرَبُّكَ يَعْلَمُ﴾ وەپەروەردگارت دەزانێ ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەئەوەی لەسینگیان
(دڵیان)دا دەیشارنەوە و بەئەوەی ئاشکرای دەکەن ٦٩ ﴿وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ وە ئەو خوایە کەهیچ
پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لەو ﴿لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ﴾ هەموو سوپاسی تەنها بۆ خوایە لەدونیا و
لەڕۆژی دواییشدا ﴿وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە بڕیار و حوکم هەر بۆ ئەوە و هەمووتان تەنها بۆلای
ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ٧٠

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا﴾
ئەگەر خوا شەوتان بۆ درێژ بکاتەوە (هەر شەو بێت) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ
اللَّهِ﴾ چ پەرستراوێکی تر جگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِضِيَاءٍ﴾ ڕووناکی (ڕۆژ)تان بۆ دێنێ ﴿أَفَلَا تَسْمَعُونَ﴾
دەی ئایا ئێوە نابیستن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (پێیان) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا﴾
ئەگەر خوا ڕۆژ بکاتە هەمیشەیی بۆتان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ﴾ کێیە
پەرستراوی تر بێجگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ﴾ کە شەوتان بۆ دێنێ ئارامی تێ بگرن
﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن ﴿٧٢﴾ ﴿وَمِن رَّحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ لەبەزەیی ئەو
(خوایە) کەشەو ڕۆژی بۆ دروست کردوون ﴿لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوە ئارام بگرن
لە(شەو) داو بۆ ئەوە بگەڕێن بەدوای ڕۆزی و بەهرەی خوادا (لەڕۆژدا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾
وەبۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن (لەسەر ئەو بەهرەتانەی) ﴿٧٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژی کە (خوا)
بانگیان دەکات ئەمجا (پێیان) دەفەرمووێ ﴿أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ﴾ لەکوێن هاوبەشەکانی من ئەوانەی
﴿كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کە ئێوە بە هاوبەشی منتان دادەنان ﴿٧٤﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە لەناو هەموو
ئوممەتێکدا شایەتێک دەهێنین ﴿فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ ئەمجا (بەبت پەرستان) دەڵێن بەڵگەتان بێنن
﴿فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ﴾ ئەوسا دەزانن بێگومان هەق و ڕاستی تایبەتی خوایە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا
يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی بەدرۆ هەڵیان بەستبوو (کردبوویان بەپەرستراو جگە لە خوا) بۆیان گوم دەبێ
﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ بێگومان قاروون لە گەلەکەی مووسا بوو (جوولەکە بوو) ﴿فَبَغَىٰ
عَلَيْهِمْ﴾ بەڵام دەست درێژی و ستەمی لێ دەکردن ﴿وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ﴾ ئەوەندەمان گەنج
(ئاڵتون و زیوو) پێدا بوو ﴿مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ﴾ کە بێگومان (هەڵگرتنی) کلیلەکانی (ئەو گەنج و قاسانە)
﴿لَتَنُوأُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ﴾ بەزەحمەت هەڵدەگیرا بۆ کۆمەڵێکی بەهێز ﴿إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ﴾ کاتێ
(ئیمانداران) گەلەکەی پێیان ووت دڵخۆش مەبە (بەو سامانە) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ﴾ بێگومان
خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێ دڵخۆشن (و لەخۆبایی بوون بەسەروەت و سامانەوە) ﴿٧٦﴾ ﴿وَابْتَغِ
فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ﴾ وە لەو (گەنج و سامان)ەی خوا پێی داوی ئەو دونیای پێ بەدەس بێنە
﴿وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا﴾ وە بەشی خۆیشت لەم دونیایە لەبیر مەچێ ﴿وَأَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾
وە چاکە بکە (لەگەڵ خەڵکدا) هەرچۆن خوا چاکەی لەگەڵ تودا کردووە ﴿وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ﴾
وە لەسەر زەوی دا بەشوێن خراپەدا مەگەڕێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی خوا خراپەکارانی
خۆش ناوێت ﴿٧٧﴾

﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِندِي﴾ (قاروون) ووتی بێگومان ئەم سامانەم پێدراوە بەهۆی زانیاری یەکەوە
کە هەمە ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا (قاروون) نەیزانیوە کەبەڕاستی خوا ﴿قَدْ أَهْلَكَ مِن قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ﴾
لەچەرخەکانی پێش ئەمدا لەناوی بردووە ﴿مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا﴾ کەسانێ ی وا کە لەو
(قاروون) بەهێزتر بوون کۆڕ و کۆمەڵیشیان لەو زۆرتر بووە ﴿وَلَا يُسْأَلُ عَن ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾
(کاتێک سزای خوا هات) پرسیار ناکرێ لەتاوانەکانی ئەم تاوانبارانە ﴿٧٨﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ﴾
ئەمجا (قاروون) بەخۆ ڕازاندنەوە هاتەدەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ ئەو بەی
ژیانی دونیایان دەویست ووتیان ﴿يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ﴾ ئای خۆزگە ئەوەندەی بەقاروون دراوە
ئێمەش هەمان بوایە ﴿إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو (قاروون) خاوەنی بەش و بەختێکی گەورەیە
﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەڵام ئەو کەسانەی (باوەڕدار بوون) و زانستیان پێ درابوو ووتیان
﴿وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ﴾ هاوار بۆ ئێوە پاداشتی خوا (لەڕۆژی دواییدا) لەوە چاکترە ﴿لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ
صَالِحًا﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە ﴿وَلَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ﴾
وە کەس ئەو (ووتەی زانایانە) وەرناگرێ جگە لەخۆڕاگران ﴿٨٠﴾ ﴿فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ﴾ ئەمجا
ئەو (قاروون) و کۆشکەکەیمان برد بەناخی زەوی دا ﴿فَمَا كَانَ لَهُ مِن فِئَةٍ يَنصُرُونَهُ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ هیچ
دەستەیەکیشی نەبوو لەبەرانبەری (سزای) خوادا یارمەتی بدات ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ﴾ وە لەو
کەسانەشی نەبوو بتوانێ خۆی ڕزگار بکات ﴿٨١﴾ ﴿وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ﴾ وە ئەوانەی دوێنێ
ئاواتیان دەخواست لەشوێن و پلەی ئەو (قاروون) دابن وایان لێ هات ﴿يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ﴾ دەیان
ووت وای وادیارە خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی زۆر دەکات بۆ هەر کەس خۆی
بیەوێ لە بەندەکانی کەمیش دەکاتەوە (بۆ هەرکەس خۆی بیەوێ) ﴿لَوْلَا أَن مَّنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەگەر خوا
منەتی نەکردایە بەسەرمان دا ﴿لَخَسَفَ بِنَا﴾ ئێمەشی دەبرد بەناخی زەوی دا ﴿وَيْكَأَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾
ئای لەم بەسەرهاتە سەرسوڕهێنەرە، بێگومان ڕزگار نابن ئەوانەی شوکرانە بژێری چاکەی خوا نین
(کافرن) ﴿٨٢﴾ ﴿تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ﴾ ئەو ماڵی دوا ڕۆژە (بەهەشت) دەیدەین بەو کەسانەی
﴿لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا﴾ نەبەرزی و خۆبەزل زانی یان دەوێت لەزەوی دا نەدەست درێژی
و خراپەکاری ﴿وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە سەرئەنجامی چاک بۆ خۆپارێزانە ﴿٨٣﴾ ﴿مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ
مِّنْهَا﴾ هەر کەس کارێکی چاک بکات ئەوە (پاداشتی) چاکتر لەوەی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾
هەر کەسێش خراپە بکات ﴿فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ﴾ ئەوە تۆڵە نادرێ لەوانەی خراپەکانیان
کردووە ﴿إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ تەنها بە ئەندازەی ئەو کردەوانە نەبێت کە کردوویانە ﴿٨٤﴾

﴿إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ﴾ بێگومان ئەو (خوایەی) کەقورئانی بۆ تۆ ناردووە (پێویست کردووە)
﴿لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ﴾ دەتگێڕێتەوە بۆ مەککە ﴿قُل رَّبِّي أَعْلَمُ مَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ
پەروەردگارم زاناترە بەو کەسەی ڕێنموویی (ئایینی ڕاستی) هێناوە ﴿وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەو
کەسەی لەگومڕاییەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَرْجُو﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بەهیوا نەبوویت ﴿أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ﴾ کەئەم (قورئانە)ت بۆ بنێردرێ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام
ڕەحمەتێک بوو لەلایەن پەروەردگاتەوە (بۆت نێردرا) ﴿فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز
مەبە بەپشتیوان بۆ بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ وە با (بێ بڕوایان) بەرگریت نەکەن
لە(گەیاندنی) ئایەتەکانی خوا ﴿بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ﴾ دوا ئەوەی دابەزێنراوە بۆت ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾
بانگی (خەڵک) بکە بۆلای پەروەردگارت ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە لەهاوبەشدانەران مەبە
﴿٨٧﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ
پەرستراوێکی ڕاست وبەهەق نییە جگە لەخوا ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ هەموو شتێک لەناو
دەچێ جگە لە ڕووی بەرزی ئەو نەبێت (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردنی سیفەتی (وجه - ڕوو)
بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەک کە شایستەی گەورەیی وتەواوی زاتی خۆی بێت، بەبێ هیچ
لێچواندن ولێکدانەوەیەک، بڕوامان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ بڕیارو
حوکم تایبەتی خوایەو تەنها بۆ لای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿العنكبوت﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف ، لام ، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿أَحَسِبَ النَّاسُ أَن يُتْرَكُوا﴾ ئایا خەڵک وادەزانن کەوازیان لێ
دەهێنرێ ﴿أَن يَقُولُوا آمَنَّا﴾ ئەگەر بڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ ئیتر ئەوان تاقی ناکرێنەوە ﴿٢﴾
﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کەسانی پێش ئەوانمان تاقی کردەوە (ئەمانیش تاقی
دەکەینەوە) ﴿فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئەمجا بێگومان خوا ئەو کەسانەی ڕاستیان کرد دیاری دەکات
﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ﴾ درۆزنەکانیش دیاری دەکات (دەناسرێن) ﴿٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾
یا ئەوانەی خراپەکان دەکەن وایان زانیوە ﴿أَن يَسْبِقُونَا﴾ کەلە دەستمان دەردەچن ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾
زۆر خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن ﴿٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ اللَّهِ﴾ هەر کەس ئومێدی وایە بگات بەدیداری
خوا (یا بەپاداشتی خوا بگات) ﴿فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ﴾ چونکە بەڕاستی کاتی دیاری کراوی خوا
هەردێت ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە تەنها خوایە بیسەری زاناو ئاگادار ﴿٥﴾ ﴿وَمَن جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ﴾
وە هەرکەس جیهاد بکاو تێ بکۆشێ ئەوە تەنها بۆ خۆی تێ دەکۆشێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾
بەڕاستی خوا لە هەموو جیهانیان بێ نیازو دەوڵەمەندە ﴿٦﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَنُكَفِّرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ بێگومان خراپەکانیان دەسڕینەوە لێیان ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەباشتر
لەوەی کەکردویانە پاداشتیان دەدەینەوە ٧ ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا﴾ وە فەرمانمان داوە
بەئادەمی کەچاکە لەگەڵ دایك و باوکی دا بکات ﴿وَإِن جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي﴾ وە ئەگەر (دایك و باوکت)
هەوڵیان لەگەڵ دای بۆ ئەوەی کەهاوبەشم بۆ بڕیار بدەی ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ کەهیچ زانیاریەکت
نی یە دەربارەی ﴿فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ ئەوە بەگوێیان مەکە ﴿إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ تەنها بۆ لای منە گەڕانەوەتان
(لەدوا ڕۆژدا) ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەدەمێ بەو کردەوانەی دەتانکرد ٨
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکەیان کردووە
﴿لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ﴾ بێگومان دەیان خەینە ڕیزی پیاو چاکانەوە ٩ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ﴾
هەندێ لەخەڵکی دەڵێن باوەڕمان بەخوا هێناوە ﴿فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ﴾ کەچی کاتێ ئازار بدرێ لەپێناوی
خوادا (لەلایەن کافرانەوە) ﴿جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ﴾ ئازارو ئەزیەتی خەڵکی وەکو ئازارو سزای
خوا دادەنێ ﴿وَلَئِن جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر لەلایەن پەروەردگارتەوە سەرکەوتنێك بێت ﴿لَيَقُولُنَّ
إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ﴾ دڵنیایە ئەوانە دەڵێن بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا بووین ﴿أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ﴾ ئایا خوا
زاناو ئاگادارتر نیە ﴿بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ﴾ بەوەی لەدڵ و دەروونی هەموو کەسێ دایە ١٠ ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا﴾ سوێند بێ خوا چاك دەزانێ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە کێن ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ﴾
وەچاك دەزانێ دووڕووانیش کێن ١١ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون وتیان
بەوانەی ئیمان داربوون ﴿اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا﴾ شوێن ڕێگا و ڕێبازی ئێمە بکەون ﴿وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ﴾
و تاوانەکانتان بە ئەستۆی ئێمە ﴿وَمَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُم مِّن شَيْءٍ﴾ ئەوانە (بێ بڕوایان) هیچێك
لەتاوان و گوناهی ئەوان (باوەڕداران) هەڵناگرن ﴿إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە درۆزنن ١٢
﴿وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ﴾ سوێند بەخوا (بێباوەڕان) باری گرانی (کوفرو تاوانی) خۆیان هەڵدەگرن
﴿وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ﴾ وەباری گرانی (خەڵکانی) تریش لەگەڵ باری گرانی خۆیان دا (هەڵدەگرن)
﴿وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە بەڕاستی لەڕۆژی قیامەت دا پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾
لەو درۆ و دەلەسەیەی لەدونیادا هەڵیان دەبەست ١٣ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا
نوحمان نارد بۆلای گەلەکەی (بە پێغەمبەری) ﴿فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ ئەمجا ئەویش
مایەوە لەناویان نۆسەد و پەنجا ساڵ (هەزار ساڵ پەنجا کەم) ﴿فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾
لەئەنجامدا لافاو و زریان لەناوی بردن لەکاتێکدا ئەوان ستەمکار بوون ١٤

﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ﴾ ئەمجا ئەو (نووح) و کەسانێک لەکەشتییەکەدا بوون رزگارمان کردن
﴿وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە ئەو (کەشتی یە)مان کردە نیشانەیەک بۆ جیهانیان ﴿١٥﴾ ﴿وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ
لِقَوْمِهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئیبراهیم بکە کاتی بە گەلەکەی ووت ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ﴾
خوا بپەرستن ولێی بترسن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەوە چاکترە بۆ ئێوە ئەگەر
ئێوە بزانن ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا﴾ بەراستی ئێوە لەجیاتی خوا بتانێک دەپەرستن
﴿وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا﴾ وە ئێوە درۆیەکی گەورە هەڵدەبەستن ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەراستی
ئەوانەی کەئێوە دەیان پەرستن بێجگە لەخوا ﴿لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا﴾ ناتوانن رزق و رۆزی ئێوە
بدەن ﴿فَابْتَغُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ﴾ کەواتە داوای رزق و رۆزی لەخوا بکەن ﴿وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ﴾
وە ئەو بپەرستن و هەر سوپاسی ئەویش بکە ﴿إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە
(بەقیامەت) ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تُكَذِّبُوا﴾ وە ئەگەر ئێوە باوەڕ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ﴾ ئەوە
ئوممەتانی پێش ئێوەش باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾
وە پێغەمبەر تەنها ر گەیاندنی ئاشکراو رووی لەسەرە ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە
﴿كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ﴾ کە چۆن خوا دروستکراوان پەیدا دەهێنێت ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ لەپاش
(مەرگیان) دەیهێنێتەوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەو (زیندوو کردنەوە) بۆ خوا ئاسانە ﴿١٩﴾
﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی دا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ﴾
وسەرنج بدەن کەچۆن دروستکراوەکانی لەسەرەتاوە پەیدا هێناوە ﴿ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ﴾ لەپاشان
هەر خوا پەیدا هێنانی دوا ڕۆژیش پەیدا دێنێ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانایە
بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٠﴾ ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ (خوا) سزای هەر کەسێک دەدات کەیەوێ ﴿وَيَرْحَمُ
مَن يَشَاءُ﴾ وە ڕەحمیش دەکات بەهەر کەسێ کەیەوێ ﴿وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ﴾ وەتەنها بۆ لای خوا
دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن لەدەست خوا دەرباز بن ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ﴾ نە لەزەوی دا و نە لەئاسماندا ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە بۆ ئێوە نی یە جگە لەخوا ﴿مِن
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێک ﴿٢٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ﴾ وە ئەوانەی کە
بەنیشانەکانی خواو دیداری باوەڕیان نی یە ﴿أُولَٰئِكَ يَئِسُوا مِن رَّحْمَتِي﴾ ئائەوانە لەبەزەیی من (خوا)
نائومێد دەبن ﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بەئێش وسەختیان بۆ هەیە ﴿٢٣﴾

﴿فما كان جواب قومه إلا أن قالوا﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی ئەو (ئیبراهیم) تەنها ئەوە بوو کە وتیان
﴿اقتلوه أو حرقوه﴾ (ئیبراهیم) بکوژن یا بیسووتێنن ﴿فأنجاه الله من النار﴾ خواش ئەوی ڕزگار
کرد لەو ئاگرە ﴿إن في ذلك﴾ بێگومان لەو (ڕزگارکردنی ئیبراهیم)دا ﴿لآيات لقوم يؤمنون﴾ چەند
نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دەهێنن ﴿٢٤﴾ ﴿وقال إنما اتخذتم من دون الله أوثانا﴾ وە (ئیبراهیم)
وتی بێگومان ئەوەی ئێوە هەڵتان بژاردووە لەجیاتی خوا بتانێکن ﴿مودة بينكم في الحياة الدنيا﴾
لەسەر خۆشەویستی نێوانتان لەژیانی دونیا (دنیاپەرستی) ﴿ثم يوم القيامة يكفر بعضكم ببعض﴾
لەپاشان لەڕۆژی دواییدا هەندێکتان بێزاری دەردەبڕن لەهەندێکی ترتان (دان نانێن بەیەکتری دا)
﴿ويلعن بعضكم بعضا﴾ وە نەفرین لەیەکتری دەکەن ﴿ومأواكم النار﴾ جێگاشتان ئاگری
دۆزەخە ﴿وما لكم من ناصرين﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکیشتان نی یە ﴿٢٥﴾ ﴿فآمن له لوط﴾
ئەمجا لووط باوەڕی بەو (ئیبراهیم) هێنا ﴿وقال إني مهاجر إلى ربي﴾ وە(ئیبراهیم) وتی بێگومان
من کۆچ دەکەم بۆ لای پەروەردگارم (لە بابلەوە بۆ شام) ﴿إنه هو العزيز الحكيم﴾ بەڕاستی
تەنها ئەو زاڵی بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٢٦﴾ ﴿ووهبنا له إسحاق ويعقوب﴾ وە بەخشیمان بە ئەو
(ئیبراهیم) ئیسحاق(ی کوڕی) و یەعقووب (ی کوڕەزای) ﴿وجعلنا في ذريته النبوة والكتاب﴾
وە پێغەمبەرێتی و کتێبمان بڕیاردا لەنەوەکانی (ئیبراهیم) دا ﴿وآتيناه أجره في الدنيا﴾ وە لەدونیادا
پاداشتمان دایەوە ﴿وإنه في الآخرة لمن الصالحين﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دواییشدا لەپیاو چاکانە
﴿٢٧﴾ ﴿ولوطا إذ قال لقومه﴾ (باسی) لووطیش بکە کاتێ بە گەلەکەی وت ﴿إنكم لتأتون الفاحشة﴾
بێگومان ئێوە کارێکی ناشیرین و قێزەون دەکەن (کە نێربازییە) ﴿ما سبقكم بها من أحد من العالمين﴾
لەجیهاندا کەس پێش ئێوە ئەو کارەی نەکردووە ﴿٢٨﴾ ﴿أئنكم لتأتون الرجال﴾ ئێوە نێربازی دەکەن
﴿وتقطعون السبيل﴾ وە ڕێگە دەگرن (لەڕێبواران) ﴿وتأتون في ناديكم المنكر﴾ وە لەمادی و شوێنی
کۆبوونەوەتاندا هەموو خراپەیەک دەکەن ﴿فما كان جواب قومه إلا أن قالوا﴾ کەچی وەڵامی گەلەکەی تەنها
ئەوە بوو کە وتیان (بە لووط) ﴿ائتنا بعذاب الله﴾ سزای خوامان بۆ بێنە ﴿إن كنت من الصادقين﴾
ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانی ﴿٢٩﴾ ﴿قال رب انصرني﴾ (لووط) وتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە
(وزاڵم بکە) ﴿على القوم المفسدين﴾ بەسەر ئەو گەلە خراپەکارەدا ﴿٣٠﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ﴾ وە کاتێك نێراوەکانی ئێمە مژدەی (بەخشینی ئیسماعیل)یان
دا بەئیبراهیم ﴿قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُو أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ وتیان بێگومان ئێمە لەناوبەری دانیشتوانی ئەم
شارەین (سەدوم) ﴿إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی دانیشتوانەکەی ستەمکار بوون ﴿٣١﴾ ﴿قَالَ
إِنَّ فِيهَا لُوطًا﴾ (ئیبراهیم) وتی بێگومان لووط لەو (شارە) دایە ﴿قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَن فِيهَا﴾ وتیان
ئێمە چاك دەزانین کێی لێیە ﴿لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لووط و ئەندامانی
خێزانەکەی ڕزگار دەکەین جگە ژنەکەی ﴿كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کە لەجێماوان (تیاچووان)
دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا﴾ کاتێ نێراوەکانمان هاتن بۆ لای لووط ﴿سِيءَ بِهِمْ
وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ پێیان تێکچوو و زۆر دڵ تەنگ و ناڕەحەت بوو ﴿وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ﴾
وتیان مەترسە خەم مەخۆ (چونکە) ﴿إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ﴾ بێگومان ئێمە تۆ و خێزانەکەت
ڕزگار دەکەین جگە لە ژنەکەت نەبێت ﴿كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کەئەو لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٣﴾
﴿إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەبارێنین بەسەر دانیشتوانی ئەم شارەدا ﴿رِجْزًا مِّنَ
السَّمَاءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەسنوور و فەرمانی (خوا)
دەرچوون ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً﴾ سوێند بەخوا بێگومان لەو شارە (وێران کراوەدا)
نیشانە و پەندێکی دیارمان بەجێ هێشت ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێ کەژیرن ﴿٣٥﴾
﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وەبۆ خەڵکی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان (نارد) ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾
وتی ئەی گەلەکەم خواپەرستی ﴿وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ و بەهیوا و ئومێدی ڕۆژی دوایی بن ﴿وَلَا
تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وەخراپەکاری و ڕەوچوو مەبن لەزەوی دا ﴿٣٦﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾
بەڵام ئەوان باوەڕیان پێ نەهێنا ئەوسا بوومەلەرزە بەتێکەگرتی (لێی دان) ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جَاثِمِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە لەخانووەکانی خۆیاندا ئەژنۆیان دادابوو مردن ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ﴾
وە گەلی عاد و سەموودیشمان (لەناو برد) ﴿وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَاكِنِهِمْ﴾ بەڕاستی
(ئەولەناوبردنە) ڕوون بووەتەوە بۆتان لەشوێنەوارە (وێرانە) کانیانەوە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾
شەیتان کردەوە خراپەکانیانی بۆ ڕازاندبوویەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ﴾
بەهۆی ئەوەوە بەرگری کردن لەڕێگای ڕاست لەکاتێکدا ئەوان توانای بیر کردنەوەیان هەبوو (ژیر
بوون) ﴿٣٨﴾

﴿وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ﴾ هەروەها قاروون و فیرعەون و هامانیشمان (لەناو برد) ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسا هات بۆ لایان بەچەند موعجیزەیەکەوە ﴿فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ﴾ بەشیاوتوانی لەدەستمان دەرچن ٣٩ ﴿فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِ﴾ ئەوسا ئێمە هەریەك لەوانمان بەتاوانی خۆی سزادا (لەناومان بردن) ﴿فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا﴾ جا هەندێکیان بایەکی بەهێزمان باردە سەریان بەوردە بەردەوە ﴿وَمِنْهُم مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ﴾ وە هەندێکی تریان بیاهەڵتەکانێك و دەنگێکی گەورە لەناوی بردن ﴿وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ وەهەندێکیشیانمان بەناخی زەوی دابردە خوارەوە ﴿وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا﴾ وە هەندێکی ترمان ئەوان لەدەریادا نوقم کرد ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ٤٠ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وێنەی کەسانێ کەبێجگە لەخوا پەرستراوێك بۆ خۆیان دادەنێن ﴿كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا﴾ وەکو جاڵجاڵۆکە وایە کەماڵێکی (بۆ خۆی) ڕەخساندووە ﴿وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنكَبُوتِ﴾ کە بەڕاستی لاوازترین ماڵ ماڵی جاڵجاڵۆکەیە ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ٤١ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بێگومان خوا دەزانێ ﴿مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ ئەوان لەجیاتی خوا چی دەپەرستن و هاواری لێ دەکەن ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوایە) زاڵی بەدەسەڵاتی کار دروست ٤٢ ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ ئەو وێنەو نموونانە بۆ خەڵکی دێنینەوە ﴿وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ﴾ تەنها زانایان لەوانە تێدەگەن ٤٣ ﴿خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئاسمانەکان و زەوی بەحەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە هەیە بۆ بڕواداران ٤٤ ﴿اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ بیخوێنەرەوە لەو قورئانەی کەوەحی کراوە بۆت ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بکە ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ﴾ بێگومان نوێژ بەرگری (نوێژگەر) دەکات لەکاری ناشیرین و نابەسەند (حرام) ﴿وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ وە زیکر و یادی خوا گەورەترە (لەهەموو شتێك) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ خوایش دەزانێت بەهەر کارێك کە ئێوە دەیکەن ٤٥

﴿وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ دەمەقاڵێ و موجادەلە مەکەن لەگەڵ خاوەنی کتێبە ئاسمانییەکاندا
﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بە جوانترین شێوە نەبێت ﴿إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ جگە لەوانەیان کە
ستەمیان کرد (لە ئێوە) ﴿وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا﴾ وە (بە خاوەن کتێبەکان) بڵێن باوەڕمان هێناوە
بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێمە ﴿وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ و (بەوەش) نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە
﴿وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمْ وَاحِدٌ﴾ وە خوای ئێمە و خوای ئێوە یەکێکە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ ئەو
(خوا) گەردن کەچین (٤٦) ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ هەروەك (پێغەمبەرانی پێشوو) قورئانمان
بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردەخوارەوە ﴿فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ جا ئەو کەسانەی کە
کتێبمان پێداون ﴿يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ (هەندێکیان) باوەڕ بەو (قورئانە) دەهێنن ﴿وَمِنْ هَٰؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ﴾
وە لەمانەش (بتپەرستەکانی عەرەب) کەسانێ بڕوای پێ دەهێنێت ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ﴾
تەنها بێ باوەڕان (ڕژد و) دان نانێن بە ئایەتەکانی ئێمەدا (٤٧) ﴿وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ﴾
وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێش ئەم (قورئانە) هیچ کتێبێکت نەدەخوێندەوە ﴿وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ﴾
وە بەدەستی ڕاستت نەتنووسیوە ﴿إِذًا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ (ئەگەر وابوایە) ئەو کاتە ناڕاستەکان
(بێ بڕوایان) دەکەوتنە گومانەوە (٤٨) ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ﴾ (نەخێر وا نییە گومان دەبەن) بەڵکو قورئان
نیشانەکانی ئاشکران ﴿فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ لە دڵ و دەروونی کەسانێکدایە کە زانستیان پێ
دراوە (لە لایەن خواوە) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ﴾ تەنیا ستەمکاران دان نانێن بە نیشانەکانی
ئێمەدا (٤٩) ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ وە ووتیان ئەوە بۆ چەند موعجیزە و بەڵگەیەك
دانابەزێنرێ بۆ سەری (موحەممەد ﷺ) لەلایەن پەروەردگارییەوە ﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ بڵێ
(پێیان هێنانە خوارەوەی) موعجیزەکان تەنیا لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وە بەڕاستی
من تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام (٥٠) ﴿أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ﴾ ئایا بۆ ئەوان بەس نییە ﴿أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ
الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە قورئانمان ناردوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ، دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەم قورئانەدا بەزەیی و پەند و ئامۆژگاری
هەیە بۆ باوەڕداران (٥١) ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان) خوا بەسە ﴿بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا﴾ بۆ شایەتی
دان لەنێوان من و ئێوەدا ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە دەیزانێ
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ﴾ وە کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە بە بەتاڵ و بێ باوەڕبوون بە خوا
﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ تەنها ئەوانەن زەرەرمەندان (٥٢)

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە داوای (هێنانی) سزات لێ دەکەن ﴿وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ﴾
ئەگەر ماوەی دیاری کراو نەبوایە (بۆ سزادانی ئەوانە) بێگومان سزاکەیان بۆ دەهات ﴿وَلَيَأْتِيَنَّهُم بَغْتَةً
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وە بەڕاستی لەناکاودا ئەو سزایەیان بۆ دێ کە ئەوان هەستی پێ ناکەن (٥٣) ﴿يَسْتَعْجِلُونَكَ
بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە لە تۆ داوای (هێنانی) سزا دەکەن ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ کە بەڕاستی دۆزەخ
دەوری کافرانی داوە (٥٤) ﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ﴾ لەڕۆژێکدا سزا دایان دەپۆشێ ﴿مِن فَوْقِهِمْ وَمِن
تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ لە لای سەریانەوە و لە ژێر پێیانەوە ﴿وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ
بچێژن تۆڵەی ئەو کردەوانەی کە لە دونیادا دەتان کرد (٥٥) ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بەندەکانم کە
باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ﴾ بێگومان زەوی من پان و فراوانە ﴿فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ﴾ کەواتە هەر
من بپەرستن (٥٦) ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ هەموو کەس مردن دەچێژێ و دەمرێ
پاشان بۆ لای ئێمە دەگەڕێنرێنەوە (٥٧) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کەسانێ کە باوەڕیان
هێناوە و کردەوە چاکەکەیان کردووە ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا﴾ سوێند بەخوا لە کۆشکە بەرزەکانی
بەهەشتدا نیشتەجێیان دەکەین ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریدا دێن و دەچن
﴿خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێننەوە ئای چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران (٥٨)
﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانەی دانیان بە خۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بە پەروەردگاریان
بەست (٥٩) ﴿وَكَأَيِّن مِّن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا﴾ زۆر گیان لەبەر (زیندەوەر) هەیە ڕۆزی خۆی هەڵ گرێ
و کۆی ناکاتەوە (بۆ داهاتوو) ﴿اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ﴾ خوا ڕۆزی ئەو (گیان لەبەرانەو) و ئێوەیش دەدات
﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بیسەری زانا (٦٠) ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند
بەخوا ئەگەر پرسیار لەو (بێ باوەڕانە) بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە
﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و ڕۆژ و مانگی ڕام هێناوە و خستوویەتیە خزمەتیانەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾
بێگومان دەڵێن خوا دەی کەواتە چۆن (لە پەرستنی خوا) لادراون (٦١) ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ خوا ڕۆزی فراوان دەکات بۆ هەر کەس لە بەندەکان کە بیەوێ بۆی کەم دەکات
﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بەهەموو شتێک زانایە (٦٢) ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ
بکەیت ﴿مَّن نَّزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ کێ لە ئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ مَوْتِهَا﴾ ئەمجا
بەو بارانە زەوی مردووی پێ زیندوو دەکاتەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان
ژیریان بەکار ناهێنن (٦٣)

﴿وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ وە ژیانی ئەم دونیایە تەنها رابواردنێكی بێ هودە و یاری (مەلاهە)
﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ وە بەڕاستی ماڵی قیامەت هەر ئەوەیە ژیانی (ڕاستەقینە) ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾
ئەگەر ئەوان بیانزانیایە (٦٤) ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ﴾ ئەمجا كاتێ ئەو (بێ باوەڕانە) سوار كەشتی دەبن ﴿دَعَوُا
اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (و ترسیان لە نوقم بوون) تەنها هاوار لە خوا دەكەن بە دڵسۆزی و گەردن كەچیەوە
﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ كەچی كاتێ خوا ڕزگاریان دەكات و دەگەنەوە وشكانی ﴿إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾
كتوپڕ ئەوان هاوبەش بۆ خوا دادەنێن (٦٥) ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا﴾ (و ڕیان لێ بهێنە) با دان
بەبێ بەوەی ئێمە پێماندان، وە لەزەت ببەن لە ژیان ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەولا دەزانن (لەنجامی
ئەو كردەوە خراپانەیان چی دەبێ) (٦٦) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا بەیان زانیوە و سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا جَعَلْنَا
حَرَمًا آمِنًا﴾ كە ئێمە (شاری مەككە) مان كردوتە جێگایەكی زۆر گیراوی بێ ترس زۆر ئاساییش
﴿وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ﴾ لە كاتێكدا لە دەوروبەری ئەواندا خەڵك دەفڕێنرێت ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾
دەی ئایا باوەڕ بە بەتاڵ دەهێنن ﴿وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ﴾ وە سپڵەیی دەكەن بەرامبەر نیعمەتەكانی خوای
گەورە (٦٧) ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ كێ لەو كەسە ستەمكارترە كە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێ
﴿أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ﴾ یا باوەڕ نەهێنێ بە ئایینی ڕاست كاتێ بۆی هات ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ﴾
ئایە جێگای مانەوە بۆ بێ بڕوایان لە دۆزەخدا نیە (٦٨) ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا﴾ وە كەسانێ كە لە پێناو
ڕەزامەندی ئێمەدا تێكۆشانیان كردووە ﴿لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ بەڕاستی ڕێنموویان دەكەین بۆ ڕێگا
چاكەكانی خۆمان ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ چاكەكاراندایە (٦٩)

سورەتی ﴿الرُّومِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناكەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بكە (١) ﴿غُلِبَتِ الرُّومُ﴾ ڕۆم شكێنران و ژێركەوتن (فارس زاڵ بوو
بەسەریاندا) (٢) ﴿فِي أَدْنَى الْأَرْضِ﴾ لە نزیكترینی خاكیان (لە مەككەوە یا لە وڵاتی فارسەوە)
﴿وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ﴾ وە ڕۆمەكان دوای تێشكانیان ﴿سَيَغْلِبُونَ﴾ لە داهاتوودا سەر دەكەون
(بەسەر فارسەكاندا) (٣) ﴿فِي بِضْعِ سِنِينَ﴾ لە ماوەی چەند ساڵێكدا (لە نێوان ٣ تا ٩ ساڵدا)
﴿لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ﴾ هەموو كاروبار تەنها بە دەست خوایە لەپێش (سەركەوتن)
وە دوا (سەركەوتنیش) ﴿وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە لەو ڕۆژەی (ڕۆمەكان سەردەكەون)
ئیمانداران دڵخۆش دەبن (چونكە ڕۆمەكان خاوەن نامەی ئاسمانی بوون) (٤) ﴿بِنَصْرِ اللَّهِ﴾
بەسەرخستنی خوا (بۆ ڕۆمەكان) ﴿يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ﴾ خوا هەر كەسی بوێت سەری دەخات
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی باڵادەستی میهرەبانە (٥)

﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ ئەوە بەڵێنی خوایە (کە ڕۆمەکان سەردەکەون) خوایش پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵک نازانن (٦) ﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ تەنها ڕواڵەتی ئەم ژیانی دونیا دەزانن ﴿وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ﴾ بەڵام بێ ئاگان لە ڕۆژی دوایی (٧) ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِم﴾ ئایا ئەوانە لە دەروونی خۆیاندا بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە دروستی نەکردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت، وە بۆ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ بێگومان زۆرێک لە خەڵک ﴿بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ﴾ باوەڕیان نیە بە خزمەت پەروەردگاریان گەیشتن (لە دوا ڕۆژدا) (٨) ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەسەر زەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی ببینن سەرئەنجامی ئەو (گەلانەی کافر بوون) لە پێش ئەمان چۆن بووە ﴿كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە زۆر بەهێزتر بوون لەمان (لە خەڵکی مەککە) ﴿وَأَثَارُوا الْأَرْضَ﴾ و زەوییان کێڵا (بۆ کشت و کاڵ) ﴿وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا﴾ و ئاوەدانیان کردەوە زیاتر لەمان ﴿وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ وە پێغەمبەرانیان بۆ هات بە موعجیزە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ خوا ستەمی لێ نەکردوون (کە لەناوی بردوون) ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵام خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد (٩) ﴿ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوأَىٰ﴾ پاشان چارەنووسی ئەوانەی کە تاوان و خراپەیان کرد سەختترین سزایە (کە دۆزەخە) ﴿أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕیان نەهێنا بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ﴾ و هەمیشە گاڵتەیان پێ دەکرد (١٠) ﴿اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ خوا (لەسەرەتاوە ئادەمی) دروستکرد ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ وە لە پاش (مردنیش) دروستی دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ پاشان بۆ لای ئەو (خوا) دەگەڕێنەوە (١١) ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران خەمبار و نائومێد دەبن (١٢) ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ﴾ بێگومان بە ناو پەرستراوەکانیاندا تکاکارانێک نیە بۆ ئەوان ﴿وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ﴾ و ئەوان بێ باوەڕ دەبن بە پەرستراوەکانیان (کە کردوویان بە هاوبەشی خوا) (١٣) ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە قیامەت هەڵدەستێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ﴾ (خەڵک) لەو ڕۆژەدا جیادەبنەوە لەیەکتر (١٤) ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەمجا کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ﴾ ئەوان لە بەهەشتدا دڵخۆش دەکرێن (١٥)

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕ بوون و دانیان نەدەنا ﴿بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾
بەنیشانەکانی ئێمە و گەیشتن بەڕۆژی دوایی ﴿فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئا ئەوانە لە سزا(ی دۆزەخ)
دا ئامادە دەکرێن ١٦ ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ﴾ ئەمجا پاکی و بێگەردی خوا بڵێن ﴿حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ﴾ کاتێ
ئێوارەتان لێ دێت، وە کاتێ بەیانیتان لێ دەبێتەوە ١٧ ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە سوپاس هەر
بۆ خوایە لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ﴾ وە(پاکی و بێگەردی خوا بڵێن) لەشەودا
و کاتێ نیوەڕۆتان لێ دێت ١٨ ﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ (خوا) زیندوو لەمردوو
دەردێنێ و مردوو لەزیندوو دەردێنێ ﴿وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ وە زەوی زیندوو دەکاتەوە لەپاش
مردن و وشک بوونی ﴿وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ وە هەر بەو جۆرە ئێوەش دەردەهێنرێن (لە گۆڕەکانتان) ١٩
﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾ لە نیشانەکانی ئەو (خوایە) کە ئێوەی لە خاک دروست کردووە
﴿ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾ لەپاش (ماوەیەک) کتوپڕ ئێوە ئادەمیین و بڵاوبووەتەوە لە زەویدا ٢٠
﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ﴾ وە لەنیشانەکانی ئەوە (نیشانەکانی خوایە) کە بۆی دروست کردوون
﴿مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا﴾ لە(ڕەگەزی) خۆتان هاوسەرانێک بۆ ئەوەی ئارام بگرن لە لایان
دا ﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾ وە خۆشەویستی و بەزەیی خستوتە نێوانتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێ کەبیر دەکەنەوە ٢١ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ
خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە لە نیشانەکانی (دەسەڵاتی) ئەوە دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی
﴿وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ﴾ وجیاوازی زمانتان و ڕەنگەتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ﴾ بەڕاستی
لەوەدا (ئەمەکرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ زانایان ٢٢ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە نیشانەکانی
ئەوە، خەوتنتان بە شەو و ڕۆژدا ﴿وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ و هەوڵدانتان (بە ڕۆژدا) بۆ بەهرە
وەرگرتن لە بەخششی (ڕۆزی) خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو
نیشانەی زۆر هەیە بۆ کۆمەڵی بیستن ٢٣ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ لە نیشانەکانی
(خوایە) کەهەورە بروسکەتان پیشان دەدات بۆ ترسان و ئومێد (ترسان لە هەورە بروسکە و ئومێدی
بارانبارین) ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە
زەوی دوای مردنی بە هۆی ئەو بارانەوە دەبوژێنێتەوە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەئەمەکرا)
﴿لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگە و نیشانە هەیە بۆئەوانەی ژیریان بەکار دەهێنن ٢٤

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لەنیشانەکانی ئەوە ﴿أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ﴾ کەئاسمان و زەوی بەفەرمانی ئەو
وەستاون ﴿ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ﴾ پاشان کاتێ (لەرۆژی دواییدا) لە زەوی یەوە بانگتان دەکەن
﴿إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ﴾ یەکسەر ئێوە (لە گۆڕەکانتان) دێنە دەرەوە (٢٥) ﴿وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی
لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەنها هی خوایە ﴿كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ﴾ هەموویان هەر بۆ ئەو (خوا) گەردن
کەچن (٢٦) ﴿وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ ئەو (خوا) یەکە بەدی هێنانی دەس پێکردووە ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾
لەپاشان (دوا مردن) دووبارە دروستی دەکاتەوە ﴿وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ ئەم (دروست کردنەوەی دووەم)
لای خوا ئاسانترە ﴿وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَى فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ و هەر بۆ ئەوە (هەموو) سیفەتێکی بەرز و
بلند لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ و هەر ئەوە زاڵی کار دروست (٢٧) ﴿ضَرَبَ لَكُمْ
مَثَلًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ﴾ (خوا) نموونەیەکتان لەخودی خۆتاندا بۆ دەهێنێتەوە ﴿هَلْ لَكُمْ مِنْ مَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ﴾ ئایا لە بەندەکانتان دا هاوبەشانێك هەیە بۆ ئێوە ﴿فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ
سَوَاءٌ﴾ لەو ڕزق و سامانەی بە ئێوەمان داوە بە جۆری ئێوە و ئەو بەندانە تیایدا یەکسان بن
﴿تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ﴾ و لەوان دەترسن (حسابیان بۆ بکەن) وەکو ترستان لە کەسانی وەك
خۆتان ﴿كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشانەکان ڕوون دەکەینەوە (بەدرێژی باسی دەکەین)
﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانی ژیریان بەکار دەهێنن (٢٨) ﴿بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ (واریان لێ
بێنە) بەڵکو ئەوانەی ستەمیان کرد شوێن ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ شارەزایی و بەر بە
﴿فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ﴾ ئەمجا کێ (دەتوانێ) ڕێنموویی کەسێك بکات کە خوا گومڕای کردبێ
﴿وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ﴾ لە کاتێکدا بۆ ئەوان هیچ یارمەتی دەرێك نییە (٢٩) ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾
کەواتە ڕووی خۆت ڕێك بکەرە ئاینی ئیسلام و پاك و ڕاست بۆ خوا ﴿فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا﴾
(شوێنی ئاینی) یەکتاپەرستی بکەوە، ئەو ئاینەی کەخوای گەورە (لەسەرەتاوە) سروشتی پاکی
مرۆڤی لەسەر دروست کردووە ﴿لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ﴾ ئاین و دروستکراوەکانی خوا هیچ جۆر
گۆڕانی بۆ نی یە ﴿ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ ئەو (ئاینەی باسکرا) هەر ئەوە ئاینی ڕێك و ڕاستە
﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەلام زۆربەی ئادەمی نازانن (٣٠) ﴿مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ﴾ بەتۆبەکردنەوە شوێن ئاین بکەون، وە بۆ لای خوا بگەڕێنەوە و هەر لەویش بترسن،
وە بەچاکی نوێژەکانتان ئەنجام بدەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ و لە هاوبەش دانەران مەبن (٣١)
﴿مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ﴾ لەوانەی کە ئاینەکەیان بەش بەش کرد ﴿وَكَانُوا شِيَعًا﴾ و بوون بە چەند کۆمەڵ
و دەستەیەکەوە ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ هەر کۆمەڵێکیان بەو (ئاینەی) خۆیان دڵخۆشن (٣٢)

﴿وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ﴾ وە هەر کاتێ زیان (وگرانی وبێ بارانی) بکەوێ لەخەڵکی (هاوبەش دانەر بۆ خوا) ﴿دَعَوْا رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيْهِ﴾ هاوار بۆ پەروەردگاریان دەبەن و بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُم مِّنْهُ رَحْمَةً﴾ پاشان کاتێ لەلایەن خۆیەوە ڕەحمەت وژیانی خۆشیان پێ بدات ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ کتوپڕ دەستەیەك لەوان ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش بۆ پەروەردگاریان دادەنێن (٣٣) ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ) تا سپڵە وبێ ئەمەگ بن بەو چاکانەی کە ئێمە پێمان داوون ﴿فَتَمَتَّعُوا﴾ جا ڕابوێرن ولەزەت وەرگرن لەژیان ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا لەمەودوا دەزانن (چیان بەسەر دێت) (٣٤) ﴿أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا﴾ ئایا بەڵگەیەکمان بۆ ناردوون ﴿فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ﴾ کە دەربارەی ئەوەی ئەوان کردویانە هاوبەشی خوا بدوێ؟ (٣٥) ﴿وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە کاتێ ڕەحمەت و چاکەیەك بەخەڵك بدەین ﴿فَرِحُوا بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر زیانێکیان تووش بێت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی کردەوەی خراپیانەوە ﴿إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ﴾ کتوپڕ بێ هیوا دەبن (لەبەزەیی خوا) (٣٦) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە کە بەڕاستی خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان یان کەم دەکات بۆ هەر کەسێ کەیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا (بەسەکرا) چەندین بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕ دەهێنن (٣٧) ﴿فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ کەواتە خزم مافی خۆی پێ بدە ﴿وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ هەروەها هەژار و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ ئەوە بۆ کەسانێك ڕەزامەندی خوایان دەوێ چاکترە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ و هەر ئەوانەن ڕزگار بوون (٣٨) ﴿وَمَا آتَيْتُم مِّن رِّبًا﴾ ئەوەی بەناوی سوود داوتانە (بەخەڵکی) ﴿لِّيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی زیاد بێ لە ماڵ و سامانی ئەو خەڵکانەدا (زیاتر لەوە داوتانە پێیان بتان دەنەوە) ﴿فَلَا يَرْبُو عِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە لای خوا هیچ زیاد ناکات (پاداشتی نییە) ﴿وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ﴾ وە هەر زەکات و خێرێك کەداوتانە و ﴿تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ مەبەستان تەنها ڕەزامەندی خوا بووە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ﴾ ئەوانە (پاداشتیان) چەند جارە دەکەنەوە (٣٩) ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ﴾ خوا ئەوەیە ئێوەی بەدی هێناوە لەپاشان ڕۆزی پێ داون ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتان مرێنێ لەپاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿هَلْ مِن شُرَكَائِكُم مَّن﴾ ئایا هیچ یەك لەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دانەنا هەیە ﴿يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێ لەوانە(ی خوا) بکات ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاکی و بەرزی بۆ خوا لەوەی ئەوان دەیکەنە هاوبەشی (٤٠) ﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ خراپە (بەلا و شێوان ودەرد) لەوشکانی (زەوی) و دەریادا دەرکەوتووە ﴿بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەی خەڵکی کردویانە ﴿لِيُذِيقَهُم بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا﴾ بۆ ئەوەی (تۆڵەی) هەندێ لەو (خراپانەی) کردویانە پێیان بچەژێ ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەخراپەکاری) (٤١)

﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بە زەویدا بگەڕێن ﴿فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ﴾
ئەمجا سەرنج بدە سەرئەنجامی ئەوانەی لەپێش (ئێوەوە) بوون چۆن بوو ﴿كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ﴾
کە زۆربەیان هاوبەش دانەر بوون بۆ خوا ﴿٤٢﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ﴾ کەواتە ڕووی خۆت بکەرە
ئاینی ڕێك و ڕاست ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ لە پێش ئەوە ڕۆژێ بێت ﴿لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەلایەن
خواوە کە گێڕانەوەی بۆ نییە ﴿يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی جیائەبنەوە لە یەکتر ﴿٤٣﴾ ﴿مَنْ كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ هەر کەس بێ باوەڕ بووبێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕیی یەکەی لەسەرە ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾
هەرکەسیش کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلِأَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ﴾ ئەوە شوێن بۆ خۆیان (لە بەهەشتدا)
ئامادە ئەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە و کردەوەی
چاکیان کردووە پاداشتیان بداتەوە ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لە میهرەبانی و چاکەی خۆی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾
بەڕاستی ئەو (خوا) بێ باوەڕانی خۆش ناوێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەو (خوا) یە
﴿أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ﴾ کە چەند بایەکی مژدەدەر (بە بارینی باران) دەنێرێ ﴿وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ﴾ بۆ ئەوە
هەندێ لە (باران) بەرەکەتی خۆیتان پێ بچەژێ ﴿وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ﴾ و بۆ ئەوەی کەشتییەکان بە فەرمانی
خوا (بەو بایە) بڕۆن و بگەڕێن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ﴾ و بۆ ئەوەی بەدوای ڕۆزی ئەو (خوا) دا بگەڕێن
(بە دەریادا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تا شوکرانە بژێری خوا بن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوێند بە خوا
بەڕاستی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردومانە ﴿رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ﴾ پێغەمبەرانێك بۆ لای گەلەکانیان
﴿فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەمجا موعجیزە و بەڵگە ڕوونەکانیان بۆ هێنان (بەڵام باوەڕیان نەهێنا)
﴿فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ ئەمجا تۆڵەمان سەند لەوانەی تاوانیان کرد ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾
وە یارمەتیدانی باوەڕداران وەسەرخستنیان هەق و مافێکە لەسەرمان ﴿٤٧﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ خوا
زاتێکە ئەو بایانە دەنێرێت ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ ئەوەی هەورەکان بجوڵێنن (بگەڕێن) ﴿فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ ئەمجا ئەو (هەورە خوا) چۆن بیەوێ بڵاوی دەکاتەوە بە ئاسماندا ﴿وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا﴾ وە
ئەو (هەورە) دەکاتە پارچەیەك (وکۆیان دەکاتەوە لەسەر یەکتر) ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ ئەمجا
دەبینی قەترە قەترەی باران لە نێوانی هەورەکەوە دەبارێت ﴿فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ ئەمجا
کاتێ (خوا) ئەو بارانە بباریێنی بۆ (وڵات و زەوی) هەر کام لە بەندەکانی کە بیەوێ ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾
کتوپڕ دڵخۆش و شادمان دەبن (بەو بارانە) ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ﴾ ئەگەر چی پێش
ئەوەی باران بەسەریاندا بباری ﴿لَمُبْلِسِينَ﴾ بێ هیوا و نائومێد بوون ﴿٤٩﴾ ﴿فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ﴾
ئەمجا سەیری ئاسەواری بارانی خوا بکە (وەك کشتوکاڵ و گژوگیا و درەخت) ﴿كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا﴾ چۆن زەوی زیندوو دەکاتەوە دوای مردن و ووشك بوونی ﴿إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَى﴾ بەڕاستی
هەر ئەو خوایە زیندوو کەرەوەی مردووانیشە ﴿وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ و هەر ئەویش بەدەسەڵاتە
بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٠﴾

﴿وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بایەکی توندی (زەرەرمەند) بنێرین ﴿فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا﴾ جا ئەو (هەورە یا کشتوکاڵەکەیان) ببینن زەرد بووبێ ﴿لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ﴾ لەپاش ئەو (بایە) هەر ناشوکری دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناتوانی بە مردووان (کافران) بیستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ و ناتوانی بانگەوازت بە کەڕان (کافران) بیستێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتی ڕوو وەردەگێڕن لێت پشت تێکردەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ﴾ وە تۆ ڕێنموونیکەری نابینایان نیت (ڕزگاریان کەیت) لە گومڕاییان ﴿إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تۆ تەنها بە کەسانێ دەشنەوێنی کە بە نیشانەکانی ئێمە باوەڕ دەهێنن ﴿فَهُمْ مُسْلِمُونَ﴾ چونکە ئەوانە گەردن کەچن (بۆ بانگ و فەرمانی تۆ) ﴿٥٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ﴾ خوا ئەوەیە ئێوەی دروست کردووە لە لاوازی (لاوازی نوتفەو بچووک منداڵی شیرەخۆر) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً﴾ پاشان دوای لاوازی بەهێزی کردوون (بوون بە لاو) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً﴾ لەدوای بەهێز کردنتان لاواز و پیرتان دەکات ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ خوا هەرچی بوێت دروستی دەکات ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ وە هەر ئەوە زانای بە دەسەلاتە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ڕۆژی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران سوێند دەخۆن (لە دونیادا یا لەبەرزەخ دا) ﴿مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ﴾ تەنها ساتێك ماونەتەوە (لەدونیادا) ﴿كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ﴾ هەر بەو جۆرە ئەوان لە دونیادا لادران لە ڕاستی ﴿٥٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ﴾ وە کەسانێ کە زانیاری و ئیمانیان پێ دراوە وویان ﴿لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە لە (بەرزەخدا بە پێی بڕیاری) نووسراوی خوا هەتا ڕۆژی زیندووبوونەوە ماونەتەوە ﴿فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ ئەمجا ئەمە ڕۆژی زیندوو بوونەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نەتان دەزانی (ڕاستە و دێتە دی) ﴿٥٦﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ﴾ جا لەو ڕۆژەدا کەسانێك کە ستەمیان کردووە، بەهانە و پیانوو هێنانەوە سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ئەوان داوایان لێ ناکرێ خوا لە خۆیان ڕازی بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هێنامانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەم قورئانەدا بە هەموو جۆرە نموونە و مەسەلێك ﴿وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئەگەر نیشانەیەکیان بۆ بێنی ﴿لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دڵنیابە ئەو بێ بڕوایانە دەڵێن ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ﴾ ئێوە هەر بەدرۆ و بەتاڵن (ئەمە سیحرە) ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەسەر دڵی ئەوانەی کەسی نائاگا و نەزانن ﴿٥٩﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ جا دان بەخۆدا بگرە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ تاوەکو ئەوانەی بێ باوەڕن لە (ئایینی) ڕاست لات نەدەن و بێزارت نەکەن ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿ لقمان ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم،) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ ئەم ئایەتانە ئایەتەکانی قورئانی پڕ لە حیکمەت و دانایی یە (٢) ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموویی و بەزەیین بۆ چاکەکاران (٣) ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کە نوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ هەروەها باوەڕی پتەویان بە ڕۆژی دوایی هەیە (٤) ﴿أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ﴾ ئەو بە لەسەر ڕێنموویین لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانن ڕزگاربوون (٥) ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ﴾ هەندێ لە خەڵکی هەیە قسە و باسی بێهودە دەکڕێ (وەك ئەفسانە و گۆرانی و مۆسیقا) ﴿لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بۆ ئەوەی بە نەزانی خەڵك لە ڕێگای خوا گومڕا بکات ﴿وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا﴾ وە ڕێگای خوا دەکاتە جێگای گاڵتەو لاقرتێ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ ئەو بە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە (٦) ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ وە هەر کاتێ ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە ﴿وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا﴾ ڕوو وەردەگێڕێت بەخۆ بەگەورە زانینەوە ﴿كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا﴾ هەروەك نەیبیستبێ، یا هەروەك لە هەردوو گوێچکەیدا کەڕی بێ ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدەی بدەری بە سزایەکی سەخت (٧) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە ﴿لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ﴾ بۆ ئەو بە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت هەیە (٨) ﴿خَالِدِينَ فِيهَا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ هەتا هەتایە دەمێننەوە تێیدا، ئەوە بەڵێنێکی ڕاستە لە خواوە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی بالادەستی کاربەجێیە (٩) ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ (خوا) ئاسمانەکانی دروست کردووە بێ هیچ کۆڵەکەو ئەستوونێك کە ئێوە ببینن ﴿وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ﴾ وە لە زەویدا چەندان شاخی لەنگەر داکوتاوی داناوە ﴿أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی نەتانلەرزێنێ و نەجوڵێ لەژێرتاندا ﴿وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لە هەموو جۆرە زیندەوەرێکی تێدا بڵاو کردۆتەوە ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لە ئاسمانەوە بارانمان باراندوە ﴿فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی ئەو (بارانەوە) لە زەویدا هەموو جۆرە ڕووەکێکی بەکەڵك و جوانمان ڕواندووە (١٠) ﴿هَٰذَا خَلْقُ اللَّهِ﴾ ئەمە (باسکرا) دروست کراوی خوایە ﴿فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ﴾ دەی پیشانم بدەن ئەو (بت و پەرستراو)انەی بێجگە لە خودان چیان دروست کردووە ﴿بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ (هیچیان دروست نەکردووە) بەڵکو ستەمکاران لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان (١١)

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دانایی و حیکمەتماندا بە لوقمان ﴿أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ﴾
(پێمان ووت) سوپاسی خوا بکە ﴿وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ جا هەر کەس شوکرانە بژێری
خوا بکات ئەوە بێگومان شوکرانە بژێری (بۆ قازانج و سوودی) خۆی دەکات ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ
حَمِيدٌ﴾ هەرکەسیش ناسوپاسی کردبێ (زیانی بەخوا نەگەیاندووە) ئەوە بێگومان خوا بێ نیازی
سوپاس کراوە ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەوکاتە بکە
کە لوقمان بە کوڕەکەی ووت کە ئامۆژگاری دەکرد ﴿يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ (ووتی) ئەی کوڕە
شیرینەکەم هاوبەش بۆ خوا دامەنێ ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ چونکە بەڕاستی هاوبەش دانان بۆ خوا
ستەمێکی زۆر گەورەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ﴾ وە فەرمانمان داوە بەئادەمی (بەچاکی هەڵس
و کەوت کردن لەگەڵ) دایك و باوکیدا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ﴾ دایکی هەڵی ئەگری بەدووگیانی
(پێی لاواز دەبێ) لاوازی لەدوای لاوازی ﴿وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ﴾ و بڕینەوەی لەشیر لە (دوو تەمەنی)
دوو ساڵیەوە ﴿أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ﴾ (وەفەرمانمان بەئادەمی دا) کە سوپاسگوزاری من (خوا)
وباوك و دایکت بکە ﴿إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ تەنها بۆ لای منە گەڕانەوەتان ﴿١٤﴾ ﴿وَإِن جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَن تُشْرِكَ بِي﴾
وە ئەگەر (باوك و دایکت) ئەوپەڕی هەوڵیان دا لەگەڵت بۆ ئەوەی شتێ بکەیت بەهاوبەشی
من ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ کە هیچ زانیاری یەکت پێی نی یە ئەوە گوێڕایەڵیان مەکە
﴿وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا﴾ بەڵام لەدونیادا زۆر بەچاکی هاوڕێیەتی وهەڵسوکەوتیان لەگەڵدا
بکە ﴿وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ﴾ وشوێن ڕێبازی کەسێك بکەوە کەبەدڵسۆزی گەڕاوەتەوە بۆ لای من
﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) گەڕانەوەتان تەنها بۆ لای منە ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا
هەواڵتان دەدەمێ بەو کردەوانەی کەکردوتانە ﴿١٥﴾ ﴿يَا بُنَيَّ﴾ (لقمان ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم
﴿إِنَّهَا إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەڕاستی ئەو (چاکە و تاوانە) ئەگەر کێشی تۆوە خەرتەلەیەکیش بێت
﴿فَتَكُن فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ﴾ لەناو بەردێکدا یان لەناو ئاسمانەکان یان لەزەوی دا بێت
﴿يَأْتِ بِهَا اللَّهُ﴾ خوا (لەقیامەت دا) دەیهێنێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا ووردبینی و ئاگادارە
﴿١٦﴾ ﴿يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ ئەی کوڕە شیرینەکەم نوێژ بەجێ بێنە ﴿وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾
وفەرمان بکە بەچاکە و ڕێگری بکە لەخراپە ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ﴾ خۆگر و بەئارام بەلەسەر هەر بەڵاو
ناخۆشی یەك تووشت دێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ بێگومان ئەوە لەو کارە گەورانەیە کە خوا پێویستی
کردووە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ﴾ ڕوو لەخەڵك وەرمەگێڕە ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا﴾ و بەکەشخە
و فیزەوە مەڕۆ بەزەویدا ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ چونکە بەڕاستی خوا هیچ خۆبەزل زانێکی
شانازی کەریشی ناوێ ﴿١٨﴾ ﴿وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ﴾ وە لەڕۆیشتندا مام ناوەندی بە (نەهێواش نە بەپەلە)
﴿وَاغْضُضْ مِن صَوْتِكَ﴾ (لەقسەکردندا) دەنگت نزم بکەرەوە ﴿إِنَّ أَنكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ﴾ بەڕاستی
ناخۆش ترینی دەنگەکان دەنگی (کەرەی) گوێدرێژە ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم﴾ ئایا ئەتان زانیوە کە بەڕاستی خوا رامی هێناوە بۆتان ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ﴾ وە نیعمەتەکانی ڕشتووە بەسەرتاندا
﴿ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾ چ دیار و ئاشکرا و چ پەنهان و نادیار ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ هەندێ لەئادەمی
موجادەلە و دەمەقاڵێ دەکات لەبارەی خواوە ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ بەبێ هیچ زانیارییەك یان
ڕێنموونییەك یان کتێبێکی ڕوون وئاشکرا ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وەکاتێ پێیان بوترێ ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾
شوێنی ئەو (ئاینە) بکەون خوا ناردوویەتی بە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ دەڵێن نەخێر
بەڵکو ئێمە شوێن ئەو (ئاینە) دەکەوین کە باو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ﴾
ئەگەرچی شەیتان بانگیان بکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ﴿٢١﴾
﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێك بەڕاستی ڕووبکاتە خوا (ملکەچی فەرمانەکانی ئەو بێت)
﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و چاکەکار بێت (لەگوفتار و کرداریدا) ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ ئەوە بێگومان
دەستی گرتووە بە بەهێزترین دەستە گیرەوە (کە یەکخواپەرستی ودینی پیرۆزی ئیسلامە)
﴿وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وە سەرئەنجامی هەموو کارێك تەنها بۆلای خوایە ﴿٢٢﴾ ﴿وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ
كُفْرُهُ﴾ وە هەرکەس بێ بڕوا بوو بابێ بڕوایی یەکەی خەفەتبارت نەکات ﴿إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾
گەڕانەوەیان تەنها بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەمجا هەواڵیان دەدەینێ بەوەی کردوویانە
﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی لەناو دڵەکاندایە ئاگادارە ﴿٢٣﴾ ﴿نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا﴾ کەمێ ئاز
و نیعمەتیان پێ دەدەین (لە دونیادا) ﴿ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ لەپاشان ناچاریان دەکەین کە
بڕۆنە ناو سزای سەختەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان
لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن خوا
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سوپاس بۆ خوا (کەدان بەو ڕاستییەدا دەنێن) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٥﴾ ﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی
دایە ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازی ستایش کراو ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ
مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ﴾ بێگومان ئەگەر هەرچی درەخت لەزەوی دایە قەڵەم و پێنووس بێت ﴿وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ﴾
هەموو دەریای زەوی ببێتە مرەکەب ﴿مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ﴾ حەوت دەریای تر دوای ئەوەی
(مەرەکەب) ببێت بە مرەکەب ﴿مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ ووتە و زانراوەکانی خوا دوایی نایەن و تەواو نابن
﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵی بالادەستی کار دروستە ﴿٢٧﴾ ﴿مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ﴾ دروست
کردنی هەمووتان (لەسەرەتاوە) و زیندوو کردنەوەتان ﴿إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وەك (دروست کردن و
زیندوو کردنەوەی) تەنها کەسێك وایە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿٢٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ ئایا نەتزانیوە کەبەڕاستی خوا شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆر و مانگی ڕام هێناوە وخستویەتیە
خزمەتیەوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەر یەکەیان تا ئەوماوەیەی (بۆیان) دیاری کراوە،
دەگەڕێن ودەسوڕێنەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەوەی دەیکەن خەبەردارە ﴿٢٩﴾
﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیەکە بێگومان تەنها خوا ڕاستە و حەقە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ
مِن دُونِهِ الْبَاطِلُ﴾ و بەڕاستی ئەوەی هاواری لێ دەکەن و دەیپەرستن بێجگە لەو(خوا) بەتاڵ
و ناڕاستە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە بێگومان هەر خوا بڵندو گەورەیە ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتزانیوە
(نەت دیوە) ﴿أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ﴾ کە کەشتیەکان بە چاکەو مەرلی خوا دەڕۆن لەدەریادا
﴿لِيُرِيَكُم مِّنْ آيَاتِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەنیشانەکانی خۆیتان نیشان بدات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ چونکە
بەڕاستی لەمەدا (کەباسکرا) چەند بەڵگەیە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی
شوکرانە بژێر ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا غَشِيَهُم مَّوْجٌ كَالظُّلَلِ﴾ وە هەرکاتێ (لەدەریادا) شەپۆلێکی وەك هەورەکان
دایان پۆشی ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (ترسی خنکان و نوقم بوونیان بێت) هاوار لەخوا دەکەن،
دڵسۆزانە هەر بۆ ئەو ملکەچ دەبن ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ ئەمجا کاتێ (خوا) ڕزگاری کردن بۆ وشکانی
﴿فَمِنْهُم مُّقْتَصِدٌ﴾ ئەوسا هەندێکیان مام ناوەندی یە (هەندێکی تریان کافرە، وەدان نانێ بەچاکەی
خوادا) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ کەس نیشانەکانی ئێمە نیکار ناکات جگە لە پەیمان
شکێنانی ناشوکر و (سپلە) نەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ ئەی ئادەمی خۆبپارێزن لە (تۆڵەی)
پەروەردگارتان ﴿وَاخْشَوْا يَوْمًا﴾ لەو ڕۆژەش بترسن ﴿لَّا يَجْزِي وَالِدٌ عَن وَلَدِهِ﴾ هیچ باوکێ تاوانی
رۆڵەکەی هەڵناگرێ ﴿وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَن وَالِدِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ ڕۆڵەیەکیش شتێك لە تاوانی باوکی
هەڵ گرێت ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾
کەواتە با ژیانی دونیا هەڵتان نەخەڵەتێنێ ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتانی فریودەر بە(بیانوی
بەزەیی و لێ بوردنی) خوا نەتان خەڵەتێنێ ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ بەڕاستی تەنها لای خۆیە
زانیاری (کاتی هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە هەر خوا باران دەبارێنێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ﴾
تەنها خوا دەزانێ بەوەی لەمنداڵدانی (دایکان) دایە ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ وە هیچ کەس
نازانێ سبەینێ (لە داهاتوودا) چی دەکات ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾ وە هیچ کەس نازانێت لە
چ شوێن و زەوی یەکدا دەمرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانا و ئاگادارە ﴿٣٤﴾

سورەتی ﴿الٓمٓ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوەیە (٢) ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ ئایا (بێباوەڕەکان) دەڵێن موحەممەد ﷺ خۆی ئەم (قورئانەی) هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ (نەخێر هەڵی نەبەستووە) بەڵکو ئەو (قورئانە) ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە (هاتووە) ﴿لِتُنْذِرَ قَوْمًا﴾ بۆ ئەوەی بەو (قورئانە) بترسێنی خەڵکێ ﴿مَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ کە لە پێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ بەڵکو ڕێنموویی وەرگرن (٣) ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ خوا ئەوەیکە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەدی هێناوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرز بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (ئیمانمان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ﴾ بێجگە لەو (خوا) هیچ پشتیوان و تکاکارێکتان نیە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ ئەی بۆ بیر ناکەنەوە و پەند وەرناگرن (٤) ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ﴾ خوا هەموو کاروبارەکان بەڕێوەدەبات لە ئاسمانەوە تا زەوی (هەتا ڕۆژی دوایی) ﴿ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ﴾ لە پاشان هەموو ئەو کاروبارە بەرز دەبێتەوە بۆ لای خۆی ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ﴾ لە ڕۆژێکدا (لە قیامەتدا) کە ئەندازەکەی هەزار ساڵە لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن (٥) ﴿ذَلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ ئەو (خوا) زانایە بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بە دەسەڵات و میهرەبانە (٦) ﴿الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ ئەوەیکە هەموو شتێکی بە جوانترین شێوە دروست کردووە ﴿وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ﴾ مرۆڤی لە سەرەتاوە لە قوڕ دروست کرد (٧) ﴿ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ﴾ لەپاشان نەوەی مرۆڤی لە پوختەیەك لە ئاوی بێ نرخ و قیزەون دروست کردووە (٨) ﴿ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ﴾ لە پاشان ڕێك و پێکی کرد (بە شێوەی ئادەمی) و فووی کرد بە بەریدا، لە ڕوحێك کە خۆی دروستی کرد (دانە پاڵی ڕۆح بۆ لای خوا بۆ ڕێز و تەشریفە) ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ گوێ و چاو و دڵی پێبەخشیوون ﴿قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم سوپاسی خوا دەکەن (٩) ﴿وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ﴾ (بێ باوەڕەکان) دەڵێن ئایا کاتێك (مردین و لەشمان بوو بە خۆڵ و) لە ناو زەویدا ون بووین ﴿أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا سەر لەنوێ جارێکی تر دروست دەکرێینەوە (و زیندوو دەبینەوە) ﴿بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان نیە بە گەیشتن بە پەروەردگاریان (بۆ دادگایی قیامەت) (١٠) ﴿قُلْ يَتَوَفَّاكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ فریشتەی گیان کێشان کە گیان کێشانی ئێوەی پێ سپێراوە دەتان مرێنێ ﴿ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لە پاشان بۆ لای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە (١١)

﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئەگەر بمبینی کاتێك (لەقیامەت دا) تاوانباران ﴿نَاكِسُوا۟ رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾
لەخوار ووری پەروەردگاریاندا (لەخەجاڵەتی دا) سەریان داخستووە ﴿رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا﴾ (دەڵێن)
ئەی پەروەردگاری ئێمە (ئەوەی بەڵێنت پێ دابووین) دیمان و بیستمان ﴿فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ دەی
بمانگێڕەرەوە (بۆ دونیاتا) کردەوەی چاك بکەین ﴿إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دڵنیاین (لەقیامەت)
١٢ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَءَاتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَىٰهَا﴾ ئەگەر بمانویستایە ڕێنموونیمان بەهەموو کەسێ دەدا
﴿وَلَٰكِنْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ مِنِّى﴾ بەڵام بەڵێنی من چەسپاو و جێگیر بووە ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە بێگومان دۆزەخ
پڕدەکەم ﴿مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لەجۆکە و ئادەمی بەیەکەوە ١٣ ﴿فَذُوقُوا۟ بِمَا نَسِيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَآ﴾
کەواتە (سزای دۆزەخ) بچەژن، چونکە گەیشتن بەم ڕۆژەتان لەبیر کرد بوو ﴿إِنَّا نَسِينَٰكُمْ﴾
بەڕاستی ئێمەش ئێوەمان لەبیر خۆمان بردەوە ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْخُلْدِ﴾ و سزای بەردەوام بچێژن ﴿بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی دەتانکرد (لەدونیادا) ١٤ ﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ تەنها کەسانێ باوەڕ
بەئایەتەکانی ئێمە دەهێنن ﴿ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا۟ بِهَا خَرُّوا۟ سُجَّدًا﴾ هەر کاتێ بەو (ئایەتانە) ئامۆژگاری بکرێن
ئەکەونە سەر ڕوودا بەسەر ژدە بردنەوە ﴿وَسَبَّحُوا۟ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ و بەپاکی ستایشی پەروەردگاریان دەکەن
﴿وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆیان بەگەورە نازانن ١٥ ﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ ٱلْمَضَاجِعِ﴾ تەنیشتیان دوور
ئەکەوێتەوە لەجێگای خەوتنیان (واتە لەخەو هەڵدەستن بۆ شەو نوێژ کردن) ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾
هاوار و پاڕانەوە لەپەروەردگاریان دەکەن بەترس و هیواوە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ و لەو ڕۆزی و سامانەی
پێمان داوون دەبەخشن ١٦ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ﴾ ئەمجا هیچ کەس نازانێ ﴿مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ چی
شاراوەتەوە بۆیان لە (بەهەشت دا کە هۆی) گەشبوونی چاوەکانی ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەم
پاداشتە (دەدرێتەوە) بەهۆی ئەو کردەوانەی کە کردویانە ١٧ ﴿أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا﴾ دەی ئایا کەسێ
ئیماندار بووبێ ﴿كَمَن كَانَ فَاسِقًا﴾ وەك کەسێکە دەرچووبێ لە ئیمان (وفاسق بووبێت) ﴿لَّا يَسْتَوُۥنَ﴾
هەرگیز چوونیەك نین ١٨ ﴿أَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە
چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلْمَأْوَىٰ نُزُلًۢا﴾ ئەوە بەهەشتانێکی پڕ ڕێز و خۆشیان بۆ هەیە ﴿بِمَا كَانُوا۟
يَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کەدەیان کرد ١٩ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فَسَقُوا۟﴾ وە ئەوانەی کە فاسق بوون
﴿فَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئەوە جێگایان ئاگرە ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَآ﴾ هەر کاتێ بیانەوێ لە دۆزەخ
دەرچن ﴿أُعِيدُوا۟ فِيهَا﴾ دووبارە دەیانگێڕنەوە ناو دۆزەخ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ و پێیان دەوترێ
بچەژن سزای ئەو ئاگرەی ﴿ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ کە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ٢٠

﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ﴾ وە بەڕاستی ئێمە سزای دونیایان پێ دەچێژین ﴿دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ﴾
جگەلە سزای هەرە گەورە(ی دۆزەخ) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ وە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ئامۆژگاری
بکرێت ﴿ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا﴾ دوا ئەوە ڕوو وەرگێڕێت وپشتی تێ بکات ﴿إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە تۆڵە سێنەرین لە تاوانباران ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
ئێمە تەوراتمان دا بەموسا ﴿فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَائِهِ﴾ ئەمجا گومانت نەبێت (ئەی موحەممەد ﷺ)
لەگەیشتنت بەموسا (یان گومانت نەبێت لە گەیشتنی تەورات بەموسا) ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
وە ئێمە ئەو (تەوراتە)مان کرد بەڕێنموویی کەری بەنو ئیسرائیل ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە
لەوان ئەوانە پێشەوایانێکمان دانا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ ڕێنموویی (خەڵك) یان دەکرد بە فەرمانی ئێمە
﴿لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ کاتێ خۆیان گرت و بەئایەتەکانی ئێمە دڵنیا بوون (باوەڕی
پتەویان هێنا) ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان پەروەردگارت بڕیار دەدات لەنێوان (بەندەکانی
دا) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا جیاواز بوون
﴿٢٥﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئایا (ڕێگای ڕاست) ڕوون نەبوتەوە بۆیان ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ﴾
کە ئێمە پێش ئەمان زۆر گەل و نەتەوەمان لەناو بردووە ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ﴾ ئەمان (بێ باوەڕانی
مەککە) بەشوێن و خانووە (وێران کراوە) کانی ئەواندا هاتوو چۆ دەکەن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾
بەڕاستی لەم (تێچوونی) ئەواندا چەند بەڵگەی گەورە هەیە ﴿أَفَلَا يَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (ئەو
ڕاستیانە) نابیستن ﴿٢٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نابینن و نازانن ﴿أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ﴾ کە ئێمە ئاو
دەنێرین بۆ زەوی وشکی بێ ڕووەك ﴿فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (ئاوەوە) کشتوکاڵ و
گژوگیا دەڕوێنین ﴿تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ﴾ کە ئاژەڵیان لێی دەلەوەڕێ و خۆشیان لێی دەخۆن
﴿أَفَلَا يُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە نابینن ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ﴾ وە (بێ باوەڕانی مەککە بەموسڵمانان)
دەڵێن ئەم حوکم و بڕیاردانی قیامەتە، کەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٢٨﴾
﴿قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ڕۆژی بڕیاردانی قیامەت
باوەڕ هێنان سوود ناگەیەنێت بەوانەی بێ باوەڕ بوون لە دونیادا ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و مۆڵەتیشیان
پێ نادرێ ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێڕە و گوێیان مەدەرێ
﴿وَانتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ﴾ وە تۆ چاوەڕوانی بکە بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ الأحزاب ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (بەردەوام) لە خوا بترسە ﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بە
گوێی کافران و دووڕووەکان مەکە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا زانای کاربەجێیە
(١) ﴿وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ وە شوێنی ئەوە بکەوە کە لە پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە (٢) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾
پشت هەر بە خوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە پارێزەر بێت (٣) ﴿مَّا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ﴾
خوا دای نەناوە بۆ هیچ پیاوێك (ئادەمیەك) ﴿مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ﴾ دوو دڵ لە ناو سکیدا
﴿وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي﴾ وە (خوا) ئەو هاوسەرانەتانی نەکردوتە ﴿تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ دایکتان
کە (ظهار) یان لەگەڵ دەکەن (پێیان دەڵێن ئێوە وەك پشتی دایکمان وان بۆ ئێمە) ﴿وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ﴾ وە خوا بە کوڕ کراوەکانتانی نەکردوتە کوڕتان ﴿ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُم بِأَفْوَاهِكُمْ﴾ ئەوە قسەی سەر
زارەکی ئانە ﴿وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ﴾ خواش وتەی ڕاست دەڵێ ﴿وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ﴾ هەر ئەویش
ڕێنموویی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای ڕاست (٤) ﴿ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ﴾ (ئەو بە کوڕ کراوانە) بەناوی
باوکیانەوە بانگیان بکەن ﴿هُوَ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە ڕاسترە بەلای خواوە ﴿فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ﴾ ئەمجا
ئەگەر باوکیان نەناسی (تا بەناویانەوە بانگیان بکەن) ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ﴾ ئەوانە برای ئاینی
و دۆست و خۆشەویستانن ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە
لەو (بانگ کردنە) کە بە هەڵەیی کوتبێتان (پێش هاتنی ئەم ئایەتە) ﴿وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾
بەڵام (گوناهبار دەبن) ئەگەر بەدڵ و بەدەمی ئەنقەست بیکەن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا
لێبوردەی میهرەبانە (٥) ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ لە خودی بڕواداران بۆ
خۆیان لە پێشترە ﴿وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ خێزانەکانیشی دایکی باوەڕدارانن ﴿وَأُولُو الْأَرْحَامِ﴾ و ئەو نەی
(بە نەسەب) خزمی یەکترن (ئەگەر موسڵمان بن) ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لە قورئانی خودا
بۆ یەکتری لە پێشترن (میرات لە یەکتر دەبن) ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ﴾ لە ئیمانداران و کۆچەران
(کە خزم نین) ﴿إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُم مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر خۆتان چاکەیەك (بەخشین یا وەسیەت) بۆ
دۆست و خۆشەویستانتان بکەن ﴿كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ ئەو بڕیارە لە قورئان (یان لە لوح
المحفوظ دا) نوسراوە (٦)

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بیریان بخەرەوە) کاتێ کە پەیمانمان وەرگرت
لە پێغەمبەران ﴿وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ هەروەها لە تۆ ولەنووح وەئیبراهیم و
لەموسا ولەعیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ وەلە هەموویان پەیمانی بەهێز وبتەومان
وەرگرت ﴿٧﴾ ﴿لِّيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَن صِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پرسیار لەڕاستگۆیان بکات دەربارەی
ڕاستییان ﴿وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ وسزای پڕ ئێش و ئازاریشی ئامادە کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لەچاکە و نیعمەتی
خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ﴾ کاتێ لەشکرێکی زۆرتان بۆ هات (لە جەنگی خەندەقدا)
﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا﴾ لەمەدا ئێمە بایەکی بەهێزمان بۆ ناردن ﴿وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ ولەشکری (فریشتەش)
کە ئێوە نەتان دەبینی ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوا بەوەی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿٩﴾ ﴿إِذْ جَاءُوكُم
مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ﴾ کاتێ (بێ باوەڕان) هێرشیان بۆ هێنان لە سەرووتانەوە و لە خوارتانەوە
(چواردەوری مەدینەیان گرت) ﴿وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ﴾ وە چاوەکان ئەبلەق بوون ﴿وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ
الْحَنَاجِرَ﴾ و دڵەکان (لە ترسا) گەیشتبوونە گەروو ﴿وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا﴾ و گومانی جۆراوجۆرتان
بە خوا دەبرد ﴿١٠﴾ ﴿هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ لەوێدا ئیمانداران تاقی کرانەوە ﴿وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا﴾ وە
ڕاوەشێنران بە ڕاوەشاندنێکی توند ﴿١١﴾ ﴿وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێك
دووڕووەکان وئەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی هەبوو وتیان ﴿مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾ خوا و
پێغەمبەرەکەی بێجگە لە فەرەدان هیچ بەڵێنێکیان پێ نەداین ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذْ قَالَت طَّائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ وە کاتێ
دەستەیە لەو (دووڕووانە) وتیان ﴿يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا﴾ ئەی دانیشتوانی مەدینە ئێرە
جێی مانەوەتان نییە دەی بگەڕێنەوە ﴿وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ﴾ وە کۆمەڵێ تر لەوان مۆڵەتی گەڕانەوە
لەپێغەمبەر ﷺ دەخوازن ﴿يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ﴾ دەیان وت خانووەکانمان بێ بەربەر و ڕووت
و کەلێنە ﴿وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ﴾ لە کاتێکدا وانی نەبوو (کەدەیان وت) ﴿إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا﴾ ئەوان تەنها
مەبەستیان هەڵهاتن بوو (لەجیهاد کردن) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِّنْ أَقْطَارِهَا﴾ وە ئەگەر هێرش بهێنرایەتە
سەریان لە هەموو لایەکی (مەدینە)وە ﴿ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا﴾ ئەمجا داوای کافربوون و جەنگ
کردنیان لێ بکرایە (دژ بەتۆ ئەی موحەممەد ﷺ) داواکەیان بەجێ دەهێنا (و بەگوێیان دەکردن)
﴿وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا﴾ وە ئەم داوایان دوانەدەخست ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا
اللَّهَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان ئەوانە لەپێش ئەم (ڕوداوە) پەیمانیان بە خوا دابوو ﴿لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ﴾ کە (بە
مەردی) پشت هەڵناکەن و ڕاناکەن ﴿وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا﴾ وە پەیمانی درا بە خوا (خاوەنەکەی)
لێپرسراو دەبێ ﴿١٥﴾

﴿قُل لَّن يَنفَعَكُمُ الْفِرَارُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەدووڕووەکان) بڵێ هەڵهاتن سوودتان پێ ناگەیەنێ ﴿إِن
فَرَرْتُم مِّنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ﴾ ئەگەر لەمردن یاکوشتن هەڵبێن (خۆتان دەربەرن) ﴿وَإِذًا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾
جا لەوکاتەدا بەهرەو خۆشی ژیانتان پێ نادرێ ماوەیەکی کەم نەبێ ﴿١٦﴾ ﴿قُلْ مَن ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُم مِّنَ اللَّهِ﴾
بڵێ کێیە ئەو کەسەی ئێوە لەخوا دەپارێزێ؟ ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً﴾ ئەگەر خوا زیان
و خراپە یان بەرەبێ و ڕەحمەتی بۆ ئێوە بوێت ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا بۆ ئەوان
نیە ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێک ﴿١٧﴾ ﴿قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ﴾ بێگومان خوا
دەزانێ بەو کەسانەتان کەئاستەنگ دروست دەکات لەرێگەی (موسڵمانان بۆ جیهاد کردن)
﴿وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا﴾ کە بەبرادەرەکانیان دەڵێن وەرن بۆلای ئێمە (وخۆیان دەدزیەوە
لەجیهاد) ﴿وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ئەوانە نایەن بۆ جەنگ و غەزا زۆر بەکەمی نەبێت ﴿١٨﴾ ﴿أَشِحَّةً
عَلَيْكُمْ﴾ لەئاستی ئێوەدا (ئەی موسڵمانان ئەوانە) چرووکن ﴿فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ﴾ ئەمجا کاتێک (بەهۆی
جەنگەوە) ترس و بیم پەیدا بێت ﴿رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ دەیان بینی بەجۆرێ سەیرت دەکەن (لەترسی
جەنگ) ﴿تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ﴾ چاویان بەم لاولادا دەسوڕێ ﴿كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ بەوێنەی
کەسێک لەسەرەمەرگدا بێهۆشی بەسەردا بێت ﴿فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ﴾ بەڵام کاتێ ترسەکە ڕۆشت
ئەمجا ﴿سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ﴾ بەزمانی تیژ زمانتان لێ درێژ دەکەن (وە داوای غەنیمەتتان لێ دەکەن)
﴿أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ﴾ کەچی چرووک و ڕژدن لەسەرماڵ وغەنیمەت ﴿أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا﴾ ئائەوانە باوەڕیان
نەهێنا بوو ﴿فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خوا کردەوەیانی بوچەڵ کردەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾
وەئەمە بەلای خواوە (کارێکی) ئاسانە ﴿١٩﴾ ﴿يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا﴾ وایان دەزانی کۆمەڵەکان
(لەشکریان هێنابوو) نەڕۆشتوون ﴿وَإِن يَأْتِ الْأَحْزَابُ﴾ وە ئەگەر ئەو کۆمەڵانە بگەڕێنەوە (بۆسەر
مەدینە) ﴿يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُم بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ﴾ ئاواتیان دەخواست کە لەناو (مەدینە) عەرەبە دەشتەکیەکان
بەدوور بوونایە (لەترسی جەنگ) ﴿يَسْأَلُونَ عَنْ أَنبَائِكُمْ﴾ لەدوورەوە پرسیاریان لەهەواڵی ئێوە
بکردایە ﴿وَلَوْ كَانُوا فِيكُم﴾ وە ئەگەر لەناو ئێوەدا بوونایە ﴿مَّا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا﴾ جەنگیان نەدەکرد
زۆر بەکەمی نەبێ ﴿٢٠﴾ ﴿لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەپێغەمبەری خوادا ﷺ بۆ
ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقی وپێشەوایەتی چاک ﴿لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ کەسێک
بەهیوای خواو (پاداشتی) ڕۆژی دوایی یە ﴿وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوا دەکات ﴿٢١﴾
﴿وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ﴾ وەکاتێ ئیمانداران ئەو کۆمەڵانەیان دی (لەشکریان هێنابوو بۆ سەر
مەدینە) ﴿قَالُوا هَٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ ووتیان ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوا و پێغەمبەرەکەی بە ئێمەیان دابوو
﴿وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی ڕاستیان فەرموو ﴿وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا﴾ (هاتنی
ئەو هەموو هێزەی کوفر) باوەڕداران تەنها ئیمان و ملکەچیان پێ زیادی کرد ﴿٢٢﴾

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ﴾ لەناو باوەڕداراندا پیاوانێك هەن ﴿صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ﴾ ڕاستیان کرد لەگەڵ
ئەو پەیمانەی کە دابوویان بەخوا ﴿فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ﴾ ئەمجا هەندێکیان بەڵێنی خۆی بەجێ هێناو
(شەهید بوو) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ﴾ هەندێکیشیان چاوەڕوانن (وە هێشتا لەژیاندان) ﴿وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا﴾ هیچ
گۆڕانێکیان (لەبەڵێنی خۆیاندا) نەکردووە (23) ﴿لِّيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پاداشتی
ڕاستگۆیان بداتەوە بەهۆی ڕاستی بەڵێنیانەوە ﴿وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ﴾ وە سزای دووڕووەکان
بدات ئەگەر بیەوێت ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یان تەوبەیان لێ گیرا بکات ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان
خوا لێبوردەی میهرەبانە (24) ﴿وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ﴾ وەخوا کافرەکانی (قورەیش کە لەشکریان
هێنابوو بۆ سەر مەدینە) گەڕاندەوە بەڕق و مەراقەوە (بۆ وڵاتی خۆیان) ﴿لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا﴾ هیچ خێر و
ئاواتێکیان (لەناوبردنی ئیمانداران) دەست نەکەوت ﴿وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ﴾ خوا ئیماندارانی
لەجەنگ پاراست (بەهۆی بای توند و فریشتەوە کافرانی پەرش و بڵاو کرد) ﴿وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾ وەخوا
هەمیشە بەهێزی بەدەسەڵاتە (25) ﴿وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُم مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەنی قورەیزە) کەپشتگیری
ئەوان (قورەیش و غەطەفان)یان کرد خوای گەورە هێنایە خوارەوە ﴿مِن صَيَاصِيهِمْ﴾ لەقەڵاکانیان
﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە ترسی خستە ناو دڵیانەوە ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ کۆمەڵێکیان دەکوژن
﴿وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾ وە کۆمەڵێکی تریان بەدیل دەگرن (26) ﴿وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ﴾ (دوای
تیاچوونی ئەوان خوا) زەوی و خانوو و سامانی ئەوانی دا بەئێوە ﴿وَأَرْضًا لَّمْ تَطَئُوهَا﴾ هەروەها زەوی
یەکیش کەپێتان پێنەنابوو ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (27)
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بەخێزانەکانت بڵێ ﴿إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾
ئەگەر ئێوە ژیانی دونیا و ڕازاوەی ئەوتان دەوێ ﴿فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ﴾ دەی هەمووتان وەرن موتعەتان
پێ بدەم (موتعە پارە و شتومەکێکە دەدرێتە ئافرەتی تەڵاق دراو) ﴿وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وە تەڵاقتان
بدەم بە تەڵاق دانێکی چاك و بێ ڕیسوا (28) ﴿وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ﴾ وە ئەگەر ئێوە
خوا و پێغەمبەرەکەی و پاداشتی ڕۆژی دواییتان دەوێ ﴿فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنكُنَّ﴾ ئەوە بێگومان
خوا ئامادەی کردووە بۆ چاکەکاران لەئێوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە (29) ﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ﴾ ئەی
خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ هەر کام لە ئێوە گوناهێکی گەورە بکات
﴿يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾ سزای بۆ دوو بەرابەر دەکرێتەوە بەدوو قاتی (خەڵکی تر) ﴿وَكَانَ
ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەم کارەش بۆ خوا ئاسانە (30)

﴿وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ) هەر کام لەئێوە لەسەر گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بەردەوام بێت ﴿وَتَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاکیش بکات ﴿نُّؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ﴾ دوو جار پاداشتی پێ دەدەین ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا﴾ وە ڕۆزییەکی چاك و خۆشمان بۆ ئامادە کردووە (لەبەهەشت دا) ﴿٣١﴾ ﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ﴾ ئەی ژنانی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَاءِ﴾ ئێوە وەك هیچ یەك لەئافرەتانی دیکە نین ﴿إِنِ اتَّقَيْتُنَّ﴾ ئەگەر خۆتان بپارێزن و لەخوا بترسن ﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ﴾ کەواتە بەخەمزەو نازەوە قسە مەکەن (وەك ئافرەتانی ڕەوشت نزم) ﴿فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ﴾ نەوەکو ئەوەی کەدڵی نەخۆشە (دەروون نزمە) بیاری خراپ بکات ﴿وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ (کەواتە) قسەی چاك و بەجێ بکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ﴾ وە لە ماڵەکانی خۆتاندا بمێنەوە ﴿وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ﴾ وە ڕیشەت و جوانی خۆتان دەرمەخەن (لەناو خەڵکی نامەحرەمدا) وەکو خۆدەرخستنی ئافرەتانی سەردەمی نەفامی یەکەم (پێش ئیسلام) ﴿وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ﴾ ئەی ئال و بەیتی (پێغەمبەر ﷺ) هەر جۆرە پیسی و گوناهێك لەئێوە دووربخاتەوە ﴿وَيُطَهِّرَكُمْ﴾ و پاك و خاوێنتان بکاتەوە بەتەواوی ﴿٣٣﴾ ﴿وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ﴾ وە بیربکەنەوە لەوەی دەخوێنرێت لەماڵەکانتاندا ﴿مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ﴾ لەئایەتەکانی خواو داناییی (فەرموودەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا وردبینی ئاگادارە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ﴾ بەڕاستی پیاوەموسڵمانەکان وئافرەتە موسڵمانەکان ﴿وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە پیاوە باوەڕدارەکان و ئافرەتە باوەڕدارەکان ﴿وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ﴾ و پیاوانی هەمیشە گوێڕایەڵ و ئافرەتانی هەمیشە گوێڕایەڵ ﴿وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ﴾ و پیاوە ڕاستگۆکان و ئافرەتە ڕاستگۆکان ﴿وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی خۆگر و بەئارام ﴿وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ﴾ وە پیاوانی لەخواترس و ژنانی لەخواترس ﴿وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی بەخشندە ﴿وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی ڕۆژووەوان ﴿وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی داوێن پاك ﴿وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ﴾ پیاوانێ کە زۆر یادی خوا دەکەن و ئافرەتانی کەزۆر یادی خوا دەکەن ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆ هەموویان ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ لێخۆشبوون و پاداشتی گەورە ﴿٣٥﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ﴾ بۆ هیچ پیاو و ئافرەتێکی باوەڕدار نییە ﴿إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا﴾ کاتێ خوا و
پێغەمبەرەکەی بڕیاری هەر کارێکیان دا ﴿أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ﴾ (بۆیان نی یە) کە سەرپشک بن
لە کارەکەیاندا ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس سەرپێچی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی ئاشکرا ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ
عَلَيْهِ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێک دەتووت بەکەسێک (زەیدی کوڕی حارثە) کە خوا نیعمەتی بەسەردا
ڕشتبوو، تۆیش چاکەت لەگەڵدا کردبوو (ئازاد کردنی و بەخێوکردنی) ﴿أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ﴾
خێزانەکەت (زەینەب) لای خۆت ڕاگرە و بیهێڵەوە ﴿وَاتَّقِ اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسە ﴿وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ
مُبْدِيهِ﴾ لە دڵی خۆتدا شتێک دەشاریتەوە کە خوا ئاشکرای دەکات ﴿وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَاهُ﴾
وە لە (قسەی) خەڵک دەترسی لە کاتێکدا خوا شایاوترە کە لێی بترسی ﴿فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا﴾ ئەمجا
کاتێ زەید پێویستی بە (زەینەب) نەما و تەڵاقیدا ﴿زَوَّجْنَاكَهَا﴾ ئێمە (زەینەب)مان لێ مارەکردیت
﴿لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ﴾ بۆ ئەوەی هیچ ناڕەحەتی (وتاوانی) نەبێت لەسەر ئیمانداران ﴿فِي
أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ﴾ لە (مارەکردنی) ژنانی بەکوڕ کراوەکانیاندا ﴿إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا﴾ کاتێ پێویستیان
پێیان نەما و تەڵاقیان دان ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە فەرمانی خوا (بە مارەکردنی زەینەب بووت)
دراوە و براوەیە ﴿٣٧﴾ ﴿مَّا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ﴾ هیچ ناڕەحەتی (تاوان)ێک لەسەر پێغەمبەر ﷺ بە
﴿فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ﴾ لە (مارەکردنی زەینەب) کە خوا بڕیاری داوە بۆی ﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ یاسا و سوننەت و ڕێگای
(دانراوی) خوایە ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلُ﴾ لە ناو پێغەمبەرانی پێشوودا ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾
وە فەرمانی خواش بڕیارێکی براوەیە (ودەبێت جێبەجێ بکرێت) ﴿٣٨﴾ ﴿الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ﴾
کەسانێ کە پەیامەکانی خوا ڕادەگەیەنن ﴿وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ﴾ وە لە (خوا) دەترسن
وبێجگە لە خوا لە کەسی تر ناترسن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ خوا بەسە کە چاودێر و لێپرسەرەوە بێت ﴿٣٩﴾
﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ موحەممەد ﷺ باوکی هیچ یەک لە پیاوەکانتان نییە (نە زەیدی
کوڕی حارثە و نە هیچ کەسێکی تر) ﴿وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ بەڵکو ئەو نێردراوی خوا و کۆتا
هەمیی پێغەمبەرە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ وە خوا بە هەموو شتێک زانایە ﴿٤٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ زۆر یادی خوا بکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً
وَأَصِيلًا﴾ بە پاکی یادی خوا بکەن بەبەیانیان و ئێواراندا ﴿٤٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ﴾ ئەو زاتێکە
بە ڕەحمی خۆی دەڕژێنی بەسەرتاندا ﴿وَمَلَائِكَتُهُ﴾ و فریشتەکانی داوای لێبوردنتان بۆ دەکەن
﴿لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ بەوەهۆیەوە (خوا) لە تاریکییەکانەوە دەرتان دێنێ بەرەو نووری ڕووناکی
(ئیمان و ئیسلام) ﴿وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ وە خوا میهرەبانە بە ئیمانداران ﴿٤٣﴾

﴿تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ﴾ ڕۆژێک باوەڕداران دەگەنە خزمەت ئەو (خوا) بەخێرهاتنیان بە (وشەی)
سەلامە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ وە خوا پاداشتی چاکی بۆ ئامادە کردوون ٤٤ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ﴾
ئەی پێغەمبەر ﷺ بێگومان ئێمە تۆمان ناردووە (بۆ خەڵکی) ﴿شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بە شایەت
و مژدەدەر و ترسێنەر ٤٥ ﴿وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ﴾ و بانگخواز بۆ (ڕێگەی) خوا بە فەرمانی ئەو
﴿وَسِرَاجًا مُنِيرًا﴾ و چرایەکی ڕووناککەرەوە ٤٦ ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ﴾ وە مژدە بدە بە ئیمانداران
کە بێگومان بۆ ئەوان هەیە ﴿مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ بەهرە و بەخششێکی گەورە لەلایەن خواوە ٤٧
﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ گوێڕایەڵی کافران و دووڕووان مەکە ﴿وَدَعْ أَذَاهُمْ﴾ گوێ مەدە بە ئازار
دانی ئەوان (بۆ تۆ) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ و پشت هەر بە خوا ببەستە ﴿وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە
کە پشتیوان بێت ٤٨ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کاتێ
ئافرەتانی ئیماندارتان مارە کرد ﴿ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ لەپاشان لەپێش ئەوەی بچنە لایان
تەڵاقتان دان ﴿فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا﴾ ئەوە لەسەریان نییە بۆ ئێوە هیچ عیددەیەک هەژمێرن
﴿فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ﴾ کەواتە موتعەیان (پۆشاک و بڕێ بۆ دڵخۆشییان) بدەنێ و تەڵاقیان بدەن
﴿سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ بە تەڵاقدانێکی جوان و ڕێک و پێک ٤٩ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ﴾ ئەی پێغەمبەر
ﷺ بێگومان ئێمە حەڵاڵمان کرد بۆ تۆ ﴿أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەو هاوسەرانەت کە مارەییت
پێ داون ﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ هەروەها ئەو کەنیزەکانەی کە خوا دەستی توی
خستن (بەهۆی زاڵ بوونت بەسەر کافراندا) ﴿وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ﴾ و (بۆمان حەڵاڵ کردیت)
کچانی مامت و کچانی پورت (خوشکی باوکت) ﴿وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ﴾ و کچانی خاڵت و
کچانی پورت (خوشکی دایکت) ﴿اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ﴾ ئەوانەی کە کۆچیان کرد لەگەڵت ﴿وَامْرَأَةً
مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ﴾ هەروەها ئافرەتێکی ئیماندار ئەگەر خۆی ببەخشێ بە پێغەمبەر (بەبێ مارەیی)
﴿إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا﴾ ئەگەر پێغەمبەر ﷺ ویستی مارەی بکات ﴿خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
(ئەمەیان) تەنیا بۆ تۆ دروستە بەجیا لە ئیماندارانی تر ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ﴾ بەڕاستی ئێمە
دەزانین چیمان پێویست کردووە لەسەر ئیمانداران ﴿فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ دەربارەی
هاوسەرەکانیان و کەنیزەکانیان ﴿لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ﴾ لەسەر ئەوەی هیچ لەلات زەحمەت
و گران نەبێ (کەشتانێک بەجیا لە موسڵمانان بۆ دروستە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا
لێبوردەی میهرەبانە ٥٠

﴿تُرْجِي مَن تَشَاءُ مِنْهُنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) هەریەکێك لەخێزانەکانت ویستت دوای بخە
﴿وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَن تَشَاءُ﴾ و هەر یەکێ لەوانت ویست (پێشی بخەو) بیهێنە بۆ لای خۆت ﴿وَمَنِ ابْتَغَيْتَ
مِمَّنْ عَزَلْتَ﴾ وەهەر کامت بوێت (بێنەلات) لەوانەی پەرکەنارت کردوون لەوەوپێش ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ﴾
هیچ گوناهێکت لەسەر نییە ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ﴾ ئەو (سەرپشك کردنە) نزیکترە کەچاوو
دڵیانی پێ گەش ببێتەوە ﴿وَلَا يَحْزَنَّ﴾ و خەفەت نەخۆن ﴿وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ﴾ و هەموویان
ڕازی بن بەوەی کەپێت داوون ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە خوا دەزانێ ئەوەی کە لەدڵتاندایە
﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا﴾ وە خوا زانای لەسەرخۆیە ﴿٥١﴾ ﴿لَّا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِن بَعْدُ﴾ دوای ئەمانە
(کە هاوسەرتن) هیچ ئافرەتێکت بۆ حەلاڵ نییە ﴿وَلَا أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ﴾ و نەشتوانی بیان
گۆڕی بەهاوسەرانی تر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ﴾ هەرچەندە بەجوانیان سەرسام بیت (ڕێك و پێکیان
سەرنجت رابکێشن) ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ﴾ مەگەر وەك کەنیزەك بێتە خاوەنی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ رَّقِيبًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ﴿٥٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان
هێناوە ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ﴾ مەچنە ژوورەوە بۆ ماڵەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِلَّا أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ﴾
مەگەر ڕێگەتان پێ بدرێ بۆ نان خواردنێك ﴿غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ﴾ بێ ئەوەی چاوەڕوانی پێگەیشتنی
بکەن ﴿وَلَٰكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا﴾ بەڵام ئەگەر بانگ کران (بۆنان خواردن) ئەوسا بڕۆنە ژوورەوە
﴿فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانتَشِرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر خواردنەکەتان خوارد بڵاوەی لێ بکەن ﴿وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ﴾
وەمەمێننەوە بۆ قسەکردن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (مانەوەتان) ئازاری پێغەمبەر
(ﷺ) دەدات ﴿فَيَسْتَحْيِي مِنكُمْ﴾ ئەویش شەرم دەکات لێتان (کە پێ بڵێ) ﴿وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ﴾
بەڵام خوا لە(وتنی) هەق شەرم ناکات ﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا﴾ وە هەر کاتێ داوای شتێکی نێوماڵتان
کرد لە (هاوسەرەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ ئەوە لەپشتی پەردەوە لێیان داوا بکەن
﴿ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ ئەو (شێوە داوا کردنە)تان خاوێنترە بۆ دڵی ئێوەو ئەوانیش
﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ﴾ بە هیچ شێوەیەك بۆ ئێوە دروست نییە ئازاری (دڵی) پێغەمبەری
خوا بدەن ﴿وَلَا أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز نابێ خێزانەکانی پاش خۆی مارە بکەن
﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ﴾ بەڕاستی ئەو (ئازاردانی دڵ و مارە کردنە)تان ﴿كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا﴾ بەلای خواوە
(گوناهێکی) زۆر گەورەیە ﴿٥٣﴾ ﴿إِن تُبْدُوا شَيْئًا﴾ ئەگەر هەر شتێك ئاشکرا بکەن (بیڵێن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾
یا بیشارنەوە (لە دڵتاندا) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زانایە بەهەموو شتێك ﴿٥٤﴾

﴿لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ﴾ (هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ) هیچ گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
إِخْوَانِهِنَّ﴾ (ئەگەر بێ حیجاب بن) لای باوکیان و کوڕانیان و براکانیان ﴿وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ﴾
وبرازاکانیان وخوشکەزاکانیان ﴿وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ ولای ئافرەتانی هاودینیان ولای
غولام وکەنیزەکی خۆیان ﴿وَاتَّقِينَ اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی
خوا چاودێر و ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾ بەڕاستی
خوا وفریشتەکانی سەلاوات دەدەن لەسەر پێغەمبەر ﷺ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
کەباوەڕتان هێناوە ﴿صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ ئێوەش سەلاوات و سەلامی زۆری لەسەر
بدەن ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بەڕاستی کەسانێ کەئازاری خوا و پێغەمبەرەکەی دەدەن
﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ خوا نەفرینی لێ کردوون لەدونیا و لەدواڕۆژدا ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا﴾
وە سزای ڕیسواکەری بۆ ئامادەکردوون ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە کەسانێ کەئازاری
پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ئەدەن ﴿بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا﴾ بێ ئەوەی هیچ تاوانێکیان کردبێت ﴿فَقَدِ
احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە بوهتان و تاوانێکی ئاشکرایان گرتۆتە ئەستۆ ﴿٥٨﴾
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بڵێ بە هاوسەرانت ﴿وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
وبەکچانت وبە ئافرەتانی بڕواداران ﴿يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ﴾ با عابا وباڵاپۆشەکانیان بدەن بەسەر
خۆیاندا (خۆیان وجوانیانی پێ دابپۆشن) ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ﴾ ئەوە نزیکترە بناسرێن (بەداوێن پاک)
﴿فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾ تا بەهۆیەوە ئازار نەدرێن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٥٩﴾
﴿لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کۆتایی نەهێنن دووڕووان ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ وە کەسانێک
لەدڵیاندا نەخۆشی هەیە ﴿وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ و بڕوپاگەندەچییەکان لەمەدینەدا ﴿لَنُغْرِيَنَّكَ
بِهِمْ﴾ ئێمە تۆ هان دەدەین (بەجەنگ کردن) لەدژیان ﴿ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا﴾ پاشان ماوەیەکی
کەم نەبێ (لەمەدینەدا) دراوسێت نابن (دەردەکرێن) ﴿٦٠﴾ ﴿مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوا﴾ (ئەوانە) نەفرین لێکراون
لەهەر کوێ بەردەست کەوتن ﴿أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا﴾ دەگیرێن و بەکوشتن دەکوژرێن ﴿٦١﴾
﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ خوا (ئەوەی کردووە) بەسوننەت و یاسا ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ﴾ لەناو کەسانێک
کەپێشتر بوون ﴿وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ هەرگیز یاسا و سوننەتی خوا گۆڕانی بۆ نییە ﴿٦٢﴾

﴿يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵك پرسیارت لێ دەكەن دەربارەی (بەرپابوونی)
ڕۆژی دوایی ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ اللَّهِ﴾ بڵێ زانینی (بەرپا بوونی) ئەو ڕۆژە تەنها لای خوایە ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾
تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾ لەوانەیە ڕۆژی دوایی نزیك بێت (بەڵام خەڵك نازانن) ٦٣
﴿إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا نەفرینی لە بێ باوەڕان كردووە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا﴾ و ئاگری
هەڵگیرساوی بۆ ئامادە كردوون ٦٤ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یاری دەدەرێكیان نیە ٦٥ ﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ ڕۆژێ كە دەم
وچاویان لەئاگری دۆزەخدا ئەم دیو ئەو دیو دەكرێت ﴿يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا﴾ دەڵێن خۆزگە وكاشكای
﴿أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا﴾ گوێڕایەڵی خواو گوێڕایەڵی پێغەمبەرمان بكردایە ٦٦ ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا﴾
وەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە بەگوێی سەرۆك و گەورەكانمان كرد
﴿فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا﴾ ئینجا لەڕێگای ڕاست گومڕایان كردین ٦٧ ﴿رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ ئەی
پەروەردگارمان دوو بەرابەر سزایان بدە ﴿وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ وبەو نەفرینی گەورەی خۆتیان بخەیت ٦٨
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى﴾ وەك ئەو كەسانە مەبن
كە مووسایان ئازاردا (تۆمەتیان بۆ كرد) ﴿فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا﴾ جا خوا مووسای پاك كردەوە لەوەی
دەیان ووت ﴿وَكَانَ عِندَ اللَّهِ وَجِيهًا﴾ (مووسا) لای خوا ڕێزو پلە وپایەی هەبوو ٦٩ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و پارێزكار بن ﴿وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ وقسەی
ڕاست و دروست بكەن ٧٠ ﴿يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ كردەوەكانتان چاك دەكات ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾
وگوناهەكانتان خۆش دەبێ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وهەر كەس گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەكەی بكات
﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی سەركەوتنێكی گەورەی بەدەست هێناوە ٧١ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ﴾
بێگومان ئێمە سپاردەمان پیشانی ﴿عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ﴾ ئاسمانەكان و زەوی و چیاكان
دا (هەڵگرتنی ئەمانەتی دینداریمان پێشنیار كرد بۆیان) ﴿فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا﴾ بەڵام هیچیان
ڕازی نەبوون كەهەڵیگرن و ترسان لەو (ئەمانەتە) ﴿وَحَمَلَهَا الْإِنسَانُ﴾ كەچی ئادەمی ئەو (سپاردەی)
هەڵگرت ﴿إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ بەڕاستی ئەو (ئادەمی) زۆر ستەمكار و نەزانە ٧٢ ﴿لِّيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ
وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ تا ئەوەی خوا سزای پیاوان و ئافرەتانی دوو ڕوو بدات ﴿وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ و
(سزای) پیاوان و ئافرەتانی هاوەڵ دانەریش (بدات) ﴿وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وەلە پیاوان
و ئافرەتانی ئیماندار تەوبە وەرگرێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ٧٣

سورەتی ﴿سَبَإٍ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوایە ﴿الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کەهەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە تەنیا موڵکی ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لە دواڕۆژیشدا ستایش هەر بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ وە ئەو (خوا) دروست کاری ووردبینە ۝١ ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ (خوا) دەزانێ چی دەچێ بەناو زەویدا ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ و چی لێی دەردەچێ ﴿وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە چی دێتە خوارەوە لەئاسمان ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ و چی بۆ سەر دەکەوێ ﴿وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ﴾ وە خوا میهرەبانی لێبوردەیە ۝٢ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ووتیان ﴿لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دواییمان (بەسەردا) نایەت ﴿قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (وانیە) سوێند بەپەروەردگارم ئەو (قیامەتە)تان بۆ دێ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ﴾ (خوا) زانای هەموو پەنهانەکانە ﴿لَا يَعْزُبُ عَنْهُ﴾ لەخوا گوم نابێ ﴿مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ قورسایی گەردیلەیەك لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ﴾ وە بچوکتر و گەورەتر لەوە نیە ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ ئیلا لەکتێبێکی ئاشکرا و ڕووندایە ۝٣ ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە بداتەوە ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە لێبوردنی (پەروەردگار) ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و پاداشت و ڕۆزی یەکی چاك ۝٤ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە کەسێك کەهەوڵ دەدەن باوەڕ بەنیشانەکانی ئێمە نەکرێ ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ دەستە پاچەن و هیچیان پێ ناکرێت ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانیە سزای زۆر خراپ و بەئێش ۝٥ ﴿وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانە زانیاریان پێ دراوە دەزانن ﴿الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەوەی لە پەروەردگارتەوە بۆت هاتووە ﴿هُوَ الْحَقَّ﴾ تەنها ئەوە ڕاستە ﴿وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ و ڕێنموونی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای خوای زاڵی ستایش کراو ۝٦ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیانووت ﴿هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ﴾ ئایا پیاوێکتان نیشان بدەین ﴿يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ کە هەواڵتان پێ دەدات کاتێك (مردن و) بە تەواوی وردبن و پارە پارە بوون ﴿إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئێوە سەر لەنوێ دروست دەکرێنەوە ۝٧

﴿أَفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەر ﷺ) بەدەم خواوە درۆ دەکات ﴿أَم بِهِۦ جِنَّةٌ﴾ یا شێتە ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ بِٱلْآخِرَةِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕن بەدواڕۆژ ﴿فِي ٱلْعَذَابِ وَٱلضَّلَٰلِ ٱلْبَعِيدِ﴾ لەبەر
سزاو گومڕاییەکی دوور (لەڕاستی)دان (٨) ﴿أَفَلَمْ يَرَوْا۟﴾ دەی ئایا سەرنج نادەن ﴿إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا
خَلْفَهُم﴾ بۆ ئەوەی لەبەردەم و لەپشتیانەوەیە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لەئاسمان و زەویدا ﴿إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ
بِهِمُ ٱلْأَرْضَ﴾ ئەگەر بمانەوێ دەیانبەین بەناخی زەویدا ﴿أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ﴾ یان دەیخەینە خوارەسەریاندا
﴿كِسَفًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ چەند پارچەیەك لەئاسمان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو پەند
هەیە ﴿لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ﴾ بۆ هەر بەندەیەك ڕوو لەخوا بێت (٩) ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ مِنَّا فَضْلًا﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لەلایەن خۆمانەوە فەزڵ و بەهرەیەکی گەورەمان بەداوود بەخشیبوو
﴿يَٰجِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُۥ وَٱلطَّيْرَ﴾ ئەی چیا وباڵندەکان لەگەڵ داوود ڕێکبن تەسبیحاتی خوا بکەن
﴿وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ﴾ وە ئاسنمان بۆ نەرم کردبوو (١٠) ﴿أَنِ ٱعْمَلْ سَٰبِغَٰتٍ﴾ (فەرمانمان پێ کرد) قەڵغان
وزرێی جەنگیان لێ دروست بکە ﴿وَقَدِّرْ فِي ٱلسَّرْدِ﴾ و لەچنینی زرێدا ئەندازەی ئەڵقەکان وەك یەك بێ
﴿وَٱعْمَلُوا۟ صَٰلِحًا﴾ و کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی من بەوەی کەدەیکەن بینام (١١)
﴿وَلِسُلَيْمَٰنَ ٱلرِّيحَ﴾ وەبۆ سولەیمان (با، هەوا)مان ڕام هێنا ﴿غُدُوُّهَا شَهْرٌ﴾ بەیانیان تانیوەڕۆ (با)بەئەندازەی
مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ﴾ وە (نیوەڕۆ تا) ئێوارانیش بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی
﴿وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ ٱلْقِطْرِ﴾ وەمسمان بۆ تواندەوە وەك کانیاو (دەڕۆی) ﴿وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ و هەندێ
لەجنۆکەکانمان ڕام هێنا بوو لەبەر دەستی دا کاریان دەکرد ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِۦ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری
﴿وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا﴾ و ئەگەر هەر کام لەوان لەفەرمانی ئێمە لایدا ﴿نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ﴾ سزای
ئاگری هەڵگیرساوی پێ دەچێژین (١٢) ﴿يَعْمَلُونَ لَهُۥ مَا يَشَآءُ﴾ (سولەیمان) هەرچی پێویستایە بۆیان دروست
دەکرد ﴿مِن مَّحَٰرِيبَ وَتَمَٰثِيلَ﴾ لەپەرستگاو پەیکەرو ﴿وَجِفَانٍ كَٱلْجَوَابِ﴾ چەندین قاپی (نان خواردن) وەك
حەوزی گەورەو ﴿وَقُدُورٍ رَّاسِيَٰتٍ﴾ چەند قازان و مەنجەڵی دامەزراو (نەدەجوولان لەبەر گەورەییان)
﴿ٱعْمَلُوٓا۟ ءَالَ دَاوُۥدَ شُكْرًا﴾ ئەی ئالی داوود شوکرانە بژێری خوا بکەن ﴿وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ ٱلشَّكُورُ﴾ بەڵام
کەمێ لەبەندەکانم (بۆ خوا) سوپاسگوزارن (١٣) ﴿فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ ٱلْمَوْتَ﴾ ئەمجا کاتێك سولەیمانمان
مراند ﴿مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِۦٓ﴾ هیچ شتێك مردنی سولەیمانی پیشان (جنۆکەکان) نەدا ﴿إِلَّا دَآبَّةُ ٱلْأَرْضِ﴾
بێجگە لەخۆرەو مۆریانەی زەوی ﴿تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُۥ﴾ کە داردەستەکەی (سولەیمان) یان دەخوارد
(کەسولەیمان خۆی دابوو بەسەریدا) ﴿فَلَمَّا خَرَّ﴾ ئەمجا کاتێ (سولەیمان) کەوت ﴿تَبَيَّنَتِ ٱلْجِنُّ﴾
بۆ جنۆکەکان ڕوون بویەوە ﴿أَن لَّوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ٱلْغَيْبَ﴾ کە ئەگەر غەیبیان بزانیایە ﴿مَا لَبِثُوا۟ فِي ٱلْعَذَابِ
ٱلْمُهِينِ﴾ لەو سزا ڕیسواکەرەدا نەدەمانەوە (١٤)

﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆ خەڵکی سەبەء لە شوێنی ژیانەیاندا
نیشانەیەك (لەسەر دەسەڵاتی خوا) هەبوو ﴿جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ وَشِمَالٍ﴾ دوو باخات لای ڕاست و لای
چەپی (شوێنەکەیانەوە) هەبوو ﴿كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ﴾ (پێیان وترا) لە ڕۆزی پەروەردگارتان بخۆن
﴿وَاشْكُرُوا لَهُ﴾ وسوپاسی ئەو بکەن ﴿بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ﴾ وڵاتێکی پاك و خۆش و پەروەردگارێکی
لێبوردە(یان هەیە) ۝١٥ ﴿فَأَعْرَضُوا﴾ ئەمجا ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ﴾ ئێمەش
لافاوی وێرانکارمان بۆ ناردن ﴿وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ﴾ دوو باخاتی (چاکی بەرووبوومدار)
ئەوانمان گۆڕی بەدوو باخاتی ﴿ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ﴾ (خراپی) خاوەن بەرێکی تفت و تاڵ و
دار گەز ﴿وَشَيْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ﴾ و کەمێك لە داری نەبك (تاوگ، سیدر) ۝١٦ ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا﴾
ئا بەو جۆرە تۆڵەمان لێ سەندن بەهۆی ناسوپاسییانەوە ﴿وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ﴾ و ئایا جگە
لەوانەی زۆر سپڵەن تۆڵە لە کەس ئەسێنین؟ ۝١٧ ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ وە لەنێوان
(ڕێگای) ئەوان و ئەو شارانەی پیتو بەرەکەتمان تێ خستبوون (لە شام) دانابوومان ﴿قُرًى ظَاهِرَةً﴾
چەند شارۆچکە و دێهاتی نزیك و لەیەکەوە دیار ﴿وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ﴾ و ڕێگەی ڕێکمان بۆ ڕۆشتن
لەنێوان (ئەو دێهاتانە)دا دانابوو ﴿سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ﴾ (وتمان پێیان) چەند شەو و ڕۆژ
بەو (ڕێگایانە)دا بڕۆن بە ئارامی و بێ ترس ۝١٨ ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا﴾ کەچی (خەڵکی سەبەء)
وتیان ئەی پەروەردگارمان ماوەی (ڕێگەی) سەفەرەکانمان دوور بخەرەوە ﴿وَظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾
وستەمیان لەخۆیان کرد ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ ئێمەش کردمانی بەداستانی لەسەر خەڵکدا بیگێڕنەوە
﴿وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ پرژ و بڵاومان کردن (بەوڵاتاندا) بەو پەڕی پرژ و بڵاو کردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی
لەو بەسەرهاتەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ چەند پەند هەیە بۆ هەموو زۆر خۆگری شوکر بەژێر
۝١٩ ﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شەیتان گومانی خۆی لەواندا بەدی هێنا
﴿فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆیە ئیمانداران نەبێت هەموویان شوێنی شەیتان کەوتن ۝٢٠ ﴿وَمَا
كَانَ لَهُ عَلَيْهِم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە شەیتان هیچ دەسەڵاتی بەسەر ئیمانداران دا نەبوو ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ﴾ تەنها بۆ ئەوەی بزانرێت کێ باوەڕی بە ڕۆژی دوایی هەیە ﴿مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ﴾
وەکێ لەوان دەربارەی (دوا ڕۆژ) لە گوماندایە ﴿وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ وە پەروەردگارت
(ئەی موحەممەد ﷺ) بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ۝٢١ ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ هاوار بکەن لەوانەی کە بێجگە لە خوا بە پەرستراوتان دەزانین ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾
بە قەدەر هەرە وردیلەیەکیان بەدەست نییە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە ئاسمانەکان و نە لە زەویدا
﴿وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ﴾ وە ئەو پەرستراوانە هاوبەشی (خوا) نەبوون (لە دروست کردنی) ئاسمانەکان
و زەویدا ﴿وَمَا لَهُ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ﴾ و هیچ یەك لەوان یارمەتی دەری خوا نەبوون ۝٢٢

﴿وَلَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُ﴾ وە تکا کردن لای خوا سوودی نیە ﴿إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ﴾ مەگەر بۆ کەسێ ئەو
(خوا) ڕێگە بدات ﴿حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ﴾ هەتا کاتێ ترس و بیم لەدڵی (تکاکاران) لادەبرێ (بەهۆی
ڕێگەپێدانی شەفاعەت) ﴿قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ﴾ (بە یەکتر) دەڵێن پەروەردگارمان چی فەرمووی دەربارەی
﴿قَالُوا الْحَقَّ﴾ دەڵێن وتە ڕاستەکەی فەرموو (کە ڕێگە دانە بە تکا کردن) ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە تەنها
(خوا) بەرز و بڵند و گەورەیە (٢٣) ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بڵێ کێ ڕۆزیتان دەدات
لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا (ڕۆزیمان دەدات) ﴿وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ﴾ بێگومان ئێمە یا ئێوە
(یەکێکمان) ﴿لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لەسەر ڕێنموونین یان لە گومڕاییەکی ئاشکرادین (٢٤)
﴿قُل لَّا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا﴾ (بڵێ) پرسیارتان لێ ناکرێ لە تاوانی کە ئێمە کردوومانە ﴿وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا
تَعْمَلُونَ﴾ ئێمەش پرسیارمان لێ ناکرێ لەوەی ئێوە دەیکەن (٢٥) ﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا﴾ بڵێ پەروەردگارمان
ئێمە و ئێوە کۆدەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ﴾ لە پاشان بڕیار دەدات لە نێوانماندا بە هەق و ڕاستی
﴿وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە دادوەری زانا (٢٦) ﴿قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُم بِهِ شُرَكَاءَ﴾ بڵێ ئەوەی
پیشانم دەن ئەو هاوبەشانەی بڕدووتانەتە پێڕی خواوە ﴿كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ﴾ وانییە بەڵکو ئەو خوایە
﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی دروست کارە (٢٧) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ وە ئێمە
تۆمان نەناردووە بۆ هەموو ئادەمی بە مژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەی ئادەمی نازانن (٢٨) ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنی (ڕۆژی دوایی)،
کەی دێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن (٢٩) ﴿قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوْمٍ﴾ بڵێ بەڵێنی ئێوە
ڕۆژێکە ﴿لَّا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ﴾ بە ساتێک دوا دەکەون لێی و نە پێشیش دەکەون (٣٠)
﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون وتیان ﴿لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ ئێمە هەرگیز
باوەڕ ناهێنین بەم قورئانە ﴿وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ و بەو کتێبانەش پێش ئەم (قورئانە) هاتوون
﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ﴾ خۆزگە دەت دی کاتێ ئەو ستەمکارانە ﴿مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ڕادەگیرێن
لەبەردەم (دادگای) پەروەردگاریاندا ﴿يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ﴾ قسەی نەوان ئاڕاستەی یەکتر
دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ لاواز و ژێردەستە کراوان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بەوانەی خۆیان
بە گەورە دەزانی (دەسەڵاتدارەکان) ﴿لَوْلَا أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە نەبوونایە بێگومان ئێمە
باوەڕدار دەبووین (٣١)

﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆیان بەگەورە دادەنا دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ بەوانەی ژێردەستە
و لاواز کرابوون ﴿أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ﴾ ئایا ئێمە بەرگریمان کردن لەڕێنموویی ﴿بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ﴾
دوای ئەوەی بۆتان هات ﴿بَلْ كُنتُم مُّجْرِمِينَ﴾ (بەخێر وانە) بەڵکو خۆتان تاوانبار بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ
اسْتُضْعِفُوا﴾ ژێر دەستە و چەوساوەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بەوانەی خۆ بەزل زان بوون
﴿بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ (بەخێر وانیە) بەڵکو پیلانی (ئێوە) بەشەو و بەڕۆژ (چەواشەی کردین)
﴿إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَن نَّكْفُرَ بِاللَّهِ﴾ کاتێك فەرمانتان پێ دەداین کە بێ بڕوا بین بەخوا ﴿وَنَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا﴾ وە وێنە
وهاوبەشانی بۆ دابنێین ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ هەموویان پەشیمانی دەشارنەوە ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێك
سزای دۆزەخ دەبینن ﴿وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە زنجیر و ئەلقەمان کردە گەردنی
بێباوەڕان ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئایا تۆڵەیان لێ ئەسەنرێت جگە لەسزای ئەوەی دەیان کرد ﴿٣٣﴾
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ﴾ وە لەهیچ شارێکدا پێغەمبەری ترسێنەرمان نەناردووە ﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾
مەگەر خاوەن پارە و نیعمەتەکانی (دەوڵەمەندەکانی) وتوویانە ﴿إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ﴾ بەڕاستی
ئێمە باوەڕمان نیە بەو (ئاینە)ی ئێوەی پێ نێردراون ﴿٣٤﴾ ﴿وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا﴾ وە
وتیان ئێمە سامان و منداڵمان زۆرترە (لەئێوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە قەت سزا نادرێین
﴿٣٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات
وەیگرێتەوە بۆ هەر کەسێ بیەوێ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ﴿٣٦﴾
﴿وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُم بِالَّتِي﴾ وە سامان و منداڵتان شتێك نین ﴿تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰ﴾ لای ئێمە پلەو پایەتان
نزیك بکەنەوە ﴿إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ مەگەر ئەوەی باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێ
﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ﴾ ئەو ئەوانە پاداشتی دوو بەرامبەر هەیە ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ بەهۆی ئەو چاکەی
کەکردویانە ﴿وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ﴾ ئەوان لەکۆشکە بەرزەکانی (بەهەشتدا) لەئاسایش دان ﴿٣٧﴾
﴿وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵی بەتاڵ کردنەوەی نیشانەکانی ئێمە دەدەن ﴿مُعَاجِزِينَ﴾
دەستە پاچەن و هیچیان پێ ناکرێ ﴿أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئەوانە لەسزای دۆزەخدا ئامادە کراو
دەبن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ ڕۆزی
هەر کام لەبەندەکانی بیەوێ فراوان یان کەمی دەکات بۆی ﴿وَمَا أَنفَقْتُم مِّن شَيْءٍ﴾ وە ئێوە هەر شتێك
ببەخشن (لەپێناو خوادا) ﴿فَهُوَ يُخْلِفُهُ﴾ ئەوە خوا جێگەی پڕدەکاتەوە ﴿وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە ئەو
(خوا) چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٣٩﴾

﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ پاشان بە فریشتەکان
دەفەرمووێ ﴿أَهَٰؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ ئایا ئەمانە (لە دونیا) ئێوەیان دەپەرست (٤٠) ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾
(فریشتەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم﴾ تەنیا تۆ گەورە و پشتیوانی ئێمەی
نەك ئەوان ﴿بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ﴾ بەڵکو ئەوان جنۆکەیان دەپەرست ﴿أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ﴾
زۆربەیان باوەڕیان بەوان (جنۆکە) هەبوو (٤١) ﴿فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ ئەمجا ئەمڕۆ
ناتوانن هیچ سوود و زیانێك بە یەکتری بگەیەنن ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ وە بە ستەمکاران دەڵێین
﴿ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ بچێژن ﴿الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ ئەوەی ئێوە باوەڕتان پێی
نەبوو (٤٢) ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێ بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە
﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ﴾ دەڵێن ئەمە (پێغەمبەر ﷺ) هیچ نییە جگە لە پیاوێك ﴿يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ﴾ دەیەوێ
ڕێگریتان بکات ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ﴾ لەوەی کە باوو باپیرانتان دەیان پەرست ﴿وَقَالُوا مَا هَٰذَا﴾ وە
دەڵێن ئەمە (قورئان) شتێك نییە ﴿إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرًى﴾ بێجگە لە درۆیەکی هەڵبەستراو بە ناوی خواوە
﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ وە بێباوەڕان بە ڕاستی بە (قورئان) یان دەووت کە بۆیان هاتبوو
﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە (٤٣) ﴿وَمَا آتَيْنَاهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا﴾ (خۆ
ئێمە) پێشتر چەند کتێبێکمان پێ نەدابوون کە بیانخوێننەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ﴾ و بۆمان نەناردبوون
﴿قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ﴾ پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکی ترسێنەر (٤٤) ﴿وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە کەسانێ پێش
ئەمان (قوڕەیشییەکان) باوەڕیان بە پێغەمبەرانیان نەهێنا ﴿وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ﴾ ئەمان (قوڕەیش)
نەگەیشتبوونە دەیەکی ئەوەی بەوانمان دابوو ﴿فَكَذَّبُوا رُسُلِي﴾ ئەمجا ئەوان باوەڕیان بە پێغەمبەرانی
من نەهێنا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) (٤٥) ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ﴾
بڵێ من تەنیا بە یەك شت ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَادَىٰ﴾ کە دوو دوو، یەك یەك، لەبەر
خوا هەڵسن (و گوێڕایەڵی فەرمانەکانی بن) ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ﴾ پاشان بیر بکەنەوە
هاوڕێکەتان (پێغەمبەر ﷺ) شێت نییە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم﴾ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنیا ترسێنەرە بۆ
ئێوە ﴿بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لەپێش هاتنی سزای سەختی (قیامەت) (٤٦) ﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ﴾
بڵێ هەر کرێ و پاداشتێکم لێ داوا کردوون ئەوە بۆ خۆتان ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشتی من
تەنها لەسەر خوایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە (٤٧) ﴿قُلْ
إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ﴾ بڵێ بە ڕاستی پەروەردگارم بە تووندی هەق دەدات بەسەر (بەتاڵدا) ﴿عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾
(خوا) زانایە بە نهێنی و شاراوەکان (٤٨)

﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (ئایینی) ڕاست هات ﴿وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ و بەتاڵ
(نەما) و دروست نابێتەوە دووبارە ناگەڕێتەوە (٤٩) ﴿قُلْ إِن ضَلَلْتُ﴾ بڵێ ئەگەر من گومڕابم ﴿فَإِنَّمَا أَضِلُّ
عَلَىٰ نَفْسِي﴾ ئەوە زیانەکەی تەنیا بۆ خۆمە ﴿وَإِنِ اهْتَدَيْتُ﴾ وە ئەگەر ڕێنموونم ﴿فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي﴾ ئەوە
بەهۆی ئەو (قورئانە)وەیە کە پەروەردگارم بۆی ناردووم ﴿إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری
نزیکە (٥٠) ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزِعُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەگەر ببینی کاتێ (بێ باوەڕان) زۆر دەترسن
﴿فَلَا فَوْتَ﴾ ئەمجا هەیچ جۆرێ ڕزگار بوونیان نیە ﴿وَأُخِذُوا مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ وە لەشوێنێکی نزیک
(دوورەخەوە) دەبرێن بۆ ناوی (٥١) ﴿وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ لەو کاتەدا دەڵێن باوەڕمان هێنا بەو (قورئانە)
﴿وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ چۆن (باوەڕیان) دەست دەکەوێ لەشوێنێکی دوورەوە (٥٢)
﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِن قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەدونیادا بێ باوەڕ بوون پێی ﴿وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِن مَّكَانٍ
بَعِيدٍ﴾ وە بە هەڕاتی قسەیان لەپەنهانیەکان دەکرد لەشوێنێکی دوورەوە (کەدونیایە) (٥٣) ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ
وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ﴾ بەربەست دەخرێتە نێوان ئەوان و ئەوەی ئارەزووی دەکەن (کەبریتیە لە باوەڕ و تەوبە
کردنە) ﴿كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِم مِّن قَبْلُ﴾ هەر وەکو بەهاوشێوەکانیان کرا لەپێش ئەمانە ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ
مُّرِيبٍ﴾ بەڕاستی ئەوان لەگومانێکی دوو دڵ کەردان (٥٤)

سورەتی ﴿فاطر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەموو ستایش بۆ خوایە کەدەی هێنەری ئاسمانەکان و زەویە
﴿جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ فریشتەکانی کردووە بەنێراوانێک ﴿أُولِي أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ﴾ خاوەنی (چەند
جۆرە) باڵی دووان و سیان و چوار ﴿يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ﴾ (خوا) هەرچی بیەوێ لەدروست
کردندا زیادی دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (١)
﴿مَّا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِن رَّحْمَةٍ﴾ خوا هەر ڕەحمەت وچاکەیەک بۆ خەڵک بەرەڵا بکات و بیکاتەوە ﴿فَلَا مُمْسِكَ
لَهَا﴾ ئیتر شتێک نیە ڕێگری لێ بکات وبیگرێتەوە ﴿وَمَا يُمْسِكْ﴾ وەخوا هەر بەهرەیەک بگرێتەوە
﴿فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِن بَعْدِهِ﴾ ئیتر لەپاش گرتنەوەی خوا بەرەڵاکەر و نێرەری بۆ نیە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە
خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە (٢) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیربکەن
لەبەهرەی خوا بەسەرتانەوە ﴿هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئایا بێجگە لەخوا دروست کەرێکی تر هەیە
﴿يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ کەڕۆزیتان بدات لەئاسمان و زەویدا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
ڕاست نیە بێجگە لەخوا ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن وا ڕوو وەردەگێڕن (لەیەکخوا پەرستی) (٣)

﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ ئەگەر باوەڕیان پێ نەهێنایت (دڵگران مەبە) ﴿فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ چونکە بەڕاستی پێغەمبەرانی پێش تۆش باوەڕیان پێ نەهێنرا ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ هەموو کار و بارەکان تەنها بۆ لای خوا دەگەڕێنەوە ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەی خەڵکینە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ دەی کەواتە با ژیانی دونیا فریوتان نەدات ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتان بە (بەزەیی و لێبووردەیی) خوا فریوتان نەدات ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئێوەیە ﴿فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا﴾ دەی کەواتە ئێوەش بە دوژمنی خۆتانی دابنێن ﴿إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ﴾ بێگومان ئەو (شەیتان) تاقم و کۆمەڵەکەی بانگ دەکات ﴿لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ ئەوەی ببنە هاوەڵانی ئاگری هەڵگیرساوی (دۆزەخ) ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون سزای بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبووردن و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ دەی ئایا کەسێ کە کردەوەی خراپی خۆی بۆ جوان کراوە ﴿فَرَآهُ حَسَنًا﴾ و بە چاک و جوانی دەبینێ (وەک کەسێکە ببوەری چاکە و خراپەی ئایین بێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ وە بەڕاستی خوا هەر کەسێکی بوێ گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە هەر کەسێکی بوێ ڕێنموویی دەکات ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ﴾ دەی کەواتە بە خەفەت خواردن لەبەر (ئیمان نەهێنانی) ئەوان خۆت مەفەوتێنە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کە ئەوان دەیکەن ئاگادارە ﴿٨﴾ ﴿وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ خوا ئەوەیە کە (با)کانی ناردووە ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ ئەوەی هەورەکان بگەڕێنێ (بڵاویان بکاتەوە) ﴿فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ ئەمجا ئەو (هەورانە) دەبەین بۆ سەر وڵاتێکی مردوو ﴿فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا (بارانی لێ دەبارێ و) زەوی پێی زیندوو دەکەینەوە پاش ووشک بوون و مردنی ﴿كَذَلِكَ النُّشُورُ﴾ زیندوو کردنەوەی (مردووانیش لە قیامەتدا) هەر بەو شێوەیە ﴿٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ﴾ هەر کەسێ گەورەیی و سەربەرزی دەوێ (بەخۆی بوێ) ﴿فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی هەموو گەورەیی و دەسەڵات هەر بۆ خوایە ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ ووتەی پاک و چاک تەنها بۆ لای ئەو (خوا) سەر دەکەوێ ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ وە (ووتەی پاک) کردەوەی چاک بەرز دەکاتەوە (بۆ لای خۆی) ﴿وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی کە پیلانە خراپەکان دەگێڕن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سزایەکی توندو بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾ و فێڵ و پیلانی ئەوانە لەناو دەچێ ﴿١٠﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ خوا (باوکی) ئێوەی لە خاک دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان (نەوەکانی دروست کرد) لە نوتفەیەک ﴿ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا﴾ ئەمجا (خوا) کردوونی بە چەند جووت (نێر و مێ) ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ وە هیچ مێینەیەک (ئافرەتێک) دووگیان نابێ و سکەکەی دانانێ (نابێت) مەگەر بە ئاگاداری خوا نەبێت ﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ﴾ وە هیچ تەمەن درێژ کراوێ تەمەنی درێژ ناکرێ ﴿وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ وە لە تەمەنی کەم ناکرێ مەگەر لە کتێبێک (اللوح المحفوظ) دا نووسراوە ﴿إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم کارە بۆ خوا ئاسانە ﴿١١﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ﴾ ئەو دوو (جۆرە) دەریا وەك یەك نین ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان سازگار و شیرینە
﴿سَائِغٌ شَرَابُهُ﴾ و خواردنەوەی ئاسانە و خۆشە ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان سوێر و تاڵ و تفتە
﴿وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ و لەهەردووکیان گۆشتی تەڕ و تازە دەخۆن ﴿وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً
تَلْبَسُونَهَا﴾ و خشڵی (مرواری و سەدەف و دوڕ لەدەریا) دەرئەهێنن و دەیپۆشن، (خۆتانی پێ
دەڕازێننەوە) ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ﴾ و کەشتییەکان دەبینی ئاوەکە لەت دەکەن (کاتێ بەریدا
دەڕۆن) ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ ڕزق و ڕۆزی خوا پەیدا بکەن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾
وەتا ستایشی خوا بکەن (لەسەر بەهرەکانی) (١٢) ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (خوا) شەو دەکات بەناو
ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆر و مانگی
ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەکەیان (لە خولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی
دیاری کراوە دەگەڕێت و دەسوڕێنەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوەیە خوای پەروەردگاری ئێوە
﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ پادشایەتی تەنها بۆ ئەوە ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ و ئەوانەی ئێوە هاواریان لێ
دەکەن بێجگە لەخوا ﴿مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ﴾ خاوەنی توێکڵە سپیەکەی ناوکی خورمایش نین (١٣)
﴿إِن تَدْعُوهُمْ﴾ (بتەکان) ئەگەر هاواریان لێ بکەن ﴿لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ هاوارەکەتان نابیستن
﴿وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ و ئەگەر بیشی بیستن وەلامتان نادەنەوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ﴾
و لەڕۆژی قیامەتیشدا بێ باوەڕ دەبن بەهاوبەش دانانەکەتان (ڕەتی دەکەنەوە)
﴿وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ وە دڵنیابە کەس وەك (خوای) ئاگادار ئاگادارت ناکات (لەسەر ئەمحانە) (١٤)
﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەی خەڵکینە هەر ئێوە هەژاری لای خوان ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾
وە تەنیا خوایە بێ نیازی ستایش کراو (١٥) ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر (خوا) بیەوێ لەناوتان
دەبات ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە خەڵکێکی تری تازە دەهێنێت (١٦) ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ وە ئەمەش
بۆ خوا کارێکی گران نیە (١٧) ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر
هەڵ ناگرێت ﴿وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا﴾ وە ئەگەر بارگرانی (گوناهباری) بانگی کەسی تر بکات بۆ
هەڵگرتنی (بارە گوناهەکەی) ﴿لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ﴾ هیچ لەو (بارە گوناهە) هەڵ ناگرێ ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ﴾ هەرچەندە (داوالێ کراوەکە) خزمیشی بێت ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد
ﷺ) تەنها ئەوانە بێدار دەکەیتەوە ﴿الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ کە بەنهێنی لەپەروەردگاریان دەترسن
﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەکانیان بەرێکی بەجێ دەهێنن ﴿وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر
کەس خۆی پاك ڕاگری (لە تاوان) ئەوە بەڕاستی (سوودی) خۆ پاك ڕاگرتنەکەی هەر بۆ خۆیەتی
﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ و گەڕانەوەش تەنها بۆ لای خوایە (١٨)

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ﴾ ئەکوێرو بینا یەکسان نین ﴿١٩﴾ ﴿وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ﴾ و نە تاریکستان و ڕووناکی (وەك یەکن) ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ﴾ و نە سێبەرو خۆرەتاو (وەك یەکن) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ نە زیندووان و مردووان وەك یەکن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ﴾ بەڕاستی خوا (دەنگی خۆی) دەبیستێنێ بەهەر کەس کە بیەوێت ﴿وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ﴾ بەڵام تۆ ناتوانی (ئەی موحەممەد ﷺ) بەبانگەکەت، بیستن بەوانەی لەگۆڕەکاندان (مردوون) ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾ تۆ تەنها ترسێنەری ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان بە(ئاینی) ڕاستەوە ناردووە مژدەدەر و ترسێنەر بیت ﴿وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ هەر گەل و ئوممەتێك (پێغەمبەرێکی) ترسێنەری تێدا هاتووە ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر باوەڕت پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ ئەوە بێگومان لەپێش ئەوانیشەوە کەسانێك باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان بەموعجیزەکان ﴿وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و پەڕ و کتێبە ڕوون کەرەوەکانەوە ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ پاشان ئەوانەیان بێ باوەڕ بوون تۆڵەم لێ گرتن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٢٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ﴾ کە بەڕاستی خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە، ئەمجا بەو بەر بە هەموو جۆرە میوەیەکمان ڕواند ﴿مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا﴾ کەشێوە و ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ﴾ و لەچیاکاندا چەند ڕێگا هەیە ﴿بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا﴾ کەڕەنگیان سپی و سوورە (سپی و سوورەکانیش) جیاوازن ﴿وَغَرَابِيبُ سُودٌ﴾ و هەشیانە ڕەشێکی تۆخە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ﴾ وە لەئادەمی و زیندەوەرو ئاژەڵ و ماڵاتیشدا ﴿مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ﴾ ڕەنگی جۆراو جۆر هەیە بەوێنەی جیاوازی میوەکان ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ بەڕاستی لەناو بەندەکانی خودا، تەنها زانایان (وەك پێویست) لەخوا دەترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ بێگومان خوا زاڵی بالادەستی لێبوردەیە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە کتێبی خوا دەخوێننەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و بەچاکی نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ وە لەوەی کەپێمان داون بەنهێنی و ئاشکرا دەبەخشن ﴿يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ﴾ چاوەڕوانی بازرگانیەکی هەرگیز زەرەر ناکات ﴿٢٩﴾ ﴿لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) بەتێر و تەواوی پاداشتیان بداتەوە ﴿وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ وە لە فەزڵ و بەهرەی خۆی زیاتریشیان پێ بدات ﴿إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی سوپاس وەرگرە ﴿٣٠﴾

﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ وە ئەوەی لەقورئاندا بیگامان کردوە بۆ تۆ ﴿هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا
بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ هەر ئەوە ڕاستەو پشتیوانی کتێبەکانی پێش خۆیەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا
بەبەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ﴾ لەپاشان ئەم قورئانەمان بەخشی بەکەسێك
﴿الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ کە لەناو بەندەکانماندا هەڵمان بژاردن ﴿فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ﴾ ئەمجا هەندێکیان
ستەمکارن لەخودی خۆیان ﴿وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾ وهەندێکیان مام ناوەندین ﴿وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ
اللَّهِ﴾ وهەندێکی تریان بەفەرمانی خوا پێشکەوتوون بەهۆی چاکەکانیانەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾
ئەم (قورئان پێدانە) لەخۆیدا بەهرەیەکی گەورەیە ﴿٣٢﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ ئەوانە دەچنە ناو
بەهەشتانێك کە جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ لەوێدا
بەبازنی ئاڵتون و مرواری دەڕازێنرێنەوە ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وپۆشاکیشیان تێیدا ئاوریشمە ﴿٣٣﴾
﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ وە ئەوان دەڵێن هەموو سوپاس بۆ ئەو خوایە ﴿أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ﴾ کەخەمی
لابردین و بەهێمنت ﴿إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارمان لێبوردەی شایستەی سوپاسە
﴿٣٤﴾ ﴿الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ﴾ ئەو (خوایە) کە بەچاکەو بەهرەی خۆی نیشتەجێی کردین
لەماڵی هەمیشەیی (بەهەشت دا) ﴿لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ﴾ لەوێدا بەهیچ ماندوو بوونێکمان تووش نابێ
﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ﴾ وەهیچ ئەرك و زەحمەتێکمان دووچار نابێ ﴿٣٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ﴾
ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوانەیە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا﴾ بڕیاری مردن نادرێ بەسەردایاندا
تا بمرن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا﴾ هەروەها هەندێ لەسزای (دۆزەخ)یان لێ سووك ناکرێ
﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ﴾ تا بەو جۆرە تۆڵە ئەسەنین لەهەموو بێ باوەڕێك ﴿٣٦﴾ ﴿وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ
فِيهَا﴾ وە ئەوانە لەدۆزەخدا هاوار دەکەن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگارمان
(لەدۆزەخ) دەرمان بهێنە تا کردەوەی چاك بکەین ﴿غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ جیاواز لەوەی دەمان کرد
(لەدونیادا) ﴿أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ﴾ (وەڵام دەدرێنەوە) ئایا تەمەنمان درێژ نەکردن ﴿مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ﴾
ئەوەندەی ئەوەی دەیەوێ بیر بکاتەوە تیایدا بیر بکاتەوە ﴿وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ﴾ وە ترسێنەرتان بۆ هات
﴿فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ﴾ دەی (ئەو سزا) بچەژن چونکە هیچ یارمەتیدەرێك بۆ (بێ باوەڕە)
ستەمکارەکان نییە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڕاستی خوا بەنهێنی ئاسمانەکان
وزەوی زانایە ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بێگومان خوا بەنهێنی دڵان ئاگادارە ﴿٣٨﴾

﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر ئەو زاتە ئێوەی کردە جێنشین(ی پێشوان) لەزەویدا ﴿فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ ئەوسا هەر کەس بێ باوەڕ بێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕیەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وە بێ باوەڕی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات لای پەروەردگاریان ﴿إِلَّا مَقْتًا﴾ جگە لەخەشم و ڕقی زۆر ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ وە بێ باوەڕیی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات بێجگە لەزەرەرمەندی ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەو هاوبەشانەی لەجیاتی خوا دەتانپەرستن (هاواریان لێ دەکردن) ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لەزەویدا چیان دروست کردووە؟ ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لەبەدی هێنانی ئاسمانەکاندا بەشداری (خوا)یان کردووە؟ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا﴾ یا کتێبێکمان پێ داون ﴿فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ﴾ جا بەڵگەیان لەو کتێبەدا هەیە (کەبتەکان هاوبەشی خوان) ﴿بَلْ إِن يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ستەمکاران هیچ بەڵێنێك بەیەکتری نادەن جگە لەفریودان و(هەڵخەڵەتاندن) نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی خوا ئاسمانەکان و زەوی ڕاگیر دەکات ﴿أَن تَزُولَا﴾ بۆ ئەوەی لەشوێنی خۆیان لانەدەن ﴿وَلَئِن زَالَتَا﴾ بەڕاستی ئەگەر لەشوێنی (خۆیان) لابدەن ﴿إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّن بَعْدِهِ﴾ کێ هەیە جگە خوا ڕایان بگرێت ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بێگومان ئەو (خوا) لەسەرخۆ و لێبووردەیە ﴿٤١﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ (بت پەرستان) بەسوێندی هەرە گەورەیان سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَئِن جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ (دەیان ووت) ئەگەر پێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ بێت ﴿لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ﴾ بەڕاستی ئەوان لەهەر یەك لە ئوممەتانی تر ڕێنموون تر دەبن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ ئەمجا کاتێ پێغەمبەری ترسێنەریان بۆ هات ﴿مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ زیاتر دوور کەوتنەوە(لەڕێگەی ڕاست) ﴿٤٢﴾ ﴿اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ لەسەر خۆ بەزل زانین لەزەویدا ﴿وَمَكْرَ السَّيِّئِ﴾ و فێڵ وپیلانی خراپ کردن ﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ وە فێڵ و پیلانی خراپ تەنیا ڕیزێ بەخاوەنەکەی دەگەیەنێ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ﴾ دەی کەواتە ئەوان جگە لەچارەنووسی پێشینان چاوەڕوانی شتێکی تر دەکەن؟ ﴿فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ چونکە یاسای خوا هەرگیز گۆڕانی بۆ نیە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ و یاسای خوا لادانی بۆ نیە ﴿٤٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ تا سەیر بکەن سەر ئەنجامی گەلانی پێش خۆیان چۆن بووە ﴿وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە ئەوان لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ناتوانێ لەدەستی خوا دەربچێ ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەئاسمانەکان وە نە لەزەویدا ﴿إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ بەڕاستی خوا زانا و بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٤٤﴾

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا قار بگری لەخەڵکی (تۆڵەیان لێ بسەنێ) ﴿بِمَا كَسَبُوا﴾
لەسەر ئەو (خراپانەی) کردویانە ﴿مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیاندارێکی بەسەر زەویەوە
نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەڵام (خوا) مۆڵەتی ئەوان ئەدات تا ماوەی دیاری
کراو ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتی ماوەکەیان (کۆتایی) هات (دەیان مرێنێ) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِعِبَادِهِ بَصِيرًا﴾ جا بێگومان خوا بە بەندەکانی ئاگادارو بینایە (٤٥)

سورەتی ﴿یس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يس﴾ بە(یا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾ سوێند بە قورئانی پڕ لەدانایی (٢) ﴿إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾
بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێغەمبەرانی خوای (٣) ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێبازی
ڕاستی (٤) ﴿تَنزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ (قورئان) دابەزێنراوە لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی میهرەبانەوە
(٥) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەلێ بترسێنی (لەسزا) کەباو و باپیرانیان نەترسێنرابوون
﴿فَهُمْ غَافِلُونَ﴾ بۆیە ئەوان بێ ئاگا بوون (٦) ﴿لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
بەڵێنی خوا چەسپی و هاتە دی لەسەر زۆربەیان ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ چونکە ئەوان باوەڕ ناهێنن (٧)
﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا﴾ (وەک کەسانێ وان کە) ئەوقمان کردیتە گەردنیان ﴿فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ﴾
جا ئەو (ئەوقانە) تا چەناگەیان هاتیی (گەردنیانی بەتەواوی گرتیەوە) ﴿فَهُم مُّقْمَحُونَ﴾ ئەمجا سەریان
بەرز کرابێتەوە (نەتوانن بۆ خوارو ئەم لاو لا بیجوڵێنن) (٨) ﴿وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا﴾
وە بەربەستمان لەبەردەم و پشتیانەوە داناوە ﴿فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ پەردەشمان داوە بەسەر
چاویاندا بۆیە ئەوان (ڕاستی) نابینن (٩) ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ وە بۆ ئەوان یەکسانە
چ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن (١٠) ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ﴾
تۆ تەنها کەسێک دەترسێنی کە شوێن قورئان دەکەوێت ﴿وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ لەپەنهانیشدا لە
خوای میهرەبان دەترسێ ﴿فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی (ئەو شوێن کەوتن و ترسانەوە)
مژدەی بدەرێ بەلێخۆشبوونی (گوناهەکانی) و پاداشتی چاکی (بەهەشت) (١١) ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾
بەڕاستی هەر ئێمە مردووان زیندوو دەکەینەوە ﴿وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ﴾ و هەرچی پێشتر
کردویانە و شوێنەواری پاش خۆشیان دەنوسین ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ وە هەموو
شتێکمان لە پەڕاوێکی ڕوون و ئاشکرادا ژماردووە و نووسیوە کە (لوح المحفوظ) ە (١٢)

﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نموونەیان بۆ بهێنەرەوە بە خەڵکی شاری
(ئەنتاکیە) ﴿إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ کاتێ کە پێغەمبەرانیان بۆ هات ﴿١٣﴾ ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا﴾
کاتێ دوو (پێغەمبەر)مان نارد بۆ لایان باوەڕیان پێنەکردن ﴿فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ﴾ ئەمجا بە (ناردنی
پێغەمبەری) سێیەم بەهێزمان کردن (پشتمان گرتن) ﴿فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ﴾ جا (هەموویان)
وتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر ئێوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالُوا مَا أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ (خەڵکەکە) وتیان ئێوە
هەر ئادەمیەکی وەک ئێمەن ﴿وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمَٰنُ مِن شَيْءٍ﴾ وە خوای میهرەبان هیچ شتێکی (لەبیگ) نەناردوتە
خوارەوە ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆزنن و درۆ دەکەن ﴿١٥﴾ ﴿قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ﴾
(پێغەمبەرەکان) وتیان پەروەردگارمان دەزانێ بەڕاستی ئێمە (بە پێغەمبەرێتی) نێردراوین بۆ سەر
ئێوە ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ و ئێمە تەنها گەیاندنی (ئایەتەکان)مان لەسەرە بە ڕوونی ﴿١٧﴾
﴿قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ﴾ (خەڵکەکە) وتیان بێگومان ئێمە بەهۆی ئێوەوە دووچاری شوومی و بەدبەختی
بووین ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ﴾ سوێند بە خوا ئەگەر واز نەهێنن (لەو کارەتان) بەردبارانتان دەکەین
﴿وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و بەڕاستی لەلایەن ئێمەوە دووچاری سزایەکی پڕ ئێش و ئازار دەبن ﴿١٨﴾
﴿قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ أَئِن ذُكِّرْتُم﴾ (پێغەمبەرەکان) وتیان شوومی ئێوە بەخۆتانەوەیە چونکە ئێوە
ئەگەر ئامۆژگاری بکرێن (هەست بە شوومی دەکەن) ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾ (نەخێر وا نیە) بەڵکو ئێوە
گەلێکی لەسنوور دەرچوون ﴿١٩﴾ ﴿وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ﴾ وە لە دوورتری شارەکەوە پیاوێک
بە پەلە هات ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم شوێن ئەم پێغەمبەرانە بکەون ﴿٢٠﴾
﴿اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا﴾ شوێن کەسانێ بکەون داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێ ناکەن ﴿وَهُم
مُّهْتَدُونَ﴾ کە خۆشیان ڕێنموونیی کراون ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي﴾ وە من بۆچی زاتێ نەپەرستم
کە منی بەدی هێناوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەوە دەگەڕێنەوە ﴿٢٢﴾ ﴿أَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ ئایا
بێجگە لەو (خوا) پەرستراوێک بۆ خۆم بڕیار بدەم ﴿إِن يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوای میهرەبان
زیانی بۆ من بوێ ﴿لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ تکای ئەوان هیچ سوودێک بە من ناگەیەنێ ﴿وَلَا
يُنقِذُونِ﴾ و (لە سزای خوا) ڕزگارم ناکەن ﴿٢٣﴾ ﴿إِنِّي إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من (ئەگەر وابەش
دابنێم) ئەو کاتە لە گومڕاییەکی زۆر ئاشکرادام ﴿٢٤﴾ ﴿إِنِّي آمَنتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ﴾ بەڕاستی من باوەڕم
هێنا بە پەروەردگارتان وە ئێوەش گوێتان لێبێ ﴿٢٥﴾ ﴿قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ﴾ (ئەم پیاوەیان شەهید کرد) پێی
وترا بڕۆرە بەهەشتەوە ﴿قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ﴾ (ئەو پیاوەش) وتی خۆزگە گەلەکەم بیانزانیایە
﴿٢٦﴾ ﴿بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي﴾ بەوەی کە پەروەردگارم لێم خۆشبووە ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ﴾ وە منی خستە
ڕیزی ڕێزگیراوانەوە ﴿٢٧﴾

﴿وَمَا أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِن بَعْدِهِ﴾ وەلـە دوای ئـەو ئەمـان نـاردە خـوارەوە بـۆ سـەر گەلەکەی ﴿مِن جُندٍ مِّنَ
السَّمَاءِ﴾ هیچ لەشکرێك لەئاسمانەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ﴾ و ئێمە دانەبەزێنەر نەبووین ﴿٢٨﴾ ﴿إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً
وَاحِدَةً﴾ (هـۆی بەچوونیان) تەنیا شریخەیەکی بەهێز بوو ﴿فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ﴾ جـا کتوپڕ ئەوانە هەموو
جوڵەیـان نەمـا و مـردن ﴿٢٩﴾ ﴿يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ﴾ ئـای پەشـیمانی وداخـی سـەخت بۆ ئـەو بەندانەی
(کەبێ باوەڕن) ﴿مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەر پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە تەنیا گاڵتەیان
پێ دەکرد (و هیچ تر) ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ﴾ لە پێش ئەواندا
چەنـد گەلی (ئاوەدان) مان لە ناو بردووە ﴿أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ کەبێگومان ناگەڕێنەوە بۆ لای ئەمان
﴿٣١﴾ ﴿وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ هـەر هەمـوو (لـە ناوبراوان) کۆ دەکرێنـەوە لای ئێمە (و لەقیامەت
دا) ئامادە دەکرێن ﴿٣٢﴾ ﴿وَآيَةٌ لَّهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ﴾ وە نیشـانەو بەڵگەیەك بۆ ئەوان، ئەم زەوییە مردووەیە
﴿أَحْيَيْنَاهَا﴾ کـە زیندوومـان کـردەوە ﴿وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ﴾ و دانەوێڵەمـان لـێ دەرهێنا
(لـێ ڕوا نـد) کـە لێی دەخـۆن ﴿٣٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ وە لـەو (زەوییە) دا چەند
باخ بەخورما و ترێمان تێدا هێنا ﴿وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ﴾ و چەنـد کانیاومان تێیادا هەڵقوڵاندووە
﴿٣٤﴾ ﴿لِيَأْكُلُوا مِن ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ﴾ بۆ ئەوەی لەبەروبوومەکانی بخۆن کەدەستی ئەوان بەرهەمی
نەهێناوە ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٥﴾ ﴿سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ پاك
وبێگەردە زاتێك کە هەموو جووتەکانی (نێر و مێ) دروست کردووە ﴿مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنفُسِهِمْ﴾
لـەوەی کـە زەوی دەیڕوێنـێ و لە(ئادەمی) خۆیان ﴿وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ﴾ و لەو شتانەش کە نایزانن ﴿٣٦﴾
﴿وَآيَةٌ لَّهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ﴾ شـەویش بەڵگەو نیشـانەیە بۆ ئەوان کە ئێمـە ڕۆژی لێ دەردەهێنین
﴿فَإِذَا هُم مُّظْلِمُونَ﴾ ئەمجا لەناکاودا تاریکی هەموویان دەگرێتەوە ﴿٣٧﴾ ﴿وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا﴾
خۆریش بەرەو نشـینگەی خـۆی (لەگەڕاندایـە و) دەڕوا ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئـەوە بڕیاردەری
(خوای) زاڵی مەڵادەستی زانایە ﴿٣٨﴾ ﴿وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ﴾ وەبۆ مانگیش چەند تەوەقێکمان داناوە ﴿حَتَّىٰ
عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ﴾ (دوای تەواو کردنی قۆناغەکانی) هەروەکو پەلی دار خورمای کۆنی (وشـك
بووی) لێ دێت ﴿٣٩﴾ ﴿لَا الشَّمْسُ يَنبَغِي لَهَا أَن تُدْرِكَ الْقَمَرَ﴾ خۆر بـۆی نیـە (ناتوانێ) بگـات بەمانگ
﴿وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ﴾ و شـەویش ناتوانێ پێشـکەوێ لەڕۆژ ﴿وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾ و هەر یەکەیان
(خۆرو مانگ)لە خولگەیەکدا مەلە دەکەن و دەسووڕێنەوە﴿٤٠﴾

﴿وَآيَةٌ لَّهُمْ﴾ وەبەڵگەیەکی ئاشکرای تر بۆ ئەوان ئەمەیە ﴿أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کەبێگومان
ئێمە نەوەکانی ئەوانمان لە کەشتی پڕکراو (لەخۆیان و کەل و پەلیان) دا هەڵگرتووە ﴿٤١﴾ ﴿وَخَلَقْنَا لَهُم
مِّن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ﴾ وە بە وێنەی کەشتی شتانێکی ترشمان بۆ دروست کردوون کە سواری بن ﴿٤٢﴾
﴿وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ نوقمیان دەکەین ﴿فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ﴾ جا هیچ کەس نایەت
بە هاواریانەوە و ڕزگاریش ناکرێن (لە نوقم بوون) ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ مەگەر بەزەیی
ئێمە (ڕزگاریان بکات) وتا کاتی دیار کراو بیان ژێنین ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێک پێیان بوترێت
﴿اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ﴾ خۆتان بپارێزن (لەو سزای کە) لەبەردەمتان دایە وە ئەوەش لە پشتەوەیە
(لە ڕۆژی دوایی) ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکرێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾
وە هەر بەڵگەو ئایەتێکیان لە ئایەتەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان هەر
ڕوو وەردەگێڕن لەو (ئایەتانە) ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ وە هەر کاتێ پێیان بوترێ لەوەی
خوا پێی داون ببەخشن ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەڵێن بەو ئەوانەی ئیمانیان
هێنا بوو ﴿أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ﴾ ئایا خواردن بدەین بە کەسێ ئەگەر خوا بیویستایە خواردنی
پێ دەدا ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئێوە تەنها لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنەکەی دێت ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤٨﴾ ﴿مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ﴾
ئەمانە چاوەڕوانی هیچ ناکەن مەگەر شریخە و دەنگێکی بەهێز (فوو کردن بە کەڕەنادا) بیانگرێت
﴿وَهُمْ يَخِصِّمُونَ﴾ لە کاتێکدا لە بیر خۆیاندا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ
يَرْجِعُونَ﴾ لەوسا ناتوانن هیچ وەسێتێک بکەن یان بگەڕێنەوە لای کەس و کاریان ﴿٥٠﴾ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾
وە (جارێ تر) فوو دەکرێ بە کەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ﴾ ئەمجا ئەوان کتوپڕ لە گۆڕەکان
دێنە دەرەوە ﴿إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ﴾ بە پەلە دەڕۆن بۆ لای پەروەردگاریان ﴿٥١﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن
مَّرْقَدِنَا﴾ دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە کێ زیندووی کردینەوە لە گۆڕەکانمان دا ﴿هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ
الْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوای میهرەبان پێی داین و پێغەمبەرەکان ڕاستیان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿إِن كَانَتْ
إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ تەنها شریخە و دەنگێکی گەورە دێت ﴿فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ
هەموویان (بە کۆمەڵ) لای ئێمە ئامادە کراون ﴿٥٣﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ ئەمڕۆش هیچ جۆرە
ستەمێک لە کەس ناکرێ ﴿وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە جگە لەوەی کەدەتان کرد پاداشت
وسزا نادرێنەوە ﴿٥٤﴾

﴿إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ﴾ بەڕاستی بەهەشتی یەکان ئەمڕۆ ﴿فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ﴾ لەخۆشی و شادیدا
سەرقاڵن ﴿٥٥﴾ ﴿هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ﴾ خۆیان و هاوسەرەکانیان لە سێبەرەکاندا
لە سەر تەختی (ی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿٥٦﴾ ﴿لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُم مَّا يَدَّعُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)دا
بۆیان ئامادەیە میوەجات وەهەرچی داوا بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبٍّ رَّحِيمٍ﴾ سەلام (یان لێ دەکرێت)
بەوتەیەك لە لایەن پەروەردگاری میهرەبانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ ئێوەش ئەی تاوانباران
ئەمڕۆ جیا ببنەوە (لە ئیمانداران) ﴿٥٩﴾ ﴿أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەکانی ئادەم ئایا وەسیەتم
بۆ نەکردن ﴿أَن لَّا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ﴾ کە شەیتان نەپەرستن ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی
شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنِ اعْبُدُونِي هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ وە (ئایا وەسیەتم بۆ نەکردن)
کەمن بپەرستن ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا﴾ سوێند بەخوا بێگومان
(شەیتان) خەڵکێکی زۆری لە ئێوە گومڕا کرد ﴿أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ﴾ ئەی ئایا ئێوە ژیر نەبوون ﴿٦٢﴾
﴿هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەودۆزەخەیە کەبەڵێنتان پێ درابوو ﴿٦٣﴾ ﴿اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ
تَكْفُرُونَ﴾ ئەمڕۆ بڕژێنە ناوی بەهۆی بێ باوەڕ بوونتانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەمڕۆ
مۆر دەنێین بەسەر دەمیاندا ﴿وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیان قسەمان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُم
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ و قاچیان شایەتی دەدەن بەوەی کە کردویانە ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ﴾
وەئەگەر بمانەوێ ڕووناکی چاویان ناهێڵین (کوێریان دەکەین) ﴿فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ﴾ ئەوسا
دەیانەوێ بەرەو ڕێگای ڕاست پێشبڕکێ بکەن جا چۆن دەبینن ﴿٦٦﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ﴾
خۆ ئەگەر بمانەوێ لەشوێنی خۆیاندا شێوەی ئادەمییان دەگۆڕین (دەیان کەین بە شتێکی خراپ)
﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ﴾ بەهۆی ئەو (گۆڕینەوە) نەیان دەتوانی نەڕۆن و نەبگەڕێنەوە ﴿٦٧﴾
﴿وَمَن نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وەئەمەی هەر کەس درێژ کەین لاشەی لاواز و ناتەوان
دەکەین ئەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنبَغِي لَهُ﴾ ئێمە ئەو (موحەممەد ﷺ)مان فێری
شیعر نەکردووە، وشیعروتن شیاوی ئەو نی یە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ﴾ و ئەوەی (موحەممەد ﷺ)
دەیڵێ پەند و ئامۆژگاری و قورئانی ڕوونکەرەوەی (ڕاستی یە) ﴿٦٩﴾ ﴿لِّيُنذِرَ مَن كَانَ حَيًّا﴾ بۆ ئەوەی
ئەوانەی (دڵ) زیندوون بیان ترسێنێ ﴿وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ و وتەی (سزا) سەپێت بەسەر
بێ باوەڕان ﴿٧٠﴾

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا﴾ کە بێگومان ئێمە
ئاژەڵمان بۆ ئەوان دروست کردووە ﴿فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ﴾ ئەمجا ئەوان خاوەنیانن ﴿٧١﴾ ﴿وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ﴾
وە راممان هێناون بۆیان ﴿فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ﴾ ئەمجا سواری هەندێکیان دەبن و (گۆشتی)
هەندێکیشیان دەخۆن ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ﴾ وە زۆر سوودیان لێ دەبینن وشتی خواردنەوەشیان
لێ وەردەگرن ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً﴾ وە
بێجگە لە خوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ﴾ بەو هیوایەی یارمەتی
بدرێن ﴿٧٤﴾ ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ﴾ (ئەو پەرستراوانە) ناتوانن یارمەتیان بدەن ﴿وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ﴾
بەڵام ئەمان سەربازی ئامادەن، لە خزمەتیاندان (وەکو چی ئەو شانەن) ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ﴾ جا
قسەکانیان خەمبارت نەکات ﴿إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی دەی شارنەوەو
ئەوەی ئاشکرای دەکەن دەیزانین ﴿٧٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَ الْإِنسَانُ﴾ ئایا ئادەمی نەیزانیوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ﴾
کە ئەومان لە نوتفەیەک دروست کردووە ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی یەکسەر دەبێتە دوژمنێکی
سەرسەختی دیار (دەمقاڵێ کەرێکی ئاشکرایە) ﴿٧٧﴾ ﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ﴾ وە نموونەمان بۆ
دێنێتەوە و بەدیهێنانی خۆی لە بیر چوتەوە ﴿قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ (ئەو بێ بڕوایە) دەڵێ کێ
ئێسکەکان زیندوو دەکاتەوە لە کاتێکدا کە ڕزیون ﴿٧٨﴾ ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ئەو زاتە زیندوویان دەکاتەوە کە لە یەکەم جارەوە بەدی هێناون ﴿وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ و
ئەو بە هەموو دروستکراوێک زانا و ئاگادارە ﴿٧٩﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا﴾ زاتێ کە
لە درەختی سەوز ئاگری بۆ دروست کردوون ﴿فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ﴾ ئیتر ئێوە ئاگری پێ دەکەنەوە
﴿٨٠﴾ ﴿أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن
يَخْلُقَ مِثْلَهُم﴾ ناتوانێ وێنەیان دروست بکات؟ ﴿بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڵێ دەتوانێ و هەر ئەویش
دروستکەری زانایە ﴿٨١﴾ ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا﴾ بەڕاستی کاری ئەو (خوا) ئەمەیە هەر کاتێ بیەوێ
شتێک بەدی بهێنێت ﴿أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ پێی دەڵێ بە، دەست بەجێ (ئەو شتە) دەبێت ﴿٨٢﴾
﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا پاک و بێگەردە ئەو خوایەی کە موڵکایەتی هەموو شتێک
بەدەست ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

سورەتی ﴿الصَّافَّات﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلصَّٰٓفَّٰتِ صَفّٗا﴾ سوێند بەو فریشتانە ڕیز بوون (لە کاتی عیبادەتدا) (١) ﴿فَٱلزَّٰجِرَٰتِ زَجۡرٗا﴾ وە سوێند بەوانە کە
دەخوڕن بەسەر هەورەکاندا (٢) ﴿فَٱلتَّٰلِيَٰتِ ذِكۡرًا﴾ وە سوێند بە خوێنەرانی قورئان (٣) ﴿إِنَّ إِلَٰهَكُمۡ لَوَٰحِدٞ﴾ بەڕاستی
پەرستراوی ئێوە تاك و تەنهایە (٤) ﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی
وئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿وَرَبُّ ٱلۡمَشَٰرِقِ﴾ و پەروەردگاری خۆر هەڵاتەکان (٥) ﴿إِنَّا زَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنۡيَا بِزِينَةٍ ٱلۡكَوَاكِبِ﴾
بێگومان ئێمە ئاسمانی دونیامان بەجوانی ئەستێرەکان ڕازاندۆتەوە (٦) ﴿وَحِفۡظٗا مِّن كُلِّ شَيۡطَٰنٖ مَّارِدٖ﴾ وە لە هەموو
شەیتانێکی سەرکەشی یاخی پاراستوومانە (٧) ﴿لَّا يَسَّمَّعُونَ إِلَى ٱلۡمَلَإِ ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾ ناتوانن گوێ بگرن بۆ ئەو فریشتانەی لە
بەرزترین پلەدان ﴿وَيُقۡذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٖ﴾ وە (ئەگەر بچن گوێ بگرن) لە هەموو لایەکی (ئاسمانەوە) ئاگر
بارانیان دەکرێن (٨) ﴿دُحُورٗاۖ وَلَهُمۡ عَذَابٞ وَاصِبٌ﴾ ڕاو دەنرێن زۆر بە ڕیسوایی و (لە قیامەتدا) سزایان بەردەوام
وسەختە (٩) ﴿إِلَّا مَنۡ خَطِفَ ٱلۡخَطۡفَةَ﴾ (شەیتانەکان ناتوانن گوێ بگرن) مەگەر یەکێکیان بە دزیەوە هەواڵێك
(لە فریشتەیەك ببیستێ و) بە پەلە بیفڕێنێ ﴿فَأَتۡبَعَهُۥ شِهَابٞ ثَاقِبٞ﴾ بڵێسەیەکی گڕدار وسوتێنەری شوێن دەکەوێت
(و دەی سوتێنێ) (١٠) ﴿فَٱسۡتَفۡتِهِمۡ أَهُمۡ أَشَدُّ خَلۡقًا﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) بپرسە لەوانەی (کە بێباوەڕن) ئایا
ئەوان دروستکراوێکی گەورەتر وگرنگتر و بەهێزترن ﴿أَم مَّنۡ خَلَقۡنَآ﴾ یان ئەو شتانەی تر کە دروستمان
کردووە (لە ئاسمان و خۆر و زەوی و ...) ﴿إِنَّا خَلَقۡنَٰهُم مِّن طِينٖ لَّازِبِۭ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەوان (ئادەمی) مان
دروست کرد لە قوڕێکی لینجی چەسپ (١١) ﴿بَلۡ عَجِبۡتَ وَيَسۡخَرُونَ﴾ بەڵام (سەیرە) تۆ سەرت سوڕماوە (چۆن باوەڕ
ناهێنن) کەچی ئەوان گاڵتە دەکەن (بە تۆ کە دەڵێیت زیندوو بوونەوە هەیە) (١٢) ﴿وَإِذَا ذُكِّرُواْ لَا يَذۡكُرُونَ﴾ وە کاتێ
ئامۆژگاری بکرێن ئامۆژگاری وەرناگرن (١٣) ﴿وَإِذَا رَأَوۡاْ ءَايَةٗ يَسۡتَسۡخِرُونَ﴾ وە کاتێ موعجیزەیەك ببینن دەیکەنە
گاڵتەجاڕ (١٤) ﴿وَقَالُوٓاْ إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٌ﴾ وە دەڵێن ئەم (قورئانە) هیچ نیە جگە لە جادوویەکی ئاشکرا (١٥)
﴿أَءِذَا مِتۡنَا وَكُنَّا تُرَابٗا وَعِظَٰمًا﴾ (دەڵێن) ئایا ئێمە کە مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَءِنَّا لَمَبۡعُوثُونَ﴾ ئایا
ئێمە زیندوو دەکرێینەوە؟! (١٦) ﴿أَوَءَابَآؤُنَا ٱلۡأَوَّلُونَ﴾ لەگەڵ باوو باپیرانی پێشینانمان (١٧) ﴿قُلۡ نَعَمۡ وَأَنتُمۡ دَٰخِرُونَ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵێ (هەمووتان زیندوو دەکرێنەوە) و لەو کاتەدا ئێوە زەلیل و سەرشۆڕن (١٨)
﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجۡرَةٞ وَٰحِدَةٞ فَإِذَا هُمۡ يَنظُرُونَ﴾ چونکە ئەو (زیندوو بوونەوەیە) هەر یەك دەنگە ئیتر دەست بەجێ
زیندوو بوون و دەڕوانن (١٩) ﴿وَقَالُواْ يَٰوَيۡلَنَا هَٰذَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ﴾ وە دەڵێن وای بۆ خۆمان ئەمە ڕۆژی تۆڵەسەندن
وپاداشتە (٢٠) ﴿هَٰذَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ ٱلَّذِي كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو ڕۆژی بڕیاردانەیە کە باوەڕتان پێی
نەبوو (٢١) ﴿ٱحۡشُرُواْ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ وَأَزۡوَٰجَهُمۡ﴾ (خوا بە فریشتەکان دەفەرموێ) ئەوانەی ستەمیان کرد کۆیان بکەنەوە
لەگەڵ هاوڕێکانیان (هاووێنەکانیان) ﴿وَمَا كَانُواْ يَعۡبُدُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەش دەیان پەرستن (٢٢) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾
جگە لە خوا ﴿فَٱهۡدُوهُمۡ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡجَحِيمِ﴾ ئەمجا ڕێگای دۆزەخیان پیشان دەن (٢٣) ﴿وَقِفُوهُمۡۖ إِنَّهُم مَّسۡـُٔولُونَ﴾ وە ئەوانە
ڕاوەستێنن بێگومان پرسیاریان لێ دەکرێ (٢٤)

﴿مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەوە چیتانە یارمەتی یەکتر نادەن ﴿٢٥﴾ ﴿بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ﴾ (بەخێر
یارمەتی یەکتر نادەن) بەڵکو ئەوان هەموو (بەندەو پەرستراوەکانیان) لەو ڕۆژەدا گەردن کەچن بۆ
خوا ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ و (لەو ڕۆژەدا) ڕوو دەکەنە یەکترو پرسیار لەیەکتر دەکەن ﴿٢٧﴾
﴿قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ﴾ (گومڕاکراوەکان بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڕاستی ئێوە بوون لەلای
ڕاستەوە هاتنە لامان (بەناو هێنانی شوێنی کەوتن) ﴿٢٨﴾ ﴿قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ (گومڕاکەرەکان)
دەڵێن (بەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئێوە خۆتان ئیماندار نەبوون ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە
ئێمە هیچ دەسەڵاتێکمان بەسەر ئێوەدا نەبوو ﴿بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ﴾ بەڵکو خۆتان گەلێکی لەخوایاخی
بوون ﴿٣٠﴾ ﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۖ إِنَّا لَذَائِقُونَ﴾ ئەوەتە بڕیاری پەروەردگارمان (بەسزا دانمان) سەپا
بەسەرماندا کە بەڕاستی دەبێ بیچەژین ﴿٣١﴾ ﴿فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ﴾ بەڵێ ئێمە ئێوەمان گومڕا کرد
چونکە بەڕاستی خۆشمان گومڕا بووین ﴿٣٢﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ جا بەڕاستی هەموویان
(گومڕاکراو و گومڕاکار) لەو ڕۆژەدا لە سزادا هاوبەشن ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ بێگومان
ئێمە تاوانباران بەو جۆرە لێ دەکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی هەر کاتێ بەوانە بوترێ بە
﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە بێجگە لە خوا، خۆیان بە گەورە دەزانی
(و ملکەچی نەدەبوون) ﴿٣٥﴾ ﴿وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا﴾ وە دەیان ووت ئایا ئێمە پەرستراوەکانمان
واز لێ بهێنین؟ ﴿لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ﴾ لەبەر شاعیرێکی شێت ﴿٣٦﴾ ﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (بەخێر
وانیە) بەڵکو ئەو (پێغەمبەرە) هەقی هێناوەو باوەڕی بە پێغەمبەرانی پێشوو هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ
لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ﴾ بەڕاستی ئێوە سزای سەخت دەچەژن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ و ئێوە
تەنها تۆڵەی ئەو (خراپانە)تان لێ ئەسەنرێ کە کردوتانە ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڵام بەندە
پاک و هەڵبژاردەکانی خوا ﴿٤٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانە ڕزق و ڕۆزی دیار کراویان بۆ هەیە
﴿٤١﴾ ﴿فَوَاكِهُ ۖ وَهُم مُّكْرَمُونَ﴾ کە میوەهاتی جۆراو جۆرە، وە ئەوان ڕێزلێگیراون ﴿٤٢﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾
لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدا ﴿٤٣﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ لەسەر تەخت و کورسی ڕازاوەکان بەرامبەر
یەکتر دانیشتوون ﴿٤٤﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەسەریاندا دەسوڕێنەوە بە پەرداخی پڕ لە شەرابی
پاک وخاوێن لە ڕووبارە ڕۆشنەکانی بەهەشت ﴿٤٥﴾ ﴿بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ سپیە لە ڕەنگدا، زۆر
بەتامە بۆ ئەوانەی دەیخۆنەوە (کەهیچ زیانێک بەلاشەو ژیری مرۆڤ ناگەیەنێت) ﴿٤٦﴾ ﴿لَا فِيهَا
غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ﴾ (ئەو شەرابە) نە مێشکیان تێک دەدات نە سەرخۆشیان دەکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَعِندَهُمْ
قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ﴾ وە نازەنینانی چاو جوان و گەورەیان لایە، کە جگە لە مێردەکانیان سەیری کەس
ناکەن ﴿٤٨﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەکو هێلکەی ناو هێلانەن (یان ئەڵێی مرواری ناو سەدەفن) ﴿٤٩﴾
﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەمجا ڕوو دەکەنە یەک و پرسیار لە یەکتر دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ
إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ﴾ یەکێ لەوان دەڵێ من (لە دونیا) هاوڕێیەکم هەبوو ﴿٥١﴾

﴿يقول أإنك لمن المصدقين﴾ دەی ووت: ئایا بەڕاستی تۆ لەوانەی باوەڕت هەیە (بەزیندوو بوونەوە؟!)
(٥٢) ﴿أإذا متنا وكنا ترابا وعظاما﴾ ئایا کاتێ مردین و بووین بە خاك و ئێسقانی ڕزیو ﴿أإنا لمدينون﴾ ئایا
بەڕاستی ئێمە (زیندوو دەکرێینەوەو) سزا دەدرێین (٥٣) ﴿قال هل أنتم مطلعون﴾ (پیاوە بەهەشتییەکە) ووتی
ئایا ئێوە تەماشا (ی دۆزەخ) دەکەن (٥٤) ﴿فاطلع فرآه في سواء الجحيم﴾ ئەمجا خۆی سەیری کرد کتوپڕ
لە ناوەڕاستی دۆزەخدا ئەو (هاوڕێیە) بینی (٥٥) ﴿قال تالله إن كدت لتردين﴾ پێی ووت سوێند بەخوا نزیك
بوو منیش هەڵدێری (٥٦) ﴿ولولا نعمة ربي لكنت من المحضرين﴾ وە ئەگەر میهرەبانی پەروەردگارم
فریام نەکەوتایە، منیش لە ئامادەکراوان (ی ناو دۆزەخ) دەبووم (٥٧) ﴿أفما نحن بميتين﴾ دەی ئایا ئێمە
نامرین؟ (٥٨) ﴿إلا موتتنا الأولى﴾ جگە لە مردنەکەی یەکەم (ی دونیا)مان ﴿وما نحن بمعذبين﴾
وە ئێمە سزا نادرێین؟! (٥٩) ﴿إن هذا لهو الفوز العظيم﴾ بەڕاستی ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە (٦٠)
﴿لمثل هذا فليعمل العاملون﴾ با تێکۆشەران بۆ پاشەڕۆژی ڕۆژێکی وا تێبکۆشن (٦١) ﴿أذلك خير نزلا أم شجرة
الزقوم﴾ ئایا ئەو (نیعمەتانەی باسکرا) ڕێز گرتن و میوانداریە باشە، یان (بەری) درەختی زەقنەمووت
؟ (٦٢) ﴿إنا جعلناها فتنة للظالمين﴾ بێگومان ئێمە ئەو (دارە)مان کردە هۆی تاقی کردنەوەی ستەمکاران
(کە لە دونیادا گاڵتەیان پێ دەکرد) (٦٣) ﴿إنها شجرة تخرج في أصل الجحيم﴾ بەڕاستی ئەو (زەقنەمووتە)
درەختێکە لە بنی دۆزەخ دا دەڕوێت (٦٤) ﴿طلعها كأنه رءوس الشياطين﴾ بەروبوومەکەی هەروەك
سەری شەیتانەکانە (ناشیرین و چڵێس چڵاوی یە) (٦٥) ﴿فإنهم لآكلون منها﴾ جا بێگومان ئەو
(دۆزەخییانە) لەو درەختە دەخۆن ﴿فمالئون منها البطون﴾ و سکیان لە (بەری) ئەو درەختە پڕ دەکەن
(٦٦) ﴿ثم إن لهم عليها لشوبا من حميم﴾ لە پاشان بە ڕاستی ئاوێکی تێکەڵی زۆر گەرمی بەسەردا دەخۆنەوە
(٦٧) ﴿ثم إن مرجعهم لإلى الجحيم﴾ بێگومان دواتر گەڕانەوەیان بۆ دۆزەخە (٦٨) ﴿إنهم ألفوا آباءهم
ضالين﴾ بەڕاستی ئەوان باوو باپیرانی خۆیانیان بە گومڕایی بینی (٦٩) ﴿فهم على آثارهم يهرعون﴾ ئەمجا
ئەوان هاندەدران بۆ شوێن کەوتنیان (لە گومڕاییدا) (٧٠) ﴿ولقد ضل قبلهم أكثر الأولين﴾ سوێند بەخوا
بێگومان پێش ئەو (گومڕایانەی قوڕەیش) زۆربەی گەلە پێشینەکان گومڕا بوون (٧١) ﴿ولقد أرسلنا
فيهم منذرين﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لە ناو خۆیاندا (پێغەمبەرانی) ترسێنەرمان بۆ ناردن (٧٢)
﴿فانظر كيف كان عاقبة المنذرين﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە سەرئەنجامی
ترسێنراوەکان چۆن بوو (٧٣) ﴿إلا عباد الله المخلصين﴾ بێجگە لە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا (٧٤)
﴿ولقد نادانا نوح فلنعم المجيبون﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نووح (عليه السلام) هاواری بۆ کردین
ئەمجا ئێمەش زۆر چاك وەڵامی (هاوارەکەی) ئەومان دایەوە (٧٥) ﴿ونجيناه وأهله من الكرب العظيم﴾
خۆی و کەس و کاری (باوەڕداری) مان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد (٧٦)

﴿وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ﴾ وە تەنها نەوەکانی ئەومان (لەسەر ڕووی) هێشتەوە ﴿٧٧﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾
وە باس و دەربانگی (باشی) ئەومان لەناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە (کە ئەمەیە) ﴿٧٨﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي
الْعَالَمِينَ﴾ سەلام و درود لەسەر نوح لە لایەن هەموو جیهانیانەوە ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾
بەڕاستی ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان
ئەو لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمە بوو ﴿٨١﴾ ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ﴾ لە پاشان ئەوانی تر (دوژمنان) مان
نوقم کرد ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم لە پەیڕەوان و شوێنکەوتوانی نوح بوو
(لە بنەماکانی ئاییندا) ﴿٨٣﴾ ﴿إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ کاتێ بە دڵێکی ساغەوە بەرەو پەروەردگاری
هات ﴿٨٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ﴾ کاتێ کە بە باوکی و گەلەکەی ووت چی دەپەرستن ﴿٨٥﴾
﴿أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ ئایا بێجگە لە خوا پەرستراوێکی درۆ و هەڵبەستراوتان دەوێ (بیپەرستن)
﴿٨٦﴾ ﴿فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ئاخر گومانتان چۆنە بەرانبەر بە پەروەردگاری جیهانیان؟ ﴿٨٧﴾ ﴿فَنَظَرَ نَظْرَةً
فِي النُّجُومِ﴾ ئەمجا سەیرێکی ئەستێرەکانی کرد ﴿٨٨﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ﴾ جا ووتی من نەخۆشم (نایەم بۆ
جەژنەکەتان لە دەرەوەی شار) ﴿٨٩﴾ ﴿فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ﴾ ئەوانیش پشتیان تێ کرد و ڕۆشتن (بۆ دەرەوەی
شار بۆ جەژنەکەیان) ﴿٩٠﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ جا (ئیبراهیم) بە نهێنی ڕۆشت بۆ لای
پەرستراوەکانیان (بە گاڵتەوە) پێی ووتن ئەوە بۆ شت ناخۆن ﴿٩١﴾ ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ﴾ ئەوە چیتانە قسە
ناکەن ﴿٩٢﴾ ﴿فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ﴾ ئەمجا بە دەستی ڕاستی (بە تەور) دەستی کرد بە لێدانیان (ورد
وردی کردن جگە لە گەورەکەیان) ﴿٩٣﴾ ﴿فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ﴾ (گەلەکەی زانیان) بە کەڕ بە پەلە بەرەو
ئیبراهیم هاتن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئێوە شتێک دەپەرستن کە خۆتان
دەیتاشن و دروستی دەکەن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ لە کاتێکدا خوا بەدیهێنەری خۆتان و ئەو
بتانەشە دروستتان کردوون ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ﴾ ووتیان بینایەکی بەرزی بۆ دروست
بکەن (پڕی کەن لە ئاگر) و فڕێی دەنە ناو ئاگرەکەوە ﴿٩٧﴾ ﴿فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ﴾
ویستیان (بیکوژن) بە پیلان بەڵام ئێمە ئەوانمان ژێر خست ﴿٩٨﴾ ﴿وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾
(ئیبراهیم) ووتی من دەڕۆم بۆ لای پەروەردگارم، دڵنیام ڕێنموویم دەکات ﴿٩٩﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ﴾
ئەی پەروەردگارم ماڵێکی چاکم پێ ببەخشە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ﴾ ئێمەش مژدەی کوڕێکی
لەسەرخۆمان پێدا ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ﴾ جا کاتێ ئەو (کوڕە گەورە بوو تا) گەشتە ئەوەی ئیش
و کار بکات لەگەڵ (ئیبراهیم) دا ﴿قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئەی کوڕە
خۆشەویستەکەم بەڕاستی من لە خەودا بینیم کە سەرت دەبڕم ﴿فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ﴾ جا سەرنج بدە دەڵێیت
چی و ڕات چی یە؟ ﴿قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ﴾ (کوڕەکە = ئیسماعیل) ووتی بابە گیان ئەوەی فەرمانت
پێ دراوە بیکە ﴿سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ﴾ دڵنیابە دەمبینی بە ویستی خوا لە خۆگران
دەبم ﴿١٠٢﴾

﴿فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ﴾ ئەمجا کاتێ هەر دووکیان ملکەچ بوون (بۆ فەرمانی خوا) و ئیبراهیم
ئیسماعیلی بەڕوودا خستە سەر ڕووی (١٠٣) ﴿وَنَادَيْنَاهُ أَن يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئێمەش بانگمان کرد لەی ئیبراهیم
(١٠٤) ﴿قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا﴾ بێگومان خەوەکەت بەجێ هێنا ﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە
بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (١٠٥) ﴿إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ﴾ بێگومان ئەمە تاقی کردنەوەی
ئاشکرا بوو (١٠٦) ﴿وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەرانێکی گەورەمان کردە قوربانی ئەو (ئیسماعیل) (١٠٧)
﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە باسکردنی بەچاکەی ئیبراهیممان لەناو گەلانی داهاتوودا هێشتەوە (١٠٨)
﴿سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ﴾ درود و سەلام لەسەر ئیبراهیم (١٠٩) ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ ئا بەو شێوە
پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (١١٠) ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی ئەو لە بەندە ئیماندارەکانی
ئێمەیە (١١١) ﴿وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ مژدەی ئیسحاقمان پێدا (کە دەبێتە) پێغەمبەرێک
لە چاکەکاران (١١٢) ﴿وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ﴾ جا فەڕ و بەرەکەتمان ڕشت بەسەر ئیبراهیم و ئیسحاق
دا ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ﴾ و لە نەوەی هەردووکیان کارچاک و ستەمکار لە دەروونی
خۆی بەئاشکرا هەبوو (١١٣) ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان منەتمان نا بەسەر
موسا و هاروون دا (١١٤) ﴿وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ هەر دووکیان و گەلەکەیانمان لە تەنگە
گەورەکە ڕزگار کرد (١١٥) ﴿وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ وە یارمەتیمان دان، بۆیە هەر ئەوان سەرکەوتن
(بەسەر فیرعەون و کۆمەڵەکەیدا) (١١٦) ﴿وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ﴾ وە کتێبی ڕوونکەرەوەمان دا
بە هەردووکیان (بە موسا و هاروون) (١١٧) ﴿وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ وە ڕێنموویی هەردووکیانمان
کرد بۆ ڕێگای ڕاست (١١٨) ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ﴾ وە ناوبانگی چاکی هەردووکیانمان لەناو
گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە (١١٩) ﴿سَلَامٌ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ﴾ سەلام لەسەر موسا و هاروون بێت
(١٢٠) ﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو جۆرە پاداشتی کارچاکان دەدەینەوە (١٢١)
﴿إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان هەردووکیان لە بەندە ئیماندارەکانی ئێمەن (١٢٢) ﴿وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ
الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی ئیلیاس (پێغەمبەرێک بوو) لە پێغەمبەران (١٢٣) ﴿إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ
بە گەلەکەی ووت ئەوە لە خوا ناترسن (خۆتان ناپارێزن) (١٢٤) ﴿أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ﴾ ئایا (بتی)
بەعل دەپەرستن و واز دێنن لە (پەرستنی) چاکترینی دروستکەر و بەدیهێنەران (کە خوای گەورەیە) (١٢٥)
﴿اللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە خوای پەروەردگاری ئێوە و باوو باپیرە پێشینەکانتانە (١٢٦)

﴿فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا بە ئیلیاس، کەوابوو بێگومان ئەوان ئامادە دەکرێن (لە
دۆزەخ دا) ﴿١٢٧﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ جگە بەندە هەڵبژێردراوەکانی خوا ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾
وە باسی چاکی ئەو (ئیلیاس)مان لەناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە ﴿١٢٩﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ﴾ سەلام
لەسەر ئیلیاسین بێت (ئیلیاسین و ئیلیاس هەر یەک کەسە) ﴿١٣٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی
ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٣١﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو (ئیلیاس)
لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمەیە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی لووط (پێغەمبەرێک بوو) لە
پێغەمبەران ﴿١٣٣﴾ ﴿إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ کاتێک خۆی و هەموو کەسەکانی و شوێن کەوتووانیمان
ڕزگار کرد ﴿١٣٤﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لە پیرەژنێک (خێزانی لووط) کە لە تیاچووەکان بوو
﴿١٣٥﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٣٦﴾ ﴿وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِم مُّصْبِحِينَ﴾ بەڕاستی
ئێوە (ئەی قورەیشییەکان) بە بەیانیاندا (بە ڕۆژ) دەڕۆن بەسەر (شوێنەوارەکانیاندا) ﴿١٣٧﴾ ﴿وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ﴾ و بە شەودا ئایا ئیتر ژیر نابن ﴿١٣٨﴾ ﴿وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بەڕاستی یونس (پێغەمبەرێک
بوو) لە پێغەمبەران ﴿١٣٩﴾ ﴿إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کاتێ ڕای کرد بۆ لای کەشتییەکی پڕ (لە خەڵک)
﴿١٤٠﴾ ﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾ ئەمجا (ئەو کەشتییە لەبەر ئەوەی باری قورس بوو، لە ترسی
نوقم بوونی، خەڵکەکەی کە لەناویدا بوون، قورعەکێشیان کرد بۆ ئەوەی ئەو کەسەی دەرچوو
بیخەنە ناو دەریاکەوە و باری کەشتییەکە سووکتر بێت) قورعەیان کرد (یونس) ئەو کەسە بوو
لە قورعەکە سەرنەکەوت ﴿١٤١﴾ ﴿فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ (خرایە دەریاکەوە) ئەمجا نەهەنگێک قووتی
دا ئەویش شایانی سەرزەنشت بوو ﴿١٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو لە یاد
کارانی (خوا) نەبوایە ﴿١٤٣﴾ ﴿لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ هەتا ڕۆژی زیندوو بوونەوە لەناو سکی
ئەو (نەهەنگەدا) دەمایەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ﴾ بە هۆی ئەوەوە فڕێمان دایە زەوییەکی
ڕووت (بێ دار و درەخت) و نەخۆشیش بوو ﴿١٤٥﴾ ﴿وَأَنبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينٍ﴾ وە ڕووەکێکی
کولەکەمان بەسەریدا ڕواند ﴿١٤٦﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ ئەوسا بە پێغەمبەرێتی ناردمان
بۆ لای سەد هەزار کەس یا زیاتر ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ گەلەکەشی باوەڕیان هێنا و بەو
هۆیەوە بەهرەمەندمان کردن لە ژیان تا ماوەیەک ﴿١٤٨﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ﴾ ئەمجا
(ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیاریان لێ بکە ئایا کچان بۆ پەروەردگاری تۆیە و کوڕانیش هی ئەوانە؟ ﴿١٤٩﴾
﴿أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ﴾ یان ئەوان بەدیار بوون کە ئێمە فریشتەکانمان بە مێینە دروست
کرد ﴿١٥٠﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ﴾ بێدار بن بەڕاستی ئەوان لە دەس هەڵبەستی خۆیانەوە دەڵێن ﴿١٥١﴾
﴿وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ خوا منداڵی بووە و بێگومان ئەوانە درۆزنن ﴿١٥٢﴾ ﴿أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ﴾ ئایا
(خوا) کچانی هەڵبژاردووە (بۆ خۆی) بەسەر کوڕان دا ﴿١٥٣﴾

﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چیتانە چۆن بڕیاری وا دەدەن ﴿١٥٤﴾ ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٥٥﴾ ﴿أَمْ
لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ﴾ یان بەڵگەیەکی ڕوونتان (لەم بارەیەوە) هەیە ﴿١٥٦﴾ ﴿فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ دەی
کتێبەکەتان (بەڵگەکەتان) بێنن ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿١٥٧﴾ ﴿وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا﴾ وە ئەو (بێ
باوەڕانە) لە نێوان خواو جنۆکەدا خزمایەتی یان بڕیار داوە ﴿وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان جنۆکەکان دەیانزانی کە بەڕاستی ئەوان ئامادە دەکرێن (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿١٥٨﴾
﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێگەردە خوا لەوەی ئەو (بێ باوەڕانە) دەیڵێن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾
(هەموویان سزا دەدرێن) یەجگە بەندە خاوێن کراوەکانی خوا ﴿١٦٠﴾ ﴿فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ ئەمجا بەڕاستی
ئێوە و ئەو (بتانە) یش کە دەیپەرستن ﴿١٦١﴾ ﴿مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ﴾ ئێوە ناتوانن لەبەرانبەری خوادا گومڕاکەری
(کەس) بن ﴿١٦٢﴾ ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ یەجگە ئەو کەسەی (خوا دەزانێ) دەچێتە دۆزەخەوە ﴿١٦٣﴾
﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ﴾ (فریشتەکان دەڵێن) هیچ کام لە ئێمە نییە مەگەر پلەو شوێنێکی دیاری کراوی
خۆی هەیە ﴿١٦٤﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە هەموومان بەڕیز وەستاوین (بۆ عیبادەت و بەجێ
هێنانی فەرمانی خوا) ﴿١٦٥﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەین هەمیشە تەسبیحات وزیکر و یادی ئەو
دەکەین ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ﴾ بێگومان هەر چەندە بت پەرستان دەیانووت ﴿١٦٧﴾ ﴿لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ﴾
بەڕاستی ئەگەر کتێبێك (ی ئاسمانی وەك کتێبی) پێشینانمان هەبوایە ﴿١٦٨﴾ ﴿لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾
بەڕاستی ئێمە بە بەندە پاك و خاوێنەکانی خوا دەبووین ﴿١٦٩﴾ ﴿فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا (کە کتێبیان
بۆ هات) باوەڕیان پێی نەهێنا، جا بەزوویی دەزانن (سەرەنجامی بێ بڕوایەکەیان چۆن دەبێ) ﴿١٧٠﴾
﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر بڕیارمان داوە بۆ بەندە نێردراوەکانمان
﴿١٧١﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ﴾ کە بێگومان هەر ئەوان سەر دەخرێن ﴿١٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ بەڕاستیش هەر
سەربازانی ئێمە سەرکەوتوون ﴿١٧٣﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تۆش وازیان لێ بهێنە تا ئەو ماوەی (دیاری
کراوە بۆ لەناوبردنیان) ﴿١٧٤﴾ ﴿وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بیانبینە (سەرنجیان چۆن دەبێت) لەمەولا
ئەوانیش دەبینن (چییان بەسەر دێت) ﴿١٧٥﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ جا ئایا بەپەلە داوای سزای ئێمە دەکەن ﴿١٧٦﴾
﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ﴾ هەر کاتێ سزای ئێمە هاتە خوارەوە بۆ ناو ماڵەکانیان ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەوسا
ترسێنراوان چ ڕۆژێکی خراپ و تەنگیان دەبێ ﴿١٧٧﴾ ﴿وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ وە وازیان لێ بهێنە هەتا ئەو
ماوەی (دیاری کراوە بۆیان) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بڕوانە ئەمجا لەمەولا ئەوانیش دەبینن ﴿١٧٩﴾
﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پەروەردگارت پاك و بێگەردە، پەروەردگاری بالادەست لەوەی
بێ باوەڕان دەیڵێن (دەربارەی) ﴿١٨٠﴾ ﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ سڵاو و درودیش بۆ گشت پێغەمبەران ﴿١٨١﴾
﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایشیش بۆ خوای ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿١٨٢﴾

سوورەتی ﴿ ص ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿صٓ﴾ بە (صـاد) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە
﴿وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ﴾ سوێند بە قورئانی خاوەن بیر و پەند و ئامۆژگاری ١ ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ﴾ بەڵام ئەوانەی
بێ باوەڕ بوون چوون لە خۆبەگەورەزانین و دژایەتیدا دەرهەق پێغەمبەر (سەلام و شوێنکەوتووانی) ٢ ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم
مِّن قَرْنٍ﴾ چەندەها گەلمان پێش ئەوان (کافرانی مەککە) لەناو برد ﴿فَنَادَوا وَّلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ﴾ ئەمجا هاواریان کرد لە
حاڵێکدا کاتی ڕزگاربوون نەمابوو ٣ ﴿وَعَجِبُوا أَن جَاءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ﴾ سەریان سوڕما کە ترسێنەرێکیان لە خۆیان بۆ
هاتووە ﴿وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ وە بێ باوەڕان دەیان ووت ئەم (پێغەمبەرە) جادووگەرێکی زۆر درۆزنە ٤
﴿أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ ئایا ئەم (پێغەمبەرە) هەموو خواکانی کردوەتە یەک خوا ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾ بەڕاستی ئەمە
(کە یەک خوا بێ) شتێکی زۆر سەرسوڕهێنەرە ٥ ﴿وَانطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ﴾ وە گەورەکانی (قوڕەیش لە گەڵ پێغەمبەر
قسەیان کرد و هەڵسان) بە پەلە دەرچوون ﴿أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ﴾ (بە خەڵکیان ووت) بڕۆن و خۆگر بن
لەسەر (پەرستنی) خواکانتان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ﴾ بەڕاستی ئەمەی (موحەممەد ﷺ دەیڵێ) شتێکە لە ئێوە داوا کراوە
(هەتا ببێتە گەورەی هەموو عەرەب) ٦ ﴿مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ﴾ ئەمەمان نەبیستوە لە کۆتا ئاینی (کە نەصرانی یە)
﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ﴾ ئەمە تەنها شتێکی هەڵبەستراوە ٧ ﴿أَأُنزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِن بَيْنِنَا﴾ ئایا چۆن وەحی بە ناو هەمووماندا
بۆ ئەو (موحەممەد ﷺ) دابەزێنراوە ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّن ذِكْرِي﴾ (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئەوانە بە گومانن لە
قورئانەکەی من ﴿بَل لَّمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ﴾ (نەخێر وا نییە) بەڵکو ئەوانە هێشتا سزای منیان نەچەشتووە (بۆیە باوەڕ ناهێنن) ٨
﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ﴾ یا خەزێنەکانی بەزەیی پەروەردگاری زاڵی بالادەستی بەخشەندە لای ئەوانە؟ ٩
﴿أَمْ لَهُم مُّلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ یا دەسەڵات و پاشایی ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە هی ئەوانە
﴿فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ﴾ (ئەگەر وایە) دەبا بەرز ببنەوە لە سەر هۆکارەکانی بەرزبوونەوە (تا دەگەنە عەرش ئەمجا
وەحی دابەزێنن بۆ هەر کەسێ خۆیان دەیانەوێ) ١٠ ﴿جُندٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِّنَ الْأَحْزَابِ﴾ (بێ باوەڕانی قوڕەیش)
لەشکر و کۆمەڵێکی بێ نرخن لەو کۆمەڵانەی (دژی پێغەمبەرانی پێشوو) دەشکێنرێن و سەرشۆڕ دەبن ١١
﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ﴾ پێش ئەوان گەلی نوح و عاد و فیرعەونی خاوەن میخەکان باوەڕیان
(بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ١٢ ﴿وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ﴾ وە (گەلی) سەموود و گەلی لووط و خاوەن باخە چڕ و
پڕەکان ﴿أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ﴾ ئەوانە تاقم و کۆمەڵێک بوون ١٣ ﴿إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ﴾ هەر هەموویان
باوەڕیان بە پێغەمبەران نەهێنا بۆیە سزای منیان بەسەردا چەسپا (و بە ناو چوون) ١٤ ﴿وَمَا يَنظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾
ئەمانە تەنها چاوەڕوانی دەنگێکی زۆر گەورە دەکەن ﴿مَّا لَهَا مِن فَوَاقٍ﴾ ئەو دەنگە (دوور کردن و گەڕانەوە) کەمترین ماوە
دواخستنی نییە ١٥ ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (بە گاڵتە پێکردنەوە) وە ووتیان ئەی پەروەردگارمان
پێش ڕۆژی لێپرسینەوە بەشەکەمان (لە سزا یان پاداشت) پێ بدە ١٦

﴿اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیکەن ﴿وَاذْكُرْ
عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ بیری بەندەمان (داوود)ی خاوەن هێز و توانا بکەرەوە بێگومان ئەو هەمیشە
گەڕاوەتەوە بۆ لای خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ﴾ بەڕاستی ئێمە چیاکانمان رام هێنا بوو
تەسبیحاتی خوایان دەکرد لەگەڵ ئەو(داوود) ﴿بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ﴾ بەئێواران و بەیانیاندا ﴿١٨﴾ ﴿وَالطَّيْرَ
مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَّهُ أَوَّابٌ﴾ وە باڵندەکان کە لەدەوری ئەو (داوود) کۆدەکرانەوە هەموو(بۆ تەسبیحات)
بۆلای ئەو دەگەڕانەوە(تا لەگەڵ داوود یادی خوا بکەن) ﴿١٩﴾ ﴿وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ﴾ وە پاشایەتییەکەی
ئەومان بەهێز کرد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ﴾ دانایی و گوفتاری جیاکەرەوەمان پێ بەخشی ﴿٢٠﴾
﴿وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ﴾ وە ئایا هەواڵی داوا چییەکانت پێ گەیشتووە کاتێ بەدیواری
خەڵوەتگاکەدا سەر کەوتن ﴿٢١﴾ ﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ﴾ لەناکاودا چوونە ژوورەوە بۆ لای داوود
ئەویش دڵەکوتێ و ترسا لێیان ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ﴾ ووتیان مەترسە(ئێمە)دوو داوا چیین ﴿بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ
بَعْضٍ﴾ یەکێکمان ستەمی لەوی تر کردووە ﴿فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ﴾ جا لە نێوانماندا بەهەق و ڕاستی بڕیار
بدەو لە ڕاستی لامەدە(لە بڕیارەکەتدا) ﴿وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ﴾ وە ڕێنموونیمان بکە بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٢﴾
﴿إِنَّ هَٰذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً﴾ (یەکێکیان ووتی) بێگومان ئەمە برامە، نەوەد و نۆ سەر مەڕی هەیە ﴿وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ﴾
وە منیش یەک مەڕم هەیە ﴿فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ﴾ کەچی دەڵێت ئەو مەڕەش بدە بەمن (بیبڕە بەمن)
وە بەکاتی قسە کردندا زاڵە بەسەرمدا ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ﴾ (ئەمجا داوود علیه سلام بەبێ
ئەوەی گوێ لەبرا کەی تریان بگرێت و بەپەلە ئەم حوکمەی دا) ووتی سوێند بەخوا بەڕاستی ستەمی لێکردووی
کە داوات لێ دەکات ئاقە مەڕەکەت بخاتە ناو مەڕەکانی خۆیەوە ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾
وە بێگومان زۆر لە شەریک و هاوبەشان ستەم لەیەکتری دەکەن ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ﴾
بێجگە لەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە، ئەوانەش زۆر کەمن ﴿وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ﴾
داوود زانی کە ئێمە تەنها تاقیمان کردۆتەوە ﴿فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ﴾ ئەوسا داوای لێبوردنی کرد لە
پەروەردگاری و کەوتە ڕوودا بە سوژدە بردنەوە و تەوبەی کرد (لەوەی بەدەبوو بەبێ گوێگرتن لە کەسی
بەرامبەر حوکم بدات، وە بەلەش نەکات لە بڕیاردان) ﴿٢٤﴾ ﴿فَغَفَرْنَا لَهُ ذَٰلِكَ﴾ ئێمەش لەو هەڵەیە خۆش بووین
﴿وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ بەڕاستی ئەو (داوود) پلە و پایەی بەرزی و نزیکی لە ئێمەوە
وە دوارۆژێکی چاکیشی هەیە ﴿٢٥﴾ ﴿يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ﴾ ئەی داوود بێگومان ئێمە تۆمان کرد
بەجێنشینی (پێغەمبەرانی پێش خۆت) لە زەویدا ﴿فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ کەوابوو تۆش لە نێو خەڵکدا
بە ڕاستی فەرمانڕەوایی بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ شوێن هەوا و ئارەزوو مەکەوە، لە ڕێگای
خوا لات بەدات ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە ڕێگای خوا لادەدەن و گومڕا دەبن
﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە چونکە ڕۆژی لێپرسینەوەیان
لەبیر کردبوو ﴿٢٦﴾

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا﴾ ئێمە ئاسمان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەبێهودە دروستمان نەکردووە ﴿ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوە گومانی ئەو کەسانەیە کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بەئاگری دۆزەخ ﴿٢٧﴾ ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەگەڵ خراپەکاران لە زەویدا وەك یەکیان دەبینین (لە دوا رۆژدا، نەخێر وانی یە) ﴿أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ یان پارێزکاران ولەخواترسان وەك بەدکرداران لێ دەکەین ﴿٢٨﴾ ﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ﴾ (ئەم قورئانە) کتێبێکی پیرۆزە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ تۆ ﴿لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە لەئایەتەکانی، وە خاوەنانی بیر و ژیری پەندی لێ وەربگرن ﴿٢٩﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ﴾ ئێمە سولەیمانمان بەخشی بە داوود (علیهما السلام) ﴿نِعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ ئەو (سولەیمان) بەندەیەکی چاك بوو، بێگومان ئەو زۆر زۆر لەخوا بوو ﴿٣٠﴾ ﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ﴾ سەر لە ئێوارە کاتێك ئەسپانی رەسەن و خێرا پیشانی سولەیمان درا ﴿٣١﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي﴾ جا (سولەیمان) ووتی خۆشەویستی ئەم ئەسپانەم وای بەسەر یاد و خیادی پەروەردگارم دا! (کە نوێژی عەسر بوو) ﴿حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ﴾ (سەیری ئەسپەکانی دەکرد) هەتا لە چاو ون گوم بوون ﴿٣٢﴾ ﴿رُدُّوهَا عَلَيَّ﴾ (ووتی) جارێکی تر ئەو ئەسپانەم بۆ بگێڕنەوە ﴿فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ﴾ ئەمجا دەستی هێنا بە دەست و قاچ و گەردن و یاڵی (ئەو ئەسپانەدا) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی سولەیمانمان تاقی کردەوە ﴿وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا﴾ و لاشەی (نەتە کوڕی) کمان فڕێدا بەسەر تەختەکەیدا (چونکە پێشتر سوێندی خواردبوو، کە بەسەر تەواوی خێزانەکانیدا دەسوڕێتەوە و کۆ دەبێتەوە لەگەڵیاندا، وەهەریەکەشیان کوڕێکی ببێت وەبێتاو خوادا جیهاد بکەن بەبێ ئەوەی (إن شاء الله) بڵێت لەدوایدا لەهەر هەموو خێزانەکانی تەنها کوڕێکی بوو قاچی ناتەواوی بوو، خوای گەورەش بەمە تاقیکردەوە) ﴿ثُمَّ أَنَابَ﴾ پاشان تەوبەی کرد و گەڕایەوە بۆ لای خوا ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی پەروەردگارم لێم خۆشبە و دەسەڵات و پاشایەتیەکم پێ ببەخشە ﴿لَّا يَنبَغِي لِأَحَدٍ مِّنۢ بَعْدِي﴾ کەدوای من دەس نەدا بۆ کەسی تر ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ﴾ بێگومان تەنها تۆی بەخشەندەی هەموو شتێکی ﴿٣٥﴾ ﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ﴾ (دوای نزاکەی) (با) مان بۆ رام هێنا و خستمانە خزمەتیەوە ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ﴾ بەفەرمانی ئەو بەنەرمی دەڕۆیی بۆ هەر جێگایەك بیویستایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ﴾ وە هەموو (سەرکەش) شەیتانەکانمان بۆ رام هێنا بوو کە بیناساز و مەلەوانی ژێر دەریا بوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ وە هەندێکی تریان (کە سەرپێچی سولەیمانیان کردبوو رامیان نەهێنابوو) بەیەکەوە بەستراوی لە کۆت و زنجیردا ﴿٣٨﴾ ﴿هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ئەمەی (کە باسکرا) بەخششی ئێمەیە (بۆ تۆ)، ئەمجا بەویستی خۆت ببەخشە، یان بیگرەوە و مەیبەخشە بەبێ پرسینەوە (لێت) ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەو (سولەیمان) پلەی بەرزی هەیە لای ئێمە وە سەرئەنجامی چاکی هەیە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەندەی ئێمە ئەیوب بکە کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ﴾ (ووتی) بەڕاستی شەیتان تووشی زەحمەت و ناڕەحەتی و ئازاری کردووم ﴿٤١﴾ ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ ۖ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ (پێی ووترا) پێت بدە بە زەویدا ئەوە کانیاوێکی ساردە بۆ خۆشتن و خواردنەوە (پێی دا بەزەویدا و ئاو هەڵقوڵی ولەو ئاوە خۆی شت و ئاوی خواردەوە ولە نەخۆشیەکەشی چاك بویەوە) ﴿٤٢﴾

﴿وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ وە زن و منداڵەکانی و ئەوەندەی تریشمان لەگەڵیان دا بە (ئەیوب) بەخشی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بە ڕەحم و میهرەبانی لە لایەن خۆمانەوە (بۆ ئەیوب) وە بۆ پەند و ئامۆژگاری بۆ خاوەنانی ژیری و بیر و هۆش ﴿٤٣﴾ ﴿وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِب بِّهِ وَلَا تَحْنَثْ﴾ (پێمان ووت) چەپکێ شوول (داری زۆر باریک) بە دەستەوە بگرە و پێی بدە (لە خێزانت یەك جار) و سوێندەکەت مەشکێنە (کە لە خێزانت خواردبوو سەد داری لێ بدەی) ﴿إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ئەیوب)مان بەخۆگری بینی ﴿نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ چ بەندەیەکی چاك بوو بەڕاستی ئەو زۆر گوێڕایەڵ و ڕوو لە خوا بوو ﴿٤٤﴾ ﴿وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە باسی بەندەکانی ئێمە بکە ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب ﴿أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ﴾ کە خاوەنی هێز و توانا و بینایی بوون ﴿٤٥﴾ ﴿إِنَّا أَخْلَصْنَاهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ﴾ بەڕاستی لەبەر ئەوەی هەمیشە ڕۆژی دوایان لەبیردابوو ئێمە (بە بەندەی تایبەتی خۆمان) هەڵمان بژاردن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە (هەر بەڕاستی) لای ئێمە لەبەندە هەڵبژێردراوە چاکەکانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ﴾ وە باسی (بەندەکانی ئێمە) ئیسماعیل و ئەلیسەع و ذو الکیفل بکە ﴿وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ﴾ کە هەموویان لە چاکەکارانن ﴿٤٨﴾ ﴿هَٰذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ﴾ ئەم (باسی پێغەمبەرانە) باس و ناوبانگی چاکیانە لە دونیادا و بێگومان پارێزکاران سەرئەنجامێکی چاکیان هەیە ﴿٤٩﴾ ﴿جَنَّاتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ الْأَبْوَابُ﴾ (کە بریتی یە لە) بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی، کە دەرگاکانی کراوەتەوە بۆیان ﴿٥٠﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ فِيهَا﴾ لەویدا (لەسەر کورسی و ڕازە) پاڵیان داوەتەوە ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ تیایدا داوای میوەهاتی زۆر و جۆرەها خواردنەوە دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ﴾ و حۆریانی هاوتەمەنیان لایە (چاو بەدەر) کەچاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿٥٢﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ ئەمە ئەو (نازو نیعمەتانە)یە کە بەڵێنتان پێ دراوە بۆ ڕۆژی لێپرسینەوە(ی قیامەت) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ﴾ بەڕاستی ئەمە ڕزق و ڕۆزی ئێمەیە هەرگیز تەواو بوونی بۆ نییە ﴿٥٤﴾ ﴿هَٰذَا وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ﴾ ئا ئەمە (پاداشتی پارێزکارانە) و بێگومان سەرکەشانیش خراپترین پاشەڕۆژیان هەیە ﴿٥٥﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ دۆزەخە کەدەچنە ناویەوە، ئای چ جێگایەکی بەد و خراپە ﴿٥٦﴾ ﴿هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ﴾ ئەمە و ئاوی لەکوڵ و کێم و زووخاو، دەبێ بیچەژن ﴿٥٧﴾ ﴿وَآخَرُ مِن شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ﴾ وە چەند جۆری تر سزایان هەیە لەو شێوە ﴿٥٨﴾ ﴿هَٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ﴾ (بە گومڕاکەرەکان دەوترێ) ئەمە کۆمەڵێکە لەگەڵ ئێوەدا دێنە دۆزەخ ﴿لَا مَرْحَبًا بِهِمْ﴾ (گومڕاکەرەکانیش دەڵێن) بەخێر نەیەن ﴿إِنَّهُمْ صَالُو النَّارِ﴾ بێگومان ئەوانە دەچنە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا بَلْ أَنتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ﴾ ئەوان (بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڵکو ئێوە بەخێر نەیەن ﴿أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا﴾ ئێوە (لەدونیا گومڕاتان کردین) و ئەم سزاتان پێش هێنا بۆمان ﴿فَبِئْسَ الْقَرَارُ﴾ ئای چ جێگاو مەنزڵێکی خراپە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان هەر کەس (هۆی) پێش هێنانی ئەم سزایە بوو بۆ ئێمە ﴿فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ﴾ ئەوە سزای ئەو کەسە لەدۆزەخدا چەند قات بکەرەوە ﴿٦١﴾

﴿وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا﴾ وە (گومڕاکەرەکان) دەڵێن ئەوە چیمانە بۆچ پیاوانێک نابینین ﴿كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ
ٱلْأَشْرَارِ﴾ کە ئێمە لە خراپەکارانمان دەژماردن ﴿٦٢﴾ ﴿أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا﴾ ئایا ئێمە گاڵتەمان پێ
دەکردن؟ ﴿أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ ٱلْأَبْصَارُ﴾ یا (لێرەن بەڵام) چاوەکان لێیان لا چووە (و نایانبینین) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ
ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ ٱلنَّارِ﴾ بێگومان ئەوە (کە باسکرا) ئاژاوە و شەڕەقسەی دۆزەخیانە، وڕاستە (و دێتەدی)
﴿٦٤﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا۠ مُنذِرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من تەنها ترسێنەرێکم ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ﴾
و هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوای تەنهای دەسەڵات ﴿٦٥﴾ ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ
وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْغَفَّٰرُ﴾ زاڵی باڵادەستی
لێبوردەیە ﴿٦٦﴾ ﴿قُلْ هُوَ نَبَؤٌا۟ عَظِيمٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوە هەواڵێکی زۆر گەورەیە ﴿٦٧﴾
﴿أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ﴾ کە ئێوە گوێی پێ نادەن ﴿٦٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِىَ مِنْ عِلْمٍۭ بِٱلْمَلَإِ ٱلْأَعْلَىٰٓ﴾ (بڵێ ئەگەر وەحیم بۆ نەهاتایە)
من هیچ ئاگام لە کۆمەڵی هەرە بڵند (فریشتەکان) نەبووە ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کاتێ دەمەتەقێیان دەکرد
(دەربارەی ئادەم) ﴿٦٩﴾ ﴿إِن يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾ نیگا بۆ من ناکرێت ﴿إِلَّآ أَنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ جگە لەوە نەبێت کە من
تەنها ترسێنەرێکی ڕوونکەرەوەم ﴿٧٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ ئەو کاتەی (دەمەقاڵێیان بوو) پەروەردگارت
بە فریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّى خَٰلِقٌۢ بَشَرًا مِّن طِينٍ﴾ بەڕاستی من مرۆڤێک لە قوڕ دروست دەکەم ﴿٧١﴾
﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُۥ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِى﴾ ئەمجا کاتێ شێوەکەیم ڕێک خست و ڕۆحم پێداکرد و گیانم کرد بەبەریدا لە
گیانێک کە خۆم دروستم کردووە ﴿فَقَعُوا۟ لَهُۥ سَٰجِدِينَ﴾ ئەوسا هەمووتان بە سوژدەبردن بۆی بکەون بە ڕووردا ﴿٧٢﴾
﴿فَسَجَدَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەر هەموویان سوژدەیان برد ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ ٱسْتَكْبَرَ﴾
بێجگە لە شەیتان کە خۆی بە گەورە دانا ﴿وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ و لە بێ باوەڕان بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ يَٰٓإِبْلِيسُ﴾
(خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس ﴿مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَىَّ﴾ چی شتێك ڕێگری کردی (لەوەی) کە
سوژدە بەرێت بۆ کەسێ کە بە هەردوو دەستی خۆم دروستم کردووە ﴿أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ ٱلْعَالِينَ﴾ ئایا خۆت
بە گەورە زانی، یاخود لە بەرز و بڵندەکانی ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ أَنَا۠ خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) وتی من لە (ئادەم) چاکترم
﴿خَلَقْتَنِى مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُۥ مِن طِينٍ﴾ چونکە منت لە ئاگر دروست کردووە، بەڵام ئەوت لە قوڕ دروستکردووە ﴿٧٦﴾
﴿قَالَ فَٱخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی کەواتە لەو (بەهەشتە) دەرچو و بڕۆ، چونکە بێگومان تۆ
دەرکراوی لە ڕەحمەتی من ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِىٓ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینی منت لەسەر بێ تا ڕۆژی
(پاداشت و تۆڵە) ﴿٧٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِىٓ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ (شەیتان) وتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم
بدە (نەمرم) تا ڕۆژی (مردوان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی
ئەی بەڕاستی تۆ لە مۆڵەت دراوانی ﴿٨٠﴾ ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْوَقْتِ ٱلْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژی کاتی دیاری کراو ﴿٨١﴾
﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (شەیتان) وتی ئەمجا سوێند بە عیززەتت هەر هەموویان گومڕا
دەکەم ﴿٨٢﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ ٱلْمُخْلَصِينَ﴾ ئەوانەیان نەبێ کە بەندەی پاک و هەڵبژاردەی تۆن ﴿٨٣﴾

﴿قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ﴾ (خوا) فەرمووی: من حەقم هەر حەقیش دەڵێم ﴿٨٤﴾ ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ
مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ بەڕاستی دۆزەخ پڕ دەكەم لە تۆ و ئەوانەی (لە ئادەمیان) شوێنت دەكەون بەتێكڕا ﴿٨٥﴾
﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من هیچ كرێ و پاداشتێك لەسەر گەیاندنی
ئەم ئاینە لە ئێوە داوا ناكەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ﴾ و من لەو كەسانەش نیم كە درۆ هەڵبەستم و زۆر لە
خۆوە بكەم ﴿٨٦﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ ئەم (قورئانە) تەنها پەند و ئامۆژگارییە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٨٧﴾
﴿وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ﴾ بەڕاستی پاش ماوەیەك لە هەواڵی ئەو (قورئانە) دەزانن ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿الزُّمَر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتەخوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لە لایەن خوای باڵادەستی
كاربەجێ وە ﴿١﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ بێگومان ئێمە بەحەق و ڕاستی قورئانمان بۆ تۆ
هێناوەتە خوارەوە ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ﴾ كەواتە خوا بپەرستە و بە تەنها هەر بۆ ئەو ملكەچ
بە ﴿٢﴾ ﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ بێداربە ئاینی (گەردن كەچی) پاك و خاوێن هەر بۆ خوایە
﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە كەسانی جگە لەو (خوا) چەند پەرستراوێكیان بۆ خۆیان داناوە
﴿مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ﴾ (دەڵێن) تەنها لەبەر ئەوە دەیان پەرستین نزیكمان بكەنەوە بە
خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان خوا بڕیار دەدات لە نێوانیاندا ﴿فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو
شتانەدا كە ئەوان تیایدا جیاواز بوون ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی
كەسێ ناكات كە درۆزنی زۆر بێ باوەڕە ﴿٣﴾ ﴿لَّوْ أَرَادَ اللَّهُ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە
منداڵێك بۆ خۆی بڕیار بدات ﴿لَّاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ ئەوە لەناو دروست كراوەكانیدا كەسەی
بویستایە هەڵی دەبژارد ﴿سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ پاك و بێگەردە هەر ئەوە خوای تەنهای
زاڵ و بە دەسەلات ﴿٤﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەكان و زەوی بەحەق دروست
كردووە ﴿يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ﴾ شەو دەهێنێ بەسەر ڕۆژدا ﴿وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەهێنێ
بەسەر شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و خۆر و مانگی رام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾
هەریەكەیان (لەخولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی دیاری كراوە دەگەڕێت وەدەسوڕێتەوە
﴿أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ﴾ بێداربە هەر ئەو (خوا) زاڵی لێ بوردەیە ﴿٥﴾

﴿خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ (خوا) ئێوەی لە تاکە کەسێك (ئادەم) دروست کردووە ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ پاشان لەو (کەسە) هاوسەرەکەی (حەووای) بەدی هێناوە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾ وە بۆ ئێوە هەشت جووتی (نێر و مێ) لە ئاژەڵ بەدی هێناوە ﴿يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ ئێوە دروست دەکات لەناو سکی دایکتاندا ﴿خَلْقًا مِّن بَعْدِ خَلْقٍ﴾ بە بەدی هێنانێ یەك لە دوای یەك ﴿فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ﴾ لەناو سێ تاریکی (دوو سك، منداڵدان، پەردەی کۆرپەلە)دا ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ئا ئەوە پەروەردگاری ئێوەیە کە دەسەلات و پاشایی هەر موڵکی ئەوە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست جگە لە زاتی ئەو نییە، کەواتە ئێوە چۆن لە ئاینی ڕاست لادەدرێن ﴿٦﴾
﴿إِن تَكْفُرُوا﴾ ئەگەر ئێوە بێ باوەڕ بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمْ﴾ ئەوە بێگومان خوا بێ نیازە لە ئێوە ﴿وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ﴾ و ڕازی نییە بە بێ باوەڕی بۆ بەندەکانی ﴿وَإِن تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ وە ئەگەر سوپاسی خوا بکەن (وگەردن کەچ بن) بەوە لێتان ڕازی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆ لای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەداتێ بەوەی کە دەتان کرد ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بە نهێنی دڵان ﴿٧﴾
﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾ وە کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێ ﴿دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ﴾ دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری وهاواری لێ دەکات ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ﴾ پاشان ئەگەر لەلایەن خۆیەوە بەهرە و نیعمەتێکی دایە ﴿نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِن قَبْلُ﴾ ئەوەی لەبیر دەچێت کە لەپێشترا هاواری لە پەروەردگاری دەکرد ﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ وهاوتایانی بۆ خوا دادەنێ ﴿لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) لە ڕێگای ئەو گومڕا بکات ﴿قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەهەڕەشەوە) بڵێ بە بێ باوەڕیەکەت کەمێك لەزەت وەرگرە لە ژیان ﴿إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لە هاوەڵانی ئاگری دۆزەخی ﴿٨﴾
﴿أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ﴾ (ئەو بێ باوەڕان چاکترن) یان کەسێك ملکەچ و خواپەرست بێت؟ ﴿آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا﴾ بە کاتەکانی شەودا بە سوژدەبردن و ڕاوەستان (لە شەو نوێژدا) ﴿يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ﴾ کە لە (سزای) دوا ڕۆژ دەترسێت و بە هیوای بەزەیی پەروەردگاریەتی ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا ئەوانەی دەزانن یەکسانن ﴿وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە نازانن ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بەڕاستی تەنها خاوەنانی ژیری ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿٩﴾
﴿قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کە باوەڕیان هێناوە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ لە (سزای) پەروەردگارتان خۆ بپارێزن ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ کەسانی لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە، پاداشتی چاکیان بۆ هەیە ﴿وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ﴾ وە زەوی خوا فراوانە ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەڕاستی تەنها ئارامگران بێ حیساب وژماردن پاداشتیان دەدرێتەوە ﴿١٠﴾

﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾
کە خوا بپەرستم بە دڵسۆزی بۆی ملکەچ بم ﴿١١﴾ ﴿وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە
کە یەکەم کەسی موسڵمانان (ی ئوممەتم) بم ﴿١٢﴾ ﴿قُلْ إِنِّي أَخَافُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی
من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی
گەورە (قیامەت) ﴿١٣﴾ ﴿قُلِ اللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي﴾ بڵێ من هەر خوا دەپەرستم بە پاکی و بەتیا هەر بۆ
ئەو ملکەچم ﴿١٤﴾ ﴿فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ﴾ (بە بێ باوەڕان بڵێ) ئێوەش جگە لە خوا چیتان ویست
بیپەرستن ﴿قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومان زەرەرمەندان کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ﴾
کەخۆیان و کەس و کاریان لەدەست داوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ﴾
بێدار بن، هەر ئەوە زەرەرمەندی ئاشکرا و دیار ﴿١٥﴾ ﴿لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ﴾ بۆ ئەوان هەیە لەلای
سەریانەوە چەند تەبەقێ (وەك هەوری ڕەش) لە ئاگر ﴿وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ﴾ و لەژێریشیانەوە چەند تەبەقێ
هەیە ﴿ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ﴾ ئەو (سزایە) خوا بەندەکانی خۆی پێ دەترسێنێ ﴿يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ﴾
ئەی بەندەکانم خۆتان بپارێزن (لە سزای من) ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا﴾ وە کەسێ کە
لەپەرستنی بت (و هەموو پەرستراوێکی تر) خۆیان پاراستووە ﴿وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ﴾ وە گەڕانەوە بۆ لای
خوا ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فَبَشِّرْ عِبَادِ﴾ مژدەی گەورە تەنیا بۆ ئەوانەیە، کەواتە مژدە بدە بەبەندەکانم ﴿١٧﴾ ﴿الَّذِينَ
يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ﴾ ئەوانەی گوێ دەگرن بۆ قسە و گوفتار ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾ ئەمجا شوێن چاکترینی
ئەو (قسانە) دەکەون ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوانە کەسانێکن خوا ڕێنموونی کردوون ﴿وَأُولَئِكَ
هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ هەر ئەوانەن خاوەنی ژیری و هۆش ﴿١٨﴾ ﴿أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ جا ئایا
کەسێك بەڵێنی سزای بەسەردا چەسپابێت (بۆی بڕیاردرابێت) ﴿أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ﴾ دەی ئایا
تۆ (دەتوانی) کەسێ ڕزگار بکەیت کە لەناو ئاگری دۆزەخدایە؟ ﴿١٩﴾ ﴿لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ بەڵام
کەسانێ کە لە پەروەردگاریان ترساون و خۆیان (لە سزای) پاراستووە ﴿لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ﴾
(لە بەهەشتدا) بۆ ئەوانە کۆشك و تەلاری چەند نهۆم هەیە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووباری ئاو
بە ژێریاندا دەڕوات ﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ﴾ (ئەمە) بەڵێنی خوایە و خواش بەڵێنی خۆی دەباتە
سەر ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نابینی کە خوا ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لە ئاسمانەوە بارانی دەبارێنێ (بۆ سەر
زەوی) ﴿فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو بارانە دەبات بە ناو زەویدا کانیاوەکانی لێ دەردێنێ ﴿ثُمَّ
يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ﴾ لە پاشان کشتوکاڵ و گژوگیا و گوڵی پێ دەڕوێنێ کە ڕەنگەکانیان جیاوازە
﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان دەیبینی ووشك دەبێ و زەرد هەڵدەگەڕێ ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا﴾ دواتر
دەیکات بە پووشی ورد و خاش ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بەڕاستی لەمەدا (کە باسکرا)
ئامۆژگاری و پەند هەیە بۆ ئەوانەی خاوەن ژیرین ﴿٢١﴾

﴿أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ﴾ دەی ئایا کەسێ خوا سینەی گوشاد کردووە بۆ ئیسلام ﴿فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ
مِّن رَّبِّهِ﴾ و ئەو لەسەر ڕێبازی ڕووناکی پەروەردگاریەتی (وەك کەسێکە دڵی ڕەق بوو بێت
لە ئاست ئیسلام) ﴿فَوَيْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ﴾ جا سزا و لە ناوچوون بۆ ئەوانەی دڵیان ڕەقە
لە ئاست (قورئان و) یادی خوادا ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئائەوانە لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٢٢﴾
﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ﴾ خوا جوانترین فەرمایشتی ناردۆتە خوارەوە ﴿كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ﴾ قورئانێکە
(کە ئایەتەکانی) لە یەکچووی دووبارە کراوەن ﴿تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ ئەو کەسانەی
لە پەروەردگاریان دەترسن پێستیان تەزووی پیادێ (بە بیستنی قورئان) ﴿ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ
إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ پاشان پێستیان و دڵیان نەرم دەبێ بە یادی (قورئانی) خودا ﴿ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ﴾ ئەو (قورئانە)
ڕێنموونی خوایە ﴿يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ بەو (قورئانە) ڕێنموونی هەر کەسێ دەکات کە بیەوێ ﴿وَمَن
يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە ڕێنموونی کەرێك بۆ ئەو نییە ﴿٢٣﴾
﴿أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ دەی ئایا کەسێك بەدەم وچاوی خۆی بپارێزێت لە سزای
سەختی ڕۆژی دوایی (وەك کەسێك وایە کە لە بەهەشت دابێت) ﴿وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ﴾ بە ستەمکاران دەگوترێ
﴿ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بچەژن سزای ئەو (کردەوانەی) لە دونیا دەتان کرد ﴿٢٤﴾ ﴿كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
ئەوانەی پێش ئەمان (پێش قورەیشیەکان) بوون باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکانیان ﴿فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ﴾
بەو هۆیەوە سزا (ی خوا) یان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە لایەکەوە کە هەستیان پێ نەکرد
﴿٢٥﴾ ﴿فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا پێی چەشتن ﴿الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ڕیسوایی لە ژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ
الْآخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە بێگومان سزای ڕۆژی دوایی گەورەتر ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە بزانن ﴿٢٦﴾
﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿مِن
كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەند و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾ ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا
غَيْرَ ذِي عِوَجٍ﴾ (ئەو قورئانە) قورئانێکی عەرەبی بە هیچ خواری و لاری پێکی تیا نییە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾
بۆ ئەوەی (لە سزا) خۆ بپارێزن وە لە خوا ترسن ﴿٢٨﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە
بە پیاوێکی (بەندە) ﴿فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ﴾ هی چەند کەسێکە ئاژاوەبانە لەسەر ئەو (بەندە) ﴿وَرَجُلًا
سَلَمًا لِّرَجُلٍ﴾ وە پیاوێکیش کە تەنیا بەندەی پیاوێکە ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەم دوو کەسە وەك یەکن
﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ هەموو سوپاسێ تەنها بۆ خوایە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ
وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی تۆ دەمری و ئەوانیش دەمرن ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
لە پاشان بێگومان ئێوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿عِندَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ لای پەروەردگارتان داوا چی دەبن
دژی یەکتری ﴿٣١﴾

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ ئەمجا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّن كَذَبَ عَلَى اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کە درۆ بەناوی خواوە دەکات
﴿وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ﴾ وە باوەڕی بەڕاستی قورئان نییە ﴿إِذْ جَاءَهُ﴾ کاتێ بۆی هاتووە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ
مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ﴾ ئایا لە دۆزەخدا جێگەیەک نییە بۆ بێ بڕوایان ﴿٣٢﴾ ﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ﴾ وە ئەو
کەسەی قورئانی هێناوە (واتە پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَصَدَّقَ بِهِ﴾ باوەڕیشی پێ یەتی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾
هەر ئەوانن لەخواترسان و پارێزکاران ﴿٣٣﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆیان هەیە (لەبەهەشت
دا) ئەوەی بیانەوێت لای پەروەردگاریان ﴿ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران ﴿٣٤﴾
﴿لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تا خوا لێیان بسڕێتەوە ﴿أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا﴾ خراپترین (کردەوەیەک) کە کردوویانە
﴿وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم﴾ وە پاداشتیان بداتەوە ﴿بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بە (پاداشتی) چاکترین
ئەو کردەوانەی کردوویانە ﴿٣٥﴾ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾ ئایا خوا بۆ بەندەی خۆی (پێغەمبەر ﷺ)
بەس نییە (کە پشتیوانی بێت)؟ ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو بێباوەڕانە دەتترسێنن
﴿بِالَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ بەوانەی جگە لەخوان (واتە دەتترسێنن بەخواکانیان کە زیانت پێ دەگەیەنن)
﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئیتر هیچ کەس ناتوانێت
ببێت بە ڕێنموونیکەری و هیدایەتی بدات ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا ڕێنموونی بکات
﴿فَمَا لَهُ مِن مُّضِلٍّ﴾ ئەوە هیچ گومڕاکەرێکی بۆ نییە ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انتِقَامٍ﴾ ئایا خوا زاڵی
باڵادەستی تۆڵەسێن نییە؟ ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّنْ خَلَقَ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا
﴿قُلْ أَفَرَأَيْتُم﴾ بڵێ دەی پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ﴾ ئەوانەی دەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لەخوا
﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوا ویستی زیانێکم پێ بگەیەنێت ﴿هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ﴾ ئایا ئەو
(پەرستراوانە) دەتوانن ئەو زیانەی ئەوم لێ لابەن؟ ﴿أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ﴾ یا ئەگەر ویستی بەخشین
و بەهرەیەکم پێ بدات ﴿هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾ ئایا ئەوانە دەتوانن بەهرە و میهرەبانی ئەوم لێ
بگرنەوە ﴿قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ بڵێ من هەر خوام بەسە ﴿عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ خۆسپێران تەنها پشت
بەو دەبەستن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ﴾ بڵێ ئەی گەلەکەم ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە لەسەر ڕێبازو شێوازی
خۆتان کاربکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ منیش (لەسەر ڕێبازی خۆم) کاردەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا بەم
زووانە دەزانن ﴿٣٩﴾ ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ﴾ کێ (لەم دونیادا) سزایەکی بۆ دێت کە ڕیسوای دەکات
﴿وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ وە سزایەکی بێ بڕانەوەی بەسەردا دێ ﴿٤٠﴾

﴿إِنَّا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانەمان بۆ سەر تۆ دابەزاندە خوارەوە ﴿لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ بۆ هەموو خەڵکی بەحەق و ڕاستی ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ جا هەر کەسێ هیدایەت وەرگرێت ﴿فَلِنَفْسِهِ﴾ ئەوە قازانجی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسیش لاڕێ و گومڕا بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بەڕاستی زیانی گومڕابوونەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە ئەی پێغەمبەر ﷺ
تۆ کارسپێردراو و چاودێر نیت بەسەریانەوە (تا بڕوا بهێنن) ﴿٤١﴾
﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ﴾ خوا گیانەکان دەکێشێ ﴿حِينَ مَوْتِهَا﴾ لەکاتی مردنیان دا ﴿وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ﴾ وە ئەوەی نەمردبێت ﴿فِي مَنَامِهَا﴾ لەکاتی خەوتنیدا ﴿فَيُمْسِكُ الَّتِي﴾ ئەمجا ئەو (گیانانە) ڕادەگرێ ﴿قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ﴾ بڕیاری مردنی داوە ﴿وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ﴾ وە ئەوانی تر بەرەڵا دەکات (کەدەبێ زیندوو بمێنن) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاماوەیەکی دیاری کراو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگە هەیە ﴿لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەو
کەسانەی بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾
﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ﴾ ئاخۆ جگە لەخوا تکاکارانێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا﴾ بڵێ گەرچی ئەوانە ﴿لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا﴾ بەهیچ شتێکیان بەدەستە ﴿وَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە بەئیش دەکەن
﴿٤٣﴾
﴿قُل لِّلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا﴾ بڵێ تکا هەمووی هەر بۆ خوایە ﴿لَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ پاشان
هەر بولای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٤٤﴾
﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ﴾ وەکاتێک یادی خوا بکرێ بەتاک و تەنها ﴿اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ﴾ تێکدەچێت وە بێزار دەبێ دڵی کەسانێ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ کەباوەڕیان نیە بەڕۆژی دوایی ﴿وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ کەچی کاتێک ناوی پەرستراوانی بێجگە لەخوا ببرێت ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ یەکسەر شادو ڕووخۆش دەبن
﴿٤٥﴾
﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانای نهێنی و ئاشکراکان ﴿أَنتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ﴾ هەر تۆ دادوەری دەکەیت لەنێوان بەندەکانتدا ﴿فِي مَا كَانُوا فِيهِ﴾ لەوەی ئەوان تیایدا ﴿يَخْتَلِفُونَ﴾ جیاواز بوون
﴿٤٦﴾
﴿وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەڕاستی ئەگەر هی ئەو کەسانەبوایە ستەمیان کرد ﴿مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەموو ئەوەی لەسەر زەویدایە ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵدا بێت ﴿لَافْتَدَوْا بِهِ﴾ لەبریتی خۆیان دایاندەنا ﴿مِن سُوءِ الْعَذَابِ﴾ بۆ ڕزگاربوونیان لەسزای خراپی ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ڕۆژی قیامەت ﴿وَبَدَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ﴾ وە لەلایەن خواوە بۆیان دەرکەوت ﴿مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ﴾ شتی وا کەئەوان بیریان لێ نەکردەتەوەو گومانیان بۆی نەچووە
﴿٤٧﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ وە بۆیان دەرکەوت چی خراپەیان کردووە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری
گرتن ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿فَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾
ئەمجا کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ کەوت ﴿دَعَانَا﴾ هاوارمان بۆ دێنێ ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا﴾
لەپاشان هەر کاتێ بەهرە و نیعمەتێکمان پێدا ﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ﴾ دەڵێ بەڕاستی ئەم بەهرە و نیعمەتەم
پێدراوە ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ بەهۆی لێزانی و زانستی خۆمەوە ﴿بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئەوە ئەزموون
و تاقی کردنەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٤٩﴾ ﴿قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِن
قَبْلِهِمْ﴾ بێگومان ئەم قسەیە کەسانی پێش ئەمانیش کردیان ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم﴾ بەڵام هیچ سوودی پێ
نەگەیاندن ﴿مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەوەی ئەوان کردیان ﴿٥٠﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ ئەمجا دوو
چاریان بوو (تۆڵەی) ئەو خراپەی کردبوویان ﴿وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو کەسانەیش ستەمیان کرد
(بێباوەڕانی مەککە) ﴿سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ لەمەودواش دووچاری (تۆڵەی) کردەوە خراپەکانیان
دەبن ﴿وَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئەمانە (لەدەستی خوا) دەرباز نابن ﴿٥١﴾ ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەیانزانیوە
کەبێگومان خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ رۆزی فراوان دەکات و دەیشیگرێتەوە لەهەر کەسێک
کە بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ ئەو کەسانەی
باوەڕ دێنن ﴿٥٢﴾ ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی بەندەکانم
ئەی ئەوانەی کەخۆتان زۆر گوناهبار کردووە ﴿لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ﴾ نائومێد مەبن لەمیهرەبانی
و بەزەیی خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ چونکە بێگومان خوا لەهەموو گوناهەکان خۆش
دەبێت ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەوە لێ بوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٣﴾ ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾
(بەو مەرجەی کە) بگەڕێنەوە بۆلای پەروەردگارتان ﴿وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾ وە گەردن کەچی ئەو بن ﴿مِن
قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ﴾ بەر لەوەی سزاتان بۆ بێت ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشان یارمەتی نادرێن (لەلایەن
هیچ کەسێکەوە) ﴿٥٤﴾ ﴿وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم﴾ وە شوێن چاکترین شتێ بکەون کە نێردراوەتە
خوارەوە بۆتان ﴿مِّن رَّبِّكُم﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً﴾ بەر لەوەی
لەناکاودا سزاتان بۆ بێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ کە ئێوە هەر هەستی پێ نەکەن ﴿٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولَ نَفْسٌ﴾
نەک لەوەسا کەسێ بڵێ ﴿يَا حَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ﴾ ئەی مەخابن لەسەر ئەوەی کەمتەرخەمیم کرد
﴿فِي جَنبِ اللَّهِ﴾ لەکار کردن بەوەی خودا فەرمانی پێکردووە ﴿وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ﴾ وە بەڕاستی من
لەو گاڵتە چییانە بووم (کە گاڵتەیان بە ئاینەکەی دەکرد) ﴿٥٦﴾

﴿أَوۡ تَقُولَ لَوۡ أَنَّ ٱللَّهَ هَدَىٰنِي﴾ یان بڵێت ئەگەر خوا ڕێنموویی بکردمایە ﴿لَكُنتُ مِنَ ٱلۡمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بێگومان
لەپارێزکاران ولەخواترسان دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَوۡ تَقُولَ حِينَ تَرَى ٱلۡعَذَابَ﴾ یان کاتێك سزاکەی دەبینێت
بڵێت ﴿لَوۡ أَنَّ لِي كَرَّةٗ﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕامایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَأَكُونَ مِنَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ ئەوسا
لەچاکەکاران دەبووم ﴿٥٨﴾ ﴿بَلَىٰ قَدۡ جَآءَتۡكَ ءَايَٰتِي﴾ (ڕاست ناکەیت) خۆ بێگومان بەڵگەو ئایەتەکانی منت
بۆ هات ﴿فَكَذَّبۡتَ بِهَا وَٱسۡتَكۡبَرۡتَ﴾ بەڵام باوەڕت پێ نەهێنا و خۆت بە گەورە زانی ﴿وَكُنتَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾
وە تۆ لە بێ باوەڕان بوویت ﴿٥٩﴾ ﴿وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَرَى ٱلَّذِينَ كَذَبُواْ عَلَى ٱللَّهِ﴾ دەبینی
ئەوانەی درۆیان بۆ خوا هەڵدەبەست ﴿وُجُوهُهُم مُّسۡوَدَّةٌۚ﴾ ڕوویان ڕەشە ﴿أَلَيۡسَ فِي جَهَنَّمَ مَثۡوٗى لِّلۡمُتَكَبِّرِينَ﴾
ئایا لە دۆزەخ دا شوێنێك نی یە بۆ خۆ بە گەورە زانان؟ ﴿٦٠﴾ ﴿وَيُنَجِّي ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ وە ئەوانەی خۆیان
پاراست (لە کوفر و تاوان) خوا ڕزگاریان دەکات ﴿بِمَفَازَتِهِمۡ﴾ چونکە ڕێگەی ڕزگاریان گرتبووەبەر
﴿لَا يَمَسُّهُمُ ٱلسُّوٓءُ﴾ بە تووشی ناخۆشی نابن ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ وە بەخەم ناخۆن ﴿٦١﴾ ﴿ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ
شَيۡءٖ﴾ خوا بەدی هێنەری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ وَكِيلٞ﴾ وە هەر ئەویش پارێزەری هەموو
شتێکە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّهُۥ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۗ﴾ کلیلەکانی ئاسمانەکان و زەوی بەدەست خوایە ﴿وَٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ وە ئەوانەی بەبەڵگەو نیشانەکانی خوا بێ باوەڕن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ هەر
ئەوانن زەرەرمەند ﴿٦٣﴾ ﴿قُلۡ أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ تَأۡمُرُوٓنِّيٓ أَعۡبُدُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی ئایا ئێوە داوام
لێ دەکەن من بێجگە لەخوا شتێکی تر بپەرستم ﴿أَيُّهَا ٱلۡجَٰهِلُونَ﴾ ئەی نەفام و نەزانان ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدۡ
أُوحِيَ إِلَيۡكَ﴾ سوێند بەخوا نیگا کراوە بۆ تۆ ﴿وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ﴾ وە بۆ پێغەمبەرانی پێش تۆش
﴿لَئِنۡ أَشۡرَكۡتَ لَيَحۡبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ ئەگەر هاوبەش بۆ خوا دابنێیت بێگومان کردەوەت هەڵدەوەشێتەوە
﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ وە بێگومان لە زەرەرمەندان دەبیت ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ٱللَّهَ فَٱعۡبُدۡ﴾ (وا مەکە) بەڵکو
تەنها خوا بپەرستە ﴿وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ولە سوپاسگوزاران بە ﴿٦٦﴾ ﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدۡرِهِۦ﴾ (کافران)
خوایان نەناسیوە (بە گەورەیی و توانای) بەو جۆرەی شایستەیەتی ﴿وَٱلۡأَرۡضُ جَمِيعٗا قَبۡضَتُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لە
ڕۆژی دوایی دا هەموو زەوی لە چنگی ئەودایە (بەدەست خوایە) ﴿وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطۡوِيَّٰتُۢ بِيَمِينِهِۦۚ﴾ وە
ئاسمانەکانیش بەدەستی ڕاستی ئەو پێچراونەتەوە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سیفەتی دەستی ڕاست
بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك وشێوەکەی نازانین، تەنها
خودا دەیزانێت) ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾ خوا پاك و بڵندترە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٧﴾

﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ کاتێك فوو کرا بەکەرەنادا (بەشەیپووردا) ﴿فَصَعِقَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾
یەکسەر هەموو ئەوانەی لە ئاسمانەکان و زەویدان دەمرن ﴿إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر کەسانێ خوا
بیەوێت (نەمرن) ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ﴾ پاشان جارێکی تر فوو دەکرێ بەکەرەنادا ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ﴾
جا لە پڕ هەموو ڕاست دەبنەوە ﴿يَنظُرُونَ﴾ چاوەڕوان دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾
وە زەوی لەو ڕۆژەدا بە نووری پەروەردگاری ڕووناك دەبێتەوە ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ﴾ نامەی کردەوە
لەبەردەمیان دادەنرێت ﴿وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ﴾ و پێغەمبەران و شاهیدی (سەر گەلەکان)
دەهێنرێن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ﴾ وە لە نێوانیاندا بەحەق دادوەری دەکرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان
ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٦٩﴾ ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هەموو کەسێك چی کردووە
بەتێر و تەواوی پاداشت دەدرێتەوە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ﴾ وە خوا خۆشی ئاگادارە (بە پێی شایەت و نامەی
کردەوەکان) ﴿بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کەدەیکەن ﴿٧٠﴾ ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوجا ئەوانەی
بێباوەڕ بوون ڕاپێچ دەکرێن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا﴾ بۆ دۆزەخ کۆمەڵ کۆمەڵ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾
تاکاتێ دێنە (نزیکی) دۆزەخ ﴿فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾
وە دەرگاوانەکانی دۆزەخ (بەلۆمەکردنیانەوە) پێیان دەڵێن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانێ
لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ﴾ کەئایەتەکانی پەروەردگارتان بەسەردا بخوێننەوە
﴿وَيُنذِرُونَكُمْ﴾ وە بتانترسێنن ﴿لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ لە گەیشتنتان بەم ڕۆژە ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ دەڵێن بەڵێ
(هاتن ئاگاداریان کردین) ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ بەڵام بڕیاری سزا درا ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾
بەسەر (ئێمەی) بێباوەڕاندا ﴿٧١﴾ ﴿قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ پێیان دەوترێ لە دەرگاکانی دۆزەخەوە
بچنە ژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی لەوێدا بمێننەوە ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چ خراپە
جێگەو مەنزڵگای خۆبەزلزانان ﴿٧٢﴾ ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ وە کەسانێ (کە خواناس
بوون) و لە پەروەردگاریان دەترسان پۆل پۆل دەبرێن بۆ بەهەشت ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە
(نزیکی) بەهەشت ﴿وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ و دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ وە دەرگاوانەکانی
پێیان دەڵێن ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ سەلامتان لێ بێت ﴿طِبْتُمْ﴾ ئێوە پاك و خاوێن بوون (لە تاوان لە دونیادا)
﴿فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ کەواتە بڕۆنە ناو بەهەشت بەهەمیشەیی ﴿٧٣﴾ ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾
(ئەوانیش) دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی ﴿صَدَقَنَا وَعْدَهُ﴾ هەر بەڵێنێکی بەئێمەدا ڕاست بوو
﴿وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ﴾ وە زەوی (بەهەشتی) بەمیرات پێ داین ﴿نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ﴾ لە هەر
شوێنێکی بەهەشتدا بمانەوێت نیشتەجێ دەبین ﴿فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ ئای چەند چاکە پاداشتی
چاکەکاران ﴿٧٤﴾

﴿وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ﴾ وە فریشتەکان دەبینی ﴿حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ﴾ چوار دەوری عەرشیان داوە
﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ تەسبیحات دەکەن بەستایشی پەروەردگاریان ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ﴾ وە
لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری کرا ﴿وَقِيلَ الْحَمْدُ﴾ وە (لەکۆتایی دا) دەووترێت هەموو سوپاس هەر
بۆ خوایە ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کەپەروەردگاری جیهانیانە ۝٧٥

سورەتی ﴿غَافِر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوەو خوا بەواتای ئەم پیتانە زاناترە، سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە دەربارەی واتاکەیان ۝١ ﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ
اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ لەلایەن خوای باڵادەستی داناوە ۝٢ ﴿غَافِرِ الذَّنْبِ﴾ لێبوردەی تاوان و ﴿وَقَابِلِ التَّوْبِ﴾
وەرگری تۆبەی (گوناهباران وتۆبەکارانە) ﴿شَدِيدِ الْعِقَابِ﴾ (ئەو خودایە) تۆڵەی سەختە
﴿ذِي الطَّوْلِ﴾ وە خاوەن فەزڵ و بەهرە و چاکەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لەو هیچ پەرستراوێکی بەحەق
و ڕاست نی یە ﴿إِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەی هەمووان هەر بۆلای ئەوە ۝٣ ﴿مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ دەمە
قاڵێ و کێشمەکێشی ناکات لەنیشانەکانی خوادا ﴿إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێباوەڕان نەبێت ﴿فَلَا يَغْرُرْكَ﴾ کەوا
بۆ فریوت نەدات ﴿تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ﴾ هاتوچۆ و گەڕانیان بەووڵاتدا (بۆ بازرگانی وسامان دەست
خستن) ۝٤ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ پێش ئەوان گەلی نووح باوەڕیان نەهێنا (بەنووح) ﴿وَالْأَحْزَابُ مِنْ
بَعْدِهِمْ﴾ وە دەستە و تاقمەکانی دوای ئەوانیش (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ﴾ وە هەموو گەلێک
ویستوویەتی (بڕیاری کردووە) ﴿بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ﴾ کە پێغەمبەرەکەیان بگرن (بە دیلی و
ئازاری بدەن) ﴿وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ﴾ وە دەمەقاڵێیان (لەگەڵ)دەکرد بەناڕەوا ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی
ڕاستی پێ لابەرن و بەپەیڵی ﴿فَأَخَذْتُهُمْ﴾ ئیتر (قار و تووڕەیی) من گرتنی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن
بوو تۆڵەسەندنی من لەوان ۝٥ ﴿وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە ئابەو جۆرە بڕیاری پەروەردگارت
بەدی هات ﴿عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەسەر ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ کەبێگومان ئەوان
دۆزەخین ۝٦ ﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ﴾ ئەو فریشتانەی هەڵگری عەرشن و ﴿وَمَنْ حَوْلَهُ﴾ ئەوانەش
بەدەوری دان ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ بەستایشی پەروەردگاریان تەسبیحات دەکەن ﴿وَيُؤْمِنُونَ بِهِ﴾
وە باوەڕیان بەو هەیە ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن بۆ ئەوانەی ئیماندارن ﴿رَبَّنَا
وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگارمان میهرەبانی و زانیاریت هەموو شتێکی
گرتۆتەوە ﴿فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا﴾ دەی خۆش بە لەوانەی تۆبەیان کردووە ﴿وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ﴾ و شوێنی
ڕێگای تۆ کەوتوون ﴿وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وە بیانپارێزە لەسزای دۆزەخ ۝٧

﴿رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بیانخەرە بەهەشتێکی هەمیشەیی ﴿الَّتِي وَعَدتَّهُمْ﴾
کە بەڵێنت پێ دابوون ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ ئەو کەسانەش چاکەکار بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾
لەباوو باپیران و هاوسەران و ڕۆڵەکانیان (نەوەکانیان) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆ
زاڵی کار دروستی (٨) ﴿وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ﴾ وە بیانپارێزە لە (تۆڵەی) تاوانەکان ﴿وَمَن تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ﴾
چونکە هەر کەسێک لە (تۆڵەی) خراپەو تاوان بپارێزی لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمْتَهُ﴾ ئەوە
بێگومان ڕەحمەت پێ کردووە ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە
(٩) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ﴾ بەڕاستی کەسانی بێ باوەڕ بوون (لەپاشەڕۆژدا) بانگ دەکرێن
﴿لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ کەبەڕاستی تووڕەیی و خەشمی خوا (لەدونیادا) گەورەتر بوو
لە ڕق و تووڕەییتان لەخۆتان (لەقیامەتدا) ﴿إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ﴾ کاتێک بانگ دەکران بۆ
باوەڕ هێنان بەڵام باوەڕتان نەدەهێنا (١٠) ﴿قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان تۆ دوو
جار مراندوومانیت ﴿وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ﴾ وە دوو جاریش ژیانت بەبەردا کردووین ﴿فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا﴾
جا دانمان نا بە تاوانەکانمان دا ﴿فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەی ئایا ڕێگەیەک هەیە بۆ دەرباز بوون
(١١) ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ﴾ ئەم سزایەتان لەبەر ئەوەیە کە بەڕاستی هەرکاتێ
خوا بەتاک و تەنیایی بپەرسترایە ئێوە بێ باوەڕ دەبوون ﴿وَإِن يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر هاوبەشی بۆ
دانرایە باوەڕتان دەهێنا (بەو هاوبەش دانانە) ﴿فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ﴾ بڕیار دان هەر بۆ خوای
بڵندو بەرزو گەورەیە (١٢) ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئەو زاتێکە نیشانەکانی خۆیتان پیشان دەدات
﴿وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا﴾ وە لە ئاسمانەوە ڕزق و ڕۆزیتان بۆ دەبارێنێتە خوارەوە ﴿وَمَا يَتَذَكَّرُ﴾
کەس بیر ناکاتەوە (پەند وەرناگرێ) ﴿إِلَّا مَن يُنِيبُ﴾ مەگەر کەسێک ڕوو لەخوا بێ (١٣) ﴿فَادْعُوا
اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ کەواتە لەخوا بپاڕێنەوەو بەپاکی ودڵسۆزی و بێ گەردی کەچ بن
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ هەرچەندە بێ باوەڕانیش پێیان ناخۆش بێ (١٤) ﴿رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ﴾
(خوا) پلەو پایە زۆر بەرزی خاوەن عەرشی مەزنە ﴿يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ﴾ بەفەرمانی خۆی وەحی
دەنێرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ بۆ هەر کەسێ لەبەندەکانی کە بیەوێ ﴿لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ﴾ تا (خەڵک)
بترسێنێ لە ڕۆژی بەیەکتر گەیشتن (١٥) ﴿يَوْمَ هُم بَارِزُونَ﴾ ڕۆژێ کە هەموو (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرێ)
ئاشکرا دەبن ﴿لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێکیان لە خوا پەنهان نابێت ﴿لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (خوا
دەفەرموێ) ئەمڕۆ پادشایەتی و دەسەڵات بۆ کێیە (وەڵام نادرێتەوە) ﴿لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (خۆی
وەڵام دەداتەوە و دەفەرمووێت) هەر بۆ خوای تاک و تەنهایە کە بەسەر هەموو شتێدا زاڵە (١٦)

﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍۭ﴾ ئەمڕۆ هەموو کەس پاداشت یان سزا دەدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بە گوێرەی
ئەوەی کردوویەتی ﴿لَا ظُلْمَ ٱلْيَوْمَ﴾ ئەمڕۆ ستەم کردن نی یە (لە کەس) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ بەڕاستی
لێپرسینەوەی خوا بەپەلەو خێرایە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْـَٔازِفَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوان لەڕۆژە
نزیکەکە (قیامەت) بترسێنە ﴿إِذِ ٱلْقُلُوبُ لَدَى ٱلْحَنَاجِرِ﴾ لەو کاتەی دڵەکان (لەترسا) گەشتوونەتە گەروو
﴿كَـٰظِمِينَ﴾ هەموو پڕی ئەخۆنەوە ﴿مَا لِلظَّـٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ﴾ ستەمکاران هیچ دۆستێکیان نییە ﴿وَلَا
شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ وە نە تکاکارێک بە گوێی بکرێت ﴿١٨﴾ ﴿يَعْلَمُ خَآئِنَةَ ٱلْأَعْيُنِ﴾ (خوا) دەزانێ بەخیانەتی چاوان
و ﴿وَمَا تُخْفِى ٱلصُّدُورُ﴾ هەرچی دڵان دەیشارنەوە ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَقْضِى بِٱلْحَقِّ﴾ وە خوا بەحەق و ڕاستی دادوەری
دەکات ﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ بەڵام ئەوانەی جگە لەخوا هاواریان لێ دەکەن (دەیپەرستن)
﴿لَا يَقْضُونَ بِشَىْءٍ﴾ ناتوانن بڕیاری هیچ شتێک بدەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر خوا
بیسەری بینایە ﴿٢٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئایا بە زەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا۟﴾ تا ببینن (بزانن)
﴿كَيْفَ كَانَ عَـٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُوا۟ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی ئەوانەی کە پێش ئەمان بوون چۆن بوو ﴿كَانُوا۟
هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ ئەوانە لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَءَاثَارًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریان لەزەویدا
زیاتر بوو ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەڵام خوا بەهۆی تاوانەکانیانەوە گرتنی و تۆڵەی لێ سەندن
﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وە کەس پارێزەریان نەبوو لە (سزای) خوا ﴿٢١﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت﴾ ئەمە
لەبەر ئەوە بوو کە بێگومان ئەوان ﴿تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆ دەهات ﴿بِٱلْبَيِّنَـٰتِ﴾ بەبەڵگە
ئاشکراکانەوە ﴿فَكَفَرُوا۟﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خوا ئەوانی گرتن و سزای
دان ﴿إِنَّهُۥ قَوِىٌّ﴾ بەڕاستی خوا بەهێزی ﴿شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنی بەتینە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ
بِـَٔايَـٰتِنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان موسامان نارد بەچەند موعجیزە ﴿وَسُلْطَـٰنٍ مُّبِينٍ﴾ و بەڵگەی
ڕوونەوە (بەتەوراتەوە) ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَـٰمَـٰنَ وَقَـٰرُونَ﴾ بۆ لای فیرعەون و هامان و قارون
﴿فَقَالُوا۟ سَـٰحِرٌ كَذَّابٌ﴾ هەموو وتیان جادووگەرێکی درۆزنە ﴿٢٤﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلْحَقِّ مِنْ عِندِنَا﴾
ئەمجا کاتی موسا (ئایینی) ڕاستی لەلایەن ئێمەوە بۆ هێنان ﴿قَالُوا۟ ٱقْتُلُوٓا۟ أَبْنَآءَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾
وتیان کوڕانی ئەوانەی لەگەڵ ئەو (موسا) باوەڕیان هێناوە بکوژن ﴿وَٱسْتَحْيُوا۟ نِسَآءَهُمْ﴾
وە ژنەکانیان بەزیندوویی بهێڵنەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَمَا كَيْدُ ٱلْكَـٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَـٰلٍ﴾ بەڵام فێڵی
بێ باوەڕان هەر مایەی سەر لێ شێوانە (هەرگیز سەرناگرێت) ﴿٢٥﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي﴾ وە فیرعەون ووتی: لێم گەڕێن ﴿أَقْتُلْ مُوسَىٰ﴾ با موسا بکوژم ﴿وَلْيَدْعُ رَبَّهُ﴾ ئەوسا
با هانا بۆ پەروەردگاری بەرێ (ڕزگاری بکات) ﴿إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم
ئایینەکەتان بگۆڕێت ﴿أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ﴾ یان لەزەویدا ئاژاوە و خراپەکاری بچێنێ ٢٦
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ﴾ وە موسا ووتی: بەڕاستی من پەنا دەگرم ﴿بِرَبِّي وَرَبِّكُم﴾ بە پەروەردگاری خۆم
و پەروەردگاری ئێوەش ﴿مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٍ﴾ لە هەموو خۆبەزل زانێك ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ کە باوەڕی
بە ڕۆژی لێپرسینەوە نی یە ٢٧ ﴿وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ﴾ وە پیاوێکی باوەڕدار ووتی ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾
لەکەس و کاری فیرعەون بوو ﴿يَكْتُمُ إِيمَانَهُ﴾ کە باوەڕەکەی شاردبووەوە ﴿أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا﴾ ئایا
(چۆن) پیاوێك دەکوژن؟ ﴿أَن يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی دەڵێ: خوا پەروەردگارمە ﴿وَقَدْ
جَاءَكُم بِالْبَيِّنَاتِ مِن رَّبِّكُمْ﴾ کە بەڕاستی چەند بەڵگە و موعجیزەی ڕوونی لە پەروەردگارتانەوە
بۆ هێناون ﴿وَإِن يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ﴾ خۆ ئەگەر درۆزن بێ (کەدەڵێ پێغەمبەرم) ئەوە (تاوانی)
درۆکەی بەئەستۆی خۆیەتی ﴿وَإِن يَكُ صَادِقًا﴾ خۆ ئەگەر ڕاستگۆ بێ ﴿يُصِبْكُم بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ﴾
هەندێ لەو (سزایەی) بەڵێنی پێ داوون تووشتان دەبێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾ بێگومان
خوا ڕێنموونی کەسێ ناکات کە زیادەڕۆ و درۆزن بێت ٢٨ ﴿يَا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (موسا ووتی)
ئەی گەلەکەم فەرمانڕەوایی ئەمڕۆ هی ئێوەیە ﴿ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ و بەدەسەلات و زاڵن لەسەر
زەویدا ﴿فَمَن يَنصُرُنَا مِن بَأْسِ اللَّهِ إِن جَاءَنَا﴾ دەی کێ یارمەتیمان دەدات ئەگەر سزای خوامان بۆ بێت
﴿قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ﴾ فیرعەون ووتی: چی خۆم بەچاکی دەبینم هەر ئەوەتان پیشان دەدەم
﴿وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾ وە تەنیا بۆ ڕێگای ڕاست ڕێنموونیتان دەکەم ٢٩ ﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ﴾ وە
ئەو (پیاوەی) باوەڕی هێنا بوو ووتی: ئەی گەلەکەم ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُم﴾ بەڕاستی من لەوە دەترسم
بەسەرتان بێ ﴿مِّثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ﴾ وێنەی (سزای) ئەو ڕۆژەی بەسەر کۆمەڵان و گەلانی پێشوو هات
٣٠ ﴿مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك ئەو (سزایەی) هات بەسەر گەلی نووح و عاد و سەموود و
﴿وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ ئەوانەش لەدوای ئەوان بوون ﴿وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ﴾ وە خوا زوڵم و ستەمی ناوێ
بۆ بەندەکانی ٣١ ﴿وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ﴾ وە ئەی گەلەکەم بەڕاستی من ترسی ڕۆژی هاوار و
بانگ لەیەکتری کردنم هەیە لێتان (ئەو ڕۆژەی کە هەموو کەس هاوار و داوای یارمەتی لەیەکتری
دەکەن) ٣٢ ﴿يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ﴾ ئەو ڕۆژەی پشت هەڵدەکەن و هەڵدێن ﴿مَا لَكُم مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾
هیچ پەناگەیەك بۆ ئێوە نی یە لە (سزای) خوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێ خوا گومڕای بکات
﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نی یە ٣٣

﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِن قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر یوسف پێغەمبەرتان بۆهات
بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ﴾ کەچی ئێوە هەر لەگوماندا بوون ﴿مِّمَّا جَاءَكُم بِهِ﴾
لەو بەڵگانەی بۆی هێنابوون ﴿حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ﴾ تا کاتێ (یوسف) وەفاتی کرد ﴿قُلْتُمْ لَن يَبْعَثَ اللَّهُ
مِن بَعْدِهِ رَسُولًا﴾ ووتتان ئیتر دوای ئەو خوا هیچ پێغەمبەرێکی تر نانێرێ ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ﴾
ئا بەو جۆرە خوا گومڕای دەکات ﴿مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ﴾ ئەو کەسەی زیادەڕۆی دوو دڵە ٣٤
﴿الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەربارەی نیشانەکانی خوادەمەقاڵێ دەکەن ﴿بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾
بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ﴾ (ئەو دەمەقاڵەیە) هۆی توڕەیی بە لای خوای
گەورە ﴿وَعِندَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وەلای ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئابەو جۆرە خوا مۆر دەنێ
﴿عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ بەسەر دڵی هەموو خۆبەزل زانێکی زۆرداردا ٣٥ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ﴾
فیرعەون ووتی ئەی هامان ﴿ابْنِ لِي صَرْحًا﴾ کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ﴾
بەڵکو بگەمە ئەو ڕێگایانە ٣٦ ﴿أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ﴾ کە ڕێگاکانی (بەرز بوونەوەن بۆ) ئاسمانەکان
﴿فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (لەوێوە) سەیری خواکەی مووسا بکەم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا﴾ وە
بەڕاستی من وا گومان دەبەم ئەو (مووسا) درۆزنە ﴿وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ﴾ ئابەو جۆرە ڕازێنرایەوە
بۆ فیرعەون ﴿سُوءُ عَمَلِهِ﴾ کردەوەی خراپی ﴿وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە (بەهۆیەوە) ڕێگری کرا
لەڕێگای ڕاست ﴿وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ﴾ وە هەر فێڵ و پیلانێکی فیرعەون هەبوو بەفیڕۆ چوو
٣٧ ﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ﴾ وە ئەو (پیاوەی) باوەڕی (بە مووسا) هێنا بوو ووتی ﴿يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ﴾ ئەی
گەلەکەم شوێن من بکەون ﴿أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾ ڕێگای ڕاستتان نیشان دەدەم ٣٨ ﴿يَا قَوْمِ
إِنَّمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ژیانی ئەم دونیایە ڕابواردنێکی کەمە ﴿وَإِنَّ
الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ﴾ وە بەڕاستی هەر پاشەڕۆژ جێی حەسانەوەی هەمیشەیی یە ٣٩ ﴿مَنْ عَمِلَ
سَيِّئَةً﴾ هەر کەسێك کاری خراپەی کردبێ ﴿فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ هەر بەئەندازەی خراپەکەی
سزا دەدرێ ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾ هەر کەسێش چاکەی کردبێت ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ ئافرەت
بێت یان پیاو (بەو مەرجەی) باوەڕدار بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە
﴿يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ لەوێدا بەبێ ژمارە وحیساب ڕزق و ڕۆزیان پێ دەدرێت ٤٠

﴿وَيَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ئەوە چی یە من بانگتان دەکەم بۆ ڕزگاربوون
﴿وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ﴾ کەچی ئێوە من بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ (٤١) ﴿تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ﴾ بانگم
دەکەن بۆ ئەوەی بێ باوەڕبم بەخوا ﴿وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ وە شتێ بکەمە هاوبەشی خوا کە هیچ
زانیاری پێ یەکم لێ ی نیە ﴿وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ﴾ لە کاتێکدا من بانگتان دەکەم بۆلای خوای
بەدەسەڵاتی لێبوردە (٤٢) ﴿لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾ ڕاستە و گومانی تێدا نی یە ئەوەی ئێوە منی بۆ بانگ
دەکەن ﴿لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ﴾ شیاوی بانگ کردن نییە نە لە دونیا و نە لە دوا ڕۆژدا
﴿وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ﴾ وە بەڕاستی گەڕانەوەمان هەر بۆلای خوایە ﴿وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾
وە بێگومان زیادەڕەوییان هاوەڵانی ئاگری دۆزەخن (٤٣) ﴿فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ﴾ جا لەمەودوا
ئەوەی من پێتان دەڵێم بیرتان دەکەوێتەوە ﴿وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ﴾ وە من کاری خۆم بەخوا دەسپێرم
﴿إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بە بەندەکانی (٤٤) ﴿فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا﴾ جا خوا ئەو
(پیاوە ئیماندارە)ی پاراست لە زیانی ئەو فڕو فێڵانەی دەیان کرد ﴿وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ﴾
وە سزای سەخت هات و داردەستەی فیرعەونی گرتەوە (٤٥) ﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا﴾
بەیانیان و ئێواران (فیرعەون و دەست وپێوەندەکەی) دەبرێنە دیاری ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ
السَّاعَةُ﴾ ڕۆژێکیش قیامەت هەڵدەسێت ﴿أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾ (فەرمان دەدرێ)
داردەستەی فیرعەون بخەنە سەختترین سزاوە (٤٦) ﴿وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ﴾ وە کاتێك
(دۆزەخییەکان) لەسەر ئاگرەکەدا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ لاوازەکان
بەوانەی خۆ بەزل زان بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا﴾ بەڕاستی ئێمە شوێن کەوتووی ئێوە بووین
﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا﴾ دەی ئایا ئێوە لەجیاتی ئێمە لەئەستۆ دەگرن ﴿نَصِيبًا مِنَ النَّارِ﴾ بەشێك لەم
ئاگرە (٤٧) ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆ بەزل زان و زۆردار بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُلٌّ فِيهَا﴾
بەڕاستی هەموومان لەئاگرداین ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ﴾ بێگومان خوا لەنێوان بەندەکانیدا
دادوەری کردووە (وحوکمی تەواو بووە) (٤٨) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ﴾ وە ئەوانەی
لەئاگری دۆزەخدان بە دەرگاوانەکانی دۆزەخ دەڵێن ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ﴾ داوا لە پەروەردگارتان بکەن
﴿يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ﴾ تەنها یەك ڕۆژ سزامان لەسەر سووك بكات (٤٩)

﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم﴾ ئایا پێغەمبەرەکان نەهاتن بۆلاتان؟ ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بەچەندین
بەڵگەی ڕوون وئاشکراوە؟ ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ دەڵێن بەڵێ (هێنابوویان) ﴿قَالُوا فَادْعُوا﴾ پێیان دەڵێن دەی خۆتان
بپاڕێنەوە ﴿وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ بێگومان پاڕانەوەی بێ باوەڕان وڕێ دەبێ و بێ سوودە ﴿٥٠﴾
﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانمان و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە سەرکەوتوو
دەکەین ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ﴾ وە لەو ڕۆژەی (قیامەت) کە
شایەتەکان هەڵدەستنەوە ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ لَا يَنفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ﴾ ڕۆژێکە بیانوو و پاکانە کردنی بێ باوەڕان
هیچ سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ هەموویان نەفرەتیان لێ کراوەو خراپترین
جێگایان هەیە ﴿٥٢﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بەموسا
﴿وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ﴾ وە نەوەکانی ئیسرائیلمان کردە میراتگری تەورات ﴿٥٣﴾ ﴿هُدًى
وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ (کەهەوی) ڕێنموویی و پەندو بیرخەرەوەیە بۆ خاوەن ژیری یەکان ﴿٥٤﴾
﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆگربە بێگومان بەڵێنی خوا هەقەو دێتە
دی ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ﴾ وە داوای لێبوردنی گوناهت بکە ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ وە تەسبیحات بکە
بەستایشی پەروەردگارت ﴿بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾ بەئێواران وبەیانیاندا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ﴾
بەڕاستی ئەو کەسانەی دەمە قاڵێ و کێشە دەکەن ﴿فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ دەربارەی نیشانەکانی خودا ﴿بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت ﴿إِن فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ﴾ هیچ لە دڵیاندا
نی یە جگە لەخۆبەزل زانی نەبێت ﴿مَّا هُم بِبَالِغِيهِ﴾ هەرگیز ئەوان بە (مەبەستیان) ناگەن ﴿فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ﴾ کەواتە پەنا بەخوا بگرە ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿٥٦﴾
﴿لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ﴾ بەڕاستی بەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی گەورەترە ﴿مِنْ
خَلْقِ النَّاسِ﴾ لەبەدی هێنانی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردووم
ئەمە نازانن ﴿٥٧﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ وە نابینا و بینا یەکسان نین ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ وە کەسانی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَلَا الْمُسِيءُ﴾ لەگەڵ
بەدکاران وەك یەك نین ﴿قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم (لەخەڵکی) بیر دەکەنەوە ﴿٥٨﴾

﴿إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ بەڕاستی ڕۆژی دوایی دێت ﴿لَّا رَيْبَ فِيهَا﴾ هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناکەن ﴿٥٩﴾ ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي﴾ وە
پەروەردگارتان فەرمویەتی لێم بپاڕێنەوە ﴿أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ وەڵامتان دەدەمەوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ
عَنْ عِبَادَتِي﴾ بەڕاستی ئەوانەی خۆ بەگەورە دەزانن لەپەرستن ﴿سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ بێگومان
بەسەر شۆڕی دەچنە دۆزەخەوە ﴿٦٠﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ﴾ خوا ئەو زاتەیە شەوی داناوە بۆ ئێوە
﴿لِتَسْكُنُوا فِيهِ﴾ تائارامی تێدا بگرن ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژیشی ڕوناك كردوەتەوە (بۆ ژیان پەیدا
کردن) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن چاکەو میهرەبانی یە بەسەر خەڵکەوە
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی سوپاس گوزار نین ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾
ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروستکەر ودەهێنەری هەموو شتێکە
﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی کەواتە
چۆن لائەدەن لەپەرستی ﴿٦٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُؤْفَكُ﴾ ئا بەم جۆرە لائەدرێن ﴿الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾
ئەوانەی کەدان نانێن بەبەڵگەو نیشانەکانی خوادا ﴿٦٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا﴾ خوا زاتێکە
کەزەوی بۆ کردونە نیشتەجێ (وئارامگا) ﴿وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ وە ئاسمانیشی بۆ کردوون بەسەربان
﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ و بەجوانترین شێوە ئێوەی دروست کردووە ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ
الطَّيِّبَاتِ﴾ لەوشتانەیش کەحەڵاڵ و پاکن ڕۆزی داوون ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای
پەروەردگاری ئێوە ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ بەرزی و پیرۆزی بۆ خوای پەروەردگاری
جیهانیان ﴿٦٤﴾ ﴿هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەر زیندووەو هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاست نیە جگە
لە ئەو ﴿فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ کەواتە خوا بپەرستن بەدڵسۆزی وتەنها بۆ ئەو ملکەچ بن
﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّي
نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من ڕێگری کراوم لەپەرستنی ﴿الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی ئێوە دەیان پەرستن جگە لەخوا ﴿لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِن رَّبِّي﴾ دوای ئەوەی بەڵگەی
ڕوونم بۆ هاتووە لەپەروەردگارمەوە ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ﴾ وە فەرمانم پێ کراوە کە گەردن کەچ بم
﴿لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٦﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ ئەو خوایەیە کەئێوەی لەخاک دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان
لەدڵۆپێک ئاو ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ پاشان لەپارچە خوێنێک ﴿ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ لەپاشان بەمنداڵی
(ساوایی) دەتان هێنێتە دەر (لەسکی دایک) ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ لەپاشان تادەگەنە تینی هێز و
لاوێتان ﴿ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا﴾ لەپاشان ئاپیر دەبن ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە هەندێکتان پێش پیربوون
دەمرێن ﴿وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى﴾ هەتا دەگەنە ئەو کاتەی کەبۆتان دیاری کراوە ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾
بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو خوایەیە کەدەژێنێ و دەمرێنێ ﴿فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾
جا هەر کاتێ (بیەوێت) بڕیارێک بدات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ تەنها پێی دەڵێ ببە ئەویش
بەدەست بەجێ دەبێ ﴿٦٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئایا سەرنجی ئەوانەت نەداوە سەبارەت
بە بەڵگە و نیشانەکانی خوای تەعالا وموجادەلە دەکەن (بەبێ هیچ زانیاریەک) ﴿أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ﴾
چۆن لەڕێی (ڕاست) لادەدرێن ﴿٦٩﴾ ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەقورئان نەهێنا
﴿وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا﴾ وە بەو (بەرنامانەی) پەیغەمبەرەکانمانمان ناردوومانە ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾
ئەوە لەمەو پاش (سەرئەنجامی خۆیان) دەزانن ﴿٧٠﴾ ﴿إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ﴾ کاتێ زنجیر و
تەوقیان لەگەردنیانە ﴿يُسْحَبُونَ﴾ پێی ڕادەکێشرێن ﴿٧١﴾ ﴿فِي الْحَمِيمِ﴾ لەناو ئاوی زۆر گەرمدا
﴿ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ﴾ پاشان لەدۆزەخدا دەسوتێنرێن ﴿٧٢﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ﴾ لەپاشان پێیان دەوترێت
﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دادەنا ﴿٧٣﴾ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا
﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ دەڵێن ون بوون لێمان ﴿بَل لَّمْ نَكُن نَّدْعُو مِن قَبْلُ شَيْئًا﴾ (وانی یە) بەڵکو ئێمە لەدونیا
(بێجگە لەخوا) شتێکمان نەدەپەرست ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ﴾ ئابەم جۆرە خوا بێ باوەڕان
لەڕێگە لادەدات ﴿٧٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ﴾ ئەمەتان لەبەر ئەوەیە کەئێوە ﴿تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾
بەناڕەوا شادی و کەیفتان دەکرد لەزەویدا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ وەلەبەر ئەوەی کەئێوە بیرو کەشخەتان
دەکرد لەزەویدا ﴿٧٥﴾ ﴿ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەی لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە تیایدا
دەمێنەوە بە هەمیشەیی و نەمری ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چەند خراپە شوێنی خۆبەزل زانان
﴿٧٦﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ دەی کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆراگربە بێگومان بەڵێنی خوا
ڕاستە ﴿فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ جا یان هەندێک لەو بەڵێنانەی پێیان دەدەین پیشانت دەدەین
﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ دەمرێنین (بەڵێنەکان نابینی) ﴿فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ ئەوسا هەموویان هەر بۆلای
ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٧٧﴾

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەر لەتۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿مِنْهُم مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ بەسەرهاتی هەندێکیانمان بۆ باس کردوی ﴿وَمِنْهُم مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ﴾ وەهەندێکیشمان بۆ باس نەکردوی ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێك ناتوانێ موعجیزەیەك بهێنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ جاکاتێ فەرمانی خوا هات (بەسزادانیان) ﴿قُضِيَ بِالْحَقِّ﴾ بەهەق دادوەری دەکرێت (لەنێوانیاندا) ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ وە لەوێدا ناڕاستان زەرەرمەند دەبن ﴿٧٨﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ﴾ خوا ئەو زاتەیە ئاژەڵ و ماڵاتی بۆ ئێوە بەدی هێناوە ﴿لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سواری هەندێکیان بن و (گۆشتی) هەندێکیشیان بخۆن ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ وە لەو (ئاژەڵانە) دا چەند سوودو کەڵك بۆ ئێوە هەیە ﴿وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ﴾ وە تابەهۆی ئەوانەوە بگەنە پێویستی یەك کە لەدڵ و دەروونتان دایە ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر پشتی ئەو (وڵاخانە) و لەسەر کەشتی ئێوە سوار دەکرێن ﴿٨٠﴾ ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا زۆر نیشانەی خۆیتان پیشان دەدات ﴿فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنكِرُونَ﴾ جا ئێوە ئینکاری کام لە نیشانە وبەڵگەکانی خوا دەکەن؟؟ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا﴾ دەی ئایا بەزەویدا نەگەڕاون تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی کەسانێك کە لەپێش ئەوان بوون چۆن بووە ﴿كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً﴾ کەلەمان زۆرتر و بەهێزتریش بوون ﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ وە شوێنەوارێشیان لەزەویدا (زیاتر بوو) ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەمجا ئەوەی کرد بوویان (لەدونیادا) سوودی پێ نەگەیاندن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ جا کاتێ پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە هاتنە لایان ﴿فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ دڵخۆش بوون بەو زانیەی هەیان بوو ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو (سزایەی ئەوان) گاڵتەیان پێ دەکرد چوار دەوری دان (وهاتە دی) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ ئەمجا کاتێك سزای بەتینی ئێمەیان بینی ﴿قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ ووتیان باوەڕمان بەخوای تاك و تەنها هێنا ﴿وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ﴾ وە بێ باوەڕین بەو شتانەی کردبوومانە هاوبەشی خوا ﴿٨٤﴾ ﴿فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ﴾ جا باوەڕ هێنانەکەیان هیچ سوودی نەبوو بۆیان ﴿لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ لەکاتێکدا سزای ئێمەیان دی ﴿سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ﴾ ئەوە سوننەتی خوا هەر وابووە پێشتر لەگەڵ بەندەکانی دا ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ﴾ وە لەوێدا بێ باوەڕان زەرەرمەند بوون ﴿٨٥﴾

سورەتی ﴿فصلت﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە(حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتای، سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة)ش بکە
(١) ﴿تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ قورئان لەلایەن خوای بەخشندەی میهرەبانەوە نێردراوەتە خوارەوە (٢)
﴿كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ پەڕاوێکە ئایەتەکانی ڕوون کراوەتەوە (لێك جیاکراوەتەوە) ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ﴾ قورئانێکە بەزمانی عەرەبی بۆ گەلێك کەشارەزان و دەزانن (٣) ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ مژدەدەر و
ترسێنەرە ﴿فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ کەچی زۆربەیان گوێی پێ نادەن و بۆیە (قورئان) نابیستن
(٤) ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ﴾ دەڵێن دڵەکانمان لەناو چەند پەردەیەکدایە (تێ ناگەین) ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ﴾
لەوەی تۆ ئێمەی بۆ بانگ دەکەیت ﴿وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ﴾ وە لە گوێیەکانماندا گرانی و کەڕی هەیە
﴿وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ﴾ وە لەنێوان ئێمەو تۆدا پەردەیەك هەیە ﴿فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ﴾ کەواتە تۆ کاری
خۆت بکە و بێگومان ئێمەیش کاری خۆمان دەکەین (٥) ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ بەڕاستی
من مرۆڤێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام (ئەمە هەیە من) پێگام بۆ دەکرێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾
کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە ﴿فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ کەواتە ڕووتان
هەر بەرەو خوا بێت (لەپەرستنەکانتاندا) و داوای لێبوردنی لێ بکەن ﴿وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ﴾
وە سزا و لەناوچوون بۆ هاوبەش دانەرانە (٦) ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کە زەکات نادەن و
﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ باوەڕیشیان بە ڕۆژی دوایی نی یە (٧) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بەڕاستی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ پاداشتی بێ
بڕانەوەیان بۆ هەیە (٨) ﴿قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي﴾ بڵێ ئاخۆ بەڕاستی ئێوە باوەڕتان بەو زاتە نی یە؟
﴿خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ کە زەوی لە دوو ڕۆژدا دروست کردووە ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا﴾ وە هاوبەشانی بۆ
دادەنێن ﴿ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر ئەوە پەروەردگاری جیهانیان (٩) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِن فَوْقِهَا﴾ وە
لەسەر زەویدا شاخی زۆری داناوە ﴿وَبَارَكَ فِيهَا﴾ وە خێر و بەرەکەتی تێ خستووە ﴿وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا﴾
وە بژێوی (هەموو گیانداریکی) لەزەویدا دیاری کرد ﴿فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ﴾ لەماوەی چوار ڕۆژدا ﴿سَوَاءً
لِّلسَّائِلِينَ﴾ بەیەکسانی بۆ گشت داواکەران (١٠) ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ﴾ پاشی دروستکردنی
زەوی ئیرادەی دروستکردنی ئاسمانی کرد کە پێشتر دوکەڵێك بوو ﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا﴾ ئەمجا
بە ئاسمان و بە زەوی فەرموو وەرن ﴿طَوْعًا أَوْ كَرْهًا﴾ بە ویستی خۆتان یان بە ناچاری (بێنە ژێر فەرمانم)
﴿قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾ هەر دووکیان وتیان بە ویستی خۆمان هاتین (١١)

﴿فَقَضَىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَٰوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ﴾ ئەوسا حەوت ئاسمانی لەدوو ڕۆژدا دروست کرد (کەواتە خوای
گەورە زەوی و ئاسمانەکانی بەشەش ڕۆژ دروستکرد) ﴿وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَآءٍ أَمْرَهَا﴾ وە هەر ئاسمانەی
فەرمان (کار) ی خوی بۆ نارد ﴿وَزَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنْيَا بِمَصَٰبِيحَ وَحِفْظًا﴾ وەئاسمانی دونیامان بەئەستێرە
درەوشاوەکان ڕازاندەوە، وپارێزراوە (لەگوێ گرتنی شەیتانەکان) ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ ئەوە
بڕیاری خوای زاڵی بەدەسەلاتە ﴿١٢﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا۟﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَٰعِقَةً﴾
ئەوە پێی بڵێ ئاگادارتان دەکەمەوە لە تریشقەیەك (بروسکەیەك) دەتانترسێنم ﴿مِّثْلَ صَٰعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك هەورە
تریشقەی (گەلی) عادو سەموود ﴿١٣﴾ ﴿إِذْ جَآءَتْهُمُ ٱلرُّسُلُ﴾ کاتێ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان
﴿مِنۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەبەردەمیان و لە پشتیانەوە (لەهەموو لایەکەوە) ﴿أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّا ٱللَّهَ﴾
(پێیان وتن) کەجگە لەخوا مەپەرستن ﴿قَالُوا۟ لَوْ شَآءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَٰٓئِكَةً﴾ وتیان ئەگەر پەروەردگارمان
بیویستایە فریشتەیەکی دەنارد خوارەوە (بۆمان) ﴿فَإِنَّا بِمَآ أُرْسِلْتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمە
بەوەی ئێوەی پێ نێرراون باوەڕ ناکەین ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا عَادٌ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِي ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ ئەمجا (گەلی)
عاد بەناڕەوا خۆیان بە گەورە زانی لەزەویدا ﴿وَقَالُوا۟ مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً﴾ وە وتیان کێ لە ئێمە بەهێزترە
﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا نەیان زانی بوو ﴿أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ بێگومان ئەو خوایەی کەئەوانی
دروست کردووە لەئەوان بەهێزترە ﴿وَكَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ وە ئەوان دانیان نەدەنا بەبەڵگەکانی ئێمەدا
وئینکاریان دەکرد ﴿١٥﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ ئەوسا ئێمە بایەکی زۆر بەهێزی ساردمان بۆ ناردن
﴿فِىٓ أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ﴾ لەڕۆژانێکی بەردەوام (وشووم)دا ﴿لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ ٱلْخِزْىِ﴾ بۆ ئەوەی سزای ئابڕووبەریان
پێ بچەژێنین ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَخْزَىٰ﴾ بێگومان سزای پاشە ڕۆژیان
ئابڕووبەر (وریسواکەر) ترە ﴿وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە ئەوان یارمەتی نادرێن ﴿١٦﴾ ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَٰهُمْ﴾ وە
(هۆزی) سەموودمان ڕێنموویی کرد ﴿فَٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْعَمَىٰ عَلَى ٱلْهُدَىٰ﴾ بەڵام ئەوان زیاتر حەزیان لەکوێری
وگومڕایی کرد تا شارەزایی و ڕێنموویی ﴿فَأَخَذَتْهُمْ صَٰعِقَةُ ٱلْعَذَابِ ٱلْهُونِ﴾ جا بۆیە هەورە بروسکەی
سزای ڕیسواکەر لێی دان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوە) کەدەیانکرد ﴿١٧﴾ ﴿وَنَجَّيْنَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەشمان ڕزگار کرد کەباوەڕدارو پارێزکار ولەخواترس بوون ﴿١٨﴾
﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَآءُ ٱللَّهِ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ وە ڕۆژێك هەموو دوژمنانی خوا بەرەو ئاگری دۆزەخ کۆدەکرێنەوە ﴿فَهُمْ
يُوزَعُونَ﴾ جا ئەوان (لە پێش کەوتن و دواکەوتنی) بەرگری دەکرێن (تا هەموو پێکەوە بەڕێ بڕۆن)
﴿١٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا﴾ تا کاتێ دەگەنە لای ئاگری دۆزەخ ﴿شَهِدَ عَلَيْهِمْ﴾ شایەتی دەدات لە دژیان
﴿سَمْعُهُمْ وَأَبْصَٰرُهُمْ وَجُلُودُهُم﴾ گوێ و چاو و پێستی لەشیان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کە
کردویانە (لەدونیادا) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ﴾ وە بەپێستەکانیان دەڵێن ﴿لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا﴾ بۆچی شایەتیتان دا لەدژمان
﴿قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي﴾ دەڵێن ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە زمان ﴿أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ کە هەموو شتێکی
هێناوەتە زمان (وتەکردن) ﴿وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەویش بەکەم جار ئێوەی دروست کردوە
﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ﴾ وە ئێوە خۆتان
بەدەشاردەوە (مەدەپاراست لە گوناه) ﴿أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ﴾ لەشایەتی دانی گوێ
و چاو و پێستی لەشتان لەدژتان ﴿وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد ﴿أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾
کەخوا نازانێ بەزۆربێك لەو کارانەی کەدەیکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ﴾ ئا ئەوە گومانتان
بوو کە دەتان برد بەپەروەردگارتان ﴿أَرْدَاكُمْ﴾ ئێوەی هەڵگێرا (لەناوی بردن) ﴿فَأَصْبَحْتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ﴾
و چوونە ڕیزی زیانباران و خەسارومەندانەوە ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن يَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئارام بگرن ﴿فَالنَّارُ مَثْوًى
لَّهُمْ﴾ ئەوانە ئاگر شوێنی مانەوەیانە ﴿وَإِن يَسْتَعْتِبُوا﴾ وە ئەگەر داوای لێبوردن و ڕازی بوونی خوا
بکەن ﴿فَمَا هُم مِّنَ الْمُعْتَبِينَ﴾ ئەوە خوا هەرگیز ڕازی نابێ (خۆش نابێ لێیان) ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ﴾
وە چەند دۆست (و هاودەم)مان لەدونیا بۆ دانان ﴿فَزَيَّنُوا لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ کە خراپەکردنی
دونیا (بێ بڕوایی) ڕۆژی دوایی بۆ ڕازاندنەوە ﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ وە بەڵێنی (سزا دانیان) بەسەردا درا
﴿فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە(ڕیزی) ئەو گەلانەی ڕابوردن پێش ئەمان ﴿مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لەجنۆکە
و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ وە
بێ باوەڕان (بەیەکتریان) دەووت گوێ مەگرن لەم قورئانە ﴿وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ وە قسەی
پڕوپووچی تێکەڵ بکەن بەڵکو سەرکەون (بەسەریدا) ﴿٢٦﴾ ﴿فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دەی سوێند بەخوا
بێگومان ئەوانەی بێباوەڕبوون پێیان دەچێژین ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سزایەکی سەخت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ وە تۆڵەیان لێ دەسەنین (بەتۆڵەی) خراپترین تاوانێ کەدەیان کرد ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ
النَّارُ﴾ ئەوەی (باسکرا) سزای دوژمنانی خوایە کەئاگری دۆزەخە ﴿لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ﴾ ماڵی هەمیشەی
ئەوان لەو ئاگرەدایە ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ ئەو سزایە (دەدرێن) چونکە دانیان نەدەنا
بەنیشانەکانی ئێمەدا ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلَّانَا﴾
ئەی پەروەردگارمان ئەو دوانەمان پیشان بدەی کە گومڕایان کردین ﴿مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە جنۆکە
وئادەمی ﴿نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا﴾ تا بیانخەینە ژێر پێمان ﴿لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ﴾ تا لە ژێری ژێرەوەی
دۆزەخ بن ﴿٢٩﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ووتیان خوا پەروەردگارمانە و ﴿ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ لەپاشان
پێت و ڕاست (لەسەر ئایین) بەردەوام بوون ﴿تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتەکان پۆل پۆل
دێنە لایان (کاتی مردن یان زیندوو بوونەوە) ﴿أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا﴾ (پێیان دەڵێن) کەمەترسی و
خەفەت مەخۆن ﴿وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ وە مژدە بێ لێتان ئەو بەهەشتەی کەبەڵێنتان پێ
درابوو ﴿٣٠﴾ ﴿نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ ئێمە لەژیانی دونیا و لەڕۆژی دوایی پشتیوانی
ئێوەین ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنفُسُكُمْ﴾ وە لەو (بەهەشتەدا) هەرچی حەزی پێ بکەن بۆتان ئامادەیە
﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ﴾ وە هەرچی داوا بکەن لەوێدا لەخزمەتتاندایە ﴿٣١﴾ ﴿نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ﴾
پێزیشان و میوانداریە لەلایەن خوای لێبوردەی میهرەبانەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَا إِلَى اللَّهِ﴾ کێ
ووتەی چاکترو بەجێترە لەو کەسەی (خەڵك) بۆلای خوا بانگ دەکات ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ
الْمُسْلِمِينَ﴾ وەکاری چاکە دەکات و دەڵێ بێگومان من لەکۆمەڵی گەردن کەچ و موسڵمانانم ﴿٣٣﴾
﴿وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ﴾ چاکە و خراپە چوون یەك نین ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین
شێوە وەڵامی (خراپە) بدەرەوە ﴿فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ﴾ ئەوسا کەسێك کە لەنێوان تۆ و ئەودا
دوژمنایەتی هەیە ﴿كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ وەك دۆستێکی دڵسۆز و گیانی بەگیانی لێ دێت (ئەمەش
دەرەنجامی ڕەوشتی بەرز و کار و کردەوەی جوانە) ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا﴾ بەم ئاستە
ناگات کەسانێك نەبێت کە خۆڕاگرن و بەئارامن ﴿وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ وە پێی ناگات
مەگەر کەسێك خاوەنی بەشی هەرە گەورە بێت (لەپاداشت) ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ﴾
وە ئەگەر بەشەیتانەوە تووشی خەتەرەو خەیاڵی نادروست بوویت ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ﴾ ئەوە پەنا بگرە
بەخوا ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ چونکە بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ
وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ لەنیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە شەوو ڕۆژو خۆرو مانگ ﴿لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ
وَلَا لِلْقَمَرِ﴾ سوژدە مەبەن بۆ خۆرو بۆ مانگ ﴿وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ﴾ بەڵکو سوژدە بەرن
بۆ ئەو خوایەی ئەوانی بەدی هێناوە ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە تەنها ئەو دەپەرستن ﴿٣٧﴾
﴿فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا﴾ جا ئەگەر خۆیان بەگەورە زانی (لەپەرستن) ﴿فَالَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ ئەوا
ئەوانەی لای پەروەردگارتن (فریشتەکان) ﴿يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ﴾ بەشەو و
بەڕۆژ عیبادەتی ئەو دەکەن و ماندوو وەڕەس نابن ﴿٣٨﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً﴾ نیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەزەوی دەبینی ووشک و ماتە
﴿فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ کەچی کاتێک بارانمان بارانە بەسەریدا ﴿اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ (بەبزواندنی ڕووەک)
دەکەوێتە جوڵەو دەبوژێتەوە(بەرز دەبێتەوە) ﴿إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی (زەوی
ووشک) دەبوژێنێتەوە زیندوو کەرەوەی مردووەکانیشە ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) بەسەر
هەموو شتێکدا بەتوانایە (٣٩) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ بێگومان ئەوانەی لەئایەتەکانی ئێمە لادەدەن
﴿لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا﴾ لەئێمە شاراوە نین ﴿أَفَمَن يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ﴾ دەی ئایا کەسێ دەخرێتە ناو ئاگرەوە چاکترە
﴿أَم مَّن يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ یان ئەو کەسەی لەڕۆژی قیامەت دا بێ ترس دێت ﴿اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ﴾ هەرچیتان
ویست (حەزتان لێ کرد) بیکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەوەی دەیکەن بینایە (٤٠) ﴿إِنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەقورئانیان بۆ هات وباوەڕیان پێ نەهێنا (سزایان دەدەین)
﴿وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ﴾ کەبەڕاستی کتێبێکی زۆر بەرز وجێگەی ڕێزە (٤١) ﴿لَّا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ﴾ بەتاڵ و ناڕاستی ڕووی
تێ ناکات ﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ﴾ نە لەئێستا و نە لەدوا ڕۆژدا (نە بەلێ کەمکردن نە بەلێ زیادکردن)
﴿تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ چونکە نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن (خوای) کاردروستی ستایش کراوەوە (٤٢)
﴿مَّا يُقَالُ لَكَ﴾ هیچ شتێک بەتۆ ناوترێت ﴿إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ﴾ مەگەر ئەوەی بەپێغەمبەرانی
پێش لەتۆ وتراوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت خاوەن لێبوردنە (بۆ ئیمانداران)
﴿وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە خاوەن تۆڵەی سەختە (بۆ بێ باوەڕان) (٤٣) ﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا﴾ ئەگەر ئەم
قورئانەمان بەزمانێکی تر جگە لەعەرەبی ناردایە ﴿لَّقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ بێ باوەڕان دەیان ووت بۆچی
ئایەتەکانی بەڕوونی شیکراونەتەوە ﴿أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ﴾ (چۆن دەبێ) قورئانی عەجەمی و پێغەمبەری
عەرەبی ﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ قورئان بۆ کەسانی باوەڕیان پێی هێناوە
ڕێنیشاندەرو شیفایە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ﴾ وە ئەوانەی باوەڕی پێ ناهێنن لەگوێیاندا گرانی و
کەڕی هەیە (لەبیستنی حەق) ﴿وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ هەروەها نابینان لەو
قورئانەدا کوێرن، ئەوانە لەشوێنێکی زۆر دوورەوە بانگ دەکرێن (٤٤) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند
بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەمووسا ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ بەڵام جیاوازی تێدا کرا (لەلایەن جولەکەوە)
﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر پێشتر بڕیار نەدرابە لەلایەن پەروەردگارتەوە (کە سزایان
دوابخرێت) ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکرا (بەسزادانیان لەدونیا) ﴿وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ
مُرِيبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەوان لەدوو دڵی و بەدگومانی دان دەربارەی قورئان (٤٥) ﴿مَّنْ عَمِلَ صَالِحًا
فَلِنَفْسِهِ﴾ هەر کەسێ کاری چاکە بکات (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش
خراپە بکات (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە پەروەردگارت ستەم لەبەندەکانی
ناکات (٤٦)

﴿إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ زانینی ڕۆژی دوایی تەنیا بۆ لای خوادە گەڕێنرێتەوە ﴿وَمَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَاتٍ مِّنْ أَكْمَامِهَا﴾
وە هەر بەروبومێك كە لە پێست و ئەباخەكەی دێتە دەرەوە ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ﴾ وە هەر مێیەیەك ئاوس
دەبێ ﴿وَلَا تَضَعُ﴾ و (منداڵەكەی) دادەنێت ﴿إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ ئەوە (خوا) ئاگای لێیە ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ﴾
وە ڕۆژێ خوا (هاوبەش پەیدا كەران) بانگ دەكات ﴿أَيْنَ شُرَكَائِي﴾ هاوبەشانی (كەداتان نابوو
بۆ) من لەكوێن ﴿قَالُوا آذَنَّاكَ﴾ دەڵێن پێمان ڕاگەیاندی ﴿مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ﴾ كەس لە ئێمە شایەت نیە
(تۆ هاوبەشت هەبێ) ﴿٤٧﴾ ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە وون بوو لێیان ﴿مَّا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی پێشتر
دەیانپەرستن ﴿وَظَنُّوا مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ وە زانیان كە هیچ پەنایەكیان نی یە ﴿٤٨﴾ ﴿لَّا يَسْأَمُ الْإِنسَانُ﴾
ئادەمی ماندو نابێ ﴿مِن دُعَاءِ الْخَيْرِ﴾ لە داواكردنی خێر و خۆشی ﴿وَإِن مَّسَّهُ الشَّرُّ﴾ وە ئەگەر ناخۆشی
یەك دووچاری بێ ﴿فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ﴾ ئەوە بێ هیوا و نائومێد دەبێ ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ﴾ وە ئەگەر پێی ببەخشین
﴿رَحْمَةً مِّنَّا﴾ میهرەبانی یەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ﴾ لەپاش زیانێك پێی
كەوتووە ﴿لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي﴾ دەڵێت ئەمە هی خۆمە ﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً﴾ وە گومان ناكەم ڕۆژی
دوایی بەرپا بێت ﴿وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي﴾ وە ئەگەر گەڕێندرامەوە بۆ لای پەروەردگارم (زیندووبوونەوە
هەبوو) ﴿إِنَّ لِي عِندَهُ لَلْحُسْنَىٰ﴾ بێگومان لای خوا (پاداشتی) زۆر چاكم هەیە ﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
جا سوێند بە خوا هەواڵ دەدەین بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ بەوەی كردوویانە (لە دونیا)
﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم﴾ وە سوێند بە خوا پێیان دەچەژێنین ﴿مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ سزایەكی بەهێز و بەتین ﴿٥٠﴾
﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە كاتێ چاكە و خۆشیمان ڕشت بەسەر ئادەمی دا ﴿أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ ڕوو
وەردەگێڕێ و بە خۆبەزل زانینە وە دوور دەكەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾ بەڵام كاتێ ناخۆشی تووش
بێت ﴿فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ﴾ ئەوە نزا و هاواری زۆر دەكات ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنْ عِندِ
اللَّهِ﴾ ئەگەر (قورئان) لەلایەن خواوە بوو ﴿ثُمَّ كَفَرْتُم بِهِ﴾ پاشان ئێوەش باوەڕتان پێ نەكرد
﴿مَنْ أَضَلُّ﴾ كێ گومڕاترە ﴿مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لەو كەسەی كە لە دژایەتی یەكی دوور لە ڕاستیدا
بێت ﴿٥٢﴾ ﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا﴾ لەمەودوا بەڵگەكانی خۆمانیان پیشان دەدەین ﴿فِي الْآفَاقِ﴾ لە ئاسۆی
دونیا (لە بوونەوەردا) ﴿وَفِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لە خودی خۆیاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ هەتا بۆیان ڕوون
ببێتەوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە ﴿أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ﴾ ئایا پەروەردگارت بەس نیە
﴿أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ كە بەڕاستی ئاگادارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٥٣﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ﴾
ئاگادار بە بەڕاستی ئەوانە لە دوو دڵیدان ﴿مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ﴾ لەدیدار و گەیشتن بە پەروەردگاریان
﴿أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ﴾ ئاگادار بە بەڕاستی (زانست و زانیاری) خوا دەوری هەموو شتێكی
داوە ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿الشورى﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە (١) ﴿عسق﴾ بە (عەین. سین. قاف) دەخوێنرێتەوە خوا
زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاترو واتاکەشیان سەرەتای سورەتی (البقرة) بڕوانە (٢)
﴿كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ﴾ ئا بەو جۆرە خودا نیگا دەکات بۆ تۆ ﴿وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ﴾ وە بۆ ئەو (پێغەمبەرانەی)
پێش تۆش ﴿اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ خوای زاڵی باڵادەستی کاردروستە (٣) ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر
بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾
وە ئەو (خوا) بڵند و گەورەیە (٤) ﴿تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ﴾ نزیکە ئاسمانەکان پارچە پارچە ببن
﴿مِنْ فَوْقِهِنَّ﴾ لە سەروویانەوە ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ وە فریشتەکان بەپاکی یادو سوپاسی
پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن ﴿لِمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوانەی
لەزەویدان ﴿أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ ئاگادار بن کە بێگومان تەنها خوا لێبوردەی میهرەبانە
(٥) ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەوانەی جگە لەخوا دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە
﴿اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ﴾ خوا ئاگادار و چاودێرە بەسەریانەوە ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد
ﷺ) پارێزەر و چاودێر نیت بەسەریانەوە (٦) ﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ هەروەها نیگامان کردووە بۆت
﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێک (بەزمانی) عەرەبی ﴿لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی مەککە
و کەسانی دەورو بەری بترسێنی ﴿وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ﴾ وە (خەڵک) بترسێنی لە ڕۆژی کۆکردنەوە
﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ﴾ کۆمەڵێک لە بەهەشتدان ﴿وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ﴾ وە
کۆمەڵێک لە ئاگری بڵێسەداردان (٧) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ دەیکردن
بەیەك نەتەوە (دەوروبەریان یی باوەڕ) ﴿وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ بەڵام هەر کەسێکی بوێت دەیخاتە ناو
میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ ستەمکارەکانیش هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکیان
نیە (٨) ﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ ئایا ئەوان جگە لەخوا پشتیوان و دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە؟
﴿فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ﴾ هەر خوا پشتیوان و دۆستە ﴿وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى﴾ وە تەنها ئەو مردووان زیندوو دەکاتەوە
﴿وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەڵات و توانایە بەسەر هەموو شتێکدا (٩) ﴿وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ﴾
وە هەرشتێك کە تێیدا جیاواز بوون ﴿فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بڕیارەکەی بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە
﴿ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي﴾ ئەو خوایە پەروەردگاری منە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشتم بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ
أُنِيبُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویش دەگەڕێمەوە (١٠)

﴿فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (خوا) دروستکەری ئاسمانەکان و زەویی یە ﴿جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾ بۆی بەدی هێناون هاوسەران لەخودی خۆتان ﴿وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا﴾ هەروەها لە ئاژەڵیشدا جووتی (دروستکردووە) ﴿يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ﴾ لەجووت بووندا ژمارەتان زۆر دەکات ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێك هاوشێوەی خوای نی یە (نە لەزات و نە لەسیفات و نە لە کرداریدا) ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ وە ئەو بیسەری بینایە ﴿١١﴾ ﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە (کلیلەکانی) دەسەڵاتداریی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ رزق و ڕۆزی فراوان دەکات و دەیگرێتەوە لە هەرکەسی کە بیەوێت ﴿إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿١٢﴾ ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ﴾ ئەو ئاینەی بۆ دانەرون ﴿مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا﴾ کە فەرمانی داوە بە نووح و ﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ ئەوەش نیگامان کردووە بۆ تۆ و ﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ ئەوەش کە فەرمانمان داوە بە ئیبراهیم وموسی وعیسا ﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ کە لەسەر ئەو ئاینە بەرپێك و ڕاستی و جیاوازی تێدا مەکەن ﴿كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ﴾ زۆر قورس و گرانە بەلای هاوبەش دانەرانەوە ﴿مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ﴾ ئەوەی ئەوانی بۆ بانگ دەکەیت ﴿اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەرکەسی بوێت هەڵی دەبژێرێ بۆ (موسڵمان بوون) لای خۆی ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ﴾ وە ڕێنموونی کەسێك دەکات بۆ لای خۆی بگەڕێتەوە ﴿١٣﴾
﴿وَمَا تَفَرَّقُوا﴾ وە جیاواز نەبوون ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ مەگەر لەپاش ئەوەی کەزانست و زانیاریان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی دژایەتی و حەسوودی نێوانیانەوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر فەرمانێك پێشتر لە پەروەردگارتەوە دەرنەچوایە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تا کاتی دیاری کراو (دەبێ بژین) ﴿لَّقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوە بڕیار لەنێوانیاندا دەکرا (لەناودەبران) ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی لەدوای ئەوان نامەیان پێ درا ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لە گومان و دوودڵیدا بوون لێی ﴿١٤﴾
﴿فَلِذَٰلِكَ فَادْعُ﴾ کەواتە تۆ بۆ ئەوە بانگەوازبکە و ﴿وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ ڕاست و رەوان بە لەسەر ئاینەکەت بەو جۆرەی فەرمانت پێکراوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن ئارەزووەکانی ئەوان مەکەوە ﴿وَقُلْ آمَنتُ﴾ وبڵێ باوەڕم هێناوە ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِن كِتَابٍ﴾ بەهەر نامەیەك کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە کە داد پەروەریم لە نێوتاندا ﴿اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ خوا پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشە ﴿لَنَا أَعْمَالُنَا﴾ (پاداشتی) کردەوەی خۆمان بۆ خۆمانە و ﴿وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ (پاداشتی) کردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ هیچ بەڵگەیەك نەماوە لە نێوان ئێمە و ئێوەدا (باس نەکرابێ) ﴿اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا﴾ خوا (لەڕۆژی دوایی دا) کۆمان دەکاتەوە ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ سەرەنجام و گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە ﴿١٥﴾

﴿وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەمەقاڵێ دەکەن لەبارەی خواوە ﴿مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ﴾ لەدوای
ئەوەی (خەڵکی بانگەوازی) ئەویان وەڵام دایەوە و (موسڵمان بوون) ﴿حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾
بەڵگەکانیان پووچ و بەتاڵە لای پەروەردگاریان ﴿وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ﴾ وە خەشم و ڕقی خوایان لەسەرە
﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ وە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿١٦﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە
ئەم قورئانەی بەڕاستی ناردووەتە خوارەوە ﴿وَالْمِيزَانَ﴾ وە تەرازووی ناردووە (بۆ جیاکردنەوەی
حەق و بەتاڵ) ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ وە تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ﴾ لەوانەیە هاتنی ڕۆژی دوایی زۆر
نزیك بێت ﴿١٧﴾ ﴿يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان پێی نییە پەلەی هاتنی دەکەن
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا﴾ بەڵام ئەوانەی باوەڕیان پێی هەیە دەترسن لێی ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ﴾ وە
دەزانن ڕۆژی دوایی ڕاستە ﴿أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ﴾ بیداربن بەڕاستی ئەوانەی کە گومانیان
هەیە لەڕۆژی دوایی ﴿لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ ئەوە بەڕاستی لە گومڕاییەکی زۆر دوور لەڕاستی دان ﴿١٨﴾
﴿اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ﴾ خوا دڵسۆزە بەبەندەکانی ﴿يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ﴾ هەر کەسی بوێت ڕزق و ڕۆزی دەدات
﴿وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾ وە هەر ئەو بەهێز و بالادەستە ﴿١٩﴾ ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ﴾ هەر کەس
بەرهەمی دوا ڕۆژی بوێت ﴿نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ﴾ ئێمە بەرهەمەکەی بۆ زیاد دەکەین ﴿وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ
حَرْثَ الدُّنْيَا﴾ وە هەر کەسێك بەرهەمی دونیای بوێت ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ هەندێ لەدونیای پێ دەدەین
﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ﴾ بەڵام لەڕۆژی دوایی دا هیچ بەشێکی نییە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئاخۆ
ئەو (بێباوەڕانە) هاوبەشانێکیان هەیە ﴿شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ﴾ ئاینێکیان بۆ دانەوون ﴿مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ﴾
کە خوا ڕێگەی پێ نەداوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ﴾ وە ئەگەر بڕیاری یەکجاری دەرنەچوایە ﴿لَقُضِيَ
بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیان دا بڕیار دەدرا (بە لەناوبردنیان) ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی بۆ
ستەمکاران سزای سەختی ئازاردەر هەیە ﴿٢١﴾ ﴿تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا﴾ تۆ ستەمکاران
دەبینی زۆر دەترسن لەئاو ئەوەی کردویانە ﴿وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ بێگومان ئەو سزایە هەر دووچاریان
دەبێت ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکاریان کردووە
﴿فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ﴾ لە ناو باخ و باخاتی بەهەشتدان ﴿لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ لە لایەن
پەروەردگاریانەوە هەرچییان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾ ئەوەیە چاکەو
بەخششی زۆر گەورە ﴿٢٢﴾

﴿ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ﴾ ئەو (بەهەشتە) ئەوەیە کە خوا مژدە دەدات بە بەندەکانی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ داوای هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم لەسەری ﴿إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾ مەگەر
خۆشویستنی خزمایەتی ﴿وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾ هەر کەس هەر چاکەیەک بکات چاکەی
بۆ زیاد دەکەین (بە چەند بەرانبەر) ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی سوپاسگوزارە ﴿٢٣﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ یان ئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن پێغەمبەر درۆی بەدەم خواوە هەڵبەستووە ﴿فَإِن
يَشَإِ اللَّهُ﴾ جا ئەگەر خوا بیەوێت ﴿يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ﴾ مۆر دەنێ بەسەر دڵت دا ﴿وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ﴾ وە خوا
بەتاڵ لەناو دەبات ﴿وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ وە بە ووتەکانی (قورئان) ڕاستی جێگیر دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا زانایە بەوەی لە ناو دڵاندایە ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ وە ئەو خوا
زاتێکە تەوبە لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ﴾ وە لە کردەوە خراپەکان چاوپۆشی
دەکات ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ وە دەزانێ بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە (داوایان) وەردەگرێت ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ﴾
وە لە بەهرە و بەخششی خۆی زیاتریان دەداتێ ﴿وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ بەڵام بێ باوەڕان سزای
سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ﴾ جا ئەگەر خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان بکردایە بۆ بەندەکانی
﴿لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ستەمیان دەکرد و سەرکەش دەبوون ﴿وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا)
ڕزق و ڕۆزی بەو ئەندازە دەنێرێتە خوارەوە کە خۆی بیەوێت ﴿إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا
بەئاگا و بینایە بە بەندەکانی ﴿٢٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە کە باران دەبارێنێ ﴿مِن بَعْدِ مَا قَنَطُوا﴾
لە پاش ئەوەی کە خەڵکی بێ ئومێد بوون ﴿وَيَنشُرُ رَحْمَتَهُ﴾ وە (باران) ڕەحمەتی خۆی بڵاو دەکاتەوە
﴿وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وە هەر ئەو پشتیوان و سوپاسکراوە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی)
خۆیە ﴿خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَابَّةٍ﴾ و ئەوەی
بڵاوی کردوەتەوە لە گیانلەبەران لە هەر دووکیاندا ﴿وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا هەر کاتێک
بیەوێت بەتوانایە بەسەر کۆکردنەوەیاندا ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ﴾ وە هەر ناخۆشی یەکتان تووش
بووبێ ﴿فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەوە بەهۆی کردەوەی (خراپی) خۆتانەوەیە ﴿وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ﴾ وە بە
زۆرێکیش چاوپۆشی کردووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێوە ناتوانن لە زەویدا قوتاربن
﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە نیتانە بێجگە لە خوا ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی
دەرێک ﴿٣١﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەشتیانێك وەك شاخەکان بە
دەریادا دەڕۆن ﴿٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ (با = هەوا) ڕادەگرێت ﴿فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِ﴾
ئیتر کەشتیەکان بەسەر پشتی دەریاکەوە دەوەستن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کەباس
کرا) چەندین بەڵگە و نیشانە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی سوپاسگوزار ﴿٣٣﴾
﴿أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا﴾ یان بەهۆی کردەوەکانیانەوە نوقمیان دەکات ﴿وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ﴾ لە زۆرێکیش
(لە گوناهیان) چاوپۆشی دەکات ﴿٣٤﴾ ﴿وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ ئەوانەی کە دەمە قاڵی دەکەن
دەربارەی بەڵگەکانی ئێمە دەزانن ﴿مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ هیچ پەنایەکیان نیە ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾
جا هەرشتێکتان پێ بەخشراوە ﴿فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ئەوە بەتەنها خۆشی ژیانی ئەم دونیایە ﴿وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ
وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەوەی لای خوایە چاکتر و بەردەوامترە ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وە تەنها پشت بە پەروەردگاریان دەبەستن ﴿٣٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ﴾ و
ئەوانەی لە گوناهە گەورەکان و خراپە زۆر ناشیرینەکان دوور دەکەونەوە ﴿وَإِذَا مَا غَضِبُوا﴾ وە کاتێ
ڕق و تووڕەییان هەڵسێت ﴿هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ئەوان لێی دەبوورن ﴿٣٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی کە
گوێڕایەڵی پەروەردگاریان کردووە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام داوە ﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ
بَيْنَهُمْ﴾ وە کار و باریی نێوانیان بەپرس و مەشورەتە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزقەی پێمان داون
دەیبەخشن ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ﴾ وە ئەوانەی کاتێ دەست درێژیان لێ دەکرێت ﴿هُمْ يَنتَصِرُونَ﴾
تۆڵەی خۆیان دەسێنن (و سەرداناخەن) ﴿٣٩﴾ ﴿وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا﴾ وە تۆڵەی هەر خراپەیەك
خراپەیەکە بەوێنەی خۆی ﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ﴾ جا هەر کەسێ ببوورێ و ئاشتی بکات ﴿فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾
ئەوە پاداشتی ئەو لە لای خوایە ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ستەمکارانی خۆش ناوێ ﴿٤٠﴾
﴿وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ﴾ وە هەر کەس تۆڵە بسێنێ لە پاش ئەوەی ستەمی لێکراوە ﴿فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ﴾
ئا ئەو بە هیچ تاوان و گوناهێکیان لەسەر نیە ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ﴾ تاوان و گوناه هەر
لەسەر ئەو کەسانەیە کە ستەم لە خەڵکی دەکەن ﴿وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە بە ناهەق خراپەکاری
دەکەن لە زەویدا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوانە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ﴾
وە هەر کەس خۆ گرو لێ بوردە بێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ بەڕاستی ئەمە لە کارە پڕ بایەخ و
پەسەندەکانە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن وَلِيٍّ مِّن بَعْدِهِ﴾ ئەوە
پاش ئەوە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نی یە ﴿وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە ستەمکاران دەبینیت
کاتێك سزای (خوا) دەبینن ﴿يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەڵێن ئایا ڕێگایەك هەیە بگەڕێینەوە بۆ
دونیا ﴿٤٤﴾

﴿وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا﴾ وە دەیانبینی پێشانی دۆزەخ دەدرێن ﴿خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ﴾ بەملکەچی و
ڕەبیلی و داماوی ﴿يَنظُرُونَ مِن طَرْفٍ خَفِيٍّ﴾ بەگۆشەی چاو سەیریەوە دەڕوانن ﴿وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
وە ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بەڕاستی
زیانبارەکان ئەوانەن کە خۆیان و کەس و کاریان لەڕۆژی هەستانەوەدا لەدەست داوە ﴿أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ
فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی ستەمکاران لە سزایەکی هەمیشەییدان (45) ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنْ
أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەوانە هیچ پشتیوانێکیان نی یە ﴿يَنصُرُونَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ کەیارمەتیان بدەن بێجگە لەخوا
﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەرکەسێك خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن سَبِيلٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێگەیەکی ڕزگار
بوونی بۆ نی یە (46) ﴿اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُم﴾ گوێڕایەڵی بن بۆ پەروەردگارتان ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ پێش
ئەوەی ڕۆژێك بێت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە کە گەڕانەوەی بۆ نی یە ﴿مَا لَكُم مِّن مَّلْجَإٍ
يَوْمَئِذٍ﴾ ئەو ڕۆژە هیچ پەناگایەکتان نابێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٍ﴾ وە هیچ ئینکارییەکتان پێ ناکرێت
(47) ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ ئەوە ئێمە تۆمان بەپارێزەر
وچاودێر نەناردووە بۆ سەریان ﴿إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ تۆ تەنها ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنسَانَ مِنَّا
رَحْمَةً﴾ وە بەڕاستی کاتێ ئێمە لەلایەن خۆمانەوە بەهرە و بەهرەمەندییەك بە کەسێك بچەژێنین
﴿فَرِحَ بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبێ ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر ناخۆشیەکیان تووش بێت
﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی کردەوەی خۆیانەوە ﴿فَإِنَّ الْإِنسَانَ كَفُورٌ﴾ ئەوە بەڕاستی ئادەمی
پێ سپاس و سپڵەیە (48) ﴿لِّلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە موڵك و پاشایەتی ئاسمانەکان
و زەوی ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ هەرچی بیەوێت دروستی دەکات ﴿يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ إِنَاثًا﴾ بۆ هەرکەسێك
بیەوێت کچی پێ دەبەخشێت ﴿وَيَهَبُ لِمَن يَشَاءُ الذُّكُورَ﴾ وە بۆ هەرکەسێکی بیەوێت کوڕی
پێ دەبەخشێت (49) ﴿أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا﴾ یان کوڕ و کچی بەیەکەوە پێ دەبەخشێت
﴿وَيَجْعَلُ مَن يَشَاءُ عَقِيمًا﴾ وە هەرکەسێکیشی بوێت نەزۆکی دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی
خوا زانایی دەسەڵاتدارە (50) ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ اللَّهُ﴾ بۆ هیچ کەس نەبووە کەخوا
قسەی لەگەڵدا بکات ﴿إِلَّا وَحْيًا﴾ بە وەحی نەبێت ﴿أَوْ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ یان لەپشت پەردەوە
﴿أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا﴾ یان نێراوێك بنێرێت ﴿فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ﴾ و بەفەرمانی خۆی ئەوەی کە
بیەوێت وەحی بۆ دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بڵندی کاردروستە (51)

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا﴾ هەر بەو شێوە (کە وەحی پێ دێت) قورئانمان بۆ تۆ نارد (ئەی موحەممەد
ﷺ) ﴿مِّنْ أَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی خۆمان ﴿مَا كُنتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾ کەتۆ نەتدەزانی کتێب و ئیمان
چی یە ﴿وَلَٰكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا﴾ بەڵام ئێمە ئەومان کردە ڕووناکی یەك ﴿نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ﴾ ڕێنموویی
هەر کەسێکی پێ دەکەین کەبمانەوێت ﴿مِنْ عِبَادِنَا﴾ لەبەندەکانمان ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾
وە بەڕاستی تۆ (خەڵك) ڕێنموویی دەکەیت بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٥٢﴾ ﴿صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي﴾ ڕێگەی ئەو
خوایەی ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدایە هی ئەوە
﴿أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ﴾ بێداربن هەموو کارەکان هەر بۆلای خوا دەگەڕێنەوە ﴿٥٣﴾

سورەتی ﴿الزخرف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەم پەڕاوە ڕوون کەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾
بەڕاستی ئێمە قورئانمان بەعەرەبی داناوە ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّهُ فِي أُمِّ
الْكِتَابِ لَدَيْنَا﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە لەئەسڵی پاراستراودایە لای ئێمە (لە لوح المحفوظ دا)
﴿لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ کەزۆر بڵندو پڕە لەدانایی ﴿٤﴾ ﴿أَفَنَضْرِبُ عَنكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا﴾ دەی ئایا ئێمە ئەم
قورئانەتان لێ دوور بخەینەوە ﴿أَن كُنتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئێوە گەلێکی زیادەڕەون ﴿٥﴾
﴿وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِن نَّبِيٍّ فِي الْأَوَّلِينَ﴾ وە زۆر پێغەمبەرمان لەگەڵ پێشوەکان ناردووە ﴿٦﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم مِّن نَّبِيٍّ﴾
وە هەر پێغەمبەرێکیان بۆ هاتبێ ﴿إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەوان هەر گاڵتەیان پێ کردووە ﴿٧﴾
﴿فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ جا کەسانی کە لەمان بەهێزتر بوون لەناومان بردن ﴿وَمَضَىٰ مَثَلُ الْأَوَّلِينَ﴾
وە بەسەرچوو سەرگوزشتەی پێشینان ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە ئەگەر
پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە؟ ﴿لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان
دەڵێن خوای زاڵی بالادەستی زانا دروستی کردووە ﴿٩﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾ ئەو خوایەی
زەوی کردووە بەلانکە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە چەند ڕێگایەکی تیادا دروست کردووە
بۆتان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەن بە مەبەستەکانتان ﴿١٠﴾

﴿وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە ئەو خوایەی کە لەئاسمانەوە بەئەندازە ئاوی بۆ باراندوون
﴿فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا﴾ جا وولاتێکی ووشك و مردووی پێ زیندوو دەکەینەوە ﴿كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ ئاوەها
جۆرە ئێوەش زیندوو دەکرێنەوە (١١) ﴿وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ وە ئەو خوایەی کە هەموو جووتەکانی
بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ﴾ وە کەشتی و وڵاخی بۆ ئەراهەم هێناون کە سواری
دەبن (١٢) ﴿لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ﴾ بۆ ئەوەی سواری پشتیان بن ﴿ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ﴾ بەپاشان بیر لەبەهرە
ونیعمەتی پەروەردگارتان بکەنەوە ﴿إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ﴾ کاتێ سواریان بوون ﴿وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا
هَٰذَا﴾ وەبڵێن پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوایە)ی کە ئەمەی بۆ ڕام هێناوین ﴿وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ کە
پێشتر ئێمە توانامان بەسەریدا نەبوو (١٣) ﴿وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بۆ لای پەروەردگارمان
دەگەڕێینەوە (١٤) ﴿وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا﴾ وە بێگومان لەناو بەندەکانی خوادا هەندێك (مەلائیکەیان)
بۆ پەروەردگار دانا ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ﴾ وەبەڕاستی مرۆڤ(ی کافر) پێ نەزان و سپڵەی ئاشکرایە (١٥)
﴿أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ﴾ ئایا لەناو دروست کراوەکانیدا کچانی بۆ خۆی هەڵبژاردووە ﴿وَأَصْفَاكُم
بِالْبَنِينَ﴾ وە کوڕانی تایبەت کردووە بەئێوەوە (١٦) ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم﴾ وە کاتێ مژدە بەیەکێ
لەوان بدرێ ﴿بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا﴾ بەوەی بەنموونە بۆ خوای داناوە (واتە ئەگەر پێی
بووتریت کچتان بووە) ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش هەڵدەگەڕێ و پێش
دەخواتەوە (١٧) ﴿أَوَمَن يُنَشَّأُ فِي الْحِلْيَةِ﴾ ئایا ئەو (کچە)ی لەناو ئاڵتون و خشڵدا بەخێو کرێ
و ﴿وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ﴾ لەکاتی دەمەقاڵێدا ناتوانێ مەبەستی خۆی دەربڕێت (بۆ خوای
بڕیار دەدەن) (١٨) ﴿وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ إِنَاثًا﴾ وە ئەو فریشتانەی کە بەندەی خوای
بەخشندەن بەمێینەیان دادەنان ﴿أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ﴾ ئایا ئەوان بەدیاری دروستکردنیانەوە بوون
﴿سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾ بێگومان ئەو شایەتیانەیان دەنووسرێت و پرسیاریان لێ دەکرێ (١٩)
﴿وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَٰنُ مَا عَبَدْنَاهُم﴾ وە دەڵێن ئەگەر خوا بیویستایە ئێمە ئەو (فریشتانەمان) نەدەپەرست
﴿مَّا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانیاری یەکیان نی یە لەو بارەیەوە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ ئەوانە
هەردرۆ دەکەن (٢٠) ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ﴾ وە ئایا لە پێش قورئان پەرتووکێکمان پێ داون
﴿فَهُم بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ﴾ کە ئەوان دەستیان پێوە گرتبێ (٢١) ﴿بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ﴾
(نەخێر وانی یە) بەڵکو دەیانووت بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانمان لەسەر ئایینێك دیووە (بت پەرستی)
﴿وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّهْتَدُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەش پەیڕەوی ڕێبازی ئەوانین (٢٢)

﴿وَكَذَٰلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ﴾ هەروەها پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردووە لەهیچ شارێکدا
﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾ مەگەر خۆشگوزەرانەکان (دەوڵەمەندەکان)ی وتوویانە ﴿إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ﴾
بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانی خۆمان لەسەر ئاینێك دیووە ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە
لەسەر شوێنی ئەوان دەڕۆین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكُم بِأَهْدَىٰ﴾ وتی ئەگەر جێ من (ئاینی) ڕاستریشم
بۆ هێنابن ﴿مِمَّا وَجَدتُّمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ﴾ لەوەی کە باووباپیرتان دیووە لەسەری ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ
كَافِرُونَ﴾ وتیان بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەو (ئاینەی) بەئێوەدا نێرراوە ﴿٢٤﴾ ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ بۆیە
تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی درۆزنان چۆن بوو ﴿٢٥﴾
﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ وە کاتێك ئیبراهیم بەباوکی و گەلەکەی وت ﴿إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ﴾ بێگومان
من بەریم لەوەی ئێوە دەیپەرستن ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي﴾ جگە لەو زاتەی کەدروستی کردووم ﴿فَإِنَّهُ
سَيَهْدِينِ﴾ چونکە هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ﴾ ئەو (یەکخواپەرستی)
لەناو نەوەکانیدا بەجێ هێشت ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (سەری) ﴿٢٨﴾ ﴿بَلْ مَتَّعْتُ هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ﴾
بەڵکو من ئەو نەوە وباو وباپیرانیانم لەخۆشگوزەرانیدا هێشتەوە ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ هەتا ئەو کاتەی
قورئانیان بۆ هات ﴿وَرَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ لەگەڵ پێغەمبەری ئاشکرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ جا کاتێ قورئانیان
بۆ هات ﴿قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ﴾ وتیان ئەمە جادووە ﴿وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٠﴾
﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ وەوتیان بۆچی ئەم قورئانە نەنێرراوەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ﴾
بۆ پیاوێکی گەورەی (ماودارو دارا) لەم دوو شارە (مەککە و طائف) ﴿٣١﴾ ﴿أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ﴾ ئایا
ئەوان ڕەحمەتی پەروەردگارت دابەش دەکەن ﴿نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُم﴾ لەکاتێکدا ئێمە لەنێوانیاندا دابەشمان
کردووە ﴿مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هۆی گوزەرانیان لەژیانی ئەم دونیایەدا ﴿وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ
دَرَجَاتٍ﴾ وەهەندێکیانمان چەند پلە بەرز کردۆتەوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُم بَعْضًا سُخْرِيًّا﴾
تاهەندێکیان ئیش بەهەندێکی تریان بکەن ولەخزمەتی یەکتردا بن ﴿وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ وە
ڕەحمەتی پەروەردگارت (بۆ تۆ) لەوە چاکترە کە ئەوان کۆی دەکەنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً
وَاحِدَةً﴾ خۆ ئەگەر لەبەر ئەوە نەبوایە کە خەڵکی یەك ئوممەتی بێ باوەڕ بووبایە ﴿لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ
بِالرَّحْمَٰنِ﴾ وامان دەکرد هەر کەس بێ باوەڕ بوایە بەخوای میهرەبان ﴿لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ﴾ سەقفی
خانووەکانیان لەزیوو بوایە ﴿وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ﴾ هەروەها پلەکان کەپێی داسەر دەکەون (بۆ سەر
دەکردن بەزیوو) ﴿٣٣﴾

﴿وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَٰبًا﴾ وە دەرگای زۆرمان بۆ خانووەكانیان دادەنا ﴿وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِـُٔونَ﴾ وە كورسی و قەنەفەی زۆر ئاڵتـــونی دانیشـتن وپاڵ دەدەنەوە ﴿٣٤﴾ ﴿وَزُخْرُفًا﴾ زرق وبرق وڕازاندنەوەی ماڵی دونیا (بەئاڵتـون و زیوو) (خـوای گەورە وا دەفەرمێت لەو بیناوەڕانە كە لەزەت لەماڵ وسـامان وخۆشی دونیا وەربگرن، بەلام پاشەڕۆژ هەر دەگەڕێنەوە بەردەستی) ﴿وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ جا هەمـوو ئەوانـە چەنـد سـاتێكە لـە بەهـرەو خۆشـی ژیانـی دونیـا ﴿وَٱلْءَاخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بـەلام (بەهەشتی) ڕۆژی دوایی لای پەروەردگارت بۆ پارێزكاران ولەخواترسانە ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ وە هەر كـەس پشت لە یادی خوا هەڵكات ﴿نُقَيِّضْ لَهُۥ شَيْطَٰنًا﴾ شـەیتانێكی بۆ ئامادە دەكەین ﴿فَهُوَ لَهُۥ قَرِينٌ﴾ كە هەمیشە لەگەڵی بێت ولێی جیانەبێتەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ وە بێگومان ئەوانـە (شـەیتانەكان) لەڕێگـەی ڕاسـت ڕێگرییـان دەكـەن ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ واش دەزانـن كەبێگومـان هەر ئەوان كە هیدایەتـدراوون ﴿٣٧﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَنَا﴾ هەتا كاتێ كە(دەمرێ و) دێتەوە لامان ﴿قَالَ يَٰلَيْتَ بَيْنِى وَبَيْنَكَ بُعْدَ ٱلْمَشْرِقَيْنِ﴾ دەڵێ خۆزگە نێوانی من وتۆ بەقەدەر نێوان خۆرهەلات و خۆرئاوا بوایـە ﴿فَبِئْسَ ٱلْقَرِينُ﴾ ئـەی چ هـاوڕێ یەكی خـراپ بوویـت ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَن يَنفَعَكُمُ ٱلْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ﴾ (ئەم خۆزگە)هیچ سـوودێكتان پێنـاگەیەنێت چونكە سـتەمتان كـرد ﴿أَنَّكُمْ فِى ٱلْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ بێگومـان ئێـوە بـە سـزای سـەخت دا هاوبەشـن ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ﴾ دەی ئایـا تۆ(ئـەی موحەممـەد ﷺ) دەتوانی بە كەڕ بشنەوێنی ﴿أَوْ تَهْدِى ٱلْعُمْىَ﴾ یان كوێر ڕێنموونی بكەیت ﴿وَمَن كَانَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ وە ئەو كـەسـەی كەلە گومڕایی یەكی ئاشـكرادا بێت ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ﴾ جا ئەگـەر تۆ بمرێنین ﴿فَإِنَّا مِنْهُم مُّنتَقِمُونَ﴾ ئـەوە بێگومـان ئێمـە هـەر تۆلـە لـەوان دەسـێنین ﴿٤١﴾ ﴿أَوْ نُرِيَنَّكَ ٱلَّذِى وَعَدْنَٰهُمْ﴾ یـان ئەو هەڕەشـەی لێمان كردوون پیشـانت دەدەین ﴿فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّقْتَدِرُونَ﴾ چونكە بەڕاسـتی ئێمە بەدەسەلاتین بەسـەریاندا ﴿٤٢﴾ ﴿فَٱسْتَمْسِكْ بِٱلَّذِىٓ أُوحِىَ إِلَيْكَ﴾ كەواتـە دەسـت بگـرە بـەو قورئانـەوەی بۆت نێـردراوە ﴿إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بەڕاستی تۆ لەسـەر ڕێبازێكی ڕاسـتیت ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ﴾ وەبێگومـان ئەم قورئانە هۆی ناوداری یە بۆ خۆت و بۆ گەلەكەت ﴿وَسَوْفَ تُسْـَٔلُونَ﴾ لە داهاتووشدا پرسیارتان لێ دەكرێت ﴿٤٤﴾ ﴿وَسْـَٔلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَآ﴾ تۆ پرسیار بكە لە پێغەمبەرانەی پێش تۆ ناردوومانن ﴿أَجَعَلْنَا مِن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ﴾ ئایا بێجگە لە خوای میهرەبان بڕیارمان داوە ﴿ءَالِهَةً يُعْبَدُونَ﴾ پەرستراو بێت كە بپەرسترێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ سـوێند بەخوا بەڕاسـتی موسـامان بەبەڵگە كانمانەوە نـارد ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِي۟هِۦ﴾ بـۆلای فیرعـەون و دەسـت و پێوەندەكـەی ﴿فَقَالَ إِنِّى رَسُولُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ وتی بەڕاسـتی من پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ جا كاتێ بەڵگەكانی ئێمەی بۆ هێنان ﴿إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ﴾ كەچی ئەوان بەبەڵگەكان پێدەكەنین ﴿٤٧﴾

﴿وَمَا نُرِيهِم مِّنْ آيَةٍ﴾ وە هیچ بەڵگەیەکمان نیشان نەداون ﴿إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ مەگەر ئەو بەڵگەیە
گەورەتر بوو لە هاوتاکەی ﴿وَأَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ﴾ وەتووشی بەڵاو سزامان کردن (چونکە باوەڕیان نەهێنا)
﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەبێ باوەڕیی) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَ السَّاحِرُ﴾ ووتیان (بەموسا)
ئەی جادووباز ﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ داوامان بۆ بکە لە پەروەردگارت ئەوەی بەڵێنی پێ داوی
(بەدوعا بۆت) ﴿إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ﴾ ئەوسا بەڕاستی ئێمە باوەڕ دەهێنین ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ﴾
جا کاتێ بەڵاو سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ کتوپڕ پەیمانەکەیان هەڵئەوەشاندەوە ﴿٥٠﴾
﴿وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ﴾ وە فیرعەون جاڕی دایە ناو گەلەکەیدا ﴿قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ﴾ ووتی ئەی
گەلەکەم ئایا پادشایی میصر هی من نی یە؟ ﴿وَهَٰذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي﴾ وە (ئایا) ئەم ڕووبارە
بەژێر (کۆشکەکانی) مندا نارۆن؟ ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ ئەی ئایا ئێوە نابینن!؟ ﴿٥١﴾ ﴿أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ
مَهِينٌ﴾ بەڵکو من باشترم لەو (موسا) کەلاوازو بێ ڕێزە ﴿وَلَا يَكَادُ يُبِينُ﴾ وەناتوانێ بەچاکی قسە
بکات (زمانی تەواو نی یە) ﴿٥٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ﴾ دەبۆچی بازنی ئاڵتونی پێ نەدراوە؟
(ئەگەر ڕاست دەکات) ﴿أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ﴾ یان فریشتەی (شایەتی دەری) لەگەڵدا
نەهاتووە ﴿٥٣﴾ ﴿فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ﴾ جا بەم قسانە گەلەکەی هەڵخەڵەتان و ئەوانیش گوێڕایەڵیان
کرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوان هەمیشە ﴿قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی لە سنوور دەرچوو بوون ﴿٥٤﴾
﴿فَلَمَّا آسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا کاتێ ڕقیان هەڵساندین تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾
ئەمجا هەموویانمان لە دەریادا خنکاند ﴿٥٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ﴾ و کردمانن بەپەندو نموونە
وئامۆژگاری بۆ کەسانی دوای خۆیان ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ وە کاتێ عیسای کوڕی مەریەم
بەنموونە هێنرایەوە ﴿إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ﴾ دەستبەجێ گەلەکەت دەیکەنە هاوارو قیژەی خۆشی
(وادەزانن قسەی ئەوان بەسەر قسەی پێغەمبەردا ﷺ سەرکەوتووە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ﴾
وە دەڵێن ئایا پەرستراوەکانی ئێمە باشترە یان عیسا ﴿مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا﴾ ئەو نموونەی عیسایان
تەنها بۆ دەمبازی وەدەمەقاڵێ بۆ دەهێنایەوە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ (وانیە کە دەیڵێن) بەڵکو ئەوانە گەلێکی
زۆر دەمەقاڵێ کەرن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ﴾ عیسا هیچ نی یە جگە لە بەندەیەک کە نیعمەتی
خۆمان ڕشتووە بەسەریدا ﴿وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کردوومانە نموونە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿٥٩﴾
﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَائِكَةً﴾ ئەگەر بمانویستایە لەجیاتی ئێوە فریشتەمان دادەنا ﴿فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ﴾
لەزەویدا دەبوونە جێ نشینی ئێوە ﴿٦٠﴾

﴿وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ﴾ وە بێگومان (دابەزینی عیسا بۆ سەر زەوی) یەکێکە لە نیشانەکانی قیامەت ﴿فَلَا
تَمْتَرُنَّ بِهَا﴾ کەواتە دەربارەی قیامەت هیچ گومانتان نەبێ ڕاستە ﴿وَاتَّبِعُونِ﴾ وە شوێنی من بکەون
﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ وەنەشەیتان ڕێگرتان بکات
لە ڕێنموویی خوا ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَمَّا
جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ وە کاتێ عیسا بەڵگە ڕوونەکانی هێنا ﴿قَالَ قَدْ جِئْتُكُم بِالْحِكْمَةِ﴾ ووتی (بەنەوەی
ئیسرائیل) بێگومان بە پێغەمبەرایەتی هاتووم بۆ لاتان ﴿وَلِأُبَيِّنَ لَكُم﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەمەوە بۆتان
﴿بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ هەندێ لەو شتانەی جیاوازن تیێدا ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَأَطِيعُونِ﴾
و گوێڕایەڵیم بکەن ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و پەروەردگاری
ئێوەشە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ هەر ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦٤﴾
﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِن بَيْنِهِمْ﴾ جا کۆمەڵەکان جیاواز بوون لەنێوان خۆیاندا ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾
سزا و لەناوچوون بۆ ئەوانەی ستەمیان کرد ﴿مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزای سەختی ڕۆژی بەئازار
﴿٦٥﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ﴾ ئایا جگە لە ڕۆژی دوایی چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾
کە کتوپڕ بێت بۆیان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ
بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ دۆست و خۆشەویستەکان لەو ڕۆژەدا دوژمنی یەکترن ﴿إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ جگە
لە پارێزکاران و لەخواترسان نەبێت ﴿٦٧﴾ ﴿يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەی بەندەکانم
ئەمڕۆ هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ خەمەتیش ناخۆن ﴿٦٨﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا﴾
ئەوانەی باوەڕیان بە ئایەتەکانی ئێمە هێناوە ﴿وَكَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ و هەمیشە گەردن کەچ بوون ﴿٦٩﴾
﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ (لەو ڕۆژەدا پێیان دەڵێن) بچنە بەهەشتەوە ﴿أَنتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ ئێوە و هاوسەرەکانتان
﴿تُحْبَرُونَ﴾ (ڕێز دەگیرێن و) دڵ خۆش دەکرێن ﴿٧٠﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافٍ مِّن ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ﴾
بە سینی و پەرداخی ئاڵتوونی (خواردن و خواردنەوە) دەگێڕن بەسەریاندا ﴿وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ﴾
وە لەو بەهەشتەدا هەیە ئەوەی دڵ حەزی لێ بکات ﴿وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ﴾ و چاو لەزەتی پێ ببات
﴿وَأَنتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وە ئێوە بەهەتاهەتایی دەمێننەوە تیایدا ﴿٧١﴾ ﴿وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا﴾ ئەوە
ئەو بەهەشتەیە کە بۆ ئێوە ماوەتەوە (پێتان دراوە) ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کە
دەتانکرد ﴿٧٢﴾ ﴿لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە تێیدا میوەهاتی زۆر ﴿مِّنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ کەلێی
دەخۆن ﴿٧٣﴾

﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ﴾ بەڕاستی تاوانباران ﴿فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ﴾ لەسزای دۆزەخدا بەهەمیشەیی دەمێنەوە ﴿٧٤﴾
﴿لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ﴾ سزایان لەسەر سووك ناكرێت ﴿وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ وە ئەوان لەناو ئەو سزایەدا بێ ئومێدن
﴿٧٥﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە هیچ ستەمێكمان لێ نەكردوون ﴿وَلَٰكِن كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ﴾ بەڵكو هەر خۆیان
ستەمكاربوون ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَادَوْا يَا مَالِكُ﴾ وە هاوار دەكەن ئەی مالیك (سەرپەرشتیاری دۆزەخ) ﴿لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ﴾
سا پەروەردگارت بمان مرێنێت (ماوەرگاریی) ﴿قَالَ إِنَّكُم مَّاكِثُونَ﴾ (ئەویش پاش ماوەیەكی زۆر وەڵامیان
دەداتەوە و) دەڵێت: بێگومان ئێوە دەمێننەوە تیایدا ﴿٧٧﴾ ﴿لَقَدْ جِئْنَاكُم بِالْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی (ئایینی)
هەقمان بۆ هێناون ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بەلام زۆربەتان ڕاستیتان پێناخۆشە ﴿٧٨﴾ ﴿أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا﴾ بەڵكو
ئەوانە بۆ پیلان و فێڵیان (لەپێغەمبەر ﷺ) گێڕان ﴿فَإِنَّا مُبْرِمُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمەش (بۆ تۆڵە لێ سەندنیان)
لێبڕین ﴿٧٩﴾ ﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُم﴾ ئاخۆ وا دەزانن ئێمە نهێنی و چپەكانیان نابیستین ﴿بَلَىٰ﴾
بەڵێ دەیبیستین ﴿وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾ فریشتەكانیشمان كەلەلایانن وئامادەی (ئەو پیلان و فێڵانەیان)
دەنووسن ﴿٨٠﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ﴾ بڵێ ئەگەر پەروەردگار كوڕی بوایە ﴿فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ﴾ ئەوە من
یەكەمین كەس بووم دەمپەرست ﴿٨١﴾ ﴿سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگاری
ئاسمانەكان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَرْشِ﴾ و پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەو (قسە ناڕێكە)ی كە
ئەوان بۆ خوای هەڵدەبەستن ﴿٨٢﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا﴾ جا لێیان گەڕێ با سەرگەرمی پڕوپوچی بن و
گاڵتە بكەن ﴿حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ﴾ هەتا ئەگەن بەڕۆژی خۆیان ﴿الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ كە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿٨٣﴾
﴿وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێكە پەرستراوە لە ئاسماندا ﴿وَفِي الْأَرْضِ إِلَٰهٌ﴾ وە پەرستراوە
لە زەویدا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ وە تەنها ئەویش كاردروستی زانایە ﴿٨٤﴾ ﴿وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ وە پاك و بەخێر و گەورەیە ئەو خوایەی كە خاوەنی ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾
وە هەرچی لەنێوانیانە ﴿وَعِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ وە زانینی (هاتنی) ڕۆژی دوایی تەنها لای ئەوە
﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الشَّفَاعَةَ﴾ و
ئەوانەی بێجگە لە خوا دەپەرسترێن (وهاواریان لێ دەكرێت) ناتوانن تكا بكەن ﴿إِلَّا مَن شَهِدَ بِالْحَقِّ﴾
مەگەر كەسانێك شایەتییان بەهەق دابێ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە هەقیان زانیوە و ئاگاداری بوون ﴿٨٦﴾
﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بكەیت كێ دروستی كردوون ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان
دەڵێن خوا ﴿فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن ئەوان لەهەق وڕاستی لادەدەن ﴿٨٧﴾ ﴿وَقِيلِهِ يَا رَبِّ﴾ وە (پێغەمبەر ﷺ
شكاتی كرد) ووتی ئەی پەروەردگار ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئەمانە گەلێكن باوەڕ ناهێنن
﴿٨٨﴾ ﴿فَاصْفَحْ عَنْهُمْ﴾ (خوای گەورە فەرمووی: ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش وازیان لێ بهێنە و گوێیان پێ
مەدە ﴿وَقُلْ سَلَامٌ﴾ وپێیان بڵێ (سەلام) ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لەمەوپاش دەزانن (چی بەسەردێت) ﴿٨٩﴾

سورەتی ﴿الدُّخَان﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە (١) ﴿وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەم قورئانە ڕوون کەرەوەیە (٢) ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ﴾
بەڕاستی ئێمە ئەم قورئانەمان لە شەوێکی پیرۆزدا ناردوەتە خوارەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ بێگومان
ئێمە ترسێنەرین (٣) ﴿فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾ لەو (شەوە پیرۆزە)دا هەموو کار و بارێکی شیاو بە
یەك جیادەکرێتەوە (٤) ﴿أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا﴾ فەرمانێکە لەلایەن ئێمەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڕاستی
ئێمە پێغەمبەران دەنێرین (٥) ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ کە ڕەحمەتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِنَّهُ هُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا بیسەری زانایە (٦) ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری
ئاسمانەکان و زەوی وە هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیماندار و ڕاستەقینەن
(٧) ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (خوا)
دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باو و باپیرە
پێشووەکانتانە (٨) ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ﴾ بەلام ئەوان لە دوو دڵی و گوماندا، گەمە و گاڵتە دەکەن (٩)
﴿فَارْتَقِبْ﴾ جا چاوەڕوان بە ﴿يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ﴾ ڕۆژێ کە ئاسمان دوکەڵێکی ئاشکرای لێ
پەیدا دەبێ (١٠) ﴿يَغْشَى النَّاسَ﴾ هەموو ئادەمی دادەگرێ ﴿هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و (دەڵێن) ئەمە بەلایەکی
سەختە (١١) ﴿رَّبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەم سزایەمان لەسەر لابە ﴿إِنَّا مُؤْمِنُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە باوەڕدارین (١٢) ﴿أَنَّىٰ لَهُمُ الذِّكْرَىٰ﴾ چۆن ئەمی خواردەبن و ئامۆژگاری وەردەگرن
﴿وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ کە بەڕاستی پێغەمبەرێکی ڕوون و ئاشکرایان بۆ هاتووە (١٣) ﴿ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾
لە پاشان گوێیان پێ نەداو ﴿وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ﴾ وە ووتیان فێرکراوێکی شێتە (١٤) ﴿إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ
قَلِيلًا﴾ بێگومان بۆ ماوەیەکی کەم ئەم بەلایە لادەبەین ﴿إِنَّكُمْ عَائِدُونَ﴾ بێگومان ئێوە دەگەڕێنەوە (بۆ بێ
باوەڕی) (١٥) ﴿يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ڕۆژێك دێت پەلامارێکی بەهێز و هەرە گەورەیان بۆ دەبەین
﴿إِنَّا مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵە دەسێنین (لە کافران لە جەنگی بەدردا) (١٦) ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لە پێش ئەمان گەلی فیرعەونمان تاقی کردەوە ﴿وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ﴾
پێغەمبەرێکی بەڕێزیان بۆ هات (١٧) ﴿أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ﴾ (پێی ووتن) کە بەندەکانی خوا
(بەنو ئیسرائیل) بە من بسپێرن ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمین
وە باوەڕ پێکراوم بۆ ناو ئێوە (١٨)

﴿وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ﴾ وە خۆتان بەسەروو گەورە مەزانن لەبەرامبەر خوادا ﴿إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾
بێگومان من بەڵگە و نیشانەیەکی ئاشکرام بۆ هێناون (١٩) ﴿وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ وە بێگومان من
پەنادەگرم بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوە لەوەی ﴿أَنْ تَرْجُمُونِ﴾ کە ئێوە بەردبارانم بکەن
(٢٠) ﴿وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ﴾ وە ئەگەر باوەڕم پێناهێنن ئەوە وازم لێ بهێنن (و خراپەم دەرهەق مەکەن)
(٢١) ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جا هاواری لە پەروەردگاری کرد (ووتی) ﴿أَنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەمانە
کەسانێکی تاوانبارن (٢٢) ﴿فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا﴾ ئەوسا (پێی ووترا) بەندەکانم بەشەو بەرە ﴿إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ﴾
چونکە بەڕاستی (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەوون (٢٣) ﴿وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا﴾ وە دەریاکە (دەریای
سوور) بەئەرمی و ئاوەڵا بەجێ بهێڵە ﴿إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ﴾ بێگومان ئەوانە سەربازانێکی خنکێنراو
دەبن (تیدا) (٢٤) ﴿كَمْ تَرَكُوا﴾ چەندەهایان بەجێ هێشت ﴿مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لە باخات و کانیاو (٢٥)
﴿وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ و کشتوکاڵ و جێ و مەئوای چاک و خۆش (٢٦) ﴿وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ﴾ وە ناز
و نیعمەتی زۆر کەئەوان تیایدا دەژیان و ڕایان دەبوارد (٢٧) ﴿كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ هەربەم جۆرە
ئەو (خۆشی یە)مان دایە گەلێکی تر (٢٨) ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ﴾ جا ئاسمان و زەوی بە گریان
نەیان ﴿وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ﴾ و مۆڵەتیشیان پێ نەدرا (٢٩) ﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
نەوەی ئیسرائیلمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ لە سزای ڕیسواکەر (٣٠) ﴿مِنْ فِرْعَوْنَ﴾ لە فیرعەون
﴿إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان فیرعەون خۆبەزل زانێکی لەسنوور دەرچوو بوو (٣١) ﴿وَلَقَدِ
اخْتَرْنَاهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسرائیلمان هەڵبژارد ﴿عَلَى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر خەڵکی
(سەردەمی خۆیان)دا بەپێی زانیاری (خۆمان) (٣٢) ﴿وَآتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ﴾ وە موعجیزەو بەڵگەی
زۆرمان پێدان ﴿مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ﴾ کە بۆ تاقیکردنەوەی ڕوون و ئاشکرا دەبێت (٣٣) ﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ﴾
بەڕاستی ئەوانە ﴿لَيَقُولُونَ﴾ دەڵێن (٣٤) ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَى﴾ هەر بۆیە یەکەم جار دەمرین ﴿وَمَا نَحْنُ
بِمُنْشَرِينَ﴾ ئیتر زیندوو ناکرێینەوە (٣٥) ﴿فَأْتُوا بِآبَائِنَا﴾ دەی باوو باپیرانمان (زیندوو بکەنەوەو) بیان
هێننەوە (بۆ دونیا) ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن (٣٦) ﴿أَهُمْ خَيْرٌ﴾ ئایا ئەوانە چاکترن
﴿أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ﴾ یان گەلی توبەع (ی پادشای یەمەن) ﴿وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لە پێشیانەوە بوون
﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ هەموویانمان لەناو برد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ چونکە بێگومان گشتیان تاوانباربوون
(٣٧) ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە دروستمان نەکردووە ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوەی لە
نێوانیاندایە ﴿لَاعِبِينَ﴾ بەبێهودە و گاڵتە (٣٨) ﴿مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ هەر دووکیانمان نەدی ئەهێناوە بەحەق
وڕاستی نەبێت ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (٣٩)

﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ﴾ بێگومان ڕۆژی جیاکردنەوە(ی حەق و بەتاڵ) ﴿مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ کاتی دیاری
کراوی هەموویانە ﴿٤٠﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَن مَّوْلًى شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە هیچ دۆستێ ناتوانێ کەمترین سوود
بگەیەنێ بە دۆستی خۆی ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە یارمەتیش نادرێن ﴿٤١﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ اللَّهُ﴾ مەگەر
کەسێ خوا ڕەحمی پێ بکات ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا زاڵی بالادەستی میهرەبانە
﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ﴾ بێگومان درەختی زەقنەموت ﴿٤٣﴾ ﴿طَعَامُ الْأَثِيمِ﴾ خۆراکی کەسانی تاوانبارە
(کافرە) ﴿٤٤﴾ ﴿كَالْمُهْلِ﴾ وەکو خڵتەی ڕۆن زەیتوون ﴿يَغْلِي فِي الْبُطُونِ﴾ لەناو سکەکاندا دەکوڵێت ﴿٤٥﴾
﴿كَغَلْيِ الْحَمِيمِ﴾ هەر وەکو کوڵانی ئاوی زۆر گەرم ﴿٤٦﴾ ﴿خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ﴾ (ئەو کافرە) بیگرن و
بەتوندی ڕای کێشن ﴿إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ تا (دەیبەنە) ناوەڕاستی دۆزەخ ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ﴾
پاشان بیڕژێنن بەسەر سەریدا ﴿مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ﴾ هەندێ لە ئاگر و ئاوی زۆر گەرم ﴿٤٨﴾ ﴿ذُقْ﴾
(پێی دەوترێت) بچێژە ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ﴾ (بە گاڵتە پێکردنەوە پێی دەوترێت)چونکە
بەڕاستی تۆ بە دەسەڵات و بەڕێز بوویت (لە دونیادا) ﴿٤٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا مَا كُنتُم بِهِ تَمْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەمە
ئەو سزایەیە کە ئێوە گومانتان لێی هەبوو ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ﴾ بەڕاستی پارێزکاران
وە خواترسان لە شوێنێکی بێوەیی و ئارام دان ﴿٥١﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و سەرچاوەکاندان
﴿٥٢﴾ ﴿يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لە ئاوریشمی ناسك و ئەستور دەپۆشن ﴿مُّتَقَابِلِينَ﴾
ڕووبەڕووی یەکتری دادەنیشن ﴿٥٣﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ هەروەها کیژانی چاوگەورە و جوان
دەکەینە هاوسەریان ﴿٥٤﴾ ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ﴾ لەو بەهەشتەدا هەموو جۆرە میوەیەك داوا دەکەن
﴿آمِنِينَ﴾ بە ئاسوودەیی و بێوەیی ﴿٥٥﴾ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ﴾ لە بەهەشتدا هەرگیز مردن
ناچەژن ﴿إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ﴾ جگە لە مردنی یەکەم جار (کە لە دونیادا بوو) ﴿وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾
وە (خوا) لە سزای دۆزەخ پاراستوونی ﴿٥٦﴾ ﴿فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە بەخششە لەلایەن پەروەردگارتەوە
﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٥٧﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی
ئەم قورئانەمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٥٨﴾
﴿فَارْتَقِبْ إِنَّهُم مُّرْتَقِبُونَ﴾ ئیتر تۆ چاوەڕوان بە، بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٥٩﴾

سورة ﴿الجاثية﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە خوا زانایە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن
خوای باڵادەستی کاردروستەوەیە (٢) ﴿إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەکان و زەویدا
﴿لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە بۆ باوەڕداران (٣) ﴿وَفِي خَلْقِكُمْ﴾ وە لە دروست کردنی خۆتان دا
﴿وَمَا يَبُثُّ مِن دَابَّةٍ﴾ وە ئەو گیانلەبەرانەی بڵاودەبنەوە ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانی
باوەڕی بەهێزیان هەیە (٤) ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە جیاوازی شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِن رِّزْقٍ﴾
وە لەو بارانەی کە خوا لە ئاسمانەوە دەیبارێنێت (کە هۆی رزق و ڕۆزی یە) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە
بەهۆیەوە زەوی زیندوو دەکاتەوە (دەبوژێنێتەوە) ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وە لە گۆڕانی بایەکاندا ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگەیەک هەیە بۆ کەسانێک کە تێ دەگەن (٥) ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئائەمانە بەڵگەکانی خوان
﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ دەیخوێنینەوە بە ڕاستی و دروستی ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ﴾ جا بە چی قسە و گوفتارێک
﴿بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ دوای خوا و بەڵگەکانی باوەڕ دەهێنن (٦) ﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ سزا و لەناوچوون
بۆ هەموو درۆزنێکی گوناهبار (٧) ﴿يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ﴾ کە بەڵگەکانی خوا دەبیستێت ﴿تُتْلَىٰ عَلَيْهِ﴾
بۆی دەخوێنرێتەوە ﴿ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا﴾ لە پاشان (لەسەر کافری) بەردەوامە چونکە خۆبەزل زانە
﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا﴾ تەڵێی هەر نەی بیستووە ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی مژدەی پێ بدە بە سزایەکی سەخت
(٨) ﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا﴾ وە هەرکاتێ شتێک لە بەڵگەکانمان ئاگادار بێت ﴿اتَّخَذَهَا هُزُوًا﴾ بە گاڵتەی
دەگرێ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە (٩) ﴿مِّن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ﴾ لە پێشیانەوە
ئاگری دۆزەخە ﴿وَلَا يُغْنِي عَنْهُم﴾ هیچ سوودیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَسَبُوا شَيْئًا﴾ ئەوەی لە (دونیا)دا
کردوویانە ﴿وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەو پشتیوانانەی جگە لە خوا هەڵیان بژاردوون (سوودی
نی یە) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزایەکی زۆر گەورەیان بۆ هەیە (١٠) ﴿هَٰذَا هُدًى﴾ ئەم قورئانە هۆی
ڕێنموویی یە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن بە ئایەت و بەڵگەکانی پەروەردگاریان
﴿لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی پڕ ئازاری سەخت (١١) ﴿اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ﴾ خوا
ئەو زاتەیە دەریای بۆ ڕام هێناون ﴿لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ﴾ تا بە فەرمانی خوا کەشتی تێیدا بگەڕێ
﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ وە تا لە هەندێک بەخششی خوا بەهرەمەند بن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی
سوپاسی خوا بکەن (١٢) ﴿وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا
هەیە بۆ ئێوەی ژێربار کردووە (وخستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿جَمِيعًا مِّنْهُ﴾ هەمووی لەلایەن خواوەیە
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەو شتانەدا چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێک بیر
بکەنەوە (١٣)

﴿قُل لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بڵێ بەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ﴾ چاو پۆشی بکەن
لەو کەسانەی هیوایان بە پاداشت و سزای خوا نیە ﴿لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی
هەڵگەڕێ بداتەوە بەگوێرەی ئەوەی کردوویانە (١٤) ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ هەر کەسێ چاکەی کرد
ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ وە هەر کەسێ خراپەی کرد ئەوە (زیانەکەی)
بۆ خۆیەتی ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لەپاشان بۆلای پەروەردگارتان دەگەڕێنەوە (١٥) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا
بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بە نەوەی ئیسرائیلمان بەخشی ﴿الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام
و حوکمڕانی و پێغەمبەرایەتی ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕۆزیمان دان لە شتە حەڵاڵ و پاکەکان
﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە ڕێزمان دان بەسەر جیهانیاندا (١٦) ﴿وَآتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ وە بەڵگە
ڕوونەکانمان پێدان لە بارەی شەریعەتەوە ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ جیاجیا نەبوون
لەنێو خۆیاندا دوای ئەوە نەبێت زانستیان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ لەبەر دوژمنایەتی و حەسادەتی نێوان
خۆیان ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بێگومان پەروەردگارت لەڕۆژی هەستانەوەدا لە نێوانیاندا
دادوەری دەکات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی جیاوازیان تێدا دەکرد (١٧) ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ
شَرِيعَةٍ﴾ لە پاشان تۆمان خستە سەر شەریعەتێک ﴿مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لە بارەی ئاینەوە ﴿فَاتَّبِعْهَا﴾ تۆش
شوێنی بکەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە شوێنی هەواو ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کە نازانن
(١٨) ﴿إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ بێگومان ئەوانە لەلایەن خواوە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنن
﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران هەندێکیان دۆست و پشتیوانی هەندێکیانن
﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ﴾ وەخوا دۆست و پشتیوانی پارێزکاران و لەخواترسانە (١٩) ﴿هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ﴾ ئەم
قورئانە بینایی و هۆی چاوڕوونی یە بۆ مەردومان ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانیە
بۆ گەلێک کە باوەڕی پتەویان هەیە (٢٠) ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی کە خراپەکانیان
کردووە وا گومان دەبەن ﴿أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئێمە ئەوانە وەکو کەسێک دادەنێین
کەبڕوایان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿سَوَاءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ﴾ وەکو یەک بێت ژیانیان و مردنیان
﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چەند خراپ دادوەری دەکەن (٢١) ﴿وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
وەخوا ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ بۆ ئەوەی
هەموو کەسێک پاداشت بدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەگوێرەی ئەو کار و کردەوانەی کە کردوویەتی
﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت (٢٢)

﴿أَفَرَءَيْتَ﴾ ئاخۆ بینیوتە ﴿مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ﴾ ئەو کەسەی هەوا و ئارەزووی خۆی کردوتە پەرستراوی خۆی ﴿وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ خواش بەزانایی گومڕای کرد ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ وَقَلْبِهِۦ﴾ وە مۆری ناوە بەسەر گوێ و دڵیدا ﴿وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً﴾ وە پەردەی داوە بەسەر چاویدا ﴿فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ﴾ دەی جگە لە خوا کێ ڕێنمووینی دەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆچی بیر ناکەنەوە ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَالُوا۟ مَا هِىَ﴾ وە ووتیان هیچ نیە ﴿إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا﴾ جگە لە ژیانی دونیامان ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ وە دەمرین و دەژین ﴿وَمَا يُهْلِكُنَآ إِلَّا ٱلدَّهْرُ﴾ وە جگە لە ڕۆژگار هیچ شتێ ئێمە لەناو نابات ﴿وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ وە ئەوانە بەو قسانە هیچ زانیاریان نی یە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ تەنها گومان دەبەن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ بەڵگە ڕوونەکانمان ﴿مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ﴾ هیچ بەڵگەیەکیان نیە ﴿إِلَّآ أَن قَالُوا۟ ٱئْتُوا۟ بِـَٔابَآئِنَآ﴾ جگە ئەوە کە دەڵێن باوو باپیرانمان زیندوو بکەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ ٱللَّهُ يُحْيِيكُمْ﴾ بڵێ: خوا زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێت ﴿ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ﴾ پاشان کۆتان دەکاتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردوومان نازانن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە موڵکداریتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ ٱلْمُبْطِلُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا بەتاڵ خوازەکان خەسارومەندن ﴿٢٧﴾ ﴿وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً﴾ هەموو گەلێ دەبینی کۆمەڵ کۆمەڵ کەوتوون بەسەر ئەژنۆدا ﴿كُلُّ أُمَّةٍ﴾ هەموو گەلێ ﴿تُدْعَىٰٓ إِلَىٰ كِتَٰبِهَا﴾ بانگ دەکرێ بۆلای پەڕاوەکەی ﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ ئەمڕۆ سزا و پاداشت دەدرێنەوە ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوانەی کە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿هَٰذَا كِتَٰبُنَا﴾ ئەمە پەڕاوەکەمانە ﴿يَنطِقُ عَلَيْكُم بِٱلْحَقِّ﴾ بەڕاستی لەسەرتان دەدوێ ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ﴾ بەڕاستی ئێمە وەك خۆی تۆمارمانەتەوە (وێنەمان گرتووە) ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی کە ئێوە دەتانکرد ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ جا ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامدا ﴿فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِى رَحْمَتِهِۦ﴾ ئەوە پەروەردگاریان دەیانخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەڵێن) ئاخر بەڵگەکانی ئێمەتان بەسەردا نەدەخوێنرایەوە ﴿فَٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ کەچی خۆتان بە گەورە دەزانی ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ وە ئێوە گەلێکی تاوانبار بوون ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ﴾ وە هەر کاتێ ووترایە ﴿إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَٱلسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وە ڕۆژی دوایی هیچ گومانی تێدا نیە ﴿قُلْتُم مَّا نَدْرِى مَا ٱلسَّاعَةُ﴾ دەتانووت نازانین ڕۆژی دوایی چی یە ﴿إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ تەنها ئەبێ گومان دەبەین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ﴾ وە ئێمە دڵنیا نین ﴿٣٢﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ﴾ وە دەردەکەوێت بۆیان ﴿سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ ئەو خراپانەی کە کردویانە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە
دەوریان دەدا ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ﴾ پێیان
دەوترێ ئەمڕۆ لەبیرتان دەکەین ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ هەر چۆن ئێوە ئەم ڕۆژەتان لەبیر چوو
بوو ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ وە جێگای مانەوەی ئێوە دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکتان
نی یە ﴿٣٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیە بێگومان ئێوە ﴿اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ بەڵگەکانی خواتان
بە گاڵتە دانا بوو ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا فریوی دان ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا﴾ جا ئەمڕۆ لەو
دۆزەخەدا دەرناهێنرێن ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ڕێگە نادرێن داوای لێبوردنیش بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْحَمْدُ﴾
جا هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوای ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی
﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و پەروەردگاری جیهانیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ﴾ وە دەسەڵات و گەورەیی تەنها بۆ ئەوە
﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە هەموو ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵ و باڵادەست
و دانا و کارسازە ﴿٣٧﴾

سورەتی ﴿الأحقاف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای زاڵی
باڵادەستی کاربەجێوە ﴿٢﴾ ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە
دروستمان نەکردوە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ مەگەر بە هەق و ڕاستی و بۆ کاتێکی دیاری کراو نەبێت
﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەچی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ﴾ لەوەی کە پێ ی ترسێنراوون
ڕوو وەردەگێڕن ﴿٣﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو
شتەی ئێوە دەیپەرستن جگە لە خوا ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لە زەویدا چییان
دروست کردوە ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لە (دروست کردنی) ئاسمانەکاندا بەشداریان کردوە
﴿ائْتُونِي بِكِتَابٍ﴾ دەی پەرتوکێکم بۆ بهێنن ﴿مِّن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئەم (قورئانە هاتبێ) ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ﴾
یان زانیاریەك كە لە پێشووان بەجێی مابێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤﴾
﴿وَمَنْ أَضَلُّ﴾ کێ گومڕاترە ﴿مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن﴾ لەو کەسەی کە هاوار لە غەیری خوا بکات
﴿لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ﴾ کە وەڵامی نادانەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ﴾ وە ئەو (هاوار
لێکراو)انە لە هاواری ئەوان ﴿غَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان ﴿٥﴾

﴿وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ﴾ کاتێکیش خەڵك کۆدەکرێنەوە (لەقیامەت) دا ﴿كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً﴾ پەرستراوەکان
دەبنە دوژمنیان ﴿وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ﴾ وە (پەرستراوەکان) بەپەرستنەکەیان باوەڕ ناکەن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا
تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ کاتێکیش ئایەتە ڕوونەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەی بێ باوەڕبوون دەڵێن ﴿لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەو قورئانەی بۆیان دێت ﴿هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە
جادوویەکی ئاشکرا و دیارە ﴿٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی
هەڵبەستووە ﴿قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر خۆم هەڵم بەستبێ (خوا سزای بەتیم
دەدات) ﴿فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوسا ئێوەش لەبەرانبەر خوادا بۆ من هیچتان لە دەست نایەت
﴿هُوَ أَعْلَمُ﴾ خوا چاك دەزانێ ﴿بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ بەو تۆمەتانەی دەیدەن لەقورئان ﴿كَفَى بِهِ شَهِيدًا﴾ ئەو
خۆی بەسە کە شایەت بێت ﴿بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بێوردەی
میهرەبانە ﴿٨﴾ ﴿قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ﴾ بڵێ من یەکەم پێغەمبەر نیم (نێرراوم) ﴿وَمَا أَدْرِي﴾ نازانم
﴿مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ﴾ چی بەسەر من و ئێوەش دەهێنرێ ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَيَّ﴾ تەنها پەیڕەوی ئەوە دەکەم
کە وەحی دەکرێتە بۆم ﴿وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وەمن تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام و بەس ﴿٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەگەر (ئەم قورئانە) لەلایەن خواوە بێ
﴿وَكَفَرْتُمْ بِهِ﴾ ئێوەش باوەڕتان پێ نەهێنابێ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کەسێك لە نەوەی
ئیسرائیل شایەتی دابێت ﴿عَلَى مِثْلِهِ﴾ لەسەر وێنەی (ئەوەی وا لە) قورئاندا هەیە ﴿فَآمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾
جا باوەڕی هێنابێت، کەچی ئێوە خۆتان بە گەورەزانی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان
خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن
﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەربارەی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿لَوْ كَانَ خَيْرًا﴾ ئەگەر (ئیسلام و باوەڕهێنان) چاك بوایە
﴿مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ﴾ ئەوانە پێش ئێمە نەدەکەوتن بۆ ئەو (باوەڕ هێنانە) ﴿وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ﴾ چونکە خۆیان
بەو (قورئانە) ڕێنموون نەبوون ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا دواتر دەڵێن ﴿هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ﴾ ئەمە درۆ هەڵبەستێکی
کۆنە ﴿١١﴾ ﴿وَمِنْ قَبْلِهِ﴾ وە لەپێش ئەم (قورئانە) دا ﴿كِتَابُ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ تەوراتی موسا پێشەوا
و ڕەحمەت بوو ﴿وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ﴾ ئەم قورئانەش (کتێبەکانی پێش خۆی) بەڕاست دادەنێت
﴿لِسَانًا عَرَبِيًّا﴾ کە بەزمانی عەرەبی یە ﴿لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ تا ستەمکاران بترسێنێ ﴿وَبُشْرَى لِلْمُحْسِنِينَ﴾
وە بۆ چاکەکاران مژدە بێ ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دەڵێن پەروەردگارمان
(الله) یە ﴿ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ پاشان بەردەوام بوون (لەسەر باوەڕەکەیان) ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
ئەوە نەترسیان لەسەرە و نەخەفەتیش دەخۆن ﴿١٣﴾ ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن
﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەپاداشتی ئەو کردەوانەی کە دەیانکرد
(لەدونیادا) ﴿١٤﴾

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ﴾ وە ئێمە ئامۆژگاری ئادەمی مان کرد ﴿بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا﴾ بە چاکە کردن لەگەڵ دایك
و باوکی دا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا﴾ دایکی بە ناڕەحەتی و ئازارەوە هەڵی گرتووە ﴿وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا﴾ وە بەئازار
و ناڕەحەتیش بوویەتی ﴿وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا﴾ ماوەی دووگیان بوون (ی دایك) پێی یەوە و بە
شیر بڕینەوەی سی مانگە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ تا دەگاتە تەمەنی لاوی (پێ گەیشتنی لاشەیی و ژیری)
﴿وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ و دەگاتە چل ساڵی ﴿قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگار ڕام بهێنە
﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي﴾ تا شوکرانە بژێری ئەو بەهرە و بەهرەمەندیانەت بکەم ﴿أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ﴾ کە ڕشتوتە
بەسەر من و دایك و باوکم دا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ﴾ وە (ڕام بهێنە) کردەوەی چاك بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت
﴿وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي﴾ نەوەکانیشم چاك و صالح بکە ﴿إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بێگومان بۆلای تۆ گەڕاومەتەوە
﴿وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە بەڕاستی من لە موسوڵمانی گەردن کەچم ﴿١٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن
﴿نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ کە ئێمە کردەوە چاکەکانیان لێ وەردەگرین ﴿وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّئَاتِهِمْ﴾ و
چاوپۆشی دەکەین لە خراپەکانیان ﴿فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ﴾ لە ڕیزی بەهەشتییەکان ﴿وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي﴾
ئەمە ئەو بەڵێنە ڕاستەیە ﴿كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ درابوو لەدونیادا ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ﴾ ئەو
کەسەش کە بەباوك و دایکی بڵێت ﴿أُفٍّ لَّكُمَا﴾ ئوف لە دەس ئێوە ﴿أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ﴾ ئایا هەڕەشەم
لێ دەکەن کە (زیندوو دەکرێمەوە و لە گۆڕ) دێمە دەرەوە ﴿وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِن قَبْلِي﴾ لە کاتێکدا چەندەها
چین خەڵك پێش من ڕۆیشتوون (و زیندوو نەبوونەتەوە) ﴿وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ﴾ وە (دایك و باوکی)
هەردووکیان هانا بۆ خوا دەبەن ﴿وَيْلَكَ آمِنْ﴾ (دەڵێن) هاوار بۆ تۆ باوەڕ بهێنە ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان
بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَيَقُولُ﴾ کەچی ئەو دەڵێ ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە تەنها ئەفسانەی پێشینان و
هیچی تر ﴿١٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ بڕیار (ی خوا) یان بەسەردا چەسپا
﴿فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە ڕیزی ئەو ئوممەتانەدا کە پێش ئەمان ڕابوردوون ﴿مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە
جنۆکە و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ بێگومان ئەوانە خۆیان زەرەرمەندن ﴿١٨﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾
وە بۆ هەریەك لەوانە پلە و پایە هەیە بە گوێرەی کردەوەکانیان ﴿وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ﴾ تا خوا پاداشت
و سزای کردەوەکانیان بە تەواوی بداتەوە ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٩﴾
﴿وَيَوْمَ﴾ وە (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی ﴿يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن بەرانبەر
دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) هەرچی خۆشیتان بوو بەسەرتان برد ﴿فِي حَيَاتِكُمُ
الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیاتاندا ﴿وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا﴾ و لەزەتتان لێ برد و (ڕاتان بوارد) ﴿فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ بۆیە
ئەمڕۆ تۆڵەتان لێ دەسەنرێ ﴿عَذَابَ الْهُونِ﴾ بە سزایەکی ڕیسواکەر ﴿بِمَا كُنتُمْ﴾ لەبەر ئەوەی کە ئێوە
﴿تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بە ناحەق خۆتان بە زل دەزانی لە زەوی دا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ﴾ و
لەبەر ئەوەی لە فەرمانی خوا دەردەچوو بوون ﴿٢٠﴾

﴿وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی (هوودی) برای گەلی عاد بکە ﴿إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ﴾
کاتێ گەلەکەی ترساند لە (وولاتی) ئەحقاف ﴿وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ﴾ بێگومان پێغەمبەرانی زۆر ڕابوردوون
﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لە پێش و دوای ئەویشەوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ (ووتوویانە) جگە لە خوا هیچی
تر مەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بێگومان من دەترسم ﴿عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە بۆ ئێوە
(پێش بێ) ٢١ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿أَجِئْتَنَا﴾ ئایا تۆ (ئەی هوود) هاتوویت هەتا لامان
بدەیت ﴿عَنْ آلِهَتِنَا﴾ لە (پەرستنی) پەرستراوەکانمان ﴿فَأْتِنَا﴾ دەی بۆمان بهێنە ﴿بِمَا تَعِدُنَا﴾ لەو (سزا)
ی بەڵێنت پێ دەداین ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر لە ڕاست گۆیانیت ٢٢ ﴿قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ﴾
(هوود) ووتی بێگومان زانیاری (ئەو سزا) لای خوایە و بەس ﴿وَأُبَلِّغُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ وە من تەنها
ئەوەی پێی نێردراوم پێتان ڕادەگەیەنم ﴿وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ﴾ بەڵام من دەبینم ئێوە ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ گەلێکی
نەزان و نەفامن ٢٣ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا﴾ جا کاتێ ئەو (سزا)یەیان بینی پەڵە هەورێک بوو ﴿مُّسْتَقْبِلَ
أَوْدِيَتِهِمْ﴾ بەرەو شیوەکانیان دێ (دڵخۆش بوون) ﴿قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا﴾ ووتیان ئەمە هەورێکە
بارانی پێیە بۆمان ﴿بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُم بِهِ﴾ (هوود ووتی نەخێر) بەڵکو ئەوە ئەو (سزا) یە بەپەلە داواتان
دەکرد ﴿رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بایەکی تێدایە سزای سەختی پێیە ٢٤ ﴿تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا﴾ بەفەرمانی
پەروەردگاری هەموو شتێك دەڕوخێنێ ﴿فَأَصْبَحُوا﴾ ئیتر وایان بەسەرهات ﴿لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ﴾
تەنها شوێنی خانووەکانیان دەبینرا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو جۆرە ﴿نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾ سزای هۆزی
تاوانبار دەدەین ٢٥ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ﴾ سوێند بەخوا ئەوەی بەوان (گەلی عاد) مان
دابوو (لە سامان و دەسەڵات) بە ئێوەمان نەداوە ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً﴾ وە گوێ و چاو و
دڵمان پێدابوون ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ﴾ بەڵام سوود و کەڵکی پێ نەگەیاندن ﴿سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُم﴾
نە گوێ و نە چاو و نە دڵیان ﴿مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ چونکە ئەوان باوەڕیان
بە نیشانەکانی خوا نەبوو ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای گاڵتەیان پێ
دەکرد ٢٦ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ وە بێگومان لەناومان برد ﴿مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ﴾ (دانیشتووانی) ئەو شار و
دێهاتانەی کە بەدەورو بەرتان دابوون ﴿وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ﴾ وە بەڵگەو نیشانەی جۆراو جۆرمان پیشان
دان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (لە بێ باوەڕی) بگەڕێنەوە ٢٧ ﴿فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ﴾ دەی بۆچی یارمەتی نەدان
﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً﴾ ئەوانەی جگە لەخوا بۆ نزیك بوونەوە لەخوا کردبوویانە
پەرستراوی (خوایان) ﴿بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ﴾ (نەخێر یارمەتییان نەدان) بەڵکو گومیش بوون لێیان
﴿وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوە بوو (پەرستنی پەرستراوە) درۆکەیان و ئەو درۆیانەی هەڵیان
دەبەست ٢٨

﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ﴾ وە (بیریان خەرەوە) کاتێك چەند جنۆکەیەکمان ناردە لات ﴿يَسْتَمِعُونَ
الْقُرْآنَ﴾ تا گوێ لە قورئان بگرن ﴿فَلَمَّا حَضَرُوهُ﴾ جا کاتێك ئامادەی گوێ گرتن لە قورئان بوون ﴿قَالُوا
أَنصِتُوا﴾ وتیان (بەیەکتری) بێ دەنگ بن (و گوێ بگرن) ﴿فَلَمَّا قُضِيَ﴾ جا کە (قورئان خوێندنەکە)
تەواو بوو ﴿وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ﴾ هەموویان گەڕانەوە بۆلای قەوم و هۆزەکەیان بە ترسێنەر (٢٩)
﴿قَالُوا يَا قَوْمَنَا﴾ وتیان ئەی هۆز و قەومەکەمان ﴿إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا﴾ بەڕاستی ئێمە گوێ بیستی کتێبێك
بووین ﴿أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ کە لەپاش موسا نێردراوەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پەڕاوەکانی
پێش خۆی بەڕاست دادەنێ ﴿يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ (خەڵك) ڕێنموویی دەکات بۆ هەق و
ڕێڕەوی ڕاستی (٣٠) ﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾ ئەی قەومەکەمان وەڵامی بانگخوازی خوا (موحەممەد ﷺ)
بدەنەوە ﴿وَآمِنُوا بِهِ﴾ و باوەڕی پێ بێنن ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ (خوا) لە تاوانەکانتان خۆش دەبێ
و دەیسڕێتەوە ﴿وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە لە سزای سەخت دەتان پارێزێ (٣١) ﴿وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ﴾
هەرکەسێش وەڵامی بانگخوازی خوا (کە موحەممەدە ﷺ) نەداتەوە ﴿فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو
بەهیچ جۆرێك ناتوانێ لە زەوی دا لە دەست خوا دەرچێ و خۆی قوتار کات ﴿وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ﴾
وە جگە لە خوا یارمەتیدەر و پشتیوانێکی نی یە ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئا ئەوانە لە گومڕایی یەکی
ئاشکرادان (٣٢) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی
ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ وە
لە دروست کردنیاندا ماتوانا و دەستەپاچە نەبووە، وە بەتوانایە مردووانیش زیندوو بکاتەوە ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ
﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (٣٣) ﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾
وە ڕۆژێك بێ باوەڕان بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پێیان دەڵێن) ئایا ئەمە ڕاست نی یە
﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ دەڵێن بەڵێ سوێند بە پەروەردگارمان ڕاستە ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ (خوا) دەفەرموێ
دەی ئەو سزایە بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ چونکە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد (٣٤) ﴿فَاصْبِرْ﴾ کەواتە
خۆگربە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ﴾ هەروەکو پێغەمبەرانی خۆڕاگری
بەهێز دانیان بەخۆدا گرت ﴿وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ﴾ وە پەلە مەکە بۆ (سزادان)یان ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ﴾
ئەو ڕۆژەی کە (سزای) بەڵێن پێدراو یان دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ﴾ تەنها ساتێك
لە ڕۆژ لە دونیادا ماونەتەوە ﴿بَلَاغٌ﴾ (ئەم قورئانە) ئاگاداری یە ﴿فَهَلْ يُهْلَكُ﴾ جا ئایا کەس لەناو
دەچێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ﴾ جگە لە گەلی لە سنوور دەرچوو نەبێت (٣٥)

سورەتی ﴿مُحَمَّد﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە ڕێگریی (خەڵك)یان کرد لە ڕێبازی خوا ﴿أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ (خوا) کردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە ﴿١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کردوو ﴿وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ﴾ باوەڕیشیان هێنا بەو (قورئانە)ی کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) ﴿وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ ئەمە ئەویش ڕاستە و لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ خوا لە گوناهەکانیان خۆش بووە ﴿وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ﴾ دڵ و هۆشیانی ڕێك و چاك کردووە ﴿٢﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ﴾ شوێنی بەتاڵ و پڕ و پووچ کەوتن ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە بێگومان ئەوانەش ئیمانیان هێنا بوو ﴿اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ شوێنی ئەو هەقە کەوتبوون کە لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَذَلِكَ﴾ ئاوەها ﴿يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ﴾ خوا نموونەی (کردەوەی) خەڵکیان بۆ دەهێنێتەوە ﴿٣﴾ ﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر (لە جەنگدا) گەیشتن بەوانەی بێ باوەڕن ﴿فَضَرْبَ الرِّقَابِ﴾ ئەوە بدەن لە گەردنیان و بیانکوژن ﴿حَتَّى إِذَا أَثْخَنتُمُوهُمْ﴾ هەتا کاتێ کوشتاری زۆریان لێ دەکەن ﴿فَشُدُّوا الْوَثَاقَ﴾ ئەمجا (دیلەکانیان) قایم ببەستنەوە ﴿فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ﴾ جا دواتر یان بەمنەت و چاکە (بەرەڵایان کەن) ﴿وَإِمَّا فِدَاءً﴾ یان بە فیدیە و بژێتی ﴿حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا﴾ هەتا جەنگ چەکەکان (بە بێ باوەڕان) دادەنێ (یان تا جەنگ کۆتایی دێت بە نەمانی بت پەرستی) ﴿ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ﴾ فەرمان ئەوەیە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَانتَصَرَ مِنْهُمْ﴾ خۆی تۆڵەی لێ دەسەندن ﴿وَلَكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُم بِبَعْضٍ﴾ بەڵام (فەرمانی پێدان بە جەنگ) تا بەیەکتری تاقیتان بکاتەوە ﴿وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەو کەسانەش لە پێناو ڕێبازی خوادا کوژران ﴿فَلَن يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز (پاداشتی) کردەوەکانیان وون ناکات ﴿٤﴾ ﴿سَيَهْدِيهِمْ﴾ بێگومان ڕێنموویان دەکات ﴿وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ﴾ و دڵ و بیریان پاك ساف دەکات ﴿٥﴾ ﴿وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ﴾ وە دەیانخاتە ئەو بەهەشتەی بۆی باس کردوون ﴿٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَنصُرُوا اللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی (ئایینی) خوا بدەن ﴿يَنصُرْكُمْ﴾ خواش ئێوە زاڵ و سەرکەوتوو دەکات (بەسەر کافراندا) ﴿وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ وە پێیەکانتان جێگیر دەکات (لە جەنگدا خۆڕاگرتان دەکات) ﴿٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَعْسًا لَّهُمْ﴾ ئەوە بەدبەختی و سەرشۆڕی بەشیانە ﴿وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە (خوا) کردەوەکانیان پووچ و بێ مایە دەکات ﴿٨﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەو تۆڵەیان لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ڕقیان لەو قورئانە بوو کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانی پووچ کردەوە ﴿٩﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئاخۆ ئەوانە بە زەوی دا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا﴾ تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش خۆیان سەرەنجامیان چۆن بووە ﴿دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ خوا لەناوی بردن ﴿وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا﴾ (ئەوە بێگومان بێ) بۆ بێ باوەڕانیش سەرەنجامی ئەوا هەیە ﴿١٠﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ﴾ چونکە بێگومان خوا ﴿مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ پشتیوانی ئەوانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَأَنَّ الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان بێ باوەڕانیش ﴿لَا مَوْلَى لَهُمْ﴾ هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿١١﴾

﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی باشیان کردووە دەیانخاتە باخاتی بەهەشتەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش بێ باوەڕ بوون ﴿يَتَمَتَّعُونَ﴾ (لە دونیادا) ڕادەبوێرن و ﴿وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ﴾ وەک ئاژەڵ دەخۆن و دەلەوەڕێن ﴿وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ﴾ وە دۆزەخ شوێنی مانەوەیانە ﴿١٢﴾ ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ﴾ وە(خەڵکی) زۆر شار هەبوون ﴿هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً﴾ کە بەهێزتر بوون ﴿مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ﴾ لەو(خەڵکی) مەککەیە کە تۆیان دەرکرد ﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ لە ناومان بردن ﴿فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ﴾ و هیچ پشتیوانێکیان نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿أَفَمَنْ كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ﴾ ئاخۆ ئەو کەسەی بەڵگەی ڕوونی لە پەروەردگاریەوە بۆ هاتبێ (کە قورئانە) ﴿كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ وەک ئەو کەس وایە کە کرداری خراپی بۆ جوان کرابێ و ڕازێنرابێتەوە ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتبێ ﴿١٤﴾ ﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ﴾ شێوەی دیاری ئەو بەهەشتە وایە ﴿الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ کە بەڵێنی دراوە بە پارێزکاران و خواناسان ﴿فِيهَا أَنْهَارٌ﴾ چەندەها ڕووباری تێدایە ﴿مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ﴾ لە ئاوی سازگاری تام و بۆن نەگۆڕاو ﴿وَأَنْهَارٌ﴾ وە چەندەها ڕووبار ﴿مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ﴾ لە شیر کە تامی نەگۆڕاوە ﴿وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ﴾ وە چەندەها ڕووبار لە شەرابی دیاری ﴿لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ﴾ بەلەزەت و خۆش بۆ نۆشەرانی ﴿وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى﴾ وە چەند ڕووبارێکی تێدایە لە هەنگوینی پاڵفتە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ وە لەوێ هەموو جۆرە میوەجاتێکیان بۆ ئامادەیە ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ﴾ لەگەڵ لێبوردن لە پەروەردگاریانەوە ﴿كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ﴾ (ئایا ئەو بەهەشتیانە) وەکو کەسێک وان کە لە ئاگری دۆزەخ دابێ بەهەمیشەیی ﴿وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾ ئاوی کوڵاو کوڵیان دەرخوارد بدرێ کە ڕیخۆڵەکانیان پارچە پارچە بکات ﴿١٥﴾ ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) هەندێ لەوانە گوێت لێدەگرن ﴿حَتَّى إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ﴾ بەڵام کاتێک لای تۆ دەردەچن ﴿قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ دەڵێن بەوانەی زانیاریان پێ دراوە (لە هاوەڵان) ﴿مَاذَا قَالَ آنِفًا﴾ ئەوە ئێستە موحەممەد (ﷺ) ووتی چی؟ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ کە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتوون ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا﴾ ئەو کەسانەی هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿زَادَهُمْ هُدًى﴾ (خوا) شارەزاییان زیاد دەکات ﴿وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ﴾ وە تەقوا و پارێزکاری و خواناسیان پێ دەبەخشێ ﴿١٧﴾ ﴿فَهَلْ يَنْظُرُونَ﴾ دەی ئایا ئەو (ناپاکانە) چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا السَّاعَةَ﴾ جگە لە قیامەت ﴿أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ بەسەریان بگرێت ﴿فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا﴾ دەی بێگومان هەندێ لە نیشانەکانی هاتووەتە دی ﴿فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ﴾ کاتێ (ڕۆژی دوایی) بەخەیان بگرێت ئیتر کەی بیر دەکەنەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ کەواتە دڵنیابە و بزانە بێجگە لە (اللە) هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نییە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾ وە داوای لێبوردن بکە (لە خوا) بۆ گوناهی خۆت ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بۆ (گوناهی) پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ و بێگومان خوا دەزانێ ﴿مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ﴾ بە جم و جوڵتان (لە ڕۆژدا) و ئارام گرتنتان (لە شەودا) ﴿١٩﴾

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ﴾ بۆچی سورەتێك (لەقورئان) نانێردرێتە خوارەوە؟ (دەربارەی جەنگ و جیهاد) ﴿فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك سورەتێکی ڕوون و دامەزراو بنێرابیتە خوارەوە و تیایدا باسی جەنگ کرابێ ﴿رَأَيْتَ الَّذِينَ﴾ دەبینی ئەو کەسانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ کە لەدڵیاندا نەخۆشی (دوو ڕوویی) هەیە ﴿يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ تەماشای تۆ دەکەن ﴿نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ وەك تەماشا کردنی کەسێك کە لە ترسی مردن بێ هۆشی خۆی چووبێت ﴿فَأَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان وا چاکتر بوو (٢٠) ﴿طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ فەرمان بەردار بووبانە و قسەی جوان و چاکیان بکردایە ﴿فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ﴾ هەر کاتێکیش فەرمانی (جەنگ) درا (جێ بەجێ ی ناکەن) ﴿فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ﴾ خۆ ئەگەر لەگەڵ خوا ڕاستیان بکردایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان (٢١) ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە بەتەمان (ئەی نایاکان) ﴿إِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەگەر پشت هەڵکەن (لە ئیسلام و جیهاد) ﴿أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ئاژاوە و خراپە بەرپابکەن ﴿وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ﴾ وە هەرچی پەیوەندی خزمایەتی یە بیپچڕێنن (٢٢) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ﴾ وە کەڕی کردوون و چاویانی کوێر کردووە (٢٣) ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ﴾ ئاخۆ ئەوانە وورد نابنەوە لە قورئان (و تێی ناگەن)؟! ﴿أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا﴾ (وانی یە) بەڵکو دڵیان قوفڵی لێ دراوە (٢٤) ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم﴾ پاشە و پاش گەڕانەوە لە ئاینەکەیان ﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى﴾ لە پاش ئەوەی هەقیان بۆ ڕوون بوویەوە ﴿الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ﴾ شەیتان خراپەکانیانی بۆ جوان و ڕازاوە کردبوون ﴿وَأَمْلَىٰ لَهُمْ﴾ وە بەهیوا و ئومێد فریوی دابوون (٢٥) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا﴾ چونکە ئەوان دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ﴾ بەو کەسانەی کە ڕقیان بوو لەو قورئانەی خوا ناردبووی ﴿سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ﴾ ئێمە لەمەولا لەهەندێ کاردا گوێڕایەڵیتان دەکەین ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ﴾ وە خوا بە نهێنیەکانیان دەزانێ (٢٦) ﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ (حاڵی ئەو نایاکانە) کاتێ فریشتەکان گیانیان دەکێشن و ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾ لە ڕوخسار و پاشیان دەدەن (٢٧) ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (جۆرە گیان کێشانە) ﴿بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ﴾ لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەو بە شوێن شتێ کەوتبوون کە خوای تووڕە کردبوو ﴿وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ﴾ ڕەزامەندی خواشیان پێ ناخۆش بوو ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانی پووچەڵ کردەوە (٢٨) ﴿أَمْ حَسِبَ﴾ ئایا وا دەزانن ﴿الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئەوانەی کە نەخۆشی (نایاکی) لە دڵیان دایە ﴿أَن لَّن يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ﴾ کە خوا هەرگیز ڕق و کینەیان دەرناخات و ئاشکرای ناکات (٢٩)

﴿ولو نشاء﴾ ئەگەر بمانویستایە ﴿لأريناكهم﴾ ئەوانەمان پیشان دەدایت (کە دووڕوون) ﴿فلعرفتهم
بسيماهم﴾ ئەوسا هەر بەشێوە و دیمەیاندا دەتناسین ﴿ولتعرفنهم في لحن القول﴾ وە بێگومان بە شێوازی
قسەشیاندا دەیانناسیت ﴿والله يعلم أعمالكم﴾ وە دڵنیابن خوا بە هەموو کردەوەکانتان دەزانێت ٣٠
﴿ولنبلونكم﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿حتى نعلم﴾ تا دەری بخەین و دیاریبن ﴿المجاهدين
منكم والصابرين﴾ موجاهیدان و خۆڕاگرانتان ﴿ونبلو أخباركم﴾ وە تا هەواڵتان چی بە ئاشکرای کەین
٣١ ﴿إن الذين كفروا﴾ بێگومان کەسانێ کە بێ باوەڕبوون ﴿وصدوا عن سبيل الله﴾ وەرێگری (خەڵك)
یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿وشاقوا الرسول﴾ دژایەتی پێغەمبەریشیان دەکرد ﴿من بعد ما تبين لهم الهدى﴾
پاش ئەوەی هەق و ڕاستیان بۆ ڕوون بۆتەوە ﴿لن يضروا الله شيئا﴾ هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەن
﴿وسيحبط أعمالهم﴾ وە بە زوویی (خوا پیلان) و کردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە ٣٢ ﴿يا أيها الذين
آمنوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿أطيعوا الله وأطيعوا الرسول﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی
خوا و پێغەمبەربن ﴿ولا تبطلوا أعمالكم﴾ وە کردەوە (چاکە) کانتان هەڵمەوەشێنەوە ٣٣ ﴿إن الذين كفروا﴾
بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿وصدوا عن سبيل الله﴾ وەرێگری (خەڵك)یان دەکرد لە ڕێبازی
خوا ﴿ثم ماتوا وهم كفار﴾ پاشان بە بێ باوەڕی مردن ﴿فلن يغفر الله لهم﴾ ئەوە هەرگیز خوا لێیان
خۆش نابێت ٣٤ ﴿فلا تهنوا وتدعوا إلى السلم﴾ جا (باوەڕداران) لاوازو سست مەبن و داوای ئاشتی
(و شەڕ وەستان) مەکەن ﴿وأنتم الأعلون﴾ چونکە هەر ئێوە زاڵ و بەهێزترن ﴿والله معكم﴾ (یارمەتی)
خواش لەگەڵ ئێوەدایە ﴿ولن يتركم أعمالكم﴾ وە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ٣٥ ﴿إنما
الحياة الدنيا﴾ بێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لعب ولهو﴾ گاڵتە و گەپێکە (ودەبڕێتەوە) ﴿وإن تؤمنوا وتتقوا﴾
خۆ ئەگەر باوەڕ بهێنن ولەخوا بترسن ﴿يؤتكم أجوركم﴾ (خوا) پاداشتی خۆتان پێ دەدات
﴿ولا يسألكم أموالكم﴾ وە داوای بەخشینی هەموو دارایی و ماڵتان لێ ناکات ٣٦ ﴿إن يسألكموها﴾
ئەگەر (خوا) داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات ﴿فيحفكم﴾ زۆریش داکۆکی بکات پێتان
﴿تبخلوا﴾ ئێوە چرووکی و ڕەزیلی دەکەن ﴿ويخرج أضغانكم﴾ و ڕق و کینەی دەروونتان دەردەخات
٣٧ ﴿ها أنتم هؤلاء﴾ بیداربن ئێوە ئەو کەسانەن ﴿تدعون﴾ کە بانگ دەکرێن ﴿لتنفقوا في سبيل الله﴾ تا بە
پێناوی خوادا ببەخشن ﴿فمنكم من يبخل﴾ کەچی هەندێکتان ڕژدەی دەکەن ﴿ومن يبخل﴾ هەر کەسیش
ڕژدەیی و ڕەزیلی بکات ﴿فإنما يبخل عن نفسه﴾ ئەوە بێگومان تەنها ڕژدیی لە (دژی) خۆی دەکات
﴿والله الغني﴾ چونکە خوا (دەوڵەمەندە) و بێ نیازە ﴿وأنتم الفقراء﴾ هەر ئێوەن هەژار و پێ نەوا
﴿وإن تتولوا﴾ جا ئەگەر ئێوە پشت هەڵکەن (لەئاینەکەتان) ﴿يستبدل قوما غيركم﴾ (خوای گەورە)
ئێوە دەگۆڕێت بە کەسانێکی تر(ی زۆر چاك) ﴿ثم لا يكونوا أمثالكم﴾ پاشان (ئەوان) وەکو ئێوە نابن
(ڕاستگۆن لەگەڵ پەروەردگاریاندا) ٣٨

سورەتی ﴿الفتح﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بێگومان ئێمە سەرکەوتنێکی ئاشکرامان بۆ دایت
(کە ڕێککەوتنی حودەیبیەیە) ﴿١﴾ ﴿لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ﴾ تا خوا خۆشی بێت ﴿مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ بە
گوناهەکانی ڕابوردوو داهاتووت ﴿وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ وە نیعمەتی خۆی بەتەواوی بڕێژێت بەسەرتدا
﴿وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ وە ڕێگای ڕاستت پیشان بدات (بەردەوامت کات) ﴿٢﴾ ﴿وَيَنصُرَكَ اللَّهُ﴾
وەخوا سەرت بخات ﴿نَصْرًا عَزِيزًا﴾ بەسەرکەوتنێکی بالادەستانە ﴿٣﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایەیکە
﴿أَنزَلَ السَّكِينَةَ﴾ ئارامی دابەزاندووەتە ﴿فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ناو دڵی ئیمانداران ﴿لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا﴾ تا ئیمانیان
زیاد بکات ﴿مَّعَ إِيمَانِهِمْ﴾ لەگەڵ ئەو ئیمانەی کە هەیانە ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی
﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە هەمیشە خوا زانای کاردروستە ﴿٤﴾
﴿لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ تا پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار بباتە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتێک
کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ﴾ وەتا لە گوناهەکانیان خۆش بێت ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ اللَّهِ﴾ وە ئەم (بەڵێنە) لای خوا
﴿فَوْزًا عَظِيمًا﴾ سەرکەوتنێکی گەورەیە ﴿٥﴾ ﴿وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ و تا سزای بدات پیاوان
و ئافرەتانی (دوو ڕوو) و ناپاک و ﴿وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی هاوبەش پەیداکەری
﴿الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ گومان بەرانی خراپ دەربارەی خوا ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ ئەوەی بە (لەبەر
چووەی چاوەڕوانی دەکەن بۆ ئیمانداران) هەر بەسەر خۆیاندا دێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ وەخوا
خەشمی لێ گرتوون و ﴿وَلَعَنَهُمْ﴾ بەدەری لێ کردوون و ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ﴾ دۆزەخی بۆ ئامادە
کردوون ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی خراپە ﴿٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی
﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە بالادەستی
کاربەجێیە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان ناردووە ﴿شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾
بەشایەت و مژدەدەر و ترسێنەر ﴿٨﴾ ﴿لِّتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بە خوا و پێغەمبەرەکەی
بهێنن ﴿وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ﴾ وە پشتیوانی لێ بکەن و ڕێزی لێ بگرن ﴿وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ و
تەسبیحاتی خوا بکەن بە بەیانیان و ئێواراندا ﴿٩﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی پەیمان دەدەن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ﴾ بێگومان ئەوانە پەیمان بەخوا دەدەن ﴿يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ دەستی خوا لەسەر دەستی ئەو ئەوەیە (ئەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردن وباسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمەش بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولەیەکدانەوەیەک. وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا خۆی دەیزانێت) ﴿فَمَن نَّكَثَ﴾ جا هەرکەس پەیمانەکەی شکاند ﴿فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان ئەو پەیمان شکاندنە تەنها (زیانی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَوْفَىٰ﴾ هەر کەسیش وەفا بکات ﴿بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ﴾ بەو پەیمانەی کەداویتی بەخوا ﴿فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا پاداشتی گەورەی دەداتێ ﴿١٠﴾
﴿سَيَقُولُ لَكَ﴾ بێگومان پێت دەڵێن ﴿الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی کەلە غەزا جێ ماون ﴿شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا﴾ سامان و خاوخێزانمان مەشغوڵیان کردین (نەیان هێشت بێین بۆ غەزا) ﴿فَاسْتَغْفِرْ لَنَا﴾ لەبەر ئەوە داوای لێ خۆشبوونمان بۆ بکە ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوەی بەزمانیان دەیڵێن لەدڵیاندا نی یە (وباوەڕیان پێی نیە) ﴿قُلْ﴾ پێی بڵێ جا کێ ﴿فَمَن يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ لەبەرامبەر خوادا هیچی بەدەستە بۆتان ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا﴾ ئەگەر خوا زیانێکی بۆتان بوێت ﴿أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا﴾ یان سوود و قازانجێکی بۆتان بوێت ﴿بَلْ كَانَ اللَّهُ﴾ (وانیە کەدەیڵێن) بەڵکو خوا ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ ئاگادارە بەهەرچیەک کەدەیکەن ﴿١١﴾ ﴿بَلْ ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد کە ﴿أَن لَّن يَنقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا﴾ پێغەمبەر و ئیمانداران هەرگیز ناگەڕێنەوە بۆ ناو کەس و کاری خۆیان (و شەهید دەبن) ﴿وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو گومانە لەدڵتاندا ڕازێنرایەوە ﴿وَظَنَنتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ وە گومانی خراپتان دەبرد ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا بُورًا﴾ وبەڕاستی ئێوە گەلێکی بەناو دەچن ﴿١٢﴾
﴿وَمَن لَّمْ يُؤْمِن﴾ و هەر کەس باوەڕی نەهێنابێ ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِنَّا أَعْتَدْنَا﴾ ئەوە بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا﴾ بۆ ئەو بێ باوەڕانە ئاگرێکی هەڵگیرساو ﴿١٣﴾
﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی تەنها موڵکی خوایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ لەهەر کەس کەبیەوێت خۆش دەبێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ سزای هەر کەسیش دەدات کەبیەوێت (لەتاوانباران) ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ﴾ بێگومان بەجێماوان لەغەزا دەڵێن ﴿إِذَا انطَلَقْتُمْ﴾ هەر کاتێک (لەمەدینە) دەرچوون ﴿إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا﴾ بۆ گرتنی دەستکەوتەکان (غەنیمەت) ﴿ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ﴾ لێمان گەڕێن با شوێنتان بکەوین ﴿يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێ وتەی خوا (کە دەستکەوتەکانی خەیبەر بۆ بەشدارانی حودەیبیەیە) بگۆڕن ﴿قُل لَّن تَتَّبِعُونَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێی بڵێ هەرگیز نابێت شوێنمان بکەون ﴿كَذَٰلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِن قَبْلُ﴾ چونکە پێشتر خوا دەربارەتان هەروای فەرمووە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ ئەمجا دواتر دەڵێن ﴿بَلْ تَحْسُدُونَنَا﴾ (وا نی یە) بەڵکو حەسوودی بە ئێمە دەبەن ﴿بَلْ كَانُوا﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئەوان ﴿لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ زۆر کەم تێدەگەن ﴿١٥﴾

﴿قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ﴾ بڵێ بەجێماوان لەعەرەبە ﴿مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ لە عەرەبە دەشتەکییەکان ﴿سَتُدْعَوْنَ﴾
لەمەولا بانگ دەکرێن ﴿إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ بۆ (جەنگ لەگەڵ) گەلێکی زۆر بەهێزی جەنگاوەر
﴿تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴾ (دەبێ) جەنگیان لەگەڵ بکەن یان خۆیان موسڵمان ببن ﴿فَإِن تُطِيعُوا﴾ جائەگەر
گوێڕایەڵ بن ﴿يُؤْتِكُمُ اللَّهُ﴾ خوا پێتان دەدات ﴿أَجْرًا حَسَنًا﴾ پاداشتێکی زۆرباش ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾
وە ئەگەر سەرپێچی بکەن ﴿كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ﴾ هەروەك لەوەو پێش سەرپێچیتان کرد (لە حودەیبیە)
﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزایەکی سەختتان دەدات ﴿١٦﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ بۆ کوێر گوناه نییە
(بەشداری جیهاد نەکات) ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ بۆ شەلیش گوناه نییە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها
بۆ نەخۆشیش گوناه نییە ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی
بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ دەیباتە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریدا دێن
ودەچن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ هەر کەسێش سەرپێچی بکات ﴿يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزای سەختی دەدات
﴿١٧﴾ ﴿لَّقَدْ رَضِيَ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان خوا ڕازی بوو ﴿عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەو ئیماندارانەی ﴿إِذْ
يُبَايِعُونَكَ﴾ کە پەیمانیان پێدایت ﴿تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ لەژێر درەختەکەدا (لە حودەیبیە) ﴿فَعَلِمَ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ﴾ جا خوا ئاگادار بوو بەوەی لە دڵیاندایە ﴿فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴾ بۆیە دڵنیایی و ئارامی بۆ
ناردن ﴿وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بە سەرکەوتنێکی نزیک (کە ئازاد کردنی خەیبەر بوو) ﴿١٨﴾
﴿وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا﴾ وەغەنیمەتی زۆر کە دەستی دەخەن ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە
زاڵی باڵادەستی کاربەجێیە ﴿١٩﴾ ﴿وَعَدَكُمُ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی پێ داوون ﴿مَغَانِمَ كَثِيرَةً﴾ کە غەنیمەتی زۆر
﴿تَأْخُذُونَهَا﴾ (لە بێ باوەڕان) دەگرن ﴿فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ﴾ بۆیە ئەم (غەنیمەتەی خەیبەر)ەی بۆ
پێش خستن ﴿وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنكُمْ﴾ وە دەستی خەڵکی (مەککەی) لێتان کورت کرد ﴿وَلِتَكُونَ آيَةً﴾
تا(ئەم ڕووداوە) ببێتە بەڵگەیەك ﴿لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ باوەڕداران ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وەك ڕێنموونیتان بکات
﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٠﴾ ﴿وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا﴾ وە چەندها (غەنیمەتی)تر
هەیە کە هێشتا دەسەڵاتتان نییە بەسەریدا ﴿قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا﴾ بێگومان خوا ئاگای لەهەموویانە
﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵات و بەتوانایە ﴿٢١﴾
﴿وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کافرن جەنگیان لەدژتان بکردایە ﴿لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان
(تێك دەشکان و) هەڵدەهاتن ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُونَ﴾ پاشان دەستیان نەدەکەوت ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و
پشتیوانێك ﴿٢٢﴾ ﴿سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي﴾ ئەوە یاسا و ڕاوی خوایە ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ﴾ کە بێگومان پێشتریش هەروابووە
﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ قەت نابینیت یاو و یاسای خوا هیچ گۆڕانکی بەسەردا بێت ﴿٢٣﴾

﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ کەدەستی ئەوانی (کافران) لەئێوە کۆتا کرد ﴿وَأَيْدِيَكُمْ
عَنْهُم﴾ دەستی ئێوەشی لەوان (کۆتاکرد بەرێکەوتنی حودەیبیە) ﴿بِبَطْنِ مَكَّةَ﴾ لەناوجەرگەی مەککەدا
﴿مِن بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی ﴿أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ ئێوەی بەسەر ئەواندا زاڵ کرد ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾
وەخوا بەهەرچی ئێوەدەیکەن بینایە ﴿٢٤﴾ ﴿هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ هەر ئەوان (مەککەییەکان) بوون کافر بوون
﴿وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وەرێگری ئێوەیان کرد (لەرێوەچوونی) مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز)
﴿وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا﴾ وە (نەیانهێشت) قوربانییە وەستێنراوەکان (لەحودەیبیەدا) ﴿أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُ﴾ بگاتە
شوێنی سەربڕینی خۆی ﴿وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُّؤْمِنَاتٌ﴾ (خوا زاڵی دەکردن بەسەر مەککەدا لەو
ساڵەدا) ئەگەر پیاو و ئافرەتانی ئیماندار نەبوایە (لەناو کافرانی مەککەدا) ﴿لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ کەئێوە نەتان
دەناسین ﴿أَن تَطَئُوهُمْ﴾ پێتان پێدادەنان (دەتان کوشتن) ﴿فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌ﴾ جابەهۆیانەوە تووشی
تاوان دەبوون ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ ئەوەی بزانن ﴿لِّيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ تاخوا بیخاتە بەر بەزەیی خۆی
﴿مَن يَشَاءُ﴾ ئەو کەسەی کە خۆی دەیەوێ ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا﴾ بەڵام ئەگەر (ئیمانداران و کافران لەمەککەدا)
لەیەکتر جیابووبایەنەوە ﴿لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ بێگومان بێ باوەڕەکانیانمان سزادەدا ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾
بەسزایەکی سەخت ﴿٢٥﴾ ﴿إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ﴾ کاتێک ئەوانەی بێ باوەڕن دەمار
گیرییان خستە دڵیانەوە ﴿حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ کەدەمارگیری نەفامی یە ﴿فَأَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ جا خواش
دڵنیایی و ئارامی خۆیی باراندە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ پێغەمبەر ﷺ و ئیمانداران
﴿وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ﴾ وەباوەڕدارانی پابەند کرد بەوشەی (لا اله الا الله محمد رسول الله) وە
﴿وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا﴾ وەئەوان بەو وشەیە شایەتر بوون و خاوەنی بوون ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾
وەخوا بەهەموو شتێک ئاگادار و زانایە ﴿٢٦﴾ ﴿لَّقَدْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ﴿صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ﴾
خوا ئەو خەوەی کەپێغەمبەرەکەی دیبووی بەڕاستی گێڕا وهێنایەدی ﴿لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ﴾ کە (ووتبوی)
دڵنیابن دەچنەناو مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿إِن شَاءَ اللَّهُ﴾ بەویستی خوا ﴿آمِنِينَ﴾ بەئارامی و
بێ ترس ﴿مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ﴾ سەرتان تاشیوەیان کورتتان کردوەتەوە ﴿لَا تَخَافُونَ﴾ (لەدوژمن)
ناترسن ﴿فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا﴾ جا ئەوەی (خوا) دەیزانی ئێوە نەتان دەزانی (کەخێر لەرێکەوتن دایە)
﴿فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لە (چوونە مەککە) بڕیاری داوە ﴿فَتْحًا قَرِيبًا﴾ سەرکەوتنێکی نزیک
(بۆ ئێوەیە کەرێکەوتنی حودەیبیەیە) ﴿٢٧﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەپێغەمبەرەکەی
ناردووە ﴿بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ﴾ بەرێنموونی و ئاینی ڕاستەوە ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ تا بەسەر
هەموو ئاینێکدا زاڵی بکات ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ تەنها خوا بەسە کە شاهید بێت لەسەر ئەمە ﴿٢٨﴾

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ﴾ موحەممەد ﷺ پێغەمبەری خوایە ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾ ئەو (باوەڕدار)انەش کەلەگەڵیدان
﴿أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ﴾ بەرامبەر بێ باوەڕان توندو تیژن و ﴿رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوان خۆیاندا بەزەییں ﴿تَرَاهُمْ
رُكَّعًا سُجَّدًا﴾ دەیان بینی (هەمیشە) لە کڕنوش و سوژدە بردندان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾
داوای فەزڵ و ڕەزامەندی خودا دەکەن ﴿سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ﴾ نیشانەیان لە ناو چاوانیاندا دیارە ﴿مِنْ أَثَرِ
السُّجُودِ﴾ بەهۆی زۆر سوژدە بردن (یانەوە) ﴿ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ﴾ جا ئەو (هەواڵە بەرزانە) ئەوە
نموونە و صیفەتیان بوو لە تەوراتدا ﴿وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ﴾ وە نموونە و صیفەتیان لە ئینجیلیشدا
﴿كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ﴾ وەك ڕووەك وکشتوکاڵێك وایە چەکەرەی دەرکردبێت (سەوز بووبێ)
﴿فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ﴾ ئەمجا چەکەرەکەی بەهێز کردبێ و قایم بوو بێ ﴿فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ﴾ جا لەسەر
لاسکی خۆی ڕێك وەستابێ ﴿يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ﴾ (ئەوەندە جوان بێ) جوتیارەکانی سەرسام کردبێ
﴿لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ﴾ تا بە (زۆر بوونی) ئەوەڵاتی داخ و مەراق بدا بەکافران ﴿وَعَدَ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی
داوە ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ﴾ بەوانەیان کە باوەڕیان هێناوە وکردەوەی چاکەیان کردووە
﴿مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ بە لێبوردن و پاداشتی گەورە (کە بەهەشتە) ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿الحجرات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُقَدِّمُوا﴾ پێش مەکەون (لە هیچ
کاروبڕیارێکدا) ﴿بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن
﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی
باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ﴾ دەنگتان بەرز مەکەنەوە ﴿فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ﴾ بەسەر دەنگی
پێغەمبەردا ﷺ ﴿وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ﴾ وە بەدەنگی بەرز قسەی لەگەڵ مەکەن ﴿كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ﴾
وەك دەنگ بەرز کردنەوەتان لەگەڵ یەکتریدا ﴿أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ﴾ نەوەکو کردەوەکانتان بەتاڵ ببێتەوە
﴿وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ و خۆشتان هەستی پێ نەکەن ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ﴾
دەنگیان نزم دەکەنەوە ﴿عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ لەخزمەتی پێغەمبەردا ﷺ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن
﴿امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا دڵیانی ڕاهێناو داوە وپاکی کردوەتەوە ﴿لِلتَّقْوَى﴾ بۆ تەقوا و خۆپارێزی
﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو
کەسانەی ﴿يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ﴾ لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت دەکەن (ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەیان نەفامن و بێ ئاگەن ﴿٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا﴾ جا ئەگەر چاوەڕوانیان بکردایە ﴿حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ﴾ تا دەرچوویتە دەرەوە بۆ لایان ﴿لَكَانَ
خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاکتر بوو بۆیان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە (5) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ﴾ ئەگەر گوناهکاری هەواڵێکی گرنگی هێنا بۆتان
﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ ئەوە لێی بکۆڵنەوە (ئاشکرای بکەنەوە) ﴿أَن تُصِيبُوا﴾ نەوەک زیان بگەیەنن ﴿قَوْمًا بِجَهَالَةٍ﴾
بەخەڵکێک بەنەزانیی ﴿فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾ ئەوسا پەشیمان بن لەو کارەی کەکردووتانە
(6) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ زۆر چاک بزانن ﴿أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ﴾ کە بێگومان پێغەمبەری خوا لەناوتاندایە
﴿لَوْ يُطِيعُكُمْ﴾ ئەگەر بەگوێی ئێوەی بکردایە ﴿فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لەزۆرێک لەکارەکاندا ﴿لَعَنِتُّمْ﴾
تووشی ناڕەحەتی دەبوون ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ﴾ ئیمانی لاتان خۆشەویست
کردووە ﴿وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە لەدڵتاندا (شیرین و) ڕازاوەی کردووە ﴿وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ﴾ وە بێزراو و
ناشیرینی کردووە لەلاتان ﴿الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾ بێ باوەڕیی و تاوان و سەرپێچی فەرمانی خوا
﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ﴾ هەر ئەوانەن شارەزا و لەسەر ڕێبازی ڕاستن (7) ﴿فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً﴾ (ئەوە)
بەخشش و نیعمەتێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خواش زانا و دانایە (8) ﴿وَإِن طَائِفَتَانِ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر دوو کۆمەڵ لەئیمانداران ﴿اقْتَتَلُوا﴾ دژ بەیەکتر جەنگیان کرد ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾
ئەوە لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا ئەگەر کۆمەڵێکیان دەست درێژی
وسەرکەشی کرد ﴿عَلَى الْأُخْرَىٰ﴾ بۆسەر کۆمەڵێکی تریان ﴿فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي﴾ ئەوە ئێوە (ئەی موسوڵمانان)
دژی ئەوەیان بجەنگن دەست درێژی دەکات ﴿حَتَّىٰ تَفِيءَ﴾ تا دەگەڕێتەوە ﴿إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمانی
خوا (مەکەچی فەرمانی خوا دەبێ) ﴿فَإِن فَاءَتْ﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕایەوە ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوسا
لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا﴾ بەدادگەرانە و ڕاست و دادپەروەر بن (لەنێوانیاندا)
﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ دادپەروەرانی خۆش دەوێ (9) ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾
بێگومان تەنها ئیمانداران برای یەکترن ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ کەواتە لەنێوان دوو براتاندا (ئاژاوە
هەبوو) ئاشتەوایی بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکات (10)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ﴾ با هیچ کۆمەڵە پیاوێک گاڵتە
نەکەن بەکۆمەڵێکی تریان ﴿عَسَىٰ أَن يَكُونُوا﴾ ڕەنگە گاڵتە پێ کراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە گاڵتەکەرەکان
باشتر بن (لای خوا) ﴿وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ﴾ وە ژنانیش گاڵتە نەکەن بەژنانێکی تر ﴿عَسَىٰ أَن يَكُنَّ﴾ ڕەنگە
ئافرەتە گاڵتە پێکراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُنَّ﴾ لە ئافرەتە گاڵتەکەرەکان باشتر بن (لای خوای گەورە)
﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ﴾ ناتە وەشەر لەیەکتری مەدەن (لەمیر خۆتاندا) ﴿وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ﴾ ناو و ناتۆرە
لەیەکتری مەنێن ﴿بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ﴾ ئای چەند خراپە ناو بردنی کە گوناهە (بە موسوڵمان بڵێیت
کافر، یان دەوێن پیس) ﴿بَعْدَ الْإِيمَانِ﴾ پاش باوەڕ هێنان ﴿وَمَن لَّمْ يَتُبْ﴾ جا ئەوەی پەشیمان نەبێتەوە
﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن (11)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوکەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ﴾ خۆتان لەزۆرێك لە
گومانەکان بپارێزن ﴿إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ﴾ چونکە بەڕاستی هەندێك لە گومانەکان تاوانن ﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾
سیخوڕی مەکەن (وبەدوای ناتەواوی یەکتردا مەگەڕێن) ﴿وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا﴾ لەپاشملە بەحەر پە
باسی یەکتری مەکەن ﴿أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کام لەئێوەپێی خۆشە ﴿أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ﴾ کە گۆشتی
برا (ئاینی یەکەی) بخوات؟ ﴿مَيْتًا﴾ بەمردوویی ﴿فَكَرِهْتُمُوهُ﴾ بێگومان قێزتان لێی دێتەوەو
پێتان ناخۆشە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وەلەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا تەوبە گیراکەری
بەبەزەیی یە ﴿١٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّا خَلَقْنَاكُم﴾ بێگومان ئێمە دروستمان کردوون ﴿مِّن ذَكَرٍ
وَأُنثَىٰ﴾ لە نێر و مێ یەك ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ﴾ وە کردومانن ﴿شُعُوبًا وَقَبَائِلَ﴾ بەچەند گەل و هۆزێکەوە ﴿لِتَعَارَفُوا﴾
تایەکتری بناسن ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی بەڕێزترینتان لای خوا ﴿أَتْقَاكُمْ﴾ ئەو کەسەتانە زیاتر
لەخوادا دەترسێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا زانای ئاگادارە ﴿١٣﴾ ﴿قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا﴾ عەرەبە
دەشتەکیەکان وتیان باوەڕمان هێناوە ﴿قُل لَّمْ تُؤْمِنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ باوەڕتان نەهێناوە
﴿وَلَٰكِن قُولُوا أَسْلَمْنَا﴾ بەڵکو بڵێن موسڵمان بووین (بەسەر زارەکی) ﴿وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾
چونکە هێشتا باوەڕ نەچووەتە ناو دڵەکانتانەوە ﴿وَإِن تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خۆ ئەگەر گوێڕایەڵی
خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿لَا يَلِتْكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا﴾ هیچ لە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە
﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئیمانداراني
ڕاستەقینە ئەوانەن ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کە باوەڕیان هێناوە بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا﴾
پاشان دوو دڵ نەبوون (لە ئیمانەکەیاندا) ﴿وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ وە بەماڵ و گیانیان تێکۆشانیان
کردووە ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەپێناو ڕێبازی خوادا ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هەر ئەوانەن ڕاستگۆیان ﴿١٥﴾
﴿قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە خوا ئاگادار دەکەن ﴿بِدِينِكُمْ﴾ بەئاینەکەتان
﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ لە کاتێکدا خوا ئاگادارەو دەزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ بەهەرچی لەئاسمانەکان و
زەوی دایە ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٦﴾ ﴿يَمُنُّونَ عَلَيْكَ﴾ ئەوکەسانە منەت
دەکەن بەسەر تودا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَنْ أَسْلَمُوا﴾ کە موسڵمان بوون ﴿قُل لَّا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُم﴾
تۆش بڵێ منەتی موسڵمان بوونی خۆتان بەسەر مندا مەکەن ﴿بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ﴾ بەڵکو خوا منەت
دەکات بەسەر ئێوەدا ﴿أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ﴾ کە ڕێنموویی کردوون بۆ باوەڕهێنان ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر
ئێوە ڕاستگۆن (کە ئیماندارن) ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ نهێنی
ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ قٓ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قٓ﴾ بە (قاف) دەخوێندرێتەوە ماناکەی تەنها خوا دەیزانێ بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ﴾ سوێند بەقورئانی بەرز و بەڕێز (تۆ پێغەمبەری خوای ئەی موحەممەد ﷺ) (١)
﴿بَلْ عَجِبُوا﴾ بەڵام (بێ باوەڕان) سەریان سوڕماوە ﴿أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ﴾ لەوەی کە پێغەمبەرێکی ترسێنەریان
بۆ هاتووە لە خۆیان ﴿فَقَالَ الْكَافِرُونَ﴾ جا بێ باوەڕان دەیان ووت ﴿هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ﴾ ئەمە شتێکی سەیرە (٢) ﴿أَإِذَا
مِتْنَا﴾ ئایا کاتێ مردین و ﴿وَكُنَّا تُرَابًا﴾ بووین بەخۆڵ (جووی زیندوو دەبینەوە) ﴿ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ﴾ ئەوە گەڕانەوەیەکی
دوورە و نابێ (٣) ﴿قَدْ عَلِمْنَا﴾ بێگومان ئێمە دەزانین ﴿مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ﴾ زەوی چەندی لە لاشەیان
دەخوات (هیچیمان لێ ون نابێ) ﴿وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ﴾ پەڕاوێکیشمان لایە کە پارێزەری هەموو شتێکە (٤)
﴿بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ﴾ (زیندوو بوونەوە دووری نییە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان بەقورئان نەکرد ﴿لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ کاتێک
بۆیان هات ﴿فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِيجٍ﴾ بۆیە ئەوان لەناو کارێکی تێکەڵ و پێکەڵدان (٥) ﴿أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ﴾
دەی ئایا سەرنجی ئەو ئاسمانەیان نەداوە کە لەسەریانەوەیە ﴿كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا﴾ چۆن دروستمان
کردووە و ڕازاندوومانەتەوە ﴿وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ﴾ وەهیچ درز و کەلێنێکی تێدا نییە (٦) ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا﴾
زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ﴾ چەندەها شاخی دامەزراوەمان تێدا داناوە ﴿وَأَنْبَتْنَا فِيهَا﴾ ڕواندومانە
تێیشیدا ﴿مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ هەموو جۆرە ڕووەکێکی جوان (٧) ﴿تَبْصِرَةً وَذِكْرَى﴾ تابەر چاو ڕوونی و پەند
وەرگرتن بێت ﴿لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ﴾ بۆ هەموو بەندەیەکی تەوبەکار و گەڕاوە بۆ لای خوا (٨) ﴿وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ﴾
وە لە ئاسمانەوە باراندوومانە ﴿مَاءً مُبَارَكًا﴾ بارانێکی بەپیت و بەرە ﴿فَأَنْبَتْنَا بِهِ﴾ جا بەو بارانە ڕواندومانە
﴿جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ﴾ باخات و دانەوێڵە(ی ئەو کشتوکاڵانەی) کە درەوییە دەکرێن (٩) ﴿وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ﴾
هەروەها دارخورمای بەرز و بڵند ﴿لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ﴾ بە هێشووی پێک بەستراوەوە (١٠) ﴿رِزْقًا لِلْعِبَادِ﴾ (تاببێتە)
ڕزق و ڕۆزی بۆ بەندەکان ﴿وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا﴾ هەر بەو بارانە زەوی مردوو (ووشک) دەبوژێنینەوە
﴿كَذَلِكَ الْخُرُوجُ﴾ زیندوو کردنەوە(ی مردوانیش) هەر بەو شێوەیە (١١) ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ پێش ئەمانیش باوەڕیان
نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ﴾ گەلی نووح و خاوەن چاڵ و بیرەکان و (گەلی)
سەمود (١٢) ﴿وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ﴾ وە گەلی عاد و فیرعەون و گەلی لووطیش (١٣) ﴿وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ﴾
هەروەها خاوەن باخاتە چڕ و پڕەکان و گەلی توببەعیش ﴿كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان نەهێنا
بەپێغەمبەرەکانیان ﴿فَحَقَّ وَعِيدِ﴾ بۆیە هەڕەشەی (من لەوان) هاتەدی (١٤) ﴿أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ﴾ جا ئایا ئێمە
لەدروستکردنی یەکەم جاردا دەستەوەستان بووین (تانەتوانین زیندووتان بکەینەوە)؟! ﴿بَلْ هُمْ﴾ (بەڵکو وانییە)
بەڵکو ئەوان ﴿فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ لە گومانێکدان لە دروست بوونەوەیەکی سەر لە نوێ (١٥)

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیمان دروست کردووە و ﴿وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ﴾ چاك ئاگادارین
بەو خەیاڵ و خەتەرانەی دێن بەدڵ و دەروونیدا ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ﴾ وئێمە لەوەوە نزیکترین (واتە خوای گەورە
عیلم و زانیاری هەیە بە هەموو جموجوڵێکی ئادەمیزاد) ﴿مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ لە شادەماری دڵی ١٦
﴿إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ﴾ کاتێك ئەو دوو فریشتە (کرداری) تۆمار دەکەن ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ﴾ کە لەلای
ڕاست و لای چەپیەوە دانیشتوون ١٧ ﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ﴾ هەر وتەیەك لەدەمی دەرچێ ﴿إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾
چاودێریکی ئامادەی لایە (و دەینووسێ) ١٨ ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ﴾ ناڕەحەتی و بێهۆشی مردن دێت بەگەڵ
ڕاستیەکەدا ﴿ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ (پێی دەوترێ) ئەمە ئەو (مردنە)یە کە خۆت لێ دەپاراست و لادەدا
١٩ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا فوو دەکرێ بە (شەیپوور) کەڕناد ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ﴾ ئەوە ڕۆژی (بەدی هاتنی)
هەڕەشەکانە ٢٠ ﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا﴾ لەگەڵ هەموو کەسێکدا دێت (بۆ مەحشەر) ﴿سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ دوو
فریشتە، یەکێکیان پێش خۆی داوە، ئەوی دیکەشیان شاهیدی لەسەر ئەدات، (لەتەواوی ئەو کاروکردەوانەی
کە کردوویی لە دونیادا) ٢١ ﴿لَّقَدْ كُنتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ (پێی دەوترێت) سوێند بەخوا بەڕاستی تۆ بەمە بێ
ئاگا بوویت لەدونیادا ﴿فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَاءَكَ﴾ جا ئێمە پەردە(ی قیامەت)مان لەسەر لادای ﴿فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾
جا ئەمڕۆ (کە قیامەتە) چاوت تیژە و چاك دەبینی ٢٢ ﴿وَقَالَ قَرِينُهُ﴾ وە ئەو (فریشتە شاهیدەی) لەگەڵیدایە
دەڵێت ﴿هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ﴾ ئەمە (نامەی کردەوەکانە) ئامادەیە و لای منە ٢٣ ﴿أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ﴾ (خوا دەفەرمووێ
بەدوو فریشتەکە) فڕێی بدەنە ناو دۆزەخەوە ﴿كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ﴾ هەموو کافرێکی سەرکەشی ٢٤ ﴿مَّنَّاعٍ
لِّلْخَيْرِ﴾ ڕێگری کەر لەچاکە ﴿مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ﴾ دەست درێژ کەری گومانەوی ٢٥ ﴿الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ
إِلَٰهًا آخَرَ﴾ ئەو کەسەی کەپەرستراوی تری لەگەڵ خوادا داناوە ﴿فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ﴾ جا هەر دووکتان (ئەی
فریشتەکان) فڕێی بدەنە سزای سەختەوە ٢٦ ﴿قَالَ قَرِينُهُ﴾ ئەو (شەیتانەی لەدونیادا) لەگەڵیدا بوو دەڵێ
﴿رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ﴾ ئەی پەروەردگارم من ئەوم سەرکەش نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ بەڵکو خۆی
لەگومڕاییەکی دوور لەڕاستیدا بوو ٢٧ ﴿قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ﴾ (خوا دەفەرموێ) لەلای مندا دەمەقاڵێ و
مشتومڕ مەکەن ﴿وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِالْوَعِيدِ﴾ چونکە بێگومان پێشتر هەڕەشەم (لەم بارەیەوە) ناردبووە بۆتان ٢٨
﴿مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ﴾ بەڵێنی من هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە من هیچ جۆرە ستەمێك
لە بەندەکانم ناکەم ٢٩ ﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ﴾ ڕۆژێك دێت بە دۆزەخ دەڵێین ﴿هَلِ امْتَلَأْتِ﴾ ئایا پڕ بوویت؟
﴿وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ﴾ دۆزەخیش دەڵێ ئایا کەسی تر هەیە (بیهێنن)؟ ٣٠ ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەهەشتیش (لەو
ڕۆژەدا) نزیك کراوەتەوە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ دوور نییە لێیان ٣١ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ﴾
(پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو (بەهەشتە)یە کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ﴾ بۆ هەموو ڕوو لەخوایەکی
خۆپارێز ٣٢ ﴿مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ ئەوەی لە خوای میهرەبان ترسایی لەپەنهانیدا (وخۆی لە گوناه
پاراست بێت) ﴿وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ﴾ وە بەدڵێکی ڕوو لە خواوە گەڕایەوە (بۆ لای) ٣٣ ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ﴾
(پێیان دەوترێت) هەمووتان بڕۆنە ناو بەهەشتەوە، دڵ و بێ ترس بن (لەسزا و ناخۆشی) ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ﴾
ئەم ڕۆژە ڕۆژی هەمیشەیی و نەمری یە ٣٤ ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا﴾ لەو بەهەشتەدا هەرچیان بوێت بۆیان ئامادەیە
﴿وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ﴾ وە لەوە زیاتریشمان هەیە (کە بینینی خوای گەورەیە) ٣٥

﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ وەپێش ئەمان گەل و چینی زۆرمان لەناوبرد ﴿هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ کەئەوان
لەمانیش بەهێزتر بوون ﴿فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ﴾ خۆ شاران و وولاتانیان پشکنیوە و گەڕاوون ﴿هَلْ مِن مَّحِيصٍ﴾
ئایا هیچ پەناگایەك هەبوو (بۆیان لەمردن) ٣٦ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ﴾ بێگومان لەم (باسەدا)
پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ﴾ بۆ کەسێك خاوەن دڵێکی (ڕێمەوو بێت یان ژیری)
﴿أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ﴾ یاگوێ بگرێ (بۆ قورئان) و بیریشی لەلای بێت ٣٧ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا﴾ سوێند
بەخوا بێگومان دروستمان کردووە ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە
نێوانیاندایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ﴾ وەهیچ ماندوو بوونێکمان تووش
نەبوو ٣٨ ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆ بگرە بەرامبەر ئەو (قسە نابەجێ
یانە)ی کەدەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەستایشی پەروەردگارت تەسبیحات بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾
پێش هەڵهاتنی خۆر و ﴿وَقَبْلَ الْغُرُوبِ﴾ پێش ئاوابوونیشی ٣٩ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە لەبەشێك
لەشەودا ستایشی پەروەردگارت بکە ﴿وَأَدْبَارَ السُّجُودِ﴾ وە لەپاش نوێژەکانیش ٤٠ ﴿وَاسْتَمِعْ يَوْمَ﴾ وە
گوێ بگرە لەڕۆژێکدا ﴿يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ جاڕدەرێك لەشوێنێکی نزیکەوە دەنگ دەکات ٤١
﴿يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ ڕۆژێ کە هەڕەشەیەك (دەنگێکی گەورەی ترساك) بەڕاستی دەبیستن
﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی هاتنەدەرەوەیە (لەگۆڕەکان) ٤٢ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان
هەر ئێمەین دەژێنین و دەشمرێنین ﴿وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەش هەر بۆلای ئێمەیە ٤٣ ﴿يَوْمَ تَشَقَّقُ
الْأَرْضُ عَنْهُمْ﴾ ڕۆژێك دێت زەوی لەئاست ئەوانە(ی مردوون) قڵیش دەبێت ﴿سِرَاعًا﴾ بەپەلە (دێنە
دەرەوە) ﴿ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ ئەو کۆکردنەوە بەلای ئێمەوە ئاسانە ٤٤ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ بێگومان
ئێمە ئاگادارین بەوەی کەدەیڵێن ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ﴾ تۆ دەسەڵاتت بەسەریاندا نییە ﴿فَذَكِّرْ بِالْقُرْآ
نِ﴾ کەواتە تۆ بەم قورئانە ئامۆژگاری ئەو کەسە بکە ﴿مَن يَخَافُ وَعِيدِ﴾ کە لەهەڕەشەی من دەترسێ ٤٥

سورەتی ﴿ الذاريات ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا﴾ سوێند بەو بایانەی کە زۆر شت بەرزو بڵاودەکەنەوە بە بڵاوکردنەوە ١
﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو هەورانەی کە هەڵگری بارانن ٢ ﴿فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا﴾ ئەمجا سوێند
بەو کەشتیانەی کە بەئاسانی دەگەڕێن (لەناو دەریادا) ٣ ﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو
فریشتانەی کار دابەشکەرن ٤ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ﴾ بێگومان ئەو بەڵێنەی کە پێتان دەدرێ ڕاستە ٥
﴿وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾ وە بەڕاستی (ڕۆژی) پاداشت و تۆڵە ڕوودەدات ٦

﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ﴾ وە سوێند بە ئاسمانی خاوەن ڕێگای زۆر (خاوەن جوانی و ڕێك و پێکی) (٧)
﴿إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ﴾ بێگومان ئێوە لە قسە و گوفتاری جیاوازدان (٨) ﴿يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ﴾ ئەو کەسە
لادەدرێت لەئیمان کەلادراوە (چونکە خۆی گومڕایە) (٩) ﴿قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ﴾ دەك بەکوشت چن ئەو
درۆزنانە (و بەدەربیان لێ بێ) (١٠) ﴿الَّذِينَ هُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ﴾ لەگێژاوی نەزانیدا بێ
ئاگن (بەهەموو شت) (١١) ﴿يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ﴾ (بەگاڵتەوە) دەپرسن کەی ڕۆژی دوایی دێت (١٢)
﴿يَوْمَ هُمْ﴾ ڕۆژێك (سزا دەدرێن) کە ئەوان ﴿عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ﴾ بە ئاگری دۆزەخ دەسووتێنرێن (١٣)
﴿ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) سزاکەتان بچەژن ﴿هَذَا الَّذِي﴾ ئەمە ئەو (سزایە) ﴿كُنْتُمْ بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ﴾ (بەگاڵتەوە) بەپەلە داواتان دەکرد (١٤) ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان پارێزکاران و لەخواترسان
﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ وان لە باخات و کەناری سەرچاوەی ڕەواندا (١٥) ﴿آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەوەی خوا
پێی داون وەری دەگرن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەوان لەوەو پێش چاکەکار
بوون (١٦) ﴿كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ﴾ ئەوانە کەمێك لەشەودا ﴿مَا يَهْجَعُونَ﴾ دەخەوتن (ئەوی تری شەو نوێژیان
دەکرد) (١٧) ﴿وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ وە لەبەرەبەیانیشدا داوای لێخۆشبوونیان دەکرد (١٨) ﴿وَفِي أَمْوَالِهِمْ﴾ وە
لە ماڵ و دارایی یاندا ﴿حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ (هەژاری) داواکەر و داوانەکەر مافی خۆیان هەبوو (١٩)
﴿وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ﴾ وە لەزەویدا بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ باوەڕداران (٢٠) ﴿وَفِي أَنْفُسِكُمْ﴾ وە
لەخودی خۆشتاندا (بەڵگەی زۆر هەیە) ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ورد نابنەوە و سەرنج نادەن (٢١)
﴿وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وەڕزق و ڕۆزی ئێوە و ئەو بەڵێنانەی پێتان دەدرێ لەئاسمانە (٢٢) ﴿فَوَرَبِّ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ جا سوێند بەپەروەردگاری ئاسمان و زەوی ﴿إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە(ی باسکرا) هەق
و ڕاستە ﴿مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ﴾ بەوێنەی ئەو قسانەی خۆتان دەیکەن (٢٣) ﴿هَلْ أَتَاكَ﴾ ئایا پێت گەیشتوە
﴿حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ﴾ بەسەرهاتی میوانە ڕێزدارەکانی ئیبراهیم (٢٤) ﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ کاتێ چوونە
لای ئیبراهیم و ﴿فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ﴾ وتیان سڵاو (ئەویش) وتی سڵاو لەخۆتان ﴿قَوْمٌ مُنْكَرُونَ﴾
(ئێوە) کەسانێکی نەناسراوون (٢٥) ﴿فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ﴾ جا خێرا چوو بۆلای خێزانەکەی ﴿فَجَاءَ بِعِجْلٍ
سَمِينٍ﴾ ئەمجا گوێرەکەیەکی قەڵەوی (بەبرژاوی بۆیان) هێنا (٢٦) ﴿فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ﴾ وە نزیکی کردەوە
لێیان (بەڵام نەیان خوارد) ﴿قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ وتی ئەوە ناخۆن؟ (٢٧) ﴿فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ ترسا لێیان
ترس ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ﴾ وتیان مەترسە (ئێمە نێردراوی خواین) ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾ وە مژگێنیان پێ دا
بەکوڕێکی دانا (کە ئیسحاقە) (٢٨) ﴿فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ﴾ جا ژنەکەی قریوەیەکی کرد و هات ﴿فَصَكَّتْ
وَجْهَهَا﴾ وە دای بەڕوومەتی خۆیدا (وەك باوی ژنان) ﴿وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ﴾ وە وتی پیرەژنێکی نەزۆك
(چۆن منداڵی دەبێ) (٢٩) ﴿قَالُوا كَذَلِكِ قَالَ رَبُّكِ﴾ (فریشتەکان) وتیان پەروەردگارت وای فەرمووە
﴿إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا کار بەجێ و زانایە (٣٠)

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی: چیتان پێ سپێردراوە ئەی نێرراوانی خوا ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا
أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ ووتیان: بێگومان ئێمە نێرراوین بۆ سەر گەلێ تاوانباران ﴿٣٢﴾ ﴿لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن
طِينٍ﴾ بۆ ئەوەی بارانێ بە سەریاندا بەرد لە گڵی سوورەوە کراوی ﴿٣٣﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ﴾
نیشانە کراو لەلایەن پەروەردگارەوە بۆ لە سنوور دەرچوان ﴿٣٤﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەمجا
هەرچی بوو لەو (شارەی لووط) دا لە بڕواداران دەرمان کردن ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە بەدەستی تێیدا بێجگە لە یەك ماڵی موسڵمان نەبێت (ئەویش ماڵی لووط بوو) ﴿٣٦﴾ ﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا
آيَةً﴾ وە پەند و نیشانەیەکمان تیادا بەجێ هێشت ﴿لِّلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ بۆ ئەوانەی کە لە سزای
بە ئازار دەترسن ﴿٣٧﴾ ﴿وَفِي مُوسَىٰ﴾ هەروەها لەبەسەرهاتی مووسادا (چەند بەڵگەو پەند هەیە)
کاتێ کە ناردمان ﴿إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ بۆ لای فیرعەون بە بەڵگەی ڕوون و ئاشکراوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ
بِرُكْنِهِ﴾ فیرعەونیش ڕووی وەرگێرا و سەرپێچی کرد بەهۆی دەسەڵاتەکەیەوە ﴿وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ وە
ووتی (مووسا) جادووگەرە یان شێتە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ﴾ ئێمەش خۆی و لەشکرەکەیمان گرت
﴿فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ و فڕێمان دانە ناو دەریاوە ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ کە ئەو شیاوی لۆمە کردن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَفِي
عَادٍ﴾ وە لە گەلی عاددا بەڵگەو پەند هەیە ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ کاتێ کە ناردمانە سەریان ﴿الرِّيحَ الْعَقِيمَ﴾
بای (گەرمی توندی) بێ خێر ﴿٤١﴾ ﴿مَا تَذَرُ مِن شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ﴾ بەسەر هەر شتێکدا بڕۆیشتایە وازی لێ
نەدەهێنا ﴿إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ﴾ هەتا وەك ڕزیوی لێ نەکرد ﴿٤٢﴾ ﴿وَفِي ثَمُودَ﴾ وە لە گەلی سەموددا (پەند
و ئامۆژگاری هەیە) ﴿إِذْ قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێ کە پێیان ووترا ﴿تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ڕابوێرن تا کاتی خۆی دێت
﴿٤٣﴾ ﴿فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ جا ئەوان سەرکەشیان کرد لە فەرمانی پەروەردگاریان ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾
ئەمجا هەورە بروسکە پێیدان ﴿وَهُمْ يَنظُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان (ئاچووسی خۆیانیان) بەچاو دەبینی
﴿٤٤﴾ ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِن قِيَامٍ﴾ ئیتر نەیانتوانی هەستنەوە ﴿وَمَا كَانُوا مُنتَصِرِينَ﴾ وە سەرکەوتوویش نەبوون
﴿٤٥﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیش لە پێش ئەماندا بوو ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ کە بەڕاستی
گەلێکی بەدکار و لە سنوور دەرچوو بوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ﴾ و ئاسمانمان بە هێز و توانایەکی
گەورە دروست کردووە ﴿وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وە ئێمە بەڕاستی فراوانکەری (ئاسمانین) بە بەردەوامی
﴿٤٧﴾ ﴿وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا﴾ وە زەویمان ڕاخستووە ﴿فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ﴾ ئای چ ڕاخەرێکی چاکین ئێمە ﴿٤٨﴾
﴿وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ﴾ وە لە هەموو شتێك جووتێك (نێر و مێ) مان دروست کردووە
﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و پەندی لێ وەربگرن ﴿٤٩﴾ ﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ ئەمجا بە پەلە بەرەو
لای خوا بڕۆن ﴿إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕووم بۆ
ئێوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا پەرستراوی تر دامەنێن ﴿إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾
بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕووم بۆ ئێوە ﴿٥١﴾

﴿كَذَٰلِكَ مَآ أَتَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هەر بەم شێوەیە هیچ پێغەمبەرێك نەهاتووە بۆ لای ئوممەتانی
پێش ئەمان ﴿إِلَّا قَالُواْ سَاحِرٌ أَوۡ مَجۡنُونٌ﴾ مەگەر ووتوویانە(ئەو پێغەمبەرە) جادووگەرە یان شێتە ٥٢
﴿أَتَوَاصَوۡاْ بِهِۦ﴾ ئایا(ئەمان و ئەوان) ڕاسپاردەیان بۆ یەکتری کردووە؟ ﴿بَلۡ هُمۡ قَوۡمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر)
بەڵکو ئەمان گەلێکی سەرکەش و یاخین ٥٣ ﴿فَتَوَلَّ عَنۡهُمۡ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان
لێ وەرگێڕە ﴿فَمَآ أَنتَ بِمَلُومٍ﴾ چونکە تۆ لۆمە کراو نیت ٥٤ ﴿وَذَكِّرۡ﴾ وەئامۆژگاریان بکەو بیریان بخەرەوە
﴿فَإِنَّ ٱلذِّكۡرَىٰ تَنفَعُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئامۆژگاری (ئەگەر سوودی بۆ بێ بڕوایان نەبێ) سوود
بە گەلی بەبڕواداران ٥٥ ﴿وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ﴾ وە من جنۆکە و ئادەمیزادم تەنها بۆ ئەوە
دروست کردووە کەبەندایەتی من بکەن ٥٦ ﴿مَآ أُرِيدُ مِنۡهُم مِّن رِّزۡقٍ﴾ من هیچ ڕزقێکم ئەوێ لێیان
﴿وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطۡعِمُونِ﴾ ناشمەوێ خواردنم بدەنێ ٥٧ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا خۆی ڕزق
دەرە ﴿ذُو ٱلۡقُوَّةِ ٱلۡمَتِينُ﴾ کە خاوەن دەسەڵاتی زۆر بەهێزە ٥٨ ﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ ذَنُوبًا﴾ ئەمجا بێگومان
بۆ ئەوانەی ستەمیان کردووە، سزای زۆرمان بۆ ئامادەکردووە ﴿مِّثۡلَ ذَنُوبِ أَصۡحَٰبِهِمۡ﴾ هەروەك چۆن بۆ
هاوەڵ و هاوبیرەکانیان ئامادەمانکردووە ﴿فَلَا يَسۡتَعۡجِلُونِ﴾ دەی با ئیتر پەلە نەکەن (لە داواکردنی سزا)
٥٩ ﴿فَوَيۡلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿مِن يَوۡمِهِمُ ٱلَّذِي يُوعَدُونَ﴾ لەو ڕۆژەی
کە هەڕەشەیان پێ لێکراوە ٦٠

سورەتی ﴿الطُّور﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلطُّورِ﴾ سوێند بە کێوی طوور (بەو کێوەی مووسا لەسەری قسەی لەگەڵ خوای گەورە
کرد) ١ ﴿وَكِتَٰبٍ مَّسۡطُورٍ﴾ وە بە کتێبی نووسراو (مەبەست پێی قورئانە) ٢ ﴿فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ﴾
لەچەند پەڕەیەکی بڵاوکراوە (قورئان نووسراوەتەوە لەچەند پەڕەیەکدا) ٣ ﴿وَٱلۡبَيۡتِ ٱلۡمَعۡمُورِ﴾ وە
سوێند بەو خانەی ئاوەدانە (بیت المعمور جێگایەکە لە ئاسمان، فریشتەکان هەمیشە بەدەوریدا
دێن و دەچن، بەوانەوە ئاوەدانە) ٤ ﴿وَٱلسَّقۡفِ ٱلۡمَرۡفُوعِ﴾ وە سوێند بەبانی بڵندکراو (ئاسمانی
دونیا) ٥ ﴿وَٱلۡبَحۡرِ ٱلۡمَسۡجُورِ﴾ وە سوێند بەدەریای پڕ کراو (لە ئاو یان ئاگری داگیرساو) ٦
﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَٰقِعٌ﴾ بێگومان سزای پەروەردگارت(بۆ بێ بڕوایان) دەبێ ٧ ﴿مَّا لَهُۥ مِن دَافِعٍ﴾
هیچ بەرگری کەری نییە ٨ ﴿يَوۡمَ تَمُورُ ٱلسَّمَآءُ مَوۡرًا﴾ ڕۆژێك کەئاسمان زۆر توند دەکەوێتە
جوڵە و هاتوچۆ ٩ ﴿وَتَسِيرُ ٱلۡجِبَالُ سَيۡرًا﴾ وە چیاکان (لەجێی خۆیان) دەجووڵێن و توند
دەڕۆن ١٠ ﴿فَوَيۡلٌ يَوۡمَئِذٍ لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ کەواتە لەو ڕۆژەدا هاوار بۆ بێ باوەڕان ١١ ﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي خَوۡضٍ
يَلۡعَبُونَ﴾ ئەوانەی کە لەکاری ناڕەوادا ڕۆدەچن و هەمیشە گاڵتە و گەپ دەکەن ١٢ ﴿يَوۡمَ يُدَعُّونَ
إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا﴾ ڕۆژێ پاڵیان پێوە دەنرێ بەرەو ئاگری دۆزەخ چۆن پاڵ پێوەنانێك ١٣
﴿هَٰذِهِ ٱلنَّارُ ٱلَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەمە ئەو ئاگرەیە کەئێوە بە درۆتان دەزانی ١٤

﴿أَفَسِحْرٌ هَذَا﴾ ئایا ئەمە ئەگەر جادووە ﴿أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ یان ئێوە نابینن ﴿١٥﴾ ﴿اصْلَوْهَا﴾ بچنە ناویەوە
﴿فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئارام بگرن یا نەیگرن ﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ﴾ بەکسانە بۆتان ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان هەر تۆڵەی ئەو کردەوانەی دەتانکرد لێتان دەسەندرێتەوە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ
وَنَعِيمٍ﴾ بە ڕاستی پارێزکاران ولەخواترسان لە ناو باخات و نیعمەتەکانی بەهەشتدان ﴿١٧﴾ ﴿فَاكِهِينَ بِمَا
آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ چێژ ئەبەن لەو شتانەی پەروەردگاریان پێی بەخشیوون ﴿وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾
وە پەروەردگاریان پاراستوونی لەسزای دۆزەخ ﴿١٨﴾ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ (پێیان دەوترێت) بخۆن و
بخۆنەوە ﴿هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ نۆشی گیانتان بێت بەهۆی ئەو چاکانەی لەدونیادا دەتانکرد ﴿١٩﴾
﴿مُتَّكِئِينَ عَلَى سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر کورسی و قەنەفەی ڕیز کراو ﴿وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ وە
حۆریانی چاو گەش و چاو گەورەمان کردە هاوسەریان ﴿٢٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە
﴿وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ﴾ وە نەوەکانیشیان دوایان کەوتوون بەئیمانەوە ﴿أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ نەوەکانیان
دەگەیەنین پێیان (لەپلەی بەهەشتدا) ﴿وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیچ لە کردەوەی (باوکە
کانیان کەم ناکەینەوە ﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ﴾ هەر کەسە بارمتەی کردەوەکانی خۆیەتی ﴿٢١﴾
﴿وَأَمْدَدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ﴾ وە بەردەوام هەموو جۆرە میوە و گۆشتێکیان پێ دەدەین ﴿مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ لەوەی
ئارەزووی دەکەن ﴿٢٢﴾ ﴿يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا پەرداخی شەراب لە یەکتری وەردەگرن
﴿لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ﴾ نە قسەی پڕوپووچی تێدایە و نە گوناه کردن ﴿٢٣﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ﴾ دەگەڕێن
بەسەریاندا کوڕانی نەوجەوانی نێک سووکی خۆیان وخزمەتیان دەکەن ﴿كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ﴾
وەک مرواری ناو سەدەف (لە جوانی وپاکی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ بەهەشتییەکان ڕوو دەکەنە
یەکتری و ﴿يَتَسَاءَلُونَ﴾ پرسیار لە یەکتری دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ﴾ ئەڵێن بەڕاستی
ئێمە پێشتر لەناو کەس وکارماندا دەترساین (لەسزای دۆزەخ) ﴿٢٦﴾ ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەوەتە خوا منەتی
نابەسەرماندا ﴿وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ﴾ وە لەسزای دۆزەخ پاراستینی ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ﴾
بەڕاستی ئێمە لەمەو پێش خوامان دەپەرست و هاوارمان لێ دەکرد ﴿إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی
ئەو چاکەکارێکی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿فَذَكِّرْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) یادیان خەرەوە ﴿فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ
رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ﴾ چونکە تۆ بەهۆی نیعمەتەکانی پەروەردگارتەوە نە فاڵچیت و نە شێتیت ﴿٢٩﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ﴾ نە بەڵکو دەڵێن (موحەممەد ﷺ) شاعیرە ﴿نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ﴾ چاوەڕوانی مردنی
دەکەین ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ تَرَبَّصُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ چاوەڕوان بن ﴿فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾
بێگومان منیش لەگەڵتاندا لەچاوەڕوانانم ﴿٣١﴾

﴿أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُم بِهَٰذَا﴾ ئاخو عەقڵ و ژیرییان فەرمانیان پێ ئەدا بەم قسانە ﴿أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر)
بەڵكو ئەمانە گەلێكی سەركەش و یاخین ﴿٣٢﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ﴾ یا دەڵێن قورئان (موحەممەد ﷺ)
خۆی هەڵیبەستووە؟ ﴿بَل لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵكو بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾ ﴿فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ﴾ دەی
با ئەوان (بێ باوەڕەكان) نموونەیەكی وەك قورئان بهێنن ﴿إِن كَانُوا صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست ئەكەن،
(كە هەڵبەستراوی مرۆڤە) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ﴾ ئایا ئەوان (بێ خالقێك) لە خۆیانەوە دروست
بوون ﴿أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ یان خۆیان (خالق) ودروستكەری خۆیانن؟ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾
ئەی ئاخۆ ئەوان ئاسمانەكان و زەوییان دروست كردووە ﴿بَل لَّا يُوقِنُونَ﴾ (نەخێر وا نییە) بەڵكو
دڵنیایین و گومانیان هەیە ﴿٣٦﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ﴾ ئەی ئایا گەنجینەكانی پەروەردگاری تۆ لای
ئەوانە؟ ﴿أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ﴾ یان ئایا هەر ئەوان دەسەڵاتدار و زاڵن ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ﴾
یان پەیژەیەكیان هەیە (پێیدا سەربكەون بۆ ئاسمان و) گوێ بگرن تیێدا (لە هەواڵی ئاسمان)؟
﴿فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ جا (ئەگەر ڕاست ئەكەن) با گوێ گرەكەیان بەڵگەیەكی ڕوون بێنێت
﴿٣٨﴾ ﴿أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ﴾ یان ئایا كچان بۆ خوایەو كوڕان بۆ ئێوەیە؟ ﴿٣٩﴾ ﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا﴾ یان ئایا
تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای كرێ وپاداشتیانیان لێ دەكەیت؟ ﴿فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ﴾ لەوانیش
لەبەر بژاردنی باریان گرانە؟ ﴿٤٠﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ﴾ یا ئایا زانیاری غەیبیان لایە؟ ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ﴾ كە
(لەبەری) بنووسنەوە ﴿٤١﴾ ﴿أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا﴾ ئەی ئایا ئەیانەوێ فێڵ بكەن؟ ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ﴾ دەی
هەر بێ باوەڕان فێڵ لێ كراوون ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئەی ئایا پەرستراوێكیان هەیە بێجگە لە خوا؟!
﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاكە لە هەموو هاوەڵێك كە بۆی بڕیار دەدەن ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ
سَاقِطًا﴾ وە ئەگەر پارچەیەك لە ئاسمان ببینن بكەوێتە خوارەوە ﴿يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ﴾ ئەڵێن (ئەمە)
هەورێكی بەسەریەكدا كەڵەكەبووە (باران بۆ دەبارێ) ﴿٤٤﴾ ﴿فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا﴾ دەی لێیان گەڕێ تا تووشی
﴿يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ﴾ ڕۆژی خۆیان دەبن كە تیایدا لەناو دەچن ﴿٤٥﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا﴾ ڕۆژێ
كە فێڵەكانیان هیچ سوودێكیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە هیچ سەركەوتوو وسەرفرازیش نابن ﴿٤٦﴾
﴿وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی ستەمیان كردووە (لە خۆیان و بێ بڕوا بوون) بۆیان هەیە
﴿عَذَابًا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ سزایەك پێش سزای ڕۆژی دوایی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نایزانن ﴿٤٧﴾
﴿وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ چاوەڕوانی بڕیاری پەروەردگارت بە ﴿فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا﴾ چونكە بێگومان تۆ لەپێش
چاو و چاودێری ئێمەدایت (لەم ئایەتەدا جێگیر كردن وپاسكردنی سیفەتی چاو بۆ خودا هاتووە ئێمە
بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێكدانەوەیەك، وشێوەكەی نازانین تەنها خودا دەیزانێت)
﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾ هەركاتێ (لەخەو) هەستایت تەسبیحات بكە بە ستایشی پەروەردگارت ﴿٤٨﴾
﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە بیپەرستە و ستایشی بكە لە بەشێك لە شەودا ﴿وَإِدْبَارَ النُّجُومِ﴾ وە كاتێك ئەستێرەكان
ون دەبن (ڕێشت هەڵدەكەن) ﴿٤٩﴾

سورەتی ﴿النجم﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان
﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَى﴾ سوێند بە ئەستێرە کاتێ ئاوا دەبێ ﴿١﴾ ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ﴾ هاوڕێکەتان (موحەممەد
ﷺ) گومڕا نەبووە ﴿وَمَا غَوَى﴾ وە لە ڕاستی لای نەداوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَى﴾ وە لە هەوا
و هەوەسەوە قسە ناکات (کە قورئان دەخوێنێت) ﴿٣﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى﴾ هەرچی دەیڵێ
(قورئانە و) نیگا دەکرێتە سەری ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى﴾ (جوبرەئیل) زۆر بەتوانا فێری کردووە ﴿٥﴾
﴿ذُو مِرَّةٍ﴾ خاوەنی بیر و هۆشی بەهێزە ﴿فَاسْتَوَى﴾ جا لەسەر شێوەی ڕاستەقینەی خۆی ڕاوەستاوە
﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى﴾ کە بە ئاسۆی هەرە بەرزی ئاسمانەوە بوو ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى﴾ پاشان نزیک
بوویەوە (لە موحەممەد ﷺ) و ئەمجا هاتە خوارەوە ﴿٨﴾ ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى﴾ تا بە ئەندازەی دوو
کەوان یان کەمتر(ی مابوو) بوو لەگەڵ موحەممەددا ﷺ) ﴿٩﴾ ﴿فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى﴾ ئەمجا (خوا)
نیگای کرد بۆ بەندەی خۆی، ئای چ نیگایەک بوو ﴿١٠﴾ ﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى﴾ ئەوەی (موحەممەد
ﷺ) بەچاوی سەر بینی دڵی (بڕوای پێ کرد و) بە درۆی نەزانی ﴿١١﴾ ﴿أَفَتُمَارُونَهُ عَلَى مَا يَرَى﴾ جا ئایا
(بێ باوەڕان) ئێوە دەمەقاڵێی لەگەڵ دەکەن دەربارەی ئەوەی کە بە چاوی خۆی دەی بینێ ﴿١٢﴾
﴿وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى﴾ سوێند بەخوا بێگومان جارێکی تر جوبرەئیلی بینیوە ﴿١٣﴾ ﴿عِندَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَى﴾ لای
درەختی (سیدرەتولموونتەها) ﴿١٤﴾ ﴿عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى﴾ کە لای ئەوەوە بەهەشتی نیشتەجێ بوونە ﴿١٥﴾
﴿إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى﴾ ئەو کاتەی (پێغەمبەر ﷺ) ئەو شتە گرنگ و سەرسوڕهێنەری بینی کە سیدرەی
داپۆشی چۆن داپۆشینێک ﴿١٦﴾ ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى﴾ چاوی ئەو (موحەممەد ﷺ) بەملاولادا نەدەڕوانی
(لە مەبەستی نەدەپەڕی) ﴿١٧﴾ ﴿لَقَدْ رَأَى﴾ سوێند بەخوا بێگومان بینی ﴿مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى﴾ گەورەترین
بەڵگە و نیشانەی پەروەردگاری ﴿١٨﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّى﴾ دەی پێم بڵێن ئایا لات و عوززا (کە
دروستن) ﴿١٩﴾ ﴿وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَى﴾ وە بتی سێیەم کە مەناتە (ئایا هیچیان پێ دەکرێ) ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ
الْأُنثَى﴾ ئایا ڕاستە ئێوە کوڕان بۆ خۆتان و کچان بۆ خودا بەڕەوا و چاک دەزانن؟ ﴿٢١﴾ ﴿تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ
ضِيزَى﴾ ئەگەر وابێ دابەشکردنێکی نادروست دەبێ ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ ئەم بتانە
هەر ناوانێکی ڕووتن کە ئێوە و باو و باپیرانتان لێتان ناون (بەبێ ناوەڕۆک) ﴿مَا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ﴾ خوا
هیچ بەڵگەیەکی لەسەر پەرستراوی ئەوان نەناردووەتە خوارەوە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنفُسُ﴾
تەنها شوێنی گومان و ئەو شتە دەکەون کە نەفسی خۆیان حەزی لێ بکات ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ الْهُدَى﴾
لە کاتێکدا کە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە هیدایەتیان بۆ هاتووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّى﴾ ئایا
مرۆڤ ئارەزووی هەرچی کرد بۆی دێتە دی (نەخێر) ﴿٢٤﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَى﴾ چونکە هەر خۆی
خاوەنی دونیا و دوارۆژە ﴿٢٥﴾ ﴿وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ وە چەندەها فریشتە کە لە ئاسمانەکاندا هەن
﴿لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ تکا و شەفاعەیان هیچ سوودی نیە ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ أَن يَأْذَنَ اللَّهُ﴾ مەگەر دوای
ئەوەی کە خوا مۆڵەت بدات ﴿لِمَن يَشَاءُ وَيَرْضَى﴾ بۆ هەر کەسێک کە خۆی بیەوێ و ڕازی بێت پێی ﴿٢٦﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕ بە ڕۆژی دوایی ناهێنن ﴿لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ
تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ﴾ فریشتەکان بە کچی (خوا) ناو دەبەن ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ لە کاتێکدا هیچ زانیارییەکیان
دەربارەی نی یە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ تەنها دوای گومان دەکەون ﴿وَإِنَّ الظَّنَّ﴾ وە بەڕاستی گومان
﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ هیچ سوودێکی نی یە لەبەرانبەر حەق و ڕاستی دا ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا﴾
دەی کەواتە تۆش وازبهێنە لەو کەسەی پشت دەکاتە قورئان و یادی ئێمە ﴿وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وە
بێجگە ژیانی دونیا هیچی تری ناوێ ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ ئەمە ئەوپەڕی زانیاری و تێگەیشتنیانە
لەزانیاریدا ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت چاک دەزانێ بەوەی لە ڕێبازەکەی
گومڕا بووە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ وە چاک دەزانێ بەوەی کە ڕێنوێنی بووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ﴾ وە خوا خاوەنی هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا﴾ تا سزای
ئەوانە بدات کە خراپەیان کردووە بەپێی کردەوەکانیان ﴿وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾ وە پاداشتی ئەو
بداتەوە کەچاکەیان کردووە بەچاکەتر (لەوەی کردویانە) ﴿٣١﴾ ﴿الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ﴾
ئەوانەی کە لەگوناهی گەورە و کردەوەی دزێو خۆیان دەپارێزن ﴿إِلَّا اللَّمَمَ﴾ جگە تاوانی بچووک نەبێت
﴿إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت لێبوردەیی فراوانە ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ﴾
ئەو لەهەموو کەس بەحاڵی ئێوە زاناترە لە کاتێکدا کە لەزەوی دروستی کردوون ﴿وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ
أُمَّهَاتِكُمْ﴾ وە کاتێک کە ئێوە کۆرپەلەی ناو سکی دایکتانن ﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە خۆتان بەچاک
و پاک دامەنێن ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ﴾ خوا زاناترە بەو کەسەی زیاتر لە خوا ترسە ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ﴾
جا ئایا دیت ئەو کەسەی کە پشتی هەڵکرد (لە باوەڕ) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ﴾ (لەوەی بڕیاری
دابوو) کەمێکی بەخشی و ئەوەی تری گرتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَعِندَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ﴾ ئایا (ئەو کەسە) زانیاری پەنهانی
لایە ﴿فَهُوَ يَرَىٰ﴾ و بەچاو دەیبینێ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ﴾ یان ئایا ئاگادار نەکرابوو بەوەی
کە لەپەڕاوەکانی موسادا بوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ﴾ (وە بەوەی کە لەپەڕاوی ئیبراهیمدا بوو) ئەو
ئیبراهیمەی کە پەیمانی خۆی بەچاکی بەجێ هێنا ﴿٣٧﴾ ﴿أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ (لەو پەڕاوانەدا هاتووە)
کە هیچ تاوانبارێک گوناهی تاوانبارێکی تر هەڵناگرێ ﴿٣٨﴾ ﴿وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ وە بێگومان
ئادەمی جگە لەکۆششی خۆی خاوەنی هیچی تر نی یە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ﴾
و بێگومان هەوڵ کۆششەکەی لە داهاتوو (لەقیامەت)دا دەبینرێتەوە ﴿٤٠﴾ ﴿ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ﴾
پاشان پاداشت دەدرێتەوە بەتێر و تەواوی ﴿٤١﴾ ﴿وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەموو کارێک
سەرەنجامەکەی هەر بۆ لای پەروەردگارت دەگەڕێتەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ﴾ وە بێگومان
هەر ئەویش بەندەکان دەخاتە گریان و پێکەنین ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا﴾ وە بێگومان هەر ئەوە
دەیانمرێنێ و زیندوویشیان دەکاتەوە ﴿٤٤﴾

﴿وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ وەبەڕاستی هەر ئەوە کە جوتی نێر و مێی دروست کردووە ﴿٤٥﴾
﴿مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ﴾ لەنوتفەیەک کاتێک دەڕژێنرێتە منداڵدانەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ﴾ وە
بەڕاستی هەر لەسەر خوایە دروست کردنەوەی لەڕۆژی دواییدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ﴾ وە
بێگومان هەر ئەویشە کەخەڵکی دەوڵەمەند و هەژار دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ﴾ وەبەڕاستی
هەر ئەوە پەروەردگاری ئەستێرەی شیعرا (شیعرا ئەستێرەیەک بوو خەڵکانێک لەسەردەمی
نەفامیدا دەیانپەرست) ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ﴾ وەبێگومان هەر ئەو خوایە گەلی عادی
یەکەمی لەناو برد ﴿٥٠﴾ ﴿وَثَمُودَ فَمَا أَبْقَىٰ﴾ گەلی سەموودیشی لەناوبرد و کەسی نەهێشت ﴿٥١﴾
﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ﴾ وە گەلی نوحیشی (لەناو برد) لەپێش (عاد و سەموود)دا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ﴾
کەبەڕاستی ئەوان ستەمکارتر و ﴿وَأَطْغَىٰ﴾ سەرکەشتریش بوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ﴾ وە گوندە
سەروژێرکراوەکانی (بەرەو ژێردا) بردە خوارەوە (کە گوندەکانی گەلی لوط بوون) ﴿٥٣﴾ ﴿فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ﴾
ئەمجا ئەو گوندانەی داپۆشی (بەجۆرەها سزای سەخت) چۆن داپۆشینێک ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ﴾
لەکام یار و نیعمەتەکانی پەروەردگارت ﴿تَتَمَارَىٰ﴾ دوو دڵیت ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْأُولَىٰ﴾ ئەم
(پێغەمبەرە) ترسێنەرێکە لە (پێغەمبەرە) ترسێنەرەکانی پێشوو ﴿٥٦﴾ ﴿أَزِفَتِ الْآزِفَةُ﴾ ڕۆژی دوایی زۆر
نزیک بووەتەوە ﴿٥٧﴾ ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ جگە لەخوای گەورە کەس نی یە ئاشکرای بکات
(بزانێت کەی دێت) ﴿٥٨﴾ ﴿أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ﴾ جا ئایا لەم قورئانە سەرتان سوڕ دەمێنێت؟! ﴿٥٩﴾
﴿وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ﴾ وە پێدەکەن و ناگرین؟ ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنتُمْ سَامِدُونَ﴾ وە ئێوە سەر گەرم و بێ ئاگان ﴿٦١﴾
﴿فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا﴾ دەی سوژدە بەرن بۆ خوا و پەرستشی بکەن ﴿٦٢﴾

سورەتی ﴿الْقَمَرِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دوایی نزیک بوویەوە ﴿وَانشَقَّ الْقَمَرُ﴾ وە مانگ لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا آيَةً﴾ وە
ئەگەر بێ بڕوایان موعجیزەیەک ببینن ﴿يُعْرِضُوا﴾ پشت هەڵدەکەن ﴿وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ﴾ وە دەڵێن ئەمە
جادوویەکی بەردەوامە (و موحەممەد لیمان دەکات) ﴿٢﴾ ﴿وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ وەئەو (بت پەرستانە)
باوەڕیان نەهێنا و شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ﴾ لەکاتێکدا هەموو
کارێک سەرەنجامێکی هەیە ﴿٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّنَ الْأَنبَاءِ﴾ بێگومان هەواڵی زۆر (لەسەر لەناوبردنی پێشینان)
بۆ هاتووە (لەقورئاندا) ﴿مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ﴾ کە بیانگێڕێتەوە (لە بت پەرستی) ﴿٤﴾ ﴿حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ﴾
(قورئان) هەمووی حیکمەتێکی تەواوە ﴿فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ﴾ بەڵام ترساندنی ترسێنەران (بۆ کەسی بێ
بڕوا) سوودی نی یە ﴿٥﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ ئەمجا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرچەرخێنە
﴿يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ﴾ (چاوەڕوانی) ئەو ڕۆژە بکە کە جاڕ دەرێک بانگی خەڵکی دەکات ﴿إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكُرٍ﴾
بۆ شتێکی زۆر ناخۆش (کەڕۆژی حەشرە) ﴿٦﴾

﴿خُشَّعًا أَبْصَارُهُمْ﴾ (بێ باوەڕان) بەکزوچاو شۆڕی یەوە ﴿يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ﴾ لەگۆڕەکانیان دێنەدەرەوە
﴿كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ﴾ وەك کوللەی پەرش و بڵاون (٧) ﴿مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ﴾ خێرا دوای جاڕدەرەکە
دەکەون ﴿يَقُولُ الْكَافِرُونَ﴾ بێ باوەڕان دەڵێن ﴿هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکی زۆر دژوار و سەختە (٨)
﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ پێش ئەمان گەلی نوح بێ باوەڕبوون، جا بەندەی ئێمە (نوح)یان بەدرۆزن دانا
﴿وَقَالُوا مَجْنُونٌ﴾ وە وتیان (نوح) شێتە ﴿وَازْدُجِرَ﴾ وە هەڕەشەیان لێکرد و ڕێگری کرا لەبانگەوازەکەی
(٩) ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جا (نوح) هاواری کرد بەرەو پەروەردگاری و ﴿أَنِّي مَغْلُوبٌ﴾ (وتی) بەڕاستی من شکستم
خواردووە (بێ دەسەڵاتم) ﴿فَانْتَصِرْ﴾ دەی تۆ یارمەتیم بدە (١٠) ﴿فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ﴾ ئێمەش هەموو
دەرگای ئاسمانمان کردەوە ﴿بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ﴾ بەئاوی بارانی بەلێزمە (١١) ﴿وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا﴾ وە کانیاوی
زۆرمان لەزەویدا هەڵقوڵاند ﴿فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ﴾ جا ئاوی ئاسمان و زەوی یەك گەشتن بەو ئەندازەی
﴿قَدْ قُدِرَ﴾ کە بڕیاری لەسەر درابوو (١٢) ﴿وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ﴾ وە نوحمان (لەگەڵ شوێنکەوتوانی)
هەڵگرت لەسەر کەشتیەك کە بەچەند پارچە تەختەو ﴿وَدُسُرٍ﴾ بزمار (دروست کرابوو) (١٣)
﴿تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا﴾ لەبەردەم چاوو چاودێری ئێمە دەڕۆیشت (بەمان هێشت نوقم ببێت) (لەم ئایەتەدا
جیگیر کردنی صیفەتی [عین = چاو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی
گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و
چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت) ﴿جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ﴾ ئەمە پاداشتە بۆ ئەو کەسەی باوەڕی پێ
نەکرا (کە نوحە) (١٤) ﴿وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً﴾ بێگومان ئەو ڕووداوەمان هێشتەوە ئایەت و پەندێك ﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾
جا ئایا کەسێك هەیە پەند وەرگرێ؟ (١٥) ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ (١٦)
﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن
﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ (١٧) ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ﴾ گەلی عادیش پێغەمبەرەکەیان
بەدرۆ زانی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ (١٨) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾
بێگومان ئێمە بایەکی توندی ساردمان باردە سەریان ﴿فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ﴾ لەڕۆژێکی شوومی سەختدا بە
بەردەوامی (١٩) ﴿تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ﴾ خەڵکی (لە زەوی) هەڵدەگرت وەك سەدارخورمای لەبیخ
هەڵکەنداوی (لێکردن) (٢٠) ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو هەڕەشەی ئێمە چۆن بوو (لەبێ باوەڕان)؟
(٢١) ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِنْ
مُدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ (٢٢) ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی سەموود باوەڕیان بە
پێغەمبەرەکەیان نەهێنا (کە صالح پێغەمبەریان بوو علیه السلام) (٢٣) ﴿فَقَالُوا أَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ﴾ جا وتیان
چۆن ئێمە دوای تاکە کەسێك بکەوین لەخۆمان ﴿إِنَّا إِذًا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾ ئەگەر دوای تۆ بکەوین ئەوسا
ئێمە لە گومڕایی و شکستدا دەبین (٢٤) ﴿أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا﴾ ئایا لەناو هەمووماندا بیگ هەر بۆ ئەو کراوە
بەتەنیا؟ ﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەو (صالح) پیاوێکی زۆر درۆزنی خۆ بەزلزان و لووت بەرزە (٢٥)
﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ﴾ سبەی دەزانن کە کێ زۆر درۆزنی خۆ بەزلزانە (٢٦) ﴿إِنَّا مُرْسِلُو النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ﴾
ئێمە حوشترەکە دەنێرین بۆ تاقی کردنەوەیان ﴿فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ﴾ جا (ئەی صالح) چاوەڕوانی سەر
ئەنجامیان بکە و دان بەخۆدا بگرە (٢٧)

﴿وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە کە ئاوەکە لەنێوانی (حوشترەکەو ئەوان)دا بەش کراوە
﴿كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ﴾ هەریەکەیان لە نۆرەی ئاوی خۆیدا ئامادە بن ﴿٢٨﴾ ﴿فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ﴾ (گەلەکەی لەم کارە
بێزار بوون) جا بانگی هاوڕێی (خراپە)کەیان کرد (قوداری کوڕی سالیف) ﴿فَتَعَاطَى فَعَقَرَ﴾ ئەویش
دەستی دایە شمشێر و (حوشترەکەی) سەر بڕی ﴿٢٩﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا تۆڵەو ترساندنی من
چۆن بوو بۆیان؟ ﴿٣٠﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ بێگومان ئێمە دەنگێکی گەورەی ترسناکمان بۆ
ناردن ﴿فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ﴾ هەموو (مردن وتەرو وشک بوون) بەوێنەی پووشی ژێر پێی ئاژەڵ ﴿٣١﴾
﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن
﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێک هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی لووط
باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکەیان ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا﴾ بە ڕاستی ئێمەش ناردمانە سەریان
بایەکی بەهێز بەردی پێدەبردن (ولەناوی بردن) ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ﴾ جگە لە کەس و کاری لووط نەبێت
﴿نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ﴾ کە لە بەرەبەیاندا ڕزگارمان کردن ﴿٣٤﴾ ﴿نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا﴾ بە بەزەیی و ڕەحمەتی خۆمان
﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ﴾ هەربەو شێوە پاداشتی سوپاسگوزاران دەدەینەوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا﴾ بەڕاستی (لووط)
گەلەکەی ترساند بەتۆڵەی سەختی ئێمە ﴿فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ﴾ بەڵام ئەوان گومانیان هەبوو لەو ترساندنە بڕوایان
پێ نەبوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (گەلی لووط) داوای میوانەکانیان لێکرد ﴿فَطَمَسْنَا
أَعْيُنَهُمْ﴾ جا ئێمەش چاوەکانمان کوێر کرد ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دە بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٧﴾
﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان هێرشی بردە سەریان لەبەرەبەیاندا، سزایەکی بەردەوام
﴿٣٨﴾ ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ خوێندنەوەو ئامۆژگاری ﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێک هەیە پەندی
لێ وەربگرێت؟ ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ﴾ بێگومان ترسێنەران (موسا و هارون) هاتن بۆ سەر فیرعەون
و دەست وپێوەندەکەی ﴿٤١﴾ ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا﴾ باوەڕیان بە هەر هەموو نیشانەکانی ئێمە نەکرد و بەدرۆیان زانی
﴿فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ﴾ جا ئێمەش تۆڵەمان لێ سەندن بەتۆڵەسەندنی کەسێکی زاڵی بەتوانا ﴿٤٢﴾
﴿أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَٰئِكُمْ﴾ ئایا کافرەکانی ئێوە (ئەی خەڵکی مەککە) باشترن لەو گەلانەی (کە باسکران)
﴿أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ﴾ یان ئێوە (ئەماننامەتان) هەیە لە کتێبە ئاسمانییەکاندا (ودڵنیان کە سزا نادرێن) ﴿٤٣﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ﴾ یان دەڵێن ئێمە کۆمەڵێکی سەرکەوتووین و نابەزین ﴿٤٤﴾ ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ
وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾ بێگومان کۆمەڵەکەیان دەشکێنرێ و هەڵدێن ﴿٤٥﴾ ﴿بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ﴾ بەڵکو بەڵێنیان ڕۆژی
دوایی یە ﴿وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ﴾ وە (سزای) ئەو ڕۆژە زۆر سەختتر و تاڵترە ﴿٤٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾
بەڕاستی تاوانبارەکان لە گومڕایی و شێتی دان ﴿٤٧﴾ ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە ئاگری
دۆزەخدا بەسەر ڕووخساریاندا ڕادەکێشرێن ﴿ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾ (پێیان دەڵێن) بچەژن ئازاری دۆزەخ ﴿٤٨﴾
﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بەئەندازە دروست کردووە ﴿٤٩﴾

﴿وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ﴾ وە فەرمانی ئێمە تەنها یەك جارە ﴿كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ﴾ وەك چاو تروكاندنێك (و بە
لەخێرایی‌دا) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان زۆر لە كەسانی بێ باوەڕی وەك
ئێوەمان لەناوبردووە ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جائایا كەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٥١﴾ ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي
الزُّبُرِ﴾ وە هەر چیەكیان كردووە لە نامەی كردەوەكانیاندایە ﴿٥٢﴾ ﴿وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌ﴾ وە
وردە و درشتی (كردەوەكانیان) هەموو نووسراوە ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ﴾ بێگومان پارێزكاران
و خواترسان وا لە باخات و ڕووبارەكانی (بەهەشتدا) ﴿٥٤﴾ ﴿فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ﴾ لە جێگایەكی خۆش
و پەسەندا ﴿عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ لای پاشایەكی دەسەڵاتی بە توانادا ﴿٥٥﴾

سورەتی ﴿الرَّحْمَٰن﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الرَّحْمَٰنُ﴾ خوای بەخشندە (ئەو خوایەیە) ﴿١﴾ ﴿عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾ كە قورئانی فێر(ی موحەممەد
ﷺ)ی كرد، بەئاسانكردنی خوێندنەوە و لەبەركردن و تێگەیشتنی مانا و واتاكانی) ﴿٢﴾
﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ﴾ ئادەمی دروست كرد ﴿٣﴾ ﴿عَلَّمَهُ الْبَيَانَ﴾ وە فێری گفتوگۆی كرد ﴿٤﴾ ﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
بِحُسْبَانٍ﴾ ڕۆژ و مانگ بە حسابێكی زۆر وردەوە دێن و دەچن ﴿٥﴾ ﴿وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ﴾ ئەستێرە
و گژوگیا و درەخت (بۆ خوا) سوژدە دەبەن ﴿٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ﴾ وە ئاسمانی بڵند
بەرزكردووەتەوە و تەرازوو(ی دادپەروەری) داناوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ﴾ (وە فەرمانی داوە) كە هەرگیز
زیادەڕۆیی لەتەرازوودا مەكەن ﴿٨﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ﴾ وە كێشانەتان ڕێك بكێشن ﴿وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ﴾
لە تەرازوودا كەم و كوڕی مەكەن (سووك مەیكێشن) ﴿٩﴾ ﴿وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ﴾ وە زەوی بۆ خەڵكی
ڕاخستووە ﴿١٠﴾ ﴿فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ﴾ تیایدا میوەجات و دارخورمای خاوەن پوورك ﴿١١﴾
﴿وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ﴾ وە دانەوێڵەی خاوەن كا و بەڵ و بۆندار و ڕەیحانە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾
جا بە كام لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿١٣﴾ ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ﴾ ئادەمی دروست كرد
﴿مِن صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ﴾ لە قوڕێكی وشكەوەبووی وەك سواڵەت ﴿١٤﴾ ﴿وَخَلَقَ الْجَانَّ مِن مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ﴾ وە
جنۆكەی دروست كرد لە بڵێسەی ئاگرێكی بێ دووكەڵ ﴿١٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بە كام
لە نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن؟ ﴿١٦﴾ ﴿رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ﴾ (خوا) پەروەردگاری
هەر دوو ڕۆژهەڵات و پەروەردگاری هەر دوو ڕۆژئاوایە ﴿١٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بە كام بە
نیعمەتەكانی پەروەردگارتان باوەڕ ناكەن ﴿١٨﴾

﴿مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ﴾ دوو دەریای بەڕەڵا کردووە کەدەگەن بەیەك ﴿١٩﴾ ﴿بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ﴾
لەنێوانیاندا بەربەستێك هەیە تێکەڵی یەکتر نابن ﴿٢٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە بەهرەکانی
پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٢١﴾ ﴿يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ﴾ لەم دوو دەریایە مرواری و مەرجان
دەردەچن (دروست دەبن) ﴿٢٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە بەهرەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾ وە بۆ خوایە ئەو کەشتییە گەورە دروستکراوانەی کە
وەك شاخی لەدەریادا بەگەڕن ﴿٢٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەبەهرەکانی پەروەردگارتان
بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٢٥﴾ ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ﴾ هەرچی دروستکراو لەسەر زەویە، هەمووی نامێنی و تیادەچن ﴿٢٦﴾
﴿وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ﴾ وە هەر ڕووی پیرۆزی پەروەردگارت دەمێنێت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سیفەتی
[وجه = ڕوو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت،
بەبێ هیچ ئێچوواندن و ئیکدانەوەیەك. وە بڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت)
﴿ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ کەخاوەن شکۆی زۆر دارە ﴿٢٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەبەهرەکانی
پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٢٨﴾ ﴿يَسْأَلُهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی
دایە (هەموو) داوای (پێویستیان) لەخوا دەکەن ﴿كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ هەموو ڕۆژێ خوا لە (بەئەنجام
گەیاندنی) کارێکی (گشتی بوونەوەر) دایە (یەك دەمرێنێت، یەك لەدایك دەبێت، یەکێك سەردەخات
یەکێکی تر دەشکێنێت ... هتد) ﴿٢٩﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە بەهرەکانی
پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٠﴾ ﴿سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ﴾لەمەولا موحاسەبەتان دەکەین ئەی گرژی
ئادەمی و جنۆکە ﴿٣١﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەبەهرەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿٣٢﴾
﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ ئەی کۆمەڵی جنۆکە و ئادەمی ﴿إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنفُذُوا﴾ ئەگەر توانیتان دەرچن
﴿مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەبەشەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿فَانفُذُوا﴾ ئەوە بڕۆن دەرچن
﴿لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ﴾ ناتوانن مەگەر بەدەسەڵاتێك نەبێت ﴿٣٣﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە
بەهرەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٤﴾ ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا﴾ بۆتان دەنێری ﴿شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ﴾
بڵێسەی ئاگر و مسی تواوە (یادوو کەڵی ئاگر) ﴿فَلَا تَنتَصِرَانِ﴾ ئەوسا یارمەتی یەکترتان پێ نادرێت
﴿٣٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە بەهرەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٣٦﴾ ﴿فَإِذَا انشَقَّتِ
السَّمَاءُ﴾ ئەمجا کاتێك ئاسمان لەت لەت بوو ﴿فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ﴾ وەك گوڵی سوور یان ڕەنگی
هەڵقرچاوی لێهات ﴿٣٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە بەهرەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ ﴿٣٨﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُسْأَلُ عَن ذَنبِهِ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا پرسیار ناکرێت لەتاوانی ﴿إِنسٌ وَلَا جَانٌّ﴾
هیچ ئادەمی و جنۆکەیەك (چونکە هەموو کەس لەو ڕۆژەدا بە ڕوویدا دەناسرێتەوە کە تاوانبارە یان
چاکەکار) ﴿٣٩﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە بەهرەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٠﴾
﴿يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ﴾ تاوانباران بە ڕووخساریاندا دەناسرێنەوە ﴿فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ﴾ ئەمجا
ڕادەکێشرێن بەمووی پێشی سەریان و بەقاچیان (بۆ ناو دۆزەخ) ﴿٤١﴾

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جابەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٢﴾ ﴿هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ
بِهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کەتاوانباران بەدرۆیان دەزانی ﴿٤٣﴾ ﴿يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آنٍ﴾
هاتوچۆ ئەکەن لەنێوان ئەو (دۆزەخە) و ئاوی زۆر گەرمدا ﴿٤٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٥﴾ ﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ﴾ وە بۆ ئەو کەسەی لەوەستانی
بەردەم پەروەردگاری ترسبێت هەیە ﴿جَنَّتَانِ﴾ دوو باخی (خۆش) ﴿٤٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا
کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ ئەزانن؟ ﴿٤٧﴾ ﴿ذَوَاتَا أَفْنَانٍ﴾ (دوو باخەکە) خاوەنی میوە و
درەختی زۆرن ﴿٤٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بێ باوەڕن؟ ﴿٤٩﴾
﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ﴾ تیایدا هەیە دوو ڕووبار وکانیاوی ڕەوان ﴿٥٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥١﴾ ﴿فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ﴾ هەیە لە باویاندا لەهەر
میوەیەك دوو جۆر ﴿٥٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟
﴿٥٣﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر جۆرە فەرشێك ﴿بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ﴾ کە بەرەکانیان
لەئاوریشمی ئەستورە ﴿وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ﴾ وە میوە لێ کردنەوەی ئەو دوو باخە نزیکە دەستە ﴿٥٤﴾
﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٥﴾ ﴿فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ
الطَّرْفِ﴾ لەو باخانەدا هەن حۆریانێك کەتەنها چاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ﴾
پێش ئەوان دەستی ئادەمی و جنۆکەیان لێ نەکەوتووە ﴿٥٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٧﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ﴾ ئەو (حۆری یانە) وەك
یاقووت و مەرجان وان ﴿٥٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٩﴾ ﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾ ئایا پاداشتی چاکە هەر چاکە نی یە؟ ﴿٦٠﴾
﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦١﴾ ﴿وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ﴾
وە بێجگە لەو دوو باخەی (کەباسکران) دوو باخی تر هەن ﴿٦٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٣﴾ ﴿مُدْهَامَّتَانِ﴾ دوو باخی ئەوەندە سەوزن
(لەسەوزیدا ڕەش دەنوێن) ﴿٦٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ﴾ لەو دوو (باخە)دا دوو کانی هەڵقوڵاویان تێدایە ﴿٦٦﴾
﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿٦٧﴾ ﴿فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ
وَرُمَّانٌ﴾ لەو دوو (باخەدا لەهەموو جۆرە) میوەودار خورما و هەناریکیان تێدایە ﴿٦٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ ئەزانن ﴿٦٩﴾

﴿فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ﴾ تیایاندا هەمە ئافرەتانی ئاکار چاکی ڕووخسار جوان ﴿٧٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ﴾ حۆریانێك بەبار حشوەت و چادرەکانیاندا دەرناچن و دوور ناکەونەوە (هەمیشە چاوەڕێی هاوسەرەکانیان) ﴿٧٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٣﴾ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ﴾ پێش ئەوان بەدەستی ئادەمی و بەدەستی جنۆکەیەن لێ نەکەوتووە ﴿٧٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٥﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ﴾ پاڵ دەدەنەوە بەپشتی سەوزبەری ڕازاوە و بەڕشی زۆر جوانی ڕایەخەوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٧﴾ ﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ پیرۆزە ناوی پەروەردگاری خاوەن گەورەیی و بەخشش ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿الواقعة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾ کاتێك کە ڕووداوی گەورەی (قیامەت) ڕوویدا ﴿١﴾ ﴿لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ﴾ بەڕوودانی هیچ درۆ و گومانێك نییە ﴿٢﴾ ﴿خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ﴾ نزم کەرەوەی (کەسانێکەو) بەرز کەرەوەیە (بۆ کەسانێکی تر) ﴿٣﴾ ﴿إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا﴾ کاتێك کە زەوی هێنرایە جوولان بە جوولانێکی توند ﴿٤﴾ ﴿وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا﴾ وە شاخەکان زۆر وورد وورد کران بەوورد کردن ﴿٥﴾ ﴿فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا﴾ وە بوون بە تەپوتۆزی پرش و بڵاو ﴿٦﴾ ﴿وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً﴾ وە ئێوە دەبنە سێ کۆمەڵ (لە دوا ڕۆژدا) ﴿٧﴾ ﴿فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ﴾ ئەمجا یارانی لای ڕاست، کام یارانی لای ڕاست؟ ﴿٨﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ وە یارانی لای چەپ، کام یارانی لای چەپ؟ ﴿٩﴾ ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ﴾ وە پێشکەوتووەکان هەر خوبانن پێش کەوتوو ﴿١٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ﴾ ئەوانەن نزیکانی (بارەگای خوا) ﴿١١﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ بار و نیعمەتدان ﴿١٢﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشینان ﴿١٣﴾ ﴿وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ﴾ وە کەمێکیش لە پاشینان (لە ئومەتی موحەممەد ﷺ) ﴿١٤﴾ ﴿عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ﴾ لەسەر قەنەفە و کورسی چنراو بە ئاڵتون ﴿١٥﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەسەری بەرامبەر بەیەکتری ﴿١٦﴾

﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ تازە لاوی هەمیشەیی بەسەریاندا دەگەڕێن ﴿١٧﴾ ﴿بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾
بەپەرداخ و سوراحی و گلاسی پڕ لەشەرابی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٨﴾ ﴿لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ﴾
سەریان پێ ی نەیەشێت وەسەرخۆش نەبن پێ ی ﴿١٩﴾ ﴿وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ میوەهاتیش کەحەزیان
هەلی بژێرن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە گۆشتی هەر باڵندەیەك كەحەزی لێ بكەن ﴿٢١﴾ ﴿وَحُورٌ عِينٌ﴾
وەحۆریەی چاو گەش و چاو بەلەك ﴿٢٢﴾ ﴿كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ﴾ وەك مرواری ناو سەدەف وان ﴿٢٣﴾
﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (ئەم نیعمەتانە) لەپاداشتی ئەو كردەوانەدایە كەئەنجامیان ئەدا ﴿٢٤﴾ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا
وَلَا تَأْثِيمًا﴾ نابیستن لەو بەهەشتانەدا قسەی بێهودە. وە بەدوانار كردن ﴿٢٥﴾ ﴿إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا﴾ جگە
لەوتەی سلاو سەلام كردن (لەیەكتری) ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ﴾ وە یارانی لای ڕاست كام
یارانی لای ڕاست ﴿٢٧﴾ ﴿فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ﴾ لەژێر سێبەری دارنەوگی بێ دڕكدان ﴿٢٨﴾ ﴿وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ﴾
وداری موزی هێشوو بەهێشووە موز ﴿٢٩﴾ ﴿وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ﴾ و سێبەری بەردەوام ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ﴾
وەئاوی ئالكەیی و ئاوی ڕەوان ﴿٣١﴾ ﴿وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ﴾ وەمیوەهاتی زۆر ﴿٣٢﴾ ﴿لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ﴾ كە
هەرگیز تەواو نابێ و قەدەغەش ناكرێ ﴿٣٣﴾ ﴿وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ﴾ هەروەها ڕاخەری بەرز و بڵندی تێدایە ﴿٣٤﴾
﴿إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً﴾ ئێمە حۆریەكانی بەهەشتمان دروست كردووە بەدروست كردنێكی زۆر جوان ﴿٣٥﴾
﴿فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا﴾ وەگێڕاومانن بەحۆریانی هەمیشە كچ (واتە هەرچەند هاوسەركانیان بچنە لایان خوای
گەورە بۆیان دەكاتەوە بەكچ) ﴿٣٦﴾ ﴿عُرُبًا أَتْرَابًا﴾ هاوسەرەكانیان زۆر خۆش دەوێت و هاوتەمەنیان ﴿٣٧﴾
﴿لِّأَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ (ئەمانە هەموو) بۆ یارانی لای ڕاستن ﴿٣٨﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ (یارانی لای ڕاست)
كۆمەڵێكی زۆرن لە (گەلانی) پێشوو ﴿٣٩﴾ ﴿وَثُلَّةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ﴾ كۆمەڵێكی زۆریش لەپاشینان (لە
ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ﴾ وەهاوڕێیانی لای چەپ كام هاوڕێیانی
لای چەپ؟ ﴿٤١﴾ ﴿فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ﴾ لەناو گڕی دۆزەخ و ئاوی لەكوڵ دان ﴿٤٢﴾ ﴿وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ﴾ وە
لە سێبەری چڕ و دووكەڵی ڕەش دان ﴿٤٣﴾ ﴿لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ﴾ نە فێنكە و نە كەڵكێشی هەیە ﴿٤٤﴾
﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ﴾ چونكە بەڕاستی ئەمانە پێشتر خۆشگوزەران بوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَكَانُوا
يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ﴾ وە بەردەوام بوون لەسەر گوناهە گەورەكە (هاوەڵ دانان بۆ خوا) ﴿٤٦﴾
﴿وَكَانُوا يَقُولُونَ﴾ وە دەیانووت ﴿أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ ئایا ئەگەر مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسكی
ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو ئەكرێینەوە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ یاخود باوو باپیرانمان
(زیندوو ئەكرێنەوە) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان هەموو پێشینان
و پاشینان ﴿٤٩﴾ ﴿لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ كۆدەكرێنەوە وڕاپێچ دەكرێن بۆ كاتی ڕۆژی دیاری
كراو ﴿٥٠﴾

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ﴾ پاشان ئێوە ئەی گومڕایانی بێ باوەڕان ﴿٥١﴾ ﴿لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ﴾
بێگومان لە(سەری) درەختی زەقنەمووت (دەخۆن) ﴿٥٢﴾ ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ جا ورگی خۆتانی
لێ پڕدەکەن ﴿٥٣﴾ ﴿فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ﴾ ئەمجا ئاوی کوڵاوی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٥٤﴾ ﴿فَشَارِبُونَ
شُرْبَ الْهِيمِ﴾ دەی خۆنەوە وەکو خواردنەوەی (حوشترانی) تینوو ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ ئەمە
میوانداری ئەوانە لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٥٦﴾ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ﴾ ئێمە دروستمان کردوون ئەی
بۆ بڕوا ناکەن (بەزیندوو بوونەوە) ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کە دەیڕژێنە ناو
مناڵدانەوە؟ ﴿٥٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دروستی دەکەن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ﴾ یان ئێمەین بەدی
هێنەرین؟ ﴿٥٩﴾ ﴿نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ ئێمە لەناوتاندا مردنمان داناوە، وەکەس
پێش دەسەڵاتی ئێمە ناکەوێ ﴿٦٠﴾ ﴿عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ﴾ (بەدەسەڵاتین) کە لەجیاتی ئێوە بەرەی
تر بهێنین ﴿وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە دروستتان بکەینەوە بەشێوەیەك کەهیچی لێ نازانن
﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێوە لەبەدی هێنانی یەکەمی ئاگادارن
﴿فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئیتر بۆ بیر ناکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو تووەی کەدەیچێنن ﴿٦٣﴾
﴿أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دەیڕوێنن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ﴾ یائێمەین دەیڕوێنین؟ ﴿٦٤﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ
حُطَامًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ئەو (ڕواوە)مان دەگێڕا بەپووش و کا ﴿فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ﴾ ئەمجا دەستان
دەکرد بەقسەی بێ کەڵك ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّا لَمُغْرَمُونَ﴾ (دەتانووت) بەڕاستی زەرەرلێکەوتوو ئێمەین ﴿٦٦﴾
﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ بەڵکو ئێمە لە ڕزق وڕۆزی بێ بەشین ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ﴾ جا پێم
بڵێن لەو ئاوەی کەدەیخۆنەوە ﴿٦٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ﴾ ئایا ئێوە لە هەورەکەوە دەیبارێنن
﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾ یائێمەدەی بارێنین ﴿٦٩﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا﴾ ئەگەر بمان ویستایەدەمانکرد بەئاوێکی زۆر
سوێری تاڵ ﴿فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾ ئیتر بۆسوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٠﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ﴾ پێم بڵێن ئەو ئاگرەی
کە دایدەگیرسێنن ﴿٧١﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا﴾ ئایا ئێوە دارەکەیتان بەدی هێناوە؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ﴾
یائێمە بەدی هێنەرینی؟ ﴿٧٢﴾ ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً﴾ ئێمە ئەو (ئاگرە)مان کردووە بەهۆی یادخەرەوە
(ی ئاگری دۆزەخ) ﴿وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ﴾ وە (کردومانمانە) هۆی کەڵك لێ وەرگرتن بۆ گەشتیاران ﴿٧٣﴾
﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ جا کەواتە یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بەپاکی بکە
﴿٧٤﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ جا سوێند بێت بەشوێنی (هەڵهاتن و ئاوابوونی) ئەستێرەکان ﴿٧٥﴾
﴿وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەم سوێندە ئەگەر بزانن سوێندێکی زۆر گەورەیە ﴿٧٦﴾

﴿إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ﴾ کە بێگومان ئەمە قورئانێکی گەورە و بەڕێزە ﴿٧٧﴾ ﴿فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ﴾ لەناو کتێبێکی
شاراوەدایە (کەلوح المحفوظە) ﴿٧٨﴾ ﴿لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ﴾ جگە لە (فریشتە) پاکەکان کەس
دەستی لێ نادات ﴿٧٩﴾ ﴿تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ نێردراوەتە خوارەوە لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە
﴿٨٠﴾ ﴿أَفَبِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بەم قورئانە باوەڕ ناکەن ﴿٨١﴾ ﴿وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ﴾ وە لەجیاتی
سوپاسگوزاری لەسەر ڕۆزیتان ﴿أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ﴾ ئێوە باوەڕ ناهێنن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ﴾ دەی
بۆچی کاتێ گیان (ی مەحوشەکەتان) دەگاتە گەرووی ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَنْتُمْ حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ﴾ وە ئێوە ئەو کاتەدا
تەماشا دەکەن ﴿٨٤﴾ ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ﴾ لەو کاتەدا (فریشتەکانمان) لە ئێوە نزیکترن لەو (کەسەی
لەسەرەمەرگدایە) ﴿وَلَٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ بەڵام ئێوە (فریشتەکانی) نابینن ﴿٨٥﴾ ﴿فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ﴾
دەی بۆچی ئەگەر ئێوە (زیندوو ناکرێنەوەو) پاداشت نادرێنەوە؟ ﴿٨٦﴾ ﴿تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ڕۆحی
(مردووەکەتان) بگێڕنەوە ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٨٧﴾ ﴿فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو (کەسەی
لە گیانە لادایە) لە نزیکانی (لە خوا) ﴿٨٨﴾ ﴿فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ﴾ ئەوە حەسانەوەو بۆنی خۆش و
بەهەشتی پڕ لە ناز و نیعمەتی بۆ هەیە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ وە ئەگەر لە هاوەڵانی دەستی
ڕاست بێ ﴿٩٠﴾ ﴿فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ ئەوە سەلامەتی و بێ زیانی بۆ تۆ (چونکە) تۆ لە یارانی
دەستی ڕاستی ﴿٩١﴾ ﴿وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ﴾ بەڵام ئەگەر لە بێ باوەڕی گومڕا بێت ﴿٩٢﴾
﴿فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ﴾ ئەوە (شوربی) میواندارییەکەی نیجگار گەرمە ﴿٩٣﴾ ﴿وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ﴾ وەچوونە ناو
دۆزەخە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ﴾ بەراستی ئەوەی (کە لەم سوورەتەدا باسکرا) حەق و بێگومانە
﴿٩٥﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ جا کەوا سوو بەپاکی یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت
بکە ﴿٩٦﴾

سورەتی ﴿ الحديد ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدا هەیە تەسبیحاتی خوا دەکەن
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بالادەستی کار بەجێیە ﴿١﴾ ﴿لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە
دەسەڵات و خاوەنێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ دەژێنی دەمرێنی ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾
وە ئەو دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٢﴾ ﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ﴾ هەر ئەوە یەکەمە (پێش هەموو
شتێک هەبووە) وە هەر ئەوە دواهەمینیشە و(پاشی هەموو شتێک دەمێنێت) ﴿وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ﴾ وە
دیار و ئاشکرایە (بۆ خاوەن هۆش و عاقڵ بە بەڵگەکانی) وە پەنهان و شاراوەیە (لەچاوی بەندەکان
ونایە بەئاشکرا وبهێنیەکان) ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو بەهەموو شتێک ئاگادارە ﴿٣﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە
﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبوویەوە سەر عەرش و قەراری
گرت (بەو مانایەی پێیەتی بەو شێوەی شیاوی خوا بێت، وەچۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا
خۆی دەزانێت) ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ دەزانێت چی دەچێتە ناو زەوی ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ وەچی
لێ دێتە دەرەوە ﴿وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەچی لەئاسمانەوە دێتە خوار ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ وەچی بۆ
سەردەکەوێ ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ﴾ وەلەهەر کوێ بن خوا لەگەڵتانە (بە زانیاری و ئاگاداری)
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وەخوا بینایە بەهەرچی کە دەیکەن (٤) ﴿لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێک هەر بۆ
لای خوا دەگەڕێنرێتەوە (٥) ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەخاتە ناو ڕۆژدا (بەهاوین و پاییزدا)
﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەخاتە ناو شەودا (لە زستان و بەهاردا) ﴿وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە
ئەو (خوا) ئاگادارە بەرازی ناو دڵان (٦) ﴿آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی
﴿وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ﴾ و ببەخشن لەو ماڵ و سامانەی کە خوا ئێوەی کردووە بەجێ نشینی
پێشینیان تیایدا ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا﴾ ئەمجا ئەوانەتان کە باوەڕی هێناوە و دارایی یان بەخشیوە
﴿لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە (٧) ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە بۆ باوەڕ بەخوا
ناهێنن؟ ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ کە پێغەمبەر بانگتان دەکات ﴿لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ کە باوەڕ بە پەروەردگارتان
بهێنن ﴿وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ﴾ لەکاتێکدا کە پێشتر خوا پەیمانی (باوەڕ هێنانی) لێ وەرگرتوون
﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن (٨) ﴿هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەینێرێت بۆ بەندەی
خۆی (کە موحەممەدە ﷺ) ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ بەڵگە و ئایەتێکی ڕوون و ئاشکرا ﴿لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ﴾ تا لەتاریکستانی (گومڕایی و بێباوەڕی) دەرتان بهێنێت بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام)
﴿وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەرامبەر ئێوە بەسۆز و میهرەبانە (٩) ﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە کە هیچ نابەخشن لە ڕێی خوادا ﴿وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا میراتی
ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا دەمێنێتەوە ﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ﴾ یەکسان نین ئەوانەتان ﴿مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ
وَقَاتَلَ﴾ کەلەپێش گرتنی (مەککە) دا ماڵیان بەخشیوە و جەنگاون (لەگەڵ ئەوانەی لەدوای فەتحی مەککە
ئەو کارانە بکەن) ﴿أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً﴾ ئەوانە پلەو پایەیان زۆر گەورەترە ﴿مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا﴾
لەوانەی کە لەدوای (گرتنی مەککە) ماڵیان بەخشیوە و جەنگاون ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە بەهەر
دوولا خوا بەڵێنی بەهەشتی داوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن (١٠)
﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز دەدات بەخوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بەقەرزێکی چاک
(مەبەست ئەوەیە ماڵ ببەخشێت لەپێناو خوا) ﴿فَيُضَاعِفَهُ لَهُ﴾ تا خواش چەند بەرامبەر بیداتەوە
﴿وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە پاداشتی زۆر چاکی بۆ هەیە (١١)

﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ لەو ڕۆژێکدا کەتۆ پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار دەبینیت ﴿يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِم﴾ کەڕووناکی (باوەڕیان) لەپێشیانەوە و لەلای ڕاستیانەوە دەڕوات ﴿بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ﴾
(پێیان دەڵێن) مژدەی ئێوە ئەمڕۆ ﴿جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکە کەڕووباری زۆر بەژێریاندا
دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە
﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ لەو ڕۆژەدا پیاوان و ئافرەتانی دووڕوو دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی
کەباوەڕدار بوون ﴿انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ﴾ سەیرێکمان بکەن تا لە ڕووناکیتان ترووسکێک وەرگرین
﴿قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ﴾ پێیان دەوترێت بگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان ﴿فَالْتَمِسُوا نُورًا﴾ وە داوای ڕووناکی
بکەن بۆ خۆتان ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ﴾ یەکسەر شوورایەک دەکێشرێ لەنێوانیاندا ﴿لَّهُ بَابٌ﴾ کەدەرگایەکی
تێدایە ﴿بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ﴾ ڕووی ناوەوەی ڕەحمەتی تێدایە ﴿وَظَاهِرُهُ مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ﴾ دەرەوەیشی ڕووی
لەسزایە ﴿١٣﴾ ﴿يُنَادُونَهُمْ﴾ (دووڕووان ئیمانداران) بانگ دەکەن و دەڵێن ﴿أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ ئایا ئێمە
لەگەڵ ئێوە نەبووین (لە نوێژ و ڕۆژوودا) ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ ئیمانداران دەڵێن بەڵێ لەگەڵماندا بوون
﴿وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ بەڵام ئێوە خۆتان خەڵەتاند (دووڕوو پیلان گێڕبوون) ﴿وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ﴾ وە
چاوەڕوانی (بەمانی باوەڕدارانتان) دەکرد و دوودڵ بوون ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ﴾ وە هیوا و ئاوات فریوی
دان ﴿حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ تا فەرمانی خوا هات (و مردن) ﴿وَغَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە شەیتان فریوی دان بە
لێ بووردەیی خوای گەورە ﴿١٤﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ قەرەبوویەک وەرناگیرێت نە لەئێوە
﴿وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نە لە بێ باوەڕان بۆ ڕزگار بوونتان ﴿مَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ جێگاتان ئاگری
دۆزەخە ﴿هِيَ مَوْلَاكُمْ﴾ ئەو ئاگرە شایستانە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چەند سەرئەنجامێکی خراپە ﴿١٥﴾
﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە بۆ بڕواداران ﴿أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ﴾ کە دڵیان
ڕابچڵەکێت وملکەچ بێ بۆ یادو زیکری خوا ﴿وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ وە بۆ ئەو قورئانەی کەدابەزیوەتە خوارەوە؟
﴿وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾ وەک ئەوکەسانە (جوولەکە و گاوور) نەبن ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ﴾ کە لەمەو
پێش کتێبی ئاسمانیان پێدرا ﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ﴾ وە ماوەیەکی دوورودرێژیان بەسەردا تێپەڕی
﴿فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ ئەمجا دڵیان ڕەق بوو ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆربەیان یاخی و لەسنوور دەرچوو بوون
﴿١٦﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ﴾ بێگومان بزانن کەخوا زەوی زیندوو دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ دوای مردنی
﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بێگومان نیشانەو بەڵگەکانمان بۆ ڕوون کردوەتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تابیربکەنەوە ﴿١٧﴾
﴿إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ﴾ بێگومان پیاوان و ژنانی خێرخواز ﴿وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەوانەش قەرز
دەدەن بەخوا بەقەرزێکی چاک (یارمەتی هەژاران دەدەن) ﴿يُضَاعَفُ لَهُمْ﴾ چەند بەرامبەر دەیاندرێتەوە
﴿وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە پاداشتی زۆر چاک ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ﴾
ئەوانە خۆیان ڕاست گۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وەشەهیدان لەلای پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ
وَنُورُهُمْ﴾ خاوەن پاداشت و نور و ڕووناکی خۆیانن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە بێ
باوەڕبوون و بەڵگە و نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگری
دۆزەخن ١٩ ﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە بزانن کەبێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ﴾ گاڵتە
و گەمە و ڕازاندنەوە و ﴿وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ خۆهەڵکێشانە لەنێوانتاندا و لاف لێدانە
بەدارایی و منداڵی زۆرەوە ﴿كَمَثَلِ غَيْثٍ﴾ وەك بارانێك وایە ﴿أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ﴾ کە حاسڵاتەکەی
جووتیاران دڵخۆش بکات ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان وشك ببێ و بەزەردی ببینیت
﴿ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا﴾ لە پاشان ببێت بە پووش و پەلاش ﴿وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ لە ڕۆژی دواییشدا
سزای توند و سەخت (هەیە بۆ دونیا پەرستان) ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ﴾ وە لێ بوردن و ڕەزامەندی
هەیە لەلایەن خواوە (بۆ خوا ناسان) ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ وە ژیانی دونیا هیچ نییە
جگە لە ڕابواردنێکی خەڵەتێنەر نەبێت ٢٠ ﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ (کەواتە) پێشبڕکێ بکەن
بۆ (دەست خستنی) لێخۆشبوون لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە
پانتایی یەکەی ﴿كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەوێنەی پانتایی ئاسمان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئامادەکراوە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾
ئەو (پاداشتە) بەخششێکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر کەس کەخۆی بیەوێت
﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی گەورەیە ٢١ ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ زیان و
بەڵایەك ڕووی نەداوە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ نە لەزەوی و نە لە خودی خۆتاندا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾
ئیللا لە (لوح المحفوظ) دا نووسراوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا﴾ پێش ئەوەی بەدی بهێنین ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەوە بۆ خوا زۆر ئاسانە ٢٢ ﴿لِّكَيْلَا تَأْسَوْا﴾ تا خەفەت نەخۆن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾
بۆ ئەوەی لەدەستتان چووە ﴿وَلَا تَفْرَحُوا﴾ وە دڵخۆش و مەغرور نەبن ﴿بِمَا آتَاكُمْ﴾ بەوەی کە
پێی داون ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ وەخوا هیچ خۆ بەزل زانێکی شانازی کەری خۆش
ناوێت ٢٣ ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی چرووکی و ڕەزیلی دەکەن (لەماڵ بەخشین لەپێناو خوادا)
﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ وە فەرمان بەخەڵکیش دەکەن ڕەزیل و چرووك بن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە هەر
کەس پشت هەڵکات ئەوە بێگومان خوا ﴿هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیازی سوپاسکراوە ٢٤

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانی خۆمانمان ناردووە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە
بەڵگەو موعجیزەی ڕوونەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ﴾ وە کتێبی (ئاسمانی) و تەرازوی
دادمان لەگەڵدا ناردن ﴿لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی بەدادگەری ڕەفتار بکەن (لەنێو
خۆیاندا) ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾ وەئاسنمان دروست کرد ﴿فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ﴾ کە هێزێکی بەتینی توندی
تێدایە بۆ جەنگ کردن ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ وە سوودێکی زۆریشی هەیە بۆ خەڵکی (لەبەرکەهێنانی
لە هەموو جۆرە پیشەسازییە جۆراوجۆرەکاندا) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا دەری بخات
﴿مَن يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ﴾ چ کەسێ یارمەتی (ئاینی) خواو پێغەمبەرانی دەدات کە بەپەنهانیشە ﴿إِنَّ
اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بەهێز و دەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان
نووح و ئیبراهیممان ڕەوانەکرد ﴿وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وە لەناو وەچەکانیاندا
پێغەمبەرێتی و کتێبی ئاسمانیمان دانا ﴿فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ﴾ ئەمجا هەندێکیان ڕێنموونیان وەرگرت
﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان یاخی و کافربوون ﴿٢٦﴾ ﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا﴾ لە
پاشان بەشوێن ئەواندا دیسان پێغەمبەرانی خۆمانمان نارد ﴿وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ وە دواتر عیسای
کوڕی مەریەممان نارد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی ﴿وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ وە
لە دڵی ئەوانەدا کەشوێنی کەوتن ﴿رَأْفَةً وَرَحْمَةً﴾ سۆز و بەزەییمان دروست کرد ﴿وَرَهْبَانِيَّةً
ابْتَدَعُوهَا﴾ وە گۆشەگیرییەک کە خۆیان دایان هێنا بوو ﴿مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە ئەوەمان بەسەر
پێویست نەکردبوو ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ﴾ بەڵام خۆیان دایان هێنا بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ
رِعَايَتِهَا﴾ کەچی وەک پێویست پارێزگاری ئەو گۆشەگیرییەیان نەکرد ﴿فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ﴾
ئێمەش بەخشیمان بەوانەیان کەباوەڕیان هێنا بوو ﴿أَجْرَهُمْ﴾ پاداشتی خۆیان ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾
وە زۆریشیان لە سنوور دەرچوون ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە
﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ﴾ لەخوا بترسن و باوەڕبهێنن بەپێغەمبەرەکەی ﴿يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ﴾
دوو بەشتان لەڕەحمەت و بەخششی خۆی پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا﴾ وە ڕووناکییەکتان دەداتێ
﴿تَمْشُونَ بِهِ﴾ کە ڕێنموونی و ڕێی ڕاستی پێ دەرکەن ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێت
﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا زۆر خۆشبووی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ تا خاوەن پەڕاوە
ئاسمانییەکان بزانن ﴿أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ﴾ کە دەسەڵاتیان نییە بەسەر هیچێک لە بەخششی
خوا ﴿وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ وە هەرچی بەخشش هەیە بەدەست خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر
کەسێک کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر گەورەیە ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿المجادلة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا﴾ ووتەی ئەو ژنەی کە لەبارەی میردەکەیەوە گفتوگۆی لەگەڵ ئەکردی ﴿وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ﴾ وە سکاڵای خۆی بۆ لای خوا ئەبرد ﴿وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا﴾ وە خوا گوێی لە ووتووێژی هەردووکتان بوو ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە (١) ﴿الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم﴾ ئەوانەتان کە ظهار ئەکەن ﴿مِّن نِّسَائِهِم﴾ لەگەڵ ژنەکانیاندا (پێیان ئەڵێن وەك دایکمان وان) ﴿مَّا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ﴾ ئەوانە دایکی ئەوان نین ﴿إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ دایکی ئەوان ﴿إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ﴾ هەر ئەو ژنانەن کە ئەوانیان لێ بووە ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان ئەوانە گوفتارێکی خراپی ناپەسەند ئەڵێن ﴿وَزُورًا﴾ و درۆ ئەکەن ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێ خۆشبووی لێ بووردەیە (٢) ﴿وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ﴾ ئەوانەی ظهار ئەکەن ﴿مِن نِّسَائِهِمْ﴾ لەگەڵ هاوسەرەکانیان ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ لەپاشان پەشیمان دەبنەوەو (دەیانەوێت بچنە لایان) ﴿لِمَا قَالُوا﴾ لەوەی کە ووتویانە (واتە حیز، تەڵاقیان نادەن) ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ ئەوە پێویستە بەندەیەك ئازاد بکەن ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا﴾ لەپێش ئەوەی بەیەك بگەن (و بچنە لایان) ﴿ذَٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ﴾ ئەم کەفارەتەی (کە لەسەرتان پێویست کراوە) ئامۆژگاری ئەکرێن پێی ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزا وئاگادارە بەوەی کە ئەیکەن (٣) ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ ئەمجا ئەگەر یەکێك (بەندەی) دەست نەکەوت ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ﴾ ئەوە با دوو مانگ لەسەریەك بەڕۆژوو بێت ﴿مِن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا﴾ پێش ئەوەی بچنە لای یەك ﴿فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ﴾ ئەگەر یەکێك نەیتوانی (دوومانگ بەڕۆژوو بێت) ﴿فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا﴾ ئەوە با نانی شەست هەژار بدات ﴿ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەو (کەفارەتانە کە لەسەرتان پێویست کراوە) بۆ ئەوەیە باوەڕ بکەن بەخواو پێغەمبەری خوا (مل کەچی فەرمانی خواو پێغەمبەری خوا بن) ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنووری خوان ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان هەیە سزای سەخت (٤) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بێگومان ئەوانەی دژایەتی و سەرپێچی خواو پێغەمبەری خوا ئەکەن ﴿كُبِتُوا﴾ ریسواو سەرشۆڕ ئەکرێن ﴿كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر وەك ئەوانەی پێش ئەمان ریسواو سەرشۆڕ کران ﴿وَقَدْ أَنزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ (چونکە نافەرمانی ئەکەن) لەکاتێکدا دڵنیان کە ئێمە بەڵگەی ڕوونمان ناردوتە خوارەوە ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان سزای ریسواکەر هەیە (٥) ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ لەڕۆژێکدا کە خوا هەموویان ئێکڕا زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ پاشان هەواڵیان پێ دەدات بەوەی کە کردویانە ﴿أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ﴾ کە خوا (هەمووی) ژماردووەوە (بەڵام) خۆیان لەبیریان چووە ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە (٦)

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ کە خوا دەزانێ چی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
وە چی لە زەویی دایە ﴿مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ﴾ چپەی هیچ سێ کەسێك نی یە ﴿إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ﴾ کە خوا
چوارەمیان نەبێت ﴿وَلَا خَمْسَةٍ﴾ وە چپەی هیچ پێنج کەسێك نی یە ﴿إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ﴾ کە ئەو شەشەمیان
نەبێت ﴿وَلَا أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرَ﴾ وە نە کەمتر لەو ژمارە نە زۆرتر نی یە ﴿إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ﴾ مەگەر خوایان
لەگەڵدایە (بە زانیاری و ئاگاداری) ﴿أَيْنَ مَا كَانُوا﴾ لەهەر جێگایەکدا بن ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
پاشان لە ڕۆژی دواییدا ئاگاداریان دەکاتەوە بەوەی کە کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی
خوا بەهەموو شتێك ئاگادار و زانایە (٧) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ﴾
لەو کەسانەی کە قەدەغە کران لە چپە ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە ﴿لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ بۆ ئەوەی لێی
قەدەغە کرابوو ﴿وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ وە لەگەڵ یەکتریدا بەچپە ئەدوێن دەربارەی گوناهو تاوان
و دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ وە نافەرمانی پێغەمبەریش ﷺ ﴿وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ﴾ وە کاتێ دێن بۆ
لات سەلامت لێ دەکەن ﴿بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ﴾ بە شێوەیەك کە خوا بەو جۆرە سەلامی لێ نەکردوویت
﴿وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لەدڵی خۆیاندا دەڵێن (ئەگەر پێغەمبەرە) ﴿لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ﴾ بۆچی خوا
سزامان نادات بەهۆی ئەو قسانەی کە پێی ی دەڵێین ﴿حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئەو بە
دۆزەخیان بەسە کە (بێگومان) دەچنە ناویەوە کە جێگایەکی زۆر خراپە (٨) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا تَنَاجَيْتُمْ﴾ کە چپەتان کرد ﴿فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ بە چپە باسی
گوناهو دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ و سەرپێچی پێغەمبەر مەکەن ﴿وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾
وە باسی چاکە و پارێزکاری و لەخواترسان بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن (وخۆتان بپارێزن
لە سزای ئەو خوایەی) ﴿الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ کە هەر لای ئەو کۆدەکرێنەوە (٩) ﴿إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ﴾
بێگومان چپە تەنها لە شەیتانەوەیە ﴿لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە دڵتەنگ بکات
﴿وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا﴾ لە کاتێکدا هیچ زیانیان پێ ناگەیەنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا نەبێت
﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ (دەبا) ئیماندارانیش تەنها پشت بە خوا ببەستن (١٠) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمْ﴾ کاتێك پێتان وترا ﴿تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ﴾ لە کۆڕ
ودانیشتنەکاندا جێگە بکەنەوە (فراوانی بکەن) ﴿فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئێوەش فراوانی بکەن خواش
گوشادی بە ئێوە دەدات ﴿وَإِذَا قِيلَ انشُزُوا فَانشُزُوا﴾ وە کاتێك پێتان وترا هەستن، ئێوەش هەستن
﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خواش پلە و پایەی ئەو کەسانە بەرز دەکاتەوە لەئێوە کە بڕوایان هێناوە
﴿وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾ وە ئەوانەی کە زانستیان پێ بەخشراوە بە چەند پلەیەك (پەیان بەرز
دەکاتەوە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی دەیکەن (١١)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ﴾ هەر کاتێ (ویستان)
قسەی پەنهانی لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ بکەن ﴿فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً﴾ ئەوە پێش چپە کردنەکەتان
خێرێک بکەن ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەمە بۆ خۆتان چاکتر و پاکترە ﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا﴾ ئەمجا ئەگەر هیچتان
نەبوو ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿أَأَشْفَقْتُمْ﴾ ئایە دەترسن
(لە هەژاری) ﴿أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ﴾ پێش چپە کردنەکەتان خێرێک بکەن ﴿فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا﴾ ئەمجا
ئەگەر خێرەکەتان نەکرد ﴿وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ و خواش تەوبەی لێ گیرا کردن ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾
ئەوسا نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکەن
﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا بۆ سەرنجێت
نادەی لە ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا﴾ کە دۆستایەتی ئەکەن ﴿قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ لەگەڵ هۆزێک (ی جولەکە)
کەخوا غەزەبی لێگرتوون ﴿مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ﴾ ئەوان نە لە ئێوەن و نە لە ئەو نیشن ﴿وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ﴾
وە سوێند ئەخۆن بەدرۆ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دەزانن (درۆ دەکەن) ﴿١٤﴾ ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا
شَدِيدًا﴾ خوا سزای دژواری بۆ ئامادە کردوون ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئەوان
دەیانکرد کارێکی ناپەسەند بوو ﴿١٥﴾ ﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندەکانیان کردبووە
قەڵغانی (درۆ و خراپەکانیان) ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵک)یان کرد لە ڕێبازی خوا
﴿فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەمجا بۆ ئەوان هەیە سزای ڕیسواکەر ﴿١٦﴾ ﴿لَّن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ
شَيْئًا﴾ ماڵ و منداڵیان هیچ سوودێکی بۆ نەبوویان ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە یار و هاوەڵی ئاگرن
﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیێدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١٧﴾ ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ لەڕۆژێکدا کە خوا
هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيَحْلِفُونَ لَهُ﴾ ئەوسا سوێندی بۆ دەخۆن ﴿كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ هەر چۆن
سوێندیان دەخوارد بۆ ئێوە (لە دونیادا) ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ وە وادەزانن شتێکیان بە دەستەوەیە
﴿أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾ بزانن بەڕاستی هەر ئەوانن درۆزن ﴿١٨﴾ ﴿اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ﴾ شەیتان
بەسەریاندا زاڵ بووە (بەجۆرێک) ﴿فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ﴾ کە یادی خوای لەبیر بردوونەتەوە
﴿أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ و دەستەی شەیتانن ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ بزانن کە
بەڕاستی هەر کۆمەڵ و دەستەی شەیتان زەرەرمەندن ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی
کە دوژمنایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ﴾ ئەوانە لە ڕیسوا ترینی خەڵکن ﴿٢٠﴾
﴿كَتَبَ اللَّهُ﴾ خوا نووسیویەتی ﴿لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي﴾ کە بێگومان من و پێغەمبەرانم سەردەکەوین
﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهێز و بە توانای باڵادەستە ﴿٢١﴾

﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ﴾ كەسانێك نابینیت كە باوەڕیان هەبێت ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بە خوا و بە ڕۆژی دوایی ﴿يُوَادُّونَ﴾ كە دۆستایەتی بكەن ﴿مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەگەڵ ئەوانەی دژایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەكەن (واتە: نابێت باوەڕداران دۆستایەتی و پشتیوانی بێ باوەڕان بن) ﴿وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ﴾ هەرچەندە ئەو دوژمنانەش باوكان بن ﴿أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ یان كوڕ و برا و خزمان بن ﴿أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾ ئەوانە خوا باوەڕی لە دڵیاندا چەسپاندووە ﴿وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ﴾ پشتیوانی كردوون و سەری خستوون بە قورئان و ئیمان لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە دەیانخاتە بەهەشتانێكەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ كە جۆگەی ئاوی زۆر دەڕوات بەژێر درەختەكانیاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ﴾ ئەوانە كۆمەڵ ودەستەی خودان ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئاگاداربن كە تەنها كۆمەڵ ودەستەی خودا ڕزگار و سەرفرازن ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿الحشر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەكان و زەویدایە تەسبیحاتی خوا دەكات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە تەنها ئەو زاڵی باڵادەستی كاردروستە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا زاتێكە ﴿أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بێ باوەڕانی خاوەن كتێبی دەركرد ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ لە ماڵ و شوێنی خۆیان ﴿لِأَوَّلِ الْحَشْرِ﴾ بۆ یەكەم كۆبوونەوە ﴿مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا﴾ بە ئێمانەبوون (ئەی موسوڵمانینە) كە (لە قەڵاكانیان) دەربچن ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ﴾ خۆشیان وایان دەزانی ﴿مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ﴾ كە قەڵاكانیان دەیانپارێزن لە (سزای) خوا ﴿فَأَتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بۆیە (سزای) خوایان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا﴾ لە شوێنێكەوە كە گومانیان بۆی نەدەچوو ﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە خۆ ترسێكی خستە ناو دڵیانەوە ﴿يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ﴾ كە خانووەكانی خۆیانیان وێران دەكرد ﴿بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ بە دەستی خۆیان و بەدەستی ئیمانداران ﴿فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ﴾ ئەمجا پەند وەرگرن ئەی خاوەن بیر و هۆشان ﴿٢﴾ ﴿وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ﴾ ئەگەر خوا دەربەدەری لەسەر بڕیار نەدابایە (لەسەر ئەو جولەكانە) ﴿لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا﴾ بێگومان لە دونیادا سزای دەدان ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوا بەشیدا بۆ ئەوان هەیە ﴿عَذَابُ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ ﴿٣﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم سزایە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ دژایەتی خوا و پێغەمبەریان کرد
﴿وَمَن يُشَاقِّ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك دژایەتی خوا بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا تۆڵە
سێنی بەهێزە ﴿٤﴾ ﴿مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ﴾ ئەوەی بڕیتان لە دار خورما ﴿أَوْ تَرَكْتُمُوهَا﴾ یا لێی گەڕان
﴿قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا﴾ بە وەستاوی لەسەر بنەکانیان بمێننەوە ﴿فَبِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوە بە فەرمانی خوا بووە
﴿وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە بۆ سەرشۆڕ کردنی لەسنوور دەرچووان بوو (مەبەست پێی جولەکەکانە)
﴿٥﴾ ﴿وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ﴾ ئەو (دەستکەوتانە) کەخوا سەندیەوە (بێ جەنگ کردن) ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ﴾
بۆ پێغەمبەرەکەی لە ماڵی (بەنی نەضیر) ﴿فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ ئێوە بۆ بەدەست هێنانی
(ئەو ماڵ وسامانەی جولەکە) هیچ ئەسپ و حوشترێکتان تاونەداوە و (بە جەنگ نە) ﴿وَلَٰكِنَّ
اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ﴾ بەڵکو خوا پێغەمبەرانی زاڵ دەکات ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ بەسەر هەر کەسێکدا کەیەوێت
﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەڵاتە ﴿٦﴾ ﴿مَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ ئەوەی خوا
دەستی پێغەمبەری خست (بێ جەنگ) ﴿مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لە (سەروەت و سامانی) گوندنشینەکانی
جولەکە ﴿فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ئەوە بۆ خوا و بۆ پێغەمبەرە ﷺ (واتە لە بەرژەوەندی گشتی موسڵماناندا خەرج
دەکرێت) ﴿وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ﴾ وە بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ﴾
وە بۆ هەژاران و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنكُمْ﴾ تا (ئەو ماڵ وسامانە)
تەنها لەناو دەوڵەمەندەکانتاندا دەست بە دەستی پێ نەکرێت و بەس ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾
وە ئەوەی پێغەمبەر ﷺ پێی دان وەریبگرن ﴿وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا﴾ وە ئەوەی لێتانی قەدەغە کرد وازی
لێ بهێنن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان خوای گەورە سزای سەختە ﴿٧﴾
﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ﴾ (ئەو دەستکەوتەی لە بەنی نەضیر گیرا) بۆ هەژارانی کۆچکەرە ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾
ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ﴾ لەماڵ و سامانیان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾
فەزڵ و بەهرەی خوا و ڕەزامەندی ئەویان دەوێت ﴿وَيَنصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە یارمەتی (ئایینی) خوا
وپێغەمبەری خوا دەدەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هەر ئەوانن ڕاستگۆیان ﴿٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن
قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانە (یاریدەدەرەکان) کە لەماڵ وشوێنی خۆیان بوون (لەشاری مەدینە) و باوەڕیان هێنا
پێش (کۆچکردنی برا موهاجرەکانیان) ﴿يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ﴾ ئەوەی کۆچ بکات بۆ لایان خۆشیان
دەوێ ﴿وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا﴾ وە شك نابەن لە دڵ ودەروونی خۆیاندا هیچ جۆرە
حەسوودی و بەخیلیەك لەبەر ئەوەی بەشی کۆچکەران درا و (بەشی ئەوان نەدرا لەو ماڵ وسامانەی
کە گیرا لەجولەکەکان) ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ وە ئەولی ئەوان ئەدەن بەسەر ئەولی خۆیاندا
﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ ئەگەرچی خۆشیان زۆر پێویستیان پێی بێت ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەو
کەسەی خۆی لە ڕژدی وبەخیلی دەروونی پارێزێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (بەڕاستی) هەر
ئەوانن سەرفەراز وسەرکەوتوو ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ﴾ ئەو (باوەڕدارانەش) لەپاش ئەمانەوە هاتوون ئەڵێن ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی
پەروەردگارمان لێمان خۆشبە ﴿وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ﴾ وەلەو برایانەشمان (خۆش بە) ﴿سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾
کە پێشمان کەوتوون لەئیمان هێنانا ﴿وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە هیچ ڕق و کینەیەك
مەخەرە دڵمانەوە دەربارەی باوەڕداران ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی
هەرتۆی دڵسۆزی میهرەبانی ﴿١٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ ئەوانەی کە
دووڕوو بوون ﴿يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ﴾ ئەڵێن بەو برادەرانەیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ کە بێ باوەڕ
بوون لە (جولەکە) خاوەن کتێبەکان ﴿لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ﴾ ئەگەر دەربکرێن (لەماڵ وخاك و ناوتان)
﴿لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ﴾ ئێمەش لەگەڵتاندا دەردەچین ﴿وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا﴾ وەهەرگیز گوێڕایەڵی کەس
ناکەین لەدژی ئێوە ﴿وَإِن قُوتِلْتُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگتان لەگەڵ دابکرێ ﴿لَنَنصُرَنَّكُمْ﴾ بێگومان ئێمە
یارمەتی ئێوە ئەدەین ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بێگومان خوا شایەتی ئەدات کەئەوان درۆزنن ﴿١١﴾ ﴿لَئِنْ
أُخْرِجُوا﴾ ئەگەر دەربکرێن ﴿لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ﴾ ئەوان لەگەڵیاندا دەرناچن ﴿وَلَئِن قُوتِلُوا لَا يَنصُرُونَهُمْ﴾
وە ئەگەر جەنگیان لە دژ کرا یارمەتیان نادەن ﴿وَلَئِن نَّصَرُوهُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیش بدەن
﴿لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (ئەشکێن و) پشت هەڵئەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ پاشان سەرناخرێن ﴿١٢﴾
﴿لَأَنتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِم مِّنَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی (ئەی باوەڕداران) ئێوە ترستان زیاترە لەدڵی ئەواندا
تاخوا ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾ کەسانێکن تێ ناگەن
﴿١٣﴾ ﴿لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا﴾ (جولەکە) جەنگتان لەگەڵ ناکەن هەموو پێکەوە ﴿إِلَّا فِي قُرًى مُّحَصَّنَةٍ﴾
مەگەر لەچەند گوندێکی قایمی قەلایەدا نەبێت ﴿أَوْ مِن وَرَاءِ جُدُرٍ﴾ یان لەپشتی دیوارەوە
﴿بَأْسُهُم بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ﴾ دژایەتی نێوانیان زۆر سەختە ﴿تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا﴾ تو وادەزانی کەئەوان کۆو پێکەوەن
﴿وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ﴾ لەکاتێکدا دڵیان جیا ولەیەك دوورە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُونَ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە
کە ئەوان گەلێکی نەفامن ﴿١٤﴾ ﴿كَمَثَلِ الَّذِينَ﴾ نموونەی (ئەم جولەکانە) وەك نموونەی ئەوانەن
﴿مِن قَبْلِهِمْ قَرِيبًا﴾ کە لە پێش ئەماندا بوون بە ماوەیەکی کەم (مەبەست پێی موشریکەکانی قورەیش
وجولەکەکانی بەنو قەینوقاعە) ﴿ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ سەرئەنجامی کاری خۆیان چەشت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ﴿١٥﴾ ﴿كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (نموونەی ئەم ناپاکانە) وەك شەیتان وایە
﴿إِذْ قَالَ لِلْإِنسَانِ اكْفُرْ﴾ کە بە مرۆڤی ووت بێ بڕوابە ﴿فَلَمَّا كَفَرَ﴾ جا کە بێ بڕوا بوو (شەیتان)
ووتی ﴿قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكَ﴾ بەڕاستی من بەریم لە تۆ ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان من لە خوای
پەروەردگاری جیهانیان دەترسم ﴿١٦﴾

﴿فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا﴾ جا سەرئەنجامی هەردووکیان ئەوەیە ﴿أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا﴾ کە بێگومان
هەردوولا لە دۆزەخدا ئەبن بەهەمیشەیی ﴿وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ﴾ وە ئەمەیە سزای ستەمکاران ﴿١٧﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسن ﴿وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ﴾ وە هەموو
کەسێك ئەبێ سەرنج بدات ﴿مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ﴾ (بزانێ) چی پێش خۆی ناردووە بۆ پاشەڕۆژی (لە کاروکردەوەی
چاکە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا شارەزایە بەوەی
کە دەیکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ﴾ وەك ئەوانە مەبن کە خوایان لەبیر خۆیان بردەوە ﴿فَأَنسَاهُمْ
أَنفُسَهُمْ﴾ جا خواش ئەوانی لەبیر خۆیان بردۆتەوە ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ هەر ئەوانن دەرچووان لە
فەرمانی خوا ﴿١٩﴾ ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ دۆزەخیان و بەهەشتیان وەك یەك یەکسان
نین ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ بەهەشتیان ڕزگاروسەرکەوتوون ﴿٢٠﴾ ﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ﴾ ئەگەر ئەم
قورئانەمان دابەزاندایە ﴿عَلَى جَبَلٍ﴾ بۆ سەر کێوێك ﴿لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا﴾ (وە تێگەشتبایە بەوەی کە
تیێدا هاتووە) دەتبینی بەملکەچی ورد و لەت لەت بووی ﴿مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ لەترسی خوا ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ﴾ ئەم
جۆرە نموونانە ﴿نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ دەیان هێنینەوە بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢١﴾
﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي﴾ خوا هەر ئەو زاتەیە ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە ئەو
﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکانە ﴿هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بەخشندەی
میهرەبان ﴿٢٢﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي﴾ ئەوە ئەو خوایەیە ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بێجگە لەو پەرستراوێکی
ڕاست نییە ﴿الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ﴾ پاشاو پاك و بێگەرد ﴿السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ﴾ ئاشتی دەر و دڵنیا کەرەوە
﴿الْمُهَيْمِنُ﴾ چاودێر و پارێزگار ﴿الْعَزِيزُ﴾ زاڵ و باڵادەست و ﴿الْجَبَّارُ﴾ خاوەن شکۆ
﴿الْمُتَكَبِّرُ﴾ وشایستەی هەموو گەورەیی یەکە ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ خوایە
﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەو هاوبەشانەی کە بۆی دائەنێن ﴿٢٣﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ﴾ هەر ئەوە خواو ﴿الْخَالِقُ﴾ بەدیهێنەر
و ﴿الْبَارِئُ﴾ دەهێنەرو ﴿الْمُصَوِّرُ﴾ وێنەکێشە ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾ هەر بۆ ئەوە هەموو ناوێکی هەرە
جوان وپاك ﴿يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ستایشی ئەو دەکەن
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵ و باڵادەستی کاربەجێ ﴿٢٤﴾

سورەتی ﴿الْمُمْتَحَنَةِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُواْ عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمۡ أَوۡلِيَآءَ﴾ دوژمنانی
من و خۆتان مەکەن بەدۆستی خۆتان ﴿تُلۡقُونَ إِلَيۡهِم بِٱلۡمَوَدَّةِ﴾ دۆستایەتی خۆتانیان بۆ دەبەن
﴿وَقَدۡ كَفَرُواْ﴾ لەکاتێکدا دڵنیاش ئەوان بێ باوەڕن ﴿بِمَا جَآءَكُم مِّنَ ٱلۡحَقِّ﴾ بەو ئاینە ڕاستەی کە بۆتان هاتووە
﴿يُخۡرِجُونَ ٱلرَّسُولَ وَإِيَّاكُمۡ﴾ پێغەمبەر ﷺ و ئێوەش دەردەکەن ﴿أَن تُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ رَبِّكُمۡ﴾ (لەبەرئەوەی) کە
باوەڕتان هەیە بەخوای پەروەردگارتان ﴿إِن كُنتُمۡ خَرَجۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر دەرچوون لەووڵاتی خۆتان
﴿جِهَٰدٗا فِي سَبِيلِي﴾ بۆ تێکۆشان و جەنگ کردن لە ڕێی مندا ﴿وَٱبۡتِغَآءَ مَرۡضَاتِيۚ﴾ وە بۆ بەدەستهێنانی
خۆشنوودی من (دۆستایەتی ئەوان مەکەن) ﴿تُسِرُّونَ إِلَيۡهِم بِٱلۡمَوَدَّةِ﴾ ڕازو نهێنی (باوەڕداران) پێ دەڵێن
بە دۆستایەتی ﴿وَأَنَا۠ أَعۡلَمُ﴾ لە کاتێکدا من ئەزانم ﴿بِمَآ أَخۡفَيۡتُمۡ وَمَآ أَعۡلَنتُمۡۚ﴾ بەوەی شاردتانەوەو بەڕوونی
ئاشکراتان کرد ﴿وَمَن يَفۡعَلۡهُ مِنكُمۡ﴾ وە هەر کەسێك لە ئێوە دۆستایەتیان بکات ﴿فَقَدۡ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ﴾
ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون کردووە (١) ﴿إِن يَثۡقَفُوكُمۡ﴾ ئەگەر تووشتان بن ﴿يَكُونُواْ لَكُمۡ أَعۡدَآءٗ﴾ ئەبن
بەدوژمنی ئێوە ﴿وَيَبۡسُطُوٓاْ إِلَيۡكُمۡ﴾ وە درێژ ئەکەن بۆتان ﴿أَيۡدِيَهُمۡ وَأَلۡسِنَتَهُم بِٱلسُّوٓءِ﴾ دەستیان و زمانیان
بەخراپی ﴿وَوَدُّواْ لَوۡ تَكۡفُرُونَ﴾ ئاواتە خوازن کە ئێوە بێ باوەڕ بوونایە (٢) ﴿لَن تَنفَعَكُمۡ أَرۡحَامُكُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُكُمۡۚ﴾
بەخزمانتان و منداڵانتان سوودتان پێ ناگەیەن ﴿يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ يَفۡصِلُ بَيۡنَكُمۡۚ﴾ لەڕۆژی دواییدا (خوا
ئێوە و خزمەکانتان) لەیەك جیادەکاتەوە ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کەدەیکەن (٣)
﴿قَدۡ كَانَتۡ لَكُمۡ﴾ بەڕاستی بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ﴾ سەرمەشقێکی جوان و چاك ﴿فِيٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ﴾
لە ئیبراهیم و ئەوانەی لەگەڵیدا بوون ﴿إِذۡ قَالُواْ لِقَوۡمِهِمۡ﴾ کە بەگەلەکەی خۆیانیان ووت ﴿إِنَّا بُرَءَٰٓؤُاْ مِنكُمۡ﴾
بەڕاستی ئێمە بێزار و بەریین لەئێوە ﴿وَمِمَّا تَعۡبُدُونَ﴾ وە لەو شتانەش کەدەیپەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾
لەجیاتی خوا ﴿كَفَرۡنَا بِكُمۡ﴾ ئێمە باوەڕمان پێ یە بە(ئاینی) ئێوە ﴿وَبَدَا بَيۡنَنَا وَبَيۡنَكُمُ﴾ وە پەیدابوو لەنێوان
ئێمەو ئێوەدا ﴿ٱلۡعَدَٰوَةُ وَٱلۡبَغۡضَآءُ أَبَدًا﴾ دوژمنایەتی و کینە بۆ هەمیشەیی ﴿حَتَّىٰ تُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ وَحۡدَهُۥٓ﴾ تا کاتێك
کەبڕوا بەخوای تاك و تەنیا دەهێنن ﴿إِلَّا قَوۡلَ إِبۡرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ جگە لەو قسەیەی ئیبراهیم کە بەباوکی
ووت ﴿لَأَسۡتَغۡفِرَنَّ لَكَ﴾ بێگومان داوای لێخۆشبوونت بۆ ئەکەم ﴿وَمَآ أَمۡلِكُ لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن شَيۡءٖۖ﴾ وە من
هیچم بەدەست نی یە لەبەرانبەر خوادا بۆ تۆ ﴿رَّبَّنَا عَلَيۡكَ تَوَكَّلۡنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان تەنها پشتمان
بەتۆ بەستووە ﴿وَإِلَيۡكَ أَنَبۡنَا﴾ وە هەر بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ﴾ سەر ئەنجامیش هەر
بۆلای تۆیە (٤) ﴿رَبَّنَا لَا تَجۡعَلۡنَا﴾ ئەی پەروەردگار مەمان کەیت ﴿فِتۡنَةٗ لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بە مایەی گومڕایی
ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَٱغۡفِرۡ لَنَا رَبَّنَآۖ﴾ وە لێمان خۆشبە ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾
بەڕاستی هەر تۆیت زاڵی باڵادەستی کاربەجێ (٥)

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆ ئێوە هەیە لەئیبراهیم و بڕوادارەکانیدا ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەر
مەشقێکی جوان ﴿لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ کەسێک کە ئومێد و هیوای بە خوا و بەڕۆژی دوایی
﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ وەهەر کەسێک پشت هەڵکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر خوایە بێ نیاز و دەوڵەمەند
﴿الْحَمِيدُ﴾ شایستەی ستایش (٦) ﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُم مَّوَدَّةً﴾ دڵنیا بن خوای گەورە
دۆستایەتی و خۆشەویستی دروست دەکات لەنێوان ئێوە و ئەوانەی دوژمنایەتیان لەگەڵ کردوون (بەئیمان
هێنانی رووبەڕیان) ﴿وَاللَّهُ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەتوانایە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێخۆشبووی میهرەبانە (٧)
﴿لَّا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ڕێتان لێ ناگرێت ﴿عَنِ الَّذِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ کە جەنگیان لەگەڵ نەکردوون
﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر ئەم دینە ﴿وَلَمْ يُخْرِجُوكُم﴾ وە دەریان نەکردوون ﴿مِّن دِيَارِكُمْ﴾ لەجێگە و شوێن و خاک و
وڵاتی خۆتان ﴿أَن تَبَرُّوهُمْ﴾ کەچاکەیان لەگەڵ بکەن ﴿وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ﴾ دادگەریی لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُقْسِطِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش ئەوێ کەدادگەرن (٨) ﴿إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا ڕێگریتان لێ
دەکات تەنها ﴿عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ﴾ لەوانەی کە جەنگیان لەگەڵ کردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر دین (وبڕواکەتان)
﴿وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ﴾ وەدەریان کردوون لە جێگا و شوێن وخاک و وڵاتی خۆتان ﴿وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ﴾
وەپشتیوانییان داوە لەسەر دەرکردنتان ﴿أَن تَوَلَّوْهُمْ﴾ (ڕێگریتان دەکات) لەوەی کەدۆستایەتیان لەگەڵ
بکەن وبەدۆستیان دابنێن ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُمْ﴾ وە هەر کەسێک دۆستایەتیان بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە
خۆیان ستەمکارن (٩) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ ئەگەر ئافرەتانی
ئیماندار هاتن بۆلاتان ﴿مُهَاجِرَاتٍ﴾ بە کۆچ کەری ﴿فَامْتَحِنُوهُنَّ﴾ تاقیان بکەنەوە ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ﴾ خوا
بەباوەڕی ئەوان زاناترە ﴿فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ﴾ ئەمجا ئەگەر زانیتان ئەو (ئافرەتانە) ﴿مُؤْمِنَاتٍ﴾ باوەڕدارن
﴿فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ﴾ ئەوە مەیانگێڕنەوە بۆلای (مێردە) بێ بڕواکانیان ﴿لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ﴾ نە ئەو ئافرەتانە
حەڵاڵن بۆ ئەو مێردە بێ باوەڕانە ﴿وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ﴾ وە نە ئەو مێردانەش بۆ ئەو ئافرەتانە حەڵاڵن ﴿وَآتُوهُم
مَّا أَنفَقُوا﴾ وە ئەوەی (مێردەکانیان) خەرجیان کردووە، بیاندەنەوە ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ هیچ گوناهێکتان
لەسەر نی یە ﴿أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ کە ئەم ئافرەتانە مارە بکەن ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر مارەییەکانیان بدەنێ
﴿وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ﴾ ژنە کافرە (بت پەرستەکان) لای خۆتان ڕامەگرن (ئەوانەی کە لە مەککە بەبێ
سەرەیی مارەتەوە) ﴿وَاسْأَلُوا مَا أَنفَقْتُمْ﴾ ئێوە داوای ئەوە بکەنەوە کەخەرجتان کردووە (بۆ ژنە کافرەکانتان
کە ئێستە چوونەتە لای کافران) ﴿وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنفَقُوا﴾ ئەوانیش با داوای ئەوە بکەن کە خەرجیان کردووە
(بۆ ژنە موسوڵمانەکانیان کە هاتوونەتە لای ئێوە) ﴿ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ﴾ ئەمە فەرمانی خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾
بڕیار ئەدا لەنێوانیانا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاربەجێیە (١٠) ﴿وَإِن فَاتَكُمْ﴾ ئەگەر لە دەستتان چوو
﴿شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ یەکێک لە خێزانەکانتان (بەجوویان) ﴿إِلَى الْكُفَّارِ﴾ بۆ لای بێ باوەڕان ﴿فَعَاقَبْتُمْ﴾ ئێوەش
تۆڵەتان لێ سەندن (و غەنیمەتتان گرت) ﴿فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُم﴾ ئەمجا (لەو غەنیمەتە) بدەن بەوانەی کە
ژنەکانیان ڕۆشتووە ﴿مِّثْلَ مَا أَنفَقُوا﴾ بە ئەندازەی ئەوەی کە خەرجیان کردووە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە بترسن لەو
خوایەی ﴿الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە (١١)

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ هەر کاتێك ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلات
﴿يُبَايِعْنَكَ﴾ کە پەیمانت لەگەڵ ببەستن ﴿عَلَىٰ أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا﴾ لەسەر ئەوەی هیچ شتێك نەکەن
بەهاوبەشی خوا ﴿وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ﴾ وە دزی و داوێن پیسی نەکەن و ﴿وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ وە منداڵانی
خۆیان نەکوژن ﴿وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ﴾ هیچ جۆرە بوهتانێك هەڵنەبەستن ﴿بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ﴾
لەنێوان دەست و پێیاندا ﴿وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ﴾ وە بێ فەرمانیت نەکەن بەهیچ کارێکی چاکەدا
﴿فَبَايِعْهُنَّ﴾ تۆش پەیمانیان لەگەڵ ببەستە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ﴾ وە لەخوا داوای لێ خۆشبوونیان
بۆبکە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە (١٢) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو
کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ کەسانێك کەخوا غەزەبی لێ گرتوون
مەیکەن بە دۆست و پشتیوانی خۆتان ﴿قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوان بێ هیوا بوون لە (پاداشتی)
ڕۆژی دوایی ﴿كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ﴾ هەر چۆن بێ بڕوایان بێ هیوان ﴿مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ﴾ لە مردووی ناو
گۆڕستان (کە زیندوو ببنەوە) (١٣)

سورەتی ﴿الصَّفِّ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات هەرچی لە ئاسمانەکان و لە زەوی
دایە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە (١) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
کە بڕواتان هێناوە ﴿لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ بۆچی ئەوەی دەیڵێن ئەنجامی نادەن (٢) ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ
اللَّهِ﴾ زۆر مایەی ڕق و تووڕەیی یە لای خوا ﴿أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ کە قسەیەك بڵێن کردەوەی
پێ نەکەن (٣) ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا کەسانێکی خۆش دەوێ ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا﴾
کە بەیەك ڕیز دەجەنگن لەڕێی خوادا ﴿كَأَنَّهُم بُنْيَانٌ مَّرْصُوصٌ﴾ وەك کۆشکێکی قایمی چەسپێوی
داڕێژراو (٤) ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە موسا بە گەلەکەی ووت
﴿يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي﴾ ئەی گەلەکەم بۆچی ئازارم دەدەن ﴿وَقَد تَّعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بەدڵنیاییەوە دەزانن
﴿أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ کە من نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿فَلَمَّا زَاغُوا﴾ جا کاتێك لایان دا لەحەق
﴿أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خواش دڵی وەرگێران ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی
لەڕێ دەرچوو ناکات (٥)

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێک کە عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل
(نەوەکانی یەعقوب) بێگومان من ﴿إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾
ئەو تەوراتەی کە لە پێش مندا هاتووە بەڕاستی دادەنێم ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ﴾ وە مژدەتان پێ دەدەم بە پێغەمبەرێک
﴿يَأْتِي مِنْ بَعْدِي﴾ کە لەدوای من دێ و ﴿اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ ناوی ئەحمەدە ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێک کە ئەو (پێغەمبەرە)
یانی بۆ هات ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە چەند نیشانەی ڕوون و ئاشکراوە ووتیان ﴿قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی
ئاشکرایە (٦) ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا کێ لەو کەسە ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵبەستێت بەدەم خواوە
﴿وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ﴾ لە کاتێکدا کە بۆ ئیسلام بانگ دەکرێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی
کەسی ستەمکار ناکات (٧) ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێ ڕووناکی دینی خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾
بە (فوو) دەمیان ﴿وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾ وە خوا ڕووناکی خۆی تەواو دەکات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ با بێ باوەڕانیش
پێیان ناخۆش بێ (٨) ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە پێغەمبەری خۆی ناردووە ﴿بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بە ڕێنموونی و ئاینێکی ڕاست و دروستەوە، هەتا بەسەر هەموو ئاینێکدا سەری بخات
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ هەرچەندە هاوبەش بڕیارکەرانیش پێیان ناخۆش بێ (٩) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو
کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ﴾ ئایا بازرگانییەکتان نیشان بدەم ﴿تُنْجِيكُمْ﴾ کە ڕزگارتان
بکات ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزایەکی پڕ لە ئازار (١٠) ﴿تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (بازرگانییەکەش ئەمەیە) باوەڕ بهێنن
بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَتُجَاهِدُونَ﴾ وە تێبکۆشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ بە سامان
و گیانی خۆتان ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن (١١) ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾
(ئەوسا خوا) گوناهەکانتان خۆش دەبێ ﴿وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (لە ڕۆژی دوایدا) دەتان خاتە باخاتێکەوە
﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً﴾ (وە دەتانخاتە) خانووی کۆشکی
زۆر پاک و خۆشەوە ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی دا ﴿ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەمەیە
سەرکەوتنی گەورە (١٢) ﴿وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا﴾ وە شتێکی تر کە حەزی لێ دەکەن ﴿نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ﴾ کە یارمەتی دانە لە
خواوە ﴿وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾ وە ڕزگارکردنێکی نزیک (وئازادکردنی شاری مەککە یە) ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە (بەمە) مژدە
بدە بەئیمانداران (١٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ﴾ ببن بە یارمەتی
دەرانی (ئاینی) خوا ﴿كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ هەروەک عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿لِلْحَوَارِيِّينَ﴾ بە هاوڕێ
تایبەتەکانی خۆی ﴿مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ کێ یارمەتی دەری منە بۆ لای خوا ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ هاوڕێکانی ووتیان
﴿نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەرانی (دینی) خواین ﴿فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەمجا دەستەیەک لە بەنو
ئیسرائیل باوەڕیان هێنا ﴿وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ﴾ وە دەستەیەکیشیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئێمەش پشتیوانی
ئەوانەمان کرد کە باوەڕیان هێنا ﴿عَلَى عَدُوِّهِمْ﴾ لە بەرانبەر دوژمنەکانیاندا ﴿فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾ بوونە سەرکەوتوو و
زاڵ بوون بەسەریاندا (١٤)

سورەتی ﴿ الْجُمُعَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی
لە زەوی دایە ﴿الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ﴾ (ئەو خوایەی) کە پاشایەکی پاك و بێگەردی ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ زاڵی
باڵادەستەی کار بەجێیە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ﴾ کە ناردوویەتی لە ناو
نەخوێندەواراندا (عەرەبەکاندا) ﴿رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾ دەخوێنێتەوە
بەسەریاندا نیشانەکانی خوا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ پاکیان دەکاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان
و فەرموودەی (یا سوننەت)یان فێر دەکات ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ﴾ هەرچەندە ئەوان لە پێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾
لە گومڕاییەکی ئاشکرادا بوون ﴿٢﴾ ﴿وَآخَرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە (ڕەوانەشی کردووە بۆ) کەسانی تری جگە لەوان
﴿لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ کە هێشتا پێیان نەگەیشتوون (و موسوڵمان نەبوون) ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە خوا
زاڵی باڵادەستەی کار دروستە ﴿٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ ئەمە بەهرەیەکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾
ئەیدا بە هەر کەسێك کە (خۆی) بیەوێ ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی فەزڵ و بەهرە
و بەخششی گەورەیە ﴿٤﴾ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ﴾ نموونەی بەسەرهاتی ئەوانەی ﴿حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ﴾ کە تەوراتیان
درا بەسەردا ﴿ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا﴾ لە پاشان هەڵیان نەگرت (ڕەفتاریان پێ نەکرد) ﴿كَمَثَلِ الْحِمَارِ﴾
وەك گوێ درێژێکە ﴿يَحْمِلُ أَسْفَارًا﴾ کە کتێبی زۆری هەڵگرتبێ (سوودی لێ نابینێ)
﴿بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ﴾ ئای چەند خراپە نموونەی ئەو گەلەی ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی
خوایان بە درۆزانی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێ نموونیی گەلی ستەمکار ناکات
﴿٥﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی ئەوانەی کە لەسەر دینی جوولەکەن
﴿إِن زَعَمْتُمْ﴾ ئەگەر پێتان وایە ﴿أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ﴾ کە بەڕاستی ئێوە دۆستی خوان ﴿مِن دُونِ النَّاسِ﴾
بێجگە لە خەڵکی تر ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ﴾ کەوا ئێوە داوای مردن بکەن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە
ڕاست دەکەن ﴿٦﴾ ﴿وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا﴾ وە ئەوانە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ لەبەر
ئەو (گوناهانەی) کە بەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە
بە ستەمکاران ﴿٧﴾ ﴿قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي﴾ بڵێ بەڕاستی ئەو مردنەی کە ﴿تَفِرُّونَ مِنْهُ﴾ لێی ڕادەکەن
﴿فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ﴾ بێگومان پێتان دەگات و تووشتان دەبێ ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ لە پاشان دەگەڕێنرێنەوە
﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای خوای زانا بە ئاشکرا و نهێنییەکان ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ
دەدات ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە دەتانکرد ﴿٨﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ﴾ کاتێك کە بانگدرا بۆ نوێژ
﴿مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ﴾ لە ڕۆژی هەینی دا ﴿فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ بەپەلە بڕۆن بۆ یادی خوا (و نوێژی هەینی)
و ﴿وَذَرُوا الْبَيْعَ﴾ واز لەکڕین و فرۆشتن بهێنن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئائەوە بۆ ئێوە چاکترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾
ئەگەر بزانن و تێ بگەن ﴿٩﴾ ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ﴾ جا کاتێك کە نوێژی هەینی تەواو بوو ﴿فَانتَشِرُوا
فِي الْأَرْضِ﴾ ئیتر بڵاو ببنەوە بەسەر زەویی دا ﴿وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ وە داوای ڕزق و ڕۆزیی خوا بکەن
﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوا بکەن ﴿لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار و سەرفەراز ببن ﴿١٠﴾
﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا﴾ هەر کارێکی بازرگانی یان هەر کارێکی بێهودە ببینن ﴿انفَضُّوا إِلَيْهَا﴾ بڵاوەی لێ ئەکەن بۆلای ئەو بازرگانی یە ﴿وَتَرَكُوكَ قَائِمًا﴾ وە تۆ بەجێ دێڵن بە ڕاوەستاوی (لەسەر مینبەرەکەت) ﴿قُلْ مَا عِندَ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لای خوایە چاکترە ﴿مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ﴾ لەشتی بێ هودە و بازرگانی ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وەخوا باشترینی ڕۆزی دەرانە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿المنافقون﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ﴾ کاتێک کە دووڕووان بێنە لات ﴿قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ﴾ دەڵێن شایەتی دەدەین
کە بەڕاستی تۆ پێغەمبەری خوایت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ﴾ وە دیارە خوایش دەزانێ کە تۆ ڕەوانەکراوی
ئەوی ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ﴾ وەخوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ کە بێگومان دووڕووان درۆزنن ﴿١﴾
﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ سوێندە (درۆ)کانی خۆیان کرد بەقەڵغان (بۆ خۆیان) ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾
ئەمجا ڕێگری (خەڵك)یان دەکرد لەڕێ ی خوا ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کارێکی
خراپیان دەکرد ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ ئەوە(ی کەوتن) لەبەر ئەوە بوو کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان
هێناو ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ ئەپاشان بێ باوەڕ بوون ﴿فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ ئەمجا مۆر درا بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ
لَا يَفْقَهُونَ﴾ ئیتر ئەوان هیچ تێ ناگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ﴾ هەر کاتێك دیان بیبیت ﴿تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ﴾
لەش و لەلارەیان سەرسامت دەکات ﴿وَإِن يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ﴾ وە ئەگەر قسە بکەن گوێ لە قسەکەیان دەگریت ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ﴾ (دووڕووان) هەروەك داری هەڵپێردراو وان ﴿يَحْسَبُونَ﴾ وا گومان دەبەن ﴿كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾ هەموو هاوار و قیرەیەك بۆسەر ئەوانە ﴿هُمُ الْعَدُوُّ﴾ هەر ئەوانن دوژمن ﴿فَاحْذَرْهُمْ﴾ کەواتە خۆتیان لێ بپارێزە ﴿قَاتَلَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا بیانکوژێ (بێ خوا لەناویان بەرێت)
﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن وەردەگێڕرێن (لەحەق) ﴿٤﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێـك پـێ یان بووترێـت ﴿تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ﴾ وەرن بۆ لای پێغەمبەری خوا
تا داوای لێخۆشبوونتان بۆ بکات ﴿لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ﴾ (سەرپێچی دەکەن) سەریان با دەدەن ﴿وَرَأَيْتَهُمْ
يَصُدُّونَ﴾ وە دەیان بینیت ڕوو وەرئەگێڕن ﴿وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئەوان خۆیان بەگەورە
دەزانن ⑤ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان یەکسانە ﴿أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ﴾ داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت
﴿أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێخۆشبوونیان بۆ نەکەیت ﴿لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ هەرگیز خوا لێیان
خۆش نابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ لادەران ناکات ⑥
﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوان ئەو کەسانەن کە دەڵێن ﴿لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ (هیچ) مەبەخشن
بەو ئەوانەی کە لەگەڵ پێغەمبەردان ﴿حَتَّىٰ يَنْفَضُّوا﴾ تا بڵاوەی لێ بکەن (و لەو دینە بەدەربێت)
﴿وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا هەرچی گەنجینەکانی ئاسمانەکان و زەویی هەیە هەمووی
هی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بەڵام دووڕووەکان نازانن ⑦ ﴿يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى
الْمَدِينَةِ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن سوێندبێ ئەگەر گەڕاینەوە بۆ مەدینە ﴿لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾
بێگومان دەسەڵاتدار و بەڕێزەکان (مەبەست پێی خۆیان بوو) لات و بێ ڕێزەکان لە مەدینە
دەردەکەن (مەبەست پێی بڕواداران بوو) ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (خوای گەورەش
بەرپەرچیان دەداتەوە و دەفەرمووێت) ڕێز و گەورەیی تەنها بۆ خوا و بۆ پێغەمبەری خوا و باوەڕداران
﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام دووڕووەکان نازانن ⑧ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان
هێناوە ﴿لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ ماڵ و منداڵەکانتان بێ ئاگاتان نەکەن لەیادی خوا
﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەر کەسێك وابکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان خەسارۆمەندن
⑨ ﴿وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ ببەخشن لەوەی ڕزق و ڕۆزیمان داوون ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾
پێش ئەوەی مردن یەخەی یەکێکتان بگرێ ﴿فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي﴾ ئەوسا دەڵێت خوایە خۆزگە
مردنی منت دوابخستایە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ بۆ ماوەیەکی نزیك ﴿فَأَصَّدَّقَ﴾ جا ماڵم ببەخشیایە
﴿وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە چاکەکاران بوومایە ⑩ ﴿وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا﴾ هەرگیز خوا هیچ کەسێك
دوا ناخات (لەمردن) ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا﴾ کاتێك کاتی (مردنی) هات ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا
شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ⑪

سورەتی ﴿التَّغَابُن﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿لَهُ
الْمُلْكُ﴾ دەسەلاتی تەواو بۆ ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ﴾ وە هەرچی ستایش هەیە هەمووی بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ﴾ وە ئەوە بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەلاتە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست
کردووە ﴿فَمِنكُمْ كَافِرٌ﴾ ئەمجا هەندێکتان بێ باوەڕن ﴿وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ﴾ هەندێکی تریشتان باوەڕدارن
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بە هەر شتێك کە ئەنجامی دەدەن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
خوا ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە بەحەق و ڕاستی ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ بەجوانترین
شێوەشدا وێنەی کێشاون ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ وە سەرئەنجامیش هەر بولای ئەوە (گەڕانەوە) ﴿٣﴾ ﴿يَعْلَمُ
مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە خوا دەیزانێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾
وە شارەزایە بەوەی دەیشارنەوە، وە بەوەیشی ئاشکرای دەکەن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە خوا
زانایە بەوەی لەناو دڵ و دەروندایە ﴿٤﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ﴾ ئایا پێتان نەگەیشتووە هەواڵی ئەوانەی
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَبْلُ﴾ کە بێ باوەڕ بوون لەمەو پێش ﴿فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ بۆیە چەشتیان تۆڵەی کاری خۆیان
﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ﴿٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ﴾ ئەو (سزایە) بێگومان بەهۆی
ئەوەوەبوو ﴿كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ کە پێغەمبەرەکانیان دەهات بەبەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَقَالُوا أَبَشَرٌ
يَهْدُونَنَا﴾ کە چی دەیان ووت چۆن ئەبێ ئادەمی یەك لە خۆمان ڕێ نموونیمان بکات ﴿فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوا﴾
ئەمجا بێ بڕوا بوون و ڕوویان وەرگێڕا ﴿وَّاسْتَغْنَى اللَّهُ﴾ وە خواش بێ نیازیی نواند (لە باوەڕهێنانیان)
﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ وە خوا دەوڵەمەندو شایستەی ستایشە ﴿٦﴾ ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان وایان دەزانی
﴿أَن لَّن يُبْعَثُوا﴾ کە (لە ڕۆژی دوایی دا) زیندوو ناکرێنەوە ﴿قُلْ بَلَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان
بڵێ بەڵێ ﴿وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ﴾ سوێند بە پەروەردگارم بێگومان زیندوو دەکرێنەوە ﴿ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ﴾
دڵنیابن پاشان هەواڵتان پێ دەدرێت بەوەی کە کردووتانە ﴿وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ وە ئەمە بۆ خوا (زۆر)
ئاسانە ﴿٧﴾ ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی و ﴿وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا﴾ بەو
ڕووناکی یەی دامان بەزاندووە (کە قورئانە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن
﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ﴾ (پاداشتتان دەداتەوە) لەڕۆژێکدا کە کۆتان دەکاتەوە بۆ ڕۆژی کۆکردنەوە
﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی زیانباری یە ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك بڕوا بهێنێت بەخوا
﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکات ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ خوا چاوپۆشی دەکات لە گوناهەکانی
ودەیانسڕێتەوە ﴿وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ وەدەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگە
ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی وەك هەتایی
﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە بردنەوە و سەرکەوتنی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون و نیشانە و بەڵگەکانی ئێمەیان بە درۆزانی
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تییدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ﴾ وە سەر ئەنجامێکی زۆر خراپە ١٠ ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ ناڕەحەتی یەك تووشی
(خەڵك) نابێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی خوا نەبێت ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ هەر کەسێك باوەڕ
بهێنێت بەخوا ﴿يَهْدِ قَلْبَهُ﴾ خوا ڕێ نموونی دڵی دەکات ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو
شت ئاگادارە ١١ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بکەن ﴿فَإِن
تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر پشتتان تێ کرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ جا ئەوەی لەسەر پێغەمبەری ئێمەیە
﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای (ئایینەکەیە) ١٢ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا
زاتێکە کە جگە لەو هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ دەی
با باوەڕداران تەنها پشت بەخوا ببەستن ١٣ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە
﴿إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ﴾ بەڕاستی هەندێك لە ژنان و منداڵەکانتان دوژمنی
ئێوەن (بەوەی دەیانەوێت ڕێگریتان بکەن لەڕێگەی خودا و پەشیمانتان بکەنەوە لە ئایینەکەتان)
﴿فَاحْذَرُوهُمْ﴾ جا خۆتانیان لێ بپارێزن (وئاگاداریان بن، بەگوێیان مەکەن) ﴿وَإِن تَعْفُوا﴾ وە ئەگەر
(لێیان) ببوورن ﴿وَتَصْفَحُوا﴾ وە واز بهێنن (لێیان) ﴿وَتَغْفِرُوا﴾ وە (لێیان) خۆش بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ خۆش بووی میهرەبانە ١٤ ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾
بێگومان سەروەت وسامان وماڵ و منداڵتان هۆی تاقی کردنەوەتانن ﴿وَاللَّهُ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾
لە کاتێکدا خوا پاداشتی زۆر گەورەی لەلایە ١٥ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ کەوا بوو لەخوا بترسن
وبەندایەتی ئەو بکەن ئەوەندەی کە دەتوانن ﴿وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا﴾ وە گوێڕایەڵ و ملکەچ بن ﴿وَأَنفِقُوا
خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ﴾ وە ماڵ ببەخشن کە بۆ خۆتان چاکترە ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەوەی پارێزراو بێ
لە چرووکی نەفسی خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ هەر ئەوانن سەرکەوتوو ڕزگار ١٦ ﴿إِن تُقْرِضُوا
اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەگەر قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (واتە ببەخشن لەپێناو خوا) ﴿يُضَاعِفْهُ
لَكُمْ﴾ چەند بەرابەری دەکاتەوە بۆتان ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێ ﴿وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ﴾
وە خوا سوپاسگوزاری لەسەرخۆ وبەئارامە ١٧ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (ئەو زاتە پەروەردگارێکی)
زانا وئاگادارە بە شتە پەنهان و ئاشکراکان ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کاربەجێیە ١٨

سوورەتی ﴿الطلاق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (تۆ و ئوممەتەکەت) ﴿إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ هەر کاتێک ویستان ژنەکانتان
تەڵاق بدەن ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ﴾ با تەڵاقیان بدەن لەکاتی عیدەیاندا (ئەو کاتەی لەحەیز پاک بوونەتەوەو
لەگەڵیان دروست نەبوون) ﴿وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ﴾ وە عیدەی (ژنەکانتان) بەووردی بژمێرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ﴾
وە لەخوا بترسن کەپەروەردگارتانە ﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ﴾ ئەو ژنانە دەرمەکەن ﴿مِنْ بُيُوتِهِنَّ﴾ لەماڵەکانی
خۆیان (تاعیدەیان تەواو دەبێ) ﴿وَلَا يَخْرُجْنَ﴾ ئافرەتانیش با دەرنەچن (لە ماڵەکەیان) ﴿إِلَّا
أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر کارێکی خراپی ئاشکرا بکەن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنوورەکانی
خودان ﴿وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ هەر کەسێك لەسنوورەکانی خوا دەربچێت ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوە بێگومان
ستەمی لەخۆی کردووە ﴿لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ﴾ تۆ چوزانی لەوانەیە خوا پێشی بهێنێت ﴿بَعْدَ ذَلِكَ
أَمْرًا﴾ دوای ئەوە کار وبارێکی تر (و ژن وپیاوەکە بگەڕێنەوە یەکتر وئاشتیان ببێتەوە) ﴿١﴾
﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە گەیشتنە کاتی خۆیان (پاش تەڵاقێک یان دوو تەڵاق) ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾
ئەوسا یان بیانهێڵنەوە بەباشی (بیانبەنەوە بۆ لای خۆتان بەشێوەیەکی چاك) ﴿أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان
لێیان جیا ببنەوە بەباشی ﴿وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ وە دوو شاهیدی دادپەروەر بگرن لەخۆتان
﴿وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ﴾ کە لەبەر خوا ئەو شاهیدیە بدەن ﴿ذَلِكُمْ﴾ ئەوانەی (باسکران پەندێکن)
﴿يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ﴾ کە ئامۆژگاری ئەوانەی پێ دەکرێ کە باوەڕیان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا
و ڕۆژی دوایی ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێ خواناس بێ ﴿يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا﴾ خوا دەروویی لێ دەکاتەوە ﴿٢﴾
﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ وە رزق و ڕۆزی دەدات لەلایەکەوەکە بەخەیاڵیدا نەهاتووە
وبیری لێ نەکردۆتەوە ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە هەکەسێ پشت بەخوا ببەستێ ﴿فَهُوَ حَسْبُهُ﴾
ئەوە خوای بەسە ﴿إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾ بەڕاستی خوا کار و فەرمانی خۆی بەئەنجام دەگەیەنێ
﴿قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ بێگومان خوا بۆ هەموو شتێك ئەندازەیەکی دیاری کراوی داناوە
﴿٣﴾ ﴿وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ﴾ ئەوانەی کە بێ هیوا دەبن لەکەوتنە حەیزەوە ﴿مِنْ نِسَائِكُمْ﴾
لە ژنانتان ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ﴾ ئەگەر (دەربارەی زانینی عیدەیان) دوو دڵ بوون ئەوا
عیدەیان سێ مانگە ﴿وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ﴾ وە (هەروا) ئەوانەش کە (لەبەر منداڵی) هێشتا حەیزیان
پێیان نەهاتووە (عیدەیان هەر سێ مانگە) ﴿وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ﴾ وە ژنانی سك پڕ (دووگیان)
﴿أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ عیدەیان ئەو کاتەیە کە سکەکەیان دادەنێن ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ هەر
کەسێك لە خوا بترسێت ﴿يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ خوا کاری بۆ ئاسان دەکات ﴿٤﴾ ﴿ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ﴾
ئەوەی (کەباسکرا) فەرمانی خوایە ﴿أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ﴾ کە بۆی ناردوونەتە خوارەوە ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە
هەر کەسێك خواناس و لەخواترس بێت ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ گوناهەکانی بۆ دادەپۆشێ و
لەینا دەسڕێتەوە ﴿وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا﴾ پاداشتی گەورەی دەداتەوە ﴿٥﴾

﴿أَسْكِنُوهُنَّ﴾ (ژنانی تەڵاق دراو) دابنێن و نیشتەجێیان بکەن ﴿مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم﴾ لەو شوێنەی کە
(خۆتان) دادەنیشن ونیشتەجێ دەبن ﴿مِّن وُجْدِكُمْ﴾ بە پێی توانای خۆتان ﴿وَلَا تُضَارُّوهُنَّ﴾ وە
زیانیان پێ مەگەیەنن ﴿لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ تا تەنگیان پێ هەڵچنن ﴿وَإِن كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ﴾ وە ئەگەر دووگیان
بوون ﴿فَأَنفِقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوە خەرجیان بکێشن ﴿حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ تا منداڵەکەیان دادەنێن ﴿فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر شیریان دا بە منداڵەکەتان ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەوا ئێوەش کرێی پێ بدەن
﴿وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ﴾ وە لەناو خۆتاندا ڕاوێژ بکەن بەچاکی (دەربارەی منداڵەکە) ﴿وَإِن تَعَاسَرْتُمْ﴾
وە ئەگەر تەنگیتان کرد (بەسەر یەک لە کرێکەدا) ﴿فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَىٰ﴾ ئەوە با ئافرەتێکی تر شیری بداتێ
﴿٦﴾ ﴿لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ﴾ با دەوڵەمەند بەپێی دەوڵەمەندیی نەفەقە بدات ﴿وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ﴾
وە هەر کەسێک کەم دەست وهەژار بوو ﴿فَلْيُنفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ﴾ با بەپێی ئەوەی کەخوا داویەتێ
نەفەقە بدات ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە کەس ناکات ﴿إِلَّا مَا آتَاهَا﴾ مەگەر بە پێی ئەوە نەبێت
کەپێی داوە (لە توانا) ﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾ بێگومان خوا دوای تەنگانە ئاسانی دێنێت ﴿٧﴾
﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ﴾ زۆر لە گوندنشین و شارنشینەکان سەرپێچی یان کرد ﴿عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ﴾
لە فەرمانی پەروەردگار و پێغەمبەرەکانی ﴿فَحَاسَبْنَاهَا﴾ ئێمەش پرسینەوەمان لەگەڵ کردن ﴿حِسَابًا شَدِيدًا﴾
بە پرسینەوەیەکی سەخت ﴿وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُّكْرًا﴾ وە سزامان دان بەسزایەکی دژوار ﴿٨﴾ ﴿فَذَاقَتْ وَبَالَ
أَمْرِهَا﴾ ئیتر ئاکامی کردەوەی خراپیان چەشت ﴿وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا﴾ وە سەرئەنجامی کاریان بوو
بە زیانباریی وخەسارۆمەندی ﴿٩﴾ ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆیان سزایەکی سەخت
﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی ئەو کەسانەی خاوەن ژیری و بیر و هۆشن ﴿الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ لەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿قَدْ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا﴾ بێگومان خوا قورئانی بۆ دابەزاندوون ﴿١٠﴾ ﴿رَّسُولًا
يَتْلُو عَلَيْكُمْ﴾ (هەروەك بۆی ناردوون) پێغەمبەرێك کەدەخوێنێتەوە بۆتان ﴿آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتەکانی
خوا کە ڕوون کەرەوەن ﴿لِّيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا دەربهێنێت ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکستانی (بێ دینی) بۆ ڕووناکی (دینداری)
﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك باوەڕ بهێنێت بەخوای گەورە ﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کار و کردەوەی چاك
ئەنجام بدات ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ ئەوە خوای گەورە دەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە
بە ژێر درەختەکانیدا جۆگە ئاوی زۆر دەڕوا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیادەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ
رِزْقًا﴾ بێگومان خوا (بەوی) ڕۆزیی چاکی بۆ ئامادە کردووە ﴿١١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي﴾ خوا ئەوەیکە ﴿خَلَقَ سَبْعَ
سَمَاوَاتٍ﴾ کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە ﴿وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ﴾ وە بەوێنەی ئەوان زەویشی
دروست کردووە ﴿يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ﴾ فەرمانی خوا لە نێوانیاندا دادەبەزێت ﴿لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ تا چاك
بزانن کە خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەلات و بە توانایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە
بێگومان خوا ﴿قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ (بەزانست و زانیاری) دەوری هەموو شتێکی داوە (واتە
ئاگاداری هەموو بوونەوەرە) ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿التَّحْرِيم﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێغەمبەری خودا(ﷺ) لەگەڵ خاتوو ماریەی خێزانی کۆبویەوە و حەفصەی دایکی باوەڕدارانیش ئەمەی
زانی، پێغەمبەریش (ﷺ) بەحەفصەی فەرموو ئەوە ماریەم لەخۆم حەرام کرد بەو مەرجەی ئەم نهێنییە لای
کەس بەدرکێنیت، حەفصەش رۆیشت لای عائشە نهێنییەکەی درکاند، بەم هۆیەوە ئەم سورەتە هاتە خوارەوە
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ﴾ بۆچی شتێك لەخۆت حەرام دەکەیت کە خوا
بۆی حەڵاڵ کردویت (مەبەست پێی خاتوو ماریە بوو) ﴿تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ﴾ بۆ رەزامەندی ژنەکانت
دەوێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا لێخۆشبووی میهرەبانە (١) ﴿قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ بێگومان خوا
داناوە بۆتان ﴿تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ﴾ هەڵوەشاندنەوەی سوێندەکانتان ﴿وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ﴾ خوا کارساز و دۆستی
ئێوەیە ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زانای کاردروستە (٢) ﴿وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ﴾ کاتێك کە پێغەمبەر ﷺ بەنهێنی
﴿إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا﴾ لای هەندێ لەژنەکانی قسەیەکی درکاند ﴿فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ﴾ ئەمجا کاتێ (ژنە)
قسەکەی کرد (بۆ هەویکەی) ﴿وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ خوایش پێغەمبەری ﷺ ئاگادار کرد ﴿عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ﴾
(پێغەمبەر ﷺ) هەندێك (لەقسەکان)ی باسکرد و بێ دەنگ بوو لە ﴿بَعْضٍ﴾ هەندێکی تری ﴿فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ﴾
ئەمجا کە پێی ی ووت (ژنەکەی) ووتی ﴿مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا﴾ کێ ئەمەی پێ گەیاندی ﴿قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ
الْخَبِيرُ﴾ فەرمووی خوای زانای ئاگادار پێ ی گەیاندم (٣) ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ﴾ (ئەی حەفصە و عائیشە)
ئەگەر هەردووکتان تۆبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای خودا (جێی خۆیەتی) ﴿فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ چونکە
بەراستی دڵتان لاید (لە حەق و ڕاستی) ﴿وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ﴾ وە ئەگەر پشتی یەکتر بگرن لەدژی پێغەمبەر
ﷺ (سەرکەوتوو نابن) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ﴾ چونکە بێگومان پشتگیری ئەوە خوایە ﴿وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ﴾
جوبرەئیل و ئیمانداره چاکەکانیش ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ﴾ دوای ئەوان فریشتەکانیش پشتیوانی ئەون
(٤) ﴿عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ﴾ دڵنیابن ئەگەر ئێوە تەڵاق بدات پەروەردگاری ﴿أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ﴾ لەبری
ئێوە ژنانێکی باشتر لەئێوەی دەداتێ ﴿مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ﴾ موسڵمانان، باوەڕداران ﴿قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ﴾ ملکەچان،
تەوبەکارانی ﴿عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ﴾ خواپەرستانی، ڕۆژووگران ﴿ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا﴾ بێوەژنان و کیژان (٥)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا﴾ خۆتان و کەس
وکارتان بپارێزن لەئاگرێك ﴿وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ کە سووتەمەنی یەکەی ئادەمی و بەردە ﴿عَلَيْهَا
مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ﴾ سەرپەرشتی ئەو (ئاگری دۆزەخەی) چەند فریشتەیەکی زبر و توندو تیژی زاڵ
﴿لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ﴾ کە نافەرمانی خوا ناکەن لەوەی کەفەرمانیان پێ ئەدات ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ وەچ
فەرمانێکیان پێ بدرێ دەیکەن (٦) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ﴾
ئەمڕۆ (کەڕۆژی دوایە) عوزر و بیانوو مەهێننەوە ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ چونکە بێگومان پاداشت
دەدرێنەوە لەسەر ئەوەی کە دەتانکرد (٧)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿تُوبُوا إِلَى اللَّهِ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە ﴿تَوْبَةً نَصُوحًا﴾ بەگەڕانەوەیەکی یەکجاری (وڕاست ودروست، کەجارێکی تر نەگەڕێنەوە سەر ئەو گوناهە) ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ تا پەروەردگارتان لە گوناهەکانتان خۆش بێ ﴿وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە بتان خاتە ناو باخاتێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە دەڕوا بەژێریەدا جۆگەی ئاوی زۆر ﴿يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ لەڕۆژێکدا کە خوای گەورە، پێغەمبەر ﷺ وکەسانێ کەباوەڕیان هێناوە لەگەڵیدا سەرشۆڕیان ناکات ﴿نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ ڕووناکی (ئیمان)یان دەڕوات لەپێشیانەوە ﴿وَبِأَيْمَانِهِمْ﴾ لەلای ڕاستیانەوە ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ڕووناکی یەکەمان بۆ زیاد و تەواوبکە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وەلێمان خۆش بە
﴿إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتداری ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا
النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بجەنگە لەگەڵ بێ باوەڕان و دوو ڕوواندا
﴿وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وەتوند و تیژبە لەگەڵیاندا ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وەجێیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿٩﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ﴾ خوا بۆ بێ
باوەڕان ژنی نووح و ژنی لووطی بەنموونە هێناوە ﴿كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ﴾ کە لەژێر (نیکاحی) دوو بەندەدا بوون ﴿مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ﴾ لەبەندە چاکەکانی ئێمە ﴿فَخَانَتَاهُمَا﴾ ئەمجا خیانەتیان لەگەڵکردن (مەبەست پێی بێ باوەڕ بوونیانە) ﴿فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ کەچی (میردەکانیان) نەیانتوانی شتێک لەسزای خوایان لێ دووربخەنەوە ﴿وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ﴾ وەپێیان ووترا کەبڕۆنە ناو ئاگرەوە
﴿مَعَ الدَّاخِلِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کەدەچنە ناویەوە ﴿١٠﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ (هەروا) خوا نموونەیەکی
تری هێناوەتەوە ﴿لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ﴾ (بە) ژنی فیرعەون ﴿إِذْ قَالَتْ﴾ کاتێک کەووتی ﴿رَبِّ ابْنِ لِي﴾ پەروەردگارم بۆم دروست بکە ﴿عِندَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ﴾ لای خۆت ماڵێك لە بەهەشتدا ﴿وَنَجِّنِي مِن فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ﴾ وە ڕزگارم بکە لە فیرعەون و کردەوەکانی
﴿وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ وە ڕزگارم بکە لە گەلی ستەمکاران ﴿١١﴾ ﴿وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ﴾ وە(بە)
مەریەمی کچی عیمران (نموونە دەهێنێتەوە) ﴿الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ ئەوەی کە داوێنی خۆی پاك ڕاگرت ﴿فَنَفَخْنَا فِيهِ﴾ ئەوسا ئێمە فوومان پیاکرد ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەڕۆحێك کە خۆمان دروستمان کردووە ﴿وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ﴾ وە باوەڕی هێنا بوو بە ووتەکانی پەروەردگاری خۆی وکتێبەکانی ﴿وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ﴾ وە لەڕیزی گوێڕایەڵ وفەرمانبەردارانیدا بوو ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿الْمُلْكِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی کەهەرچی دەسەلات و پاشایی هەیە بەدەست ئەوە
﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەلاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا (١) ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ﴾ ئەو
زاتەی کە مردن و ژیانی داهێناوە و دروستکردووە ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾
کە کردەوەی کامتان چاکترە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ﴾ وە هەر ئەوە بالادەست و لێ خۆشبووە (٢)
﴿الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئەو زاتەی کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە یەك لەسەر یەك ﴿مَا تَرَىٰ﴾
تۆ نابینیت (ئەی تەماشاکەر) ﴿فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ﴾ لەدروستکراوەکانی خوای میهرەباندا ﴿مِنْ تَفَاوُتٍ﴾ هیچ
ناڕێکی یەك ﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ چاو بگێڕە و ورد بەرەوە (بڕوانە) ﴿هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ﴾ ئایا هیچ ناتەواویەك
دەبینیت (٣) ﴿ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ دووبارە چاو بگێڕە ﴿كَرَّتَيْنِ﴾ یەك لە دوای یەك ﴿يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا﴾
چاووت بەڕیسوایی و ناهومێدی دەگەڕێتەوە بۆ لای خۆت ﴿وَهُوَ حَسِيرٌ﴾ وە ئەو (چاوەت) ماندوو
وتەقەتی چووە (٤) ﴿وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئاسمانی دونیامان ڕازاندوەتەوە
بەچرای زۆر(ی ئەستێرە) ﴿وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ﴾ وە گێڕاومانن بەڕەجمی شەیتانەکان ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ
السَّعِيرِ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ئەوان (لە قیامەتدا) سزای ئاگری هەڵگیرساو (٥) ﴿وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا
بِرَبِّهِمْ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە بێ بڕوان بە پەروەردگاریان ﴿عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ سزای دۆزەخ
ئامادەیە، کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە (٦) ﴿إِذَا أُلْقُوا فِيهَا﴾ کاتێك کە فڕێ درانە ناوی یەوە
﴿سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا﴾ لەو دۆزەخەوە لووزەو ڕکەیەك دەبیستن ﴿وَهِيَ تَفُورُ﴾ وە ئەو تەکوڵێ و جۆش
دەخوات (٧) ﴿تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ﴾ نزیکە (دۆزەخ) لەرقانا پارە پارە ببێ ﴿كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ﴾ هەر
کاتێ دەستەیەك فڕێ بدرێنە ناویەوە ﴿سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ دەرگاوانەکانی دۆزەخ پرسیاریان لێ دەکەن
﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ﴾ ئایا پێغەمبەرێکی ترسێنەرتان بۆ نەهاتووە (لە دونیادا) (٨) ﴿قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ﴾ دەڵێن
بەڵێ بۆمان هاتووە ﴿فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا﴾ بەلام بەدرۆمان دەزانی، و دەمان ووت (پێی) ﴿مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ﴾
خوا هیچی نە ناردوەتە خوارەوە ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ ئێوە بەس لە گومڕاییەکی گەورەدان (٩)
﴿وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ﴾ وە دەڵێن ئەگەر قسەی (پێغەمبەران) مان بیستایە ﴿أَوْ نَعْقِلُ﴾ یان تێ بگەشتینایە
﴿مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ ئەمڕۆ لە هاوەڵانی دۆزەخ نە دەبووین (١٠) ﴿فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ﴾ ئەوسا ئیتر بەناچاری
دان بە گوناهەکانیاندا دەنێن ﴿فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ کەوابوو دووری لە میهرەبانی خوا بۆ هاوەڵانی
دۆزەخ (١١) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە پەنهانیدا لە خوای خۆیان دەترسن
﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە (١٢)

﴿وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ﴾ ئێوە قسە بە پەنهانی بکەن یان بە ئاشکرا (بۆ خوا یەکسانە چونکە) ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ ئەو (خوای گەورە) ئاگادارە بەخودی (نهێنی) دڵان ﴿١٣﴾ ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾ ئایە ئەو خوایەی کە مەردومی دروست کردووە ئاگای لە نهێنیان نییە ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ لە کاتێکدا کە ئەو وردبین و ئاگادارە ﴿١٤﴾ ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا﴾ خوا ئەوزاتەیە کە زەوی بۆ رام کردوون ﴿فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا﴾ دەی بگەڕێن بە هەموو گۆشەو کەنارێکیدا ﴿وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ﴾ وە لە ڕۆزی خوا بخۆن ﴿وَإِلَيْهِ النُّشُورُ﴾ وە هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوە ﴿١٥﴾ ﴿أَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی کە لە ئاسمانە ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ﴾ کە بتانباتە خوارەوە بەناخی زەویدا ﴿فَإِذَا هِيَ تَمُورُ﴾ لە کاتێکدا کە زەوی (وەك دەریا) گێژ بخوات و (بتە لەرزێ) ﴿١٦﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی کە لە ئاسمانە ﴿أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ کە بای توندتان بنێرێتە سەر بە وردە ڕیخەوە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ﴾ ئەو دەمە تێ دەگەن کە هەڕەشەی ئێمە چۆنە ؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەو (گەلانەی) کە لەپێش ئەماندا بوون (پێغەمبەرانی ئێمەیان) بە درۆ دانا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بەگژدا چوونەوەی ئێمە (لەوان) ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ﴾ ئایا سەیری باڵندەکان ناکەن بە ژوور سەریانەوە ﴿صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ﴾ بە باڵ کراوەیی و هێنانەوەیەك ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ﴾ ڕای نەگرتوون (بەو ئاسمانەوە) خوا نەبێ ﴿إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ﴾ کە ئەو بە هەموو شتێك بینایە ﴿١٩﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُندٌ لَّكُمْ﴾ ئایە ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە لەشکری ئێوەیە ﴿يَنصُرُكُم مِّن دُونِ الرَّحْمَٰنِ﴾ یارمەتیتان دەدات بە جیاتی خوای میهرەبان ؟! ﴿إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ﴾ بێ بڕوایان هەر لە فریو خواردندان ﴿٢٠﴾ ﴿أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە ڕۆزیتان دەدات ﴿إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ﴾ ئەگەر خوا ڕۆزی خۆیتان لێ بگرێتەوە ؟ ﴿بَل لَّجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ﴾ بەڵکو (بێ باوەڕان) درێژەیان داوە بەسەرکەشی و دوور کەوتنەوە (لە ڕێی ڕاست) ﴿٢١﴾ ﴿أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ﴾ ئایا ئەو کەسەی بڕوا بەدەما بکەوێ باشتر ڕێ دەردەکات؟ ﴿أَمَّن يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ یان یەکێك کە قیت و قیت بڕوا بەسەر ڕێگەیەکی ڕاست و ڕەواندا؟ ﴿٢٢﴾ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر خوایە کە دروستی کردوون و بەدیهێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە گوێ و چاو و دڵی پێ داوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ زۆر بە دەگمەن سوپاسی (ئەم بەهرانە) دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ بڵێ هەر خوایە کە ئێوەی بڵاو کردۆتەوە لە زەویدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای خوایش کۆدەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی) ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ (بێ بڕواکان بە گاڵتەوە) دەڵێن ئەم بەڵێنە (بە هاتنی ڕۆژی دوایی) کەی دێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زانینی ئەو ڕۆژە هەر لای خوایە ﴿وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وە من تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٢٦﴾

﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً﴾ کاتێک بێ بڕواکان ئەو سزایەیان بەدی کرد لە نزیک خۆیانەوە ﴿سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
تاڵ دەبێ ڕوخساری ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿وَقِيلَ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ﴾ وە (پێیان) دەوترێ
ئەمەیە ئەو (ڕۆژە)ی کە داواتان دەکرد (٢٧) ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ﴾
ئەگەر خوا من و ئەو (موسوڵمانانە)ی کە لەگەڵمان لە ناومان ببات ﴿أَوْ رَحِمَنَا﴾ یا میهرەبانیمان
لەگەڵ بکات ﴿فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەی کێ پەنای بێ بڕوایان دەدات لە سزای سەخت
(٢٨) ﴿قُلْ هُوَ الرَّحْمَٰنُ آمَنَّا بِهِ﴾ بڵێ هەر ئەوە خوای بەخشندە کە بڕوامان پێ هێناوە ﴿وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا﴾
وە هەر بەو پشتمان بەستووە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ جا لەمەولا دەزانن کە کێ لە گومڕایی
یەکی ئاشکرادایە (٢٩) ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا﴾ ئەگەر ئاو(ی خواردنەوە)
تان ڕۆچێ بە ناخی زەوی دا ﴿فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ﴾ ئەی کێ (جگە لە خوا) ئاوی ڕوونتان بۆ
دەهێنێ (٣٠)

سورەتی ﴿القلم﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ن﴾ بە (نوون) دەخوێنرێتەوە، خوا بەماناکەی زاناترە بۆ زیاتر زانیاری سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾ سوێند بە پێنووس و بەو دێڕانەی دەینوسن (١) ﴿مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ
بِمَجْنُونٍ﴾ تۆ لە سایەی بەخششی خواوە شێت نیت (٢) ﴿وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ﴾ وە بێگومان
پاداشتی نەبڕاوەوە هەیە بۆ تۆ (٣) ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت و خوویەکی
تێجگەر بەرز و گەورەیت (٤) ﴿فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ﴾ جا بەم زووانە تۆش و ئەوانیش دەبینن (٥)
﴿بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ﴾ کە کامتان شێتن (٦) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بێگومان پەروەردگاری
تۆ لە هەموو کەس زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستی خوای وون کردبێ ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾
وە ئەو زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستیان گرتبێ (٧) ﴿فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ﴾ گوێڕایەڵی ئەو
نەبە کە قسەکەت بە درۆ دەزانن (٨) ﴿وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ﴾ حەزیان دەکرد کە تۆ نەرمی نیشان بدەیت
﴿فَيُدْهِنُونَ﴾ ئەوسا ئەوانیش نەرمی (نەرمانەرمی) دەنوێنن (٩) ﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ﴾ گوێڕایەڵی مەکە
بۆ هیچ سوێندخۆرێکی ﴿مَهِينٍ﴾ پەست و ڕیسوا(ی درۆزن) (١٠) ﴿هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ﴾ بێشک
گری هاتووچۆکەر بۆ قسە هێنان و بردن (١١) ﴿مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ﴾ زۆر ڕێگری کەر لە چاکە ﴿مُعْتَدٍ
أَثِيمٍ﴾ ستەمکاری گوناهکار (١٢) ﴿عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ﴾ دڵ ڕەقی کەللە شەق دوای ئەوەش زۆڵ (١٣)
﴿أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی کە خاوەنی دارایی و کوڕی زۆرە (هەموو ئەم سیفەتانە وەک زانایان
دەڵێن مەبەست پێی وەلیدی کوڕی موغەیرەیە) (١٤) ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەی
بەسەردا دەخوێنرێتەوە دەڵێ ﴿أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشانن (١٥) ﴿سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ﴾
بەم زووانە سەری لووتی داغ دەکەین (١٦)

﴿إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ﴾ ئێمە تاقیمان کردنەوە ﴿كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ﴾ هەروەك لەمەوپێش خاوەنانی ئەو باخەمان تاقی کردەوە
﴿إِذْ أَقْسَمُوا۟﴾ کە (لە شەودا) سوێندیان خوارد ﴿لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ﴾ کە لەدەمی بەیانیدا، (بەروبوومەکەی) بڕنن
(تا هەژاران بەریان نەکەوێ) ١٧ ﴿وَلَا يَسْتَثْنُونَ﴾ هیچی (بۆ هەژاران) لێ دەرنەکەن ١٨ ﴿فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمجا
بەڵایەك لە لایەن پەروەردگارتەوە سوڕایەوە بە سەر باخەکەدا ﴿وَهُمْ نَآئِمُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان خەوتبوون
١٩ ﴿فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ﴾ ئەوسا وەك باخێکی ڕنراوی لێ هات ٢٠ ﴿فَتَنَادَوْا۟ مُصْبِحِينَ﴾ لە شەبەقدا (براکان) بانگی
یەکتریان کرد ٢١ ﴿أَنِ ٱغْدُوا۟ عَلَىٰ حَرْثِكُمْ﴾ (وتیان) کە هەستن بچن بۆ سەر باخەکەتان ﴿إِن كُنتُمْ صَٰرِمِينَ﴾
ئەگەر ئەتانەوێ بیڕنن ٢٢ ﴿فَٱنطَلَقُوا۟﴾ ئەمجا کەوتنە ڕێ ﴿وَهُمْ يَتَخَٰفَتُونَ﴾ وە ئەوان بەچرپە بە یەکتریان
ئەوت ٢٣ ﴿أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا ٱلْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ هەژارێك نەیەت بەسەرتاندا لە ناو باخەکەدا ٢٤
﴿وَغَدَوْا۟ عَلَىٰ حَرْدٍ قَٰدِرِينَ﴾ دەمەو بەیان ڕۆشتن لایان وابوو کە دەتوانن بێبەشیان بکەن ٢٥ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهَا﴾ کە
باخەکەیان دی (بە سوتاوی) وتیان ﴿إِنَّا لَضَآلُّونَ﴾ ئێمە ڕێگامان وون کردووە (ئەمە باخەکەی ئێمە
نی یە) ٢٦ ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ نە بەڵکو بەش بڕاو کراوین ٢٧ ﴿قَالَ أَوْسَطُهُمْ﴾ برا ناوەنجی یەکەیان
(لە ژیریدا) وتی ﴿أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ مەگەر پێم نەوتن؟ ﴿لَوْلَا تُسَبِّحُونَ﴾ بۆ چی یادو سوپاسی خوا ناکەن ٢٨
﴿قَالُوا۟ سُبْحَٰنَ رَبِّنَآ﴾ هەموو وتیان پاك وبێگەردی بۆ پەروەردگارمانە (ستەم لە کەس ناکات) بێگومان
ئێمە خۆمان ﴿ظَٰلِمِينَ﴾ ستەم کاربووین ٢٩ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئەمجا ڕوویان کردە یەکتری ﴿يَتَلَٰوَمُونَ﴾
بەسەرزەنشت کردن ٣٠ ﴿قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا طَٰغِينَ﴾ وتیان وەی بۆ خۆمان بەڕاستی لە خوا یاخی بووین ٣١
﴿عَسَىٰ رَبُّنَآ أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَآ﴾ ئومێدەوارین کە خوا لە جیاتی ئەو باخە باشترمان بداتێ ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا رَٰغِبُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە هیوامان هەر بە پەروەردگاری خۆمانە ٣٢ ﴿كَذَٰلِكَ ٱلْعَذَابُ﴾ ئاوایە سزا (ی خوا لە جیهاندا)
﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی گەلێ گەورەترە ﴿لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ﴾ خۆزگە بیانزانیایە ٣٣ ﴿إِنَّ
لِلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان بۆ بەخواترسان هەیە ﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لای پەروەردگاریان باخاتی پڕ لە ناز
و نیعمەت ٣٤ ﴿أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ﴾ چۆن ئێمە موسوڵمان و بەدکاران وەك یەك لێ دەکەین؟ ٣٥
﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ ئەوە چیتانە چۆن بڕیارێك دەدەن ٣٦ ﴿أَمْ لَكُمْ كِتَٰبٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ﴾ نەخێر ئایا کتێبێکی
(ئاسمانی) تان هەیە ئەمەی تێدا دەخوێننەوە ٣٧ ﴿إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ﴾ وە لەو کتێبەدا ڕێتان پێ دراوە چیتان
بوێت ئەوە هەڵبژێرن بۆ خۆتان؟ ٣٨ ﴿أَمْ لَكُمْ أَيْمَٰنٌ عَلَيْنَا بَٰلِغَةٌ﴾ یان پەیمانی بەهێزتان هەیە لە گەڵمان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ
ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ﴾ کە هەرچی بێ بڕیار بدەن بتاندرێتێ ٣٩ ﴿سَلْهُمْ﴾ بپرسە لێیان
(برانە) ﴿أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ﴾ کامیان زامنی ئەم کارەن ٤٠ ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ﴾ ئاخۆ هاوبەشیان هەیە (لەم قسەیەدا)
﴿فَلْيَأْتُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ﴾ دەبا هاوبەشەکانیان بهێنن ﴿إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ٤١ ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ﴾
لە ڕۆژێکدا (کە قیامەت و ناڕەحەتیەکانیەتی) خوای گەورە لاقی پیرۆزی دەردەخات (وەك لە فەرموودەی
ئیمامی بوخاری و موسلیمدا هاتووە، باوەڕمان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە ئێمەش
چۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ﴾ وە (بە ناچاری) بانگ دەکرێن بۆ سوژدە بردن (بۆ خوای
گەورە) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (کەچی) ناتوانن (سوژدە ببەن) ٤٢

﴿خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ﴾ چاویان شۆڕ بوو ﴿تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ ڕسوایی دایان دەگری ﴿وَقَدْ كَانُوا۟ يُدْعَوْنَ﴾
بەڕاستی جاران کە بانگ دەکران بۆ ﴿إِلَى ٱلسُّجُودِ وَهُمْ سَٰلِمُونَ﴾ سوژدەو (نەیان دەبرد) کە ساغیش
بوون (٤٣) ﴿فَذَرْنِى وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ﴾ وازم لێ بهێنە بۆ ئەوانەی کە ئەم قورئانە بەدرۆ دەزانن
﴿سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەرە بەرە کێشیان دەکەم بە ڕەنگێك کە پێی نەزانن (٤٤) ﴿وَأُمْلِى لَهُمْ﴾
وە مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيْدِى مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من توکمە و بەهێزە (لە بەرانبەر پیلانی ئەواندا)
(٤٥) ﴿أَمْ تَسْـَٔلُهُمْ أَجْرًا﴾ ئاخۆ تۆ لە بێ بڕوایان داوای کرێ (ی کۆششی پێغەمبەرێتی) یان لێ دەکەیت
﴿فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ﴾ ئەوانیش لە بژاردنی قەرزداری گران بار بن (٤٦) ﴿أَمْ عِندَهُمُ ٱلْغَيْبُ﴾ یا ڕووپەڕەی
غەیبیان لەلایە ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ﴾ وە ئەوان لەبەری دەنووسنەوە (٤٧) ﴿فَٱصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) دان بە خۆت بگرە و چاوەڕوانی فەرمانی پەروەردگارت بکە ﴿وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ ٱلْحُوتِ﴾ وەك
هاوڕێی ماسییەکە مەبە (کە یونس پێغەمبەرە علیه السلام) ﴿إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ﴾ کاتێك کە
بانگی (خودای) کرد، ئەو تووڕە بوو (لە بێ بڕوایی گەلەکەی) (٤٨) ﴿لَّوْلَآ أَن تَدَٰرَكَهُۥ نِعْمَةٌ مِّن رَّبِّهِۦ﴾
ئەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگاریەوە فریای نەکەوتایە ﴿لَنُبِذَ بِٱلْعَرَآءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ﴾ فڕێ دەدرا بە
دەشتێکی ڕووتەن وە ئەو بەدناو دەبوو (٤٩) ﴿فَٱجْتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ ئەمجا پەروەردگاری هەڵی بژاردەوە
﴿فَجَعَلَهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە کردی (بە یەکێك) لە چاکەکاران (٥٠) ﴿وَإِن يَكَادُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەڕاستی
نزیك بوو بێ بڕواکان ﴿لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَٰرِهِمْ﴾ هەڵت خلیسکێنن بە چاو (ی پیس) یان ﴿لَمَّا سَمِعُوا۟ ٱلذِّكْرَ﴾
لە کاتێکدا کە قورئان دەبیستن ﴿وَيَقُولُونَ إِنَّهُۥ لَمَجْنُونٌ﴾ وە دەیان ووت بەڕاستی ئەم (پێغەمبەرە) شێتە
(٥١) ﴿وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَٰلَمِينَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەم قورئانە هەر ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان (٥٢)

سوورەتی ﴿الحاقة﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلْحَآقَّةُ﴾ هاتنی ڕۆژی دوایی (حەق و ڕاستە) (١) ﴿مَا ٱلْحَآقَّةُ﴾ جا چی بێت ئەو ڕۆژە (حەق و ڕاستە)
(٢) ﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْحَآقَّةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چی یە (٣) ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌۢ بِٱلْقَارِعَةِ﴾ گەلی سەموود
وعاد ئەو ڕۆژەیان بەدرۆ زانی (کە دڵەکان دادەخورپێنێ) (٤) ﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا۟ بِٱلطَّاغِيَةِ﴾ ئەمجا
(گەلی) سەموود لە ناوبران بە هەرەسەیەکی زۆر گەورە (٥) ﴿وَأَمَّا عَادٌ﴾ وە (گەلی) عادیش
﴿فَأُهْلِكُوا۟ بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ﴾ لە ناوبران بە بایەکی سەختی ساردی بەتین بە گرمە (٦) ﴿سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ﴾ (خوا)
زاڵی کرد بە سەریاندا ﴿سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا﴾ حەوت شەو و هەشت ڕۆژ بەبێ ووچان (لەبەری
بڕدن) ﴿فَتَرَى ٱلْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ﴾ ئەو گەلەت دەبینی لەو ماوەیەدا بێ گیان کەوتبوون ﴿كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ﴾
وەك قەدی داری خورمای گەندەڵ (داوڕاو) (٧) ﴿فَهَلْ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٍ﴾ ئایا کەس دەبینیت لەوان کە
مابێتەوە؟ (٨)

﴿وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَن قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ﴾ (هەروەها) فیرعەون و گەلانی پێش ئەو لەگەڵ (دانیشتووانی
دێهاتە) سەرەوژێرکراوەکان هاتن ﴿بِالْخَاطِئَةِ﴾ بە گوناهو خراپەوە ﴿٩﴾ ﴿فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ﴾ وە بێ
فەرمانی پێغەمبەری پەروەردگاریان کرد ﴿فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَّابِيَةً﴾ ئەوسا گرتنی بە گرتنێکی زۆر سەخت
﴿١٠﴾ ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێک کە ئاو(ی تۆفان) سەرکەوت (باپیرەکانی)
ئێوەمان هەڵگرت لە کەشتیدا ئەی بێ بڕوایانی مەککە ﴿١١﴾ ﴿لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً﴾ تا ئەم کردەوەیە
بکەینە بیرهێنەرەوە بۆ ئێوە ﴿وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ﴾ وە تا لە گوێی بگرێت گوێگرێکی تێگەیشتوو ﴿١٢﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ
فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ ئەمجا کاتێک فوو کرا بە کەڕەنادا بە تاقە فوو کردنێک ﴿١٣﴾ ﴿وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾
وە زەوی و شاخەکان هەڵگیران ﴿فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً﴾ بە جارێک دران بەیەکدا (وتەخت کران)
﴿١٤﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾ لەو ڕۆژە ڕووداوی گەورە ڕوودەدات ﴿١٥﴾ ﴿وَانشَقَّتِ السَّمَاءُ﴾ وە ئاسمان
لەت دەبێ ﴿فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ﴾ وە ئەو لەو ڕۆژەدا سست و (بێ کەڵکە) ﴿١٦﴾ ﴿وَالْمَلَكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا﴾ وە
فریشتەکان بە کەناری ئاسمانەوەن ﴿وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەشت (فریشتەی
بەهێز) عەرشی پەروەردگارت بەسەر سەریانەوە هەڵ دەگرن ﴿١٧﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا (بە
بەردەمی خوادا) هەمووتان پیشان دەدرێن ﴿لَا تَخْفَىٰ مِنكُمْ خَافِيَةٌ﴾ هیچ (کردەوەیەکی) پەنهانیتان بە نهێنی
نامێنێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ ئەوسا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درا بە دەستی ڕاستی
﴿فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ﴾ دەڵێ: ها نامەکەم بگرن و بیخوێننەوە ﴿١٩﴾ ﴿إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ﴾ بێگومان
من خۆم دەمزانی کە تووشی ئەم لێپرسینەوەیە دەبم ﴿٢٠﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ﴾ ئەو کەسە لە ژیانێکی
پەسەندا دەبێ ﴿٢١﴾ ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ﴾ لە بەهەشتێکی بەرزدا ﴿٢٢﴾ ﴿قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ﴾ کە میوەی نزیکە دەستە
﴿٢٣﴾ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا﴾ (پێیان دەوترێت) بخۆن و بخۆنەوە، نۆشتان بێ ﴿بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ﴾
بەهۆی ئەو چاکانەوە کە لە ڕۆژانی ڕابردوودا کردووتانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ﴾ بەڵام
ئەو کەسەی کە نامە درا بە دەستی چەپی دەڵێ ﴿يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ﴾ خۆزگە هەر نامەم نەدرایەتێ ﴿٢٥﴾
﴿وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ﴾ وە نەم زانیایە چی یە (سەرئەنجامی) لێپرسینەوەم ﴿٢٦﴾ ﴿يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ﴾ خۆزگە
مردنەکەم یەکجاری بووایە ﴿٢٧﴾ ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَهْ﴾ سامانەکەم هیچ قازانجێکی پێ نەگەیاندم ﴿٢٨﴾
﴿هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهْ﴾ لە دەستم چوو دەسەڵاتەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿خُذُوهُ فَغُلُّوهُ﴾ (ئەمجا بە چاودێرانی دۆزەخ
دەوترێت) بیگرن زنجیر بکەنە دەست و گەردنی ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ﴾ لە پاشان بیبەن بۆ
دۆزەخ (بیسووتێنن لە دۆزەخدا) ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ﴾ ئەمجا بە زنجیرێکی
حەفتا گەزیی بیبەستنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ﴾ (چونکە) بێگومان ئەو بڕوای بە خوای
گەورە نەدەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی کەسی نەدەدا بۆ خۆراک دان بە هەژاران
﴿٣٤﴾ ﴿فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ﴾ ئەمڕۆ ئەویش لێرە نە دڵسۆزێکی هەیە (یارمەتی بدات) ﴿٣٥﴾

﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾ وە هیچ خواردنی (بیخوات) جگە لە کێم و زووخاوی جەستەی دۆزەخییەکان نەبێ ﴿٣٦﴾
﴿لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ﴾ کە (کەس) نایخوات گوناهباران نەبێت ﴿٣٧﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ﴾ جا سوێند بەو
شتانەی کە دەیانبینن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا لَا تُبْصِرُونَ﴾ وە ئەوەش کە نایانبینن ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان
ئەم قورئانە فەرموودەی ڕەوانەکراوێکی بەڕێز و گەورەیە (لە خواوە بۆتان دێنێ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ
شَاعِرٍ﴾ وە ئەم (قورئانە) قسەی شاعیر نییە ﴿قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ﴾ زۆر کەم باوەڕ دەهێنن (بە قورئان)
﴿٤١﴾ ﴿وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ﴾ وە قسەی فاڵچی و ڕیواتیش نییە ﴿قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾
﴿تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەم قورئانە) نێرراوەتە خوارەوە لە پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ
عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ﴾ ئەگەر (موحەممەد ﷺ) بەدەم ئێمەوە هەندێ (ووتەی) هەڵبەستبە ﴿٤٤﴾ ﴿لَأَخَذْنَا
مِنْهُ بِالْيَمِينِ﴾ بێگومان ئێمە بەدەستی خۆمان تۆڵەمان لێ دەسەند ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ﴾ لە پاشان
ڕەگی دڵیمان دەبڕی ﴿٤٦﴾ ﴿فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾ وە کەس لە ئێوە نەیدەتوانی بەرگری لێ بکات ﴿٤٧﴾
﴿وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە ئامۆژگاری و پەندە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان ﴿٤٨﴾
﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەزانین کە هەندێکتان قورئان بە درۆ دەزانن ﴿٤٩﴾
﴿وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە هۆی پەشیمانی بێ بڕوایانە ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ﴾
وە بەڕاستی قورئان ڕاست و دروست و دڵنیا بەخشە ﴿٥١﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ کەواتە (ئەی
موحەممەد ﷺ) تۆش هەمیشە یادی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ معارج ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ﴾ داواکارێک داوای سزایەکی (خوایی) کرد کە (ئەو سزایە) هەر ڕوو
دەدات ﴿١﴾ ﴿لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ﴾ بۆ بێ بڕوایان نییە هیچ پاڵپێوەنەرێک (کە بیان پارێزێت) ﴿٢﴾
﴿مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ﴾ لە (سزای) خوای خاوەن پلەو پایەی زۆر بەرز ﴿٣﴾ ﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ﴾
فریشتە و جبرییل سەر دەکەون بۆ لای خوا ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ لە ڕۆژێکدا کە
ئەندازەکەی پەنجا هەزار ساڵە ﴿٤﴾ ﴿فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ کەوا تۆ خۆت ڕابگرە (ئەی موحەممەد ﷺ)
بە خۆڕاگرتنێکی چاک و جوان ﴿٥﴾ ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا﴾ بەڕاستی ئەو بێ بڕوایانە ئەو ڕۆژە بە دوور
دەبینن ﴿٦﴾ ﴿وَنَرَاهُ قَرِيبًا﴾ ئێمەش زۆر بە نزیکی دەبینین ﴿٧﴾ ﴿يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ﴾ ئەو ڕۆژەی
کە ئاسمان وەک مسی تواوە (یان خڵتەی زەیتی) لێ دێ ﴿٨﴾ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ﴾ کێوەکانیش وەک
خوری شیکراوەیان لێ دێ ﴿٩﴾ ﴿وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا﴾ وە هیچ کەسێک نایپرسێتەوە لە هیچ کەسێکی
خۆشەویستی خۆی ﴿١٠﴾

﴿يُبَصَّرُونَهُمْ﴾ كە پیشانی یەكتری دەدرێن ﴿يَوَدُّ الْمُجْرِمُ﴾ تاوانبار ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ
يَوْمِئِذٍ﴾ كە (قوربانی) بدایە لەبری ڕزگار بوونی خۆی لە سزای ئەو ڕۆژە ﴿بِبَنِيهِ﴾ بە كوڕەكانی ١١
﴿وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ﴾ بە ژن و بە براكانی ١٢ ﴿وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ﴾ بە هۆزەكەشیەوە كە پەنایان دەدا ١٣
﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ﴾ وە بە هەرچی كەس لەسەر زەوی یە (هەمووی بدایە و) لەپاشان هەر
خۆی ڕزگاری بێ ١٤ ﴿كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ﴾ نەخێر (وا نی یە) بەڕاستی ئاگری دۆزەخ بڵێسەیە ١٥
﴿نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ﴾ دامالێەری پێستی سەرە ١٦ ﴿تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (ئەو ئاگرە) بانگی كەسێك دەكات كە
پشتی هەڵكردبێ لە خوا و ڕووی وەرگێڕابێ ١٧ ﴿وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ﴾ وە سامانی كۆ كردبێتەوە و هەڵی گرتبێ
١٨ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا﴾ بێگومان ئادەمی دروست كراوە بە چاو چنۆكێكی تەنگەتیلكە ١٩ ﴿إِذَا مَسَّهُ
الشَّرُّ جَزُوعًا﴾ كە ناخۆشی یەكی تووش بێ هاوارو نالە دەست پێ دەكات ٢٠ ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا﴾ كە
سامانیش ڕووی تێ بكات ئەی گرێتەوە (لە خەڵكی) ٢١ ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ﴾ جگە نوێژكەران نەبێت
٢٢ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾ ئەوانە كە بەردەوامن لەسەر نوێژەكانیان ٢٣ ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ﴾
ئەوانەی كە بەشێكی دیاری كراو لە داراییاندا هەیە ٢٤ ﴿لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ هەژاری داواكەر
وبێ بەرای داوانەكەر ٢٥ ﴿وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە ئەوانەی كە باوەڕیان بە ڕۆژی پاداشت هەیە ٢٦
﴿وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ﴾ وە ئەوانەی كە لە سزای پەروەردگاری خۆیان دەترسن ٢٧ ﴿إِنَّ عَذَابَ
رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ﴾ چونكە بەڕاستی سزای پەروەردگاری ئەوان كەس لێی دڵنیا نیە ٢٨ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ
لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی كە ئاگاداری داوێنی خۆیان دەكەن ٢٩ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ مەگەر ژنانی
خۆیان نەبێت ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یا كەنیزەكێك كە بووبن بە خاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ بێگومان
ئەوانە لۆمە كراو نین ٣٠ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر كەسێك دوای شتی تر بكەوێ ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْعَادُونَ﴾ ئەو كەسانە ئەوانەن كە دەست درێژكەرن ٣١ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی كە
چاودێری سپاردەو پەیمانی خۆیان دەكەن ٣٢ ﴿وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ﴾ وە ئەوانەی كە شایەتی خۆیان
بە تەواوی دەدەن ٣٣ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی كە پارێزگاری نوێژیان دەكەن ٣٤
﴿أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ﴾ ئەوانە (كە باس كران) ڕێز دەگیرێن لە باخاتی بەهەشتدا ٣٥ ﴿فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ
مُهْطِعِينَ﴾ ئەی چی یانە ئەو بێ بڕوایانە (كە تۆ دەرئەكەویت ئەی موحەممەد ﷺ) بەپەلە دێن بۆ لات
٣٦ ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ﴾ لەلای ڕاست و چەپتەوە دەستە دەستە دێن ٣٧ ﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ﴾
ئایا هەموو یەكێك لەوان بەتەمایە ﴿أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ﴾ كە بخرێتە بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەتەوە ٣٨
﴿كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ﴾ وا نی یە (وەك بەتەمان) بەڕاستی ئێمە درووستمان كردوون لەوەی كە
دەیزانن ٣٩ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ﴾ جا سوێند بە پەروەردگاری ڕۆژهەڵاتەكان و ڕۆژئاواكان
﴿إِنَّا لَقَادِرُونَ﴾ بێگومان ئێمە بە دەسەڵاتین ٤٠

﴿عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە سەر ئەوەی کە بیانگۆڕین و باشتر لەوان بهێنین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾
وە کەس لە دەستمان دەرناچێ ﴿٤١﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا﴾ ئەمجا وازیان لێ بهێنە، با لە بێباوەڕی
و قسەی هیچ و پووچ و گاڵتەی خۆیاندا ڕۆبچن ﴿حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ تا دووچاری ئەو
ڕۆژەی خۆیان دەبن کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە بەپەلە
لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ﴾ وەك ئەوەی کە بۆ لای بتەکانیان ڕابکەن ﴿٤٣﴾
﴿خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ﴾ چاویان شۆڕە (سەر بەرەو ژێرە) ﴿تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ ڕیسوایی و شەرمەزاری دایان
دەگرێ ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو ڕۆژەیە کە لە دونیاش بەڵێنیان پێ دەدرا ﴿٤٤﴾

سورەتی ﴿ نوح ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦٓ﴾ بێگومان ئێمە نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿أَنْ أَنذِرْ قَوْمَكَ﴾ (وە پێمان
وت) کە هۆزەکەت بیدار بکەرەوە و بیانترسێنە ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ پێش ئەوەی کە سزای
سەختیان تووش ببێ ﴿١﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (نوح) وتی: ئەی گەلی خۆم بەڕاستی من
(پەیامبەرو) ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆ ئێوە ﴿٢﴾ ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ کە هەر خواپەرستی ﴿وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ﴾
ولێی بترسن وە فەرمانبەرداری من بکەن ﴿٣﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ تا خوا لە گوناهەکانتان
خۆش ببێ ﴿وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ وە (بە زیندوویی) دەتان هێڵێتەوە تا کاتی دیاری کراوی مردنتان
﴿إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ﴾ بێگومان کاتی سزای خوا کە هات دوا ناکەوێ ﴿لَوْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر
بتانزانیایە ﴿٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا﴾ وتی: ئەی پەروەردگارم من گەلەکەی خۆمم
(بە پەیامی) بانگ کرد بە شەو و بە ڕۆژ ﴿٥﴾ ﴿فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَآءِيٓ إِلَّا فِرَارًا﴾ وە تا بانگم دەکردن ئەوان زۆرتر
دوور دەکەوتنەوە لێم و هەڵدەهاتن ﴿٦﴾ ﴿وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ﴾ وە بێگومان من هەر کات بانگم
دەکردن (بۆ بڕواهێنان) تا لێیان خۆش ببێت ﴿لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوٓا أَصَٰبِعَهُمْ فِيٓ ءَاذَانِهِمْ﴾ ئەوان پەنجەکانیان دەکرد
بە گوێچکەیاندا ﴿وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ﴾ وە پۆشاکەکانیان دەدا بە سەرو چاویاندا ﴿وَأَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا
اسْتِكْبَارًا﴾ وە بەردەوام دەبوون لە بێ باوەڕی دا، وە سەرکەشیان دەکرد چ جۆرە سەرکەشییەك ﴿٧﴾
﴿ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا﴾ لەپاشان بە ئاشکرا بانگم کردن ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنِّيٓ أَعْلَنتُ لَهُمْ﴾ ئەمجا (دەمێك) بۆم
ئاشکرا دەکردن ﴿وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا﴾ (دەمێك) بۆم پەنهان دەکردن بە پەنهان کردنێکی تەواو ﴿٩﴾
﴿فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ ئەوسا پێیم وتن: داوای لێ خۆش بوون بکەن لە پەروەردگارتان
﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارًا﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر لێ خۆش بووە ﴿١٠﴾

﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا﴾ (ئەمجا گەر وا بکەن) بارانی خوڕەم و لێزمەتان بۆ دەبارێنێ ﴿١١﴾ ﴿وَيُمْدِدْكُم
بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە سامان و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە باخ و باخاتی زۆرتان
پێ دەدات ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا﴾ وە جۆگە ئاوی زۆرتان دەداتێ ﴿١٢﴾ ﴿مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا﴾ ئەوە
چیتانە ناترسن لە شکۆ و گەورەیی خوا؟ ﴿١٣﴾ ﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾ لە کاتێکدا کە دروستی کردوون
بە چەند قۆناغێك ﴿١٤﴾ ﴿أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئایا نابینن کە خوا چۆن حەوت
ئاسمانی دروست کردووە نهۆم لەسەر نهۆم ﴿١٥﴾ ﴿وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا﴾ وە مانگی گێڕاوە لە
ناویاندا بە ڕووناك ﴿وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا﴾ وە ڕۆژیشی گێڕاوە بە چرا ﴿١٦﴾ ﴿وَاللَّهُ أَنبَتَكُم مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا﴾
وە خوا ئێوەی ڕواندووە لە زەوی بە ڕواندن ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا﴾ لەپاشان دەتان باتەوە ناوی
﴿وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا﴾ وە دەرتان دەهێنێتەوە (لێی) بە دەرهێنان ﴿١٨﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا﴾ خوا زەوی
بۆ ڕاخستوون ﴿١٩﴾ ﴿لِّتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا﴾ تا هاتوچۆ بکەن بە ڕێگە کراوەکانیدا ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ نُوحٌ رَّبِّ
إِنَّهُمْ عَصَوْنِي﴾ نووح وتی ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بێ فەرمانیان کردم ﴿وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ
يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ﴾ وە شوێن کەسانێ کەوتن کە ماڵ و منداڵی قازانجی بۆ نەگەیاندوە ﴿إِلَّا خَسَارًا﴾ زیان
نەبێ ﴿٢١﴾ ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا﴾ وە پیلان و فڕوفێڵی زۆر گەورەیان کرد ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ﴾ وە
وتیان دەست هەڵ مەگرن لە بت و خواکانتان ﴿وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا﴾ وە دەست
هەڵ مەگرن لە (پەرستنی) وەد و سواع و یەغووث و یەعوق و نەسر (ئەمانە کۆمەڵە پیاوچاکێك بوون،
جا کاتێك مردن، شەیتان هات وتی بە شوێنکەوتوانیان کە چەند پەیکەرێکیان بۆ بتاشن تاوەکو
هەمیشە لەبەرچاویان بن، جا پاش ماوەیەك کەسەر چوو شەیتان هات بە خەڵکی وت ئەو ئەو
پەیکەرانە بپەرستن، چونکە باوباپیرانتان ئەو پەیکەرانەیان پەرستووە، ئێوەش لەسەر ڕێبازی ئەوان
بن) ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ وە بەڕاستی ئەوانە زۆر (خەڵك) یان گومڕا کرد ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا﴾
(خوایە) ئەم ستەمکارانە لە گومڕایی زیاتر هیچی تریان بۆ زیاد مەکە ﴿٢٤﴾ ﴿مِّمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا﴾ بەهۆی
گوناهەکانیانەوە بە زریان خنکێنران ﴿فَأُدْخِلُوا نَارًا﴾ ئەمجا خرانە ناو ئاگرەوە ﴿فَلَمْ يَجِدُوا لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَنصَارًا﴾
ئیتر بێجگە لە خوا هیچ یارمەتی دەرێکیان دەست نەکەوت ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نووح
فەرمووی ئەی پەروەردگار مەیهێڵە لەسەر زەوی ﴿مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا﴾ هیچ کەسێك لە بێ بڕوایان ﴿٢٦﴾
﴿إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەگەر تۆ وازیان لێ بهێنیت، بەندەکانی تۆ گومڕا دەکەن
﴿وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا﴾ وە هەر منداڵی تاوانباری سوپاس نەکەر دەخەنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿رَّبِّ اغْفِرْ لِي
وَلِوَالِدَيَّ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆش ببە لە خۆم و باوکم و دایکم ﴿وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا﴾ وە لەو
کەسە کە دێتە ماڵم بە بڕوادارییەوە ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە لە هەموو پیاوان و ژنانی ئیماندار
﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا﴾ وە بەشی ستەمکاران زیاد مەکە تیاچوون و لە ناوچوون نەبێ ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿الجن﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پێگام بۆ کرا ﴿أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ کە بێگومان چەند
کەسێک لە جنۆکە گوێیان گرت (لە قورئان خوێندنەوەم) ﴿فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا﴾ ئەمجا وتیان
بەڕاستی ئێمە قورئانێکی سەرسوڕهێنەرمان بیست (١) ﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ ڕێنموویی دەکات بۆ
ڕێگای ڕاست ﴿فَآمَنَّا بِهِ﴾ ئێمەش باوەڕمان پێ کرد ﴿وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ وە هەرگیز کەس ناکەین
بەهاوبەشی پەروەردگارمان (٢) ﴿وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا﴾ وە بەڕاستی بڵندە گەورەیی پەروەردگارمان
بە شتی ناشایستە ﴿مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا﴾ هیچ هاوسەر و منداڵێکی بۆ خۆی دانەناوە (٣)
﴿وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا﴾ بێگومان گێل و نەفامەکەمان درۆی ناڵەباری هەڵدەبەست دەربارەی
خوا (٤) ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ وە ئێمە پێمان وابوو کە ئادەمی و جنۆکە هەرگیز درۆ
ناکەن دەربارەی خوا (٥) ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ﴾ بەڕاستی پیاوانێک لە ئادەمی ﴿يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ﴾
پەنایان دەبردە بەر پیاوانێک لە جنۆکە (کە بیان پارێزن) ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ کەچی زۆرتر تەمەدوویان دەکردن
(٦) ﴿وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا﴾ وە ئادەمیش گومانیان بردووە ﴿كَمَا ظَنَنتُمْ﴾ هەروەک ئێوە ئەی جنۆکە گومانتان
بردووە ﴿أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا﴾ کە ئیتر خوا هیچ پێغەمبەرێک نانێرێ (٧) ﴿وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ﴾ جنۆکەکان
وتیان: ئێمە دەگەڕاین بە شوێن دەنگ و باسی ئاسماندا ﴿فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا﴾ کەچی
دیتمان پڕ کراوە لە پاسەوانی بەهێز و تیری ئەستێرەکان (٨) ﴿وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ﴾ وە بێگومان
ئێمە جاران دادەنیشتین لە چەند شوێنێک لە ئاسمان بۆ گوێ گرتن ﴿فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ﴾ بەڵام هەر
کەسێک لەئێستا بە دواوە گوێ بگرێ ﴿يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا﴾ تیرێکی ئەستێرە دەبینێ لە بۆسەی دایە (٩)
﴿وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە بەڕاستی نازانین ئایا خراپی ویستراوە بۆ ئەوانەی کە لە سەر
زەوین؟ ﴿أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا﴾ یان پەروەردگاریان ڕێنموویی ویستووە بۆیان؟ (١٠) ﴿وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ﴾
وە بێگومان ئێمە هەندێکمان چاکین ﴿وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکمان لەوە کەمتر ﴿كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا﴾
ئێمە جۆران خاوەنی ڕێبازی زۆر بووین (١١) ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێمە دڵنیا بووین کە
هەرگیز ناتوانین لە دەستی خوا دەرچین لە زەوی دا ﴿وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا﴾ وە بە هەڵهاتنیش لە دەستی خوا
ڕزگار نابین (١٢) ﴿وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێ ڕێنموویی (قورئان)مان بیست
باوەڕمان پێ هێنا ﴿فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بڕوای هێنا بە پەروەردگاری خۆی
ئیتر ناترسێ ﴿بَخْسًا وَلَا رَهَقًا﴾ نە لە کەمی (پاداشت) و نە لە زۆری (تۆڵە) (١٣)

﴿وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەمدێکمان موسوڵمانین و هەمدێکمان ستەمکار
﴿فَمَنْ أَسْلَمَ﴾ ئەمجا ئەوانەی موسوڵمان بوون ﴿فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا﴾ ئەوە ئەوانە ڕێگای ڕاستیان
دۆزیوەتەوە ١٤ ﴿وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی لەڕێگای ڕاست لایانداوە (ستەمکارەکان)
﴿فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا﴾ دەبنە سووتەمەنی دۆزەخ ١٥ ﴿وَأَلَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ﴾ (ئەمجا خوای
گەورە دەفەرموێت) ئەگەر ئەوان (مرۆڤ و جنۆکە) بەردەوام بوونایە لەسەر ڕێگای ڕاست
﴿لَأَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾ ئاوی زۆرمان پێ ئەنۆشین (نیعمەتی زۆرمان دەدانێ) ١٦ ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ هەتا
تاقیان کەینەوە تیایدا ﴿وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ﴾ وە هەر کەسێك ڕوو وەرگێڕێ لە یادی پەروەردگاری
خۆی ﴿يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ دەیخاتە ناو سزای دژوارەوە ١٧ ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ﴾ بێگومان مزگەوتەکان
بۆ پەرستنی خودان بەتەنهاجگە لەئەو کەسی تری تێدا نەپەرسترێت ﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ کەواتە
لەگەڵ خوادا هاوار لە کەسی تر مەکەن ١٨ ﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ﴾ وە بەندەی خوا (محەممەد
ﷺ) کاتێك کە هەستا لە خوا پاڕێتەوە (و بیپەرستێ) ﴿كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا﴾ (بێ بڕوا کانی مەککە)
نزیك بوو دابارن بەسەریدا ١٩ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي﴾ بڵێ دڵنیابن من هەر خوای خۆم دەپەرستم
﴿وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ناکەم بە هاوبەشی ٢٠ ﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾ بڵێ بەڕاستی من
زەرەر و بەهرەوەریی ئێوەم بەدەست نی یە ٢١ ﴿قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ﴾ بڵێ بێگومان کەسێك
نیە کە من بپارێزی لە (سزای) خوا ﴿وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ وە بێجگە لەو پەناگەیەك شك نابەم ٢٢
﴿إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ﴾ (وە هیچم بەدەست نی یە) ڕاگەیاندن نەبێ لە خواوە و گەیاندنی پەیامانی ئەو
نەبێ ﴿وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەسێ بێ فەرمانی خوا و پێغەمبەری بکات ﴿فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە
بێگومان ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیایدا دەمێنێتەوە بەهەمیشەیی ٢٣ ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾
تا بەچاوی خۆیان دەبینن ئەو سزایانەی کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا﴾
ئەمجا ئەو کاتە دەزانن، کە کێ یارمەتی دەری کەمترە و ژمارەی کەمە ٢٤ ﴿قُلْ إِنْ أَدْرِي﴾ بڵێ من
نازانم ﴿أَقَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ﴾ ئاخۆ نزیکە ئەو ڕۆژی دواییەی کە بەڵێنتان پێ دراوە ﴿أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا﴾
یان پەروەردگارم ماوەیەکی دووری بۆ داناوە ٢٥ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾ هەر خوایە زانا بە نهێنیەکان
﴿فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ئاگادار ناکات بەسەر نهێنی خۆیدا ٢٦ ﴿إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ﴾
مەگەر پێغەمبەرێکی کە لێی ڕازی بێ ﴿فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا﴾ جا بێگومان خوا
لەبەردەمی و پشتیەوە پاسەوان (لە فریشتە) دەنێرێت ٢٧ ﴿لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ﴾ تا بزانێ کە
پەیامی خوای خۆیان گەیاندووە ﴿وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە لایانە ﴿وَأَحْصَىٰ
كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا﴾ وە هەموو شتێکی (لەسەریان) ژماردووە بە هەڵژماردن ٢٨

سورەتی ﴿المُزَّمِّل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت داپۆشیوە ۝١ ﴿قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ شەو هەستە (شەو نوێژ
بکە) مەگەر کەمێکی نەبێت ۝٢ ﴿نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا﴾ نیوەی یا کەمێ لە نیوەی کەم بکەرەوە ۝٣
﴿أَوْ زِدْ عَلَيْهِ﴾ یا کەمێ نیوی زیاد بکە ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾ لەسەرخۆ قورئان بخوێنەرەوە و (بەڕێک
وپێکی) دەوری بکەرەوە ۝٤ ﴿إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا﴾ بێگومان ئێمە لەمەولا بۆت دەنێرینە
خوارەوە گوفتاری (قورئان) ی قورس و گران ۝٥ ﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ﴾ بەڕاستی هەستانی شەو
دوای خەو (بۆ خواپەرستی) ﴿هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا﴾ قورسترە و گرانترە لە ڕووی کردارەوە (بە هی ڕۆژ
وبەهێزترە بۆ دڵ) ﴿وَأَقْوَمُ قِيلًا﴾ دروستترە لە ڕووی وتنەوە ۝٦ ﴿إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا﴾ بە ڕاستی
تۆ لە ڕۆژدا لە هاتوو چۆ کردنێکی زۆردایت ۝٧ ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ هەمیشە یادی پەروەردگارت بکە
﴿وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا﴾ وە خۆت یەکلا کەرەوە بە یەکلایی کردنەوەیەکی تەواو ۝٨ ﴿رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾
ئەو خوای ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاستی نی یە تەنها ئەو نەبێ
﴿فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا﴾ ئەو بڕو بیکە بە پارێزەر و پشتیوانی خۆت ۝٩ ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ دان بە خۆتدا
بگرە بەسەر ئەو قسانەی کە دەیڵێن ﴿وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا﴾ وە وازیان لێ بهێنە و لێیان گەڕێ بە واز
لێهێنانێکی جوان ۝١٠ ﴿وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ﴾ واز بهێنە لە من و ئەو خاوەن نازو نیعمەتانەی کە
ئایەتی من بە درۆ دەزانن ﴿وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا﴾ وە کەمێک مۆڵەتیان بدە ۝١١ ﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنكَالًا﴾ بێگومان لای
ئێمە هەیە کۆت و زنجیری قورس و گران ﴿وَجَحِيمًا﴾ وە ئاگری هەڵگیرساو ۝١٢ ﴿وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ﴾
وە خواردنی گەروو گیر ﴿وَعَذَابًا أَلِيمًا﴾ هەروەها سزای پڕ لە داخ و دەرد ۝١٣ ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾
لە ڕۆژێکدا کە زەوی و چیاکان دێنە لەرزە ﴿وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا﴾ وە کێوەکان دەبن بە گردۆڵکە
لە لمی هەڵڕژاو ۝١٤ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە پێغەمبەرێکمان بۆ ناردن کە
شایەتە بەسەرتان ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا﴾ هەروەک پێغەمبەرێکمان نارد بۆلای فیرعەون ۝١٥
﴿فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ﴾ ئەمجا فیرعەون سەرپێچی ئەو پێغەمبەرەی کرد ﴿فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا﴾ ئێمەش
تۆڵەمان لێ سەند بە تۆڵە سەندنێکی سەخت ۝١٦ ﴿فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ﴾ جا ئەگەر بێ بڕوایی
بکەن چۆن خۆتان دەپارێزن ﴿يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا﴾ لە ڕۆژێکدا کە (بە ترس و سامی خۆی)
منداڵان پیر دەکات ۝١٧ ﴿السَّمَاءُ مُنفَطِرٌ بِهِ﴾ ئاسمان لەت دەبێ بەهۆی (سەختی) ئەو ڕۆژەوە
﴿كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا﴾ بەڵێنی خوا دێتە دی ۝١٨ ﴿إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ﴾ بەڕاستی ئەم ئایەتانەی پێشوو پەند
و ئامۆژگارین ﴿فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ئەمجا هەر کەسێک کە بیەوێ ڕێگا دەگرێ بۆلای
پەروەردگاری ۝١٩

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ دەزانێ (ئەی موحەممەد ﷺ) کە تۆ هەڵدەستیت (بۆ شەو نوێژکردن) شتێك کەمتر ﴿مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ﴾ لە دوو بەش لە سێ بەشی شەو و نیوەی یان سێ یەکی ﴿وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ﴾ وە دەستەیەك لەوانەی کە لە گەڵتان ﴿وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە خوا ئەندازەی شەو و ڕۆژ دیاری دەکات ﴿عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ﴾ (خوا) زانی کە ئێوە ناتوانن ئەندازەی شەو نوێژ ڕابگرن ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ لە بەرئەوە لێتان خۆش بوو ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ دەی ئەوەندەی بۆتان دەلوێ و ئاسانە لاتان قورئان بخوێنن و دەوری بکەنەوە ﴿عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَى﴾ (خوا) دەزانێ کە لە ئێوەدا کەسانێکتان نەخۆش دەبێت ﴿وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە کەسانێکی ترتان دەڕۆن بەسەر زەویدا ﴿يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ بە شوێن ڕۆزیی و نیعمەتی خوادا دەگەڕێن ﴿وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە کەسانێکی ترتان دەجەنگن لە ڕێگای خوادا ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ ئەمجا بخوێنەوە لە قورئان ئەوەندەی کە بۆتان دەلوێ و لاتان ئاسانە ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ وە قەرز بدەن بە خوا بە قەرزێکی چاك (مەبەست ئەوەیە خێر و خێرات و سەدەقە بکەن لە ڕێی خوادا) ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ هەر چاکەیەك پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەکەوێتەوە ﴿هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا﴾ ئەوێش لای خوا بە چاکتر و گەورەتر لە ڕووی پاداشتەوە ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ وە داوای لێخۆش بوون بکەن لە خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێخۆشبوویەکی میهرەبانە ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿المدثر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت پێچاوەتەوە ﴿١﴾ ﴿قُمْ فَأَنذِرْ﴾ هەستە (خەڵکی) بێدار کەرەوە
﴿٢﴾ ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ﴾ وە پەروەردگارت بە گەورە بگرە ﴿٣﴾ ﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ وە پۆشاکت بە پاك ڕابگرە ﴿٤﴾
﴿وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾ بەردەوام بە لە وازهێنان لە بت پەرستی و گوناە ﴿٥﴾ ﴿وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ﴾ وە منەت مەبەخشە
و سەروەری بزانیت ﴿٦﴾ ﴿وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾ وە لەبەر پەروەردگارت خۆت ڕابگرە ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ﴾
هەر کاتێك کە فوو کرا بە کەڕەنادا ﴿٨﴾ ﴿فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی سەخت و گرانە ﴿٩﴾
﴿عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ﴾ بەسەر کافراندا سووك و ئاسان نی یە ﴿١٠﴾ ﴿ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا﴾ واز لە من و
ئەو کەسە بێنە کە دروستم کردووە بە تەنها ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا﴾ وە دارایی زۆر و بەردەوام
پێ داوە ﴿١٢﴾ ﴿وَبَنِينَ شُهُودًا﴾ وە کوڕانی ئامادەو بەردەست ﴿١٣﴾ ﴿وَمَهَّدتُّ لَهُ تَمْهِيدًا﴾ وە هۆی ژیانم بۆ
ڕاخستووە بە چوون ڕاخستنێك ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ﴾ دوای ئەمانەش هێشتا بە تەمایە زیاتری بدەمێ ﴿١٥﴾
﴿كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا﴾ نەخێر (چاوەڕوان مەبێ) بەڕاستی ئەو دەربارەی ئایەت و نیشانەکانی ئێمە
بێباوەڕێکی کەڵەڕەقە ﴿١٦﴾ ﴿سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا﴾ بەم زووانە سزای سەختی پێ دەچەژم ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ﴾
(چونکە) بیری کردەوە و هەڵی سەنگاند (قسەکەی خۆی) ﴿١٨﴾

﴿فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ ده‌ك به‌ كوشت چی چۆنی هه‌ڵسه‌نگاند (١٩) ﴿ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دووباره‌ به‌ كوشت
چی چۆنی لیكداوه‌ته‌وه‌ (٢٠) ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ له‌ پاشان ته‌ماشایه‌كی كرد (٢١) ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ ئه‌وسا
ناوچه‌وانی گرژ و رووی ترش كرد (٢٢) ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ﴾ ئه‌مجا به‌ فیزیكه‌وه‌ پشتی هه‌ڵكرد (٢٣)
﴿فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ﴾ جا ووتی ئه‌م قورئانه‌ هیچی تر نی یه‌ جادوویه‌ك نه‌بێ كه‌ وه‌رگیراوه‌
(٢٤) ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ﴾ ئه‌م قورئانه‌ هه‌ر گوفتاری مرۆڤه‌ (٢٥) ﴿سَأُصْلِيهِ سَقَرَ﴾ (ئه‌و كه‌سه‌) روو
ده‌به‌ینه‌ دۆزه‌خه‌وه‌ (٢٦) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ﴾ تۆ چووزانیت كه‌ دۆزه‌خ چی یه‌؟ (٢٧) ﴿لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ﴾
(ئاگره‌كه‌) هیچ نامێڵێته‌وه‌ و وازناهێنێ (٢٨) ﴿لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ﴾ (به‌ یه‌كجار هالاو) پێست ڕه‌ش ده‌كاته‌وه‌
وه‌ ئه‌یبرژێنی (٢٩) ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ نوزده‌ فریشته‌ ئه‌وه‌تان به‌ سه‌ریه‌وه‌ (٣٠) ﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً﴾
هه‌ر فریشته‌مان كردووه‌ به‌ كاربه‌ده‌ستی دۆزه‌خ ﴿وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وه‌ ژماره‌ی ئه‌و
فریشتانه‌ش نه‌گێڕاوه‌ مه‌گه‌ر بۆ تاقی كردنه‌وه‌ی ئه‌وانه‌ی بێ باوه‌ڕن ﴿لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
تا ئه‌وانه‌ی كتێبیان پێدراوه‌ دڵنیا ببن ﴿وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ وه‌ بڕواداره‌كان بڕواكه‌یان زیاد بكات
﴿وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وه‌ هیچیان دوودڵ نه‌بن ئه‌وانه‌ی كتێبیان پێدراوه‌ ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ ئیمانداره‌كانیش
﴿وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ وه‌ تا بڵێن ئه‌وانه‌ی كه‌ نه‌خۆشی (نه‌پاكی) یان له‌ دڵایه‌ ﴿وَالْكَافِرُونَ﴾
وه‌ بێ بڕواكان ﴿مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ خوا چی مه‌به‌سته‌ به‌م ژماره‌یه‌ كه‌ له‌ قورئانیدا وه‌ك مه‌سه‌ل و به‌
﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ﴾ ئا به‌و جۆره‌ خوا ئه‌و كه‌سه‌ی كه‌ بیه‌وێ گومڕای ده‌كات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وه‌ ئه‌و
كه‌سه‌ی كه‌ بیه‌وێ ڕێ نموونی ده‌كات ﴿وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ﴾ وه‌ كه‌س ژماره‌ی له‌شكر و سه‌ربازانی
په‌روه‌ردگاری تۆ نازانێت جگه‌ خۆی نه‌بێت ﴿وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ﴾ وه‌ ئه‌م ئایه‌تانه‌ هه‌ر ئامۆژگاری
و په‌ندن بۆ ئاده‌می (٣١) ﴿كَلَّا وَالْقَمَرِ﴾ نه‌ (وانی یه‌) سوێند به‌ مانگ (٣٢) ﴿وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ﴾ وه‌ سوێند به‌ شه‌و
كه‌ پشت هه‌ڵ ده‌كات و ده‌ڕوا (٣٣) ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ﴾ وه‌ سوێند به‌ به‌ره‌به‌یان كه‌ ڕووناك ده‌بێته‌وه‌ (٣٤)
﴿إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ﴾ بێ گومان سه‌قه‌ر (دۆزه‌خ) یه‌كێكه‌ له‌ شته‌ ساماكه‌ گه‌وره‌كان (٣٥) ﴿نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ﴾
ترسێنه‌ره‌ بۆ هه‌موو خه‌ڵكی (٣٦) ﴿لِمَن شَاءَ مِنكُمْ﴾ بۆ ئه‌و كه‌سه‌تان كه‌ ده‌یه‌وێ ﴿أَن يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ﴾ پێش
بكه‌وێت (له‌ چاكه‌دا) یا دوا بكه‌وێ (٣٧) ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ﴾ هه‌موو كه‌سێك بارمته‌ی كار و كرده‌وه‌ی
خۆیه‌تی (٣٨) ﴿إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ﴾ جگه‌ هاوه‌ڵانی ده‌ستی ڕاست (چاكه‌ كاران) نه‌بێت (٣٩) ﴿فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾
كه‌ له‌ ناو به‌هه‌شتدا پرسیار له‌ یه‌كتری ده‌كه‌ن (٤٠) ﴿عَنِ الْمُجْرِمِينَ﴾ له‌ (حاڵی) تاوانباران (٤١)
﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ﴾ (هه‌ر له‌ به‌هه‌شتی یه‌كان وه‌ڵام ئه‌ده‌نه‌وه‌ كه‌ دیوومانن و پێمان ووتوون) چی ئێوه‌ی
خستووه‌ته‌ دۆزه‌خه‌وه‌ (٤٢) ﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ ئه‌وانیش وتیان ئێمه‌ له‌ نوێژكه‌ران نه‌بووین (٤٣)
﴿وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ﴾ وه‌ خۆراكمان نه‌ده‌دا به‌ هه‌ژاران (٤٤) ﴿وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ﴾ وه‌ ڕۆ ده‌چووین
له‌گه‌ڵ ئه‌وانه‌ی كه‌ ڕۆ ده‌چوون (له‌ قسه‌ی خراپه‌ و بێ شه‌رعی دا) (٤٥) ﴿وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾
وه‌ باوه‌ڕمان به‌ ڕۆژی دوایی نه‌بوو (٤٦) ﴿حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ﴾ تا مردن یه‌خه‌ی پێگرتین (٤٧)

﴿فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ﴾ ئیتر تکای تکاکاران هیچ قازانجێکیان پێ ناگەیەنێت ﴿٤٨﴾ ﴿فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ
مُعْرِضِينَ﴾ ئەوە چیانە ڕوو وەرئەگێڕن لە ئامۆژگاری قورئان ﴿٤٩﴾ ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ﴾ ئەڵێی کەرە
کێوی سڵ کەرن ﴿٥٠﴾ ﴿فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ﴾ لە شێر، (یان لەدەست کۆمەڵی تیر هاوێژ) هەڵهاتوون ﴿٥١﴾
﴿بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً﴾ بەڵکو هەموو یەکێك لەوان ئەیەوێ چەند نامەی کراوەی
بۆ بنێردرێ (لە خواوە کە بڕوا بە موحەممەد ﷺ بێنێ) ﴿٥٢﴾ ﴿كَلَّا بَل لَّا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ﴾ نا چاوەڕوانی ئەوە
نەبن بەڵکو هەر ناترسن لە ڕۆژی دوایی ﴿٥٣﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ﴾ نا پەشیمان ببنەوە بە ڕاستی قورئان
پەندو ئامۆژگاریە ﴿٥٤﴾ ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێت با پەندی لێ وەربگرێت ﴿٥٥﴾
﴿وَمَا يَذْكُرُونَ﴾ ئامۆژگاری قورئان وەرناگرن ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیەوێت ﴿هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ﴾
خوا شیاوی لێ ترسانە ﴿وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ﴾ وە شیاوی لێ خۆشبوونە ﴿٥٦﴾

سورەتی ﴿القيامة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند دەخۆم بە ڕۆژی قیامەت ﴿١﴾ ﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾ وە سوێند دەخۆم بە
نەفسی لۆمەکەر (لەسەر خراپە) ﴿٢﴾ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُ﴾ ئایا مرۆڤ وا دەزانێ کە ئێسقە
(ڕزیوەکانی) کۆ ناکەینەوە ﴿٣﴾ ﴿بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ﴾ بەڵێ: بە توانایین لە سەر ڕێك خستنەوەی
(نەقشی) سەر پەنجەکانی ﴿٤﴾ ﴿بَلْ يُرِيدُ الْإِنسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ﴾ بەڵکو ئینسان دەیەوێ تا لە ژیان دایە هەر
تاوان و خراپە بکات ﴿٥﴾ ﴿يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ﴾ دەپرسێ کەی ڕۆژی دوایی دێ؟ ﴿٦﴾ ﴿فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ﴾
کاتێ کە چاو ئەبلەق بوو؟ ﴿٧﴾ ﴿وَخَسَفَ الْقَمَرُ﴾ وە مانگ گیرا و تاریك بوو ﴿٨﴾ ﴿وَجُمِعَ الشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ﴾ وە ڕۆژ و مانگ کۆ کرانەوە ﴿٩﴾ ﴿يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ﴾ ئەو ڕۆژە مرۆڤ دەڵێت بە کوێوە
هەڵبێین لە (سزای خوا) ﴿١٠﴾ ﴿كَلَّا لَا وَزَرَ﴾ نەخێر هیچ پەناگەیەك نی یە ﴿١١﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ﴾ لەو
ڕۆژەدا ئارامگە هەر لای پەروەردگاری تۆیە ﴿١٢﴾ ﴿يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ لەو ڕۆژەدا ئادەمی
هەواڵی پێئەدرێت لەوەی کە پێشی خستووە و دوای خستووە (لە چاکە و خراپە) ﴿١٣﴾ ﴿بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ
بَصِيرَةٌ﴾ بەڵکو ئادەمی ئاگادارە بە حاڵی خۆی ﴿١٤﴾ ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ﴾ با برو بیانووی زۆریش بهێنێتەوە ﴿١٥﴾
﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ﴾ زمانت مەجوڵێنە (بە خوێندنەوەی قورئان لە کاتی دابەزینی وەحیدا) ﴿لِتَعْجَلَ بِهِ﴾
تا پەلەی پێ بکەیت ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ﴾ بە ڕاستی (وەك بەڵێنمان داوە) بێگومان لەسەر ئێمەیە
کۆکردنەوەی لە سنگتدا و خوێندنەوەی ﴿١٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْنَاهُ﴾ ئەمجا کاتێ کە قورئانمان بۆ خوێندیتەوە (بە
هۆی جبریلەوە) ﴿فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ﴾ تۆش شوێن خوێندنەوەی ئەو بکەوە ﴿١٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ﴾ لە پاشان
دڵنیابە ڕوون کردنەوەشی لەسەر ئێمەیە ﴿١٩﴾

﴿كلا بل تحبون العاجلة﴾ (زیندوو کردنەوە هەر دەبێت) بەڵکو ئێوە هەر دونیاتان خۆش دەوێت ﴿٢٠﴾
﴿وتذرون الآخرة﴾ گوێ بە ڕۆژی دوایی نادەن! ﴿٢١﴾ ﴿وجوه يومئذ ناضرة﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەشاوەن
﴿٢٢﴾ ﴿إلى ربها ناظرة﴾ تەماشای پەروەردگاریان دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿ووجوه يومئذ باسرة﴾ وە زۆر ڕووخساریش
لەو ڕۆژەدا گرژو تاڵن ﴿٢٤﴾ ﴿تظن أن يفعل بها فاقرة﴾ دەزانن کە سزای پشت شکێن دەدرێن ﴿٢٥﴾ ﴿كلا
إذا بلغت التراقي﴾ نەخێر (ئاوات چیتە سەر بوتان، جا پەشیمان ببنەوە!) چونکە کاتێك کە گیان گەیشتە گەرو
(لەکاتی کێشانیدا) ﴿٢٦﴾ ﴿وقيل من راق﴾ ئەوسا (هەندێك لەوانەی کە بەدەوریدان) دەڵێن: کەسێك هەیە
چارەسەری بکات وفریای بکەوێت؟ ﴿٢٧﴾ ﴿وظن أنه الفراق﴾ (ئەو کەسەی گیانی دەکێشرێت) دڵنیایە ئەوە
(ی تووشی بووە مردن و) جیابوونەوەیە ﴿٢٨﴾ ﴿والتفت الساق بالساق﴾ وە قاچ و لوولاقی بەیەکدا ئاڵا ﴿٢٩﴾
﴿إلى ربك يومئذ المساق﴾ ڕاپێچکردن لەو ڕۆژەدا بۆ لای پەروەردگارتە ﴿٣٠﴾ ﴿فلا صدق ولا صلى﴾ جا
(کافر) باوەڕی نەهێنا و نوێژی نەکرد ﴿٣١﴾ ﴿ولكن كذب وتولى﴾ بەڵکو ئایینی بەدرۆ دەزانی و پشتی تێ
دەکرد ﴿٣٢﴾ ﴿ثم ذهب إلى أهله يتمطى﴾ لەپاشان بە کەشخەو فیزەوە گەڕایەوە بۆ لای ماڵ و منداڵی ﴿٣٣﴾
﴿أولى لك فأولى﴾ تیاچوون بۆ تۆ، (ئەی ئادەمی بێ باوەڕ) ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٤﴾ ﴿ثم أولى لك فأولى﴾
دووبارە تیاچوون بۆ تۆ، ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٥﴾ ﴿أيحسب الإنسان أن يترك سدى﴾ ئایا مرۆڤ وا
دادەنێت کە هەروا بەرەڵا دەکرێ (و پشت گوێ دەخرێ) ﴿٣٦﴾ ﴿ألم يك نطفة من مني يمنى﴾ ئایا دڵۆپە
ئاوێك نەبوو لە تۆو کە دەڕژێنرا (بە منداڵدانەوە) ﴿٣٧﴾ ﴿ثم كان علقة فخلق فسوى﴾ لەپاشان بوو بە
پارچە خوێنێك، ئەمجا دروستی کرد و ڕێکی خست ﴿٣٨﴾ ﴿فجعل منه الزوجين﴾ ئەمجا لەو تۆوە دوو
جۆری دروست کرد ﴿الذكر والأنثى﴾ نێر و مێ ﴿٣٩﴾ ﴿أليس ذلك بقادر على أن يحيي الموتى﴾ ئایا ئەو
زاتە توانای نییە بەسەر ئەوەدا کە مردووان زیندوو بکاتەوە ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿الإنسان﴾

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هل أتى على الإنسان﴾ بێگومان بەسەر ئادەمیدا تێپەڕی ﴿حين من الدهر﴾ ماوەیەکی زۆر لە ڕۆژگار
﴿لم يكن شيئا مذكورا﴾ کە شتێکی ناسراو ناوبراو نەبوو ﴿١﴾ ﴿إنا خلقنا الإنسان﴾ بەڕاستی ئێمە ئادەمیزادمان
دروست کرد ﴿من نطفة أمشاج﴾ لە دڵۆپێك ئاوی تێکەڵ لە گەڵێ تۆخم ﴿نبتليه﴾ تا تاقی بکەینەوە
﴿فجعلناه سميعا بصيرا﴾ ئەمجا ژیر و بینامان کرد (چاو و گوێمان پێبەخشی) ﴿٢﴾ ﴿إنا هديناه السبيل﴾
بێگومان ئێمە ڕێنموویمان کرد بۆ ڕاستەڕێ، ﴿إما شاكرا وإما كفورا﴾ جا یان سوپاسگوزارە، و
یان ناسوپاس و سپڵە ﴿٣﴾ ﴿إنا أعتدنا للكافرين﴾ بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ بێ باوەڕان
﴿سلاسلا وأغلالا وسعيرا﴾ زنجیر و تەوقی زۆر (کە دەکرێتە گەردنیان) و ئاگری هەڵگیرساو ﴿٤﴾
﴿إن الأبرار يشربون من كأس كان مزاجها كافورا﴾ بێگومان چاکەکاران لە پەرداخێکدا (شەراب) دەخۆنەوە کە
ئاوێتەکەی لە سەرچاوەی کافوورەوەیە ﴿٥﴾

﴿يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ﴾ که کانی یه‌که (له به‌هه‌شتدا) به‌نده‌کانی خوا لێی ده‌خۆنه‌وه ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾
(له‌هه‌ر شوێنێکدا بیانه‌وێ) هه‌ڵیده‌قوڵێنن و فواره ده‌کات ٦ ﴿يُوفُونَ بِالنَّذْرِ﴾ وه‌فا به نه‌زر ده‌که‌ن ﴿وَيَخَافُونَ
يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾ وه له ڕۆژێکیش ده‌ترسن که ته‌نگی و سه‌ختی یه‌که‌ی هه‌مووان ده‌گرێته‌وه ٧
﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾ وه خواردن ئه‌ده‌ن به هه‌ژاران و هه‌تیوان و دیله‌کان هه‌رچه‌ند
خۆیان حه‌زیشیان لێ بێت ٨ ﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ﴾ (ده‌ڵێن) به‌ڕاستی ئێمه ته‌نها له‌به‌ر ڕه‌زامه‌ندی خوا
خواردنتان ده‌ده‌ینێ ﴿لَا نُرِيدُ مِنكُمْ﴾ چاوه‌ڕوانی ناکه‌ین له ئێوه ﴿جَزَاءً وَلَا شُكُورًا﴾ به پاداشت و به سوپاس ٩
﴿إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا﴾ به‌ڕاستی ئێمه له سزای په‌روه‌ردگارمان ده‌ترسین له ڕۆژێکی ترش و تاڵ
و دژوارده ١٠ ﴿فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ﴾ جا خوا پاراستنی له‌به‌دی ئه‌و ڕۆژه ﴿وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا﴾ ده‌م و ڕووی
گه‌ش و شادومانی پێ به‌خشین ١١ ﴿وَجَزَاهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا﴾ وه پاداشتی دانه‌وه به‌هۆی خۆڕاگرتیان
(له‌سه‌ر چاکه و دوور که‌وتنه‌وه له خراپه) به به‌هه‌شت و (پۆشاکی) ئاوریشم ١٢ ﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى
الْأَرَائِكِ﴾ پاڵیان داده‌نه‌وه له‌سه‌ر ته‌خت و قه‌نه‌فه‌ی ڕازاو ﴿لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا﴾ نابینن تیایدا به گه‌رمی ڕۆژ
﴿وَلَا زَمْهَرِيرًا﴾ وه نه به سه‌رما (واته هه‌وایه‌کی زۆر خۆشی هه‌یه) ١٣ ﴿وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا﴾ وه سێبه‌ری
دره‌خته‌کانی به‌هه‌شت به‌سه‌ر سه‌ریانه‌وه‌یه ﴿وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا﴾ وه هێشووی میوه‌کانی نزیکه‌ده‌ست و ئاسان
کراوه ١٤ ﴿وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِآنِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ﴾ ده‌گه‌ڕێن به‌سه‌ریاندا به قاپی زیوین ﴿وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا﴾ و په‌رداخی
شووشه‌وه ١٥ ﴿قَوَارِيرَ مِن فِضَّةٍ﴾ شووشه له زیو ﴿قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا﴾ به ئه‌ندازه‌ی پێویست ئاماده کراون ١٦
﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا﴾ له به‌هه‌شتدا شه‌رابیان له په‌رداخێکدا پێ ده‌نۆشرێ که زه‌نجه‌بیلی
تێکه‌ڵاوه ١٧ ﴿عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا﴾ (که ئه‌ویش) کانی یه‌که له به‌هه‌شتدا ناوده‌برێ به سه‌لسه‌بیل
١٨ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ ده‌گه‌ڕێن به‌سه‌ریاندا مێرمنداڵانی هه‌میشه لاو و ڕووخۆش ﴿إِذَا
رَأَيْتَهُمْ﴾ کاتێک بیان بینیت ﴿حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا﴾ وا ده‌زانیت دانه‌ی مرواری پرژ و بڵاوه‌ن ١٩ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ
ثَمَّ﴾ وه کاتێک بڕوانیت ئه‌وێنده ﴿رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا﴾ نازو نیعمه‌ت و ده‌سه‌ڵاتێکی گه‌وره ده‌بینیت ٢٠
﴿عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ﴾ له به‌ریاندایه به‌رگی نه‌رم و ته‌نکی سه‌وز کار و پۆشاکی ئاوریشمین
﴿وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ﴾ وه ڕازێنراونه‌ته‌وه به بازنی زیو ﴿وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا﴾ وه په‌روه‌ردگاریان
شه‌رابی پاک و خاوێنی پێ نۆشین ٢١ ﴿إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً﴾ (پێیان ده‌وترێت) ئه‌م به‌هه‌شته پاداشتی
ئێوه‌یه ﴿وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا﴾ وه هه‌موو کۆششێکتان سوپاس کراوه ٢٢ ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا﴾
بێگومان ئێمه قورئانمان بۆ ناردیته خواری به ناردنی (به‌ش به‌ش) ٢٣ ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ که‌واته
چاوه‌ڕوانی فه‌رمانی خوا بکه ﴿وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا﴾ وه فه‌رمانبه‌رداری هیچ گوناهبار و بێ
باوه‌ڕێک مه‌که ٢٤ ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ وه زیکر و یادی په‌روه‌ردگارت بکه ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ به به‌یانی
و ئێواراندا ٢٥

﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ﴾ وە لە شەودا سوژدەی بۆ بەرە (نوێژ بکە) ﴿وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا﴾ وە ستایشی خوا
بکە لە بەشێکی زۆر لە شەودا ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ بێگومان ئەم بێ بڕوایانە دونیای بێ بەقایان
خۆش دەوێ ﴿وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا﴾ وە پشت گوێی دەخەن ڕۆژێکی قورس و گران (کە قیامەتە)
﴿٢٧﴾ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ﴾ ئێمە ئەوانمان دروست کرد و جومگەکانیانمان قایم پێکەوە بەستووە
﴿وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا﴾ وە کاتێک بمانەوێت دەیان گۆڕین بە کەسانی تری وەک خۆیان
چۆن گۆڕینێک ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ﴾ ئەم سورەتە ئامۆژگاری و پەندە ﴿فَمَنْ شَاءَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک
بیەوێت ﴿اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ڕێگا دەگرێتە بەر بۆ لای پەروەردگاری ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾
وە ئێوە حەز ناکەن (لە گرتنی ئەو ڕێ یە) مەگەر کاتێک کە خوا بیەوێ (وە بە زۆر ناچارتان بکات)
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا دانای دروست کردارە ﴿٣٠﴾ ﴿يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾
ئەوەی (خوا) بیەوێ دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ وە ئامادەی
کردووە بۆ ستەمکاران سزای سەخت ﴿٣١﴾

سورەتی ﴿الْمُرْسَلَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا﴾ سوێند بە بای ڕەوانە کراوی، یەک لە دوای یەک ﴿١﴾ ﴿فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا﴾ وە بەو (با)
توندانەش هەڵ دەکەن بە هەڵکردنێکی قایم ﴿٢﴾ ﴿وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا﴾ وە بەو بایانەی کە هەور دەبەن
و بڵاوی دەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا﴾ سوێندیش بەو (فریشتانە) ی بەچاکی حەق لە ناحەق جیا
دەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو (فریشتانە) ش پەیامی (خوا بە پێغەمبەران) دەگەیەن
﴿٥﴾ ﴿عُذْرًا أَوْ نُذْرًا﴾ بۆ (بەهیلاکی) بەهانە (ولێخۆشبوون) یا بۆ ترساندن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ﴾
بە ڕاستی ئەوەی کە بەڵێنتان پێ دراوە (لە هاتنی ڕۆژی دوایی) دێتە دی ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ﴾ ئەمجا
کاتێک کە ئەستێرەکان تاریک بوون ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ﴾ وە دەمێک کە ئاسمان کەلێنی تێ بوو ﴿٩﴾
﴿وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ﴾ وە کاتێک کێوەکان لە بیخ هێنران و تەخت کران ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ﴾ وە ساتێک کە
کات و شوێنی دیار کراو دانرا بۆ پێغەمبەران لەگەڵ ئوممەتەکانیاندا ﴿١١﴾ ﴿لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ﴾ بۆ چ ڕۆژێ
دوا خراوە؟ ﴿١٢﴾ ﴿لِيَوْمِ الْفَصْلِ﴾ بۆ ڕۆژی جیاکردنەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ﴾ تۆ چووزانیت
ڕۆژی جیاکردنەوە چی یە؟ ﴿١٤﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٥﴾ ﴿أَلَمْ نُهْلِكِ
الْأَوَّلِينَ﴾ ئایا گەلانی پێشینانمان لە ناو نەبرد ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ﴾ لە پاشان گەلانی دوای
ئەوانمان وەک ئەوان لێ نەکرد ﴿١٧﴾ ﴿كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ هەر بەو جۆرەش دەکەین بە گوناهباران
﴿١٨﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ﴾ ئایا ئێوەمان دروست نەکردووە لە ئاوێکی بێ نرخ؟ (20) ﴿فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾
ئەمجا خستمانە جێگایەکی پتەوەوە (21) ﴿إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ تا ماوەیەکی دیاری کراو (22) ﴿فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ
الْقَادِرُونَ﴾ ئەمجا بەئەندازەگیریەکی ڕێک وپێک دروستمان کرد، ئای (ئێمە) چ ئەندازەگیرێکی
تەواو وچاکین (23) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (24) ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا﴾
ئایا ئێمە زەویمان نەکردوتە کۆ کەرەوە (25) ﴿أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا﴾ بۆ زیندووان و مردووان (26) ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا
رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ﴾ وە لە ناویدا شاخانی بەرزی لەنگەر داکوتاومان داناوە ﴿وَأَسْقَيْنَاكُم مَّاءً فُرَاتًا﴾
وە ئاوی شیرینمان پێ نۆشیین (27) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ (بەم بێ بڕوایانە دەوترێت) وای بۆ بێ بڕوایان
لەو ڕۆژەدا (28) ﴿انطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ بڕۆن بۆ لای ئەو دۆزەخەی کە بە درۆتان دەزانی (29)
﴿انطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ﴾ بڕۆن بۆ لای سێبەری دووکەڵێکی سێ بەش (30) ﴿لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ﴾
نە سێبەرێکی فێنکەرەوە و نە شتێك لە گڕی (دۆزەخ) بەرگری بکات (31) ﴿إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ﴾
بەڕاستی دۆزەخ پریشکی وەك کۆشك دەهاوێژێ (32) ﴿كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ﴾ (بەرودوا دەڕژێن) ئەڵێ
ی کاروانی حوشتری زەردن (33) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (34) ﴿هَٰذَا يَوْمُ لَا
يَنطِقُونَ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکە (بێ باوەڕان) ناتوانن قسەی تێدا بکەن (35) ﴿وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ﴾ وە مۆڵەت
نادرێن کە بڕوبیانوو بهێننەوە (36) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (37) ﴿هَٰذَا يَوْمُ
الْفَصْلِ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژی بڕیاردانە (جیاکردنەوەیە) ﴿جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ﴾ ئێوەو پێشینانمان کۆ کردۆتەوە
(38) ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ﴾ سا ئەگەر فێڵ و پیلانێکتان هەیە ئەنجامی بدەن (39) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾
وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (40) ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ﴾ بێگومان پارێزکاران وەلەخواترسان
لە سێبەر و (قەراغ) کانیاوی ڕەواندان (41) ﴿وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە لەناو میوەهاتێکدان کە حەزی لێ
دەکەن (42) ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (پێیان دەڵێن) بخۆن و بخۆنەوە نۆشتان بێ بەهۆی ئەوەی
کە دەتان کرد (43) ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئاوا پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە
(44) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (45) ﴿كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا﴾ (ئەی کافران)
بخۆن و بەهرەمەند بن ماوەیەکی کەم (لە دونیادا) ﴿إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە تاوانبارن (46)
﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (47) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا﴾ وە کاتێك پێیان
بوترێ (بەخوا بپەرستن و) کڕنوش ببەن ﴿لَا يَرْكَعُونَ﴾ کڕنوش نابەن (48) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾
وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (49) ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ (ئەگەر ئەوان باوەڕ بە قورئان نەکەن) ئیتر
بە چ فەرموودەیەکی تر بڕوا دەهێنن دوای قورئان؟ (50)

سورەتی ﴿النَّبَإِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەوە لەچی پرسیار لەیەکتری دەکەن (ئەو بێ بڕوایانە) ﴿١﴾ ﴿عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ﴾ لەو
دەنگ و باسە گەورەیە پرسیار دەکەن؟! ﴿٢﴾ ﴿الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ﴾ کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٣﴾
﴿كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ نەخێر پەشیمان دەبنەوە، لەمەولا تێ دەگەن ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ دووبارە (دەڵێم) نەخێر
لەمەولا تێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا﴾ ئاخۆ زەویمان بۆ ڕانەخستوون؟ ﴿٦﴾ ﴿وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا﴾
وە کێوەکانمان نەگێڕاوە بە میخ؟! ﴿٧﴾ ﴿وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا﴾ وە ئێوەمان دروست نەکردووە بەجووت
﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا﴾ وە نووستنمان نەکردووە بەهۆی حەسانەوەتان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾
وە شەومان نەگێڕاوە بەکڵاو (داپۆشەر) ﴿١٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا﴾ وە ڕۆژمان نەگێڕاوە بەکاتی ژیان
(و هەڵسوڕان و پەیداکردنی ژیوار) ﴿١١﴾ ﴿وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا﴾ وە حەوت ئاسمانی بەهێزمان
دروست نەکردووە لە سەرتانەوە؟ ﴿١٢﴾ ﴿وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا﴾ وە دروستمان نەکردووە چرایەکی
درەوشاوە (کە ڕۆژە) ﴿١٣﴾ ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا﴾ وە ئاوی لێڕمە و بەخوڕمان نەناردوتە خوارەوە
لە هەورە گوشراوەکانەوە ﴿١٤﴾ ﴿لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا﴾ تا پێی دەربهێنین دانەوێڵەو گژو گیا ﴿١٥﴾
﴿وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا﴾ باخاتی پڕ و چڕ ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا﴾ بەڕاستی ڕۆژی جیاکردنەوە (ی چاك
و خراپ) کاتێکی بۆ دیاری کراوە ﴿١٧﴾ ﴿يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ
بەکەڕەنادا ئەمجا پۆل پۆل دێن ﴿١٨﴾ ﴿وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا﴾ وەئاسمان (لەهەموو لایەکەوە) کرایەوەو
بوو بەدەرگا ﴿١٩﴾ ﴿وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا﴾ وە کێوەکان خرانە ڕێ و بوون بە (تراویلکە = سەراب)
﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ بەرێگای بێ بڕوایانە (وەك چاوەڕوانیانە) ﴿٢١﴾
﴿لِلطَّاغِينَ مَآبًا﴾ وەجێی گەڕانەوەی یاخیانە ﴿٢٢﴾ ﴿لَابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا﴾ تێیدا دەمێننەوە هەزاران ساڵ
(ماوەیەکی زۆر) ﴿٢٣﴾ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا﴾ تێیدا نا چێژن ساردی و فێنکی و خواردنەوە
﴿٢٤﴾ ﴿إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا﴾ ئاوی لەکوڵ و کێم و زووخاو نەبێت ﴿٢٥﴾ ﴿جَزَاءً وِفَاقًا﴾ پاداشی دەدرێنەوە
بەپێی کردەوەیان ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا﴾ چونکە بێگومان ئەوان بەتەمای لێ پرسینەوە
نەبوون ﴿٢٧﴾ ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی چۆن بەدرۆ زانینێك ﴿٢٨﴾
﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا﴾ لە کاتێکدا هەموو شتێکمان ژماردووە (لە سەریان) بە نووسین ﴿٢٩﴾
﴿فَذُوقُوا﴾ ئەمجا بچێژن (سزای خۆتان) ﴿فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا﴾ هیچمان بۆ زیاد ناکەین
سزا نەبێت ﴿٣٠﴾

﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا﴾ بێگومان جێگای پیرۆز و بەهرەمەندی هەیە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان (٣١) ﴿حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا﴾
باخات و هەموو جۆرە تری یەك (٣٢) ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا﴾ وە کچانی تازە مەمك گرتووی هاوتەمەن (٣٣)
﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا﴾ وە پەرداخی پڕ (لە شەراب) (٣٤) ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا﴾ قسەی بێهوودە و درۆی تێدا نابیستن (٣٥)
﴿جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا﴾ (پاداشی دەدرێتەوە بە) پاداشتێکی تەواو لەلایەن پەروەردگاری تۆوە
(٣٦) ﴿رَّبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و نێوانی ئەوانە خوایەکی بەخشندەو
میهرەبانە و ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا﴾ کەس توانای تکاکردن و (قسەکردنی) پێیە (٣٧) ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا﴾
لە ڕۆژێکدا، کە جبرەئیل و فریشتە بەڕیز دەوەستن ﴿لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ کەسیان قسە ناکەن
مەگەر ئەوە کە خوا ڕێی پێدابێت و قسەی بەڕێ و جێ بکات (٣٨) ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ﴾ ئەو ڕۆژە ڕاست و بێگومانە
﴿فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك ویستی ڕێگای گەڕانەوە دەگرێ بۆ لای پەروەردگاری
خۆی (٣٩) ﴿إِنَّا أَنذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا﴾ بێگومان ئێمە ئێوەمان ئاگادار کرد لە سزایەکی نزیك ﴿يَوْمَ يَنظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ
يَدَاهُ﴾ لە ڕۆژێکی وادا کە مرۆڤ دەبینێ (پاداشی) ئەو کردەوانەی کە پێشەکی بەدەستی خۆی ناردووی
﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنتُ تُرَابًا﴾ وە بێبڕوا (لەو ڕۆژەدا) دەڵێ خۆزگە گڵ بوومایە (نەك مرۆڤ) (٤٠)

سورەتی ﴿النَّازِعَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا﴾ سوێند بەو فریشتانەی کە گیانی کافران (لە لەشیان) بە سەختی دەردەهێنن (١)
﴿وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا﴾ وە بەو فریشتانەی کە گیانی باوەڕداران بە ئاسانی دەردێنن (٢) ﴿وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا﴾
وە سوێند بەو فریشتانەی کە خێرا فەرمانی خوا جێبەجێ دەکەن (٣) ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا﴾ وە سوێند بەو
فریشتانەی کە پێش بڕکێ دەکەن (لە جێبەجێ کردنی فەرماندا) (٤) ﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی
کە تەگبیری کاروبار دەکەن (واتە سوێند بەمانە ئەوەی ئەڵێن پێشتراوە دێتە دی) (٥) ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ﴾
ڕۆژێکە بوومەلەرزە زەوی دەلەرزێنێ (٦) ﴿تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ﴾ بوومەلەرزەیەکی تریشی بەدوادا دێت، مردووان
زیندوو دەبنەوە (٧) ﴿قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ﴾ زۆر دڵ لەو ڕۆژەدا دەلەرزێ (٨) ﴿أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ﴾ چاویان
سەر بەرەو ژێر دەبێ (٩) ﴿يَقُولُونَ﴾ (ئەمڕۆ بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿أَئِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ﴾ ئاخۆ ئێمە (لە پاش
مردن) دەگەڕێینەوە بۆ ژیانی پێشوو؟ (١٠) ﴿أَئِذَا كُنَّا عِظَامًا نَّخِرَةً﴾ ئایا کە بووین بە ئێسقانی ڕزیو (چۆن
زیندوو دەبینەوە) (١١) ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ﴾ ئائەوە ئەگەر وابێ گەڕانەوەیەکی بەزیانە (١٢)
﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ بێگومان ئەو زیندوو بوونەوەیە هەر یەك نەعرەتەیە (١٣) ﴿فَإِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ﴾ ئیتر کتوپڕ
وان لە دەشتێکی سپی کاکی بەکاکیدا (١٤) ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ ئایا داستانی موسات پێ گەیشتووە
(١٥) ﴿إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ کاتێك کە پەروەردگاری بانگی کرد لە شیوی پیرۆزی طوا دا (١٦)

﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ (پێی ووت) بڕۆ بۆ لای فیرعەون (چونکە) بەڕاستی یاخی بووە ١٧
﴿فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰ أَن تَزَكَّىٰ﴾ وە پێی بڵێ: ئایا دەتەوێ پاك ببیتەوە (لە گوناه) ١٨ ﴿وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ﴾
وە ڕێت پیشاندەم بۆ (ناسینی) پەروەردگارت تا لێی بترسیت ١٩ ﴿فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا
نیشانە هەرە گەورەکەی پیشان دا (گۆچان لەگەڵ دەستە سپیەکەی) ٢٠ ﴿فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ﴾ کەچی
بە درۆی زانی و سەرپێچی کرد ٢١ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ﴾ لە پاشان پشتی هەڵکرد و ڕۆی بەپەلە ٢٢
﴿فَحَشَرَ فَنَادَىٰ﴾ ئەمجا (جادووگەرانی) کۆکردەوەو بانگی کردن ٢٣ ﴿فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ﴾ پاشان
ووتی: من پەروەردگاری هەرە گەورەتانم ٢٤ ﴿فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ﴾ ئەمجا خوا
گرفتاری کرد بە سزای هەردوو جیهان ٢٥ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً﴾ بەڕاستی لەم داستانەدا پەندێک هەیە
﴿لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ بۆ کەسێك لەخوا بترسێ ٢٦ ﴿أَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ ۚ بَنَاهَا﴾ ئایا دروست کردنی ئێوە گرانترە
یان ئاسمان؟ وە دروستیشی کرد ٢٧ ﴿رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّاهَا﴾ باڵای بەرز کردەوەو ڕێکی خست ٢٨
﴿وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا﴾ وە شەوی ئەوی تاریك کرد و ﴿وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا﴾ دەری خست (ڕووناکی) ڕۆژی ٢٩
﴿وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا﴾ لە پاشان زەوی ڕاخست ٣٠ ﴿أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا﴾ ئاو و لەوەڕگەی لێ
دەرهێنا ٣١ ﴿وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا﴾ وە شاخەکانی پتەو دامەزراند ٣٢ ﴿مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ بەهرەمەندی
ئێوەی خۆتان و ئاژەڵتان ٣٣ ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە ڕووداوی گەورە هات (کە
ڕۆژی دوایی یە) ٣٤ ﴿يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ کردەوەی خۆی تێیدا بیر دەکەوێتەوە
٣٥ ﴿وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ﴾ وە دۆزەخ پیشاندرا بۆ هەر کەسێك کە ببینێ ٣٦ ﴿فَأَمَّا مَن طَغَىٰ﴾
(لەو ڕۆژەدا چاکە و خراپە بەپێی کردەوە دابەش دەکرێ) ئەمجا ئەو کەسەی سەرکەش بووبێت
٣٧ ﴿وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیای هەڵبژاردبێ ٣٨ ﴿فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان دۆزەخ
جێگایەتی ٣٩ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ﴾ وە ئەو کەسەی کە ترسابێت لە وەستانی بەردەم پەروەردگاری
بۆ لێپرسینەوە ﴿وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ وە بەرگری نەفسی خۆی کردبێ لە ئارەزووی خراپە ٤٠
﴿فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان بەهەشت جێگایەتی ٤١ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ﴾ (ئەو بێباوەڕانە
بەگاڵتە و لاقرتێوە) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی ڕۆژی دوایی ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دەبێت و کەی
دێت ٤٢ ﴿فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَاهَا﴾ تۆ چیت داوە لە بیر لێکردنەوەی (تۆ چۆن لەم بارەوە دەدوێی)؟ ٤٣
﴿إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا﴾ زانینی ئەوە هەر لای پەروەردگارتە ٤٤ ﴿إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَاهَا﴾ بێگومان تۆ هەر
ترسێنەری کەسێکیت کە لەو ڕۆژە بترسێ ٤٥ ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا﴾ بێ بڕواکان کە ئەو ڕۆژە دەبینن وا
دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا﴾ کە مەماونەتەوە ئێوارەیەك یا چێشتەنگاوێك نەبێ لە دونیادا ٤٦

سورەتی ﴿عَبَسَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) ڕووی گرژ کرد و پشتی هەڵکرد (١) ﴿أَن جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ﴾ کە کوێرێک (عەبدوڵڵای
کوڕی ئوم مەکتوم) هاتە لای (٢) ﴿وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ﴾ تۆ چووزانیت؟ بەڵکو ئەو (کوێرە) بیەوێ پاک ببێتەوە
(٣) ﴿أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ الذِّكْرَىٰ﴾ یان بیری بکەوێتەوە (ئەوەی کە لە بیری چوەتەوە) ئەمجا ئەو بیرکردنەوەیە سوودی
پێ بگەیەنێت (٤) ﴿أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ﴾ کەچی ئەوی کە خۆی بێ نیاز دەزانێ (مەبەست پێی سەرۆکەکانی
قورەیشە) (٥) ﴿فَأَنتَ لَهُ تَصَدَّىٰ﴾ تۆ ڕووی تێ دەکەیت (٦) ﴿وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ﴾ وە هیچ لەسەر تۆ نییە کە
ئەو بێ بڕوایە خۆی پاک نەکاتەوە (٧) ﴿وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَىٰ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە بەپەلە دێ بۆ لات (٨)
﴿وَهُوَ يَخْشَىٰ﴾ وە لە خوا دەترسێ (٩) ﴿فَأَنتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ﴾ تۆ خۆتی لێ هەڵە دەکەیت (١٠) ﴿كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ﴾ وا مەکە!
بێ گومان ئەو ڕێنموونی یانە(ی کە بۆت هاتووە) بیدارکەرەوە(ی ئادەمی)یە (١١) ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا ئەو
کەسەی بیەوێ یادی خوا دەکات (١٢) ﴿فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ﴾ (کە ئەو ڕێنموونیانەش نوسراوەتەوە) لە چەند
پەڕەیەکی بەڕێز و بەبڕوادا (١٣) ﴿مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ﴾ بەپایە بڵندی پاک (١٤) ﴿بِأَيْدِي سَفَرَةٍ﴾ کە بەدەستی نوسەرانی
(١٥) ﴿كِرَامٍ بَرَرَةٍ﴾ بەڕێزی چاکە خوازن (١٦) ﴿قُتِلَ الْإِنسَانُ مَا أَكْفَرَهُ﴾ بەکوشت چێ (حەز پێکەن بەمەرگی لێ
بێ) ئادەمی، چەند بێ باوەڕ و سپڵەیە (١٧) ﴿مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ (بیر ناکاتەوە یان کە) خوا لە چی دروستی
کردووە؟ (١٨) ﴿مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ﴾ لە دڵۆپێک ئاو دروستی کردووە و ڕێکی خستووە (١٩) ﴿ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ﴾
لەپاشان ڕێگای (چاک و خراپی) بۆ ئاسان کردووە (٢٠) ﴿ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ﴾ ئەمجا دەیمرێنێ و دەیخاتە گۆڕەوە
(٢١) ﴿ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ﴾ لە پاشان کاتێ کە ویستی زیندووی دەکاتەوە (٢٢) ﴿كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ﴾ بەڕاستی ئەوەی
کە خوا فەرمانی پێ داوە هێشتا (ئادەمی) بەجێی نەهێناوە (٢٣) ﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ﴾ دەبا مرۆڤ سەیری
خواردنەکەی بکات (٢٤) ﴿أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە هەورەوە بارانمان داڕژاند چۆن داڕژاندنێک
(٢٥) ﴿ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا﴾ لە پاشان زەویمان لەت لەت کرد (بە گیا) چۆن لەت کردنێک (٢٦) ﴿فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا﴾
ئەمجا ڕواندمان لەو زەوییەدا دانەوێڵە (٢٧) ﴿وَعِنَبًا وَقَضْبًا﴾ و تری و سەوزە (٢٨) ﴿وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا﴾ و زەیتون و دار
خورما (٢٩) ﴿وَحَدَائِقَ غُلْبًا﴾ و باخاتی چڕوپڕ (٣٠) ﴿وَفَاكِهَةً وَأَبًّا﴾ میوە و لەوەڕ (٣١) ﴿مَّتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ
ژیانی خۆتان و ئاژەڵتان (٣٢) ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ﴾ کاتێک کە شەخە و شریخە(ی ڕۆژی دوایی) هات (٣٣)
﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ ڕادەکات لە برای (٣٤) ﴿وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ﴾ وە لە دایکی و باوکی (٣٥)
﴿وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ﴾ وە لە ژنی و کوڕەکانی (٣٦) ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ﴾ هەموو یەکێک لەوان لەو
ڕۆژەدا کارێکی وای هەیە کە سەر کەسی تری نەبەرزێ (٣٧) ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا
گەش و جوانن (٣٨) ﴿ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ﴾ دەم بە پێکەنین و شادمانن (٣٩) ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ﴾ وە زۆر
ڕوخسار لەو ڕۆژەدا تەپوتۆزیان بەسەرەوەیە (٤٠)

﴿تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ﴾ لە داماویدا ڕەش داگیرساون (٤١) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ﴾ ئەوانە ئەوانەن کە بێ
باوەڕ و گوناهکار و تاوانبارن (٤٢)

سورەتی ﴿ تکویر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾ کاتێك کە ڕۆژ پێچرایەوە (ڕووناکی نەما) (١) ﴿وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ﴾ وە دەمێك
کە ئەستێرەکان هەڵوەرین و کەوتنە خوارەوە (تاریك بوون) (٢) ﴿وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ﴾ وە کاتێك
کە کێوەکان خرانەڕێ (واتە لە شوێنی خۆیان خریندران) (٣) ﴿وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ﴾ وە کاتێك کە
وشترە ئاوسەکان وازیان لێ هێنرا (٤) ﴿وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ﴾ وە کاتێك کە جانەوەران کۆکرانەوە (٥)
﴿وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ﴾ وە دەمێك کە دەریاکان هەڵگیرسێنران (پێکەوە کران) (٦) ﴿وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ﴾
وە ساتێك کە هەموو گیانێك جووتکرایەوە (لەگەڵ لاشەدا) (٧) ﴿وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ﴾
وە کاتێك پرسیار کرا لە کچانی زیندە بە چاڵ (٨) ﴿بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ﴾ کە بەچ گوناهێك کوژران (٩)
﴿وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ﴾ وە کاتێك کەنامە(ی کردەوە) بڵاوکرایەوە (و دابەشکرا) (١٠) ﴿وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ﴾
وە دەمێك کە ئاسمان داماڵێنراو پێچرایەوە (١١) ﴿وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ﴾ وە کاتێك کە دۆزەخ هەڵگیرسێنرا
(١٢) ﴿وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ﴾ وە ساتێك کە بەهەشت نزیك خرایەوە (١٣) ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ﴾ ئەوکاتە
هەموو کەسێك دەزانێ کەچی ئامادە کردوە (بۆ خۆی لە چاکە و خراپە) (١٤) ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ﴾ سوێند
بەو (ئەستێرە گەڕۆکانەی) دەگەڕێنەوە (١٥) ﴿الْجَوَارِ الْكُنَّسِ﴾ بەو ئەستێرانەی کە پەنا دەگرن و دیار نابن
(١٦) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ﴾ وە بە شەو کە تاریك دەبێت (١٧) ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ﴾ وە بە بەیانی کە هەناسە دەدات
(١٨) ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان ئەو قورئانە گوفتاری ڕەوانەکراوێکی پایە بەرزە (کە فریشتەی
وەحیە) (١٩) ﴿ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ﴾ بەهێزە، لای خاوەنی عەرش (لای خوای گەورە)، خاوەنی
پلە و پایەیە (٢٠) ﴿مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ﴾ فەرمانڕەوایە لەناو فریشتەدا و دەست پاکە (٢١) ﴿وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ﴾
هاوڕێکەتان (کە موحەممەدە ﷺ) شێت نی یە (وەك ئێوە دەڵێن) (٢٢) ﴿وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەخوا
بێگومان (فریشتەی وەحی) دیوە لە ئاسۆی ڕووندا (٢٣) ﴿وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ﴾ وە ئەو ڕژد و چرووك
نیە لە گەیاندنی وەحی و پەیامەکەیدا (٢٤) ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ﴾ وە ئەو (قورئانە) قسەی شەیتانی
دەرکراو لە بەزەیی خوا نی یە (وەك ئێوە دەڵێن) (٢٥) ﴿فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ﴾ ئێوە بۆ کوێ دەڕۆن (٢٦) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ
لِّلْعَالَمِينَ﴾ ئەو قورئانە تەنها ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان (٢٧) ﴿لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ﴾ بۆ ئەو
کەسانەی کە بیانەوێ بەڕێی ڕاست دا بڕۆن لە ئێوە (٢٨) ﴿وَمَا تَشَاءُونَ﴾ ئێوە ئارەزوو(ی ڕێی
ڕاست) ناکەن ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ مەگەر کاتێك کە پەروەردگاری هەمووان بیەوێت وە
ناچارتان بکات پێ ی (٢٩)

سورەتی ﴿الانفطار﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ﴾ کاتێک کەئاسمان لەتبوو (١) ﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ﴾ وەدەمێک کەئەستێرەکان (کەوتنە
خوارەوە) بە پەرش و بڵاوی (٢) ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ وە ساتێک کە دەریاکان تێکەڵ کران (٣)
﴿وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ﴾ وە ساتێک کە گۆڕەکان ژێرەو ژوور کران واتە (مردووەکان هاتنە دەرەوە) (٤)
﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾ ئەو کاتە هەموو کەسێک دەزانێت کە چی لەپێشەوە ناردووە (چیشی)
دواخستووە (بۆ خۆی) (٥) ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ چی تۆی خەڵەتاندووە
بە پەروەردگاری بەرێز و گەورەت (وا لێی یاخی بوویت) (٦) ﴿الَّذِي خَلَقَكَ﴾ ئەو (پەروەردگار)ەی
کە دروستی کردوویت و ﴿فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ ڕێکی خستوویت و جیای کردوویتەوە (لە گیانلەبەرانی
تر) (٧) ﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ﴾ لە هەر وێنەیەکدا کە خۆی ویستبێتی پێکی خستوویت (٨)
﴿كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ﴾ وانی یە (کە بۆی گەیشتوویت) بەڵکو (ڕۆژی) پاداشت بەدرۆ دەزانن (٩)
﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ﴾ بێگومان چەند چاودێرێکتان بەسەرەوەیە (١٠) ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ﴾ کە بەڕێزو
نووسەرن (١١) ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ هەرچی بکەن دەیزانن (١٢) ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بەڕاستی چاکەکاران
لەناو نازو نیعمەتدان (١٣) ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ بێگومان بەدکاران لە دۆزەخدان (١٤) ﴿يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ
الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشتدا دەچنە ناویەوە (١٥) ﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ وە ئەوان لێی دەرناچن (١٦)
﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ تۆ چووزانیت کە ڕۆژی پاداشت چی یە (١٧) ﴿ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾
دووبارە چووزانیت ڕۆژی پاداشت چی یە (١٨) ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە کە هیچ کەس
هیچی بەدەست نی یە بۆ هیچ کەس ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ﴾ وە فەرمان لەو ڕۆژەدا هەر بۆ خوایە (١٩)

سورەتی ﴿المطففين﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ﴾ هاوار بۆ تەرازوو سازان (١) ﴿الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ﴾ ئەوانەی کە کاتێک
پێوانە بکەن (بۆ خۆیان) لەسەر (ماڵی) خەڵکی بەتەواوی وەری دەگرن (٢) ﴿وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ﴾
بەڵام کاتێک بۆیان پێوانە یان کێشانە بکەن کەمیان دەدەنێ (٣) ﴿أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئەوانە
نازانن کە بێگومان زیندوو دەکرێنەوە؟! (٤)

﴿لِيَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە ڕۆژێکی گەورەدا ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ڕۆژێک کە خەڵک لەبەردەم
پەروەردگاری جیهانیان دا دەوەستن ﴿٦﴾ ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ﴾ با پەشیمان بنەوە، چونکە
بەڕاستی نامەی تاوانباران لە ناو دەفتەرێکی پەستی ڕەشدایە ﴿٧﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ﴾ تۆ چوزانیت
ئەو دەفتەرە چی یە ﴿٨﴾ ﴿كِتَابٌ مَرْقُومٌ﴾ دەفتەرێکی نووسراوە ﴿٩﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ هاوار لەو
ڕۆژەدا بۆ بێ بڕوایان ﴿١٠﴾ ﴿الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ ئەوانەی کە بڕوا ناکەن بەڕۆژی پاداشت دانەوە ﴿١١﴾
﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ﴾ کەس ئەو ڕۆژە بە درۆ نازانێت مەگەر هەموو ستەمکارێکی گوناهبار ﴿١٢﴾
﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ هەر کاتێک کە ئایەتەکانی ئێمەی بۆ بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێ (ئەمانە)
ئەفسانەی پێشینانن ﴿١٣﴾ ﴿كَلَّا﴾ نەخێر وانی یە ﴿بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەڵکو ژەنگی
ئەو (خراپانەی) کە دەیانکرد پەردەی هێناوە بەسەر دڵیاندا ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ﴾ بەحەق
بەڕاستی ئەوان لەو ڕۆژەدا بێ بەشن لە بینینی پەروەردگاریان ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ﴾ لە پاشان
بێگومان ئەوان دەچنە دۆزەخەوە ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ ئەمجا پێیان دەوترێت ئەمە
ئەوەیە کە بڕواتان پێ نەدەکرد ﴿١٧﴾ ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ﴾ بەڕاستی نامەی (کرداری) چاکەکاران
لەناو دەفتەرێکی بەرزدایە ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ﴾ تۆ چوزانیت ئەو دەفتەرە بەرزە چی یە؟ ﴿١٩﴾ ﴿كِتَابٌ
مَّرْقُومٌ﴾ دەفتەرێکی نووسراو(ی ئەمەیە بەحەقە) ﴿٢٠﴾ ﴿يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ﴾ نزیکانی خودا دەیبینن ﴿٢١﴾
﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بێگومان چاکەکاران لە ناو نیعمەتدان ﴿٢٢﴾ ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر
تەخت و بارەگاوە سەیر دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ﴾ دەبینیت لە ڕوخساریاندا
جوانی و گەشاوەیی خۆشگوزەرانی ﴿٢٤﴾ ﴿يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ﴾ شەرابی پاکی سەر مۆرکراویان پێ
دەدرێ بیخۆنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿خِتَامُهُ مِسْكٌ﴾ کە دوا قومی بۆنی میسکە ﴿وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ﴾ بۆ
ئەوە با پێشبڕکێ بکەن پێشبڕکێ کاران ﴿٢٦﴾ ﴿وَمِزَاجُهُ مِن تَسْنِيمٍ﴾ تێکەڵ کراو لە ئاوی تەسنیمە ﴿٢٧﴾
﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ﴾ کانی یەکە کە نزیک کراوەکان لێی دەخۆنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا﴾
بێگومان ئەوانەی کە بەدکار بوون ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ﴾ پێ دەکەنین بەوانەی کە بڕوایان هێنا بوو
﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ﴾ وە کاتێک کە بەلایاندا بڕۆشتنایە چاویان لێ دادەگرتن ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا انقَلَبُوا إِلَىٰ
أَهْلِهِمُ انقَلَبُوا فَكِهِينَ﴾ وە کاتێکیش بگەڕانایەتەوە بۆ لای ماڵ و منداڵیان، بە پێکەنین و گاڵتە کردن
(بە موسوڵمانان) ەوە دەگەڕانەوە ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ﴾ وە کاتێکیش بیانبینیبایە
ئەیانوت ئەمانە گومڕان ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ﴾ لە کاتێکدا کە (ئەوان) بە چاودێر نەنێرراون
بۆ سەر موسوڵمانەکان (تا ئەم قسەیە بکەن) ﴿٣٣﴾

﴿فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ﴾ ئەمرۆ (کە ڕۆژی دوایی یە) ئەوانەی کە بڕوادار بوون بە
بێ بڕواکان پێ دەکەنن ﴿٣٤﴾ ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر قەنەفەو کورسییەوە سەیر دەکەن ﴿٣٥﴾ ﴿هَلْ
ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ (ئایا ئیتر) تۆڵەی ئەو بێ بڕوایانە دراوەتەوە، لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیان
کرد (لە دونیادا)؟ ﴿٣٦﴾

سورەتی ﴿الانشقاق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ کاتێک کە ئاسمان لەت لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ
پەروەردگاری و دەبێ هەروەش بێت ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ﴾ و کاتێک کە زەوی ڕاکێشراو پانکرایەوە
(ڕاخرا) ﴿٣﴾ ﴿وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ﴾ وە ئەوەی تێدایبوو فڕێی داو هیچی لەنێودا نەما ﴿٤﴾ ﴿وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾
وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەروەش بێت ﴿٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان
﴿إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ﴾ تۆ بێگومان تێکۆشەریت بەرەو پەروەردگارت بەتێکۆشان ! ئەوسا
پێی دەگەیت ﴿٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درا بە دەستی
ڕاستی ﴿٧﴾ ﴿فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا﴾ ئەوسا پرسینەوەیەکی سووک و ئاسانی لەگەڵ دەکرێ ﴿٨﴾
﴿وَيَنقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا﴾ وە بەدڵخۆشی دەگەڕێتەوە بۆ لای کەس و کاری ﴿٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ
ظَهْرِهِ﴾ وە ئەو کەسەی نامەی لە پشتەوە درایە دەستی ﴿١٠﴾ ﴿فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا﴾ ئەوە بە زووی داوای
مردنی خۆی دەکات ﴿١١﴾ ﴿وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا﴾ وە دەچێتە دۆزەخەوە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا﴾ (چونکە)
بێگومان ئەو لەناو کەس و کاری دا دڵخۆش بووە ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ﴾ وە ئەو وای گومان دەبرد،
کە هەرگیز ناگەڕێتەوە (لای خوا) ﴿١٤﴾ ﴿بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا﴾ بەڵێ وانییە ! چونکە بەڕاستی
پەروەردگاری ئەو ئاگادار بووە بەو ﴿١٥﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ﴾ سوێند بە سووریی کەناری ئاسمان ﴿١٦﴾
﴿وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ﴾ وە بەشەو و ئەو شتانەی کە کۆیان دەکاتەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ﴾ وە بەمانگ
کاتێک کە پڕ دەبێتەوە ﴿١٨﴾ ﴿لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ﴾ (ئێوە) دەپەڕن لە حاڵێکەوە بۆ حاڵێکی تر ﴿١٩﴾
﴿فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئیتر بۆچی بڕوا ناهێنن؟ ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ۩﴾ وە کاتێک کە
قورئانیان بۆ بخوێنرێتەوە سوژدە نابەن (ملکەچی ناکەن) ﴿٢١﴾ ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی
کە بێ بڕوان بە درۆی دەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ﴾ وە خوا چاک ئاگادار و زانایە بەوەی کە
لەدڵی دەگرن ﴿٢٣﴾ ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ کەواتە مژدەیان بدەرێ بە سزای سەختی (قیامەت) ﴿٢٤﴾

﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە باشەکانیان کردووە
﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی بێ بڕانەوە ﴿٢٥﴾

سورەتی ﴿البروج﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن بورجەکان ﴿١﴾ ﴿وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ﴾ وە بەو ڕۆژەی کە
بەڵێنی پێدراوە ﴿٢﴾ ﴿وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ﴾ وە بەهەموو بینەرو بینراوێك (یا شایەت و شایەتی لەسەر
دراو یا ڕۆژی هەینی و ڕۆژی عەرەفە) ﴿٣﴾ ﴿قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ﴾ بەکوشت چن خاوەن چاڵەکان (بە
هەمەکان) ﴿٤﴾ ﴿النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ﴾ ئەو ئاگرەی خاوەن سووتەمەنی (و بڵێسەیە) ﴿٥﴾ ﴿إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ﴾
کاتێك کە ئەوان دانیشتبوون بەدەوری (ئاگرەکە) دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ﴾ وە ئەوان
سەیری ئەوەیان دەکرد کە دەیان کرد بە بڕوادارەکان ﴿٧﴾ ﴿وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ﴾ وە ئەم سزایەش
هەر لەبەر ئەوە دەدران ﴿إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ کە بڕوایان هێنابوو بەخوای بەدەسەڵاتی
سوپاسکراو ﴿٨﴾ ﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوخودایەی کە موڵکی ئاسمانەکان و زەویی بۆ ئەوە
﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾
بەڕاستی ئەوانەی کە ئازاری پیاو و ژنە بڕوادارەکانیان داو ﴿ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا﴾ لەپاشان پەشیمان نەبوونەوە
﴿فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە سزای دۆزەخ، وە سزای (ئاگری) سووتێنەر
﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد
﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بۆ ئەوان هەیە بەهەشتانێك کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێریاندا
﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ﴾ بەڕاستی دەست وەشاندنی
پەروەردگاری تۆ زۆر سەختە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ﴾ بێگومان هەر ئەوە کە لەسەرەتاوە (مرۆڤ)
دروست دەکات و (دوای مردنیش) زیندووی دەکاتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ﴾ وە هەر ئەوە بەخۆشبووی
میهرەبان ﴿١٤﴾ ﴿ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ﴾ خاوەنی عەرش و بەرزو پایەدار ﴿١٥﴾ ﴿فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ﴾ هەرچیەکی
بیەوێت دەیکات ﴿١٦﴾ ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ﴾ ئایا پێت گەیشتووە باس و بەسەرهاتی لەشکرەکان ﴿١٧﴾
﴿فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ﴾ فیرعەون و سەموود ﴿١٨﴾ ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ﴾ بەڵکو ئەوەی کە بێ بڕوا بوون
هەمیشە لە بە درۆ زانینی (قورئان) دان ﴿١٩﴾ ﴿وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ﴾ وە خواش (بە دەسەڵات و زانینی)
لە پشتیانەوە دەوری داون ﴿٢٠﴾ ﴿بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ﴾ بەڵکو ئەوە (ی کە بەدرۆی دەزانن) قورئانێکی گەورەو
بەرزە ﴿٢١﴾ ﴿فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ﴾ لە لەوحێکی پارێزراو دایە (کە پێی دەوترێت لوح المحفوظ) ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿الطَّارِق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ﴾ سوێند بە ئاسمان و ئەوەی کە لەشەودا دەردەکەوێ (١) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ﴾
تۆ چوزانیت دەرکەوتووی شەو چی یە ؟ (٢) ﴿النَّجْمُ الثَّاقِبُ﴾ ئەستێرەی درەخشانی تاریکی کون
کەرە (٣) ﴿إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ﴾ (سوێند بەمانە) کەس نی یە کە چاودێرێکی بەسەرەوە نەبێ (٤)
﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ﴾ دەی با مرۆڤ سەرنج بدات کە لەچی دروست کراوە (٥) ﴿خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ﴾
دروست کراوە لە ئاوێکی فڕێدراو (هەڵقوڵاو) (٦) ﴿يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ﴾ کە دەردەچێ لە
نێوەندی پشت (ی پیاو) و دانەی (پەراسووی) سنگی (ژن)ەوە (٧) ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ﴾ بەڕاستی خوا
بەدەسەلاتە لەسەر زیندوو کردنەوەی (٨) ﴿يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە هەرچی نهێنی هەیە ئاشکرا
دەکرێ (٩) ﴿فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ﴾ ئەو نە هێزێکی دەبێت و نە پشتیوانێک (١٠) ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ﴾
سوێند بە ئاسمانی خاوەن باران (١١) ﴿وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ﴾ وە بە زەوی خاوەن درزو قڵیش (١٢)
﴿إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ئەم وتەی ڕاست و جیاکەرەوەیە (١٣) ﴿وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ﴾ وە گاڵتە نی
یە (١٤) ﴿إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا﴾ بێگومان بێ بڕواکان (پیلان دەگێڕن) و فێڵ دەکەن چوون فێڵ کردنێک (١٥)
﴿وَأَكِيدُ كَيْدًا﴾ وە منیش پیلان دەگێڕم (وەخشە دەکێشم لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) چوون پیلان
وەخشە کێشانێک (١٦) ﴿فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (توش ئەی پێغەمبەر ﷺ) مۆڵەتی بێ بڕواکان
بدە ﴿أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا﴾ منیش کەمێک لێیان دەوەستم (پاشان دەبینیت چیان بەسەر دەهێنم بە
سزادانیان) (١٧)

سورەتی ﴿الأَعْلَى﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ تەسبیحاتی پەروەردگاری هەرە بڵندت بکە (١) ﴿الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ ئەوەی (هەموو
شتێکی) دروست کردووە و ڕێک وپێکی کردووە (٢) ﴿وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾ وە ئەوەی کە بەحەندەی
کێشاوە (بۆ هەموو شتێک) ئەمجا شارەزای کردووە (٣) ﴿وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ﴾ وە ئەوەی کە لەوەڕی
دەرهێناوە (٤) ﴿فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ﴾ ئەمجا دەیکات بە پوشی ڕەش داگەڕاو (٥) ﴿سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ قورئانت) بەسەردا دەخوێنەوەو هەرگیز بیرت ناچێتەوە (٦) ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾
مەگەر ئەوەی کە خوا بیەوێت ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ﴾ بێگومان ئەو بە هەموو شتێکی ئاشکراو پەنهان
ئاگادارە (٧) ﴿وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ﴾ وە یارمەتیت دەدەین بۆ ڕێی ئاسان (٨) ﴿فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ﴾ ئەمجا
توش هەردەم ئامۆژگاری بکە ئەگەر سوودی گەیاند (٩) ﴿سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی لە خوا
ترسێ پەندی لێ وەردەگرێ (١٠)

﴿وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى﴾ وە ئەوەی زۆر خراپیش سێ خۆی لێ دوور دەخاتەوە (١١) ﴿الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى﴾
ئەوەی دەچێتە سەر ئاگری هەرە گەورەوە (١٢) ﴿ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى﴾ لەپاشان نە دەمری تێدا
(تا رزگاری بێت) وە نە دەژی (تێدا بە ئاسایی) (١٣) ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى﴾ بەراستی سەرفراز بوو ئەوەی کە
خۆی پاك ڕاگرت (١٤) ﴿وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى﴾ وناوی پەروەردگاری خۆی دەبات و کەوتە نوێژ کردن
(وپاڕانەوە) (١٥) ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بەڵکو ئێوە ژیانی دونیا هەڵدەبژێرن (١٦) ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى﴾
کەچی (ژیانی) دوا ڕۆژ باشترو پایە دارترە (١٧) ﴿إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى﴾ بێ گومان ئەمەی
(کەباسکرا) لە نامەی پێشوەکاندایە (١٨) ﴿صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى﴾ نامەکانی ئیبراهیم و موسا (١٩)

سورەتی ﴿ الغاشية ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ﴾ ئایا هەواڵی ڕۆژی دوایی (ڕۆژی داپۆشەرت) پێگەیشتووە (١) ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ
خَاشِعَةٌ﴾ زۆر دەم و چاو لەو ڕۆژەدا ترساك و ڕیسوا و شەرمەزارن (٢) ﴿عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ﴾ هەوڵدەرێکی
ڕەنجەڕۆن (٣) ﴿تَصْلَى نَارًا حَامِيَةً﴾ دەچنە ناو ئاگری هەرە گەرمەوە (٤) ﴿تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ﴾ ئەو
دەدرێن لەسەرچاوەی کوڵ بەکوڵ و زۆر گەرم (٥) ﴿لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ﴾ خۆراکیان هەر دڕکی
حوشتر خۆر(ی ئاگرییە) (٦) ﴿لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ﴾ نە قەڵەوی دەکات و نە برسێتی لا دەبات (٧)
﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ﴾ زۆر ڕووخسار لەو ڕۆژەدا پاراوە (جوان و گەشن) (٨) ﴿لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ﴾ ڕازین
لەکۆششی خۆیان (٩) ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ﴾ وان لە بەهەشتی بەرزو بڵندا (١٠) ﴿لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً﴾ قسەی هیچ
وپوچی تێدا نابیستن (١١) ﴿فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ﴾ تێیدایەتی سەرچاوەی ڕەوان (١٢) ﴿فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ﴾ تێیدایەتی
زۆر قەنەفە و تەختی بەرز (١٣) ﴿وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ﴾ وە پەرداخی دانراو (١٤) ﴿وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ﴾ وە پشتی
ڕیزکراو (١٥) ﴿وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ﴾ وە قاڵی ڕاخراو لە هەموو لایەکەوە (١٦) ﴿أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ﴾ دەی
بۆ وورد نابنەوە لە حوشتر کە چۆن دروست کراوە (١٧) ﴿وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ﴾ وە لە ئاسمان کە چۆن
بەرز کراوەتەوە (١٨) ﴿وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ﴾ وە لە شاخەکان کە چۆن داکوتراون و دامەزرێنراون؟ (١٩)
﴿وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ﴾ وە لە زەوی کە چۆن ڕاخراوە (٢٠) ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ﴾ کەوابوو
ئامۆژگاری بکە، تۆ هەر ئامۆژگاری کاریت (٢١) ﴿لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ﴾ تۆ دەسەڵات دار نیت
بەسەریاندا (٢٢)

﴿إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە پشت هەڵکاو و بێ بڕوا بێت (٢٣) ﴿فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ﴾
ئەوە خوا سزای دەدات بە سزای زۆر گەورە (٢٤) ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ﴾ بێگومان هەر بۆ لای ئێمەیە
گەڕانەوەیان (٢٥) ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ﴾ لە پاشان بەراستی لەسەر ئێمەیە لێ پرسینەوەیان (٢٦)

سورەتی ﴿ الفجر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْفَجْرِ﴾ سوێند بە بەرەبەیان (١) ﴿وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾ وە بە دە شەوی سەرەتای مانگ(ی ذي الحجة) (٢)
﴿وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ﴾ وە بە تاک و جووت (٣) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ﴾ وە بە شەوگار کاتێک کە تێ دەپەڕێت (٤)
﴿هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ﴾ ئایا ئەمانەی کە سوێندیان پێ خورا شایستەی سوێند پێ خواردن نیین لای
کەسی تێگەیشتوو (٥) ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ﴾ ئایا نابینیت کە پەروەردگاری تۆ چی کرد بە گەلی عاد
(٦) ﴿إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ﴾ وە بە هۆزی ئیرەم؟ خاوەن پایە (و دەسەڵات) (٧) ﴿الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ﴾ کە
وێنەیان دروست نەکرابوو لە هەموو وڵاتدا (٨) ﴿وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ﴾ وە (چی کرد) بە گەلی
سەموود ئەوانەی کە (شاخی) بەردیان دەتاشی لە شیو و دۆڵەکاندا (٩) ﴿وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ﴾ وە فیرعەونی
خاوەن سنگی زۆر (وەک تەفرەسەکان، کە وەک سنگ چوون بە زەویدا) (١٠) ﴿الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ﴾
ئەوانەی کە یاخی بوون لە وڵاتدا (١١) ﴿فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ﴾ وە زۆریان خراپە تێدا کرد (١٢)
﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ﴾ ئەمجا پەروەردگاری تۆ دایگرتن بە قامچی سزا (١٣) ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ﴾
بەڕاستی پەروەردگاری تۆ لە کەمینی ستەمکاراندایە (١٤) ﴿فَأَمَّا الْإِنسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ﴾ جا کاتێک
کە خوا ئادەمی تاقی کردەوە ﴿فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ﴾ و ڕێزی گرت و نازو نیعمەتی بەسەردا ڕشت
﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ﴾ ئەوە دەڵێ پەروەردگارم ڕێزی گرتووم (١٥) ﴿وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ﴾ وە ئەگەر
تاقی کردەوەو ڕزقی کەم پێدا ﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ﴾ ئەوسا دەڵێ پەروەردگارم ڕیسوای کردووم (١٦)
﴿كَلَّا﴾ نەخێر وا نییە (کە ئێوە بیری لێ دەکەنەوە) ﴿بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ﴾ بەڵکو ئێوە ڕێزی هەتیوان
ناگرن (١٧) ﴿وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی یەکتری نادەن لەسەر خواردەمەنی دان (بە خێو
کردنی) هەژاران (١٨) ﴿وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا﴾ (بەڵکو سەرەڕای ئەمەش بەشە) میراتی (بەشدەران)
هەمووی (بە هەڵپە) دەخۆن (١٩) ﴿وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا﴾ وە ماڵ و سامانتان خۆش دەوێت بە خۆش
ویستنێکی زۆر (٢٠) ﴿كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا﴾ نابێ وابکەن! کاتێک کەزەوی بە توندی درا بەیەکدا و
پارە پارە کرا (٢١) ﴿وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) پەروەردگارت دێت (بۆ لێپرسینەوەی
خەڵکی، هاتنێک شیاوی زاتی خۆی بێت، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەک، وە
چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خودا خۆی دەزانێت) وە فریشتەکانیش پۆل پۆل دێن (٢٢)

﴿وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ دەهێنرێت (بۆ ساحەی مەحشەر) ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ
الْإِنسَانُ﴾ لەو ڕۆژەدا ئینسان (کردەوەی خۆی) بیر دەکەوێتەوە ﴿وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ﴾ بەڵام ئەو
بیرکەوتنەوەیە چ سوودێک بەو دەگەیەنێت؟ (٢٣) ﴿يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي﴾ (ئەمجا بە داخەوە) دەڵێ
خۆزگە لە دونیادا کاری چاکەم پێش بخستایە بۆ ئەم ژیانەم (٢٤) ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ﴾ ئەمجا
لەو ڕۆژەدا کەس سزای کەس نادات وەکو سزای خوا (٢٥) ﴿وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ﴾ وە کەس کەلەبچەی
کەس ناکات وەکو کەلەبچە کردنی خوا (بۆ بێ باوەڕان) (٢٦) ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ﴾ (لەو ڕۆژەدا
بە خوا پەرست دەوترێت) ئەی نەفسی بە ئارام (٢٧) ﴿ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً﴾ بگەڕێرەوە بۆ لای
پەروەردگاری خۆت بە ڕەزامەندی و لێ ڕازی بوون (٢٨) ﴿فَادْخُلِي فِي عِبَادِي﴾ ئەمجا بچۆرە ناو بەندە
چاکەکانم (٢٩) ﴿وَادْخُلِي جَنَّتِي﴾ و بچۆرە ناو بەهەشتی منەوە (٣٠)

سورەتی ﴿البلد﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَا أُقْسِمُ بِهَٰذَا الْبَلَدِ﴾ سوێند بەم شارە (کە مەککەیە) (١) ﴿وَأَنتَ حِلٌّ بِهَٰذَا الْبَلَدِ﴾ وە تۆ لەو شارەدا
نیشتەجێی (کە ئازاردانی تۆی تێدا بڕیار دراوە) (٢) ﴿وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ﴾ وە سوێند بە باوک (بەوکە ئادەم)
ولەوەی کە لێی کەوتوەتەوە (٣) ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي كَبَدٍ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئادەمیمان دروست
کردووە هەمیشە لە ڕەنج و کێشە و نارەحەتیدایە (٤) ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە
کەس دەسەڵاتی بەسەریدا نییە (٥) ﴿يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا﴾ (بە فیزەوە) دەڵێ ماڵی زۆرم لەناو داوە و
بەخشیوە (٦) ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس نەیدیوە (٧) ﴿أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَيْنَيْنِ﴾ ئایا دوو
چاومان نەداوەتێ (٨) ﴿وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ﴾ وە زمانێک و دوو لێومان پێ نەداوە؟ (٩) ﴿وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ﴾
وە ڕێی چاک و خراپمان پیشان داوە (١٠) ﴿فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ﴾ کەچی هێشت (زۆرێک لە خەڵکی)
پەلاماری پلەی سەختی نەداوە (١١) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ﴾ تۆ چوزانیت پلەی سەخت کامەیە (١٢)
﴿فَكُّ رَقَبَةٍ﴾ ئازاد کردنی کۆیلەیە (١٣) ﴿أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ﴾ و نان دانە لە ڕۆژی گرانی و برسێتی دا (١٤)
﴿يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ﴾ بە هەتیوی خزم (١٥) ﴿أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ﴾ یا بە هەژاری خاکە سەر (کەفتەکار) (١٦)
﴿ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ سەرەڕای ئەمانەش لەو کەسانە بێ کە بڕوایان هێنابێ ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾
وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە ئارامگرتن ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ﴾ و ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە
بەزەیی و میهرەبانی (١٧) ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی دەستی ڕاستن (١٨)

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون بە موعجیزەو نیشانەکانی ئێمە ئەوانە هاوەڵانی دەستی چەپن ﴿١٩﴾ ﴿عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ﴾ دایگرتوون ئاگری دەرگا داخراو ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿الشمس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ سوێند بەخۆر و ڕووناکییەکەی ﴿١﴾ ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا﴾ وە سوێند بەمانگ کەدوا بەدوای ئەو هەڵدێ ﴿٢﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا﴾ وە سوێند بە ڕۆژ کاتێ کەخۆر دەردەخات ﴿٣﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا﴾ وە سوێند بەشەو کەخۆر دادەپۆشێ ﴿٤﴾ ﴿وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا﴾ وە سوێند بە ئاسمان و بەوەی دروستی کردووە ﴿٥﴾ ﴿وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا﴾ وە سوێند بە زەوی و ئەوەی ڕای خستووە ﴿٦﴾ ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا﴾ وە سوێند بە نەفسی ئادەمی و ئەو زاتەیشی کە ڕێک و پێک بەدیهێناوە ﴿٧﴾ ﴿فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ ئەمجا ڕێگای چەوت و خراپ و چاک و خواپەرستیشی پیشاندا ﴿٨﴾ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا﴾ (سوێند بە هەموو ئەوانە) بەڕاستی ڕزگاری بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی پاک کردەوە ﴿٩﴾ ﴿وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا﴾ بێگومان نائومێد بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی (بە گوناه) ون و ئاوارە کرد ﴿١٠﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا﴾ بڕوای نەهێنا هۆزی سەموود بەهۆی سەرکەشی یانەوە ﴿١١﴾ ﴿إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا﴾ کاتێک کە خراپترینیان هەستایەوە (بۆ سەربڕینی حوشترەکە) ﴿١٢﴾ ﴿فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا﴾ ئەمجا پێغەمبەرەکەی خوا (صالح علیه السلام) پێی ووتن واز بهێنن لەم حوشترەی خوایە و نۆرە ئاوەکەی ﴿١٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی بڕوایان پێ نەکرد و حوشترەکەیان سەر بڕی ﴿فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوَّاهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری ئەوان سزای ڕشت بەسەریاندا بەهۆی گوناهەکانیانەوە و تەختی کردن ﴿١٤﴾ ﴿وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا﴾ وە (خوا) ناترسێ لە پاشەڕۆژی ئەم (تۆڵە لێ سەندنەیان) ﴿١٥﴾

سورەتی ﴿الليل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ﴾ سوێند بەشەو کاتێک کە (زەوی) دادەپۆشێ ﴿١﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ﴾ وە بە ڕۆژ کاتێ کە ڕووناک دەبێتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ﴾ وە بەو زاتەی کە نێر و مێی دروست کردووە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ﴾ بەڕاستی هەوڵ و کۆششی ئێوە جۆراو جۆرە ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی (ماڵ) ببەخشێ و لەخوا بترسێ و پارێزکار بێ ﴿٥﴾ ﴿وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای بێ بەوەی زۆر چاکە (لا اله الا الله یا بەهەشت) ﴿٦﴾ ﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان یارمەتی دەدەین بۆ ڕێی ئاسان (کە چاکەیە) ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ﴾ وە ئەو کەسەی ڕژدی بکات (لە ماڵ بەخشین) وخۆی بێ نیاز بزانێ (لە پاداشتی پەروەردگاری) ﴿٨﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای نەبێ بەچاکە (کە لا اله الا الله یە یان بەهەشت) ﴿٩﴾

﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی سەختی بۆ ئاسان دەکەین (١٠) ﴿وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ﴾ وە
سەروەت و سامانەکەی قازانجی بۆ ناگەیەنێ کاتێك کە تیادەچێ (١١) ﴿إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ﴾ بەڕاستی
لەسەر ئێمەیە ڕێنموونی (١٢) ﴿وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ﴾ وە هەردوو جیهان هی ئێمەیە (١٣) ﴿فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا
تَلَظَّىٰ﴾ من ئێوەم ترساند بە ئاگرێکی بڵێسەدار (کە دۆزەخە) (١٤) ﴿لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى﴾ کەس ناچێتە
ناو دۆزەخەوە جگە بەدبەختترین کەس نەبێت (١٥) ﴿الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئەو کەسەی کە بڕوای نەبێ و پشتی
هەڵکردبێ (لە ئایینی ڕاست) (١٦) ﴿وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى﴾ وە لێی دوور دەخرێتەوە پەرێزکارترین
کەس (١٧) ﴿الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ﴾ ئەوەی ماڵی خۆی دەبەخشێ تا (دڵ و دەروونی) پاك بێتەوە (١٨) ﴿وَمَا
لِأَحَدٍ عِندَهُ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰ﴾ لە کاتێکدا کەس چاکەیەکی وای بەسەریەوە نییە کە پاداشت بدرێتەوە (١٩)
﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ﴾ تەنها مەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاری سەروو بڵندە (٢٠) ﴿وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ﴾
سوێند بەخوا (ئەو کەسەی وابێت) لەمەولا ڕازی دەبێ (بە پاداشتی دوا ڕۆژ) (٢١)

سورەتی ﴿الضحى﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالضُّحَىٰ﴾ سوێند بە چێشتەنگاو (١) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ﴾ وە سوێند بە شەو کاتێ کە ئارام دەگرێ
(بێدەنگیەوە) (٢) ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ﴾ پەروەردگارت وازی لێ نەهێناویت و لێت دڵگیر نەبووە
(ئەی موحەممەد ﷺ) (٣) ﴿وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ﴾ وە (پاداشتی) دوا ڕۆژ بۆتۆ چاکترە لە
دونیا (٤) ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ﴾ سوێند بەخوا لەمەولا پەروەردگارت ئەوەندەت پێ
دەبەخشێ کە ڕازی بیت (٥) ﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ﴾ ئایا تۆی نەدی بە هەتیوی و حەواندیتەوە (٦)
﴿وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ﴾ وە تۆی نەدی بەسەر لێ شێواوی و ڕێنموونی کردیت (٧) ﴿وَوَجَدَكَ
عَائِلًا فَأَغْنَىٰ﴾ وە ئایا تۆی نەدی بە هەژاری و دەوڵەمەندی کردیت (٨) ﴿فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ﴾
کەواتە (تۆش) هەتیو مەچەوسێنەرەوە (٩) ﴿وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ﴾ وە هەڵمەشاخێ بە پرسیارکەر
(هەژارو سواڵکەر) دا (١٠) ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾ وە نیعمەت و بەخششی پەروەردگارت دەربخە
(بە یارمەتیدانی هەژاران) (١١)

سورەتی ﴿الشرح﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾ ئایا سنگمان بۆ ئاسوودەو گوشاد نەکردییت (١) ﴿وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ﴾
وە داماڵی گرت لێت ئەو بارە گرانەی (٢)

﴿ٱلَّذِيٓ أَنقَضَ ظَهۡرَكَ﴾ کە پشتی زۆر قورس کردبوویت (٣) ﴿وَرَفَعۡنَا لَكَ ذِكۡرَكَ﴾ وە ناوو ناوبانگمان
بۆ بەرز کردیتەوە (٤) ﴿فَإِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا﴾ بەڕاستی لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی
دێت (٥) ﴿إِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرٗا﴾ بێگومان لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت (٦)
﴿فَإِذَا فَرَغۡتَ فَٱنصَبۡ﴾ ئەمجا کە لە کارێك بوویتەوە، خۆت ماندوو بکە (بە کارێکی تری چاکەوە) (٧)
﴿وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرۡغَب﴾ وە هەر لە پەروەردگارت پاڕێرەوە (بۆ کارەکانت) (٨)

سورەتی ﴿التين﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَٱلتِّينِ وَٱلزَّيۡتُونِ﴾ سوێند بە هەنجیرو زەیتون (١) ﴿وَطُورِ سِينِينَ﴾ وە سوێند بە طووری سینا (٢)
﴿وَهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ٱلۡأَمِينِ﴾ وە بەم شاری ئارام و بێ ترسە (کە مەککەیە) (٣) ﴿لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِيٓ أَحۡسَنِ تَقۡوِيمٖ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد لە جوانترین شێوەدا (٤) ﴿ثُمَّ رَدَدۡنَٰهُ أَسۡفَلَ سَٰفِلِينَ﴾ لە
پاشان (ئەگەر بێ باوەڕبێ) دەیکەین بە پەست تریني هەموو پەستێك (٥) ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾
جگە لەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونٖ﴾ بۆ ئەوان هەیە
پاداشتی بەبڕاوە (٦) ﴿فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعۡدُ بِٱلدِّينِ﴾ جا ئیتر چی بێ باوەڕت دەکات بە ڕۆژی دوایی (٧)
﴿أَلَيۡسَ ٱللَّهُ بِأَحۡكَمِ ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ ئایا خوا فەرمان ڕەواترینی هەموو فەرمان ڕەواکان نییە ؟ (٨)

سورەتی ﴿العلق﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو
شتێکی دروست کردووە (١) ﴿خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ﴾ مرۆڤی دروست کردووە لە خوێنێکی بەستوو (٢)
﴿ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ ٱلۡأَكۡرَمُ﴾ بخوێنە، پەروەردگاری تۆ (لە هەموو کەس) بەخشندەترە (٣) ﴿ٱلَّذِي عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ﴾
ئەوەی کە (مرۆڤی) فێر (ی نووسین) کردووە بە قەڵەم (٤) ﴿عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ﴾ مرۆڤی فێر کردووە
بەو شتانەی کە نەی دەزانی (٥) ﴿كَلَّآ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَيَطۡغَىٰٓ﴾ نا (وانییە) بەڕاستی مرۆڤ یاخی دەبێت (٦)
﴿أَن رَّءَاهُ ٱسۡتَغۡنَىٰٓ﴾ کە خۆی بینی دەوڵەمەند بووە (٧) ﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلرُّجۡعَىٰٓ﴾ بێگومان هەر بۆ لای
پەروەردگاری تۆیە گەڕانەوە (٨) ﴿أَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي يَنۡهَىٰ﴾ ئایا بینیت ئەو کەسەی کە جڵەوگیری ئەکات
(٩) ﴿عَبۡدًا إِذَا صَلَّىٰٓ﴾ لە بەندەیەك کە نوێژ دەکات ؟ (١٠) ﴿أَرَءَيۡتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ ئایا پێم بڵێ ئەگەر (ئەو
کەسە) لەسەر ڕێی ڕاست بووایە (١١) ﴿أَوۡ أَمَرَ بِٱلتَّقۡوَىٰٓ﴾ یان فەرمانی بدایە بە پارێزکاریی و لەخوا ترسان
(باشتر نەبوو) (١٢)

﴿أَرَأَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئایا پێت ئەگەر بڕوای (بە ئاینی ڕاست) نەبێت و پشتی لێ هەڵکات (ڕزگاری
دەبێ) ﴿١٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ﴾ ئایا ئەوی نەزانیوە کەخوا دەی بینێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ﴾
و نیە (کە بیری لێ دەکاتەوە) بە ڕاستی ئەگەر واز نەهێنێ ڕای دەکێشین (بە قژی) پێشەسەری ﴿١٥﴾
﴿نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ﴾ پێشەسەرێکی درۆزنی بە هەڵەدا چوو ﴿١٦﴾ ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ﴾ ئەمجا با ئەو بانگی
هاوڕێکانی خۆی بکات ﴿١٧﴾ ﴿سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ﴾ ئێمەش بانگی فریشتەی زەبر بە دەست دەکەین ﴿١٨﴾
﴿كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب ۩﴾ نەخێر بە گوێ ی (ئەو کەسانە) مەکە و سوژدە ببە و بڕەو (لەخوا)
نزیک بکەوەرەوە ﴿١٩﴾

سورة ﴿القدر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان ناردە خوارەوە لەشەوی بەقەدر و بەڕێزدا ﴿١﴾
﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ﴾ تۆ چووزانیت کە شەوی بەقەدر و ڕێز چی یە ﴿٢﴾ ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾
شەوی بەقەدر و ڕێز چاکترە لە (خێری) هەزار مانگ ﴿٣﴾ ﴿تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا﴾ لەو شەوەدا فریشتە
و جبریلیش لە نێویاندا دێنە خوارەوە ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان لەهەموو
کاروبارێکدا ﴿٤﴾ ﴿سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ﴾ ئەو شەوە (کاتی) هێمنی و ئاشتی یە تا هەڵاتنی
سپێدەی بەیان ﴿٥﴾

سورة ﴿البينة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ لە خاوەن نامە و ﴿وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بت
پەرستان ﴿مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ﴾ دەستیان هەڵنەگرت (لە بێ بڕوایی یە) تا نیشانە ڕوونەکەیان بۆ
هات ﴿١﴾ ﴿رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ (کە ئەویش) پێغەمبەرێکە لە خواوە چەند پەڕەیەکی پاکی
(بەسەریاندا) دەخوێنێتەوە ﴿٢﴾ ﴿فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ﴾ کە تیایدایە چەند نووسراو (سوورەت) ێکی بەنرخ ﴿٣﴾
﴿وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە جیانەبوونەوە ئەوانەی کە پەیامیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ﴾
دوای ئەوە نەبێ کە نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات (کە پێغەمبەری ئیسلامە) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
اللَّهَ﴾ (لە گەڵ ئەوەشدا) کە فەرمانیان پێ نەدرا بوو مەگەر بەوەی کە پەرستشی خوا بکەن
﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ بەدڵسۆزی ملکەچی بۆ بکەن و خۆیان بە دوور بگرن لە هەموو بیر و
باوەڕێکی خوار و خێچ ﴿وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾
وە ئەمەیە ئاینی ڕاست ﴿٥﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون لە خاوەن پەیام و بت
پەرستەکان ﴿فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لە ئاگری دۆزەخدان، تێیدا دەمێنەوە بە هەمیشەیی ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ
شَرُّ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە خراپترینی هەموو دروست کراوێکن ٦ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێنا و کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە چاکترینی
هەموو دروستکراوێکن ٧ ﴿جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ پاداشتی ئەوان لای پەروەردگاریان
بەهەشتێکە جێی دانیشتن و مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا
دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی، خوایش لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا
عَنْهُ﴾ وە ئەوانیش لەخوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کەلە خوا بترسێ ٨

سورەتی ﴿الزلزلة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا﴾ کاتێك زەوی هاتە لەرزە بەلەرزینی خۆی ١ ﴿وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا﴾
وە زەوی هەرچی شتی قورس و گرانی (ماوی) هەیە هەمووی فڕێ دایە دەرەوە ٢ ﴿وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا﴾
وە مرۆڤ لەو ڕۆژەدا دەڵێ ئەوە زەوی چی یەتی؟ ٣ ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا (زەوی)
دەنگ و باسی خۆی دەگێڕێتەوە ٤ ﴿بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا﴾ کە پەروەردگاری تۆ (وای) وەحی بۆ کردوە
٥ ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی دەردەچن بەپەراگەندە و بەشێوی ﴿لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ﴾
تا (پاداشتی) کردەوەی خۆیان پیشان بدرێ ٦ ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بە
ئەندازەی هەرە وردیلەیەك چاکەی کردبێ دەیبینێتەوە ٧ ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ وە هەر
کەسێك بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەك خراپەی کردبێ دەی بینێتەوە ٨

سورەتی ﴿العادیات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا﴾ سوێند بە ئەسپانی تاودەر (کە دەیرەمبن) چۆن پرمەیەك (لەکاتی غەزاکردندا) ١
﴿فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا﴾ وە سوێند بە ئاگر هەڵگیرسێنەران لەبەرد بەناڵی سمیان ٢ ﴿فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا﴾
وە سوێند بە (ئەسپانی) هێرش بەران لە بەیانیاندا ٣ ﴿فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا﴾ کە بەو تەپ و تۆز هەڵدەستێنن ٤
﴿فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا﴾ وە بەو تەپ و تۆزەوە خۆیان دەکەن بە ناوەڕاستی کۆمەڵی دوژمندا ٥

﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ﴾ بەڕاستی مرۆڤ بۆ پەروەردگاری نا سوپاسە ﴿٦﴾ ﴿وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ﴾ وە
بێگومان خۆی لەسەر ئەم ناسوپاسی یە شایەتە ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ بۆ
خۆشەویستی ماڵی دونیا زۆر بەگیرە ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ﴾ دەی ئایا نازانێ کاتێک کە
مردووی ناو گۆڕەکان ڕیسوور کرانەوە و(هێنرانە دەرەوە) ﴿٩﴾ ﴿وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە ئاشکرا بوو
هەرچی ڕازی ناو دڵانە ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ﴾ بێگومان پەروەردگاریان لەو ڕۆژەدا ئاگادارە
بە کردەوەیان ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ الْقَارِعَةُ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْقَارِعَةُ﴾ ڕۆژی داچڵەکێنەر (ئاماژە بۆ ڕۆژی قیامەت) ﴿١﴾ ﴿مَا الْقَارِعَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ ئەو ڕۆژە؟!
﴿٢﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ﴾
ڕۆژێکە خەڵکی وەک پەپوولەی پەراگەندە بڵاودەبنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنفُوشِ﴾
وە شاخەکان وەک خووری شیکراویان لێ دێت ﴿٥﴾ ﴿فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا ئەوەی
کێشی (چاکەکانی) قورس و گران بێ ﴿٦﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە گوزەرانێکی
پەسەندا ئەبێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە ئەوەی کێشی (چاکەکانی) سووک بێ ﴿٨﴾ ﴿فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ﴾
ئەوە جێی ئەو (هاویە) یە ﴿٩﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ﴾ تۆ چووزانیت (هاویە) چی یە ﴿١٠﴾ ﴿نَارٌ
حَامِيَةٌ﴾ ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ التَّكَاثُرُ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ﴾ ئێوەی بێ ئاگ کردووە شانازیتان بە زۆریی سەروەت و سامانەوە ﴿١﴾ ﴿حَتَّىٰ زُرْتُمُ
الْمَقَابِرَ﴾ تا دەمرن و دەچن بۆ گۆڕستان ﴿٢﴾ ﴿كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وانەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ
كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ دووبارە وانەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٤﴾ ﴿كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ﴾ وانی بە (وەکو خۆتان
دەیزانن) ئەگەر (ئەنجامی خۆتان) بزانیایە بەدڵنیایی یەوە (وا بێ ئاگا نەئەبوون) ﴿٥﴾ ﴿لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ﴾
سوێند بەخوا بێگومان دۆزەخ دەبینن ﴿٦﴾ ﴿ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ﴾ دووبارە سوێند بەخوا دڵنیا بن
بە چاوی ڕاستەقینەی دەبینن ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ لە پاشان سوێند بەخوا لەو ڕۆژەدا (لەسەر
هەموو ئەو نیعمەتێک کە خوا پێی دابوون لە دونیادا) لێپرسینەوەتان لەگەڵدا دەکرێت ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ الْعَصْرِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْعَصْرِ﴾ سوێند بە کات ﴿١﴾ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ بێگومان هەموو خەڵکی لە زیاندان ﴿٢﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێنابێت و ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ﴾ وە ئامۆژگاریی یەکتریان کردبێ بە ئاینی ڕاست (وەدەست پێوەگرتنی وکارکردن بەفەرمانەکانی خودا) ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێت بە ئارامگرتن (لەسەر پەرستن وبەندایەتی خودا) ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ الْهُمَزَةِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو پەسک گرێکی بەدگۆ (عەیب گرێکی تانەدەر) ﴿١﴾ ﴿الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ﴾ ئەوەی کە هەر ماڵ و سامان کۆ دەکاتەوەو دەیژمێرێ ﴿٢﴾ ﴿يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ﴾ وا دەزانێ کە ماڵەکەی هەر دەیهێڵێتەوە ﴿٣﴾ ﴿كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ﴾ نەخێر وا نییە، بێگومان فڕێ دەدرێتە ناو ئاگرێکی تێکشکێنەرەوە ﴿٤﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ئاگرە چی یە ﴿٥﴾ ﴿نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ﴾ ئاگرێکی داگیرساوی خوایی یە ﴿٦﴾ ﴿الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ﴾ کە دێ بەسەر دڵاندا (هێرش دەباتە سەر دڵان) ﴿٧﴾ ﴿إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ﴾ بێگومان ئەو ئاگرە داخراوە لەسەریان (دەرچوونیان نی یە) ﴿٨﴾ ﴿فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ﴾ (زنجیر کراون) لەناو چەند کۆڵەکەی ڕاکشاودا (بەستراونەتەوە بەچەند ستوونێکی بەرز و بڵندەوە) ﴿٩﴾

سورەتی ﴿ الْفِيلِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ﴾ ئایا نەت بینی کە پەروەردگارت چی کرد بە خاوەن فیلەکان (بە ئەبرەهە ولەشکرەکەی کە ویستی کەعبەی پیرۆز برووخێنێت)؟ ﴿١﴾ ﴿أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ﴾ ئایا فڕوفێڵەکەیانی پووچەڵ نەکردەوە ﴿٢﴾ ﴿وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ﴾ وە ناردیە سەریان باڵندەی زۆر پۆل پۆل ﴿٣﴾ ﴿تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ﴾ بەرد بارانیان دەکردن بە وردە ڕیچی گڵین ﴿٤﴾ ﴿فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ﴾ سەرئەنجام (لەشکرەکەی ئەبرەهەی) وەک کای خوراوی لێ کرد ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ قریش ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ﴾ (لەشکری ئەبرەهەی لە ناو بردو تەفرو تونای کردن) لەبەر هوگری قورەیش ١
﴿إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ﴾ هوگریان بە هاتوو چوی زستانان (بۆ یەمەن) و هاوینان
(بۆ شام) واتە (تا لێ یان تێك نەچێ) ٢ ﴿فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ﴾ دەی با (قورەیش لەبەرامبەر
ئەم هەموو بار ونیعمەتەدا) خاوەنی ئەم ماڵە (کەعبەی پیرۆز) بپەرستن ٣ ﴿الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّن
جُوعٍ﴾ ئەو زاتەی کە لەبرسێتیەکی یەکجار توند (ڕزگاری کردن و) خواردنی پێبەخشین
﴿وَآمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ﴾ وە دڵنیای کردن لە ترس و بیمێکی گەورە و (پاراستنی) ٤

سورەتی ﴿ الماعون ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ﴾ ئایا دیت ئەو کەسەی کە بڕوای بە ئایینی نیە؟ ١ ﴿فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ
الْيَتِيمَ﴾ ئەوە کەسێکە کە پاڵ بە هەتیوەوە دەنێ ٢ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی خەڵکی
نادات بۆ خواردەمەنی دان بە هەژاران ٣ ﴿فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ﴾ ئەمجا وەی بۆ نوێژکەران ٤
﴿الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾ ئەوانەی کە لە نوێژەکەیان بێ ئاگان ٥ ﴿الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ﴾
ئەوانەی کە ڕوپامایی دەکەن ٦ ﴿وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ﴾ وە یارمەتی خەڵك نادەن (هەموو چاکەیەك
دەگرنەوە لە خەڵکی) ٧

سورەتی ﴿ الكوثر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ بێگومان ئێمە پێمان بەخشیت خێری زۆر گەورە و بەدەر لە دونیا و دواڕۆژدا
(لەو خێرە گەورانەیش ڕووباری کەوسەرە لەبەهەشتدا) ١ ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾ دەی کەواتە
نوێژ بکە بۆ پەروەردگارت وە قوربانی سەر ببڕە ٢ ﴿إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ﴾ بێگومان هەر ناحەزت
دوا بڕاوە (ئەی موحەممەد ﷺ) ٣

سوورەتی ﴿ الكافرون ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بلێ: ئەی بێ بڕوایینە ﴿١﴾ ﴿لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ﴾ من
ئەو (بتانە) ناپەرستم کە ئێوە دەیپەرستن ﴿٢﴾ ﴿وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وەئێوەش ئەو (خوایە) ناپەرستن
کە من دەی پەرستم ﴿٣﴾ ﴿وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ﴾ وەمن ئەو خواپەرستی بە ناکەم کە ئێوە دەیکەن ﴿٤﴾
﴿وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وەئێوەش ئەو خواپەرستی یە ناکەن کە من دەیکەم ﴿٥﴾ ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ﴾
ئایینی خۆتان بۆ خۆتان و ئایینی خۆم بۆ خۆم ﴿٦﴾

سوورەتی ﴿ النصر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ﴾ کاتێک کە یارمەتی و کۆمەکی خوا هات ﴿وَالْفَتْحُ﴾ لەگەڵ سەرکەوتن
(شاری مەککە ئازاد کرا) ﴿١﴾ ﴿وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا﴾ وە خەڵکت دی کە
پۆل پۆل دێنە سەر ئایینی خواوە ﴿٢﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ﴾ ئەوسا بەسوپاس و ستایشی
پەروەردگارت تەسبیحاتی ئەو بکە وداوای لێخۆشبوونی لێ بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ چونکە
بێگومان ئەو زۆر گێڕاکەری پەشیمانی یە ﴿٣﴾

سوورەتی ﴿ المسد ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ﴾ لەناوچێ هەردوو دەستی ئەبولەهەب وە لە ناویش چوو ﴿١﴾
﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ﴾ سوودی پێ نەگەیاند دارایی یەکەی و ئەوەی کە کردی (لە دوژمنایەتی
پەیغەمبەر ﷺ) ﴿٢﴾ ﴿سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ﴾ بێگومان لەمەولا دەچێتە ناو ئاگری بڵێسەدار ﴿٣﴾
﴿وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ﴾ وە ژنەکەیشی، کە هەڵگری دارو دڕک بوو (بۆ ئازاردانی پەیغەمبەر ﷺ)
﴿٤﴾ ﴿فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ﴾ هەمیشە گورِسێکی بادراو (لەبەڵی خورمایی ئاگرین) و لە
گەردنیدا ﴿٥﴾

سوره‌تی ﴿ الإخلاص ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بلێ هه‌ر ئه‌و (الله) یه خوای تاك و ته‌نیا ١ ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾
ئه‌و خوایه‌ی بێ یار و جێ ی بیار و ئومێده ٢ ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ كه‌سی لێ نه‌بووه‌و له‌كه‌س نه‌بووه ٣
﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ وه هه‌رگیز هیچ كه‌س هاوشێوه و هاوتای ئه‌و نی یه ٤

سوره‌تی ﴿ الفلق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾(ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بلێ: په‌نا ده‌گرم به دروست كه‌ری بووه‌ر
(به‌په‌روه‌ردگاری به‌ره‌به‌یان) ١ ﴿مِن شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ له‌ زیانی ئه‌وه‌ی كه دروستی كردووه ٢
﴿وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ وه‌له زیانی تاریكی كاتێك كه داده‌یت ٣ ﴿وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾
وه له زیان وخراپه‌ی(جادووگه‌ران) كه‌په‌ت وده‌روو گری ده‌ده‌ن وفووی پیدا ده‌كه‌ن ٤
﴿وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وه‌له زیانی به‌خیل و حه‌سوود كاتێك كه حه‌سوودی ده‌بات ٥

سوره‌تی ﴿ الناس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بلێ: په‌نا ده‌گرم به په‌روه‌ردگاری خه‌لكی
١ ﴿مَلِكِ النَّاسِ﴾ به‌پادشای خه‌لكی ٢ ﴿إِلَٰهِ النَّاسِ﴾ به‌په‌رستراوی خه‌لكی ٣
﴿مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ﴾ له‌زیان وشه‌ڕی وه‌سوه‌سه‌په‌یداكه‌ر (كه كاتێك ناوی خودابیریت)خۆی
په‌نهان ده‌كات ٤ ﴿الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ﴾ ئه‌وه‌ی كه وه‌سوه‌سه ئه‌خاته دڵی خه‌لكیه‌وه ٥
﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ له جنۆكه و له ئاده‌میزاد ٦

فهرس أسماء السور وبيان المكي والمدني منها

پێرستی ناوەڕۆکی سوورەتەکان لەگەڵ بەیان و ڕوونکردنەوەی
مەککی و مەدەنی بوونیانە

سوورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الفاتحة	١	١	مەککی یە
البقرة	٢	٢	مەدەنی یە
آل عمران	٣	٥٠	مەدەنی یە
النساء	٤	٧٧	مەدەنی یە
المائدة	٥	١٠٦	مەدەنی یە
الأنعام	٦	١٢٨	مەککی یە
الأعراف	٧	١٥١	مەککی یە
الأنفال	٨	١٧٧	مەدەنی یە
التوبة	٩	١٨٧	مەدەنی یە
يونس	١٠	٢٠٨	مەککی یە
هود	١١	٢٢١	مەککی یە
يوسف	١٢	٢٣٥	مەککی یە
الرعد	١٣	٢٤٩	مەدەنی یە
إبراهيم	١٤	٢٥٥	مەککی یە
الحجر	١٥	٢٦٢	مەککی یە
النحل	١٦	٢٦٧	مەککی یە
الإسراء	١٧	٢٨٢	مەککی یە
الكهف	١٨	٢٩٣	مەککی یە
مريم	١٩	٣٠٥	مەککی یە
طه	٢٠	٣١٢	مەککی یە
الأنبياء	٢١	٣٢٢	مەککی یە
الحج	٢٢	٣٣٢	مەدەنی یە
المؤمنون	٢٣	٣٤٢	مەککی یە
النور	٢٤	٣٥٠	مەدەنی یە
الفرقان	٢٥	٣٥٩	مەککی یە
الشعراء	٢٦	٣٦٧	مەککی یە
النمل	٢٧	٣٧٧	مەککی یە

سوورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
القصص	٢٨	٣٨٥	مەککی یە
العنكبوت	٢٩	٣٩٦	مەککی یە
الروم	٣٠	٤٠٤	مەککی یە
لقمان	٣١	٤١١	مەککی یە
السجدة	٣٢	٤١٥	مەککی یە
الأحزاب	٣٣	٤١٨	مەدەنی یە
سبأ	٣٤	٤٢٨	مەککی یە
فاطر	٣٥	٤٣٤	مەککی یە
يس	٣٦	٤٤٠	مەککی یە
الصافات	٣٧	٤٤٦	مەککی یە
ص	٣٨	٤٥٣	مەککی یە
الزمر	٣٩	٤٥٨	مەککی یە
غافر	٤٠	٤٦٧	مەککی یە
فصلت	٤١	٤٧٧	مەککی یە
الشورى	٤٢	٤٨٣	مەککی یە
الزخرف	٤٣	٤٨٩	مەککی یە
الدخان	٤٤	٤٩٦	مەککی یە
الجاثية	٤٥	٤٩٩	مەککی یە
الأحقاف	٤٦	٥٠٢	مەککی یە
محمد	٤٧	٥٠٧	مەککی یە
الفتح	٤٨	٥١١	مەدەنی یە
الحجرات	٤٩	٥١٥	مەدەنی یە
ق	٥٠	٥١٨	مەککی یە
الذاريات	٥١	٥٢٠	مەککی یە
الطور	٥٢	٥٢٣	مەککی یە
النجم	٥٣	٥٢٦	مەککی یە
القمر	٥٤	٥٢٨	مەککی یە
الرحمن	٥٥	٥٣١	مەدەنی یە
الواقعة	٥٦	٥٣٤	مەککی یە

سووره‌ت	ژماره‌كه‌ی	لاپه‌ڕه	ڕوونكردنه‌وه
الحديد	٥٧	٥٣٧	مه‌ده‌نی یه
المجادلة	٥٨	٥٤٢	مه‌ده‌نی یه
الحشر	٥٩	٥٤٥	مه‌ده‌نی یه
الممتحنة	٦	٥٤٩	مه‌ده‌نی یه
الصف	٦١	٥٥١	مه‌ده‌نی یه
الجمعة	٦٢	٥٥٣	مه‌ده‌نی یه
المنافقون	٦٣	٥٥٤	مه‌ده‌نی یه
التغابن	٦٤	٥٥٦	مه‌ده‌نی یه
الطلاق	٦٥	٥٥٨	مه‌ده‌نی یه
التحريم	٦٦	٥٦٠	مه‌ده‌نی یه
الملك	٦٧	٥٦٢	مه‌ككی یه
القلم	٦٨	٥٦٤	مه‌ككی یه
الحاقة	٦٩	٥٦٦	مه‌ككی یه
المعارج	٧	٥٦٨	مه‌ككی یه
نوح	٧١	٥٧٠	مه‌ككی یه
الجن	٧٢	٥٧٢	مه‌ككی یه
المزمل	٧٣	٥٧٤	مه‌ككی یه
المدثر	٧٤	٥٧٥	مه‌ككی یه
القيامة	٧٥	٥٧٧	مه‌ككی یه
الإنسان	٧٦	٥٧٨	مه‌ده‌نی یه
المرسلات	٧٧	٥٨	مه‌ككی یه
النبأ	٧٨	٥٨٢	مه‌ككی یه
النازعات	٧٩	٥٨٣	مه‌ككی یه
عبس	٨	٥٨٥	مه‌ككی یه
التكوير	٨١	٥٨٦	مه‌ككی یه
الانفطار	٨٢	٥٨٧	مه‌ككی یه
المطففين	٨٣	٥٨٧	مه‌ككی یه
الانشقاق	٨٤	٥٨٩	مه‌ككی یه
البروج	٨٥	٥٩٠	مه‌ككی یه

سوره‌ت	ژماره‌كه‌ی	لاپه‌ڕه	ڕوونكردنه‌وه
الطارق	٨٦	٥٩١	مه‌ككی یه
الأعلى	٨٧	٥٩١	مه‌ككی یه
الغاشية	٨٨	٥٩٢	مه‌ككی یه
الفجر	٨٩	٥٩٣	مه‌ككی یه
البلد	٩٠	٥٩٤	مه‌ككی یه
الشمس	٩١	٥٩٥	مه‌ككی یه
الليل	٩٢	٥٩٥	مه‌ككی یه
الضحى	٩٣	٥٩٦	مه‌ككی یه
الشرح	٩٤	٥٩٦	مه‌ككی یه
التين	٩٥	٥٩٧	مه‌ككی یه
العلق	٩٦	٥٩٧	مه‌ككی یه
القدر	٩٧	٥٩٨	مه‌ككی یه
البينة	٩٨	٥٩٨	مه‌دنی یه
الزلزلة	٩٩	٥٩٩	مه‌دنی یه
العاديات	١	٥٩٩	مه‌ككی یه
القارعة	١٠١	٦٠٠	مه‌ككی یه
التكاثر	١٠٢	٦٠٠	مه‌ككی یه
العصر	١٠٣	٦٠١	مه‌ككی یه
الهمزة	١٠٤	٦٠١	مه‌ككی یه
الفيل	١٠٥	٦٠١	مه‌ككی یه
قريش	١٠٦	٦٠٢	مه‌ككی یه
الماعون	١٠٧	٦٠٢	مه‌ككی یه
الكوثر	١٠٨	٦٠٢	مه‌ككی یه
الكافرون	١٠٩	٦٠٣	مه‌ككی یه
النصر	١١٠	٦٠٣	مه‌دنی یه
المسد	١١١	٦٠٣	مه‌ككی یه
الإخلاص	١١٢	٦٠٤	مه‌ككی یه
الفلق	١١٣	٦٠٤	مه‌ككی یه
الناس	١١٤	٦٠٤	مه‌ككی یه

إن وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

في المملكة العربية السعودية

المشرفة على مجمع الملك فهد

لطباعة المصحف الشريف في المدينة المنورة

إذ يسرها أن يصدر المجمع هذه الطبعة من القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الكردية

تسأل الله أن ينفع به الناس

وأن يجزي

خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود

أحسن الجزاء على جهوده العظيمة في نشر كتاب الله الكريم

والله ولي التوفيق

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد

لە شانشینی عەرەبستانی سعودیە

کە سەرپەرشتیاری کۆمەڵگەی مەلیك فەهدە

بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە

خۆی بەخۆشحاڵ دەزانێت کە کۆمەڵگەکە هەڵبستێت بە دەرکردن

وبڵاوکردنەوەی ئەم چاپەی قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێرانی

ماناکانی بۆ زمانی کوردی

داواکارین لەخوای گەورە کە خەڵکی لێی سوودمەند بین وپاداشتی

بەخێری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبدالله کوری عبدالعزیز

ئالی سعود بەجوانترین و چاکترین شێوە بداتەوە، لەسەر هەوڵ

رێکخستنی گەورەی لەبڵاوکردنەوەی قورئانی پیرۆز وکەلامی

بەرزی پەروەردگار

هەر خوای گەورە پشتیوان ویارمەتیدەرە

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة المنورة
www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

سندوقی پۆستی ٦٢٦٢ مەدینەی مونەووەرە

www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الكردية. / مجمع الملك
فهد لطباعة المصحف الشريف. - المدينة المنورة ١٤٣٣ هـ

١٢٢٤ ص ؛ ١٦ × ٢٣ سم

ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

١- القرآن - ترجمة - اللغة الكردية أ. العنوان
ديوي ٢٢١٫٤٩١٥٩ ١٤٣٣/٨٤٤٤

رقم الإيداع: ١٤٣٣/٨٤٤٤

ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

